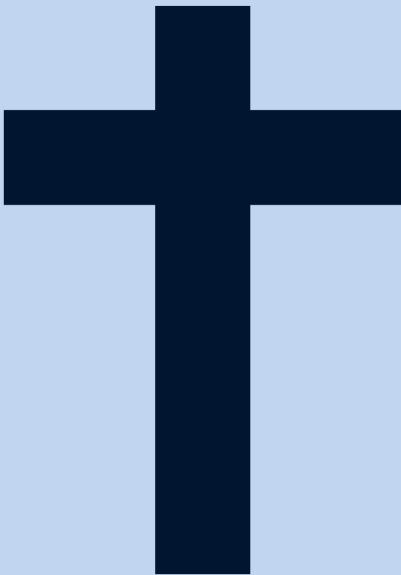

Kako

Kako: Mεlepi me Njambiyε Jɔnja Mbon New Testament

Kako

Kako: Mεləpi mε Njambiyε Jønja Mbon New Testament

Le Nouveau Testament en langue kako (kakɔ-est) Cameroun et RCA

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kako

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files dated 7 May 2025
01d5712f-3809-5574-9928-b20d539536e3

Contents

MATIYO	1
MARK	55
LUKAS	89
JAN	145
BOTU BE TOMUN . . .	188
ROM	242
1 KOREJ̄T	269
2 KOREJ̄T	293
GALASI	311
EFES	321
FILIPİ	331
KOLOS	338
1 TESALONIK	344
2 TESALONIK	350
1 TIMOTE	354
2 TIMOTE	362
TIT	367
FILEMÖJ̄	371
BEHEBERE	373
JAK	393
1 PIYER	400
2 PIYER	408
1 JAN	413
2 JAN	420
3 JAN	422
YUDE	424
PUNJA MEYASI	427

Kimč Tom Yesus Krist te yi Matiyo kētima

Mekana mete yoko, yo Matiyo kete yo. Yina dino dyene nde Levi (Mt 9:9; Lk 5:27). Nyę Beyudən. A bə mə boňna garama. A bə ke njoka bejekə be Yesus kamč jo yiba.

To məkana mete yi Matiyo kētima kē tédyə nde, Krist, nyę Nyaŋgwé Kumande. Yo jéki bənə Beyudən. A ke ləpo ke moyte nde, Yesus, nyę Kumande Beyudən, nyę Mənč Davit, Mənč Abaraham.

Wuse yakama baka məkana maka ke nyaŋgwé məngabiyę yitan jo yiba:

1. Krist, nyę Kumande: Dino besaŋmbambə bənə. Mbey komə bo jama nyę kē. Kandina jongwé dyene (kumte 1-4).
2. Nyę Kumande. A nám meyasi nan? Yasi te yi Yesus tedya ke to kəki kē (kumte 5-7).
3. Nyę Kumande, yasi wətə, bomo payma nyę (kumte 8-12).
4. Kasi *Kandə te yi kwey (kumte 13).
5. Męsay mete yi Kumande Yesus kelma kē (kumte 14-23).
6. Kasi njena ne ke koko ke mənəti (kumte 24-25).
7. Kasi sən̄ nè womiya ne (kumte 26-28).

Besaŋmbambə be Yesus (Lk 3)

¹ Mekana maka ke ləpo kasi Yesus Krist nè medinə me besaŋmbambə bənə. Nyę nday Davit, nday Abaraham.

² Abaraham jama Isak, ε Isak ja Yakɔp, ε Yakɔp ja Yuda bənə bəmaŋ.

³ Yuda jama Fares nè Jara ke moy nyaŋgwé te wan Tamar. Fares jama Esrom, ε Esrom ja Aram.

⁴ Aram jama Aminadap, Aminadap jama Nason, ε Nason ja Salmon.

⁵ Salmon jama Bowas ke moy nyaŋgwé te wene Rahab, ε Bowas ja Yobed ke moy nyaŋgwé te wene Rut. Yobed jama Isay,

⁶ Isay jama Davit, ε kumande Davit bə nya Uri ja ne Salomon.

⁷ Salomon jama Robowam, Robowam jama Abiya, ε Abiya ja Asa.

⁸ Asa jama Yosafat, ε Yosafat ja Yoram, ε Yoram ja Osiyas.

⁹ Osiyas jama Yoyatam, Yoyatam jama Akas, ε Akas ja Esekiyas.

¹⁰ Esekiyas jama Manase, Manase jama Amon, ε Amon ja Yosiyas.

¹¹ Yosiyas jama Yekoniyas bənə bəmaŋ ke ḥigimə te yi bo biyma ne Bənə be Isarayel kē nō ke dīyə bala ke Babilən kē.

¹² Ke yōkwā dīyə bala ke Babilən, ε Yekoniyas ja Salatiyel, ε Salatiyel ja Sorobabel.

¹³ Sorobabel nja ja Abiyud, Abiyud jama Eliyakim, ε Eliyakim ja Asor.

¹⁴ Asor jama Sadok, Sadok jama Akim, ε Akim ja Eliyud.

¹⁵ Eliyud jama Eliyasar, Eliyasar jama Matan, ε Matan ja Yakɔp.

¹⁶ Yakɔp nja ja Yosep te njoŋo ne Mariya. Yo Mariya te ja Yesus te yi bo jeba nde *Krist kō.

¹⁷ Dete, kandə Abaraham kumə Davit bomo jadya ne ndendi te kumə kamč jo yini. Kandə Davit kumə ke ḥigimə te yi bo biyma ne Bənə be Isarayel kē nō ke dīyə bala ke Babilən kē, bomo jadya ne ndendi te kumə kamč jo yini. Kandə ke ḥigimə kena diyo bala kumə ke ḥigimə jariki Krist bomo jadya ne ndendi te kumə kamč jo yini sendi.

Kasi jariki Yesus (Lk 2)

¹⁸ Jariki Yesus Krist kwaŋnama dəke: Yo bə kponate nde, nyaŋgwé wene Mariya ta kelə gwaki bənə Yosep. Ma piŋo te yi bənə nyę t̄ pa bokwé to, ε Mariya semə nde, a me ne moy ne dəti te yi Kimč Sisiŋ.

¹⁹ Njoŋo wene Yosep bə nə ḥgbən̄. A t̄ kwadysé wuŋgwé nyę ke mbəmbu bomo na. ε nyę pəsə

nde, a ta tiko nyε kinε nde, bomo dûkwε na.

²⁰ Piŋɔ te yi nyε ba ndi ke takina dεte kε, ε wεtε jaki Baba Mbokɔ dyα ke yεnε ne nje te yi nyεnɔ lεpɔ nyε nyε nde: «Yosep te mɔnɔ Davit, wε tī gwaki wɔ te yi bu nyari wɔ Mariya ne megwaki na, kεto mɔy te yi nyε nɔ kε, a bɔnɔ ne dεti te yi Kimɔ Sisiŋ.

²¹ A ta ja mɔnɔ mbam, wε ta lo nyε nde Yesus, kεto yo nyε ta joŋgwε botu be kando dyene ke mebεyε man.»

²² Meyasi mete hεnε kwaŋnama dεte, nε lεpi te yi Baba Mbokɔ kwaŋdyα ke numbu mɔ punja mεlεpi mεnε kε si tɔndu.

²³ A lεpima nde: «Ne bεnja, bindi ηgɔndu ta tɔke mɔy ja mɔnɔ mbam. Bo ta lo nyε nde Emanuwel.» Yite nde: Njambiyε me sine bo.

²⁴ Ke Yosep ma jemiye kε, ε nyε kelε nda yi jaki Baba Mbokɔ lεpima nyε nyε kε. ε nyε bu nyari wene Mariya.

²⁵ Ko a tī kpoke nyε na kumɔ ke ηgimɔ te yi Mariya jama ne bosa mɔnɔ wene, mɔnɔ mbam. ε Yosep lo nyε nde Yesus.

2

Botu be duwā meyasi ke nje bεnε

mbɔnɔ Yesus

¹ Yesus jadya ke Betelεhem ke meneti me Yuda ke ηgimɔ te yi Herod ba kumande kε. Yo ba ne botu be duwā meyasi ke kasi bεsisiq. ε bo temε wule pulɔ komε yeso punde kε dyα ke Yerusalεm

² diye nde: «Kumande Beyudεn te ε jadya kɔkɔ te tī pa kikɔ kɔ ba we? Kεto wuse semma sisq wene ke pulɔ komε yeso punde kε, ε wuse nje yi nje kano nyε.»

³ Ke kumande Herod ma woko dεte kε, ε lεpi bane nyε bane botu be Yerusalεm hεnε.

⁴ ε nyε wesidye bekum be botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε hεnε nε botu be ketina meyasi be kando

Isarayεl yí diye bo mbεy te yi *Krist yâkanqwε jadye kεte kε.

⁵ ε bo yeŋsa nyε nyε nde: «Ke Betelεhem ke meneti me Yuda, kεto mɔ punja mεlepi me Njambiyε ketima nde:

⁶ *«Ma wε Betelεhem ke meneti me Yuda, ko wε yeti mɔnɔ dyα ke njoka kpasa medya me meneti me Yuda na, kεto kum te ε ta kεndo ne kando mbε Isarayεl kɔ ta wule ndi ke yo.»*

⁷ Dete, ε Herod jeba botu be duwā meyasi ne sɔ, ε nyε kombile diye bo ηgbak ηgbak ηgimɔ te yi sisq te punduma nɔ kε.

⁸ Ke kɔŋte, ε nyε tomε bo kεnje ke Betelεhem lεpɔ nde: «Ne kēn, nε wunε dīya yasi kimɔte ke kasi mɔnɔ te. Ke wunε si dolɔ nyε, nε wunε njāki nje lεpɔ nyε mi, nε mi ne ηguru wombε kε sendi kε kano nyε.»

⁹ Ke bo ma si leŋgwε metɔ ke yasi te yi kumande lεpima kε, ε bo kwα. Bo sém semɔ, sisq te yi bo bεnja ke pulɔ komε yeso punde kε ke kεndo ke mbɔmbu yan. Ke nyε ma kumɔ ndi ke mbεy te yi mbɔnɔ mɔnɔsikε ba kεte kε, ε nyε temε.

¹⁰ ε botu be duwā meyasi ma nje semɔ sisq ne kɔkɔ kε, ε bo sosa bεdεyate.

¹¹ Bo nyiŋma tū dolɔ mbɔnɔ mɔnɔsikε bane nyāŋgwε wene Mariya, ε bo kuse mebɔŋ ke meneti kanɔ mbɔnɔ mɔnɔsikε. Bo walma kpasa kimɔ meyasi mete yi bo nja nɔ kε nyε nyε. Yo ba lɔr nε yiŋa kpasa njɔnju jeti bu yiŋa lobinda te yi bo kele ne wεtε mbunjɔ nde *mir kε.

¹² Ke kɔŋte, ε Njambiyε lεpε nyε bo ne nje te yi nyεnɔ nde, bo tī yɔkwe ne kɔkɔ kε punje misi nyε Herod na. Ke nyε ma lεpɔ nyε bo dεte kε, ε bo tɔke mbaŋa nje dεle yi dñwε nɔ kε nɔ dyα dyan.

Yosep bane Mariya ke bɔmbɔ ne

mbɔnɔ Yesus kε nɔ ke Ejipt

13 Ke botu be duwā meyasi ma si kwā kē, ε wete jaki Baba Mbokō nje punje yotu nyε Yosep ne nje te yi nyenɔ lerpɔ nyε nyε nde: «Tema, boηgo mbəηgo mɔnɔsikε bене nyangwe bɔmbɔ no kē no ke Ejipt. Wunε dīy mate kumɔ ke ɳgimɔ te yi mi ta lerpɔ nyε wε, keto Herod ta s̄ nje te yi wo mɔnɔsikε.»

14 Dete, ε Yosep teme ne tu bū mbəηgo mɔnɔsikε bене nyangwe kwā no kē no ke Ejipt.

15 A diyma mate kumɔ ke ɳgimɔ te yi Herod gwā no kē. Yo kwaŋnama dete, né lepi te yi Baba Mbokō lepima ke numbu mɔ punja mεlepi mεne kē si tondu. A lepima nde: «Mi jeħama mɔnmbε soñe ke Ejipt.»

16 Ke Herod ma bεnejε nde, botu be duwā meyasi sebila nyε kē, ε njoñ ne tusiyε, ε nyε tomε bɔmɔ, né bo kē wo mbəηgo bɔnɔ bembam hεnε kumɔ ke baka be ne sew yiba ke Beteləhəm nè ke pɔku te yite. A pesima mesew mε bɔnɔ bembam bete yi bo yâkaŋgwε wo baka bεngwε ɳgimɔ te yi botu be duwā meyasi semma ne sisɔ nda yi bo lepima nyε nyε kē.

17 Dete, lepi te yi Jeremi te mɔ punja mεlepi mε Njambiyε lepima ne mbɔmbu kē kelnama gbate. A lepima nde:

18 «Bo wokuma mεkembi ke Rama, medukwe nè bεya nyangwe mejabo. Rasel ke lelɔ bɔnɔ bене, a ti kway nde, mumɔ wεdya temo ne na, keto bɔnɔ bене yeti se na.»

19 Ke Herod ma gwe kē, ε wete jaki Baba Mbokō punje yotu nyε Yosep ne nje te yi nyenɔ ke Ejipt lerpɔ nyε nyε nde:

20 «Tema, boηgo mbəηgo mɔnɔsikε bене nyangwe duwε no ne koko kē no ke Isarayel, keto botu bete be kwadya wo nyε baka ma gwe.»

21 ε Yosep teme bū mɔnɔsikε bене nyangwe yəkwε no kē no ke Isarayel.

22 Ma ke Yosep ma wokɔ nde, yo

Arkelas bū dīy kumande ke Yuda ke numbu saŋgwε wenε Herod kē, ε nyε gwe wɔ te yi yəkwε kē mate. Yasi wete, a nja kwā kē ke Galile nda yi Baba Mbokō njā lerpɔ nyε nyε ke nyenɔ kē.

23 A kā dīy ke wete dīy nde Nasaret. Yo kelnama dete, né mεlepi mεte yi botu be punja mεlepi mε Njambiyε lepima kē si tondu. Bo lepima nde: «Bo ta jeħa nyε nde Mɔ Nasaret.»

3

Kasi Jañ te mɔ tɔruna bɔmɔ

*ke mɔrɔku
(Mk 1; Lk 3; Jy 1)*

1 Ke ɳgimɔ te yite Jan te mɔ tɔruna bɔmɔ ke mɔrɔku punduma kande pelna Kimɔ Tom ke kongor ke mεnεti mε Yuda.

2 A dīkima lerpɔ nde: «Wunε yēnsaŋgwε temo, keto *Kandɔ te yi kwey ma wuta.»

3 Jan, nyε mɔ te yi Esayi te mɔ punja mεlepi mε Njambiyε lepima kasi ne nde: «Wete mumɔ ke kembidya ke mɔy kongor nde: Wunε kōmbila nje Baba Mbokō. Wunε tēmbidya mεnje mεnε ne ɳgben.»

4 Jan dīkima lejε ne wete lambɔ te yi bo kelma ne membru mε *samo kē. Medye mεnε bā bεdɔlɔ nè mutɔ mε jo te yi nyε dīkima dolɔ ke likɔ kē. Kanda te yi nyε dīkima lejε ke jon kē, bo kēl yo ne kotu nyamɔ.

5 Botu be Yerusaləm nè botu be Yuda nè botu bεte be dīkima dīy ke pɔku goj Yurdə baka dīkima nje hεnε pele yene.

6 ε bo dīki jaye bεya mεkele man ke mbɔmbu bɔmɔ, ε Jan dīki tɔpε bo ke mɔrɔku ke Yurdə.

7 Ke Jan ma bεnejε nde, *Befarisə nè *Besadusə budyate ke nje ke yene, na tɔpi bo ke mɔrɔku kē, ε nyε lepε nyε bo nde: «Wunε mbo yeri, nda lepε nyε wunε nde, wunε yakama dīy lale ke ɳgambi Njambiyε yi nje kē?»

8 Wunε kēl mēkele mēte yi tedye nde, wunε ma yenja temo.

9 Wunε tī boba lero ke moy temo yun nde, wunε benday be Abaraham. Keto mi ke kombile lero nyε wunε nde: Njambiyε yakama yenja metari mēte yike nde, yo bēki bōnōsike nyε Abaraham.

10 Njej me ne lende ke njuku jeti, dete jeti hene ε diye kinε wumō kimō mēmbumō, bo ta pēsō nyε bēte ke dite.

11 Mi tōpa mbε wunε ne mōrōku yí tedye nde, wunε ma yenja temo. Yasi wete, mo te ε nje ke kōj mbε ko ta tōpe ne wunε ke Kimō Sisiŋ nē ke dite, keto a ne deti kwā mi. Ko mi ti yaka sōre mēnakala ke kol ne na.

12 A ne jeti ke bō yí kutɔ ne nyambi, yí bakes njōsō te nē kopu te. A ta soŋe njōsō nyambi kē bakidye ke ndam. Ma a ta lodye mēkopu mēte ke dite te yi ti dīm kē.»

13 Ke ḥgimō te yite ε Yesus teme ke Galile kē ke yi Jan̄ ke gon̄ Yurd̄, nē Jan̄ tōpi nyε ke mōrōku.

14 Yasi wete, ε Jan̄ seŋe kutudya lero nde: «'Yeti gba we yâkaŋgwε tōpe mi ke mōrōku na? Nan yi we kpalɔ nje nde, mi tōpa we ke mōrōku kē?»

15 ε Yesus yenja nyε nyε nde: «Tikɔ, nē yo pa kelna dete ndana, keto yo kimōte nde, wuse tōnjukwε mēyasi hene te yi ne ḥgbej nda yi Njambiyε kwaduyε.» ε Jan̄ jaye kinε pitidye se yanja nyε nyε na.

16 Ndi ne tōpuna ne ke mōrōku, ε Yesus bēnde ḥgindi nedō. Semō semō, dyobō nembiya, ε nyε bēne Sisiŋ Njambiyε ke piye nda pepo nje ke yotu ne

17 yaka ne wete men ke wule dyobō lero nde: «Yōkɔ mōnmbe, sōŋ temo mbε, temo mbε hene ke yotu ne.»

1 Ke kōjte, ε Kimō Sisiŋ kele nde, Yesus kēn ke kongor, nē *Kum bēya mēkele kē bobi nyε.

2 Yesus kiyma mēdye yaka mēyeso kamōni nē mētu kamōni. Ke kōjte, ε nyε woke nja.

3 ε *Mō bōbuna bōmō kō nje ke keki ne lero nyε nyε nde: «Ijge bē nde, we Mōnō Njambiyε, lero nyε metari maka nde, yo yēnsaŋgwε bē mampa.»

4 Yasi wete, ε Yesus yenja nyε nyε nde: «Yo ketinate ke mēkana me Njambiyε nde: <Mumō ti yaka joŋna ndi ne mampa nyεrō na, mumō yakama joŋna ne mēlepī hene te yi punde ke numbu Njambiyε.»

5 Ke kōjte, ε Kum bēya mēkele kō bū nyε kē nō ke Yerusalēm, dya te yi Njambiyε tōkuma, kwā tembidye nyε ke tosiyɔ mbanjɔ Njambiyε

6 lero nyε nyε nde: «Ijge bē nde, we Mōnō Njambiyε, dōkō piye ke mēneti, keto yo ketinate nde: <Njambiyε ta nyε numbu nyε bejaki bēne keto yo, dete bo ta jekidye bō bīye ne we, kambo we me nje dūmō kol yō ke tari.»

7 ε Yesus lere nyε nyε nde: «Yo ketinate nde: <We tī boba Baba Mbokō te Njambiyε wō na.»

8 ε Kum bēya mēkele kō bū nyε sendi, kē nō ke wete nyāngwε dōjna keki, tedye nyε mēkandō hene ke to mēneti nē mēnyōjō mēte yi diye kete kē.

9 ε nyε lere nyε nyε nde: «Mēyasi mēnōri hene, mi ta nyε we yo, ḥge we kuse mēbōj ke mēneti kanō mi.»

10 ε Yesus lere nyε nyε nde: «*Satān, lōndō ke keki mbe. Yo ketinate nde: <Kanō Baba Mbokō te Njambiyε wō, kelō mēsay nyε ndi nyε nyεrō.»

11 Ndana, ε Kum bēya mēkele kō tike nyε, ε bejaki bē Njambiyε nje kelo mēsay nyε nyε.

Yesus ke kande mesay mēne

ke Galile

12 Ke Yesus ma wokō nde, bo bīyma Jan̄ nyε ke jōbō kē, ε nyε teme kwā kē ke Galile.

13 A duwā ke Nasarēt kē dīyō ke Kapernawum ke goj matō ke mēneti me Sabulōn nē Neftali.

14 Meyasi kwaṇnama dēte yī tonjē nē mēlepi mēte yi Esayi te mō punja mēlepi me Njambiyē lēpima kē.

15 A lēpima nde: <Botu be mēneti me Sabulōn nē Neftali pēlē pōku nyāngwē matō ke ḥginjē Yurdē, mēneti me Galile te yī botu bēte be yeti ke duwē Njambiyē baka,

16 botu baka be dīyma ke moy yitil baka ḫeṇma nyāngwē mējasī. Botu bēte be dīyma ke ndiliŋ mbev te yī sōn baka, mējasī kumma pēlē yan.›

17 Kandē ke ḥgimō te yite, ε Yesus kandē pelna Kimō Tom lēpo nde: «Wunē yēnsaṇgwē temō, kēto *Kandō te yī kwēy ma wuta.»

Yesus ke tōke bosa bejekē benē (Mk 1; Lk 5)

18 Ke ḥgimō te yī Yesus bā ke kēndo ke goj nyāngwē matō Galile, ε nyē ḫeṇje bembam yība, bo pūndu moy wete, Simōn te yī bo jēba nde Piyēr kē benē manj wene Andere. Bo bā ke bēte bulajama ke matō, kēto bo bā botu be wona benjanjō.

19 ε nyē lēpē nyē bo nde: «Wunē bēngwē mi, mi ta kelō nde, wunē bēki botu be ḫalna bōmō tedye nje Njambiyē.»

20 ε bo tēmē ne ḥget ḥgbēsē mēbulajama man bēngwē nyē.

21 Yesus njā tōngidya kē mbōmbu, ε nyē ḫeṇje sendi baṇa bembam yība, bo pūndu sendi moy wete, Jak te mōnō Sebede benē manj wene Jaŋ. Bo bā ke moy landi benē be saṇgwē wan Sebede ke kombile mēbulajama man, ε Yesus jēba bo.

22 ε bo tēmē ne ḥget ḥgbēsē landi nē saṇgwē wan kwā bēngwē nyē.

23 Yesus kēndima linje mēneti me Galile hēne, tedye bōmō mēlepi me Njambiyē ke membanjō mēwesidya me Beyuden, pēlē Kimō Tom kē kasi *Kandō Njambiyē, sidye kwalō mēkōn nē kwalō mēkōsu hēne ke yotu bōmō.

24 Dīnō dyenē wumma kumō ke ndiŋgelē mēneti me Siri. Bo dīkima bā botu be kōn hēne nje nō ke yēnē. Yo bā botu bēte be bā ke wokō yotu kwanate nē baka be bā ke saṇgwā nē mēbōnē nē kwalō mēkōn wētē wētē nē botu bēte be bēya mēsisin dīkima nyāngwē bo baka. Yo bā nē botu bēte be bā ke kōn nē jaJa nē botu be kōsu. Bo dīkima bā bo hēne nje nō ke yēnē, ε nyē dīki sidye mēkōn man.

25 Nyāngwē ḥgil bōmō dīkima bēngwē nyē. Bo dīkima wule Galile nē ke nyāngwē mēdyā kamō nē ke Yerusalēm nē Yuda hēne nē ḥginjē Yurdē.

5

Tedya yasi te yī Yesus tedya

ke to keki kē

1 Ke Yesus ma ḫeṇje būdya ḥgil bōmō kē, ε nyē kwā bēndō keki kwā dīyō mētidye. ε bejekē benē nje ke keki nē.

2 ε nyē būtē numbu kandē tedya mēlepi me Njambiyē nyē bo lēpo nde:

3 «Botu bēte be duwē ke temō yan nde, bo kīnē dēti baka nē mēsōsa, kēto *Kandō te yī kwēy, yo yan.

4 Botu bēte be nē ḥgambi ke temō kēto mēbōnē baka nē mēsōsa, kēto Njambiyē ta wēdye temō yan.

5 Botu bēte be nē wēyna temō baka nē mēsōsa, kēto bo ta namō mēneti maka.

6 Botu bēte be gwe njā nē yēsidye kelna ḥgbēj mēkele baka nē mēsōsa, kēto Njambiyē ta nyē bo dēti te yī kelō dēte.

7 Botu bēte be gwe ḥgwētē bēsō baka nē mēsōsa, kēto a ta gwe ḥgwētē yan.

8 Botu bēte be nē temō nē salēlē baka nē mēsōsa, kēto bo ta ḫeṇje Njambiyē.

9 Botu bēte be kele nde, bōmō dīy nē te baka nē mēsōsa, kēto Njambiyē ta jēba bo nde Bōnō benē.

10 Botu bête yi bo tedye bo mèbōne keto ḥgbej mèkele baka ne mesosa, keto Kando te yi kwey, yo yan.

11 Ke bomo toye wuné tedye wuné mèbōne pèsò jà nyé ke numbu yun lèpò kwalò beya mèlepi hène ne wuné keto mbè, yite wuné ne mesosa.

12 Wuné sôsaṅgwé dìyò ne mbeskere, keto nyangwé sol ke ladye wuné ke dyobò. Bo tedya ndi sendi nyangwé mèbōne dête nyé bosa botu be punja mèlepi me Njambiyé be kandima nje ne wuné baka.

13 «Wuné kwa te yi meneti maka. Ma ke kwa si lenjò, bo ta kelò nan yí yòkidye ne som te? Siya yasi te yi bo yakama kelò, yo nde, bo lénj yo ke sè, bomo má si nate sòpité.

14 Wuné mejasi te yi meneti maka. Dya te yi bo sume ke to keki kék yeti ne dëti te yi sòma na.

15 Bo ti kwénja lambo tikò ke moy mbe na, bo bónj kase ke to tebel, yo má panò yí nyé mèyasi nyé bomo hène be dìyé ke moy tò baka.

16 Dete sendi, wuné pânkwe mejasi ke misi me bomo, né bo bénj kimò mèkele mun yí lukse ne Sangwé wun te e dìyé ke dyobò kò.»

Yesus ke lepina ke kasi membonja

17 «Wuné tî taka nde, mi njáki nje yaŋgile membonja mète yi Moyisi ketima ho yaŋgile tedya yasi te yi botu be punja mèlepi me Njambiyé tedya kék na. Mi ti ma njáki yí nje yaŋgile na, mi njáki nje kelò yasi te yi membonja lepè kék kumò njena.

18 Gbakasi yi mi lepè nyé wuné kék: Ngimò hène te yi dyobò tî pa yambilé, ko gbèla mònò mbulma mèketi siké ho gbèla mònò yaŋa ne mbèt te yi diye ke membonja kék tî yambilé kète na kumò nde, mèyasi hène sìki kelna.

19 Dete, mumò hène e ta yaŋgile ko wètè mònò mbonja te e ne mbèt ke njoka membonja yí tedye bomo

nde, bo kél dête, bo ta jeba nyé nde njena mumò ke *Kando te yi kwey. Ma yòkò e ta beŋgwé membonja mète tedye sendi bomo nde, bo kél dête kò ta be nyangwéte ke Kando te yi kwey.

20 Mi ke lèpò nyé wuné nde: Ngé wuné ti kele ḥgbej mèkele laŋsa botu be kétina mèyasi nè *Befarisé na, ne tí nyiŋe ke Kando te yi kwey na.

21 «Wuné duwà nde, bo lepima nyé ḥebaba busu nde: <Kre, we tî woku mumò. Mò te e wo mumò, bo kén né nyé ke mbombu botu be pèsina jòsi.»

22 Ma ke yembé, mi ke lèpò nyé wuné nde: Ngé mumò woké ḥgambi sunjwé ne maŋ, na sângwanjwé ne mèbōne ke mèbò me botu be pèsina jòsi. Ngé mumò yise maŋ lèpò nde: <Kwanjò wari,> mò te sângwanjwé né mèbōne ke mèbò me botu be njena nyangwé jòsi Beyuden. Ngé mumò jeba maŋ nde lem, bo bónj nyé bête ke díté te yi ti dím kék.

23 Ngé be nde, we ke kék nyé Njambiyé sadaka ke mbey nyéna sadaka, ngé nje ke dyano dìyò nde, wúné mbaŋa móŋ ne lepi,

24 nò pâŋ pa niŋgwé sadaka yó womete ke mbey nyéna sadaka nyé Njambiyé, yòkwé né kòkò, pa kék kombile lepi wúné móŋ. Ke kòŋte, nò njáki nje nyé sadaka yó nyé Njambiyé yey.

25 Ngé wúné mumò bñe né lepi, saŋgò nje te yi kombile lepi te nedò wúné nyé piŋò te yi wúné nyé ndi ke nje kék. Kelò dête, a me nje bñ wé kék nò ke mbombu mò pèsina jòsi, ma mò pèsina jòsi me nje bñ wé kaŋe nyé mò te e dìyé ne tò jòbò kò, ma mò te e dìyé ne tò jòbò kò nje bñ wé nyé ke jòbò.

26 Gbakasi yi mi lepè nyé wé kék: We disò pundò woméri, yite o sima gbo lepi hène né satak kine ḥukwé ko móŋ mbulma sisi wéte na.

27 «Wuné duwà nde, bo lepima nde: <Kre, we tî kel wanja na.»

28 Ma mi ke lepo mbe nyε wune nde: Mumɔ hene ε bεŋε wete nyari bosa nyε, mɔ te sima kelɔ wanja bεnε nyε ke moy temɔ ne.

29 Nge bε nde, misi wɔ ε mbam bɔ ke kwadysε jatidysε we ke bεya nje, nɔ dɔkɔ yo lɔ nε naŋ. Keto yo ta jekɔ bε kimɔte ke yɔ nde, ndi doku yotu yɔ wete sāŋnaŋgwε, laŋsa nde, kεn nε ndingεlε yotu yɔ hεnε ne jεm ke dītε te yi ti dīm kε.

30 Nge bε nde, mbam bɔ wɔ ke kwadysε jatidysε we ke bεya nje, nɔ kīla yo lɔ nε naŋ. Keto yo ta jekɔ bε kimɔte ke yɔ nde, ndi doku yotu yɔ wete sāŋnaŋgwε, laŋsa nde, kεn nε ndingεlε yotu yɔ hεnε ne jεm ke dītε te yi ti dīm kε.

31 Bo lεpima sendi nde: «Nge mumɔ soŋε bɔ nε nyari wenε, na nyɛki nyε mεkana me didysa gwaki.»

32 Ma mi ke lepo mbe nyε wune nde: Nge mumɔ soŋε bɔ nε nyari kinε nde, a jatidysε kol ke sε na, yite mɔ te ke sesidysε nya te ke njε kelna mεwanja. Sendi, mɔ te ε bɔ nya te yi njom soŋma bɔ nε nyε, mɔ te mɔ kelna wanja.

33 «Wunε duwɔ sendi, bo lεpima nyε bεbabε busu nde: «Kre, we tī yançila yasi te yi we si kinja kε na. Yo nde, tonjukwε meyasi hεnε te yi we si kinja ke mbɔmbu Baba Mboko kε.»

34 Ma mi ke lepo mbe nyε wune nde: Kre, wunε tī kinjançgwε yaŋa na ko kaŋε bɔ kεnε kwey na. Keto dɔyɔbɔ, yo siya bεkum te yi Njambiyε.

35 Ko wunε tī tenda mεnεti yí kinja nε yaŋa na. Keto mεnεti, yo yasi te yi nyε kassε kol kεte. Wunε tī kinjançgwε yaŋa nε dīnɔ Yerusalεm na. Keto yo dya te yi Nyāŋgwε Kumande.

36 We tī kinjançgwε yotu yɔ na. Keto we ti yaka yεnɔa nyiŋɔ to yɔ wete nε wete nde, yo bεki wumnate ho yindinate na.

37 Nge wunε lepe nde: «J.» yo bɔna ndi nde: «J.» Ma nge wunε lepe nde:

«Bε,» yo bɔna ndi nde: «Bε.» Yike yi wunε nje dokidysε ke to te kε wúla ke yi *Mɔ bεya mεkele.

38 «Wunε duwɔ, bo lεpima nde: «Nge mumɔ tɔse misi me jakɔsɔ, nε bɔ tɔsu sendi yεnε. Nge mumɔ lekε su jakɔsɔ, nε bɔ lεka sendi yεnε.»

39 Ma mi ke lepo mbe nyε wune nde: Wunε tī pitidysε yaŋa nyε mɔ te ε kele bεya yasi nε wunε na. Nge mumɔ kpakε we ke pokɔ te ε mbam bɔ, nɔ yεnɔaŋgwε sendi yɔru nyε nyε.

40 Nge mumɔ bεŋgwε we nε lεpi, na suku lambɔ te yi we lεŋε kε, nɔ tīki sendi nde, a bɔŋ nyāŋgwε lambɔ dūku yɔ.

41 Nge mumɔ jeliyε we nde, kεn tīkidyε nyε ke njε yaka kilometa wete, nɔ kēn wúnε nyε kumɔ kilometa yiba.

42 Nge mumɔ jɔmbε yaŋa ke bɔ yɔ, nɔ nyɛki nyε. We tī tum kɔŋ nε mɔ te ε ke kwadysε jɔmbɔ yaŋa ke mεbɔ mɔ kɔ na.

43 «Wunε duwɔ, bo lεpima nde: «Kwadysikwε mɔ nɔŋ wɔ, bεno pendɔ wɔ.»

44 Ma ke yembε, mi ke lepo mbe nyε wunε nde: Wunε kwâdysikwε bεpendɔ bun, [diyε Njambiyε nde, a nyɛki mεkombila nyε botu bεte bε kita nε wunε baka, kelɔ ɳgay nε botu bεte bε bεnε wunε baka], ɳgwεta nε Njambiyε keto botu bεte bε pɔnse wunε tedyε wunε mεbɔnε baka.

45 Nge wunε kele dεte, wunε ta bε bɔnɔ bε Saŋgwε wun te ε dīyε ke dɔyɔbɔ kɔ, keto a pānkwε yesɔ nyε bεya bɔmɔ, nyε sendi kimɔ bɔmɔ. A nɔdysukwε mbiyɔ nyε botu bεte bε nε ɳgbεŋ, nyε sendi botu bεte bε kele yasi kɔtute baka.

46 Ma nge wunε kwadysε ndi botu bεte bε kwadysε wunε baka, kwalɔ sol te yεn yi wunε ta bε nɔ kε? 'Ko botu bε bonja mɔni garama ti kεl ndi sendi dεte na?

47 Nge wunε nyεnε ndi bεmaŋ bun, nyāŋgwε kimɔ yasi te nda yi wunε kelma komεte laŋsa bεsɔ

ké? 'Ko botu bête be yeti ke duwé Njambiyé baka ti kél ndi sendi dëte na?

⁴⁸ Dete, wuné békéti ne njololo nda yi Sañgwé wun te ε díye ke dýobo díye nō kék.

6

¹ «Wuné díy ne soscé, wuné tí kel kimó mëkele ke misi me bomó, né bo bëej dëte yi tondó ne wuné na. Ngé wuné kele dëte, ko wuné tí bë ne sol ke mëbó me Sañgwé wun te ε díye ke dýobo kó na.

² Ke ngimó te yi we ke keló ngay ne buka bomó, we tí paŋ pa jembo jembo ke numbu ke mbombu bomó nda yi botu be likisi díki keló ke membanjo mewesidya me Beyuden nè ke boku menje kë nō kék na. Bo kél dëte, né bomó lukse ne bo. Gbakasi yi mi lëre nyé wuné kék: Sol te yi bá nde, bo békéti nō kék, bo ma doló yo ke yite.

³ Yo nde, ngé we kë nyé buka mumó yasi, bō wō ε gare tí dukwé yasi te yi mbam bō kele kék na.

⁴ Yo këlnaŋgwé dëte, né nyéna yasi te yi we nyé kék kwaŋna ke so. Dete, sɔŋgwé ε bëejé yasi te yi kwaŋna sɔdyate kó ta duwé yɔkidye yo nyé we.»

Yesus ke tedye bejeké benné

mëngweta (Lk 11)

⁵ «Ngé wuné ngweta ne Njambiyé, ne tí kel nda yi botu be likisi díki keló kék na. Bo kwádyikwe teme tema ke membanjo mewesidya me Beyuden nè ke boku menje ngweta ne Njambiyé, né bomó bëej bo. Gbakasi yi mi lëre nyé wuné kék: Sol te yi bá nde, bo békéti nō kék, bo ma doló yo ke yite.

⁶ Yo nde, ngé we kë ngweta ne Njambiyé, nyija tonjari yó ndadyé numey ngweta ne Sɔŋgwé womete ke so. Dete, Sɔŋgwé ε bëejé yasi te yi kwaŋna sɔdyate kó ta duwé yɔkidye yo nyé we.

⁷ «Ngé we ngweta ne Njambiyé, we tí budiyukwé lepi ne ndambu ndambu nda yi botu bête be yeti ke duwé Njambiyé kelé kék na. Keto bo táká nde, ngé bo lepina budiyate, yite Njambiyé ta yensa ke mëngweta man.

⁸ Wuné tí bekidyangwé ne bo na, keto Sañgwé wun sima duwé yasi te yi wuné kwadysé piŋó te yi wuné tí pa diye nyé na.

⁹ «Dete, ngé wuné ngweta ne Njambiyé, wuné lépi deke:
<Sañsu, we ε díye ke dýobo, keló nde, bomó bón díno dýo kiyo.

¹⁰ Inja namó mboko.

Yasi te yi we kwadysé këlnaŋgwé ke mënëti maka nda yi kelna sendi ke dýobo kék.

¹¹ Nyekó wuse mëdyé mëte yi ta yaka ne wuse ke yeso te ε muka.

¹² Tikó wuse ne ngweté ke beya meyasi mëte yi wuse kele kék nda yi wuse ma tikó sendi ne botu bête be kelma beya meyasi ne wuse.

¹³ We tí jaya nde, wuse sâŋgwaŋgwé ne mëbobilan na.

Sona wuse ke mëbó me *Má beya mëkele. [Keto yo we name, yo we bë ne ngungudye né luksa yaka ne mëngimó hëne, *amen.]>

¹⁴ Dete, ngé wuné tiké bomó ne ngweté ke beya meyasi mëte yi bo kelé ne wuné kék, yite Sañgwé wun te ε díye ke dýobo kó má tikó sendi wuné ne ngweté.

¹⁵ Ma ngé wuné ti tiké bomó ne ngweté ke beya meyasi mëte yi bo kelé kék na, Sañgwé wun tí tikó sendi wuné ne ngweté na.

¹⁶ «Ngé wuné kiye mëdyé yí kanó ne Njambiyé, wuné tí kel membólé nde, wuné ne ngambi nda yi botu be likisi díki keló, tiŋó mëngambi ne sibibi díyo nō, né bomó taki nde, bo ke kiyo mëdyé yí kanó ne Njambiyé kék na. Gbakasi yi mi lëre nyé wuné kék: Sol te yi bá nde, bo békéti nō kék, bo ma doló yo ke yite.

17 Ma ḥge we kiye yo mədye yi kanč ne Njambiyę, weya misi lombę lobinda ke to,

18 kambę bōmę me nje duwe nde, we ke kiyo mədye. Ma ndi sɔŋgwę ε dīye womete ke so kɔ ke duwe. Dete nyę, mɔ te ε ɓeŋę yasi te yi kwaŋna sɔdyate kɔ ta duwe yɔkidye yo nyę wę.

19 «Wunę t̄ ndem kusuku komɔ ke meneti maka ke mbey te yi ɓenya n̄ ȏgalma bekidye k̄ na, ke mbey te yi ɓotu begubę leke t̄ ɓu yo k̄ na.

20 Yasi węte, wunę ndem kusuku komɔ ke dīyoč ke mbey te yi ɓenya n̄ ȏgalma t̄ bekidye k̄, ke mbey te yi ɓotu begubę t̄ leke t̄ ɓu k̄.

21 Keto ke mbey te yi kusuku yo dīye kete, temo yo sendi womete.

22 «Misi yo nda lambo ke yi mumɔ. ḥge misi mɔ ɓeŋna kimote, yotu yo hene ke moy mejası.

23 Ma ḥge misi mɔ ti ɓeŋna kimote na, yotu yo hene ta be ke moy yitil. 'ȏge be nde, mejası mete yi dīye ke yotu k̄ me yitil, komete, yitil te yite má nje yindø ba nan?

Wuse t̄ gwaki kaŋ yaŋa na

24 «Kiya mumɔ węte ti yaka be ne ȏemasa yiba na. Ho a ta ɓenc węte, kwadye mbaŋa, ho a ta wokuna ne węte, yeliye mbaŋa. Wunę ti yaka kelø Njambiyę mesay, ɓeŋgwę sendi kasi kusuku na.

25 Dete, mi ke lepo nyę wunę nde: Ne t̄ gwaki kaŋ ke joŋgwę dyun ke kasi mədye ho ke kasi yasi te yi wunę ta hobiye ho gwe kaŋ yotu yun ke kasi məlengwę na. 'Joŋgwę ti kw̄ ka mədye? 'Yotu ti kw̄ ka lambę?

26 Wunę pāŋ pa ɓeŋen ɓete be je ne kwey baka. Bo ti ɓeki mbeki ho soŋe nyambi ke ȏgwaŋ ndemö nyę ke mendam na. Ma ko dete, sɔŋgwę wun te ε dīye ke dīyoč kɔ ke nyę bo mədye. 'Yeti wunę kw̄ ka yun bo metu gɔmay na?

27 Mɔ te nda ke njoka yun yakama səwdye metu me joŋgwę dyenę ko ne mbet keto gwena kaŋ te yi nyę n̄o k̄?

28 ḥge be dete, keto ḥge yi wunę nje gwe kaŋ ke kasi məlambę k̄? Wunę ɓeŋa nda yi məmbunjo jü n̄o k̄. Məmbunjo yeti ke kelɔ yiŋa mesay ho sa məlambę na.

29 Ko dete, mi ke lepo nyę wunę nde: Ko kumande Salomɔŋ ne nyangwę dīyo məluksa məne t̄ leŋe yiŋa kpasa kimɔ lambę nda njam məmbunjo maka węte ne węte na.

30 Wuy, tikina temo te yi wunę tike ke yi Njambiyę k̄ gba dīke ne mbet. Ma ḥge Njambiyę nyę kimɔ njam nyę məmbunjo mete yi likɔ yi dīye ndi muka, nəmeno bo ɓoŋma bete ke dīte k̄, 'sun̄wa ne wunę? 'A ta dīyo ka kine lenje wunę lambę na?

31 Ma dīte, ne t̄ gwaki kaŋ yaŋa lepo nde: <He ta dye ba ḥge? He ta hobiye ba ḥge? He ta leŋe ba ḥge?> na.

32 Yo nde, yo ɓotu bete be yeti ke duwe Njambiyę baka s̄ Meyasi mete yinori hene. Saŋgwę wun te ε dīye ke dīyoč kɔ duwą nde, wunę yâkaŋgwę be ne Meyasi mete ke joŋgwę dyun.

33 Wunę kānda gɔsɔ *Kandɔ te yi Njambiyę n̄ ȏgben məkele məne, dīte a má nje dokidye Meyasi mete yiri hene ke to te nyę wunę.

34 Dete, wunę t̄ gwaki kaŋ yasi te yi ta kwaŋna nəmeno k̄ na. Yeso te ε nəmeno ta gwe kaŋ yotu te yene, keto yeso hene ke sobe mapi məbōne mete yene.

7

Kasi jɔsuna bessɔ n̄e kasi diyna

Njambiyę yasi

1 «Wunę t̄ jɔsa mumɔ na. Dete, Njambiyę t̄ jɔse sendi wunę na,

2 keto Njambiyę ta jɔse wunę ndi nda yi wunę jɔse ne bessɔ k̄. A ta nyę wunę yasi ɓeŋgwę ndi kiya dīkɔ mapi te yi wunę yekę ne yasi nyę bessɔ k̄.

3 ḥge kelę yi we ɓeŋę ndi mbulma dyan te yi ke misi me moy kinę pa woko kelen kelen koko jeti te yi ke misi mɔ k̄?

4 We ta kelɔ nan yí lərɔ nō nyɛ mɔŋ nde: «Maŋmbɛ inja, né mi wumbidye dyan soŋɛ ke misi mɔ piŋɔ te yi kɔkɔ jeti ndi ke misi mɔ kék?»

5 We mɔ likisi! Kanda soŋɛ kɔkɔ jeti te yi ke misi mɔ kék, né we njé ðɛŋ yasi ne ñgelerɛ, né we njé soŋ ne mbulma dyan te yi ke misi me mɔŋ kék.

6 Wunɛ t̄i nyɛki bembiyɛ kpasa meyasi na, ma bo nje kpalɔ b̄y dyambi sunjwɛ ne wunɛ nyalɔ wunɛ ne sel sel. Sendi, wunɛ t̄i beta mɛmbɔtu mun nyɛ bɔnɔ beabem na, ma bo nje nate sɔpîte yo.

7 «Wunɛ jɔmbu yasi, dete bo ta nyɛ wunɛ. Wunɛ sâŋ, dete ne ta dolo. Wunɛ dûŋgwɛ numey, dete bo ta ðute nyɛ wunɛ.

8 Keto bo nyéki yasi nyɛ mumɔ hɛnɛ ε jɔmbɛ kɔ. Mɔ te ε sã, a ke dolo. Yôkɔ ε ñsunjwɛ numey, bo ke ðute nyɛ nyɛ.

9 Mɔ te nda ke njoka yun yakama nyɛ mɔnɔ wene kil kusu, ñge nyɛ diyɛ mampa ke bɔ ne?

10 Ho nde, ñge nyɛ diyɛ nyɛ njanjɔ, 'a má yaka nyɛ nyɛ nyɔnɛ?

11 Ñge bɛ nde, ko botu be nyalɔ nda wunɛ ke duwe nyɛna bɔnɔ bun kimɔ meyasi, 'sunjwa ne Saŋgwɛ wun te ε diyɛ ke dyobɔ kɔ? 'A ta diyɔ ka kinɛ nyɛ kimɔ meyasi nyɛ botu bete be diyɛ nyɛ yo baka?

12 «Yasi hɛnɛ te yi wunɛ kwadysɛ nde, bomɔ kɛl nyɛ wunɛ, wunɛ kɛl sendi nyɛ bo dete. Nyaŋgwɛ yasi hɛnɛ te yi Moyisi kwadysa lərɔ ke moy mɛmboŋga nè nyaŋgwɛ yasi hɛnɛ te yi botu be punja mɛlepi me Njambiyɛ kwadysa lərɔ kék, yori.

13 «Wunɛ nyiŋa ne bolkokɔ numey, keto gbařu gbařu numey nè nyaŋgwɛ nje bón̄umɔ kɛ nō ke nje te yi nyɛ ta yambilɛ kete kék. Ma bomɔ budiyate ke tɔke nje te ete.

14 Yasi wɛtɛ, bolkokɔ numey nè mɔnɔ nje bón̄umɔ kɛ nō ke nje te yi jongwɛ, ma botu bete be kwâ ne nje te yite baka ti ðuyɔ na.

15 «Wunɛ d̄iy ne sɔsɔ ne botu be punja mɛlepi me ja be nje ke yun ne kimɔ t̄eri nda besam baka. Yasi wɛtɛ, mɛtemɔ man nda ñenjwɛy.

16 Wunɛ t̄a duwe bo ke mɛkele man. 'Bo nóku ka fiya ke ləlɔ? 'Bo nóku ka fumbi ke mɛŋgombiya?

17 Kimɔ jeti wúm kimɔ mɛmbumɔ, ma jeti te ε me ke ðeyɔ kɔ wúm ðeyɔ mɛmbumɔ.

18 Kimɔ jeti ti yaka wumɔ ðeyɔ mɛmbumɔ na. Sendi, jeti te ε me ke ðeyɔ kɔ ti yaka wumɔ kimɔ mɛmbumɔ na.

19 Jeti hɛnɛ ε diyɛ kinɛ wumɔ kimɔ mɛmbumɔ, bo ke pɛsɔ yo nyɛ ke d̄itɛ.

20 Dete, wunɛ ta duwe botu bete ke mɛkele man.

21 «Yeti bomɔ hɛnɛ be jɛba mi nde: <Nyaŋgwɛ Kumande, Nyaŋgwɛ Kumande> baka ta nyiŋɛ ke *Kandɔ te yi kwey na, yasi wɛtɛ, yo ndi baka be kelɛ yasi te yi Saŋmbɛ te ε diyɛ ke kwey kwadysɛ kɔ kék.

22 Komɛ yesɔ te ta ðyâ kék, bomɔ budiyate ta lərɔ nyɛ mi nde: <Nyaŋgwɛ Kumande, Nyaŋgwɛ Kumande, 'wuse t̄i punjɛ ka mɛlepi me Njambiyɛ nyɛ bomɔ ne ðinɔ ðyâ na? 'Wuse t̄i soŋɛ ka ðeyɔ mɛsisiŋ ke yotu bomɔ ne ðinɔ ðyâ na? 'Wuse t̄i kele sendi budiyate mɛyekambyiɛ ne ðinɔ ðyâ na?>

23 Komete, mi ta yeŋsa nyɛ bo ne ñgwayɛ nde: «Wunɛ botu be kelɛ ðeyɔ meyasi mete yi mɛmboŋga hɛnɛ kék, wunɛ lɔndu ke keki mbe, ko mi t̄i duwe wunɛ ne mbet wɛtɛ yesɔ na!»

Kanɔ ke kasi metu yiba (Lk 6)

24 «Yo nde, mumɔ hɛnɛ ε wokɛ yasi te yi mi ləpima ndana, kelɔ nda yi yo tedye nyɛ, nyɛ nda mɔ te ε ne sɔsɔ, keto a summa t̄u dyenɛ ke to mbatɔ.

25 Mbiyɔ nɔma, ε mbeŋ ðyâ, ε pupɔ kwâ mɛnda ke t̄u, t̄u kinɛ gbunjula na, keto yo bâ sumnate ke to mbatɔ.

26 Yasi wɛtɛ, mumɔ hɛnɛ ε wokɛ yasi te yi mi ləpɛ kinɛ kelɔ nda yi yo

tedye nyε, nyε nda lem mumo, kεto a summa tū dyenε ke to mεsey.

²⁷ Mbiyo nōma, ε mbeŋ dyā, ε pupo kwā menda ke tū, ε tū gbuŋgula balo ne hugbak.»

²⁸ Ke Yesus ma si lεpina dεte kέ, ε nyangwε ηgil bomo ηgbakima kwalo tedya yasi te yεnε,

²⁹ kεto a díkima tedye bo mεyasi nda mo te ε name, a tī bε ke tedye nda yi botu bε kεtina mεyasi ban na.

8

Yesus ke sidye kōn ndoko

wεtε mbam (Mk 1; Lk 5)

¹ Ke Yesus ma si piye wule keki kέ, ε nyangwε budiya ηgil bomo bεngwε nyε.

² Ndana, ε wεtε mo ndoko nje ke keki ne kuse mεbōj ke mbōmbu wene lεpø nde: «Nyangwε Kumande, ηge we kwadysε, we yakama kelø nde, yotu mbe bέki ne kρεlej.»

³ ε Yesus sambile bø kρoke ne nyε lεpø nde: «Mi kwadysε, yotu yø bέki ne kρεlej.» Kōn ndoko siyε, ε yotu ne yøkwε bε ne kρεlej ndi ke kiya mbejy.

⁴ ε Yesus nje lεpø nyε nyε nde: «Diyø ne sɔsø. Kρε, we tī yekidysε mεyasi mete yi kwaŋnama kέ nyε mumo na. Yasi wεtε, kεn kέ tedye yotu yø nyε mo nyεna sadaka nyε Njambiyε, nè we kēn kelø sadaka nda yi Møyisi pεsimε kέ, nè bomo duwε nde, kōn yø siyma.»

Yesus ke sidye sendi yinjā mεkōn

⁵ Ke ηgimø te yi Yesus bά ke nyiŋε ke Kapernawum kέ, ε wεtε nyangwε kum bεsøja, mo Rom te ε díkima diyø ne bεsøja gomay kό nje ke yεnε ηgwεta ne nyε lεpø nde:

⁶ «Nyangwε Kumande, mo mesay wombε ke tū ke metinεŋgwε ke kōn ne mεkati, yotu ne ke kwa budyate.»

⁷ ε Yesus lεpø nyε nyε nde: «Mi ta kέ joŋgwε nyε.»

⁸ ε nyangwε kum bεsøja kό yεnε nde: «Nyangwε Kumande, mi yeti mo te yi wε yakama nyiŋε ke tū dyenε na. Beta ndi gbεla numbu kεnje, nε kōn mo mesay wombε siy.»

⁹ Kεto ko mi, bāja bomo ke dīyø ne mi, ma mi ke dīyø sendi ne bεsøja. Mi yakama lεpø nyε wεtε søja nde: «Kεn kaka,» o bέnja, a kά, lεpø nyε mbaŋa nde: «Inja woŋga,» a má nje. Mi yakama lεpø nyε mo mesay wombε nde: «Kelø yiri,» o bέnja, a má kelø.»

¹⁰ Ke Yesus ma woko lεpi te yi kum bεsøja lεpima kέ, ε nyε ηgbakima lεpø nyε botu bεte be bά ke bεngwε nyε baka nde: «Gbakasi yi mi lεpε nyε wune kέ: Ko ke kandø Isarayel mi tī pa bεnε kwalø nyangwε tikina temø te yikε na.»

¹¹ Dete, mi ke kombile lεpø nyε wune nde: Bomo budyate ta wule pulø komε yesø punde nε pulø komε yesø bale nje dīyø dyena bεnε bε Abaraham nè Isak nè Yakøp ke *Kandø te yi kwey.

¹² Yasi wεtε, bo ta bεte ηgbak ηgbak bōnø bε kandø ke sε ke yitil, yo womεtε komε bo ta lelø nyambø mesu.»

¹³ Ke kōnje, ε Yesus lεpε nyε nyangwε kum bεsøja kό nde: «Dukwε, mεyasi kēlnaŋgwε ke yø bεngwε tikina temø te yi wε nō ke yembe kέ.» Ndi ke kiya ηgimø te, ε kōn mo mesay wene siyε.

¹⁴ Ke kōnje, ε Yesus nje kwā kέ ke tū Piyer dolø ki ne Piyer ε nyari metinεŋgwε ke kōn ne dñku.

¹⁵ ε Yesus kēnje bø kρoke ne bø mo kōn, ε kōn dñku siyε ke yotu ne. ε nyari temε kέ kelø mesay nyε nyε.

¹⁶ Ke bækoko ma dyā, ε bomo kέ ne bāja budyatø botu bεte be bά ne bεya mesisiŋ ke yotu baka kέ yi Yesus. A díkima soŋε bεya mesisiŋ ke yotu yan ne lεpi te yi punde ke numbu ne kέ, ε nyε sidye mεkōn me bomo hεnε.

¹⁷ Mεyasi kelnama dεte yí tonjε ne mεlepi mete yi Esayi te mo punja

melepi me Njambiyé lerpima ké. A lerpima nde: «A bojma mékosu musu sohé mekón musu.»

*Kasi bejgwa Yesus
(Lk 9 nè 14)*

18 Ke Yesus ma bejje nyangwé ñgil te yi linja nyé ké, ε nyé lerpé nyé bejkeke benné nde, bo sâbikwé nyangwé mbato ké ñginje te yoru.

19 Weté mo tedya membonja njá ke keki ne lepo nyé nyé nde: «Yekele, mbey henné te yi we ta kë kete, mi ta bejgwé we.»

20 Ε Yesus yejsa nyé nyé nde: «Betongó ne menjembí man, bennón sendi ne metú man. Yasi weté, *Mónó mumó kiné mbey te yi nyé yakama bokwe to kete na.»

21 Ε weté mumó te ε bá sendi jeké wene kó lerpé nyé nyé nde: «Nyangwé Kumande, tiko mi, né mi pa ké pumbu sajmbe.»

22 Yasi weté, ε Yesus yejsa nyé nyé nde: «Bejgwé mi, tiko, né bennú pumbu bennú ban.»

*Yesus ke tembidye mbuku
(Mk 4; Lk 8)*

23 Ke kón meyasi menori, ε Yesus kwá bendo landi, ε bejkeke benné bejgwé sendi nyé.

24 Semó semó, ε nyangwé mbuku kwá ke to nyangwé mató, ε mékumbó mémíye landi, yinori Yesus ne ke jakó.

25 ε bejkeke ké ke keki ne, jemé nyé lepo nde: «Nyangwé Kumande, jojgwé wuse, he ta giro ndana.»

26 ε nyé nje lepo nyé bo nde: «Wuné botu bête be tike temó ne mbet ke yi Njambiyé baka, wuné gwáki wó ñge?» Ndana, ε nyé nje temé bama ne mbuku benné nyangwé mató, ε yasi henné yókwé bá weynate ne semyek.

27 ε sosu yan siye ne hirek, ε bo lerpé tandé yan nde: «Yoko ba kwaló mo te nda yi gba mbuku nè nyangwé mató wokuna ne nyé kó?»

Yesus ke sojé beya mesisiñ ke

*yotu baña bembam yiba
(Mk 5; Lk 8)*

28 Ke Yesus ma sabiyé nyangwé mató kumó ke ñginje te yoru ke meneti me botu be Gadara ké, ε baña bembam yiba be bá ne beya mesisiñ ke yotu baka nje ke yene. Bo púndu ke menjuku ke mbey komé bomó díkima pumbó bennú ké. Bo bá nda gojgo njomó, dete ko mumó tí be ke pesa puló mate na.

29 Ndana, ε bo kembidya lepo nde: «Mónó Njambiyé, sine wune ne lepi te nda? We sánj ñge ke yotu su? 'We njáki, né we nje tedye wuse mebóné piñó te yi ñgimó tí pa yaka ké?»

30 Yinori nyangwé kuru beabem bá ke dyena, bo tí bá londunate ne bo na.

31 ε beya mesisiñ ñgweta ne Yesus lepo nde: «Ijge we dudyé wuse, kénjikwé wuse ké ke kuru beabem bari, né wuse ké nyij ke yotu yan.»

32 ε Yesus lerpé nyé bo nde: «Wuné kén.» ε bo ñuwé ke yotu bembam bennóri ké nyij ke yotu beabem. ε ndingelé kuru beabem siliye kombó ne beya sokó ne bibibi bimbina ke nyangwé mató si gwe.

33 Botu bête be bá ke bakidye beabem baka sedya kambo kumó dya, yekidye meyasi henné te yi kwañnama ké. Bo jekima lepo yasi te yi dyajma ke yi botu bête be bá ne beya mesisiñ ke yotu baka.

34 Ndana, ε ndingelé dya sutiyé ké pe yi Yesus. Ke bomó ma kañe misi bejje ne nyé ké, ε bo ñgweta ne nyé nde, a kwáñ londó ke meneti man.

9

Yesus ke keló nde, weté mo

*jemti kendi
(Mk 2; Lk 5)*

1 Ke kón te ké, ε Yesus bende landi sabiyé nyangwé mató ne kókó ké ke ñgbak ñgbak dya dyené.

2 ε baña bomó sohé weté mo jemti metinengwé ke tañ nje no ke yene. Ke Yesus ma bejje gbate nde, bo tikima temó ne nyé ké, ε nyé lerpé

nye mō jemti nde: «Mōnmbē, wē tī kambi yaña na, mēbeyō mō, mi kē tiko yo nē njgwete.»

³ Ndana, ε baña botu be kētina mēyasi lēpe ke mōy temō yan nde: «Mbam kō ke gbutō gba nē Njambiyē!»

⁴ Yesus duwā metake man, ε nyē lēpe nde: «Keto njge yi wunē be nē bēya metake ke mōy metemō mun dēte kē?»

⁵ Ma nē lēpinatē nde: «Mēbeyō mō, mi kē tiko yo nē njgwete» nē lēpinatē nde: «Tēma kēndō,» kelna njge kwā jēwā ke njokate?

⁶ Dete, mi ta tedye wunē ndana nde, *Mōnō mumō nē dēti te yi tiko mēbeyō me bomō nē njgwete ke to mēneti.» ε nyē nje lēpō nyē mō jemti nde: «Tēma, boñgō tañ yō dūkwē ke tū dýo.»

⁷ ε mō jemti tēme dūwē kē tū dýenē.

⁸ Ke njgil ma bēnē dēte kē, ε bomō gwe wō budya lukse Njambiyē, keto a nya bomō dēti te yi kēlō kwalō mēyasi nda yite.

Yesus ke tōke Matiyo (Mk 2; Lk 5)

⁹ Yesus njā tongidya kē mbōmbu, ε nyē bēnē mbaña mbam nde Matiyo ke dīyō ke mbey komē bomō dīki gbo mōni garama kē. ε nyē lēpe nyē nyē nde: «Bēngwē mi.» ε nyē tēme bēngwē nyē.

¹⁰ Ke njimō te yi Yesus bā kē dýena ke tū Matiyo bēnē bejekē bēnē kē, ε baña budya botu be boñna mōni garama nē baña botu be mēbeyō nē dýena bēnē bo.

¹¹ Ke *Befarisē ma bēnē dēte kē, ε bo lēpe nyē bejekē bēnē nde: «Keto njge yi masa wun dyena bēnē botu be boñna mōni garama nē botu be mēbeyō kē?»

¹² Yesus wokuma yasi te yi bo lēpima kē, ε nyē yenja nyē bo nde: «Yeti botu bete be nē mēmbundo wéynate baka sā nē nje mō nyeti na, yasi wēte, yo ndi botu be kōne baka.

¹³ Ma dēte, wunē kwāñ, nē wunē jēka bīye to lēpi ke yi Njambiyē lēpe nde: «Yo gwena njgwete bēsō yi mi jayē, yeti wona bēnyamō kelō nē sadaka na.» Yo nde, mi ti njáki nje jēba ngbeñ bomō na, mi njáki nje jēba botu be mēbeyō.»

¹⁴ Wēte yesō bejekē be Janj njā ke yi Yesus lēpō nyē nyē nde: «Sine *Befarisē ke dīki kiyo mēdye yi kanō nē Njambiyē. Ma keto njge yi bejekē te bō ti kēl sendi dēte kē?»

¹⁵ ε Yesus yenja nyē bo nde: «Bessō be mbam te ε kele gwaki kō yakama jaba ka ke njimō te yi nyē ndi kēte bēnē bo kē? Ko na. Ma njimō ta dýa yi bomō ta soñe nē nyē ke mēbō man. Yo ke njimō te yite yi bo ta kiyo mēdye yey.»

¹⁶ «Mumō ti bōñ pēl jōnja lambō nje datō nē lambō te yi ma butō kē na. Keto njge yo kelna dēte, pēl jōnja lambō má nyukute njombute, o bēnā, nyal te má nje dōkō kwā to te.»

¹⁷ Sendi, mumō ti sōpita jōnja mēnjam nyē ke bōru mēmbe na. Keto njge yo kelna dēte, mēmbe má posiyē nyiñē siri, mēnjam má si dēndila nē mēneti. Yasi wēte, bo sōpita jōnja mēnjam nyē ke jōnja mēmbe. Komēte, mēnjam nē mēmbe tī yambile na.»

Yesus ke womiye wēte mōnō njōndu.

Wēte nyari ke kpoke numbu

lambō Yesus (Mk 5; Lk 8)

¹⁸ Yesus bā ndi ke lēpina dēte nyē bo kē, yaka nē wēte kum ke dýa nje kuse mēbōñ ke mbōmbu wene lēpo nyē nyē nde: «Njōndu wombe gwā ndana ndana, ko dēte, inja kase bo ke yotu nē, na jū.»

¹⁹ ε Yesus tēme bēnē bejekē bēnē bēngwē nyē.

²⁰ Ndana, ε wēte nyari yi mēkiyo bā ke lekwē nyē ke mēsew kamō jo yiba kō pesa nē kōñ Yesus kpoke numbu lambō nē.

21 Nya kɔ kelma dete, kɛto a difikima lero ke moy temo ne nde: «Ngɛ mi kroke ndi gbela numbu lambɔ ne, kɔn mbe ta siyo.»

22 E Yesus yenja bɛŋɛ nyari lepo nde: «Mɔnmbɛ, we t̄i kambi yanana, tikina temo te yi we nɔ kɛ jongwa we.» E kɔn nyari siye ndi ke kiya mbe.

23 Yesus dyanjma ke t̄u kum kɔ bɛŋɛ bɔmɔ ke t̄o mbule, dolɔ sendi ngil ne ho. E nyɛ lepe nyɛ bo nde:

24 «Wunɛ siki pundo, mɔnɔ ngɔndu kɔ t̄i gwe na, a ke jakɔ.» Yasi wete, e bo nyetɛ nyɛ.

25 Ke bo ma si punjɛ bɔmɔ kɛ, e Yesus nyiŋɛ t̄u kɛnje bɔ biye ne mɔnɔ ngɔndu ke bɔ, e nyɛ teme.

26 E kasi te nyanja ke ndiŋgeler poku meneti mete hɛne.

Yesus ke sidyemekon me

budya bɔmɔ

27 Ke Yesus ma teme komete yi kwɑ kɛ, e baŋa botu bete be ne dibina misi baka yiba kande bɛŋwa ne kɔŋ ne kɔŋ kembidya lepo nde: «Mɔnɔ Davit, gwakɔ ŋgwɛte wusu.»

28 Ke Yesus ma nyiŋɛ t̄u kɛ, e botu bete be ne dibina misi benorɔ nje ke kɛki ne, e nyɛ diye bo nde: «'Wunɛ ke tikɔ temo nde, mi yakama kelo yasi te yi wunɛ diye kɛ?» E bo yenja nde: «I, Nyangwɛ Kumande.»

29 Ndana, e Yesus kroke misi man lepo nde: «Meyasi kēlnaŋgwɛ ke yotu yun bɛŋgwɛ ndi tikina temo te yi wunɛ nɔ kɛ.»

30 E misi man butuna. E Yesus kombile lepo nyɛ bo nde: «Kre, mumɔ t̄i dukwɛ yasi te yi kwaŋnama kɛ na.»

31 Ko dete, ke bo ma pundo ndi yan dɛke kɛ, e bo lapidye kasi Yesus ke ndiŋgeler meneti mete hɛne.

32 Ke ŋgimɔ te yi bo b̄a ke kwɑ kɛ, e baŋa bɔmɔ nje ne wete mbam e b̄a ne bɛya sisin ke yotu kɔ ke yi Yesus. A ti diki tapita na.

33 Ke Yesus ma si soŋɛ bɛya sisin ke yotu ne kɛ, e nyɛ kande ndapi. E bɔmɔ ŋgbakima lepo nde: «Ko njel yasi nda yike t̄i pa bɛŋna ne toru ke kando Isarayel na.»

34 Yasi wete, e *Befarisɛ lepe nde: «Yo *Kum bɛya mɛsisin nyɛ nyɛ deti te yi soŋɛ ne bɛya mɛsisin ke yotu bɔmɔ.»

35 Yesus kendima linje nyangwɛ medya nɛ mɔnɔ medya hɛne. A difikima tedye bɔmɔ mɛlepi me Njambiyɛ ke membanjɔ mewesidya me Beyuden, pele Kimɔ Tom ke kasi *Kandɔ Njambiyɛ, sidye kwalɔ mɛkɔn nɛ kwalɔ mɛkɔsu hɛne ke yotu bɔmɔ.

36 Ke nyɛ ma kajɛ misi bɛŋɛ budya ngil bɔmɔ kɛ, e nyɛ gwe ŋgwɛte yan budyate, kɛto bo b̄a ke jaɓa, yotu ne pute nda besam bɛte be kine mɔ bakidya yan baka.

37 Dete, e Yesus lepe nyɛ bɛjekɛ bɛne nde: «Budya nyambi ma dɛtɔ ke ŋgwaŋ, ma botu be mɛsay ti bɔyu na.»

38 Dete, wunɛ ŋgwɛtaŋgwɛ ne sa ŋgwaŋ nde, a kēnjikwɛ botu be mɛsay, nɛ bo kɛ wesidye nyambi ne.»

10

Yesus ke tomo bɛjekɛ kamɔ jɔ yiba

kɛnje kɛ lepina Kimɔ Tom (Mk 6; Lk 9)

1 Ke kɔŋte, e Yesus jeba bɛjekɛ bɛne kamɔ jɔ yiba, nyɛ bo dɛti te yi soŋɛ bɛya mɛsisin ke yotu bɔmɔ, sidye kwalɔ mɛkɔn nɛ kwalɔ mɛkɔsu hɛne.

2 Mɛdīnɔ me botu be tomun be Yesus kamɔ jɔ yiba ke: Bosate Simɔn te yi bo jeba sendi nde Piyer kɔ bɛne ndɛmbi wene Andere b̄u Jak te mɔnɔ Sebede bɛne maj wene Jaŋ.

3 Yo ne Filip nɛ Bartelemi nɛ Tomasi nɛ Matiyo te mɔ bɔŋna mɔni garama nɛ Jak te mɔnɔ Alfe b̄u Tade.

4 Yo sendi ne Simɔn te mɔ meneti me Kanan nɛ Yudas te mɔ dyari Iskariyot. Yo nyɛ dyanjwɛ Yesus.

5 Yesus tomma botu baka kamō jo yiiba kite bo lerpō nde: «Kre, wunē tī kēn ke yiña mēkandō na. Wunē tī nyiña sendi ke medya me botu be Samari na.

6 Wunē kpâl kē ke kandō Isarayel ke yi besam bête be ma dîmbiye baka.

7 Wunē pêla kē nō nyé bomō nde: <*Kandō te yi kwey ma wuta.>

8 Wunē sidiyikwē mēkōn me bomō. Wunē kēl nde, bēmuñ wômkwē, kelō sendi nde, yotu botu be ndoko bêki ne krepelē. Wunē sônya beya mēsisin ke yotu bomō. Bo nya wunē meyasi gbelate, dete wunē nyékí sendi ne gbelate.

9 Wunē tī boñ ko lor ko sumba ko mōnō litō mōni bakiñye ke jon dyun na.

10 Wunē tī biya ko kobiye kwâ nō ko lambō yiiba ko nakala ko yiña kum jeti ke bo na, keto mo mesay yâkañgwē dye nduku mesay mēne.

11 Dya hene te yi wunē ta dyâ kete, wunē pâñ pa diye, simande wete mo te ε jaye mesay mun ε yakama bû wunē kimôte kō kete, nē wunē yâki ndi ke mbey ne kumō ke ñgimō te yi wunē ta kwâ kē.

12 Kome wunē ta nyiñe tû te kē, nē wunē nyén botu be tû lerpō nde, tete njâki ke yan.

13 Ngé bo yaka ne tete yi wunē lerpima nō kē, nē yo njâki gbate ke yan. Ma ngé bo ti yaka nō na, nē yo yôkwé kē pe yun.

14 Ngé bē nde, ke yiña tû ho ke yiña dyâ bomō tî bû wunē kimôte ho woko mēlepi mun na, nē wunē pûndu ke tû te ho dûwe ke dyâ te. Nē wunē kûtu ñgbetu tû te ho yi dyâ te soñe ke mēkol mun yí tedye nde, bo kelma beyate.

15 Gbakasi yi mi lerep nyé wunē kē: Ke yeso pesina josi, pesina josi botu be dyâ te ta dëtō kwâ yi botu be *Sôdôm nē *Gomor.

*Yesus nde, botu be tomun ta
sanjwa ne mebône*

16 «Né bêja, mi ke tomō wunē kēnje nda besam ke njoka bêngwéy. Wunē dîy ne sôsô nda bekwé, bê weyna bomō nda bêpero.

17 Wunē dîy ne sôsô ne bomō, keto bo ta bû wunē kañe nyé botu be pesina josi. Bo ta njurô wunē ne njambala ke mēmbanjô mewesidya man.

18 Bo ta bû wunē kē nō ke mbômbu bekum nè ke mbômbu bekumande keto mbe, nē wunē lepi yasi te yi wunē bêjma nè yi wunē duwâ ke kasi mbe kē nyé bo, lerpō sendi nyé botu bête be yeti ke duwe Njambiye baka.

19 Ma komé bo ta bû wunē kē nō ke mbômbu yan dëte kē, wunē tî gwaki kañ wo yotu nda yi wunē ta lepina nō, ho gwe kañ ke yasi te yi wunē ta lepō kē na. Keto yasi te yi wunē ta lepō kē, yo Kimô Sisiñ ta nyé wunē yo ke numbu ke kiya mbe.

20 Keto ko yeti wunē ta tapita na, yo Sisiñ te yi Sanjgwé wun ta tapita ne nje yun.

21 Mañ ta dyangwé mañ wene nyé bomō, nē bo wo nyé. Sanjgwé ne mōnō ta kelō sendi dëte ne mōnō wene. Bômbesike ta lû dyambi sunjgwé ne besangwé ban nè bonyangwé ban dyangwé bo nyé bomō, bo má wo bo.

22 Bomō hene ta bêñô wunē keto dîñô dyembé, ma mo te ε ta dîsimâ kelô tiñ kumō ke siynate kō ta jû.

23 Ngé bo tedye wunē mēbône ke wete dyâ, nē wunê kâmbi bômbô kē ke mbaña. Gbakasi yi mi lerep nyé wunê kē: Wunê tî sidye linje medya hene ke ndingelé meneti me Isarayel kiné nde, *Mônô mumô dyâñ na.

24 «Mo te ε jeké yasi kō tî kwâ yekele wene na. Sendi, mo mesay tî kwâ masa wene na.

25 Ngé bo kelé ne mo te ε jeké yasi kō nda yi bo kelé ne yekele wene, yite kimôte ke yi jeké te. Sendi, ngé bo kelé ne mo mesay nda yi bo kelé ne masa wene, yite kimôte ke yi mo mesay te mbete. Ma ngé bo jeba sa tû nde *Belsebul, 'bo ta nje lerpō nde

ŋe sun̄gwε ne ɓotu be t̄ dyenε?

²⁶ Dete, wunε t̄ kambi ɓotu bete be kelε beya yasi sun̄gwε ne wunε kέ na, kεto kine yaŋa te yi d̄iyε ke s̄o ta d̄iyε kine pundo puyε na. Sendi, kine yaŋa te yi d̄iyε s̄od̄yate ta d̄iyε nde, ɓomo t̄ duwε na.

²⁷ Yasi te yi mi l̄ere nyε wunε ke moy yitil ne tu, wunε l̄epi yo ke puyε ne yeso. Yasi te yi bo lakidya lakidyaŋgwε nyε wunε ke meto, wunε bēndi metosiȳo pelε yo ne gbololo.

²⁸ Wunε t̄ kambi ɓotu bete be yakama wo mεmbund̄o kine bε ne deti te yi wo sendi sisin na. Yasi wεte, wunε kpâl kamb̄o yoko ε yakama girise sisin nε mεmbundo ke d̄ite te yi ti d̄im kέ.

²⁹ 'Bo ti dyáŋgwε ka bengiri yiba sisi wεte na? Ko dete, kine wεte ne wεte ke njoka yan ke balo ke mεnεti yambile kine nde, Saŋgwε wun dûkwε na.

³⁰ Ko nyiŋo to yun, Njambiyε ke duwε b̄uȳote.

³¹ Dete, wunε t̄ kambi yaŋa na. Wunε sulnate ke misi me Njambiyε kw̄a budya bengiri.

³² Yo nde, mum̄o hεne ε jayε mi ke mbombu ɓomo, mi ta jayε sendi nyε ke mbombu Saŋmbε te ε d̄iyε ke kwey kō.

³³ Ma m̄o te ε seŋε mi ke mbombu ɓomo, mi ta seŋε sendi nyε ke misi me Saŋmbε te ε d̄iyε ke kwey kō.

³⁴ «Wunε t̄aka nde, mi njáki nje nyε tete ke mεnεti maka na. Mi ti njáki nje nyε tete na, yasi wεte, mi njáki ne kafa.

³⁵ Keto mi njáki b̄akε njoka m̄ono b̄ene saŋgwε, b̄akε njoka m̄ono nyari b̄ene nyangwε, b̄akε sendi njoka njari b̄ene mbamb̄o ε nyari.

³⁶ Sendi, dyambi ta wule ndi ke t̄ mum̄o sun̄gwε ne nyε.

³⁷ M̄o kwad̄yε saŋgwε ho nyangwε kw̄a mi, m̄o te ti yaka bε mum̄o wombe na. Sendi, m̄o kwad̄yε m̄ono wene ε mbam ho ε nyari kw̄a mi, m̄o te ti yaka bε mum̄o wombe na.

³⁸ Ngε mum̄o ti soħε kroa ne bengwε ne mi, m̄o te ti yaka bε mum̄o wombe na.

³⁹ M̄o te ε ta bakidye joŋgwε dyenε ne ŋgom ŋgom kō ta d̄imbidye yo, ma yoko ε ta d̄imbidye joŋgwε dyenε keto mbε kō ta kpalo bε ne yo.

⁴⁰ «M̄o b̄u wunε kimôte, m̄o te bón mi. Ma m̄o b̄u mi kimôte, a bón M̄o te ε tomma mi kō.

⁴¹ M̄o b̄u m̄o punja mεlepi me Njambiyε kimôte, keto a duwā nde, nyε m̄o punja mεlepi me Njambiyε, m̄o te ta bε sendi ne sol te yi ɓotu bε punja mεlepi me Njambiyε ta bε nō kέ. Sendi, m̄o te ε b̄u ŋgbεn̄ mum̄o kimôte, keto a duwā nde, nyε ne ŋgbεn̄, m̄o te ta bε sendi ne sol te yi ŋgbεn̄ ɓomo ta bε nō kέ.

⁴² Gbakasi yi mi l̄ere nyε wunε kέ: M̄o te ε ta b̄u ko ndi gbela pel̄o te m̄oróku nyε mbaŋa m̄on̄sikε, keto m̄on̄ te jekε wombe, m̄o te t̄i kɔp̄o sol ne na.»

11

Jar ke tom̄o bejekε b̄ene

*ken̄je ke yi Yesus
(Lk 7)*

¹ Ke Yesus ma si l̄ero meyasi mεn̄ori nyε bejekε b̄ene kam̄o jo yiba kέ, ε nyε temε womete kw̄a, na k̄e ted̄ye ɓomo mεlepi me Njambiyε, pel̄o sendi Kim̄ Tom ne ke nyangwε mεd̄ya mεte yi mεnεti mεte.

² Jar diyma ke t̄u j̄eb̄o wok̄o nda yi ɓomo d̄ikima yekidye meyasi mεte yi *Krist d̄ikima kel̄o kέ. ε nyε tom̄e b̄aŋa bejekε b̄ene k̄e diye ne nyε nde:

³ «Wε ka m̄o te ε b̄a nde, a njáki kō, ho wuse l̄ad̄ya mbaŋa d̄ele?»

⁴ ε Yesus yeŋsa nyε bo nde: «Wunε yôkwe nε wunε yēkidya yasi te yi wunε wokuma nε yi wunε bεnjma kέ nyε Jar.»

⁵ Botu bete be ne d̄ibina misi baka me ke bεŋε yasi. Botu be ndεmbil me ke kend̄o lale ne ŋgbεn̄. Baka be ne ndoko baka me ne yotu ne

kpelən̄. Botu bete be ne dībina meto baka me ke woko p̄e. Bemun̄ ke womiȳ. Bo ke lero sendi Kim̄ Tom nȳ buka bom̄.

6 M̄ te ε ta dīȳ kin̄ j̄osidye kelo yin̄a b̄eya yasi keto m̄be ko ne mesosa.»

7 Ke ηgim̄ te yi b̄ejek̄ be Jan̄ b̄a ke kw̄a k̄, ε Yesus kande lerpina m̄eyasi ke kasi Jan̄ nȳ ηgil bom̄ nde: «Ke yi wun̄ k̄ n̄o ke kon̄gor k̄, wun̄ kén k̄ b̄ej̄e yasi te nda? 'Wun̄ kén ka k̄ b̄ej̄e njoy te yi pup̄o wumbidye k̄?»

8 Ma wun̄ ma kén k̄ b̄ej̄e yasi te nda gbate? 'Wun̄ k̄ k̄ b̄ej̄e m̄baña mum̄ ne kpasa melamb̄o ke yotu? Yo nde, botu bete be lej̄e kpasa melamb̄o dete baka j̄ónnañgw̄e ndi ke ndoko bekumande.

9 Ma wun̄ ma kén gbate k̄ b̄ej̄e nda? 'Wun̄ kén k̄ b̄ej̄e m̄o punja m̄elepi me Njambiye? I, mi ke lero nȳ wun̄ nde: Nȳ m̄o punja m̄elepi me Njambiye gbate gbate, ma yasi wete, a kwañma yite.

10 Yo nȳ yi bo ketima kasi ne ke mekana me Njambiye nde: «B̄eñ̄a, mi ke kande tom̄ m̄o tomun̄ wombe ne w̄e, na k̄ kandi kombile nje tike w̄e.»

11 Gbakasi yi mi lere nȳ wun̄ k̄: Kin̄ mum̄ wete ne wete ε jadya wule ke moy nyari kwañma Jan̄ te m̄o t̄opuna bom̄ ke m̄or̄ku na. Ko d̄ete, njena mum̄ ke *Kand̄ te yi kwey kw̄a nȳ.

12 Kande ke ηgim̄ te yi Jan̄ te m̄o t̄opuna bom̄ ke m̄or̄ku kandima ne pelna Kim̄ Tom Njambiye kum̄ ndana Kand̄ te yi kwey ke sañgw̄a ne d̄etina mesungwa. Ma yo botu bete be lu to ḡos̄o yo ne tiñ h̄en̄ baka b̄u yo.

13 Ma botu be punja m̄elepi me Njambiye h̄en̄ ne m̄emboñga mete yi Moyisi ketima k̄ lerpima kasi Kand̄ te, yite Jan̄ t̄i pa kande lerpinate yene na.

14 Nḡe wun̄ kwad̄ye woko to yasi te yi mi lere k̄, yo nde, Jan̄ nȳ Eli

te yi bo d̄ikima lero nde, a ta nje k̄.

15 M̄ te ε ne meto te yí woko ne p̄e, na woku.

16 «Ma, mi ta yek̄ ba botu be ηgim̄ te ȳok̄ ne be nda? Bo nda b̄on̄osik̄ te be dīȳe ke babal, baka má lero kēn̄e b̄eso nde:

17 *Wuse t̄oñma mbule nȳe wun̄e, wun̄e kin̄e b̄el̄a na. Wuse jembima m̄ejembi me s̄oñ nȳe wun̄e, wun̄e kin̄e lel̄a na.*

18 Dete sendi, Jan̄ nj̄a. Medye, a ti dyáki. Menjam, a ti h̄obiya. Ke kōnte, bom̄ nde: «A ne b̄eya sisin̄ ke yotu.»

19 Ndana *M̄on̄o tum̄o nj̄a. Medye, a ke d̄ye. Menjam, a ke h̄obiye. Ke kōnte, bom̄ nde: «N̄e b̄eñ̄a ndi nȳañgw̄e m̄o medye n̄e nȳañgw̄e m̄o h̄obiya menjam te ȳok̄, so ne botu be boñna m̄oni garama n̄e botu be m̄ebeȳ.» Yasi wete, dyano Njambiye gbate ne ηgbeñ̄. Yo ke b̄ej̄na d̄ete ke mekele mete yi dyano te kel̄e k̄.»

Yesus ke ndeya

b̄anya bom̄

20 Ndana, ε Yesus kande ndeyna botu be medya mete yi nȳe kelma sul̄o nȳañgw̄e mekele ke yan baka, keto bo t̄i yeñsa tem̄ na. A lerpima nde:

21 *Wun̄e botu be Korasin, m̄eb̄one ta bal̄o ke to yun! Wun̄e botu be Betsayda, m̄eb̄one ta bal̄o sendi ke to yun! Keto má b̄eki nde, nȳañgw̄e mekele mete yi kelnama ke medya mun k̄ ma k̄elnañgw̄e ke Tir n̄e Sid̄on, ma botu bete yeñsama tem̄ njombu yaña leñe mesanduku kutudye mesu me d̄ite ke yotu.*

22 Yori yi mi lere nȳe wun̄ nde: Ke yeso pesina j̄osi, pesina j̄osi te yun ta laj̄ d̄et̄o kw̄a yi Tir n̄e Sid̄on.

23 Ma wun̄ botu be Kapernawum, 'wun̄e t̄aka ka nde, bo ta b̄endidye wun̄e kum̄ kwey? Ko na, bo ta kpal̄o pid̄ye wun̄e kum̄ ke d̄ya b̄emun̄. Keto má b̄eki nde, nȳañgw̄e mekele mete yi kelnama ke yun

ké ma kélnañgwé ke *Sôdôm, ma Sôdôm ndi kête kumô muka.

²⁴ Yori yi mi lere nyê wunê nde: Ke yesô pesina jôsi, pesina jôsi te yun ta laj dëtô kwâ yi Sôdôm.»

Yesus nde, yo nyê nyê

bomô tewedya

²⁵ Ndi ke kiya ñgimô te yite ε Yesus lere nde: «Mi ke lukse wé Da, Kumande dyobô nè meneti, këto wé sôdyâ meyasi mete ne botu be dyano, sôdyâ sendi ne botu be duwâ yasi kpalo nje punje yo nyê gbelâ bôncosiké.

²⁶ I Da, mi ke lukse wé, këto wé kwadysa nde, meyasi kwâñnañgwé dëte.

²⁷ Sañmbe nya mi meyasi hene. Mumô wete ne wete yeti ke duwe Môno na, soñe ndi Da. Sendi, mumô wete ne wete yeti ke duwe Da na, soñe ndi *Môno nè mo te yi Môno kwadysa punje yo nyê nyê kô.

²⁸ Wunê njâki ke yembe, wunê bomô hene be ma si katô ne sobuna ditina memapi, mi ta nyê mbe wunê tewedya.

²⁹ Wunê jâya *mapi te yi mi sobidye wunê ké, bengwé mi kelo yasi te yi mi lere nyê wunê ké, jayé sendi meyasi mete yi mi tedye wunê ké, këto mi weyna mumô, mi sendi ne kimô temô. Dete, metemô mun ta diyo gbate ne te,

³⁰ këto mapi te yi mi sobidye wunê ké kimôte ke yun. Sendi, yasi te yi mi sobidye wunê ké dëkë ne hësem..»

12

*Yesus ke lepina ke kasi yesô Saba
(Mk 2; Lk 6)*

¹ Diyo ké, ε Yesus benné bejeké benné kwâ kë ke moy mençwai mete yi bo bëma nyambi te yi bo kelé ne mampa ké. Yo bâ ke yesô *Saba. Bejeké bâ ke gwe nja, ε bo nyê bo lekina meto mete dye.

² Ke *Befarisë ma benné dëte ké, ε bo lere nyê Yesus nde: «Benné ndi, bejeké bâ ke kelé yasi te yi

membonga musu kidye nde, mumô tî kel ke yesô Saba ké.»

³ Yasi wete, ε Yesus yejsa nyê bo nde: «'Yite nde, wunê tî pa tôlo yasi te yi kumande Davit kelma komé nyê gwâ nja benné botu benné ké?

⁴ A nyijma ke mbanjô Njambiyé, bû memampa mete yi diye ke mbanjô Njambiyé kë dye benné botu benné. Yo tî benné, gbelâ mumô dyâki na, ko nyê Davit ko botu benné be bâ ke njôj ne baka. Yo bâ nde, ndi botu be nyena sadaka nyê Njambiyé bero yâkañgwé dye yo.

⁵ 'Yite nde, wunê tî tôle ke membonga mete yi Moyisi ketima kë nde, botu be nyena sadaka nyê Njambiyé yeti ke jesô mbonja te ε lere kasi Saba ké na? Bo ke kelo mesay lale ke moy mbanjô Njambiyé ke yesô Saba. Ma ko dëte, Njambiyé yeti ke ndeyé bo ke yite na.

⁶ Ma mi ke kombile lero nyê wunê nde: Yo ne wete mumô waka ε kwanjma mbanjô Njambiyé.

⁷ Wunê ma dûkwé bïye to lepi ke yi tekana me Njambiyé lere nde: «Mi kwâdyikwé gwena ñgweté bëso, yeti nyena sadaka te yi mumô nyê mi kë na.» Wunê má dukwé lepi te, ma wunê yeti ke lepina beyate sunjwé ne botu benné be tî kelé yinjá benné yasi na.

⁸ Këto yo mi *Môno mumô dîye ne yesô Saba.»

Yesus ke sidye jëmti wete mbam

*ke yesô Saba
(Mk 3)*

⁹ Ke konye, ε Yesus teme kwâ kë ke mbanjô tewesidya man.

¹⁰ Wete mbam bâ womete, bô ne ma jëme benné ne fëngelëj. ε baña bomô diye Yesus nde: «'Membonja ke jayé ka nde, mumô sidzikwé kón mumô ke yesô *Saba?» Bo díya dëte yí tulé ne numbu ne yí lero nde, a kelma yinjá benné yasi.

¹¹ ε nyê yejsa nyê bo nde: «Djë mbaña mumô ke njoka yun benné ne ndanja nya sam wene, ñge sam te

bales ke moy bolo ke yeso Saba, mo te nda ma diyu kine biye nyue sabes ko?

¹² 'Yite nde, mumo t'i kwä ka nya sam menja gomay na? Dete, membonja ke jaye nde, mumo kama jakoso ke yeso Saba.'

¹³ Ndana, ε nyue nje lepo nyue mbam ko nde: «Sambilila bō.» Ε nyue sambile bo te, ε yo yokwe be lale nda bo te yoru.

¹⁴ Ε *Befarisë punde kē kelō kutu yi sa nje nda yi bo yakama wo ne Yesus kē.

¹⁵ Ke nyue ma duwe dete kē, ε nyue kwä londo womete. Nyangwé ngil bomo bengwa nyue, ε nyue jongwé botu be kon hene.

¹⁶ Yasi wete, a lepima nyue bo nde, kpe, bo t'i dyangwé dino dyene nyue bomo na.

¹⁷ Yo nde, meyasi kelenangwé dete yi tonje ne melerpi mete yi mo punja melerpi me Njambiyé lepima kē. Njambiyé lepima kwañdye ke numbu Esayi nde:

¹⁸ «Ne bêja, yoké mo mesay wombe yi mi tokuma kó, mi ke kwadye nyue budyate, temo mbe biyma nyue. Mi ta nyue Sisiñ mbe ke yotu ne. A ta lepo ngben mokole mémbe nyue mokando mete be yeti ke duwe mi baka.

¹⁹ A t'i lombidya bené momo ho bama na. Mumo t'i woko men ne ne boku menje yi kë no na.

²⁰ A t'i leke soñ te ε ma nimbo kō na, ho dimo lambo te ε ndi ke biye kō na. A ta kelō dete kumō nde, kelna yasi ne ngben nâm meneti maka.

²¹ Dete, mokando me botu bête be yeti ke duwe mi baka ta be ne bibina temo ke yene.»

Kasi lepina lepi gbutu sunjwé

ne Kimo Sisiñ
(Mk 3; Lk 11)

²² Bo njá bù wete mbam te ε ba ne wete beya sisiñ ke yotu kó nje no ke yi Yesus. A t'i be ke bëjë yasi ho tapita na. Ε Yesus jongwé nyue, ε nyue kande ndapi, bëjë sendi yasi.

²³ Ngil bomo hene ngbakimama, ε bo diki lepo nde: «'Yoko yeti gba Móno Davit na?»

²⁴ Ke *Befarisë ma woko kasi te kē, ε bo lepe nde: «Mbam kō sója beya mesisij ke yotu bomo ne gba deti te yi *Belsebul te *Kum beya mesisij.»

²⁵ Yesus duwà metake man, ε nyue lepe nyue bo nde: «Ngé kiya kandó wete baka ke bembé lü dyambi tandé yan, bo ta yançile kandó te. Sendi, ke kiya botu be nyangwé dya ho botu be kiya tu wete baka ke bembé lü dyambi tandé yan, dya te ta tika wele, ho moy tu te t'i kē mbombu na.

²⁶ Ke *Satan yenja yotu kpalò duduye Satan, 'yite a t'i si baka yotu ne na? 'Ma yite kandó dyene ma nje kē mbombu nan?

²⁷ Ngé be nde, mi sója mbe beya mesisij ke yotu bomo ne deti te yi Belsebul, ma botu bun sója yan bo ne deti te yi nda? Dete, yo bo ne nguru wan ta jöse wune nemeno.

²⁸ Ma ngé be gbate nde, mi sója mbe beya mesisij ke yotu bomo ne deti te yi Sisiñ Njambiyé, yite tédyá nde, *Kandó Njambiyé me ke njoka yun.

²⁹ Mumo yakama nyijé ka ke tu wete ngabolo mbam, wénjile meyasi mené kine pa kande biye nyue woto na? Yo nde, ngé nyue si kande woto nyue, a má nje wénjile meyasi me tu dyene yey.

³⁰ Ngé mumo ti be ke kó mbe na, mo te ke lü dyambi ne mi. Sendi, ngé mumo ti kwadye wesidye yasi sine nyue na, mo te ke wanjo.

³¹ Dete, mi ke lepo nyue wunes nde: Njambiyé yakama tikó bomo ne ngwete ke beya yasi hene te yi bo kelé nè ke lepi gbutu hene te yi bo lepe sunjwé ne nyue kē. Ma ndi nde, ngé mumo lepe lepi gbutu sunjwé ne Kimo Sisiñ, ko Njambiyé t'i tikó mo te ne ngwete na.

³² Ngé mumo lepina beyate sunjwé ne *Móno mumo, Njambiyé yakama tikó nyue ne ngwete. Ma

ηγε μυμό լըպինա բեյատ սոյցա նէ
Կիմօ Սիսի, Նյամբիյէ տի տիկօ մօ տէ
նէ դյավոլ, կօ կէ դյիմօ տէ յօկօ կօ
կէ դյիմօ տէ յի տա յնէ կէ նա.»

Kasi kimօ jeti nè հեյա jeti

³³ «Յօ լէպի նծ: Յօկօ կիմօ յէտի,
կոմէ նյէ աւմէ կիմօ մբումօ. Յօ լէպի սենդի նծ:
Յօկօ հեյա յէտի, կոմէ
նյէ աւմէ հեյա մբումօ, կէտօ Յօ
դյավոլ յէտի աւլէ կէ մբումօ տէ յի նյէ
աւմէ կէ.»

³⁴ Վանք մեծ յէրի, հեյա ծոմօ նծա
աւնք, նէ տա կէլօ նան յի լըրօ նէ կիմօ
մելէրի? Յօ նծ, նմբու բնյուկաւ
մէյասի մէտէ յի տոնձ նէ դյավոլ կէ
մօյ տէմօ մումօ կէ.

³⁵ Կիմօ մումօ կէլ կիմօ մէկէլ
աւլէ կէ կիմօ մէյասի մէտէ յի ծիյէ կէ
տէմօ նէ կէ. Մա հեյա մումօ կէլ հեյա
մէկէլ աւլէ կէ հեյա մէյասի մէտէ յի
ծիյէ կէ մօյ տէմօ նէ կէ.

³⁶ Մա մի կէ կօմիլ լըրօ նյէ
աւնք նծ: Կէ յէսօ թէսինա յօսի ծոմօ
հէնէ տա յէյսա կէ մելէրի մէ տու
հէնէ տէ յի Յօ լըպինա կէ.

³⁷ Յօ նծ, աւ տա կախօ Յօ նիլ լըրօ³
աւլէ կէ յասի տէ յի աւ լըպինա կէ.»

Befarisչ կէ ծիյէ յինա մէյէկամբիյէ (Lk 11)

³⁸ Նծան, ս նայա թօտ նէ թէֆա
մէմբօնգա նէ *Befarisչ նիլ լըրօ
լըրօ նծ: «Եկէլ, հէ կէ կադէյէ
նծ, կէլօ աւտէ մէյէկամբիյէ, նէ
աւսէ նօյ.»

³⁹ Տ նյէ յէյսա նյէ Յօ նծ: «Հեյա
թօտ նէ դյիմօ տէ յօկօ նէ յէտի կէ
ավունա նէ Նյամբիյէ նակա կէ ծիյէ
աւտէ մէյէկամբիյէ. Մա կօ Յօ տի
թէֆա Յօ աւտէ մէյէկամբիյէ նա, նծ
յիկէ յի մա ծիյան Յոնաս տէ մօ պոյնա
մելէրի մէ Նյամբիյէ կէ.»

⁴⁰ Յօ նծ, նծ նծա յի Յոնաս
կայածա մէյէսօ յիտա նէ մէտւ յի
տա կէ մօյ նյայցա նյայց, յէտէ
սենդի, *Մօնօ մումօ տա կայածա
մէյէսօ յիտա նէ մէտւ յիտա կէ մօյ
մէնէտի.»

⁴¹ Դյօթօ Նյամբիյէ տա թէսօ յօսի կէ,
թօտ նէ Նինիվ տա տէմէ կէ մբօմբու
թօտ նէ դյիմօ տէ յօկօ թէսօ յօսի տէ
թէֆա Յօ նծ, Յօ նիլ լըրօ լըպինա կէ.

Յօ, թօտ նէ Նինիվ յէյսա տա տէմէ
կոմէ Յոնաս պէլմա յասի տէ յի
Նյամբիյէ լըպինա կէ նյէ Յօ. Մա
նծան վակա, մօ տէ ս կայածա Յոնա
կօ կէտէ.

⁴² Կէ յէսօ թէսինա յօսի տէ նյա տէ
ս նիլ կոմանդէ կէ Սեբա կօ տա տէմէ
կէ մբօմբու թօտ նէ դյիմօ տէ յօկօ
թէսօ յօսի տէ թէֆա Յօ նծ, Յօ նիլ
լըրօ, կէտօ ա տէմմա նէ լոնդոնա նէ
մբի կէ նյան մէնէտի յի նյէ ավօ
լըրօ տէ յի նիլ տոնձունա նէ ծիյան
կէ նմբու Սալօմօյ կէ. Մա նծան
վակա, մօ տէ ս կայածա Սալօմօյ կօ
կէտէ.

⁴³ «Դյէ հեյա սիսի պոնձ ժաւէ
կէ յոտ մումօ, ս կայա ավօ նէ
մէկօնգօր յի սա մբէ մէվէծա. Մա
դյէ նյէ տի ծօլ կէ.»

⁴⁴ Ա մա լըրօ նծ: <Մի տա յօկաւէ
նէ կօկօ կէ կէ տի ծիյան կոմէ մի
ավումա կէ.› Ա յօկաւէ նյէ ծօլ նծ,
տի մէ գբօնցու, Յօ մա ավօմիլ յօ
նէ դյէսէսէ սի կօմիլ յօ.»

⁴⁵ Դյէ նյէ սեմէ յէտէ կէ, ս կայա
կէ նիլ սենդի նայա հակամե հեյա
մէսիսի յիտա յօ յիբա նէ յէտէ կայա
նյէ նակա. Ծ նայա, նեն հէնէ Յօ⁴
մա ծիյա նիլ բիյէ ծիյա ավօմէտէ.
յէտէ, տէրի մօ տէ մա նյէ նէ նծան
հեյա կայա կէ յի հեյա թօտ նէ դյիմօ
տէ յօկօ.»

Bemaj ե Յէսէս, յօ ե նծա? (Mk 3; Lk 8)

⁴⁶ Պիջ տէ յի Յէսէս նիլ նդի կէ լըպինա
նյէ դյիլ ծոմօ կէ, ս նյայցա նեն
հեմայ ծիյա ծիյա կէ սէ. Յօ կադէյէ
լըրօ յինա յասի նյէ նյէ.

⁴⁷ Տ մայա մումօ նյէ լըրօ նյէ նյէ
նծ: «Ենա, նյայցա կէ սէ նեն
հեմայ, Յօ կէ կադէյէ լըրօ յայա նյէ
աւ.»

⁴⁸ Տ նյէ յէյսա նյէ նյէ նծ: «Նծա
նյայմբէ? Բ նծա հեմայ հեմբէ?»

⁴⁹ Կէ կօյտէ, ս նյէ սամբիլ Յօ⁵
տէու նէ նեյէկէ նեն լըրօ նծ: «Հա,
նյայմբէ նէ հեմայ հեմբէ նակա!»

⁵⁰ Յօ նծ, մումօ հէնէ ս կէլ յասի
տէ յի Սայմբէ տէ ս ծիյէ կէ կայածա կօ

kwadye, mō te mañmbē ho dyombu
dyembē ho nyajmbē.»

13

Kanɔ kε kasi mɔ bεna mbeki (Mk 4; Lk 8)

1 Ke kiya yeso te ε Yesus punde ke
tū kē dīyā ke goj nyajgwé matō.

2 Nyajgwé ḥgil bōmō njā wesidya
ke keki nē, ε nyé bēnde wēte landi
dīyā kete. ḥgil bōmō hēne bā ke
njindi.

3 A lēpima budyā meyasi nyé bo
nē nje mēkanō lēpō nde: «Wēte mō
bēna mbeki kwañma ke ḥgwanj yí kē
nyanje kwalō.

4 Ke ḥgimō te yi nyé bā ke nyanje
kwalō kē, ε yinjā balē ke nje, ε bēnōn
si nje dye yo.

5 Yinjā balma ke mbey te yi
bā tandē metari kine budyā gbela
mēneti kete kē, ε yo lo nedō, kete
mēneti tī bē dīmnate na.

6 Yasi wēte, ke yeso ma panō, ε yo
si nyōlō sōsō, kete mēkanjil mēte tī
kumē womanja na.

7 Yinjā balma ke mbey te yi
bā nē mēngombiya kete kē, ε
mēngombiya jū si ḥgañgile yo.

8 Yinjā kwalō njā balō ke kimō
mēneti, ε yo wumē mēmbumō.
Kwalō te wēte nya mēmbumō
gōmay, ε wēte nyé kamōtan jō kamō
wēte, ε wēte nyé nē kamōtati.

9 Mō te ε nē metō te yí wokō pē, a
wōku.»

10 Ndana, ε bējekē bēne nje ke keki
nē diye nyé nde: «Keto ḥge yi wē
lēpina nyé bo nē nje mēkanō kē?»

11 ε nyé yenja nyé bo nde: «Yo
ndi wunē yi Njambiyē nya deti te
yi duwe meyasi mēte yi ma bēki
sōdyate nē mbōmbu ke kasi *Kandō
te yi kwēy kē. Yasi wēte, ke bē bo, a
tī nyé yan bo deti te yi duwe meyasi
mēte na.

12 Yo nde, pē mō te ε mē nē yasi
kō, bo ta dokidye sendi yinjā yasi nyé
nyé, a má bē ke nyēngwé. Ma pē yi
yōkō ε kine yaña kō, bo ta sojē ko
mōnō yasi te yi nyé nō kē.

13 Yi mi lēpina nyé bo nē nje
mēkanō kē, yo kēto bo ke bējē yasi
kine duwe yasi te yi bo bējē kē
na. Bo ke lēngwē metō ke yasi kine
wokō ho bīye to te na.

14 Dete, mēkele man ke tonjē lēpi
te yi Esayi te mō punja mēlepi mē
Njambiyē ma lēpi kē. A lēpima nde:
«Wunē ta wokō wokō nē metō mun,
ma ko wunē tī bīye to te na. Nē ta
bējē bēja nē misi mun, ma ko nē tī
duwe yasi te yi wunē bējē kē na,

15 kēto metēmō mē botu baka mē
nē bījibili. Bo nē ḥguru wan ma
dībō metō man nē misi man. Bo kēl
dēte, ma misi man nē bējē yasi, ma
metō man nē wokō pē, ma temō yan
nē nembē meyasi, ma bo nē yenja
temō, ma mi nē sidye kōn yan.»

16 Ma kē yun, wunē nē mēsosa,
kēto misi mun ke bējē yasi, metō
mun ke wokō pē.

17 Gbakasi yi mi lēpē nyé wunē kē:
Botu bē punja mēlepi mē Njambiyē
budyate nē budyā botu bē Njambiyē
kwadya bējē meyasi mēte yi wunē
bējē muka kē, ko dēte, bo tī bējē
na. Bo kwadya wokō meyasi mēte
yi wunē wokē muka kē, ko dēte, bo
tī wokē yo na.

18 «Ma ndana, wunē wōku to kanō
mō bēna mbeki.

19 ḥge mūmō wokē mēlepi mēte
yi lēpē kasi *Kandō te yi kwēy kine
bīye to te na, o bēja, *Mō bēya
mēkele mā nje si sojē mēlepi mēte
yi nyijma ke temō nē kē. Nje te yi
yinjā kwalō balma kete kē tédyā njel
mō te mbēte.

20 Mbey te yi bā tandē metari yi
yinjā kwalō balma kete kē tédyā mō
te ε wokē mēlepi mē Njambiyē jayē
yo nedō nē mēsosa.

21 Yasi wēte, a tī pa lo mēgata na.
Deti sumna kol kikwē yeti na. Ma
ḥge nyé sañgwa nē yinjā mēpōku ho
tedye nyé yinjā mēbōne kēto mēlepi
mē Njambiyē kē, o bēja, a jatidya
kol ke bēya nje.

22 Mbey te yi bā nē mēngombiya
yi yinjā kwalō balma kete kē tédyā
mō te ε wokē mēlepi mē Njambiyē.

Yasi wete, kesa temo ke meyasi mete yi ngimco te yoko ne kasi kusuku te yi diki sebile temo bomo ke ma si njanjile meleri mete, o benna, meleri me Njambiyet te yi nyet wokuma ke ti kelu se yaaja na.

23 Ma kimco meneti te yi yinja kwalo balma kete ke tedya mo te e woke meleri me Njambiyet biye to te kwaj wumco membumco. Kwalo mbumco wete ke nyet membumco gomay, wete ke nyet ne kamotan jo kamco wete, wete sendi ke ke nyet kamotati.»

Kano ke kasi beya mbunjco

24 Ke konte, e Yesus yekidye sendi wete kanco nyet bo lepo nde: «*Kando te yi kwey ke bojna ne wete mo te e nyanja kimco kwalo ke ngwanj ne ko.»

25 Ma piyo te yi bomo hene ba ke jaco ke, e mo pendo wene kwaj ke nyanje sendi kwalo beya mbunjco ke njoka kimco kwalo te yiri tokke kendi kwaj.

26 Ma ke nyambi ma lo ju nyet membumco ke, e beya mbunjco ngbabiyet sendi ne kamama.

27 Ke botu be mesay benet ma bennet dete ke, e bo nje diye masa wannde: «Nyanjwe mbam, 'we ti ma bennet kwalo kimco nyambi ke ngwanj yo na nde? Ma beya mbunjco te yoko wula ba we?»

28 E nyet yensa nyet bo nde: «Yo mbaaja mo pendo wombe kele yasi yinori.» E bo diye nyet nde: «'We kwadikwet nde, wuse kene ke sute beya mbunjco te sojje?»

29 E nyet yensa nde: «Be. Ne tiki, kambu wune me nje sute beya mbunjco gbamo ne kimco nyambi.»

30 Ne tiki, ne yo hene ju kumo ke ngimo sojna nyambi ke ngwanj. Kombe ngimo te ta yaka ke, mi ta lepo nyet botu be sojna nyambi nde: Wune kanda sute beya mbunjco dokoye woto ke lodye. Ma ke be kimco nyambi, wune ndem yo ke nyet ke ndam mbe.»

Kano ke kasi wete monco mbumco

nde mutar (Mk 4; Lk 13)

31 Ke konte, e Yesus yekidye sendi wete kanco nyet bo lepo nde: «*Kando te yi kwey nda wete kwalo monco mbumco nde mutar yi wete mumco bojma ke be ke ngwanj ne ke.»

32 Mbumco te kwaj yelo ke njoka mukwalo hene te yi diye ke to meneti. Ma ke yo si lo, yo kpali nje ju doko kwaj kwalo menyiho hene nje be nyanjwe jeti, o benna, benon ke nje sumco metu man ke mebo mete jojna kete.»

Kano ke kasi ngaj kelna mampa (Lk 13)

33 Ke konte, e nyet yekidye sendi wete kanco nyet bo nde: «*Kando te yi kwey nda monco ngaj kelna mampa yi nyari bu sajngwe ne su farin yaka longa yitati. Monco ngaj yinori ta kelo nde, mborco farin yinori hene sikwi wudfy.»

34 Yesus dikima lepo meyasi menori hene nyet ngil bomo ne nje mekanco. Ko a ti be ke lepinia nyet bo kinet nyet kanco na.

35 Yo kwaajnama dete yi tonje ne meleri mete yi mo punja meleri me Njambiyet lepima ke. A lepima nde: «Mi ta bute numbu lepina ne nje mekanco. Mi ta punje meyasi mete yi ba sodyate ne mbombu kande ke ngimo te yi mbokco ti pa kusuna na.»

Yesus ke gbasco to kano ke kasi beya mbunjco

36 Ndana, e Yesus tike ngil kwaj nyijet tu. E bejeket benet nje ke keki ne lepo nyet nyet nde: «Lepo to kanco beya mbunjco te yi memiya ngwanj ke nyet wuse.»

37 E nyet yensa nyet bo nde: «Mo te e nyanje kimco kwalo ko, yo *Monco Mumco.»

38 Ngwanj te yi bo lepe no ke, yote dyia ndingale meneti maka. Kimco kwalo, yo botu be *Kando Njambiyet. Beaya mbunjco, yo botu be *Monco beaya mukkele.»

39 Mo pendo te e nyanja kwalo beaya mbunjco te ko, yo *Kum beaya

mekelé. Ngimó sojna nyambi kε ngwaŋ tédyá siyna mbokó te yókó. Botu be sojna nyambi kε ngwaŋ, yo bejaki be Njambiyé.

40 Ma meyasi ta kwaŋna ke siyna mbokó te yókó ndi nda yi bo sute nε beya mbunjó bete ke díté ké.

41 *Mónó mumó ta tomó bejaki benné, bo má si kè kawule bomó héné te be jatidye bésó ke beya nje né botu bete be kelé meyasi mète yi mémboŋga benné ké sojne ke Kandó dyené.

42 Bo má nje biye bo bete ke nyenj nyenj díté, womete bo ta lelo nyambo mésú.

43 Ke ngimó te yite mbombu botu bete be nε ngbeŋ baka ta panó nε pay pay nda misi mε yeso ke Kandó Saŋgwé wan. Ma mó te ε nε mète te yi woko ne pε kó, a wóku.

Kanó ke kasi yiná kpasa meyasi yiba

44 «*Kandó te yi kwey nda yiná kpasa yasi te yi bo sōdya ke móy méneti kε wéte ngwaŋ. ε wéte mumó nje sōmbó yo. ε nyé yókidye sōdye yo ne koko. Mésosa kwaŋma nyé ke temó, eru ε kwá kε dýangwé meyasi méné héné nje bù móni te bómá ne ngwaŋ yinóri.

45 «*Kandó te yi kwey sendi nda mó dýangwá meyasi te ε gōse kpasa mediyamaŋ.

46 Ke nyé ma kwedya wéte yi dýe budya móni ké, ε nyé kwá kε dýangwé meyasi méné héné nje bómá ne yo.

Kanó ke kasi bulajama

47 «*Kandó te yi kwey sendi nda bulajama te yi bo betima ke manj, ε yo kawule kwaló benjanjó héné.

48 Ke yo si tondó ké, bo ke dálé yo kε nò ngindi, bo má nje kwá díyo metidye, sawé kimó benjanjó nyé ke mémapi, bete be beya bete.

49 Yo ta kwaŋna sendi dête ke siyna mbokó te yókó. Bejaki be Njambiyé ta nje báke beya bomó nè ngbeŋ bomó.

50 Bo ta biye beya bomó bete ke nyenj nyenj mató díté. Yo womete komé bo ta lelo nyambo mésú.»

51 ε Yesus nje diye bejeké benné nde: «'Né wokuma ka to mélépi héné te yi mi lérpima nyé wuné ké?» ε bo yenja nde: «J, he wokuma.»

52 ε nyé nje léró nyé bo nde: «Mo tédyá mémboŋga héné ε jekima meyasi mète yi béné *Kandó te yi kwey kó nda sa tū te ε béné kusuku nε bù jónja meyasi nè menjombu mète ke njokate.»

Botu be Nasaret yeti ke tiko temó ke yi Yesus na (Mk 6; Lk 4)

53 Ke Yesus ma si sidye lérpina mékano ménori dête ké, ε nyé temé womete kwá.

54 A kwaŋma kε ke ngbak ngbak dya dyené. ε nyé díki tedye bomó mélépi mε Njambiyé ke mbanjo mewesidya mε Beyuden yi bá womete ké. Botu bete be díkima woko yasi te yi nyé tedya kε díkima ngbakima léró nde: «Njel dýano te yi mbam kó bá nò nè njel deti kelna nyangwé mékale mète yi nyé nò ké wúla bá nyé we?

55 'Ta ε kó na móno kapinda? 'Nyangwé wéne yeti Mariya na? 'Bemaŋ yeti be Jak nè Yosep nè Simón nè Yude na?

56 'Bedyómbu benné héné yeti waka sine bo na? Dýano nè deti te yíké héné wúla nyé we?»

57 Ke yan, a bá yasi te yi njanjwa bo ke temó jatidye bo ke beya nje. Yasi wéte, ε nyé lérpia nyé bo nde: «Bo lúksa mó punja mélépi mε Njambiyé ke yiná mémbeý, ma bo yélkwé nyé ndi ke dya dyené nè ke móy kando dyené.»

58 A tí kelé yiná budya nyangwé mékale womete na, kétó bo tí tike temó ke yene na.

14

Kasi sɔŋ Jan (Mk 6)

1 Ké ñgimó te yite kumande Herod te ε bā kumande kē Galile kō wokuma je Yesus.

2 Ε nyε lerep nyε botu be mesay ñene nde: «Yo Jan te mo tɔpuna ñomó ke mɔrɔku, yo gba nyε womiye ke njoka ñemun, yori yi nyε ñe ne deti te yi keló nyangwe mekele kē»

3 Yo nde, ne mbombu Herod tomma ñomó kē biye ne Jan woto nyε nyε ke jɔbɔ kēto Herodiyas nya Filip te maj wene.

4 Herod kelma dete, kēto Jan dikima lerpó nyε nyε nde: «Yo ti yaka nde, bɔngɔ Herodiyas ne megwakaná.»

5 Dete, Herod kwadysa wo nyε, yasi wete, a gwā wɔ ñgil, kēto ñomó hene duwā nde, Jan mo punja melerpi me Njambiyε.

6 Wete yeso bo bā ke keló jesó yeso jariki kumande Herod. Ε ñgɔndu Herodiyas nje bɔló jesó ke mbombu botu bete be njā baka, ε yo biye temo Herod.

7 Ε nyε lerep kinja nyε nyε nde, yasi hene te yi nyε ta diye ke mebɔ teneñ ko ñge, a ta nyε nyε yo.

8 Mɔnɔ nyari ñengwa yasi te yi nyangwe lerpima nyε nyε kē, ε nyε lerep nyε kumande Herod nde: «Nyekɔ mi to Jan te mo tɔpuna ñomó ke mɔrɔku gba waka ke moyan.»

9 Yo nya kumande ñgambi ke temo. Ma kēto a sima kinja nè kēto mberi misi me botu bete be nyε jebama baka, ε nyε pesε nde, a ta nyε nyε to Jan te mo tɔpuna ñomó ke mɔrɔku.

10 Ε nyε tomo ñomó kenje ke tū jɔbɔ kē kile ne to Jan.

11 Ε bo dyā nō ke pan kañe nyε ñgɔndu nyari. Ε nyε nje kañe nyε nyangwe.

12 Ε bejekε be Jan kē bū muñ ne kē pumbó. Ε bo nje kwā kē lerpó nyε Yesus.

Yesus ke nyε ñomó tomay

*yitan medye
(Mk 6; Lk 9; Jη 6)*

13 Ké Yesus ma woko kasi sɔñ Jan kē, ε nyε ñuwε womete kwā ne landi yí kē sà yiña mbey te yi bā ne senjenje kine ñomó kēte kē. Ma kē ñomó ma duwε dete kē, ε bo sutiyε ke medya ñengwe nyε kol ne kol ne ñgindi.

14 Ké Yesus ma piye ke landi kē, a bénja nyangwe ñgil ñomó kē. Ε nyε gwe ñgwetε yan budyate sidye mekɔn me botu bete be bā ke kōnɔ ke njoka yan baka.

15 Ké bekoko ma dyā kē, ε bejekε ñene kē ke kēki ne lerpó nyε nyε nde: «Waka kongor, ma ñgimó ma kwā sendi budyate, tiko, né ñomó kwā kē ke medya kē sà medye ñomó, né bo dye.»

16 Ε Yesus lerep nyε bo nde: «'Bo njaki nje kwā kē we? Ndi gba wune ne ñguru wun nyéki bo medye.»

17 Yasi wete, ε bo nje yenja nyε nyε nde: «Wuse waka ndi ne mampa yitan nè benjanjɔ yiba.»

18 Ε Yesus lerep nde: «Nè njaki ne yo wongā ke yembe.»

19 Ké kōnte, ε nyε lerep nyε ñgil ñomó nde, bo dyā dyā ke to membenjɔ. Ε nyε nje bū mampa yinori yitan nè benjanjɔ ñenɔri yiba kañe misi kenje kwey nyε Njambiyε wosoko. Ké kōnte, ε nyε nje lekε yo kañe nyε bejekε ñene. Ε bo bū yo kē kabɔ nyε ñgil ñomó.

20 Ε ñomó hene dyena ditɔ. Ε bo nje wesidye mebukwe mete yi tonje memakɔ kamɔ jɔ yiba.

21 Ké njoka botu bete be dyenama baka ñembam ne ñembam kumma nda ñomó tomay yitan kine tɔlɔ ñomari nè ñonɔsike na.

*Yesus ke kendɔ ke to duku
(Mk 6; Jη 6)*

22 Ndana ndana ke kōnte kē, ε Yesus lerep nyε bejekε ñene nde, bo bēndi landi kande sabiyε kē ñginje te yoru, na pa tika lerpó nyε ñgil ñomó nde, bo siki ñuwε.

23 Ké nyε ma si kwanjye ñgil dete kē, ε nyε kwā kē ne nañ bendo

keki, na kè ñgweta ne Njambiyé. Tu yinjama doló nyé mate nyé.

24 Yinori bejeké me kè ne landi londunate ke bembe sombu. Bo bá ke sajgwa ne mewone budfyate ne mekumbó, keto bo ke kè, pupo ke njakó ke mbombu yan mata bo.

25 Ke poku njenameno ε Yesus nyé kol ke kendí ke to duku yí kè no ke yan.

26 Ke bejeké ma bénje nyé ke kendo ke to duku dete ké, ε bo gwe wó lepo nde: «Yo ablasa!» ε bo gwe wó budfyate kembidya.

27 Ke Yesus ma bénje ndi dete ké, a tñ ndekidye na. ε nyé bete men kenje bo lepo nde: «Ne tñ kambi yaña na, yo mi! Ne tñ gwaki wó na!»

28 Ke Piyer ma woko dete ké, ε nyé lepe kenje nyé nde: «Nyangué Kumande, ñge bë nde, yo gba we, jaya nde, mi kendí ke to duku kë pe yó.»

29 ε nyé lepe nyé nyé nde: «Inja.» ε Piyer piye ke landi kande kendí ke to duku yí kè no ke yené.

30 Ma ke Piyer ma bénje dimbi pupo ké, ε nyé gwe wó. A bénje nde, a me ke nyijé ke móroku, ε nyé kembidya lepo nde: «Nyangué Kumande, jongwe mi.»

31 ε Yesus sambile bá nedó biye ne nyé kiné ndekidye na lepo nyé nyé nde: «We mo te ε ke tikó temó ne mbet ke yembe kó, keto ñge yi we nya meso ké?»

32 ε bo héné yiba bende landi, ε pupo siye.

33 ε bejeké bête bá ke moy landi baka njé kuse mewonjé ke mbombu Yesus lepo nde: «We Mónó Njambiyé gbate!»

34 Bo sabiya duku kumó ke meneti me Genesaret.

35 Botu bá mate duwá nde, yo Yesus, ε bo kenje men ke móroku mète yite héné. ε bo bá botu bá kón héné njé no ke yené.

36 Bo ñgwetama ne nyé nde, a jâya nde, botu bekón kpôka ndi gbela numbu lambó ne lale. Dete, bómó

héné bá kpokuma numbu lambó ne mekón man siyama ne kpayá.

15

Befarisé nè kasi metumbu me bebaba ban (Mk 7)

1 Ndana, ε *Befarisé nè botu bá ketina meyasi bá wulma Yerusalém baka njé ke yi Yesus diye nyé nde:

2 «Keto ñge yi bejeké bá yangile mekele mète yi wulma ne besanjimbambó busu ké? Keto bo ti wéya bá komé bo kwadye dyena ké na?»

3 ε Yesus yensa nyé bo nde: «Ma wuné, keto ñge yi wuné njé yangile mboanga te yi Njambiyé kpaló njé bengwe mekele mète yun ne ñguru wun ké?»

4 Ma Njambiyé lepima nde: **<Jeso sangué béné nyangué. >** A lepima sendi nde: **<Mo te ε ta lepina beyate ne sangwe ho ne nyangué, bo wóku nyé. >**

5 Ma ke yun, wuné lépi yun nde, ñge mumó lepe nyé sangwe ho nyé nyangué nde: **<Yasi te yi mi diyma kamé ne we ké, mi sima si nyé Njambiyé yo ne sadaka. >**

6 Wométe ke yun, mo te yakama diyo kiné kamé se sangwe ho nyangué na. Dete, wuné ke kpaló ljí lepi te yi Njambiyé wule ke mekele mète yi wuné tembidya kande ne betomba ké.

7 Wuné botu bá likisi, lepi te yi Esayi te mo punja melepi me Njambiyé lepima ke kasi yun ké bá gbakasi. A lepima nde:

8 **<Botu bá kán mi ndi ke kondó numbu, yasi wéte, temó yan londunate ne mbj ne mi. >**

9 Kannate yi bo kané ne mi ké gba gbélate, keto bo tédyá ndi meyasi mète yi wule ke pesina te yi bómó.»

Yasi te yi bekidyé mumó ké (Mk 7)

10 Ke kón te, ε Yesus jeba ñgil lepo nyé bómó nde: «Wuné lèngwe metó yi woko lepi ké.

11 Yeti yasi te yi nyiję ke numbu mumo kę kelę nde, a bęki ne sembo na, yasi węte, yo yasi te yi punde ke numbu ne kę, yo yite kelę nde, a bęki ne sembo.»

12 Ndana, ε bejekę bęne kę ke kęki ne lepo nyę nyę nde: «'Wę ke duwe ka nde, lepi te yi wę lepima kę njangwa temo *Befarisę budzyate?»

13 Ε nyę yęnsa nyę bo nde: «Kwalo mbunję hęne te yi Sanjmbę te ε dęys kę dyobę kę tı bę, yo ta sutuna.

14 Ne tiki bo, bo botu bęte be ne dębina misi baka. Bo ke tedye bęso botu bęte be ne dębina misi baka nje. Ma ḥęse mo dębina misi tedye jakosę mo dębina misi nje, bo hęne yiba ta bęalę ke moj bęlo.»

15 Ε Piyer bę lepi lepo nyę nyę nde: «Nembę to kanę te nyę wuse.»

16 Ε Yesus yęnsa nyę nyę nde: «'Ko wune sendi, wune tı pa bę ndi ne dęyanę na?»

17 Wunę yeti ke woko ka nde, yasi hęne te yi nyiję ke numbu kę píkwe kę ke moj mumo, ke konyte, a má kę nyakę yo ke mboj na?

18 Ma yasi węte, meyasi mete yi punde ke numbu mumo kę wüla ke moj temo. Yo yite kelę nde, a bęki ne sembo,

19 kęto bęya metake hęne wüla ndi ke moj temo mumo. Yo kasi wona bomo. Yo kwalo kelna mewanja hęne te yi mumo yakama kelę. Yo kasi megubę nę kasi pesina lepi nyę mumo ke numbu nę kasi tɔyna bęso.

20 Yo meyasi menori kele nde, mumo bęki ne sembo. Ma ḥęse mumo dyena kine pa weyę bę, yite ti kél nde, mumo bęki ne sembo na.»

Węte ḥęgönü Kanan ne bębina temo

*ke yi Yesus
(Mk 7)*

21 Yesus temma womete kwą kę ke meneti me Tir nę Sidon.

22 Yaka nō, węte nyari ḥęgönü Kanan ε diki ma diyo ke meneti mete kę nja ke yenę kembidya

lepo nyę nyę nde: «Nyanęgwe Kumande, mōnō Davit, gwakę ḥęgwęte wombę. Bęya sisinę ke njangwe ḥęgönü wombę bęyate.»

23 Ko Yesus tı yęnsa yaşa nyę nyę na. Bejekę nja ke kęki Yesus jeliyę nyę lepo nyę nyę nde: «Lepo nyę nya kę nde, a kwānę, kęto a ke diki kembidya bęngwe ne wuse.»

24 Ε Yesus yęnsa nde: «Njambiyę tomma mi nje, né mi nje joŋgwę ndi bęnō bęsam be kando Isarayel be ma dımbiyę baka.»

25 Ko dęte, nya kę nja kuse mębęń ke mbombu wene lepo nyę nyę nde: «Nyanęgwe Kumande, kama mi.»

26 Ε Yesus yęnsa nde: «Yo yeti kimote nde, bo bōnę mędye me bęnösikę nje bęte nyę bęnō bęmbiye na.»

27 Ε nyari lepe nde: «Yo gbatę dęte, Nyanęgwe Kumande. Ma ko dęte, bęnō bęmbiye diy ndi lale ke nji tebel yı dye męmbulma mędye mete yı bęle wule ke tebel bęmasa ban kę.»

28 Ndana, ε Yesus nje lepo nyę nyę nde: «Nyanęgwe nyari, tikina temo te yi wę nō ke yembę kę gba nyanęgweste będzyate. Meyasi kēlnięgwe pe yo nda yi wę kwadyę kę.» Ε mōnō wene bę ne te ndi ke kiya ḥęgimę te.

29 Yesus nja kwą komete kęndę kumę ke kęki nyanęgwe matę Galile. Ε nyę kwą bęndę kęki kwą diyo metidyę.

30 Nyanęgwe ḥęgil bomo nja ke yenę. Bo nja ne botu be ndembil nę botu be dębina misi nę baka be ti tāpitęgwe nę botu be kęsu nje bę sendi bęja będya botu be kęn. Bo nja ne bo hęne ke nji mękol męne, ε nyę sidye mękęn man.

31 Ε ḥęgil ḥębakima będzyate tondę yı bęję nde, botu bęte be tı bę ke tapita baka me ke tapita, botu be kęsu me ne te, botu be ndembil ke kęndę lale kimote, botu bęte be ne dębina misi baka ke bęjna. Ε bomo lukse Njambiyę te ε kando Isarayel.

Yesus ke nyę bomo tomay

*yini medye
(Mk 8)*

³² Diyo ké, ε Yesus jeba bejeké benné lepo nyé bo nde: «Mi ké gwe ḥgweté ḥgil botu baka budyate, keto yo me ké muka metu yitati yi bo waka kē keki mbe ké. Ma yasi te yi bo ta dýe yeti. Mi yeti kē kwadýe nde, bo dûkwé ne nja na, kambo wum me nje badýe bo ke nje.»

³³ Ε bejeké benné lepe nyé nyé nde: «Waka kongor, he ta keló ba nan yi doló ne budyá medye mete yi wuse ta nyé ne njel ḥgil nda yike, bo má dýe ditó?»

³⁴ Ε Yesus diye bo nde: «Wune ne mampa ningó?» Ε bo yenja nde: «Yitan jō yiba nje bù bónó benjanjo ne mbet.»

³⁵ Ε nyé lepe nyé bomó nde, bo díy diyó ke meneti.

³⁶ Ε nyé bù mampa yinori yitan jō yiba nè benjanjo nyé Njambiyé wosoko nje leke yo nyé bejeké benné. Ε bo nje bù yo ké kabó nyé ḥgil bomó.

³⁷ Bomó héné dyenama ditó, ε bo nje wesidye mëbukwé mete tonjé mëmako yitan jō yiba.

³⁸ Botu bête be dyenama baka bá bembam ne bembam tomay yini kine tólo bomari nè bónosiké na.

³⁹ Ke kongor, ε Yesus lepe nyé bomó nde, bo siki duwe. Ε nyé nje bendo landi ké pe wete mbeý nde Magadan.

16

Yesus kē lepina kē kasi Befarisé

nè Besadusé (Mk 8)

¹*Befarisé nè *Besadusé njá ke yi Yesus. Yí boñé ne nyé, bo diyma nyé nde, a tédyá bo wete meyekambiye te yi wule ke dyobó ké, né bo boñé.

² Ε Yesus yenja nyé bo nde: «Bekoko wune nde: <Yesó ta panó nemeno, keto metu me dyobó tenate ne ḥgawo.>

³ Ma bemeñmené wune nde: <Mbiyó ta nò muka beyate, keto

dyobó deke ne gañgayoko, yasi ne ndiliñ.» Wune ke duwe nembe teri dyobó, 'ma wune yeti ne deti te yi nembe meyasi mete yi kwañna kē menjimó te yike na?

⁴ Beya botu bête be ngimó te yókó be yeti ke wokuna ne Njambiyé baka kē diye wete meyekambiye. Ma ko bo tí tedye bo wete meyekambiye na, ndi yike yi ma dýáñ Yonas ké.» Ke kongor, ε nyé tike bo tóke kendi kwá.

⁵ Bo sabiya duku kē nginje te yoru. Bejeké leñsama kine kē ne mampa na.

⁶ Diyo ké, ε Yesus lepe nyé bo nde: «Wune díy gba ne soso ne ḥgá te yi Befarisé nè yi Besadusé.»

⁷ Ε bejeké díki takina sa to te kē møy metemó man lepo nde: «A lépi dete, keto wuse tì nje ne mampa na.»

⁸ Yesus duwá yasi te yi bá kē kwañna kē, ε nyé lepe nde: «Keto ḥge yi wune takina dete kē møy metemó mun lepo nde, yo keto wune tì nje ne mampa kē? Tikina temó te yi wune nò ké deke ne mbet.»

⁹ 'Yite nde, wune tì pa biye ndi to meyasi kumó ndana na? 'Wune yeti ke take se mampa yitan te yi mi nya bomó tomay yitan dye ké na? 'Wune yeti ke take se bùyó mëmako mete yi wune njá tonjé ne bukwé medye mete kí na?

¹⁰ Ke kongor yinori, 'mi tì bù mampa yitan jō yiba nyé bomó tomay yini dye na? 'Wune yeti ke take se bùyó mëmako mete yi wune njá tonjé ne bukwé medye mete yite kí na?

¹¹ Ngé kelé yi wune ti wóku nde, mi ti lépi ne kasi medye ké? Ma wune díy ne soso ne ḥgá Befarisé nè yi Besadusé.»

¹² Ndana yey, ε bo nje biye to te nde, a ti lépi nde, bo díy ne soso ne fañ ḥgá te yi bo bù keló ne mampa kí na. A lépi ne tedya yasi te yi Befarisé nè Besadusé.

*Piyer nde, Yesus nyé Krist
(Mk 8; Lk 9)*

13 Yesus njä kwä kumä ke mënëti më Sesare Filipi. Ë nyë diye þejekë bëne nde: «Bomo lëpi nde, mi *Mõnõ mumä, mi nda?»

14 Ë bo yenja nde: «Baña lëpi nde, we Jan te mä tçpuna bomo kë möröku. Baña nde, we Eli. Baña nde, we Jeremi. Baña sendi nde, we wëte mä punja mëlepi më Njambiyë nda bari.»

15 Ndana, Ë nyë nje diye bo nde: «Ma kë yun, wunë lëpi ba nde, mi nda?»

16 Ë Simõn Piyer yenja nde: «We *Krist te Mõnõ Njambiyë te Ë ne joñ kô!»

17 Ë Yesus bû lepi lepo nyë nyë nde: «Simõn te mõnõ Yonas, we ne mësosa, këto yasi te yi we lepima kë. Yeti wëte mä mënëti maka punje yo nyë we na, yasi wëte, yo Sañmbë te Ë diye ke dyobô kô punje yo nyë we.

18 Ma kë yembe, mi kë lepo nyë we nde: We Piyer! Yite nde mbatô. Mi ta kusõ njëñ botu bete be tike temo kë yembe baka ke to mbatô te. Ko sôñ nè dëti te yi nyë no kë ti yaka kelô yaña ne yo na.

19 Mi ta nyë we mënjañgô më numey te yi *Kandô te yi kwey. Yasi hëne te yi we ta kpo kë mënëti maka, yo ta bë sendi kponate dëti ke kwey. Sendi, yasi hëne te yi we ta wunjë ke mënëti maka, yo ta bë sendi wunjinate dëti ke kwey.»

20 Ke konyte, Ë Yesus lepe nyë bo nde, kpë, ko bo tî lepi nyë wëte mumä nde, nyë Krist na.

Yesus ke lepo kasi sôñ ne

nè womiya ne (Mk 8; Lk 9)

21 Kande ke ñgimô te yite, Ë Yesus kande lepinatë nyë þejekë bëne nde, meyasi ta kelna dëke: A yâkañgwë kë pele Yerusalem. Sendi, betomba be dya nè bekum be botu nyëna sadaka nyë Njambiyë nè botu be ketina meyasi ta tedye nyë mëbône budystate kwä wo nyë, a má nje womiyë ke metu yitati.

22 Ë Piyer bû nyë kë no ne nañ kande gayna ne lepo nyë nyë nde: «Njambiyë tî jayë na, Nyangwë Kumande! Yaña dëte tî dyâ we na!»

23 Yasi wëte, Ë Yesus yenja bënej Piyer lepo nyë nyë nde: «Satan, londô ke keki mbe. We yasi te yi yakama jatidye mi kë þeya nje, këto mëtake mä yeti wëte ne yi Njambiyë na, yo mëtake mëte yi bomo.»

24 Ndana, Ë Yesus nje lepo nyë þejekë bëne nde: «Ngë mumä kwadysë bëngwë mi, a tî boñ yotu ne nde, yo yaña na. A sôba kroa ne bëngwë mi,

25 këto mumä hëne Ë kwadysë kambidya ne jongwë dyenë ne ñgom ñgom kô ta dimbidye yo. Ma yôkô Ë ta dimbidye jongwë dyenë këto mbe kô ta bë ne ne jongwë.

26 Ma ngë mumä si namä mënëti maka hëne nje dimbidye jongwë dyenë, yo má nje kamë nyë ke ngë? Ho nde, yo kwalô yasi te nda yi mumä yakama nyë ke numbu jongwë dyenë kë?

27 Yo nde, *Mõnõ mumä ta nje ke mëluksa më Sañgwë wene bëne þejaki bëne. Komete, a ta nyë mumä hëne sol bëngwë mëkele mënë.

28 Gbakasi yi mi lepe nyë wunë kë: Baña bomo kë njoka yun be dïye ndana waka baka tî gwe kinë pa bënej *Mõnõ mumä ke nje bû dïye kumande ne na.»

17

Yotu Yesus ke senjë ke nyangwë mëjasì më Njambiyë (Mk 9; Lk 9)

1 Ya metu yitan jô wëte ke konyte, Ë Yesus bû Piyer nè Jak nè Jan te manj ne Jak kwä bëne bo þero kë ne nañ ke wëte nyangwë keki.

2 Kumô mate, Ë yotu ne senjë ke misi man. Mbombu ne bâ kë panç ne pay pay nda yol misi më yeso. Melambô mënë bâ wumnate ne mboñ mboñ nda yol mëjasì.

3 Bo sém semô, Møyisi bëne Eli baka ke nyë mësimô bëne be Yesus.

4 Ndana, ε Piyer bù lèpi lèpò nyé Yesus nde: «Nyañgwé Kumande, yo kimôte nde, wuse díy waka. Ngé wé kwadysé, mi ta sumo mèbala yitati waka, wó wètè, ε Moyisi wètè, ε Eli wètè.»

5 Piñò te yi nyé bà ke lèpò ndi dete kéké, ε wètè wumna kulutu ne poñpoñ dífibidyé bo. ε wètè mèn wule ke mòy kulutu lèpò nde: «Yòkò mònmbè, sòñ temò mbè, wuné wôkunañgwé ne nyé.»

6 Ke bejeké ma wokò mèn yinòri kéké, ε bo gwe wò budystate balò buse mbòmbu ke mènèti.

7 ε Yesus nje kpose bo wase lèpò nde: «Ne têma. Ne tì kambi yaña na.»

8 Ke bejeké ma kañé misi, bo tì bënjé se wètè mumò na, ndi Yesus nyérop.

9 Ma ndana, komé bo bà ke piye wule ke to keki kéké, ε Yesus kidyé lèpò nyé bo nde: «Kre, ne tì yekidya yasi te yi wuné bënjéma kéké nyé mumò na. Ne disò yekidya, yite *Mònò mumò womiya ke njoka bëmuñ.»

10 Ke kòngte, ε bejeké diye nyé nde: «Keto ñge yi botu be tedya mèmbongá lèpè nde, Eli ta pa kande nje díñ kéké?»

11 ε Yesus yeñsa nde: «Yo gbate nde, Eli njâki yí nje kombile mèyasi hèneñ tikò ke mbeuy te.

12 Ma mi ke lèpò nyé wuné nde: Eli ma nje, bòmò kiné duwé nyé na. Bo kelma yasi te yi bo kwadysa kelò kéké ne nyé. Yo dete sendi nde, Mònò mumò ta sañgwa ne mèbònè ke mèbò man.»

13 ε bejeké nje wokò yey ndana nde, a lèpi kasi Jan te mo tòpuna bòmò ke mòròku nyé bo.

Yesus ke soñe bëya sisiñ ke yotu

wètè mònò mbam (Mk 9; Lk 9)

14 Ke bo ma yòkwe kumò komé ñgil bòmò bà kéké, ε wètè mbam nje kuse mèbòñ ke mbòmbu Yesus

15 lèpò nde: «Nyañgwé Kumande, gwakò ñgweté mònò wombe. A ke kònò ne jaja sañgwa ne mèbònè

budystate. Yo ke díki bëtè nyé ke dítè, yinà ke mòròku.

16 Mi boñma nyé kéké nò ke yi bejeké bo, ε bo sudye kiné sidye kòn ne na.»

17 ε Yesus yeñsa nde: «Wuné botu be ti jáya yasi baka, mi ta díyò sine wuné kumò ndenèn? Mi ta gbissò wuné kumò ndenèn? Wuné bòñ nyé nje nò wonga ke yembe.»

18 Ndana, ε Yesus bama ne bëya sisiñ. ε bëya sisiñ punde dûwe ke yotu mònòsiké ndi ke kiya ñgimò te, ε kòn mònòsiké siye ndi ke kiya mbey.

19 Ndana, ε bejeké nje kéké Yesus diye nyé tandé yan nde: «Keto ñge yi wuse sudya su soñna bëya sisiñ te kéké?»

20 ε Yesus yeñsa nyé bo nde: «Yo keto tikina temò te yi wuné nò kéké díké ne mbet. Gbakasi yi mi lèpè nyé wuné kéké: Má bëki nde, tikina temò te yi wuné tike ke yembe kéké nyañgwete nda doko mbumò ñgwal lalé, ma wuné yakama lèpò nyé keki te yòkò nde: ‹Jisa waka kéké suma kaka.› Ma yaña te yi ta ganò wuné yeti na.

21 Ndi nde, njel bëya sisiñ nda enòru yakama dûwe ke yotu mumò ndi ne nje mèngweta ne Njambiyé nè nje kiyna mèdye.»

22 Wètè yesò piñò te yi Yesus bà ke kwà ke mènèti mè Galile bëne bejeké bëne kéké, ε nyé lèpè nyé bo nde: «Yo nde, bo ta bù *Mònò mumò kañé nyé ke mèbò bòmò,

23 bo má wo nyé, a má nje womiyé ke metu yitati.» ε lèpi yinòri kwadysé temò bejeké budystate.

Yesus ke gbo garama

24 Ke Yesus bëne bejeké bëne ma dyà ke Kapernawum kéké, ε botu bëtè be díki bù mònì garama te yi kombila mbanjò Njambiyé baka lèpè nyé Piyer nde: «'Yite nde, yekélé wun ti gbóku garama te yi bënjé kombila mbanjò Njambiyé kéké na?»

25 ε nyé yeñsa nde: «A gbóku gboko.»

Kε Piyer ma dyà nyiñe tû ké, ε Yesus kande bû lepi lepo nde: «Simón, o bénja nan? Bekum be meneti maka díya metiket nè móni garama ke bo be nda? 'Bo díya ke bo bóno be dýa ho ke bo bénja ngwé?»

26 Ε Piyer yenja nyé nyé nde: «'Bo díya ke bo bénja ngwé.» Ε Yesus njé diye nyé nde: «'Yite tédyá nde, bóno be dýa ti gbóku na, nduku?»

27 Ma kambo yo me nje njangwé bo jatidye ke beya njé, ken ke nyangwé mató, nò bêta gey. Bosa njanjó te ε ta biye gey kó, nò súta nyé bâké numbu ne, o ta doló sule wete. Nò bôn gbo ne garama te yembe ne yó.»

18

Nda kwâ bësô?

(Mk 9; Lk 9)

1 Ndana, ke kiya ñgimô te békéke be Yesus njá ke keki ne diye nyé nde: «Yo nda ba kwâ bësô ke *Kandó te yi kwey?»

2 Ε Yesus jeba wete gbela mònôsike bû nyé tembidye ke bëmbe yan

3 Iepo nde: «Gbakasi yi mi lere nyé wuné ké: Ngé wuné ti yenja temó kpaló be nda bònôsike, ko wuné tí nyiñe ke Kandó te yi kwey na!»

4 Dete, mumô hène ε ta pidye yotu nda mònôsike nda yókó, mbete ta bë nyangwéte kwâ bësô ke Kandó te yi kwey.

5 Sendi, mo te ε bû mònôsike nda yókó kimôte keto mbé, yo mi yi mo te bû gba mi kimôte.

6 Ma ngé wete mumô kelé yiná yasi te yi yakama jatidye wete mònôsike ke njoka bònô baka bë tike temó ke yembe baka ke beya njé, ngé bo lere nde, bo bôn tarí kókuna yasi késé ke ñgiñ mo te kwâ bête nyé ke manj, yite bo jekima keló kimô yasi ne nyé budystate.

7 «O nyangwé mëbône mëte yi ta bâlô ke to botu bë meneti maka ké wa! Keto yo nde, mëyasi mëte yi yakama jatidye mumô ke beya njé ké yâkañgwé dýa. Yasi wete,

mëbône ta bâlô ke to mo te ε kelé nde, yo dýâñ kó.

8 Ngé bë nde, wete bô yo ho wete kol wo ke kwadyé jatidye we ke beya njé, nò kîla yo li ne nañ. Yo ta jekó bë kimôte ke yo nde, nyiñá ndi ne bô wete ho ndi ne kol wete ke dyobô, bë ne jongwé, lañsa nde, bo bêta we ke dîte te yi ju kpo ne kpo ké ne mëbô ho ne mëkol mo hène yiba ne jem.

9 Ngé bë nde, wete misi yo ke kwadyé jatidye we ke beya njé, nò dôka misi te mbete li ne nañ. Yo ta jekó bë kimôte ke yo nde, nyiñá ndi ne misi wete ke dyobô, bë ne jongwé, lañsa nde, bo bêta we ke dîte te yi ti dîm ké ne misi mo hène yiba ne jem.

10 Wuné dîy ne sôsô yí yeliye wete mònôsike ke njoka bònô baka. Mi ke kombile lepo nyé wuné dîte, keto békaki bête bë baki dyé bo baka ke diki nje ke mbombu Sañmbé te ε dîye ke dyobô kó mëngimô hène. [

11 Yo nde, *Mónô mumô ma njáki nje sà botu bête bë ma dîmbiyé baka jongwé bo.]

Kanó ke kasi sam te ε dîmbiya kó

(Lk 15)

12 «Né bénja nan? Ngé wete mumô bë ne besam gomay, ngé wete dîmbiyé, a kél nan? 'A ti pán pa tikó besam kamotan jo kamoni jo yitan jo yini te bari ke mbey medye, pa kë sà yókó ε dîmbiya kó na?»

13 Gbakasi yi mi lere nyé wuné ké: Ngé nyé kwedya nyé, a békí ne mesosa, lañsa yiké yi nyé bë nô keto bë kamotan jo kamoni jo yitan jo yini te bari bë tî dîmbiyé baka.

14 Dete sendi, Sañgwé wun te ε dîye ke dyobô kó yeti ke jayé nde, wete mumô ke njoka bònô baka yâmbila na.

Kasi tikina mumô ne ñgwete

15 «Ngé mòn kelé yiná beya yasi sungwé ne we, nò kén doló nyé ndi wuné yiba ndeyé nyé ke beya yasi te yi nyé kelma ké. Ngé nyé jayé yo, yite o jongwa nyé.

16 Ngé nyé señé kine jayé na, nò bón̄ bóm̄ yiba ho yitati kè doló ne nyé, né wuné nembí lepi te ké mbombu botu baka yiba ho yitati be ta díyo ke mbey te baka.

17 Ma ngé nyé señé kine jayé sendi yan na, nò bón̄ lepi te kè tedye njój̄ botu bête be ma tikó temo ke yembé baka. Ma ngé nyé señé kine jayé yan na, nò bén̄ya nyé nda mō te ε t̄ pa duwe Njambiyé na, bén̄ya nyé nda botu be boñna mōni garama.

18 Gbakasi yi mi lepe nyé wuné ké: Yasi hēne te yi wuné ta kpo ke meneti maka, yo ta bē sendi kponate dete ke kwey. Sendi, yasi hēne te yi wuné ta wunjé ke meneti maka ta bē sendi wunjinate dete ke kwey.

19 Gbakasi sendi yi mi lepe nyé wuné ké: Ngé bóm̄ yiba ke njoka yun sañgwé metemó ke meneti maka yí diye ko kwaló yasi te nda, Sanjmbe te ε díye ke dyobó kó ta nyé bo ya te,

20 kēto ke mbey komé bóm̄ yiba ho yitati ḥgbo sañgwá ne díno dyembé, mi wométe ke njoka wan.»

21 Ndana, ε Piyer teme kē ke keki Yesus diye nyé nde: «Nyangwé Kumande, ngé mañmbe diki keló yin̄a bēya yasi sungwé ne mi, mi yakama tikó nyé ne ḥgwéte kumó men̄ga niñgo? 'Mi yakama tikó nyé ne ḥgwéte kumó men̄ga yitan jō yiba?»

22 ε Yesus yensa nyé nyé nde: «Já, mi yeti ke lepo nde: Tikó ndi nyé ne ḥgwéte men̄ga yitan jō yiba na. Mi lépi nde: Tikó nyé ne ḥgwéte men̄ga kamotan jō kabá men̄ga yitan jō yiba.»

Kando ke kasi wete bēya mō mesay

23 «Yo dete, *Kando te yi kwey nda wete kumande te ε kwadya duwe ḥuyó meyasi men̄e yí bá ke mebó me botu be mesay bén̄e ké.

24 Ndana, piñó te yi nyé bá ke toló nembe yo dete ké, ε bo dyá ne wete mō mesay wene ε bá ne mōni ne kumó ḥudyá bémiliyó kó.

25 Mō mesay kó t̄ bē ne mōni te yi gbo ne pilo te na. ε masa wene pese

nde, a ta dyañgwé nyé nè nyari nè bén̄o bén̄e nè meyasi men̄e hēne yí yókidya nō.

26 Ndana, ε mō mesay kó nje bálo ke njí mēkol men̄e kuse mebó kē mbombu wene lepo nde: «Tiso masa, gbiçó mi kumó nde, mi yókidya yo hēne nyé wé.»

27 Masa wene gwá ḥgwéte wene ḥudyate, ε nyé tike pilo yin̄ori hēne lepo nde, a kwâñ.

28 «Ke mō mesay kó ma kwá dete ké, ε nyé kē sañgwá ne wete mō njój̄ wene yí bén̄e nyé díkima keló mesay kó. ε mō njój̄ wene te bá ne pilo ne mil yitan jō yitati. ε nyé kēn̄je bá biye ne nyé sôto nyé ne dót ke ḥgin̄ lepo nde: «Gbokó mōni mbe nyé mi.»

29 Ndana, ε mō njój̄ wene te bále ke njí mēkol men̄e ḥgwéta ne nyé lepo nde: «Tiso, gbiçó mi kumó nde, mi gbóku yo hēne nyé wé.»

30 Yasi wete, ko a t̄ jayé na. A kwañma bù nyé nyé ke jébó kumó ke ḥgimó te yi nyé gboma ne pilo yin̄ori hēne.

31 Ke botu bête be bén̄e bo díkima keló mesay baka ma bén̄ya yasi te yi kwañnama ké, ε yo kwadye bo temó ḥudyate. ε bo kwá kē yekidye meyasi mēte yi kwañnama hēne ké nyé masa wan.

32 Ndana, ε masa mō mesay kó jeba nyé lepo nyé nyé nde: «Wé bēya mō mesay! Kwey mi tikima pilo yo hēne, kēto we ḥgwetama ne mi.

33 Ngé bá kelé yi we t̄ gwe ḥgwéte mō njój̄ wó nda yi mi gwá ne ḥgwéte wó sendi ké?»

34 Masa wene wokuma ḥgambi kañe nyé nyé bésøja, ε bo tedye nyé nyangwé mebóne kumó nde, a yókidya pilo ne hēne nyé nyé.»

35 ε Yesus lepe nde: «Yo dete sendi nda yi Sanjmbe te ε díye ke dyobó ta keló ne wuné, ngé wuné díye kine tikó bémaj bún ne ḥgwéte ne temó yun hēne ke bēya yasi te yi bo kelé ne wuné ké na.»

19

*Kasi didya gwaki nè kasi diynate
kɔ (Mk 10)*

¹ Κε Yesus ma si lēpina dēte ké, ε nyē tēmē ke Galile kwā tōkula kē ke mēnēti mē Yuda ke ḥginje Yurdç.

² Nyāngwē ḥgil bōmō bēngwa nyē, ε nyē joŋgwē botu bēkōn womēte sidyē mēkōn man.

³ *Befarisē njā ke yēnē yí nje bōbē nyē. Ε bo diyē nyē nde: «'Mēmboŋga ke nyē ka mumō dēti nde, a sōŋa bō ne nyari wene ke lēpi hēnē te yí yakama kpo ké?»

⁴ Ε nyē yēnē nde: «'Yite nde, wunē tī pa tōlō mēlēpi maka yi dīyē kētinate ke mēkana mē Njambiyē nde: <Κε yi Njambiyē kusuma nē meyasi ke kandinate ké, a kusuma mbam kuso nyari?>

⁵ Ε Njambiyē lēpē sendi nde: <Dete, mbam ta tiko saŋgwē bēnē nyāngwē joŋna bēnē nyari nda kōl bēnē jon. Bo hēnē yiba ta kpalō nje bē ndi mbundo wētē.»

⁶ Komēte, bo yeti se bōmō yiba na, bo mē ndi mbundo wētē. Ma dēte, mumō tī baka yasi te yi Njambiyē sima jaŋgwē kē na.»

⁷ Ε *Befarisē nje diyē nyē nde: «Ma keto ḥge yi Mōyisi nya nje nde, mbam yakama keto mēkana mē didya gwaki nyē nyari yí soŋe bō ne nyē kē?»

⁸ Ε Yesus yēnē nyē bo nde: «Mōyisi nya wunē nje nde, wunē sōŋa bō ne bōma bun, keto mētemō mun nē keskere. Yasi wētē, yo tī bē dēte ke yi Njambiyē kusuma nē meyasi ke kandinate kē na.»

⁹ Ma mi ke lēpō nyē wunē nde: Mbam hēnē ε ta soŋe bō ne nyari wene kine nde, a jatidya kol ke sē na, ḥge mbam te kwā kē bū mbaŋa nyari nē mēgwaki, yite nyē mō kelna wanja.»

¹⁰ Ε bējekē bēnē lēpē nyē nyē nde: «ᬁge bē nde, tēri mbam dēte ke mbōmbu nyari, yite yo yeti ke kamē yanja nde, mumō bōn̄ nyari lalē na.»

¹¹ Ε Yesus yēnē nyē bo nde: «Yeti bōmō hēnē yakama bīye to lēpi kē na, yo ndi botu bēte fe Njambiyē nyē bo dēti te yi bīye to te baka.»

¹² Yo nde, bāna bōmō jádyikwē nyakōte dēte, bo ti yaka duwē bōmari na. Κε yi bāna, yo bōmō nje kelō nde, bo bēki nyakōte. Κε yi bāna sendi, yo bo ne ḥguru wan kwadysē dīyē dēte kine bū bōma na, keto bo ke kwadysē kelō mēsay mēte yi bēnē *Kandō te yi kwey. Mō te ε yakama woko lēpi kē jayē yo, na jāya.»

*Yesus ke nyē bōnōsikē mēkombila
(Mk 10; Lk 18)*

¹³ Dīyē kē, ε bōmō bū sēkē sēkē bōnōsikē kē nō ke yi Yesus, na kāsē bō ke yotu yan ḥgwēta nē Njambiyē ke to yan. Yasi wētē, ε bējekē bāmē bo.

¹⁴ Ε Yesus lēpē nyē bo nde: «Nē tīki sēkē sēkē bōnōsikē, nē bo nje ke yembe. Nē tī peti bo na, keto *Kandō te yi kwey, yo yi nje bōtū bēte bē nda bo baka.»

¹⁵ Κε nyē ma si kāsē mēbō ke yotu yan kē, ε nyē nje tōkē kēndi kwā.

*Wētē mō kusuku ke nje ke yi
Yesus
(Mk 10; Lk 18)*

¹⁶ Ndana, ε wētē mbam nje ke yi Yesus lēpō nyē nyē nde: «Yekele, mi kēl kwalō kimō yasi te nda, nē mi bē nē joŋgwē te yi kpo nē kpo?»

¹⁷ Ε Yesus yēnē nyē nyē nde: «Keto ḥge yi wē diyē mi diyan ke kasi yasi te yi kimōte kē? Kimō mumō ndi gba wētē. ḥge wē kwadysē bē nē joŋgwē te yi kpo nē kpo, bākidyā mēmboŋga mē Njambiyē.»

¹⁸ Ε mbam kō diyē nyē nyē nde: «Mēmboŋga te yin?» Ε Yesus yēnē nde: «Kpē, wē tī woku mumō. Wē tī kel wanja. Wē tī gubu na. Wē tī pēsi lēpi nyē ke numbu mumō na.»

¹⁹ Jēsō sōŋgwē bēnē nyōŋgwē. Sendi, kwadysikwē jakōsō mumō nda yi wē kwadysē nē yotu yō kē.»

20 Ε gwanjō kō yeñsa nyε nyε nde: «Mi kε bakidye meyasi mənɔri hεnε, bukwā sendi ḥge yi mi t̄ pa kelo kέ?»

21 Ε Yesus lεre nyε nyε nde: «Ijε wε kwadysε bε nε njololo, kwañgɔ, kεn dyañgwε meyasi mɔ hεnε bū mɔni te kabɔ nyε buka bomo. Dete, wε ta bε nε kusuku kε dyoñc, kε kɔñte, nò bēñgwε mi.»

22 Yasi wεtε, kε gwanjō kō ma wokɔ dete kέ, ε nyε kwā nε ḥgambi kε temɔ, keto a bā nε budyā kusuku.

23 Ε Yesus njε lεrɔ nyε bεjekε bεnε nde: «Gbakasi yí mi lεre nyε wunε kέ: Yo gba sulnate nde, mɔ kusuku nyiñja kε *Kando te yi kwey.

24 Mi kε lεrɔ sendi nyε wunε nde: Yo jεwnate nde, nyāñgwε nyamɔ nde *samo yakama kwā lale nεdɔ ke njεmbi alula nε nde, mɔ kusuku nyiñja kε *Kando Njambiyε.»

25 Ke bεjekε ma wokɔ lεpi yinɔri kέ, ε bo ḥgbakima budyate lεrɔ nde: «Ma ḥge bε dete, nda yakama jy kó?»

26 Ε Yesus ḥgækila bεñje bo lεrɔ nyε bo nde: «Ke yi bomo mumɔ yeti nε dεti te yi kelɔ dεte na. Ma kε yi Njambiyε, a nε dεti te yi kelɔ meyasi hεnε.»

27 Ndana, ε Piyer bū lεpi lεrɔ nyε nyε nde: «Wuse ma tikɔ su meyasi hεnε bεñgwε wε. Yo ta njε bε nan kε yusu?»

28 Ε Yesus yeñsa nyε bo nde: «Gbakasi yi mi lεre nyε wunε kέ: Komε *Mɔnɔ mumɔ ta njε dīyɔ kε siya bekumande nε kε mɔy meluksa yí njε kombile sendi meyasi hεnε nε kɔkɔ kέ, wunε bοtu bεte bε bεñgwε mi baka, wunε ta dīyɔ sendi kε mεsiya bekumande kamɔ jɔ yiba pεsɔ jɔsi mεkandɔ mε bοtu Isarayεl kamɔ jɔ yiba.

29 Mumɔ hεnε ε ta tikɔ mεt̄u mεnε, tikɔ bεmañ ho bεdyɔm̄bu ho sañgwε ho nyāñgwε, tikɔ nyari ho bɔnɔ ho ḥgwañ ne keto mbe, mɔ te ta kpalo bε nε meyasi kwā yite. A ta bε sendi nε joñgwε te yi kpo nε kpo.

30 Bosa bomo budyate ta njε bε bοtu bε njime. Sendi, bοtu bε njime ta bε bosa bomo.»

20

Kano ke kasi bοtu bε mesay

1 «Yo nde, *Kando te yi kwey nda wεtε masa mesay ε punduma bεmεñmεne nε kpuñ yí kε gɔsɔ bomo, nε bo kε kel mesay ke ḥgwañ *vinyε nε.

2 A kombila bεnε bo nde, a ta gbo bo nda yi bo dīki gbo nε mɔ mesay ke yesɔ wεtε kέ. Ke kɔñte, ε nyε kwañdye bo kεnje ke mesay ke ḥgwañ nε.

3 Ke yesɔ ma bεndɔ kumɔ kε pɔku hawa yitan jɔ yini kέ, ε nyε pundε sendi. A dól bāña bomo kε dīyɔ kε babal kine yañja te yi bo kele na.

4 Ε nyε lεre nyε bo nde: «Wunε sendi, wunε kén kelɔ mesay ke ḥgwañ mbe, mi ta nyε wunε yasi te yi ta yaka wunε.»

5 Ε bo kwā kε ḥgwañ. Dīyɔ kέ, ε masa mesay kɔ pundε sendi kε bεmbe yesɔ, njε pundɔ sendi kε pɔku hawa yitati te yi bεkoko. A kelma ndi nda yi nyε kelma nε bari kέ.

6 Dīyɔ kε pɔku hawa yitan te yi bεkoko kέ, ε nyε njε pundɔ sendi dolɔ bāña bomo ndi kε dīyɔ womεtε. Ε nyε lεre nyε bo nde: «Nge ba yi wunε kwañdye ndingεlε yesɔ waka kine yañja te yi wunε kelε kέ?»

7 Ε bo yeñsa nyε nyε nde: «Yo nde, ko mumɔ t̄ jeña wuse nε mesay na.» Ε nyε njε lεrɔ nyε bo nde: «Wunε sendi, wunε kén kelɔ mesay ke ḥgwañ mbe.»

8 «Ke tu ma yinja kέ, ε nyε lεre nyε mɔ te ε dīkima dīyɔ nε bοtu bε mesay hεnε kɔ nde: «Jεbāñgwε bοtu bε mesay gbo mɔni yan nyε bo. Kanda gbona yan nε bοtu bεte bε mi njɔ jeña njime baka kε nɔ kε bε bosa bεte.»

9 Bοtu bεte bε nyε jeñama njime kε hawa yitan te yi bεkoko baka njɔ.

Bo gboma mumo hene nda yi bo diki gbo ne mo mesay ke yeso wete k.

10 Ke kojte, e botu bete be nyus kandima jeba baka nje. Bo takima nde, bo ta biye moni kwà bari. Yasi wete, bo gboma sendi bo nda yi bo gbo ne mo mesay ke yeso wete k.

11 Ke bo ma biye moni dete k, e bo lepina beyate sunjwe ne masa mesay lepo nde:

12 «Botu bete be we jebama njime baka kelma mesay ndi hawa wete. He wonduma su biriki kelu mesay ke bañbañ yeso kande bemejmen kumó bekoko. Ma nge kele yi we nje gbo sendi bo nda wuse k?»

13 E masa mesay yenja nyus mbaña nde: «So mbe, baya yasi te nda yi mi kelma ne we k? Nduku, 'he kombila nde, mi ta gbo we nda yi bo diki gbo ne mo mesay ke yeso wete k?»

14 Ma boñgo moni yo, nò lôndu ke keki mbe. Mi kwadys nyus yasi nyus mo te yi mi jebama njime kó ndi nda yo sendi.

15 'Yite nde, mi yeti ka ne deti te yi kelo yasi te yi mi kwadys ne kusuku mbe na? 'Ma temo yó kwaki sunjwe ne mi, keto mi kimó mumo?»

16 E Jesus nje lepo nde: «Yo sendi dete, botu be njime ta nje be bosa bomo. Sendi, bosa bomo ta nje be botu be njime.»

17 Ke njimo te yi Jesus ba ke bendó yi k pè Yerusalém k, e nyus jeba bejeké benné kamó jo yiba lepo nyus bo tandé yan ke nje nde:

18 «Ne bêja, wuse be bendé k pè Yerusalém baka: Bo ta bù *Móno Mumo kañe nyus bekum be botu be nyena sadaka nyus Njambiyé nè botu be kétina meyasi. Bo ta peso nde, bo wôku nyus.

19 Ke kojte, bo má nje bù nyus kañe nyus botu bete be yeti ke duwé Njambiyé baka, né bo nyeti nyus njuro nyus ne njambala nje ngba nyus ke kroa, a má nje womiyé ke metu yitati.»

Nyanjwe ne Jak benné Jañ ke diye

Yesus yiña yasi (Mk 10)

20 Ndana k, e nyanjwe ne bôno b Sebede bù bo kè no ke yi Yesus, kuse mewbôñ ke meneti yí diye nyus yiña yasi.

21 E Yesus diye nyus nde: «We kwádyikwé nge?» E nyus yenja nyus nyus nde: «Pesó nde, bôno bembé yiba baka dìy metidys ke keki yo komé we ta bù dìy kumande yo k, wete pulu mbam bô, wete pulu gare yo.»

22 E Yesus yenja nde: «Wuné yeti ke duwé yasi te yi wuné diye k na. 'Wuné yakama hobiye ka pelo mewbôñ mete yi mi ta hobiye k?» E bo yenja nde: «He yakama hobiye.»

23 E nyus yenja nyus bo nde: «Yo gbate nde, wuné ta hobiye pelo mewbôñ mete yi mi ta hobiye k. Ma yasi wete, ke kasi dìy metidys ke mbam bô ho ke gare mbe, yeti mi kabé yo nyus bomo na. Membey mete wókunañwe ne botu bete be Sañmbe sima si kóbile yo tike bo baka.»

24 Ke bejeké te bari kamó ma woko yasi te yi Jak benné Jañ lepima k, e temo yan kwa sunjwe ne bo.

25 E Yesus jeba bejeké hene lepo nde: «Wuné duwá nde, bekum bete be name bomo keto meneti baka ke bendó to yan bendó. Ma be nyanjwe bomo bete be ke njoka yan baka ke kpalo nate bo nata.

26 Yasi wete ke yun, yo ti kelnañwe dete na. Mo te e kwadys be nyanjwe ke njoka yun kó yâkañwe kelu mesay nyus wuné.

27 Ma yoko e kwadys be bosa mumo ke njoka yun kó yâkañwe be bala bessó.

28 Yo dete, *Móno mumo sendi ne njuru wene ti ma njáki, né bomo kel mesay nyus nyus na. Yasi wete, a njánda mo mesay yí nyus joñgwe dyené yí kolo ne budya bomo.»

*Yesus ke bute misi me bembam
yiba
(Mk 10; Lk 18)*

29 Ke ḥgimō te yi Yesus ḫa ke pundi ḫmuwe ke Yeriko ḫene ḫejekē ḫene ké, nyāngwē ḥgil ḫomo ḫa ke ḫenjwē nyē.

30 Yinɔri ḫanja ḫotu ḫete ḫe ne ḫibina misi ḫaka yiba ḫa metidye ke keki nje. Ke bo ma woko nde, Yesus ke kwā ké, ε bo kembe nde: «Nyāngwē Kumande, Mōnō Davit, gwakō ḥgwetē wusu!»

31 Bo ḫikima ḫame bo, né bo ḫibi numbu. Ko dete, bo njā kembo kwā to te nde: «Nyāngwē Kumande, Mōnō Davit, gwakō ḥgwetē wusu!»

32 Ndana, ε Yesus tēme jeba bo diye bo nde: «Né kwādyikwē nde, mi kēl ḥge nyē wunē?»

33 ε bo yejsa nyē nyē nde: «Nyāngwē Kumande, kelō nde, misi musu ḫēnnaŋwē.»

34 Yesus gwā ḥgwetē yan krokē misi man. Ndana ndana, ε bo kande ḫeṇna yasi kwā ḫenjwē nyē.

21

Yesus ke dyā kē Yerusalēm (Mk 11; Lk 19; Jη 12)

1 Bo kendima wuta ne Yerusalēm, kumō ke Betfage ke pulo *Keki meoliviye. ε Yesus tome ḫanja ḫejekē yiba kēnje mbombu lero nyē bo nde:

2 «Wunē kēn ke dya te ε ke mbombu wun kō. Né nyijna dya deke wunē ta dolō wete nya tofu tiŋnate nē mōnō wene. Nē wunē wūnja bo nje nyē mi.

3 Ḫge mumō lepe yinā yanā nyē wunē, nē wunē yēnsaŋwē nde: «Nyāngwē Kumande ke kwaſyē bo.» Ḫeṇna, ndana ndana a má soŋe bo ne bo.»

4 Yo nde, meyasi kwaŋnama dete, né lepi te yi mō punja melepi me Njambiyē lepima kē si tōndu. A lepima nde:

5 «Né lēpi nyē Ngōndu Siyōn*^{f1}* nde: Beŋa, kumande wō yima pe yō. Temō ne deke ne te. A ḫendima nya tofu. A ḫendima mōnō tofu te yi nyāngwē ḫiki soħe memapi kō.»

6 Bejekē kā, ε bo kelē nda yi Yesus lepima nyē bo kē.

7 Bo ḫoŋma nya tofu nē mōnō te dyā nō, ḫu melambō man jōnō ke to yan, ε Yesus kwā ḫendō bo diye ke to yan.

8 Sulō ḫotu ḫete ḫe ḫa ke moy ḥgil ḫaka ḫoŋma melambō man jōnō ke nje, ε ḫanja leke yan mōnō ḫa mejeti ḫete ke nje.

9 ḥgil ḫotu ḫete ḫe ḫa mbombu nē ḫe ḫa ke kōj ne ḫaka ḫikima kembo nde: «*Hosana Mōnō Davit! Mekombila ne yōkō ε nje ne dino Baba Mbokō kō! Njambiyē ḫēki ne meluksa ke kwey!»

10 Ke Yesus ma nyijē ke Yerusalēm kē, ε ndingelē dya ḫe ne kamtana. ḫomo ḫikima diye nde: «Yōkō ḫa nda?»

11 ε ḫomo yejsa nde: «Yo Yesus te mō punja melepi me Njambiyē, nyē mō Nasarēt ke Galile.»

Yesus ke ḫudye ḫotu ḫe dyāŋgwā

meyasi ke mbanjō Njambiyē (Mk 11; Lk 19; Jη 2)

12 Yesus ḫyaŋma nyijē mbanjō Njambiyē, ε nyē ḫudye ḫomo hēne ḫe ḫa ke dyāŋwē nē ḫe ḫa ke ḫomo meyasi womete ḫaka. A tindima metebel me ḫotu ḫe sənjina mōni nē mesolo me ḫotu ḫe dyāŋwa ḫepepo ḫete ke mēneti

13 lero nyē bo nde: «Yo ketinate ke mēkana me Njambiyē nde: <Bo ta jeba tu ḫyembē nde tu mēngwēta.› Ma yasi wēte, wunē ke kpalō yejsa yun yo ne gbaŋ ḫotu ḫe gubō.»

14 ḫanja ḫotu ḫete ḫe ne ḫibina misi ḫaka nē ḫotu ḫe ndembil njā ke yi Yesus ke mbanjō Njambiyē, ε nyē sidye mēkōsu man.

15 Ko dete, ke ḫekum ḫe ḫotu ḫe nyēna sadaka nyē Njambiyē nē ḫotu ḫe ketina meyasi ma ḫeŋe mbəri meyasi mēte yi nyē kelma, woko sendi nda yi ḫōnōsike ḫikima kembidya ke moy mbanjō Njambiyē nde: <*Hosana Mōnō Davit!› kē, ε temō yan kwa.

16 Ε bo lere nyε Yesus nde: «'We ke woko yasi te yi bo lere kέ?» Ε nyε yenja nde: «J, mi ke woko. 'Ma yite nde, wunε tи pa tόlo meleri maka yi dīyε ketinate ke mekana me Njambiyε kέ na? Yo ketinate nde: <We kelma nde, ko sekε sekε bōnōsike nè baka be ndi ke dīyε bεri baka lūksa we.» »

17 Κε nyε ma si lepo dīti kέ, ε nyε njebesε bo pundi dīuwε womete ke Yerusalēm kwā kέ ya ke Betani.

Yesus ke kita ne figiye (Mk 11)

18 Misi pupε bēmetēmēne ke njimō te yi Yesus bā ke yōkwε nε kōkō kέ Yerusalēm kέ, nja bā ke kelo nyε.

19 Κε nyε ma kañe misi, a bēñā wete njuku *figiye ke keki nje. Ε nyε kwā kέ, a sém ndi membōru nε membōru nε gbi. Ε nyε lere nyε njuku figiye te nde: «Yō siyma bōne, ko we tи wumō se ko mbumō wete nε wete mbaña yeso na.» Ndana ndana, ε njuku figiye enōru gwe sōsō nε kawoyo.

20 Κε bējekε ma bēñē yasi yinōri kέ, ε bo njbakima lepo nde: «Kelma nan yi njuku figiye kō gwā sōsō ndi ndana ndana deke kέ?»

21 Ε Yesus yenja nyε bo nde: «Gbakasi yi mi lepo nyε wunε kέ: Njε wunε tike gba temo ke yi Njambiyε kinε meso na, wunε ta kelo yasi kwā yike yi mi kelma ndana nε njuku figiye kō kέ. Ko wunε lepi nyε keki te yōkō nde: <Dukwε waka kέ bālo ke mañ,> yo má kelna dete.

22 Yasi hēne te yi wunε ta diyε Njambiyε ke mēngwēta mun, tiko gba temo ke yene, a ta nyε wunε yo.»

Deti Yesus wúla ke yi Njambiyε (Mk 11; Lk 20)

23 Yesus njā kwā kέ ke mbanjo Njambiyε. Ke njimō te nyε bā ke tedye bomō meleri me Njambiyε kέ, ε bekum be botu be nyena sadaka nyε Njambiyε nè betomba be dīyε nje ke yene diyε nyε nde: «Deti te yi we kelε nε meyasi mete yike kέ wúla

we? Sendi, nda nyε we dīti nde, kelo meyasi mete?»

24 Ε nyε yenja nyε bo nde: «Mi sendi, mi ndi ne lepi wete yi mi ta diyε wunε. Njε wunε yenja nyε mi, mi má nje lepo nyε wunε mbey komē dīti te yi mi kele ne meyasi mete wule kέ.

25 Nda tomē Jañ nde, a njāki tōre bomō ke mōrōku? 'Yo Njambiyε ho yo bomō?» Ndana, ε bo kande mediyna tandē yan lepo nde: «Njε wuse lepe nde: Yo Njambiyε, yite a ta diyε wuse nde: Ma kēto njε yi wunε tи tike temo ke yasi te yi nyε lepima kέ?»

26 Ma njε wuse nje yenja nde: Yo bomō, yite wuse yākañgwe kambo njil bomō, keto bomō hēne ke bēñē nde, Jañ mō punja meleri me Njambiyε.»

27 Dete, ε bo yenja nyε Yesus nde: «Wuse yeti ke duwe na.» Ε nyε nje lepo nyε bo nde: «Mi sendi, mi yeti ke lepo yaña nyε wunε ke kasi dīti te yi mi kele ne meyasi mete kέ na.»

Kano ke kasi bāja bōnō bembam yiba

28 «Nε ta lepo nde njε ke kano te yi wunε ta woko ndana kέ? Mbaña mbam bā ne bōnō bembam yiba. Ε nyε lere nyε tomba te nde: <Mōnmbε, ken kelō say ke njwanj mbe muka.»

29 Ε nyε yenja nde: <Kway na.» Diyo kέ, ε nyε dīyε nε njgbum take yasi teme kwā kέ njwanj.

30 Ndana, ε nyε dole ndembī te lepo ndi kiya yasi te yi nyε lepima nyε yōru kέ nyε nyε. Ε nyε yenja nde: <J Da, mi ta kέ.» Ma yasi wete, a tī nje kέ na.

31 Ke njoka bōnō baka yiba, nda wokuma men sañgwε kō?» Ε bo yenja nde: «Yo tomba te.» Ε Yesus njε lepo nyε bo nde: «Gbakasi yi mi lepo nyε wunε kέ: Botu be bōjna mōni garama nè boma bēte be bōjna ke sap sap jongwε baka ta kande nyiñe ke *Kando Njambiyε tikō wunε.

³² Yo ta bənejna dete, kəto Janj njə ke yun tedye wune nje te yi ne ŋgbəŋ, ma wune t̄i tike temə ke yasi te yi nyə lepima kē na. Yasi wete, botu be bojna məni garama nè boma bəte be jojna ke sap sap joŋgwə baka tikima yan temə ke yasi te yi nyə lepima kē. Wune kómbila bənejn yun məyasi mənɔri həne. Ma ne nde, wune njâki yenja temə ke kɔŋte yi tiko temə ke yasi te yi nyə lepima kē, wuse t̄i kele dete na.

Kanɔ ke kasi bəya botu be

bakidya ŋgwaŋ (Mk 12; Lk 20)

³³ «Wune wôku sendi wete kanɔ. Wete masa məsay sama ŋgwaŋ *vinye. E nyə kele kakwə lito ne yo, timə mbey sɔpita məmbumō, sumō sendi doŋgbe doŋgbe t̄u yí pəmna ŋgwaŋ. E nyə nje kaŋe yo həne nyə bəja botu be məsay nde, bo bâkidya, bə sendi ne ŋgabiye te yan kete. Ke kɔŋte, e nyə kwâ kē ləndunate ke yiŋa məneti.

³⁴ Ke ŋgimō te yi məmbumō ma si dətə ke ŋgwaŋ kē ma ɔyə, e nyə tome bəja botu be məsay kənje ke yi bari, né bo njesə nyə yiŋa kwalō məmbumō me ŋgwaŋ.

³⁵ Yasi wete, e botu be bâ ne məsay te bari biye bo mənde wete, wo mbaŋa, lü mɔ yitatite ne metari wo.

³⁶ Ke kɔŋte, e nyə tome sendi bəja botu be məsay budyate kwâ be mbəmbu. E bo kele ne bo ndi nda yi bo kelma ne bosa bomo kē.

³⁷ Yí sidye no, e nyə nje tomə mənɔ wenə kənje ləpə nde: <Bo ta kambə, kəto yo mənməbe.›

³⁸ Yasi wete, ke botu baka ma kaŋe misi bənejn ne nyə kē, e bo ləpə tandə yan nde: <Mɔ te ε ta tika ne məlikɔ, eko. Ne njâki, he wôku nyə, né wuse tika no.›

³⁹ E bo biye nyə kē bəte ke kɔŋ ŋgwaŋ wo.

⁴⁰ Ma ndana, komə sa ŋgwaŋ ta kē nje kē, a ta kelə nan ne botu baka?»

⁴¹ E bo yenja nyə Yesus nde: «A ta girise bəya botu bənɔri ne nyalo,

nje kaŋe ŋgwaŋ nyə bəja botu be məsay be ta nyə nyə məmbumō ke ŋgimō dyə.»

⁴² E Yesus nyə ləpə nyə bo nde: «'Yite nde, wune t̄i pa tōlo ləpi ke yi dīyə ketinate ke məkana mə Njambiyə kē na? Yo ketinate nde: <Tari*f1* te yi botu be sumna t̄u sənja kɔ kpalma nyə bə sangwə kondu. Ma yasi kē, yo məkele mə Baba Mboko, yo yasi te yi wuse bənej ŋgbakima.›

⁴³ Dete, mi ke ləpə nyə wune nde: Njambiyə ta soŋe *Kandɔ ɔyene ke məbō mun, a má nje kaŋe yo nyə kandɔ te ε ta kelə məyasi ne ŋgbəŋ nda yi nyə Njambiyə kwadye kē. [

⁴⁴ Ngə məmō bale ke Tari te, a ta lekwə ne mutu mutu. Sendi, ngə Tari te bale ke to məmō, yo ta koko nyə ne mbol.]»

⁴⁵ Bekum be botu be nyəna sadaka nyə Njambiyə nè *Befarisə wokuma məkanō mənɔri, e bo duwe nde, Yesus lépinangwə ne bo.

⁴⁶ Bo saŋma nje te yi biye nyə, yasi wete, bo bâ ke kambə ŋgil bomo, kəto bomo bənejna nde, Yesus mɔ punja məlepi mə Njambiyə.

22

Kanɔ ke kasi nyangwə dina (Lk 14)

¹ Yesus njə kē sendi mbəmbu ləpina nyə bomo ne nje məkanō. A lepima nde:

² «*Kandɔ te yi kwey ke bojna ne wete kumande te ε kelma jesɔ gwaki mənɔ wenə ε mbam kɔ.

³ A tomma botu be məsay bənejn kē jeba ne botu bəte be nyə jebama ke jesɔ baka. Yasi wete, botu bəte t̄i kwadye nje na.

⁴ A njə basidye tomə bəja botu be məsay ləpə nde: <Ne kēn ləpə nyə botu bəte be mi jebama baka nde: Mi sima kombile mədye həne. Mi woma bənday nè bənyamō bəte be ne mutə baka. Məyasi mə kombilate, bo njâki ke jesɔ.›

5 Yasi wete, botu bête yeliya jeban te tóke kendi yan kwá. Yéko e teme kè njwañ ne, yoru e kwá kè dýañgwé mejeñ mené.

6 Bukwé te baka temma biye botu be mésay be kumande tedye bo mèbóné wo bo.

7 Temo kumande kwama budyate, e nyé tome besója béné si kè girise ne beya botu be wona bomá baka, lodye dýa dyan.

8 Kumande njá lero nyé botu be mésay béné nde: «Mi ma komsa jesó, ma botu bête be mi jebama baka ti yaka ne jesó te na.»

9 Ndana, ne kén ne mémáno yi kè nò. Bomá héné te yi wuné ta doló, wuné lépi nyé bo nde, bo njáki ke jesó.»

10 Botu be mésay ká ne boku ménje njgbó bomá héné te yi bo dolma, ko beya bomá ko kimá bomá. E tû jesó tondé ne bomá ne njbeñ.

11 Kumande njá nyijé tû yí njé béné bomá, a sém mbaña mumó ke njokate kine lambó jesó gwaki ke yotu na.

12 E nyé diye nyé nde: «Só mbé, yo kwañnama nan yi we nyijma waka kine lambó jesó gwaki ke yotu ké?» Mbam diyma ne kpiñgbili kine bute numbu na.

13 E kumande lere nyé botu be mésay nde: «Wuné bîya nyé woto mèkol nè mèbó méné tóke nyé bête ke së ke yitil. Yo wométe komé nyé ta lelo nyambó mèsú.»

14 Yo nde, Njambiyé jébañgwé bomá budyate, ma baka be nyé tóke ke njokate baka ti buyó na.»

Yesus nde, bomá gbôku garama

*nyé Sesar
(Mk 12; Lk 20)*

15 Ndana, e *Befarisé kwá kè keló kutu yí béné ne nje te yi bo yakama döngidye ne Yesus wule ke yasi te yi nyé ne njguru wene ta lero ké.

16 Bo tomma bejeké ban nè bája botu bête be bá ke njój kumande Herod baka kénje ke yi Yesus lero nde: «Yekele, hë duwá nde, wé mo

gbakasi. Wé tédyá nje Njambiyé gbaté gbaté ko ke misi mè nda, kétó wé ti báj yó mberi misi mè mumó na.

17 Ma, lero yasi te yi wé take ke leri ke ké: 'Membonga lépi ka nde, mumó gbôku garama nyé *Sesar ho a tî gboku?»

18 Yasi wete, Yesus duwá bëya metake man. E nyé yenja nde: «Wuné botu be likisi, wuné bóba mi kétó njé?»

19 Wuné pâj pa tedye mi móni te yi bo diki gbo ne garama ké.» E bo njé ne sole wete bù kañé nyé nyé.

20 E nyé diye bo nde: «Yike yekambiye to nda? Meketi mète yike tédyá nda?»

21 E bo yenja nyé nyé nde: «Yo yi Sesar.» E nyé nje lero nyé bo nde: «Dete, wuné nyéki Sesar mèyasi mète yene, nyé Njambiyé mèyasi mète yene.»

22 Bo wokuma nda yi Yesus yensama ké, e bo njgbakima njbeñ nyé tóke kendi si kwá.

Kasi womiya bomá *(Mk 12; Lk 20)*

23 Ke kiya yesó te *Besadusé be lere nyé nde, bëmuñ tî womiyé baka njá ke yi Yesus lero nyé nyé nde:

24 «Yekele, Møyisi léríma nde: «Njé mbam gwe kine tikó móñosiké na, nè mañ nè mbam te bôj kuso, na ja béné nyé yí kwañdye ne dînó mañ e gwá kó.»

25 Ma yo bá nè bája bónó bembam yitan jó yiba be jadya ke mó y yan, bo joñnama ke njoka wusu. Tomba te boñma nyari nje gwe. Nda a tî ja ké, e ndëmbi te bù kuso mañ.

26 Yo njá kwañna ndi sendi dëte nè ndëmbi te nè mó yitatite kumó ke mó yitan jó yibate.

27 Diyo ké, e nyari nje gwe sendi ke kón yan héné.

28 Ma ke yesó te yi bëmuñ ta womiyé nò ké, ke njoka bembam baka yitan jó yiba, nya kó ta nje bë

nya nda, keto bo hene bojma nyue ne megwaki?»

²⁹ Ε Yesus yejsa nyue bo nde: «Wunε ke moy mejosø, keto wunε ke ndekima yasi te yi yo ketinate kemekana me Njambiyε kέ, ndekima sendi ηguŋgudye Njambiyε.

³⁰ Yo nde, komε bemuŋ ta womiyε kέ, megwaki tί bεjna se na. Yasi wεtε, bomo hene ta joŋna nda yi bεjaki be Njambiyε joŋna nō ke dγyobø kέ.

³¹ Ma ke kasi womiya bemuŋ, 'yite nde, wunε tί pa tόlø ka yasi te yi Njambiyε lepima nyue wunε kέ na? Njambiyε lepima nde:

³² *«Mi mbe Njambiyε te ε Abaraham, Njambiyε te ε Isak, Njambiyε te ε Yakɔp.»* Yo nde, Njambiyε yeti Njambiyε bemuŋ na, nyue Njambiyε te ε botu bete be ne joŋ baka.»

³³ Ngil botu bete be lεŋgwa meto ke yasi te yi Yesus díkima lepø kέ ηgbakimama kwalø tedya yasi te yεnε.

Kasi mboŋga te ε kwaŋma bεsø kɔ (Mk 12)

³⁴ Ke *Befarisø ma wokø nde, a díbima numbu *Besadusø ke yejsa lepi te yi nyue yejsama kέ, ε bo kwá wesidya.

³⁵ Wεtε ke njoka yan bα nyangwε mɔ tedya mεmboŋga. Ε nyue diye Yesus diyan yí lebiye ne nyue. A diyma nyue nde:

³⁶ «Yekele, ke njoka mεmboŋga, yεn kwá bεsø?»

³⁷ Ε Yesus yejsa nyue nyue nde: «*«Kwadyikwε Baba Mbokø te Njambiyε wɔ ne temø yɔ hene, ne sisin yɔ hene, ne dγanc dγɔ hene.»*

³⁸ Bosa mboŋga nè nyangwε mboŋga te ε kwaŋma bεsø hene kɔ, eru.

³⁹ Mboŋga yibate ε ke bojna ne mbete, yo yɔkɔ ε lepε nde: *«Kwadyikwε mɔn nda yi wε kwadysε ne yotu yɔ kέ.»*

⁴⁰ Mεmboŋga maka yiba be njuku mεmboŋga nè njuku mεlepi hene te

yi botu be punja mεlepi me Njambyε lepima kέ.»

Krist kwaŋma kumande Davit

⁴¹ Nda yi *Befarisø wesidya ma kέ, ε Yesus diye bo nde:

⁴² «Ne tάka nde, *Krist nda? Nyue mɔnɔ nda?» Ε bo yejsa nyue nyue nde: «Nyue Mɔnɔ Davit.»

⁴³ Ε Yesus lepε nyue bo nde: «Ma ηge nje kelø nde, Kimɔ Sisiŋ nyέki Davit deti te yi jeba nyue nde Kumande wene kέ? Keto Davit lepima nde:

⁴⁴ *«Baba Mbokø lepima nyue Kumande wombε nde: Diyo mεtidye ke mbam bɔ mbe kumø nde, mi siki kawule bependø bɔ tiko ke njí mεkol mɔ.»*

⁴⁵ Ma ηge Davit jeba nyue nde Kumande, yite Kumande wene ta kpalø nje be mɔnɔ wene nan?»

⁴⁶ Ko mumɔ wεtε ne wεtε tί bε ne deti te yi yejsa yaŋa nyue nyue na. Kande yesø te ko mumɔ wεtε ne wεtε tί bοbε diye se nyue yinø diyan na.

23

Bomo dīy ne sɔcs ne botu

be ketina mεyasi

¹ Ndana, ε Yesus lepε nyue ngil bomo nè bεjekε bεne nde:

² *«Botu be ketina mεyasi nè *Befarisø ndana ke mbe Mɔyisi yí tedye mεmboŋga me Njambiyε yi Mɔyisi kεtima kέ nyue bomo.»*

³ Dete, wunε kēl bαkidyε mεyasi hene te yi bo ta lepø nyue wunε kέ, ma yasi wεtε, ne tί joŋnaŋgwε nda bo na, keto bo lépi ndi yasi lepø ke numbu kinε nje kelø nda yi bo lepima kέ na.

⁴ Bo kánja dítina mεmapi sofidye bomo ke bεkø. Ma yasi wεtε, bo ne ηguru wan yeti ke sambile nyεy bo wεtε kρokε ne yo na.

⁵ Bo kέl mεkele man hene nde, nε bomo bεŋ bo. Dete, bo ke dɔkwe mɔnɔ mεyasi mεte yi bo díki leŋε yi ne mεmboŋga me Mɔyisi ke moyte kέ kwá yi bεsø, sεwδye sendi mεyasi

mête yi bo nyé ke numbu mélambo man ké ne nduleñ nduleñ.

6 Bo sáñ kpasa mémbeý ke metú medina, kwadye diýo ke bosa mémbeý ke mémbanjo mewesidya me Beyuden. Bo kwádyikwé nde, bomó ké nyenó bo ke mémbeý komé bomó diki wesidya ké,

7 kwadye sendi nde, bomó ké jeþaŋgwé bo nde yekele.

8 Ma ñge ñe wuné, wuné tí saj nde, mumó jéþaŋgwé wuné nde yekele na, keto wuné ndi ne Yekele wete ne wete. Ma wuné hene bemanj ne bemanj.

9 Wuné tí jéþaŋgwé wete mumó ke to meneti nde da na, keto wuné ndi ne Da wete ne wete, yo yoko e diýo ke kwey ko.

10 Ne tí saj nde, mumó jéþaŋgwé wuné nde masa na, keto wuné ndi ne Masa wete ne wete, yo *Krist.

11 Mo te e ñe nyangwete ke njoka yun kwá ñesso kó yákaŋgwé keló mesay nyé wuné.

12 Mo te e bendifye yotu kénje kwey, Njambiyé ta pidye nyé kénje nji. Ma yoko e pidye yotu kénje nji, Njambiyé ta kpaló bendifye nyé kénje kwey.»

*Yesus ke ndeyé botu be ketina
meyasi nè Befarisé
(Lk 11)*

13 «Mebóné ta baló ke to yun, wuné botu be tedya mémpongá nè *Befarisé, wuné botu be likisi, keto wuné ke díbó numey te yi *Kandó te yi kwey ke mbombu bomó. Wuné ne ñguru wun yeti ke nyiné kete na, ma wuné yeti ke tikó nde, botu bête be kwadye nyiné kete baka nyiná na. [

14 Mebóné ta baló ke to yun, wuné botu be tedya mémpongá nè Befarisé, wuné botu be likisi! Keto wuné ke wenjile meyasi hene ne mbul ke mëbò me bekusó bomari diki nje keló sewna mëngweta, né bomó ñeñ nde, wuné kimó bomó. Dete, Njambiyé ta jése wuné dëtinate tedye wuné nyangwé mebóné kwá to te.]

15 «Mebóné ta baló ke to yun, wuné botu be tedya mémpongá nè Befarisé, wuné botu be likisi! Keto wuné ke bendo melandi ké nò ke to medfuku, ké mëkendi ke to meneti yi sa mò te e ta yenja temó nyiné ke misón yun. Ma ñge nyé si nyiné dëte ké, wuné kpalma nje keló nde, a békí yoko e ta ké ke dëte te yi ti dím ké, keto wuné ta keló nde, a kél bëya yasi kwá wuné mëngá yiba.

16 «Mebóné ta baló ke to yun, wuné botu be díbina misi ñe këndé ne bomó baka! Wuné lépi nde: «Ñge mumó kinja mbanjo Njambiyé, a yakama diýo kine tonjé yasi te yi nyé kpoma ké na. Yasi wete, ñge nyé kinja lór te yi diýe ke mbanjo Njambiyé ké, na tònjkwé yasi te yi nyé kpoma ké.»

17 Ma wuné bëlem, wuné botu bête be ne díbina misi baka, ñge kwá jakoso, yo lór ho yo mbanjo Njambiyé te yi kelé nde, lór te wôkunaŋgwé ndi ne Njambiyé ké?

18 Wuné lépi sendi nde: «Ñge mumó kinja ne díno mbey nyena sadaka nyé Njambiyé ké, a yakama diýo kine tonjé yasi te yi nyé kpoma ké na. Yasi wete, ñge nyé kinja sadaka te yi bo njá kase ke mbey nyena sadaka ké, na tònjkwé yasi te yi nyé kpoma ké.»

19 Ma wuné botu bête be ne díbina misi baka, ñge kwá jakoso, yo sadaka te yi bo nje nò ké, ho yo mbey nyena sadaka te yi kelé nde, sadaka te wôkunaŋgwé ndi ne Njambiyé ké?

20 Mo te e kinja mbey nyena sadaka nyé Njambiyé, a kínjaŋgwé mbey nyena sadaka gbesó ne meyasi hene te yi diýe kete ké.

21 Mo te e kinja mbanjo Njambiyé, a kínjaŋgwé mbanjo gbesó ne mò te e diýe kete kó.

22 Sendi, mò te e kinja dýobó, a kínjaŋgwé siya bekumande te yi Njambiyé gbesó ne mò te e ke diýe kete kó.

23 «Mebóné ta baló ke to yun, wuné botu be ketina meyasi nè

*Befarisë, wuné botu be likisi! Keto ke gbela membunjö nde *maŋt nè *anis nè *kimë wuné ke bù yasi hene ke njokate baka ke meŋgabiye kamò kamò, bù kwalò ñgabiye te wete wete nyé Njambiyé. Wuné ke kpalo tikò kelna kpasa meyasi mète yi díye ke moy memboŋga nda pésina lepi ne ñgbenj nè gwena bësò ñgwete nè tikina temò ke yi Njambiyé. Ma yo yite yi wuné yâkaŋgwé kelò kiné tikò kelna bükwe meyasi mète yiri na.

24 Wuné botu bête be ne díbina misi be kende ne bomò baka, wuné ke se menjam soŋe gbela mòno dýengil kete kpalo nje tikò nyangwé nyamò nde *samo kete menò nyé.

25 «Meboné ta balò ke to yun, wuné botu be ketina meyasi nè *Befarisë, wuné botu be likisi! Keto wuné wéya ndi kɔŋ pelò nè kɔŋ pan, yasi wete, moy te tondunate ne meyasi me gubò nè beya meyasi mète yi wuné nyé temò yun kete ké.

26 We *Farisë te mò díbina misi pâŋ pa weye moy pelò nè moy pan, nè kɔŋ te nje be pupunate.

27 «Meboné ta balò ke to yun, wuné botu be ketina meyasi nè *Befarisë, wuné botu be likisi! Keto wuné nda meboŋsɔŋ mète yi bo si lombé konò kete ké. Ke puŋe, kimò yaŋa deke ne ñgeré ñgeré, ma moy te tondunate ne meyeso me bëmuŋ nè kwalò yasi nyé hene.

28 Wuné ndi sendi dete ke mbombu bomò. Deke o ba nde, wuné ne ñgbenj, ma ke moy metemo mun likisi nè yinà beya meyasi mète yi memboŋga bëne ké kete ne ñgbenj.

29 «Meboné ta balò ke to yun, wuné botu be ketina meyasi nè *Befarisë, wuné botu be likisi! Keto wuné ke wòmò meboŋsɔŋ me botu be punja melepi me Njambiyé, kerke meboŋsɔŋ me ñgbenj bomò.

30 Ma wuné ke kpalo nje lepo nde: «He má díy ke ñgimò te yi besaŋgwé bësu bá nò kete ké, ma wuse tì gbesé

bò sine bo yi wo ne botu be punja melepi me Njambiyé na.»

31 Dete, wuné besa bête ke pèsò lepi yun ne ñguru wun jaye nde, wuné bëno be botu bête be woma botu be punja melepi me Njambiyé baka.

32 Ma ndana, ne kén mbombu yi tonje ndi yasi te yi besaŋgwé bùn kandima kwey ké.

33 Wuné benyçnj, wuné mbo yeri! Wuné ta kelò nan yi kambò ne meboñe mète yi díté te ε ti dím tedye ké?

34 Dete, mi ke tomo botu be punja melepi me Njambiyé nè botu be dýano nè botu be ketina meyasi kénje wuné. Wuné ta wo baña, ñgba baña ke kroa, njuro baña ne njambala ke membanjò mewesidya mun. Ne ta tedye bo nyangwé meboñe ne medya yi kè nò.

35 Meyasi ta kwaŋna dete, né mekiyo hene te yi botu bête be tì kelè yinà beya yasi yi nyanjama ke to meneti maka ké bal ke to yun, kande ke mekiyo me Abel te ñgbenj mumò kumò ke mekiyo me Sakari te mòno Baraki yi wuné woma ke njoka mbanjò Njambiyé ne mbey nyéna sadaka nyé Njambiyé ké.

36 Gbakasi yi mi lepe nyé wuné ké: Meyasi mète hene ta balò ke to botu be ñgimò te yoko.

37 «Yerusalém, Yerusalém, we ε díki wo botu be punja melepi me Njambiyé, lù botu bête be Njambiyé tomo njesé ke yo baka ne metari wo, mi kwadysa wesidye bëno bò nda yi gway kuñe gukule ne bëno bëne ke njí mërapò mené ké! Ko dete, ne tì kwadysa na.

38 Ma ndana ne ta tika ne tì dýun gbonjote.

39 Yasi wete, mi ke lepo nyé wuné nde: Wuné tì bënej se mi na kumò komé wuné ta duwe lepo nde: «Mekombila ne yoko ε nje ne díno Baba Mboko kó! »

*Kasi məbəne məte yi ta nje ké
(Mk 13; Lk 21)*

1 Ke ḥgimō te yi Yesus ḫa ke pundo ke mbanjō Njambiyē kē, ε bejekē ḫenē kē ke keki ne lerpō nde, a sēngila ndi mētū me mbanjō Njambiyē.

2 Yasi wete, ε nyē yeṣsa nyē bo nde: «'Nduku wune ke ḫenē meyasi mənōri hēnē? Gbakasi yi mi lerpē nyē wune kē: Kine tari wete ne wete ta dīyo waka ke to jakōsō kine nde, bo gbūngula bēte ke mənēti na.»

3 Ke kōnte, ε nyē kwā kē dīyo metidysē ke *Keki məoliviye. ε bejekē ḫenē nje dolō nyē tandē yan dīyo nyē nde: «Lerpō nyē wuse, meyasi mēte ta kwaṇna ndenē? Yo ḫge yi ta tedye nde, njena yo nē siyna mbokō te yōkō ma wuta kē?»

4 ε Yesus yeṣsa nyē bo nde: «Wunē dīy ne sōsō, ma mumō me nje sebile wunē.

5 Kēto budya bōmō ta nje ne dīno ḫyembe lerpō nde: <Mi *Krist, mi kō!> Bo ta sebile budya bōmō.

6 Ne ta wokō bōmō ke lerpō kasi mədyambi, wokō ḫgum ḫgum te. Wunē tī gwaki kaŋ yaŋna na, kēto meyasi mēte yâkaŋgwē kelna. Ndi nde, yite tī pa ḫe siyna meyasi na.

7 Kandō wete ta teme lū dyambi ne wete kandō. Kumande wete mā teme lū dyambi ne jakōsō. Kolō ta kelna ke yiŋa məmbey, sendi mənēti ta ḫgwaŋgwē ke yiŋa məmbey.

8 Meyasi mənōri hēnē ta ḫe ndi gbelea toŋ məbōne.

9 Bo ta kaŋe wunē nyē bōmō, bo mā tedye wunē bēya nyāŋgwē məbōne wo wunē. Mekandō hēnē ta ḫenē wunē kēto dīno ḫyembe.

10 Dete, yo ta nje jatidye budya bōmō kaŋe ke bēya nje. Bōmō ta ḫyāŋgwina bennā tandē yan.

11 Budya bōmō ta nje lerpō ja nde, bo bōtu be punja mēlepi me Njambiyē. Bo ta jatidye budya bōmō ke bēya nje.

12 Kelna bēya meyasi mēte yi məmbōŋga ḫenē kē ta dōkō dōkō

kē no mbōmbu. Dete, sulō bōmō tī kwadysa se budysate kē no mbōmbu nda yi bo kandima no kē na.

13 Ma yōkō ε ta gbisō kelō tīj kumō ke siynate kō ta jū.

14 Bo ta pelē Kimō Tom te yi lerpē kasi *Kandō te yi kwey kē ke to mbokō hēnē, nē mēkandō hēnē si woku. Ke kōnte, siyna meyasi mā nje dīy uye.

15 «Yo nde, wunē ta ḫenē mō te yi bo jeba nde *Nyāŋgwē mō bekidya meyasi ε kelē gbutu ḫiye ne mbanjō Njambiyē kō. Daniyel te mō punja mēlepi me Njambiyē lēpima kasi ne. A ta nje dīy kē mbey te yi ne kiyo kē. Ma mō te ε tōlē mēlepi maka kō wōku to te dīy ne sōsō.

16 Yite nē bōtu bēte be dīy kē mənēti me Yuda baka sēdīyikwē kambo kē ke to mēkeki.

17 Mō te ε ta ḫe ke tosiyō kō pīkwē kine pa nyiŋe tū nde, na kē ḫu yaŋa pundo no na.

18 Sendi, mō te ε ta ḫe ke ḫgwaŋ kō tī yōkwe ne kōkō nde, na pa kē ḫu lambō ne na.

19 Ke ḥgimō te yite, bōma bēte ḫe ta ḫe ne mōy nē baka be ta ḫe ndi ke nyē bōnōsike bēri baka ta saŋgwā ne mēbōne.

20 Wunē ḫgwaŋtāŋgwē ne Njambiyē nde, ḥgimō sokō te tī dīyan ke ḥgimō abekata ho ke wete yeso *Saba na.

21 Kēto ke ḥgimō te yite nyāŋgwē mēbōne ta ḫenēna. Kande yi Njambiyē ma kūsu ne mbokō kumō ndana yiŋa nyāŋgwē mēbōne tī pa ḫenēna dēte na. Sendi, yiŋa nyāŋgwē mēbōne tī ḫenēna se dēte wete yeso na.

22 Tī bēki nde, Baba Mbokō kāya ḫuyō mētu mēte tīkō ne ḫgbet na, ma mumō wete ne wete tī jū na. Yasi wete, a ta kaye yo, kēto bōtu bēte be nyē sima si tōkē baka.

23 Ma ḫgē mumō lerpē nyē wunē nde: <Ha *Krist waka ho a wari!> wunē tī jaya na.

24 Kēto bōtu bēte be lerpē ja nde, bo Krist nē baka be lerpē sendi nde, bo

botu be punja melerpi me Njambiyε baka ta nje. Bo ta kelɔ nyaŋgwε meyekambiye, kelɔ sendi nyaŋgwε meyasi, simande bo yakama jatidye ko botu bete be Njambiyε sima si tɔke baka ke yinjə bεya nje.

²⁵ Ma mi ma lεrɔ meyasi hεne nyε wunε.

Yesus ta kala nje (Mk 13; Lk 21)

²⁶ «Ma nge bo lεrε nyε wunε nde: <Ha *Krist kaka ke kongor!> wunε t̄i kεn na. Ho nde: <A ke mesɔma ke tonjari womanja!> wunε t̄i jaya na.

²⁷ Yo nde, njena *Mɔnɔ mumɔ ta bε nda yi yesi mbiyɔ yεse no ne verum, pano kande komε yeso punde kumɔ komε yeso bαlε kε.

²⁸ Ma ke mbey hεne te yi muŋ yasi diyε kete, bεdaño wεsidyaŋgwε womεte.

²⁹ «Nge metu me nyaŋgwε mεbɔnε menɔri siyε ndi dεke kε, yeso ta dīmɔ, nγwende t̄i pano se na, bεsisɔ ta ketiye ke kwey bαlε ke meneti. Meyasi metu yi ne nγungudye yi diyε ke kwey kε ta ngbokisa budya.

³⁰ Ke kɔŋte, yasi te yi tedye nde, *Mɔnɔ mumɔ yima kε ta pundi ke dyoňɔ, mεkando me bōmɔ hεne ke to meneti ta jaba. Bo ta bεnejε Mɔnɔ mumɔ ke nje ke to mεkulutu ke kwey ne nyaŋgwε nγungudye ne nyaŋgwε meluksa.

³¹ A ta tomɔ bεjaki bεne ne nyaŋgwε mεdɔmbiya kεnje ke mεmbey hεne kε wesidye botu bete bε nyε sima tɔke baka ke mεbokɔ me meneti maka yini ke mbokɔ hεne.

Kanɔ ke kasi figiye (Mk 13; Lk 21)

³² «Wunε bōŋ dyano ke yasi te yi *figiye tedye kε. Ke nγimɔ te yi mεbɔ mεte me ke bōyε ne ke nγimɔ te yi mεmbɔru mεte me ke lo, wunε ke duwε nde, nγimɔ mbiyɔ ma wuta.

³³ Dete sendi, komε wunε ta bεnejε nde, meyasi menɔri hεne me ke dyā,

wunε dūkwε nde, *Mɔnɔ mumɔ me nedɔ te yi nje, yasi me ke nγin nyino.

³⁴ Gbakasi yi mi lεrε nyε wunε kε: Ko botu bete be ne joŋ ke nγimɔ te yɔkɔ baka t̄i gwe hεne kine nde, meyasi menɔri dyān na.

³⁵ Dyobɔ nè meneti ta si kwɔ yambile, ma ndi melerpi membe t̄i yambile ko wεte yeso na.

³⁶ «Ma ke kasi yeso nè hawa te yi meyasi mεte ta dyā kete kε, ko mumɔ wεte ne wεte yeti ke duwε na, ko bεjaki bete be diyε ke dyobɔ ko *Mɔnɔ, ndi Da nyεrɔ duwε.

³⁷ Yasi te yi kwaŋnama ke nγimɔ Noy kε ta kwaŋna sendi dεte ke nγimɔ te yi Mɔnɔ mumɔ ta nje kete kε.

³⁸ Ke metu mεte yi mbej t̄i pa dyā na, bōmɔ dīkima dyena, dyε menjam, kelɔ mεgwaki, kεnje bεngɔndu ban ke mεgwaki kumɔ ke yeso te yi Noy nyinma no ke moy nyaŋgwε kuka kε.

³⁹ Bōmɔ t̄i bε ke take yaŋa na kumɔ nde, nyaŋgwε mbej dyaujma si mεmiyε bo hεne. Yo ta kwaŋna sendi dεte ke nγimɔ te yi Mɔnɔ mumɔ ta nje kε.

⁴⁰ Ma ke njoka bembam yiba be ta bε ke kelɔ mesay ke nγwanj, a ta bū wεte, tiko wεte.

⁴¹ Ke njoka bōma yiba be ta nγbo koko yasi ke tari, a ta bū wεte, tiko wεte.

⁴² Dete, wunε pēm yasi, keto wunε yeti ke duwε nγimɔ te yi Nyaŋgwε Kumande wun ta nje kete kε na.

⁴³ Wunε dūkwε gba nde: Sa t̄u má dukwε nγimɔ te yi mɔ gubɔ nje no ne tu kε, ma nyε ke pεmɔ yasi, kambɔ mɔ gubɔ me nje leke t̄u nyinε gubɔ meyasi.

⁴⁴ Dete wunε sendi, wunε kōmsaŋgwε, keto Mɔnɔ mumɔ ta nje ke nγimɔ te yi wunε t̄i bε ke take nde, a ta nje kete kε.

Kasi kimɔ mɔ mesay nè

bεya mɔ mesay (Lk 12)

45 «Yo mō mesay te yen yi bo yakama bē nē bibina temō nē nyē? Yo yōkō ε nē sōsō yi masa wene tembidya nyē nde, a dīy nē botu bē mesay bēnē yí nyē bo medye yaka nē njimō te yí nyē pesima kē.

46 Mō mesay kō nē mesosa, ηge masa wene yōkwē dolō nyē ke kelō dete.

47 Gbakasi yi mi lēpē nyē wunē kē: A ta nje tembidya nyē, na dīy nē meyasi mēnē hēnē.

48 Yasi wētē, ηge mō mesay kō bē bēya mō mesay, a ta lēpō ke mō temō nē nde: «Masa wombe tī yōkwē ndana nēdō na.»

49 O bénja, ηge nyē nyē bō ke mendina bēsō botu bē mesay, dīyo ndi medye nē hōbiya mēnjam bēnē botu bē gwena mēnjam,

50 yite wētē yesō masa wene ta duwē dīyā ke yesō te yi nyē tī bē ke take nde, a ta dīyā kēte na, ke hawa te yi nyē tī duwē na.

51 A ta tedye nyē nyangwē mēbōnē tikō ke nje sōj kelō nē nyē nda yi bo kelē nē botu bē likisi kē. Yo womētē komē nyē ta lelō nyambō mesū.»

25

Kanō ke kasi bāja bēngōndu kamō

1 «Ma komē *Kandō te yi kwey ta nje kē, meyasi ta kwaṇna nda yi yo kwaṇnama nō ke kanō bāja bēngōndu kamō bē boṇma mēlambo man yí kē saṇgwa nē mbam gwaki.

2 Ke njoka yan, yitan tī bē nē dīyā nō, ma bari bētan bā nē dīyā nō.

3 Baka bē tī bē nē dīyā nō, baka boṇma mēlambo man kinē biye yīja karasin kwā nō na.

4 Ma baka bē bā nē dīyā nō, baka boṇma mēlambo man telō sendi yīja karasin ke mendaki biye kwā nō.

5 Mbam gwaki linjama kinē nje nēdō na, dēte ε bo hēnē si dōngbo kwā nē jakō.

6 Ne bēmbe tu bo wóku kembī: «Wunē tēma dō, mbam gwaki dīyāma. Ne pūndu kē sangwa nē nyē.»

7 Ndana, ε bo hēnē jemiyē temē kombile mēlambo man.

8 Baka bē tī bē nē dīyā nō, baka nīja lēpō nyē bari nde: «Ne nyēki wuse yīja mōnō karasin yun, kēto mēlambo musu kē si dīmō.»

9 ε bari bē bā nē dīyā nō, baka yēnsa nde: «Ko na, yite tī yaka wuse sine wunē hēnē na. Wunē kpāl kē ke mbey dīyāngwate kē bōmō yun mate.»

10 Piñō te yi bo bā ke kē ke bōmnate kē, ε mbam gwaki dīyā. Bari bē komsama baka nyiṇma bēnē bē mbam gwaki ke tū jesō gwaki, ε bo dībē numey nē kpikip.

11 Dīyō te ke kōṇte kē, ε bēngōndu te bari nje dīyā yēy kembidya lēpō nde: «Nyangwē mbam, nyangwē mbam, buta numey nyē wuse.»

12 ε mbam nje dīyō yēnsa nyē bo nde: «Gbakasi yi mi lēpē nyē wunē kē: Mi yeti ke duwē wunē na.»

13 Dete, wunē pēm yasi, kēto wunē yeti ke duwē yesō ko hawa te yi *Mōnō mūmō ta dīyā kēte kē na.

Kanō ke kasi mesule me lōr kamō (Lk 19)

14 «Komē *Kandō te yi kwey ta nje kē, meyasi ta kwaṇna nda yi yo kwaṇnama ke kasi wētē mbam te ε kwadya kē lōndunate ke wētē meneti kō. Ke njimō kwaṇge ε nyē jeba botu bē mesay bēnē kanē kusuku nē nyē bo.

15 A kanē miliyōn yitan nyē bosa mūmō, kanē miliyōn yība nyē mō yība, nje kanē miliyōn wētē nyē mō yitati. A nya mūmō hēnē bēngwē dēti nē. Ke kōṇte, ε nyē tōkē kēndi kwā.

16 Ndana ndana, mō te ε boṇma miliyōn yitan kō kwaṇma si kē dīkōwē yo, kwedya sendi miliyōn yitan dokidye kē to te yiri.

17 Mō yība ε boṇma miliyōn yība kō kelma ndi sendi dēte. A dolma miliyōn yība dokidye kē to te yiri.

18 Ma mō te ε bojma ndi miliyōn wete kō kwaŋma kē dökile məneti sɔdye mōni masa wene kete.

19 Yo kwaŋma budyā metu ε masa wan njé yɔkwe. A jebama bo, nē bo ləpi yasi te yi bo kelma ne mōni te kē.

20 Mō te yi masa wene nya nyε miliyōn yitan kō njā ne miliyōn yitan te yi nyε kwedyama dokidye kē to te yiri kē. ε nyε lere nde: <Nyāŋgwε mbam, wε nya mi miliyōn yitan, bεŋja, miliyōn yitan yi mi kwedyama dokidye kē to te kē!>

21 ε masa wene lere nyε nyε nde: <Kimō yaŋa! Wε mō mesay te yi bo yakama bε ne bībina temo ne nyε, wε ne duwε bakidya yasi. Wε duwā bakidye yasi te yi ne mbet, dete mi ta nyε wε budyā meyasi nde, dīyo nō. Mi masa wō, inja kē dīyo kē mōy mesosa sine wε!>

22 Mō te yi masa wene nya nyε miliyōn yiba kō njā sendi lepo nde: <Nyāŋgwε mbam, wε nya mi miliyōn yiba, bεŋja, miliyōn yiba yi mi kwedyama dokidye kē to te kē!>

23 ε masa wene lere nyε nyε nde: <Kimō yaŋa! Wε mō mesay te yi bo yakama bε ne bībina temo ne nyε. Wε duwā bakidye yasi te yi ne mbet, dete mi ta nyε wε budyā meyasi nde, dīyo nō. Mi masa wō, inja dīyo kē mōy mesosa sine wε!>

24 Ndana yεy, ε mō te yi masa wene nya ndi nyε miliyōn wete kō dīya nje sendi. ε nyε lere nde: <Nyāŋgwε mbam, mi duwā nde, wε ne nyāŋgwε budyate. Wε ndém mədye kinε mbeki te yi we paŋma bε na. Wε wésidya mədye kinε kwalɔ te yi we nyāŋga kē məneti na.

25 Mi gwā wō, ε mi bū miliyōn wō kē sɔdye kē mōy məneti. Ma bεŋja mōni yō kē, boŋgō yo!>

26 ε masa wene yeŋsa nyε nyε nde: <Wε bεya mō mesay, wε mō dīyem! Wε duwā nde, mi ndém mədye kinε mbeki te yi mi paŋma bε na. Mi wésidya mədye kinε kwalɔ te yi mi nyāŋga na.>

27 Dete, ma we bojma mōni mbε

kē tiko kē yi botu bε bakidya mōni, ma mi ta kē bū mōni mbε kē yɔkwe ne liba kē to te.

28 Ma wunε sūku miliyōn te ε kē bō ne kō kaŋe nyε mō te ε ne miliyōn kamō kō.

29 Yo nde, bo ta dokidye yasi nyε mō te ε me nō kō, a má nje bε kē nyεŋgwε. Yasi wete, pε yɔkɔ ε kinε yaŋa kō, bo ta sukɔ ko mōni yasi te yi nyε nō kē.

30 Ma pε yi bεya mō mesay kō ε dīmbidye ḥjimō ne gbelate kō, wunε bīya nyε bεte kē sε kē yitil. Yo womete komε nyε ta lelo nyambō mesu. »

Kasi njena pesina jɔsi

31 «Komε *Mōni mūmō ta nje ke mōy meluksa məne bεne bεjaki bεne hεne kē, a ta kwā dīyo mətidye kē siya bekumande nē kē dīyo meluksa məne.

32 Mekandō me botu bε məneti maka hεne ta nje wesidya kē mbōmbu wene. A ta baki bo nda yi mō bakidya betiter baki njoka bεsam nē begbatabō kē.

33 A ta bū bεsam kεnje pulɔ mbam bō ne, bū begbatabō kεnje pulɔ gare.

34 Ndana, nyε Kumande má nje lεrɔ nyε botu bεte bε ta bε kē mbam bō ne baki nde: <Ne njāki, wunε botu bεte bε Saŋmbε nya wunε məkombila baki. Wunε njāki nje namō *Kando te yi nyε sima kombile tike wunε piŋɔ te yi mbokɔ tī pa kusuna na.

35 Keto mi gwā nja, ε wunε nyε mi mədye. Mi gwā yεsidye, ε wunε nyε mi mōrōku nde, mi hōbiya. Mi bā jεŋgwε, ε wunε bū mi kimōte.

36 Mi bā sōkere, ε wunε lεnje mi lambō. Mi bā ke kōnō, ε wunε nje bεnε mi. Mi bā ke jɔbō, ε wunε nje lεridye mi.»

37 Ma ndana, botu bεte bε Njambyiε pesima nde, bo me ne ḥjiben kē mbōmbu wene baki má nje diye nyε nde: <Nyāŋgwε Kumande, wuse bεŋja ba we we kē gwe nja, ε wuse nyε we mədye? Hε bεŋja we we kē

gwe yesidye, ε wuse nyε we mɔrɔku nde, hɔbiya?

³⁸ Wuse bέja we we nda jεngwε, ε wuse bу we kimtε? Ho nde sɔkεre, ε wuse lεnje we lambɔ?

³⁹ Wuse bέja we we ke kɔnɔ ho nde ke jɔbɔ, ε wuse kε lepidye wε?

⁴⁰ Kumande má nje yenja nyε bo nde: <Gbakasi yi mi lεpε nyε wunε kέ: Mεngimɔ hεnε te yi wunε kelma yinjα kimɔ yasi dete ne wεtε mumɔ ke njoka bεmaŋ bεmbe baka, ko nde, bo bέki bεngbanda, wunε kέl yo ne mi.›

⁴¹ Ke kɔnτe, a má nje lεpɔ nyε botu bεte be ke pulɔ gare ne baka nde: <Wunε jίsa lόndɔ ke kεki mbε, wunε botu bεte be Njambiyε sima kita ne wunε baka. Wunε kέn ke dίtε te yi jy kpo ne kpo. Njambiyε kombila yo yi *Kum bεya mεkele bεnε bεjaki bεnε.›

⁴² Yo keto mi gwα nja, wunε kine nyε mi medye na. Mi gwα yesidye, wunε tί nyε mi mɔrɔku nde, mi hɔbiya na.

⁴³ Mi bά jεngwε, wunε kine bу mi kimtε na. Mi bά sɔkεre, wunε tί lεnje mi lambɔ na. Mi bά ke kɔnɔ, bε ke jɔbɔ, wunε tί nje bεnε mi na.›

⁴⁴ Ma bo sendi, bo ta diye nde: <Nyanjwε Kumande, wuse bέja ba we we ke gwe nja, ke gwe yesidye ho jεngwε ho sɔkεre ho ke kɔnɔ ho ke jɔbɔ, ε wuse diye kine kame wε?›

⁴⁵ Ndana, a má nje yenja nyε bo nde: <Gbakasi yi mi lεpε nyε wunε kέ: Mεngimɔ hεnε te yi wunε diyma kine kelɔ kimɔ yasi dete ne wεtε mumɔ ke njoka bεmaŋ bεmbe baka, ko nde, bo bέki bεngbanda, yo mi yi wunε diyma kine kelɔ yo.›

⁴⁶ Dete, bεya botu baka ta kε saŋgwα ne mebɔne kpo ne kpo. Ma botu bεte be ne ηgbεnε baka ta bε ne joŋgwε te yi kpo ne kpo.›

26

¹ Ke kɔnτe, ke Yesus ma si lεpɔ tedye meyasi menɔri hεnε dete kέ, ε nyε nje lεpɔ nyε bεjekε bεnε nde:

² «Wunε duwā nde, bukwā ndi metu yiba, né jesɔ *Paska Beyuden kelna. Bo ta biye *Mɔnɔ mumɔ kaŋε nyε bōmɔ, né bo ηgbα nyε ke kroa.»

³ Ndana, ε bεkum be botu bε nyεna sadaka nyε Njambiyε nè betomba be dya wesidya ke mbanjɔ Kayif te nyanjwε kum botu bε nyεna sadaka nyε Njambiyε.

⁴ Bo pεsima nda yi bo yâkaŋgwε biye ne Yesus ne nje likisi yí wo ne nyε.

⁵ Yasi wεtε, bo lεpima nde: «Yo tί kelnaŋgwε ke bεmbe jesɔ na, kambo bōmɔ me nje kelɔ meyasi ne hoya hoyo.»

*Wεtε nyari ke kumbε lόbinda ke
to Yesus ke Betani
(Mk 14; Jy 12)*

⁶ Yesus bά ke Betani ke tū wεtε mbam nde Simɔn, a bά ke kɔnɔ ne ndoko.

⁷ Diyo kέ, ε wεtε nyari nje ke kεki Yesus ne wεtε ndaki tondunate ne yinjα lόbinda te yi dye bεufya mɔnī. Bo sama ndaki te ne yinjα tari nde albatere. Piŋɔ te yi Yesus bά ke dyena kέ, ε nya kɔ nje kumbε yo ke to ne.

⁸ Ke bεjekε ma bεnε dete kέ, ε bo wokε ηgambi lεpɔ nde: «To bεkidya lόbinda te yike bά ne ηge?»

⁹ Ma bo dyaŋgwα lόbinda ke yi yaka bεufya mɔnī bу yo kame ne botu bε ηgwεtε.»

¹⁰ Yesus wokuma yasi te yi bo bά ke nyinjila kέ. ε nyε lεpε nyε bo nde: «Wunε njáŋgwε nya kɔ keto ηge? A kelma kimɔ yasi ne mi.»

¹¹ Ne bέja, metu hεnε wúne botu bε ηgwεtε ke diyo ke kiya mbεy, ma ke bε mi, mi tί diyo mbε sine wunε ke kiya mbεy metu hεnε na.

¹² A kumbuma mutɔ ke yotu mbε ndana. A kelma dete yí ladye ne pumbuna mbε.

¹³ Gbakasi yi mi lεpε nyε wunε kέ: Mbεy hεnε te yi bo ta pεlε Kimɔ Tom ke to meneti hεnε, bo ta yekidye sendi yasi te yi nya kɔ kelma kέ, né bōmɔ taki ne nyε.»

14 Ndana ké, ε Yudas te Iskariyot, nyε ε bá ke njoka bejekε kamó jo yiba kó kwá ké ke yi bekum be botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε

15 lepó nyε bo nde: «Nε ta nyε mi nge, nε mi dyanqwε Yesus nyε wunε?» ε bo kañe sule kamotati nyε nyε.

16 Ndana, ε nyε kande sajna kimó ngimó te yi nyε yakama dyanqwε nε Yesus nyε bo.

Yesus ke dye jesɔ Paska

bene bejekε bene (Mk 14; Lk 22; Jn 13)

17 Bosa yesɔ jesɔ dyena memampa mete yi kinε ngá kete kέ dyanma. ε bejekε be Yesus nje diye nyε nde: «Wε kwádyikwε nde, wuse kén kombile mbe dyena jesɔ *Paska te yɔ we?»

18 ε nyε yenja nde: «Wunε kén ke moy dyia ke yi mumó nde kadfyε, nε wunε lepi nyε nyε nde: <Yekele nde: Ngimó mbe ma dyá. Mi ta kwanqdye *Paska sine bejekε bembε ke yasi yɔ.»

19 Bejekε kelma nda yi Yesus lepima nyε bo kέ. ε bo kombile medye me *Paska.

20 Ke bekoko ma dyá kέ, ε Yesus kwá diyú bene bejekε bene kamó jo yiba yí dyena.

21 Piñó te yi bo bá ke dyena kέ, ε nyε lepe nde: «Gbakasi yi mi lepe nyε wunε kέ: Mbaña mumó ke njoka yun ta dyanqwε mi.»

22 Yo nya bo ngambi budfyate ke temó. ε mumó hene diye nyε wete wete nde: «Nyanqwε Kumande, yo ka mi?»

23 ε Yesus yenja nde: «Mɔ te yi sine nyε betima bɔ ke kiya kato medye wete kɔ, yo nyε ta dyanqwε mi.

24 *Mónó mumó ta kwá gbate nda yi yo ketinate ke kasi ne ke mēkana me Njambiyε kέ. Ndi nde, mēbōne ta bálo ke to mɔ te ε ta dyanqwε nyε kɔ. Bo má diy kinε ja mɔ te, ma yo gba kimóte budfyate ke yenε.»

25 Yudas mɔ te ε kañma nyε nyε bomó kɔ njá bū sendi lepi diye nyε nde: «Yekele, yo ka mi?» ε Yesus yenja nyε nyε nde: «Yo gba wε!»

Kasi medye me Njambiyε (Mk 14; Lk 22; 1Kt 11)

26 Piñó te yi bo bá ke dyena kέ, ε Yesus bū mampa. Ke nyε ma si nyε Njambiyε wosoko kέ, ε nyε leke yo kañe nyε bejekε benné lepó nde: «Wunε bōl, nε dyáki, yíke membundó membe.»

27 Ke konyte, ε nyε bū pelo ne tena menjam ke moyte. Ke nyε ma si nyε Njambiyε wosoko kέ, ε nyε kañe yo nyε bo lepó nde: «Wunε hene hōbiya yo.»

28 Keto yíke mēkiyó membe, yo mēkiyó mete yi kele mbon. Mēkiyó mete yi nyanjama keto budya bomó. Yo ta keló nde, Njambiyε tiki bomó ne ngwete ke mēbeyo man.

29 Mi ke kombile lepó nyε wunε nde: Ko mi tí hōbiye se tena menjam maka na kumó ke ngimó te yi mi ta hōbiye ne wete jōnjate sine wunε ke *Kando Sañmbe.»

30 Ke bo ma si jembina yí lukse ne Njambiyε kέ, ε bo kwá kέ ke *Keki mēoliviye.

31 Ndana, ε Yesus lepe nyε bo nde: «Yasi te yi mi ta sañgwa nɔ ke tu te yókó muka kέ ta njanqwε wunε hene ke tikina temó te yi wunε tike ke yembé kέ jatidye wunε ke beya nje. Keto yo ketinate ke mēkana me Njambiyε nde: <Mi ta mukó mɔ bakidya besam, besam má si wanja.»

32 Ndi nde, komé mi ta womiyε kέ, mi ta kande kumó Galile ne wunε.»

33 ε Piyer bū lepi lepó nde: «Ngé bε nde, ke yi bomó hene, yasi te yi wε ta sañgwa nɔ kέ ta njanqwε bo dete ke tikina temó te yi bo tike ke yɔ kέ jatidye bo ke beya nje, ma pelé yembé, ko yo tí bəjna dete wete yeso na.»

34 ε Yesus yenja nyε nyε nde: «Gbakasi yi mi lepe nyε wε kέ: Ke gba tu te yókó muka piñó te yi mbam

kubé tǐ pa kókó, wé ta tonó kumó mènja yitati nde, wé yeti ke duwé mi na.»

³⁵ Ε Piyer yenja nyé nyé nde: «Ko nde, sɔŋ te bîya mi sine wé, ko mi tí tonó ne mbet nde, mi yeti ke duwé wé na.» Bejeké hène lerpima ndi sendi dete.

Yesus ke ñgweta ne Njambiyé

ke Getsemane (Mk 14; Lk 22)

³⁶ Ke kójte, ε Yesus kwá béné bejeké béné ké ke wéte mbey nde Getsemane. Ε nyé lerpé nyé bo nde: «Wuné díy metidye waka kumó ke ñgimó te yi mi ta pa ké kaka si ké ñgweta ne Njambiyé ké.»

³⁷ Ε nyé bù Piyer nè bónó be Sebede yiba kwá no. Ε ñgambi kande nyijna ne ke temó, temó ne bá ne habubu.

³⁸ Ε nyé lerpé nyé bo nde: «Temó mbe ne ñgambi nda mi ta gwe. Wuné díy waka, wuné díy mejemsideye sine wuné.»

³⁹ Ε nyé nje kwá ké mbombu ne mbet, ε nyé bale ke mèneti koto mbombu ñgweta ne Njambiyé lerpó nde: «Sañmbe, ñge yo yaka, keló nde, nyangwé mapi mèbóné mète yike dûkwé ke to mbe. Ma yo tì kelnangwé nda yi mi kwadyé ké na, yo kelnangwé nda yi wé kwadyé ké.»

⁴⁰ Ε nyé ké yókwé nje komé bejeké bá ké doló bo ke jakó. Ε nyé lerpé nyé Piyer nde: «Ko gbela hawa wéte, wuné tì weliye diyó mejemsideye sine wuné na.»

⁴¹ Wuné díy mejemsideye, nè wuné ñgwétagwé ne Njambiyé, ma mèbobilan nje lajsa wuné. Temó ne yesidye kelna kimó yasi, ko dete, mèmbundo ne tekó.»

⁴² Ke mènja yibate, ε nyé jisé kwá ké ne nañ ñgweta ne Njambiyé lerpó nde: «Sañmbe, ñge ti yaka nde, nyangwé mapi mèbóné mète dûkwé ke to mbe kine mi ne sañgwa nò na, nò kél nda yi wé kwadyé.»

⁴³ A ká gbingbó mate nje doló sendi bo ke jakó, keto jakó kwañma bo ke misi.

⁴⁴ Ε nyé tíke bo kwá ké ne nañ ne kókó. Ke mènja yitatite ε nyé ñgweta ne Njambiyé lerpó ndi kiya yasi te yi nyé kandima lerpó ké.

⁴⁵ A ká yókwé mate nje doló bejeké béné lerpó nyé bo nde: «Wuné ke kombile ya yun ndana, wedya yun lalé. Ne bénja, ñgimó dyañma yi bo ta bù ne *Mónó mumó kañé nyé ke mèbó me botu be mèbeyó.»

⁴⁶ Ne téma, hé kwâñ. Ne bénja, mo te ε dyañgwé mi kó yima!»

Bo ke bîye Yesus (Mk 14; Lk 22; Jη 18)

⁴⁷ Piñó te yi nyé bá ndi ke lerpó dete ké, ε Yudas te ε bá ke njoka bejeké kamó jo yiba kó dya. A njá ne nyangwé ñgil bomó, bo bá ne mèkafa nè metegbe. Yo békum be botu be nyéna sadaka nyé Njambiyé nè betomba be dya tomé bo.

⁴⁸ Mó te ε ta dyañgwé nyé nyé bomó kó nya bo kasiya nde: «Mó te yi mi ta nyenó nyé duló numbu ne kó, eru, nè wuné bîya nyé.»

⁴⁹ Ndana ndana ké, ε Yudas dya kwá ké ke keki Yesus lerpó nde: «Yekele, hé lêpi!» Ε nyé kwá duló numbu ne.

⁵⁰ Ε Yesus lerpé nyé nyé nde: «Só mbe, yasi te yi wé njá keló ké, keló yo nedó!» Ndana, ε botu baka ñgbo kénje bá bîye ne Yesus.

⁵¹ E mbaña mó te ε bá béné be Yesus kó sute kafa koto ne mó mesay mè nyangwé kum botu be nyéna sadaka nyé Njambiyé, pesó tó ne bête ke mèneti.

⁵² Ε Yesus lerpé nyé nyé nde: «Yókidya kafa yó sômô ke bâmbi te. Keto bomó hène be sute kafa, bo ta sômô sɔŋ ndi ne nje kafa.»

⁵³ 'Wé yeti ke duwé nde, ñge mi kwadyé, mi yakama diyé Sañmbe ko ndana, a má njesé mi nyangwé ñgil njój bejaki lajsa kamó jo yiba na?

⁵⁴ Ma ñge mèyasi nje kwañna dete, yite yasi te yi díyé kétinate

ke mēkana mē Njambiyē kē mā nje tondō ba nan? Kēto yo kētinate ke mēkana mē Njambiyē nde, mēyasi yâkañgwē kelna dete.»

55 Ndana, ε Yesus diye ḥgil botu b̄ete be njā biye nyē baka nde: «Mi ka mō gubō, nē wunē bū mēkafa nē metegbe yí nje biye ne mi? Mi dīkima dīyō metidye metu hēnē ke mbanjō Njambiyē tedye bōmō mēlepi mē Njambiyē, ma wunē t̄ biye mi na.

56 Yo nde, mēyasi mēnōri hēnē kwañnama dete, nē mēlepi mēte yi botu be punja mēlepi mē Njambiyē lepima yi dīyō kētinate ke mēkana mēnē kē si tōndu.» Ndana, ε bējekē hēnē si posiyē l̄i nyē.

Yesus ke mbōmbu nyāngwē

j̄osi Beyuden (Mk 14; Lk 22; J̄y 18)

57 Botu b̄ete be biyma Yesus baka bojma nyē kē nō ke yi Kayif te nyāngwē kum botu be nyēna sadaka nyē Njambiyē. Yite botu be tedya mēmboñga nē bētomba be d̄ya mē ke mēwesidya mate.

58 Piyer bā ke bēngwē Yesus nē nañ kumō ke ndoko nyāngwē kum botu be nyēna sadaka nyē Njambiyē, ε nyē nyiñe kē dīyō metidye bēnē botu be mēsay, na bēnē nda yi mēyasi ta siyō nō kē.

59 Bekum be botu be nyēna sadaka nyē Njambiyē nē bōmō hēnē be bā ke njōn njena nyāngwē j̄osi Beyuden baka sañma to lepi te yi bo ta lepo sungwē ne Yesus yí wo nē nyē.

60 Ma yasi wēte, bo sañma deñgō. Ko bēko nde, baña bōmō budfyate dīkima tēmē nje pēsō lepi nyē nyē ke numbu. Diyō kē, ε baña yiba punde d̄ya lepo nde:

61 «Mbam kō lepima nde: «Mi yakama si leke mbanjō Njambiyē te yōkō, nje sumō sendi yo ndi ke metu yitati.»»

62 ε nyāngwē kum botu be nyēna sadaka nyē Njambiyē tēmē diye

Yesus nde: «Wē yeti ke yēnsa ka yaña ke yasi te yi bo lepē sungwē ne wē kē na?»

63 ε Yesus dīyē ne sēm. ε nyāngwē kum botu bē nyēna sadaka nyē Njambiyē lepē nyē nyē nde: «Mi kē dīyē wē ke mbōmbu Njambiyē te ε ne joñ kō, ḥge bē nde, wē gbate *Krist te Mōnō Njambiyē, lepo nyē wuse.»

64 ε Yesus yēnsa nyē nyē nde: «J, wē tōsuma lepi. Mi kē kombile lepo sendi nyē wunē nde: Kande ndana wunē ta bēnē *Mōnō mūmō metidye ke mbam bā Njambiyē te ε ne ḥguñgudye hēnē kō. Wunē ta bēnē sendi nyē ke nje ke to mēkulutu ke d̄yobō.»

65 Ndana, ε nyāngwē kum botu bē nyēna sadaka nyē Njambiyē nyale melambō ke yotu ne lepo nde: «Ḥge yi bo ta lepo sendi nyē wuse kē? Wunē wokuma lepi gbutu te yi nyē lepima ndana ndana sungwē ne Njambiyē kē!»

66 Ke yun, ne bēnē nañ?» ε bo yēnsa nde: «Yakama nde, bo wōku nyē!»

67 Ndana, ε bo kande sana mēseri ke misi mēnē sōmō nyē. ε baña kpakē nyē ke pokō

68 lepo nde: «Krist, tuñō mō te ε kpakima wē kō.»

Piyer ke tonō nde, a yeti ke

duwē Yesus na (Mk 14; Lk 22; J̄y 18)

69 Yinōri Piyer bā metidye ke moy ndoko ke sē. ε wēte nya te ε dīkima kelō mēsay womēte kō nje ke kēki ne lepo nyē nyē nde: «Wē sendi, wē bā wūnē Yesus te mō Nasaret.»

70 Yasi wēte, ε Piyer tonē ke mbōmbu bōmō hēnē lepo nde: «Mi yeti ke duwē yasi te yi wē kwadye lepo kē na.»

71 ε nyē tēmē, na kē pulō numey ndoko. ε wēte nya te ε dīkima kelō sendi mēsay womēte kō bēnē nyē lepo nyē botu b̄ete be bā womēte baka nde: «Mbam kō bā bēnē be Yesus te mō Nasaret.»

72 Ε Piyer tone wolo kinja lero nde: «Mi yeti ke duwe mbam te na.»

73 Diyo ne mbet ke konye kē, ε botu bete be bā womete baka nye ke keki Piyer lero nye nde: «Gbate, we sendi ke njoka botu bete, keto ndapi yo ke tedye dete.»

74 Ndana, ε nye kande makinja me yotu biye kwey biye njj lero nde: «Ko mi yeti ke duwe mbam te na!» Yaka ne mbam kubé ke koko.

75 Dete, ε Piyer take lepi te yi Yesus ma lepi nde: «We ta tono kumō meyga yitati nde, we yeti ke duwe mi na piyo te yi kubé ti pa koko kē.» Ε Piyer punde kwā kē lelo bēyate.

27

1 Bemənjmenə sut ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyē nē betomba be dya kelē kutu ne dīnɔ Yesus, né bo wo nye.

2 Κε bo ma si woto nye kē, ε bo bū nye kwā no kaŋe nye nye Pilat te nyangwe kum dya.

Sɔŋ Yudas

3 Ndana, ke Yudas mō te ε boŋma Yesus kaŋe nye boŋo kō ma bēnje nde, bo pesima nde, bo ta wo Yesus kē, ε metake kwā nye ke temo ke yasi te yi nye kelma kē. Ε nye bū sule kamotati te yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyē nē betomba be dya nya nye kē, na kē tikidye nye bo.

4 Ε nye lepe nye bo nde: «Mi kelma bēya yasi yi kaŋe mo te ε ti kelē yin̄a bēya yasi kō nye wun̄e.» Ε bo yensa nye nye nde: «Yeti kasi su na, yite bēnya we!»

5 Ε Yudas bēte mōni ke meneti ke mbanjo Njambiyē pundo kwā kē kese ḥgil ne.

6 Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyē tōkuma mōni te lepo nde: «Membongga musu yeti ke nye wusé deti te yi bū mōni nije gbeso ne yike yi wokuna ne Njambiyē kē na, keto mōni te yike wūla ke nije məkiyō me tumo.»

7 Κε bo ma si jaŋo yí bēnje yasi te yi bo yakama kelō no kē, ε bo bū yo bōmō ne wete ḥgwan̄ ke bo mō wōmna membe. Bo bōm yo yí pumbuna bējēngwe.

8 Yori, kumō muka bo jēbaŋgwē ḥgwan̄ te nde ḥgwan̄ məkiyō.

9-10 Dete, lepi te yi Jeremi te mō punja məleperi me Njambiyē ma lepi kē sima tondō. A lepima nde: «Bo boŋma sule kamotati boŋo ne ḥgwan̄ mō wōmna membe nda yi Baba Mbokō kombila lero nye mi kē. Kando Isarayel pesima nde, būyō mōni te yakama ne bōmna ne.»

Yesus ke jəsi ke mbōmbu Pilat (Mk 15; Lk 23; Jη 18)

11 Bo kā ne Yesus ke jəsi ke mbōmbu Pilat te nyangwe kum dya. Ε nye diye nye mediyen lero nde: «We kumande Beyuden?» Ε Yesus yensa nye nye nde: «Yo nda yi we lepe kē.»

12 Yasi wete, a ti yensa yaŋa ke məleperi mete yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyē nē betomba be dya dīkima lero sun̄gwē ne nye kē na.

13 Ε Pilat diye nye nde: «We yeti ke wokō meyasi hēne te yi bo lepe sun̄gwē ne we kē na?»

14 Ko Yesus ti yensa yaŋa nye nyenā, ko ne mbet ke yin̄a yasi na. Ε Pilat ḥgbakima budyate.

15 Κε ḥgimō jesō *Paska hēne nyangwe kum dīkima soŋe bō ne mō jōbō wete, yōkō yi ḥgil dīkima lero nde, a sōŋa bō ne nye kō.

16 Ma bo bā ne wete bēya mō jōbō ke ḥgimō te yite nde Barabas. Bomō hēne dīkima lero kasi ne budyate.

17 Ε Pilat diye ḥgil botu bēte be wesidyama baka nde: «Nē Barabas nē Yesus te yi bo jēba nde *Krist kō, wun̄e kwādysikwē nde, mi sōŋa bo ne nda yōkidye nye nye wun̄e?»

18 Pilat diyma dēte, keto a duwā nde, yo keto bēya temo yi bo kaŋma ne Yesus nye ke məbō mēnē kē.

19 Κε ηγιμօ te yi Pilat ֆա metidye κε mbanjօ jɔsi ke pessina jɔsi kέ, ε nyari wene kənje tomun lepo nyε nde: <We tī nyeki numbu ke lepi mbam εnɔru na, nyε ηgbεŋ tūmɔ. Mi yama bεya tu muka budyate ke kasi nε.›

20 Ε bekum ֆe botu ֆe nyεna sadaka nyε Njambiyε nε betomba ֆe dya kite bomo nde, bo dīya nde, Pilat sōnja ֆo ne Barabas kpalɔ wo Yesus.

21 Ε nyaŋgwε kum Pilat basidye diye bo nde: «Ke njoka botu baka yiba, wunε kwádyikwε nde, mi sōnja ֆo ne nda yɔkidye nyε wunε?» Ε bo yenja nde: «Soŋa ֆo ne Barabas.»

22 Ε Pilat nje diye bo nde: «Ma mi kēl ֆa nan ne Yesus te yi bo jeba nde Krist kɔ?» Ε bo hεne yenja nde: «Bo ηgbâki nyε ke kroa.»

23 Ε nyaŋgwε kum Pilat diye bo nde: «Ma yo kwalɔ bεya yasi te nda yi nyε kelma kέ?» Ε bo kembidya ndana kwā to te lepo nde: «Bo ηgbâki nyε ke kroa.»

24 Pilat bεnja nde, sosu ne siyma, lepi yeti ke weye na, meyasi ke kpalɔ ֆe ne hoyo hoyo kwā to te. Ε nyε ֆu mɔrɔku weye ne mebɔ ke mbɔmbu ηgil bomo hεne lepo nde: «Mi yeti mbe ne lepi ke sɔŋ ηgbεŋ mɔ te yɔko na, yo bεnja wunε.»

25 Ε ηgil bomo hεne yenja nde: «Simbo sɔŋ ne bâl ke to su nè ke to bɔnɔ busu.»

26 Dete, ε Pilat soŋe ֆo ne Barabas yɔkidye nyε bo. Κε nyε ma si nyε deti nde, bo njûru Yesus ne njambala kέ, ε nyε kanje nyε nyε bo, nε bo kέ ηgbα nyε ke kroa.

27 Besoja ֆe nyaŋgwε kum Pilat ηgbɔsuma Yesus kέ nɔ ke mbanjօ Pilat ke numey tū dyene mate. Ε bo wesidye ndingele njoŋ besoja hεne litɔ nyε.

28 Bo sɔruma melambo ke yotu ne nje lənje nyε wete kpasa tena gambo.

29 Ε bo ֆu yinjɑ mekɔl ne mesɔru kete jako ne dñgwe te lənje nyε ke to. Ε bo ֆu yinjɑ kum soŋ nyε ke

mbam ֆo ne. Ε bo nje kuse mebɔŋ kε mbɔmbu wene serke nyε lepo nde: «Kumande Beyuden, he lēpi!»

30 Ε bo ֆu kum soŋ yinjɔri kwεlε ne nyε ke to, sa meseri ke yotu ne.

31 Κε bo ma sidye serka ne dete kέ, ε bo sɔre kpasa tena gambo yinjɔri kε yotu ne nje lənje nyε melambo menε ηgbɔso nyε kwā nɔ, nε bo kέ ηgbα nyε ke kroa.

*Bo ke ֆu Yesus kέ ηgbα ke kroa
(Mk 15; Lk 23; Jη 19)*

32 Κε ηgimօ te yi bo ֆa ke pundo dñwe ke moy dya kέ, ε bo saŋgwε ne wete mbam nde Simɔn, mɔ Siren. Ε besoja jeliye nyε nde, a sōba kroa Yesus.

33 Bo kəndima kumɔ ke mbey te yi bo jeba nde Golgota, yite nde Mbey gboŋgo to.

34 Kumɔ mate, ε bo ֆu yinjɑ menjam mεte yi bo pulma ne yinjɑ pekeke yasi kete nyε Yesus nde, a hɔbiya. Κε nyε ma bōbε ndi dεke kέ, ε nyε seŋe kine hɔbiye na.

35 Κε bo ma si ηgbα nyε ke kroa dete kέ, ε bo ֆu melambo menε lɔ ke mbari yi kabidya ne yo. [Meyasi kwaŋnama dete yí tonje ne meleri mεte yi mɔ punja meleri me Njambiyε ma lēpi kέ. A lepima nde: <Bo kabidyma melambo membe. Bo loŋma lambo te yi mi díkima lənje ke nji te yiri kέ ke mbari.›]

36 Κε kɔŋte, ε bo kwā dīyɔ metidye pemɔ nyε.

37 Yí tedye ne to sɔŋ ne, bo kətima yinjɑ yasi ηgbα ke to kroa ne nde: <Yɔkɔ Yesus, kumande Beyuden.›

38 Bo ηgbama sendi nyaŋgwε botu ֆe gubɔ yiba ke kroa nda Yesus, wete ke kroa te wene pulɔ mbam bo nyε, wete ke wene pulɔ gare.

39 Botu bεte ֆe díkima kwā kwaŋgɔ ne nje baka díkima toyε nyε kənje ndingile to soŋe pokɔ

40 Iepo nde: «We mɔ te ε leke mbanjօ Njambiyε nje sumɔ ndi kε metu yitati kɔ, joŋgwε yotu yɔ ne ηguru wɔ. Ngε bε nde, wε Mɔnɔ Njambiyε, pikwε ke kroa.»

41 Bekum be botu be nyena sadaka nyé Njambiyé nè botu be kétina mèyasi nè betomba be dya díkima nyetó nyé sendi lèpó nde:

42 «A díkima jongwé baña boma, ma a yeti né dëti te yi jongwé yotu né né nguru wene na. 'A yeti kumande Isarayel na? Ma a píkwé ngénje ndana ke kroa, dëte wuse ta tikké temo ke yené.

43 A bá né bóbina temo héné ke yi Njambiyé, a díkima lèpó nde: «Mi Mónó Njambiyé.» Ma ñge bá nde, Njambiyé ke kwadýe nyé gbate, a jongwé nyé ndana.»

44 Nyangwé botu be gubó bête yi bo ngbama ke kroa béné be Yesus baka bá ke toyé sendi nyé dëte.

45 Yitol kelma ke ndingélé méneti kandé ke bembé yeso kumó ke hawa yitati te yi bekoko.

46 Ke poku hawa yitati, ε Yesus kembé dëtinate lèpó nde: «Eli, Eli, lama sabatani?» Yite nde: «Njambiyé wombe, Njambiyé wombe, wé léj mi kétó ñge?»

47 Ke baña botu bête bá wóméte baka ma wokó dëte ké, ε bo lèpé nde: «A ke jeba Eli.»

48 ε wóméte mumó ke njoka yan sedyé nedó ké bá yiná yasi nda kusa tópe ke yiná dyanjina ménjam sómó ke jeti sambile nyé nyé nde, a hôbiya.

49 ε baña lèpé nde: «Tikó, hé pa béné, simande Eli ta nje jongwé nyé.»

50 Diyó ké, ε Yesus kembé dëtinate kwá kañé sisin né nyé ke mèbó me Njambiyé.

51 ε nyangwé lambó te yi bá késate ke mbey te yi né kiyó ke mbanjo Njambiyé ké nyaliye ke bembé kandé kwey kumó njí. ε méneti ngwañgwa, ε metari posiyé,

52 mèboñsóñ butunama, ε botu be Njambiyé budýate be ma gwe baka womiyé.

53 Bo punduma ke boñsóñ. Ke Yesus ma si womiyé ké, ε bo nyiñé ke Yerusalém, dya te yi Njambiyé tókuma. Bomó budýate bénma bo.

54 Kum bésója nè bésója bête bá béné bo bá ke pémó Yesus baka bénma nda yi méneti ngwañgwama nò, béné sendi yasi te yi kwañnama ké. ε bo gwe wá bête lèpó nde: «Mbam kó bá gbate Mónó Njambiyé!»

55 Baña boma budýate bá wóméte. Bo díkima diyó né nanj béné yasi kénje. Bo díkima bénigwé Yesus keló mésay nyé kande Galile.

56 Mariya te ngóndu Magdala nè Mariya te nyangwé né Jak béné Yosep nè nyangwé né bónó bá Sebede bá ke njoka boma benori.

Pumbuna Yesus (Mk 15; Lk 23; Jn 19)

57 Ke bekoko ma keló, ε wéte mo Arimate nde Yosep dyá. A bá mo kusuku, bá sendi wéte jeké Yesus.

58 A ká ke yi Pilat ké diye munj Yesus. ε Pilat jaye nde, bo bónj munj Yesus nyé nyé.

59 ε Yosep bá munj Yesus báye ká wéte wumna ndombó né mboñ mboñ

60 kwá ké niñgwe ke jónja boñsóñ te yi nyé Yosep ne nguru wene ma lépi nde, bo tím nyé nyé ke wéte nyangwé tari ké. Bo tím pa pumbó wéte mumó kété né mbombu na. ε nyé nje biñgile wéte nyangwé tari díbó né numbu te tóke kendi kwá.

61 Mariya te ngóndu Magdala béné Mariya te yoru bá wóméte metidye ke kékí boñsóñ.

62 Misi pupé, yite nde, ke kónj mèkomsa mè yeso *Saba, ε bekum bá botu bá nyena sadaka nyé Njambiyé nè *Befarisé ké doló Pilat lèpó nyé nyé nde:

63 «Sa Mboko, wuse ndi ke take yasi te yi mo já kó díkima lèpó piyo te yi nyé bá ndi né joñ ké. A díkima lèpó nde: «Ya métu yitati ke kónj mi ta womiyé.»

64 Dete, pésó nde, bo pém boñsóñ kumó ke métu yitati, kambó békéke béné mè nje gubó munj né kwá nò nje kpaló lèpó nyé bomó nde: «A

womiya!» Lepina jà te yite ta nje ñε yey ñgboro kwà bosate.»

⁶⁵ Ε Pilat lerep nyé bo nde: «Ta besoja be pemna yasi baka, ne kwâñ, bo kén kè pemó boñsóñ nda yi wuné kwadýe.»

⁶⁶ Ε bo nje kwà bù yiná yasi nda dangi dákse ke numbu boñsóñ yi tedye nde, yo nyangwe kum nyé ñeti te yi keló ñete. Bo boñma sendi besoja tiko womete yi pemna boñsóñ.

28

Womiya Yesus (Mk 16; Lk 24; Jy 20)

¹ Ké kón yeso *Saba ε Mariya te ñgôndu Magdala benn Mariya te yoru teme bennemene ne sut ke bosa yeso te ε kande jónja sôndi yi kè benn boñsóñ.

² Semó semó, ε meneti ñgwañgwa budýate, keto wete jaki Baba Mboko piya wule dyobó njené tari soñe ke numbu boñsóñ nje kwà diyo metidye ke to te.

³ A bá ke panó ke misi nda yesi mbiyo, melambó mené bá wumnate ne mboñ mboñ.

⁴ Besoja bete be bá ke pemó yasi baka gwá wá ñgwañgwa tika nda muñ bomo.

⁵ Yasi wete, ε jaki lerep nyé boñari nde: «Ké bë wuné, ne tí gwaki wá na. Mi duwá nde, wuné sánj Yesus te yi bo ñgbama ke kroa kó.

⁶ A yeti se waka na, a ma womiyé nda yi nyé ma lépi ké. Ne njáki, ne bêñja mbey te yi bo ningwa nyé kete ké.

⁷ Wuné kén nedó kè lerep nyé bejeké nde: «A ma womiyé ke njoka bennuñ. A ma kande kwà ne wuné kè pe Galile. Wuné ta benné nyé mate.» Ma yoke yi mi ma lerep nyé wuné ké.»

⁸ Boma gwá wá, ma bo bá ne nyangwe mesosa ke temo. Bo kwañma jesé nedó kè keki boñsóñ sedye kè lerep tom te nyé bejeké benné.

⁹ Semó semó, Yesus ε nje ke mbombu yan ru sañgwa ne bo lero nde: «Hé lêpi wuné!» Ε boñari kë wuse nyé ke mëkol kuse mëbóñ kanó nyé.

¹⁰ Ε Yesus lerep nyé bo nde: «Ne tí gwaki wá na. Ne kén lero nyé bennaj bennbe nde, bo kén pele Galile, bo ta benné mi mate.»

¹¹ Piñj te yi boñari bá ndi ke kéké, ε baña besoja bete be bá ke bakidye boñsóñ baka pesa kumó ke módy dya, doló bekum be botu be nyéna sadaka nyé Njambiyé yekidye meyasi henné te yi kwañnama ké nyé bo.

¹² Ke kónje, ε bekum be botu be nyéna sadaka nyé Njambiyé nè betomba be dya wesidya kpo ñgiñ kañe budya móni nyé besoja baka

¹³ lero nyé bo nde: «Wuné lêpi nde, bejeké benné njá ne tu nje guðó nyé piñj te yi wuné bá ke jakó ké.

¹⁴ Ma ñge nyangwe kum dya woké kasi te, wuse ta wedye temó ne keló nde, wuné tí sañgwañgwe ne menjañgwe na.»

¹⁵ Besoja boñma móni te, ε bo kelé nda yi bo léríma nyé bo ké. Ε leri jà te yi bo léríma nyé bo nde, bo lêpi ñete ké lapidya ke njoka Beyuden kumó ndi muka.

Yesus ke punje yotu nyé bejeké benné (Mk 16; Lk 24; Jy 20)

¹⁶ Bejeké kamó jo wete temma kë pele Galile ke keki te yi Yesus léríma nyé bo kó.

¹⁷ Ke bo ma benné nyé ké, ε bo kuse mëbóñ kanó nyé. Ma baña bá ne meso ke temo.

¹⁸ Ε Yesus ké ke keki yan lero nde: «Njambiyé ma nyé mi ñeti te yi namó meyasi henné kande ke kwey kumó ke meneti.

¹⁹ Dete, wuné kwâñ, wuné kélnde, mëkando henné bêki bejeké bennbe. Wuné kél ñete ne nje tóruna yan ke möroku ne díno Da, ne díno *Mónó, ne yi Kimó Sisiñ.

²⁰ Wuné kél nde, bo bêki bejeké bennbe ñete ne nje tedya yan sendi

nde, bo bâkidya mëyasi hënë te yi mi lëpima nyë wunë ké. Ma wunë dûkwe nde: Mi ndi sine wunë metu hënë kumc ke siyna mbokc te yökç.»

Kimō Tom Yesus Krist te yi Mark kētima

Mekana mète yoko, yo Mark kête yo. Yinja dīnɔ dīyene nde Jan. Nye mo Yerusalém. A kēndima būdyate bēne Pol bā Barnabas. A nembima mēyasi ne kwet kwet kē mōy mēkana mēne kwā Matiyo bēne Lukas.

To mēkana mète yi nye kētima kē tēdya nde, Krist bā mo te ε kelε mēsay nye bēsō. A kelma kimō mēkele būdyate kē jōngwē ne. Yo yākaŋwē tedye nde, a bā Njambiyē.

Wuse yakama bāke mēkana maka ke nyāngwē mēngabiye yini:

1. Kandina mēsay me Yesus ke njoka bōmo (kumte 1).
2. Mēsay mète yi Yesus kelma kē (kumte 1-13).
3. Yesus wokunama ne Njambiyē kumō ke sōŋ (kumte 14-15).
4. Womiyā Yesus nē dūwā ne kē pē dīyōbō (kumte 16).

Kasi Jaŋ te mo tōpuna bōmo ke mōrōku (Mt 3; Lk 3; Jn 1)

¹ Kimō Tom te yi lēpe kasi Yesus Krist te Mōnō Njambiyē kē kandima dēkē:

² Yo kandima nda yi Esayi te mo punja mēlepi me Njambiyē kētima kē. A kētima nde: «Bēnja, mi ke kande tomō mo tomun ne wē, na kē kandi kombile nje tike wē.

³ Wete mūmo ke kembidya ke mōy konjor nde: Wuné kōmbila nje Baba Mboko. Wuné tēmbidya mēnje mēne ne ḥgben.»

⁴ Diyō ke kōnje, ε Jaŋ dīyā nye bō ke tōpuna bōmo ke mōrōku ke konjor, pele ke kasi tōpuna bōmo ke mōrōku nde, bō yēnsaŋgwē temō jaye nde, bō tōpa bō ke mōrōku, nē Njambiyē tiki mēbeyō man ne ḥgwete.

⁵ Botu be Yerusalém nē bōtu be mēneti me Yuda hēne dīkima kē kē yene. Bo dīkima jaye beya mēkele man ke mbōmbu bōmo, ε nye dīki tōpe bō ke Yurdē.

⁶ Jan dīkima lēnē wete lambō te yi bō kelma ne mēmburu me *samo. Kanda te yi nye dīkima lēnē ke jon kē, bō kēl yo ne kotu nyamō. A dīkima dīye bēdōlo nē mutō me jo te yi nye dīkima dolō ke likō kē.

⁷ A dīkima pele lēpō nye bōmo nde: «Wete mūmo ke nje ke kōn mbe. A ne deti kwā mi. Mi ti yaka dītima yī wunjē kōl mēnakala ke kol ne na.

⁸ Mi tōpuma mbe wunē ke mōrōku. Yasi wete, ke bē nye, a ta tōpe wunē ke Kimō Sisiŋ.»

⁹ Ke ḥgimō te yite, Yesus dīyōma wule Nasaret ke mēneti me Galile. ε Jan tōpe nye ke mōrōku ke Yurdē.

¹⁰ Ke ḥgimō te yi Yesus bā ke bēndo ndi ḥgindi dīkē kē, a bēnja dīyōbō ke nembiyē, ε Kimō Sisiŋ piyē nje ke yotu ne nda pepo.

¹¹ ε wete mēn wule dīyōbō lēpō nde: «We Mōnō mbe, sōŋ temō mbe, temō mbe hēne ke yotu yō.»

¹² Ndana ndana, ε Kimō Sisiŋ kaŋe Yesus kēnje ke konjor.

¹³ A kwaŋdya mētu kamōni mate. Ke mētu te yinori *Satan bā ndi ke bōbē nye. Yesus jōgnama mate ke njoka bēnyamō bē likō, ε bējaki bē Njambiyē dīki kelō mēsay nye nye.

¹⁴ Ke bō ma si bīye Jan nye ke jōbō kē, ε Yesus kwā kē ke mēneti me Galile pele Kimō Tom Njambiyē nye bōmo.

¹⁵ A dīkima lēpō nde: «Ḥgimō te yi Njambiyē pesima kē ma dīyā, *Kando Njambiyē ma wuta. Wuné yēnsaŋgwē temō jaye sendi Kimō Tom.»

Yesus ke tōke bōsa bējekē bēne (Mt 4; Lk 5)

¹⁶ Yesus bā ke kwā ke gon nyāngwē matō Galile. A bēnja Simōn bēne Andere, maŋ ne Simōn ke bētē bulajama ke nyāngwē matō, keto bō bā bōtu be wona bēnjanjō.

17 Ε nyε lεpε nyε bo nde: «Wunε bēngwe mi, mi ta kelo nde, wunε kpāl be botu be dalna bōmō, tedye nje Njambiyε.»

18 Ndana ndana, ε bo ηgbεsε mebulajama man bēngwe nyε.

19 Yesus tongidiyama kumō mbōmbu ne mbet, ε nyε bēnε Jak te mōnō Sebede bēnε māj wenε Jaŋ. Bo bā ke mōy landi ke kombile mebulajama.

20 Ndana ndana, ε Yesus jeba bo, ε bo tīkε saŋgwε wan Sebede ke mōy landi bēnε botu be mēsay kwā bēngwe nyε.

Yesus ke soŋε bεya sisiŋ ke yotu wεtε mbam

21 Ke kōjte, ε Yesus kwā bēnε bējekε bēnε bēnɔri kē ke Kapernawum. Ke yeso *Saba ma dīyā, ε nyε nyiŋε ke mōy mbanjo mewesidya me Beyuden tedye bōmō mēlepi me Njambiyε.

22 Bōmō ηgbakimama kwalō tedya yasi te yenε budya, keto a dīkima tedya bo mēyasi ne deti Njambiyε. A tī bē ke tedya nda yi botu be kētina mēyasi na.

23 Ke ηgimō te yite wεtε mbam te ε bā ne wεtε bεya sisiŋ ke yotu kō bā ke mōy mbanjō mewesidya man.

24 Ε nyε kembidya lepo nde: «Yo ηge, Yesus te mō Nasaret, sine wunε ne lepi te nda? 'Wε njáki nje girise wuse? Mi duwā we kimôte, wε pupuna mō te yi Njambiyε tōkuma njese.»

25 Ε Yesus bama ne bεya sisiŋ lepo nde: «Dibō numbu yo, pundo ke yotu mbam kō.»

26 Ε bεya sisiŋ jale mbam kō bεyate kwā pundo ke yotu ne ne nyangwe kembī.

27 Ε sosu bōmō hēnε siyε ne hirek, ε bo dīki diyna tandε yan nde: «Yike ba ηge? Yike ba kwalō jōnja tedya yasi te nda? A tédyā gba yasi ne ηgungudya. A ke bama ko ne bεya mēsisin, bεya mēsisin ke wokuna ne nyε.»

28 Ndana ndana, ε dīnō Yesus wumε nyanja yaka ne mēneti me Galile hēnε.

Yesus ke sidya yiŋa budya mēkōn

29 Ke bo ma pundo ke mbanjo mewesidya me Beyuden kē, ε Yesus kwā bēnε be Jak nē Jaŋ kē ke tū Simōn bēnε Andere.

30 Yīnɔri ki ne Simōn ε nyari bā metinengwe ne duku. ε bo lεpε kasi ne nedō nyε Yesus.

31 Ε nyε kē ke kēki nyari kēnje bo tembidye ne nyε. ε kōn duku siyε ke yotu ne, ε nyε tēmē kē kelō mēsay nyε bo.

32 Ke bēkoko ma dīyā, tu mē ke yinjā, ε bōmō bā botu be kōn hēnε nē botu bētē be bā ne bεya mēsisin ke yotu bāka nje nō kē yi Yesus.

33 ε botu be dīyā hēnε ηgbō wesidya ke numey tū.

34 A sidya mboya mēkōn me budya bōmō, soŋε sendi budya bεya mēsisin ke yotu bōmō. A tī bē ke jayε nde, bεya mēsisin lēpinangwe na, keto bεya mēsisin duwā nyε kimôte.

35 Yi kē nō njenamenō piŋō te yi yasi ndi gba ne mbi mbi mbilip kē, ε Yesus tēmē pundo kwā kē ke wεtε mbey te yi bā kine bōmō kete kē kē ηgweta ne Njambiyε.

36 ε Simōn bēnε botu bētē be bēnε bo bā bāka bēngwe nyε nedō.

37 Ke bo ma dolō nyε kē, ε bo lεpε nyε nyε nde: «Bōmō hēnε ke gōsō wε.»

38 Ε nyε yēnsa nyε bo nde: «Hε kwān kē ke yiŋa mēmbey ke mēdyā mētē yi ke mbōmbu wusu kē, nē mi kē pel sendi mēlepi me Njambiyε mētē, keto mi ma njáki keto te yite.»

39 Ε nyε tēmē kwā kēndō ne mēneti me Galile hēnε pele Kimō Tom ke mēmbanjō mewesidya me Beyuden, soŋε sendi bεya mēsisin ke yotu bōmō.

Yesus ke sidya kōn ndoko

wεtε mbam (Mt 8; Lk 5)

40 Wεtε mō ndoko njā kē yi Yesus kuse mēbōn kē mbōmbu wene

ŋgweta ne nyε lερε nde: «Ijge we kwadysε, o yakama kelɔ nde, yotu mbe bɛki ne kprele kprele.»

41 ε Yesus gwe ŋgwete wene sam-bile bo kroke ne nyε lεrε nde: «Mi kwadysa, yotu yo bɛki ne kprele kprele.»

42 ε ndoko siye ke kiya mbey ke yotu ne. ε yotu ne bε ne kprele kprele.

43 ε Yesus yɔkidyε nyε ke kiya mbey kidysε nyε nde:

44 «Kre, we t̄i yekidysa meyasi mεte yi kwaŋnama kε nyε tumo na. Yasi wεtε, kεn tedye yotu yo nyε mo nyεna sadaka nyε Njambiyε, nε we kεn kelɔ sadaka nda yi Mɔyisi pεsimε kε, kεto yotu yo mε ne kprele kprele, nε bomo duwe nde, kɔn yo siyma.»

45 Ko bεkɔ dεte, mbam kɔ kwaŋma kande pele meyasi mεte yi kwaŋnama kε ke mεmbey hεne nyε bomo. Dete, Yesus t̄i bε se ne deti te yi nyiŋε ke wεtε dya ke misi mε bomo na. A dikima diyɔ ne naŋ ke mεmbey mεte yi bomo yeti kεte kε. Bomø dikima wule mεmbey hεne njε ke yεnε.

2

Yesus ke kelɔ nde, wεtε mo jεmti kɛndi (Mt 9; Lk 5)

1 Mɔnɔ mεtu kwaŋma ke kɔŋte, ε Yesus yɔkwε wolo ne kɔkɔ kε ke Kapernawum. Bomø wokuma nde, a ke moy tu.

2 ε budyα bomo ŋgbɔ wesidysa komete, ko mɔnɔ mbey t̄i bε se na ko ke kεki numεy. Yesus bα ke pele mεlepi mε Njambiyε nyε bo.

3 Ndana, ε baŋa bomo yini soðε wεtε mo jεmti njε nɔ ke yεnε.

4 Bo t̄i bε ne deti te yi kumɔ ne nyε ke mbɔmbu Yesus na, kεto nyangwε ŋgil bomo. Dete, ε bo bende tosiyɔ, tosɔ yaka ne mbey komε nyε bα kε, pidysε taŋ nε mo jεmti metinengwε kεte.

5 Ke Yesus ma bεnε gbate nde, bomø baka tikima temo ne nyε

kε, ε nyε lεrε nyε mo jεmti nde: «Mɔnɔmbε, mεbeyɔ mo, mi ke tikɔ yo ne ŋgwete.»

6 Baŋa botu be ketina meyasi bα metidysε womεte. ε bo diki takina lεrε ke moy mεtemo man nde:

7 *«Nan yi mbam kɔ lepina dεke kε? A ke gbutɔ gba ne Njambiyε. Nda yakama tikɔ mεbeyɔ mε tumo ne ŋgwete kɔ? Kinε tumo na, ndi Njambiyε nyεro!»*

8 Yesus duwā mεtake man ke moy temo ne ke kiya mbey. ε nyε lεrε nyε bo nde: «Kεto ŋge yi wunε bε ne njεl mεtake dεte ke moy mεtemo mun kε?»

9 Nε lepinatε nyε mo jεmti nde: *«Mεbeyɔ mo, mi ke tikɔ yo ne ŋgwete,»* nε lepinatε nde: *«Tεma, boŋgo taŋ yo kεndɔ,»* kelna ŋge kwā jεwɔ ke njokate?

10 Yasi wεtε, mi ke kwadysε nde, wunε dûkwε nde, *Mɔnɔ tumo ne deti te yi tikɔ mεbeyɔ mε bomo ne ŋgwete ke to mεneti.» Dete, ε nyε lεrε nyε mo jεmti nde:

11 *«Mi ke lεrε nyε we nde: Tεma, boŋgo taŋ yo, dñukwε kε tu yo.»*

12 ε nyε temε ne ŋget bψ taŋ ne pundo no ke misi mε bomo hεne. ε bo hεne ŋgbakima budyate lukse Njambiyε lεrε nde: «Wuse t̄i pa bεnε yikε ne toru na!»

Yesus ke tɔkε Levi (Mt 9; Lk 5)

13 Ke kɔŋte, ε Yesus yɔkwε ne kɔkɔ kε pulɔ goŋ nyangwε matɔ. Bomø hεne diyma njε ke yεnε. ε nyε diki tedye bo mεlepi mε Njambiyε.

14 Ndana ke ŋgimɔ te yi Yesus bα ke kwα kε, ε nyε bεnε Levi te mɔnɔ Alfe metidysε ke mbey komε bomø diki gbo garama kε. ε Yesus lεrε nyε nyε nde: «Bεngwε mi.» ε Levi temε bεngwε nyε.

15 Ke ŋgimɔ te yi Yesus bα ke dyena ke tu Levi bεnε bejekε bεnε kε, ε baŋa budyα botu be boŋna mɔni garama nε baŋa botu be mεbeyɔ njε dyena sendi bεnε bo. Yo nde, budyα botu be boŋna mɔni

garama nè budya botu be məbeyo
dikima bəngwə nyə.

16 Ke botu be kətina məyasi bete
be bə kə njən *Befarisə baka ma
bənə nde, Yesus ke dyena bənə botu
be bojna məni garama nè botu be
məbeyo ké, ε bo ləre nyə bəjekə
bənə nde: «Keto ŋge yi nyə dyena ke
kiya mbey bənə botu be bojna məni
garama nè botu be məbeyo ké?»

17 Ke Yesus ma wokə dete ké, ε nyə
ləre nyə bo nde: «Yeti botu bəte be
nə membundə wəynate baka sə nje
mə nyeti na, yasi wətə, yo ndi botu
be kənə baka. Mi ti njáki nje jeħa
ŋgbənə bəmō na, mi njáki nje jeħa
botu be məbeyo.»

18 Wətə yesə bəjekə be Jaŋ te
mə təpuna bəmō ke mərəku nè
*Befarisə bə kə kiyo mədye. ε bəmō
nje diye Yesus nde: «Bejekə be Jaŋ
nè be Befarisə ke diki kiyo mədye.
Ma keto ŋge yi bəjekə te bo ti kél
sendi dete ké?»

19 ε Yesus yenja nyə bo nde: «Ijə
mumə kelə gwaki jeħa bəsə bənə ke
məkebi məte, 'bəsə ma kiyo mədye
piñə te yi nyə ndi kete bənə bo ké?
Ko na, ŋgimə hənə te yi nyə ndi kete
bənə bo, bo yeti nə dəti te yi kiyo
mədye na.

20 Yasi wətə, ŋgimə ta d'yə, ŋgimə
te yi bo ta soŋe nə nyə ke məbə man.
Yo ke ŋgimə te yite yi bo ta kiyo
mədye yey.

21 «Mumə ti bón̄ pel jənja lambō
nje datə ke lambō te yi ma bətə ké
na. Keto ŋge yo kelna dete, pel jənja
te má nyukute njombu te. O bənə,
nyal te má nje dəkə kwə to te.

22 Sendi, mumə ti sōpita jənja
mənjam nyə ke bəru məmbe na.
Keto ŋge yo kelna dete, mənjam ta
wudye kelə nde, məmbe pōsukwə.
O bənə, mənjam nè məmbe ma si
yambile gwe nyiŋe siri. Yo nde,
mumə sōpita mənjam nyə ke jənja
məmbe.»

*Yesus ke lepina ke kasi yesə Saba
(Mt 12; Lk 6)*

23 Wətə yesə Yesus bə kə kwə kə
məy məngwaŋ məte yi bo bəma
nyambi te yi bo kelə nə mampə ké.
Yo bə kə yesə *Saba. ε bəjekə bənə
nyə bə kə lekina məto məte kwey nə
kwey kwə nə.

24 ε *Befarisə ləre nyə nyə nde:
«Bənə ndi, keto ŋge yi bo kelə yasi
te yi məmbonja musu kidyə nde,
mumə tī kel kə yesə Saba ké?»

25 ε Yesus yenja nyə bo nde: «'Yite
nde, wunə tī pa tələ yasi te yi
kumande Davit kelma ke ŋgimə te
yi yasi kwaŋma nyə yi nyə gwā nja
bənə botu bənə ké?

26 Yo nde, a nyiŋma ke mbanjo
Njambiyə ke ŋgimə te yi Abiyatar bə
nyangwə kum botu be nyəna sadaka
nyə Njambiyə ké, bə məmampa
məte yi diye ke mbanjo Njambiyə ké
dye, bə sendi yiňa nyə botu bənə. A
kelma dete ko bəkə nde, yo ndi botu
be nyəna sadaka nyə Njambiyə bərə
yâkaŋgwə dye yo.»

27 ε Yesus nje ləpə nyə bo nde:
«Njambiyə təmbidya yesə Saba yi
kame nə mumə. A ti kúsū mumə
keto yesə Saba na.

28 Dete, yo mi *Mənō mumə diye
ko nə yesə Saba sendi.»

3

*Yesus ke sidye jemti wətə mbam
ke yesə Saba
(Mt 12)*

1 Ke kəjte, ε Yesus kwə nyiŋ
wolo ke mbanjo məwesidya mə
Beyuden. Wətə mbam bə womete,
bə nə ma jemə bə nə feŋgelenj.

2 Banja bəmō bə kə pəmō Yesus yi
bənə, simande a ta sidye kən mumə
ke yesə *Saba, nē bo kwedya nje te
yi ləpə nde, a kelma yiňa bəya yasi.

3 ε Yesus ləre nyə mbam te yi bo
nə ma jemə bə nə feŋgelenj kə nde:
«Təma womeri ke bəmbe bəmō.»

4 ε Yesus nje diye bo nde:
«Məmbonja mun ləpi nə ŋge? 'Bo
kāma mumə ke yesə Saba, ho bo
kēl nyal nə nyə? Nè joŋgwə mumə
nè wona nə, yasi te nda yi mumə

yâkaŋgwé keló ke yeso Saba ké?»
ε bo díye ne kpiŋgbili kine bute
numbu na.

⁵ ε Yesus woke ḥgambi kaŋe misi
ħenje ne bo hene kola, keto metemo
man ba ne keskere. ε nyę lerep nyę
mbam kɔ nde: «Sambilà bɔ.» ε nyę
sambile bɔ. ε bɔ te yi ma jemē kék
yɔkwę nje ke mbey te.

⁶ ε *Befarisę pundi beke beke
ħenę botu bete be ba ke njən Ku
mande Herod baka kë keló kutu yi
są nje te yi bo yakama wo ne Yesus.

⁷ Yesus jisima kwä ħenę bejekę
ħenę kë pulč nyangwę matɔ.
Nyangwę ḥgil bomo ħenęgwa nyę.
Bo wula Galile,

⁸ wule Yerusaläm nè Yuda hene,
wule Idume nè poku te yi Tir nè
Sidon. Nyangwę ḥgil bomo te njə
ke yi Yesus, keto bo wokuma meyasi
hene te yi nyę díkima keló kék.

⁹ ε nyę lerep nyę bejekę ħenę nde,
bo bɔn wete mɔnɔ landi bakiđye
womete ladye ne nyę, kambo nyib
nyib ḥgil bomo te yike me nje
matima nyę.

¹⁰ Yo nde, nda yi nyę díkima sidye
kɔn budiya bomo dete kék, ε bomo
hene be ba ne mboya mekɔn baka
diki matima nyę yí są nje te yi krokę
nyę.

¹¹ Ke bęya məsiñ, ḥgimō hene
te yi bo díkima kaŋe misi ħenje nyę,
bo díkima kuse məbɔj kę mbɔmbu
wene kembidya nde: «We Mɔnɔ
Njambiyę!»

¹² Yasi wete, a díkima kidye bo
nde, kpe, bo t̄i kel nde, mumo dûkwe
nyę na.

Yesus ke tɔke botu be tomun

kamō jɔ yiba (Lk 6)

¹³ Yesus njə kwä bendo keki jeba
botu bęte bę nyę kwadya nde, bo
njaki baka. ε bo kę ke keki ne.

¹⁴ ε nyę tɔke bomo kamō jɔ yiba
be ta díyo ke keki ne baka, na tom
bo sendi kənję ke pele Kimɔ Tom,

¹⁵ nyę sendi bo deti te yi soňę bęya
məsiñ ke yotu bomo.

¹⁶ Medinō me bomo kamō jɔ yiba
te be nyę tɔkuma baka, yokę: Yo ne
Simɔn te yi nyę loma nyę nde Piyer
kɔ.

¹⁷ Yo ne Jak te mɔnɔ Sebede ħenę
maŋ wene Jaŋ. Yesus loma bo nde
Bowanerges, yite nde Bɔnɔ be lum
mbiyo.

¹⁸ Yo ne Andere nè Filip nè
Bardeleme nè Matiyo nè Tomasi nè
Jak te mɔnɔ Alfe nè Tade bɔ Simɔn
te yi bo jeba nde Mɔnɔ kandɔ kɔ,

¹⁹ nje bɔ Yudas Iskariyot, mo te ε
dyaŋgwę Yesus kɔ.

Kasi lepina lepi gbutu sungwę

ne Kimɔ Sisiŋ (Mt 12; Lk 11)

²⁰ Diyo kék, ε Yesus nje yɔkwę kék
pe t̄i ħenę bejekę ħenę. Bo t̄i bę ne
mɔnɔ ḥgimō te yi dye mɔnɔ yaŋa
na, keto nyangwę ḥgil bomo njə
wesiđya wolo komete.

²¹ Ke bęmaŋ ne Yesus ma woko
dete kék, ε bo kę, nę bo kę bɔ nyę
kwä nɔ, keto bo díkima lepɔ tandę
yan nde: <A ke kɔnɔ ne to.>

²² ε botu bę ketina meyasi bęte bę
wulma Yerusaläm baka lerep nde: «A
ne *Kum bęya məsiñ te yi bo jeba
nde *Belsebul kɔ ke yotu. A sóňę
bęya məsiñ ke yotu bomo ne deti
te yi Kum bęya məsiñ.»

²³ Ndana, ε Yesus jeba bo lepɔ nyę
bo ne nje kanɔ nde: «*Satan ne
ŋguru wene yakama dudye yotu ne
ne nje te yin?»

²⁴ Ke kiya botu bę kandɔ wete
baka ke bęmbe lų dyambi tandę
yan, kandɔ te t̄i kę mbɔmbu na.

²⁵ Sendi, ke kiya botu bę moy
t̄i wete baka ke bęmbe lų dyambi
tandę yan, moy t̄i te t̄i kę mbɔmbu
na.

²⁶ Dete, ḥge Satan lų dyambi
sungwę ne yotu ne ne ŋguru wene
bęte yotu ne ke bęmbe, a t̄i kę
mbɔmbu jonja na, yasi wete, a ta
yambile.

²⁷ Mumo ti yaka nyiŋę ke t̄i wete
ŋgabolo mbam yí węnjile meyasi
mene kine pa kandę biye nyę woto

nye, na nje wenjile meyasi menes na. Yo nde, nye si kande woto nye, a ma nje wenjile meyasi me tu dyenes yeuy.

28 «Gbakasi yi mi lepe nye wunes ke: Njambiyé yakama tikó bomo ne ngwete ke baya yasi hene te yi bo kele ne ke kwalo lepi gbutu hene te yi bo yakama lepo sunjwe ne nye ke.

29 Yasi wete, mumo hene e ta lepo lepi gbutu sunjwe ne Kimo Sisiñ, ko Njambiyé ti tikó mo te ne ngwete wete yeso na. Yo nde, mabeyo mete ta diyo ke to ne kpo ne kpo.»

30 Yesus lepi dete, keto bo dikima lepo nde, a ne baya sisin ke yotu.

Bemaj be Yesus, yo be nda?

(Mt 12; Lk 8)

31 Semo semo, e nyangwe ne Yesus bennemaj dyo diyo ke se tomo mumo, na ke jeba nye.

32 Nyangwe ngil bomo ba metidyé linje nye. E bo lepe nye nye nde: «Benna, nyangwe ke se bennemaj, bo ke dita we.»

33 E nye yenja nde: «Nda nyangmbe? Be nda bennemaj bembé?»

34 E nye kanje misi bennemaj bennemaj bembé, bo baka!

35 Yo nde, mumo hene e kele yasi te yi Njambiyé kwadye, mo te mañmbe ho dyombu dyembé ho nyangmbe.»

4

Kano ke kasi mo bennemaj

(Mt 13; Lk 8)

1 Ke konyte, e Yesus basidye nye numbu ke tedya bomo melerpi me Njambiyé ke goj nyangwe mató. Nyangwe ngil bomo njá wesidya ke keki ne. E nye bende wete landi diyo metidyé kete ke to duku. Ngil bomo hene ba ke ngindi ke goj.

2 A ba ke tedya bo budya meyasi ne nye makan. Ke ngimó te yi nye ba ke tedya bo meyasi ké, e nye lepe nye bo nde:

3 «Ne lèngwe meto ke yasi te yi mi ta lepo ké. Wete mo bennemaj kwañma ké ngwanj yí ké nyanje kwalo.»

4 Ke ngimó te yi nye ba ke nyanje kwalo ké, e yinja bale ke nje. E benon si nje dye yo.

5 Yinja balma ke mbey te yi ba tandé metari kiné budya gbelá meneti kete na. E yo lo nedó, keto meneti tì be dimnate na.

6 Yasi wete, ke yeso ma panó, e yo si nyolo soso, keto makanjil mete tì kumé womanja na.

7 Yinja balma ke mbey te yi ba ne mengombiya kete ké. E mengombiya ju si ngangile yo, kwalo te kiné nye membumo na.

8 Yinja kwalo njá baaló ke kimó meneti. E yo ju dákó wumó membumo. Kwalo te wete nya membumo kamotati, e wete nye kamotan jo kamó wete, e wete nye ne gómay.»

9 Ke konyte, e Yesus lepe nde: «Mo te e ne meto te yi woko pë, a wôku!»

10 Ke nye ma nje tika nyepo ké, e botu bête be ba ke keki ne baka, nè bejeké bennemaj bembé, bo baka!

11 E nye lepe nye bo nde: «Yo ndi wunes yi Njambiyé nya deti te yi duwe meyasi mete yi ma békí sodyate ne mbombu ke kasi *Kando Njambiyé ké. Yasi wete, ke yi gbelá bomo, meyasi hene kwáñ ne nye makan.»

12 Yo kwáñnañgwe dete ke yan, né bo bennemaj yasi sejgile kiné duwe yasi te yi bo bennemaj ké na, né bo lèngwe meto woko kiné biye to yasi te yi bo woko ké na. Yo kélñançwe dete, ma bo nje yenja temo, ma Njambiyé nje tikó bo ne ngwete ke baya makan man.»

13 Yesus njá ké mbombu lepo nye bo nde: «'Yite nde, wunes yeti ke woko to kano te na? Nge bë nde, wunes tì woko na, ne ta keló nan yi woko ne to makan hene?»

14 Kwalo te yi mo bennemaj kwañma ké, yo tedya melerpi me Njam-

biyε.

¹⁵ Nje te yi yinjā kwalō balma kete kē tédyā botu bete be wokε mεlεpi mε Njambiyε. Ke kɔ̄ntε, *Satan njā nεdō nje soŋε mεlεpi mεte yi nyirjma ke temo yan kē.

¹⁶ Mbεy te yi bā tandε metari yi yinjā kwalō balma kete kē tédyā botu bete be wokε mεlεpi mε Njambiyε, jayε yo nεdō ne mesosa,

¹⁷ ma bo tī pa lo mεgata na. Deti sumna kol kikwε yeti na. Ngε bo saŋgwα ne yinjā mεrōku ho tedye bo yinjā mεbōne kεto mεlεpi mε Njambiyε kē, o bέnja, bo jatidya kol ke bεya nje.

¹⁸ Mbεy te yi bā ne mεngombiya yi yinjā kwalō balma kete kē tédyā botu bete be wokε mεlεpi mε Njambiyε,

¹⁹ yasi wεtε, kεsa temo ke mεyasi mete yi nγimc te yōkō nē kasi kusuku te yi dīki sebile temo bōmō kē nē yinjā mεwobō ma si nyirjtemo yan nγaŋgile mεlεpi mε Njambiyε. O bέnja, mεlεpi mε Njambiyε te yi bo wokuma kē tī kelc se yaŋa na.

²⁰ Ma kīmō mεnεti te yi yinjā kwalō balma kete kē tédyā botu bete be wokε mεlεpi mε Njambiyε jayε yo kwā wumō mεmbumō. Wεtε ke nyε kamōtati, mbaŋa ke nyε kamōtan jō kamō wεtε, ma wεtε ke kē nyε nε gōmay.»

Kanɔ ke kasi lambo (Lk 8 nē 11)

²¹ Yesus kā sendi mbōmbu lεpō nyε bo nde: «'Mumō kwénja ka lambo nje bū mbe buse nō ho bū tīko ke njī taŋ? 'A ti bōy kase ke to tebel na?

²² Kεto kinε yaŋa te yi bε sōdyate yakama dīyō kinε pundo puyε na. Sendi, kinε yaŋa te yi bε sōdyate yakama dīyō nde, bōmō tī duwε na.

²³ Mō te ε ne meto te yi wokō ne pε, na woku!»

²⁴ ε Yesus nje lεpō sendi nyε bo nde: «Wunε dīy ne sōsō ke yasi te yi wunε wokε kē. Njambiyε ta nyε wunε yasi bεŋgwε ndi kiya dōkō

mapi te yi wunε yekε ne yasi kete nyε bεsō kē. Ma a ta dokidye yinjā yasi ke to te nyε wunε.

²⁵ Yo nde, bo ta dokidye yinjā yasi nyε mō te ε mε nō kō. Ma pε yi yōkō ε kinε yaŋa kō, bo ta soŋε ko mōnō yasi te yi nyε nō kē.»

Kanɔ ke kasi kwalō te yi lo ju nyεrɔ

²⁶ Yesus njā kē sendi mbōmbu lεpō nde: «*Kandō Njambiyε kwáŋnaŋgwε nda yi mumō kē nyirjne ne kwalō ke nγwaŋ kē.

²⁷ Ke kɔ̄ntε, ko a yāki ko a pēm tu ne yeso, kwalō ke lo ne dōkō kinε nde, nyε ne nγuru wene dūkwε nda yi yo kwaŋna nō kē na.

²⁸ Meneti ne nγuru wene ke kelc nde, nyambi wūm kande ke lonate kumō ke wumnatε nje kumō ke nγimc te yi yo ta si tandε dεtō kē.

²⁹ Ke yo si dεtō dεtē kē, o bέnja, ndana ndana a nya bō ke mesay, kεto nγimc soŋna nyambi ke nγwaŋ sima dīy.»

Kanɔ ke kasi wεtε mōnō mbumō nde mutar (Mt 13; Lk 13)

³⁰ Ke kɔ̄ntε, ε Yesus nje lεpō sendi nde: «He yakama lεpō nde, *Kandō Njambiyε nda nγe? He ta yekidye ba kwalō kanɔ te yεn yī yekō nō?

³¹ Yo nda wεtε kwalō mōnō mbumō nde mutar yi bo bū yikile ke mεnεti kē. Mbumō te kwā yelō ke njoka mεkwalō hεnε te yi dīyε ke to mεnεti.

³² Ma yasi wεtε, ke bo si yikile yo ke mεnεti kē, yo kpál nje ju dōkō kwā kwalō mεnyiŋjō hεnε, nyε nyanggwε mεbō mεte. O bέnja, bεnōn mā nje sumō mεtu man ke mεbō mεte joŋna ke wukumε te.»

³³ Yesus dīkima kwā ne nje bεdya mεkanō nda yike dεke yī lεpō ne mεlεpi mε Njambiyε nyε bōmō. A dīkima nyε mεkanō saman te yi bo yakama biye to te.

³⁴ Yo nde, ko a tī lεpina nyε bo kinε nyε kanɔ kete na. Yasi wεtε, a

dikima nembé to meyasi hene nyé bejeké bené ke ñgimó te yi bené bo bë bëro ké.

Yesus ke tembidye mbuku

(Mt 8; Lk 8)

35 Ke kiya yeso te bekoko ε Yesus lere nyé bejeké bené nde: «Wuse sâbikwe nyangwe mató kë ñginje te yoru.»

36 Ε bo tike ñgil bomo bá Yesus kwá no nedó ne landi te yi nyé bá ke moyte kó. Yinja melandi bá sendi ke njón ne.

37 Ndana ndana, ε wete nyangwe mbuku dyá. Ε mækumbó mendá ke landi. Ε landi kandé dyena móroku.

38 Yinori Yesus bá ne ke jako ke to filo, ke meta me landi. Ε bo jemé nyé lero nde: «Yekélé, he ta giro ndana, 'yo yeti ke keló ne we yaña na?»

39 Yesus jemiya bama ne mbuku lero nyé nyangwe mató nde: «Yo sîy dete. We ti wati na.» Ε mbuku siye, ε yasi hene yokwe bë ne te ne semyeck.

40 Ε Yesus nje lero nyé bo nde: «Keto ñge yi wuné gwe wó dete ké? 'Yite nde, wuné yeti ke tiko temo ne mi na?»

41 Bo gwá wó budýate, sosu ne hirek. Ε bo díki lero tandé yan nde: «Yoko ba kwaló mo te nda yi gba mbuku nè nyangwe mató wokuna ne nyé kó?»

5

Yesus ke soñe beya mesisij ke

yotu wete mbam

(Mt 8; Lk 8)

1 Bo njá saibiyé kumó ke ñginje nyangwe mató ke meneti me botu be Gerasa.

2 Yesus piya ke landi yaka ne wete mbam ke wule ke meneguku komé bo dikima pumbó bëmuñ ké. A njá sangwa ne Yesus. Mbam te bá ne wete beya sisij ke yotu.

3 A dikima díyó ke meneguku mete. Ko mumó wete ne wete ti bë ne deti te yi woto nyé na, ko nè mækol me sumba.

4 Yo nde, bo dikima nyé meroka ke mækol mené woto nyé ne mækol me sumba. Ko dete, a dikima ramo mækol me sumba leke meroka ne esé esé. Mumó wete ne wete ti bë se ne deti te yi kuse nyé na.

5 A dikima díyó tu ne yeso ke meneguku menori nè ke to mëkeki. A dikima díyó ndi këmbi, ndi tendina yotu ne metari.

6 Ke nyé ma kañé misi bëne Yesus ke nje ne nañ ké, ε nyé sedye kë kuse mëbôñ ke mbômbu wene

7 kembidya lero ne men ke kwey nde: «Yesus te Mónó Njambiyé te ε kwañma meyasi hene ke kwey kó, sine we ne leri te nda? Mi ke lero nyé we ke mbômbu Njambiyé nde, we ti tedya mi mëbôñ na.»

8 A leri dete, keto Yesus leri ma nyé nyé nde: «Beya sisij, pundo duwe ke yotu mbam kó.»

9 Ε Yesus diye nyé nde: «Dino dyó nde nda?» Ε nyé yenja nde: «Dino dyembé nde Nyançwe ñgil, keto wuse ne buyc.»

10 Ε nyé ñgweta budýate ne Yesus nde, a ti lónjukwe bo ne poku meneti te yite na.

11 Nyançwe kuru bëabem bá ke dyena womete pulo to keki.

12 Ε beya mesisij ñgweta ne nyé lero nde: «Kenjikwe wuse ke kuru bëabem bari, né wuse kë nyij ke yotu yan.»

13 Ε Yesus jayé. Ε beya mesisij punde duwe ke yotu mbam kë nyij bëabem. Ndana, ε kuru bëabem siliye kombo ne beya sokó ne bibibi kë gwadýa ke nyangwe mató bëbiye móroku si gwe. Buyó yan kumma nda tomay yiba.

14 Ε botu bëte be bá ke baki dyé bëabem baka sedye kambó kwá kë yekidye kasi te ke nyangwe dyá nè ke móno medya. Ε bomo sutiyé kë bëne yasi te yi kwañnama ké.

15 Bo ká kumó komé Yesus bá ké. Ε bo bëne mbam te ε bá ne bëya mesisij ne mbômbu ke yotu kó ke díyó wéynate ne mélambó ke yotu,

gba nyε mο te ε bą ne ηgil beya məsisin kε yotu kο. Ε bοmο gwe wɔ budyate.

16 Botu bete be dīyma ke mbey te baka yekidya meyasi mete yi bo bεjma kε nyε bo. Kande ke yi mo te ε bą ne beya məsisin kε yotu kο kumο ke yi bεaθem.

17 Dete, ε botu baka nyε numbu ke mεngweta ne Yesus nde, a kwān lōndο ke meneti man.

18 Ke ηgimo te yi Yesus bą ke bəndο landi kέ, ε mbam te ε bą ne beya məsisin ne mbəmbu ke yotu kο diye nyε nde, a ke kwadysε kwą bεne

19 Yasi wεtε, Yesus tī jayε na, a lepima nyε nyε nde: «Dukwe kε tū dyč sunjwε botu bο, nò yēkidya meyasi hεne te yi Baba Mbokο kelma ne we kέ nyε bo, yekidye sendi nda yi nyε gwą ne ηgwεtε wɔ kέ.»

20 Ndana, ε mbam kwą. Ε nyε kande pelna yasi hεne te yi Yesus kelma ke yotu ne kέ ke nyangwε medya kamο te yi bą ke meneti mete kέ. Ε bοmο hεne ηgbakima.

Yesus ke womiyε wεtε mɔnu ηgɔndu.

Wεtε nyari ke kpoke numbu

*lambɔ Yesus
(Mt 9; Lk 8)*

21 Yesus kwaŋma ne landi yɔkwε ne kɔkɔ kumο ke ηginje te yɔru. Ε nyangwε ηgil bοmο nje wesidya ke keki ne. A bą ke ηgindi ke goŋ nyangwε matɔ.

22 Ε wεtε kum mbanjο mewesidya me Beyuden dyq. Dīnɔ dyenε nde Yayrus. Ke nyε ma kaŋε misi bεjε Yesus kέ, ε nyε nje bālο ke njí məkol mεnε

23 ηgwεtε budyate ne nyε lεpø nde: «Tiso mɔnmbe, mɔnɔ nyari ta gwe ndana! Inja kase mεbø ke yotu ne, nέ kɔn ne siy, na jy.»

24 Ε Yesus kwą bεne nyε. Nyangwε ηgil bοmο bą ke bεjwε nyε ne suk suk matima nyε.

25 Yinɔri wεtε nyari bą ke njoka ηgil, məkiyɔ bą ke lekwε nyε, yo mε ke mεsew kamο jɔ yiba.

26 A bεjma mεbøne budyate ke bεjwε nyε bοtø ke nyεti kε no. A kwaŋdyα meyasi hεne te yi bą nde, a jōŋnaŋgwε nɔ kέ, ko woko mɔnɔ məkamna ne mbet na. Kɔn kpalma dɔkɔ dɔkɔ kε nɔ mbəmbu.

27 A wokuma bοmο ke lεpø kasi Yesus. Ε nyε kwą ne pulɔ kɔŋ bοmο nyiŋe moy ηgil kpoke lambɔ ne.

28 Keto nya kɔ dīkima lεpø ke moy temø ne nde: <Ngε mi kpoke ndi gbela lambɔ ne, kɔn mbe ta siyɔ.>

29 Ndana ndana, ε məkiyɔ mete yi bą ke lekwε nyε kέ pesiyε ke kiya mbey. Ε nyε wokε ke moy yotu ne duwε nde, kɔn ne siyama.

30 Ndi ke kiya mbey sendi Yesus duwā nde, yinja dεti ne dūwā ke yotu ne. Ε nyε yensa ke njoka ηgil diye nde: «Nda kpokuma lambɔ mbe kɔ?»

31 Ε bεjekε bεne yensa nyε nyε nde: «Wε ke bεjε nde, bοmο dεke ne suk suk ke matima wε, ke kɔŋte, wε ke kpalɔ diye nde: <Nda kpoke mi?>»

32 Yesus ką mbəmbu ηgækila, na bεj mɔ te ε kelma yasi yinɔri kɔ.

33 Nyari gwą wɔ ηgwεtε, keto a duwā yasi te yi dīyεma nyε kέ. Ε nyε nje kuse mεbøη ke mbəmbu Yesus lεpø yasi hεne te yi kwaŋnama kέ nyε nyε.

34 Ε Yesus nje lεpø nyε nyε nde: «Mɔnmbe, tikina temø te yi wε nɔ kέ jōŋgwε wε. Kwaŋgɔ ne tε, kɔn yɔ siyama ne kpaya.»

35 Yesus bą ndi ke lepina dεte kέ, yaka ne bοmο ke wule ke tū Yayrus te kum mbanjο mewesidya me Beyuden nje lεpø nyε nyε nde: «Wε njáŋgwε sendi yekele ne ηge, ηgɔndu wɔ tī si gwe.»

36 Yasi wεtε, Yesus wokuma lεpø te pupε metɔ, ε nyε lεpε nyε Yayrus te kum mbanjο mewesidya me Beyuden nde: «Wε tī gwaki wɔ yaŋa na, siya te ndi nde, tikø temø ke yembε.»

37 Yesus t̄i jayε nde, wεtε mumo bεngwe nyε na, soŋε ndi Piyer n̄ Jak bene manj wene Janj.

38 ε bo kw̄a kumc kε t̄i kum mbanjo mewesidya mε Beyuden k̄. ε Yesus dolε bomo ne ho, baŋa b̄a kε lelo kembidya ne kp̄e.

39 ε Yesus nyiŋe t̄i, lεr̄o nyε bomo nde: «Ho te yi kε yi wune kele k̄, yo kεto n̄ge? Kεto n̄ge yi wune lele k̄? Mɔnɔsikε t̄i gwe na, a kε jak̄.»

40 ε bo nyetε nyε. Dete, ε nyε punje bo hεne kεnje s̄. ε nyε b̄u ndi saŋgwε ne mɔnɔ n̄e nyangwe ne mɔnɔ n̄e botu bete be nyε nj̄a bene bo baka nyiŋe n̄o ke mbey komε muŋ mɔnɔsikε b̄a k̄.

41 ε nyε biye mɔnɔsikε kε b̄o lεr̄o nde: «Talita kumi!» Yite nde: <Mɔnɔ n̄gɔndu, mi kε lεr̄o nyε wε nde: Tema.›

42 ε mɔnɔ n̄gɔndu temε ndi ne n̄get kε kiya mbey nyε kol kε kendi. A b̄a ne mesew kam̄ j̄o yiba. ε bo n̄gbakima budfyate.

43 ε Yesus lεr̄e nyε bo nde, kp̄e, mumc t̄i dukwε yasi te yi kwaŋnama k̄ na. ε nyε n̄je lεr̄o nde, bo nȳekī mɔnɔsikε medya.

6

Botu be Nasaret yeti kε tiko temo

*kε yi Yesus na
(Mt 13; Lk 4)*

1 Yesus punduma womεte kw̄a k̄ kε dya dyenε. ε bejekε bene bεngwe nyε.

2 Kε yeso *Saba ma dya k̄, ε nyε kande tedya bomo mεlepi mε Njambiyε kε mbanjo mewesidya mε Beyuden. Budya botu bete be d̄ikima lεŋgwε meto kε yasi te yi nyε b̄a kε lεr̄o k̄ n̄gbakimama. ε bo d̄iki lεr̄o nde: «Mbam te yoko kwédyangwe yi kε we? Njel dyano te yi kε wúla nyε we? Ma d̄eti kelna kwalo nyangwe mεkele mete yi kε wúla ba nyε we?

3 'A yeti kapinda, mɔnɔ Mariya na? 'Yeti manj ne Jak n̄e Yoses n̄e Yude n̄e Simon na? 'Sine bεdyombu

yeti waka na?» Ma pε yan, bo bεn̄ma nde, a b̄a yasi te yi jatidya bo kεnje kε beya n̄je.

4 Yasi wεtε, ε Yesus lεr̄e nyε bo nde: «Bo ti lúksa m̄o punja mεlepi mε Njambiyε kε dya dyenε, kε njoka bejadyε bene ho kε moy kando dyenε na. Bo lúksa ndi nyε kε yiŋa mεmbεy.»

5 Dete, yo kelma nde, a t̄i kel yiŋa nyangwe mεkele womεte na. A kasa ndi mεb̄o kε yotu baŋa botu bek̄on ne mbet sidye mεk̄on man.

6 Yesus n̄gbakimama kεto bo t̄i tike temo kε yεnε na. Kε kɔŋte, ε nyε kw̄a kεnd̄o saŋgwε medya mete yi b̄a kε poku te yite k̄, tedye bomo mεlepi mε Njambiyε.

Yesus kε tom̄ bejekε kam̄ j̄o yiba

*kenje k̄lepina Kim̄ Tom
(Mt 10; Lk 9)*

7 Ndana, ε Yesus jeba bejekε bene kam̄ j̄o yiba kande tomna yan yiba yiba. A nya bo d̄eti te yi soŋε bεya mεsisin kε yotu bomo.

8 ε nyε lεr̄e nyε bo nde, kp̄e, bo t̄i biya yaŋa kw̄a n̄o na, soŋε ndi ton̄golo. Bo t̄i biya ko medye ko kobiye ko mɔnɔ lit̄o mɔni bakidye kε jon na.

9 Ndi nde, bo yakama lεŋε mεnakala, ma mumc t̄i dokidya lambo yiba kε yotu kw̄a n̄o na.

10 Kε kɔŋte, ε nyε lεr̄e nyε bo nde: «T̄i hεne te yi wune ta nyiŋe ya te, wune d̄iy ndi womεte kum̄ kε n̄gim̄ te yi wune ta kw̄a k̄.

11 Ma n̄ge wune kume kε yiŋa mbey nde, bomo t̄i b̄u wune kim̄te ho woko mεlepi mun na, ne wune kwāŋ womεte. Komε wune ta temε yi kw̄a k̄, n̄e wune kūtu n̄gbutu te yi ndama kε mεkol mun k̄ yi tedye bo nde, bo kelma beyate.»

12 Bo temma kw̄a yi k̄ pele mεlepi mε Njambiyε nyε bomo nde, bo yēnsaŋgwε temo.

13 Bo soŋma bεya mεsisin budfyate kε yotu bomo, l̄ombε mut̄o kε

yotu budya botu bekon yi sidye ne mekcon man.

*Kasi soñ Jan
(Mt 14)*

¹⁴ Kumande Herod wokuma kasi Yesus, keto dino dyene ba ke wumó budyate ke mambey hene. Bo dikima lero nde: «Jan te mo tópuna bomo ke möröku womiya ke njoka bëmuñ, yori yi nyé ñe ñeti te yi keló nyañgwé mëyekambiye te yike kék.»

¹⁵ Baña bomo dikima lero nde: «Yo Eli.» Baña nde: «Yo ndi wete mo punja melerpi me Njambiyé nda botu be punja melerpi me Njambiyé hene.»

¹⁶ Yasi wete, ke Herod ma woko meyasi mëte yi Yesus dikima keló kék, e nyé lepe nde: «Gba Jan te yi mi lepima nde, bo pësi to ne kó, yo nyé womiyé.»

¹⁷ Yo nde, Herod ne ñguru wene tomma bomo kë biye ne Jan nyé ke jébo kwá woto nyé. Herod kelma ñete, keto nyé Herod sukuma Herodiyas te nya mar wene Filip ke mëbë mëne ñu nyé ne megwaki.

¹⁸ E Jan diki lero nyé nyé nde: «Yo ti yaka nde, boñgo nya moñ ne megwaki na.»

¹⁹ Dete, e Herodiyas bakiye ñgol te ke temo sungwé ne Jan, sà nje te yi wo nyé. Ma yasi wete, a gosuma nje te deñgo,

²⁰ keto Herod ba ke kambó Jan. A duwá nde, Jan ba ne ñgbeñ kiné mejëso ke yiña yasi na. Herod ba ke kambidya ne nyé budyate. Mëngimó hene te yi nyé woke yasi te yi punde ke numbu Jan, a dikima díy় sosu ne ham, ndi nde, a ba ne mesosa yi woko meyasi mëte yi Jan dikima lero kék.

²¹ Wete yeso e yiña kimó ñgimó díy় ke yi Herodiyas. Yo ba ke ñgimó te yi Herod ba ke keló jesó yeso jariki ne kék. A kelma nyañgwé dina jeña ne nyañgwé bekum bëne ñe bekum bësøja ñe kpasa bomo be meneti me Galile.

²² Diyo kék, e ñgondú Herodiyas nyijé tu bëlo jesó. E yo biye temo Herod ñe botu bete be ba ke mbey mëdye bëne bo baka. E kumande Herod lepe nyé ñgondú nyari nde: «Diya mi yasi hene te yi we kwadye, mi ta nyé we yo.»

²³ Herod kinjama yotu lepó nyé nyé nde: «Yasi hene te yi we ta diye, ko ñge, mi ta nyé we yo. Ko bëko nde, mi pësi meneti mëte yi mi name kék ke bëmbe ñu pel te wete nyé we, mi ta keló.»

²⁴ Mónó nyari punduma kë dolo nyañgwé lero nyé nyé nde: «Mi díya ba ñge?» E nyé yejsa nde: «Diya to Jan te mo tópuna bomo ke möröku.»

²⁵ E nyé yókwé bëke bëke nyijé tu kék nedó ke yi kumande Herod lero nde: «Mi kwádyikwe nde: Nyekó mi to Jan te mo tópuna bomo ke möröku ndana ndana waka ke moy pan.»

²⁶ Yo nya kumande Herod ñgambi budyate, ma keto a sima kinja ñe keto mbéri misi me botu bete be nyé jebama baka, a tì kwadye pitidye numbu se na.

²⁷ Dete, e nyé tome wete soja te e bakiye nyé kó nedó lero nde, a kwâñ bëke bëke yókwé ne to Jan te mo tópuna bomo ke möröku.

²⁸ E soja kwá kumo ke tu jébo reso to Jan nyé ke moy pan díy় no kañe nyé ñgondú nyari. E nyé nje kañe nyé nyañgwé wene.

²⁹ Ke bëjeké be Jan ma woko kasi te kék, e bo kë ñu muñ ne kë pumbo.

Yesus ke nyé bomo tomay

*yitan mëdye
(Mt 14; Lk 9; Jñ 6)*

³⁰ Botu be tomun be Yesus njá yókwé, e bo nje wesidya ke këki ne. Bo yekidya meyasi hene te yi bo kelma ñe yi bo tedya kék nyé nyé.

³¹ E Yesus lepe nyé bo nde: «Wuné njáki wongá tandé yun, né wuse kwá kë ke mbey te yi kiné bomo kete kék, né wuné pa wedya ne mbet.» A lépi dete, keto bomo ba ke nje duwé ne gbiti gbiti, ñgimó te yi bo ta díy় ne móno yaña tì be na.

32 Dete, ε bo kwɑ nε landi yí kè ke yiŋa mbey te yi bɑ nε sənjenje kinε bomɔ kete ké.

33 Ko dete, budya bomɔ semma bo ke kwɑ, ε bo duwe bo. Ε bomɔ sutiyε ke medya hene pesa kol nε kol bekε bekε kande kumɔ ne bo ke mbey te yi bo kè kete ké.

34 Κε Yesus ma piye ke landi ké, a bέja nyangwε ηgil bomɔ ke. Ε nyε gwe ηgwεte yan budyate, keto bo bɑ nda besam bete be kine mɔ bakidya yan baka. Ε nyε kande tedya yan budya meyasi.

35 Bekoko sima dyɑ, ηgimɔ ma kwɑ budyate, ε bejekε be Yesus ke ke keki ne lepo nde: «Waka kongor, ηgimɔ sima kwɑ sendi budyate.

36 Tiko, nε bo kwɑ kè ke melunde nε ke medya mete yi ke pōku te yi waka ké, nε bo kè bɔm yasi te yi bo yakama dyε.»

37 Ε Yesus yenja nyε bo nde: «Ndi gba wune nε ηguru wun nyɛki bo medye.» Ε bo nje yenja nyε nyε nde: «'Wuse bɔŋ ka ndi mɔni te yi yakama gbo mɔ mesay ke meyeso mesay gɔmay yiba ké ke bɔmɔ nε medye nje nyε bo?»

38 Ε Yesus diye bo nde: «Wune nε mampa ningɔ? Wune pāŋ kè bεŋε.» Ε bo kwɑ kè dīta yɔkwε nje lepo nde: «Yo nε mampa yitan nε bεŋjanjo yiba.»

39 Ε nyε lepe nyε bo nde, bo lēpi nyε bomɔ hene nde, bo dīy dīy nε menjɔ mete ke to mεmbunjɔ.

40 Ε bomɔ kwɑ dīy nε menjɔ mete, baŋa kamɔtan kamɔtan, baŋa gɔmay gɔmay.

41 Ε nyε nje bu mampa yinɔri yitan nε bεŋjanjɔ bεnɔri yiba kaŋe misi kεnje kwey nyε Njambiyε wosoko. Κε kɔŋte, ε nyε nje leke yo kaŋe nyε bejekε bεnε, nε bo kab̉i nyε ηgil bomɔ. Ε nyε kab̉e sendi bεŋjanjɔ bεnɔri yiba yaka ne bo hene.

42 Bomɔ hene dyenama ditɔ.

43 Ε bo nje wesidye bukwε mampa nε bukwε njanjɔ tonje mεmakɔ kamɔ jo yiba.

44 Κε njoka botu bete be dyenama baka bembam nε bembam kumma bomɔ tomay yitan.

*Yesus ke kεndɔ ke to duku
(Mt 14; Jη 6)*

45 Ndana ndana ke kɔŋte ké, ε Yesus lepe nyε bejekε bεnε nde, bo bέndi landi kande sabiyε kε ηginje te yɔru ke pulɔ Betsayda, na pa tika lepo nyε ηgil bomɔ nde, bo siki dūwe.

46 Κε ηgil ma si kwɑ ké, ε nyε kwɑ bεndɔ keki yí kε ηgwεta nε Njambiyε.

47 Tu yinjama dolɔ bejekε nε landi ke bεmbe sombu, ndi Yesus tikama nyεrɔ ke ηgindi.

48 Yesus bεŋma nde, bejekε ke saŋgwε nε mεbɔnε budyate yí dūkɔ nε landi, keto bo ke kε, pupɔ ke nje njakɔ ke mbɔmbu yan mata bo. Κε pōku njenamenɔ, ε Yesus kande kendi ke to duku kε nō pulɔ yan. A diyma kwɑ bo kwaŋgɔ.

49 Κε bo ma bεŋε nyε ke kεndɔ ke to duku ké, ε bo take nde, yo ablasa. Ε bo kande kεmbi.

50 Bo hene bεŋma nyε, ε bo gwe wɔ budyate. Ndana, ke Yesus ma bεŋε dete ké, ε nyε bεtε mεn kεnje bo lepo nde: «Nε tī kambi na, yo mi, nε tī gwaki wɔ na.»

51 A kɔ kε dolɔ bo bεndɔ landi. ε pupɔ siyε. Ε bo ηgbakima budyate.

52 Bo ηgbakimama, keto bo tī biye to yasi te yi kwaŋnama ke meyekambiye mete yi nyε kelma yí nyε ne bomɔ mampa kε na. Bo tī biye to te na, yo nde, mεtemɔ man bɑ ne keskere.

53 Bo sabiya nyangwε matɔ kumɔ ηginje te yɔru ke meneti mε Genesaret kwɑ bεndɔ ηgindi.

54 Ndi nε piya te yi bo piya ke landi kε, ε bomɔ duwe nde, yo Yesus.

55 Ε bo kε ke pōku te yinɔri hene, kande sobuna botu bekɔn ke metaj kε nō ke mbey hene te yi bo wokuma nde, a kete ké.

56 Κε mbey hene te yi nyε nya kol kete, ko ke mɔnɔ medya ko

ke nyaŋgwé mèdya ko ke melunde, bo díkima bù botu be kòn nde tiko ke membeuy mète yi bomo diki wesidya kete ké. È bo diki nyaŋgwéta ne nyé nde, a jâya nde, botu bekòn kpôka ndi gbela numbu lambò ne lale. Dete, baka hène be kpokuma numbu lambò ne, mèkòn man siyama.

7

Befarisë nè kasi metumbu me

bebaba ban (Mt 15)

1* Befarisë nè baña botu be ketina mèyasi be wulma Yerusalém baka njà wesidya ke keki Yesus.

2 Bo bënjma baña bëjeké bëne ke dyena ne mèbò mète yi kpokuma yiña yaña te yi nyé sèmbò ké. Yite nde, bo ti weye mèbo na.

3 Yo nde, Befarisë ko Beyuden hène ti dyénaŋgwé kiné pa weye mèbò kimòte, bëngwé mèkele mète yi wulma ne besaŋmbambò ban ké na.

4 Sendi, ke bo yòkwé ke moy së, bo yeti ne ñeti te yi dyena kiné pa weye na. Bo sendi ne budya yiña mèkele mète yi bo bakidye yi wulma ne betomba nda weyna mèpelò ne membe nè mèjòlè mète yi sumba nè metan.

5 È Befarisë nè botu be ketina mèyasi diye Yesus nde: «Keto ñge yi bëjeké bò ti bëngwé mèkele mète yi wulma ne besaŋmbambò busu ké? Keto ñge yi bo dyena ne mèbò mète yi kpokuma yiña yasi te yi nyé sèmbò ké?»

6 È nyé yeŋsa nyé bo nde: «Wuné botu be likisi! Lepi te yi Esayi te mò punja mèlepí me Njambiyé lerpima ke kasi yun ké bá gbakasi. Yo nda yi yo kétinate ke mèkana me Njambiyé nde: <Botu baka kán mi ke kondò numbu, yasi wete, temò yan londunate ne mbì ne mi.

7 Kannate yi bo kane ne mi ké gba gbélate. Bo tédyá ndi mèyasi mète yi wule ke pèsina te yi bomo.»

8 Wuné ke tiko membonga me Njambiyé kpalò bakidye mèkele mète yi wulma ne betomba ké.»

9 A kà mbombu lepo nyé bomo nde: «Wuné ke kombile payé membonga me Njambiyé, né wuné je bakidye mèkele mun yi wuné ma wúla nò ké.

10 Ma Moyisi lerpima nde: <Jesò sɔ̄ŋgwé bëne nyɔ̄ŋgwé.› Sendi: <Yòkò e ta lerpina beyate ne saŋgwé ho ne nyaŋgwé, bo wòku nyé.›

11-12 Ma ke yun, wuné lépi yun nde: <Ngé mumò lepe nyé saŋgwé ho nyé nyaŋgwé nde: Kòrban, yite nde: <Yasi te yi mi diyma kamé ne we ké, mi sima si nyé Njambiyé yo ne sadaka.› Ke yite, wuné lépi yun nde, a ti kama se saŋgwé ho nyaŋgwé na.

13 Dete, wuné ke lj lepi te yi Njambiyé wule ke mèkele mète yi wuné tembidya kande ne betomba ké. Ma wuné ke kè mbombu yí kelò yiña budya kwalò mèkele nda yite.»

Yasi te yi bekidye mumò ké (Mt 15)

14 Ke kònte, e Yesus jeba ñgil wolo lepo nyé bomo nde: «Wuné hène lèŋgwé metò yí woko lepi ké.

15 Kiné yaña wete ne wete yakama wule së kè ke moy mumò kelò nde, a békì ne sèmbò na. Yasi wete, yo yasi te yi wule ke moy mumò ké yakama kelò nde, a békì ne sèmbò.

16 Ngé mumò bë ne metò te yi woko pë, na woku.»

17 Ke nyé ma kwà nyiŋe tû be ndi nyé bëne bëjeké bëne ne naŋ ne ñgil bomo ké, e bëjeké diye nyé mèdiyan ke kasi kanò te.

18 È nyé lepe nyé bo nde: «'Yite nde, wuné sendi, wuné yeti ne dyano na? 'Né ti woko nde, kiné yaña wete ne wete yakama wule së kè ke moy mumò kelò nde, a békì ne sèmbò na?

19 Keto yo ti kén ke temò ne na, yo kén ke moy, ke kònte, a má nje kè nyakò yo ke mboŋ.» Yesus ke

kwadye tedye komete nde, medye hene kimote.

²⁰ A njä kë mbombu lepo nde: «Yasi te yi punde ke moy mumo, yo yite kele nde, a bëki ne sembo,

²¹⁻²² keto beya metake hene wúla ke moy yotu, ke moy temo momo, yo kwalo kelna mewanja hene te yi momo yakama kel. Yo kasi meguwo nè kasi wona bomo. Yo kasi nyena temo ke meyasi nè kelna beya meyasi. Yo kasi bonja yasi ne nje mesebila nè kasi kelna mekele me memi nè kasi beya temo nè tóyna bëso nè bëndidya yotu nè kelna yasi ne yaw yaw.

²³ Beya meyasi menori hene wúla ke moy yotu kel nde, a bëki ne sembo.»

Wete njondu Kanan ne bibina temo

ke yi Yesus

(Mt 15)

²⁴ Yesus temma ke meneti me Genesaret womete kwä kë ke meneti me Tir. E nyé kwä nyijé ke mbanja tû, yasi wete, a ti kwadye nde, bomo dûkwe na. Ko dete, a ti be ne deti te yi sôma kine nde, bomo dûkwe na.

²⁵ Wete nyari bâ ne njondu wenê ne beya sisin ke yotu. Ke nya kô ma woko kasi Yesus kë, e nyé nje balo ke njî mëkol menê.

²⁶ Nya kô ti be njondu Yuden na, a bâ njondu Fenisi ke meneti me Siri. A njgwetama ne Yesus nde, a dûdfa beya sisin sojé ke yotu mōno wenê.

²⁷ E Yesus lepe nyé nyé nde: «Patikô, né bônosike pa dyena ditô, keto yo yeti kimote nde, bo bôj medye me bônosike nje bete nyé bônô bëmbiye na.»

²⁸ E nyari yensa nyé nyé nde: «Nyanjwe Kumande, yo gbate dete. Ma yasi wete, bônô bëmbiye diy ndi lalé ke njî tebel yi dye membrulma medye mete yi bale wule ke mebo me bônosike kë.»

²⁹ E Yesus lepe nyé nyé nde: «Keto we yensama kimote, dete dûkwe, beya sisin ma duwe ke yotu mōno wo.»

³⁰ Ke nyé ma duwe kumô tû kë, a dól mōnôsike metinejwe ke tanj, beya sisin ma pundo duwe ke yotu ne.

Yesus ke bute meto me wete mbam

³¹ Yesus njä teme wolo ke meneti me Tir kwä ne Sidon lajsa meneti mete yi nyangwe medya kamô diye kete kë. E nyé kwä kumô ke nyangwe matô Galile.

³² Bo bojma wete mbam ne dîbina meto nje no ke yene. Mbam te ti be ke lepina kimote na. E bo njgweta ne Yesus nde, a kâsikwe mebo ke yotu ne.

³³ E Yesus jise ne nyé ke njil bomo kë ne nañ nyinje menyeu menê ke meto menê sa meseri ke bo ne kroké ne dyem mbam.

³⁴ E Yesus kañe misi kenje kwey pidye sosu lepo nyé nyé nde: «Efata!» Yite nde: «Butunañgwe!»

³⁵ Ndana ndana, e meto me mbam butuna, e dyem ne wunjiye, e nyé kande ndapi ne krepelé.

³⁶ E Yesus lepe nyé bo nde, krep, bo ti yekidya nyé momo na. Ko bëko dete, yo ke njimô te yi nyé gaye bo, yo ke njimô te yite yi bo pele kasi te kë no mbombu.

³⁷ Bo njbakimama budyate lepo nde: «Yasi hene te yi nyé kele kë gba kimote. A ke kelô nde, gba botu bête be ne dîbina meto baka wôku pë, kelô sendi nde, botu bête be ti be ke tapita baka tâpitangwe.»

8

Yesus ke nyé bomo tomay

yini medye

(Mt 15)

¹ Ke njimô te yite nyangwe njil bomo njä wesidya wolo ke keki Yesus. Yasi wete, bo ti be ne yaña te yi bo ta dye na. E Yesus jeba bejeké benê lepo nyé bo nde:

² «Mi ke gwe njgwetë njil botu baka budyate, keto yo me ke muka metu yitati yi bo waka ke keki mbe kë. Ma yasi te yi bo ta dye yeti.

3 Ngé mi lere ndana nde, bo dükwe ne nja, wum ta bafye bo ke njé, keto baña ke njoka yan wulma ne nañ njé no.»

4 E bejeké bené pitidye lero nyé nyé nde: «Wuse waka ke kongor, he ta keló nan yi nyé ne bomo medye nde, bo dyáki ditó?»

5 E Yesus diye bo nde: «Wuné ne mampa niñgo?» E bo yenja nde: «Yitan jo yiba.»

6 E nyé lere nyé bomo nde, bo díyé díyé ke meneti. E nyé bu mampa yitan jo yiba ke, nyé Njambiye wosoko leke yo nyé bejeké bené, né bo ke kabí nyé bomo. E bo bu kë kabó nyé ngil bomo.

7 Bo bá sendi ne bónó benjanjo ne mbet. E nyé nyé Njambiye wosoko nje lero nyé bejeké bené nde, bo kén kabó yo sendi nyé bomo.

8 Bomó dyenama ditó. E bo nyé wesidye mebukwe mete tonje memakó yitan jo yiba.

9 Bo bá nda bomo tomay yini. Ke kónte, e Yesus lere nyé bomo nde, bo siki duwe.

Yesus ke lepina ke kasi Befarisé (Mt 15)

10 Kine kikó ké, e nyé bende landi bené bejeké bené kwá kë ke meneti me Dalmanuta.

11 Diyó ké, e *Befarisé dyá kande metando bené be Yesus. Yi bohé ne nyé, bo diyma nyé nde, a tédya bo wete meyekambiyé yi wule ke dyobó, né bo bén.

12 E Yesus njimé ke temo lero nde: «Keto ngé yi botu be ngimo te yókó diye wete meyekambiyé ké? Gbakasi yi mi lere nyé wuné ke: Ko bo tí bénje meyekambiyé wete ne wete na.»

13 Ke kónte, e nyé ngbésé bo bendo landi sabiyé ke nginje te yóru.

14 Bejeké lejsama kine bu mampa budystate na. Ma bo bá ndi no wete ke moy landi.

15 E Yesus kombile lero nyé bo nde: «Wuné díy gba ne soso ne ngá te yi *Befarisé nè ngá te yi Herod.»

16 E bejeké díki sa to leri te tandé yan take nde, yo keto bo tì bu mampa budystate na.

17 Yesus duwá yasi te yi bá ke kwañna ké. E nyé lere nyé bo nde: «Keto ngé yi wuné take nde, mi lépi díte, keto wuné tì bu mampa budystate ké? 'Yite nde, kumó ndana wuné tì pa bá ne dyano na? 'Wuné tì pa biye to meyasi kumó ndana na? 'Métemó mun ndi ka ne keskere?'

18 'Misi te yi wuné no ké, wuné yeti ke bénja na? 'Méte mete yi wuné no ké, wuné yeti ke wokó ka pë na? 'Ma yite nde, wuné kine dyóngó yi take ne meyasi na?

19 Kome mi lekima mampa yitan nyé bomo tomay yitan ké, wuné njá wesidye mebukwe mete tonje memakó niñgo?» E bo yenja nyé nyé nde: «Kamo jo yiba.»

20 «Ma kome mi lekima mampa yitan jo yiba nyé bomo tomay yini ké, wuné njá wesidye mebukwe mete tonje memakó niñgo?» E bo yenja nyé nyé nde: «Yitan jo yiba.»

21 E nyé nje lero nyé bo nde: «'Wuné tì pa biye ndi to te na?»

Yesus ke bute misi me wete mbam

22 Bo njá kwá kumó ke Betsayda. E bomo bu wete mo díbina misi nje no ke yi Yesus ngweta ne nyé nde, a kpóka nyé.

23 E nyé biye mo díbina misi ke bo jisé ne nyé ke moy dyá. Ke kónte, e nyé sa meseri lombé ke misi me mo díbina misi kase bo ke yotu ne diye nyé nde: «We ke bénje yíja yasi?»

24 E mo díbina misi ngékila lero nde: «Mi ke bénje bomo. Mi bénja bo nda mejeti, yasi wete, bo ke kendo.»

25 Ke kónte, e nyé basidye kase bo ke misi me mo díbina misi. Ke nyé ma bénje yasi ne ngoñ ké, e misi mené butuna, e nyé kande bénja yasi hene ne ngelélé.

26 E Yesus lere nyé nyé nde: «We ti yókwe se nyinje moy dyá na, dükwe kè tó dyó.»

Piyer nde, Yesus nyé Krist (Mt 16; Lk 9)

27 Yesus njä kwä benë bejekë benë kë ke pöku medya mete yi Sesare te yi Filip. Piñç te yi bo bå ke kendi kë, ε nyę diye bo nde: «Bomø lépi nde, mi nda?»

28 Ε bo yenja nde: «Baña lépi nde, we Jan te mō tòpuna bomø ke mɔrɔku. Baña nde, Eli. Baña sendi nde, wete mō punja melépi më Njambiyε nda bari.»

29 Ε nyę nje diye bo nde: «Ma ke yun, wunę lépi ba nde, mi nda?» Ε Piyer yenja lero nyę nyę nde: «We *Krist!»

30 Ε Yesus lerep nyę bo nde, kρε, ko bo t̄ leri dete nyę wete mumø na.

Yesus ke lero kasi sɔŋ ne

*nè womiya ne
(Mt 16; Lk 9)*

31 Ndana, ε Yesus kande tedya yan møyasi lero nde: «Yo kponate nde, *Mɔnɔ mumø sāngwaŋgwε nε məbɔnε budyate. Betomba be dya nè bækum be botu be ketina møyasi nyę Njambiyε nè botu be tedya məmbɔnγa ta sənje nyę. Yo kponate sendi nde, bo ta wo nyę, a má nje womiye ke metu yitati.»

32 Yesus bå ke lero melépi menɔri nε gbas gbas. Ε Piyer bù nyę kë nō nε naŋ kande gayna nε.

33 Yasi wete, ε nyę yenja bənje bejekë benë beno nε Piyer lero nyę nyę nde: «*Satan, londo ke keki mbe, keto metake mō yeti wete nε yi Njambiyε na, yo metake mete yi bomø!»

34 Ke kɔnje, ε nyę jeba ḥgil bomø nè bejekë benë lero nyę bo nde: «Ijge mumø kwadýe bənγwε mi, a t̄ boŋ yoto nε nde, yo yaŋa na. A sôba kroa nε bənγwε mi,

35 keto mumø hənε ε kwadýe kambidya nε joŋgwε dyenε nε ḥgom ḥgom kɔ ta d̄imbidýe yo. Ma yɔkɔ ε ta d̄imbidýe joŋgwε dyenε keto mbe nè keto Kimɔ Tom kɔ ta b̄e nε joŋgwε.

36 Ma ijge mumø si namø meneti maka hənε, nje d̄imbidýe joŋgwε dyenε, yo má nje kame nyę ijge?

37 Yo kwalɔ yasi te nda yi mumø yakama nyę ke numbu joŋgwε dyenε kɔ?

38 Yo nde, mumø hənε ε ta gwe njɔn jayna mbe nè jayna məlepi məmbe ke mbɔmbu botu be muka be tume kɔŋ ne Njambiyε joŋna ke məbeyɔ baka, *Mɔnɔ mumø ta gwe sendi njɔn wene komε nyę ta nje ke mɔy məluksa me Saŋgwε benë pupuna bejaki be Njambiyε.»

9

1 Yesus kɔ mbɔmbu lero sendi nyę bo nde: «Gbakasi yi mi lerep nyę wunę kέ: Ke njoka botu bête be d̄iye ndana waka baka, baña t̄i gwe kine pa bənje nda yi *Kandɔ Njambiyε ta nje nō nε nyangwε ḥguŋgudýe kέ na.»

Yotu Yesus ke senjɔ ke nyangwε mejası me Njambiyε (Mt 17; Lk 9)

2 Ya metu yitan jɔ wete ke kɔnje, ε Yesus bù Piyer nè Jak nè Jan kwä benë bo bero kë nε naŋ ke wete nyangwε keki. Kumɔ mate, ε yotu nε senje ke misi man.

3 Melambo mənɛ kpalma ranɔ nε ḥgey ḥgey ḥgey wumø nε mboŋ mboŋ. Kine mumø wete nε wete ke to məneti yakama weyε lambɔ, yo má wumø nda yite na.

4 Bo sém semɔ, Eli benë Mɔyisi baka ke nyę mesimø benë be Yesus.

5 Ε Piyer lerep nyę nyę nde: «Yekele, yo kimôte nde, wuse d̄iye waka. He sūm məbala yitati, wɔ wete, ε Mɔyisi wete, ε Eli wete.»

6 Piyer lépi dete, keto a t̄i b̄e ke duwε yasi te yi nyę yâkanγwε lero kέ na, keto wɔ kwaŋma bo.

7 Wete kulutu njä d̄ibidýe bo. Ε wete men wule ke mɔy kulutu lero nde: «Yɔkɔ mɔnmbe, sɔŋ temɔ mbe, wunę wôkunaŋgwε nε nyę.»

8 Ke bejekë ma kaŋe misi ḥgekila ke keki yan kέ, bo t̄i bənje se wete mumø na, ndi Yesus nyεrɔ benë bo.

9 Ndana, ke ijgi te yi bo bå ke piyε wule ke to keki kέ, ε Yesus kidýε

bo nde, kpe, bo tî yekidya yasi te yi bo bënjma ké nyé mumo na, bo ta diso yekidye, yite *Mônô mumo womiya ke njoka bemuñ.

10 Bo bakiya lepi yinori ne gbô kë temo, ε bo díki diyna tandé yan nde: «Kasi womiyate ke njoka bemuñ, yite lépi ba ne ñge?»

11 Ε bo diye nyé nde: «Keto ñge yi botu be ketina mëyasi lepe nde, Eli ta pa kande nje dîñ kék?»

12 Ε nyé yenja nyé bo nde: «Yo gbate nde, Eli ta kande nje yí nje kombile mëyasi hene tikô ke mbey te.» Ε nyé kë mbombu lepo nde: «Ma nan yi yo ketinate ke kasi *Mônô mumo nde, a ta sajwa ne mebône budya, bomo má yeliye nyé kék?»

13 Ma mi ke lepo nyé wuné nde: Eli ma nje, ε bomo kele yasi te yi bo kwadysa kelô kék ne nyé. Bo kelma nda yi yo ba ketinate ke kasi ne kék.»

Yesus ke soñe beya sisij ke yotu

*wetë mònô mbam
(Mt 17; Lk 9)*

14 Ke bo ma wuta ne bejeké te bari kék, bo dól nde, nyangwé ñgil bomo nè botu be ketina mëyasi sima lito bo tikô ke bembe. Bené bo ba ke nyé meso.

15 Ke ñgil bomo ma kañe ndi misi díke bënjé ne Yesus kék, ε bo ñgbakima sutiyé kë nyenô nyé.

16 Ε Yesus diye bo nde: «Wûne bo nyéki meso keto yasi te nda?»

17 Ε wetë mbam te ε ba ke moy ñgil kô yenja nyé nyé nde: «Yekélé, mi boñma mònmbé nje no ke yo, a ne wetë beya sisij ke yotu yi kele nde, a tî tapitañgwé na.

18 Mbey hene te yi nyé kwadysa dindô nyé kete, a ke bëte nyé ke meneti ne wenj. O bénja, mewuru ke pundo nyé ke numbu ne pukam pukam, a me ke nyambô mesy, yotu ma si dëto ne kañgata. Mi ñgwetama ne bejeké bo nde, bo dûdya beya sisij te soñe ke yotu ne. Yasi wetë, ε bo sudye.»

19 Ε Yesus yenja lepo nyé bo nde: «Wuné botu bëte be ti jáya yasi baka, 'mi ta diyo sine wuné kumô ndenêñ? 'Mi ta gbiso wuné kumô ndenêñ? Wuné njâki ne nyé woñga ke yembe.»

20 Ε bo bû nyé kë ndi. Ke beya sisij ma kañe ndi misi díke bënjé ne Yesus kék, ε nyé jalé mònçiké beyate. Ε nyé bale ke meneti kande mebiñgila, mewuru ke pundo ke numbu.

21 Ε Yesus diye sajgwé ne mònô nde: «Yo kânda ndenêñ?» Ε nyé yenja nde: «Yo ma kiki kande, a ndi ne mònçiké.

22 Ke yiña meñgimô yo ke díki bëte nyé ke dîte, yiña ke mòròku sà ndi nje te yi wo nyé woko. Ndi nde, ñge bë nde, we yakama kelô yaña, kama wuse, gwakô ñgwetë wusu.»

23 Ε Yesus lepe nyé nyé nde: «We kpál lepo nde: <Ñge bë nde, we yakama kelô yaña nde,> ma pe mo te ε tike temo ke yi Njambiye, mëyasi hene yakama kelna.»

24 Ndana, ε sajgwé ne mònô kembidya nedô nde: «Mi ke tiko temo, ma kama mi, keto yo sulnate nde, mi bêki ne tikina temo.»

25 Ke Yesus ma bënjé nde, ñgil bomo ke sutiyé yí nje kék, ε nyé bama ne beya sisij lepo nyé nyé nde: «We sisij te ε kele nde, mumo tî tapitañgwé, díbô sendi meto me mumo kô, gba mi ke kombile lepo nyé we nde: Pundo dñuwé ke yotu mònô ke. Kpe, we tî yôkwé nyiñe diyo se ke yotu ne na.»

26 Ε beya sisij kembidya jalé mònçiké beyate pundo dñuwé ke yotu ne. Ε mònçiké tika ne lõñkroñ nda munje. Ε sulô bomo lepe nde, a gwá.

27 Yasi wetë, ε Yesus bïye nyé ke bo tembidye. Ε mònçiké teme diyo ke teri kwéy.

28 Ke Yesus ma nje kwâ nyiñe tû kék, ε bejeké bené diye nyé tandé yan nde: «Keto ñge yi wuse sudya su soñna beya sisij te kék?»

29 Ε Yesus yenja nyε bo nde: «Njεl sisinj nda enoru yakama dñuwε ke yotu mumo ndi ne nje mεngwεta ne Njambiyε.»

30 Ke kɔŋte, ε bo temε womεte kwā ne Galile. Yasi wεtε, Yesus t̄i kwadysε nde, bomo dūkwε mbey ne na,

31 keto a bā ke tedye bejekε bεne meyasi lepo nyε bo nde: «Bo ta bū *Mōnō mumo kaŋε nyε ke mεbō me bomo, bo má wo nyε, a má nje womiye ke metu yitati.»

32 Ndi nde, bejekε t̄i wokε to lεpi te na, yasi wεtε, bo gwā wɔ diynate.

Nda kwā bεsō?

(Mt 18; Lk 9)

33 Bo kwaŋma kumō ke Kapernawum. Ke Yesus ma kwā nyiŋε tū kέ, ε nyε diyε bo nde: «Wunε bā ke nyε meso ke nje keto yasi te nda?»

34 Ε bo dīyε ne kpiŋgbili kine bñute numbu na, keto bo bā ke pitidya numbu ke nje yí duwε mō te ε kwaŋma bεsō ke njoka yan kō.

35 Ndana, ε Yesus kwā dīyε metidyε jeba bejekε kamō jō yiba lepo nyε bo nde: «Ngε mumo kwadysε bε bosa mumo ke njoka bεsō, a bēki nda njena mumo ke njoka yan hεnε, kelō sendi mesay nyε bo hεnε.»

36 Ε nyε bū wεtε gbelā mōnōsikε tembidye ke bembε yan kaŋε nyε bīye ke bō lepo nyε bo nde:

37 «Mumo hεnε ε bū wεtε mōnōsikε nda yōkō kimōte keto mbε, yo mi yi nyε bū kimōte. Ma mō te ε bū mi kimōte, yeti ndi mi ne nguru wombe yi nyε bū na, yo nde, a bōn Mō te ε tomma mi kō.»

Wuse t̄i baka njoka bomo na

38 Jan̄ lεpima nyε Yesus nde: «Yekelε, wuse bεnεma wεtε mbam ke soŋε bεya mesisinj ke yotu bomo ne dīnō dyō. Ε wuse gayε nyε, keto a yeti ke njɔŋ su na.»

39 Ε Yesus lepo nde: «Wunε t̄i gay nyε na, keto mumo ti yaka kelō mεyekambiye ne dīnō dyembε

nje yenja ndi numbu ndana ndana lεpina bεyate ne mi na.

40 Yo nde, ngε mumo ti l̄u dyambi sun̄gwε ne wuse, a ke kɔŋ su.

41 Ma gbakasi yi mi lεre nyε wunε kέ: Mumo hεnε ε ta nyε wunε pelo mōrōku wεtε nde, wunε hōbiya, keto wunε botu be *Krist, mō te t̄i kɔpɔ sol ne na.

42 «Ma ngε wεtε mumo kelō yasi te yi yakama jatidye wεtε mōnōsikε ke njoka bñōn baka be tike temō ke yembe baka ke bεya nje, ngε bo lεre ndi nde, bo bōn tari kōkuna yasi tñjō ke ηgīn mō te kwā bεtε nyε ke man, yite bo jekima kelō kimō yasi ne nyε bñufyate.

43 Ngε bε nde, wεtε bō yō ke kwadysε jatidye wε ke bεya nje, nō kīla bō te mbεtε soŋε. Yo ta jekō bε kimōte ke yō nde, nyiŋa ndi ne bō wεtε ke dyobō bε ne joŋgwε, laŋsa nde, bεkō ne mεbō hεnε yiba nje kwā kē ke dītε te yi dīyε kpo ne kpo kine dīmō kέ. [

44 Mate bñduŋ bεtε bε dyε bo ne fit fit baka yeti ke gwe na, ma dītε yeti ke dīmō sendi na.]

45 Ngε bε nde, wεtε kol yō ke kwadysε jatidye wε ke bεya nje, nō kīla kol te mbεtε soŋε. Yo ta jekō bε kimōte ke yō nde, nyiŋa ndi ne kol wεtε ke dyobō bε ne joŋgwε, laŋsa nde, bo bēta wε ke dītε te yi ti dīm kέ ne mēkol mō hεnε yiba ne jem. [

46 Mate bñduŋ bεtε bε dyε bo ne fit fit baka yeti ke gwe na, ma dītε yeti ke dīmō sendi na.]

47 Ngε bε nde, wεtε misi yō ke kwadysε jatidye wε ke bεya nje, nō dōka misi te mbεtε soŋε. Yo ta jekō bε kimōte ke yō nde, nyiŋa ke *Kando Njambiyε ne misi wεtε, laŋsa nde, bo bēta wε ke dītε te yi ti dīm kέ ne misi mō hεnε yiba ne jem.

48 Mate bñduŋ bεtε bε dyε bo ne fit fit baka yeti ke gwe na, ma dītε yeti ke dīmō na.

49 Dītε ta pupudye mumo hεnε ndi nda yi kwa kombile ne mεfye kέ.

50 Kwa kimō yasi, ma ke som kwa

si sambiyε, wunε ta kelɔ nan yi yɔkidye nɔ? Wunε bɛki nda mɛdye mɛte yi bε ne kwa kete joŋna ne te tandε yun.»

10

Kasi didya gwaki (Mt 19)

1 Yesus njɔ tɛmɛ womɛtε kwɑ kɛ ke mɛnɛti me Yuda ke ŋginje Yurdɛ. ɛ nyangwε ŋgil bɔmɔ nje wesidya wolo ke kɛki nɛ. ɛ nyɛ kandɛ tedya yan Meyasi nda njɛl wene.

2 ɛ *Befarisɛ nje ke yene yi nje bɔbɛ nyɛ. ɛ bo diye nyɛ nde: «Mɛmboŋga ke nyɛ ka mumɔ dɛti nde, a sɔŋa bɔ ne nyari wene?»

3 ɛ nyɛ yeŋsa nyɛ bo nde: «Mɔyisi pɛsimɛ nɛ ŋge nyɛ wunε?»

4 ɛ bo lɛpɛ nde: «Mɔyisi nya nje nde, mbam yakama kɛtɔ mɛkana mɛ dicya gwaki nyɛ nyari yi soŋe bɔ ne nyɛ.»

5 Yesus lɛpɛ nyɛ bo nde: «Yo kɛtɔ mɛtemɔ mun ne keskere, yori yi Mɔyisi kɛtima ne mboŋga te dɛte nyɛ wunε kɛ.»

6 Ma ke yi Njambiyɛ kusuma ne Meyasi ke kandinate kɛ, a kusuma mbam, kusɔ nyari.

7 Dete, mbam ta tiko saŋgwε bɛnɛ nyangwε joŋna bɛnɛ nyari nda kɔl bɛnɛ jon.

8 Bo hɛnɛ yiba ta nje bε ndi mbundɔ wɛtɛ. Komɛtɛ, bo yeti se bɔmɔ yiba na, bo mɛ ndi mbundɔ wɛtɛ.

9 Ma dɛte, mumɔ t̄i baka yasi te yi Njambiyɛ sima jaŋgwε kɛ na.»

10 Ke bo ma kumɔ ke t̄i kɛ, ε ɓejekɛ diye nyɛ mediyen wolo ke yasi te yi nyɛ lɛpima ndana kɛ.

11 ɛ nyɛ lɛpɛ nyɛ bo nde: «Mbam hɛnɛ ε ta soŋe bɔ ne nyari wene kwɑ b̄u mbaŋa, yite nyɛ mbam mewanja ke mbɔmbu bosa nyari.»

12 Ma ŋge nyari d̄uwɛ ke bɔ njom kɛ kelɔ gwaki bɛnɛ wɛtɛ mbam, yite nyɛ nya mewanja.»

Yesus ke nyɛ bɔnɔsikɛ mekombila (Mt 19; Lk 18)

13 Diyɔ kɛ, ε bɔmɔ b̄u sɛkɛ sɛkɛ bɔnɔsikɛ kɛ nɔ ke yi Yesus, na kpoki bo yi nyɛ bo mekombila. Yasi wɛtɛ, ε ɓejekɛ bame bo.

14 Ke nyɛ ma bɛnɛ dɛte kɛ, ε yo kwadycɛ temɔ ne budya. ɛ nyɛ lɛpɛ nyɛ bo nde: «Nɛ t̄iki sɛkɛ sɛkɛ bɔnɔsikɛ, nɛ bo nje ke yembe. Nɛ t̄i peti bo na, kɛtɔ *Kando Njambiyɛ, yo yi njɛl botu bete be nda bo baka.»

15 Gbakasi yi mi lɛpɛ nyɛ wunε kɛ: Ngɛ mumɔ ti jayɛ *Kando Njambiyɛ nda yi mɔnɔsikɛ jayɛ ne yasi kɛ na, ko a t̄i nyiŋɛ kete na.»

16 Ke kɔŋte, ε nyɛ kaŋɛ bɔnɔsikɛ soňe ke bɔ kase mɛbɔ ke yotu yan nyɛ bo mekombila.

Wetɛ mo kusuku ke nje ke yi Yesus (Mt 19; Lk 18)

17 Ndana, ke Yesus ma tɛmɛ nyiŋɛ nje kɛ, ε wetɛ mbam sɛdye nje kuse mɛbɔŋɛ ke mbɔmbu wene diye nyɛ nde: «Kimɔ yekele, mi kél nan, nɛ mi bε ne joŋgwε te yi kpo ne kpo?»

18 ɛ Yesus diye nyɛ nde: «Wε jébaŋgwε mi nde kimɔ mumɔ kɛtɔ ŋge? Kɛtɔ kine kimɔ mumɔ wetɛ ne wetɛ na, ndi Njambiyɛ nyɛrɔ.»

19 Wε ma duwɛ mɛmboŋga mɛ Njambiyɛ, yo nde: <Kre, wε t̄i woku mumɔ na. Wε t̄i kel wanja na. Wε t̄i gubu na. Wε t̄i pɛsi lepi nyɛ ke numbu mumɔ na. Wε t̄i sebila mumɔ b̄u ne yiŋa yasi ke mɛbɔ mɛnɛ na. Jesɔ sɔŋgwε bɛnɛ nyɔŋgwε.»

20 ɛ mbam yeŋsa nyɛ nyɛ nde: «Yekele, mi ke bakidye Meyasi mɛnɔri hɛnɛ kandɛ ne mɔnɔsikɛ.»

21 Yesus bɛnɛma nyɛ kwadycɛ nyɛ lɛpɔ nyɛ nyɛ nde: «Bukwɑ yasi wetɛ yi wε t̄i pa kelɔ kɛ, yo nde, kɛn dyanɛgwε Meyasi mɔ hɛnɛ, nɔ bɔŋ mɔni te kabɔ nyɛ buka bɔmɔ. Dete, wε ta bε ne kusuku ke dyanɛgwε. Ke kɔŋte, nɔ bɛnɛgwε mi.»

22 Yasi wetɛ, ŋge mbam kɔ ma wokɔ mɛlepɛ mɛnɔri kɛ, ε nyɛ tiŋɛ mɛngembɛ ne sibibi kwɑ ne ŋgambi, kɛtɔ a b̄a ne budya kusuku.

23 Ndana, ε Yesus kaŋe misi ḥgækila lero nyę bejekę bене nde: «Yo gba sulnate nde, botu be kusuku nyiňa ke *Kando Njambiyę.»

24 Bejekę ḥgbakimama leri yinori budyate. ε Yesus basidye lero nyę bo nde: «Wunę bɔno, yo gba sulnate nde, botu bete be nyę temę yan hене ke kusuku baka nyiň ke *Kando Njambiyę.»

25 Yo sulnate nde, nyangwe nyamо nde *samo yakama kwą lale nedо ke njembi alula nè nde, mō kusuku nyiň ke *Kando Njambiyę.»

26 ε bejekę ḥgbakima kwą to te lero tandę yan nde: «Ma ḥge be dete, nda yakama jü kɔ?»

27 Yesus bенјma bo lero nde: «Ke yi bomo, mumо yeti ne deti te yi kelo dete na. Ma ke yi Njambiyę, a ne deti te yi kelo meyasi hене.»

28 ε Piyer diye lero nyę nyę nde: «Bенјa, wuse ma tikо su meyasi hене kpalо bengwe wę.»

29 ε Yesus yenja nde: «Gbakasi yi mi lere nyę wunę ké: Mumо hене te ε ta tikо tų dyenę, tikо bemaŋ ho bedyombu ho nyangwe ho saŋgwę ho bɔno ho meŋwaŋ mene keto mbę nè keto Kimо Tom, mō te ta kpalо bę ne meyasi gomay ke numbu yasi wete te yi nyę tikima ké.»

30 Kande ndana mō te ta bę ne metu gomay. A ta bę ne bemaŋ gomay bę bedyombu gomay. A ta bę sendi ne benyangwe gomay nè bɔno gomay bę meŋwaŋ gomay. A ta bę ne meyasi menori hене ke moy nyangwe mebонe. Ma a ta bę sendi ne jongwe te yi kpo ne kpo ke metu mete yi ta nije ké.

31 Yo nde, bosa bomo budyate ta nije bę botu be njime. Sendi, botu be njime budyate ta nije bę bosa bomo.»

32 Bo bę ke kendi yi bendo kę pę Yerusalem. Yesus bę mbɔmbu, bejekę ke kɔn ne. Temę yan t̄i bę ne te na. Botu bete bę bę ke bengwe nyę baka bę ke gwe wę budyate. ε Yesus kala jeba bejekę bене kamо jo

yiba kande lepina yasi te yi nyę ta saŋgwę nō kę nyę bo:

33 «Ne bенјa, wuse be bende kę pę Yerusalem baka. Bo ta bę *Mɔnɔ Mumо nyę bekum be botu be nyęna sadaka nyę Njambiyę nè botu be ketina meyasi. Bo ta pęsö nde, bo wōku nyę. Ke kɔnje, bo má nje bę nyę kaŋe nyę botu bete be yeti ke duwe Njambiyę baka.»

34 Botu bete ta nyetö nyę sa meseri ke yotu ne. Bo ta njuro nyę ne njambala nje wo nyę, a má nje womiyę ke metu yitati.»

Jak bене Jaŋ ke diye Yesus yiŋa yasi (Mt 20)

35 Jak bене Jaŋ te bɔno be Sebede nję ke keki Yesus lero nyę nyę nde: «Yekele, yasi te yi wuse ta diye wę kę, he góru nde, kelо yo nyę wuse.»

36 ε Yesus diye bo nde: «Ne kwádyikwę nde, mi kēl ba ḥge nyę wunę?»

37 ε bo lere nyę nyę nde: «Komę wę ta bę diyɔ meluksa mō kę, jaya nde, wuse diy metidye ke keki yo, wete pulo mbam bę, wete pulo gare yo.»

38 Yasi wete, ε Yesus lere nyę bo nde: «Wunę yeti ke duwe yasi te yi wunę diye kę na. 'Wunę yakama hɔbiye ka pelo mebонe mete yi mi ta hɔbiye kę? Njel metɔpuna mete yi mi ta saŋgwę nō kę, 'wunę yakama weliye yo nde?»

39 ε bo yenja nyę nyę nde: «Wuse yakama weliye.» ε Yesus lere nyę bo nde: «Gbate, wunę ta hɔbiye pelo mebонe mete yi mi ta hɔbiye kę. Sendi, njel metɔpuna mete yi mi ta saŋgwę nō kę, wunę ta saŋgwę nō sendi.»

40 Ma yasi wete, ke kasi diyɔ metidye ke mbam bę ho ke gare mbę, yeti mi kabę yo nyę bomo na. Membey mète wókunaŋgwę ne botu bete be Njambiyę sima si kombile yo tike bo baka.»

41 Κε ɓejekε te bari kamɔ ma woko mɛləpi mɛte yi Jak benε Jan̄ ləpima kέ, ε temɔ yan kwa sun̄gwε ne bo.

42 Ε Yesus jeba ɓejekε hεnε ləpo nyε bo nde: «Wunε duwə nde, ɓotu bete yi ɓomo jeba nde ɓekum kε to mənəti baka ke kpalɔ ɓendɔ to yan ɓendɔ. Ma ɓe nyāngwε ɓotu bete ɓe ke njoka yan baka ke kpalɔ nate bo nata.

43 Yasi wete ke yun, yo yeti ke kwaŋna d̄ete na. Mo te ε kwaſyε ɓe nyāngwεtε ke njoka yun kɔ yâkaŋgwε kelɔ m̄esay nyε wunε.

44 Ma yɔkɔ ε kwaſyε ɓe bosa m̄umɔ ke njoka yun kɔ ɓɛki bala ɓɛsɔ hεnε.

45 Keto *Mɔnɔ m̄umɔ sendi ne ɳguru wene ti ma njáki, n̄e ɓomo kel m̄esay nyε nyε na, yasi wete, a njá nda m̄o m̄esay yí nyε joŋgwε d̄yene yí kolɔ ne budya ɓomo.»

Yesus ke butε misi me Bartime (Mt 20; Lk 18)

46 Bo kendima kumɔ ke Yeriko. Ke ɳgimɔ te yi Yesus ba ke pundo ɗuwε ke moy dya benε ɓejekε benε n̄e nyāngwε ɳgil ɓomo kέ, wete moy d̄ibina misi nde Bartime, mɔnɔ Time ba ke d̄iyɔ ke keki nje. A d̄ikima jɔmbɔ Meyasi ke m̄ebɔ me ɓomo.

47 Ngε nyε ma woko nde, yo Yesus te m̄o Nasaret kwá kέ, ε nyε nyε numbu ke kemb̄i ləpo nde: «Mɔnɔ Davit Yesus, gwakɔ ɳgwεtε wombe.»

48 Baŋa ɓomo budya te bamma nyε yí s̄a nje nde, a d̄ib̄i numbu. Ma ko ɓekɔ d̄ete, yo ke ɳgimɔ te yite yi nyε njá kemb̄o kwá to te nde: «Mɔnɔ Davit, gwakɔ ɳgwεtε wombe.»

49 Ndana, ε Yesus temε ləpo nde: «Wunε jébaŋgwε nyε.» ε bo jeba moy d̄ibina misi ləpo nyε nyε nde: «Wε t̄i kambi yaŋa na. Tema, a ke jeba wε.»

50 Ke nyε ma woko d̄ete kέ, ε nyε bete gambo ne ne vεŋ lombiyε kε pe yi Yesus.

51 Ε Yesus diye nyε nde: «Wε kwádyikwε nde, mi kēl ɳge nyε wε?» ε nyε yenja nyε nyε nde: «Yekele, kelɔ nde, mi b̄en̄naŋgwε.»

52 Ε Yesus ləpo nyε nyε nde: «Kwan̄gɔ, tikina temɔ te yi wε n̄o kέ joŋgwε wε.» Ndana ndana, ε nyε kande ɓen̄na yasi ɓen̄gwε Yesus kέ n̄o.

11

Yesus ke d̄yq ke Yerusalem (Mt 21; Lk 19; Jη 12)

1 Bo kendima wuta ne Yerusalem kumɔ ke keki Bettage n̄e Betani, ke pulɔ *Keki m̄eoliviye. Ε Yesus temε baŋa ɓejekε benε yiba kεn̄je mb̄ombu ləpo nyε bo nde:

2 «Wunε kēn ke d̄ya te ε kε mb̄ombu wun kɔ. N̄e nyiŋna d̄ya d̄ekε wunε ta dolo wete mɔnɔ tofu tiŋnate. Mumɔ wete ne wete t̄i pa d̄idye m̄eta m̄enε wete yesɔ ke to ne na. N̄e wunε wūnja nyε nje n̄o.

3 Ngε m̄umɔ diye wunε nde: «Wunε wūnja nyε keto ɳge?» N̄e wunε yēnsaŋgwε nde: «Nyāngwε Kumande ke kwaſyε nyε, a ta yɔkidyε nyε n̄edɔ.»

4 Bo k̄a, ε bo dole wete mɔnɔ tofu tiŋnate ke numey ke s̄e yaka ne nje, ε bo wunje nyε.

5 Ε baŋa ɓotu bete ɓe ba wome te baka diye bo nde: «Yiri ɳge yi wunε kelɔ kέ? Keto ɳge yi wunε wunje mɔnɔ tofu enɔru kέ?»

6 Ε bo yenja nda yi Yesus ləpima nyε bo kέ. Ε bo tike bo nde, bo kwāŋ n̄e nyε.

7 Bo boŋma mɔnɔ tofu kumɔ n̄o ke yi Yesus, bu m̄elambɔ man jono ke to ne. Ε nyε kwá ɓendɔ mɔnɔ tofu d̄iyɔ ke to ne.

8 Ɓomo budya te boŋma m̄elambɔ man jono ke nje, ε baŋa lekε yan mɔnɔ m̄ebɔ mejeti ke l̄ bete ke nje.

9 Botu bete ɓe ba mb̄ombu n̄e baka ɓe ba ke kɔŋ Yesus baka d̄ikima kemb̄o nde: «*Hosana, m̄ekombila ne yɔkɔ ε nje ne d̄inɔ Baba Mbokɔ!»

10 M̄ekombila b̄en̄naŋgwε ke kandɔ saŋmbambɔ wusu Davit yi nje kέ! Njambiye ɓɛki n̄e m̄eluksa ke kwey!»

11 Yesus dyaŋma kε Yerusaləm kwɑ nyiŋe mbanjɔ Njambiyε. Kε nyε ma si ɓεŋε meyasi hεnε te yi ɓa kε keki ne kέ, ε nyε kwɑ ɓenε ɓejekε ɓenε kamɔ jɔ yiba kε pε Betani, kεto ɳgimɔ sima kwɑ ɓud�ate.

*Yesus kε kita ne figiye
(Mt 21)*

12 Misi pūrε, kε ɳgimɔ te yi bo ɓa kε pundi ɗsuwe kε Betani kέ, Yesus ɓa kε woko nja.

13 Kε nyε ma kaŋε misi ɓεŋε ne wete njuku *figiye ne naŋ ne məmbəru ne gbi kέ, ε nyε kέ, na kέ ɓεŋ, simande yo wumma. Yasi wete, kε nyε ma wuta ne njuku te kέ, a sém ndi məmbəru ne məmbəru ne gbi, kεto yo tί ɓe ɳgimɔ wumna te.

14 Ndana, ε nyε lεpε nyε njuku figiye εnɔru nde: «Siyma bɔne ne ɳgbɔt nde, ko mumɔ wete ne wete tί dye se kwalɔ mbumɔ yɔ wete yeso na!» Bejekε ɓenε wokuma lepi yinɔri yi nyε lεpima kέ.

*Yesus kε ɗudye botu be dyaŋgwā
meyasi kε mbanjɔ Njambiyε
(Mt 21; Lk 19; Jη 2)*

15 Bo yɔkwɑ ne kɔkɔ dyɑ kε Yerusaləm. ε Yesus nyiŋe mbanjɔ Njambiyε kande ɗudya botu bεte ɓe ɓa kε dyaŋgwε nè baka ɓe ɓa kε ɓɔmɔ meyasi womete baka. A tindima mətəbel mε botu ɓe sənjina mɔni nè mesolo mε botu ɓe dyaŋgwā bεrepe bεte kε mənəti.

16 A tί tike nde, mumɔ wete ne wete sōba yinə yaŋa pesa nɔ ne moy mbanjɔ Njambiyε na.

17 A tedya bo məlepi mε Njambiyε lεpε sendi nde: «'Yo yeti gba kεtinate kε məkana mε Njambiyε nde: <Bo ta jeba tū dyembε nde tū te yi məkando hεnε ta ɳgbɔ ɳgwεtε ne Njambiyε kε moyte> na? Ma yasi wete, wunε kpalma yenṣa yun yo ne gbaŋ botu be gubɔ.»

18 Kε bekum be botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε nè botu be kεtina meyasi ma woko dete kέ, ε bo sà nje te yi bo yakama wo ne

nyε. Ndi nde, bo ɓa kε kambɔ nyε, kεto yasi te yi nyε díkima tedye kέ díkima kpoke temɔ ɓomɔ hεnε ɓud�ate.

19 Kε bekoko ma dya kέ, ε Yesus punde ɗsuwe kε moy dya ɓenε ɓejekε ɓenε.

20 Kε bo ma nje tóke sendi nje ɓeməŋmənε kέ, ɓejekε sém nde, njuku *figiye kɔ ma gwe sɔsɔ ne kawoyo kande ke ton te kumɔ nji.

21 Ε Piyer take yasi te yi kwaŋnama kέ. Ε nyε lεpε nyε Yesus nde: «Yekele, ɓεŋa njuku figiye te yi wε ma kítangwε ne nyε kɔ ma sɔsɔ.»

22 Ε Yesus nje dīyɔ lεpɔ nyε bo nde: «Wunε tiki temɔ kε yi Njambiyε.

23 Gbakasi yi mi lεpε nyε wunε kέ: ɳge mumɔ lεpε nyε keki te yɔkɔ nde: <Dûkwε waka kε ɓalɔ kε maŋ,> yo ta kelna dete, ɳge nyε tike temɔ nde, yasi hεnε te yi nyε lεpima kέ ta kelna gbate kinε ɓe ne meso kε temɔ na.

24 Yori yi mi lεpε nyε wunε nde: Yasi hεnε te yi wunε ta diye Njambiyε kε məŋgwεtə mun, ɳge wunε tike temɔ nde, wunε me ne ya te, Njambiyε ta nyε wunε yo.

25 «Ma kε ɳgimɔ hεnε te yi wunε temε yí ɳgwεtə ne Njambiyε, ɳge ɓe nde, wunε ne yinə lepi sun̄gwε ne wete mumɔ, wunε tiki nyε ne ɳgwεtε, nε Saŋgwε wun te ε dīyε kε dyoɔbɔ kɔ tiki sendi wunε ne ɳgwεtε kε bεya meyasi mεte yi wunε kεlε kέ.

26 Ma ɳge wunε ti tike bεsɔ ne ɳgwεtε na, saŋgwε wun te ε dīyε kε dyoɔbɔ kɔ tί tiko sendi wunε ne ɳgwεtε kε bεya məkεle mun na.»

*Deti Yesus wúla kε yi Njambiyε
(Mt 21; Lk 20)*

27 Bo yɔkwɑ wolo kε kε Yerusaləm. Kε ɳgimɔ te yi Yesus ɓa kε jombila kε moy mbanjɔ Njambiyε kέ, ε bekum be botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε nè botu be kεtina meyasi nè betomba be dya nje kε yenε

²⁸ diye nyé nde: «Deti te yi wé kele né meyasi mète yike kék wúla we? Nda nyé wé deti nde, keló meyasi mète?»

²⁹ Ε Yesus yeñsa nyé bo nde: «Mi sendi, mi ndi né lepi wéte yi mi ta diye wuné, nè wuné yéñsañgwé nyé mi, nè mi nje lepi mbey te yi deti te yi mi kele né meyasi mète wule kete kék.

³⁰ Nda tomé Jan nde, a njáki tópë bómō ke mórokú? 'Yo Njambiyé ho yo bómō? Ma nè yéñsañgwé nyé mi.»

³¹ Ndana, ε bo kande mediyna tandé yan lepo nde: «Ijge wuse lepe nde: Yo Njambiyé tomé nyé, yite a ta diye nde: Ma kétó ñge yi wuné tì tike temó ke yasi te yi nyé lepima kék?

³² Ma ñge wuse nje yeñsa nde: Yo bómō tomé nyé, yite...» Bo lépi dete, kétó bo bá ke kambo ñgil bómō, kétó bómō héné bénja nde, Jan gbate mō punja méléipi me Njambiyé.

³³ Dete, ε bo yeñsa nyé Yesus nde: «Wuse yeti ke duwé na.» Ε Yesus nje lepo nyé bo nde: «Mi sendi, mi yeti ke lepo yaña nyé wuné ke kasi deti te yi mi kele né meyasi mète kék na.»

12

Kanó ke kasi bœya botu be

*bákidya ñgwañ
(Mt 21; Lk 20)*

¹ Ke kónje, ε Yesus kande lepina meyasi nyé bo nè nje mékano. Ε nyé lepe nde: «Wéte mumó sama ñgwañ *vinyé. Ε nyé kelé kakwé litó nè yo, timó mbey sòpita mémbumó, sumó sendi doñgbe doñgbe tû yi pémna ñgwañ. Ε nyé nje kané yo héné nyé baña botu be mésay nde, bo bákidya, be sendi nè ñgabiyé te yan kete. Ke kónje, ε nyé kwá lóndunate kék yiña meneti.

² Ke ñgimo te yi mémbumó sima dëtó ke ñgwañ ma dyá, ε nyé tomé wéte mō mésay kénje ke yi bari, nè bo njesé nyé ñgabiyé mémbumó mète yene.

³ Yasi wéte, botu be mésay te bari temma býie nyé mëndé yókidye nyé nè gboñgo bo.

⁴ Ke kónje, ε nyé tomé sendi wéte mō mésay kénje bo. Ε bo mëndé mbete kómbe ke to toyé nyé wuñgwé.

⁵ A njá tomó sendi mbaña ke kónje yóru. Ε bo wo mbete. Ε nyé nje tomó sendi baña budýate kénje. Bo natima baña tumbó wo baña.

⁶ Ndana, ε nyé tika ndi nè ndañga mónó wené, soñ temó nè. Yí sidýe nò, ε nyé nje tomó nyé kénje lepo nde: «Bo ta kambo, kétó yo mónmbe.»

⁷ Yasi wéte, botu be mésay baka njá lepo tandé yan nde: «Né bénja, mō te ε ta tika nè mélíko, ekó! Né njáki, he wóku nyé, nè wuse tika su nò.»

⁸ Ε bo býie nyé wo, bù muñ nè kék li ke kónje ñgwañ.

⁹ «Ma sa ñgwañ ta nje keló nan? A ta nje girise botu be mésay bénori nje kané ñgwañ nyé baña.

¹⁰ Yite nde, wuné tì pa tólo lepi ke yi diye kétinate ke mékana me Njambiyé kék na? Yo kétinate nde: «Tari*f1* te yi botu be sumna tû sejma kó kpálma nje bë sañgwé kondú.

¹¹ Ma yasi kë, yo mékale me Baba Mboko, yo yasi te yi wuse bénje ñgbakima. »

¹² Ke bekum Beyuden ma si woko méléipi ménori héné kék, ε bo sà nje te yi býie Yesus, kétó bo duwá nde, a nyéki kanó te sunjgwé nè bo. Yasi wéte, bo bá ke kambo ñgil bómō, dëte ε bo jisé kwá tiko nyé.

Yesus nde, bómō gbôku garama

*nyé Sesar
(Mt 22; Lk 20)*

¹³ Bo njá tomó baña *Befarisé nè baña botu bête be bá ke njóñ kumande Herod baka kénje ke yi Yesus, nè bo döñgidye nyé wule kë lepi te yi ta pundi ke numbu nè kék.

¹⁴ Ε bo dyá lepo nyé nyé nde: «Yekele, wuse duwá nde, wé mō

gbakasi ko ke misi me nda, keto we ti báñ yó mbéri misi me mumó na. We tédyá yó nje Njambiyé gbate gbate. 'Membongá lépi nde, mumó gbóku garama nyé *Sesar? 'He gbóku ho he tí gboku?»

15 Yesus duwá likisi yan, ε nyé diye bo nde: «Wuné bóba mi keto ḥge? Wuné bón ne sule wete nje nō, nē mi ḥeñ.»

16 Ε bo nje nō bý kañe nyé nyé. Ε nyé diye bo nde: «Yike yekambiye to nda? Ketina mèkèti mète yike tédyá nda?» Ε bo yenja nyé nyé nde: «Yo yi Sesar.»

17 Ε nyé nje lero nyé bo nde: «Wuné nyéki Sesar mèyasi mète yené, nyé Njambiyé mèyasi mète yené.» Bo ḥgbakimama ḥudyate ke yasi te yi nyé yenjsama ké.

Kasi womiya bomo (Mt 22; Lk 20)

18 *Besadusé lépi yan nde, bemuñ tí womiyé na. Bo njá sendi ke yi Yesus diye nyé mediyan lero nde:

19 «Yekele, ke njoka membonga musu yi Moyisi ketima ké, yo ketinate ke moyte nde: <Ngé mumó ḥe ne mañ, ḥge mañ wené te gwe tikó nyari kiné ja benné nyé na, na bón kuso te, na ja kwañdyé ne díno mañ ε gwá kó.»

20 Yo ḥá ne ḥaňa ḥáno bembam yitan jó yiba be jadya ke moy yan. Tomba te boñma nyari gwe kiné tikó ko mònòsiké benné nya te na.

21 Ε kó te bý kó gwe kiné tikó ko mònòsiké benné nya te na. Yo ḥá ndi sendi dete ne mò yitatite.

22 Yo kwañnama ndi dete sidye ne bo hene yitan jó yiba ne gbukup. Ko mumó wete ne wete ke njoka yan tí ja benné nya te yí kuso ne kandó na. Diyó ké, ε nyari nje gwe sendi ke kó yan hene.

23 Ma ke yeso te yi bemuñ ta womiyé nō ké, ke njoka bembam baka, nya kó ta nje ḥe nya nda, keto bo hene yitan jó yiba boñma nyé ne megwaki?»

24 Ε Yesus lero nyé bo nde: «'Né ti bénja nde, mejósó mun wúla, keto wuné ke ndekima yasi te yi yo ketinate ke mèkana me Njambiyé, ndekima sendi ḥguñgudye Njambiyé na?»

25 Yo nde, komé bemuñ ta womiyé ké, megwaki tí bénja se na. Yasi wete, bomo hene ta joñna nda yi ḥejaki be Njambiyé joñna nō ke dyobó ké.

26 Ma ke kasi womiya bemuñ, yite nde, wuné tí pa tólo ka mèkana mète yi Moyisi ketima ké na? Wuné tí pa tólo ke mbey te yi lero kasi mònò jeti te ε ḥá ke biye díté ké na? Womete Njambiyé lepima nyé Moyisi nde: <Mi mbe Njambiyé te ε Abaraham, Njambiyé te ε Isak, Njambiyé te ε Yakóp.» Wuné tí pa tólo mbey te na?

27 Yo nde, Njambiyé yeti Njambiyé bemuñ na, nyé Njambiyé te ε botu bête be ne joñ baka. Gbate, wuné ke moy mejósó ne pitik.»

Kasi mbonga te ε kwañma bëso kó (Mt 22)

28 Wete mò ketina mèyasi ḥá ke leñgwé metó ke meso mète yi bo ḥá ke nyé ké. A benné nde, Yesus yenjsama kimôte nyé *Besadusé. Ε nyé nje ke keki ne diye nyé nde: «Ke membonga hene, yén kwá bëso?»

29 Ε Yesus yenja nyé nyé nde: «Mbonga te ε kwañma bëso kó, yo yókó ε lero nde: <Kandó Isarayel, woko. Siya Baba Mbokó, yo ndi Baba Mbokó te Njambiyé wusu.»

30 Kwadikwé Baba Mbokó te Njambiyé wó ne temó yó hene, ne sisin yó hene, ne ḥyanó ḥyo hene, ne deti yó hene.»

31 Mbonga yibate, yo nde: <Kwadikwé mòn nda yi we kwadikwé ne yotu yó ké.» Kiné mbaña mbonga ε kwañma membonga maka yibate na.»

32 Ε mò ketina mèyasi nje lero nyé nyé nde: «Kimó yaña, yekele, we lepima gba gbakasi yí lero nde, siya

Njambiyε yo ndi nyε nyεrō, kinε mbanja se na.

³³ Sendi, ηγε μυμό kwadyε Njambiyε ne temo ne hene, ne dyanɔ dyanε hene, ne deti ne hene, kwadyε jakɔsɔ μυμό nda yi nyε kwadyε ne yotu ne kέ, yo yite lajsa mesadaka hene te yi μυμό yakama nyε Njambiyε kέ. Yo yite lajsa mesadaka me bonyamɔ te yi bo lodyε lodyukwε, ko mesadaka mete yiri hene.»

³⁴ Yesus bεnja nde, a yejsama kimote ne dyanɔ, ε nyε lεpε nyε nyε nde: «We me nedɔ te yi nyiε ke *Kandɔ Njambiyε.» Ke kɔjte, ko μυμό wete ne wete t̄i bōbε diye nyε mediyan se na.

³⁵ Yesus bā ke tedye mεlepi me Njambiyε nyε bōmō ke mbanjɔ Njambiyε. ε nyε diye nde: «Keto ηge yi botu be ketina mεyasi lεpε nde, *Krist mɔnɔ Davit kέ?»

³⁶ Davit ne ηguru wene lεpima n̄ deti te yi Kimɔ Sisiŋ nde: «Baba Mboko lεpima nyε Kumande wombe nde: Diyo metidyε ke mbam bā mbe nde, mi siki kawule bεpendɔ bā tiko ke nji mεkol mɔ.»

³⁷ Davit ne ηguru wene ke jeba nyε nde Kumande. Ma Kumande wene ta kpalɔ nje bε mɔnɔ wene nan?» Nyangwε ηgil bōmō bā ke lεngwε meto ke yasi te yi nyε bā ke lεrɔ kέ ne mesosa.

³⁸ Piŋɔ te yi Yesus bā ke tedye yasi kέ, ε nyε lεpε nyε bōmō nde: «Wunε dīy ne sɔsɔ ne bōtu be ketina mεyasi. Bo kwádyikwε jaŋa ne nyangwε nduleŋ nduleŋ megambo ke mbombu bōmō, kwadyε sendi nde, bōmō kē nyεnɔ bo ke mεmbεy komε bōmō diki wesidya kέ.»

³⁹ Bo kwádyikwε dīy ke bosa mεmbεy ke mεmbanjɔ mεwesidya me Beyuden, sā sendi kpasa mεmbεy ke metu medina.

⁴⁰ Bo wénjila mεyasi hene ne mbul ke mεbɔ me bekusɔ bōmō, diki nje kelɔ sewna mεngwεta, nε bōmō bεnε nde, bo kimɔ bōmō. Njambiyε ta

jose bo tedye bo nyangwε mεbōne kwā to te.»

Wetε buka kusɔ nyari ke nyε Njambiyε

yasi ne temo ne hene
(Lk 21)

⁴¹ Yesus dīyima metidyε yaka ne kpongi nyεna sadaka nyε Njambiyε. A bā ke bεnε nda yi ηgil bōmō bā ke nyε mɔni kete kέ. Botu be kusuku budyate bā ke nyε budyā mɔni kete.

⁴² Wetε buka kusɔ nyari njā bεtε limbi sisi yiba yi yaka pata wetε.

⁴³ Yesus jebama bejekε bεnε lεpε nyε bo nde: «Gbakasi yi mi lεpε nyε wunε kέ: Buka kusɔ nya kō nya kwā baka hene,

⁴⁴ keto bari hene nya būyɔ mεyasi mete yi bo bε no kwā to te kέ. Yasi wete, buka kusɔ nya kō nya yasi hene te yi bā nde, a jōŋnaŋwε nō ke dīy mεbukɔ mεnε kέ.»

13

Kasi mεbōne mete yi ta nje kέ
(Mt 24; Lk 21)

¹ Ke ηgimɔ te yi Yesus bā ke pundɔ ke mbanjɔ Njambiyε kέ, ε wete jekε wene lεpε nyε nyε nde: «Yekele, bεnja ndi mbεri metari mete yike wa! Bεnja ndi metu mete yike wa!»

² ε Yesus yejsa nyε nyε nde: «'Nduku, we ke bεnε nyangwε metu mete yinɔri? Kinε tari wete ne wete ta dīy waka ke to jakɔsɔ kinε nde, bo gbūŋgula bεtε ke mεnεti na!»

³ Ke kɔjte, ε nyε kwā kē dīy metidyε yaka ne mbanjɔ Njambiyε ke *Keki mεoliviye. Nε Piyer nε Jak nε Jan bā Andere bā ndi bεnε be Yesus bεrɔ. Bo dīyima nyε nde:

⁴ «Lεpε nyε wuse, mεyasi mete ta kwaŋna ndenen? Yo ηge yi ta tedye nde, mεyasi mete hene ta bε ke kelna kumɔ ke njenate?»

⁵ Ndana, ε Yesus kandε lεpε lεpε nyε bo nde: «Wunε dīy ne sɔsɔ, ma μυμό me nje sebile wunε.

⁶ Keto bōmō budyate ta nje nε dīy dīyembe lεpε nde: «Mi *Krist,

mi kɔ!> Dete, bo ta sebile budyā
bomō.

⁷ Komē wunē ta wokō bomō ke
lērō kasi mēdyambi, wokō ḥgum
ḥgum te kē, wunē tī gwaki kaŋ yaŋa
na, kēto mēyasi mēte yâkaŋgwē
kelna. Ndi nde, yite tī pa bē siyna
mēyasi na.

⁸ Kandō wētē ta tēmē lū dyambi
ne wētē kandō. Kumande wētē má
tēmē lū dyambi ne jakōsō. Mēnēti ta
ḥgwaŋgwā ke yiŋa mēmbey. Kolō ta
kelna ke to mēnēti. Mēyasi mēnōri
ta bē ndi gbelā toŋ mēbōne.

⁹ Ma wunē dīy yun ne sōsō, kēto
bo ta bū wunē kaŋ nyē botu bē
pēsina jēsi. Bo ta njuro wunē ne
njambala ke mēmbanjō mēwesidya
me Beyudēn. Wunē ta tēmē ke
mbōmbu bekum ne ke mbōmbu
bekumande jōse lēpi ke kasi mbe. Yo
ta kelna dēte, nē wunē lēpi mēyasi
mēte yi wunē bēŋma nē yi wunē
duwā ke kasi mbe kē nyē bo.

¹⁰ Bosa yasi, yo nde, bo kānda
pa pele Kimō Tom nyē mēkandō me
bomō hēnē.

¹¹ Komē bo ta bū wunē kē no
ke mbōmbu botu bē pēsina jōsi kē,
wunē tī kanda gwe kaŋ wo yotu
ke yasi te yi wunē ta lērō kē na.
Yasi wētē, wunē lēpi ndi lēpi te yi
Njambiyē ta nyē wunē ke numbu
ke kiya mbe kē, kēto yeti wunē ta
lepina na, yo Kimō Sisiŋ.

¹² Maŋ ta dyaŋgwē maŋ wene
nyē bomō, nē bo wo nyē. Saŋgwē
ne mōnō ta kelō sendi dēte ne
mōnō wene. Bōmbesike ta lū
dyambi sungwē ne bēsaŋgwē ban
nē bēnyaŋgwē ban dyaŋgwē bo nyē
bomō, bo má wo bo.

¹³ Bomō hēnē ta bēnō wunē kēto
dīnō dyembē. Ma yōkō ε ta gbisō
kelō tiŋ kumō ke siynate kō ta jū.

¹⁴ «Wunē ta bēŋe mō te yi bo jēba
nde *Nyaŋgwē mō bēkidya mēyasi ε
kelē gbutu bīye ne mbanjō Njambiyē
kō ke nje dīyō ke mbe y te yi nyē
ti yaka dīyō kēte kē. Ma mō te
ε tōlē mēlepi maka kō wōku to te
dīyō ne sōsō.» ε nyē nje lērō nde:

«Komē wunē ta bēŋe mēyasi mēte ke
kwaŋna dēte, nē botu bēte bē dīyē
ke mēnēti me Yuda baka sēdyikwē
kambō kē ke to mēkeki.

¹⁵ Mō te ε ta bē ke tosiyō kō pīkwē
kīnē pa nyiŋe tū nde, na kē bū yaŋa
pundo no na.

¹⁶ Sendi, mō te ε ta bē ke ḥgwaŋ
kō tī yōkwe ne kōkō nde, na pa kē
bū lambō ne na.

¹⁷ Boma bēte bē ta bē ne moy nē
baka bē ta bē ndi ke nyē bōnōsikē
bēri ke ḥgimō te yite baka ta saŋgwā
ne mēbōne.

¹⁸ Wunē ḥgwaŋtāŋgwē ne Njam-
biyē nde, mēyasi mēte tī dyaŋ ke
ḥgimō abekata na,

¹⁹ kēto ke ḥgimō te yite, nyāŋgwē
mēbōne ta bēŋna. Kandē yi Njam-
biyē ma kūsu ne mbokō kumō ndana
yiŋa nyāŋgwē mēbōne tī pa bēŋna
dēte na. Sendi, yiŋa nyāŋgwē
mēbōne tī bēŋna se dēte wētē yeso
na.

²⁰ Ti bēki nde, Baba Mbokō kāya
būyō mētu mēte tīkō ne ḥgbet na,
ma mumō wētē ne wētē tī jū na. Yasi
wētē, a kayma yo, kēto botu bēte bē
nyē sima si tōkē baka.

²¹ «Ma ḥge mumō lēpē nyē wunē
nde: <Ha *Krist waka ho a wari!>
wunē tī jaya na.

²² Kēto botu bēte bē lēpē jā nde,
bo Krist nē baka bē lēpē sendi
nde, bo botu bē punja mēlepi me
Njambiyē baka ta nje. Bo ta kelō
mēyekambiye, kelō sendi nyāŋgwē
mēyasi, bo yakama jatidye ko botu
bēte bē Njambiyē sima si tōkē baka
ke yiŋa nje.

²³ Ma wunē dīy ne sōsō, mi ma
lērō mēyasi hēnē nyē wunē.

Yesus ta kala nje (Mt 24; Lk 21)

²⁴ «Ma ke kōŋ mētu me nyāŋgwē
mēbōne mēnōri yeso ta dīmō,
ḥgwēndē tī panō se na.

²⁵ Besisō ta kētiye ke kwey balō
ke mēnēti. Mēyasi mēte yi bē ne
ḥguŋgudye yi dīyē ke kwey kē ta
ḥgbōkisa budyate.

26 Ke kɔ̄jte, bo ta bɛ̄nɛ *Mɔ̄no mumɔ̄ ke nje ne mɛ̄kulutu ne nyangwɛ ŋungudye nè nyangwɛ mɛ̄luksa.

27 A ta tomo ɓejaki bɛ̄nɛ kɛ̄nɛ ke mɛ̄mbey hɛ̄nɛ, ke mɛ̄boku mɛ̄ mɛ̄neti maka hɛ̄nɛ yini ke to mbokɔ̄. A ta wesidye botu bete be nyɛ sima si tɔ̄ke baka.

*Kanɔ̄ ke kasi figiye
(Mt 24; Lk 21)*

28 «Wunɛ bô̄j dyano ke yasi te yi *figiye tedye ké. Ke ɲgimɔ̄ te yi mɛ̄bɔ̄ mɛ̄te mɛ̄ ke bɔ̄yɛ nè ke ɲgimɔ̄ te yi mɛ̄mboru mɛ̄te mɛ̄ ke lo, wunɛ ke duwɛ nde, ɲgimɔ̄ mbiyu ma wuta.

29 Dete sendi, komɛ wunɛ ta bɛ̄nɛ nde, mɛ̄yasi mɛ̄te mɛ̄ ke dyâ, wunɛ dûkwɛ nde, *Mɔ̄no mumɔ̄ mɛ̄ nedɔ̄ te yi nje, yasi mɛ̄ ke ɲgiŋ nyinɔ̄.

30 Gbakasi yi mi lerep nyɛ wunɛ ké: Ko botu bete be ne joŋ ke ɲgimɔ̄ te yɔ̄kɔ̄ baka tî gwe hɛ̄nɛ kinɛ nde, mɛ̄yasi menɔ̄ri hɛ̄nɛ dyâŋ na.

31 Dyobɔ̄ nè meneti ta si kwâ yambile, ma ndi mɛ̄lepi mɛ̄mbe tî yambile ko wete yeso na.

32 «Ma ke kasi yeso nè hawa te yi mɛ̄yasi mɛ̄te ta dyâ kete ké, ko mumɔ̄ wete ne wete yeti ke duwɛ na, ko ɓejaki bete be dîyɛ ke dyobɔ̄ baka, ko *Mɔ̄no, ndi Da nyerɔ̄ duwɛ.

33 Wunɛ dîy ne sɔ̄sɔ̄, wunɛ pêm yasi, keto wunɛ yeti ke duwɛ ɲgimɔ̄ te yi mɛ̄yasi mɛ̄te ta dyâ kete ké na.

34 Yo ta bɛ̄ nda yi wete mbam ε temma kwâ kɛ̄ lɔ̄ndunate ke wete meneti, tiko tû dyene kaŋɛ mɛ̄yasi hɛ̄nɛ nyɛ botu be mɛ̄say bɛ̄nɛ. A tedya mumɔ̄ hɛ̄nɛ yasi te yi nyɛ yâkaŋwɛ kelɔ̄, lepɔ̄ nyɛ mɔ̄ te ε dîkima bakidye numey kɔ̄ nde, a pêm yasi.

35 Dete, wunɛ pêm yasi, keto wunɛ yeti ke duwɛ ɲgimɔ̄ te yi sa tû ta yɔ̄kwe kete ké na. A yakama yɔ̄kwe ho ɓekoko ho ne bembɛ tu ho ke ɲgimɔ̄ kɔ̄ku kuɓe ho bɛ̄mɛŋmɛnɛ.

36 Wunɛ pêm yasi, kambɔ̄ a mɛ̄ nje dyâ ne bɛ̄lɛm dɔ̄ngidye wunɛ ke jaco.

37 Yasi te yi mi lerep nyɛ wunɛ ké, mi lépi nyɛ bɔ̄mɔ̄ hɛ̄nɛ: Wunɛ pêm yasi.»

14

1 Jeso *Paska Beyuden nè ɲgimɔ̄ jesɔ̄ dyena mɛ̄mampa te yi kinɛ ɲgâ kete ké bukwâ ndi metu yiba, nè yo kelna. Bekum be botu be nyɛna sadaka nyɛ Njambiyɛ nè botu be ketina mɛ̄yasi saŋma nje te yi bo yakama biye Yesus ne nje likisi yí wo ne nyɛ.

2 Bo saŋma nje te dete, keto bo dîkima lepɔ̄ nde: «Yo tî kelnaŋwɛ ke bembɛ jesɔ̄ na, kambɔ̄ bɔ̄mɔ̄ mɛ̄ nje kelɔ̄ mɛ̄yasi ne hoyo hoyo.»

*Wete nyari ke kumbɛ lɔ̄binda ke
to Yesus ke Betani
(Mt 26; Jy 12)*

3 Yesus bâ ke Betani ke tû wete mbam nde Simɔ̄n, a bâ ke kɔ̄nɔ̄ ne ndoko. Piŋɔ̄ te yi bo bâ ke dyena ké, ε wete nyari nyiŋɛ tû ne wete ndaki tondunate ne yiŋa lɔ̄binda nde *nar yi dye budya mɔ̄ni. Bo sama ndaki te ne wete tari nde albatere. Lɔ̄binda te bâ ne seŋgeleŋ, bo tî pulɛ yo ne yiŋa yasi na. Ε nya kɔ̄ leke numbu ndaki kumbɛ mutɔ̄ yinɔ̄ri ke to Yesus.

4 Baŋa botu bete be bâ womete baka wokuma ŋgambi lepɔ̄ tandɛ yan nde: «To bekidya lɔ̄binda te yike ba ne ɲge?»

5 Ma bo dyaŋgwa yo budya mɔ̄ni laŋsa buyɔ̄ mɔ̄ni te yi bo gbo ne mɔ̄ mɛ̄say ke metu mɛ̄say gɔ̄may yitati yí kame ne botu be ɲgwetɛ.» Ε bo lepina beyate sun̄gwe ne nya kɔ̄.

6 Yasi wete, ε Yesus lerep nde: «Wunɛ tîki nyɛ ne sɛm. Keto ɲge yi wunɛ njan̄gwe nyɛ ké? A kelma kimɔ̄ yasi ne mi.»

7 Ne bê̄nɛ, wúnɛ botu be ɲgwetɛ ke dîyɔ̄ ke kiya mbey metu hɛ̄nɛ. Dete, mɛ̄ngimɔ̄ hɛ̄nɛ te yi wunɛ kwadyɛ, wunɛ yakama kelɔ̄ kimɔ̄

yasi ne bo. Ma ke be mi, mi ti diyo mbe sine wune ke kiya mbey metu hene na.

⁸ Yasi te yi nyet ba ne feti te yi kelo, a kelma. A kandima si lombes mi lobinda ke yotu mbe yi ladye ne pumbuna mbe.

⁹ Gbakasi yi mi lepe nyet wune ke: Mbey hene te yi bo ta pele Kimo Tom ke to meneti hene, bo ta yekidye sendi yasi te yi nya ko kelma ke, ne bomo taki ne nyet.

¹⁰ Judas te Iskariot, yokc e ba ke njoka bejeket kamc jo yiba ko kwaajma ke ke yi bekum be botu be nyena sadaka nyet Njambiyet, na ke dyaangwe Yesus nyet bo.

¹¹ Ke bo ma si wokc yasi te yi nyet lepima nyet bo ke, e bo be ne mesosa budystate. E bo kpo nde, bo ta nyet nyet moni. Ndana, e Judas kande sajna kimc ngimo te yi nyet yakama dyaangwe ne nyet.

Yesus ke dye jes Paska

benet bejeket benet (Mt 26; Lk 22; Jy 13)

¹² Bosa yeso jes dyena memampa mete yi kinet ngat kete ke dyaajma. Yo yeso wona bocno besam ne sadaka yi medye me jes Paska Beyuden. E bejeket be Yesus dyet nyet nde: «We kwadysikwe nde, wuse kcn kombile mbey dyena jes Paska te yo we?»

¹³ E nyet tome banja bejeket benet yiba lepo nyet bo nde: «Wunet kcn ke nyangwe dyet, wunet ta sangwa ne wetet mbam ne mapi moroku, ne wunet bengwe nyet.

¹⁴ Mbey te yi nyet ta nyijet kete, wunet lepi nyet sa tu nde: «Yekele nde: Mbey te yi sine bejeket bembet ta dye Paska kete ke ba we?»

¹⁵ A ta tedye wetet nyangwe tongari nyet wunet ke tu kwey ke pay to te ne meyasi hene gweyakombilate ke moyte. Yo womete yi wunet ta kombile medye me Paska te yusu.»

¹⁶ Bejeket ka dyet ke moy dyet dolo meyasi hene nda yi Yesus lepima

nyet bo ke. E bo kombile medye me Paska.

¹⁷ Ke bekoko ma dyet ba ke, e Yesus dyet benet bejeket benet kamc jo yiba.

¹⁸ Piyo te yi bo ba ke mbey medye ke dyena ke, e nyet lepe nde: «Gbakasi yi mi lepe nyet wune ke: Wete mumo ke njoka yun ta dyaangwe mi, a waka ke dyena sine nyet.»

¹⁹ Yo nya bo ngambi budystate ke temo. E mumo hene diye nyet wete wete nde: «'Yo ka mi?»

²⁰ E nyet yenja nyet bo nde: «Yo wete mumo ke njoka yun bejeket kamc jo yiba, sine nyet ke bete bo ke kiya katc medye wete.»

²¹*Moco momo ta kwet gbatte nda yi yo ketinate ke kasi ne ke mekana me Njambiyet ke. Ndi nde, mebonet ta balo ke to mo te e dyaangwe nyet ko. Bo ma diy kine ja mo te, ma yo gba kimote budystate ke yene.»

Kasi medye me Njambiyet (Mt 26; Lk 22; 1Kt 11)

²² Piyo te yi bo ba ke dyena ke, e Yesus bu mampa. Ke nyet ma si nyet Njambiyet wosoko ke, e nyet leke yo kaaje nyet bo lepo nde: «Wunet bon, yike membundu membue.»

²³ Ke kointe, e nyet bu pelo ne tena menjam ke moyte. Ke nyet ma si nyet Njambiyet wosoko ke, e nyet kaaje yo nyet bo, e bo hene hobiye.

²⁴ E nyet nje lepo nyet bo nde: «Yike mekiyc membue, yo mekiyc mete yi kele mbon, mekiyc mete yi ke nyanja keto budya bomo.»

²⁵ Gbakasi yi mi lepe nyet wunet ke: Ko mi ti hobiye se tena menjam maka na kumc ke ngimo te yi mi ta nje hobiye ne wetet jontate ke *Kando Njambiyet.»

²⁶ Ke bo ma si jembina yi lukse ne Njambiyet ke, e bo kwet ke ke *Keki meoliviye.

²⁷ E Yesus lepe nyet bo nde: «Yasi te yi mi ta sangwa no ke ta njanngwe wunet hene ke tikina temo te yi wunet tike ke yembe ke, jatidye wunet ke beya nje. Keto yo ketinate ke

mékana më Njambiyé nde: «Mi ta mukò mò bakiðya besam, besam má si wanja.»

28 Yasi wëtë, komë mi ta womiyé kék, mi ta kande kumò Galile në wuné.»

29 Ε Piyer lëpë nyé nyé nde: «Ngé ñe nde, ke yi ñomò héné yasi te yi wë sañgwa nò kék ta njangwé bo dëte ke tikina temò te yi bo tike ke yo kék, jatidye bo ke bëya nje, ma pële yembé, ko yo tì bëagna dëte na.»

30 Ε Yesus lëpë nyé nyé nde: «Gbakasi yi mi lëpë nyé wë kék: Ke gba tu te yoko muka wë ta tonò kumò mëngä yitati nde, wë yeti ke duwé mi na piñò te yi kubé tì pa koko kumò mëngä yiba na.»

31 Yasi wëtë, ε Piyer pitidye ke numbu në lëpö nde: «Ko bëkò nde, sòñ te bëya mi siné wë, ko mi tì tonò në mbët nde, mi yeti ke duwé wë na.» Bo héné lëpima ndi dëte sendi.

Yesus ke ñgwëta ne Njambiyé

ke Getsemane (Mt 26; Lk 22)

32 Ke konyte, ε bo kwà kék ke wëtë mbey nde Getsemane. Ε Yesus lëpë nyé bejeké bëne nde: «Wuné dìy metidye waka kumò ke ñgimò te yi mi ta sidye mëngwëta ne Njambiyé.»

33 Ε nyé bù Piyer nè Jak nè Jañ kwà nò. Ε wò kande biyna në budiyate, temò nè bá ne habubú.

34 Ε nyé lëpë nyé bo nde: «Temò mbe në ñgambi nda mi ta gwe. Wuné dìy waka, në dìy mëjemsidye.»

35 Ε nyé kwà në mbët kék mbombu bálo ke meneti ñgwëta ne Njambiyé, ho ñgimò mëbònë mëte yite yakama londò ke keki nè.

36 A díkima lëpö nde: «*Aba Da, wë nè deti te yi kelò meyasi héné. Kelò nde, nyanqwé mapi mëbònë mëte yiké dûkwé ke to mbe. Ma yo tì kelnañgwé nda yi mi kwadysé kék na, yo kélnañgwé nda yi wë kwadysé kék.»

37 Ε nyé kék yókwé nje komë bejeké bá kék dolò bo ke jakò. Ε nyé lëpë nyé

Piyer nde: «Simón, wë ke gba jakò. Ko gbéla hawa wëtë, wë tì wëliyé diyò mëjemsidye na.»

38 Wuné dìy mëjemsidye, nè wuné ñgwétañgwé në Njambiyé, ma mëbobilan më nje lajsa wuné. Temò ne yesidye kelna kimò yasi, ko dëte, mëmbundò ne tekò.»

39 Ε nyé jisë wolo kwà kék ne nañ kék ñgwëta ne Njambiyé lëpö ndi kiya mélépi mëte yi nyé kandima lëpö kék.

40 A kák gbingbò mate nje dolò sendi bo ke jakò, keto jakò kwañma bo ke misi. Bo tì bë ne yaña te yi bo yakama yeñsa nyé nyé na.

41 Ke konyte, ε nyé nje ke mëngä yitatile, ε nyé lëpë nyé bo nde: «Wuné kómbla ya ndana, wëdya yun lale. Yakama yey, ñgimò dyañma. Në bënya, bo ta bù *Mónò mumò ndana kañe nyé ke mëbò më botu be mëbeyò.»

42 Në témá, hë kwâñ. Në bënya, mo dyañgwé mi kó yima!»

Bo ke bïye Yesus (Mt 26; Lk 22; Jy 18)

43 Yesus bá ndi ke lëpö dëte kék, yaka në Yudas te ε bá ke njoka bejeké kamò jò yiba kó ke dyà. A njà në nyanqwé ñgil ñomò. Bo bá në mëkafa nè mëtegbe. Yo bëkum be botu be nyéna sadaka nyé Njambiyé nè botu be ketina meyasi nè betomba be dya tome bo.

44 Mò te ε ta dyañgwé nyé kó nyá bo kasiya nde: «Mò te yi mi ta nyéno nyé dulò numbu nè kó, eru, nè wuné bëya nyé kwà nò pëmò nyé kimòte.»

45 Yudas dyañma kòrò kòrò kék ke keki Yesus lëpö nde: «Yekele!» kwà dulò numbu nè.

46 Dëte, ε botu baka ñgbò bïye Yesus.

47 Wëtë mò te ε bá womëte kó sute kafa kòtò nè mò mësay më nyanqwé kum botu be nyéna sadaka nyé Njambiyé pësò tò nè bëte ke meneti.

48 Ε Yesus diye botu bënori nde: «'Mi ka mò guñò, né wuné bù

mækafa nè mætegbe yi njé fiye ne mi?

⁴⁹ Mi díkima ciyo metu hene ke njoka yun tedye bomo mæleperi me Njambiyé ke mbanjo Njambiyé, ma wuné ti fiye mi na. Yo nde, mæyasi kwâjnañgwé díke, né mæleperi mæte yi díye ketinate ke mækana me Njambiyé ké si tondu.»

⁵⁰ Ndana, ε bejeké hene si posiyé li nyé.

⁵¹ Wete gwanjo bá ke beñgwé Yesus ndi ne gbela gwey ke yotu kiné yiña lambó ke moyte na. ε bo kwaðe nyé.

⁵² Yasi wete, ε nyé wækidyé gwey tikó ne bo sedye kwá sôkeré.

Yesus ke mbombu nyangwé

josi Beyuden (Mt 26; Lk 22; Jy 18)

⁵³ Bo bonja Yesus ké no ke yi nyangwé kum botu be nyena sadaka nyé Njambiyé. Bekum be botu be nyena sadaka nyé Njambiyé hene nè betomba be dya nè botu be ketina mæyasi wesidyama womete.

⁵⁴ Piyer bá ke beñgwé Yesus ne nañ kumó ke moy ndoko nyangwé kum botu be nyena sadaka nyé Njambiyé. ε nyé kwá ciyo metidye benné botu be mesay kwá wetina díté.

⁵⁵ Bekum be botu be nyena sadaka nyé Njambiyé nè bomo hene be bá ke njøn nyangwé josi Beyuden baka sajma to lepi te yi bo ta lepo sungwé ne Yesus yi wo ne nyé. Ma yasi wete, bo sajma deñgo.

⁵⁶ Yo nde, bomo budyate díkima ne pëso lepi nyé nyé ke numbu. Ma ñgiñ yan bá dèle dèle.

⁵⁷ Baña bomo temma pëso lepi nyé nyé ke numbu lepo nde:

⁵⁸ «He wokuma, a ke lepo nde: <Mi ta si leke mbanjo Njambiyé te yøkó yi bomo summa ne mëbó kó nje sumo wete ndi ke metu yitati. Mbete yeti mëbó me bomo ta sumo na.» »

⁵⁹ Ko dête, ñgiñ yan bá sendi dèle dèle ke lepi te yi bo lepima ké.

⁶⁰ Ε nyangwé kum botu be nyena sadaka nyé Njambiyé teme ke mbombu bomo hene diye Yesus nde: «'We yeti ke yenja ka yaña ke yasi te yi botu lepe sungwé ne we ké na?»

⁶¹ Ε Yesus díye ndi ne sem kine yenja yaña na. Ε nyangwé kum botu be nyena sadaka nyé Njambiyé basidye diye nyé lepo nde: «'We ka *Krist, mõnó Njambiyé te ε ne mæluksa kó?»

⁶² Ε Yesus yenja nde: «I, yo mi. Wuné ta benné *Mõnó tumo metidye ke mbam bø Njambiyé te ε ne ñgunjufye hene kó. Wuné ta benné sendi nyé ke njé ke moy kulutu ke dýobó.»

⁶³ Ndana, ε nyangwé kum botu be nyena sadaka nyé Njambiyé nyale melambó ke yotu ne lepo nde: «Ige yi bo ta lepo sendi nyé wuse ké?»

⁶⁴ Wuné wokuma lepi gbutu te yi nyé lepima sungwé ne Njambiyé ké. Ke yun, ne benná nan?» Ε bo hene pëse nde, yakama nde, bo wôku nyé.

⁶⁵ Ε baña kande sana meseri ke yotu ne, woto misi mënë, sômo nyé lepo nyé nyé nde: «Tubo mò te ε sômma we kó.» Ε botu be mesay biye nyé kande kpakina ne ke pokó.

Piyer ke tone nde, a yeti ke

duwe Yesus na (Mt 26; Lk 22; Jy 18)

⁶⁶ Ke ñgimo te yi Piyer bá ndi ke moy ndoko ke së ké, ε wete nya te ε bá ke njoka bomari bete be díkima keló mesay ke tû nyangwé kum botu be nyena sadaka nyé Njambiyé baka nje.

⁶⁷ Ke nyé ma benné Piyer ke mewetina me díté ké, ε nyé señgile nyé lepo nyé nyé nde: «We sendi, we bá wûne Yesus te mò Nasaret.»

⁶⁸ Ε Piyer tone lepo nde: «Mi yeti ke duwe yanja na. Mi yeti ke woko mbe to yasi te yi we kwadye lepo ké na.» Ε Piyer jise ke moy ndoko ké pele numey te. Ε mbam kubé kóke.

⁶⁹ Ke nya kó ma benné Piyer wolo ké, ε nyé kande lepinaté sendi nyé

botu bete be bā womete baka nde: «Mbam kō ke njoka botu bete.»

70 Ε Piyer basidye tono. Diy় nē mbet ke kōj te kē, ε botu bete be bā womete baka lere nyε nyε nde: «Gbate, we ke njoka botu bete, kēto we mo Galile.»

71 Ε Piyer kande makinja me yotu biye kwey biye njī lero nde: «Mi yeti ke duwe mbam te yi wunε lere nō kō na.»

72 Yaka nē mbam kubé ke kōkō ke mēngā yibate. Ε Piyer nje take leri te yi Yesus ma lépi nyε nyε nde: <We ta tono kumō muka mēngā yitati nde, we yeti ke duwe mi na piñō te yi kubé tī pa kōkō kumō mēngā yiba.› Kē Piyer ma take leri yinori kē, ε nyε kande dskwe.

15

Yesus ke josi ke mbombu Pilat (Mt 27; Lk 23; Jη 18)

1 Beməŋmənε sut bekum be botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε kelma kutu benn betomba be dya nē botu be kētina mēyasi nē bomo hēnε te be diyε ke nyāŋgwε josi Beyuden baka. Ke bo ma si woto Yesus kē, ε bo bū nyε kwā nō kaŋε nyε nyε Pilat.

2 Pilat diyma nyε mediyān lero nde: «'We kumande Beyuden nde?» Ε Yesus yēnsa nyε nyε nde: «Yo nda yi we lere kē.»

3 Bekum be botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε lerpima budya mēyasi sun̄gwε nē nyε.

4 Pilat kā mbombu diyε nyε nde: «We yeti nē yaŋa te yi lero na? We yeti ke woko mēyasi hēnε te yi bo lere sun̄gwε nē we kē na?»

5 Ε Yesus diyε ne sem kine yēnsa se yaŋa na. Ε Pilat ḥgbakima budfyate.

6 Ke ḥgimō jesō *Paska hēnε Pilat dīkima soŋe bō nē mo jōbō wete, yōkō yi bomo dīkima lero nde, a sōŋa bō nē nyε kō.

7 Wete mbam nde Barabas bā ke jōbō benn bekumbō benn, kēto bo woma mūmō ke ḥgimō te yi bo desa

ne to bomo sun̄gwε ne bekum be dya kē.

8 Ngil bomo sutiya kē pe yi Pilat kande diyna ne nde, a nyēki bo yasi te yi nyε dīki nyε bo kē.

9 Ε Pilat nje diyε bo nde: «Wunε kwādyikwε nde, mi sōŋa bō nē kumande Beyuden yōkidye nyε nyε wunε?»

10 Pilat dīya dete, kēto a duwā nde, bekum be botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε bā nē bēya temō sun̄gwε ne Yesus.

11 Ko dete, bo sesidya bomo nde, bo lēpi nyε Pilat nde, a sōŋa bō nē Barabas yōkidye nyε bo, tiko Yesus.

12 Ε Pilat basidye diyε bo nde: «Wunε kwādyikwε nde, mi kēl nan ne yōkō yi wunε jeba nde kumande Beyuden kō?»

13 Ε bo kembε wolo lero nde: «Ḥgbakō nyε ke kroa!»

14 Ε Pilat diyε bo nde: «Ma yo kwalō bēya yasi te nda yi nyε kelma kē?» Ε bo kembidya ndana kwā to te lero nde: «Ḥgbakō nyε ke kroa!»

15 Pilat kwādya wēdye temō yan kelō nda yi bo diyma kē. Dete, ε nyε soŋe bō nē Barabas yōkidye nyε nyε bo. Ke nyε ma si nyε dēti nde, bo njūru Yesus ne njambala kē, ε nyε kaŋε nyε nyε bo, nē bo kē ḥgba nyε ke kroa.

16 Besōja njā ḥgbəsō Yesus kē nō ke moy sē ndoko ke mbanjō Pilat ke numey tū dīyenε. Ε bo wesidye ndingelē njōj besōja hēnε.

17 Bo lēnja nyε wete kpasa tena gambo, bū yinā mēkol nē mēsōru kēte kē jakō ne dūŋgwε te lēnje nyε ke to.

18 Ε bo kande sombila ne lero nde: «Kumande Beyuden, he lēpi!»

19 Ε bo bū kum soŋ kwele nē nyε ke to, sa mēsōri ke yotu nē, kuse mēbōj kētō mbombu ke mbombu wēnε.

20 Ke bo ma si sidye serka nē dete kē, ε bo sōre kpasa tena gambo yinori ke yotu nē, nje lēnje nyε mēlambō mēnε, ḥgbəsō nyε kwā nō, nē bo kē ḥgba nyε ke kroa.

*Bo ke bù Yesus kè njaba ke kroa
(Mt 27; Lk 23; Jñ 19)*

21 Mbaña mbam nde Simón, mo Sirén, saŋgwé ne Aleksandere nè Rufus ḫa ke kwà ne nje ne nje wule njawaŋ. E besoja jeliye nyé nde, a sôba kroa Yesus.

22 Bo boŋma Yesus kumó nò ke mbey te yi bo jeba nde Golgota, yite nde Mbey gboŋgo to.

23 Kumó mate, ε bo bù yinjá ménjam mete yi bo pulma nè yinjá yasi nde *mir ké nyé nde, a hōbiya. Yasi wete, a tì hōbiye na.

24 Ke bo ma si njaba nyé ke kroa dëte ké, ε bo bù melambó ménne lù ke mbari yí kabidya ne yo, yí duwé ne njabiyé te yi mumó hene ke njoka yan yakama bù ké.

25 Bo njabáki nyé ke hawa yitan jo yini te yi bëmëŋmene.

26 Yí tedye ne to sɔŋ ne, bo këtima yinjá yasi njaba ke to kroa ne nde: «Yókó kumande Beyuden.»

27 Bo njabama sendi nyangwé botu be gubó yiba ke kroa nda Yesus, wete ke kroa te wene puló mbam bo ne, wete ke wene puló gare.

28 Dete, lepi te yi yo këtinate ke mëkana me Njambiyé nde: «Bo tolma nyé ke njoka botu be beya mëkele» ké, sima tondo.

29 Botu bête be díkima kwà kwango ne nje baka díkima toyé nyé kënje ndingile to sɔŋe pokó lepo nde: «Hey we! We mo te ε leke mbanjó Njambiyé nje sumó ndi ke metu yitati kó,

30 joŋgwé yotu yó ne njuru wo piye ke kroa.»

31 Bekum ḫe botu ḫe nyena sadaka nyé Njambiyé nè botu ḫe tedya membonga díkima nyetó sendi nyé tandé yan lepo nde: «A díkima joŋgwé baña boma, ma a yeti ne deti te yi joŋgwé yotu ne ne njuru wene na.

32 Ma *Krist te kumande Isarayel píkwé njegenje ndana ke kroa, nè wuse bënj, nè wuse tiki temó ke yené.» Botu bête yi bo njabama

bo bëne be Yesus baka díkima toyé sendi nyé.

33 Ke bëmbe yeso ma dyà ké, ε yitil kelé ke ndingele meneti kumó ke hawa yitati te yi ḫekoko.

34 Ke hawa yitati ma dyà ké, ε Yesus kembe ne men ke kwey lepo nde: «Eloy, Eloy, lama sabatani?» Yite nde: «Njambiye wombe, Njambiye wombe, we léj mi këto njé?»

35 Ke baña botu bête be ḫa womete baka ma wokó dëte ké, ε bo lepe nde: «Ne wôku ndi, a ke jeba Eli.»

36 ε wete mbam ke njoka yan sedye kè bù yinjá yasi nda kusa tòpè ke yinjá dyanjina ménjam sɔmò ke jeti sambile nyé nyé nde, a hōbiya. ε mbam te lepe nde: «Ne tiki, he pa bënj, simande Eli ta nje pidye nyé soŋe ke kroa.»

37 ε Yesus kembe dëtinaté jeyé gwe.

38 ε nyangwé lambó te yi ḫa kësate ke mbey te yi ne kiyo ke mbanjó Njambiyé ké nyaliye ke bëmbe kande kwey kumó njí.

39 Ke kum besoja gomay te ε ḫa womete ke teri ke mbombu Yesus kó ma bënjé nda yi Yesus jeyma nò ké, ε nyé lepe nde: «Mbam kó ḫa gbate Ménó Njambiyé!»

40 Baña boma ḫa sendi womete. Bo díkima díyó ne naŋ bënjé yasi kënje. Mariya te njondú Magdala nè Mariya te nyangwé ne Yosef bëne Jak te ε ḫa mònòsike ke njoka bëso kó, nje bù sendi mbaña nyari nde Salome ḫa ke njoka boma bënòri.

41 Bo díkima bënjwé Yesus kelo mesay nyé nyé ke njimó te yi nyé ḫa nò ke Galile ké. Yo ḫa sendi ne baña budya boma be temma nje Jerusalem bëne be Yesus baka.

*Pumbuna Yesus
(Mt 27; Lk 23; Jñ 19)*

42 Bekoko sima dyà, yo ḫa njimó te yi bo díki komşa kete yí tedye nde, njimó mewedya mete yi yeso *Saba ta ḫe ke kande.

43 ε Yosep te mo Arimate dyà. A ḫa ke njøŋ nyangwé jøsi Beyuden.

Bomo bā ke jeso nyę. Sendi, nyę nē ḥguru wene bā ke ladye *Kando Njambiyę. ᘚ nyę tihe temo kē ke yi Pilat kē diye muŋ Yesus.

44 ᘚ Pilat ḥgbakima yi woko nde, Yesus gwā dete ne kpeten. ᘚ nyę jeba kum besoja kō diye nyę, simande Yesus ma kiki gwe.

45 Ke kum besoja ma lero nyę nyę nde, Yesus gwā gbate kē, ᘚ nyę jaye nde, Yosep bōn muŋ ne.

46 ᘚ Yosep bōme ndōmbo kwā pidojye muŋ Yesus ke kroa bōye ne ndōmbo kē niŋgwé ke boŋsɔŋ te yi bo timma ke wete nyangwé tari kē. ᘚ nyę nje biŋgile wete tari dībō ne numbu te.

47 Mariya te ḥgondu Magdala nē Mariya te nyangwé ne Yoses beŋma mbey te yi bo pumbuma nyę kete kē.

16

Womiya Yesus (Mt 28; Lk 24; Jy 20)

1 Ke yeso *Saba ma si kwā kē, ᘚ Mariya te ḥgondu Magdala nē Mariya te nyangwé ne Jak nē Salome bōme yiŋa məmuto məte yi bā ne kimō mətul, nē bo kē nyę ke yotu Yesus.

2 Beməŋməne sut ke bosa yeso te ᘚ kande jōnja sōndi, ᘚ bo təmə yi kē ke boŋsɔŋ ke ḥgimō te yi njanjakwé nje nō kē.

3 Bo dīkima diyna nde: «Nda ta njeŋe tari soŋe ke numbu boŋsɔŋ nyę wuse?»

4 Ke bo ma kaŋe misi, bo bénja nde, bo ma njeŋe tari yinori soŋe. Yo nde, yo bā nyangwete budystate.

5 Ke bo ma nyiŋe ke moy boŋsɔŋ, bo bénja mbaŋa gwanjō mətisdyę pulɔ mbam bō ne wumna gambo ke yotu. ᘚ bo gwe wō budystate.

6 ᘚ nyę lepe nyę bo nde: «Ne tī gwaki wō na. Wuné sáŋ Yesus te ᘚ Nasaret yi bo ḥgbama ke kroa kō. A ma womiyę, a yeti se waka na. Ne bénja mbey te yi bo niŋgwá nyę kete kē.

7 Ma wuné kēn kē lero nyę Piyer nē ḫejeké bête bari nde, a ma kande kwā ne wuné kē pe Galile. Wuné ta ḫeŋe nyę mate nda yi nyę ma leri nyę wuné kē.»

8 ᘚ bo punde ke boŋsɔŋ sedyę kwā ne ḥeŋgwāŋwa, yo kwaŋma to yan. Dete, bo tī lere yaŋa nyę tumo na, keto wō kwaŋma bo budystate.

*Yesus ke punje yotu nyę ḫejeké benę
(Mt 28; Lk 24; Jy 20)*

[**9** Yesus womiya bəməŋməne ke bosa yeso te ᘚ kande jōnja sōndi. ᘚ nyę kande punje yotu nyę Mariya te ḥgondu Magdala yi nyę soŋma beya məsiŋ yitan jo yiba ke yotu ne kō.

10 ᘚ nyę kwā kē yekidye yo nyę botu bête be joŋnama benę be Yesus baka. Bo bā ke wo yotu lelo.

11 A ləpima nyę bo nde, Yesus ne joŋ, a beŋma nyę. Ke bo ma woko dete kē, bo tī jaye na.

12 Ke kōŋte, ᘚ Yesus punje yotu nyę bāŋa yiba ke njoka yan ne yiŋa yotu dēlē ke ḥgimō te yi bo bā ke kē ke yiŋa məlunde kē.

13 ᘚ bo yōkwé nje yekidye sendi nyę beŋjōŋ ban. Yasi wete, bo tī jaye sendi yasi te yi bo ləpima nyę bo kē na.

14 Ke kōŋte yinori, ᘚ Yesus nje punje sendi yotu nyę ḫejeké benę kamō jo wete ke ḥgimō te yi bo bā ke dyena kē. A ndeyma bo, keto bo bā ne meso ke temo. Sendi, bo tī tike temo ke yasi te yi botu bête be beŋma nde, a womiya ləpima kē na.

15 Ke kōŋte, ᘚ nyę lepe nyę bo nde: «Wuné kēn ke to məneti hēnē kē pelē Kimō Tom nyę bōmō hēnē.

16 Mō te ᘚ ta tīkō temo ke Kimō Tom te, jaye nde, bo tōpa nyę ke mōrōku, mō te ta jū. Ma yōkō ᘚ ta dīyō kiné tīkō temo ke Kimō Tom te na, jōsi ta balō ke to ne.

17 Botu bête be ta tīkō temo ke Kimō Tom te baka ta kelō kwalō meyekambiye te yike, yo nde, bo ta soŋe beya məsiŋ ke yotu bōmō ne

đinč dyembę. Bo ta lępina ne yiňa
męnumbu.

¹⁸ Bo ta biye sendi bęnyoňę lale
ne bō. Ke bo həbiye yiňa yasi te yi
ne lōku kete, yo tí kelč bo yaňa na.
Bo ta kase mębō ke yotu bōtu bekōn,
mekōn man má siyč.»

*Yesus ke yɔkwe kè dyoňč
(Lk 24)*

¹⁹ Ke Kumande Yesus ma si lępina
nye bo ké, ε Njambiyę yɔkidyę nyę
kənję dyoňč. ε nyę kwą kè dıyč kę
mbam bō Njambiyę.

²⁰ ε bęjekę nje kwą kę pele Kimo
Tom ke męmbey hęne. Kumande
Yesus bą ke kōň yan, nyę bo deti te yi
kelč meyekambię, né bōmo duwę
nde, lępi te yi bo lępę ké, gbakasi.]

Kim̄o Tom Yesus Krist te yi Lukas k̄etima

Mekana mete yōkō, yo Lukas k̄ete yo. A jéki k̄eto yo kēnje Teyofil. Yo ndi Lukas k̄ete m̄ekana me <Mesay mete yi Botu be Tomun be Yesus kelma>. A kelma mesay budfyate benē Pol (Bt 16:11 yi k̄e nō, nje bū Fl 24). A bā sendi nyangwē dōkita (Kl 4:14).

To m̄ekana mete yi nyē k̄etima k̄e tédfa ne sañsañ nde, Krist ne njololo ke menje hēne, nyē *Mōno mumō. Lukas ke yekidye jongwē Yesus kande ke ḥigimō te yi nyē bā gwanjō k̄e. A ke lero sendi nde, Yesus bā ke gwe ḥigwētē bōmo budfyate.

Wuse yakama bāke m̄ekana maka ke nyangwē mēngabiyē yitan:

1. To m̄ekana maka (kumte 1).
2. Kasi jariki Yesus. Kasi tōpuna ne ke mōrōku. Dino besajmbambō benē. Kasi te yi *Satan bobila ne nyē k̄e (kumte 1-4).
3. Mesay mete yi Yesus kelma k̄e (kumte 4-19).
4. Bōmo ke sēnē Yesus. Kasi sōn ne (kumte 19-23).
5. Womiya Yesus. Jōnja mesay mete yi nyē nya bejekē benē k̄e. Duwā ne k̄e pe dyobō (kumte 24).

¹ Nyangwē mbam Teyofil, budya bōmo nya bō ke ketina meyasi mete yi kwañnama ke njoka wusu k̄e.

² Bo k̄etima yo beñgwē yasi te yi botu b̄ete be b̄ejma ne misi man wule ke kandinate yekidya nyē wuse k̄e. Botu b̄ete sendi njā nje be botu be lēpina mēlepi me Njambiyē.

³ Ke mi ma si gōsō to te b̄iye kimōte wule nda yi yo kandima nō k̄e, ε mi sendi b̄ejne kimōte nde, mi k̄eti yo k̄eto ne nje te nyē we,

⁴ né we duwē nde, meyasi mete yi bo tedya we k̄e ke nje gbate.

Jaki Njambiyē ke nje lero

kasi jariki Jan

⁵ Ke ḥigimō te yi Herod bā kumande ke meneti me Yuda k̄e, yo bā ne wete mo nyēna sadaka nyē Njambiyē, dīnō dyenē nde Sakari. A bā ke njōn Abiya. Nyari wenē bā ke kando *Arōn. Dīnō dyenē bā nde Elisabet.

⁶ Bo hēne yiba bā ne ḥigbej ke misi me Njambiyē. Bo joñnama bākidye mēmboñga nē mēlepi me Baba Mbokō hēne kinē mōnō mējēssō na.

⁷ Bo t̄i bē ne mōnōsikē na, keto Elisabet bā kundu, sendi, bo hēne sima jombe.

⁸ Wete yesō Sakari bā ke tonjē mesay mēne ke mbōmbu Njambiyē, keto yo bā ḥigimō mesay mete yi njōn te yene.

⁹ A kelma dēte nda yi botu be nyēna sadaka nyē Njambiyē dīkima kelō ne mesay man k̄e. Ke ḥigimō te yite, ε bo kelē tay ke mbōmbu Njambiyē. ε tay tedye nde, Sakari nyīnā mbanjō Baba Mbokō k̄e lodye meyasi mete yi ne kimō metul k̄e.

¹⁰ Nyangwē ḥgil bōmo bā ke ḥigwēta ne Njambiyē ke sē ke ḥigimō lodya meyasi mete yi bā ne kimō metul k̄e.

¹¹ Ndana k̄e, ε wete jaki Baba Mbokō punde ke mbōmbu Sakari. A bā ke tēri ke pay mbam bō ke mbey te yi bo dīki lodye meyasi mete yi ne kimō metul k̄e.

¹² Ke Sakari ma bēnē jaki Njambiyē k̄e, ε dyano dyenē dīmbiyē, ε nyē gwe wō budfyate.

¹³ ε jaki Njambiyē lēpē nyē nyē nde: «Sakari, we t̄i gwaki wō na, keto Njambiyē jayma mēngwēta mo. Nyari wō Elisabet ta ja mōnō mbam. We ta lo nyē nde Jan.

¹⁴ We ta bē ne nyangwē mesosa keto ne. Sendi, budya bōmo ta sosa komē nyē ta jadye k̄e,

15 keto a ta be nyangwete ke misi me Baba Mbokɔ. A ti dye menjam ho nyanna menjam na. A ta be tondunate ne Kimɔ Sisiŋ kande ke moy nyangwe.

16 A ta yɔkidye botu be kando Isarayel budyate njese ke yasi Baba Mbokɔ te Njambiyɛ wan.

17 A ta kwɔ mbɔmbu ne Nyangwe Kumande nda mɔ tomun Njambiyɛ ne sisin nè deti nda Eli. A ta yenja metemo me besangwe ne bɔnɔ nde, bo kwâdyikwe bɔnɔ ban. A ta kelɔ nde, botu be mbandɔ bɛki ne dyano nda ɔgbɛy ɔomo yí kombile ne kimɔ kando tike Baba Mbokɔ.»

18 E Sakari lere nyɛ jaki Njambiyɛ nde: «Mi ta kelɔ nan yí duwe no nde, meyasi ta kwanja dete? Keto mi sima jombe. Sendi, mesew me nyari mbe sima ɔuyɔ.»

19 E jaki Njambiyɛ yenja nyɛ nyɛ nde: «Yo mi, Gabriyel. Mi díy ke mbɔmbu Njambiyɛ. Njambiyɛ tome mi nde, mi njâki lepina nyɛ we, lero kimɔ tom te yike nyɛ we.

20 Beŋja, numbu yɔ ta be dībinatɛ. We ti tapita se na kumɔ ke ɔgimɔ te yi meyasi maka ta si kelna, keto we ti jaye mélépi mémbe na, mélépi mete yi ta kelna tondɔ ke ɔgimɔ te yi yo yâkaŋwe kelna ké.»

21 Bomɔ ba ndi ke ladye Sakari. Bo ba ke ɔgbakima to te yi nyɛ kikɛ no dete ke moy mbanjɔ Njambiyɛ ké.

22 Ke nyɛ ma nje pundo ké, a ti be ne deti te yi lepina nyɛ bo na. E bo duwe nde, a beŋma yiŋa meyekambiye ke moy mbanjɔ Njambiyɛ. A díkima pεpidye mebo numbu kɔbɔ yí lepina no nyɛ bo.

23 Ke metu mesay mete yene ma siyɔ ké, e nyɛ teme duwe kɛ dya dyenɛ.

24 Mɔnɔ metu kwanja ke kɔjte, e nyari wene Elisabet bu moy. E nyɛ sɔma no ɔgwende yitan. A díkima lero nde:

25 «Baba Mbokɔ kelma nyangwe ɔgikwa ne mi. A kajma misi beŋje

ne mi yí soŋe ne wungwa ke yotu mbe ke misi me ɔomo.»

Njambiyɛ ke tomo jaki wene

kenje ke yi Mariya

26 Ke moy Elisabet ma kumɔ ɔgwende yitan jo wete ké, e Njambiyɛ tome jaki wene Gabriyel kenje ke Galile ke wete dya nde Nasaret,

27 ke yi wete bindi ɔgɔndu nde Mariya. Yo ba kponate nde, a ta kelo gwaki beŋe wete mbam nde Yosep ke kando Davit.

28 Jaki Njambiyɛ nyiŋma tu Mariya dolɔ nyɛ lero nyɛ nyɛ nde: «Mi ke nyenɔ we, Baba Mbokɔ ke yo! A tedya we nyangwe ɔgikwa ne.»

29 Ke Mariya ma wokɔ dete ké, e dyano dyene dīmbiyɛ, e nyɛ gwe wɔ budyate. E nyɛ diye ke moy temo ne nde: «To menyen mete yike lépi ne ɔnge?»

30 E jaki Njambiyɛ lere nyɛ nyɛ nde: «Mariya, we ti gwaki wɔ na, keto Njambiyɛ tedya nyangwe ɔgikwa ne ke yo.»

31 Dukwɛ nde, we ta bu moy. We ta ja mɔnɔ mbam, we ta lo nyɛ nde Yesus.

32 A ta be nyangwete ke misi me Njambiyɛ. Bo ta jeba nyɛ nde Mɔnɔ Njambiyɛ te e kwanja meyasi hene ke kwey kɔ. Njambiyɛ te Baba Mbokɔ ta nyɛ nyɛ díyɔ kumande saŋmbambo wene Davit.

33 A ta namɔ kando tu Yakɔp kpo ne kpo. Namnate yene ti be ne njena na.»

34 E Mariya lere nyɛ jaki Njambiyɛ nde: «Yo yakama kelna nan, keto mi ti pa duwe mbe mbam na?»

35 E jaki Njambiyɛ yenja nyɛ nyɛ nde: «Kimɔ Sisiŋ ta nje pε yo. Ngungudye Njambiyɛ te e kwanja meyasi hene ke kwey kɔ ta busɛ we nda wukumɛ. Dete, mɔnɔ te yi we ta ja kɔ ta be kiyo. Bo ta jeba nyɛ nde Mɔnɔ Njambiyɛ.»

36 Dukwɛ nde, toru wɔ Elisabet me ne moy. A boŋma moy ne jombidye. Yɔkɔ yi bo díkima jeba nde kundu

kō mē nē moy ḥgwēndē yitan jō wēte muka. A ta ja mōnō mbam.

37 Keto kinē yiña sulna yasi kē misi mē Njambiyē na.»

38 Σ Mariya lēre nde: «Mi kō, mō mēsay mē Baba Mbokō, yo kēlñanġwē kē yotu mbe nda yi wē lēpima kē!» Σ jaki Njambiyē punde kwā lōndo ke kēki nē.

Mariya kā kē bējē Elisabet

39 Ndi kē metu te yite ε Mariya temē beke beke kē kē wēte dya kē meneti mē Yuda, kē meneti mete yi nē mēkeki kē.

40 Σ nyē nyiñē tū Sakari nyēnō Elisabet.

41 Ke Elisabet ma woko menyen mē Mariya kē, ε mōnō wate budyate kē moy nē, ε Kimō Sisiñ tondē kē yotu Elisabet.

42 Σ nyē kembidya lērō nde: «Wē nē mēkombila kē njoka bēsō bōma. Sendi, mōnō te ε kē moy yō kō nē mēkombila.

43 Wuy, njé bā kelē yi nyāngwē nē Nyāngwē Kumande wombe njā ndana kē yasi mbe kē?

44 Keto, kē mi ma woko menyen mō kē, ε mōnōsikē wate budyate nē mesosa kē moy mbe.

45 Wē nē mesosa, keto wē jayma nde, mēyasi mete yi Baba Mbokō lēpima nyē wē kē ta kelna.»

46 Σ Mariya lēre nde:
«Mi kē kanō Baba Mbokō.

47 Sendi, temō mbe nē mesosa keto Njambiyē, Mō te ε joñgwē mi kō.

48 A tedya mi ḥgikwa nē, mi mō mēsay wene. Kande ndana kumō kpo nē kpo mēkandō hēne te yi ta jadye kē to meneti maka kē ta lēro nde, mi nē mesosa.

49 Keto Njambiyē te ε nē ḥguñgudye kō kelma nyāngwē mēyasi kē pay te yembē. Dīnō dyenē kiyo.

50 Sendi, botu bēte bē kambē nyē baka, a gwáki ḥgwētē yan mēngimō hēne.

51 A tedya bōmō nde, a nē nyāngwē dēti. A wanjima botu bēte

bē bā nē metake mē bēnidya yotu kē temō yan baka.

52 A soñma bekumande kē mēsiyō man nje bēnidye gbele bōmō.

53 A tonja kimō mēyasi nyē botu bēte bē gwe nja baka, nje tiko botu bēte bē nē mēyasi baka nē gboñgo bō.

54 A kamma kandō Isarayel, botu bē mēsay bēnē yī take gwena ḥgwētē nē

55 sungwē nē Abaraham bēnē bēday bēnē kpo nē kpo. A kelma dēte nda yi nyē lēpima nyē bēsanjmbambō bōsu kē.»

56 Mariya yama bēnē Elisabet nda ḥgwēndē yitati. Σ nyē nje dīuwē kē dya dyenē.

Kasi jariki Jan

57 Ke ḥgimō te yi Elisabet ta ja kēte kē ma dīyā, ε nyē ja mōnō mbam.

58 Ke bēnjōy bēnē nē bēmaj ma woko nde, Baba Mbokō tedya nyē nyāngwē ḥgikwa nē dēte kē, ε bo bē nē mesosa nda Elisabet.

59 Ke mōnōsikē ma kumō metu yitan jō yitati kē, ε bōmō nje kē pēsina nē. Σ bo diy lo nyē nde Sakari nē dīnō sañgwē wene.

60 Yasi wēte, ε nyāngwē nē mōnō lēre nde: «Bē, dīnō dyenē ta bē nde Jan!»

61 Σ bo lēre nyē nyē nde: «Kinē tūmō wēte nē wēte kē kandō dīyō nē dīnō te yite na.»

62 Ndana, ε bo pēpidye bō diyē nē sañgwē nē mōnō nde: «Wē kwādysikwē lo mōnōsikē nde ḥge?»

63 Σ Sakari jōmbe yiña yasi, na ketina kēte. Σ nyē kēte kēte nde: «Dīnō mōnōsikē nde Jan.» Σ bo hēne ḥgbakima dīnō te yite.

64 Ndana ndana, ε numbu nē bētuna. Σ nyē kande ndapi nē kōkō lukse Njambiyē.

65 Σ bōmō hēne bē bā kē pōku meneti mete yite baka gwe wō. Botu bēte bē dīkima dīyō kē Yuda, kē meneti mete yi nē mēkeki kēte kē dīkima yekidye ndi mēyasi mete.

66 Bom̄o hēn̄e be wokuma kasi te baka d̄ikima take yo ke moy tem̄o. E bo d̄iki diye nde: «Mōn̄o te yōkō ta duwe be nan? Deti Baba Mbok̄o bā gbate ke yotu n̄e.»

67 Saŋgwé wene Sakari bā tondunate ne Kim̄o Sisiŋ. E nyē punje m̄elepi me Njambiyē l̄ep̄o nde:

68 «M̄eluksa ne Baba Mbok̄o, Njambiyē te e kando Isarayel, kēto a takima botu bēne kol̄o bo.

69 A nya wuse detina m̄o te e ta joŋgwé wuse kō wule ke tu m̄esay wene Davit.

70 A kelma nda yi nyē l̄ep̄ima ke numbu pupuna botu be punja m̄elepi mēne be metu me njime.

71 M̄o te e ta joŋgwé wuse komē bēpendō busu d̄iye kē, soŋe wuse ke m̄ebō me botu bēte be bēne wuse baka.

72 Dete, Njambiyē gwā ḥ̄gwētē besaŋmbambo busu yí take sendi ne nyāŋgwé mbon te yi nyē kelma kē.

73 A kēl̄ dete bēŋgwé m̄ekinja mēte yi nyē kinjama nyē saŋmbambo wusu Abaraham kē.

74 A kinjama nde, ḥ̄ge nyē si soŋe wuse ke m̄ebō me bēpendō busu, wuse ta kel̄ m̄esay nyē nyē kine w̄ na.

75 Wuse ta bē ne ḥ̄gbeŋ, bakiſye sendi m̄eyotu musu pupunate ke mbōmbu wene ke metu me joŋgwé musu hēn̄e.

76 Mōn̄osik̄e, ḥ̄ge bē we, bo ta jeba we nde M̄o punja m̄elepi me Njambiyē te e kwaŋma m̄eyasi hēn̄e ke kwey kō, kēto we ta kande kwā mbōmbu ne Baba Mbok̄o yí kombile mēne mēne.

77 We ta tedye bom̄o bēne, né bo duwe n̄je joŋgwé ne n̄je te nde, Njambiyē ta tik̄ m̄ebeȳ man ne ḥ̄gwētē.

78 Njambiyē wusu ne ḥ̄gikwa budyate. Yo dete yi m̄ejasi ta wule dyob̄o n̄je p̄e yusu

79 n̄je paniyē puyē nyē botu bēte bē d̄iye ke moy yitil n̄e ke ndiliŋ mbey te yi soŋ baka, né yo kendi ne wuse ke n̄je te e ne te.»

80 Mōn̄osik̄e bā ke d̄oko. Sendi, dyano bā ke n̄je nyē budyate. A joŋnama ke moy m̄ekongor kum̄o ke ḥ̄gim̄o te yi nyē n̄ja n̄je punje ne yotu nyē kando Isarayel kē.

2

Kasi jariki Yesus (Mt 1)

1 Ke metu te yite ε *Sesar Ogust nyē mboŋga nde, bo t̄l̄ bom̄o ke to mēneti mēne hēn̄e.

2 Yo bā bosa t̄ln̄a bom̄o. Yo kēl̄naŋgwé ke ḥ̄gim̄o te yi Kirinus bā nyāŋgwé kum̄ ke mēneti me Siri kē.

3 Mum̄o hēn̄e kā kē kēto dīn̄o dyen̄e ke ḥ̄gbak ḥ̄gbak dya dyen̄e.

4 E Yosep tem̄e sendi ke Nasaret ke Galile kwā kē ke wēte dya nde Betelhem̄ ke mēneti me Yuda. Betelhem̄ bā dya kumande Davit. Yosep kā mate, kēto bēne kumande Davit jadys̄e ke kiya kando wēte.

5 A kā kē kēto dīn̄o dyen̄e bēne Mariya, kēto yo bā kponate nde, bēne nyē ta kel̄ gwaki. Ke ḥ̄gim̄o te yite Mariya bā ne moy.

6 Piŋo te yi bo bā ndi mate kē, ε ḥ̄gim̄o te yi Mariya ta ja kete kē d̄ȳa.

7 E nyē ja bosa mōn̄o wene, mōn̄o mbam̄. E nyē bōyē nyē ne m̄elambo niŋgwé nyē ke moy bok̄o, kēto bo t̄l̄ bē ne mbey ke tu bējēŋgwé na.

8 Botu bē bakiſya besam bā ke p̄oku mēneti mēte yite ke bakiſye besam ban ne tu ke moy l̄o.

9 E wēte jaki Baba Mbok̄o d̄ȳa ke yan. E nyāŋgwé m̄ejasi me Baba Mbok̄o pan̄e ke mbey kome bo d̄iym̄a kē. E bo gwe w̄ budyate.

10 E jaki Njambiyē l̄ere nyē bo nde: «Ne t̄i gwaki w̄ na, kēto mi ke n̄je l̄ep̄o kim̄ tom te yi kando Isarayel hēn̄e ta wok̄o mēsosa kete kē nyē wun̄e.

11 M̄o te e ta joŋgwé wun̄e kō jadys̄a muka ke dya Davit, nyē *Krist, nyē Nyāŋgwé Kumande.

12 Yasi te yi wun̄e ta duwe n̄o kē, yo nde: Wun̄e ta bēŋe jōn̄ja mbōŋgo mōn̄osik̄e bōynate ne m̄elambo. Bo niŋgwé nyē ke moy bok̄o.»

13 Bo sém semo, nyangwe njil
bejaki be Njambiyé dyañma doló
jaki te yoru. E bo kané Njambiyé
léró nde:

14 «Meluksa ne Njambiyé pe kwey!
Tete díy ne botu bête be Njambiyé
kwadyé ke meneti maka baka!»

15 Ndana, ke bejaki be Njambiyé
ma tikó bo duwé ké dyobó ké, e botu
be bakidya besam léró tandé yan
nde: «Wuse kén pele Beteléhem ké
bénje yasi te yi kwañnama mate ké,
yasi te yi Baba Mbokó léróma nyé
wuse ké.»

16 E bo temé nedó kwá. Bo dolma
Mariya bené Yosep, doló sendi jónja
mbóñgo mōnōsiké niñgwate ke moy
boko.

17 Ke bo ma si bénje nyé ké, e bo
yekidye meyasi mete yi bo wokuma
ke kasi mōnó te ké nyé bomó.

18 Bomó héné be wokuma meyasi
mete yi botu be bakidya besam
yekidya ké njebakimama.

19 Mariya bakidya ne meyasi mete
ke moy temó ne take goso to te.

20 Ke kónje, e botu be bakidya
besam yókwé. Bo luksa Njambiyé
bésé sendi nyé, keto meyasi mete yi
bo wokuma nè yi bo bénja ké bá
ndi nda yi jaki Njambiyé léróma nyé
bo ké.

Bo ke bù mbóñgo Yesus ké nò ke

mbanjo Njambiyé ke Yerusalém

21 Bo yama metu yitan jó yitati
ke kón jariki. E bo pese mōnōsiké,
e bo lo nyé nde Yesus, díno te yi
jaki Njambiyé nya, yite nyangwe nè
mōnōsiké tì pa bù moy nè na.

22 Ndana, ke metu me nyena
sadaka yi pupudya yan ke misi
me Njambiyé ma yaka bénja
membonja me Moyisi ké, e Yosep
bené Mariya bù mōnōsiké ké nò
Yerusalém ké nyé Baba Mbokó.

23 Yo bá ketinate dête ke
membonja me Baba Mbokó nde:
«Bosa mōnó mbam te e kande jadysé
ke moy nyangwe kó ta bë e Baba
Mbokó.»

24 Bo ká sendi ké nyé sadaka nda
yo ketinate ke membonja me Baba
Mbokó ké: «Bebondo yiba ho sónjo
berero yiba.»

25 Wéte mbam bá ke Yerusalém,
díno dyené nde Simeyón. A bá
njeben mumó. A bá ke bakidye
membonja me Njambiyé, tikó temó
ne ke njimó te yi Njambiyé ta
jóngwe ne kandó Isarayél ké. Kimó
Sisiñ bá sendi ke nyé.

26 Kimó Sisiñ tédyá nyé nde, a tí
gwe kine pa bénje *Krist te e Baba
Mbokó ta njesé kó na.

27 Diyo ké, e Kimó Sisiñ pusé nyé
kenje ke mbanjó Njambiyé. Ke kiya
njimó te sañgwé ne Yesus bené¹
nyangwe bojma nyé yí tonje meyasi
mete yi membonja díkima diye ké.

28 E Simeyón bù mōnōsiké biye
ke mēbó nyé Njambiyé wosoko léró
nde:

29 «Sa Mbokó, ndana tikó mò
mesay wò, na kwá ne te nda yi we
kpoma ké,

30 keto misi membe ma bénje nda
yi we ta jóngwe ne bomó ké.

31 We kombila yo dête, né
mekando héné bénje.

32 We paniya mejasí, né
mekando duwé we yí nyé sendi
kandó dyo Isarayél meluksa.»

33 Sañgwé ne Yesus bené²
nyangwe wene njebakimama
meyasi mete yi Simeyón léróma ke
kasi ne ké.

34 Simeyón nya bo mekombila. E
nyé nje léró nyé Mariya, nyangwe
ne Yesus nde: «Dukwé nde, Njambiyé
njesa mōnó ké, né bomó
budyate yambile ke njoka kandó
Isarayél, sendi né bomó budyate jù
ke njoka yan. A ta nje bë yasi te yi
ta tedye nde, bomó ta biye meso nè
Njambiyé.»

35 Ma nyari, ke yó, we ta sañgwá
ne mēbóné nda yi bo bù kafa lú nè
mumó ke temó ké. Yo ta kelna dête,
né metake mete yi diye ke moy temó
budyate bomó ké pundu puye.»

36 Yo bá sendi ne wéte nyari mò
punja mélépi me Njambiyé, díno

dyenə bā nde Ana, mōnō Fanuwel kē kandō Asər. A ma jombé budyate. Mbam te ε dolma nyε kelō gwaki bēne nyε kō kelma ndi mēsew yitan jō yiba bēne nyε,

37 ε mbam te gwe, ε nyε tika kusō. Ndana a mē ne mēsew kamōtan jō kamōtati jō yini. A tī bē ke baka ne mbanjō Njambiyē na. A dīkima kelō mēsay nyε Njambiyē tu ne yesō, kiyo mēdye ḥgweta ne Njambiyē.

38 Ke kiya ḥgimō te yite ε Ana dīya. ε nyε lukse Baba Mbokō, yekidye sendi kasi mōnō ke nyε botu bēte bē bā ke ladye ḥgimō te yi Njambiyē ta kolo ne Yerusalem kē.

39 Ke bo ma si kelō meyasi hēne te yi mēmboŋga mē Baba Mbokō lere kē, ε bo nje duwe kē dīya dīya ke Nasaret ke Galile.

40 Mōnōsikē bā ke dōkō. A bā ke bū dēti, bē sendi ne dīya dīya budyate. Njambiyē nya temō ke yotu ne.

Yesus ne mēsew kamō jō yiba

41 Mēsew hēne saŋgwē ne Yesus bēne nyāngwē dīkima kē Yerusalem ke jesō *Paska Beyuden.

42 Ke Yesus ma kumō mēsew kamō jō yiba kē, ε bēne bo kē Yerusalem ke jesō Paska bēngwē mēmboŋga mē jesō.

43 Ke jesō ma siyō kē, ε saŋgwē bēne nyāngwē tōke nje yī duwe. Yasi wēte, ε mōnōsikē tika kē Yerusalem, besaŋgwē kine duwe na.

44 Bo takima yan nde, a bā ke njōŋ kendi. ε bo kende ndiŋgele yesō wēte sidye. Ndana, ε bo kande saŋna ne ke njoka bējadye bān nē bēsō bān.

45 Ke bo ma sā nyε kine dōlō kē, ε bo yōkwe ne kōkō kē kē Yerusalem kē sā nyε mate.

46 Ya metu yitati ke kōjte, ε bo kē dōlō nyε ke mbanjō Njambiyē. A bā ke dīyo ke njoka nyāngwē botu bē duwā mēmboŋga lēŋgwē metō ke meyasi mete yi bo bā ke lēpō kē, diye sendi bo mēdiyan.

47 Bomō hēne bē bā ke wōkō meyasi mete yi nyε bā ke lēpō nē

yēnsa mēdiyan te yi nyε dīkima yēnsa kē kambima dīya dīya.

48 Ke saŋgwē bēne nyāngwē ma bēne nyε kē, ε bo ḥgbakima budyate. ε nyāngwē lēpē nyε nyε nde: «Mōnmbē, ḥge yi we kelma ne wusē dēkē kē? Sine sōŋgwē gwā kan budyate ke saŋna yo.»

49 ε nyε nje yēnsa nyε bo nde: «Wunε bā ke sā mi kēto ḥge? 'Wunε tī duwe nde, mi yākaŋgwē dīyo ke tū Saŋmbē na?»

50 Yasi wēte, bo tī wōkē to yasi te yi nyε lēpima nyε bo kē na.

51 Ke kōjte, ε nyε siliye bēne bo yōkwe kē Nasaret. A bā ke jesō besaŋgwē. Nyāngwē bā ke take meyasi mete hēne ke moy temō ne.

52 Yesus bā ke dōkō, dīya dīya bā ke nje nyε sendi. Njambiyē nē bomō nya temō ke yotu ne.

3

Kasi Jaŋ te mō tōpuna bomō

ke mōrōku (Mt 3; Mk 1; Jn 1)

1-2 Ke ḥgimō te yi Jaŋ te mōnō Sakari bā ke moy kongor kē, ε Njambiyē lēpina nyε nyε. Yo bā ke ḥgimō te yi Tiber *Sesar kumma mēsew kamō jō yitan ke dīyo nyāngwē kumande kē. Yite Pōnsi Pilat bā nyāngwē kum ke mēneti mē Yuda, Herod bā kum ke mēneti mē Galile. Maŋ wene Filip bā kum ke mēneti mē Iture nē Trakōnit. Lisaniyas bā kum ke mēneti mē Abilēn. Ke ḥgimō te yite Hana bēne Kayif bā bekum bē botu bē nyεna sadaka nyε Njambiyē.

3 Ndana, ε Jaŋ gōŋila ne mēneti mē goŋ Yurdē hēne, pele nyε bomō nde, bo yēŋsaŋgwē temō jayē nde, bo tōpa bo ke mōrōku, nē Njambiyē tiki bo ne ḥgwete ke mēbeyō man.

4 Yo kelnama dēte bēngwē yasi te yi bā ketinate ke mēkana mete yi Esayi te mō punja mēlēpi mē Njambiyē kētima kē. A kētima nde: <Wēte mumō ke kembidya ke moy kongor nde: Wunε kōmbila nje

Baba Mboko. Wunε tēmbidya mənje mənε nε ḥgbenj.

5 Gbongó hənε békí mbasinate. Keki nè koru hənε békí nε tefən. Mənje mətε yi nε kōndu ké békí tēmbidyate. Yike yi nε məbe ké, bo siki tonje yo.

6 Sendi, bomo hənε ta bənje nda yi Njambiyε ta jongwε nε bomo ké.»

7 Dete, bomo budyate kwadysa nde, Jan tōpa bo ke mōrōku. ε bo nje nε ḥgil ke yasi nε. ε nyε ləpε nyε bo nde: «Wunε mbo yeri, nda kele nde, wunε tāka nde, wunε yakama diyo lale ke ḥgambi Njambiyε yi nje kέ?»

8 Yo kimôte nde, wunε kél kimō məkele nda yi kimō jeti wumε nε kimō məmbumō ké yi tedye bomo nde, wunε ma yenja temo. Sendi, wunε tí ləpi nde, wunε bənday be Abaraham na. Mi ke kombile ləpo nyε wunε nde: Njambiyε yakama yenja metari mətε yike, yo má bənōnō be Abaraham.

9 Njen me ne lende ke njuku jeti, dete jeti hənε ε diye kine wumō kimō məmbumō, bo ta pəsə yo bətε ke dítε.»

10 ε botu bəte be wesidyama womete baka diye nyε nde: «Wusε kél ba nan?»

11 ε nyε yenja nyε bo nde: «Mo te ε nε melambō yiba kō kâbi wətε nyε mo te ε kine yaña kō. Mo te ε nε mədye kō kél sendi dete.»

12 Botu be bojna mōni garama njá sendi ke yi Jan nde, a tōpa bo ke mōrōku. ε bo diye nyε nde: «Yekele, wusε kél nan?»

13 ε nyε yenja nyε bo nde: «Wunε tí bōj mōni ke bō mumō kwá yike yi bo pəsimə nde, wunε bōj ké na.»

14 Besoja diyma sendi nyε nde: «A wusε su, wusε kél nan?» ε nyε yenja nyε bo nde: «Wunε tí bōj mōni ke bō mumō nε ḥgañ ho nε nje te yi gubō na, yasi wətε, wunε dyákī ndi mōni ḥgwənde yun.»

15 Bomo bā ke ladye yasi te yi ta dyá kέ. ε mumō hənε take ke temo nε nde, Jan yâkañgwε be *Krist mo te ε jongwε bomo kō.

16 ε nyε ləpε nyε bo hənε nde: «Mi, mi tōpa mbə wunε ke mōrōku. Yasi wətε, wətε mumō ke nje. A nε dəti kwá mi. Mi ti yaka wunje kol mənakala mənε na. A ta tōpε wunε ke Kimō Sisiŋ nè ke dítε.»

17 A nε jeti ke bō yí kuto nε nyambi, yí bəkə njɔsə te nè kōpu te. A ta soŋε njɔsə te kē bəkidye ke mōy ndam nε. Yasi wətε, a ta lodye məkopu mətε ke dítε te yi ti dím kέ.»

18 Jan díkima nyε sendi yinə budyate məngite nyε bomo. Dete, ε nyε ləpε ne Kimō Tom Njambiyε nyε bo.

19 A ndeyma Herod, kēto a bojma Herodiyas te nya maŋ wənε nε megwaki. ε nyε ndeyε nyε sendi, kēto bəya məkele hənε te yi nyε díkima kelō kέ.

20 Herod kā mbəmbu kelō wətε bəya məkele dokidye ke to te yiri. A bojma Jan díbō ke tu jəbō.

21 Ke Jan ma si tōpε bomo hənε ke mōrōku kέ, ε nyε nje tōpε sendi Yesus. Ke ḥgimō te yi Yesus bā ke ḥgwəta nε Njambiyε kέ, ε dyobō nəmbiyε.

22 ε Kimō Sisiŋ piyε nε yotu nda pəpə nje ke yotu nε. ε wətε mən wule dyobō ləpo nde: «We mōnmbe, sən̄ temō mbə, temō mbə hənε ke yotu yō!»

Besajmbambō be Yesus (Mt 1)

23 Yesus kandima məsay mənε, yite a mə ke məsew kamətati. Bomo bā ke take nde, nyε mōnō Yosep. Yosep bā mōnō Eli.

24 Eli bā mōnō Matat. Matat bā mōnō Levi. Levi bā mōnō Melki. Melki bā mōnō Yanay. Yanay bā mōnō Yosep.

25 Yosep bā mōnō Matatiyas. Matatiyas bā mōnō Amōs. Amōs bā mōnō Nahum. Nahum bā mōnō Esli. Esli bā mōnō Nagay.

26 Nagay bā mōnō Mahat. Mahat bā mōnō Matatiyas. Matatiyas bā mōnō Semey. Semey bā mōnō Yosek. Yosek bā mōnō Yuda.

²⁷ Yuda bə mənə Yohanan. Yohanan bə mənə Resa. Resa bə mənə Sorobabel. Sorobabel bə mənə Salatiyel. Salatiyel bə mənə Neri.

²⁸ Neri bə mənə Melki. Melki bə mənə Adi. Adi bə mənə Kosam. Kosam bə mənə Elmadan. Elmadan bə mənə Hər.

²⁹ Hər bə mənə Yesus. Yesus bə mənə Eliyeser. Eliyeser bə mənə Yorim. Yorim bə mənə Matat. Matat bə mənə Levi.

³⁰ Levi bə mənə Simeyən. Simeyən bə mənə Yuda. Yuda bə mənə Yosep. Yosep bə mənə Yonam. Yonam bə mənə Eliyakim.

³¹ Eliyakim bə mənə Meleya. Meleya bə mənə Mena. Mena bə mənə Matata. Matata bə mənə Natan. Natan bə mənə Davit.

³² Davit bə mənə Isay. Isay bə mənə Yobəd. Yobəd bə mənə Bowas. Bowas bə mənə Sala. Sala bə mənə Nasən.

³³ Nasən bə mənə Aminadap. Aminadap bə mənə Admin. Admin bə mənə Arni. Arni bə mənə Esrom. Esrom bə mənə Fares. Fares bə mənə Yuda.

³⁴ Yuda bə mənə Yakəp. Yakəp bə mənə Isak. Isak bə mənə Abaraham. Abaraham bə mənə Tara. Tara bə mənə Nahər.

³⁵ Nahər bə mənə Seruk. Seruk bə mənə Rago. Rago bə mənə Falək. Falək bə mənə Eber. Eber bə mənə Sala.

³⁶ Sala bə mənə Kaynam. Kaynam bə mənə Arpakisad. Arpakisad bə mənə Səm. Səm bə mənə Nəy. Nəy bə mənə Lamək.

³⁷ Lamək bə mənə Matusala. Matusala bə mənə Enək. Enək bə mənə Yarəd. Yarəd bə mənə Maleləl. Maleləl bə mənə Kaynam.

³⁸ Kaynam bə mənə Enəs. Enəs bə mənə Set. Set bə mənə Adam. Adam bə mənə Njambiyə.

4

*Kum beya mekele ke bobe Yesus
(Mt 4)*

¹ Kimə Sisiŋ tonduma ke yotu Yesus ke ɳgimə te yi nyə yəkwə nə ke goŋ Yurdə kέ. Ε Kimə Sisiŋ kəndə ne nyə ke koŋgor.

² Yesus dīyma metu kaməni ke koŋgor mate. Ε *Kum beya mekele bobe nyə. Ke metu te yinɔri həne Yesus t̄i dyena na. Ke metu mete ma si kwə kέ, ε nyə wokə nja.

³ Ε Kum beya mekele ləre nyə nyə nde: «İğe bə nde, we Mənə Njambiyə, lərə nyə tari te yəkə nde: Yenşəngwə bə mampa.»

⁴ Ε Yesus yenşa nyə nyə nde: «Yo ketinate ke məkana me Njambiyə nde: <Mumə ti yaka joŋna ndi ne mampa nyərə na.» »

⁵ Ke koŋte, ε Kum beya mekele bə nyə kέ nə ke wətə gere gere mbey tedye nyə məkandə həne ke to mənəti ndi tu wətə nda yi mumə kibidya nə kέ.

⁶ Ε Kum beya mekele nje lərə nyə nyə nde: «Mi ta nyə we dəti te yi namə məkandə mete yikə həne, bə ne məluksa mete, keto bo nya mi dəti te yi namə yo. Ndana mi yakama bə yo nyə mo te yi mi kwadye kō.

⁷ Dete, ɳge we kuse mebəŋ ke mənəti kanə mi, mi má nyə we yo həne.»

⁸ Ε Yesus yenşa nyə nyə nde: «Yo ketinate ke məkana me Njambiyə nde: <Kanə Baba Mbokə te Njambiyə wə, kelə mesay nyə nyə ndi nyə nyərə.» »

⁹ Ke koŋte, ε Kum beya mekele kō bə nyə sendi kέ nə ke Yerusalem, tembiḍye nyə ke tosiyə mbanjə Njambiyə lərə nyə nyə nde: «İğe bə nde, we Mənə Njambiyə, dəkə piyə ke mənəti,

¹⁰ keto yo ketinate sendi ke məkana me Njambiyə nde: <Njambiyə ta lərə nyə bejaki bənə nde, bo bâkidya wə.

¹¹ Dete, bo ta jekidye bə biiye ne wə, kambə wə nje dəmə kol yə ke tari.»

¹² Ε Yesus yenşa nyə nyə nde: «Yo ketinate ke məkana me Njambiyə

nde: «Wé tî boba Baba Mboko te Njambiyé wó na.» »

13 Ke nyé ma si bobé Yesus né menje mète yinori héné dete ké, ε nyé kwá londo ke keki né yí ladye yiña menjimó.

Botu be Nasaret yeti ke tikó temo

*ke yi Yesus na
(Mt 13; Mk 6)*

14 Ndana, ε Yesus yókwé ké ke Galile né deti Kimó Sisiñ ke yotu. Bo bá ke lepo kasi né ke póku meneti mète yinori héné.

15 A bá ke tedye bomó mèlepi me Njambiyé ke móy membanjo mewesidya me Beyuden. ε bomó héné diki lukse nyé.

16 Ke kónje, ε nyé kwá ké ke Nasaret ke mbey komé nyé dökuma ké. Ke yeso *Saba ε nyé kwá ké ke mbanjo mewesidya me Beyuden nda njel wene. ε nyé teme, na toló mékana me Njambiyé.

17 ε bo bá mékana mète yi Esayi te mó punja mèlepi me Njambiyé kétima ké nyé nyé. ε nyé báte mékana toló ke mbey te yi bá kétinate nde:

18 «Sisiñ Baba Mboko ke yotu mbe. A toluma mi, né mi lepi Kimó Tom nyé buka bomó, tomo mi, né mi lepi nyé bebala nde, díyo bala yan siyma. Sendi, a tomma mi, né mi lepi nyé botu bête be né díbina misi baka nde, bo bénjangwé, tomo mi, né mi jongwé botu bête yi bo tedye bo mebóné baka,

19 pelé nyé bomó sew te yi Baba Mboko ta jongwé bo kete ké.»

20 Ke nyé ma si toló ké, ε nyé díbe mékana yókidye nyé mó te ε bá ke keló mesay ke móy mbanjo mewesidya kó. Ke kónje, ε nyé kwá díyo. Bomó héné be bá ke móy mbanjo baka díkima bénje nyé né ngoñ.

21 Ndana, ε Yesus lepre nyé bo nde: «Ke yeso te yóko muka, mewiasi mète yi wuné wokuma, mi ke toló ke mékana me Njambiyé ké ma kelna gbate.»

22 ε bomó héné jaye nyé. ε bo ñgbakima kimó mèlepi mète yi díkima pundo ke numbu né ké. ε bomó diye nde: «'Yóko yeti móno Yosep na?»

23 ε Yesus lepre nyé bo nde: «Yogbate, wuné ta nyé mi kanó nde: «Dókita, sidyikwé kón yó ne ñguru wó.» Wuné ta lepo sendi nyé mi nde: «Wuse wokuma mewiasi mète yi we kelma ke Kapernawum ké héné. Pa keló sendi kiya mewiasi mète waka ke dya dýo.» »

24 ε nyé ké mbombu lepo nyé bomó nde: «Gbakasi yi mi lepre nyé wuné ké: Bo tí jaya mó punja mèlepi me Njambiyé ke dya dýene na.

25 Mi ke lepo gbate nyé wuné nde: Bekuso boma bá ke meneti me Isarayel budfyate ke ñgimo te yi Eli bá ne joñ ké. Sew yitati né ñgwéndé yitan jo wete kwañma kiné mbiyó né no na, ε nyangwé koló dýa ke ndingéle meneti me Isarayel héné.

26 Ko dete, Njambiyé tî tome Eli kénje ke yasi wete kusó ke njoka bekuso boma be kando Isarayel na. A kpalma tomo Eli kénje ke yasi wete kusó nyari ke Sarepta ke meneti me Sidón.

27 Sendi, ke ñgimo te yi Elise te mó punja mèlepi me Njambiyé bá ne joñ ké, bomó be ndoko bá budfyate ke Isarayel. Ko dete, mumó wete né wete ke njoka yan tî nje nde, bo sâki kón ne na, ndi wete jengwé nde Naman te mó meneti me Siri njá.»

28 Ke bomó héné be bá ke mbanjo baka ma wokó dete ké, ε bo woke ñgambi budfyate.

29 ε bo teme díufye Yesus ke dya dyan ñgboso nyé ké no ke to keki, né bo ké pusu nyé bête kénje gboñgo. Dya dyan te bá ke to keki. Bo ká né nyé mate, né bo ké pusu nyé bête kénje gboñgo.

30 Yasi wete, ε nyé kwá né ñgbenj ñgbenj ke njoka yan kiné mumó né biye nyé na.

31 Ndana, ε Yesus siliye ké ke wete dya nde Kapernawum ke Galile.

Kumō mate, ε nyε diki tedye bomo mεlepi me Njambiyε ke yeso *Saba.

32 Bomo ηgbakimama kwalo tedyo yasi te yene budyate, keto a díkima lēpina ne deti Njambiyε.

33 Wete mbam bā ke moy mbanjo ne beya sisin *Satan ke yotu. ε nyε kembidya ne men ke kwey nde:

34 «Dige ba Yesus te mō Nasaret, sine wune ne lepi te nda? 'We njáki nje girise wuse? Mi duwā we kimôte, we pupuna mō te yi Njambiyε tókuma njeso.»

35 ε Yesus bama ne beya sisin lepo nde: «Dibō numbu yo pundo ke yotu mbam kō.» ε beya sisin jale mbam kō bete ke meneti ke misi me bomo hēne be bā womete baka pundo kwā kinē kelō yinjā beya yaŋa ne nyε na.

36 ε bomo hēne ηgbakima budyate numbu hē hanj, ε bo diki diyna nde: «Kwalō lepi te yike nan? Mbam te yōkō ke bama ne deti nyε beya mēsisiŋ, beya mēsisiŋ ke pundo kwā.»

37 ε dīnō Yesus wume njanja yaka ne pōku meneti mete yinori hēne.

38 Ke kōyte, ε nyε punde ke mbanjo mewesidya me Beyuden kē ke tu wete mbam nde Simōn. Ki ne Simōn ε nyari bā ke kōnō budyate ne duku. ε bo ηgweta ne Yesus nde, a jōngwe nyε.

39 ε Yesus dītima ke to nyari bama ne kōn, ε kōn siye. Ndana ndana, ε nyari kē kelō mēsay nyε bo.

40 Ke ηgimō te yi tu bā ke yinjā kē, ε bomo hēne be bā ne benjōn ban be díkima kōnō ne mboya mēkōn hēne baka bū bo nje nō ke yi Yesus. ε nyε kase mēbō ke yotu mumō hēne sidyé mēkōn man.

41 Beya mēsisiŋ punduma sendi ke yotu budya bomo. Beya mēsisiŋ mete díkima kembidya nde: «We Mōnō Njambiyε!» ε Yesus dīki bāmε bo dībō menumbu man, keto beya mēsisiŋ duwā nde, Yesus nyε *Krist, yōkō yi Njambiyε tomma kō.

42 Ke misi ma pupo kē, ε Yesus dūwε kē dīya kē wete mbey te yi bā kinē bomo kete kē. ε ηgil bomo

kande saŋna ne. Ke bo ma dolō nyε kē, ε bo sā nde, a tī kwaŋ se kē ke wete mbey tiko bo na.

43 Yasi wete, ε nyε lepe nyε bo nde: «Mi yākaŋgwε kē sendi ke yinjā medya kē lepo Kimō Tom ke kasi *Kandō Njambiyε, keto a ma tóm mi njeso keto te yite.»

44 ε nyε kē mbōmbu pele Kimō Tom ke membanjo mewesidya me Beyuden ke Galile.

5

Yesus ke tōke bosa bejekε bēne (Mt 4; Mk 1)

1 Wete yeso Yesus bā ke goj wete nyāŋgwε matō nde Genesaret. ε ηgil bomo bē ke sunja mbey ke keki ne, né bo woku mēlepi me Njambiyε.

2 ε nyε bēŋε mēlandi yiba ke goj. Botu bē wona benjanjo bē piya ke mēlandi mete baka bā ke weyε mēbulajama man.

3 ε nyε kwā bēndō wete landi te. Yo bā landi Simōn. ε nyε lepe nyε Simōn nde, a pūsu landi kēnje ne mbet pulō sombu. ε nyε kwā dīyō metidye ke moy landi kē mbōmbu tedyo bomo mēlepi me Njambiyε.

4 Ke nyε ma si lepina nyε bomo kē, ε nyε lepe nyε Simōn nde: «Boŋō landi kē nō pulō dīmō, né wune bēta bulajama ke duku.»

5 ε Simōn lepe nyε nyε nde: «Yekele, wuse bēŋma bōnē ke ndingelē tu kō muka kumō bēmēŋmēne kinē wo yaŋa na. Ko bēkō dīte, mi ta bēte bulajama ndana ke duku, keto yo we lepe nde, mi bēta.»

6 Ke bo ma bēte mēbulajama ke duku kē, ε bo wo benjanjo budyate. ε mēbulajama kande nyaliyate.

7 ε bo pēpidye bā kēnje benjōn ban be bā ke moy landi te yōru baka nde, bo njáki kame bo. ε bo nje, ε bo tonjē benjanjo ke mēlandi menori yiba, ε yo kande dyena mōrōku.

8 Ke Simōn Piyer ma bēŋε dīte kē, ε nyε nje kuse mēbōn kē mbōmbu

Yesus lero nde: «Nyaŋgwé Kumande, jisa ke keki mbe, keto mi mo mεbeyo.»

⁹ Simón Piyer lepinama dete, keto a gwá wɔ. Benjɔŋ hene hene gwá wɔ sendi dete, keto budya benjanjo bete yi bo woma ké.

¹⁰ Jak hene Jaŋ te bɔnɔ be Sebede, bekumbɔ be betina bulajama be Simón gwá sendi wɔ dete. Ε Yesus lere nyé Simón nde: «We t̄i gwaki wɔ na, kande ndana we t̄i be se mo wona benjanjo na. We ta nje b̄e mo boŋna bomo tedye bo nje Njambiyε.»

¹¹ Ndana, ε bo nje ḥgbɔsɔ melandi man, tikɔ meyasi hene bengwe Yesus.

Yesus ke sidye kɔn ndoko

wetε mbam (Mt 8; Mk 1)

¹² Yesus b̄a ke wetε dya ke pɔku meneti mεte. Wetε mbam b̄a mate ne yotu hene tandε ndoko. Ke nyé ma kaŋe misi bεŋε Yesus ké, ε mbam nje kuse mεbɔŋ ke mbɔmbu wene ḥgweta ne nyé lero nde: «Nyaŋgwé Kumande, ḥge we kwadyε, kelɔ nde, yotu mbe b̄eki ne krepεlεŋ.»

¹³ Ε Yesus sambile b̄o kroke ne nyé lero nde: «Mi kwadya, yotu yɔ b̄eki ne krepεlεŋ.» Ndana ndana, ε ndoko siye ke yotu mbam.

¹⁴ Ke kɔŋte, ε Yesus lere nyé nyé nde: «Krepε, we t̄i yekidya meyasi mεte yi kwaŋnama ké nyé mumɔ na. Yasi wetε, kɛn kɛ tedye yotu yɔ nyé mo nyéna sadaka nyé Njambiyε, nò kén kelɔ sadaka, n̄e we b̄e pupunate ke misi me Njambiyε nda yi Moyisi pεsimā ké, n̄e bomo duwε nde, kɔn yɔ siyma.»

¹⁵ Ko bεkɔ nde, Yesus lεrima nyé mbam nde, a t̄i yekidya na, je n̄e kpalma kɛ kɛndɔ mbɔmbu. Budya bomo dikima nje wesidya ke keki nε, n̄e bo woku mεlepi mεnε, na sidye sendi mεkɔn man.

¹⁶ Yasi wetε, Yesus dikima kw̄a nε kɛ ke mεbey mεte yi bomo yeti kete ké kɛ ḥgweta ne Njambiyε.

Yesus ke kelɔ nde, wetε mo

jemti kēndi (Mt 9; Mk 2)

¹⁷ Wetε yeso Yesus b̄a ke tedye bomo mεlepi me Njambiyε. *Befarisε n̄e nyaŋgwé botu be duwá mεmboŋga b̄a mεtidiye ke keki nε. Bo wulma ke Yerusalem, wule sendi ke medya hene ke Galile n̄e Yuda. Baba Mbokɔ nya Yesus deti te yi sidye mεkɔn me bomo.

¹⁸ Ndana, ε baŋa bomo soθε wetε mbam ne taŋ dya nɔ. Mbam te b̄a mo jemti, a ti kēndi na. Bo saŋma nje te yi nyiŋe ne nyé ke moy tu nje tikɔ ke mbɔmbu Yesus.

¹⁹ Yasi wetε, bo t̄i b̄e ne nje kwaŋge na keto ḥgil. ε bo bende ne nyé ke tosiyɔ kelɔ njembi kete pidye nyé ne taŋ ne hene ke njoka bomo ke mbɔmbu Yesus.

²⁰ Ke Yesus ma bεŋε kwalɔ tikina temɔ te yi botu baka b̄a nɔ ké, ε nyé lere nyé mo jemti nde: «Mbam, mεbeyɔ mo, mi ke tikɔ yo ne ḥgwete.»

²¹ Ε Befarisε n̄e botu be ketina meyasi lere ke moy mεtemɔ man nde: «Yéko b̄a nda ε gbute gba ne Njambiyε kɔ? Nda yakama tikɔ mεbeyɔ me mumɔ ne ḥgwete kɔ? Kiné wetε mumɔ na, ndi Njambiyε nyεrɔ.»

²² Yesus duwá mεtake man, ε nyé lere nyé bo nde: «Yike ba kwalɔ mεtake te nda yi wunε b̄e nɔ dεke ke temɔ yun ké?»

²³ N̄e lepinate nde: «Mεbeyɔ mo, mi ke tikɔ yo ne ḥgwete» n̄e lepinata nde: «Tεma, kɛndɔ, 'kelna ḥge kw̄a jεwɔ ke njokate?»

²⁴ Dete, mi ta tedye wunε nde, *Mɔnɔ mumɔ ne deti te yi tikɔ mεbeyɔ me bomo ne ḥgwete ke to meneti.» ε nyé nje lero nyé mo jemti nde: «Tεma, boŋgɔ taŋ yɔ, d̄ukwε kɛ tu dycɔ.»

²⁵ Ndana ndana, ε mbam temε ne ḥget ke misi me bomo hene, b̄u taŋ te yi nyé b̄a mεtinεŋgwε kete ké, d̄uwε nɔ kɛ nɔ tu ne luksa Njambiyε ke numbu.

26 Ε ֆօմօ հենէ ղբակիմա lukse Njambiyε. Bo gwą wօ ֆudյate. Ε ֆօ դիկի լըրօ նդ: «Kwalօ մէյէկամբիյէ մէտէ յիկէ նան յի վուսէ թեյմա մուկա կէ!»

*Yesus ke tօkε Levi
(Mt 9; Mk 2)*

27 Ke կօյտէ, ε Yesus պունդէ կվա. Ε նյէ կէ ծօլօ վետէ մօ թօյնա մօնի գարամ նդ Levi կէ ծիյօ կէ մբէյ մէսայ մէնէ. Ε Yesus լըրէ նյէ նյէ նդ: «Ենցաւ մի.»

28 Ε նյէ տօմէ տիկօ նմբս մէսայ մէնէ հենէ ենցաւ նյէ.

29 Ε Levi կէլէ ֆույա մէժյէ յէբա նէ ֆօմօ կէ տի ծայնէ կէտօ Yesus. Bo բա կէ ծայնա թենէ բայա ֆույա բու բէ թօյնա մօնի գարամ նէ բայա ֆօմօ սենդի.

30 *Befarisq նէ բու բէ կէտին մէյասի բէ բա կէ կիյա նյօն վետէ բակա վօկումա ղշամբի լըրօ նյէ թէյէկէ բէ Yesus նդ: «Կէտօ նյէ յի վունէ ծայնա նէ յի վունէ հօբիյէ մէնյամ կէ մբէյ վետէ վունէ բու բէ թօյնա մօնի գարամ նէ բու բէ մէթէյօ կէ?»

31 Ε Yesus յեյսա նյէ բօ նդ: «Yeti բու թէյէ բէ նէ մէմբունդօ նէ տէ բակա սա նյէ մօ նյէտի նա, յա վետէ, յօ նդ բու թէյէ բէ կօնէ բակա.»

32 Mi ti njáki նյէ յէբա ղշեյ ֆօմօ նդ, bo յեյսանցաւ տէմօ նա. Mi njáki նյէ յէբա բու բէ մէթէյօ նդ, bo յեյսանցաւ տէմօ.»

33 Ε *Befarisq նէ բու բէ կէտին մէյասի լըրէ նյէ Yesus նդ: «Թէյէկէ թէյէ բէ Յայ նէ թէյէկէ թէյէ բէ Յայ *Befarisq կէ դիկի կիյօ մէժյէ յակա նէ մէյցիմօ. Bo կէ դիկի ղշատա սենդի նէ Njambiyε. Yasi վետէ, թէյէկէ թէյէ բօ կէ ծայնա յալալ, հօբիյէ սենդի լալ.»

34 Ε Yesus յեյսա նյէ բօ նդ: «Ոյց մոմօ յէբա թէսօ թենէ կէ մէկէբի մէ ղաւակի, վունէ մօ կիցի բօ մէժյէ բիյօ տէ յի նյէ նդ կէտէ թենէ բօ կէ?»

35 Yasi վետէ, ղշիմօ տէ ծիյօ յի ֆօմօ տէ սոյէ նէ նյէ կէ մէթօ ման. Yo կէ ղշիմօ տէ յիտ յի բօ տէ կիյօ մէժյէ յէյ.»

36 Ε նյէ նյէ սենդի բօ վետէ կանօ նդ: «Մոմօ տի թօնյա պէլ լամբօ նյէ դատօ նէ նյօմբուտէ նա. Կէտօ նյէ յօ կէլնա ծէտէ, յօնյա լամբօ տէ նյէ թօս. Սենդի, պէլ յօնյա լամբօ տի թեյնա կիմու կէ նյօմբուտէ նա.»

37 Mumօ տի սօպիտա մէնյամ նյէ կէ թօրու մէմբէ նա. Կէտօ յօնյա մէնյամ տէ աւսդյէ կէլօ նդ, մէմբէ պօսւկվէ, մէնյամ մա ծէնդիլա կէ մէնէտի, մէմբէ մօ սի յամբիլ գվէ նյինէ սիր.»

38 Yasi վետէ, մոմօ սօպիտա մէնյամ կէ յօնյա մէմբէ.

39 Sendi, մոմօ տի յայա նյօմբու մէնյամ, նյէ նյէ սի հօբիյէ յօնյատէ նա. Bo լէպի կրօ նէ կրօ նդ: «Յօնյա մէնյամ կվա նյօնջ նէ նյօմբուտէ.» »

6

*Yesus ke լէպինա կէ կասի յէսօ Տաբա
(Mt 12; Mk 2)*

1 Վետէ յէսօ Yesus բա կէ կվա կէ մօյ մէյցանյ մէտէ յի բօ թեմա նյամբի տէ յի բօ կէլէ նէ մամպա կէ. Yo բա կէ յէսօ *Տաբա. Ε թէյէկէ թենէ լէկէ մէտէ մէտէ պատէ մէմբումօ մէտէ ծյէ.

2 Ε թօյնա *Befarisq լըրէ նյէ բօ նդ: «Կէտօ նյէ յի վունէ կէլէ մէյասի մէտէ յի մէմբօնյա մուս կիցի նդ, մոմօ տի կէլ կէ յէսօ Տաբա կէ?»

3 Ε Yesus յեյսա նյէ բօ նդ: «'Վունէ տի պա տօլօ յա տէ յի կումանդէ Դավիտ կէլմա կօմէ նյէ ղաւա յենէ ֆօմօ թենէ կէ?»

4 A նյինմա կէ մբանյօ Njambiyε, նի մէմպա մէտէ յի ծիյօ կէտէ կէ ծյէ, նի սենդի յինա նյէ բու թենէ, կօ թէկօ նդ, yo բա նդ բու բէ նյինմա սադակա նյէ Njambiyε թէրօ յականցաւ ծյէ յօ.»

5 Ε նյէ նյէ լըրօ նյէ բօ նդ: «Yo մի, *Մօնօ մոմօ ծիյօ սենդի նէ յէսօ Տաբա.»

6 Վետէ յէսօ *Տաբա սենդի Yesus նյինմա կէ մբանյօ մէվէսիծյա մէ Beyuden ծէդյէ ֆօմօ մէլէրի մէ Njambiyε. Վետէ մբան բա վօմէտէ, մբան բօ նէ մա յէմէ բէ նէ քնյգէլն.

7 Botu be ketina məyasi nè *Befarisë bə ke pəmə Yesus yí bənəjə, simande a ta sidye kən mumə kə yesə Saba, nè bo kwedya nje te yi lərə nde, a kelma yiŋa bəya yasi.

8 Yasi wətə, Yesus duwə məyasi məte yi bo bə kə take kə məy mətemə man ké. Ə nyə lərə nyə mo te yi bə nə ma jəmə kə nde: «Təma, dīyo woməri kə bəmbe bəmə.» Ə nyə təmə dīyo kə təri kwey.

9 Ə Yesus nje lərə nyə bo nde: «Mi kə dīye wunə nde: Məmboŋga mun ləpi ne ŋge? Bo kâma mumə kə yesə Saba, ho bo kēl nyalə nə nyə? Nè jongwa mumə nè wona mumə, yo yasi te nda yi mumə yâkaŋgwə kelə kə yesə Saba ké?»

10 Ə nyə kaŋe misi ŋgækila bənəjə nə bo hənə ke kəki nə. Ə nyə nje lərə nyə mbam te yi bə nə ma jəmə kə nde: «Sambilə bə.» Ə nyə sambile bə. Ə bə nə yi ma jəmə kē yəkwe nje ke mbey te.

11 Ko bəkə dəte, bəmə baka wokuma bəya ŋgambi. Ə bo diyna yí sa yasi te yi bo yakama kelə nə Yesus.

*Yesus kə təke botu be tomun
kamə jō yiba
(Mk 3)*

12 Ke mətu te yite ə Yesus təmə kə ke wətə kəki kə ŋgwəta nə Njambiyə. A kwanjya ndiŋgəle tu mate yí ŋgwəta nə Njambiyə.

13 Ke misi ma pupo ké, ə nyə jeba bejekə bənə, sawə bəmə kamə jō yiba kə njoka yan, nyə bo dīnə nde Botu be tomun.

14 Yo bə nə Simən te yi nyə loma nde Piyer kə bənə ndəmbi wənə Andere bə Jak nə Jaŋ bə Filip bənə Bartelemi.

15 Yo bə sendi nə Matiyo bənə Tomasi bə Jak te mənə Alfe bə Simən te yi bo dīkima jeba nde Mənə kandə kə,

16 bə sendi Yude, mənə Jak nje bə Yudas Iskariyot, yəkə ə njə dīyngwə nyə kə.

Tedyə yasi te yi Yesus tedyə ké

17 Ə Yesus piye bənə bo wulə keki kə ke təfən mənəti komə ŋgil bejekə bənə bə ké. Budya botu bəte be wulma kə mənəti mə Beyuden hənə baka nè be wulma kə Yerusalem, wulə sendi kə Tir nè Sidən kə gon maŋ baka bə womətə.

18 Bo njə nje wokə məyasi məte yi nyə ta lərə ké, nje sendi nə məkən man, na sidye yo. Ko botu bəte be bəya məsisin dīkima njaŋgwə bo baka, a kelma nde, bəya məsisin pündü kə yotu yan.

19 Mumə hənə saŋma nje te yi kpoke nyə, kəto yiŋa njaŋgwə dəti dīkima wulə kə yotu nə sidye məkən man hənə.

20 Ke kəntə, ə nyə kaŋe misi bənəjə bejekə bənə lərə nde:

«Wunə bə buka bəmə ndana, ko bəkə dəte, wunə nə məsosa, kəto *Kandə Njambiyə, yo yun.

21 Ndana wunə kə gwe nja, ko bəkə dəte, wunə nə məsosa, kəto wunə ta bə nə ditə.

Wunə kə lelo ndana, ko bəkə dəte, wunə nə məsosa, kəto wunə ta nyukuma.

22 Wunə nə məsosa komə bəmə ta bənə wunə dīudyə wunə kə kəki yan toyə wunə ləpina bəyate nə wunə kəto mbe *Mənə mumə.

23 Wunə sōsaŋgwə dō kə yesə te yite, kəto njaŋgwə sol kə ladye wunə kə dīyobə. Wunə dūkwe nde, besaŋgwə bən kelma ndi sendi dəte nə botu bə punja məlepi mə Njambiyə.

24 Ma wunə botu bə kusuku, wunə ta saŋgwə nə məbənə, kəto wunə ma si dolo bətə te yun.

25 Wunə botu bə nə ditə ndana baka, wunə ta saŋgwə nə məbənə, kəto wunə ta gwe nja.

Wunə botu bəte bə nyukuma ndana baka, wunə ta saŋgwə nə məbənə, kəto wunə ta jaſa lelo.

26 Wunə ta saŋgwə nə məbənə, ŋge bəmə hənə jayə wunə, kəto besaŋgwə bən dīkima

jayε sendi beya botu be punja
mεlepi me ja.

27 «Ma wunε botu bete be wokε
mεlepi mete yi mi lεre kε, mi kε lεro
nyε wunε nde: Wunε kwâdyikwε
bependə bun. Wunε kēl kimε yasi
ne botu bete be bεnε wunε baka.

28 Wunε dīya Njambiyε nde, a nyēki
mekombila nyε botu bete be kita ne
wunε baka, ηgwεtε sendi ne nyε,
keto botu bete be dyan gwε dīnō
dīyεn baka.

29 Ngε mumε nyε we bānji ke pokε
te ε wεtε, nò yēnσaŋgwε sendi yōrε
nyε nyε. Ngε mumε suke nyāngwε
lambo dīku yō, nò tīki sendi nde, a
bōn lambo te yi ke yotu yō kε.

30 Ngε mumε jōmbε yīja yasi ke bō
yō, nò nyēki nyε. Ngε mumε nda ne
yasi yō, we tī dīya se yo ke bō ne na.

31 Yasi te yi wunε kwadysε nde, bōmō
kēl ne wunε, wunε kēl sendi dete ne
bō.

32 Ngε wunε kwadysε ndi botu bete
be kwadysε wunε baka, bo ta jayε
wunε ne nje te yin? Keto ko botu be
mεbeyo kwâdyikwε ndi sendi botu
bete be kwadysε bo baka.

33 Ngε wunε kelε ndi kimε yasi ne
botu bete be kelε kimε yasi ne wunε,
bo ta jayε wunε ne nje te yin? Keto
botu be mεbeyo kēl ndi sendi dete.

34 Ngε wunε nyε ndi pilo nyε botu
bete be wunε take nde, bo yakama
yōkidysε yo nyε wunε baka, bo ta
jayε wunε ne nje te yin? Keto botu
be mεbeyo nyēki ndi pilo nyε botu
be mεbeyo, nε bo yōkidysε nyε bo
yaka ne yan.

35 Ke bε wunε, wunε kwâdyikwε
bependə bun. Wunε kēl kimε yasi
ne bōmō, nyε bo pilo soŋε temo
ke kōnje. Ngε wunε kelε dete, bo
ta jayε wunε budyate. Wunε ta
bε bōnō bε Njambiyε te ε kwaŋma
meyasi hene ke kwey kō, keto a kēl
kimε yasi ne botu be nyalo, kelε
sendi ne botu bete be ti dūkwε
ηgikwa baka.

36 Wunε gwāki ηgwεtε bεsō nda
yi Njambiyε saŋgwε wun gwe ne
ηgwεtε wun kε.

37 «Wunε tī jōsa mumε na, dete
bo tī jōse sendi wunε na. Wunε tī
pεsi lepi mumε na, dete bo tī pεsō
sendi lepi yun na. Wunε tīki bōmō
ne ηgwεtε ke beya yasi te yi bo kelε
ne wunε kε, dete Njambiyε ta tīkō
sendi wunε ne ηgwεtε ke beya yasi
te yi wunε kelε kε.

38 Wunε kābi ne bōmō, dete Njam-
biyε ta kabō ne wunε. A ta yekō yasi
nyε ke mapi yun ne kimε nyāngwε
kōru. A ta yekō ηgbōkise dīnō, kōru
má tondō ne letete wesidysε. Dete,
Njambiyε ta nyε wunε mekombila
bēngwε ndi kiya dākō mapi te yi
wunε yekε ne yasi nyε bεsō kε.»

39 Yesus kā mbōmbu nyε bo wεtε
kanō lεrō nde: «'Mō dībina misi
yakama tedysε ka wεtε mō dībina
misi nje? Ngε bε dete, 'bo hene yiba
kina bal ke mōy bεlō na?»

40 Mō te ε jekε mesay kō tī kwā
masa wεnε na. Yasi wεtε, ηgε nyε
sidysε jekinate hene kimōte, a má nje
bε nda masa wεnε.

41 «Ngε kelε yi wε bεnε ndi
mbulma dyan te yi ke misi me mōj
kinε pa wokε kelεn kelεn kōkō jeti
te yi ke misi mō kε?

42 We ta kelε nan yī lεrō nō nyε
mōj nde: <Maŋmbε inja, nē mi
wumbidysε dyan soŋε ke misi mō>
piŋō te yi kōkō jeti ndi ke misi mō
kε? We, mō likisi, kanda soŋε kōkō
jeti te yi ke misi mō kε, nē we nje
bεnε yasi ne ηgεlεlε, nē we nje soŋ
mbulma dyan te yi ke misi me mōj
kε.

43 «Keto kimε jeti ti wūm bεya
mεmbumō na. Dete sendi, jeti
te ε me ke bεyō kō ti wūm kimε
mεmbumō na.

44 Wunε duwā nde, bo dūkwε jeti
hene wule ke mεmbumō mεnε. Bo
ti nōku fumbi ke lεlō na. Sendi, bo
ti nōku fiya ke ndj na.

45 Kimε mumε kēl kimε mεkele
wule ke kimε meyasi mete yi dīyε ke
mōj temo ne kε. Ma bεya mumε kēl
bεya mεkele wule ke bεya meyasi
mete yi dīyε ke mōj temo ne kε. Yo

nde, mélépi héné te yi mumo lerpé kék wúla ke moy temo nè.»

Kanç ke kasi metu yiba (Mt 7)

⁴⁶ «Ijge kelé yi wuné jéba mi nde: <Nyángwe Kumande, Nyángwe Kumande,> kiné keló yasi te yi mi lerpé kék?

⁴⁷ Mi ta pa lerpó nyé wuné kwaló mō te ε bénjwé mi, ε woké mélépi mémbe keló nda yi mi kwadýe.

⁴⁸ Mō te ε bénjwé mi, ε woké mélépi mémbe keló nda yi mi kwadýe kō ke bojna ne mō te ε summa tū ke to mbatō, timo mékondú dímiye. Ke mbeñ ma dýa, ε díku de mémíye tū. ε ñgungul menda ne dimbi ke tū, tū kiné ndenja na, kēto a summa yo jeliye.

⁴⁹ Yasi wete, mō te ε woké mélépi mémbe kiné keló nda yi yo tedye nyé kék ke bojna ne mō te ε summa tū ke gbela méneti kiné timo mékondú dímiye na. Ke mbeñ ma dýa, ke díku ma dí, ke ñgungul ma menda ne dimbi ke tū, ε tū te gbuñgula bálo ne hugbak.»

7

Yesus ke sidye kón wete mo mesay

mo wete soja

¹ Ke Yesus ma si lerpó yasi te yi nyé kwadýe lerpó héné kék nyé bomo, ε nyé yókwé kék ke Kapernawum.

² Wete nyángwe kum bésøja, mo Rom bá ne wete mō mesay wene yi nyé díkima kwadýe budýate kō. Mo mesay te bá ke kón. A bá nedó ne sc̄j.

³ Ke nyángwe kum bésøja kō ma wokó kasi Yesus kék, ε nyé tomé baña betomba Beyuden kénje ke yéne nde, a njákí jongwé mō mesay wene.

⁴ Bo ká kumó doló Yesus, ε bo ñgweta ne nyé budýate lerpó nde: «Yakama nde, kama mbam te,

⁵ kēto a ke kwadýe kando dýusu. Sendi, yo nyé sumé mbanjo mewesidya musu.»

⁶ Yesus kwá béné bo. Ke nyé ma wuta ne tū kék, ε kum bésøja tomé bésø béné kék sañgwa ne nyé lerpó nyé nyé nde: «Nyángwe Kumande, wé tí njángwé yotu yó na, kēto mi yeti mō te yi we yakama nyijé ke tū dyembé na.

⁷ Yo dête yi mi bénjma nde, mi ti yaka wuta ke kék yó na. Ko békó dête, bëta ndi gbéla numbu kénje, né kón mō mesay wombe siy.

⁸ Kēto ko mi, baña bomo ke díyo ne mi, ma mi ke díyo sendi ne bésøja. Mi yakama lerpó nyé wete soja nde: <Ken kaka,> o bénja, a ká, lerpó nyé mbaña nde: <Inja woñga,> a má nje. Mi yakama lerpó nyé mō mesay wombe nde: <Keló yiri,> o bénja, a kelma.»

⁹ Ke Yesus ma wokó mélépi mète yi nyángwe kum bésøja kō lepima kék, ε nyé jaye nyé. ε Yesus yeñsa lerpó nyé ñgil botu bëte bá ke bénjwé nyé baka nde: «Mi ke lerpó nyé wuné nde: Ko békó ke kando Isarayel, mi tí pa bénjé kwaló nyángwe tikina temo te yike na.»

¹⁰ Komé botu bë tomun yókwá ke tū kék, bo dól nde, yotu mō mesay mē ne te.

Yesus ke womiyé móno

wete kuso nyari

¹¹ Ke kónje, ε Yesus nje kwá kék ke wete dýa nde Nayin béné bëjeké béné nè nyángwe ñgil bomo.

¹² Ke ñgimó te yi nyé bá ke wuta ne numey ndoko te yi linja dýa kék, ε nyé sañgwa ne bomo ke sobé muñ kék pumbó. Yo bá kikó mōnó mbam wete kuso nyari. Botu bë dýa budýate ká njóñ wete béné bë kuso nya kó.

¹³ Ke Kumande Yesus ma bénjé kuso nya kó kék, ε nyé gwe ñgweté wene lerpó nyé nyé nde: «Wé tí lel na.»

¹⁴ ε nyé jise kék mate kpoke tanj te yi bo sobé muñ kete kék. ε botu bë sobuna muñ teme. ε nyé lerpé nde: «Gwanjó, mi ke lerpó nyé we nde: Tema.»

15 Ndana, ε μη τεμε σίγο μετιδύε κανδε ηδαπι. Ε Yesus δι νύε γράκιδυε νύε ηναγως.

16 Ε δομό ήνε γε wə lukse Njambiyε λερό nde: «Ηναγως μο ρυνα μελερι με Njambiyε δυανμα κε njoka su.» Sendi: «Njambiyε τακιμα δομό ήνε.»

17 Ε je yasi te yi Yesus kelma κέ σανγwa μενετι με Yuda ne ροκu μενετι μετε yite ήνε.

Jaŋ ke tomɔ bejekε ხელε

*κενή κε yi Yesus
(Mt 11)*

18 Βεγκεκε be Jaŋ yekidya sendi μεγασι μετε γινορι ήνε νύε νύε.

19 Ε νύε jeba yiba κε njoka yan tomɔ δο κενή κε yi Kumande Yesus nde, δο δίγα νύε nde: «Yo ka wε μο te ε ბა nde, a njaki kɔ, ho wuse lādya mbaŋa dele?»

20 Κε δοτu be tomun ma kε dolɔ Yesus κέ, ε δο λερε νύε νύε nde: «Jaŋ te μο tɔpuna δομό κε mɔrɔku tomε wuse njesε κε γο nde: <‘Yo ka wε μο te ε γάγως nje kɔ, ho wuse lādya mbaŋa dele?>»

21 Κε kiya ηγιμο te Yesus ბა κε σιδύε μεκόν με δυδya δομό, baka be ბა ne μεκόsu nε be ბა ne δεγa μεσisin κε yotu. Botu bete be ბა ne δibina misi baka, a kelma nde, δo ბენაγως.

22 Ε νύε γενσa νύε δοτu bete be Jaŋ tomma baka nde: «Wune kēn κε yekidye μεγασι μετε yi wune δεημa nε yi wune wokuma κε νύε νύε. Wune lēpi νύε νύε nde: Botu bete be ne δibina misi baka me κε δεημa yasi. Botu be ne ndembil me κε kēndō ne ηgbenj. Baka be ne ndoko baka me ne yotu ne krepelj. Wune lēpi sendi νύε νύε nde: Botu bete be ბa ne δibina meto baka me κε woko yasi. Bemunj κε womiyε. Bo κε λερό Kimo Tom νύε buka δομό.»

23 Ε Yesus nje λερό nde: «Μο te ε ta σίγο kinε josiδyε kelɔ yinjə δεγa yasi kēto mbe kɔ ne mesosa.»

24 Κε δοτu bete be Jaŋ tomma baka ma si kwā κέ, ε Yesus κανδε λερi

κε kasi Jaŋ νύε ηgil δομό. Ε νύε λερε νύε δο nde: «Κε yi wune ką κε kongor kέ, wune kwadysa κε δεημa yasi te nda? 'Wune kwadysa κε δεημa njoy te yi pupɔ wumbidye kέ?'

25 'Wune ką gbatε κε δεημa ηge? 'Wune ką kε δεημa mbaŋa μumɔ ne kpasa melambɔ κε yotu? Botu bete be lejε kpasa melambɔ nε be jojna κε νύεm νύεm joŋgwε baka dīy κε tu δekumande.

26 'Wune ką kε δεημa ηge? 'Wune ką kε δεημa μο ρυνα μελερi με Njambiyε? J, mi κε λερό νύε wune nde: Nyε μο ρυνα μελερi με Njambiyε gbatε gbatε, ma yasi wete, a kwaŋma yite.

27 Yo νύε yi kasi ne ketinate κε mēkana με Njambiyε nde: <Βεηa, mi κε κανδε tomɔ μο tomun wombε ne wε, na kε kandi kombile nje tike wε. >

28 Mi κε λερό νύε wune nde: Kinε μumɔ wete ne wete ε jadya wule κε mɔy nyari kwaŋma Jaŋ na. Ko dete, njena μumɔ κε *Kandɔ Njambiyε kwā νύε.»

29 Botu be bojna mɔni garama nε δοτu bete be dikima wokɔ yasi te yi Jaŋ dikima λερό kέ tēdya nde, Njambiyε ne ηgbenj. Ε δo jaye nde, a tōpa δo κε mɔrɔku.

30 Yasi wete, *Befarisε nε nyāgωs δοτu be duwā mēmboŋga seŋma nde, Jaŋ tī tōpa δo κε mɔrɔku na. Dete, δo tēdya yan nde, yasi te yi Njambiyε kombila κε yan kέ ბa gbēlate.

31 «Mi ta yekɔ ba δοτu be ηgimο te γοκο ne be nda? Bo nda be nda?»

32 Bo nda δoŋsikε te be σίγε κε babal, baka má λερό κενή δεημa nde: <Wuse tōŋma mbule νύε wune, wune kinε δoŋsikε na. Wuse jembima mejembia με sɔŋ νύε wune, wune kinε lelɔ na. >

33 Dete sendi, Jaŋ te μο tɔpuna δομό κε mɔrɔku njā. Medye, a ti dyáki. Menjam, a ti hóbiya. Ke kōjte, wune nde: <A ne δeγa sisin κε yotu. >

34 Ndana *Mōno mūmō njā. Mēdye, a kē dīye. Mēnjam, a kē hōbiye. Kē kōjte, wunē nde: «Né bēnja ndi nyāngwē mo mēdye nē nyāngwē mō dīyena mēnjam te yōkō, sō nē botu bē bojna mōni garama nē botu bē beya jongwē.»

35 Bomō hēnē bē bēnōgwe yasi te yi Njambiyē kwadysē baka kē jayē nde: Dyanō dīyenē nē ḥgbēnē.»

Wetē nyari ke kumbē lōbinda

ke to Yesus

36 Wetē mō *Farisē jebama Yesus nde, a kēn dīyena kē tū dīyenē. E nyē kē kē tū mō Farisē te kē dīyō, na dīyena.

37 Wetē nya mēbeyō bā kē dīya te. Ngē nyē ma wokō nde, Yesus kā dīyena kē tū mō Farisē kē, e nyē bū wetē kpasa ndaki nē lōbinda kē mōyē.

38 kē dīyō kē kōj Yesus yaka nē mēkol mēnē. Nya kō bā kē lelō. E misidysē dīki bālō kē mēkol mē Yesus, e nya kō dīki titō yo nē nyīnō to nē. A dīkima dulō sendi mēkol mē Yesus lōmbē lōbinda yinōri kete.

39 Kē mō Farisē te e jebama Yesus kō ma bēnē dīte kē, e nyē lepē kē mōy temō nē nde: «Mbam kō mā bēki gbate mō punja mēlepi mē Njambiyē, ma nyē kē duwē nya te e kē kpoke nyē kō, ma nyē kē duwē jongwē nya te, duwē nde, nyē mō mēbeyō.»

40 Ndana, e Yesus nje lepō nyē nyē nde: «Simōn, mi kē kwadysē lepō yinā yasi nyē wē.» E nyē yēnsa nde: «Yekele, lepō.»

41 E Yesus lepē nde: «Wetē mūmō nya bomō yibā pilo. Wetē bojma mil gōmay yitan. E wetē bū nē mil kamōtan.»

42 Nda bo hēnē yibā tī bē nē dīti te yi gbo mōni te nyē sa te na, e nyē tīkē bo hēnē yibā nē ḥgwētē nde, bō tī gboku se na. Kē njoka botu baka yibā, yo yēn e yākaŋwē kwadysē mbam kō kwā to te kō?»

43 E Simōn yēnsa nde: «Mi tāka nde, yo yōkō e bā nē nyāngwē pilo

kō.» E Yesus lepē nyē nyē nde: «Wē pēsimā kimōte.»

44 E Yesus nje yēnsa bēnē pulō nyari lepō nyē Simōn nde: «'Wē kē bēnē nyā kō? Mi nyīnma tū dīyō, wē tī nyē mi moroku nde, mi wēya nē mēkol mēmbe na. Yasi wēte, ndi nyē ma bōsē mēkol mēmbe nē misidysē mēnē titō yo nē nyīnō to nē.»

45 Wē tī dūlē numbu mbe na, ndi nyē, kandē yi mi ma nyīnā nē tū dīyō muka, a yeti kē wēdysē dulna mēkol mēmbe na.

46 Wē tī lōmbē lōbinda kē to mbe na, ndi nyē lōmbuma kimō lōbinda kē mēkol mēmbe.

47 Dete, mi kē lepō nyē wē nde: Budya mēbeyō mētē yi nyē kelma kē ma dūwē kē to nē nē ḥgwētē, kēto a kwadysē mi budysate. Mō te yi bo tīkē nyē nē ḥgwētē nē mbet, a tēdysē sendi mēkwadysē nē mbet.»

48 E Yesus nje lepō nyē nya kō nde: «Mēbeyō mō ma dūwē kē to yō nē ḥgwētē.»

49 E botu bētē bē bā kē dīyena bēnē bē Yesus baka lepē kē mōy mētemō man nde: «Yōkō nda e sojē mēbeyō kē to mūmō nē ḥgwētē kō?»

50 E Yesus lepē nyē nyari nde: «Tikina temō te yi wē tīkē kē yembē kē jongwa wē, kwāngō nē tē.»

8

1 Kē kōjte, e Yesus kē mēdysē mēdysē, kē nyāngwē mēdysē nē kē mōmō mēdysē yī pelē Kimō Tom tēdysē bomō mēyasi kē kasi *Kando Njambiyē. A bā bēnē bējekē bēnē kamō jo yibā.

2 Banja boma bē nyē sojēmē bēya mēsisin kē yotu yan sidysē mēkōn man baka bā sendi bēnē bo. Yo bā Mariya te yi bo dīkima jēba sendi nde Madalena kō. Yo nyē yi Yesus sojēmē bēya mēsisin yitan jo yibā kē yotu nē kō.

3 Yo bā sendi nē Yuwana te nya Kusa, mō te e dīkima bākidyē tū kumande Herod kō, bū Sosana nje bū sendi banja boma budysate. Bo hēnē dīkima bū mēyasi mētē yi bo

ba no ké nje kamε ne Yesus bεnε bεjekε bεnε.

*Kano ke kasi mō bεna mbeki
(Mt 13; Mk 4)*

4 Bom̄ wulma ke medya hεnε nje ke yi Yesus. Ke bo ma si wesidya dεte ke kεki ne kέ, ε nyε yekidye wεtε kano nyε bo lεrε nde:

5 «Wεtε mō bεna mbeki kwañma kε ηgwañ yí kε nyante kwal̄o. Ke ηgim̄ te yi nyε ba ke nyante kwal̄o kέ, ε yin̄a bale ke nje. Ε bom̄ kwānate yo. Ε bεnɔn si dyε yo.

6 Yin̄a kwal̄o balma ke to mbat̄o. Ke yo ma diy lo kέ, ε yo si sɔsɔ, kεto mɔrɔku t̄i bε ke nji na.

7 Yin̄a balma ke mbey te yi ba ne meñgombiya kete kέ. Ε kwal̄o te j̄u sañgwε ne meñgombiya. Ε meñgombiya si ηgañgile yo.

8 Yin̄a kwal̄o balma ke kimo mεnεti. Ε yite j̄u dɔkɔ wum̄o mεmbum̄o, kwal̄o te wεtε nya mεmbum̄o ḡomay.» Ke Yesus ma si lεrε dεte kέ, ε nyε nje lεrε ne mεn ke kwey nde: «Mō te ε ne mεt̄o yí wok̄o p̄s, a wôku.»

9 Ε bεjekε bεnε diyε nyε to kano te.

10 Ε nyε yεn̄sa nde: «Njambiyε nya wunε dεti te yi duwε mεyasi mεte yi ba sɔdyate yi bεnε *Kando dyen̄e kέ. Ke yi bana, bo lépi yo nyε bo ne mεkan̄o, nε bo bεn̄ yasi señgile kine duwε yasi te yi bo bεnε kέ na, nε bo leñgwε mεt̄o ke yasi kine b̄iye to te na.

11 «Ma to kano te dεke: Kwal̄o te yi bo lεrε nō kέ, yo mεlepi mε Njambiyε.

12 Kwal̄o te yi balma ke nje kέ tεdya botu bεte bε wokε mεlepi mε Njambiyε. Ke kɔn̄te, *Kum bεya mεkele má nje soñe mεlepi mεte ke mɔy mεtem̄o man, ma bo mε nje tiko tem̄o ke yi Njambiyε, bε ne joñgwε.

13 Kwal̄o te yi balma ke mbat̄o kέ tεdya botu bεte bε wokε mεlepi mε Njambiyε jayε yo ne mesosa. Yasi wεtε, bo t̄i pa lo mεgata na, dεti sumna kol kikwε yeti na. Ngε

mεbobilan dyā bo kέ, bo tumma kɔn̄ yɔkwe ne kɔkɔ.

14 Kwal̄o te yi balma ke mbey te yi ne meñgombiya kέ tεdya botu bεte bε wokε mεlepi mε Njambiyε jayε yo. Yi kε mbɔmbu, kesa tem̄o ke mεyasi nε kasi kusuku nε kasi nyεm nyεm joñgwε má si ηgañgile bo. O bεn̄ja, mεkele mεte yi bo kel̄e kέ ti tόndu na.

15 Kwal̄o te yi balma ke kimo mεnεti kέ tεdya botu bεte bε ne pupuna tem̄o nε kimo tem̄o bε wokε mεlepi mε Njambiyε baki dyε yo, bε ne tñj yí kel̄o kimo mεkele.

*Kano ke kasi lambo
(Lk 11; Mk 4)*

16 «Mum̄o ti kwénja lambo nje b̄u mbe buse nō, ho b̄u tiko ke nji tan na. A bón̄ tiko ke to tebel, nε botu bεte bε nyijε tu baka bεn̄ mεjas i mεte.

17 Dete, kine yan̄a yi dīyε sɔdyate ta dīyɔ kine pundi puyε na. Sendi, kine yan̄a yi dīyε sɔdyate ta dīyɔ kine pundi puyε, bom̄o má duwε yo na.

18 Dete, wunε dīy ne sɔsɔ b̄udfyate ke wokuna yasi te yi wunε wokε kέ, kεto bo ta dokidye yin̄a yasi nyε mε te ε nō kō. Yōkɔ ε kine yan̄a kō, bo ta soñe mōn̄o yasi te yi nyε take nde, a nō kέ.»

*Bemaj be Yesus, yo be nda?
(Mt 12; Mk 3)*

19 Nyañgwε ne Yesus nε bεmañ nj̄a, nε bo bεn̄ nyε. Yasi wεtε, bo t̄i bε ne nje te yi kum̄o ke kεki ne na kεto ηgil bom̄o.

20 Ε bom̄o kέ lεrε nyε nyε nde: «Nyāñgwε bεnε bεmañ ke s̄, bo ke kwadysε bεnε wε.»

21 Yasi wεtε, ε Yesus yεn̄sa nde: «Nyāñmbe nε bεmañ bεmbε, yo baka bε wokε mεlepi mε Njambiyε kel̄o nda yi yo tedye bo kέ.»

*Yesus ke tembidye mbuku
(Mt 8; Mk 4)*

22 Wεtε yesɔ ε Yesus bεnde landi bεnε bεjekε bεnε. Ε nyε lεrε nyε bo

nde: «Wuse sâbikwé nyangwé mató kè njinjé te yoru.» È bo temé kwá.

23 Ké njimó te yi bo bá ke sabiyé nyangwé mató ké, è Yesus kwá ne jakó. Ndana, è wete mbuku yifila ke to nyangwé mató, è landi kande dyena möróku. Bo më ke beya diyó.

24 È bejeké kë ke keki ne jeme nyé lero nde: «Yekele, yekele, wuse ta giro ndana!» È nyé jemiye bama ne mbuku nè mëkumbó. È yo hene si weyé, è yasi nje bë ne te.

25 È Yesus nje diyé bo nde: «Tikina temó te yi wuné nò ké ba we?» È bo gwe wò ngbakima diyna tande yan nde: «Yoko bá kwaló mó te nda yi gba pupó nè möróku wokuna ne nyé kó?»

Yesus ke soñe beya mesisín

ke yotu wete mbam (Mt 8; Mk 5)

26 Ndana, è bo ngbosé landi ke meneti me botu be Gerasa yaka ne meneti me Galile.

27 Ké Yesus ma bendo njindi ké, è wete mbam wule dya nje sañgwa ne nyé. Mbam te bá ne beya mesisín ke yotu. A dikima diyó sokere njombu yaña. Sendi, a ti bë ke ya ke tu na. A dikima joñna ke mënguku komé bo dikima pumbó bëmuñ ké.

28 Ké nyé ma bënjé Yesus ké, è nyé kembidya dëtinate baló ke nji mëkol mënë lero ne mën ke kwey nde: «Yesus, Móno Njambiyé te è kwañma meyasi hene ke kwey, siné we ne leri te nda? Mi ke njewata ne we nde, we ti pónsa mi na.»

29 A lépi dëte, këto Yesus léríma nyé beya sisin nde, a pùndu duwe ke yotu ne. Beya sisin te bá ke njangwé nyé njombu yaña. Bo dikima bakidye nyé wotunate ne mëkol me sumba, nyé mëpoka ke mëkol mënë. Ko dëte, a dikima pamó meyasi mënori hene, beya sisin má yembile nyé kénje ke mëkongor.

30 Ndana, è Yesus diyé nyé nde: «Dino dýó nde nda?» È nyé yeñsa nde: «Dino dyembé nde Nyangwé

ngil.» A lépi dëte, këto beya mesisín budyate nyijma ke yotu ne.

31 È beya mesisín njewata ne Yesus nde, a ti kénjikwé bo ke gboñgo mendon na.

32 Beabem bá womëte ne nyangwé kuru te ke dyena ke keki. È beya mesisín njewata ne nyé nde, a tiki, né bo kë nyij ke yotu beabem. È Yesus jaye.

33 È beya mesisín punde ke yotu mbam kó kë nyijé ke yotu beabem. È kuru beabem siliye kombó ne beya sokó ne bibibi kë gwadja ke nyangwé mató bëbiye möróku si gwe.

34 Ké botu bëte be dikima bakidye beabem baka ma bënjé yasi te yi kwañnama ké, è bo sedyé kambo kwá kë yekidye kasi te ke dya nè ke mélunde.

35 È bomo kë ke bënjé yasi te yi kwañnama ké. Bo ká kumó ke keki Yesus doló mbam te yi beya mesisín punduma ke yotu ne kó ke diyó ne te ne mélambó ke yotu ke keki Yesus. È bo gwe wò budyate.

36 È botu bëte be diyma ke mbey te baka yekidye nyé bari nda yi nyé soñma ne beya mesisín ke yotu mbam te ké.

37 Ké bo ma si yekidye dëte ké, è botu be meneti me Gerasa nè botu be pòku meneti mëte yite hene lero nyé Yesus nde, a kwâñ londó ke meneti man, këto bo gwá wò budyate. È Yesus nje bendo landi, na dñuwé.

38 È mbam te yi beya mesisín dñuwá ke yotu ne kó njewata ne Yesus nde, a tiki, né bëne nyé kwá. Yasi wete, è nyé lero nyé nde:

39 «Dukwe ke tu dýó kë yekidye meyasi hene te yi Njambiyé kelma ne we ké.» È nyé kwá kë pele meyasi hene te yi Yesus kelma ne nyé ké nyé bomo hene ke moy dya.

Yesus ke womiyé wete móno njewa.

Wete nyari ke kpoke numbu

*lambɔ Yesus
(Mt 9; Mk 5)*

40 Kε Yesus ma yɔkwε kέ, ε ηgil bɔmɔ nje sosa nyε, kεto bɔmɔ hεnε bā ke ladye nyε.

41 Ε wεtε mbam nde Yayrus dγa. A bā kum mbanjɔ mewesidya mε Beyuden. Ε nyε nje kuse mεbɔj kε mbɔmbu Yesus ηgwεta ne nyε nde, a kēn ke tū dγenε,

42 kεto mɔnɔ wεnε ε nyari bā ke seke. Mɔnɔ te bā kikɔ, a mε kε mεsew kamɔ jɔ yiba. Kε ηgimɔ te yi Yesus bā ke kē kέ, bɔmɔ bā ne suk suk linje nyε.

43 Ase nde, kε njoka botu bεnɔri, wεtε nyari bā ke kɔnɔ. Mεkiyɔ bā ke lekwe nyε mε kε mεsew kamɔ jɔ yiba. Meyasi hεnε te yi bā nde, a jōnjanjwε nō kέ siyma kε mεbɔ mε botu be nyeti. Ko mɔ nyeti wεtε wεtε tī sidye kɔn ne na.

44 Ε nyari nje kwā pulɔ kɔn Yesus kpoke numbu lambɔ ne. Ε kɔn mεkiyɔ pεsiyε ndi kε kiya mbεy.

45 Ε Yesus diye nde: «Yo nda kpoke mi?» Nda bɔmɔ hεnε bā ke sejε kέ, ε Piyer bεnε bεnjɔn bεnε lεrε nde: «Yekεle, bɔmɔ ne suk suk linje wε, kε kɔnje, wε kε nje lεrε nde: <Yo nda kpoke mi?> »

46 Ε Yesus yεnɔa nde: «Wεtε mumɔ kpokuma mi, kεto mi wokuma nda yi yinjα deti mbe dψwā nō kε yotu mbe kέ.»

47 Kε nyari ma bεnε nde, a ti yaka sɔma se kέ, ε nyε nje nε mεngwaŋwa nje kuse mεbɔj kε mbɔmbu Yesus lεrε to te yi nyε kpokuma ne nyε kέ kε misi mε bɔmɔ hεnε. A yekidya nda yi kɔn siyma nō kε yotu ne ndi kε kiya mbεy kέ.

48 Ε Yesus lεrε nyε nyε nde: «Mɔnmbe, tikina temɔ te yi wε nō kέ joŋgwε wε, kwanjɔ ne te.»

49 A bā ndi kε lεrε dεte, yaka nε mumɔ kε wule kε tū Yayrus te kum mbanjɔ mewesidya mε Beyuden nje lεrε nyε nyε nde: «Wε tī njangwε se yekεle na, mɔnɔ wɔ ma gwe.»

50 Kε Yesus ma wokɔ dεte kέ, ε nyε lεrε nyε Yayrus nde: «Wε tī gwaki kaŋ yaŋa na, tiko ndi yɔ temɔ ne mi, dεte mɔnɔ wɔ ta jy..»

51 Kε Yesus ma dγa kε tū kέ, a tī jayε nde, bεnε wεtε mumɔ nyiŋa na, ndi Piyer nè Jaŋ nè Jak bū saŋgwε ne mɔnɔ bεnε nyangwε ne mɔnɔ.

52 Bɔmɔ hεnε bā ke lelɔ jaba kεto mɔnɔsikε. Ε Yesus lεrε nde: «Wunε tī lel na, kεto a tī gwe na, a kε jakɔ.»

53 Ε bo nyεtε nyε, kεto bo duwā gbate nde, mɔnɔsikε ma gwe.

54 Yasi wεtε, ε Yesus biye mɔnɔsikε kε bɔ lεrε ne mεn kε kwey nde: «Mɔnɔ ηgɔndu, temɑ.»

55 Ε sisij ne yɔkwε, ε nyε temε ne ηget. Ε Yesus lεrε nde: «Wunε nyɛki nyε medye.»

56 Saŋgwε ne mɔnɔ bεnε nyangwε ηgbakimama bud�ate. Ε Yesus lεrε nyε bo nde: «Wunε tī yekidya meyasi mεte yi kwaŋnama kέ nyε wεtε mumɔ na.»

9

Yesus ke tomɔ bejekε kamɔ jɔ yiba

*kεnje kε lepina Kimɔ Tom
(Mt 10; Mk 6)*

1 Wεtε yesɔ ε Yesus wesidye bejekε bεnε kamɔ jɔ yiba, nyε bo dεti te yi soŋε bεya mεsisiŋ hεnε kε yotu bɔmɔ nè dεti te yi sidye mεkɔn.

2 Kε kɔnje, ε nyε tomε bo kε pelε kasi *Kando Njambiyε, sidye sendi mεkɔn mε bɔmɔ.

3 Ε nyε lεrε nyε bo nde: «Wunε tī biya yaŋa kε bɔ kεndɔ nō na, ko tonjolo ko kobiye ko mampa ko mɔni. Sendi, mumɔ tī boŋ lambɔ yiba na.

4 Tū te yi wunε ta nyiŋε ya te, wunε dγy ndi womεte kumɔ kε ηgimɔ te yi wunε ta kwā kέ.

5 Νgε bɔmɔ ti bū wunε kimɔte na, nè wunε pūndu dψwε kε dγa te, nè wunε kūtu ηgbutu kε mεkol mun yí tedye bo nde, bo kelma bεyate.»

6 Ε bo temε kwā kε medya medya lεrε Kimɔ Tom, sidye mεkɔn mε

бомо ке төмбөй хене коме бо кэ кэ.

⁷ Kumande Herod wokuma мөяси хене te yi ба ке kelna кэ. Төмө нэ ба ке дүкума, кето бања бомо дикима лэрэ nde: «Jaŋ te ε дикима төрэ бомо ке төрөку кө womiya.»

⁸ Бања nde: «Yo Eli уокве sendi нэ ке менети.» Бања nde: «Yo wete njombu мө punja мөлөри мө Njambiyε womiyε.»

⁹ Э куманде Herod лэрэ nde: «Mi ma ресө нгиј Jaŋ, уоко ба nda yi mi woke kasi нэ сөке кө?» Э нує са нэ te yi бөгө Yesus.

Yesus ke nyе бомо томай

yitan medye

(Mt 14; Mk 6; Jη 6)

¹⁰ Ке боту бе томун ма уокве кэ, ε бо yekidye мөяси хене te yi бо kelma кэ нує Yesus. Э нує бү бо бөрө jise нө кө ке pulo wete dya nde Betsayda.

¹¹ Ko дете, бомо будыате duwɑ yasi te yi kwaŋnama кэ, ε бо бөгөвө нує. Э нує бү бо нэ мөсона. Э нує лэрэ kasi *Kando Njambiyε нує бо. A sidya sendi мөкөн мө боту бете бе njɑ бака.

¹² Nda yeso ба ке дүүве кэ, ε бөгеке камо јо yiba кө ке кеки нує лэрэ нує нує nde: «Tikо бомо, нэ бо kwɑ кө ке medya nè ke melunde мөтэ yi ke роκу te yi waka nedо kө kө sа mbey jako nè medye, kето wuse waka ке kongor.»

¹³ Э нує лэрэ нує бо nde: «Wunε нэ нгуру wun, wunε nyéki бо medye.» Э бо yensa nde: «Wuse ndi нэ mampa yitan nè benjanjо yiba. Wuse yakama нує бо medye, нгэ бе nde, wuse нэ нгуру te yi бомо medye yi yaka нгил te yike хене.»

¹⁴ Bembam нэ bembam kumma nda томай yitan. Э Yesus лэрэ нує бөгеке бене nde: «Wunε lепи нує бо nde, бо dīy нэ мөнжөн, нжөн wete бомо kamötan.»

¹⁵ Э бөгеке кел дете si dīdye бомо хене.

¹⁶ Ndana, ε Yesus бү mampa yinɔri yitan nè benjanjо yiba kaŋε misi kенje kwey нує Njambiyε wosoko. Ке көнте, ε нує нже leke yo нує бөгеке, нэ бо кө kabi нує бомо.

¹⁷ Бомо хене dγenama ditо. Э бо нже wesidye мөбүквө мөтэ tonje мөмако камо јо yiba.

Piyer nde, Yesus nyε Krist

(Mt 16; Mk 8)

¹⁸ Wete yeso Yesus ба ке нгвэта нэ Njambiyε ке wete mbey. Bejekе бене ба womete. Э нує diye бо nde: «Бомо лепи нде, mi nda?»

¹⁹ Э бо yensa nde: «Baњa лепи нде, we Jaŋ te мө төрпана бомо ке төрөку. Baњa nde, we Eli. Baњa sendi nde, we wete njombu мө punja мөлөри мө Njambiyε ε gwɑ нже womiyε кө.»

²⁰ Э Yesus diye бо nde: «Ке yun нэ нгуру wun, wunε лепи нде, mi nda?» Э Piyer yensa nde: «We *Krist, мө te ε юнгвө бомо ε Njambiyε нjesа кө.»

²¹ Э Yesus лэрэ нує бо nde, kрε, бо tī лепи дете нує wete mumо na.

Yesus ke лэрэ kasi соң нэ

nè womiya нэ

(Mt 16; Mk 8)

²² Э нує kө mbombu лэрэ nde: «Yo gba nde, *Mоnо mumо yâkaŋgwε saŋgwа нэ мөбөнө будыате. Betomba бе dya nè bekum бе боту бе nyεna sadaka нує Njambiyε nè боту бе kетина мөяси ta сөнө нує kutudya. Bo ta wo нує, a мá нже womiyε ке мету yitati.»

²³ Ке көнте, ε нує лэрэ нує бо хене nde: «Нгэ mumо kwadysε бөгөвө mi, a tī бөн yotu нэ nde, yo yanya na. A sōba kroa нэ мету хене бөгөвө mi.»

²⁴ Кето mumо хене ε ta kwadysε kambidya нэ юнгвө dyenе kө ta dīmbidye yo. Yasi wete, уоко ε dīmbidye юнгвө dyenе kето mbε kө ta бе нэ юнгвө te yi kpo нэ kpo.

²⁵ Ma нгэ mumо si namо менети maka хене, нже dīmbidye юнгвө

dyenə ho bekidye yo, yo má nje kamə nyə ḥe?

²⁶ Keto ḥe mumɔ gwe njɔn jayna mbə nè jayna melerpi membə, *Mɔnɔ Mumɔ ta gwe sendi njɔn wene komə nyə ta nje nè nyangwə meluksa mənə nè yi Saŋgwə nè yi pupuna bejaki be Njambiyə.

²⁷ Mi ke ləpɔ gbate nyə wunə nde: Baŋa ke njoka botu bete be dīyə ndana waka baka t̄i gwe kinə pa bənə njenə *Kandɔ Njambiyə na.»

Yotu Yesus ke senjɔ ke nyangwə

mejası me Njambiyə (Mt 17; Mk 9)

²⁸ Ke Yesus ma si ləpɔ dete, ya nda metu yitan jɔ yitati ké, ε nyə b̄u Piyer nè Jaŋ nè Jak bəndɔ bənə bo k̄e ke to keki, na k̄e ḥgwəta ne Njambiyə.

²⁹ Ke ḥgimɔ te yi nyə b̄a ke ḥgwəta ne Njambiyə ké, ε mbɔmbu ne senjɔ. ε lambɔ ne yeŋsa b̄e wumnat̄e ne mboŋ mboŋ.

³⁰ Bo sém semɔ, Yesus m̄e ke nyə mesimo bənə bembam yiba, yo b̄a Mɔyisi bənə Eli.

³¹ Bo punduma ke nyangwə mejası. Mɔyisi bənə Eli b̄a ke ləpɔ nda yi Yesus ta k̄e nɔ Yerusalem k̄e saŋgwə ne sɔŋ mate ké.

³² Piyer bənə bənjoŋ bənə b̄a ke nyangwə jakɔ. Ke jakɔ ma pəsiyə ke misi man ké, ε bo bənə nyangwə mejası, bənə Yesus nè bembam yiba b̄e b̄a ke keki ne baka.

³³ Ke ḥgimɔ te yi bembam baka kandima kwange jisə ke keki Yesus ké, ε Piyer ləpə nyə Yesus nde: «Yekele, yo kimɔte nde, wuse dīy waka. Wuse sūm məbala yitati, wō wete, ε Mɔyisi wete, ε Eli wete.» Piyer t̄i b̄e ke duwə yasi te yi nyə b̄a ke ləpɔ k̄e na.

³⁴ Piŋɔ te yi nyə b̄a ndi ke ləpɔ dete ké, ε wete kulutu nje dībidiye bo. Bejekə gwā wō budiyate ke ḥgimɔ te yi bo bənəma nde, kulutu ke məmīyə bo ké.

³⁵ ε wete men wule ke moy kulutu ləpɔ nde: «Yokɔ mɔnmbə yi mi

t̄okuma. Wunə wôkunajgwə ne nyə.»

³⁶ Ke ḥgimɔ te yi bo wokuma ne mən ké, yite Yesus tikama ndi nyərɔ. Bejekə dīyma numbu kɔbɔ k̄e rɔku metu məte yite kinə yekidye yasi te yi bo bənəma k̄e nyə mumɔ na.

Yesus ke soŋe bəya sisin ke yotu

wetə mɔnɔ mbam (Mt 17; Mk 9)

³⁷ Misi pupə ε bo piyə wule ke to keki, ε nyangwə ḥgil nje saŋgwə ne Yesus.

³⁸ Dīyɔ ké, ε wetə mbam ləpə ne mən ke kwey ke moy ḥgil nde: «Yekele, mi ke ḥgwəta ne we: Kaŋa misi bənə ne gwanjɔ wombə, nyə kikɔ.

³⁹ Yina sisin ke dīki yembile nyə. Ndana ndana ké, a m̄e ke kembidya, sisin te má nambe nyə, o bənə, mewuru m̄e ke pundɔ ke numbu ne pum pum. Yo ti sīy nedɔ na. Ke kɔŋte, yotu ne m̄e hene katinate.

⁴⁰ Mi ḥgwətama ne bejekə b̄o nde, bo dūdya bəya sisin te soŋe ke yotu ne, yasi wete, ε bo sudyə.»

⁴¹ ε Yesus yeŋsa ləpɔ nde: «Wunə botu bete be ti jáya yasi baka, wunə sendi bəya bomo, mi ta dīyɔ sine wunə kumɔ ndenən? Mi ta gbiso wunə kumɔ ndenən? Boŋgɔ mɔnɔ wō nje nɔ waka.»

⁴² Ke ḥgimɔ te yi mɔnɔsike b̄a ke wuta ne Yesus ké, ε bəya sisin jalə nyə bete ke mənəti nambe nyə bəyate. ε Yesus bama ne bəya sisin sidyə kɔn mɔnɔ enɔru kaŋs nyə nyə saŋgwə.

⁴³ ε bomo hene ḥgbakima nyangwə deti Njambiyə. Ke ḥgimɔ te yi bomo hene b̄a ndi ke k̄e mbɔmbu yí ḥgbakima məyasi məte yi Yesus dīkima kelɔ hene ké, ε nyə ləpə nyə bejekə bənə nde:

⁴⁴ «Wunə lēŋgwə metɔ kimɔte ke melerpi məte yí mi ta ləpɔ nyə wunə ndana ké. Bo ta b̄u *Mɔnɔ mumɔ nyə bomo.»

⁴⁵ Ko bəkɔ dete, bejekə t̄i woke to lepi te na. Yo b̄a sɔdya te ne bo, ma

bo nje biye to te. Bo gwā wā diyna
nē ləpi te.

Nda kwā bəsə?
(Lk 22; Mt 18; Mk 9)

46 Yinɔri yiŋa mətandō dyaŋma kē
njoka yan yí duwē mō te ε kwaŋma
bəsə kō.

47 Yesus duwā yasi te yi bo bā kē
take kē mōy mətemō man kē, ε nyę
bū wətē gbeļa mōnɔsikē təmbidye
kē kəki nē

48 Ləpō nyę bo nde: «Mumō hənəs ε
bū mōnɔsikē nda yōkō kimōte kēto
mbē, a bōj mi kimōte. Mō te ε bū
mi kimōte, a bōj Mō te ε tomma mi
kō. Dete, kē njoka yun hənəs, yōkō ε
bū yotu nē nda njena mumō, yo nyę
kwā bəsə.»

49 ε Jaŋ ləpē nde: «Yekele, wuse
bənəma wətē mbam kē soŋe bəya
məsisin kē yotu bōmō nē dīnō dīyō,
ε wuse gaye nyę, kēto a yeti kē njəŋ
su na.»

50 ε Yesus ləpē nyę nyę nde:
«Wunē tī gay nyę na, kēto ḥęgə mumō
ti lū dyaŋbi sunjgwē nē wunē, a kē
kəŋ yun.»

51 Kē mətu məte yi Yesus ta yōkō
kē nō dīyōbō kē ma si wuta, ε
nyę pəsə kē temō nē nde, a kē kē
Yerusaləm.

52 ε nyę tomō bōmō kənje
mbōmbu. ε bo kwā kumō kē wətē
dīy bōtu bē Samari diy kombile
mbey tīkē nyę.

53 Yasi wətē, bōmō bē dīy te tī bū
nyę nē mesosa na, kēto bo bənəma
nde, a kēn kē Yerusaləm.

54 Kē bəjekē bēnē Jak bēnē
Jaŋ ma bēnē dēte kē, ε bo ləpē
nde: «Nyanjgwē Kumande, wē
kwādyikwē nde, wuse lēpi nde, dītē
pīkwe kē kwey nje girise bo?»

55 ε nyę yənja bēnē bo bāmē bo
ləpō nde: «Wunē yeti kē duwē kwalō
sisiŋ te yi dīy kē yotu yun kē na.»

56 Kēto *Mōnō mumō ti ma njāki
nde, nē bōmō yambile na. Yasi wətē,
a njāki nje jōngwē bōmō.» Kē kōnje,
ε bo kwā kē kē wətē dīy.

*Kasi bən̄gwa Yesus
(Lk 14; Mt 8)*

57 Kē ḥęgimō te yi bo bā kē nje
kē, ε wətē mumō ləpē nde: «Mi kē
kwādyē bən̄gwe wē kē mbey hənē
kōmē wē ta kē kē.»

58 ε Yesus yənja nyę nyę nde:
«Betoŋgō nē mən̄jəmbi man, bən̄on
sendi nē mətū man. Yasi wətē,
*Mōnō mumō kīnē mbey te yi nyę
yakama bōkwē to nē kēte na.»

59 ε nyę nje ləpō nyę wətē mumō
nde: «Bən̄gwe mi.» ε nyę yənja
nde: «Nyanjgwē Kumande, tīkō, nē
mi pa kē pumbu saŋmbē.»

60 ε Yesus yənja nde: «Tīkō, nē
bēmūn pumbu bēmūn bān. Kwaŋgō
yō kē pele kasi *Kando Njambiyē.»

61 ε wətē nje ləpō nē nde:
«Nyanjgwē Kumande, mi kē kwādyē
bən̄gwe wē, yasi wətē, tīkō, nē mi
pa kē jana nē bōtu bēmbe.»

62 ε nyę yənja nyę nyę nde: «Ḥęgə
mumō nyę bō kē putika ḥęgwaŋ nje
bēnē njiŋe, mō te ti yaka kelō yanja
kē Kando Njambiyē na.»

10

*Yesus kē tomō bəjekē bēnē
kamōtan jō*

kabā kēnje kē ləpina Kimō Tom

1 Kē kōnje, ε Kumande Yesus
tōkē bānja bəjekē kamōtan jō kabā
tomō bo mbōmbu yība yība kēnje kē
mēdīya hēnē nē mēmbey hēnē kōmē
nyę nē ḥęguru wēnē kwādyē kē kē.

2 ε nyę ləpē nyę bo nde: «Budya
nyambi ma dētō kē ḥęgwaŋ, yasi
wətē, bōtu bē mēsay tī būyō na.
Dete, wunē ḥęgʷētāŋgwē nē sa
ḥęgwaŋ nde, a kēn̄jikwē bōtu bē
mēsay, nē bo kē wesidye nyambi nē.

3 Wunē kwān̄j, wunē dūkwe nde,
mi kē tomō wunē kēnje nda bōnō
bēsam kē njoka bən̄gwe.

4 Wunē tī bōj ko kōbiyē mōni na
ko gbeļa kōbiyē na ko mēnakala na.
Wunē tī tēma kē nje yī pa nyēnō
mumō na.

5 Tü hene te yi wunə ta nyiŋe kete, wunə kânda lepo nde: «Tete b̄eki nə botu be tū.»

6 Ngə wete te mumɔ b̄e ke tū te, tete yi wunə lepima nō kē ta d̄iyɔ p̄ele nyę. Ngə yo ti b̄e d̄ete na, yo má yɔkwę nyę ndi ke yun.

7 Wunə d̄iy ndi ke tū te. Wunə dyāki, n̄e wunə h̄ib̄iya yasi te yi bo ta nyę wunə kē, keto m̄o mesay yâkaŋgwę d̄ye nduku mesay menę. Wunə t̄i k̄en metu n̄e metu na.

8 Ngə wunə d̄yä ke yiŋa d̄ya, ngə bom̄ b̄u wunə kimôte, n̄e wunə dyāki yasi te yi bo ta nyę wunə kē.

9 Wunə s̄idywé mek̄on me botu be d̄ya te, n̄e wunə l̄epi nyę bo nde: «*Kando Njambiyę ma wuta.»

10 Dya hene te yi wunə ta kum̄ kete, ngə bom̄ ti b̄u wunə kimôte na, n̄e wunə k̄endi ke membēy hene ke moy d̄ya lepo nde:

11 «Wunə ke kuto ḥgbutu d̄ya d̄yun yi k̄a ke mekol musu kē k̄enje ke to yun yí ted̄ye wunə nde, wunə kelma beyate. Yasi wete, wunə dûkwę nde, Kando Njambiyę ma wuta.»

12 Mi ke lepo nyę wunə nde: Kom̄ yeso pesina j̄osi ta d̄yä kē, pesina j̄osi d̄ya te ta laj̄ d̄et̄o kw̄a yi *S̄od̄om.

13 «Wunə botu be Korasin, meb̄one ta b̄alo ke to yun! Wunə botu be Betsayda, meb̄one ta b̄alo ke to yun! Keto má b̄eki nde, nyāŋgwę mekele mete yi kelnama ke med̄ya mun kē ma k̄elnaŋgwę ke Tir n̄e Sid̄on, ma botu b̄ete yeŋsama temo njombu yaŋa, leŋe mesanduku kutudye mesu me d̄ite ke yotu.

14 Dete, ke yeso pesina j̄osi, pesina j̄osi te yun ta laj̄ d̄et̄o kw̄a yi Tir n̄e Sid̄on.

15 Ma wunə botu be Kapernawum, 'wunə t̄aka ka nde, bo ta bendidye wunə kum̄ ke kwey? Bo ta kpalɔ pidye wunə kum̄ ke d̄ya b̄emui!»

16 ε Yesus nyę lepo nyę bejekę b̄enę nde: «M̄o woke m̄en yun, a wóku m̄en mb̄e. Sendi, ȳoko ε seŋe wunə, a séŋa mi. M̄o te ε seŋe mi, a séŋa M̄o te ε tomma mi k̄o.»

17 Bejekę b̄aka kam̄tan j̄o kab̄a ȳokwą n̄e mesosa nyę lepo nde: «Nyāŋgwę Kumande, ko b̄eya mesisiŋ ke wokuna n̄e wuse ke ḥgim̄ te yi wuse ke lepina nyę bo n̄e d̄in̄c d̄ȳc k̄e.»

18 ε Yesus lepo nyę bo nde: «Mi b̄enjma *Satan ke wule d̄yob̄o b̄alo ke meneti nda yesi mbiyc.»

19 Wunə dûkwę nde, mi ma nyę wunə deti te yi nat̄e b̄enjma n̄e b̄elel b̄u deti te yi laŋsa deti *M̄o pend̄o wun. Sendi, kin̄e yaŋa yakama kel̄o wunə na.

20 Ko b̄ek̄o d̄ete, wunə t̄i s̄osan̄gwę keto b̄eya mesisiŋ ke wokuna n̄e wunə na. Yasi wete, wunə s̄osan̄gwę, keto med̄in̄o mun me ketinate ke d̄yob̄o.»

21 Ke kiya ḥgim̄ te ε Kim̄ Sisiŋ kel̄e nde, Yesus s̄osan̄gwę b̄udsyate. ε nyę lepo nde: «Mi ke lukse we Da, Kumande d̄yob̄o n̄e meneti, keto we s̄od̄ya meyasi mete n̄e botu be d̄yan̄o, s̄od̄ya sendi n̄e botu be duw̄a yasi, kpalɔ n̄je punje yo nyę ḡb̄ela b̄on̄asik̄e. J̄ Da, mi ke lukse we, keto we kwad̄ya nde, meyasi kwâŋnangwę d̄ete.

22 Saŋmb̄e nya mi meyasi hene. Mum̄ wete n̄e wete yeti ke duw̄e *M̄on̄o na, soŋe ndi Da. Sendi, mum̄ wete n̄e wete yeti ke duw̄e Da na, soŋe ndi M̄on̄o n̄e m̄o te yi M̄on̄o kwad̄ye punje yo nyę nyę k̄o.»

23 ε Yesus yeŋsa b̄enę bejekę lepo nyę bo b̄er̄o nde: «Wunə n̄e mesosa, keto ndana misi mun ke b̄enę nyāŋgwę meyasi mete yi wunə b̄enę k̄e.»

24 Mi ke lepo ḡbate nyę wunə nde, botu be punja m̄el̄epi me Njambiyę n̄e bekumande kwad̄ya b̄enę nyāŋgwę meyasi mete yi wunə b̄enę k̄e, ma bo t̄i b̄enę yo na. Bo kwad̄ya wok̄o nyāŋgwę meyasi mete yi wunə wok̄e k̄e, ma bo t̄i wok̄e yo na.»

Kano ke kasi wete kim̄ m̄o Samari

25 Ndana, ε wete nyāŋgwę m̄o duw̄a membon̄ga teme diye Yesus

diyan yí boþe ne nyé. A diyma nyé nde: «Yekele, mi kél nan, né mi bë ne jongwé te yi kpo ne kpo?»

26 Ε Yesus yenja nyé nyé nde: «Yo kétinate ne ñge ke mékana me memboñga te yi Moyisi kétima ké? We tól ne ñge ke móyte?»

27 Ε nyé yenja nde: «*<Kwadyikwé Baba Mbokó te Njambiyé wó ne temo yó héné nè sisin yó héné nè dëti yó héné nè dyano dyó héné, kwadyé sendi moñ nda yi we kwadyé ne youtu yó ké. >* »

28 Ε Yesus lepo nyé nyé nde: «We yenjsama kimôte, keló dëte, né we bë ne jongwé te yi kpo ne kpo.»

29 Yí tedye nde, diyan ne ne ñgben, ε nyé nje diye Yesus nde: «Mañmbé ba nda?»

30 Ε Yesus kë mbombu lepo nde: «Weté mumó wulma Yerusalém yí kë ke Yeriko. Kumó ke nje, ε nyé sañgwa ne botu be gubo. Ε bo si suko meyasi mené mendé nyé beyate tikó nyé ke nje soñ si kwá.»

31 Ke kiya ñgimó te yite weté mo nyéna sadaka nyé Njambiyé bá ke nje sendi ke kiya nje te. Ke nyé ma semó mbam enóru ké, ε nyé konjé nyé kwá ne nañ.

32 Weté mo kandó *Levi kelma sendi dëte. Ke nyé ma kandó kumó wométe semó mbam enóru ké, ε nyé konjé nyé kwá ne nañ.

33 Weté jéngwé, mo Samari bá ke kë kendi ne. A kendima dyá ke keki mbam enóru. Ke nyé ma semó nyé ké, ε ñgwéte ne biye nyé.

34 Ε nyé jise kë ke keki ne biye nyé kumbé mutó nè menjam ke mërej mené si woto yo. Ke kónté, ε nyé bá nyé bendidye ke to tofu wene kwá ne nyé kë no ke tû bejéngwé bakidye nyé.

35 Misi puré ε nyé bá sulé yiba nyé mo te ε díye ne tû bejéngwé kó lepo nyé nyé nde: *<Bakidya mbam kó kimôte. Móni héné te yi we ta kwañdye ke to te yíké, mi ta yókidye yo nyé we komé mi ta yókwé ké. >* »

36 Ε Yesus nje diye nyángwé mo

duwá memboñga kó nde: «Ke njoka botu baka betati, yo nda kelma nda nyé mañ ne mbam te yi botu be gubo mendima kó?»

37 Ε nyé yenja nde: «Yo yókó ε kelma ñgikwa ne nyé kó.» Ε Yesus nje lepo nyé nyé nde: «Kwañgó, nè we kél sendi dëte.»

Marta bene Mariya ke bá Yesus ne mesosa

38 Ke ñgimó te yi Yesus bene bejeké bene bá ke kendi ké, ε nyé kume ke weté dyá. Ε weté nyari nde Marta bá nyé ne mesosa ke tû dyene.

39 Marta bá ne weté mañ wene nde Mariya. Mariya nja díyó metidye ke keki mékol me Kumande Yesus yí woko mélépi mené.

40 Yasi weté, Marta bá ne temo ke kelna budya mesay. Ε nyé nje ke keki Yesus lepo nde: «Nyángwé Kumande, 'we bénja kimôte nde, mañmbé tiki mi nyero ke kelna mesay? Lepo nyé nyé nde, a kâma mi.»

41 Ε Kumande Yesus yenja nyé nyé nde: «Marta, Marta, we ke gwe kanj njángwé youtu këto budya mëkele!»

42 Yo ndi ne yasi weté yi bomo yâkanjwé keló! Mariya tókuma kimó ñgabiyé te yi mumó ti yaka soñe ke bá ne na!»

11

Yesus ke tedye bejeké bene meñgweta (Mt 6)

1 Weté yeso Yesus bá ke ñgwéta ne Njambiyé ke weté mbey. Ke nyé ma si ñgwéta ké, ε weté jeke wene lepo nyé nyé nde: «Nyángwé Kumande, tedya wuse nda yi wuse yakama ñgwéta ne Njambiyé, nda Jañ te mo tóruna bomo ke möróku tedya sendi bejeké bene ké.»

2 Ε Yesus lepo nyé bo nde: «Ijé wuné ñgwéta ne Njambiyé, wuné lêpi dëke:

<Sañsu, keló nde, bomo bôñ díno dyó kiyo. >

Inja namó mbokó.

3 Nyekɔ wuse medye mete yi ta yaka
ne wuse ke yeso te ε muka.

4 Tikɔ wuse ne ηgwete ke beya yasi
te yi wuse kelε kέ, keto wuse
sendi ke tikɔ bomɔ hene be
kelε beya yasi ne wuse.

Wε tī jaya nde, wuse sāngwaŋgwε
ne mεbobilan na.»

5 Yesus kā mbɔmbu lεro nyε bo
nde: «He pān̄ bōbe lεro nde: Wεtε
mumɔ ke njoka yun kēn ne bembε
tu ke yi sō wene lεro nyε nyε nde:
<Maŋmbε, nyekɔ mi pilo mampa
yitati,

6 keto wεtε sō mbε dyam̄ma ke
yembε wule kendi. Yasi te yi mi ta
nyε nyε d̄ye yeti.»

7 Sō má nje d̄iȳo ke moy tu yensa
nde: <Wε tī njaŋgwε mi na, mi ma
ndadye numey, sīne bōn̄ bembε mε
ke metinengwε, mi ti yaka temε kē
nyε wε mampa na.»

8 ε Yesus nje lεro nde: «Mi ke lεro
gbate nyε wunε nde: Ko a tī temε bū
yo nyε nyε, keto nyε so wene na, a ta
temε kē nyε nyε yasi hene te yi nyε
kwadye kέ, keto a jōmbuma ne tīn̄.

9 Dete, mi ke lεro nyε wunε nde:
Wunε jōmbu yasi, dete bo ta nyε
wunε. Wunε sān̄, d̄ete wunε ta dol̄.
Wunε d̄ūngwε numey, d̄ete bo ta
bute nyε wunε.

10 Keto bo nyéki yasi nyε mumɔ
hene ε jōmbε kō. Yōkɔ ε sā, a ke
dol̄. Yōkɔ ε d̄ūngwε numey, bo ke
bute nyε wunε.

11 We saŋgwε ne mōn̄, nge mōn̄
wō jōmbε mampa, 'we má nje nyε
nyε kil kusu? Nge nyε jōmbε njanjō,
'we má nje nyε nyε nyōn̄?

12 Ho nde, nge nyε jōmbε kī kubε,
'we má nje nyε nyε lel?

13 Nge bε nde, ko bōtu bε nyalō
nda wunε ke duwe nyεna bōn̄ būn
kimɔ meyasi, 'suŋgwε ne Saŋgwε
wun te ε d̄ye ke dyob̄o kō? 'A ta
d̄iȳo ka kine nyε Kimɔ Sisiŋ nyε bōtu
bete bε d̄ye nyε baka?»

Kasi lepina lepi gbutu suŋgwε

ne Kimɔ Sisiŋ
(Mt 12; Mk 3)

14 Wεtε yeso Yesus bā ke soŋε wεtε
beya sisij ke yotu wεtε mumɔ. Beya
sisij te dikima kelɔ nde, mumɔ tī
tapitaŋgwε na. Ke beya sisij ma si
pundo d̄uwε ke yotu ne kέ, ε mbam
kō kande ndapi. Ε ηgil bōtu bete bε
bā womete baka ηgbakima.

15 Ko bækɔ d̄ete, baŋa bomɔ ke
njoka te njā lεro nde: «A sója beya
mesisiŋ ne d̄eti te yi *Kum beya
mesisiŋ te yi bo jeba nde *Belsebul
kō.»

16 Yí bōbe ne Yesus, ε baŋa bomɔ
ke njokate diye nyε nde, a tēdyā
bo wεtε meyekambiye te yi wule ke
dyob̄o kέ, né bo bεj.

17 Yasi wεtε, Yesus duwā metake
man. ε nyε lεre nyε bo nde: «Iḡe
kiya kandɔ wεtε baka ke bembε lū
dyambi tandε yan, bo ta yangile
kandɔ te, yo má giro. Sendi, nge
bomɔ bε kiya tu wεtε baka ke
bembε lū dyambi tandε yan, bo má
wanja.

18 Nge bε nde, *Satan ke lū dyambi
suŋgwε ne yotu ne ne ηguru wene,
'kandɔ dyene má nje kē mbɔmbu
nan? Keto wunε ke lεro nde, mi
sója beya mesisiŋ ne d̄eti Belsebul.

19 Nge bε nde, mi sója mbε beya
mesisiŋ ne d̄eti Belsebul, bomɔ būn
sója yan bo ne d̄eti te yi nda? Dete,
yo bo ne ηguru wan ta jōse wunε
nemēno.

20 Ma nge bε nde, mi sója beya
mesisiŋ ne d̄eti Njambiyε, yite tédyā
nde, *Kandɔ Njambiyε mε ke njoka
yun.

21 Nge wεtε ηgaþolo mbam bε ne
mekɔ mε dyambi ke bō bakiðye ne
tu dyene, kusuku ne kinε kaŋ na.

22 Yasi wεtε, nge wεtε mō te ε
ne d̄eti kwā nyε kō dyā namɔ nyε,
mō te má si soŋε mejōle mε dyambi
mete yi sa tu bā tikɔ temɔ kete kέ
hene ke mεb̄o menε. Mō te má nje
kaþo kusuku sa tu yi nyε ma namɔ
kέ.

23 Nge mumɔ tī bε ke kōŋ mbε na,
mō te ke lū dyambi ne mi. Sendi,

ŋge mumɔ ti kwadye wesidye yasi sinɛ nyɛ na, mɔ te kɛ wanjo.

²⁴ «Ngɛ beya sisinj punde dswɛ kɛ yotu mumɔ, a kwāj wowɔ nɛ mekongor yí sà mbey mewedya. Ngɛ nyɛ ti dole ké, a má lero nde: «Mi ta yōkwɛ nɛ koko kɛ ke tu dyembe komɛ mi wulma ké.»

²⁵ A yōkwɛ nje dolɔ nde, bo ma wɔmbile tu nɛ ŋgesesɛ si kombile yo.

²⁶ Ngɛ nyɛ semɛ dete ké, a kwā kɛ b̄u sendi bana hakambe beya məsisin yitan jɔ yiba be nɛ deti kwā nyɛ baka. O bénja, bennɛ bo hene ma dyä nyiŋe tu biye dya womete. Dete, téri mo te má nje b̄e ndana beyate kwā yi mbombu.»

²⁷ Yesus b̄a ndi kɛ lepina dete ké, ε wete nyari diye kɛ moy ŋgil lero nyɛ nyɛ nɛ men ke kwey nde: «Nya te ε sobuma wɛ ke moy nɛ, nyɛ sendi wɛ b̄eri kɔ nɛ mesosa.»

²⁸ ε Yesus yenja nde: «Bomɔ be wokɛ məlepi mɛ Njambiyɛ, bakidye sendi yo baka nɛ mesosa budya.»

Befarisɛ ke diye yinjə məyekambiye (Mt 12)

²⁹ Bomɔ b̄a kɛ wesidya ne ŋgil kɛ keki Yesus. ε nyɛ bute numbu lero nde: «Beya botu be ŋgimɔ te yōkɔ kɛ diye yinjə məyekambiye. Yasi wete, bo tí tedye bo yinjə məyekambiye na, ndi yikɛ yi ma dyāŋ Yonas ké.

³⁰ Nda yasi te yi kelma Yonas b̄a məyekambiye kɛ yi botu be Ninive, dete sendi, yasi te yi ta kelɔ *Mɔnɔ mumɔ ké ta b̄e məyekambiye kɛ yi botu be ŋgimɔ te yōkɔ.

³¹ Dyobɔ Njambiyɛ ta pɛsɔ jɔsi ké, nya te ε b̄a kumande kɛ meneti mɛ njembɔ kɔ ta teme kɛ mbombu botu be ŋgimɔ te yōkɔ pɛsɔ lero yan, tedye bo nde, bo balma leri, keto a temma londunate kɛ njena meneti nje wokɔ məlepi mɛ Salomɔn te yi b̄a tondunate ne dyano ké. Ndana waka, mɔ te ε kwaŋma Salomɔn kɔ kete.

³² Dyobɔ Njambiyɛ ta pɛsɔ jɔsi ké, botu be Ninive ta teme kɛ mbombu botu be ŋgimɔ te yōkɔ pɛsɔ leri yan tedye bo nde, bo balma leri, keto bo, botu be Ninive yenjama yan temɔ komɛ Yonas pelma yasi te yi Njambiyɛ lerpima nyɛ bo ké. Ndana waka, mɔ te ε kwaŋma Yonas kɔ kete.»

Kanɔ ke kasi lambo (Mk 4; Lk 8)

³³ ε Yesus kɛ mbombu lero nde: «Mumɔ ti kwénja lambo kɛ sɔdye ho kɛ tiko ke moy mbe na. Yasi wete, bo bónj kase ke to tebel, né bomɔ hene be nyiŋe tu baka bɛŋ mejası mete.

³⁴ Misi mo, yo nda lambo kɛ yotu yɔ. Piŋɔ te yi misi mo bɛŋna kimote, yotu yɔ hene ke moy mejası. Yasi wete, ke ŋgimɔ te yi misi mo ti bɛŋna kimote, yotu yɔ ke moy yitil.

³⁵ Nemba kimote, simande meyasi mete yi we kele ké, yo yitil.

³⁶ Dete, ngɛ yotu yɔ hene b̄e kɛ moy mejası kine yinjə mbey kɛ yitil na, yite mejası saŋgwɑ yotu yɔ hene nda yi lambo panɛ nɔ tiko ne we kɛ mejası ké.»

Yesus ke ndeyε Befarisɛ nɛ nyāŋgwɛ

botu be duwɔ məmboŋga (Mt 23)

³⁷ Ke ŋgimɔ te yi Yesus b̄a ndi kɛ lepina ké, ε wete mo *Farisɛ jeba nyɛ nde, a kēn kɛ dyena kɛ tu dyenɛ. ε Yesus nyiŋe tu kɛ diyo, na dyena.

³⁸ Mɔ Farisɛ ŋgbakimama yí bɛŋɛ nde, Yesus kɛ kwadye dyena kine pa weye b̄o na.

³⁹ ε Kumande Yesus lere nyɛ nyɛ nde: «Wunɛ Befarisɛ, wunɛ wéya ndi kɔŋ pelɔ nɛ kɔŋ pan, yasi wete, temɔ yun tondunate ne yesidye gubɔ nɛ bɛya məkele.

⁴⁰ Wunɛ belem, kiya mo te ε wɔmma kɔŋ te kɔ, 'yeti ndi nyɛ wɔmɛ moy te na?

⁴¹ Yasi wete, wunɛ yâkaŋgwɛ kabɔ meyasi mete yi diye kɛ moyte ké nyɛ buka bomɔ. Komete, meyasi mun

hene ta be pupunate ke mbombu Njambiyε.

42 «Wunε *Befarisε, mεbōne ta balo ke to yun! Keto ke gbela mεmbunjø me likø nde *manj nè *ru nè kwalø yinjø mεnyijø hene, wunε ke bø yasi hene ke njokate bake ke mεngabiyε kamø kamø, bø kwalø nøgabiyε te wεte wεte nyε Njambiyε. Yasi wεte, ke pesina josi ne nøgbεnø nè ke kwadya Njambiyε, wunε ke tiko yite. Ma yo yite yi wunε yåkanøgwε kelø kinε tiko kelna bukwε mεyasi mεte yiri na.

43 «Wunε *Befarisε, mεbōne ta balo ke to yun! Keto wunε kwádyikwε diyø ndi ke bosa mεtaø ke mεmbanjø mεwesidya me Beyuden. Wunε kwádyikwε sendi nde, bømø kē nyεnø wunε ke mεmbey komε bømø diki wesidya kē.

44 Mεbōne ta balo ke to yun! Keto wunε nda mεbønsønø mεte yi be sødøyate, bømø ke kwø ke to te kinε duwε na.»

45 Ε wεte nyangwε mø duwø mεmbønga ε bø ke njoka bøsø kø lεre nyε Yesus nde: «Yekøle, yi wε lεre døte kē, wε ke toyε sendi wuse.»

46 Ε Yesus yenja nde: «Wunε nyangwε botu be duwø mεmbønga, mεbōne ta balo ke to yun! Keto wunε ke soñidye bømø nyangwε døtina mεmapi, yasi wεte, wunε ne nøguru wun yeti ke sambile nyεy bo yun wεte kpose ne yo na.

47 Mεbōne ta balo keto yun! Keto wunε ke kombile wømø mεbønsønø me botu be punja mεlepi me Njambiyε, yo besaŋgwε bun wo bo.

48 Døte, wunε ke tedye nde, besaŋgwε bun ne kale. Sendi, wunε ke jaye mεkele man. Keto bo, bo woma botu be punja mεlepi me Njambiyε, ma yo wunε ke nje kombile wømø mεbønsønø man.

49 Døte, Njambiyε te yøkø ε duwø mεyasi kø lεpima nde: «Mi ta tomo botu be punja mεlepi mεmbøne nè botu be tomun. Bo ta wo baña ke njokate, tedye baña mεbōne.»

50 Døte, mi ta diyø mεkiyø me botu be punja mεlepi mεmbøne hene yi nyanjama kē ke mεbø me botu be nøgimø te yøkø. Mi ta diyø mεkiyø mεte kande ke yesø te yi mboko kusunama nø,

51 kande ke mεkiyø me Abel kumø ke mεkiyø me Sakari te yi bo woma ke njoka mbøy nyεna sadaka nyε Njambiyε nè mbanjø Njambiyε kø. Gbate, mi ke kombile lεpø nyε wunε nde: Njambiyε ta diyø mεkiyø man ke mεbø me botu be nøgimø te yøkø.

52 «Wunε nyangwε botu be duwø mεmbønga, mεbōne ta balo ke to yun! Keto wunε petima nje nde, bømø tø dukwε mεyasi na. Wunε ne nøguru wun tø kønde ke nje te na, wunε kpølma petø botu bete be kwadya køndø ke nje te baka.»

53 Ke Yesus ma pundo ke tø mo *Farisε te kē, ε Befarisε nè botu be køtina mεyasi kande jeliya ne beyate diyø nyε budya mεdiyan

54 yi lεbiye ne nyε, simande yinjø bøya lεpi ta pundo ke numbu ne.

12

1 Ke nøgimø te yite bømø wesidyama betomay betomay nda bo ta natina. Ε Yesus pa kande lεpina nyε bejekø bønø, a lεpima nde: «Wunø døy ne søsø ne nøgø *Befarisε. Nøgø te, yo likisi te yi bo nø kē.

2 Yasi hene te yi diyø ke sø kē ta pundo puyø. Sendi, yasi hene te yi diyø sødøyate, bømø ta duwø yo.

3 Yasi hene te yi wunø ta lεpø ke møy yitol ne tu, bo ta wokø yo ke puyø ne yesø. Sendi, yasi te yi wunø ta lakidya lakidyaŋgwε ke metø ke metøngari, yo ta pelna ke metosiyø ne gbołolo.

4 Wunø besø bømø, mi lεpi nyε wunø nde: Wunø tø kambi botu bete be yakama wo mεmbundø kinø bø ne døti te yi nje kelø yinjø yaña ke kønte na.

5 Mi ta lεpø mø te yi wunø yåkanøgwε kambø kø. Wunø kambi mø te ε ne døti te yi kønjø mø te yi

nye si wo kɔ ke dite te yi ti dím ké. Mi ke kombile lepo nye wunε nde: Wunε kāmbi mɔ te mbete.

6 Benɔn nda bengiri, 'bo ti dyángwε ka bo yitan sisi yiña na? Ko dete, Njambiyε ke duwε bo hεne.

7 Yasi wete, ke bε wunε, ko nyinɔ to yun, Njambiyε ke duwε būyεte. Wunε tī kambi yaña na, wunε sulnate ke misi mε Njambiyε kwā budya bengiri.

8 «Mi ke lepo nye wunε nde: Mumɔ hεne te ε jaye mi ke mbombu bōmɔ, mi *Mōnɔ mumɔ ta jaye sendi nye ke mbombu bεjaki bε Njambiyε.

9 Yasi wete, mumɔ hεne ε señε mi ke mbombu bōmɔ, mi Mōnɔ mumɔ ta señε sendi nye ke mbombu bεjaki bε Njambiyε.

10 «Mumɔ hεne ε lepe yinɔ beya yasi sungwε ne Mōnɔ mumɔ, Njambiyε ta tiko nye ne ηgwεte. Yasi wete, mumɔ hεne ε lepe lepi gbutu sungwε ne Kimɔ Sisiŋ, ko Njambiyε tī tiko nye ne ηgwεte na.

11 «Komε bo ta bū wunε kε nō ke mεmbanjɔ mewesidya mε Beyudεn, kε nō ke mbombu botu bε pεsina jɔsi, ho kε nō kε mbombu bekum, wunε tī gwaki kañ ke yasi te yi wunε ta yeñsa, ho gwe kañ ke yasi te yi wunε ta lepo kε na.

12 Keto Kimɔ Sisiŋ ta tedye wunε yasi te yi wunε ta lepo kε ke kiya mbεyε.»

Kanɔ wete mɔ kusuku ε bą

kinε dyano na

13 Ke kɔjte, ε wete mumɔ dīyε ke moy ηgil lepo nye Yesus nde: «Yekεle, lepo nye mañmbε nde, sine nye kābidsyañgwε kusuku te yi sañsu tikima ne wuse kε.»

14 ε Yesus yeñsa nye nye nde: «Mbam, nda tike mi mɔ pεsina jɔsi yun ho mɔ kabina kusuku yun nye wunε?»

15 ε Yesus nye lepo nye bo nde: «Wunε dīy ne sɔsɔ. Wunε tī bεki ne njañ sumba na, keto budya kusuku te yi mumɔ yakama bε nō kε ti yaka nye nye joñgwε na.»

16 ε nye nje yekidye wete kanɔ nye bo lepo nde: «Wete mɔ kusuku woma budya nyambi ke mεngwanj mεne.

17 ε nye takina ke moy temɔ ne lepo nde: «Mi ta kelɔ nan, keto mi yeti se ne mbey te yi baki dyε nyambi mbε kεte na.»

18 ε nye lepe nde: «Ndana mi duwą nda yi mi ta kelɔ kε. Mi ta si yañgile mεndam mεmbε nje sumɔ menyangwε mεte kwā yi mbombu. Mi ta wesidye nyambi mbε nè kusuku mbε hεne nye ke moyte,

19 má nje lepo ke kɔjte nye temɔ mbε nde: Temɔ mbε, we ne budya kusuku ke kom yi yaka budya mεsew! Wedyañgwε, dyenəñgwε, dyakɔ mεnjam, nè we kεbi joñgwε dycɔ!»

20 Yasi wete, ε Njambiyε lepe nye nye nde: «We lem, ke tu kɔ muka mi ta bū sisin yɔ! Ma mεyasi hεne te yi we wesidya kε ta wokuna ne nda?»

21 Yo dete sendi ke yi mumɔ hεne ε wesidye kusuku ndi yene nyeρo, yasi wete, nye gbεlate ke misi mε Njambiyε.»

22 ε Yesus nye lepo ke kɔjte nye bεjekε bεne nde: «Dete, mi ke lepo nye wunε nde: Wunε tī gwaki kañ ke joñgwε dyun ke kasi mεdye, ho gwe kañ yotu yun ke kasi mεlεñgwε na,

23 keto joñgwε kwā mεdye, yotu kwā mεlambo.

24 Wunε bεñja benɔn. Bo ti bεki mbεki na, bo yeti ke soñe yinɔ nyambi ke ηgwεna, bo kinε talɔ ho ndam na. Ko bεkɔ dete, Njambiyε ke nye bo mεdye. Wúnε benɔn yeti wete na, wunε kwā bo mεtu gɔmay ke misi mε Njambiyε.

25 Mɔ te nda ke njoka yun yakama sεwdye mεtu mε joñgwε dyenε ne mbεt keto gwena kañ te yi nye nō kε?

26 Nge bε nde, wunε yeti ne dεti te yi kelɔ mōnɔ yaña dete na, 'ma ne njaki gwe kañ ke mεyasi mεte yiri keto nge?

27 Wunε bεñja nda yi mεmbunjɔ jy

nó ké. Membunjó yeti ke keló yiña mésay ho sa melambo na. Ko békó dete, mi ke lepo nyé wuné nde: Ko kumande Salomón ne nyangwé díyo meluksa mené tí lejé yiña kpasa kimó lambó nda njam membunjó maka wete ne wete na.

²⁸ Ma wuné botu bête be tike temo ne mbet ke yi Njambiyé baka, nge Njambiyé nyé kimó njam nyé membunjó mete yi likó yi diye ndi muka, nemencó bo bojma bête ke dite ké, 'sunjwa ne wuné? 'A ta díyo ka kiné lénje wuné lambó na?

²⁹ Wuné tí tiki ndi temo ke sajná yasi te yi wuné ta dye ho yasi te yi wuné ta hobiye na.

³⁰ Keto yo mēkando me botu bête be yeti ke duwé Njambiyé baka sá meyasi mete yinori hene. Yasi wete, Sañgwé wun duwá nde, wuné yákañgwé bē ne meyasi mete ke joñgwé dyun.

³¹ Wuné kânda goso *Kandó te yi Njambiyé, dete a má nje dokidye meyasi mete yiri ke to te nyé wuné.

³² Wuné mōnó kuru besam, wuné tí gwaki wó na, keto Sañgwé wun bēnjma kimote yí kañé Kandó dyené nyé wuné.

³³ Wuné dyângwé mēkusuku mun bù mōni te nyé buka bomó. Wuné fûl mēkobiye me bakidya mōni yi ti buto ké, nè wuné kôm mēkusuku mun ke kwey kome Njambiyé díye ké. Kusuku te tí yambilé na. Mate mō gubo tí wuta ke kékite na. Benya tí dye yo na,

³⁴ keto ke mbey te yi kusuku yun díye kete, temo yun ta bē sendi womete.»

Wuse kômsaṅgwé metu hene

³⁵ Ε Yesus kè mbombu lepo nde: «Wuné kômsaṅgwé susule mójeliye. Melambo mun díy kwenjate.

³⁶ Wuné békí nda botu be mésay bête be ladye masa wan kome nyé ta yókwé ke jesó gwaki ké. Dete, bo ta bute numey nedó nyé nyé kome nyé ta dyá dñungwé numey ké.

³⁷ Botu be mésay te bête ne mesosa kome masa wan ta yókwé doló bo ke mejemisidyé ké. Gbakasi yi mi lepo nyé wuné ké: A ta komasa susule mójeliye, a má jeba bo, né bo njé díy metidyé dyena. Nyé ne nguru wene ta bù medye nè meyasi hene nje tikó ke njí mēkol man.

³⁸ Ke nyé dyá ke bembé tu ho ke numbu ngimó doló bo ke mejemisidyé, botu be mésay te bête ne mesosa.

³⁹ Wuné dûkwé gba nde: Sa tû má dukwé ngimó te yi mō gubo nyé nō ké, ma nyé ke pémó yasi, kambo mō gubo me nje leke tû nyiñé gubo meyasi.

⁴⁰ Dete, wuné sendi, wuné kômsaṅgwé, keto *Mōnó tūmō ta nje ke ngimó te yi wuné tí bē ke take nde, a ta nje kete ké na.»

Kasi kimó mō mesay nè

beya mō mesay

(Mt 24)

⁴¹ Ε Piyer lepo nyé nyé nde: «Nyangwé Kumande, 'wé nyéki kanó te yike nyé wuse, ho wé nyéki keto bomó hene?»

⁴² Ε Nyangwé Kumande yeñsa nde: «Yo nda kimó mō bakidya meyasi? Yo yókó ε ne soso yi masa wene ta tembidye nyé nde, a díy ne botu be mésay benné yí nyé bo medye yaka ne ngimó te yi nyé pesima ké.

⁴³ Mō mésay kō ne mesosa kome masa wene ta dyá doló nyé ke keló dete.

⁴⁴ Gbakasi yi mi lepo nyé wuné ké: A ta nje tembidye nyé, na díy ne meyasi mene hene.

⁴⁵ Yasi wete, nge mō mésay kō lepo ke móy temo ne nde: «Masa wombe tí yókwé ndana nedó na,» nge nyé nje nyé bō ke mendina botu be mésay, bembam nè bomari, díyó ndi medye, ndi hobiya menjam nè gwena menjam,

⁴⁶ yite wete yesó masa wene ta duwé dyá ke yesó te yi nyé tí bē ke take nde, a ta dyá kete na, ke hawa te yi nyé tí duwé na. A ta tedye nyé

nyangwe məbəne tikə ke nje səŋ, kelə ne nyə nda yi bo kelə ne botu bete be ti tiki temə ke yi Njambiyə baka.

47 «Mə mesay te yəkə ε ma duwə yasi te yi masa wənə kwaduyə nje dñiç kine kombile meyasi, kine kelə sendi nda yi masa wənə kwaduyə, bo ta njurə nyə budya.

48 Yasi wətə, yəkə ε kelma yasi kine duwə kwadya te yi masa wənə, ηge be nde, a kelma yasi te yi bo yâkaŋgwə njurə nyə kete, bo ta njurə nyə ne mbet. Bo ta diye budya meyasi ke məbə me mə te yi bo nya nyə budya meyasi kə. Bo ta diye kwə to te ke məbə me mə te yi bo nya nyə budya meyasi nde, a bâkidya kə.

49 «Mi njə bəte dite ke meneti. Mi ke gərə ne temə mbe həne nde, dite bîya.

50 Yo ne wətə metəpuna te yi mi yâkaŋgwə saŋwa nō, temə mbe ndi ke gwe kaŋ, diso wedya, yo mā kelna.

51 'Wunə tâka ka nde, mi njáki nyə tete ke meneti maka? Mi ke lepo nyə wunə nde: Ko na. Mi njáki baka njoka bomo.

52 Kande ndana, ke njoka bomo yitan be joŋna ke kiya tu wətə, bo ta baka, bomo yitati ta lü dyambi sungwə ne bari yiba. Baka yiba má lü sendi dyambi sungwə ne bari betati.

53 Saŋgwə ne mōnə ta lü dyambi ne mōnə ε mbam. Mōnə ε mbam má lü dyambi ne saŋgwə. Nyangwe ne mōnə ta lü dyambi ne mōnə wənə ε nyari. Mōnə nyari má lü sendi dyambi ne nyangwe. Mbambə ε nyari ta lü dyambi ne njari ne. Njari má lü sendi dyambi ne mbambə ε nyari.»

54 Yesus kə mbəmbu lepo nyə ηgil bomo nde: «Ke ηgimə te yi wunə bənə yindi mbiyo ke metə me dyobə, ndana ndana wunə ke lepo nde: <Mbiyo ta nō,> o bēja kə, yo kelnama ndi dite.

55 Ke ηgimə te yi wunə temə bəməjmenə bənə dyobə ne waŋgo, wunə lépi nde: <Jon ta kelə muka budya,> o bēja kə, yo kelnama ndi dite.

56 Wunə botu be likisi, wunə ke duwə nembe teri dyobə nə meneti. Ma nan yi wunə ti némba meyasi mete yi kwaŋna ke meŋgimə te yike kə?

57 «Keto ηge yi wunə ne ηguru wun ti némba sendi meyasi yi duwə ne ηgbəŋ məkele kə?

58 Ηge wúne mūmū be ne lepi, ηge be nde, wunə ke kə ke josi, saŋgə nje te yí si kombile lepi te wúne nyə ke ηgimə te yi wúne nyə ndi ke nje kə. Kelə dite, kambə a me nje bù we kə nō ke mbəmbu mō pesina josi. Ma mō pesina josi me nje bù we kaŋə nyə mō te ε diye ne tu jəbə kə, kambə mō te ε diye ne tu jəbə kə me nje bù we nyə ke jəbə.

59 Mi ke lepo nyə we nde: We diso pundo womeri, yite we sima gbo lepi həne ne satak kine bukwə ko mōnō mbulma sisi wətə na.»

13

1 Ndi ke kiya ηgimə te banya botu bəte be bə wome te baka njə yekidye kasi botu be Galile nyə Yesus. Bo lepima nda yi Pilat woma botu bəte, ε məkiyo man saŋwa ne məkiyo me bənyamə bəte yi bo woma kelə ne sadaka nyə Njambiyə kə.

2 Ε Yesus lepe nyə bo nde: «'Wunə tâka ka nde, bo sâŋgwâŋgwə ne nyangwe məbəne menori, keto bo bə nyangwe botu be məbeyə kwə bomo həne ke meneti me Galile?

3 Mi ke lepo nyə wunə nde: Yeti dite na. Yasi wətə, ηge wunə ti yənsa temə na, wunə həne ta yambile sendi dite.

4 Sendi, bomo kamə jō yitan jō yitati yi dongbe dongbe tu Siloy balma si wo kə, 'wunə tâka ka nde, bo bə nyangwe botu be məbeyə kwə bomo həne ke Yerusalem?

5 Mi ke lepo nyə wunə nde: Yeti dite na. Yasi wətə, ηge wunə ti

yenja temo na, wunə hene ta yambile sendi dete.»

Kanɔ ke kasi jeti te ε ti wúm kɔ

6 Ke kɔjte, ε Yesus nyε wεtε kano nde: «Wεtε mbam bεma wεtε jeti nde *figiye kε ɳgwaŋ ne. ε nyε kε bεnε, simande yo wumma, na nɔku. A kɔ kine dolɔ yaŋa na.

7 Ndana, ε nyε lεrε nyε mɔ bakiḍya ɳgwaŋ nde: <Beŋa, kandε mεsew yitati muka, ɳge mi njε bεnε, simande figiye kɔ wumma, nε mi nɔku tena mεmbumɔ mεtε, mi ti dɔl yaŋa na. Dete, pεsɔ nyε, a kε dγe mbeŋ gbelate.»

8 ε mɔ bakiḍya ɳgwaŋ yenja nyε nyε nde: <Masa, pa tiko sendi nyε kε sew kɔ. Kandε ndana mi ta timo mεnεti linje njuku te bū kimɔ mεnεti gwadye kεtε,

9 simande kε sew te ε nje kɔ, a yakama wumɔ. ɳge ti bε dete na, wε ta pεsɔ nyε. »

Yesus ke sidye jεmti wεtε nyari

ke yesɔ Saba

10 Wεtε yesɔ Yesus bā kε tedye bomo mεlepi me Njambiyε ke wεtε mbanjɔ mewesidya me Beyuden ke yesɔ *Saba.

11 Wεtε nyari bā womεte ne kɔsu yi wεtε bεya sisiŋ nya nyε kε. Kɔsu te me ke mεsew kamɔ jo yitati. Nya te bā ne ɳgundεŋ. A tī bε ne dεti te yi tεmbidye yotu na.

12 Ke Yesus ma bεnε nyε kε, ε nyε jεba nyε lεrε nyε nyε nde: «Nyari, kɔn yo siyma.»

13 ε Yesus kase mεbɔ kε yotu ne, ε nyari tεmbidye yotu ndana ndana ke kiya mbeŋ kandε luksa Njambiyε.

14 Ke mɔ te ε dγiye ne mbanjɔ mewesidya me Beyuden kɔ ma bεnε dete kε, ε nyε wokε ɳgambi budiya, keto Yesus sidya kɔn ke yotu mumi kε yesɔ Saba. ε nyε lεrε nyε ɳgil bomo nde: <Bomo yâkaŋgwε kelɔ mεsay kε metu yitati jo wεtε. Ke metu te yite, wunə yâkaŋgwε nje, nε bo sidye mεkɔn mun, yeti kε yesɔ Saba na.»

15 ε Nyangwε Kumande yenja nyε nyε nde: «Wunə botu bε likisi, kε njoka yun hene, 'nda ti wúnja nday ho tofu wene, punje kε nyε nyε mɔrɔku kε yesɔ Saba kɔ?»

16 Ma nya kɔ, nyε nday Abaraham. *Satan ma nyε nyε kɔn ke yotu mε muka mεsew kamɔ jo yitan jo yitati. 'Ti yaka nde, mi sidiyikwε kɔn ne ke yesɔ Saba na?»

17 Ke ɳgimɔ te yi Yesus bā kε lεrε dete kε, ε njɔn biye botu bεte bε bā kε nyε mεso ne nyε baka. Yasi wεtε, ɳgil bomo hene bā ne mεsosa ke nyangwε mεkele hene te yi Yesus bā kε kelɔ kε.

Kanɔ ke kasi wεtε mɔnɔ mbumɔ nde mutar

(Mt 13; Mk 4)

18 Yesus kɔ mbombu lεrε nde: «*Kandɔ Njambiyε nda ɳge? Mi ta yekɔ yo ne ɳge?»

19 Yo nda kwalɔ wεtε mɔnɔ mbumɔ nde mutar yi wεtε mumi bοjma kε bε ke ɳgwaŋ ne kε. Yo loma dɔkɔ bε nyangwε jeti. ε bεnɔn nje sumɔ mεtε man kε mεbɔ mεtε joŋna kεtε.»

Kanɔ ke kasi ɳgɔ kelna mampa

(Mt 13)

20 ε nyε kε mbombu lεrε nde: «Mi ta yekɔ sendi *Kandɔ Njambiyε ne ɳge?»

21 Yo nda mɔnɔ ɳgɔ kelna mampa yi nyari bū saŋgwε ne su farin yaka longa yitati. Mɔnɔ ɳgɔ te ta kelɔ nde, mbɔrɔ farin yinɔri hene siki wudye.»

Kanɔ ke kasi bɔlkoko numεy

22 Yesus kɔ medya medya, kε nyangwε medya ne kε mɔnɔ medya. A difikima tedye bomo mεlepi me Njambiyε kwā nɔ kε nɔ Yerusalem.

23 ε wεtε mumi dγiye nyε nde: «Nyangwε Kumande, 'yite nde, botu bεte bε ta bε ne joŋgwε te yi kpo ne kpo baka ti buyɔ na?» ε nyε yenja nyε bo nde:

24 «Wunə nyɛki sosu yun hene yi sa nje te yi nyiŋe ne bɔlkoko numεy.

Mi ke kombile lero nyε wunε nde: Bomø budfyate ta sã nje te yi nyiñε. Ko bækø dete, bo tî nyiñε na.

25 Komε sa tû ta temε dîbø numεy kék, wunε ta tika ke së. Wunε má kande dñungwa numεy lero nyε nde: «Nyañgwε Kumande, buta numεy nyε wuse.» Yasi wete, a ta yeñsa nyε wunε nde: «Mi yeti ke duwε mbey komε wunε wule nje nô kék na.»

26 Komete, wunε má nje kande lepinate nyε nyε nde: «We dñyenama hobiye menjam sine wunε. ε we tedye sendi bomø melepi me Njambiyε ke mesε musu.»

27 A má nje yeñsa nyε wunε nde: «Mi lépi nyε wunε nde: Mi yeti ke duwε mbey komε wunε wule nje nô kék na. Wunε bomø hene be kele yasi kótute baka, wunε lôndu ke keki mbε.»

28 Komε bo ta bû wunε bete ke së kék, wunε ta dñiyø mate bñejε Abaraham nè Isak nè Yakøp nè botu be punja melepi me Njambiyε hene ke *Kandø Njambiyε. Komete, wunε ta lelo pukile mesu.

29 Yasi wete, bomø ta wule pulø komε yesø punde nè pulø komε yesø bale. Bo ta wule ñgari, wule njembo nyε dñiyø dyena ke *Kandø Njambiyε.

30 Dete, baña botu be njime ta nje bñe bosa bomø. Sendi, baña bosa bomø má nje bñe botu be njime.»

Yesus ke kë ke Yerusalem

31 Ke kiya ñgimo te ε baña *Befarisø nje ke keki Yesus lero nyε nyε nde: «Jisa waka, kwançø londø, keto kumande Herod ke kwadye wo wε.»

32 ε nyε yeñsa nyε bo nde: «Wunε kén lero nyε kwε enoru nde: «Mi ke soñe bøya mesisiñ ke yotu bomø, sidye mekøn kande muka kumø nemeno. Ke metu yitati má nje sidye mesay membe.»

33 Ko bækø dete, mi yâkañgwε kék ne kendi mbe mbømbu kande muka kumø nemeno nje bû ke kón nemeno, keto bo ti yaka wo mo punja melepi me Njambiyε ke wete mbey na, ndi ke Yerusalem.»

34 ε nyε kék mbømbu lero nde: «Yerusalem, Yerusalem, we ε díki wo botu be punja melepi me Njambiyε, lû botu bête be Njambiyε tomε njesε ke yø baka ne metari wo! Mi kwadya wesidye bønø bø nda yi gway kubø gukule ne bønø bñenø ke njí merapø menø kék. Ko bækø dete, wunε tî kwadye na.

35 Ndana wunε ta tika ne tû dñyun gboñgote. Yasi wete, mi ke lero nyε wunε nde: Wunε tî bñejε se mi na kumø komε wunε ta duwε lero nde: «Mekombila ne yøkø ε nje ne díno Baba Mbokø kó!» »

14

Yesus ke sidye kón wete mbam ke yesø Saba

1 Wete yesø *Saba ε Yesus nyiñε ke tû wete kum *Befarisø yí kék dñyena. ε botu bête be bø womete baka díki pemø nyε.

2 Yaka nô, wete mbam te ε bø ke kónø ne ñgbelele kó bø womete ke mbømbu Yesus.

3 ε Yesus dñye nyañgwε botu be duwø memboñga nè Befarisø nde: «'Yo ka kimote nde, mumø sîdyikwε kón mumø ke yesø Saba?»

4 ε bo dñye ne sem kine yeñsa yaña na. Ndana, ε Yesus sambile bø krokø ne mbam kó sidye kón ne lero nyε nyε nde, a kwâñ.

5 ε Yesus nje lero nyε bo nde: «Ke njoka yun be dñye waka baka, nda yakama bñejε ne misi nde, mñø wene ho tabø wene balma ke moy guka ke yesø Saba, a má dñiyø kine bñiye nyε sañe bøke bøke kó?»

6 Bo tî yeñsa sendi yaña nyε nyε ke diyan te yite na.

Kanø ke kasi mesuñgwε mediyø ke bosa membe

7 Ke konyte, ε Yesus bñejε nde, botu bête yi bo jebama nde, bo njáki dñyena baka ke sawe bosa membe. ε nyε nyε bo kanø nde:

8 «Ijge mumø kele jesø gwaki jeba we nde: Inja dñiyø kete, we tî dñiy ke

bosa mbey na, simande bo jebama wete mō te ε kwaŋma wε kō.

9 We tī diy ke bosa mbey na, kambo ma mō te ε jebama wunε hene yiba kō me nje lero nyε wε nde: «Tema, nyε mbam te yoko mbey,» yite njon ta biye we komε we ta temε kē diy ke mbey te yi njime kē.

10 Yo nde, ηge mumo jeba we ke jesο, kwango yo kē diy ke mbey te yi njime, simande komε mō te ε jebama wε kō ta nje kē, a ta lero nyε wε nde: «So mbe, ken diy mbombu,» yite ta nyε we meluksa ke misi me bomo hene be wunε bo ta dyena baka.

11 Yo nde: Mumo hene ε bendidye yotu kenz kwey, bo ta pidye nyε kenz nj. Yasi wete, yoko ε pidye yotu ne kenz nj, bo ta bendidye nyε kenz kwey.»

12 Ke kɔntε, ε nyε lere nyε mō te ε jebama nyε kō nde: «Ηge we kele medye yi jeba ne bomo ke bembε yeso ho bekoko, we tī jebangwε beso bō ho bembō ho bejadye bō ho botu be kusuku be diy ke keki yo baka na, kambo bo me nje jeba sendi we wete yeso yi yokidye kiya yasi te yi we kelma nyε bo kē nyε we.

13 Yasi wete, ηge we kele jesο yi jeba ne bomo ne medye, jebangwε buka bomo, jeba botu be kɔsu nè botu be ndembil nè botu be dibina misi.

14 Ηge we kele dete, we ta be ne mesosa, keto bo tī be ne yasi te yi bo ta yokidye nō nyε we na. Yo nde, Njambiyε ta yokidye yo nyε we ke yeso te yi ηgbεn bomo ta womiyε nō kē.»

Kanɔ ke kasi nyangwε dina (Mt 22)

15 Ke wete mō te yi bεne be Yesus bā ke dyena kō ma wokō mεlεri mεte yi Yesus lεpima kē, ε nyε lere nyε nyε nde: «Mō te ε ta dyena ke *Kandɔ Njambiyε kō ne mesosa.»

16 Ε Yesus yenja nyε nyε nde: «Wete mbam komsama budya medye yi jeba ne budya bomo.

17 Ke ηgimō medye ma dyā kē, ε nyε tomε mō mesay wenε kē jeba ne botu bεte be nyε jebama baka yi lero nyε bo nde: «Wunε njaki, keto meyasi hene megweyā kombilate.»

18 Yasi wete, mumo hene ke njoka yan lεpima ndi nda jakɔsɔ nde, bo bēna nyε ne ηgwεtε, keto a ti yaka kē na. Bosa mumo lεpima nyε mō mesay nde: «Mi bōmma yiña pel meneti, yo ke diyε nde, mi kēn kē bεne yo, dete bεna mi ne ηgwεtε.»

19 Σ wete lere ne nde: «Mi bōmma bεnday kamō yi mesay, mi ke kē bōbe dεti yan, dete bεna mi ne ηgwεtε.»

20 Mbaña njā lero ne nde: «Mi bōn nyari ndi kwey kwey, dete mi ti yaka kē na.»

21 Σ mō mesay kō yoko kē yekidye meyasi mεte yi kwaŋnama kē nyε masa wenε. Ndana, ε masa wokε ηgambi budya. Ε nyε nje lero nyε mō mesay wenε nde: «Ken nedō ke nyangwε sε nè ke boku menje ke moy dya, nè we bōn buka bomo nè botu be kɔsu nè botu bεte be ne dibina misi baka nè botu be ndembil nje nō.»

22 Mō mesay kā yoko nje lero nyε masa wenε nde: «Mi ma kelɔ nda yi we lεpima nyε mi kē, yasi wete, mεmbey ndi kεte.»

23 Ndana, ε masa lere nyε mō mesay te nde: «Ken ke boku menje, nō gōngilaŋwε ne mendoko, nō kēl nde, bomo njaki, nē tu dyembe tondu.»

24 Yasi wete, mi ke lero nyε wunε nde: Ke be bosa botu bεte be mi jebama baka, wete ne wete tī kpose medye mεmbε na.»

Kasi bεngwa Yesus (Lk 8; Mt 8)

25 Nyangwε ηgil bomo bā ke kendō bεne be Yesus. Ε nyε yenja bεne be lero nde:

26 «Ηge mumo nje ke yembε, na bε jekε wombe, a sōnja temo ke yotu

saŋgwé ñene nyangwé, soŋe temo ke yotu nyari ñene bɔnɔ nè ke yotu bemaŋ ñe bembam nè bedyɔmbu, soŋe sendi temo ke joŋgwé dyené ne ñguru wené.

²⁷ Sendi, ñge mumɔ ti soñe kroa ne ñeŋgwé mi na, mɔ te ti yaka ñe jeké wombe na, keto

²⁸ nda ke njoka yun, ñge nyé kwadyé sumɔ ñoŋgbé ñoŋgbé t̄, a má ñiyɔ kine pa ñembe yi duwé yasi te yi nyé yakama kwaŋdye, yi ñeŋe, simande a ne ñuyɔ sumba yi ñidyé ne mesay mete kɔ?

²⁹ A ta pa kelɔ ñete, ma nje ñe nde, a kânda mesay kine nje ñe se ne ñeti te yi ñidyé na. Ñge nyé kelɛ ñete, ñomɔ hene be ta ñeŋe baka ta nyetɔ nyé lepro nde:

³⁰ *«Mbam te yɔkɔ kandima njumɔ nje sudye.»*

³¹ Dete sendi, yo kumande te nda, ñge nyé kɛ ke l̄ ñyambi ne wete kumande, a má ñiyɔ kine pa ñembe yi ñeŋe, simande a yakama b̄ ñesɔja tomay kamɔ kɛ l̄ ñyambi ne yɔkɔ e ne ñesɔja tomay kaba kɔ?

³² Ñge nyé ñeŋe nde, yo ti yaka na, a má tomɔ ñomɔ ke ñgimɔ te yi yɔru ndi lɔndunate kɛ kɛ lepro nyé nyé nde, bo kɛl mbon, né bo ñiy e ne te.

³³ Dete sendi, ñge mumɔ hene ke njoka yun ti soŋe temo ke meyasi hene te yi nyé no ké, mɔ te ti yaka ñe jeké wombe na.

³⁴ «Yo gbate nde, kwa kimɔ yasi. Ko ñekɔ ñete, ñge kwa si lenjɔ, bo ta kelɔ nan nje yɔkidye ne somte?»

³⁵ Yo tí kelɔ se nde, meneti ho kundu jɔngwé mbɛki na. Bo ñón yo li ke sɛ. Mɔ te ε ne metɔ te yi woko ne pɛ, a wôku!»

15

Kanɔ ke kasi sam te ε ñimbiya kɔ (Mt 18)

¹ Botu be ñoŋna mɔni garama hene ne botu be mebeyɔ ñikima nje ke keki Yesus yi nje wokɔ mεlepi mεne.

² *Befarisɛ nè botu be ketina meyasi nyiŋgilama lepro nde: «Mbam kɔ ke b̄ botu be mebeyɔ ne mesosa, kwà dyena sendi ñene bo.»

³ Yasi wete, ε Yesus nyé bo kano nde:

⁴ «Ke njoka yun, ñge wete mumɔ ñe ne besam gɔmay, ñge wete ñimbiye, a kél nan? 'A ti pán tikɔ besam kamɔtan jo kamɔni jo yitan jo yini te bari ke mbey medye kwà kɛ sà yɔkɔ ε ñimbiya kɔ kumɔ ke ñgimɔ te yi nyé dole nyé ké na?»

⁵ Komɛ nyé si dolɔ nyé ké, 'a ti sóba nyé nyé ke ñekɔ ne ne mesosa na?

⁶ Ke nyé yɔkwé kumɔ t̄, a má jeña ñesɔ ñene ne bembam bete ñe ñiyɛ ke keki ne baka lepro nyé bo nde: *«Wuse sôsanĝwé, keto mi dolma sam wombe ε ñimbiya kɔ.»*

⁷ Mi ke lepro nyé wune nde: Dete sendi, mesosa ñéki ñudiyate ke ñyobɔ, keto mɔ mebeyɔ wete ε yeŋsa temo kɔ. Mesosa mete kwà yike yi ñeŋna keto ñomɔ kamɔtan jo kamɔni jo yitan jo yini be ne ñgbeŋ ñe yeti ke ñiyɛ nde, bo yênsanĝwé temo baka.»

Kanɔ ke kasi mɔni te yi ñimbiya kɛ

⁸ «Ho nde, ñge wete nyari ñe ne sule kamɔ, ñge wete ñimbiye, a kél nan? A kwénja lambo wɔmbile t̄ sà kimɔte kumɔ ke ñgimɔ te yi nyé dole yo ké.»

⁹ Komɛ nyé si dolɔ ké, a má jeña ñesɔ ñene ne ñoma bete ñe ñiyɛ ke keki ne baka lepro nyé bo nde: *«Wuse sôsanĝwé, keto mi dolma sule wombe ε ñimbiya kɔ.»*

¹⁰ Dete sendi, mi ke lepro nyé wune nde: Bejaki be Njambiyɛ wóku mesosa ñudiyate, ndi keto mɔ mebeyɔ wete ε yeŋsa temo kɔ.»

Kanɔ ke kasi mɔni te ε nya to kɛ sap sap joŋgwé kɔ

¹¹ ε Yesus lepre sendi nde: «Wete mbam b̄ ne ñonɔ bembam yiba.

12 Ε ndemb̄i te l̄ere nȳe saŋgw̄e nde: «Saŋmb̄e, nȳek̄ mi ɻgaɓiȳe meyasi m̄ete yembe.» Ε saŋgw̄e wan k̄ab̄e meyasi m̄ete yi nȳe b̄a n̄o k̄é nȳe bo.

13 M̄on̄o metu kwaŋma ke k̄on̄te ne mb̄et, ε ndemb̄i te doke meyasi men̄e h̄ene kw̄a k̄e l̄ondunate ke w̄ete men̄eti. Kum̄ mate, ε nȳe si kwaŋdye kusuku ne ke nȳem nȳem jongw̄e.

14 Ke nȳe ma si kwaŋdye yo d̄ete k̄é, yaka n̄o, nȳangw̄e kol̄o ke dȳa ke men̄eti m̄ete, ε yasi h̄ene kande b̄anna ne.

15 Ε nȳe kw̄a k̄e diȳe mesay ke b̄o w̄ete mb̄am mate. Ε mb̄am te k̄en̄je nȳe ke b̄akidya beab̄em b̄ene ke moȳ l̄o.

16 M̄on̄o mb̄am k̄o ḡoruma d̄ye m̄embum̄o m̄ete yi beab̄em d̄ikima d̄ye k̄é. Ko d̄ete, mum̄o w̄ete ne w̄ete t̄i nȳe nȳe yaŋa na.

17 Ndana, ε nȳe kande takina yasi lepo ke moȳ tem̄o ne nde: «Botu be mesay be saŋmb̄e h̄ene ne budya m̄edye kw̄a to te, mi m̄be waka ke gwe n̄ja.

18 Mi ta tem̄e ȳokw̄e k̄e pe yi saŋmb̄e. Mi ta lepo nȳe nȳe nde: Saŋmb̄e, mi ma kel̄o b̄eyate budya ke mb̄ombu Njambiȳe n̄e ke mb̄ombu w̄o.

19 We ti yaka jeba se mi nde m̄on̄o w̄o na. Kel̄o ne mi nda yi we kel̄o ne w̄ete m̄o mesay w̄o ke.»

20 Ke k̄on̄te, ε nȳe tem̄e yi ȳokw̄e k̄e pe yi saŋgw̄e.

«A b̄a ndi l̄ondunate, ε saŋgw̄e b̄ej̄e nȳe gwe ɻgw̄ete wene sedye k̄e wuse nȳe kw̄a dul̄o numbu ne.

21 Ε m̄on̄o lepo nȳe nȳe nde: «Saŋmb̄e, mi ma kel̄o b̄eyate budya ke mb̄ombu Njambiȳe n̄e ke mb̄ombu w̄o. We ti yaka jeba se mi nde m̄on̄o w̄o na.»

22 Ko b̄ek̄o d̄ete, saŋgw̄e lepima nȳe botu be mesay b̄ene nde: «Wun̄e njâki ned̄o ne lambo te ε laŋma nȳoŋo kw̄a b̄eso k̄o n̄je leŋje nȳe. Wun̄e nȳeki bolo ke b̄o ne, leŋje sendi nȳe menakala ke m̄ekol.

23 Wun̄e k̄en̄ b̄u m̄on̄o nday te ε ne mut̄o k̄o n̄je wo. Wuse d̄yēnaŋgw̄e, n̄e wuse sôsaŋgw̄e,

24 k̄eto m̄on̄mbe k̄o gw̄a, ndana a womiya. A d̄imbiya, ndana he dolma nȳe.» Ε bo kande jes̄o.

25 «Ke ɻgim̄o te yite tomba te b̄a ke ɻgwaŋ. Ke nȳe ma ȳokw̄e wuta ne tu k̄é a wóku b̄om̄o ke mend̄e mendum̄o b̄olo jes̄o.

26 Ε nȳe jeba w̄ete m̄o mesay diȳe nȳe nde: «Nge yi kwaŋna woŋga k̄é?»

27 Ε nȳe yeŋsa nȳe nȳe nde: «M̄on̄ ȳokw̄a, d̄ete sɔŋgw̄e woma m̄on̄o nday te ε ne mut̄o k̄o, k̄eto m̄on̄o d̄yaŋma ne te.»

28 Tomba m̄oy wokuma ɻgambi kine kwadys e nyiŋe tu na. Ε saŋgw̄e punde k̄e ɻgw̄eta ne nȳe nde, a nyiŋa tu.

29 Ε nȳe n̄je lepo nȳe saŋgw̄e nde: «Pa b̄ej̄e, mi ke kel̄o mesay nȳe we waka budya mesew. Mi t̄i ȳeliȳe yiŋa lepi ke numbu ȳo w̄ete yes̄o na. Ko gb̄ela m̄on̄o tab̄o w̄ete ne w̄ete, we t̄i nȳe mi nde, mi wôku d̄ye sosa n̄o sin̄e b̄eso b̄emb̄e na.

30 B̄ej̄a nde, m̄on̄o w̄o ε ma sambo meyasi m̄o b̄ene b̄oma d̄yaŋma k̄é, we ke n̄je wo m̄on̄o nday te ε ne mut̄o k̄o nȳe nȳe d̄ye.»

31 Ε saŋgw̄e lepo nȳe nȳe nde: «M̄on̄mbe, sin̄e we waka metu h̄ene. Meyasi h̄ene te yi mi n̄o, yo ȳo.

32 Yasi w̄ete, yakama nde, wuse sôsaŋgw̄e kel̄o jes̄o, k̄eto m̄on̄ k̄o gw̄a, ndana a womiya. A d̄imbiya, ndana he dolma nȳe.»

16

Kano ke kasi w̄ete b̄eya m̄o

b̄akidya kusuku

1 Yesus k̄a mb̄ombu lepo nȳe bejek̄e b̄ene nde: «W̄ete mum̄o b̄a ne kusuku budya. A b̄a ne m̄o b̄akidya kusuku ne. Ε b̄om̄o n̄je lepo nȳe nȳe nde, m̄o b̄akidya kusuku ne ke samb̄o yo.

2 Ε nȳe jeba nȳe lepo nde: «Yo kwal̄o yasi te nda yi mi woke b̄om̄o

lerep ne dīnō dyō kē? Lepō kasi mesay me bakidya kusuku mbē yi we kelma kē, keto we tí kē se mbōmbu yí kelō mesay mete na.»

3 Ε mō bakidya kusuku kō lerep ke moy temō ne nde: «Mi ta kelō nan, keto masa wombe ke sojē mi ke mesay me bakidya kusuku ne. Mi yeti ne deti te yi putike meneti na. Njōn jōmbuna yasi ke bō bomō ke kelō mi.»

4 Ε nyē lerep nde: «Mi duwā nda yi mi ta kelō, né bomō bū ne mi kimote ke metu man kome bo ta sojē mi ke mesay kē.»

5 Ndana, ε nyē jeba mumō hēne ε bā ne yaña bēne masa wene kō. Ε nyē diye bosa mumō nde: «Wúnē masa wombe ne niñgō?»

6 Ε mbete yeñsa nyē nyē nde: «Nyanjgwé membe memutō gōmay.» Ε mō bakidya kusuku lerep nyē nyē nde: «Boñgō mēkana mō dīyō metidyē nedō keto nde, yo kamōtan.»

7 Ke kōjte, ε nyē diye wete sendi nde: «Yō ba niñgō?» Ε nyē yeñsa nde: «Makō yombo gōmay.» Ε mō bakidya kusuku lerep nyē nyē nde: «Boñgō mēkana mō keto nde, yo kamōtan jō kamōtati.»

8 Ε masa beya mō bakidya kusuku kō jaye nyē keto jēn te yi nyē kelma kē.»

Ε Yesus kē mbōmbu lepō nde: «Botu be meneti baka ne jēn kelna mēkele sunjgwé ne benjōn ban kwā botu bete be bēngwé meyasi me Njambiyē baka.»

9 Mi ke lepō nyē wunē nde: Wunē bōn̄ gbelā meyasi me meneti maka bīye ne sō wúnē bomō, yaka nō, kome meyasi mete ta bānō wunē kē, Njambiyē ta bū wunē tikō ke mbey te yi wunē ta dīyō kete kpo ne kpo.

10 Keto mō te ε duwe bakidye mōnō yasi, a yakama duwe bakidye sendi nyangwé yasi. Yōkō ε sebile mumō ke mōnō yasi, a ta sebile sendi mumō ke nyangwé yasi.

11 Dete, ḥge bē nde, wunē tī duwe bakidya gbelā meyasi me

meneti maka na, nda má nje kaŋe sulna meyasi nyē wunē nde, wunē bākidya?

12 ḥge bē nde, wunē tī duwe bakidya yasi mumō na, nda má nje nyē wunē yasi te yun kō?

13 Kiya mō mesay wete ti yaka bē ne bēmasa yiba na. Ho a ta bēnō wete, kwadyē mbaña, ho a ta wokuna ne wete, yeliyē mbaña. Wunē ti yaka kelō mesay me Njambiyē, bēngwé sendi kasi kusuku na.»

14 *Befarisē bā ke woko mēlepi menori hēne. Ε bo yise Yesus, keto bo bā ne kwadysa mōni būdysate.

15 Ε Yesus lerep nyē bo nde: «Wunē ne ḥguru wun ke bū yotu yun ke misi me bomō nde, wunē ne ḥgbēn̄. Yasi wete, Njambiyē duwā yasi te yi ke moy metemō mun kē. Wunē dūkwē nde, yasi te yi bomō lukse kē, Njambiyē bēnā yo nda bī ke misi mēnē.»

16 Membongga mete yi Mōyisi ketima kē nē mēlepi mete yi botu be punja mēlepi me Njambiyē lēpima kē dīyma kumō ke ḥgimō te yi Jan te mō tōpuna bomō ke mōrōku. Ke kōjte, kande ke ḥgimō te yite, bo ke lepō Kimō Tom ke kasi *Kando Njambiyē. Ndana mumō hēne ke suñna, na nyij kete ne deti hēne.

17 Wunē dūkwē nde, dyoñō nē meneti yakama yambile nedō. Yasi wete, kinē mōnō yaña ne mbet yakama dūwe ke mēmēbongga me Njambiyē na.

18 «Mumō hēne ε sojē bō ne nyari bū mbaña, yite nyē mō kelna wanja. Sendi, mumō hēne ε bū nya te yi njom sojma bō ne nyē, mō te mō kelna wanja.»

Kanō ke kasi wete mō kusuku bēnē

wete buka mumō nde Lasar

19 Ke kōjte, ε Yesus yekidye wete kanō nde: «Wete mbam bā ne būdysa kusuku. A dīkima lēnē kpasa mēlambō mete yi dye būdysa mōni. A dīkima joñna metu hēne ke

nyeñgwé, komsa budyá mèdye jeña ne ñomo.

²⁰ Yo bá sendi ne wete buka mumó nde Lasar. A bá metinéngwé ke numey mō kusuku kó. Yotu Lasar bá tandé mèreñ ne fata fata.

²¹ A kwadýa dýe mèmbulma mèdye mète yi díkima balo wule ke tebel mō kusuku kó ké. Ko ñembiye díkima njé dató mèreñ mén.

²² Diyó ké, buka mo kó njá gwe, ε bejaki be Njambiyé soñe nyé ké tiko ke keki Abaraham. Mo kusuku kó njá gwe sendi, ε bo pumbé nyé.

²³ A bá ke sañgwa ne nyangwé mèbóné mate ke dya bemuñ. Ke nyé ma kañe misi ké, a bénja kénje londunate Lasar ke keki Abaraham.

²⁴ ε nyé kembidýa lepo nde: «Sañsu Abaraham, gwakó ñgwéte wombé. Tomo Lasar, a tópa tonj nyey ne ke möróku njé wedye ne dýem dyembé, kétó mi ke sañgwa ne nyangwé mèbóné ke lam díté te yiké.»

²⁵ ε Abaraham yeñsa nde: «Mónmbe, taká kimote. Wé bá ne kusuku budyate ke joñgwé dýo, ε Lasar sañgwa ne mèbóné ke ñgimó te yite. Ndana Lasar me ke kimó díyó woñga, ma we me yo ke mèbóné.

²⁶ Yinja yasi sendi nde: Nyançwé gboñgo ndoñ ke njoka su sine wuné. Dete, ñge ñomo kwadýe temé woñga yí ké wéri, bo ti yaka kwá na. Sendi, ñge ñomo kwadýe temé wéri njé woñga, bo ti yaka sabiyé na.»

²⁷ ε mo kusuku kó lepo nde: «Sañsu, nda yo dete ké, mi ke ñgweta ne we nde: Tomo Lasar kénje ke yi sañmbe,

²⁸ kétó mi ne bemañ bembé yitan, na ké lepi yasi te yi nyé bëjma ne misi ménne ké kimote nyé bo, ma bo njé njé sendi ke mbey nyançwé mèbóné mète yiké.»

²⁹ ε Abaraham yeñsa nde: «Mèmboñga mète yi Moyisi këtima ké nè mèkana me botu be punja mèlepi me Njambiyé mate, bo

béngwé yo.»

³⁰ ε mo kusuku lepo nde: «Ko na, Abaraham, sañsu! Yo nde, ñge wete mumó temé ke njoka botu bête be ma gwe baka ké pe yan, bo ta yeñsa temó.»

³¹ ε Abaraham njé lepo nyé nyé nde: «Ñge bo ti woke men Moyisi nè men botu be punja mèlepi me Njambiyé na, bo ti yaka jayé yinja yaña na, ko békó nde, mumó wômkwé ké lepo nyé bo.»

17

¹ Ke konye, ε Yesus lepo nyé bejeké ñene nde: «Yo gba ne meyasi mète yi kele nde, mumó játí ke beya njé. Yasi wete, mèbóné ta balo ke to mo te ε kele nde, meyasi mète dyâñ kó.

² Yo kimote ke yi mo te nde, bo bôn tari kókuna yasi tiñó ke ñgiñ ne kwá bête nyé ke manj, lañsa nde, a kél yinja yasi te yi yakama jatidye ko mumó wete ke njoka bóna baka ke beya njé.

³ Wuné pêm mekele mun ne ñguru wun. Ñge móñ kele yinja beya yasi sunçwé ne we, nò ndéya nyé. Ñge nyé yeñsa temó ke beya yasi te yi nyé kelma ké, nò tiki nyé ne ñgwete.

⁴ Ke ndingelé yeso wete, ñge nyé kele beya yasi sunçwé ne we meñga yitan jó yiba, ñge nyé njé sendi meñga yitan jó yiba lepo nyé we nde: «Mi yeñsama temó ke beya yasi te yi mi kelma ké,» nò tiki nyé ne ñgwete.»

⁵ ε botu be tomun be Nyançwé Kumande lepo nyé nyé nde: «Kelo nde, wuse tiki temó ne we kwá yiké.»

⁶ ε nyé lepo nyé bo nde: «Má békó nde, tikina temó te yi wuné tike ke yembé ké nyançwéte nda dökó mbumó ñgwal lalé, ma wuné yakama lepo nyé jeti te yókó nde: «Sútukwé ké suma ke manj,» a má wokó men yun.»

⁷ «Wuse pâñ pa lepo nde: Wete mumó ke njoka yun ne mo mesay wené ε putike ñgwañ ne ho ε bakidye betiter. Ñge nyé bëjé mo

məsay wene ke yɔkwə n̄gwaŋ, 'a má ləpo nyə nyə nde: <Inja d̄iyə nedō dyena?>

⁸ A ta ləpo nyə nyə nde: <Jambi-nangwe nyə mi, sən̄jə lambo, bɔŋgo mədye nje n̄o, n̄é mi pa dyena hɔbiye mənjam, ke kɔŋte, we má nje dyena nje hɔbiye yɔ yεy. >

⁹ 'Wunə tákə ka nde, a ta nyə m̄o məsay kɔ̄ wosoko, k̄eto a kelma yasi te yi nyə lepima nyə nyə k̄é?

¹⁰ Wunə sendi, n̄ge wunə si kel̄ yasi te yi bo lepima nde, wunə k̄el k̄é, n̄e wunə njâki ləpo ke kɔŋte nde: <Wuse gb̄ela botu be məsay, h̄e kelma yasi te yi b̄a nde, wuse k̄el k̄é. >

Yesus ke sidye kɔ̄n ndoko

bom̄o kam̄o

¹¹ Yesus b̄a ke k̄é ke Yerusaləm. E nyə kw̄a ke njoka mən̄eti me Samari n̄e Galile.

¹² Ke n̄gim̄o te yi nyə b̄a ke nyiŋe ke wete d̄ya k̄é, ε baŋa botu be ndoko kam̄o nje saŋgwə n̄e nyə. Yasi wete, bo temma ne naŋ kembidya

¹³ ləpo nde: «Yesus yekele, gwak̄o nygwetē wusu.»

¹⁴ E nyə b̄eŋe bo ləpo nde: «Wunə k̄en̄ k̄e tedye yotu yun nyə botu be nyena sadaka nyə Njambiyə.» Ke n̄gim̄o te yi b̄o b̄a ke k̄e k̄é, ε k̄on yan siye.

¹⁵ Ke wete ke njoka yan ma b̄eŋe nde, k̄on ne siyma k̄é, ε nyə yɔkwə ne k̄ok̄o ne luksa Njambiyə ke numbu ne men ke kwey.

¹⁶ E nyə nje kuse məb̄oŋ ke mb̄ombu Yesus nyə nyə wosoko. M̄o te b̄a m̄o Samari.

¹⁷ E Yesus nje ləpo nde: «'Bo t̄i b̄e bom̄o kam̄o yi k̄on yan siyma k̄é na? Bom̄o yitan jo yini te bari ba we?»

¹⁸ N̄ge kel̄ nde, jεŋgwə te yɔk̄o nyεr̄o yɔk̄wə n̄e k̄ok̄o nje lukse Njambiyə?»

¹⁹ E nyə nje ləpo nyə m̄o Samari ko nde: «T̄ema, kwaŋḡo, tikina tem̄o te yi we n̄o k̄é joŋgwə we.»

N̄gim̄o te yi Njambiyə ta nje

nam̄o ne mbok̄o k̄é

²⁰ E *Befarisę diyə Yesus nde: «*Kand̄o Njambiyə ta dȳa nden̄en?» E nyə yeŋsa nyə bo nde: «Kand̄o Njambiyə t̄i dȳa ne nje te nde, bom̄o b̄ēna na.

²¹ Bo t̄i ləpo nde: <Kand̄o Njambiyə waka ho wari> na. Wunə dûkwə nde, Kand̄o Njambiyə me ke njoka yun.»

²² E nyə lep̄e nyə b̄ejek̄e nde: «Yo ta b̄e ne n̄gim̄o te yi wunə ta kwadys̄e d̄iȳo ko ne mb̄et ke yes̄o te yi *M̄on̄o mum̄o ta nje k̄é. Ko b̄ek̄o d̄ete, wunə t̄i b̄eŋe yes̄o te na.

²³ Bom̄o ta ləpo nyə wunə nde: <Ne b̄ēna, nyə waka, nyə wari!> Wunə t̄i k̄en na. Wunə t̄i sedyikwə b̄eŋgwə bo na.

²⁴ Yo nde, njena M̄on̄o mum̄o ta b̄e nda yi yesi mbiȳo yes̄e n̄o ne verum, pan̄o kande kom̄e yes̄o punde kum̄o kom̄e yes̄o bale k̄é.

²⁵ Yasi wete, a yākaŋgwə saŋgwə ne məb̄oŋe b̄ud�ate. Botu be n̄gim̄o te yɔk̄o ta səŋe nyə.

²⁶ Yasi te yi kwaŋnama ke n̄gim̄o N̄oy k̄é ta kwaŋna sendi d̄ete ke n̄gim̄o te yi M̄on̄o mum̄o ta nje k̄ete k̄é.

²⁷ Ke n̄gim̄o te yite bom̄o d̄ikima dyena, d̄ye mənjam, kel̄ məgwaki, kən̄je b̄eŋḡondu ban ke məgwaki kum̄o ke yes̄o te yi N̄oy nyiŋma n̄o ke m̄oy nyāŋgwə kuka, ε nyāŋgwə mben̄ dȳa girise bo h̄ene.

²⁸ Yo ta kwaŋna sendi nda yi yo kwaŋnama n̄o ke n̄gim̄o L̄ot k̄é. Bom̄o d̄ikima dyena, d̄ye mənjam, b̄em̄o meyasi, d̄yaŋgwə meyasi. Bo d̄ikima be mənyambi, sum̄o mət̄u.

²⁹ Yasi wete, ke yes̄o te yi L̄ot d̄uw̄a n̄o k̄e *S̄od̄om k̄é, ε d̄ite n̄e yin̄a lolna metari wule dyoþo girise bo h̄ene.

³⁰ Yo ta kwaŋna sendi d̄ete ke yes̄o te yi M̄on̄o mum̄o ta pun̄e yotu nyə bom̄o k̄é.

³¹ Yes̄o te m̄o te ε ta b̄e ke tosiȳo k̄o t̄i pikwə nde, a me k̄e b̄u meyasi mən̄e ke m̄oy t̄u na. Sendi, m̄o te ε ta b̄e ke n̄gwaŋ k̄o t̄i yɔkwə ne k̄ok̄o k̄e d̄ya na.

³² Wunə tâka yasi te yi kelnama nə nya Löt ké.

³³ Mumɔ hene ε ta sə nje te yi kambidya nə jongwε dyenε kɔ ta dimbidye yo. Yasi wete, yoko ε ta dimbidye jongwε dyenε kɔ ta kpalo jy.

³⁴ Mi ke lero nyε wunε nde: Ke njimɔ te, ke njoka bomo yiba be ta ya nε tu ke kiya tan wete, a ta bū wete, tiko wete.

³⁵ Ke njoka boma yiba be ta ηgbɔ koko yasi ke tari, a ta bū wete, tiko wete.

³⁶ Ke njoka bembam yiba be ta bε ke kelɔ mesay ke ηgwaŋ, a ta bū wete, tiko wete.»

³⁷ Σ bejekε diye nyε nde: «Yo ta kwaŋna we, Nyanqwε Kumande?» Σ Yesus yenja nde: «Ke mbey kome muŋ yasi diye kέ, bedabo wésidyaŋgwε womete.»

18

Kano ke kasi wete beya mɔ

pesina jɔsi

¹ Yesus yekidya wete kano nyε bejekε bne yí tedye bo nde, bo yâkaŋgwε ηgweta nε Njambiyε metu hene kine katɔ na.

² A yekidya nde: «Wete mɔ pesina jɔsi bā ke wete dya. A tī bε ke kambo Njambiyε na. Sendi, yeti kasi nε ne mumɔ na.

³ Wete kuso nyari bā ke dya te. A díkima nje mèngimɔ hene ke yi mɔ pesina jɔsi kɔ lero nyε nyε nde: «Pesø jɔsi ke njoka mbe sinε mɔ melerpi wombø.»

⁴ Mèngimɔ kwaŋma budyate, mɔ pesina jɔsi tī kwadysε na. Ke kɔjte, ε nyε nje lero ke moy temø nε nde: «Mi ke duwe gbate nde, mi yeti ke kambo Njambiyε na. Sendi, mi yeti nε kasi nε mumɔ na.

⁵ Ko bækɔ dete, mi ta pesø leri kuso nya kɔ, keto a ke njangwε mi. Mi ta pesø leri nε, keto a ta potø to mbe nε njenate metu hene.»

⁶ Σ Nyanqwε Kumande kɛ mbɔmbu lero nde: «Wunε wôku

ndi yasi te yi beya mɔ pesina jɔsi kɔ lepima kέ.

⁷ 'Wunε tâka gbate nde, Njambiyε ta diyo ka kine pesø lepi keto botu bate be nyε ma tɔke baka yí kame nε bo? 'A ta diyo ka kine pesø lepi keto botu bate be ηgweta nε nyε tu nε yesɔ baka? 'A ta linja kine pesø ka lepi nedø keto yan yí kame nε bo?

⁸ Mi ke lero nyε wunε nde: A ta pesø lepi nedø keto yan yí kame nε bo.» Yesus sidya lero nde: Komε *Mɔnɔ mumɔ ta nje kέ, 'a ta kwedya ka bomo ke tiko temø nε Njambiyε?»

Kano ke kasi bembam yiba be kq ηgweta nε Njambiyε

⁹ A kq mbɔmbu yekidye sendi wete kano, keto botu bate be lere gba nde, bo nε ηgbεŋ nje kpalɔ yeliye bεsø baka.

¹⁰ A yekidya nde: «Bembam yiba temma kɛ ke mbanjø Njambiyε yí kέ ηgweta nε Njambiyε. Wete bā mɔ *Farisε, wete bā mɔ bøjna mɔni garama.

¹¹ Mɔ Farisε temma tema lero nyε Njambiyε ke moy temø nε nde: «Njambiyε wombø, mi ke nyε we wosoko, keto mi yeti nda baŋa bomo na. Baŋa botu bε ηgaŋ, baŋa kɔtu bomo, baŋa botu bε kelna wanja. Wosoko, keto mi yeti nda mɔ bøjna mɔni garama te yoko na.

¹² Ke moy sɔndi wete mi kiy mèdye mèŋga yiba. Ke meyasi hene te yi mi sɔmbø, mi báka yo ke mèngabiyε kamɔ kamɔ, bū ηgabiye kwalɔ meyasi mète wete wete nyε we Njambiyε.»

¹³ Yasi wete, mɔ bøjna mɔni garama kwaŋma nε kɛ diyo nε naŋ. A tī bøbø kaŋe misi nε mbet kenyé kwey na. Yasi wete, a kpoma bo ke beti lero nde: «Njambiyε wombø, soŋa ηgambi yɔ ke to mbe, mi mɔ mæbeyɔ.»

¹⁴ Σ Yesus nje lero nde: «Mi ke lero nyε wunε nde: Mbam kɔ dñwø kɛ tū dyenε nε temø nε te, keto Njambiyε pesima nde, a mε nε

ŋgbəŋ kε mbombu wene, soŋe mo Farisę. Keto mo te ε bendifidyé yotu kənje kwey, Njambiyé ta pídyé nyé kənje nji. Ma yoko ε pídyé yotu kənje nji, Njambiyé ta bendifidyé nyé kənje kwey.»

*Yesus kε nyé bɔnɔsikε tekombila
(Mt 19; Mk 10)*

15 Bomɔ bojma sekε sekε bɔnɔsikε kε no kε yi Yesus, na kpoki bo, yí nyé bo tekombila. Yasi wete, kε bejekε ma bənje dete kε, ε bo bama ne botu bete.

16 ε Yesus lere nde, bo bɔnɔsikε kε no. ε nyé nje lero nde: «Ne tiki, né bɔnɔsikε nje kε yembε. Ne tì peti bo na, keto *Kando Njambiyé wókunaŋgwε ne botu bete be nda bɔnɔsikε baka.

17 Gbakasi yi mi lere nyé wune kε: Ngé mumɔ tì jaye Kando Njambiyé nda mɔnɔsikε na, a tì nyiŋe kete na.»

*Wete mo kusuku kε nje kε yi Yesus
(Mt 19; Mk 10)*

18 Wete yeso wete kum Beyuden diyma Yesus nde: «Kimo yekele, mi kél nan, né mi bε ne joŋgwε te yi kpo ne kpo?»

19 ε nyé yenja nyé nyé nde: «Keto nge yi we jeba mi nde kimo mumɔ kε? Keto kinε kimo mumɔ wete ne wete na, ndi Njambiyé nyero.»

20 We ma duwε mεmboŋga mε Njambiyé, yo nde: «Kre, we tì kel wanja na. We tì woku mumɔ na. We tì gubu na. We tì pesi lepi nyé kε numbu mumɔ na. Jeso sɔŋgwε bənε nyɔŋgwε.» »

21 ε mbam yenja nde: «Mi kε bəkidyé meyasi mənɔri hənε kande ne mɔnɔsikε.»

22 Keto Yesus ma wokɔ dete kε, ε nyé lere nyé nyé nde: «Bukwá yasi wete yi we tì pa kelɔ kε, yo nde: Ken dyaŋgwε meyasi mo hənε, nò bɔnɔmɔni te kabɔ nyé buka bomɔ. Dete, we ta bε ne kusuku kε dyoħo. Keto kɔŋte, nò bənɛgwε mi.»

23 Keto mbam kɔ ma wokɔ dete kε, ε nyé wokε ngambi budyate, keto a bə ne budyā kusuku.

24 Keto Yesus ma bənje dete kε, ε nyé lere nde: «Yo gba sulnate kε yi botu bε kusuku nde, bo nyiŋa kε *Kando Njambiyé.»

25 Yo jəwnate nde, nyaŋgwε nyamɔ nda *samo yakama kwá lalə nedɔ ke njembi alula nè nde, mo kusuku nyiŋa kε Kando Njambiyé.»

26 Botu bete bε bə kε wokɔ yasi te yi Yesus bə kε lero kε njə diye nde: «Ma nge bε dete, nda yakama jy kɔ?»

27 ε Yesus yenja nde: «Yasi te yi bomɔ yeti ne deti te yi kelɔ, Njambiyé ne deti te yi kelɔ yo.»

28 ε Piyer lere nyé nyé nde: «Bənja, wuse ma tiko su meyasi musu hənε bənɛgwε wε.»

29 ε nyé lere nyé bo nde: «Gbakasi yi mi lere nyé wune kε: Ngé mumɔ tiko tì dyenε, tiko nyari ho beman̄ ho saŋgwε bənε nyaŋgwε, tiko bənɔ keto *Kando Njambiyé,

30 mo te ta bε ne meyasi mete yinɔri ke ngeimɔ te yoko kwá yi mbombu. A ta bε sendi ne joŋgwε te yi kpo ne kpo kε metu mete yi ta nje kε.»

31 Keto kɔŋte, ε nyé jeba bejekε bənε kamɔ jo yiba lero nyé bo nde: «Ne bənja, wuse be bende kε pε Yerusalem baka: Meyasi hənε te yi botu bε punja mεləpi mε Njambiyé kətima kε kasi *Mɔnɔ mumɔ kε ta kelna gbate.

32 Bo ta bə nyé kaŋe nyé botu bete bε yeti ke duwε Njambiyé baka. Bo ta nyetɔ nyé, tɔyε nyé, sa meseri kε yotu nε,

33 njuɾɔ nyé ne njambala. Keto kɔŋte, bo má wo nyé, a má nje womiye kε metu yitati.»

34 Yasi wete, bejekε tì wokε yaŋa kε yasi te yi Yesus lepima kε na. To te bə sɔdyate ne bo, bo tì biye to lepi te na.

*Yesus kε bute misi mε wete mbam
(Mt 20; Mk 10)*

35 Yesus bā ke wuta nē Yeriko. Ke ḥgimō te yite wete mō dībina misi bā ke dīyō ke keki nje. A dīkima jōmbō mēyasi ke mēbō mē bōmō.

36 Ke nyē ma woko ḥgil bōmō ke kwā kē, ε nyē diye to te.

37 Ε bo lēre nyē nyē nde: «Yo Yesus te, mō dīya Nasaret kwā.»

38 Ke nyē ma woko dēte kē, ε nyē kembē nde: «Yesus, mōnō Davit, gwakō ḥgwētē wombē.»

39 Ε botu bēte bē bā mbōmbu baka bāmē nyē lēro nyē nyē nde, a dībi numbu. Ko bēkō dēte, a njā kembo kwā to te nde: «Mōnō Davit, gwakō ḥgwētē wombē.»

40 Ε Yesus tēmē lēro nde, bo bōn nyē kē nō. Ke mō dībina misi ma wuta nē nyē kē, ε nyē diye nyē nde:

41 «Wē kwādīykwe nde, mi kēl ḥge nyē wē?» Ε nyē yenja nde: «Nyanjwē Kumande, kelō nde, mi bēñnañgwē.»

42 Ε Yesus lēre nyē nyē nde: «Bēñnañgwē, tikina temō te yi wē nō kē joñgwā wē.»

43 Ndana ndana, ε nyē kandē bēñna yasi bēñgwē Yesus nē luksa Njambiyē ke numbu. Ke bōmō hēnē bē bā womēte baka ma bēñē yasi te yi kwañnama kē, ε bo lukse Njambiyē.

19

Yesus bēne Sase

1 Yesus kēndima dīyā ke Yeriko. A bā ke kwā nje nē nje.

2 Wēte mbam nde Sase bā ke dīya te. A bā kum botu bē boñna mōni garama. A bā sendi mō kusuku.

3 A sañma nje te yi bēñē mō te yi bo jeba nde Yesus kō. Yasi wēte, a tī bē ne dēti te yi bēñē nyē na kēto ḥgil bōmō, kēto Sase bā mō botu.

4 Ε nyē nje sēdyē kwā kē mbōmbu kē bēndō wēte jeti nde sikomor, na bēñ Yesus, kēto Yesus yākañgwē kwā womēte.

5 Ke Yesus ma kumō womēte kē, ε nyē kañē misi bēñē Sase lēro nyē

nyē nde: «Pikwē nedō, kēto muka mi yākañgwē ya ke tū dīyō.»

6 Ε Sase piyē bēke bēke bū Yesus nē mēsosa.

7 Bōmō hēnē bē bēñma mēyasi mēte baka nyiñgilama lēro nde: «A kā ya ke yasi mō mēbeyō.»

8 Yasi wēte, ε Sase tēmē ke mbōmbu Kumande Yesus lēro nyē nyē nde: «Nyanjwē Kumande, woko. Mi ta bāke kusuku mbe kē bēmbe, bū ḥgabiyē te wēte nyē buka bōmō. Sendi, ḥge bē nde, mi sebila mūmō, bū nē yaña ke bō nē, mi ta yōkidyē yo mēngā yini nyē nyē.»

9 Ε Yesus nje yenja nyē nyē nde: «Botu bē tū dīyō mē nē joñgwē muka, kēto wē sendi nday Abara-ham,

10 kēto *Mōnō mūmō njáki nje sā botu bēte bē ma dīmbiyē baka joñgwē bo.»

Kanō ke kasi mesule mē lōr kamō (Mt 25)

11 Ke ḥgimō te yi bōmō bā ke woko yasi te yi Yesus bā ke lēro kē, ε nyē kē mbōmbu yekidye wēte kanō nyē bo. Yesus bā ke wuta nē Yerusalēm. Ε bōmō take nde, *Kandō Njambiyē ta dīyā ndana ndana.

12 A yekidya kanō te nde: «Wēte mbam jadya ke yinā kando bēkumande. Ε nyē kwā kē lōndunate ke wēte mēneti ke boñna dīyō kumande. Ke nyē si bū dīyō kumande, a mā nje yōkwe.»

13 Ke ḥgimō kwañge ε nyē jeba bāñna botu bē mēsay bēne kamō, nyē bo sule lōr kamō lēro nyē bo nde: <Wunē dōkwē yo kumō ke ḥgimō te yi mi ta yōkwe kē.»

14 Botu bē dīya dyēnē dīkima bēnō nyē. Ε bo tōmē bōmō kēnje ke kōj nē kē lēro nyē nyāñgwē kumande dīya te nde: <Wuse yeti ke kwadīyē nde, mbam kō dīy nē wuse na.»

15 «Ndana, ke nyē ma yōkwe ke boñna dīyō Kumande kē, ε nyē lēre nde, bo jēbañgwē botu bē mēsay bēte bē nyē nya bo mōni baka. A kwadīya duwe nda yi mūmō hēnē dōkwa nē yēnē kē.»

16 Ε bosa mumo dya lepo nde: <Kumande, sule lɔr wɔ punja sule lɔr kamɔc>

17 Ε nyε lepe nyε nyε nde: <Kimɔ yaŋa, we mɔ mesay te yi bo yakama bε ne bibina temɔ ne nyε. Nda yi we duwɔ bakidye yasi te yi ne mbet, mi ke nyε we medya kamɔ nde, difyo nɔc>

18 Ε mumo yibate njε lepo nde: <Kumande, sule lɔr wɔ punja sule lɔr yitan.>

19 Ε Kumande lepe nyε nyε nde: <Wε sendi, difyo ne medya yitan.>

20 Ε mumo yitatite njε lepo nde: <Kumande, sule lɔr wɔ kɔ. Mi bɔyma yo ne kum lambɔ sɔdye.

21 Mi gwɔ wɔ yo, keto we ne nyano budyate. We bɔn̄ yasi kinε yaŋa te yi we paŋma komɔ na. We ndém medye kinε mbeki te yi we paŋma bε na.»

22 Ε Kumande lepe nyε nyε nde: <Wε bɔya mɔ mesay. Mi ta pεsɔ lepi yo bɔngwe mεlepi mete yi punduma ke numbu yo kε. We duwɔ nde, mi ne nyano budyate. Mi bɔn̄ yasi kinε yaŋa te yi mi paŋma komɔ na. Mi ndém medye kinε mbeki te yi mi paŋma bε na.»

23 Νge kele yi we t̄i b̄u mɔni mbε kε tiko ke mbεy dɔkwa te kε? Νge yi we ti kele dete, simande ke yɔkwe mbε, mi ta sɔmbɔ liba ke to te kε?»

24 Ε Kumande lepe nyε botu bete bε b̄a womete baka nde: <Wunε s̄uku sule lɔr te yi ke b̄o ne kε kaŋε nyε mɔ te ε ne sule lɔr kamɔ kɔ.»

25 Ε bo lepe nyε nyε nde: <Kumande, mbete ne sule lɔr kamɔ.»

26 Ε nyε lepe nde: <Mi ke lepo nyε wunε nde: Bo ta dokidye yasi nyε mɔ te ε me nɔ kɔ. Yasi wete, pe yɔkɔ ε kinε yaŋa kɔ, bo ta sukɔ ko mɔnɔ yasi te yi nyε nɔ kε.»

27 Κε b̄e botu bete bε b̄enε mi baka, wunε bɔn̄ bo nje nɔ, keto bo t̄i kwadye nde, mi difyo ne bo na. Wunε njâki ne bo waka nje pεsɔ mεn̄gɔn man ke mbɔmbu wombɛ.»

*Yesus ke dyq ke Yerusaləm
(Mt 21; Mk 11; Jη 12)*

28 Κε Yesus ma si lepina dete kε, ε nyε b̄u to njɔŋ kendi yi kε no Yerusaləm.

29 Κε nyε ma wuta ne Betfage nε Betani ke keki *Keki mεoliviye kε, ε nyε tome baŋa bejekε b̄enε yiba

30 lepo nyε bo nde: «Wunε k̄en ke dya te ε ke mbɔmbu wun kɔ. Komε wunε ta nyiŋ ke moy dya kε, wunε ta dolɔ mɔnɔc tofu tiŋnate. Mumɔ wete ne wete t̄i pa difye mete menε wete yesɔ ke to ne na. Nε wunε wūnja nyε njε nɔ.»

31 Νge mumo diye wunε nde: <Wunε wúnja nyε keto ηge?> nε wunε yēnɔŋgwε nde: <Nyan̄gwε Kumande ke kwadye kelɔ yiŋa yasi ne nyε.»

32 Bejekε b̄ete bε nyε tomma baka k̄a kwedyo mεyasi nda yi nyε lepima nyε bo kε.

33 Κε ηgimɔ te yi bo b̄a ke wunje mɔnɔc tofu kε, ε besa b̄ete diye bo nde: «Wunε wúnja nyε keto ηge?»

34 Ε bo yeŋsa nde: «Nyan̄gwε Kumande ke kwadye kelɔ yiŋa yasi ne nyε.»

35 Ε bo b̄u mɔnɔc tofu kε nɔ ke yi Yesus, b̄u mεlambɔ man jɔnɔ ke to ne, njε bεndidyε nyε ke to te.

36 Κε ηgimɔ te yi Yesus b̄a ke kw̄a kε, ε bɔmɔ bε ke jɔnɔ mεlambɔ man ke njε, na kendi ke to te.

37 Κε nyε ma wuta ne Yerusaləm ke piya *Keki mεoliviye kε, ε mesosa kw̄a ηgil bejekε hεnε. Ε bo lukse Njambiyε ne men ke kwey keto nyān̄gwε mεkele hεnε te yi bo dīkima bεnε kε.

38 Ε bo lepe nde: <Mekombila ne Kumande te ε nje ne dīnɔ Baba Mbokɔ kɔ! Tete bεn̄naŋgwε ke dīyɔbɔ nε mεluksa bεn̄naŋgwε ke kwey!>

39 Ε baŋa *Befaris̄ bε b̄a ke moy ηgil yinɔri baka lepe nyε Yesus nde: «Yekele, gayɔ bejekε b̄ɔ.»

40 Ε nyε yeŋsa nde: «Mi ke lepo nyε wunε nde: Νge bo dībε numbu, metari ta kpalɔ lepina ne men ke kwey.»

41 Κε Yesus ma kumɔ ke kəki Yerusaləm kaŋe misi ɓeŋe ne dya ké, ε nyɛ kande dufukwe

42 Lepo nde: «Yerusaləm, we má dukwɛ yó meyasi mete yi nyɛ we tete ke yesɔ te yókɔ muka, ma yo gba kimɔte. Yasi wete, yo sɔdyate ndana ke misi mɔ.

43 Keto ɳgimɔ ta dyɑ, bependɔ ɓo ta sumɔ ndoko litɔ we. Bo ta seŋgo we məmbey hene.

44 Bo ta yangile we wúne ɓono ɓo bete ke mənəti. Bo tí tiko tari wete dokidiyate ke to jakɔɔ na. Yo ta kelna dete, keto we t̄i duwe ɳgimɔ te yi Njambiyɛ nja ɓeŋe we ké na.»

*Yesus ke dudyɛ botu be dyangwa
meyasi ke mbanjɔ Njambiyɛ
(Mt 21; Mk 11; Jη 2)*

45 Ε nyɛ kwá nyiŋɛ mbanjɔ Njambiyɛ kande dufuya botu bete be ɓa ke dyangwɛ meyasi womete baka

46 Lepo nyɛ bo nde: «Yo ketinate ke məkana me Njambiyɛ nde: <Tu dyembe ta be tu məngweta.› Yasi wete, wunɛ ma yeŋsa yo ne gbaŋ botu be guɓo.»

47 A dikima tedye ɓomo məlepi me Njambiyɛ metu hene ke mbanjɔ Njambiyɛ. Bekum be botu be nyena sadaka nyɛ Njambiyɛ nè botu be ketina meyasi nè nyangwɛ botu be kando Isarayel saŋma nje te yi wo nyɛ.

48 Yasi wete, bo t̄i duwe nda yi bo yakama kelɔ ké na, keto ɓomo hene nya temɔ yan ke wokuna məlepi mənɛ.

20

*Deti Yesus wúla ke yi Njambiyɛ
(Mt 21; Mk 11)*

1 Wete yesɔ Yesus ɓa ke tedye məlepi me Njambiyɛ lepo Kimɔ Tom nyɛ ɓomo ke mbanjɔ Njambiyɛ. Semɔ semɔ, ε bekum be botu be nyena sadaka nyɛ Njambiyɛ nè botu be ketina meyasi nè betomba be dya dya

2 diye nyɛ nde: «Deti te yi wé kelɛ ne meyasi mete yike ké wúla we?»

Lepo nyɛ wuse. Nda nyɛ we deti nde, kelɔ meyasi mete?»

3 Ε nyɛ yeŋsa nyɛ bo nde: «Mi sendi, mi ndi ne lepi wete yi mi ta diye wunɛ:

4 Nda tomɛ Jan nde, a njáki tɔpɛ ɓomo ke mɔrɔku? Yo Njambiyɛ ho yo ɓomo? Wunɛ yēnsaŋgwɛ nyɛ mi.»

5 Ε bo kande mediyna tandɛ yan lepo nde: «Ijge wuse lepe nde: Yo Njambiyɛ tomɛ nyɛ, a ta diye wuse nde: <Ma keto ɳge yi wunɛ t̄i tike temɔ ke yasi te yi nyɛ lepima ké?›

6 Ma ɳge wuse nje yeŋsa nde: Yo ɓomo tomɛ nyɛ, yite ɓomo hene ta lụ wuse ne metari wo, keto bo ke kombile duwe nde, Jan ɓa mɔ punja məlepi me Njambiyɛ.»

7 Ε bo yeŋsa nde: «Wuse yeti ke duwe Mɔ te ε tomma nyɛ nde, a njáki tɔpɛ ɓomo ke mɔrɔku kɔ na.»

8 Ε nyɛ yeŋsa nyɛ bo nde: «Mi sendi, mi yeti ke lepo yaŋa nyɛ wunɛ ke kasi deti te yi mi kelɛ ne meyasi mete ké na.»

*Kanɔ ke kasi bəya botu be
bakidya ɳgwaŋ
(Mt 21; Mk 12)*

9 Ke kɔŋte, ε nyɛ nyɛ wete kanɔ nyɛ ɓomo nde: «Wete mbam sama ɳgwaŋ *vinyɛ. Ε nyɛ kaŋe yo nyɛ baŋa botu be məsay nde, bo bâkidya. Ke kɔŋte, ε nyɛ nje kwá ke londunate ke yiŋa mənəti kɛ ya budyɛ metu.

10 Ke məmbumɔ ma si dətɔ ke ɳgwaŋ, ε nyɛ tomɛ wete mɔ məsay kənje ke yi bari, né bo njesɛ nyɛ ɳgabiyɛ məmbumɔ mete yenɛ. Yasi wete, ε botu bete mendɛ mɔ tomun yɔkidye nyɛ ne gboŋgo ɓo.

11 Ε nyɛ basidye tomɔ wete mɔ məsay. Ε botu be bakidya ɳgwaŋ mendɛ nyɛ toyɛ nyɛ wuŋgwɛ, yɔkidye nyɛ ne gboŋgo ɓo.

12 Ke mənɛga yitatite, ε nyɛ tomɛ sendi wete mɔ məsay. Ε bo dudyɛ nyɛ yɔkidye ne məreŋ kɛ yotu.

13 Ndana, ε sa ɳgwaŋ lepe nde: <Mi ta kelɔ nan? Mi ta tomɔ

mɔ̄nmbɛ, sɔ̄ŋ temɔ̄ mbɛ, ta bɛ, bo ta kambɔ̄ nyɛ.»

14 Ko bɛkɔ̄ dete, ke botu be ʃakidya ŋgwaŋ ma bɛnɛs nyɛ kɛ, ε bo saŋgwɛ ŋgiŋ lɛrɔ̄ nde: «Yo nyɛ ta tika ne mɛlikɔ̄ me saŋgwɛ. Wuse wôku nyɛ, nɛ wuse tika nɔ̄.»

15 ε bo b̄u nyɛ kɛ bɛtɛ ke kɔ̄ŋ ŋgwaŋ wo.»

Ndana, ε Yesus diye nde: «Sa ŋgwaŋ ta kelɔ̄ nan ne bo?»

16 A ta nje girise bo hɛnɛ kaŋɛ ŋgwaŋ nyɛ baŋa.» Ke bomɔ̄ ma wokɔ̄ mɛlepi menɔri kɛ, ε bo lɛrɛ nde: «Yaŋa t̄i kelnaŋgwɛ dete na.»

17 Yasi wɛtɛ, ε Yesus kaŋɛ misi bɛnɛs ne bo lɛrɔ̄ nde: «Yo kɛtinate kɛ mɛkana me Njambiyɛ nde: <Tari*f1* te yi botu be sumna njumɔ̄ saŋma kɔ̄ kpalmɔ̄ nje bɛ saŋgwɛ kondu,> ma to lɛpi te nde ŋge?»

18 Ngɛ mumɔ̄ nje d̄umɔ̄ mbɔ̄mbu ne kete, a ta balɔ̄ nyanyaŋgwɛ lekwɛ ne mutu mutu. Sendi, ngɛ kondu te bale ke to mumɔ̄, yo ta pɔ̄sɔ̄ nyɛ ne mbɔ̄l.»

19 Bekum be botu be nyɛna sadaka nyɛ Njambiyɛ nɛ botu be kɛtina meyasi saŋma nje te yi b̄iye nyɛ ndi ke kiya ŋgimɔ̄ te yite. Yasi wɛtɛ, bo kambima bomɔ̄. Bo duwɔ̄ nde, Yesus nyéki kanɔ̄ te suŋgwɛ ne bo.

Yesus nde, bomɔ̄ gbôku garama

nyɛ Sesar

(Mt 22; Mk 12)

20 Ndana, ε bo kande saŋna mɛnɛ tomo bomɔ̄ yi pɛmna ne. Botu bɛte d̄ikima kelɔ̄ mɛmbɔ̄le nda kimɔ̄ bomɔ̄, simande bo ta wokɔ̄ yin̄a kɔ̄tu lɛpi ke numbu ne, nɛ bo b̄iye nyɛ, nyɛ botu be pɛsina jɔ̄si, nɛ bo nje kwaŋdye nyɛ kɛnɛ nyanyaŋgwɛ kum te ε d̄iyɛ ne mɛneti man kɔ̄.

21 ε botu bɛte lɛrɛ nyɛ Yesus nde: «Yekele, wuse duwɔ̄ nde, wɛ ke lɛpina tedye sendi yasi ne ŋgbɛŋ kinɛ nɛmbe njoka bomɔ̄ na. Yasi wɛtɛ, wɛ tédyɛ yɔ̄ nje Njambiyɛ gbate gbate.

22 'Hɛ gbôku ka garama nyɛ *Sesar, ho he t̄i gboku na?»

23 Yesus duwɔ̄ likisi yan. ε nyɛ lɛrɛ nyɛ bo nde:

24 «Wunɛ t̄edya mi sule wɛtɛ. Yekambiye nɛ mɛketi mɛte yi kɛtɛ kɛ tédyɛ nda?» ε bo yeŋsa nde: «Yo yi Sesar.»

25 ε nyɛ lɛrɛ nyɛ bo nde: «Dete, wunɛ nyéki Sesar meyasi mɛte yenɛ, nyɛ Njambiyɛ meyasi mɛte yenɛ.»

26 Ma bo ti yaka biye nyɛ nde, a lɛpima yin̄a kɔ̄tu lɛpi ke mbɔ̄mbu bomɔ̄ na. Yasi wɛtɛ, bo ŋgbakimama nda yi Yesus yeŋsama nɔ̄ nyɛ bo kɛ, ε bo d̄ibɛ numbu.

Kasi womiya bomɔ̄

(Mt 22; Mk 12)

27 Baŋa bomɔ̄ ke njoka *Besadusɛ kà kɛ yi Yesus. Besadusɛ lɛpi nde, mumɔ̄ t̄i womiyɛ na. ε bo lɛrɛ nyɛ Yesus nde:

28 «Yekele, Mɔ̄yisi kɛtima ke mɛmbɔ̄ngɛ nde: <Ngɛ mumɔ̄ be ne maŋ, ngɛ maŋ wenɛ te gwe tikɔ̄ nyari kinɛ ja bɛnɛ na, na bɔ̄ŋ kuso te, na ja kwaŋdye ne d̄inɔ̄ maŋ ε gwɔ̄ kɔ̄.»

29 Ma yo b̄a ne b̄onɔ̄ bembam yitan jɔ̄ yiba ke moy yan. Tomba moy boŋma nyari. ε nyɛ gwe tikɔ̄ nya te kinɛ ja bɛnɛ nyɛ na.

30 ε kɔ̄ntɛ nje b̄u kuso. ε nyɛ gwe sendi tikɔ̄ nyɛ kinɛ ja bɛnɛ nyɛ na.

31 ε moy yitatite nje b̄u sendi nya te. Yo kelnama dete ne bo yitan jɔ̄ yiba hɛnɛ. Bo gwɔ̄ kinɛ tikɔ̄ mɔ̄nɔsikɛ wɛtɛ na.

32 Diyo kɛ, ε nyari nje gwe sendi.

33 Ma komɛ bɛmuŋ ta womiyɛ kɛ, nya kɔ̄ ta nje bɛ nya nda ke njoka yan, keto bo hɛnɛ yitan jɔ̄ yiba boŋma nyɛ ne mɛgwaki?»

34 ε Yesus yeŋsa nyɛ bo nde: «Bembam nɛ boma bɛte be ndi ndana ke mɛneti baka ke kelo mɛgwaki.

35 Yasi wɛtɛ, botu bɛte be Njambiyɛ bɛnɛma kimɔ̄te nde, bo ta womiyɛ ke njoka bɛmuŋ bɛ ne jongwɛ ke mbokɔ̄ te yi ta nje kɛ t̄i kelo mɛgwaki se na.

36 Bo tí gwe se na, keto bo ta ñe nda ñejaki be Njambiyé. Bo ta ñe ñoñó be Njambiyé, keto bo ma womiye ke njoka ñemuñ.

37 Moyisi tédyá nde, ñomo ta womiye ke mbey te yi nyé lerpima kasi mōñó jeti te ε bā ke biye díté kó komé nyé jeba Baba Mbokó nde: «Njambiyé te ε Abaraham, Njambiyé te ε Isak, Njambiyé te ε Yakóp.»

38 Njambiyé yeti Njambiyé ñemuñ na, nyé Njambiyé te ε botu ñete be ne joñ baka. Ke yene, botu ñete be ma gwe baka hene ne joñ.»

39 ε ñanja ke njoka botu be ketina meyasi jaye lero nde: «Yekele, wé lerpima kimóte.»

40 Ke kóñte, bo kiné ñoñé diye se nyé yinja diyan na.

41 ε Yesus nje lero nyé bo nde: «Bomo lépi nde, *Krist mōñó Davit nan?»

42 Keto Davit ne ñguru wene ke lero ke moy mékana me Besom nde: «Baba Mbokó lerpima nyé Nyangwé Kumande wombe nde: Diyo metidye ke mbam bō mbe

43 kumó nde, mi siki kawule ñependó bō tikó ke njí mékol mo.»

44 Davit jebama Krist nde Nyangwé Kumande, ma Krist ta kpaló nje ñe mōñó wene nan?»

45 Ke ñgimó te yi ñomo hene bā ke woko mélépi mete yi Yesus bā ke lero ké, ε nyé lere nyé ñejake ñene nde:

46 «Wuné díy ne soso ne botu ñe ketina meyasi. Bo kwádyikwé jaña ne nyangwé nduleñ nduleñ megambo ke mbombu ñomo, kwadye sendi nde, ñomo kē nyeno bo ke mémbeý komé ñomo díki wesidya ké. Bo kwádyikwé díyo ke bosa mémbeý ke mémboñjo mewesidya me Beyuden, sá sendi kpasa mémbeý ke metu medina.

47 Bo wénjila meyasi hene ne mbul ke mëbó me bekusó ñomo, díki nje keló sewna mëngweta, né ñomo ñeñ nde, bo kimó ñomo. Njambiyé ta jøse bo tedye bo nyangwé mëbóne kwá to te.»

21

Weté buka kuso nyari ke nyé Njambiyé

*yasi ne temo ne hene
(Mk 12)*

1 Yesus kañma misi ñeñ nda yi ñotu be kusuku bā ke nyé meyasi ne sadaka nyé Njambiyé ke moy kpongi nyéna sadaka ké.

2 ε nyé ñeñ weté buka kuso nyari kē ñete limbi sisi yiba kete.

3 ε nyé lere nde: «Gbakasi yi mi lere nyé wuné ké: Buka kuso nya kó nya kwá bari hene,

4 keto bari hene nya ñuyó meyasi mete yi bo be no kwá to te ké. Yasi weté, buka kuso nya kó nya yasi hene te yi bā nde, a jónnañgwé no ke diyo mëbukó mëne ké.»

*Kasi mëbóne mete yi ta nje ké
(Mt 24; Mk 13)*

5 Diyo ké, ε ñanja ñomo lere kasi mbanjo Njambiyé. Bo bā ke lero nda yo bā kimóte ne kimó metari nè meyasi mete yi ñomo nya Njambiyé ne sadaka ké. ε Yesus lere nde:

6 «Ke metu mete yi nje ké meyasi menori hene yi wuné ñeñ kine tari weté ne weté ta díyo waka ke to jakoso kine nde, bo gbûngula ñete ke mëneti na.»

7 ε bo diye nyé nde: «Yekele, meyasi mete ta kelna ndenén? Yo ñge ta tedye nde, meyasi mete ta ñe ke kelna ké?»

8 ε nyé yeñsa nde: «Wuné díy ne soso, ma bo nje sebile wuné, keto ñomo ñudyate ta nje ne díno dyembé lero nde: «Mi *Krist, mi kó! Ñgimó yakama.» Wuné tî ñengwé bo na.

9 Komé wuné ta woko kasi medyambi, woko sendi nde, ñomo ke dese to sungwé ne bekum be dya, wuné tî gwaki kañ yaña na, keto meyasi mete kânda si kelna. Yasi weté, yite tî tedye nde, siyna mboko ta dýa ndana ndana na.»

10 ε nyé lere nyé bo nde: «Kando weté ta teme lú dyambi ne weté

kando. Kumande wete má teme lú dyambi nè jakoso.

11 Meneti ta njwañgwa budyate. Beya mekón nè mekoló ta dyá sendi ke budya mémbe. Nyangwé mekele mete yi nyé wó nè nyangwé meyekambiye ta kelna wule kwey.

12 Yasi wete, ke njimó te yi meyasi menori tí pa kelna ké, bo ta biye wune tedye wune nyangwé mebón. Bo ta kañe wune tembidye ke josi ke membanjo mewesidya me Beyuden, nyé wune ke jóbó. Bo ta ké nè wune ke mbombu bekumande nè ke mbombu bekum keto díno dyembé.

13 Meyasi mete yi wune ta sañgwa nò ké ta keló nde, wune lëpi meyasi mete yi wune bëjma nè yi wune duwá ke kasi mbe ké.

14 Dete, wune bâkidya kimote ke dyano dyun nde, wune tí kanda kudye temo ke yasi te yi wune ta yeña ké na.

15 Keto mi ta tedye wune mélépi mete yi wune ta lepo ké, nyé sendi wune dyano te yi ta keló nde, bependó bun tí sumo kol, ho yeña yaña na.

16 Ko bësançwé bun nè bënyangwé bun, ko bëmaj bun ko bejadye bun nè bëso bun ta dyangwé wune. Bo ta wo bâja budyate ke njoka yun.

17 Bo hene ta bëo wune keto díno dyembé.

18 Ko bëko dete, nyiño to yun wete nè wete tí dímbiyé na.

19 Wune ta jongwé mesisín mun, ñge wune disima.

20 «Ke njimó te yi wune ta bëjje nde, menjón bësoja ma lito Yerusalém sañgwe ké, wune dûkwé nde, Yerusalém ta bë ke yanjila.

21 Ke njimó te yite botu bëte bë ta bë ke meneti me Yuda baka sëdyikwé kambo kë ke to mekeki. Baka bë ta bë ke Yerusalém baka pündu si kwá. Botu bëte bë ta bë ke melunde baka tí nyiña mó dyana.

22 Keto yo ta bë njimó te yi Njambiyé ta ndeyé bomo bëne tedye bo

mebón. A ta keló dete, nè meyasi hene te yi bë ketinate ke mekana me Njambiyé ké si töndu.

23 Boma bëte bë ta bë ne móy nè baka bë ta nyé bënësiké bëri ke njimó te yite baka ta sañgwa nè mebón, keto nyangwé mebón ta dyá ke dyá. Njambiyé ta punje njambi nè sungwé nè ndiñgele kando ke hene.

24 Bo ta wo bo ne kafa, biye bo ne bala kë nò ke mekando hene. Botu bëte bë yeti ke duwe Njambiyé baka ta sòpîte Yerusalém nè mekol kumó komé njimó te yan ta siyo ké.

Yesus ta kala nje

(Mt 24; Mk 13)

25 «Yiña meyasi mete yi tedye nde, yaña ta dyá ké ta bëjna ke yeso, bëjna ke njwendé nè besiso. Mekando hene ke to meneti ta gwe wó budyate. Bo ta díyo temo ke njin ke nyangwé meduñ me mañ nè meduñ me nyangwé mekumbó.

26 Bomo ta gwe wó njwañgwa bâlo ke takina yasi te yi ta dyá ke meneti ké. Keto meyasi mete yi nè njungudye yi díye ke kwey ké ta njbokisa budyate.

27 Ke konye, bo ta bëjje *Móno mumó ke nje nè kulutu nè nyangwé njungudye nè nyangwé meluksa.

28 Kome meyasi menori ta kandé dyangnate ké, nè wune tembidya yotu kañe to, keto Njambiyé ta bë ke joñgwé wune.»

Kanó ke kasi figiye

(Mt 24; Mk 13)

29 E Yesus yekidye wete kanó nyé bo nde: «Wune bëja *figiye ko mejeti hene.

30 Ke njimó te yi jónja membóru me ke pundi ke mebó mete, wune nè njuru wun ke duwe nde, njimó mbiyo ma wuta.

31 Dete sendi, kome wune ta bëjje nde, meyasi mete me ke dyá, wune dûkwé nde, *Kando Njambiyé ma wuta.

32 Gbakasi yi mi lepe nyé wune ké: Ko botu bëte bë ne joñ ke njimó

te yoko baka ti gwe hene kiné nde, meyasi menori dyâñ na.

³³ Dyobo nè meneti ta si kwâ yambile, ma ndi mélépi membe ti yambile wete yeso na.

Wuse kômsaŋgwé metu hene

³⁴ «Wuné dîy ne soso ne mëkele mun, ma temo yun me nje tekó keto dyena medye nè gwena menjam kwâ to te. Wuné dîy sendi ne soso, ma temo yun me nje tekó keto metake ke kasi meyasi mete yi wuné ta jojna nò ké. Wuné dîy ne soso, kambo yeso te me nje ngbake wuné ngbaka.

³⁵ Keto yeso te ta dyâ ngbake bomo hene be diye ke to meneti, nda yi bo bete ne bulajama ke duku, benjanjo má nje ngbakima, yo má kawule bo.

³⁶ Dete, wuné ti yaki na. Wuné ngwêtaŋgwé ne Njambiyé meŋgimô hene, né wuné be ne deti te yi diyo ke meyasi mete yi ta dyâ ké, né wuné nje tem ke mbombu *Mónó mumô.»

³⁷ Yesus dikima tedye bomo mélépi me Njambiyé ne yeso ke moy mbanjo Njambiyé. Yasi wete, ne tu a dikima kwâ kë dîyo ke *Keki mëoliviye.

³⁸ Bomø hene dikima kë bemenjmené ne sut kë mbanjo Njambiyé kë woko mélépi mené.

22

¹ Ngimô jesô dyena memampa mete yi kiné ngâ kete kë ba ke wuta. Bo jébaŋgwé jesô te nde *Paska Beyuden.

² Ndana, ε bekum be botu be nyena sadaka nyé Njambiyé nè botu be ketina meyasi sa nje nda yi bo yakama wo ne Yesus ké, keto bo ba ke kambo bomø.

³ Ndana, ε *Satan nyiñe temo Yuda te yi bo dikima jeba sendi nde Iskariyot kô. A ba ke njoka bejeké be Yesus kamô jô yiba.

⁴ Yudas kwaŋma kë kombile ñgiñ hene bekum be botu be nyena sadaka nyé Njambiyé nè bekum be

botu be bakidya mbanjo Njambiyé yí ñeñé nda yi nyé yakama dyaŋgwé ne Yesus nyé bo ké.

⁵ Bomø baka wokuma mesosa budystate. ε bo pesé nde, bo ta nyé nyé moni.

⁶ ε Yudas jayé. ε nyé kande sajna kimô ngimô te yi nyé ta dyaŋgwé ne Yesus kiné nde, bomø dûkwé na.

Yesus ke dye jesô Paska

benê bejeké benê (Mt 26; Mk 14; Jy 13)

⁷ Yeso dyena memampa mete yi kiné ngâ kete kë dyaŋma. Yo ba ngimô wona ñeñó besam ne sadaka yi medye me jesô *Paska Beyuden.

⁸ ε Yesus tomé Piyer benê Jan lero nde: «Wuné kén kombile medye me Paska te yusu, né wuse dye.»

⁹ ε bo diye nyé nde: «We kwádyikwé nde, wuse kén kombile ba yo we?»

¹⁰ ε nyé yenja nyé bo nde: «Komé wuné ta kumô ke moy dyâ ké, wuné ta saŋgwâ ne wete mbam ne mapi möröku. Wuné bêngwé nyé kumô ke tû te yi nyé ta nyiñe kete ké.

¹¹ Nè wuné lêpi nyé sa tû nde: <Yekele ke diye we nde: Mbey te yi sine bejeké bembé ta dye Paska kete kë ba we?>

¹² A ta tedye wete nyaŋgwé tongari nyé wuné ke tû kwey ke pay to te ne meyasi hene gweyâ kombilate ke moyte. Yo womete yi wuné ta kombile medye me Paska.»

¹³ Bo kâ, ε bo dole meyasi hene nda yi Yesus lepima nyé bo ké. ε bo kombile medye me Paska.

Kasi medye me Njambiyé (Mt 26; Mk 14; 1Kt 11)

¹⁴ Ke ngimô dyena medye me Paska ma dyâ ké, ε nyé kë dîyo benê botu be tomun benê yí dyena.

¹⁵ ε nyé lepe nyé bo nde: «Mi kwadysa dye Paska te yoko ne temo mbe hene sine wuné ke ngimô te yi mi tî pa saŋgwâ ne mëbône ké.

¹⁶ Keto mi ke kombile lepô nyé wuné nde: Mi tí dye se yo na kumô

ke ḥgimō te yi Njambiyē ta si tedye to dyena medye mete ke *Kando dyenē.»

17 Ε nyę bę pelo ne tena menjam ke moyte, nyę Njambiyē wosoko lero nde: «Wunę bōj yo kabidya,

18 keto mi ke kombile lero nyę wunę nde: Ko mi tí hōbiye se tena menjam maka na kumō nde, *Kando Njambiyē dyān.»

19 Ke kōjte, ε nyę bę mampa. Ke nyę ma si nyę Njambiyē wosoko kę, ε nyę leke yo nyę bo lero nde: «Yike membundo membe. Yo ke nyena keto yun. Wunę kę kelc deke dyetake ne mi.»

20 Ke medye ma siyo kę, ε nyę bę sendi pelo tena menjam nyę bo nda yi nyę kelma ne mampa kę. ε nyę lere nde: «Pelo tena menjam te yike, yo jōnja mbon te yi ke kelna ne mekiyę membe yi ke nyanja keto yun kę.

21 Yasi wete, wunę dūkwę nde: Mō te ε ta dyangwe mi kō waka ke medye sine nyę.

22 *Mōnō mumō ta kwą gbate nda yi Njambiyē pësimā kę. Yasi wete, mebōne ta bālō ke to mō te ε ta dyangwe nyę kō.»

23 Ndana, ε bo kande mediyna tande yan ke kasi mō te ε yakama kelc kwalc mëkele mete yite ke njoka yan kō.

Nda kwą bësō? (Lk 9; Mt 18; Mk 9)

24 Ε metandō dyā sendi ke njoka bejekε, keto bo kwadysa duwe mō te ε kwaŋma bësō ke njoka yan kō.

25 Ε Yesus lere nyę bo nde: «Bekumande be meneti ke diyę ne bōmō. Sendi, botu bete be name bësō baka, bo jébaŋgwę bo nde kimō bōmō.

26 Yasi wete ke yun, kine yaŋa dete na. Tomba ke njoka yun yâkaŋgwę bę nda jōkidya. Mō te ε diyę ne bësō kō yâkaŋgwę bę nda mōnō mesay.

27 Nda kwą jakōsō? 'Yo mō te ε diyę ke mbey medye ladye kō, ho yōkō ε bę medye nje nyę jakōsō kō? 'Yeti yōkō ε diyę ke mbey medye

ladye kō kwą jakōsō na? Yasi wete, mi mbę nda mōnō mesay ke njoka yun.

28 Wunę diyma kpo ne kpo ke kōj mbę ke ḥgimō te yi mi saŋgwama ne mebōne kę.

29 Dete, nda Saŋmbę nya mi dëti nde, mi nâm *Kando dyenē kę, mi sendi ke nyę wunę dëti te yi namō yo.

30 Dete, nē wunę diy dyena, hōbiye ke mbey komē mi dyena ke Kando dyembę kę, nē wunę diy ke nyangwe membe pësō jōsi mëkandō kamō jō yiba be kandō Isarayel.»

31 Ε Yesus lere nyę Simōn nde: «Simōn, Simōn, wokō kimōte. *Satan diyma, na pëpi wunę nda yi bo pëpe ne lesi yí bakes ne njōsō te nè kopu te kę.

32 Yasi wete, mi ḥgwtama ne Njambiyē keto yō, ma we me nje diyę kine tikō se temō ne mi na. Yasi wete, komē we ta nje yeŋsa ne koko jaye mi kę, nō nyēki bëmōj dëti.»

33 Ε Piyer lere nyę nyę nde: «Nyangwe Kumande, ko kena jōbō ko sōj, mi gba nedō te yi kē sine we.»

34 Ε Yesus lere nde: «Piyer, mi ke kombile lero nyę we nde: We ta tonō muka kumō menga yitati nde, we yeti ke duwe mi na, mbam kubę mā nje kōkō.»

35 Ε nyę kę mbōmbu lero nyę bo nde: «Ke ḥgimō te yi mi tomma ne wunę kine kom mōni kine kobiye kine menakala kę, 'ε yaŋa bānë wunę?» Ε bo yeŋsa nde: «Ko yaŋa tī bānë wuse na.»

36 Ε nyę lere nyę bo nde: «Ndana yęy, mō te ε ne kom mōni, a bōj. Mō te ε ne kobiye, a bōj. Ma yōkō ε kine kafa kō dyāŋgwę lambō ne bōmō no.»

37 Keto mi ke kombile lero nyę wunę nde: Mëlepi mete yi bā ketinate ke mëkana më Njambiyē ke kasi mbę kę ta kelna gbate. Yo bā ketinate nde: «Bo bōŋma nyę nda mō mebęy.» Yasi te yi yo ketinate ke kasi mbę kę ta bę ke si kelna.»

38 Ε бејеке лерε nde: «Nyaŋgwε Kumande, mεkafa yiба kέ.» Ε nyε лерε nyε bo nde: «Yakama dete.»

Yesus ke ɳgweta ne Njambiyε

ke Getsemane (Mt 26; Mk 14)

39 Кε kόjte, ε Yesus punde kέ ke *Keki mεoliviye nda njel wene. Ε бејеке бене бенгве nyε.

40 Кε nyε ma kumɔ mate kέ, ε nyε лерε nyε бејеке бене nde: «Wunε ɳgwētaŋgwε ne Njambiyε, ma wunε mε nje balɔ komε *Satan ta ɓoθε wunε kέ.»

41 Кε kόjte, ε nyε jise ke keki yan kέ ne naŋ ne mbet yaka lɔndɔ betina kusu. Ε nyε kuse mεbɔŋ ke mεnεti ɳgweta ne Njambiyε лерɔ nde:

42 «Da, ɳge wε kwadyε, kelɔ nde, nyaŋgwε mapi mεbɔŋ mεte yikε dūkwε ke to mbε. Ma, yo tī kelnaŋgwε nda yi mi kwadyε kέ na, yo kēlnaŋgwε nda yi wε kwadyε kέ.»

43 Ndana, ε wεtε jaki Njambiyε wulε dyoθɔ nje nyε nyε deti.

44 Dodo sɔŋ biyma Yesus. Ε nyε ɳgweta ne Njambiyε ne tiŋ, biriki punduma ke yotu ne balɔ ke mεnεti nda yi mεkiyɔ dɔdya nō kέ.

45 Кε nyε ma si ɳgweta kέ, ε nyε temε kέ komε бејеке dīyma kέ. A dolma bo ke jakɔ, keto mεtake kwaŋma bo.

46 Ε nyε лерε nyε bo nde: «Wunε yáki keto ɳge? Wunε tēma ɳgweta ne Njambiyε, ma mεbobilan nje laŋsa wunε.»

Bo ke biye Yesus

(Mt 26; Mk 14; Jη 18)

47 Yesus bą ndi ke lepina dīete kέ, yaka nō, ɳgil ke dīya. Yudas te ε bą ke njoka бејеке бене kamɔ jō yiба kό be to njɔŋ te. Ε nyε kέ ke keki Yesus, na dul numbū nε.

48 Ε Yesus лерε nyε nyε nde: «Yudas, 'wε ke dīyaŋgwε ka *Mɔnɔ mumɔ ne nje dulna numbū nε?»

49 Кε botu бete be bą ke njɔŋ Yesus baka ma бεŋε yasi te yi ke kwadyε kelna kέ, ε bo лерε nde:

«Nyaŋgwε Kumande, 'wusε kōtu bo ne mεkafa?»

50 Ε wεtε ke njoka yan kōtε mɔ mesay mε nyaŋgwε kum botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε pεsɔ tō ne ε mbam bo бete ke mεnεti.

51 Yasi wεtε, ε Yesus лерε nyε bo nde: «Wunε tīki, yo dīy dīete.» Ε nyε kpoke tō mbam te joŋgwε nyε.

52 Ε Yesus nje лерɔ nyε bekum be botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε nē bekum be botu be bakidya mbanjɔ Njambiyε nē betomba be dīya be njā ke biyna ne baka nde: «Wunε njā ne mεkafa nē mεtegbe yí nje biye ne mi nda yi bo бенгве ne mɔ guθɔ kέ.

53 Mi dīkima dīyɔ mεtu hεnε sine wunε ke mbanjɔ Njambiyε, wunε tī biye mi na. Yo ndi nde, ɳgimɔ yun dīyaŋma, bą sendi ɳgimɔ te yi *Satan.»

Piyer ke tonɔ nde, a yeti ke

duwε Yesus na

(Mt 26; Mk 14; Jη 18)

54 Кε bo ma si biye Yesus kέ, ε bo bą nyε kέ nō ke tū nyaŋgwε kum botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε. Piyer dīkima бенгве bo ne naŋ.

55 Bo joŋgwε dīte ke бεmbe sε dīyɔ ke kεkite. Ε Piyer nje dīyɔ sendi ke njoka yan.

56 Wεtε nya te ε dīkima kelɔ mesay ke tū kō бεŋma nyε ke dīyɔ ke keki dīte. Ε nyε seŋgile nyε лерɔ nde: «Mbam kō bą sendi бене nyε!»

57 Yasi wεtε, ε Piyer tonε лерɔ nde: «Nyari, mi yeti ke duwε nyε na!»

58 Diyɔ ne mbet ke kōjte kέ, ε wεtε mbam бεŋε nyε лерɔ nde: «Wε sendi ke njoka botu бete.» Ε Piyer лерε nde: «Mbam, mi yeti ke mɔyte na!»

59 Diyɔ nda hawa wεtε ke kōjte kέ, ε wεtε mbam nje basidye лерɔ sendi nde: «Gbate, mbam kō bą sendi бене nyε, keto nyε sendi mɔ Galile!»

60 Ε Piyer yeŋsa nde: «Mbam, mi yeti ke duwε yasi te yi wε kwadyε

ləpo ké na!» Piyer bə ndi ke ləpo dəte ké, ε mbam kubə kōkə.

61 Ε Kumande Yesus yeŋsa bənəs
Piyer ne ḥgoj. Ε Piyer nje take ləpi te yi Kumande Yesus ma ləpi nyə nyə nde: «Wə ta tonə muka kumə meŋga yitati nde, wə yeti ke duwə mi na, mbam kubə má nje kōkə.»

62 Ε Piyer punde kē lelə budyate.

63 Bembam bete be bə ke bakidye Yesus baka dīkima nyətə nyə, məndə sendi nyə.

64 Bo wotuma misi mənə nje ləpo nyə nyə nde: «Tuňo mo te ε məndima wə kō.»

65 Bo kā sendi mbəmbu yí ləpo sendi yiŋa budyate məlepi me gbutu sunjwə ne nyə budyate.

Yesus ke mbəmbu nyāŋgwə

jɔsi Beyuden (Mt 26; Mk 14; Jn 18)

66 Ke misi ma pupə ké, ε njəŋ betomba be dya wesidya bənəs bekum be botu be nyəna sadaka nyə Njambiyə nè botu be tedya məmboŋga. Ε bo tome bomo kē bū ne nyə nje nō ke mbəy nyāŋgwə jɔsi yan.

67 Ε bo ləpe nde: «Ngəs bə nde, wə *Krist, ləpo nyə wuse.» Ε Yesus yeŋsa nyə bo nde: «Ngəs mi ləpe nyə wunə, wunə tī jaye na.

68 Sendi, ngəs mi diye wunə mediyan, wunə tī yeŋsa nyə mi na.

69 Kandə ndana *Mənə məmə ta dīyə ke mbam bə Njambiyə te ε ne ngungudye hənə kō.»

70 Ndana, ε bo hənə ləpe nde: «Yite nde, wə Mənə Njambiyə?» Ε nyə yeŋsa nyə bo nde: «Yo nda yi wunə ləpe kē, mi Mənə Njambiyə.»

71 Ε bo nje ləpo nde: «Ngəs yi bo ta ləpo sendi nyə wuse kē? Wuse ma wokə nda yi nyə ləpima ne numbu ne kē.»

23

Yesus ke jɔsi ke mbəmbu Pilat

nè ke mbəmbu Herod (Mt 27; Mk 15; Jn 18)

1 Ke kōŋte, ε nyāŋgwə bomo baka hənə temə ne gam bū Yesus kē nō ke yi Pilat.

2 Ε bo kandə ləpo meyasi sunjwə ne nyə nde: «Wuse dolma mbam kō ke tedye dətina to nyə botu be kandə dyusu. A ke kidye bomo nde, bo tī gboku garama nyə *Sesar na. A ke ləpə sendi nde, nyə *Krist, nyə kumande.»

3 Ε Pilat diye nyə nde: «Wə kumande Beyuden?» Ε Yesus yeŋsa nyə nyə nde: «Yo nda yi we ləpe kē.»

4 Ε Pilat nje ləpo nyə bekum be botu be nyəna sadaka nyə Njambiyə nè njgil bomo nde: «Mi yeti ke bənəs mbe yiŋa mejəsə ke yotu mbam kō na.»

5 Ko bəkə dəte, bo kā sendi mbəmbu ləpo ne dəti kwə to te nde: «A ke dəse to bomo ne tedya yasi ne kandə ke Galile nè Yuda hənə nje kumə nō ndana waka.»

6 Ke Pilat ma wokə kasi Galile kē, ε nyə diye nde: «Mbam kō mo Galile?»

7 Ke nyə ma wokə nde, Yesus wókunaŋgwə ne Herod kē, ε nyə kwaŋdye nyə kənje nyə, keto Herod bə sendi ke Yerusalem ke pəku metu məte yite.

8 Ke kumande Herod ma bənəs Yesus kē, ε nyə sosa budyate, keto a bə ne yesidye bənəna ne njombu yaŋa, keto meyasi məte yi nyə dīkima wokə ke kasi ne kē. Herod bə ke take sendi nde, Yesus ta kəlo yiŋa meyekambiye ke misi mənə.

9 ε nyə diye Yesus budyate mediyan. Ko dəte, a tī yeŋsa yaŋa nyə nyə na.

10 Bekum be botu be nyəna sadaka nyə Njambiyə nè botu be ketina meyasi bə sendi te, dīki pəsə bəya məlepi nyə ke numbu ne ne njgaŋ.

11 Herod bənəs bəsəja bənəs yəliya nyə wuŋgwə nyə. Bo lənja nyə kpasa lambə. Ke kōŋte, ε Herod yəkidye nyə kənje Pilat.

12 Ke kiya yesə te ε Pilat bənəs Herod bəye məsə. Ne mbəmbu, bo bə ne pendə.

13 Ndana, ε Pilat wesidye bekum ḫe botu ḫe nyena sadaka nyε Njambiyε nè bomo ḫe kando Beyuden nè bekum ḫan hene lepo nyε bo nde:

14 «Wunε bojma mbam kɔ nje nɔ ke yembε nde, a ke dsesε to bomo. Ndana ndana mi diyma nyε mediyan ke misi mun. Yasi wete, mi t̄i ḫeñe mejɔsɔ wete ne wete ke yotu ne nda yi wunε lepima k̄ na.

15 Herod sendi t̄i ḫeñe mejɔsɔ ke yotu ne na, yori yi nyε yɔkidyε sendi nyε njesε wuse k̄. Dete, mbam kɔ t̄i kele yin̄a yaña yi yakama nde, a sɔmbu sɔñ̄a k̄eto te na.»

16 Ε Pilat lepe nde: «Yi b̄a dete k̄, mi ta lepo nde, bo nj̄ru nyε, má nje soñ̄e b̄o ne nyε.»

17 Yo b̄a tumbu ke yan nde, ke njim̄o jes̄o *Paska yan hene Pilat sɔñ̄a b̄o ne mo j̄eb̄o wete.

18 Ε bo hene ηgbɔ kembo ndi tu wete nde: «Mbam kɔ gwâki, nɔ sɔñ̄a b̄o ne Barabas yɔkidyε nyε wuse.»

19 Bo nyéki Barabas ke j̄eb̄o, k̄eto a desa to bomo sun̄gwε ne bekum ḫe dya nè k̄eto wona mumo.

20 Ε Pilat basidye lepina nyε bomo, k̄eto a kwadysa soñ̄e b̄o ne Yesus.

21 Ko b̄ek̄o dete, bo k̄a mbɔmbu kembo nde: «Ngbakɔ nyε ke kroa. Ngbakɔ nyε ke kroa.»

22 Ε Pilat lepe nyε bo ke men̄ga yitatite nde: «Ma yo kwalɔ beya yasi te nda yi nyε kelma k̄? Mi t̄i ḫeñe yin̄a mejɔsɔ ke yotu ne yi yakama nde, a sɔmbu sɔñ̄a k̄eto te na. Mi ta lepo nde, bo nj̄ru nyε, má nje soñ̄e b̄o ne nyε.»

23 Ko dete, bo k̄a ndi mbɔmbu ne beya m̄ekembi lepo nde, bo ηgbâki Yesus ke kroa. Ε m̄ekembi man lañsa.

24 Ε Pilat lepe nde, yasi te yi bo diyma k̄ ta kelna.

25 Ε nyε nje soñ̄e b̄o ne yɔkɔ yi bo nya nyε ke j̄eb̄o k̄eto desa to bomo sun̄gwε ne bekum ḫe dya nè k̄eto wona mumo k̄. Yo nyε yi bo b̄a ke kwadys. Ε nyε nje kañs Yesus nyε bo, n̄e bo kel ne nyε nda yi bo

kwadysa k̄.

Bo ke b̄u Yesus k̄e ηgb̄a ke kroa (Mt 27; Mk 15; Jy 19)

26 Ke njim̄o te yi bo b̄a ke b̄u Yesus kw̄a nɔ k̄, ε bo sañgwa ne wete mbam nde Simon, mo Sirén ke yɔkwe ηgwañ. Ε bo biye nyε soñdysa nyε kroa nde, a k̄endi nɔ ke kɔñ Yesus.

27 Nyan̄gwε ηgil botu ḫe dya nè baña bomari b̄a ke b̄eñgwε Yesus. Boma b̄ete b̄a ke jaba wo yotu k̄eto ne.

28 Ε Yesus yeñsa ḫeñe bomari lepo nyε bo nde: «Wunε boma ḫe Yerusalem, wunε t̄i lel k̄eto mb̄e na, yasi wete, wunε l̄el k̄eto yun nè k̄eto b̄onoñ b̄un.

29 K̄eto wunε dûkwε nde, metu ta dya yi bomo ta lepo nde: <Bekundu nè bomari b̄ete be t̄i ja yí nyε ne b̄onçike b̄eri wete yeso baka ne mesosa.>

30 Ke njim̄o te yite bomo ta lepo nyε m̄ekeki nde: <Wunε bâl ke to su.> Bo ta lepo sendi nyε m̄ekoru nde: <Wunε mbâsi wuse.›

31 Ma ηge bo kele dete ne b̄osuna jeti, yo má nje b̄e nan ne s̄osuna jeti?›

32 Ke njim̄o te yi bo bojma Yesus kw̄a nɔ k̄, ε bo b̄u sendi botu ḫe kelna nyan̄gwε beya m̄ekele yiba, n̄e bo k̄e wo bo nda Yesus.

33 Ke bo ma kum̄o ke mbey te yi bo jeba nde Gbongó to k̄, ε bo ηgb̄a Yesus womete ke kroa, ηgb̄a sendi botu ḫe nyan̄gwε beya m̄ekele baka yiba, wete ke kroa te wene pulɔ mbam b̄o Yesus, wete ke wene pulɔ gare ne.

34 Ε Yesus lepe nde: «Da, tik̄o bo ne ηgwete, k̄eto bo yeti ke duwε yasi te yi bo kele k̄ na.» Bo bojma melambo m̄en̄e l̄u ke mbari yí kabidysa ne yo.

35 Bom̄o b̄a womete d̄iki ḫeñe. Bekum d̄ikima nyet̄o nyε lepo nde: «A d̄ikima jongwε baña bomo. Ma ndana, a j̄ongwε yotu ne ne ηguru wene, ηge b̄e nde, nyε *Krist te yi Njambiyε t̄okuma k̄.»

36 Besɔja dikima nyetɔ nyɛ sendi. Bo ką ke keki ne jekidye dyanjina menjam nyɛ nyɛ

37 lero nde: «Ijge be nde, wɛ kumande Beyuden, joŋgwɛ yotu yo ne ŋguru wɔ.»

38 Bo ketima yiŋa yasi ŋgba ke to kroa ne nde: «Yoko kumande Beyuden.»

39 Ke njoka ɓotu be kelna nyangwɛ beya mɛkele yi bo ŋgbama ke kroa baka, wete toyma Yesus lero nyɛ nyɛ nde: «'Wɛ yeti *Krist na? Joŋgwɛ yotu yo ne ŋguru wɔ, ne we joŋgwɛ sendi wuse.»

40 E yɔru ndeyɛ nyɛ lero nde: «Yo ŋge, wɛ ti kambi Njambiyɛ na? Mbam kɔ ke saŋwa ne kiya mendeya ne mɛbɔne nda wuse.»

41 Nè we nè mi, yusu yakama ne wuse beŋgwɛ nyangwɛ beya mɛkele musu. Ke be mbam te yoko, a t̄i kele ne beya yaŋa na.»

42 E nyɛ nje lero nde: «Yesus, nò tâka mi komɛ we ta nje namo mboko kɛ.»

43 E Yesus lepe nyɛ nyɛ nde: «Gbakasi yi mi lepe nyɛ we kɛ: Muka sine we ta diyɔ ke *Paradis!»

44 Yo ba ke pɔku bembɛ yesɔ, ε yitil kele ke to meneti hene kumɔ ke hawa yitati te yi bekoko.

45 E misi me yesɔ dībidya. E nyangwɛ lambɔ te yi ba kesate ke mbey te yi ne kiyo ke mbanjo Njambiyɛ kɛ nyaliye ke bembɛ.

46 E Yesus kembe lero ne men ke kwey nde: «Da, mi ke yɔkidye Sisiŋ mbɛ nyɛ ke mɛbɔ mɔ!» Ke nyɛ ma si lero d̄ete kɛ, ε nyɛ jeyɛ gwe.

47 Ke kum besɔja te ε ba womete kɔ ma beŋɛ yasi te yi kwaŋnama kɛ, ε nyɛ lukse Njambiyɛ lero nde: «Mbam kɔ ba gbate ŋgbeŋ mumɔ!»

48 Bomo njaj ne ŋgil yi nje beŋɛ yasi te yi kwaŋnama kɛ. Ke bo ma si beŋɛ mɛkele menɔri kɛ, ε bo hene kpo bo ke beti jaba d̄uwɛ nɔ.

49 Benjɔŋ be Yesus hene nè boma bete be beŋgwɛ nyɛ kande Galile

baka diyma ne naŋ beŋɛ meyasi mete yi ba ke kwaŋna kɛ.

Pumbuna Yesus (Mt 27; Mk 15; Jy 19)

50 Wete mbam nde Yosep ba ke njɔŋ nyangwɛ jɔsi Beyuden. A ba kimɔ mumɔ, be sendi ne ŋgbeŋ.

51 A ba mɔ Arimate ke meneti me Beyuden. Sendi, a ba ke ladye *Kandɔ Njambiyɛ. A t̄i nyɛ numbu ne ke mɛlepi nè ke meyasi mete yi beŋjɔŋ beŋɛ pɛsimɛ ke kasi Yesus kɛ na.

52 E nyɛ kɛ ke yi Pilat kɛ diye muŋ Yesus.

53 E Pilat jayɛ. E Yosep pidye muŋ Yesus ke kroa bɔye ne ndɔmbɔ bu kɛ niŋgwɛ ke moy boŋsɔŋ te yi bo timma ke nyangwɛ tari kɛ. Bo t̄i pumbɛ wete mumɔ kete ne mbɔmbu na.

54 Yo ba yesɔ te yi bo diki komsa kete kɛ, sendi bukwɔ ndi mɔno ŋgimɔ ne mbɛt, ne *Saba kandi.

55 Boma bete be beŋgwɛ Yesus wule Galile baka ką tikidye Yosep ke mbey boŋsɔŋ. Bo beŋɛma boŋsɔŋ beŋɛ sendi nda yi bo niŋgwɛ ne muŋ Yesus kete kɛ.

56 Bo yɔkwɔ mate kɛ kombile yiŋa memuto mete yi ba ne kimɔ metul nè mɛlobinda. Ke yesɔ Saba ma dyə, ε bo wɛdya beŋgwɛ membonja man.

24

Womiya Yesus (Mt 28; Mk 16; Jy 20)

1 Misi pupɛ ke bosa yesɔ te ε kande jɔŋja sɔndi, ε boma baka temɛ beŋɛmɛnɛ ne sut, bu memuto mete yi bo kombila kɛ kɛ nɔ ke boŋsɔŋ.

2 Bo ką dolɔ nde, bo ma njeŋɛ tari te yi bo dībima ne numbu boŋsɔŋ kɛ sonjɛ.

3 E bo nyiŋɛ ke moyte kine beŋɛ muŋ Kumande Yesus na.

4 Ke ŋgimɔ te yi bo ba ndi ke ŋgbakima yasi te yi kwaŋnama kɛ, bo sém semɔ, bembam yiiba ke keki

yan ne wumna m̄elamb̄o ne mboj mboj.

5 Ε boma gwe w̄ budiyate s̄okwē t̄emb̄omb̄u b̄eñeñ t̄eneti. Ε b̄embam̄ b̄enɔri l̄ere nȳe bo nde: «Ijge kel̄e yi wun̄e s̄a m̄ te ε ne joj ke mbey b̄emuñ k̄e?»

6 Yesus yeti se waka na, a womiya. Wun̄e t̄áka yasi te yi nȳe l̄epima nȳe wun̄e ke ḥgim̄o te yi nȳe b̄a n̄o ke Galile k̄e.

7 A l̄epima nde: <Yo kponate nde, bo ta d̄yañgw̄e *M̄on̄i m̄um̄o nȳe botu be t̄ebeyo. Bo ta ḥgba nȳe ke kroa, a má nje womiȳe ke metu yitati.>

8 Ndana, ε boma nje take m̄el̄epi mete yi Yesus l̄epima k̄e.

9 Ε bo ȳokwē ke boñson̄ k̄e yekidye meyasi mete yi kwañnama h̄ene k̄e nȳe bejek̄e kam̄o jo w̄ete n̄e bari h̄ene.

10 Boma bete be yekidya meyasi mete nȳe botu be tomun be Yesus baka b̄a Mariya, ḥgond̄u Magdala n̄e Yuwana n̄e Mariya te nyāñgw̄e n̄e Jak nje b̄u boma bete be bene bo k̄a baka.

11 Botu be tomun be Yesus t̄i jaȳe meyasi mete yi boma yekidya nȳe bo k̄e na. Bo boñma yo nda kan̄o.

12 Ko d̄ete, ε Piyer sed̄ye kw̄a k̄e ke boñson̄. A butumama, ε nȳe b̄eñeñ ndi t̄end̄omb̄o ke t̄eneti. Ke k̄oñte, ε nȳe ḥgbakima yasi te yi kwañnama k̄e budiyate kw̄a n̄o k̄e t̄u d̄yen̄e.

Yesus ke pun̄je yotu nȳe bejek̄e yiba

*ke nje Emayus
(Mt 28; Mk 16; J̄n 20)*

13 Ke kiya yeso te bejek̄e be Yesus yiba temma yí k̄e ke w̄ete d̄ya nde Emayus, l̄ond̄o te kilom̄eta kam̄o jo w̄ete ne Yerusalem̄.

14 Bo b̄a ke nȳe mesim̄o ke kasi meyasi mete yi kwañnama h̄ene k̄e.

15 Ke ḥgim̄o te yi bo b̄a ke nȳe mesim̄o b̄iye ne meso d̄ete k̄e, ε Yesus nje dol̄o bo t̄óke k̄endi bene bo.

16 Ko dete, yin̄a yaña d̄ibima misi man, ma bo me nje duwe nȳe.

17 Ε nȳe diye bo nde: «Yo m̄esim̄o me ḥge yi wun̄e nȳe kend̄o n̄o k̄e?» Ε bo t̄em̄e ne tiñna t̄engemb̄i.

18 Ke njoka yan yiba, ε w̄ete nde Kleyopas yen̄sa nȳe nȳe nde: «'Gba siya m̄o te ε d̄iȳe ke Yerusalem̄ kin̄e duwe meyasi mete yi kwañnama ke metu mete yike k̄e ndi gba we nȳero?»

19 Ε Yesus diye bo nde: «Yo ḥge yi kwañnama k̄e?» Ε bo yen̄sa nȳe nȳe nde: «Yo kasi Yesus te m̄o Nasaret. A b̄a d̄etina m̄o punja m̄el̄epi me Njambiȳe ke m̄ekel̄e n̄e ke m̄el̄epi ke mb̄omb̄u Njambiȳe n̄e ke mb̄omb̄u b̄omo h̄ene.

20 Bekum be nȳena sadaka nȳe Njambiȳe n̄e bekum b̄usu boñma nȳe nȳe bekum be Rom be d̄iȳe ne d̄ya baka, n̄é bo wo nȳe. Ε bo ḥgba nȳe ke kroa.

21 Wuse b̄a ne b̄ibina tem̄o nde, yo nȳe ta soñe kand̄o Isarayel ke b̄eya d̄iȳo. Yasi w̄ete, ne takinate yin̄ori h̄ene, yo me k̄e muka metu yitati yi meyasi mete kwañnama n̄o k̄e.

22 Ke kim̄o lepinat̄e baña boma ke njoka su nj̄a leke tem̄o su. Bo tem̄ma muka b̄em̄ejmen̄e ne sut k̄e ke boñson̄.

23 Yasi w̄ete, bo t̄i dole muñ ne na. Bo ȳokw̄a nje yekidye nȳe wuse nde, bejaki be Njambiȳe punja yotu nȳe bo. Ε bejaki l̄ere nȳe bo nde, a ne joj.

24 Ke k̄oñte, baña b̄enj̄oñ b̄usu nj̄a k̄e sendi ke boñson̄. Ε bo b̄eñeñ meyasi ndi nda yi b̄omari yekidya k̄e. Ndi nȳe, bo t̄i b̄eñeñ nȳe na.»

25 Ndana, ε Yesus l̄ere nȳe bo nde: «Wun̄e botu bete be kin̄e d̄yan̄o baka, wun̄e yeti ke tik̄o tem̄o ke meyasi mete yi botu be punja m̄el̄epi me Njambiȳe l̄epima k̄e ned̄o na.»

26 'Yo t̄i b̄e nde, *Krist s̄ângwañgw̄e ne meb̄one d̄ete, na nje b̄e ne meluksa men̄e na?»

27 Ε nȳe nje nem̄be kasi jongw̄e d̄yen̄e ke m̄oy m̄ekana me Njam-

biyε hεnε kande ke mekana mete yi Moyisi ketima kε kε nο ke mekana me botu be punja melepi me Njambiye hεnε.

28 Ke bo ma wuta ne dya te yi bejekε bα ke kε kete kε, ε nyε kelnda a ke kwα lι bo.

29 Yasi wεte, ε bejekε jeliyε nyε lepo nde: «Yakɔ sinε wunε, keto bækoko ma dya, yesɔ ma balɔ.» ε nyε nyiηtε t̄, na kε ya bεne bo.

30 Ke nyε ma kwα diyε bεne bo ke mbεyε medye kε, ε nyε bα mampa nyε Njambiyε wosoko leke nje bα nyε bo.

31 Ndana, ε misi man butuna, ε bo nje duwε nyε. Yasi wεte, ε nyε dimbiye ke misi man.

32 ε bo lepe tandε yan nde: «'Lepi te yi nyε difikima lepo nyε wuse ke nje nε nembinda melepi mete yi yo ketinate ke mekana me Njambiyε te yi nyε difikima nembe kε t̄ lι wuse ke temo na?»

33 ε bo teme ndi ke kiya ηgimο te yōkwε kε Yerusalεm dolɔ bejekε kamɔ jo wεte nε bεnjɔŋ ban ke mbεyε wεte

34 ke lepo nde: «Kumande Yesus womiya gbate. A punja yotu nyε Simɔn.»

35 ε bejekε baka yiba nje yekidye sendi yasi te yi kwaŋnama ne bo ke nje kε. Bo yekidya nda yi bo njα duwε ne nyε ke ηgimο te yi nyε lekima ne mampa kε.

36 Ke ηgimο te yi bo bα ndi ke yekidye dete kε, bo sém semɔ, Yesus dyanma ke njoka yan lepo nyε bo nde: «Wunε dīy ne te!»

37 ε bo gwe wɔ ηgwaŋwa take nde, bo bεnja ablasa.

38 Yasi wεte, ε nyε lepe nyε bo nde: «Keto ηge yi wunε gwe wɔ kε? Keto ηge yi wunε bε sendi ne njel metake te yite ke moy metemɔ mun kε?»

39 Wunε bεnja mebɔ membe nε mekol membe. Yo mi gbate gbate. Wunε bōbila yotu mbε, nε wunε bεnja kimɔte, keto ablasa yeti nε membundɔ nε meyesɔ nda yi mi teme nο ke mbɔmbu wun kε na.»

40 ε nyε lepe dete tedyε ne bo mebɔ nε mekol menε.

41 Bo t̄ jaye nedɔ na, keto mesosa kwaŋma bo. Nda bo kα ndi mbɔmbu yi ηgbakima kε, ε nyε diye bo nde: «Wunε ne yinjα yasi waka yi mumɔ yakama dye?»

42 ε bo bα bumbuna njanjɔ nε papi jo wεte nyε nyε.

43 ε nyε bα yo dye ke misi man.

44 ε nyε nje lepo nyε bo nde: «Ke ηgimο te yi mi bα nο sinε wunε kε, mi difikima lepo nyε wunε nde: Meyasi hεnε te yi bα ketinate ke kasi mbε ke moy mekana me membonγga te yi Moyisi ketima nε ke moy mekana me me Bonom kε ta kelna gbate.»

45 Ndana, ε nyε bute dyano dyan, nε bo woku ne to melepi me Njambiyε.

46 ε nyε lepe nyε bo nde: «Yo ketinate nde, *Krist ta saŋgwε ne mebɔnε gwe nje womiyε ke njoka bεmuŋ ke metu yitati.

47 Bo ta pele nyε mekandɔ hεnε ne dīnɔ dyene nde, bo yēnsaŋgwε metemɔ jaye mebεyε man, nε Njambiyε tiki bo ne ηgwεte. Bo ta pele kande ke Yerusalεm.

48 Wunε ta yekidye meyasi mete yi wunε bεnja kε.

49 Wunε dūkwε nde, mi ta njesε wunε Kimɔ Sisiŋ te yi Saŋmbε kpoma kε ne ηguru wombe. Wunε dīy ke moy dya kumɔ ke ηgimο te yi wunε ta bα ne nyangwε deti te kε. Yo ta wule ke dyoθɔ nje ke yotu yun.»

Yesus ke yōkwε kε dyoθɔ (Mk 16)

50 ε nyε bα bo kε nο pulɔ Betani. ε nyε kaŋε mebɔ kεnje kwey nyε bo mekombila.

51 Ke ηgimο te yi nyε bα ndi ke nyε bo mekombila dete kε, ε nyε baka ne bo. ε Njambiyε yōkidye nyε kεnje dyoθɔ.

⁵² Ke bo ma si kanɔ nyε kέ, ε
bo yɔkwε kε Yerusalεm ne nyaŋgwε
mesosa.

⁵³ Bo diyma metu hεnε ke mbanjɔ
Njambiyε yí lukse Njambiyε.

Kimə Tom Yesus Krist te yi Jan kətimə

Məkana məte yəkə, yo Jan kete yo. Kə njoka bejekə be Yesus, yo nyə Yesus jekima kwadysə (Jn 20:2). Dino sañgwə bə nde Sebəde. Jan kelma məsay bənə Piyer (Bt 3). A kətimə sendi yinə məkana yitati (1/2/3 Jan), bə sendi məkana mə Punja məyasi.

To məkana məte yi nyə kətimə kə tédyə nde, *Krist nyə Njambiyə. Jekə kwə kwaŋgə a kəti yo, nə bəmə tiki temə nde, Yesus nyə Krist, Mənə Njambiyə, nə bo bə ne jongwə kəto dino dyenə (Jn 20:21). Kə məy məkana mənə Jan ke tedye təri Yesus: Nyə Mənə Njambiyə. Njambiyə tomma nyə njesə ke mənəti maka. Ə nyə diki lərə ndi yasi te yi Njambiyə dikima lərə nyə nyə nde, a ləpi kə.

Wuse yakama bəkə məkana maka ke nyəngwə mənəgabiyə yitan jəyiba:

1. Yesus Mənə Njambiyə, nyə yi bo jeba nde Ləpi kə bə kete kpo nə kpo. A njə jadyə ne məmbundə nda bəmə hənə (kumte 1).
2. Jan te mə təpuna bəmə ke mərəku ke lərə yasi te yi nyə duwə nə əgbak əgbak ke kasi Yesus (kumte 1).
3. Yesus Mənə Njambiyə ke tedye əngungudysə ne ke məsay mənə ke misi mə bəmə (kumte 1-12).
4. Yesus Mənə Njambiyə ke tedye məkwadysə ke məsay mənə (kumte 13-17).
5. Yesus Mənə Njambiyə nya yotu nə ne sadaka (kumte 18-19).
6. Yesus Mənə Njambiyə ke punjə yotu ne tedye ke kənə womiya nə (kumte 20).
7. Yesus Mənə Njambiyə te ə womiya kə njuku jongwə (kumte 21).

Kasi Mə te yi bo jeba nde Ləpi kə

1 Piŋo te yi Njambiyə tə pa kuso mbokə na, yəkə yi bo jeba nde Ləpi*f1* kə bə kete. A bə bənə Njambiyə. Ləpi te ndi Njambiyə.

2 Yəkə yi bo jeba nde Ləpi kə bə bənə Njambiyə piŋo te yi Njambiyə tə pa kuso mbokə na.

3 Yəkə yi bo jeba nde Ləpi kə kuse məyasi hənə. Kə məyasi məte yi diyə kə, kine nyə na, ko ma yanə wətə nə wətə tə kusuna na.

4 A bə njuku jongwə, ə jongwə te bə məjasi məte yi bəmə.

5 Ma məjasi məte ke panə ke məy yitil. Yasi wətə, yitil tə jayə məjasi na.

6 Njambiyə tomma wətə mbam njesə. Dino dyenə bə nde Jan.

7 A njə, na nje pel yasi te yi nyə bənəma nə yi nyə duwə ke kasi məjasi maka, nə bəmə hənə kwə nə nje yasi te yi nyə pele kə yí tikə nə temə ke məjasi məte.

8 Ndi nde, gba nyə nə əguru wənə tə bə məjasi məte na. Yasi wətə, a njáki, na nje ləpi yasi te yi nyə bənəma nə yi nyə duwə ke kasi məjasi məte.

9 Məjasi məte bə gbate kpasa məjasi məte yi nje ke to mənəti puyə nyə mumə hənə.

10 Yəkə yi bo jeba nde Ləpi kə bə ke to mənəti. Sendi, Njambiyə kwaŋma ne nyə yí kuso ne mənəti. Yasi wətə, bətu bə mənəti maka tə duwə nyə na.

11 A kə ke dya dyenə. Ko dəte, bəman tə jayə nyə na.

12 Yasi wətə, bəmə hənə bə jayma nyə tikə temə ne nyə, a kelma nde, bə njáki nje bə bənə bə Njambiyə.

13 Botu bete tə njaki nje bə bənə bə Njambiyə ne nje te yi məmbundə nda yi nyari ja ne mənəsikə ho nda yi mbam kwadysə bə ne bənəsikə kə na. Yasi wətə, yo nde, yo Njambiyə nyə bə jənja jongwə.

14 Yəkə yi bo jeba nde Ləpi kə njə yenə bə gba mumə ne məmbundə. Ə nyə diyə ke njoka su. A bə tondunate ne əgikwa nə gbakasi. Ə wuse bənə nyəngwə məkele mənə,

nyaŋgwé mēkele mate yi Da nya Kikō Mōnō wene dēti te yi kelō.

15 Jan̄ lēpima yasi te yi nyé duwā kē kasi nē, ε nyé kembidya lēpo nde: «Yo nyé yi mi díkima lēpō nde: <Yōkō ε ta nje ke kōj mbe kō kwā mi, kēto nyé kēte kpo ne kpo. Yasi wete, mi njáki nje mbe njime.» »

16 Wuse hēne boŋma kwalō kimo mēyasi hēne te yi yo tondunate kē mōy temō ne kē.

17 Njambiyē kwaŋma ne Mōyisi yi nyé ne wuse mēmbonja mēnē. Yasi wete, yi tedye ḥgikwa nē gbakasi nyé bōmō, a njā kwā ne Yesus Krist.

18 Ko mūmō wete ne wete tī bēnē Njambiyē wete yesō, soŋe ndi Kikō Mōnō Njambiyē, nyé ε dīye bēnē Saŋgwé nda kōl bēnē jon kō, yo ndi nyé kelma nde, bōmō dūkwé nyé.

Kasi Jan̄ te mō tōpuna bōmō

ke mōrōku

(Mt 3; Mk 1; Lk 3)

19 Wete yesō bāja bēkum Beyuden be Yerusalēm tomma bāja bōtu be nyēna sadaka nyé Njambiyē nē bāja bōtu be kāndō *Levi kē dīye Jan̄ nde: «Wē, wē nda?» ε Jan̄ lēpē yasi te yi nyé duwā kē.

20 ε nyé yeŋsa ne saŋsaŋ kinē sōdye yaŋa na lēpō nde: «Mi yeti mbe *Krist na.»

21 ε bo nje dīye nyé nde: «Wē bā nda, wē Eli?» ε nyé lēpē nde: «Kō na, mi yeti Eli na.» ε bo kē mbōmbu dīye nyé nde: «Wē mō punja mēlepi mē Njambiyē te yi bo díkima lēpō nde, a ta nje kō?» ε nyé yeŋsa nde: «Bē.»

22 ε bo nje dīye nyé ndana nde: «Wē bā nda? Lēpō nyé wuse, kēto wuse yâkaŋgwé kē lēpō nyé bōtu bēte be tomma wuse bāka. Ndana, wē ne ḥguru wō lēpi nde, wē nda?»

23 ε Jan̄ lēpē nde: «Mi mbe mō te yōkō yi Esayi te mō punja mēlepi mē Njambiyē lēpima nde: <Wete mūmō ke kembidya ke mōy kōngor nde: Wune tēmbidya nje Baba Mbokō ne ḥgbēn.» »

24 Botu bēte yi bo tomma bāka bā ke njōj *Befarisę.

25 ε bo diye Jan̄ nde: «Ijge bē nde, we yeti *Krist ho Eli ho mō punja mēlepi mē Njambiyē, ma kēto ḥge yi wē nje tōpē bōmō ke mōrōku kē?»

26 ε Jan̄ yeŋsa nyé bo nde: «Mi tōpā mbe bōmō ke mōrōku. Yasi wete, yo ne wete mūmō ke njoka yun yi wunē yeti ke duwe na.

27 Mō te ta nje ke kōj mbe. Yasi wete, mi ti yaka wunjé kōl menakala ke kol ne na.»

28 Mēyasi mēte kwāŋnaŋgwé ke wete mbey nde Betani ke ḥginjē Yurdę, ke mbey te yi Jan̄ díkima tōpē bōmō ke mōrōku kē.

Jan̄ ke lēpina ke kasi Yesus

29 Misi pupē Jan̄ bēnā Yesus ke nje ke yēnē. ε nyé lēpē nde: «Nē bēnā *Mōnō Sam Njambiyē ε soŋe mēbeyō mē bōtu bē mēneti maka kō!»

30 Yo nyé yi mi díkima lēpō mbe kasi nē nde: <Ke kōj mbe, wete mūmō ta nje, nyé kwā mi, kēto nyé kēte kpo ne kpo. Yasi wete, mi njáki nje mbe njime.»

31 Ke yembē, mi tī bē ke duwe teri ne na. Yasi wete, mi njā ke mesay mē tōpuna bōmō ke mōrōku, nē bōtu bē kāndō Isarayel duwe ne nyé.»

32 ε Jan̄ kē mbōmbu lēpō ne saŋsaŋ nde: «Mi bēnā Kimō Sisiŋ nē misi mēmbe ke piyē wule dyobō nda pepō nje dīyō ke yotu ne.»

33 Ke yembē, mi tī bē mbe ke duwe teri ne na. Yasi wete, yōkō ε tomma mi nde, mi njāki tōpē bōmō ke mōrōku kō lēpima nyé mi nde: <Mō te yi wē ta bēnē Kimō Sisiŋ ke piyē nje dīyō ke yotu ne kō, yo nyé ta tōpē bōmō ke Kimō Sisiŋ.»

34 Mi bēnā mbe nyé ne gba misi mēmbe, ε mi lēpē nde: Yōkō Mōnō Njambiyē!»

Yesus ke tōke bōsa bējekē bēnē

(Mt 4; Mk 1; Lk 5)

35 Ya tu wete ke kōŋte, ε Jan̄ bē ndi ke kiya mbey te yi nyé díkima kē kēte kē bēnē bāja bējekē bēnē yibā.

36 Ndana, ke nyε ma kane misi bεnε Yesus ke kwα kε, ε nyε lεre nde: «Ne bεnε, *Mōnō Sam Njambiyε kɔ!»

37 Bejekε bεnε bεnεri yiba wokuma yasi te yi nyε lεpima kε, ε bo tεmε bεnεwε Yesus.

38 Ke Yesus ma yεnsa kε, a bεnε, bo ke bεnεwε nyε. ε nyε diyε bo nde: «Wunε sānη nge?» ε bo yεnsa nyε nyε nde: «Rabi,» yite nde yekele, «wε dīy dīy we?»

39 ε nyε lεre nyε bo nde: «Wunε njāki bεnε.» Dete, ε bo kε ke bεnε mbεy ne. ε bo kwaŋdye bukwε yeso te bεnε be Yesus. Yo bα ke pōku nγimɔ yini te yi bεkoko.

40 Ke njoka bejekε baka yiba be wokuma yasi te yi Jan lεpima, ε bo tεmε bεnεwε Yesus baka, Andere te man ne Simōn Piyer bα ke njokate.

41 Ke kɔnte, ε Andere kwα nedɔ ke dolɔ man wene Simōn lεrɔ nyε nyε nde: «Wuse bεnεma Mesi,» yite nde *Krist.

42 ε nyε bα Simōn kε no ke yi Yesus. ε Yesus kane misi bεnε Simōn lεrɔ nde: «Dinɔ dīy nde Simōn, dinɔ sānεwε nde Jan. Bo ta jεba wε nde Sefas, yo Piyer, yite nde tari.»

43 Misi pupε ε Yesus pεsε nde, a ke kwα kε Galile. ε nyε saŋwa ne wεtε mbam nde Filip. ε nyε lεre nyε nyε nde: «Bεnεwε mi.»

44 Filip bα mα dīya Betsayda, dīya be Andere bεnε Piyer.

45 Ke kɔnte, ε Filip kwα saŋwa bεnε Nataniyεl. ε nyε lεre nyε nyε nde: «Wuse bεnεma mα te yi Mɔyisi kεtima yasi ke kasi ne ke mεkana mε mεmbonγa mε Njambiyε te yi nyε kεtima kε. Botu be punja mεlεri mε Njambiyε lεpima sendi kasi ne. Mα te, yo Yesus te mōnō Yosep, dīya dyenε ke Nasaret.»

46 ε Nataniyεl yεnsa nyε nyε nde: «Kīmɔ yasi te nda yakama wule ke Nasaret kɔ?» ε Filip nje yεnsa nyε nyε nde: «Inja nje bεnε.»

47 Yesus bεnεma Nataniyεl ke kε ke yεnsa. ε nyε lεre ke kasi ne nde:

«Yōkō gba mōnō kandɔ Isarayεl ne yotu. Ko mōnō yekambiyε te yi sebila mūmɔ yeti ke yotu ne na.»

48 ε Nataniyεl diye nyε nde: «Wε dūkwε mi we?» ε Yesus yεnsa nyε nyε nde: «Piŋɔ te yi Filip tī pa jεba wε na, ke nγimɔ te yi wε bα ke nji *figiye kε, mi bεnεma wε.»

49 ε Nataniyεl yεnsa nyε nyε nde: «Yekele, wε Mōnō Njambiyε, wε Kumande Isarayεl.»

50 ε Yesus lεre nyε nyε nde: «'Yo kεto mi lεpima nyε wε nde, mi bεnεma wε ke nji *figiye, yori yi wε tīkε ne temɔ ndana ne mi kε? Ma wε ta bεnε yīnā nyāngwε mεkele kwα yīkε.»

51 ε Yesus kε mbōmbu lεrɔ nyε nyε nde: «Gbakasi yi mi lεre nyε wunε kε: Wunε ta bεnε dīyobɔ nyasε, bεnε bejaki be Njambiyε ke kε kwey piyε yaka ne to *Mōnō mūmɔ.»

2

Yesus ke yεnsa mōrōku ne menjam

ke Kana

1 Ya mεtu yiba ke kɔnte, ε yo bε ne yīnā jesɔ gwaki ke Kana ke Galile. Nyāngwε ne Yesus bα kεte.

2 Bo jεbama sendi Yesus bεnε bejekε bεnε ke jesɔ gwaki te.

3 Diyɔ kε, ε menjam siyε ke mbεy jesɔ. ε nyāngwε ne Yesus nje lεrɔ nyε nyε nde: «Menjam siyema.»

4 ε Yesus yεnsa nyε nyε nde: «Nyari, sine wε ne lεpi te nda? Nγimɔ te yembε tī pa dīy na.»

5 ε nyāngwε lεre nyε botu be mεsay nde: «Yasi hεnε te yi nyε ta lεrɔ nyε wunε, nε wunε kēl yo.»

6 Yinɔri nyāngwε mεmbε yitan jɔ wεtε yi bo kelma ne tari kε bα womεte. Membe mεtε dīkima bε ne mōrōku te yi Beyuden dīkima kitɔ ne yotu nda yi mεmbonγa mε mīsōn yan dīkima tedye kε. Mbe te wεtε yakama bα mendaki nda gōmay wεtε ne numbu te.

7 Ndana, ε Yesus lεre nyε botu be mεsay nde: «Wunε tāyā mōrōku

tonje məmbe mənɔri.» Ε bo tayε mɔrɔku tonje məmbe ne lətete.

⁸ Ε nyε nje ləpo nyε bo nde: «Wunε tāya yo ndana ne mbet kē nyε mō te ε dīyε ne kabina mədye kɔ.» Ε bo tayε kē nyε nyε.

⁹ Ε nyε bōbē mɔrɔku mənɔri yi ma lingwε mənjam kē, ma a t̄i duwε ne mbey te yi mənjam məte wulma nyε nō kē na. Yasi wεtε, botu bē məsay, bo botu bētε bē tayma mɔrɔku baka duwā to te kimôte. Ndana, ε nyε kwā kē jeba mbam te ε kelma gwaki kɔ ləpo nyε nyε nde:

¹⁰ «Kε kabina mənjam hēne, bo kāndā kabō kimō mənjam nyε bōmō. Kε kōjte, bo má nje nyε bō yikε yi ti kumō nyōnō kē njime, ke misi man mē ke linja. Ma yasi wεtε, wε bakiḍya yō kimō mənjam yí ladysε ne ḥgimō te yōkō.»

¹¹ Kε njoka məyekambiye hēne te yi Yesus kelma kē, a kāndā ne yōkō yi nyε kelma ndana ke Kana ke Galile kɔ. Dete, a tedysε nyāngwε dəti ne, ε bejekε bēne tīkε temō ke yēnε.

¹² Kε kōjte, ε Yesus səliyε kē ke Kapernawum bēne nyāngwε nē bēmaŋ nē bejekε bēne. Bo kwaṇḍya ndi mōnō mētu ne mbet mate.

*Yesus ke dūdye botu bē dyaŋgwε
meyasi ke mbanjɔ Njambiyε
(Mt 21; Mk 11; Lk 19)*

¹³ Kε ḥgimō te yite jesɔ *Paska Beyudən bā ke wuta. Ε Yesus kwā kē ke Yerusalēm.

¹⁴ Κε nyε ma dīyā ke mbanjɔ Njambiyε kē, a dōl bōmō ke dyaŋgwε meyasi, bē dyaŋgwε bēnday, bē dyaŋgwε besam nē bē dyaŋgwε bērepero. A dolma sendi botu bē sənjina mōni ke dīyō.

¹⁵ Ndana, ε nyε bū mēkōl bōyε kelō ne njambala dūdye bo hēne punjε womēte bēne besam bān nē bēnday bān. Ε nyε si wanjɔ mōni mē botu bē sənjina mōni tīndō mētēbel bēte ke mēneti.

¹⁶ Ε nyε lēpe nyε botu bē dyaŋgwε bērepero nde: «Wunε lōndu ne

meyasi mēte yikε waka. Wunε t̄i yeŋsaŋgwε tū Saŋmbé ne tū mējēn na.»

¹⁷ Ndana, ε bejekε bēne nje take ləpi te yi yo kētinate kē mōy mēkana mē Njambiyε kē. Yo kētinate nde: «Mi kwadysa tū dīyō ne temō mbe hēne. Yo ta kelō nde, mi sōmbu sōŋ kēto te.»

¹⁸ Kε baŋa bēkum Beyudən ma bēnε dēte kē, ε bo diyε nyε nde: «Yo kwalō mēyekambiye te nda yi wε ta kelō yí tedysε ne wuse nde, bo nya wε dēti te yi kelō meyasi mēte yi wε kelē kē?»

¹⁹ Ε Yesus yeŋsa nyε bo nde: «Wunε yāŋgila mbanjɔ Njambiyε te yikε, ndi ke mētu yitati mi ta si sumō yo ne kōkō.»

²⁰ Ε bēkum Beyudən nje ləpo nde: «Sumna mbanjɔ Njambiyε te yikε bōŋma wuse pōkē mēsew kamōni jo yitan jō wεtε. 'Wε lēpi gba nde, wε ta nje sumō yo ndi ke mētu yitati nde?»

²¹ Yasi wεtε, Yesus ti lēpi kasi mbanjɔ Njambiyε na, a lēpi ne yotu ne ne ḥguru wene.

²² Ndana, ke ḥgimō te yi Yesus ma nje womiye ke njoka bēmuŋ kē, ε bejekε bēne take ləpi ke yi nyε dīkima ləpo kē. Ε bo tīkε temō ke meyasi mēte yi yo kētinate kē mēkana mē Njambiyε kē, tīkō temō sendi ke ləpi te yikε yi Yesus lēpima kē.

²³ Kε ḥgimō te yinɔri yi Yesus bā ke Yerusalēm ke jesɔ *Paska Beyudən kē, ε būdya bōmō tīkε temō ne nyε, keto bo bēnma mēyekambiye mēte yi nyε dīkima kelō kē.

²⁴ Yasi wεtε, Yesus t̄i tīkε temō ke yan na, keto a bā ke duwε bo hēne kande nyiŋɔ to kumō nyεy kol.

²⁵ Kε yēnε, yo t̄i bē nde, wεtε mūmō pāŋ pa ləpo yiŋa yaŋa te yi mō te duwā ke kasi wεtε mūmō nyε nyε na. Keto nyε ne ḥguru wene duwā yasi te yi dīyε ke mōy temō mūmō kē.

3

Yesus benné Nikodem

¹ Wete mbam bą ke njɔŋ *Befarisę nde Nikodem. A bą sendi wete kum ke njoka Beyuden.

² Σ nyę kę wete yeso ne tu ke yi Yesus lero nyę nyę nde: «Yekele, wuse duwą nde, we nyangwe mo tedya membonja me Njambiyę. Njambiyę tomma we njesę, keto mumo wete ne wete ti yaka kelo kwalo meyekambię mete yi we kelen kę, ḥge Njambiyę ti be ke yene na.»

³ Σ Yesus yenja nyę nyę nde: «Gbakasi yi mi lere nyę we kę: ḥge mumo ti jadye ne koko na, a ti yaka beñę *Kando Njambiyę na.»

⁴ Σ Nikodem nje diye nyę nde: «Ige mumo si jombe, a yakama kelenan yí jadye no ne koko? 'A yakama yokwe sendi nyiñe moy nyangwe nje jadye ne koko?»

⁵ Σ Yesus yenja nyę nde: «Gbakasi yi mi lere nyę we kę: ḥge mumo ti jadye ne koko ne nje te yi mōrōku, jadye sendi ne nje te yi Kimo Sisiñna, a ti yaka nyiñe ke Kando Njambiyę na.

⁶ Yasi te yi wule ke yi mumo ne nje te yi membundo bénjanangwe bōne ndi nde, yo wula ke yi mo membundo. Yasi wete, yasi te yi wule ke yi Kimo Sisiñ bénjanangwe bōne, ndi nde, yo wula ke yi Kimo Sisiñ.

⁷ We tı ḥgbakimanangwe lepi te yi mi lepima nyę we nde: «Wunę yákañgwe jadye ne koko kę na.

⁸ Pupo kwáñ ke mbey hene te yi nyę kwadysę kwą kete kę. We ke woko nda yi yo munjula no kę. Ma yasi wete, we yeti ke duwe mbey te yi yo wulma kete nè mbey te yi yo kę kete kę na. Yo kwáñnanangwe ndi sendi dete ke yi mumo hene ε jadye ne nje te yi Kimo Sisiñ kę.»

⁹ Σ Nikodem nje diyo diye nyę nde: «Yo yakama kwañna nan?»

¹⁰ Σ Yesus yenja nyę nyę nde: «Gba we nyangwe moy tedya membonja me Njambiyę ke kando

Isarayel, 'we ke ndekima meyasi menori?

¹¹ Gbakasi yi mi lere nyę we kę: Wuse lépi yasi te yi wuse duwą, yekidye yasi te yi wuse bənjma. Ko dete, ko wunę yeti ke jaye tikə temo ke melerpi mete yi wuse nje lero ke meyasi mete kę na.

¹² Mi lēpinama ke meyasi mete yi kwañna ke to meneti waka ke nyę wunę, ma wunę tı jaye tikə temo kete na. Ndana, ḥge be nde, mi lēpinanangwe ke meyasi mete yi bənję kasi dyobę kę nyę wunę, ḥge ta nje kelen nde, wunę jáya tikə temo ke melerpi mete?

¹³ Kinę mumo wete ne wete ε bəndima ke dyobę na, soňe ndi yoko ε piya wule dyobę kę. [Mo te, yo *Mōnō mumo ε diye ke dyobę kę.]

¹⁴ Ke ḥgimic te yi Mōyisi bą no ke kongor kę, ε nyę bę yekambię nyiñę nyę ke jeti tembidye ke kwey. Yo ndi dete sendi yi bo yákañgwe kelen ne Mōnō mumo tembidye ke kwey.

¹⁵ Yo yákañgwe kelen dete, nę mumo hene ε tike temo ne nyę ko bę ne jongwe te yi kpo ne kpo.

¹⁶ Yo nde, Njambiyę jekima kwadysę botu be meneti maka, ε nyę nyę ne Kiko Mōnō wene. Dete, mumo hene ε ta tikə temo ne nyę, a ti gwe yambilę na. Yasi wete, a ta be ne jongwe te yi kpo ne kpo.

¹⁷ Keto, Njambiyę ti ma njésikwe Mōnō wene ke meneti maka, na nje jōse bomo na. Yasi wete, a tomma nyę njesę nde, na kwą ne nje ne jongwe ne bo.

¹⁸ Mo te ε tike temo ne nyę, Njambiyę yeti ke jōse nyę na. Ma yasi wete, yoko ε diye kinę tikə temo ne nyę, Njambiyę ma jōse nyę, keto a tı tike temo ke yi Kiko Mōnō Njambiyę na.

¹⁹ To jōsi te yo nde, mejası nję ke to meneti. ε bomo yokwe kwadysę yitil seňe mejası, keto bo kwádyikwe kelen ndi bęya melerpi.

²⁰ Yo nde, mumo hene ε kelen ndi bęya melerpi ke bənō mejası. A ti

njáki kε puyε na, kambɔ mεkele mεnε nje pundɔ puyε.

²¹ Yasi wεtε, mumɔ hεnε ε wokuna nε Njambiyε kelɔ mεyasi nε ηgbeŋ, mɔ te njáki kε puyε, nε bomo bεŋ gbate nde, a kεl mεyasi nda yi Njambiyε kwaduyε kέ.»

Jaŋ ke basidye lεpina ke kasi Yesus

²² Ndana, kε kɔŋ mεyasi mεnɔri, ε Yesus tεmε kwɑ bεnε bεjekε bεnε kε kε mεnεti me Yuda. ε nyε kwaŋdyε bεdya mεtu mate bεnε bo díki tɔrε bomo kε mɔrɔku.

²³ Kε ηgimɔ te yite Jaŋ bα sendi kε díki tɔrε bomo kε mɔrɔku kε wεtε mbeŋ nde Enɔŋ ke kεki Salim. Jaŋ díkima kε mate, kεto mɔrɔku bα bεdya mate. Dete, bomo díkima kε, ε nyε díki tɔrε bo kε mɔrɔku.

²⁴ Yo kwaŋnama dεte, kεto kε ηgimɔ te yite bo t̄ pa nyε Jaŋ ke jεbɔ nā.

²⁵ Ndana, ε wεtε mɔ Beyudεn bε nε metandɔ bεnε baŋa bεjekε bε Jaŋ ke kasi mεwεya mεsεmbɔ te yi mεmbɔŋga man tedye kέ.

²⁶ ε bo tεmε kε dolɔ Jaŋ lεpɔ nyε nyε nde: «Yekele bεnε, mɔ te yi wúne nyε bα kε ηginiŋ Yurdε yi wε díkima lεpɔ kasi nε nyε bomo kε mε nε kε tɔrε bomo ndana kε mɔrɔku. Ma bomo hεnε kε si lekwε kε pε yεnε.»

²⁷ ε Jaŋ yεnε nde: «Igε Njambiyε ti nyε mumɔ dεti na, a ti yaka kelɔ yaŋa na.

²⁸ Wunε nε ηguru wun yakama lεpɔ yasi te yi mi lεpima kέ. Wunε wokuma nda yi mi lεpima nde: Mi yeti mbe *Krist na. Yasi wεtε, Njambiyε kandima tomɔ mi nde, mi kwâŋ mbɔmbu nε nyε.»

²⁹ ε Jaŋ kε sendi mbɔmbu lεpɔ nde: «Nya gwaki wókunangwe nε mbam gwaki. Ma sɔ nε mbam gwaki díy nε díy kε kεki sɔ wεnε yí lεŋgwε mεtɔ kε yasi te yi nyε lεpε kέ. A nε mεsosa bεdya komε nyε woke mεn mbam gwaki kέ. Njena

nyangwe mεsosa yi mi nō ndana kέ, yo kwalo mεsosa te yite.»

³⁰ ε Jaŋ kε mbɔmbu lεpɔ nde: «Mεkele mεnε díku díku kε nō mbɔmbu, nè yembε yôkwε sinε sina.»

Yesus wúla kwey nje nō

³¹ «Yɔkɔ ε wule kwey nje nō kɔ kwɑ bomo hεnε. Mɔ mεnεti maka ndi mɔ mεnεti, a lεpi ndi sendi yasi te yi bεnε mεnεti. Yɔkɔ ε wule dýoðɔ nje nō kɔ kwɑ bomo hεnε.

³² Mεyasi mεtε yi nyε bεnεma nè yi nyε wokuma, yo yite yi nyε lεpε nyε bomo. Ma kɔ mumɔ wεtε nε wεtε yeti kε jayε tíkɔ temɔ kε mεlεpi mεtε yi nyε lεpε kε na.

³³ Mumɔ hεnε ε ma jayε tíkɔ temɔ kε mεlεpi mεtε yi nyε lεpε kε ma pεsɔ gbate nde, Njambiyε nyε yɔkɔ ε lεpε gbakasi.

³⁴ Yo nde, yɔkɔ yi Njambiyε tomma kɔ lεpi ndi mεlεpi me Njambiyε, kεto Njambiyε tonja Sisiŋ nε kε yoto nε ndi tu wεtε.

³⁵ Saŋgwε kε kwaduyε Mɔnɔ, ε nyε nyε nyε dεti te yi namɔ mεyasi hεnε.

³⁶ Mɔ te ε tíkɔ temɔ nε Mɔnɔ, mɔ te nε jongwε te yi kρo nε kρo. Ma yɔkɔ ε kele mbandɔ kine tíkɔ temɔ nε Mɔnɔ, mɔ te t̄ bε nε jongwε te na. Yasi wεtε, ηgambi Njambiyε ta díy ndi kε to nε, bεnε kεtε.»

4

Yesus ke lεpɔ mεlεpi me Njambiyε nyε wεtε nyari ke Samari

¹ Yesus duwɑ nde, *Befarisε wokuma nde, a ma bεnε bomo bεdya kεnε kε kɔŋ nε kwɑ Jaŋ, woko sendi nde, a kε tɔrε bomo bεdya kε mɔrɔku kwɑ nyε.

² Kε yinɔri hεnε, ko Yesus t̄ tɔrε mumɔ nε bα nε kε mɔrɔku na, yo bα bεjekε bεnε.

³ Ndana, kε Yesus ma duwε dεte kέ, ε nyε duwε kε Yuda yɔkωs nε kɔkɔ kε Galile.

⁴ Yi yɔkωs kε nō Galile, ε nyε pεsε nde, a yâkaŋgwε kwɑ nε Samari.

5 Ndana, ε nyε kwɑ kumɔ ke keki wete dya nde Sikar ke Samari. Dya te bɑ ke keki pel meneti mete yi Yakɔp ma nyéki mɔnɔ wene Yosep ne likɔ ke metu me mbɔmbu ké.

6 Ngɛs Yakɔp bɑ womete. Nda yotu Yesus bɑ katinatε ne kendi ké, ε nyε kwɑ dsiyɔ metidysε ke keki ηgɛs. Yo bɑ ke pɔku bɛmbe yesɔ.

7 Yaka nɔ, wete nya Samari ke nje taye mɔrɔku. ε Yesus lerepε nyε nde: «Nyekɔ mi mɔrɔku, nɛ mi hɔbiye.»

8 Yinɔri bejekε bɛnɛ ma kɛ ke mɔy dya kɛ bɔmɔ medye.

9 ε nya Samari kɔ nje dsiyɔ lerepε nyε nyε nde: «'Gba we mɔ Beyuden njáki diye mi ηgɔndu Samari mɔrɔku ne nje te yin?» Nya kɔ lépi dete, keto Beyuden bɛnɛ botu be Samari bɑ nda nja mbo bɛnɛ dite.

10 ε Yesus yenɔsa nyε nyε nde: «Wε má dukwε yasi te yi Njambiyε nyε kɛ, duwε sendi mɔ te ε lerepε nyε we nde: <Nyekɔ mi mɔrɔku, nɛ mi hɔbiye kɔ>, ma yo gba we jɔmbε mɔrɔku ke bɔ nε. Ma nyε nya wε mɔrɔku mete yi kele nde, mumɔ bɛki ne joŋgwε ké.»

11 ε nyari lerepε nyε nyε nde: «Nyāŋgwε mbam, mapi te yi wε ta taye ne mɔrɔku yeti. Sendi, mbey Tayna mɔrɔku ne hebebe. Ma wε ta nje b̄u ba mɔrɔku mete yi kele nde, bɔmɔ bɛki ne joŋgwε ké we?»

12 Sanjmbambɔ wusu Yakɔp tikima wuse ne ηgɛs ke. Nyε ne ηguru wene nè bɔnɔ bɛnɛ nè betiter bɛnɛ hɔbiya ndi mɔrɔku me ηgɛ kɔ. Ma ndana, 'wε tákɑ gba nde, wε kwɑ nyε?»

13 ε Yesus yenɔsa nyε nyε nde: «Mumɔ hɛnɛ ε hɔbiye mɔrɔku mete yike ta kɛ mbɔmbu gwe yesidysε.»

14 Yasi wete, mɔ te ε ta hɔbiye mɔrɔku mete yi mi ta nyε nyε kɛ t̄i gwe se yesidysε wete yesɔ na. Yo nde, mɔrɔku mete yi mi ta nyε nyε kɛ ta nje bε ke yotu ne nda ηgɛ te yi sokula ké, kelɔ nde, a bɛki ne joŋgwε te yi kpo ne kpo.»

15 ε nyari yenɔsa nyε nyε nde: «Nyāŋgwε mbam, nyekɔ mi mɔrɔku mete yite, ma mi nje kɛ mbɔmbu gwe yesidysε yi kala nje sendi waka nje taye mɔrɔku.»

16 ε Yesus nje lerepε nyε nyε nde: «Kεn jeba njoŋɔ, nɔ yɔkwe nje sendi waka.»

17 ε nyari yenɔsa nde: «Mi yeti ne mbam na.»

18 ε Yesus lerepε nyε nyε nde: «Yi wε lerepε ké, gbakasi. Wε yeti ne mbam gbate na, keto ke joŋgwε dsiyɔ, wε ma bε ne bembam kumɔ yitan. Mbam te yi wúne nyε joŋna ndana kɔ, yeti njoŋɔ na. Yasi te yi wε lerpima ké, yo gbakasi.»

19 Ndana, ε nyari yenɔsa nyε nyε nde: «Nyāŋgwε mbam, mi ke bɛnɛ nde, wε wete mɔ punja mεlεri me Njambiyε.»

20 Besanjmbambɔ b̄usu d̄ikima kanɔ Njambiyε ke gba keki te yɔkɔ. Yasi wete, wunε Beyuden kpál lerepε yun nde, mumɔ hɛnɛ yâkaŋgwε kanɔ Njambiyε ndi ke Yerusalem.»

21 ε Yesus yenɔsa nyε nyε nde: «Nyari, jaya yasi te yi mi lerepε nyε wε ké kimɔte. Ngimɔ ke nje yi wunε t̄i kanɔ se Sanjgwε Njambiyε ko ke keki te yɔkɔ ko ke Yerusalem na.»

22 Wunε botu be Samari yeti ke duwε yasi te yi wunε kanε ké na. Ma wuse kán su yasi te yi wuse ke duwε. Keto nje joŋgwε wúla ke yi Beyuden nje nɔ.

23 Yasi wete, ngimɔ ke nje, yo ma si dya, ngimɔ te yi gba kpasa botu b̄ete be kanε Sanjgwε Njambiyε ta kanɔ nyε ne nje te yi sisinj nè gbakasi. Keto sanjgwε Njambiyε sáj kwalɔ botu b̄ete be kanε nyε ne nje te yite.

24 Njambiyε, nyε Sisiŋ. Dete, bɔmɔ be kanε nyε, bo yâkaŋgwε kanɔ nyε ne nje te yi sisinj nè gbakasi.»

25 ε nyari yenɔsa nyε nyε nde: «Mi duwɑ nde, Mesi, yite nde *Krist ta nje. Komε nyε ta nje ké, a ta nɛmbe to meyasi hɛnɛ nyε wuse.»

26 ε Yesus lerepε nyε nyε nde: «Gba

mi kɔ, mɔ te yi wε lεpε kasi nε kɔ, gba mi ε lεpina nyε wε kɔ!»

27 Yaka nɔ, bεjekε bεnε kε yɔkwe. ε bo ηgbakima yi bεnε nde, Yesus kε lεpina bεnε nyari. Ko dete, mumɔ wεtε nε wεtε t̄i bute numbu lεpo nde: «Wε díya ba nyε ηge?» ho nde: «Yo lεpi te nda yi wúne nyε lεpε kε?»

28 Ndana, ε nyari tike mapi tayna mɔrɔku wοmete kwā kε kε mɔy dya lεpɔ nyε bοmɔ nde:

29 «Wunε njaki bεnε ndi wεtε mbam. A lεpima mεyasi hεnε te yi mi kelma kε joŋgwε dyembe kε nyε mi. 'Mbam te yeti *Krist na?»

30 Ndana, ε bo punde duwε kε mɔy dya kε komε Yesus bα kε.

31 Ke ηgimɔ te yite bεjekε bα kε ηgwεta nε Yesus lεpɔ nde: «Yekele, pa dyena wa.»

32 Yasi wεtε, ε nyε yεnsa nyε bo nde: «Mi nε mεdye te yi dya, ma wunε yeti kε duwε mεdye mεtε na.»

33 ε bεjekε lεpε tandε yan nde: «'Yite nde, wεtε mumɔ ma njεsε nyε yinjε mεdye?»

34 ε Yesus nje lεpɔ nyε bo nde: «Mεdye mεmbε, yo nde, mi kēl yasi te yi Mɔ te ε tomma mi kɔ kwadysε, tonjε sendi mεsay mεnε.»

35 'Wunε ti lεpi lεpɔ nde: «Bukwāndi ηgwεndε yini, nε bo kandi sojna nyambi kε ηgwaŋ na?» Nε lεŋgwε mεtε, mi kε lεpɔ nyε wunε nde: Wunε kāŋa misi bεnε nε mεngwaŋ. Nyambi ma dεtε, ηgimɔ sojnate ma yaka.

36 Mɔ te ε sojε nyambi kɔ kε dolɔ nduku mεsay mεnε kε bo masa mεsay. A sójna nyambi te yi ma dεtε kε, nε yo dīy kpo nε kpo. Dete, nε mɔ te ε bε bεkɔ kɔ bε nε kiya mεsosa bεnε yɔkɔ ε sojε sojna kɔ.

37 Lεpi te yi bo lεpε nda kano nde: «Mɔ te ε bε bεkɔ kɔ dεlε, ma yɔkɔ ε sojε sojna kɔ dεlε» kε, lεpi te gbakasi.

38 Ke bε mi, mi tomma wunε kε sojε nyambi kine pa bεnε bεnε nε mεsay nε mbombu na. Baŋa bεnεma

bεnε nε mεsay, ε wunε nje kε yun mbombu nε mεsay man.»

39 Ke njoka botu be Samari, budyate tikima temɔ kε yi Yesus, kεtø lεpi te yi nyari lεpima kε. A lεpima nyε bo nde: «Mbam te lεpima mεyasi hεnε te yi mi kelma kε joŋgwε dyembe kε nyε mi.»

40 Ke bοtu be Samari ma kε dolɔ Yesus kε, ε bo ηgwεta nε nyε nde, a kwāŋdyα mɔnɔ mεtu bεnε bo kε dya dyan. ε nyε kwāŋdyε mεtu yiba bεnε bo.

41 ε baŋa budyα botu be Samari nje tiki sendi temɔ kε yεnε, kεtø lεpi te yi nyε lεpima kε.

42 ε bo lεpε nyε nyari nde: «Wuse ti tiki temɔ ndana kε yεnε, kεtø yasi te yi wε yekidya nyε wuse kε na, yo kεtø wuse wokuma yasi te yi nyε lεpima kε nε mεtε musu, duwε sendi nde, yo gba nyε Mɔ te ε joŋgwε botu be mεnεti maka.»

43 Ke kɔŋ mεtu mεnɔri yiba, ε Yesus tεmε kwā kε kε Galile.

44 A kwāŋ kε mate, kεtø nyε nε ηguru wεnε dīkima lεpɔ nde, bo ti jáya mɔ punja mεlepi kε ηgbak ηgbak dya dyenε na.

45 Ndana, kε nyε ma dīy kε Galile kε, ε botu be Galile bα nyε kimotε, kεtø bo bεnεma mεyasi hεnε te yi nyε kelma kε Yerusalεm kε ηgimɔ jεsɔ *Paska Beyudεn kε, kεtø bo sendi kα kε jεsɔ.

Yesus ke sidye kɔn wεtε mɔnɔ

nyāŋgwε sɔjɑ

46 ε Yesus tεmε yɔkwe nε kɔkɔ kε Kana kε Galile kε mbεy te yi nyε ma yénsaŋgwε mɔrɔku nε mεnjam kε. Wεtε nyāŋgwε sɔjɑ kumande dya bα kε Kapernawum. Mɔnɔ wεnε, mɔnɔ mbam bα kε kɔnɔ.

47 Ke nyāŋgwε sɔjɑ kɔ ma woko nde, Yesus wulma Yuda dīy kε Galile kε, ε nyε tεmε kε bεnε nyε ηgwεta nε nyε nde, a kēn kε joŋgwε mɔnɔ wεnε, kεtø a bα nεdɔ nε sɔj.

48 ε Yesus nje lεpɔ nyε nyε nde: «Ke yun, kε wunε t̄i pa bεnε

mekekambiye nè nyangwe mèkele na, wuné tì tikò temò ne mi na.»

49 Ε nyangwe soja kò yejsa nde: «Nyangwe mbam, pa kumò nedò ke tò mbe ke ñgimò te yi mònmbè ndi ke sosò kék.»

50 Ε Yesus lèpè nyè nyè nde: «Kwañgo, mònò wò ma jù.» Mbam kò tikima temò ke lepi te yi Yesus lèpima nyè nyè kék. Ε nyè tòkè njè kwà.

51 Ndana, ke ñgimò te yi nyè bâ ke njè ke duwe kék, ε botu be mesay benè njè sañgwa ne nyè lepò nyè nyè nde, mònò wenè ma jù.

52 Ε nyè njè diye bo hawa te yi mònòsikè kandima wokuna jèwna yotu kete kék. Ε bo lèpè nyè nyè nde: «Lolna yotu sìy kwey ne yeso ke hawa wètè.»

53 Ε sañgwe ne mònò duwe nde, yo ke kiya ñgimò te yite yi Yesus lèpima nyè nyè nde: «Mònò wò ma jù» kék. Ε nyè tike temò ke yi Yesus, nyè ne ñguru wenè nè botu be tò dyene hène.

54 Mèyekambiye yibate yi Yesus kelma ke Galile kék, yo yoko yi nyè kelma ndana ke yókwà Yuda kék.

5

Yesus ke kelò nde, wètè mo

jèmti këndi

1 Ke kòngte, ε yo bë ne wètè jesò Beyuden. Ε Yesus kwà kë Yerusalèm.

2 Yìja mbey mòròku nda nyangwe matò bâ ke Yerusalèm ke këki numey te yi besam dikima kwà kete nyijé no ke moy dya kék. Bo dikima jeba nyangwe matò te kë numbu Hebere nde Betesda. Yo bâ ne membey womète yitan yi bomò dikima këndò ho wèdya kete kék.

3 Budya botu bekòn bâ metinengwe ke membey menòri. Yo bâ ne botu be dìbina misi nè botu be ndembil nè botu bete be mèbò ho be mèkol man ma jèmè bë ne fèngelenj baka. [Bo dikima diyo womète yi

ladye ñgimò te yi mòròku kande ne watinate kék.

4 Keto wètè jaki Njambiyè dikima piye yaka ne mèngimò ke nyangwe matò yinòri nje wase mòròku. Dete, bosa mumò te ε piye dìuku ke ñgimò te yi yo ndunjgwè watinate kék, kòn mò te siyma, ko yo bëki kwalò kòn te nda.]

5 Wètè mo jèmti bâ ke njokate womète me ke mesew kamòtati jo yitan jo yitati yi nyè balma ne kòn te kék.

6 Yesus bënjma nyè ke metinengwe, duwe sendi nde, mbam kò ma kwañdye budya mesew ke teri te yinòri. Ε nyè njè diye nyè nde: «We ke kwadysè nde, kòn yo sìy?»

7 Ε mo jèmti yejsa nyè nyè nde: «Nyangwe mbam, mi kinè mo te ε ta bù mi pidye ke nyangwe matò ke ñgimò te yi mòròku wate kék na. Ke ñgimò te yi mi ndi ke kë kék, wètè mumò ma kande piye ne mi.»

8 Ε Yesus lèpè nyè nyè nde: «Tëma, bongò tañ yo, këndò.»

9 Ndana ndana, ε kòn siye, ε nyè bù tañ ne kande kendi. Yo bâ yesò *Saba.

10 Ε Beyuden lèpè nyè mbam te yi Yesus sidya kòn ne kò nde: «Muka, yo yesò Saba. Mempongà me Njambiyè yeti ke nyè we dëti te yi bù tañ yo kwà nò na.»

11 Ε nyè yejsa nyè bo nde: «Mo te ε sidya kòn mbe kò lèpima nyè mi nde: «Bongò tañ yo, këndò.» »

12 Ε bo njè diye nyè nde: «Yo mo te nda lèpè nyè we nde: «Bongò tañ yo, këndò?»

13 Yasi wètè, mbam kò tì duwe mo te ε sidya kòn ne kò na, yo nde, Yesus kwañma jisè womète, keto ñgil bâ womète.

14 Diyo kék, ε benè Yesus kë sañgwa ke mbanjò Njambiyè. Ε Yesus lèpè nyè nyè nde: «Bëna, kòn yo siyma. Ma we tì basidya kelò se beya yasi na, we me njè sañgwa ne mèbòne kwà yikè yi we sañgwama nò kék.»

15 Ndana, ε mbam kwà kë lepò nyè bekum Beyuden nde, yo Yesus sidye

kōn ne.

¹⁶ Dete, ε bo kande sajna Yesus ne mélépi, keto a kelma mēkele mēte ke yeso *Saba.

¹⁷ Yasi wete, ε Yesus yenja nyε bo nde: «Sañmbε ndi ke kelō mēsay kumō ke ηgimō te yoko ndana. Mi sendi ke kelō mēsay.»

¹⁸ Ke bēkum Beyuden ma woko dēte kē, ε bo ke mbōmbu yi sā menje hēne te yi wo nyε woko. Bo sajma menje mēte ndana kwā yi mbōmbu, yeti ndi keto a tī jessé yeso Saba na, yo keto a lēpima sendi nde, Njambiyε gba sañgwε wene, bēne nyε ndi wete.

Da ke nyε Mōnō dēti te yi kelō meyasi nda nyε

¹⁹ ε Yesus kē mbōmbu lepo nyε bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nyε wunε kē: Ngε *Mōnō tī pa bēne yasi ne Da na, a ti yaka kelō yasi nda yi nyε kwadysε kē na. Keto yasi te yi Da kelε, yo ndi yite sendi yi Mōnō kelε.

²⁰ Keto Da ke kwadysε Mōnō. A ke tedye Mōnō meyasi hēne te yi nyε ne ηguru wene kele kē. A ta kē mbōmbu tedye nyε nyāngwε mēkele kwā yikε, né gba wunε ηgbakima.

²¹ Nda Da ke womiyε bēmuŋ kelō nde, bo bēki ne joŋ, dēte Mōnō ke kelō sendi nde, mumō hēne te yi nyε kwadysε nyε nyε jongwε, a ke nyε yo.

²² Yo sendi nde, Da yeti ne say pēsina jōsi mumō na. Yasi wete, a bōjma mēsay mēte hēne nyε Mōnō.

²³ Da kelma dēte, né bōmō hēne lukse Mōnō nda yi bo lukse ne nyε kē. Mō te ε ti lukse Mōnō na, mō te yeti ke lukse sendi Da, mō te ε tomma nyε kō na.

²⁴ Gbakasi yi mi lepe nyε wunε kē: Mō te ε wokε yasi te yi mi lepe tiko temō ke yi Mō te ε tomma mi kō, mō te ne jongwε te yi kpo ne kpo, a tī sañgwε ne jōsi na. Yasi wete, a duwā ke sōŋ kē ke jongwε.

²⁵ «Gbakasi yi mi lepe nyε wunε kē: Ngimō me ke wuta, yo ma si

dyā, ηgimō te yi bēmuŋ ta woko ne men Mōnō Njambiyε. Botu bēte be ta woko men ne baka ta jū.

²⁶ Keto nda Da njuku jongwε kē, dēte a kelma sendi nde, Mōnō bēki njuku jongwε.

²⁷ A nya sendi nyε dēti te yi jōse bōmō, keto nyε *Mōnō mumō.

²⁸ Lepi te yi mi lepe kē tī kel nde, wunε ηgbâkimāngwε na, keto ηgimō me ke wuta yi bōmō hēne be ke moy mēbojōṣōŋ ndana baka ta woko men Mōnō mumō.

²⁹ Baka be kelma kimō mēkele ke jongwε dyan baka ta womiyε yi bē ne jongwε te yi kpo ne kpo. Ma baka be kelma bēya mēkele ke jongwε dyan baka ta womiyε sañgwā ne jōsi.

³⁰ Mi ti yaka kelō mbe yaŋa nda yi mi kwadysε kē na. Mi jōsa lepi bēngwε yasi te yi mi wokε ke numbu Da kē. Sendi, mi pési lepi ne ηgberj, keto mi ti sāŋ, né mi kel yasi te yi mi kwadysε kē na. Yasi wete, mi sāŋ, né mi kel yasi te yi Mō te ε tomma mi kō kwadysε kē.»

Meyasi yini te yi tedye dēti Yesus kē

³¹ ε Yesus kē mbōmbu lepo nde: «Ke gba mi ne ηguru wombē lepe yasi te yi mi duwā ke kasi mbe, yite mumō tī yaka jayε nde, mi lépi gbakasi na.

³² Yo wete mumō dēle ke lepo yasi te yi nyε duwā ke kasi mbe. Mi duwā nde, yasi te yi nyε lepe ke kasi mbe kē, gbakasi.

³³ Gba wunε tomma bōmō kēnjε ke yi Janj, ε nyε lepe gbakasi.

³⁴ Yasi wete ke yembe, yo yeti ke diye nde, wete mumō pāŋ lepo yinjā yaŋa te yi nyε duwā ke kasi mbe na. Ndi nde, yasi te yi mi lepima kē, mi lépi, né wunε bē ne jongwε.

³⁵ Janj dīyma nda lambo te yi jū nyε mējasí kē. ε gba wunε bē ne nyāngwε mesosa yaka mōnō ηgimō ke moy mējasí mēne.

³⁶ «Yasi wete, mi mbe ne yasi te yi ke tedye mi nyε bōmō kwā yi Janj

tedya ké. Yasi te yi tedye yo ké, yo mèkele mète yi Da nya mi nde, mi tònjkwe ké. Gba mèkele mète yi mi kelé ké ke tedye gbate nde, yo Da tomé mi.

³⁷ «Da, Mɔ te ε tomma mi kɔ lèpima gbakasi ke kasi mbe nɛ ḥguru wene. Ko wunɛ t̄i woke men nɛ wete yeso ho bεjε mbɔmbu nɛ na.

³⁸ Ma wunɛ yeti ke bakidye mèlèpi menè ke mɔy mètemɔ mun na. Kèto wunɛ yeti ke tiko yun temɔ ne mɔ te yi nyɛ tomma kɔ na.

³⁹ «Wunɛ ném̄ba mèkana mɛ Njambiyɛ, kèto wunɛ ke tiko temɔ nde, wunɛ ta dolɔ nje joŋgwɛ te yi kpo ne kpo ke mɔyte. Yo gbate nde, mèkana mète ke lèpɔ gbakasi ke kasi mbe.

⁴⁰ Ko bεkɔ dète, wunɛ yeti ke kwadysɛ bεngwɛ mi, nɛ wunɛ bε ne joŋgwɛ na.

⁴¹ Mi yeti ke sà nde, bomo lùksa mi na.

⁴² Ndi nde, mi duwà wunɛ kandɛ nyiŋɔ to kumɔ nyɛy kol. Wunɛ yeti ke kwadysɛ Njambiyɛ ke mɔy mètemɔ mun na.

⁴³ Mi njà mbe nɛ dīnɔ Sañmbɛ nde, yo nyɛ tomé mi, ko wunɛ yeti ke jaye mi na. Ma ñge wete mumɔ nje nɛ gba dīnɔ te wene nɛ ḥguru wene nje lèpɔ mèyasi nyɛ wunɛ ké, wunɛ ta jaye nyɛ.

⁴⁴ Nda yi wunɛ kwadysɛ ndi nde, yɔkɔ lùksa jakɔsɔ kiné sà nde, Njambiyɛ nyɛrɔ lùksa wunɛ ké, 'wunɛ ta tiko temɔ ne mi nan?

⁴⁵ Wunɛ t̄i takà nde, mi ta pɛso lepi nyɛ ke numbu yun ke mbɔmbu Da na. Mɔ te ε ta kelɔ dète kɔ, yo ndi Moyisi nyɛrɔ, nyɛ yi wunɛ bε ne b̄ibina temɔ ne nyɛ kɔ.

⁴⁶ Kèto wunɛ má tiki temɔ gbate nɛ Moyisi, ma wunɛ ta tiko sendi temɔ ne mi, kèto a k̄etima mèyasi ke kasi mbe.

⁴⁷ Ma ñge wunɛ ti tike temɔ ke mèyasi mète yi Moyisi k̄etima ké, wunɛ ma nje tiko temɔ ke mèlèpi mète yi mi lèpɛ ké ne nje te yin?»

6

Yesus ke nyɛ bomo tomay

yitan medye

(Mt 14; Mk 6; Lk 9)

¹ Ke kɔŋte, ε Yesus kwà kè ke ḥginje nyangwɛ matɔ te yi bo jeba nde Matɔ te yi Galile ho nde Matɔ te yi Tiberiyad kɔ.

² ε nyangwɛ ḥgil bomo bεngwɛ nyɛ, kèto bo dīkima bεjε meyekambiye mète yi nyɛ dīkima kelɔ ke yotu botu bε kɔn ké.

³ ε Yesus bende keki kwà dīyɔ metidyɛ bεne bejekε bεne.

⁴ Jeso *Paska Beyuden b̄a ke wuta.

⁵ Ke Yesus ma kaŋe misi bεjε nde, nyangwɛ ḥgil ke nje ke yene ké, ε nyɛ lèpɛ nyɛ Filip nde: «He ta bomo ba mèdye we, nɛ bomo te baka dye?»

⁶ Yesus lèpi yinɔri, na pa woku ne yasi te yi Filip ta yenja ké. Kèto nyɛ ne ḥguru wene ma duwɛ yasi te yi nyɛ ta kelɔ ké.

⁷ ε Filip yenja nyɛ nyɛ nde: «Ko mɔni te yi yakama gbo mɔ mèsay ke mèyesɔ gɔmay yiba ti yaka bomo mèdye yi yaka nde, mumɔ hene b̄eki ne mɔnɔ mbulma yasi te yi dye na.»

⁸ ε wete jeke Yesus nde Andere te maŋ ne Simɔn Piyer lèpɛ nyɛ nyɛ nde:

⁹ «Wete mɔnɔ mbam waka ne mèmampa yitan b̄u benjanjɔ yiba. Ma yite yakama kelɔ ñge ke nyangwɛ ḥgil te yike?»

¹⁰ ε Yesus lèpɛ nde: «Wunɛ lèpi nyɛ bomo nde, bo dīy metidyɛ.» Pɔku te yi womɛte b̄a tandɛ mèmbunjɔ. ε bomo dīyɛ metidyɛ. Bembam ne bembam kumma nda bomo tomay yitan.

¹¹ Ndana, ε Yesus b̄u mèmampa. Ke nyɛ ma si nyɛ Njambiyɛ wosoko ké, ε nyɛ b̄u yo kabɔ nyɛ botu b̄ete be b̄a womɛte baka, ε nyɛ kelé sendi dète ne benjanjɔ. Mumɔ hene boŋma nda yi nyɛ kwadysɛ ké.

¹² Ke bomo ma si dīyena ditɔ ké, ε Yesus lèpɛ nyɛ bεjekε bεne nde:

«Wunε sīki wesidye mēbukwε mēte, ma yanja nje sambiyε nε gbelate.»

13 Kε mēmampa mēnōri yitan yi bōmō dya kē, bo njā wesidye mēbukwε mēte tonjε mēmakō kamō jō yiba.

14 Kε bōmō ma bēnē mēyekambiyε mēte yite yi Yesus kelma kē, ε bo diki lērō nde: «Mbam kō gbate mō punja mēlepi mē Njambiyε ε bā nde, a ta nje kē to mēneti kō.»

15 Kε Yesus ma duwε nde, bōmō kē kwaduyε nje bā nyε kē tēmbidyε kumande nē deti kē, ε nyε yōkwε nē kōkō kē ke to keki ndi nyε nyεrō.

Yesus ke kēndō ke to duku (Mt 14; Mk 6)

16 Kε bekoko ma dyā kē, ε bējekē bē Yesus sēliyε kē ke goj nyāngwε matō.

17 ε bo bēnde wētē landi yī sahiyε nō kē nō pulō Kapernawum. Yinōri tu ma kelō. Sendi, Yesus tī pa yōkwε nje dolo bo na.

18 Nyāngwε pupō bā kē kwā, ε mēkumbō kele kē duku būdyate.

19 Bo dükuma landi kēndō kumō nda kilometā yitan nē yitan jō wētē. Bo bēnē Yesus ke kēndō ke to duku kē nō pulō landi. ε bo gwe wō būdyate.

20 Yasi wētē, ε nyε lērē nyε bo nde: «Yo mi, wunε tī gwaki wō na.»

21 Ndana, ε bo bē nē mēsosa yī nyinje nyε kē landi, yaka nē landi kē tēmē kē mbey te yi bo kwadysa kē kēte kē.

Yesus kpasa mampa te yi nyε

mumō jōngwε

22 Misi pupe ηgil botu bēte bē tikama kē ηginje duku baka njā takez duwε nde, landi bā ndi wētē kwey mate. Bo duwā sendi nde, Yesus tī nyinje landi bēnē bējekē bēnē na. Yo nde, bējekē kwañma ndi bo bērō.

23 Yasi wētē, ndana yīna mēlandi njā dyā wule kē Tiberiyad ke kēki mbey te yi bo ma dyāki mampa, yite Kumande Yesus pañma pa nyε Njambiyε wosoko kē.

24 Kε ηgil ma bēnē nde, ko Yesus ko bējekē bēnē tī bē womēte kē, ε bo bēnde mēlandi mēnōri kwā kē kē Kapernawum kē sā nyε mate.

25 Kε bo ma dolo nyε mate kē ηginje duku kē, ε bo lērē nyε nyε nde: «Yekele, o njáki ba woñga ndenēn?»

26 ε Yesus yenja nyε bo nde: «Yo gba gbakasi yi mi lērē nyε wunε kē: Wunε ti sān̄ mi, kēto mēyekambiyε mēte yi wunε bēnēma kē na. Yasi wētē, wunε sān̄ mi, kēto wunε dya mampā dito.»

27 Wunε tī kel mēsay kēto mēdye mēte yi ta bēyō gwe nē ηgbōt kē na. Yasi wētē, wunε kēl mēsay kēto mēdye mēte yi ta dīyō kelō nde, wunε bēki nē jōngwε te yi kpo nē kpo. Mēdye mēte, yo *Mōnō mūmō ta nyε wunε yo, kēto yo ndi gba nyε yi Njambiyε tōkuma.»

28 Ndana, ε bo nje diyε nyε nde: «Yo yasi te nda yi wuse yākañgwε kelō, nē wuse kel mēkele mēte yi Njambiyε kwaduyε kē?»

29 ε nyε yenja nyε bo nde: «Yasi te yi Njambiyε kwadysa nde, wunε kēl kē, yo nde, wunε tīki temō kē yi mo te yi nyε tomma kō.»

30 ε bo nje lērō nyε nyε nde: «Kwalō mēyekambiyε te nda yi wē kelē yi wuse ta bēnē tīkō nē temō kē yō kē? Yo mēsay te nda wē kelē kē?»

31 Besañmbambo busu dya *man kē kongor nda yi yo kētinate kē mēkana mē Njambiyε nde: «A nya bo mēdye mēte yi wule kē dyōbō kē nde, bo dyāki.»

32 ε Yesus lērē nyε bo nde: «Gbakasi yi mi lērē nyε wunε kē: Mōyisi tī nyε wunε mēdye mēte yi wule kē dyōbō kē na. Yasi wētē, yo Sañmbe kē nyε wunε gba mēdye mēte yi wule kē dyōbō kē.»

33 Kēto mēdye mēte yi Njambiyε nyε kē, yo yōkō ε piyē wule dyōbō nje nyε botu bē mēneti maka jōngwε te yi kpo nē kpo kō.»

34 ε bo nje lērō nyε nyε nde: «Nyāngwε mbam, nyēkō wuse

mɛdye mɛte yite mɛtu hɛnɛ.»

35 «Mi mbe mɛdye mɛte yi nyɛ mumɔ jongwɛ. Mɔ te ε nje kɛ yembɛ, mɔ te t̄i gwe nja wete yeso na. Sendi, yɔkɔ ε tike temɔ ne mi, mɔ te t̄i gwe yesidye wete yeso na.

36 Yasi wete, mi ma lɛrɔ nyɛ wunɛ, ma ko bɛkɔ nde, wunɛ bɛnjma mi, wunɛ yeti ke t̄ikɔ temɔ ne mi na.

37 Bomɔ hɛnɛ be Da nyɛ mi, bo ta nje ke yembɛ. Ko mi t̄i seŋɛ mɔ te ε nje ke yembɛ kɔ na,

38 keto mi ti píkwɛ wule dyofo, né mi nje kel yasi te yi mi kwadye ké na. Yasi wete, mi njáki nje kelɔ yasi te yi Mɔ te ε tomma mi kɔ kwadye ké.

39 Yo nde, Mɔ te ε tomma mi njeso kɔ kwádyikwɛ nde, ke njoka bomɔ hɛnɛ te yi nyɛ nya mi baka, mi t̄i cimbidya mumɔ wete ne wete na. Yasi wete, mi wômkwɛ bo hɛnɛ ke njena yeso siyna mbokɔ.

40 Keto yasi te yi Sanjmbɛ kwadye ké, yo nde, mumɔ hɛnɛ ε kaŋɛ misi bɛŋɛ ne mi Mɔnɔ t̄ikɔ temɔ ne mi, mɔ te bɛki ne jongwɛ te yi kpo ne kpo. Ma mi ta womiyɛ mbe nyɛ ke njena yeso siyna mbokɔ.»

41 Dete, ε Beyudɛn nyingila ne nyɛ, keto a lɛpima nde: «Mi mbe mɛdye mɛte yi piya wule dyofo.»

42 ε bo diki lɛrɔ nde: «'Yɔkɔ yeti gba Yesus te mɔnɔ Yosep na? 'Wuse yeti ke duwɛ saŋgwɛ bɛnɛ nyangwɛ na? Ma nge ba yi nyɛ nje lɛrɔ nde, a píkwɛ wule dyofo nje nɔ kɛ?»

43 ε Yesus nje yeŋsa nyɛ bo nde: «Wunɛ t̄iki menyingila.

44 Mumɔ ti yaka nje ke yembɛ kinɛ nde, Da, Mɔ te ε tomma mi kɔ dûla nyɛ na. Ma mi ta womiyɛ mbe mɔ te ke njena yeso siyna mbokɔ.

45 Yo ketinate ke mɛkana me botu be punja mɛlepi me Njambiyɛ nde: «Njambiyɛ ta tedye bo hɛnɛ meyasi.» Mumɔ hɛnɛ ε lɛŋgwɛ mɛtɔ ke yasi te yi Da lɛpima bakidye yo, mɔ te ke nje ke yembɛ.

46 Yeti nde, wete mumɔ bɛnjma Da wete yeso na, soŋɛ ndi yɔkɔ ε wulma

pe yi Njambiyɛ nje nɔ kɔ. Yo ndi nyɛ bɛnjma Da.

47 Gbakasi yi mi lɛrɛ nyɛ wunɛ ké: Mɔ te ε tike temɔ ne mi, mɔ te ne jongwɛ te yi kpo ne kpo.

48 Mi mbe mɛdye mɛte yi nyɛ mumɔ jongwɛ.

49 Besajmbambɔ bun dya *man ke kongor. Ko bɛkɔ dete, bo gwɔ.

50 Mɛdye mɛte yi piya wule dyofo ké kél nde, mɔ te ε dye yo, a t̄i gwe na.

51 Mi mbe mɛdye mɛte yi kelɛ nde, mumɔ bɛki ne jongwɛ yi piya wule dyofo ké. Nge mumɔ dye mɛdye mɛte, a ta be ne jongwɛ kpo ne kpo. Yo nde, mɛdye mɛte yi mi ta nyɛ nyɛ ké, yo membundɔ membe. Mi ta nyɛ yo, né botu be mɛnɛti maka bɛ ne jongwɛ.»

52 Dete, ε Beyudɛn kande nyɛna meso tandɛ yan lɛrɔ nde: «Mbam kɔ yakama nyɛ wuse membundo menɛ nde, wuse dyâki ne nje te yin?»

53 ε Yesus nje lɛrɔ nyɛ bo nde: «Gbakasi yi mi lɛrɛ nyɛ wunɛ ké: Nge wunɛ ti dye membundɔ me *Mɔnɔ mumɔ, hɔbiye sendi mɛkiyɔ menɛ na, wunɛ yeti ne jongwɛ ke yotu yun na.

54 Mɔ te ε dye membundɔ membe, hɔbiye sendi mɛkiyɔ membe, mɔ te ne jongwɛ te yi kpo ne kpo. Mi ta womiyɛ nyɛ ke njena yeso siyna mbokɔ.

55 Yo nde, membundɔ membe gbate kpasa mɛdye. Mɛkiyɔ membe sendi gbate kpasa yasi te yi sidye yesidye.

56 Mɔ te ε dye membundɔ membe, hɔbiye sendi mɛkiyɔ membe, mɔ te ke temɔ mbe, mi sendi ke temɔ ne.

57 Da te ε kelɛ nde, mumɔ bɛki ne jongwɛ kɔ tomma mi. Mi jónjanangwɛ jakimɛ nyɛ. Dete sendi, mɔ te ε dye mi, mɔ te ta joŋna sendi jakimɛ mi.

58 Mɛdye mɛte yi piya wule dyofo ké, yori. Yo yeti nda *man te yi besajmbambɔ bun dya, ko bɛkɔ dete, ε bo de ndi gwe ké na. Yasi

wetə, mɔ te ε ta dye medye te yike kɔ ta diyc kpo ne kpo.»

⁵⁹ Yesus lépi melerpi maka ke ngimɔ te yi nyε bą ke tedye bɔmɔ melerpi me Njambiyε ke mbanjɔ mewesidya me Beyudən ke Kapernawum ké.

Yesus lépi melerpi mete yi nyε

bomɔ joŋgwε

⁶⁰ Ke bo ma si woko melerpi mete yi nyε lepima kέ, ε baŋa bejekε bεne budyate lere ke koŋte nde: «Lepi te yike ne dito budyate. Nda yakama biye to te kɔ?»

⁶¹ Yesus duwą ke moy temo ne nde, bejekε bεne ke nyiŋila kεto leri te yi nyε lepima kέ. ε nyε lere nyε bo nde: «'Lepi ke ke njangwε wunε?»

⁶² Ma yo ta nje bε ba nan, ηge wunε bεnε *Mɔnɔ mumɔ ke bendo yɔkwε kε ke mbey te yi nyε paŋma diyc kete kέ?

⁶³ Yo Kimɔ Sisiŋ nyε mumɔ joŋgwε. Mεmbundɔ yeti ne deti te yi kelɔ yin̄a kimɔ yasi na. Melerpi mete yi mi lepima mbe nyε wunε kέ, yo melerpi mete yi nyε mumɔ Sisiŋ Njambiyε, nyε sendi nyε joŋgwε.

⁶⁴ Yasi wetε, baŋa waka ke njoka yun yeti ke tiko temo ne mi na.» Yesus lépi dete, kεto a ma duwe botu bete bε tǐ tike temo ne nyε baka njombu yaŋa, duwe sendi mɔ te ε ta dyan gwε nyε kɔ.

⁶⁵ ε nyε kε mbɔmbu lero nde: «Yori yi mi lepima nyε wunε nde, mumɔ ti yaka nje ke yembε, ηge Da ti nyε nyε deti na.»

⁶⁶ Kande ke ηgimɔ te yite ε baŋa bejekε bεne budyate duwe ke njɔŋ ne kinε kendo se bεne bo na.

⁶⁷ ε Yesus nje diyc lero nyε bejekε te bari kamɔ jɔ yiba nde: «'Wunε sendi, wunε ke kwadye kwą?»

⁶⁸ ε Simɔn Piyer yeŋsa nyε nyε nde: «Nyan gwε Kumande, he ta nje kwą kε pe yi nda? Yo we bε ne melerpi mete yi nyε mumɔ joŋgwε te yi kpo ne kpo.

⁶⁹ Ma wuse ke tiko su temo ke yo, duwe sendi nde, wε pupuna mɔ te yi Njambiyε tɔkuma njεsε.»

⁷⁰ ε Yesus yeŋsa nyε bo nde: «'Wunε baka kamɔ jɔ yiba, yeti gba mi tɔke wunε na? Ma wetε mumɔ ke njoka yun ne *Satan.»

⁷¹ Yasi yinɔri, a lépi ne Yudas te mɔnɔ Simɔn Iskariyot, kεto yo gba nyε mɔ te ε ta dyan gwε nyε kɔ. A bą ke njoka bejekε kamɔ jɔ yiba.

7

Bemaj be Yesus yeti ke tiko temo ne nyε na

¹ Ke kɔŋ meyasi menɔri ε Yesus kwą kε medya ne medya ke Galile. A tǐ kwadye kε ke medya mete yi Yuda na, kεto bekum Beyudən díkima sɔnjε te yi wo nyε.

² Yinɔri jesɔ Beyudən yi bo díkima sumo mεbala ya kete kέ bą ke wuta.

³ ε bemaŋ ne Yesus lere nyε nyε nde: «Wε tǐ diy se waka na, kwaŋgo kε ke Yuda, nε bejekε bo bεnε sendi nyan gwε mεkele mete yi wε kele kέ.

⁴ Kεto ηge mumɔ kwadye nde, bɔmɔ dūkwε nyε, a ti kél yasi sɔdyate na. Ma nda wε ke kelɔ nyan gwε mεkele dete kέ, punjukwε yotu yɔ ne ηguru wɔ ke misi me bɔmɔ.»

⁵ Ko bemaŋ ne Yesus sendi tǐ bε ke tiko temo ne nyε na.

⁶ ε nyε nje lero nyε bo nde: «'ηgimɔ te yembε tǐ pa dyɑ na. Yasi wetε ke yun, ηgimɔ hεnε kimɔte.»

⁷ Botu bε meneti maka ti yaka bεnɔ wunε na. Yasi wetε, bo bén mi, kεto mi ke bεnε mεkele man lero nde, yo beyate.

⁸ Wunε kwāŋ yun kε jesɔ te. Ke bε mi, mi yeti ke kε mbe na, kεto ηgimɔ te yembε tǐ pa yaka na.»

⁹ Ke nyε ma si lero dete nyε bo kέ, ε nyε kwą diyc ndi kε Galile.

Mεtando ke njoka Yesus

bεnε Beyudən

10 Ndana, ke bemanj ma si kwā kē jesō kē, ε nyε tεmε mbombila kwā kē sendi mate kinε punjε yotu na.

11 Bekum Beyuden díkima sā nyε ke jesō lεpō nde: «A we?»

12 Bomō díkima lεpō kasi ne budyate ne hijihij ke njoka ḥgil. Baña díkima lεpō nde: «Mbam te kīmō mumō!» Baña nde: «Ja, a ke sebile bomō kεnje ke bεya nje.»

13 Yasi wεtε, ko mumō wεtε ne wεtε tī bε ke lεpō kasi ne ne gbas gbas ke misi mε bomō na, keto bo díkima kambō bekum Beyuden.

14 Ndana, ke metu mε jesō ma kumō ke bεmbe kē, ε Yesus kwā kē ke mbanjō Njambiyε kande tedya bomō mεlepi mε Njambiyε.

15 ε Beyuden ḥgbakima lεpō nde: «Mbam kō tī kele yinā nyāngwε sukul na. Ma a njaki nje bε ne duwā mεkana mεte yikε wulε nō we?»

16 ε Yesus nje yenja nyε bo nde: «Yasi te yi mi tedye kē ti wúla ke dyanō dyembε ne ḥguru wombε na, yasi wεtε, yo wúla ke yi Njambiyε, nyε Mō te ε tomma mi kō.

17 Nge mumō jayε nde, a ta kelō yasi te yi Njambiyε kwadysε, mō te ta duwε, ho yasi te yi mi tedye kē wúla ke yi Njambiyε, ho yo wúla ke dyanō dyembε.

18 Mō te ε lεpε yasi te yi wulε ke dyanō dyenε kō sāj nde, bomō lūksa nyε. Yasi wεtε, yōkō ε kele yasi sā nde, bomō lūksa mō te ε tomma nyε kō ke lεpō gbakasi. Sendi, a yeti mō kōtu mεkele na.

19 'Moyisi tī nyε wunε membonjga mε Njambiyε na? Ma ko mumō wεtε ne wεtε ke njoka yun yeti ke jojnā bεngwε membonjga mεte na. Keto nge yi wunε sā nje te, nē wunε wo mi kē?»

20 ε botu bεte bε bā womεte ne ḥgil te baka yenja nde: «Wε ne bεya sisin kε yotu. Mō te nda ke sā nje te yi wo we kō?»

21 ε Yesus yenja nyε bo nde: «Mi kelma ndi nyāngwε mεkele wεtε, ma wunε hεne ke ḥgbakima.

22 Moyisi nya wunε mbonjga nde, wunε pεsi bōnō bembam hεne. Yasi yinōri ti kāndā ke yi Moyisi na, yo wúla ne besaŋmbambō bεte. Yo keto mbonjga te yite yi Moyisi nya kē, ko ke yesō *Saba wunε ke pεso bōnō bembam.

23 Wunε ke pεso bōnō bembam ko ke yesō Saba, kambō wunε mε nje jōsidsye mbonjga te yi Moyisi nya kē. Nge wunε kele dεte, keto nge yi wunε nje wokō ḥgambi ne mi, keto mi sidya kōn ndiŋgεlε mumō ke yesō Saba kē?

24 Wunε tī pεsi jōsi bεngwε mberi misi mε mumō na, yasi wεtε, wunε pεsi jōsi ne ḥgbεn̄.»

25 ε baña bomō bε Yerusalεm díki lεpō nde: «'Yeti mbam kō yi bomō sā nje te yi wo nyε kō na?»

26 Ne bēnā ndi, a ke lepina ke misi mε bomō ne gbas gbas, ko dεte, bo yeti ke lεpō yaña nyε nyε na. 'Yite nde, bekum ma duwε gbatε nde, nyε *Krist?

27 Yasi wεtε, ke mbam te yōkō, wusε duwā su mbεy te yi nyε wulma kete nje nō kē. Ndi nde, komε Krist ta nje kē, ko mumō tī duwε mbεy te yi nyε wulma kete nje nō kē na.»

28 Yesus bā ke tedye bomō mεlepi mε Njambiyε ke mbanjō Njambiyε. ε nyε lεpε ne men ke kwey nde: «'Wunε lεpī gba nde, wunε duwā mi, duwε sendi mbεy te yi mi wulma kete nje nō kē? Ndi nde, mi ti njaki ne deti te yembε na. Mō te ε tomma mi kō, nyε mō te yi bomō yākāngwε tikō temō ne nyε, ma wunε yeti ke duwε nyε na.»

29 Ndi mi ke duwε mbε nyε, keto mi wúla pε yεnε nje nō. Yo nyε tomε mi.»

30 ε bo sā nje te yi biye nyε, ko bεkō dεte, mumō wεtε ne wεtε tī kεnje bā kpoke ne nyε na, keto ḥgimō ne tī pa dγa na.

31 Bomō budyate ke njoka ḥgil tikima temō ke yεnε. ε bo díki lεpō nde: «Komε *Krist ta nje kē, a ta kelō ka mεyekambiye kwā yikε yi mbam kō kelma kē?»

32 *Befarisë wokuma mèyasi mènɔri yi bòmò dìkima nyìngila kë njoka ñgil kë kasi Yesus ké. È bekum be botu be nyèna sadaka nyè Njambiyè nè Befarisë tome botu be bakidya mbanjò Njambiyè, nè bo kë biy nyè.

33 È Yesus lèpè nde: «Mi ndi nè mènɔ ñgimò te yi kwañdye sine wunè, ke kòngte, mi má yòkwe kë pe yi Mò te ε tomma mi kò.

34 Wunè ta sà mi, ko wunè tì dolò mi na. Sendi, wunè tì kumò yun kë mbey te yi mi ta diyò mbe kete na.»

35 È Beyuden nje lèpè tandè yan nde: «Yite nde, a ta kë ba we yi wuse ta diyò kinè dolò nyè ké? Yite nde, a ta kë ke yi Beyuden bete yi bo wanjima bo be diyè ke njoka Begrek baka? 'A ta kë mate kë tedye Begrek mèlèpi me Njambiyè?»

36 Yinà nde: «<Wunè ta sà mi, ko wunè tì dolò mi na,> sendi, <wunè tì kumò ke mbey te yi mi diyè mbe kete na,> a kwádyikwè lèpè komète nde ñge?»

37 Yesò siyna jesò bå nyangwè yesò jesò kwà bosa mèyesò mète yiri hène. Yesò te ε Yesus temè lèpè nè mèn ke kwey nde: «Mò te ε gwe yesidye, a njâki ke yembè nje hòbìye yasi te yi ta sidye yesidye nè ké.

38 Mèkana me Njambiyè ke lèpè nde: «Mò te ε tike temè nè mi, nyangwè mèdùku mète yi nyè jongwè ta sokula wule ke mòy nè.»

39 Yinɔri Yesus lèpè nè kasi Kimo Sisiŋ te yi botu bate be tike temè nè nyè ta bë nò ké. Yo nde, ke ñgimò te yite Njambiyè tì pa njesè Kimo Sisiŋ na, këto a tì pa yòkidye Yesus kénjé dyoðò ke mbey mèluksa mènè na.

Bekum Beyuden yeti ke jaye nde,

Yesus nyè Krist na

40 Ke ñanja botu bate be bå ke njoka ñgil baka ma woko mèlèpi mète ké, è bo lèpè nde: «Mbam kò gbaté mò punja mèlèpi me Njambiyè te yi bo dìkima lèpè nò kò.»

41 Ñanja dìkima lèpè nde: «Yòko gba *Krist.» Ñanja nde: «'Yo Krist ta wule Galile nje nò?»

42 'Mèkana me Njambiyè ti lépi nde, Krist ta wule ke kando kumande Davit ke dyà Beteléhem komè Davit dìkima diyò ké na?»

43 È ñgil baka ke bembé keto Yesus.

44 Ñanja diyma kë biye nyè. Yasi wete, ko mumò wete nè wete tì kpopè nyè na.

45 Ndana, è botu be bakidya mbanjò Njambiyè yòkwe kë dolò bekum be botu be nyèna sadaka nyè Njambiyè nè Befarisë. È bo diyè botu be bakidya mbanjò Njambiyè nde: «Ijge kelè yi wunè tì nje nè nyè ké?»

46 È bo yeñsa nde: «Ko mumò wete nè wete yeti ke duwe lèpi nda mbam te na.»

47 È Befarisë nje yeñsa nde: «'Yite nde, wunè sendi, wunè jayma nde, a sèñila wunè?»

48 'Wunè wokuma wete yesò nde, wete kum wusu ho Befarisë tikima temò nè nyè nde?»

49 È bo kë mbombu lèpè nde: «Ndi nde, gba botu baka yeti ke duwe membonga me Njambiyè na. Njambiyè ma kita nè bo.»

50 Wete mbam nde Nikòdem è kà kë bënjé Yesus wete dyoðò nè tu kò bå ke njoka Befarisë. È nyè lèpè nyè bo nde:

51 «'Yite nde, membonga musu lèpi nde, bo tèdya mumò mèbònè kinè pa woko mèn mò te yi duwe nè mèjòso mète yi nyè kelma ké na?»

52 È bo lèpè nyè nyè nde: «'Ma yite nde, wë sendi, wë mò Galile? Nëmba kimòte, wë ta bënjé nde, ko wete mò punja mèlèpi me Njambiyè tì wule wete yesò ke Galile na.» [

53 Ke kòngte, è mumò hène tòkè nje ñuwé kë tû dyenè.

8

Kasi nya te ε kelma wanja kɔ

1 È Yesus kwà nè kë ke *Keki mèoliviye.

2 Bemənjmenə sut, ε nyε yɔkwε kɛ sendi ke mbanjɔ Njambiyε. ε ηgil ɓomɔ hεnε kɛ ke yεnε. ε nyε kwɑ dīyɔ metidyε kandε tedya ɓomɔ mεlepi me Njambiyε.

3 Ndana, ε botu be ketina meyasi nè Befarisɛ b̄u wεtε nya te yi bo dolma nyε ke kelɔ wanja kɔ kɛ nɔ ke yi Yesus. ε bo b̄u nyε tεmbidye kε mbɔmbu ɓomɔ kwɑ lεpɔ nyε Yesus nde:

4 «Yekele, wuse dɔŋgidya nya kɔ ke gba kelna wanja.

5 Ke mεmboŋga mεte yi Mɔyisi kεtima kɛ, a pεsima nde, wuse lōŋ njel nyari nda yɔkɔ ne metari wo. Ma ke yɔ, wε lεpi yɔ ne ηge?»

6 Bo lεpi yinɔri yí lεbiye ne nyε, nε bo lεpi nde, a lεpinama ɓeyate. Yasi wεtε, ε Yesus butuma ketina ke ɳgbutu ne nyε bo.

7 Nda yi bo k̄a ndi mbɔmbu yí diyε nyε mediyan kɛ, ε nyε tεmε lεpɔ nyε bo nde: «Mɔ te ε duwɑ ke njoka yun nde, a t̄i pa kelɔ yinɔ ɓeyatε yasi wεtε yesɔ kɔ kānda betε tari l̄u ne nya kɔ.»

8 Ke kɔŋte, ε nyε butuma sendi ne kɔkɔ ketina ke ɳgbutu.

9 Ke bo ma woko dεte kɛ, ε bo punde wεtε wεtε kwɑ kandε ne ɓetomba ɓete kɛ nɔ. ε Yesus tika nyεrɔ ɓenε nyari ke mbɔmbu wεnε.

10 Ndana, ε Yesus tεmε lεpɔ nyε nyari nde: «Nyari, botu betε be lεpinama ne wε baka me wε? 'Ko mumɔ wεtε ne wεtε t̄i tedye wε mεbɔnε na?»

11 ε nyε yenɔsa nde: «Ko na, nyangwε mbam.» ε Yesus lεpε nyε nyε nde: «Mi sendi, mi yeti ke tedye wε mεbɔnε na. Kwango, yasi wεtε, wε t̄i basidya kelɔ se beya yasi na.»]

Yesus nde, nyε mejasi

12 ε Yesus nje basidye lεpina nyε ηgil ɓomɔ lεpɔ nde: «Mi mbe mejasi mεte yi paniyε puyε nyε botu be mεnεti maka. Mɔ te ε ɓeŋgwε mi, mɔ te t̄i kεndo ke moy yitil na, yasi wεtε, a ta ɓe ne mejasi mεte yi tedye

mumɔ nda yi nyε yâkaŋgwε joŋna nɔ kɛ.»

13 ε *Befarisɛ lεpε nyε nyε nde: «Wε ke lεpɔ yasi te yi wε duwɑ ke kasi yɔ kɛ ne ɳguru wo. Νge ɓe dεte, yasi te yi wε lεpε kɛ gba ja.»

14 ε nyε yenɔsa nyε bo nde: «Ko gba mi lεpi yasi te yi mi duwɑ ke kasi mbe ne ɳguru wombε, yasi te yi mi lεpε kɛ, gbakasi, kεto mi duwɑ mbεy te yi mi wulma kεtε nè mbεy te yi mi kε kεtε kɛ. Yasi wεtε, wune yeti ke duwε yun mbεy te yi mi wulma kεtε nè mbεy te yi mi kɛ kεtε kɛ na.

15 Wune pεsi yun jɔsi ne nje te yi ɓomɔ. Yasi wεtε, mi yeti ke pεsɔ mbe jɔsi wεtε mumɔ na.

16 Νge ɓe nde, gba mi pεsi jɔsi, pεsina jɔsi mbe ke nje, kεto mi yeti nyεrɔ na, mi sine Da, Mɔ te ε tomma mi kɔ.

17 Yo yeti ketinate ke gba mεkana mε mεmboŋga mun nde, Νge ɓomɔ yiba nje lεpɔ ndi kiya yasi ke yasi te yi bo ɓεŋma nè yi bo wokuma kɛ, lεpi te gbakasi na?

18 Gba mi ne ɳguru wombε ke lεpɔ yasi te yi mi duwɑ ke kasi mbe. Sendi, Da, Mɔ te ε tomma mi kɔ ke lεpɔ yasi te yi nyε duwɑ ke kasi mbe kɛ.»

19 ε bo nje diyε nyε nde: «Sɔŋgwε we?» ε nyε yenɔsa nde: «Ko mi ko Saŋmbε, wune yeti ke duwε mbaŋna. Wune má dukwε mi gbatε, ma wune duwɑ sendi Saŋmbε.»

20 A lεpi meyasi mεnɔri ke mbanjɔ Njambiyε ke ɳgimɔ te yi nyε ba ke tedye ɓomɔ mεlepi me Njambiyε ke mbεy te yi ɓomɔ dīki nyε meyasi ne sadaka nyε Njambiyε kɛ. Ko mumɔ wεtε ne wεtε t̄i nyε bo ke yotu ne na, kεto ɳgimɔ ne t̄i pa dγa na.

21 ε nyε nje lεpɔ sendi nyε bo nde: «Mi ke kwɑ mbe, wune ta sɔ mi, wune ta gwe ndi ke moy mεbεy mun. Ke mbεy te yi mi kɛ mbε kεtε kɛ, wune ti yaka kɛ yun mate na.»

22 ε Beyuden dīki lεpɔ tandε yan nde: «Yinɔ nde: 'Ke mbεy te yi mi kɛ mbε kεtε kɛ, wune ti yaka kɛ yun

mate na, »'yite nde, a ta wo yotu ne
ne nguru wene?»

²³ Ε Yesus yenja nyε bo nde:
«Wunε wúla yun ke mεnεti waka,
ma mi mbε mo kwey. Wunε botu
be mεnεti maka, mi yeti mbε mo
mεnεti maka na.

²⁴ Yori yi mi lεpima nyε wunε nde,
wunε ta gwe ndi ke moy mεbeyo
mun kε. Keto nje wunε ti tike temε
nde, yo gba mi mo te yi mi lεpe no ko
na, wunε ta gwe ndi ke moy mεbeyo
mun.»

²⁵ Ε bo nje diye nyε nde: «We
yo ba nda?» Ε Yesus yenja nyε bo
nde: «Ma mi lεpi sendi nde nje, 'yo
yeti yasi te yi mi diki lεpo nyε wunε
metu hεne kε na?»

²⁶ Mi ne budya mεyasi mete yi mi
yakama lεpo ke kasi yun, pεssø sendi
mεlepi mete yi bεnε wunε. Yasi
wεte, Mo te ε tomma mi njεse kɔ,
yo Mo te ε lεpe ndi gbakasi. Mεyasi
mete yi mi wokuma ke numbu ne kε,
yo ndi yite yi mi lεpe mbε nyε botu
be mεnεti maka.»

²⁷ Bomø tø be ke duwε nde, a lεpi
kasi Da nyε bo na.

²⁸ Dete, ε Yesus lεpe nyε bo nde:
«Komε wunε ta si nεgba *Mønø
mumø ke jeti tεmbidye ke kwey kε,
yo komεte yi wunε ta nje duwε sendi
nde, yo gba mi mo te yi mi lεpe no
ko. Wunε má nje duwε yεy nde, mi
ti kεl yaŋa ne dyanø te yembe na,
yasi wεte, mi lεpi mεyasi mete yi Da
tedya mi kε.»

²⁹ Mi sine mo te ε njεsa mi kɔ. A
tø tike mi nyεrø na, keto mi ke kelø
yasi te yi nyε nyε mesosa kε metu
hεne.»

³⁰ Ke Yesus ma lεpo dεte kε, ε
bomø budfyate tike temø ne nyε.

³¹ Ndana, ε nyε lεpe nyε Beyudεn
bete be tikima temø ne nyε baka
nde: «Nje wunε kε mbømbu tiko
temø ke mεlepi mεmbε metu hεne,
yite wunε gba bejekε bembε.»

³² Dete, wunε ta duwε lεpi te yi
lεpe gbakasi. Lεpi te má kelø nde,
wunε dñkwε ke diyø bala.»

³³ Ε bo yenja nyε nyε nde: «Wuse

benday be Abaraham, ko wuse tø
pa diyø bala mumø wεte yesø na.
Keto nan yi we nje lεpo nde, wuse
ta duwε ke gba diyø bala nje diyø
ne yotu su ne nguru wusu kε?»

³⁴ Ε nyε yenja nyε bo nde:
«Gbakasi yi mi lεpe nyε wunε kε:
Mumø hεne ε joŋna ke mεbeyø, nyε
bala mεbeyø.»

³⁵ Yo nde, bala ti diy kpo ne kpo
ke moy kandø na, yasi wεte, yo
mønø kandø diye kpo ne kpo ke moy
kandø.

³⁶ Nje be nde, mi *Mønø mumø
søŋa wunε ke diyø bala, yite wunε
ta duwε gbate ke diyø bala nje diyø
ne yotu yun ne nguru wun.

³⁷ Mi duwø nde, wunε benday be
Abaraham, ko bεkø dεte, wunε ke sø
nje te yi wo mi, keto mεlepi mεmbε
yeti ke nyiŋe ke moy metemø mun
na.

³⁸ Mi lεpi mbε yasi te yi mi bεnεma
ke yi Saŋmbε kε. Wunε kεl ndi sendi
yun mεyasi mete yi wunε wokuma
ne saŋgwε te wun kε.»

³⁹ Ε bo yenja lεpo nyε nyε nde:
«Abaraham saŋmbambø wusu.» Ε
Yesus lεpe nyε bo nde: «Wunε má
bεkø benday be Abaraham, ma wunε
ke kelø mεyasi nda nyε.

⁴⁰ Ma ndana, gba mi mo te ε
lεpima gbakasi nyε wunε ke mεyasi
mete yi mi wokuma ke numbu
Njambiyε kε, wunε ke sø nje te yi wo
mi. Yinɔri Abaraham tø kelø dεte na.

⁴¹ Wunε ke kelø mεkele mε
saŋgwε wun.» Ε bo lεpe nyε nyε
nde: «Wuse yeti bεnø be wanja
na. Wuse ndi ne saŋgwε wεte, yo
Njambiyε.»

⁴² Ε nyε yenja nyε bo nde: «Njam-
biyε má bεkø saŋgwε wun, ma wunε
ke kwadyø mi, keto mi wúla ke yεnε
nje nø, mi nja jakimε nyε, mi tø nje
ne dεti te yembe na, yo nde, yo nyε
tomø mi.»

⁴³ Nje ba nje kelø yi wunε ti wóku
yun lεpi te yi mi lεpe kε? Yo keto
wunε yeti ne dεti te yi lεŋgwε metø
wokø na.

⁴⁴ Gba saŋgwε wun *Kum bεya
mεkele. Ma wunε ke kwadyø kelø

meyasi mete yi saŋgwé wun bē ne mesosa kete ké. Nyé mō wona bomo kande njombu yaŋa. A yeti ne kasi ne gbakasi na, keto gbakasi yeti ke nyé na. Komé nyé kele ja ké, a lépi ndi yasi te yi punde ndi ke moy temo ne, keto nyé mō ja, yo nyé bosa mō ja.

45 Yasi wete, ke bē mi, wuné yeti ke tiko temo ne mi na, keto mi lépi yasi te yi bē gbakasi.

46 Nda ke njoka yun yakama tedye nde, mi kelma yiŋa beya yasi kō? Ma ḥge bē nde, yasi te yi mi lepe kē gbakasi, keto ḥge yi wuné ti tiki temo ne mi kē?

47 Mō te ε bē mō Njambiyé, mō te ke biye to melepi me Njambiyé, yo nde, yi wuné ti bīya yun to te kē, keto wuné yeti yun botu bē Njambiyé na.»

48 Ε Beyuden yeŋsa nyé nyé nde: «Yi wuse lepima nde, we gba *Mo Samari, we sendi ne beya sisin kē yotu kē, 'wuse kelma ja?»

49 Ε nyé yeŋsa nde: «Ko mi yeti mbe ne beya sisin kē yotu na, yo nde, mi lūksa Saŋmbé, ma wuné ke kpalɔ nje yeliyé yun mi.

50 Yasi wete, ke bē mi, mi ti sáy nde, bomo lūksa mi na. Yo ne wete mumo te ε sā nde, bomo lūksa mi, yo nyé ke peso josi bomo.

51 Gbakasi yi mi lepe nyé wuné kē: ḥge mumo bakidye melepi membe, ko a tí gwe na.»

52 Ε Beyuden nje lepo nyé nyé nde: «He duwā ndana yey nde, we ne beya sisin kē yotu. Abaraham gwā, botu bē punja melepi me Njambiyé ma gwe sendi, ma ḥge nje kelō yi we lepe nde: < ḥge mumo bakidye melepi membe, ko a tí gwe > kē?»

53 We táká nde, we kwā saŋmbambō wusu Abaraham ε gwā kō nde? Botu bē punja melepi me Njambiyé ma gwe sendi, we táká yo nde, we ba nda?»

54 Ε nyé yeŋsa nde: « ḥge gba mi ne ḥguru wombe lukse yotu mbe, luksa yotu te yite gbélate. Yo

Saŋmbé te yi wuné lepe nde, nyé Njambiyé wun kō, yo nyé ke lukse mi.

55 Yasi wete, wuné yeti ke duwe nyé na. Ke bē mi, mi ke duwe nyé. ḥge mi lepe nde, mi yeti ke duwe nyé na, yite mi me mō ja nda wuné. Yo nde, mi duwā nyé, bakidye sendi melepi mené.

56 Saŋmbambō wun Abaraham díkima take nde, a ta bēŋe ḥgimō te yi mi ta nje kete kē, ε nyé woke mesosa budyate. Kumō kē, ε nyé bēŋe ḥgimō te gbate, ε nyé sosa.»

57 Ε Beyuden lepe nyé nyé nde: «We tī pa kumō gbela mesew kamotan na, 'we nde, we bēŋma Abaraham nde?»

58 Ε Yesus yeŋsa nyé bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nyé wuné kē: Piŋo te yi bo tī pa ja Abaraham na, mi me mbe kete.»

59 Ndana, ε bo tōke metari, né bo lū ne nyé. Yasi wete, ε nyé sōma kwā pundo ke mbanjō Njambiyé.

9

Yesus ke bute misi me wete mbam

1 Ndana, ke ḥgimō te yi Yesus bā ke tōke nje kwā nō kē, ε nyé bēŋe wete mbam te ε jadya ndi ne dībina misi kō.

2 Ε bējeké bēne diye nyé nde: «Yekele, keto ḥge yi mbam ko jadya ne dībina misi kē? 'Yo keto yiŋa beya mēkele mené ne ḥguru wene ho keto yiŋa beya mēkele me saŋgwé bēne nyanḡwé?»

3 Ε Yesus yeŋsa nde: «Yeti nde, nyé ho saŋgwé bēne nyanḡwé kelma yiŋa beya mēkele na. Yo nde, a jádyikwé ne dībina misi, né Njambiyé punje nyanḡwé mēkele mené ke yotu ne.

4 Ke ḥgimō te yi yeso ndi kete kē, wuse yākaŋgwé kelō mesay me mo te ε tomma mi kō. Tu me ke nje, ḥgimō te yi mumo ti yaka kelō se mesay na.

5 Piŋo te yi mi ndi ke meneti maka, mi mbe mejasí te yi paniye puye nyé botu bē meneti.»

6 Ké nyé ma si lepo dete kék, ε nyé sa méséri ke meneti bulo yo ne méséri lombé ke misi me mo díbina misi

7 Lepo nyé nyé nde: «Kéndó ke weye misi mo ke Siloy.» To Siloy nde Mo te yi bo tomma nyé kó. ε nyé temé kwá kék weye misi. A yókwá mate, a me ke bénje yasi ne ηgelele.

8 Ndana, ε botu bête be dikima diyo wete béné mbam kó nè botu bête be dikima bénje nyé ke jombo meyasi baka lepe nde: «'Yeti gba mbam kó ε dikima diyo metidye diki jombo meyasi kó na?»

9 ε baña diki lepo nde: «Yo nyé.» Baña nde: «Ja, béné nyé bónjanqwé bónjanqwé.» ε nyé ne ηguru wene lepe nde: «Yo gba mi kó.»

10 ε bo nje diye nyé nde: «Yo kwañnama nan yi misi mo butunama nō kék?»

11 ε nyé yejsa nde: «Wete mbam nde Yesus bulma meneti lombé ke misi membe nje lepo nyé mi nde: <Ken ke Siloy kék weye misi mo.» Mi ká. Ké mi ma si weye misi membe kék, ε mi kande bénja yasi.»

12 ε bo diye nyé nde: «Mbam te we?» ε nyé yejsa nde: «Mi ti duwe na.»

13 Ndana, ε bo bù mo te ε bá mbombu ne díbina misi kó kék nō ke yi *Befarisé.

14 Yasi yinori Yesus búl meneti bute ne misi me mbam kó ke yeso *Saba.

15 Yori yi Befarisé diyma sendi mbam kó yasi te yi kwañnama yi keló nde, a bénjanqwé ndana kék. ε nyé lepe nyé bo nde: «A lombuma mesóro ke misi membe, ε mi kwá kék weye misi, ma ndana mi ke bénje yasi.»

16 ε baña Befarisé diki lepo nde: «Yeti Njambiyé njesé nyé na, kétó a yeti ke jesó mbonga te ε lepe kasi Saba kék na.» Baña dikima lepo yan nde: «'Mo mèbeyó yakama keló ka kwaló mèyekambiye mète yiké yi nyé kelma kék?» ε bo baka ke bembé.

17 ε bo nje kwá sendi wolo diye mo te ε bá mbombu ne díbina misi kó nde: «We lépi yo ne ηge ke kasi mbam te? We lépi ne ηge ke say te yi nyé kelma bute ne misi mo kék?» ε nyé yejsa nde: «Nyé mo punja melerpi me Njambiyé.»

18 Ko bekum Beyuden tí kwadysé jaye nde, mbam kó bá mbombu ne díbina misi, jaye sendi nde, a njáki nje bénja ndana na. Dete, ε bo jeba sañgwé béné nyangwé.

19 ε *Befarisé diye bo nde: «Yókó móno wun yi wuné lepe nde, a jadya ne díbina misi kó? Yo kwañnama nan yi nyé me ke bénje yasi ndana kék?»

20 ε bo yejsa nde: «Wuse ke duwe nde, yókó móno wusu, duwe sendi nde, a jadya ne díbina misi.

21 Ndi nde, yi lepo ne yasi te yi kwañnama nde, a bénjanqwé ndana nè mo te ε butuma misi mené kó, wuse yeti ke duwe yaña kete na. A me mumó, wuné díya ndi nyé, nyé ne ηguru wene ta yejsa nyé wúné.»

22 Sañgwé béné nyangwé yéñsañgwé dete, kétó bo bá ke kambo bekum Beyuden, kétó bekum Beyuden ma nyé ηgiñ nde, ηge mumó jaye ke mbombu bomo nde, Yesus nyé *Krist, ko mo te tí nate se mbanjo mewesidya man wete yeso na.

23 Yo kétó te yite yi sañgwé béné nyangwé lepima nde: <A me mumó, wuné díya ndi nyé> kék.

24 Dete, ε *Befarisé basidye jeba mbam kó lepo nyé nyé nde: «Lepo gbakasi nyé wuse ke mbombu Njambiyé. He duwá nde, mbam te mo mèbeyó.»

25 ε nyé nje yejsa nde: «ηge bē nde, nyé mo mèbeyó, mi yeti ke duwe na, siya yasi te yi mi duwá, yo nde, mi tí bē ke bénje yasi ne mbombu na, ma ndana mi me ke bénje yasi.»

26 ε bo diye nyé nde: «A kelma yasi te nda ke yotu yo? A kelma nan bute ne misi mo?»

27 ε nyé yejsa nyé bo nde: «Mi

ma si lero yasi te yi kwañnama kék nyé wuné, ma wuné tì kwadysé wokó na. 'Wuné kwádyikwé nde, mi kálañgwé yekidye sendi nyé wuné kétó njé? 'Wuné sendi kë kwadysé njé bë sejeké bëne?»

28 Ε bo toyé nyé lero nde: «Yo gba wé bë jeké wene, kë bë wuse, wuse su sejeké bë Møyisi.

29 Wuse duwá su nde, Njambiyé lepinama nyé Møyisi. Ma kë bë mbam te yókó, ho a wúla we njé nò, wuse yeti kë duwé na.»

30 Ε mbam te ε bá mbombu ne díbiná misi kó yénsa nyé bo nde: «Yo gba yasi te yi njgbakima yí woko nde, ho a wúla we njé nò, wuné yeti kë duwé na, ma yo nyé bùte misi mémbe.»

31 Wuse duwá nde, Njambiyé ti jáya mèngweta me botu mèbeyó na. Yasi wéte, a jáya mèngweta me mó te ε kane nyé tu ne yesó, keló yasi te yi nyé Njambiyé kwadysé kék.

32 Kandé ne bëtomba mumó wéte ne wéte tì pa wokó wéte yesó nde, wéte mumó bùtuma misi me mó te ε jadysa ne díbiná misi kó na.

33 Má bëki nde, yeti Njambiyé tomé mbam te njesé na, ma nyé tì kelé yaña na.»

34 Ε bo yénsa lero nyé nyé nde: «Kandé yi bo ma jáki ne wé kumó ndana wé ke moy mèbeyó ne pitik, yasi te nda yi wé ta tedye wuse kék?» Ε bo dñudysa nyé punje kénje së.

35 Yesus wokuma nde, bo dñudysa mbam te ε bá mbombu ne díbiná misi kó. Ε Yesus sañgwa ne nyé kwá diysa nyé nde: «'Wé ke tikó temó ke yi *Mónó mumó?»

36 Ε nyé yénsa nde: «Nyañgwé mbam, Mónó mumó te mbete ba nda? Lero, né mi tiki temó ne nyé.»

37 Ε Yesus lerpé nyé nyé nde: «Wé ma bëne nyé, yo gba nyé ε ke lepina ndana nyé wé kó.»

38 Ε mbam lerpé nde: «Nyañgwé mbam, mi ke tikó temó ne nyé.» Ε nyé kwá kuse mèbeyó ke mbombu Yesus kano nyé.

39 Ε Yesus njé lero nde: «Mi njá ke mèneti maka, né jösi bë kete, né botu bëte fe yeti kë bëne yasi baka bëne yasi, né botu bëte fe kë bëne yasi baka njé bë ne díbiná misi.»

40 Κë bája *Befarisé bëte fe bá bëne fe Yesus baka ma wokó dëte kék, ε bo diysa nyé nde: «'Yite nde, wuse sendi, misi musu díbinaté?»

41 Ε Yesus yénsa nyé bo nde: «Misi mun má bëki díbinaté, ma wuné yeti ne mèbeyó na. Yasi wéte, wuné ke lero ndana nde: <Wuse kë bëne yasi kimôte,> dëte mèbeyó mun ta díyó bëne ke to yun.»

10

Kasi kimó mō bakidya besam

1 Yesus njá ke mbombu lero nde: «Gbakasi yi mi lerpé nyé wuné kék: «Mō te ε diysa kiné kwá ne numey kakwe besam yí nyiñé nò ke moyte na, njé nyé kpaló kwá ne wéte njé dële, mó te mó gubó, nyé nyañgwé mó kelna beya mëkele.»

2 Yo nde, mó te ε kwá ne numey nyiñé nò ke moy kakwe, mó te mó bakidya besam.

3 Sanjele te ε dñiyé ke numey kakwe kó bùta numey nyé nyé, wé bënya kék, besam ke wokó men ne. A má jeba bo wéte wéte ne dñicó dyan njgbosó bo pundi nò.

4 Njé nyé si punje besam bëne hëne dëte kék, a ma kwá mbombu, bo ke kón ne, këto bo ke duwé men ne.

5 Yasi wéte, ko bo yeti ne deti te yi bëngwé gbela mumó na, bo ta kambó nyé londó kë ne nañ, këto bo yeti ke duwé men gbela bomó na.»

6 Yesus lepinama ne njé kano dëte nyé bo, yasi wéte, bo tì biye to yasi te yi nyé lepima nyé bo kék na.

7 Ε Yesus njé lero sendi nyé bo nde: «Gbakasi yi mi lerpé nyé wuné kék: Mi mbe numey te yi besam kwá kete yí nyiñé nò ke moy kakwe kék.»

8 Bomó hëne fe kandima njé ne mi baka botu fe gubó, bo botu fe nyañgwé kelna beya mëkele. Yasi

wetē, besam t̄ lēngwē metō ke men yan na.

⁹ Mi mbe numey, nge mumō nyijē ne nje te wombē, a ta jū. A ta nyijē pundo dolō medye te yi dyē.

¹⁰ Siya yasi te yi mō gubō nje kelō, yo ndi gubuna yasi, ndi wonate nē girisate. Mi njā mbe, nē besam bē ne jongwē, nē bo jongna ke moy nyēngwē.

¹¹ Mi mbe kimō mō bakidya besam. Kimō mō bakidya besam nyéki jongwē dyenē kēto besam benē.

¹² Yasi wetē, mō te ε nje bakidye besam kēto mōni kō yeti gba mō bakidya besam na, kēto besam yeti besam benē na. Nge nyē bēnē nygwey ke nje, we bēnja, a tikima besam sedye kwā, nygwey má dya biye baña, bari ma si wanja kwā.

¹³ Mō te ε nje bakidye besam kēto mōni kō sediyikwē kwā, kēto yo ndi kēto mōni yi nyē bakidye besam, yeti kasi ne ne bo na.

¹⁴ Mi mbe kimō mō bakidya besam. Mi ke duwē besam bembē, besam bembē ke duwē sendi mi.

¹⁵ Yo sendi dēte nda yi Da ke duwē mi, mi sendi ke duwē nyē. Mi ke nyē jongwē dyembē kēto besam bembē.

¹⁶ Mi ne baña besam bembē bē yeti ke moy kakwē te yike na. Mi yākañgwē ḥgbōsō sendi bo nje nō. Bo ta wokō men mbe, bo má nje bē ndi kuru besam wetē nē mō bakidya yan wetē.

¹⁷ Da kwádyikwē mi, yo kēto mi ke nyē jongwē dyembē yi ladye bū sendi yo ne kōkō.

¹⁸ Kine mumō wetē ne wetē ε yakama pēsō jongwē dyembē na. Yasi wetē, yo mi ne ḥguru wombē ke nyē jongwē dyembē. Mi ne dēti te yi nyē jongwē dyembē, mi sendi ne dēti te yi bū yo ne kōkō. Yo Sañmbē lepe nde, mi kēl dēte..»

¹⁹ ε mēlepi menori kele nde, Beyuden bākañgwē sendi wolo ke bembē.

²⁰ ε budya bōmō ke njokate lepe nde: «A ne beya sisin̄ ke yotu, a ke

kōnō ne boku. Kēto nge yi wunē lēngwē metō ke yasi te yi nyē lepe kē?»

²¹ ε baña lepe yan nde: «Mō te ε ne beya sisin̄ ke yotu kō ti lépinan̄gwē deke na. 'Beya sisin̄ ne dēti te yi kelō nde, mō dībina misi bēn̄nañgwē nde?»

²² Bo bā ke kelō jesō yi take nē yeso te yi bo kañma ne mbanjō Njambiyē te ε Yerusalēm nyē Njam̄biyē kē. Yo bā ke ḥgimō abekata.

²³ Yesus bā ke yombila ke moy mbanjō Njambiyē ke mbe y te yi bo dīkima jeña nde Nje Salomōn̄ kē.

²⁴ Ndana, ε Beyuden nje litō nyē lepo nyē nyē nde: «'Wē kwádyikwē nde, wuse dīy ne meso ke temō kumō ke ḥgimō te yin? Nge bē nde, yo we *Krist, lepo ne sañsañ nyē wuse.»

²⁵ ε Yesus yeñsa nyē bo nde: «Mi ma si lepo nyē wunē, ma wunē yeti ke tikō temō ke mēlepi mēte na. Mēkele mēte yi Sañmbē nyē mi dēti nde, mi kēl kē ke tedye mi nyē wunē.

²⁶ Yasi wetē, wunē yeti ke tikō yun temō ke yembē na, kēto wunē yeti ke njoka besam bembē na.

²⁷ Besam bembē ke wokō men mbe, mi ke duwē mbe bo, bo ke bēngwē sendi mi.

²⁸ Mi ke nyē mbe bo jongwē te yi kpo ne kpo, ko bo tī gwe yambilē na. Sendi, ko mumō wetē ne wetē tī sukō bo ke mēbō mēmbē na.

²⁹ Sañmbē, mō te ε nya mi bo kō kwā bōmō hēnē, ko mumō wetē ne wetē yeti ne dēti te yi sukō bo ke mēbō me Da na.

³⁰ Sine Da ndi kiya yasi wetē.»

³¹ Ndana, ε Beyuden tōkē sendi mētarī wolo, nē bo lū ne nyē wo.

³² ε Yesus yeñsa nyē bo nde: «Mi kelma budya kimō mēkele mēte yi Da lepima nde, mi kēl kē ke misi mun, ma ke njoka mēkele mēte, wunē kwádyikwē lū mi ne mētarī wo kēto mēkele te yen?»

³³ ε bo yeñsa nyē nyē nde: «Wuse ti kwádyikwē lū we ne mētarī wo kēto wetē kimō mēkele na, yasi wetē,

wuse kwádyikwé lú wé ne mëtari wo, këto wé ke gbutó ne Njambiyé, këto gbela wé mumó ke kpaló lëro nde, wé Njambiyé!»

34 Ε Yesus yenja nyé bo nde: «'Yo yeti gba ketinate ke mëkana me mëmbongá mun nde: < Njambiyé lëpima nde: Wuné benjambiyé na? »

35 Wuse duwá nde, mumó ti yaka soñé yasi te yi yo ma ñé ketinate ke mëkana me Njambiyé ké na. Ma ñge Njambiyé jeba botu bête be mëlepi mëne lëpinama nyé bo baka nde benjambiyé,

36 këto ñge yi wuné nje lëro gba ne mi mò te ε Da tòkuma tomó njese ke mënëti maka kó nde, mi ke gbutó ne nyé, këto mi lëpima nde, mi Mónó wene kék?

37 Ñge mi diyé kiné keló mëkele me Sañmbe na, komete, wuné tí tiki temó ne mi na.

38 Yasi wëte, ñge ñe nde, mi ke keló mëkele me Sañmbe, ko ñekó nde, wuné tí tike temó ne mi na, wuné yékidya tikó temó ke mëkele mëte yi mi kele kék, né wuné duwé kimote kë no mbombu nde, Da ke yembé, mi sendi ke yené..»

39 Ndana, ε bo kala sá nje te yi ñiye nyé, yasi wëte, ε nyé bôla kwá.

40 Ε nyé ñuwé ne kókó kë ke ñginjé Yurdé, ke mbey te yi Jañ ma kánda tòpuna ñomó ke mòròku kete kék. Ε nyé kwá diyó mate.

41 Ε ñomó budiyate nje ke yené. Ε bo díki lëro nde: «Jañ tí kele ko mëyekambiye wëte ne wëte na, yasi wëte, yasi hëne te yi nyé lëpima ke kasi mbam kó kék, gbakasi.»

42 Ε ñomó budiyate tike temó ke yi Yesus ke mbey yinori.

11

Yesus ke womiye Lasar

1 Wëte mbam nde Lasar balma ne kón. A bâ mò Betani, dya Mariya ñené mañ wene Marta.

2 Yo bâ Mariya te ε lòmbuma lòbinda ke mëkol me Kumande Yesus titó yo ne nyiñó to ne kó. Yo ñyombu dyene Lasar kón.

3 Ε ñeduyombu ñené baka yiba tomé mumó kë lëro nyé Yesus nde: «Nyançgwé Kumande ñená, soñ temó wó ke kón.»

4 Κε Yesus ma wokó dëte kék, ε nyé lëre nde: «Kón te yeti kón soñ na, yasi wëte, yo kón te yi Njambiyé ta tedye nyançgwé dëti méluksa mënë, né Mónó wene ñé ne méluksa ke kón te.»

5 Temó Yesus bâ ke yotu Marta ñené mañ bû ñyombu dyan Lasar.

6 Κε nyé ma si wokó kasi kón Lasar kék, ε nyé nje kwançdye sendi mëtu yiba ndi ke mbey te komé nyé bâ kék.

7 Κe kónjte, ε nyé lëre nyé bejeké ñené nde: «Wuse yôkwé ne kókó kék Yuda.»

8 Ε bejeké lëre nyé nyé nde: «Yekele, kónjte tí pa kikó na, Beyudéñ kwadysa lú wé ne mëtari wo, ma ndana 'wé ke kwadysé yôkwé ne kókó kék sendi mate nde?»

9 Ε nyé yenja nde: «'Yeso wëte yeti ne hawa kamó jo yiba na? Ñge mumó këndé ne yeso, a yeti ke ñomiyé baki na, këto a ke ñené mejasí me yeso.»

10 Ma yasi wëte, ñge mumó këndé ne tu, a ke ñomiyé baki, këto a kiné mejasí ke yotu ne na.»

11 Κe nyé ma si lëro dëte kék, ε nyé nje lëro nyé bo nde: «Só wusu Lasar ke jakó, yasi wëte, mi ta kë jemé nyé.»

12 Ε bejeké lëre nyé nyé nde: «Nyançgwé Kumande, ñge ñé nde, a ke jakó, yotu ne ta ñgbanjo lalé.»

13 Yasi yinori Yesus lépi ne kasi soñ Lasar. Yasi wëte, ke yan, bo takima yan nde, a lépi ne gbela jakó.

14 Dete, ε Yesus nje lëro ne gbas gbas nyé bo nde: «Lasar ma gwe.»

15 Ma ñge mi ñené wuné déké kék, mi ne mesosa, këto mi tí ñé ke mbey te na. Dete, wuné ta nje tikó temó ne mi. Yasi wëte, he kén mate.»

16 Ndana, ε Tomasi te yi bo díkima jeba sendi nde Beadan kó lëre nyé njiñ ne nde: «Wuse sendi, he kén mate, né sine ñé Nyançgwé Kumande kë gwe mate.»

17 Ke Yesus ma dyā ké, a njáki dolō nde, yo mē metu yini yi bo pumbuma ne Lasar ké.

18 Betani bā ke keki Yerusalem, njokate tī kumē kilomēta yitati na.

19 Dete, ε Beyudēn budyate nje bēnejse Marta bēne Mariya ke sōj dyōmbu dyan yí nyē bo mēngite.

20 Ndana, ke Marta ma wokō nde, Yesus ke nje ké, ε nyē kwā kē sañgwa ne nyē, ε Mariya diye ne ke tū.

21 Ε Marta lerep nyē Yesus nde: «Nyanjwē Kumande, we má bēki waka, ma dyōmbu dyembē tī gwe na.»

22 Yasi wēte, mi duwā nde, ko ndana yasi hēne te yi we ta diye Njambiyē, a ta nyē we yo.»

23 Ε Yesus lerep nyē nyē nde: «Dyōmbu dyō ta womiyē.»

24 Ε Marta yenja nyē nyē nde: «Mi duwā nde, a ta womiyē komē bēmuñ ta womiyē nō ke njena yeso siyna mbokō ké.»

25 Ε Yesus lerep nyē nyē nde: «Mi mbe mō womiya bēmuñ, mi sendi joñgwē. Mō te ε tike temō ne mi, mō te ta jū, ko bēkō nde, a gwâki.»

26 Sendi, mumō hēne ε joñna tiko temō ne mi, ko mō te tī gwe na. 'We ke tiko temō ke lepi te nde?»

27 Ε Marta yenja nyē nyē nde: «J, Nyanjwē Kumande. Mi ma tiko temō nde, we *Krist, Mōno Njambiyē, yōkō yi bā nde, a yâkañgwē nje ke mēneti maka kō.»

28 Ke nyē ma si lepo dete ké, ε nyē kwā mbombila kē lepo nyē mañ wene Mariya nde: «Yekele ma dyā, a ke jeba we.»

29 Ke Mariya ma wokō ndi dete ké, ε nyē temē ne ḥget kwā kē pe yi Yesus.

30 Yinori Yesus tī pa nyiñe moy dyā na, a bā ndi ke mbe te yi Marta kā sañgwa ne nyē ké.

31 Ndana, ke Beyudēn bête be bā bēne be Mariya ke tū ke nyēna nyē mēngite baka ma bēnejse nde, a temma ne ḥget pundō ké, ε bo

bēngwē nyē, take nde, a kén ke bōñsōñ kē lelo.

32 Ke Mariya ma kumō ke mbe te yi Yesus bā kete, kañe misi bēnejse nje nyē ké, ε nyē bāle ke mēkol mēne lepo nyē nyē nde: «Nyanjwē Kumande, we má bēki waka, ma dyōmbu dyembē tī gwe na.»

33 Ke Yesus ma bēnejse Mariya ke lelo, bēnejse Beyudēn bête be njā bēne be Mariya ke lelo sendi ké, ε ḥgambi sōj kwā nyē, ε metakina nje nyē ke temō.

34 Ε nyē diye bo nde: «Wunē púmbu nyē we?» Ε bo yenja nyē nyē nde: «Nyanjwē Kumande, injā bēnejse.»

35 Ε Yesus lele.

36 Ε Beyudēn diye lepo nde: «Nē bēña ndi, a bā ke kwadysē nyē budyate.»

37 Ε baña ke njokate lerep yan nde: «'Gba mbam kō ε bētuma misi mē mō dībina misi kō, ma nyē ti yaka kelō nde, Lasar ti gwâki na?»

38 Ε ḥgambi sōj basidye kwā Yesus, ε nyē kwā kē ke bōñsōñ. Bōñsōñ te bā ḥguku tari, bo bōñma wēte tari dībō ne numbu te.

39 Ε Yesus lerep nde: «Wunē njēña tari soñe.» Ε Marta te dyōmbu ne Lasar te ε gwā kō lepo nyē nyē nde: «Nyanjwē Kumande, a mē ke numbō ndana, kēto yo mē metu yini yi bo pumbuma ne nyē ké.»

40 Ε Yesus lerep nyē nyē nde: «'Mi tī lerep nyē we nde, ḥge we tike temō ke lepi te yi mi lerep kē, we ta bēnejse nyāñgwē dēti mēluksa mē Njambiyē na?»

41 Ndana ké, ε bo njēñe tari soñe. Ε Yesus kañe misi kēnjē kwey lepo nde: «Da, mi ke nyē we wosoko, kēto we ma wokō mēngwēta mēmbe.

42 Yo nde, mi duwā mbe nde, we ke wokō mēngwēta mēmbe kpo ne kpo. Yasi wēte, mi lépi yikē kēto ḥgil te yikē yi ma wesidya ke keki mbe kē, nē bo tiki temō nde, yo we tome mi njesē.»

43 Kε nyε ma si lεpɔ̄ dεte kέ, ε nyε kembidya lεpɔ̄ ne mεn ke kwey nde: «Lasar, pundi.»

44 ε mo te ε bā ndana muñte ko pundi, mεbō nē mεkol bōynate ne melambō, to nē mbombu bā sendi bōynate ne wete pεl kando. ε Yesus lεre nyε bōmō nde: «Wunε sōnja meyasi mεnori ke yotu ne, tiko nyε, na kwā.»

Nyanjwε botu be misɔ̄n Beyuden ke

sangwε ηgiη suηgwε ne Yesus

45 Beyuden budyate be njā ke yi Mariya baka bεjma yasi te yi Yesus kelma kέ, ε bo tike temo ke yene.

46 Yasi wete, bāna ke njokate kwañma kέ dolɔ̄ *Befarisç yekidye yasi te yi Yesus kelma kέ nyε bo.

47 Ndana, ε bεkum be botu be nyena sadaka nyε Njambiyε nē Befarisç wesidye botu bεte be bā kε njonj botu be nyanjwε jɔ̄si Beyuden baka lεpɔ̄ nde: «Hε ta kelɔ̄ yikε nan, kεto mbam kɔ̄ ke kelɔ̄ budya meyekambiye?»

48 Ma ηge wuse bεjε ne misi nde, a kén mbombu yí kelɔ̄ mεkele mεte, bōmō hεne ta tiko temo ke yene, wε bεjε, botu bεte be dīyε ne mεnεti me Rom baka ta nje yañgile mbanjō Njambiyε su ne kando dīyusu.»

49 Ndana, ε wete ke njoka yan nde Kayif ε bā nyanjwε kum botu be nyena sadaka nyε Njambiyε ke sew te εte ko lεre nyε bo nde: «Ko gba wunε kinε dīyɔ̄go na!»

50 'Wunε yeti ke duwε nde, yo kimote pe yun nde, mūmō wete gwāki ke numbu kando, lajsa nde, bo gīrisa ndiñgεle kando na?»

51 Yinɔ̄ri yi Kayif lεpima kέ, yo ti wúla ke dīyāñ dīyene ne ηguru wene na. Yo nde, a lεpi kεto a bā nyanjwε kum botu be nyena sadaka nyε Njambiyε ke sew te εte, ε nyε punje lεpi te yi wulma ke numbu Njambiyε yi bā nde, yo ta kelna kέ. ε nyε kande si lεpɔ̄ nde,

Yesus yâkañgwε gwe kεto kando dyan Beyuden.

52 Ma yo tī bε ndi kεto kando Beyuden bεpɔ̄ na, yasi wete, yo ta bε sendi yí sangwε bōnō be Njambiyε be dīyε mεmbεy ne mεmbεy, nē bo nje bε ndi njɔ̄j wete.

53 Kande yesɔ̄ te, ε bo nyε ηgiη yí sā ne nje te yi bo yakama wo ne Yesus.

54 Dete, Yesus tī yombila punje se yotu ke njoka Beyuden na. Yasi wete, a njā duwε komete kwā kέ ke pōku mεnεti mεte yi kέ kεki konjor kέ, ke wete dīyε nde Efrayim. ε nyε kwā dīyɔ̄ mate bεne bejekε bεne.

55 Jeso *Paska Beyuden bā kε wuta, ε budyat bōmō tεme ke mεdya yí kέ pe Yerusalεm, yite jesɔ̄ tī pa kande na. Bo kandima kwā, nē bo pa kέ weya sεmbō bεngwε mεmboñga mε misɔ̄n yan.

56 ε bo dīki sā Yesus, dīki lεpɔ̄ diyna tandε yan ke mbanjō Njambiyε nde: «Nε bεjε nan? Nε tákā gba nde, a ta nje ke jesɔ̄ wa?»

57 Yinɔ̄ri bεkum be botu be nyena sadaka nyε Njambiyε nē *Befarisç ma lεpɔ̄ nyε bōmō nde, ηge wete mūmō duwε mbεy te yi Yesus dīyε kεte kέ, nē nyε kēn lεpɔ̄, nē bo kέ bīy nyε.

12

Mariya ke lōmbε lōbinda ke

mεkol mε Yesus (Mt 26; Mk 14)

1 Piñj te yi jesο *Paska bεukwā mεtu yitan jo wete, ε Yesus kwā kέ ke Betani, ke dīyε te komε Lasar te yi nyε joñgwa ke njoka bεmuñ kō dīkima dīyɔ̄ kέ.

2 Kumō mate, ε bo kelε mεdye jeba ne nyε. Marta bā ne mεsay mε kabina mεdye nyε bōmō. Lasar bā sendi ke njoka botu bεte yi bo bā kε mbεy mεdye bεne be Yesus baka.

3 Diyɔ kέ, ε Mariya bā wete ndaki ne yiña lōbinda te yi dīyε budyat mōni yaka lita ke bεmbe. Yo bā ne sεñgεleñ, bo tī pa pulε yo ne yiña

yasi na. Ε nyε bū nje lombē ke mēkol mē Yesus kwā titō yo ne nyiñō to ne. Ε tul te si ḥngangile ndiñgēle tū.

4 Ε Yudas Iskariyot te wete jekē Yesus, yōkō ε ta dyañgwē nyε ko lepe nde:

5 «Keto ḥge yi bo tī dyañgwē lōbinda te yike yi yaka buyc mōni te yi bo gbo ne mō mesay ke metu mesay gōmay yitati yí kamē ne botu be ḥgwēte kē?»

6 Yinori yi Yudas lepima kē, yo yeti keto a ne kasi ne botu be ḥgwēte na. A lépi dete, keto nyε mō gubō. Yo nyε diki bakidye kpongjī mōni. A díkima nyε bō ke yasi te yi bo díkima komō ke mōyēte kē.

7 Ε Yesus njé lepo nde: «Pa tiko nyε ne səm. Tiko, na bakidye yo ladye ne yeso te yi bo ta nyε ne mi ke ḥnōsōn kē.

8 Yo nde, wúnē botu be ḥgwēte ke dīyō metu hēne ke kiya mbey. Ke bē mi, mi tī dīyō mbe sine wunē ke kiya mbey metu hēne na.»

9 Beyuden budfyate wokuma nde, Yesus womete ke Betani. Ε bo kē, yeti ndi keto Yesus nyepō na, yasi wete, bo kā sendi, nē bo kē bēj Lasar te yi Yesus jongwa ke njoka bēmuñ kō.

10 Ndana, ε bēkum be botu be nyena sadaka nyε Njambiyē nyε ḥgin nde, bo ta wo sendi Lasar,

11 keto nyangwe mēkele mēte yi kelnama ke yoto ne kē ke kelō nde, budya Beyuden tūm kōn ndana ne bo tiko temō ke yi Yesus.

Yesus ke dyq ke Yerusalem (Mt 21; Mk 11; Lk 19)

12 Misi pupe nyangwe ḥgil bēte be njā ke jesō *Paska baka wokuma nde, Yesus ke njé ke Yerusalem.

13 Ε bo pēse mbōru mēbaña yí kē sosa ne nyε. Ε bo diki kembidya nde: «*Hosana! Baba Mboko nyēki mēkombila nyε yōkō ε nje ne dīno dyene nje namō kandō Isarayel kō!»

14 Yesus dolma wete mōnō tofu, ε nyε bēnde nyε dīyō te bēngwē

yasi te yi yo ketinate ke mēkana mē Njambiyē kē.

15 Yo ketinate nde: «Ngōndu Siyōn,*f1* we tī kambi yaña na. Bēja kumande wō bēndima mōnō tofu yí nje nō.»

16 Κe ḥgimō te yinori bējekē be Yesus tī wokē to mēyasi mēte yi bā ke kwañna kē na. Yasi wete, ke Yesus ma nje yōkwē ke dyoño bū mēluksa mēnē kē, ε bo nje take duwe nde, yasi te yi mēkana mē Njambiyē díkima lepo nō kē bā ke kasi ne. Bo njā duwe sendi nde, gba mēyasi mēte yi bo kelma kē, bo kelma yo keto ne.

17 Κe ḥgimō te yi Yesus jeñama ne Lasar jongwe ke njoka bēmuñ punje ke ḥnōsōn kē, budya bōmō bā kete. Ε bo diki yekidye yasi te yi bo bējma kē.

18 Yo keto te yite yi ḥgil bōmō kā kē sosa nyε kē. Bo wokuma kasi mēyekambiyē mēnōri yi nyε kelma kē.

19 Ndana, ε *Befarisē lepē tandē yan nde: «Ne bēja, yasi te yi wunē yakama kelō sendi ndana yeti se na. Bōmō hēne ma lekwe kē ke kōn ne.»

Baña Begrek ke kwadysē lepina

bēne be Yesus

20 Baña Begrek bā ke njoka botu bēte be kā ke Yerusalēm yí kē kano Njambiyē ke jesō *Paska baka.

21 Ε bo kē ke yi Filip te mō Bet-sayda ke Galile. Ε bo ḥgwēta ne nyε lepo nde: «Nyangwe mbam, wuse ke kwadysē bējē Yesus.»

22 Ε Filip kē lepō nyε Andere, ε bo hēne yiba nje kwā kē lepo nyε Yesus.

23 Ε Yesus yeñsa nyε bo nde: «Ijimō ma dyq, ḥgimō te yi Njambiyē ta punje ne mēluksa mē *Mōnō mūmō yē.»

24 Gbakasi yi mi lepē nyε wunē kē: Ngē mbumō mbusa tī pa kē ke mēneti pa gwe na, yo ta bōnē ndi wete. Ma yasi wete, ngē yo pa gwe, yo ta nje wumō budya mēmbumō.

25 Mō te ε kwadye kambidya nε jongwe dyene nε ηgom ηgom kō ta dimbidye yo. Ma yōkō ε dīyε kinε kambidya nε jongwe dyene nε ηguru wene kō ta bē nε jongwe te yi kpo nε kpo.

26 Mumō hēnε ε kwadye kelō mesay nyε mi, mō te yākaŋwε bēngwe mi. Kε mbey te yi mi dīyε kete, mō mesay wombe ta dīyε sendi kete. Nge mumō kelε mesay nyε mi, Da ta lukse nyε.

27 «Ndana temo mbε dēke nε habubu, mi duwā nde, mi ta lēpε nε nge? 'Mi lēpi ka nde: Da jongwe mi kε yasi te yi kwadye dyā mi ndana kē? Ko na, kēto yo kēto te yite yi mi njā nō ke meneti maka.

28 Da, kelō nde, bomō lūksa dīno dyā.» Ndana, ε bo wokε yinā mēn kε wule dyobō lepō nde: «Mi ma kelō nde, bomō lūksa dīno dyembε. Mi ta basidye kelō nde, bo lūksa sendi yo.»

29 Ngil botu bēte bē bā womete wokō mēn yinori baka lepima nde: «Mbiyā lumma.» Banja nde: «Wetε jaki Njambiyε lepinama nyε nyε.»

30 ε Yesus yenja nde: «Mēn te yi lepinama wule dyobō kē ti lēpināngwε kēto mbε na, yo lēpināngwε kēto yun.»

31 Ngimō te yi Njambiyε ta pēso nε jōsi botu bē meneti maka kē ma dyā. Ndana Njambiyε ta dīudyε *Kum meneti maka soŋε.

32 Pe yembε, kε bo si ηgba mi kε jeti tēmbidye kε kwey, mi ta dūle bomō hēnε njesε kε yembε.»

33 Yesus lēpi yinori yī tedye nε kwalō soŋ te yi nyε ta saŋwa nō kē.

34 ε ηgil bomō yenja nyε nyε nde: «Wuse wokuma su kε mēkana mē membonga mē Njambiyε nde, *Krist ta dīyε kpo nε kpo. Ma nan yi wε nje lepō yō nde, bo yākaŋwε ηgba *Mōnō mumō kε jeti tēmbidye kε kwey kē? Mōnō mumō te εte ba nda?»

35 ε Yesus nje lepō nyε bo nde: «Mējasι ndi kε njoka yun yi yaka mōnō ηgimō. Piŋo te yi yo ndi kε

panō dete kē, wunε kēndi kε puyε te, kambō yitil mē nje ηgbake wunε. Yo nde, mō te ε kēnde kε mōy yitil kō kēndi tukute.

36 Kε ηgimō te yi mējasι ndi kε panō kε njoka yun kē, wunε fiki temo kε mējasι mete, nē wunε bē botu bē mējasι.» Kε Yesus ma si lēpō mējasι menori kē, ε nyε kwā dūwe womete kē mbōmbu yan kē sōma.

37 Ko bēkō nde, a kelma budya mēyekambiye dēte kε misi mē bomō, bo tī tīkε temo nε nyε na.

38 Yo kwanjnama dēte, nē mēlepi mete yi Esayi te mō punja mēlepi mē Njambiyε lepima kē si tondu. A lepima nde: <Baba Mbokō, ma nda tikima temo kε yasi te yi wuse lepima kē? Sendi, 'Baba Mbokō tédyε nda dēti nε?>

39 Ko, ma bo ti yaka tīkε temo na, kēto lepī te yi Esayi lepima sendi kē. A lepima nde:

40 «Njambiyε ma dībō misi man, dēse mētemo man, kambō bo mē nje bēnε mējasι, bo mē nje bē nē dīyā, bo mē nje yenja temo, ma nyε nje sidyε kōn yan.»

41 Esayi njáki lepō mējasι menori kε kasi Yesus, kēto a bēnεma mēluksa mēnε.

42 Ko bēkō dēte, banja Beyuden budyate tikima temo kε yi Yesus. Yasi wetε, bo tī jayε punje yo kε misi mē bomō na, kambō *Befarisε mē nje lepō nde, bo tī nata se mbanjō mēwesidya na.

43 Bekum Beyuden baka kelma dēte, kēto bo kwadya nde, bomō lūksa bo kwā mēluksa mēte yi Njambiyε yakama lukse nε bo kē.

44 Ndana, ε Yesus lepē nε mēn kε kwey nde: «Mō te ε tīkε temo nε mi, mō te ti tīkε temo nε mi na, yo nde, a tīkε temo nε Mō te ε tomma mi njesε kō.»

45 Sendi, mō te ε bēnε mi, mō te bēnεma Mō te ε tomma mi kō.

46 Mi njā mbε kε meneti maka yī paniye puyε nda yi mējasι panε nō kē. Dete, mō te ε tīkε temo nε mi, mō te tī dīyε kε mōy yitil na.

47 Ngé mumó woké mélépi mémbe pupé metó, yeti mi jöse nyé na, kétó mi ti njáki njé jöse botu bé meneti maka na, yo nde, mi njáki njé jongwé bo.

48 Mó te ε sejé mi pupé metó ke mélépi mémbe, mó te nε mó te ε ta jöse nyé. Gba léri te yi mi léríma kékta pésó jösi nε ke njena yesó siyna mboko.

49 Yo nde, mi t̄ lérína nε deti te yembé na. Yasi wéte, Da, nyé Mó te ε tomma mi nε ḥguru wéne kō léríma nyé mi mèyasi mète yi mi yâkaŋgwé lero nè mèyasi mète yi mi yâkaŋgwé tedyé kék.

50 Ma mi duwá nde, yasi te yi nyé lerpé kék kél nde, mumó békí nε jongwé te yi kpo nε kpo. Dete, mèyasi mète yi mi lerpé mbé kék, mi lépi bengwé numbu Da.»

13

Yesus kε weye mèkol me

bejeké béné

1 Misi pupé yo bá nde, bo ta keló jesó *Paska. Yesus duwá nde, ḥgimó nε ma dyá, ḥgimó te yi nyé ta dūwé no kε meneti maka kék pε yi Da. A bá kε kwadýe botu béné bē bá kε meneti maka baka metu héné. A kwadýa bo kumó ke njena metu méné ke meneti.

2 Yesus bá kε dyéna béné bejeké béné bekoko. Yinori *Kum beya mèkele ma nyé beya metaké ke temó Yudas te móno Simón Iskariot nde, a dyângwé Yesus.

3 Yesus duwá nde, Da ma nyé nyé deti te yi namó mèyasi héné. A duwá sendi nde, a wúla ke yi Njambiyé njé nō, a ta yókwé kék pε yené.

4 E nyé temé ke mbey mèdye sojé nyanjgwé lambó te yi bá kε yotu nε kék tiko nε nañ. E nyé bá yiná kum lambó wotó ke jon.

5 Ndana, e nyé bá móroku kumbé ke wéte pan nyé bá kε weyna mèkol me bejeké béné njé titó nε kum lambó te yi bá kε jon nε kék.

6 E nyé nje kumó ke yi Simón Piyer. E Simón Piyer lerpé nyé nyé nde: «Nyanjgwé Kumande, yo gba wé ke kwadýe weye mèkol mémbe?»

7 E Yesus yenja nyé nyé nde: «Wé yeti ke bhiye to yasi te yi mi kelé ndana kék na, yasi wéte, wé ta nje bhiye yo wéte yesó.»

8 E Piyer lerpé nyé nyé nde: «Ko wé t̄ weye mèkol mémbe wéte yesó na.» E Yesus yenja nyé nyé nde: «Ngé mi ti weye mèkol mó na, nam siyma siné wé.»

9 E Simón Piyer lerpé nyé nyé nde: «Nyanjgwé Kumande, wé t̄ weya ndi mèkol siyé na, weya sendi mèbó nè to.»

10 E Yesus nje lero nyé nyé nde: «Ngé mumó si weya nε yotu héné, siya yasi te yi nyé yâkaŋgwé keló ke konyé, yo ndi weyna gbela mèkol, kétó yotu nε me pupunate. Ma wuné me yun pupunate. Yasi wéte, yeti wuné héné na.»

11 Yo nde, Yesus duwá mó te ε ta dyanjgwé nyé kō, yori yi nyé léríma nde: «Wuné héné yeti pupunate» kék.

12 Ndana, ke Yesus ma si weye mèkol man kék, ε nyé tóke lambó nε lejé nje kwá dsiyó ke mbey mèdye lero nyé bo nde: «Wuné biyma to yasi te yi mi kelma ndana nε wuné kék?

13 Yi wuné jeba mi nde yekele ho nde kumande kék, yo gbakasi, mi gbate yekele nè kumande.

14 Ma ḥgé bē nde, mi kumande, mi yekele weyma mèkol mun, wuné sendi, wuné yâkaŋgwé weye mèkol mun tandé yun.

15 Yo nde, mi tedya wuné nda yi wuné yâkaŋgwé keló kék, nē wuné kel sendi nda yi mi kelma nε wuné kék.

16 Gbakasi yi mi lerpé nyé wuné kék: Kiné wéte mó mesay ε kwaŋma masa wéne na. Sendi, kiné wéte mó te yi bo tome nyé tomó kwaŋma mó te ε tomma nyé kō na.

17 Nda wuné ma duwé dete kék, ḥgé wuné kelé dete, wuné ta bē nε mesosa.

18 «Mi ti lépi ne wuné héné na, mi duwá gba botu bête be mi tókuma baka. Yasi wéte, mélépi mète yi yo kétinate ke mékana me Njambiyé kéké yákañgwé si tondó. Yo kétinate nde: <Mo te yi sine nyé dyéna ndi wéte ko boñma dyambi sungwé ne mi.»

19 Ma yoke yi mi kande lerpó ndana nyé wuné ke ñgimó te yi bœya yasi tí pa dyá kéké. Simande ke ñgimó te yi yo ta dyá kéké, né wuné tiki temó nde, yo mi mō te yi mi díkima lerpó nō kó.

20 Gbakasi yi mi lerpé nyé wuné kéké: Mo te e bù mumó héné te yi mi tome kó kimôte, mo te bón mi. Sendi, mo te e bù mi kimôte, mo te bón Mo te e tomma mi kó.»

*Yesus nde, Yudas ta dyangwé nyé
(Mt 26; Mk 14; Lk 22)*

21 Ke Yesus ma si lerpó dete kéké, temó ne tí bë ne te ke kónje na, e nyé lerpé ne sañsañ nde: «Gbakasi yi mi lerpé nyé wuné kéké: Wéte mumó ke njoka yun ta dyangwé mi.»

22 E lerpí bane bejeké, e bo bëjna tandé yan ne héle héle héle kiné duwe mo te yi nyé lerpé nō kó na.

23 Yinori wéte jeké te yi Yesus díkima kwadysé budysate kó bá metidysé ke mbey mèdysé ke kékí Yesus.

24 E Simón Piyer yesidysé misi nyé nyé nde, a díya Yesus, na lerpí mo te yi nyé lerpé nō kó.

25 E jeké te lèngwé yotu kénje puló Yesus diye nyé nde: «Nyançwé Kumande, wé lépi yasi ke ne nda?»

26 E Yesus yenja nde: «Mo te yi mi ta bù mampa tòpè ke mbe njay kañje nyé nyé kó, mo te ru.» E nyé bù mampa tòpè ke mbe njay kañje nyé Yudas te mònó Simón Iskariyot.

27 Ke Yesus ma kañje ndi yo nyé nyé deké kéké, e *Satan nyijé temó Yudas. E Yesus nje díyo lerpó nyé nyé nde: «Yasi te yi wé take keló kéké, keló yo nédó.»

28 Ko mumó wéte ne wéte ke njoka botu bête be bá ke mbey mèdysé baka tí biye to lerpí te yi nyé lepima nyé Yudas kéké na.

29 Yo nde, banya takima nde, nda yo Yudas bákidye kpongi mòní kéké, Yesus lépi yari nyé nyé nde, a bóm meyasi mète yi yo ta kamé bo ke jesó kéké, ho nde, a nyéki yiná yasi nyé botu be ñgwéte.

30 Ke Yudas ma kénje ndi bò biye ne mampa yinori kéké, e nyé pundi ne put kwá. Yo bá ne tu.

*Yesus nde, bejeké benné
kwâdyangwé*

31 Ke Yudas ma si pundi kwá kéké, e Yesus lerpé nde: «Ndana Njambiyé ma punje méluksa me *Mònó mumó. Sendi, Njambiyé ma punje méluksa mené ne ñguru wene ne nje Mònó.

32 Ngé bë nde, Njambiyé ma punje méluksa mené ne ñguru wene ne nje Mònó, a ta punje méluksa me Mònó ke yotu ne, Njambiyé ne ñguru wene. Ñgimó te yi nyé ta punje ne méluksa me Mònó kéké bukwá ne mbet.

33 Wuné bónó, mi ndi ne mònó ñgimó ne mbet yi kwanjdyé sine wuné. Wuné ta sà mi. Mi lepima nyé Beyuden nde, wuné yeti ne deti te yi kéké ke mbey te yi mi kéké kete kéké na. Yo ndi kiya mélépi mète yi mi lerpé sendi ndana nyé gba wuné kéké.

34 Mi ke nyé wuné jónja mboñga, yo nde: Wuné kwâdyangwé tandé yun nda yi mi kwadysé ne wuné kéké. Wuné sendi, wuné kwâdyangwé dete.

35 Ngé wuné kwadysé tandé yun, bóm ta duwe nde, wuné bejeké bembé.»

36 E Simón Piyer lerpé nyé nyé nde: «Nyançwé Kumande, yite nde, wé kén we?» E Yesus yenja nyé nyé nde: «Wé yeti ne deti te yi bëngwé mi ke mbey te yi mi kéké kete ndana kéké na, yasi wéte, wé ta disó bëngwé mi ke yiná mèngimó.»

37 E Piyer lerpé nyé nyé nde: «Nyançwé Kumande, ngé ta sunjó nde, mi tí bëngwé wé ndana kéké? Mi nédó te yi nyé joñgwé dyembé keto yó.»

³⁸ Ε Yesus yenja nde: «Wε lépi gba nde, wε nedɔ te yi nyε joŋgwε dγɔ kεto mbe nde? Gbakasi yi mi lerep nyε wε kέ: Wε ta tonɔ kumɔ mεŋga yitati nde, wε yeti kε duwε mi na, mbam kubε má nje kokɔ njime.»

14

Yesus nde, nyε nje te yi kumɔ nɔ ke yi Da

¹ Ε Yesus kε mbɔmbu lερɔ nyε bεjekε nde: «Temɔ yun tī kufyukwε na. Wune kēn mbɔmbu yí tiko temɔ ke yi Njambiyε, tiko sendi temɔ nε mi.

² Membey budyate kε tū Saŋmbε. Yo má dīy kine bε dete na, 'ma mi tī lerep nyε wune nde: Mi kε kε kombile mbe y tike wune na?

³ Ngε mi si kε kombile mbe y tike wune, mi ta yɔkwε ne koko nje bū wune, né wune dīy sendi kε mbe y te yi mi dīy kete kέ.

⁴ Wune duwā mbe y te yi mi kε mbe kete kέ, wune duwā nje te.»

⁵ Ε Tomasi lerep nyε nyε nde: «Nyanjgwε Kumande, wuse yeti kε duwε mbe y te yi we kε kete kέ na. Ma hε ta kelɔ nan yí duwε ne nje te?»

⁶ Ε Yesus yenja nyε nyε nde: «Mi mbe nje, mi gbakasi, mi sendi joŋgwε. Kine mumɔ ε yakama kumɔ ke yi Da kine kwā ne mi na.

⁷ Wune má dukwε mi gbate, ma wune ta duwε sendi Saŋmbε. Kande ndana wune ma duwε nyε, wune sima bεŋε nyε sendi.»

⁸ Ε Filip lerep nyε nyε nde: «Nyanjgwε Kumande, tedya wuse Da, yite ma yaka wuse.»

⁹ Ε Yesus yenja nyε nyε nde: «Wuy Filip, budya nyanjgwε metu mεte yi mi sima kwaŋdye sine wune kέ, 'kumɔ ndana we tī pa duwε mi na? Mo te ε bεŋma mi, mo te sima bεŋε Da. Ma nan yi we nje lεrɔ ndana nde: <Tedya wuse Da> kέ?»

¹⁰ 'Wε yeti kε tiko temɔ nde, mi mbe pe yi Da, ma nyε sendi pe yembε na? Melεpi mεte yi mi lerep

mbe nyε wune kέ, mi ti lépi nε deti te yembε na. Yo nde, Da, nyε ε dīyε ke yembε kō ke punjε nyanjgwε mεkele mεne.

¹¹ Wune tīki temɔ ke lepi te yi mi lerep nde: Mi pe yi Da, Da sendi pe yembe kέ. Ngε wune ti tike temɔ nε mi ke lepi te yite na, wune yēkidya tiko temɔ kεto mεkele mεte yike yi mi kele kέ.

¹² Gbakasi yi mi lerep nyε wune kέ: Mo te ε tike temɔ nε mi, mo te ta kelɔ sendi kwalɔ mεkele mεte yi mi kele kέ. A ta kelɔ nyanjgwε mεkele kwā yike, kεto mi ke kwā mbe kε pe yi Da.

¹³ Ma yasi hεne te yi wune ta diyε nε dīnɔ dγyembε, mi ta kelɔ yo, né Da bε nε mεluksa nε nje Mɔnɔ wenε.

¹⁴ Ngε wune diyε yaŋa nε dīnɔ dγyembε, gba mi ta kelɔ yasi te.»

Yesus nde, a ta tomɔ Kimo Sisiŋ

njesε bɔmɔ bεne

¹⁵ «Igε wune kwadyε mi, wune ta bakiſye mεmboŋga mεmbe.

¹⁶ Ma mi ta ηgwεta mbe nε Da, a ta nyε wune wεtε *Mo mεkamna te ε ta dīyε wúnε bo kpo nε kpo.

¹⁷ Mo mεkamna te, yo Sisiŋ te ε gbakasi. Botu bε mεneti maka yeti nε deti te yi jayε nyε na, kεto bo yeti kε bεŋε nyε na. Sendi, bo yeti kε duwε nyε na. Yasi wεtε, wune kε duwε yun nyε, kεto a kε dīyε wúnε bo, bε sendi pe yun.

¹⁸ Mi tī tiko wune nda bɔnɔ bεnyuru na. Mi ta yɔkwε nje kε yun.

¹⁹ Bukwā ndi mɔnɔ ηgimɔ nε mbεt, botu bε mεneti maka tī bεŋε se mi na. Yasi wεtε, ndi wune ta bεŋε yun mi, kεto mi mbe nε joŋ, dete wune sendi ta bε yun nε joŋ.

²⁰ Yesɔ te wune ta duwε nde, mi mbe kε yi Saŋmbε, wune yun pe mi, mi pe wune.

²¹ Mumɔ hεne ε jayε mεmboŋga mεmbe bakiſye yo, yo mo te ε kε kwadyε mi. Mumɔ hεne ε kwadyε mi, Saŋmbε ta kwadyε nyε. Mi sendi ta kwadyε mo te punjε yotu nyε nyε.»

22 Ε Yudas, yeti Yudas te Iskariot na lerep nyε nyε nde: «Nyangwε Kumande, nan yi we ta punje ndi yotu nyε wuse kine punje nyε botu be mεnεti maka kε?»

23 Ε Yesus yeŋsa nyε nyε nde: «Ngε mumo kwadyε mi, mo te ta bakidye melepi membe, Saŋmbε ta kwadyε nyε. Sine Saŋmbε ta kε ke yεnε biye dya ke yεnε.

24 Ngε mumo ti kwadyε mi na, mo te ti yaka bakidye melepi membe na. Yo nde, melepi mete yi wune woke yi punde ke numbu mbε kε ti wúla ke yembe ne ŋguru wombe na, yasi wεtε, yo wúla ke yi Da, nyε mo te ε tomma mi kο.

25 «Mi lépi meyasi maka ndana nyε wune ke ŋgimο te yi mi ndi kεte sine wune kε.

26 Yo nde, *Mο mεkamna te ε Da ta tomο ne dino dyembε kο ta tedye wune meyasi hεne. A ta kelο sendi nde, wune tāka meyasi hεne te yi mi lepima nyε wune kε. Mο mεkamna te, yo Kimο Sisiŋ.

27 «Gba tete yi mi tike ne wune kε! Mi ke nyε wune tete yembe. Mi yeti ke nyε wune yo nda yi botu be mεnεti maka nyε kε na. Temο yun tī kudyükwe na, wune tī gwaki wə yaŋa na.

28 Wune ma wokο yasi te yi mi lepima nyε wune kε. Mi lepima nde: «Mi ke kwə, ma mi ta yōkwε sendi nje ke yun.» Má bəki nde, wune ke kwadyε mi gbate, ma wune ne mesosa yí wokο nde, mi ke kwə ke pe yi Da, keto Da kwə mi.

29 Ma yoke yi mi kande lepo ndana nyε wune piŋo te yi yo tī pa kelna kε. Simande ke ŋgimο te yi yo ta kelna kε, né wune tiki temο ke yembe.

30 Mi tī lepina se budyaate sine wune na, keto *Kum mεnεti maka ke nje. A yeti ne dεti te yi kelο yinə yaŋa ne mi na.

31 Yo nde, meyasi ta kwaŋna dεte, né botu be mεnεti maka duwε gbate nde, mi ke kwadyε Da, né bo duwε sendi nde, mi kεl meyasi bεŋgwε

lepi te yi Da lepima nyε mi kε. Nε tēma, he jisa waka kwə.»

15

Kasi njuku jeti

1 «Mi mbe kpasa njuku *vinyε. Ma Saŋmbε, mo kombilate.

2 Bo jeti hεne ε diye ke mi kine wumο membumο, Saŋmbε ke pesο yo soŋε. Ndi nde, a ke kombile soŋε beya mənο mεbο mε jeti mete yi lo ke bo jeti te ε wumε membumο kο, né yo wum kwə yite.

3 Wune mε yun pupunate keto melepi mete yi mi lepima nyε wune kε.

4 Wune diye metu hεne pe mi nda yi mi diye metu hεne pe yun kε. Ngε bo jeti ti diye saŋgwate ne njuku te na, a ti yaka diyο nyεrε wumο mbumο na. Yo sendi dεte ne wune. Ngε wune ti diye metu hεne pe mi, wune ti yaka wumο membumο na.

5 Mi mbe njuku jeti, wune yun mεbο mete. Mumο te ε diye metu hεne pe mi, mi sendi pe nyε, mo te ke wumο budya membumο, keto kine mi, wune ti yaka kelο yaŋa na.

6 Ngε mumο ti diye metu hεne pe mi na, bo ke bү nyε betε ne veŋ nda yi bo betε ne bo jeti kε, o bέŋa, yo ma si soso, bo má nje bү yo betε ke dite si lodye.

7 Ngε wune diye metu hεne pe mi, sendi, ngε melepi membe diye metu hεne pe yun, komete, wune dīya yasi hεne te yi wune kwadyε, wune ta bε ne yo.

8 Ngε wune wumε budya membumο, wune ta tedye nde, wune bejekε bembε. Dete, mεluksa mε Saŋmbε ke pundo ke puye.

9 «Mi kwadya wune nda yi Da kwadya ne mi kε. Wune kēn mbəmbu yí diyο saŋgwate ne mi ke møy mεkwadya membe.

10 Ngε wune bakidye mεmboŋga membe, wune ta kε mbəmbu yí diyο metu hεne pe mi ke møy mεkwadya membe nda yi mi bakidya ne mεmboŋga mε Saŋmbε yí diyο

nō metu hēne pē yēnē kē moy mēkwadysa mēnē kē.

¹¹ Mi lēpi mēyasi mēnōri nyē wunē, nē wunē bē ne mēsosa mēte yi mi nō kē, nē mēsosa tondu kē temō yun.

¹² «Mboṅga te yi mi nyē wunē kē, yo nde: Wunē kwādyaṅgwē tandē yun nda yi mi kwadysa ne wunē kē.

¹³ Njena nyāngwē mēkwadysa mēte yi mūmō yakama tedye, yo komē nyē nyē joṅgwē dȳenē kēto bēsō bēnē.

¹⁴ Ngē wunē kelē yasi te yi mi lēpē nyē wunē kē, yite wunē bēsō bēmbe.

¹⁵ Mi yeti kē jeba se wunē nde bōtu bē mēsay na, kēto mōnō mēsay ti dūkwe yasi te yi masa wene kelē kē na. Mi kē jeba wunē ndana nde bēsō bēmbe, kēto mi ma tedye wunē mēyasi hēne te yi Saṅmbē lēpima nyē mi kē.

¹⁶ Yeti wunē tōkē mi na, yo mi tōkē wunē tomō wunē, nē wunē kē wum mēmbumō, nē mēmbumō mun kiki. Dete, yasi hēne te yi wunē ta diyē Da nē dīnō dȳembe, a ta nyē wunē yo.

¹⁷ Yasi hēne te yi mi kombile lērō nyē wunē, yo nde: «Wunē kwādyaṅgwē.»

Botu bē mēneti maka kē bēnō Yesus

nē botu bēnē hēne

¹⁸ «Ngē bē nde, bōtu bē mēneti maka kē bēnō wunē, wunē dūkwe nde, bo kandima bēnō mi nē wunē.

¹⁹ Wunē mā bēki saṅgwate wunē bōtu bē mēneti maka, ma bōtu bē mēneti maka ta kwadysa wunē, kēto wúnē bo ndi nē mēkele wētē. Yasi wētē, wunē yeti saṅgwate wúnē bōtu bē mēneti maka na. Mi tōkuma wunē soñe ke njoka yan. Yo kēto te yite yi bōtu bē mēneti maka bēnē nē wunē kē.

²⁰ Wunē tāka lēpi te yi mi lēpima mbe nyē wunē kē. Mi lēpima nyē wunē nde: «Kinē wētē mō mēsay ē kwaṅma masa wene na.» Ngē bē nde, bo tedya mi nyāngwē mēbōnē, bo ta tedye sendi wunē mēbōnē

dēte. Ngē bē nde, bo bākidysa mēlepi mēmbē, bo ta bākidysa sendi mēlepi mun.

²¹ Yo nde, bo ta kelē mēyasi mēnōri hēne ne wunē kēto dīnō dȳembe, kēto bo yeti kē duwē Mō te ē tomma mi njesē kō na.

²² Mi mā dīy kīnē nje, dīyō sendi kīnē lēpina nyē bo na, ma mēbeyō yeti kē to yan na. Ma ndana mi ma si nje lēpina nyē bo. Dete, bo yeti se ne gbelā mōnō yaṅa te yi bo yakama jose kē kasi mēbeyō man na.

²³ Mō te ē bēnē mi, mō te bēnma sendi Saṅmbē.

²⁴ Mi mā dīy kīnē kelē yīnā mēkele mēte yi mūmō wētē ne wētē tī kelē ne toru, ma mēbeyō yeti kē to yan na. Ma ndana bo bējma nyāngwē mēkele mēte yi mi kelma kē, ko bēkō dēte, bo kē bēnō mi sine Saṅmbē hēne.

²⁵ Yo nde, mēyasi mēte kēlāṅgwē dēte yī tonjē ne mēyasi mēte yi yo ketinate kē mēkana mē mēmboṅga man kē. Yo ketinate nde: «Bo bēnma mi kīnē to te na.»

²⁶ «*Mō mēkamna wun ta nje. Mi ta njesē nyē wulē pē yi Da. Yo Sisiŋ te ē gbakasi, Sisiŋ te ē punde wulē kē yi Da. Kē ḷgimō te yi nyē ta nje kē, a ta lērō yasi te yi nyē duwā kē kasi mbe kē nyē wunē.

²⁷ Ma wunē ta lērō sendi yasi te yi wunē duwā nē yi wunē bējma kē kasi mbe kē, kēto sine wunē kē joṅna wētē njombu yaṅa.»

16

Mēsay mēte yi Kimō Sisiŋ ta kelē kē

¹ «Mēyasi maka yi mi lēpima nyē wunē kē, mi lēpi, kambō wunē mē nje dīyō kīnē tikō se temō ne mi na.

² Bo ta kidysa wunē nde, wunē tī nata se mēmbanjo mēwesidysa man wētē yesō na. Gba ḷgimō ta dȳa yi bo ta wo wunē, take nde, yite yi bo kelē kē, bo kē kanō Njambiyē.

³ Bo ta kelē mēyasi mēnōri, kēto bo tī duwē ko Da ko mi na.

4 Yo nde, mi lépi meyasi maka nyé wuné, simande komé ñgimó te ta dyá ké, né wuné njé taki duwe nde, mi ma kande lero nyé wuné. Yasi wéte, mi ti lere meyasi mète nyé wuné ke ñgimó te yi mi kandima né tedya yun meyasi ké na, keto mi bá ndi sine wuné.

5 «Ma ndana mi ke yókwé ké pe yi Mó te ε tomma mi njese kó. Ma ko mumó wéte né wéte ke njoka yun yeti ke diye mbey te yi mi ké kete ké na.

6 Yasi wéte, temó yun ma tondo né ñgambi keto leri te yi mi lerpima nyé wuné ké.

7 Yo nde, yo gba gbakasi yi mi lere nyé wuné ké: Yo ta bë kimote pe yun nde, mi kwâñ, koto ñge mi diye kiné kwâ na, *Mó mëkamna tí njé pe yun na. Yasi wéte, ñge mi kwâ, mi ta tomo nyé njese wuné.

8 Ma komé nyé ta njé ké, a ta tedye botu bë meneti maka né sañsañ nde, ke kasi mëbeyo, metake man kòtute. Ke kasi ñgben mëkele nè ke kasi pesina josi te yi Njambiyé, metake man sendi kòtute.

9 A ta tedye bo nde, metake man kòtute ke kasi mëbeyo, koto bo yeti ke tikó temó né mi na.

10 Sendi, metake man kòtute ke kasi ñgben mëkele, koto mi ke yókwé ké pe yi Da. Dete, wuné tí bënjé se mi na.

11 A ta tedye sendi bo nde, metake man kòtute ke kasi pesina josi te yi Njambiyé, koto Njambiyé sima pessó josi *Kum meneti maka.

12 «Mi ndi né budyá meyasi mète yi mi yakama leri nyé wuné, yasi wéte, wuné ti yaka woko meyasi mète ndana na.

13 Kome Sisiŋ te ε gbakasi ta njé ké, a ta tedye wuné yasi héné te yi bë gbakasi ké. Yo nde, a ti lerpina né dëti te yene né ñguru wené na, yasi wéte, a ta leri yasi héné te yi nyé wokuma ke numbu Da ké. A ta njé pele meyasi mète yi ta kwañna ké nyé wuné.

14 Yo nyé ta punje méluksa mëmbé, keto a ta bù leri ke numbu mbé njé pelé nyé wuné.

15 Yasi héné te yi Da nō, yo yembé. Yo keto te yite yi mi lerpima nde: A ta bù leri ke numbu mbé njé pelé nyé wuné ké.

16 «Bukwà ndi móno ñgimó né mbet, wuné tí bënjé se mi na. Diyo ke kònté sendi né mbet, wuné má njé bënjé sendi mi né kókó.»

17 Ndana, ε baña bejeké bënjé leri tandé yan nde: «'A kwádyikwé leri né ñge nyé wuse? Yinja nde: <Bukwà ndi móno ñgimó né mbet, wuné tí bënjé se mi na. Diyo ke kònté sendi né mbet, wuné má njé bënjé sendi mi né kókó,> yinja sendi nde: <Keto mi ke yókwé ké pe yi Da,> a kwádyikwé leri né ñge nyé wuse?»

18 ε bo ké mbombu leri nde: «Yinja nde: <Bukwà ndi móno ñgimó né mbet,> to leri te yi nyé leri dëte ké né ñge? Wuse yeti ke biye su to te na.»

19 Yesus duwà nde, bo kwadysa diye nyé yinja yasi. ε nyé leri nyé bo nde: «Wuné ke dyna tandé yun ke leri te yi mi lerpima nde: <Bukwà ndi móno ñgimó né mbet, wuné tí bënjé se mi, diyo ke kònté sendi né mbet, wuné má njé bënjé sendi mi né kókó ké.> 'Wuné dynañgwé keto te yite?

20 Ma gbakasi yi mi lere nyé wuné ké: Wuné ta lelo gbate jaba, botu bë meneti maka ta bë né mësosa. Wuné ta kpalo bë né ñgambi, yasi wéte, ñgambi yun ta njé yeñsa bë mësosa.

21 Ke ñgimó te yi nyari ke wa né mij ké, temó né dëke né habubú, keto ñgimó mëbònë mète yene dyañma. Yasi wéte, ñge nyé si punje móñosiké ke ruyé, a yeti ke take se mëbònë mète yite na, keto mësosa mète yi nyé me nō ké, keto a jama mumó njese ke meneti.

22 Wuné sendi ndana dëte, mëtemó mun né ñgambi. Ndi nde, mi ta basidye bënjé wuné né kókó, komete, wuné ta bë né mësosa. Kiné

mumɔ wete ne wete ta soŋe mesosa mete ke temo yun na.

²³ Komɛ yesɔ te ta dyɑ ké, wunɛ tî diye mi mediyen na. Gbakasi yi mi lepe nyɛ wunɛ kék: Ngɛ wunɛ diye Da yiŋa yasi ne dīnɔ dyembɛ, a ta nyɛ wunɛ yo.

²⁴ Kumɔ ndana wunɛ tî pa diye yiŋa yaŋa ne dīnɔ dyembɛ na. Wunɛ diya, ne ta bɛ ne ya te. Dete, mesosa mete yi wunɛ bɛ no kék ta tondɔ temo yun ne ḥgbɛŋ.

²⁵ «Mi lerpima meyasi mete nyɛ wunɛ ne nje mɛkanɔ. Ngimɔ ke nje, ngimɔ te yi mi tî lerpina se nyɛ wunɛ ne nje mɛkanɔ na. Yasi wete, mi ta kombile lerpɔ kasi Da ne gbas gbas nyɛ wunɛ.

²⁶ Komɛ yesɔ te ta dyɑ kék, wunɛ ta diye Da yasi ne dīnɔ dyembɛ. Mi yeti ke lerpɔ nyɛ wunɛ nde, mi ta diye Da yiŋa yaŋa ke numbu yun na.

²⁷ Yo nde, Da ne ḥguru wene ke kwadysɛ wunɛ, keto wunɛ kwadysa mi tikɔ temo nde, mi wúla ke yi Njambiyɛ nje no.

²⁸ Mi wúla ke yi Da nje no ke meneti maka. Ma ndana mi ke dūwɛ kék meneti maka yɔkwe kék pe yi Da.»

²⁹ E ḥejekɛ bɛnɛ nje lerpɔ nyɛ nyɛ nde: «Bɛŋa, ndana we ke lerpina ne gbas gbas kinɛ lerpina se ne nje mɛkanɔ na.

³⁰ Ndana wuse duwà nde, we ke duwɛ meyasi hɛnɛ. We ke kande si duwɛ yasi te yi mumɔ ke kwadysɛ diye we kinɛ nde, wete mumɔ pâŋ pa diye we yiŋa mediyen na. Dete, wuse ke tikɔ temo nde, we wúla ke yi Njambiyɛ nje no.»

³¹ E nyɛ yenja nyɛ bo nde: «'Yo ndana yi wunɛ nje tikɔ temo ne mi yey?

³² Ne bɛŋa, ngimɔ ke nje, yo ma dyɑ, ngimɔ te yi wunɛ ta wanja wete wete, mumɔ hɛnɛ ke tóke nje tû dyenɛ tikɔ mi nyɛrɔ. Ko bɛkɔ dete, mi yeti nyɛrɔ na, keto Da pe mi.

³³ Mi lépi meyasi maka hɛnɛ nyɛ wunɛ, ne wunɛ bɛ ne te, keto wunɛ me sangwate ne mi. Wunɛ ta sangwa ne mɛbɔnɛ ke to meneti

maka. Yasi wete, wunɛ tî kambi yaŋa na, keto mi ma laŋsa mbɛ deti meneti maka.»

17

Yesus ke ḥgweta ne Njambiyɛ

keto botu bɛnɛ

¹ Kék Yesus ma si lerpɔ mɛlepi menɔri kék, ε nyɛ kaŋɛ misi kɛnjɛ kwey lerpɔ nde: «Da, ḥgimɔ ma dyɑ, punjukwɛ meluksa me Mɔnɔ wɔ, ne Mɔnɔ wɔ punje meluksa mɔ,

² keto we nya nyɛ deti te yi namɔ bɔmɔ hɛnɛ, na kel nde, bɔmɔ hɛnɛ te yi we nya nyɛ baka bɛ ne joŋgwɛ te yi kpo ne kpo.

³ Joŋgwɛ te yi kpo ne kpo, yo nde, bo dûkwɛ we, we siya kpasa Njambiyɛ te ε kete gbate, duwɛ sendi Yesus Krist, yɔkɔ yi we tomma kɔ.

⁴ Mi punja meluksa mɔ ke meneti maka, sidyɛ sendi mesay mete yi we nya mi nde, mi kék kék.

⁵ Ma Da, ndana punjukwɛ meluksa membe ke keki yɔ. Punjukwɛ meluksa mete yi mi bâ no ke keki yɔ yite mbokɔ tî pa kusuna kék.

⁶ «Mi kelma nde, botu bete be we soŋma ke njoka botu be meneti nyɛ mi baka dûkwɛ dīnɔ dyɔ. Bo bâ botu bɔ, ε we kaŋɛ bo nyɛ mi, ε bo bakidye mɛlepi mɔ.

⁷ Ma ndana bo ma duwɛ nde, meyasi hɛnɛ te yi we nya mi kék wúla gbate ke yɔ.

⁸ keto mɛlepi mete yi we tedya mi kék, mi kwanjdyɛ yo nyɛ bo, ε bo tike temo kete. Bo duwà gbate nde, mi wúla pe yɔ nje no, ε bo tike temo nde, yo gba we tome mi njesɛ.

⁹ Mi ḥgwétaŋgwɛ ne we keto yan, yeti keto botu be meneti maka na. Mi ḥgwétaŋgwɛ ne we ndi keto botu bete yi we nya mi baka, keto bo wókunangwɛ ne we.

¹⁰ Meyasi hɛnɛ te yi mi no, yo yɔ. Sendi, meyasi hɛnɛ te yi we no, yo yembe. Botu bete be we nya mi baka ke punje meluksa membe.

¹¹ Mi yeti se ke meneti maka na, ndi bo ke tika ke meneti maka. Ma

mi ke yɔkwε mbε kε pε yɔ. Da, wε kiyo, bakiðya bo ne ñeti te yi wule ke dñi dñi yi we nya mi kε, ne bo be ndi yasi wete nda sine we.

¹² Ke ñgimɔ te yi mi bñ sine bo kε, mi bakiðya bo ne ñeti te yi wule ke dñi dñi yi we nya mi kε. Mi bakiðya bo nda mbumɔ misi mεmbε. Ko wete ke njoka yan tñ yambile na, soñe ndi yɔkɔ yi bñ kponate ke yene nde, a ta yambile kɔ. Yo kélnaŋgwε ñete, ne meyasi mεte yi bñ kεtinate ke mεkana mε Njambiyε kε si tondu.

¹³ Ma ndana mi ke yɔkwε kε pε yɔ. Mi lépi meyasi maka ke ñgimɔ te yi mi ndi ke meneti maka kε, ne mεsosa tondu ke temɔ yan nda yi mi no kε.

¹⁴ Mi kwaŋdya mbε lεpi yɔ nyε bo, ε botu be meneti maka bene bo, keto bene botu be meneti maka yeti saŋgwate na nda yi mi sendi yeti saŋgwate sine botu be meneti maka kε.

¹⁵ Mi ti ñgwétaŋgwε ne we nde, soñe bo ke meneti maka na. Yo nde, bakiðya bo, kambɔ ne *Mɔ beya mεkele.

¹⁶ Bene botu be meneti maka yeti saŋgwate nda yi mi yeti sendi saŋgwate sine botu be meneti maka kε.

¹⁷ Kelɔ nde, bo bεki botu bo ne nje mεlepi mɔ yi be gbakasi. Gba mεlepi mɔ ndi gbakasi.

¹⁸ Mi ke tomo bo kenje ke meneti maka nda yi we tomma ne mi njese ke meneti kε.

¹⁹ Yo ke gba to yan yi mi ne ñguru wombe ke kaŋe yotu mbε nyε we, ne bo sendi kaŋ meyotu man gbate nyε we.

²⁰ «Yo nde, mi ti ñgwétaŋgwε ne we ndi keto yan bεro na. Yasi wete, mi ñgwétaŋgwε sendi ne we, keto botu bεte be ta tiko temɔ ne mi keto lεpi te yi bo ta lεro kε.

²¹ Mi ñgwétaŋgwε ne we, ne bo hene be ndi yasi wete nda yi we Da dñi dñi no pe yembε, mi sendi pe yo kε. Mi ñgwétaŋgwε, ne bo sendi be

saŋgwate sine bo, ne botu be meneti maka jay nde, yo we tome mi njese.

²² Mi kelma sendi nde, bo bεki ne kiya mεluksa mεte yi we kelma nde, mi bεki no kε, ne bo be ndi yasi wete nda yi sine we dñi dñi no kε.

²³ Mi pe yan, we pe mi, ne bo be saŋgwate ndi wete. Dete, botu be meneti maka ta duwe gbate nde, we tome mi njese, ne bo duwe sendi nde, we ke kwadysε botu bεte nda yi we kwadysε ne mi kε.

²⁴ Da, mi kwádyikwε gba nde, mi dñi gba sine botu bεte be we kaŋma nyε mi baka ke mbey te yi mi dñi dñi kete kε. Mi kwádyikwε ñete, ne bo bεki mεluksa mεte yi we nya mi kε. We nya mi mεluksa mεte, keto we kwadysε mi yite mbokɔ tñ pa kusuna na.

²⁵ Da, we yɔkɔ ε kelε yasi ne ñgben, yo nde, ko botu be meneti maka tñ duwe we na, ndi mi duwɔ we, ε baka duwe nde, yo we tome mi.

²⁶ Mi tédyα bo dñi dñi. Mi ta kε mbɔmbu yí tedye bo, ne mεkwadysε mεte yi we kwadysε ne mi kε be sendi pe yan, ne mi ne ñguru wombe be pe yan.»

18

Bo ke bɔye Yesus (Mt 26; Mk 14; Lk 22)

¹ Ke Yesus ma si lεpina ñete kε, ε nyε punde kwɑ bene bejekε bene kε ke ñginje mɔnɔ soy te yi Sedrɔŋ. Wete ñgwan bñ womete, ε Yesus kwɑ nyiŋe mɔy ñgwan bñ bejekε bene.

² Yudas, mɔ te ε ta dyanĝwε nyε kɔ duwɔ sendi mbey yinɔri, keto Yesus bene bejekε bene dñkima kε wesidysε mate.

³ ε Yudas bñ nɔŋjɔ besɔja ne botu be bakiðya mbanjɔ Njambiyε dñi dñi no. Yo be bekum be botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε ne *Befaris̄ tome bo. Bo kɔ ne mεlambo ne mεnyan ne mεjɔle me dñyambi.

⁴ Yesus ma duwe yasi hene te yi yâkaŋgwε dñi dñi nyε kε. ε nyε kε ke

mbombu yan diye bo nde: «Wuné sáj nda?»

⁵ Ε bo yeṣṣa nyę nyę nde: «Wuse sáj Yesus te mɔ Nasaret.» Ε nyę lere nyę bo nde: «Yo mi.» Yinɔri Yudas mɔ te ε ta dyaŋgwę nyę kɔ bą ḫenę botu ḫenɔri.

⁶ Ke Yesus ma lero nyę bo nde: <Yo mi> kέ, ε bo yɔkwę ne kɔŋ bala ke meneti ne mbelele.

⁷ Ε Yesus basidye diye bo nde: «Wuné sáj nda?» Ε bo lere nde: «Wuse sáj Yesus te mɔ Nasaret.»

⁸ Ε nyę yeṣṣa nde: «'Mi t̄ si lero nyę wuné nde, yo mi na? Nge bę nde, wuné sáj mi, wuné tiki botu bete baka, n̄e bo kwą.»

⁹ A lépi dete, n̄e leri te yi nyę ma lépi kέ si tondu. A ma lépi nde: <Ke njoka botu bete yi we nya mi baka, mi t̄ kele nde, wete ne wete yāmbila na.›

¹⁰ Simɔn Piyer bą ne kafa. Ε nyę sutę yo kɔtɔ ne mɔ mesay me nyangwę kum botu be nyęna sadaka nyę Njambiyę pəsɔ t̄ ne ε mbam bō bete ke meneti. Dino mɔ mesay te bą nde Malkus.

¹¹ Ε Yesus lere nyę Piyer nde: «Yəkidya kafa yɔ sɔmɔ ke bambi te. 'Wę tákka ka nde, mi dīy kine hōbiye pelo məbənə te yi Da nya mi nde, mi hōbiya kέ?»

¹² Ndana, ε ḫesɔja n̄e nyangwę kum ḫesɔja n̄e Beyuden bete be dikima bakiḍye mbanjɔ Njambiyę baka nje biye Yesus woto nyę.

¹³ Ε bo bū nyę pa kε n̄o ke yi Hana te ki ne Kayif. A bą nyangwę kum botu be nyęna sadaka nyę Njambiyę ke sew te ete.

¹⁴ Yo Kayif te ε nya Beyuden ḫigitε lero nde: <Yo kimôte nde, mumɔ wete gwâki ke numbu kandɔ.›

Piyer ke tonɔ nde, a yeti ke

*duwe Yesus na
(Mt 26; Mk 14; Lk 22)*

¹⁵ Simɔn Piyer bene wete jekε bą ke ḫeŋgwę Yesus. Nyangwę kum botu be nyęna sadaka nyę Njambiyę duwą jekε te kimôte. Ε jekε te nyiŋε

ke tų nyangwę kum botu be nyęna sadaka nyę Njambiyę ḫenę Yesus.

¹⁶ Yasi wete, ε Piyer tika ke numey ndoko. Ε jekε te ε nyangwę kum botu be nyęna sadaka nyę Njambiyę duwą kɔ punde kε lerpina nyę nya te ε bą sana mate ε bą ke bakiḍye numey kɔ. Ε jekε te nyinje Piyer ke mɔy ndoko.

¹⁷ Ε nya te nje dīy lero nyę Piyer nde: «'Wę yeti sendi gba wete jekε mbam kɔ na?» Ε Piyer lere nde: «Ko na.»

¹⁸ Duku bą ke kwą, ε botu be mesay ḫenę botu be bakiḍya mbanjɔ Njambiyę jongwę dītε ne mema me dītε kwą wetina. Ε Piyer kwą sendi dīy ke njoka yan wetina dītε ḫenę bo.

¹⁹ Ndana, ε nyangwę kum botu be nyęna sadaka nyę Njambiyę kande diyna Yesus mediyan ke kasi ḫejeke ḫenę n̄e ke kasi yasi te yi nyę dikima tedye bomo kέ.

²⁰ Ε nyę yeṣṣa nyę nyę nde: «Mi dikima lerpina ne gbas gbas nyę bomo ke puyc. Mi dikima tedye bomo melerpi me Njambiyę kpo ne kpo ke mbanjɔ mewesidya n̄e ke mbanjɔ Njambiyę ke mbey te yi Beyuden hene diki wesidya kέ. Mi t̄ lere yiŋa yaŋa sɔdyate na.

²¹ Keto ḫeje yi wę diye mi mediyan kέ? Diya botu bete be wokuma mi ke lerpina baka, n̄e bo leri yasi te yi mi lerpima nyę bo kέ. Botu bete duwą yasi te yi mi lerpima kέ kimôte.»

²² Ke Yesus ma lero dete kέ, ε wete mɔ bakiḍya mbanjɔ Njambiyę te ε bą ke keki ne kɔ nyę nyę banji ke pokɔ lero nde: «'Yo dete yi wę yeṣṣa nyę nyangwę kum botu be nyęna sadaka nyę Njambiyę?»

²³ Ε Yesus lere nyę nyę nde: «Ijε ḫe nde, mi lerpinama beyate, tedya yasi te yi mi lerpima beyate kέ. Ma ḫe nde, mi lerpinama kimôte, wę njaki nyę mi banji ke pokɔ keto ḫe?»

²⁴ Ε Hana nje kwaŋdye Yesus ndi wotunate kənjε Kayif te nyangwę

kum botu be nyena sadaka nyé Njambiyé.

²⁵ Ke njimó te yinori Simón Piyer bá ndi womete ke wétina dite. É bo lere nyé nyé nde: «'Gba we sendi yeti wéte jeké wéne na?» É nyé tone lero nde: «Ko na.»

²⁶ É wéte mō mesay mē nyangwé kum botu be nyena sadaka nyé Njambiyé e bá ne jadyé béné mbam te e Piyer pesima tō ne kó lere nde: «'Mi t̄ béné gba we wúné nyé ke ngwañ na?»

²⁷ É Piyer tone sendi, yaka ne mbam kubé ke kókó.

*Yesus ke josi ke mbombu Pilat
(Mt 27; Mk 15; Lk 23)*

²⁸ Ke kónte, e bo bá Yesus wule nō ké yi Kayif ké nō ke tu Pilat te nyangwé kum. Yinori yo bá bémeymene ne sut. Bo ne njuru wan t̄ nyiñé moy tu na, kambó yo mē nje bé yasi sembó ke yan, bo mē nje diyó kine dye medye mē jesó *Paska yan na.

²⁹ É Pilat punde ké doló bo mate lero nde: «Yo kwaló býea yasi te nda yi wuné lere nde, mbam kó kelma kék?»

³⁰ É bo yenja nyé nyé nde: «A má diy kine bé nyangwé mō kelna býea mékéle na, ma wuse t̄ bá nyé kañé nyé wé na.»

³¹ É Pilat lere nyé bo nde: «Wuné ne njuru wun bón nyé ké peso lepi ne býengwé membonga mun.» É Beyuden yenja nyé nyé nde: «Membonga musu yeti ke nyé wuse deti nde, wuse wóku mumó na.»

³² Bo lepinama dete, né lepi te yi Yesus lepima ke kasi kwaló són te yi nyé yákañgwé sañgwa nō ké si tondu.

³³ Ndana, e Pilat yókwé ne kókó nyiñé tu jéba Yesus diye nyé nde: «'Yo wé, kumande Beyuden?»

³⁴ É nyé yenja nyé nyé nde: «'Yo wé ne njuru wó lepi dete, ho nde, banja bomó lepi dete nyé wé ke kasi mbe?»

³⁵ É Pilat yenja nyé nyé nde: «'Wé býema nde, mi Beyuden? Yo botu

be kandó yó nè bekum be botu be nyena sadaka nyé Njambiyé bá wé kañé nyé mi. We kelma yasi te nda?»

³⁶ É Yesus yenja nde: «*Kandó dyembé ti wúla ke meneti maka na. Kandó dyembé má wula ke meneti maka, ma botu be mesay bembé lojma dyambi kétó mbe, kambó bomó mē nje bá mi nyé ke moy mēbó mē Beyuden. Yasi wéte, Kandó te yembé ti wúla ke meneti maka na.»

³⁷ É Pilat diye nyé nde: «'We gbate kumande?» É Yesus yenja nde: «Yo nda yi wé lere ké, mi kumande. Mi jadyá, mi njá ke meneti maka yí nje tedye bomó meyasi ke kasi gbakasi. Mumó héné e býengwé lepi te yi bá gbakasi ke woko yasi te yi mi lere kék.»

³⁸ É Pilat diye nyé nde: «Gbakasi, yo nge?» Ke Pilat ma si lepo dete ké, e nyé basidye pundo ké doló Beyuden lepo nyé bo nde: «Mi t̄ dolé mbe yiña mejósó ke yotu mbam kó yi yakama keló nde, a sômbu mēbóné kétó te na.»

³⁹ Yasi wéte, yo mē ke mékijó mun nde, ke jesó *Paska yun héné, mi ké soña bá ne wéte mā jébó yókidye nyé nyé wuné. 'Dete, wuné kwádyikwé nde, mi sóna bá ne kumande Beyuden yókidye nyé nyé wuné?»

⁴⁰ É bo kala kembidya lepo nde: «Bé, yeti nyé na! Hé kwádyikwé su Barabas.» Barabas bá nyangwé mō býea mékéle.

19

¹ Ndana, e Pilat nyé bésója deti nde, bo bón Yesus ké njuro nyé ne njambala.

² É bo bá yiña mékól ne mesóru kete, jakó ne dñungwé te lenje nyé ke to, bá sendi wéte kpasa tena nyangwé gambo nyé nyé ke yotu.

³ É bo díki nje ke keki ne lepo nde: «Kumande Beyuden, hé lepi!» É bo díki nyé nyé banji ke pokó.

⁴ É Pilat kala pundo lepo nyé Beyuden nde: «Ndana mi ke bá

nye punje njesé së, né wuné duwé nde, mi tì dole mbe yiña mejoscó ke yotu né yi yakama keló nde, a sômbu mèbône kétó te na.»

5 Ε Yesus punde né dñngwe mesoru ke to nè tena kpasa nyangwe gambo ke yotu. Ε Pilat lerep nyé bo nde: «Ma mbam te kó!»

6 Κε bekum be botu be nyena sadaka nyé Njambiyé nè botu be ñbakidya mbanjó Njambiyé ma kañe misi ñeñje né Yesus ké, ε bo kembidya lero nde: «Ñgbakó nyé ke kroa! Ñgbakó nyé ke kroa!» Ε Pilat lerep nyé bo nde: «Wuné né ñguru wun bôñj nyé kè ñgba ke kroa, kétó mi tì dole mbe yiña yaña ke yotu né yi yakama keló nde, a sômbu mèbône kétó te na.»

7 Ε Beyuden yeñsa nyé nyé nde: «Wuse né wete mbonga, mbonga te ke tedye nde, a yâkañgwé gwe, kétó a boñma yotu né nde, nyé Mónó Njambiyé.»

8 Κε Pilat ma woko dete ké, ε nyé gwe wò kwá to te.

9 Ε nyé yókwé né kókó nyijé tû diyé Yesus nde: «We wúla we njé nò?» Ko Yesus kiné yeñsa yaña nyé nyé na.

10 Ε Pilat lerep nyé nyé nde: «'We dñy kine yeñsa ke numbu mbe? 'We yeti ke duwé nde, mi né deti te yi soñje bò né we, mi sendi né deti te yi lero nde, bo ñgbâki we ke kroa na?»

11 Ε Yesus yeñsa nyé nyé nde: «Íge Njambiyé ti nyé we deti wule ke kwey na, we ti yaka keló yaña né mi na, deti mò te ε dyançwa mi nyé we kó kelma beya yasi kwá we.»

12 Kande ke ñgimò te yite, ε Pilat sà né te yi soñje bò né nyé. Yasi wete, ε Beyuden díki kembidya nde: «Íge we soñje bò né mbam kó, yite we yeti sò né *Sesar na! Mumó héné ε lerep nde, nyé kumande, mò te ke lü dýambi sunçgwé né Sesar.»

13 Κε Pilat ma woko mélépi menori ké, ε nyé bù Yesus punje kenje së kwá dñy metidye ke mbe yé pesina jøsi. Bo kombila mbe yé te né metari.

Bo jébañgwé mbe yé te ke numbu Hebere nde Gabata.

14 Yinori yo bá ñgimò kombila meyasi mè jesò *Paska Beyuden. Yo bá ke pòku bembe yesò. Ε Pilat lerep nyé Beyuden nde: «Kumande wun ru!»

15 Yasi wete, ε bo kembidya nde: «Soña dyan ke misi mènè! Soña dyan ke misi mènè! Ñgbakó nyé ke kroa!» Ε Pilat lerep nyé bo nde: «Mi ñgbâki kumande wun ke kroa?» Ε bekum be botu be nyena sadaka nyé Njambiyé yeñsa nde: «Wuse kiné wete kumande na, ndi Sesar!»

*Bo ke bù Yesus kè ñgba ke kroa
(Mt 27; Mk 15; Lk 23)*

16 Ndana, ε Pilat kañe Yesus nyé bo, né bo kè ñgba nyé ke kroa. Ε bo bù nyé kwá nò.

17 Ε Yesus né ñguru wene sobe kroa né yí kwá nò dñuwé ke moy dya kumò nò ke wete mbe yé nde Gboñgo to, bo jébañgwé ke numbu Hebere nde Golgota.

18 Kumò mate, ε bo ñgba nyé ke kroa, ñgba sendi baña bomò yiba ke mèkroa mète yan. Wete ke kroa te wene pulò kaka, wete pulò kaka, tikò Yesus ke bembe.

19 Pilat léríma nde, bo kétí yiña yasi ñgba ke to kroa Yesus. Ε bo kétí nde: «Yesus te mò Nasaret, kumande Beyuden.»

20 Beyuden budjate tòlma yasi yinori, kétó mbe yé yi bo ñgbama Yesus ke kroa kétí kétí ke kétí dya. Sendi, bo kétima yo ke mènumbu yitati: Ke numbu Hebere, ke numbu Laté nè ke numbu Grék.

21 Ε bekum be botu be nyena sadaka be Beyuden lerep nyé Pilat nde: «We fí kétí nde: «Kumande Beyuden» na, yasi wete, kpalò kétí nde: «Nyé né ñguru wene léríma nde: Mi kumande Beyuden.» »

22 Ε Pilat yeñsa nde: «Yasi te yi mi ma kétí siyama ndi dete.»

23 Κε besøja ma si ñgba Yesus ke kroa ké, ε bo bù mélambò mènè kabò ke mèngabiyé yini yaka né bo, bù sendi lambò te yi nyé díkima

lənje ke nji melambo mète yiri ké. Lambó te mbete tì bë ne nje fulnate na kande kwey kumō nji.

24 ε bo lere tandé yan nde: «Wuse fí nyal yo nyalo na, yasi wete, wuse lónj longo ke mbari yí duwé ne mo te ε ta namo yo kó.» Yo kelnama dete, né mélépi mète yi bá ketinate ke mékana me Njambiyé ké si tondu. Yo ketinate nde: «Bo kabidýama melambó membe, lú sendi lambó te yi mi dikima lənje ke nji melambo mète yiri ké ke mbari.» Yasi te yi besoja kelma, yori.

25 Yinori nè nyangwé ne Yesus nè manj ne nyangwé nè Mariya te nya Kolopas bù Mariya te ḥgondú Magdala bá womete ke ḥgimó te yi Yesus bá ke kroa ké.

26 Ke Yesus ma bənje nyangwé wené, bənje sendi jeké te yi nyé dikima kwadye budyate kó womete ké, ε nyé lere nyé nyangwé nde: «Nyari, bənja móno wò kó!»

27 ε nyé nje lero nyé jeké te nde: «Bənja, nyangwé kó!» Kande ke ḥgimó te yite ε jeké kó bù nyangwé ne Yesus ké nò ke tu dyene.

28 Ke kɔ̄nte, nda yi Yesus duwá nde, meyasi hène ma si kelna ké, ε nyé lere nde: «Yesidye móroku ke keló mi.» A lépi dete, né meyasi mète yi bá ketinate ke mékana me Njambiyé ké si tondu.

29 Wete mapi bá womete ne yinjá dyanjina menjam kete ne letete. ε besoja bù yinjá yasi nda kusa soso ke wete jeti te yi bo jeba nde *yisop, tóre ke dyanjina menjam menori kaŋe kénje ke numbu ne.

30 Ke nyé ma si dye dyanjina menjam menori ké, ε nyé lere nde: «Meyasi hène sima si kelna.» ε nyé soko ke yekidye Sisiñ ne nyé ke mebó me Njambiyé.

31 Yo bá yeso kombila meyasi me jesò *Paska Beyuden. Dete, bekum Beyuden tì kwadye nde, botu bete yi bo ḥgbama ke kroa baka dìy ndi ke kroa kumō yeso *Saba na, keto yeso Saba te mbete bá nyangwé yeso jesò.

ε bekum Beyuden ké ke diye Pilat nde, bo siki leke mékol me botu bete yi bo ḥgbama ke kroa baka pidye bo soŋe.

32 Ndana, ε bəsəja dyá leke mékol me bosa mumó, kwá leke sendi mékol me mo te yoru, bo hène yiba yi bo ḥgbama ke kroa nda Yesus baka.

33 Ke bəsəja ma kumō ke yi Yesus ké, bo dól nde, a sima gwe. Dete, bo kiné leke se mékol méné na.

34 Yasi wete, ε wete sɔ̄ja bù kó dumó ne nyé ke mbanjo. Ke nyé ma dumó ndi nyé dete ké, ε məkiyó ne móroku punde.

35 Mó te ε bənje meyasi mète kó yekidye yo. Yasi te yi nyé yekidye ké, gbakasi. A duwá nde, yasi te yi nyé lere ké, yo gbate, né wuné tiki sendi temo ke lepi te.

36 Yo nde, meyasi kwaŋnama dete, né lepi te yi yo ketinate ke mékana me Njambiyé ké si tondu. Yo ketinate nde: «Ko bo tì leke yeso ne wete ne wete na.»

37 Yo sendi ketinate ke wete mbey ke mó mekana me Njambiyé nde: «Bo ta kaŋe misi bənje ne mo te yi bo ma lónj nyé ne kó kó ne misi man.»

Pumbuna Yesus (Mt 27; Mk 15; Lk 23)

38 Ke kɔ̄nte, ε Yosep te mó dya Arimate ké diye munj Yesus ke mebó me Pilat. Yosep bá ke bənje melepi me Yesus, yasi wete, a bá ke bənje yo soso yate kambo bekum Beyuden. Ke nyé ma diye munj Yesus dete ké, ε Pilat jaye. ε nyé kwá ké bù munj Yesus.

39 ε Nikodem te ε ma kén wete yeso ne tu ké bənje Yesus kó nje sendi ne yinjá kimó mutó te yi bo kelma ne yinjá membunjo nde *mir nè *allowés ké. Dito yasi yinori kumma nda kilo kamotati.

40 ε bembam baka yiba bù munj Yesus boye ne mendəmbó sangwé ne kimó mutó menori nda yi Beyuden dikima kombile ne bəmuj ban yí pumbó ne bo ké.

41 Wete ḥgwaŋ ba ke mbey te yi bo ḥgbama Yesus ke kroa ké. Wete jōnja bojsoŋ ba ke ḥgwaŋ te, bo t̄ pumbē wete mumo kete wete yeso na.

42 E bo pumbē Yesus womete, keto yo ba ḥgimō te yi diki komsa jesō *Paska yan ké. Sendi, bojsoŋ te ba womete nedō.

20

Womiya Yesus (Mt 28; Mk 16; Lk 24)

1 Ke bosa yeso te ε kande jōnja sōndi ma ḫyā, ε Mariya te ḥgōndu Magdala teme bēmenjēmēne ne sut kē ke bojsoŋ, yite yasi ndi ne mbimbī mbilip. A dolma nde, bo ma sojē tari te yi ba ke numbu bojsoŋ kē.

2 E nyē sedye kē ke yi Simōn Piyer, kē sendi ke yi jekē te ε Yesus dīkima kwadysē būdyate kō lērō nyē bo nde: «Bo ma sojē muŋ Nyāngwē Kumande ke bojsoŋ. Wuse yeti ke duwe mbey te yi bo kā tīko nyē kete kē na.»

3 E Piyer teme pundo bēne jekē te yōru yī kē ke bojsoŋ.

4 Bo hēne yiba ba ke sedye, yasi wete, jekē te yōru njā sedye kwā Piyer, ε nyē kande kumō ne ke bojsoŋ.

5 Ke nyē ma bētuma kē, ε nyē bēne melambō ke mēneti ke mōy bojsoŋ. Yasi wete, a tī nyiŋe kē mate na.

6 Simōn Piyer ba ke bēngwē nyē kōj ne kōj. E nyē ḫyā nyiŋe ne ke bojsoŋ, ε nyē bēne melambō ke mēneti,

7 bēne sendi kum kandō te yi bo bōyma ne to ne kē. Yasi wete, kum kandō te yite tī bē ke kiya mbey wete ne mendōmbō mete yiri na. Yo njā bē ne bōynate ke mbey te wene delē.

8 Ndana kē, ε jekē te ε kandima ḫyā kō nje nyiŋe sendi ke bojsoŋ. E nyē bēne tīko temo ke mēlepi me Kumande Yesus.

9 Yo nde, kumō ke ḥgimō te yite bējekē tī bē ke bīye to mēlepi mete yi ba kētinate ke mēkana me Njambiyē

nde, Yesus yâkaŋgwē womiyē ke njoka bēmuŋ kē na.

10 Ndana, ε bējekē baka yiba nje yōkwē kē ke mbey te yi bo dīkima dīyo kete kē.

11 Yinōri Mariya ba ne ke kēki bojsoŋ ke puyē ke lelo. E nyē kwā bētuma ndi ne dūkwe ke numbu yi bēne ne mōy bojsoŋ.

12 E nyē bēne bējaki Njambiyē yiba metidyē ne wumna mēlambō ke yoto ke mbey kome bo niŋgwā muŋ Yesus kē. Wete ba metidyē pulō to, wete pulō mēkol.

13 E bo diye nyē nde: «Nyari, we lēl ḥge?» E nyē yēnsa nyē bo nde: «Bo sojma muŋ Nyāngwē Kumande wombe, ma mi yeti ke duwe mbey te yi bo kā tīko nyē kete kē na.»

14 Ke nyē ma lērō dete kē, ε nyē nje yēnsa bēne pulō kōj ne. A bēna Yesus temnate, yasi wete, a tī duwe nde, yo nyē na.

15 E Yesus diye nyē nde: «Nyari, we lēl ḥge? We sān nda?» Mariya takima nde, yo mō bakidya ḥgwaŋ, ε nyē lērē nyē nyē nde: «Nyāngwē mbam, ḥge bē nde, yo we bū nyē kwā nō, tedya mi mbey te yi we tikima nyē kete kē, né mi kē bū nyē.»

16 E Yesus lērē nyē nyē nde: «Mariya!» E Mariya yēnsa bēne pulō kōj ne lērō nyē nyē ke numbu Hebere nde: «Rabuni!» Yite nde yekele.

17 E Yesus lērē nyē nyē nde: «We tī kpoka mi na, kēto mi tī pa bēndo kē pe yi Saŋmbē na. Yasi wete, kēn dolō bēnjōŋ bēmbe lērō nyē bo nde: Mi ke bēndo kē pe yi Saŋmbē te Saŋgwē wun sendi, kē pe yi Njambiyē wombe te Njambiyē wun sendi.»

18 E Mariya te ḥgōndu Magdala kwā kē lērō nyē bējekē nde: «Mi bējma Nyāngwē Kumande.» E nyē lērē meyasi mete yi Kumande Yesus lērima kē nyē bo.

*Yesus ke punjē yoto nyē bējekē bēne
(Mt 28; Mk 16; Lk 24)*

¹⁹ Ke kiya yeso te bekoko, ke bosa yeso te ε kande jōnja sōndi bejekε bā ke mbey wete ke tū. Bo ndadya mēnumey, kēto bo bā ke kambo bekum Beyuden. Bo sém semo nde, Yesus dyaŋma teme ke njoka yan lepo nyε bo nde: «Wunε dīy ne te!»

²⁰ Ke nyε ma si lepo dete kέ, ε nyε tedye bo mēbo mēne nē mbanjō ne. ε bejekε sosa budyate ke ḥgimō te yi bo bejma Kumande Yesus kέ.

²¹ ε nyε basidye lepo nyε bo nde: «Wunε dīy ne te! Mi ke tom̄ sendi wunε nda yi Da tomma ne mi kέ.»

²² Ke nyε ma si lepo dete kέ, ε nyε wumbidye bo lepo nde: «Kimo Sisiŋ kēn ke yotu yun.

²³ Mum̄ hēne te yi wunε ta tiko mēbeuy mēne ne ḥgwetε, yo ke dūwε ke to ne. Ma yōkō yi wunε tiko mēbeuy mēne ne ḥgwetε na, yo ta bōne ndi ke to ne.»

Yesus ke lepina bēne Tomasi

²⁴ Yim̄ori ke ḥgimō te yi Yesus njā punje ne yotu nyε bejekε bēne kέ, wete jekε wene ε bā ke njoka bejekε bēne kam̄ jō yiba kō tī bē bēne bēso na. Yo bā Tomasi te yi bo jeba sendi nde Beadan kō.

²⁵ ε bejekε te bari nje lepo nyε nyε nde: «Wuse bejma Nyaŋgwε Kumande.» Yasi wete, ε nyε lepo nyε bo nde: «Ijge mi tī pa bēne mbey mērōndi ke mēbo mēne, nyε nyε bō mbe ke mbey mērōndi, nyε sendi bō mbe ke mbanjō ne na, ko mi tī jaye nde, a womiya na.»

²⁶ Ya metu yitan jō yitati ke kōnte, ε bejekε kala wesidya ke mbey wete ke moy tū. Tomasi bā bēne bo, mēnumey bā sendi ndadyate. Bo sém semo, Yesus dyaŋma teme ke njoka yan lepo nde: «Wunε dīy ne te!»

²⁷ Ke kōnte, ε nyε dīy lepo nyε Tomasi nde: «Sambilā nyε bō yō waka, nō bēnā mēbo mēmbe. Sambilā sendi bō yō bōbile ne mbanjō mbey. Ma we tī kēn mbōmbu yī seŋe na, yasi wete, jaya.»

²⁸ ε Tomasi yēnsa nyε nyε nde: «Wε Kumande wombe, wε Njambiyε wombε!»

²⁹ ε Yesus lepo nyε nyε nde: «Wε tiki temo ndana, kēto we bējma mi. Mēsosā ne botu bēte bē tike temo kinε pa bēnē baka.»

³⁰ Yesus kelma sendi yinā budya mēyekambiye ke misi mē bejekε bēne, ndi nde, bo tī kēte yo hēne ke mēkana maka na.

³¹ Yo nde, bo kēti mēyasi mēte yikε, nē wunε tiki temo nde, Yesus, nyε *Krist, Mōnō Njambiyε. Yaka nō, ḥge wunε tike temo dete, wunε ta bē ne joŋgwε kēto dīnō dȳenε.

21

Yesus ke punje yotu nyε bāja bejekε

bēne yitan jō yiba

¹ Ke kōj mēyasi mēnōri, ε Yesus basidye punje yotu nyε bejekε bēne ke goj nyāŋgwε matō te yi bo jeba nde Matō te yi Tiberiyad*f1* kō. Punja yotu te yi nyε punja kē kwaŋnama dēke:

² Bejekε bēte bā ke mbey wete. Yo bā nē Simōn Piyer nē Tomasi te yi bo jeba nde Beadan kō bū Nataniyel te mō Kana ke Galile bū bōnō bē Sebede nje bū sendi bāja bejekε bēne yiba.

³ Simōn Piyer lepima nyε bo nde: «Mi ke kē bēte bulajama.» ε bo lepo nyε nyε nde: «Sine wunε ta kē.» ε bo teme pundi kwā bendi landi. Bo kwaŋdya ndiŋgeli tu kinε wo ko gbela mōnō yaŋa na.

⁴ Ke ḥgimō te yi mējasī nje nō ne bēy bēy kέ, ε Yesus dīy teme ke ḥgindi. Yasi wete, bo tī duwe nde, yo nyε na.

⁵ Ndana, ε Yesus diyε bo nde: «Wunε bōnō, 'wunε ne mōnō yaŋa te yi wunε yakama dye?» ε bo yēnsa nyε nyε nde: «Ko na.»

⁶ ε nyε lepo nyε bo nde: «Wunε bēta bulajama yaka ne landi pulō mbam bō, wunε ta dolō yaŋa.» Dete, ε bo bēte bulajama ke duku.

Ndana, bo t̄i b̄e n̄e d̄eti te yi d̄ale yo na, k̄eto b̄udya b̄enjanj̄o b̄ete yi yo kawula k̄é.

⁷ Ε jek̄e te yi Yesus d̄ikima kwadys̄e b̄udyate k̄o l̄ere nȳe Piyer nde: «Yo Nyaŋgwē Kumande.» K̄e Simōn Piyer ma wok̄o d̄ete k̄é, ε nȳe t̄oke lambō n̄e l̄ej̄e, k̄eto a t̄i b̄e n̄e lambō k̄e yotu na. Ε nȳe kw̄a beta ke d̄fuku.

⁸ Ndana, ε b̄ejek̄e te bari b̄u landi nje n̄o yí nje d̄ale bulajama n̄e b̄enjanj̄o k̄ete n̄e ηgb̄eŋ̄ k̄e n̄o ηgindi, k̄eto bo t̄i b̄e l̄ondunate n̄e ηgindi na. L̄ondo te n̄e ηgindi yakama kum̄o nda m̄eta ḡomay.

⁹ K̄e bo ma kum̄o k̄e ηgindi, bo b̄éja n̄janj̄o n̄e mampa kasate k̄e to d̄ite. Dite te b̄a tand̄e m̄ema n̄e nȳeŋ̄ nȳeŋ̄.

¹⁰ Ε Yesus l̄ere nȳe bo nde: «Wun̄e b̄ôŋ̄ b̄anja b̄enjanj̄o b̄ete yi wun̄e woma ndana k̄é nje n̄o.»

¹¹ Ε Simōn Piyer b̄end̄e landi k̄e d̄ale bulajama k̄e n̄o ηgindi. Nyaŋgwē b̄enjanj̄o ḡomay jo kam̄tan jo yitati b̄a k̄ete n̄e ηgb̄eŋ̄, k̄o d̄ete, bulajama t̄i nyaliȳe na.

¹² Ε Yesus l̄ere nȳe bo nde: «Wun̄e njâki dyena.» Ko mum̄o wete n̄e wete ke njoka b̄ejek̄e t̄i b̄ob̄e diye nȳe nde: «W̄e ba nda?» Ko mum̄o t̄i diye d̄ete na, k̄eto bo duw̄a nde, yo Nyaŋgwē Kumande.

¹³ Ndana, ε Yesus k̄e t̄oke mampa kaŋ̄e nȳe bo, kel̄o sendi d̄ete n̄e n̄janj̄o.

¹⁴ Yo b̄a m̄enga yitatite yi nȳe pun̄je n̄e yotu nȳe b̄ejek̄e b̄ene k̄e k̄oŋ̄ womiya n̄e k̄é.

Yesus ke lepina b̄ene Piyer

¹⁵ K̄e bo ma si dyena k̄é, ε Yesus diye Simōn Piyer nde: «Simōn te m̄ono Jaŋ̄, we k̄e kwadys̄e mi ḡbate kw̄a yi baka kwadys̄e n̄e mi k̄é?» Ε nȳe yen̄sa nȳe nȳe nde: «I, Nyaŋgwē Kumande. We duw̄a nde, mi k̄e kwadys̄e w̄e.» Ε nȳe l̄ere nȳe nȳe nde: «Dal̄o b̄on̄o b̄esam b̄embe.»

¹⁶ Ε Yesus b̄asidye diye nȳe k̄e m̄enga yibate nde: «Simōn te m̄ono Jaŋ̄, we k̄e kwadys̄e mi ḡbate?» Ε

nȳe yen̄sa nȳe nȳe nde: «I, Nyaŋgwē Kumande. Gba we duw̄a nde, mi k̄e kwadys̄e w̄e.» Ε nȳe l̄ere nȳe nȳe nde: «Bakidya b̄on̄o b̄esam b̄embe.»

¹⁷ K̄e m̄enga yitatite, ε Yesus diye nȳe nȳe nde: «Simōn te m̄ono Jaŋ̄, we k̄e kwadys̄e mi?» Ε yo kwadys̄e temo Piyer, k̄eto a diyma nȳe kum̄o m̄enga yitati nde: «W̄e k̄e kwadys̄e mi?» Ε Piyer l̄ere nȳe nȳe nde: «Nyaŋgwē Kumande, gba we k̄e duw̄e meyasi h̄en̄e, we ma duw̄e nde, mi k̄e kwadys̄e w̄e.» Ε Yesus l̄ere nȳe nȳe nde: «Bakidya b̄on̄o b̄esam b̄embe.»

¹⁸ Gbakasi yi mi l̄ere nȳe we k̄é: K̄e ηgim̄o te yi we b̄a ndi gwanj̄o, we n̄e ηguru w̄o d̄ikima nȳe kanda k̄e jon yo, ε we d̄iki k̄e k̄e mbey h̄en̄e te yi we kwadys̄a k̄é. Ma kome we ta si jombe k̄é, we ta kaŋ̄e m̄eb̄o k̄en̄e kwey, wete mum̄o má nje l̄enje we kanda, k̄e n̄e we k̄e mbey te yi we yeti ke ḡoro na.»

¹⁹ Yesus lépi yin̄ori yí tedye n̄e kwal̄o sɔŋ̄ te yi Piyer ta saŋ̄wa n̄o yí nȳe n̄e Njambiye luksa k̄é. K̄e nȳe ma si l̄ero d̄ete k̄é, ε nȳe l̄ere nȳe Piyer nde: «Beŋgwē mi.»

²⁰ K̄e Piyer ma yen̄sa, a b̄éja jek̄e te ε Yesus b̄a k̄e kwadys̄e b̄udyate k̄o k̄e nje ke k̄oŋ̄ n̄e. Yo jek̄e te ε ma l̄engwē yotu wete yes̄o k̄en̄e pul̄o Yesus k̄e mbey m̄edye diye nȳe nde: «Nyaŋgwē Kumande, yo nda ε ta d̄yaŋgwē we k̄o?»

²¹ K̄e Piyer ma kaŋ̄e misi b̄en̄e nȳe k̄é, ε nȳe l̄ere nȳe Yesus nde: «Nyaŋgwē Kumande, ηge b̄e ȳoko, ηge ta d̄ya nȳe k̄é?»

²² Ε Yesus yen̄sa nȳe nȳe nde: «Ij̄e mi kwadys̄e nde, a d̄iy kum̄o k̄e ηgim̄o te yi mi ta kala nje k̄é, yo b̄éja we k̄e ηge? K̄e b̄e we, beŋgwē mi.»

²³ Ε l̄epi yin̄ori nyanja k̄e met̄o m̄e b̄enj̄oŋ̄ b̄an nde: «Jek̄e te t̄i gwe na.» Yasi wete, Yesus t̄i l̄ere nȳe Piyer nde: «Jek̄e te t̄i gwe na,» a lepima nde: «Nḡe mi kwadys̄e nde, a d̄iy kum̄o k̄e ηgim̄o te yi mi ta kala nje k̄é, yo b̄éja we k̄e ηge?»

24 Yo jekε te kε yekidye meyasi mεte yi nyε bεŋma kε. Yo nyε kεtε sendi yo. Wuse kε duwε nde, meyasi mεte yi nyε yekidye kε, gbakasi.

25 Yesus kelma yinjα budya meyasi sendi. Bo má kεti meyasi menɔri hεnε wεtε wεtε, mi táka nde, ma mbεy ta saŋna kε to mboko yí tiko mεkana mεte yi bo yakama kεtε kε.

Mesay mète yi Botu be Tomun be Yesus kelma

Mékana mète yoko, yo ndi sendi Lukas kete yo. Ke bosa mékana mète yi nyé ketima ké, a yekidya nda yi Yesus kelma ne mesay kumó ke yeso te yi nyé d'uwá nò kè nò dyobó ké.

Mékana mète ke tedye sendi wuse nda yi bosa menjón me botu bête be tike temó ke yi Yesus Krist kandima no ké. Yo ke lepo sendi nda yi Kimó Sisiñ njá nò ke yotu bosa bejeké be Yesus ke yeso Panjekot, lepo sendi nda yi bo kandima ne pelna Kimó Tom nyé botu bête be yeti Beyuden baka.

Wuse yakama baka mékana maka ke nyangwé menjabiye yitan jò yitati:

1. Bejeké be Yesus ke ladye njena Kimó Sisiñ (kumte 1).
2. Kande ke yeso te yi Kimó Sisiñ njá nò ke yotu bejeké ké kumó ke yeso te yi Sol yeñsama ne temó ké (kumte 2-8).
3. Kande ke yeso te yi Sol yeñsama ne temó ké kumó ke bosa kendi te yi nyé kà pelé ne Kimó Tom ké (kumte 9-12).
4. Kasi bosa kendi pelna Kimó Tom te yi Sol kà pelé ké (kumte 13-14).
5. Nyanjwé mewesidya mète yi kwañnama ke Yerusalem ké (kumte 15).
6. Kasi kendi yibate (kumte 15-18).
7. Kasi kendi yitatite (kumte 18-21).
8. Kasi kendi yinite temé ke Yerusalem ké nò Rom (kumte 21-28).

Yesus ke yoko ké dyobó

¹ Mbam Teyofil, ke bosa mékana mète yi mi ketima ké, mi yekidya meyasi hene te yi Yesus kelma nè yi nyé tedya bomó ké. Mi yekidya yo kande ke kandinate

² kumó ke yeso te yi Njambiyé yókidya ne nyé kénje dyobó ké. Piñó te yi nyé ti pa bendo kè dyobó, ε nyé kelé nde, Kimó Sisiñ nyéki mémboñga nyé botu bête be nyé tokuma nde, botu be tomun benné baka.

³ A sangwama ne mewoné gwe. Ke konyte, ε nyé nje punje yotu nyé bo, gba nyé ne ḥguru wene ne joñ. A tedya nyé bo nde, yo gbakasi ne menje budyate. Dete, a punja yotu nyé bo ke metu kamoni. ε nyé diki lepo meyasi nyé bo ke kasi *Kando Njambiyé.

⁴ Weté yeso ke benné bo ma díyó ke kiya mbey ké, ε nyé lepe nyé bo nde: «Kre, wuné ti d'ukwé ke Yerusalem kè womana na. Yasi weté, wuné díy ladye yasi te yi Sañmbe kpoma ké, yasi te yi mi lepima nyé wuné ké.

⁵ Keto Jan tóruma bomo ke móroku, yasi weté, ke yun, bokwá ndi móno metu ne mbet Njambiyé ta tóre wuné ke Kimó Sisiñ.»

⁶ Ndana, ε botu be tomun be wesidyama baka diye nyé nde: «Nyanjwé Kumande, yo ke ḥgimó te yoko yi we ke nje tembidye kando Isarayel, na nam meneti mené ne koko?»

⁷ ε Yesus yeñsa nyé bo nde: «Yeti wuné yákanjwé duwe menjimó nè metu mète na, keto yo Sañmbe pese yo ne ḥguru wene.

⁸ Yasi weté, wuné ta bù deti komé Kimó Sisiñ ta nje ke yotu yun ké. Wuné ta be botu bête be ta lepo gbakasi ke meyasi mète yi mi kelma ké. Wuné ta lepo kasi mbe ke Yerusalem, ke Yuda hene, ke Samari, kè kumó ke njena meneti.»

⁹ Ke Yesus ma si lepina dete ké, ε Njambiyé yókidye nyé kénje dyobó ke misi man. ε kulutu kwá petó nyé, bo kine benné nyé se na.

¹⁰ Piñó te yi bo bá ndi ke sengile dyobó yite Yesus ndi ke kwá ne ké, bo sém semó, bembam yiba dyañma ne wumna melambó ke yotu temé ke keki yan

11 Iero nyę bo nde: «Wunę botu be Galile, keto ḥge yi wunę dsiyę ndi womeri yí seŋgile dyoħo ké? Yesus te yoko yi Njambiyę sojma ke njoka yun ksenje dyoħo kō ta basidye nje ndi nda yi wunę bənejma ne nyę ke kwä kék.»

Matiyas ke bū mbey Yudas

12 Ndana, ε botu be tomun be Yesus nje yōkwę mate ke *Keki məoliviye kē Yerusalem. Keki te bā ke keki Yerusalem, londo te yakama kumč kilometra wete.

13 Ke bo ma dīq kē Yerusalem kē, ε bo bende kē ke wete tongari ke tū kwey ke njenate komē bo dīkima wesidya kē. Yo bā Piyer nè Jan nè Jak bəne Andere nè Filip nè Tomasi nè Bartelemi bəne Matiyo bū Jak te mōnō Alfe nè Simōn te yi bo jeba nde Mōnō kandō kō, nje bū Yude, mōnō Jak.

14 Bo həne bā ndi ḥgiñ wete, diki wesidya yí ḥgweta bəne baña boma. Mariya te nyāŋgwę ne Yesus nè bəmaj ne Yesus bā sendi ke njokate.

15 Ke wete yeso mewesidya man botu bete be ma tikč temo ke yi Kumande Yesus Krist baka wesidiyama kumč nda bomč gomay jo kabā. ε Piyer teme ke njoka yan iero nyę bo nde:

16 «Wunę njōñ, yo bā nde, yasi te yi Kimč Sisiñ kandima iero ne mbombu ke kasi Yudas kē kēlňaŋgwę. Kimč Sisiñ kandima iero yo ke məkana me Njambiyę ke numbu Kumande Davit. Yo Yudas te kende ne njōñ botu bete be biyma Yesus baka.

17 Yudas bā wete mo njōñ su, a bā ne ḥgabiye ke mesay musu.

18 Mbam kō bənejma mōni te yi bo nya nyę keto bəya kōtu məkele məne kē bōmō ne ḥgwañ. ε nyę nje bālo ne ḥgiñ. ε mōy ne bunde nyaliye ke bembə, ε mənja məne həne si nyęŋgwę ke puyę.

19 Botu be Yerusalem həne wokuma kasi te, ε bo lo ḥgwañ te ke numbu yan nde Hakeldama, yite nde Ngwañ məkiy়o.

20 Yo kətinate ke məkana me Njambiyę ke məkana me Besom nde: «Tū ne bēki wele. Mumč tī dīy sendi kete na.» Yo kətinate sendi nde: «Nè wete mumč bōñ numbu mesay mənē.»

21 Dete, yo kimote nde, wete mumč njāki nje nyiñe ke njōñ su. Mō te yākaŋgwę bē ke njoka botu bete be sine bo dīkima kēndō baka. A yākaŋgwę bē mo te yi sine bo dīkima kēndō ke metu həne te yi Kumande Yesus jojnama no sine bo kék.

22 Mō te yākaŋgwę bē yōkō ε jojnama sine bo kande ke ḥgimō te yi Jan tōruma ne Yesus ke mōrōku kumč ke yeso te yi nyę dūwā no ke njoka su ke dyoħo kē. Wete mumč ke njoka botu bete njāki nyiñe ke njōñ su, na bē sendi mo te ε ta iero gbakasi ke kasi womiya Kumande Yesus.»

23 ε bo tembidye bembam yiba: Yosep te yi bo jeba nde Barsabas yi bo loma sendi nyę yiña dīnō nde Yustus kō, nje bū Matiayas.

24 Ndana, ε bo ḥgweta ne Njambiyę iero nde: «Nyāŋgwę Kumande, we yōkō ε duwe mətemo me bomč həne, tedya wuse mo te yi we tōkuma ke njoka bomč baka yiba,

25 na bū mbey Yudas ke mesay nè ke lepina Kimč Tom te yi nyę tikima kē ke mbey te yi yakama ne nyę kék.»

26 Ke kōjte, ε bo kelę tay. ε tay tedye Matiayas. ε bo nyinje nyę ke njōñ botu be tomun bete bari kamč jo wete.

2

Piya Kimč Sisiñ ke yeso Pañtekot

1 Ke yeso Pañtekot botu bete be ma tikč temo ke yi Kumande Yesus *Krist baka bā həne ke mbey wete.

2 Semč semč, ε yiña mədun wule dyoħo, yo bā nda mədun me nyāŋgwę pupo, ε yo tonde ke mōy tū həne komē bo bā metidye kék.

3 ε bo bəneję yiña meyasi nda məlam me dītę. ε yo bakina wete

wetē kē dīyō ke yotu yan yaka nē bo hēnē.

4 Σ bo hēnē tondē nē Kimō Sisiŋ, kande lepina yinjā mēnumbu bēngwē yasi te yi Kimō Sisiŋ nya bo dēti te yi lēpō kē.

5 Ke pōku metu te yite Beyudēn bēte be dīkima kano Njambiyē baka dīkima dīyō ke Yerusalēm. Bo wulma ke mēkandō hēnē ke to mēneti nje biye dya womete.

6 Ke mēduŋ mēnōri ma kelna kē, ε bomō nje wesidya nē ḥgil. Bo bā nē yekere, kēto mumō hēnē wokuma yasi te yi bejekē bā ke lēpō kē ke numbu dya dyenē.

7 Yo kwaŋma bomō hēnē, ε bo ḥgbakima dīki diyna nde: «Bembam bēte be lepina hēnē baka, yeti botu be Galile na?»

8 Nge nje kelō nde, mumō hēnē ke njoka su wōku yasi te yi bo lēpē kē ke numbu dya dyenē, ke ḥgbak ḥgbak mēnumbu musu?

9 Ke njoka su, botu be Partes kēte, botu be Medi nē Elam kēte. Botu be Mesopotami, botu be Yuda nē Kapadōs kēte. Botu be Pōj nē botu be Asi kēte.

10 Botu be Friji nē Pamfili nē Ejipt nē botu be Siren ke mēneti me Libi kēte. Botu be wulma Rom nje biye dya waka baka kēte sendi. Ke njoka yan, yo nē ḥgbak ḥgbak Beyudēn nē botu bēte be njā nyiŋe misōn Beyudēn nyiŋa baka.

11 Botu bē Kret nē botu bē Arabi kēte sendi. Nge nje kelō nde, mumō hēnē woku nda yi bo ke lēpō nyangwē mēkele mēte yi Njambiyē kelma kē ke numbu dya dyenē?»

12 Bomō hēnē bā numbu nē haŋ kine duwē yasi te yi bo yakama lēpō kē na. Σ bo dīki lēpō tandē yan nde: «Yike ba ḥge?»

13 Ko dēte, baŋa dīkima nyetō bo lēpō nde: «Bo ma gwe kimō mōm mōm mēnjam kimō gwenate.»

Piyer ke lepina nyē ḥgil bomō

14 Ndana, ε Piyer teme bēnē bejekē te bari kamō jō wetē lēpō nē mēn ke kwey nyē ḥgil bomō nde:

«Wunē Beyudēn nē wunē bomō hēnē bē dīyē ke Yerusalēm baka, wunē lēngwē mētō kimōte ke yasi te yi mi ta lēpō kē,

15 kēto botu baka yeti ke gwe mēnjam nda yi wunē take kē na, kēto yo ndi ḥgimō yitan jō yini te yi bēmējmenē.

16 Yasi wetē, yasi te yi Juwel te mo punja mēlepi me Njambiyē lepima kē ke bēnēna ndana. A lepima nde:

17 *<Njambiyē ke lēpō nde: Ke metu mēte yi mbokō ta bē ke siyō kē, mi Njambiyē ta nyē Sisiŋ mbe ke yotu mumō hēnē. Bōnō bun bē bembam nē bē bomari ta punje mēlepi mēmbē. Begwanjō bun ta bēnē nyangwē meyasi, bēnjombu bun sendi ta bēnē nyangwē mēnyenō.>*

18 Gbate, ke metu mēte yite mi ta nyē Sisiŋ mbe ke yotu bembam nē ke yotu boma bēte be kele mēsay mēmbē baka. Dete, bo ta punje mēlepi mēmbē.

19 Mi ta punje nyangwē meyasi ke dyobō ke kwey, tedye sendi mēyekambiye ke to mēneti. Yo nde, wunē ta bēnē mēkiyo, bēnē dīte, bēnē yidye nē tibāy nda kulutu.

20 Tu ta yinjā nē yesō, ḥgwēndē ta yeŋsa bē tenate nda mēkiyo. Meyasi mēte ta kelna yite nyangwē *Yesō Baba Mbokō tī pa dyā na. Yesō te ta bē nyangwē kpekum.

21 Yo ta bē nde, mumō hēnē ε ta jeba dīnō Baba Mbokō, mo te ta jū.»

22 «Wunē botu bē kandō Isarayēl, wunē wōku yasi te yi mi ta lēpō ndana nyē wunē kē. Yesus te ε Nasaret, yo mo te yi Njambiyē tedya wunē nde, yo nyē name meyasi hēnē. A tedya yo ke misi mun nē nje kelna nyangwē mēkele, nē nje kelna yinjā nyangwē meyasi nē kelna mēyekambiye mēte yi Njambiyē nya nyē dēti te yi kelō ke njoka yun nda yi wunē nē ḥguru wun duwā kē.

23 Bo dyangwa mbam kō nyē wunē bēngwē yasi te yi Njambiyē pēsimā kē, bēngwē sendi nda yi

Njambiyé ma si kombile njombu yaña ké. Wuné boñma nyé nyé botu be mèbeyé, ε bo ḥgba nyé ke kroa, dete wuné wo nyé.

24 Njambiyé njá womiyé nyé jongwé nyé soñé ke nyangwé mèbóné mete yi sōñ, keto sōñ tí bē nē deti te yi biye nyé nda no na.

25 Yo dete yi Davit lèpima kasi nē nde: «Mi díkima bëñje Baba Mbokó metu hëne ke mbombu wombe, keto a ke mbam bō mbe, kambó mi njé ḥgwangwa.

26 Dete, temó mbe nē mesosa, mèléri mete yi punde ke numbu mbe ké ke tedye nde, mi nē nyangwé mesosa. Sendi, mi ta wèdya bë ne bëbina temó ke yo Njambiyé,

27 keto wé tí tikó sisin mbe ke dya bëmuñ na. Wé tí jaye nde, mumó wó bôku na.

28 Wé ma tedye mi ménje mete yi bë ne jongwé. Komé mi ta bëñje wé ké, mi ta bë ne nyangwé mesosa.» »

29 «Wuné njóñ, wuné tiki, né mi pa lepi kasi sañmbambó wusu Davit ne ḥgbak ḥgbak nyé wuné. Davit gwá, ε bo pumbé nyé. Ma kumó muka boñsonó ne ndi ke njoka su.

30 Yasi wëte, Davit bá mō punja mèléri me Njambiyé. A duwá sendi nde, Njambiyé kroma kinja nyé nyé nde, ke njoka bënday bëñje, nyé Njambiyé ta tèmbidye wëte ke njokate ε ta bù díyó kumande ke mbey nē.

31 Davit kikima bëñje kasi womiya *Krist. ε nyé kande lèpó nde: «Njambiyé tí lj Krist ke dya bëmuñ na, a tí bò na.»

32 Wuse hëne bëñma duwé nde, yo Yesus te yi Njambiyé womiya kó.

33 Njambiyé bëndidya nyé tikó ke mbam bá nē. ε sañgwé nyé nyé Kimó Sisiñ te yi nyé kroma ké. Yo Kimó Sisiñ te yi nyé nya ke yotu su ké, yo yo kelé nde, wuné bëñja nē wuné wôku meyasi mete yike.

34 Yeti Davit kelé mèkele mete na, keto Davit tì bëndé kë dýo bò na, yasi wëte, nyé nē ḥguru wene ke lèpó

nde: «Baba Mbokó lèpima nyé Kumande wombe nde: Diyó mètidye ke mbam bō mbe,

35 kumó nde, mi siki kawule bëpendó bō tikó ke njí mèkol mò.»

36 Dete, kandó Isarayel hëne dûkwé nde, yo gbate nde, Yesus te yi wuné ḥgbama ke kroa kó, yo nyé yi Njambiyé njá tèmbidye nde, nyé Nyangwé Kumande, nyé Krist.»

Jongwé botu bëte be tikima temó ke

yi Kumande Yesus Krist baka

37 Ke bomo ma si woko mèléri menori ké, ε yo lü bo ke temó budyate, ε bo diyé Piyér bëñje botu be tomun te bari nde: «Wuné njóñ, wuse kél ba nan?»

38 ε Piyér yënsa nyé bo nde: «Wuné yënsangwé temó, nè mumó hëne jáya nde, bo tópa nyé ke mòròku ne díno Yesus Krist, nè Njambiyé tiki mèbeyé mun nē ḥgwëte. Dete, Njambiyé ta nyé wuné Kimó Sisiñ ne gbélate.

39 Keto yasi te yi Njambiyé kroma ké, yo keto yun nè bòñó bun nè keto bomo hëne be ne nañ, budyá bomo hëne be Baba Mbokó te Njambiyé wusu ta jeña kënje ke yene baka.»

40 Piyér kà mbombu lèpó yína budyá mèléri nyé bo yí kité nè bo. A díkima lèpó nyé bo nde: «Wuné jònqwé yotu yun. Dete, wuné bâkañgwé ne botu be ḥgimó te yókó be kelé beya mèkele baka.»

41 Bo tòpuma botu bëte be jayma mèléri me Piyér baka ke mòròku. Yesó te ε Njambiyé kelé nde, bomo nda tomay yitati nyíñá ke njóñ botu bëte be ma tikó temó ke yi Kumande Yesus Krist baka.

42 Bo bëngwa yasi te yi botu be tomun be Yesus díkima tedye bo ké metu hëne. Bo díkima jongna nda bëmañ, dyena wëte, bë sendi sañgwate ke meñgweta.

43 ε bomo hëne gwe wò yan. Botu be tomun be Yesus díkima kelo budyá nyangwé meyasi nè budyá meyekambiyé.

44 Bomō hēne be ma tikō temō ke yi Kumande Yesus Krist baka bā ke dīyo mbey wete. Bo dīkima ḥgbo meyasi man hēne bakiye wete.

45 Bo dīkima dīyangwē mēkusuku man nē meyasi man nje kabidya mōni te bo hēne. Bo dīkima nyē mūmō hēne meyasi bēngwē meyasi mēte yi bāne nyē kē.

46 Bo dīkima wesidya mētu hēne nē mēngimō hēne ke mbanjō Njambiyē, ḥgbō dyena ke moy mētu man nē mesosa nē kimō temō.

47 Bo dīkima lukse Njambiyē, ε bomō hēne tōnde bo. Kumande Yesus dīkima dokidye botu bēte be ma yenja temō jaye nyē baka ke njōn yan mētu hēne.

3

Piyer bēne Jaŋ ke kelō nde,

wete mō jemti kēndi

1 Wete bekoko Piyer bēne Jaŋ bā ke kē ke mbanjō Njambiyē ke ḥgimō mēngwēta te yi hawa yitati.

2 Wete mō jemti bā ke kēki numey mbanjō Njambiyē. Bo dīkima jeba numey te nde Nyōnjo. Kande yi bo ma jáki nē mbam te, a tī kēndē wete yeso na. Bo dīkima sobe nyē mētu hēne kē tikō ke kēki numey, na dīki jōmbu yasi ke mēbō mē botu bēte be dīkima nyiye ke mbanjō Njambiyē baka.

3 Ke nyē ma bēne nde, Piyer bēne Jaŋ ke kwadysē nyiye mbanjō Njambiyē kē, ε nyē jōmbē yasi ke mēbō man.

4 ε bo bēne nyē ne ḥgoṇ. ε Piyer lēre nyē nyē nde: «Bēna wuse.»

5 ε nyē tīke misi ke yotu yan take nde, bo ta nyē nyē yaŋa.

6 Yasi wete, ε Piyer lēre nyē nyē nde: «Nē mōni nē lōr, mi yeti nō na, yasi te yi mi nō kē, mi ke nyē wē yo: Ke dīnō Yesus Krist te ε Nasarēt tema, kēndō.»

7 ε Piyer kēnje bō bīye ne nyē ke mbam bō tembidye. Ndana ndana, ε mēkol mēne nē membōngōlō mēne si ḥgbī.

8 ε nyē do ndi ḥga wete temē kande kēndi nyiye nō bēne bo ke mbanjō Njambiyē ndi nē medō nē luksa Njambiyē.

9 Bomō hēne bēnma nyē ke kēndō, bēnje sendi nyē ke lukse Njambiyē.

10 Bo bēnma duwē nde, yo nyē ε dīkima dīyo jōmbō meyasi ke numey mbanjō Njambiyē te yi bo dīkima jeba nde Nyōnjo kō. Yo kwaŋma bomō, ε bo ḥgbakima budysate ke yasi te yi kelnama ke yotu mbam kō kē.

11 A tī kwadysē jisē ke kēki Piyer bēne Jaŋ na. Bomō ḥgbakimama budysate, ε bo sēdysē kē komē be Piyer bā ke mbey komē bomō dīkima kēndō kete ke mbanjō Njambiyē kē. Bo dīkima jeba mbey te nde Nje Salomōn.

12 Ke Piyer ma bēnje dēte kē, ε nyē lēre nyē bomō nde: «Wunē botu be kando Isarayēl, kēto ḥge yi wunē ḥgbakima yasi te yi kelnama ke yotu mbam kō kē? Kēto ḥge yi wunē bēnje wuse ne ḥgonj dēte kē? 'Wunē tákā ka nde, yo wuse kele nde, mbam kō kēndi nē dēti te yusu, ho nde, a kēndi, kēto wuse ke kanō Njambiyē budysate?

13 Yo Njambiyē te ε bēsanjmbambō busu Abaraham, Isak nē Yakōr, Njambiyē te yi bo bā kanō kō nyē mō mēsay wene Yesus luksa, Yesus te yi wunē bōnma nyē nyē bēkum, sēnje nyē ke mbōmbu yan kutudya kō, ko bēkō nde, Pilat kwadysē soŋe bō ne nyē.

14 Wunē sēnma Mō te yi Njambiyē tōkuma, ḥgbēn mō kō, kpalo diye nde, bo sōnja bō nē mō wona bomō.

15 Wunē woma Kumande te ε nyē jōngwē kō. Ko dēte, Njambiyē womiya nyē ke njoka bēmuŋ. Wuse hēne bēnma duwē dēte.

16 Yo dēti te yi diye ke dīnō ḥgyenē kē tembidye mbam kō yi wunē bēnje nē yi wunē duwā kō kēto tikina temō ke dīnō te. Yo tikina temō ke yi Yesus te kele nde, kōsu mbam kō sīy nda yi wunē bēnma kē.

17 «Wunε njɔŋ, ndana mi duwɑnde, wúnε bekum bun kelma dete nε tum.

18 Yo nde, Njambiyε kelma dete yi tonje nε melepi mεte yi nyε kikima lepo ke numbu botu be punja melepi mεne hεne nde, *Krist wene ta saŋgwε ne mebōne.

19 Dete, wunε jāya mεbεyε mun, nε wunε yēnsaŋgwε temo, nε Njambiyε soŋ mεbεyε mun,

20 nε Baba Mbokɔ njesε kimɔ te ŋgimɔ. Dete, a ta njesε sendi *Krist, yite nde Yesus, mo te yi nyε kpoma nde, a ta tomo kɔ.

21 Ke ŋgimɔ te yɔkɔ ndana Yesus Krist ta dīyo ke dyobɔ kumɔ ke ŋgimɔ te yi meyasi hεne ta si kombila nda yi Njambiyε kikima lepo kε. Njambiyε lepima yo ke numbu pupuna botu be punja melepi mεne be dīyma ke metu me njime baka.

22 Mɔyisi lepima nde: «Baba Mbokɔ te Njambiyε wun ta tembidye wete mumɔ ke njoka bemaŋ bun. A ta be mo punja melepi mεne nda mi. Wunε ta wokuna ne nyε ke meyasi hεne te yi nyε ta lepo nyε wunε kε.

23 Yasi wete, mumɔ hεne ε ta dīyo kine wokuna ne mo punja melepi me Njambiyε te kɔ, bo ta wo mo te soŋε ke *Kandɔ Njambiyε.»

24 Botu be punja melepi me Njambiyε hεne, kande ke Samiyel kumɔ ke baka be njɔ nje ke kɔŋ ne baka, bo hεne tapitama lepo kasi metu mεte.

25 Wunε bɔnɔ be botu be punja melepi me Njambiyε, wunε jadysa ke moy mbon te yi Njambiyε kelma benε besaŋmbambɔ busu kε. Njambiyε lepima nyε Abaraham nde: «Mekandɔ me bomɔ hεne ke to mεnεti ta be ne mekombila keto benday bɔ.»

26 Yo dīŋ keto yun yi Njambiyε tɔkuma mo messay wene. A tomma nyε njesε, na nje nyε wunε mekombila yi kelɔ nde, mumɔ hεne fiki beya mekele mεnε.»

4

Piyer bene Jaŋ ke mbɔmbu

nyangwε jɔsi Beyudεn

1 Piŋɔ te yi Piyer bene Jaŋ bα ndi ke lepina nyε bomɔ kε, ε botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε nε kum besɔja te ε dīye ne botu bete be bakidye mbanjɔ Njambiyε baka nε *Besadusɛ nje dolɔ bo.

2 Bo bα ne ŋgambi sungwε ne Piyer bene Jaŋ, keto bo dikima lepo nyε bomɔ nde, bemuŋ ta womiyε, keto Yesus womiya sendi ke njoka bemuŋ.

3 ε bo biye bo yadysε ke tu jɔbɔ kumɔ misi pupε, keto bo biya bo bekoko.

4 Ko bεkɔ dete, ke njoka botu bete be wokuma melepi mεte yi Piyer bene Jaŋ lepima kε, budysate tikima temo ke yi Kumande Yesus. Botu bete be tikima temo dete baka kumma nda bembam tomay yitan.

5 Ke kiya misi pupε te, ε bekum nε betomba be dya ne botu be ketina meyasi wesidya ke Yerusalεm.

6 Hana te nyangwε kum botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε bα ke njokate. Kayif nε Jaŋ nε Aleksandere nε bomɔ hεne be bα ne jadysa bene bekum be botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε baka bα sendi kete.

7 ε bo bɔ Piyer bene Jaŋ tembidye ke mbɔmbu yan diye bo nde: «Yo nda nyε wunε dεti, ho yo ke dīnɔ nda yi wunε sidya ne kɔsu mbam kɔ kε?»

8 Kimɔ Sisiŋ bα tondunate ke yotu Piyer, ε nyε lεre nyε bo nde: «Wunε bekum nε wunε betomba be kandɔ Isarayel,

9 wunε ke diye wuse mεdiyan ndana keto kimɔ mekele mεte yi kelnama ke yotu mo te ε ma kɔsɔ kɔ. Wunε ke diye nde, wuse lεpi nda yi kɔsu ne siyima nɔ kε.

10 Wunε hεne nε kandɔ Isarayel hεne, wunε dûkwε nde, wunε bεjɔ mbam kɔ ndana ne kimɔ yotu ne hεne ke mbɔmbu yun keto dīnɔ

Yesus Krist te ε Nasaret. Yo Yesus te yi wunε ηgbama ke kroa, ε Njambiyε nje womiyε nyε soŋε ke njoka bemiŋ kɔ, yo nyε kele nde, wunε bēŋja mbam kɔ ndana deke.

11 Yesus nyε Tari*f1* te yi wunε botu be sumna njumɔ seŋma. Yo tari te nje be saŋgwε kondu ndana.

12 Kine wete mumɔ yakama nyε bɔmɔ joŋgwε na, keto kine wete dīnɔ yi Njambiyε nya ke njoka bɔmɔ yi yakama nyε wuse joŋgwε na.»

13 Bo ηgbakimama budyate, keto bo bεŋma nde, Piyer bεŋe Jan ke nyε temɔ yan hεne ke yasi te yi bo lεre kε, duwε sendi nde, bo t̄i bε botu be duwā mεkana na. Bo duwā bo, keto Piyer bεŋe Jan joŋnama bεŋe be Yesus.

14 Bɔmɔ baka bεŋma mɔ kɔsu te yi Piyer bεŋe Jan joŋwa kɔ ke kεki yan. Dete, bo t̄i bε se ne yanja te yi lεrɔ na.

15 Bo nj̄a lεrɔ nyε bo nde, bo p̄ndu ke mbanjɔ jɔsi. ε bo nje tika nεmbε lεrɔ tandε yan nde:

16 «Hε ta kelɔ nan ne botu baka? Keto yo yeti ke sɔ na, bɔmɔ hεne ke Yerusalem duwā nde, bo kelma wete mεyekambiye yi bā kpekum. Sendi, wuse yeti ne deti te yi biye meso na.

17 Ko bεkɔ dete, yí kelɔ nde, kasi te t̄i nyanjangwε ke metɔ me bɔmɔ, wuse kīdyikwε bo ne menje hεne nde, bo t̄i lεpi kasi Yesus te nyε wete mumɔ na.»

18 ε bo jeba Piyer bεŋe Jan lεrɔ kimɔte nyε bo nde, kpe, bo t̄i buta se numbu lεrɔ ho tedye yinjα yasi nyε bɔmɔ ke kasi Yesus na.

19 Ko bεkɔ dete, ε Piyer bεŋe Jan lεrε nyε bo nde: «Wunε ne ηguru wun p̄esi, ηge bε nde, yo ne ηgbεŋ ke misi me Njambiyε nde, bɔmɔ wōkunangwε ne wunε ho bo wōkunangwε ne Njambiyε.

20 Yasi wete, wuse t̄i yaka dīyɔ kine lεrɔ yasi te yi wuse bεŋma nε yi wuse wokuma kε na.»

21 ε bo basidye ηgaliye misi nyε Piyer bεŋe Jan. Ke kɔnte, ε bo nje soŋε bɔ ne bo. Bo t̄i bε ne nje

te yi pɔnse bo na, keto bo bā ke kambɔ bɔmɔ, keto bɔmɔ bā ke lukse Njambiyε ke yasi te yi kwaŋnama kε.

22 Mεsew me mbam te yi Njambiyε kelma mεyekambiye te yinɔri ke yotu ne sidye kɔsu ne kɔ kwaŋma mεsew kamɔni.

23 Ke bo ma soŋε bɔ ne bo kε, ε bo kwā kε ke yasi bεŋjɔ bān. ε bo yekidye yasi te yi bεkum be botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε nε bεtomba be dya lεpima nyε bo kε.

24 Ke bεŋjɔ bān ma wokɔ yasi te yi be Piyer yekidya nyε bo kε, ε bo hεne kaŋe men ηgweta ne Njambiyε lεrɔ nde: «Sa Mbokɔ, yo wε kuse dīyɔ nε meneti nε maŋ nε mεyasi hεne te yi diyε kete kε.

25 Yo wε lεrε ne nje Kimɔ Sisiŋ ke numbu saŋmbambo wusu, mɔ mesay wɔ Davit nde: «Nge kelε yi botu bεte be yeti ke duwε Njambiyε kelε yasi ndana nda ηgoŋgo njomɔ kε? Nge kelε nde, mεkandɔ me botu bεte be yeti ke duwε Njambiyε baka bεki ne bεya metake deke?»

26 Bekumande bεte be name meneti baka ma komsa dīyambi. Bekum sendi ma saŋgwε ηgiŋ sungwε ne Baba Mbokɔ bεŋe *Krist wεnε.»

27 Keto nε Herod nε Pɔnsi Pilat ne yinjα mεkandɔ bū sendi mεkandɔ me botu be Isarayel ma saŋgwε ηgiŋ ke dīyari ke sungwε ne kimo mɔ mesay wɔ Yesus te yi wε tɔkuma kɔ.

28 Bo kelma dete yí tonje ne mεyasi hεne te yi wε kikima si kpo ne deti yo nda yi wε kwadysa nde, yo kēlnangwε dete kε.

29 Yori Baba Mbokɔ, bεŋja nda yi bo bεliye misi sungwε ne wuse kε. Kelɔ nde, wuse botu be mesay bo lεpi mεlεpi mɔ kine wɔ na.

30 Dete, buta bɔ yɔ, nε mεkɔn me bɔmɔ siy, nε mεyekambiye ne nyanjangwε mεyasi kelna ne dīnɔ kimo mɔ mesay wɔ Yesus.»

31 Ke bo ma sidye mεngweta ne Njambiyε kε, ε mbeŋy te yi bo wesidyma kete kε ηgwanjwa. ε

Kimō Sisiŋ tondé ke yotu yan. E bo kande lepina mélépi me Njambiyé kiné wó na.

Jongwe bosa bekritén

³² Bomō héné be ma tikō temō ke yi Kumande Yesus Krist baka bá ndi temō wete ne metake wete. Mumō wete ne wete ke njoka yan tí lepē nde, mèyasi mènè wókunaŋgwé ndi ne nyé na. Yasi wete, yasi héné bá yi bomō héné ke njoka yan.

³³ Botu be tomun be Yesus díkima lepo kasi womiya Kumande Yesus ne nyāŋgwé deti. Njambiyé nya bo héné nyāŋgwé mèkombila.

³⁴ Mumō wete ne wete tí bá ne nygwéte ke njoka yan na. Botu bête be bá ne mèŋgwáŋ ho ne metú baka díkima dýaŋgwé yo, bá móni te

³⁵ nje jokwé ke njí mèkol me botu be tomun be Yesus. E bo díki nje kabó nyé bomō héné. Bo nya mumō héné bëŋgwé yasi te yi báne nyé ké.

³⁶ Yo bá ne wete mbam nde Yosep, mó kandó *Levi, bo jáki nyé ke Sipré. Botu be tomun be Yesus loma nyé nde Barnabas, yite nde Mó nyéna mèŋgíté.

³⁷ A bá ne ŋgwáŋ, e nyé dýaŋgwé yo bá móni te nje jokwé ke mèkol me botu be tomun be Yesus.

5

Kasi Ananiyas bené nyari wene Safira

¹ Yasi wete, wete mbam nde Ananiyas bené nyari wene Safira dýaŋgwá pel mèneti man.

² E nyé wokuna bené nyari báke sumba bakidye ŋgabiye te wete. E nyé nje bá bükwé te ké jokwé ke mèkol me botu be tomun be Yesus.

³ E Piyér diye nyé nde: «Ananiyas, ñge kelé nde, *Satan si ŋgaŋgile temó yo yí keló nde, keló já nyé Kimō Sisiŋ, yí keló sendi nde, bakidya yína ŋgabiye móni ŋgwáŋ te yi we dýaŋgwá ké?»

⁴ Wé má diy kiné dýaŋgwé ŋgwáŋ te, 'ma yo yeti ndi ŋgwáŋ yo na? 'Ké kón dýaŋgwate, móni te yeti ndi yo na? Nge kelé yi we bá ne kwaló

metake mète yiké ke temó yo ké? Wé ti kél já nyé bomō na, yasi wete, wé kél já nyé Njambiyé.»

⁵ Ke Ananiyas ma woko mélépi ménori ké, e nyé bále ne pet sanjan kwá gwe. E bomō héné be bá wométe baka gwe wó budfyate.

⁶ E begwanjó nje báye nyé ne lambó gbaŋgé nyé ké pumbu.

⁷ Diyo nda hawa yitati ke kón te ké, e nyari nyijé tū kiné duwé yasi te yi kwaŋnama ké na.

⁸ E Piyér diye nyé nde: «Lepo nyé mi, ŋgwáŋ te yi wune dýaŋgwá ké, báuč móni te héné ke?» E nyé yeŋsa nde: «Í, siya te ri.»

⁹ E Piyér lepē nyé nyé nde: «'Wúne njoŋo síki kpo ŋgiŋ yí bóbé ne Sisiŋ Baba Mbokó kétó ñge? Dukwe nde: Botu bête be bónma njoŋo ké pumbu baka ke numey, bo ta gbaŋgé sendi wé kwá no.»

¹⁰ E Safira bále ne pet sanjan ndi ŋga wete ke mèkol me Piyér kwá gwe. Begwanjó nyijma tū doló nde, a gwá, e bo gbaŋgé nyé kwá no ké pumbó ke kékí njom.

¹¹ Njóŋ bomō héné be tikima temó ke yi Kumande Yesus nè bomō héné be wokuma mèyasi ménori baka gwá wó budfyate.

Botu be tomun be Yesus ke keló nyāŋgwé mèyekambiye

¹² Botu be tomun be Yesus díkima keló budya mèyekambiye nè budya nyāŋgwé mèyasi ke njoka bomō. Bo díkima wesidya bo héné ke wete mbey nde Nje Salomón ké móy mbanjó Njambiyé.

¹³ Gbela mumō wete ne wete tí bóbé nyijé ke njóŋ yan na, ko békó dëte, bomō bá ke tondó bo budfyate.

¹⁴ Bomō budfyate bá ke tikō temó ke yi Kumande Yesus. Yo bá bembam nè bomari. Njambiyé bá ke dokidye bomō ke njóŋ yan.

¹⁵ Dete, bomō díkima bá botu bá kón ké no ke kékí mènje ningwé bo ke metan nè ke mèdele, simande wukumé yotu Piyér ta ké ke yotu bája ke ŋgimó te yi nyé ta kwá ké.

16 Baña bomč budyate njä sendi wule ke mēdya mēte yi bā ke keki Yerusaləm kē. Bo njä nē botu be kōn nē botu bete be bęya mēsisin dīkima njaŋgwę bo baka. E mēkōn man hēne siye.

Bo ke basidye tedye botu be tomun

be Yesus mēbōne

17 Ndana, e bęya temč kwä nyangwę kum botu be nyena sadaka nyę Njambiyę nē bomč hēne be bā bęne bo baka. Bo bā ke njōj *Besadusę.

18 Bo bıyma botu be tomun be Yesus kēnję ke nyangwę tū jōbō.

19 Ko bęko dete, węte jaki Baba Mboko njä nē tu bute mēnumey mē tū jōbō punje bo lępo nyę bo nde:

20 «Nę kwān kē ke mbanjō Njambiyę kē lępo mēlepi hēne ke kasi joŋgwę te yi kpo nē kpo te yike nyę bomč.»

21 Ke bo ma wokč dete kē, e bo kwä bęmęjmenę nē sut nyiňę ke mbanjō Njambiyę. Ke kōnte, e nyangwę kum botu be nyena sadaka nyę Njambiyę dīyä bęne botu bęne, jeba botu be nyangwę jōsi Beyuden nē bętomba be mēmbanjo mēwesidya Beyuden hēne ke kando Isarayel. E bo tome bomč kē jeba nē botu be tomun be Yesus ke tū jōbō nje nō.

22 Besoja bete yi bo tomma baka ką kumč ke tū jōbō kinę dolč bo na. E bo yökwe nje lępo nde:

23 «Wuse dolma numey tū jōbō kimč ndadyate. Botu be bakidya tū jōbō bā sendi ke numey. Yasi węte, ke wuse ma bute numey, wuse tī dole mumč węte nē węte ke męyte na.»

24 Ke kum besoja be botu be bakidya mbanjō Njambiyę nē bękum be botu be nyena sadaka nyę Njambiyę ma wokč dete kē, e sosu yan siye. Bo tī duwę nda yi bo yakama kē nē lępi te mbōmbu na.

25 Diyoč kē, e węte mumč nje lępo nyę bo nde: «Wuse dūkwę nde,

bembam bete be wunę nya ke jōbō baka mē ke mbanjō Njambiyę ke lępina nyę bomč.»

26 Ndana, e kum besoja be botu be bakidya mbanjō Njambiyę bę besoja kē bę nē botu be tomun be Yesus nje nō. Besoja bā ke gwe kaŋ yotu yan nde, bomč mē nje lü bo nē mētari wo. Dete, e bo bę botu be tomun be Yesus nē te nje nō. Bo boŋma bo nē te nje nō, keto besoja bā ke kambo nde, bomč mē nje lü bo nē mētari wo.

27 Bo boŋma bo dīyä nō ke mbōmbu botu be nyangwę jōsi Beyuden. E nyangwę kum botu be nyena sadaka nyę Njambiyę lępe nyę bo nde:

28 «Wuse tī kidye wunę nde, wunę tī boba lępo kasi mbam εnōru nyę bomč na? Ndana wunę ma si lapidye mēlepi mēte yi wunę tedye kē ke Yerusaləm. Sendi, wunę ke kwadysę kelč nde, simbo sōj nē bāl ke to su.»

29 E Piyer bęne botu be tomun be Yesus yeňsa nde: «Nę Njambiyę nē bomč, wuse yākaŋgwę wokuna nē Njambiyę.

30 Njambiyę te e besanjmbambo busu dīkima kano kę womiya Yesus te yi wunę ηgbama ke kroa wo kō.

31 Njambiyę bęnidida nyę tīkō ke mbam bō nē, tēmbidye nyę Nyangwę Kumande, tēmbidye sendi nyę mō te e ta joŋgwę bomč kō. A ta kelč nde, botu be kando Isarayel yēňsaŋgwę temč, nę Njambiyę tiki mēbęyo man nē ηgwetę.

32 Wuse ke lępo su sine be Kimč Sisiň te yi Njambiyę nya botu bete be wokuna nē nyę baka nde, męyasi mēte gbakasi.»

33 Ke botu bęte be bā ke nyangwę jōsi te ma wokč mēlepi mēnōri kē, e boku nyiňę to yan. Bo kwadysę wo botu be tomun be Yesus.

34 Yasi węte, e węte mbam nde Gamaliyel e bā ke njoka botu be nyangwę jōsi te kō tēme. A bā ke njōj *Befarisę. A bā sendi nyangwę mō duwę mēmboŋga. Bomč hēne dīkima jęsę nyę. E nyę lępe nde,

bo pâŋ pa punje botu be tomun be Yesus ne mbet kенje sę.

³⁵ Ke konyte, ε nyę nje lero nyę botu be nyangwe josi nde: «Wunę botu be kandę Isarayę, wunę dıy ne soscę ke yasi te yi wunę ta kelę ne bomę baka kę.

³⁶ Keto metu mete tı pa kikę na yi wete mbam nde Tedas dyanma no kę. A dıkima lero nde, nyę mbendę, ε bomę nda gomay yini jaŋgwę kol ne nyę. Baŋa bomę nję wo Tedas, ε bomę hene be jaŋgwę kol ne nyę baka si posiyę, ε kasi yan yambile.

³⁷ Ke kony Tedas, ε Yude dya ke ḥgimę təlna bomę. A bą mą Galile, a dalma bomę budystate nyinje ke njęne ne. ε bo wo nyę sendi, ε bomę hene te be jaŋgwę kol ne nyę baka si posiyę.

³⁸ Yori yi mi lerep ndana nyę wunę nde, wunę tı kel se yaŋa ne botu baka na, wunę tiki bo, né bo kwą. Keto ḥge be nde, yasi te yi bo kwadysę kelę nę mëkele mete yi bo kelę kę wúla ke dyanę bomę, yo ta yambile.

³⁹ Yasi wete, ḥge be nde, yo mëkele me Njambiyę, wunę yeti ne deti te yi yaŋgile yo na. Wunę dıy ne soscę, ma wunę me nje lü dyambi sungwę ne Njambiyę.»

⁴⁰ ε bo jaye lepi Gamaliyę. ε bo jeba botu be tomun be Yesus nje nō. ε bo kwą njuro bo kidysę bo nde, bo tı lepi se dino Yesus na. Ke konyte, ε bo nje soŋe bō ne bo.

⁴¹ Botu be tomun be Yesus yɔkwą ke nyangwe josi Beyudęne mesosa, keto Njambiyę beŋma nde, bo yakama sangwa ne mëbōne keto dino Yesus Krist.

⁴² Bo ką mbombu tedye bomę melerpi me Njambiyę metu hene ke moy mbanjo Njambiyę nę ke moy metu, lero sendi Kimo Tom *Krist, yite nde Yesus.

¹ Ke ḥgimę te yite botu bete be beŋgwę melerpi me Yesus baka bą ke buyę kę nō mbombu. ε Beyudęne bete be bą ke njokate be bą ke lero numbu Gręk baka lepina beyate ne *Behebere te bōnę be dya, keto bekuso boma bete be bą ke njęne te yan baka. Bo lepinama dete ke kasi mesay me kabina meyasi mete yi bo dıkima kelę metu hene kę. Keto Beyudęne te bōnę be dya tı be ke take bekuso bomari te ban na.

² ε botu be tomun be Yesus kamę jo yiba wesidye botu bete be beŋgwę melerpi me Yesus hene baka lero nyę bo nde: «Yo ti yaka nde, wuse tiki lepina Kimo Tom Njambiyę kpalę nje kelę mesay me kabina medye na.

³ Wunę njęne, dete wunę tōka bembam yitan jo yiba ke njoka yun. Bo bęki botu bete be bomę ke jaye bo, be tondunate ne Kimo Sisię, be sendi botu be dyanę, né wuse kanj mesay mete yite nyę bo.

⁴ Dete, wuse ta kę su mbombu yí ḥgweta ne Njambiyę, yí lero melerpi me Njambiyę nyę bomę meŋgimę hene.»

⁵ ε bomę hene jaye lepi te. ε bo tōke Iten. A bą ke tikę temę ne hene ke yi Njambiyę, be sendi tondunate ne Kimo Sisię. ε bo tōke sendi Filip nę Prokor nę Nikanor nę Timon, tōke sendi Parmenas nę Nikola te mō dya Antiyos. Nikola tikima mëkele me dya dyenę, nyiŋe mison Beyudęne.

⁶ Ke konyte, ε bo nje bų bo tedye botu be tomun be Yesus. ε bo ḥgweta ne Njambiyę kase mebōne ke yotu yan.

⁷ Melerpi me Njambiyę ką kendo mbombu. Botu bete be beŋgwę melerpi me Yesus Krist baka bą ke buyę budystate ke Yerusalęm. ε baŋa budya botu be nyęna sadaka nyę Njambiyę jaye tikę temę yan ke yi Yesus.

6

dikima kelɔ nyanqwε meyasi nè nyanqwε mεkele kε misi mε bɔmɔ.

⁹ Ndana, ε baŋa bɔmɔ kande nyena meso ne nyε. Yo b̄a baŋa botu bε mbanjɔ mewesidya te yi bo jeba nde botu bε ma d̄suwe kε d̄iyɔ bala baka. Yo b̄a Beyuden bete bε Sirεn nè bε Aleksandiri. Baŋa botu bete bε nya sendi meso ne Itεn baka b̄a Beyuden bε Silisi nè bε Asi.

¹⁰ Ko bεkɔ dεte, bo t̄i bε ne deti te yi sumɔ kol kε mbɔmbu wene na, kεto a b̄a kε lepina ne d̄yano te yi Kimɔ Sisiŋ nya nyε kέ.

¹¹ Ndana, ε bo nyε bɔmɔ mɔni ne sɔ. ε botu bete lepε nde: «Wuse wokuma mbam kɔ kε lepɔ lepi gbutu sunqwε ne Mɔyisi nè Njambiyε.»

¹² ε bo nyε d̄ite ke lepi te ke meto me bɔmɔ nè ke meto me betomba bε d̄ya nè botu bε ketina meyasi. ε bo teme kε komε Itεn b̄a kέ biye nyε kε no ke nyanqwε jɔsi Beyuden.

¹³ ε bo kέ ne bɔmɔ, nε bo kέ pesi lepi nyε ke numbu ne. ε botu bete lepε nde: «Metu hene mbam kɔ kε lepina beyate sunqwε ne mbanjɔ Njambiyε te yike, mbey te yi ne kiyo kέ. A ke lepina sendi beyate sunqwε ne membonga me Njambiyε te yi Mɔyisi tedya kέ.

¹⁴ Wuse wokuma nyε ke lepɔ nde, Yesus te mɔ d̄ya Nasaret kɔ ta yaŋgile mbanjɔ Njambiyε te yike, senjɔ sendi meyasi mete yi Mɔyisi tedya wuse kέ.»

¹⁵ Bɔmɔ hene bε b̄a kε nyanqwε jɔsi Beyuden baka b̄a kε bεnε Itεn ne ηgoŋ. ε bo bεnε nde, mbɔmbu ne ke bɔnna ne mbɔmbu wεtε jaki Njambiyε.

7

*Itεn kε gbasɔ kε mbɔmbu
nyanqwε jɔsi*

Beyuden nde, yo bo wo Yesus

¹ Ndana, ε nyanqwε kum botu bε nyena sadaka nyε Njambiyε diyε Itεn nde: «Mεyasi kwaŋnama gbate dεte?»

² ε nyε yeŋsa nde: «Wunε njɔŋ nè wunε besaŋqwε bembε, wunε wôku yasi te yi mi ta lepɔ kέ. Njambiyε te yi bɔmɔ yâkaŋqwε lukse nyε kɔ punja yotu nyε saŋmbambɔ wusu Abaraham kε ηgimɔ te yi nyε b̄a ndi kε Mesopotami kέ, yite a t̄i pa kε d̄iyɔ ke Karaŋ na. ε Njambiyε lepε nyε nyε nde:

³ *«Tiko kandɔ d̄yɔ nè meneti mo kwā kέ ke meneti mete yi mi ta tedye we kέ.»*

⁴ Ndana, ε Abaraham tike meneti me Bekalde kέ d̄iyɔ ke Karaŋ. Ke kɔŋ soŋ saŋqwε wene, ε Njambiyε soŋε nyε womete, njesε ke meneti mete yike yi wunε d̄iyε kete ndana kέ.

⁵ Njambiyε t̄i nyε Abaraham yiŋa yaŋa ke meneti mete na, ko mɔnɔ pel meneti ne mbet yi yakama yaka ko gbela bara kol ne na. Ko bεkɔ dεte, Njambiyε kpoma nyε nyε nde, a ta nyε nyε meneti, sendi, benday bεnε ta namɔ yo d̄iyɔ kete ke kɔŋ ne. Yasi wεtε, Abaraham t̄i bε ne mɔnɔsike ke ηgimɔ te yite na.

⁶ Njambiyε lepima sendi nyε nyε nde: *«Benday bɔ ta kέ d̄iyɔ kε d̄ya tombɔ. Betombɔ ta b̄u bo nda bεbala, tedye bo nyanqwε mεbɔnε ke mεsεw gɔmay yini,»*

⁷ yasi wεtε, mi ta jɔse kandɔ te ε ta biye bo ne bala kɔ. Ke kɔŋte, bo má yɔkwε mate nje kelɔ mεsay nyε mi ke mbey te yike.»

⁸ Ndana, ε Njambiyε kele mbon bεnε Abaraham. Mbon te ta bεŋna ke pesina bɔnɔ bεmbam. Dete, ke Abaraham ma ja mɔnɔ wene Isak ya metu yitan jɔ yitati kέ, ε nyε pesε nyε. Ke Isak ma ja mɔnɔ wene Yakɔr kέ, ε nyε pesε nyε. Yakɔr njɔ ja bɔnɔ bεmbam kamɔ jɔ yiba, ε nyε pesε bo. Yo bo kamɔ jɔ yiba nje ja bεdya mεkandɔ mete yike hene.

⁹ *«ε bεsaŋmbambɔ busu bεnɔri b̄u bεya temɔ sunqwε ne Yosep kwā d̄yaŋqwε nyε. ε botu bεtε bε bɔmma nyε baka kwā ne nyε kε d̄yaŋqwε ke Ejipt nda bala.»*

10 Ko ɓekə dete, Njambiyə diyma pə yene joŋgwə nyə soŋe ke ɓeya meyasi həne te yi bo kelma ne nyə ké. Njambiyə nya nyə dýanç yí kelə ne məsay ke kəki Farawəŋ, kumande Ejipt. A kelma sendi nde, Farawəŋ kwâdyikwə Yosep. Ə Farawəŋ təmbidye nyə nde, a dýi ne məneti me Ejipt, dýi sendi ne tu dýenə həne.

11 Diyo ké, ε kolə dýa ke Ejipt nè ke Kanan həne. Yo ɓa nyangwə kəmiyə, dete ɓesajmbambə ɓusu t̄ ɓe se ne mədye na.

12 Ke Yakəp ma wokə nde, mədye ke Ejipt ké, ε nyə tomə ɓesajmbambə ɓusu kənje mate. Yo ɓa bosa kəndi.

13 Ke mənja yibate, ε Yosep punjə yotu nyə bemaŋ ɓene. Ndana, ε Farawəŋ duwe kando dýenə.

14 Ke kənje, ε Yosep kənje tom nde, saŋgwə wene Yakəp njâki ne bejadysə ɓene həne. Bomə həne ɓa kamotan jɔ kabə jɔ yitan.

15-16 ε Yakəp kwə ké ke Ejipt. Diyo ké, ε saŋmbambə ɓusu Yakəp njə gwe. Ə bo ɓu muŋ ne ké pumbə ke Sisəm ke boŋsəŋ te yi Abaraham ɓəmma ne məni ke məbə t̄ me ɓənə ɓe Emər ke Sisəm ké. Diyo sendi ké, ε ɓukwə ɓesajmbambə ɓusu si gwe. Bo díkima ɓu bo ké pumbə ndi ke kiya mbey te.

17 «Ke ɳgimə te yi meyasi mete yi Njambiyə kpoma nyə Abaraham nde, yo ta kelna ké ma ɓe ke wuta, ε botu ɓe kando dýusu nyεbə kwə to te ke Ejipt

18 kumə ke metu mete yi wete kumande te ε ti duwe Yosep ne mbəmbu kə boŋma mbey.

19 Kumande te sebila botu ɓusu tedye ɓesajmbambə ɓusu məbəne kelə sendi nde, bo lēŋ mbəŋgo ɓənɔsikə, né bo si gwe.

20 Ke ɳgimə te yite ε bo ja Møyisi. A ɓa ne nyɔŋjə ɓufyate ke misi me Njambiyə. Bo bakidya nyə nyə nyə beri kumə ɳgwənde yitati ke tu saŋgwə.

21 Ke kənje, ε bo soŋe nyə ke moy tu ké tikə ke wete mbey. Ə ɳgəndu Farawəŋ kə səmbə nyə ɓu nyə ké dɔkwa nda mənɔ wene.

22 Dete, bo tedya Møyisi meyasi həne te yi botu be Ejipt duwə ké. Ə nyə be detina mumɔ ke məlepi nè ke məkele mənə.

23 «A diyma kumə məsew kaməni. Wete yeso ε nyə pesə ke temə ne nde, a ta pa ké ɓənje bemaŋ ɓene, botu be kando Isarayel.

24 Ə nyə ké kumə dolə nde, wete mo Ejipt ke tedye wete maŋ wene, mo kando Isarayel məbəne. Ə Møyisi kama keto ne wo mo Ejipt kundə no.

25 Møyisi takima nde, bemaŋ ɓene ta duwe nde, Njambiyə ta kwə ne nyə yí joŋgwə ne bo. Ko ɓekə dete, bo t̄ duwe na.

26 Misi pupə ε nyə ké dolə bemaŋ ke ɗuŋo tandə yan. Yí jaŋgwə ne njoka yan, ε nyə suŋe bo ɬero nde: <Wunə njəŋ, wunə bemaŋ ne bemaŋ, ɳge nje kelə nde, wunə dūŋ tandə yun?>

27 Ko ɓekə dete, yəkə ε ɓa ke tedye jakɔsə məbəne kə pusuma Møyisi ɬero nyə nyə nde: <Nda təmbidye wə kum nde, dýi pesə məlepi musu?>

28 We ke kwadye wo mi nda yi we woma ne mo Ejipt kwey ké?>

29 Ke Møyisi ma wokə dete ké, ε nyə ɓəmbe ké dýi ke tombə ke wete məneti nde Madiyan. A diyma mate ja ɓənə bembam yiba.

30 «Ya məsew kaməni ke kənje, wete yeso ε wete jaki Njambiyə punjə yotu nyə nyə ke koŋgor ke kəki kəki te yi bo jeba nde Sinayi kə. Jaki Njambiyə te ɓa ke moy lam dite yi ɓa ke biye ke mbaŋa mənɔ jeti ké.

31 Ke Møyisi ma ɓənje dete ké, ε nyə ɳgbakima yasi te. Ə nyə tutudya kə mbəmbu seŋgile kimôte. Yasi wete, ε Baba Mboko ɬere nde:

32 <Mi Njambiyə te ε ɓesajmbambə ɓə, Njambiyə te ε Abaraham, ε Isak nè ε Yakəp.> Ndana, ε Møyisi gwe wə kwə ne mənɛŋgwāŋwa. A t̄ ɓe se ne dəti te yi kaŋe misi seŋgile nə na.

³³ Ε Baba Mbokɔ lerep nyε nyε nde: <Sora menakala ke mekol mɔ, keto mbey te yi wε temε kete ké, yo kiyc.

³⁴ Mi kaŋma misi bεŋje ne mebɔne me botu bembε ke Ejipt. Mi wokuma njim yan, yori yi mi piya nje jongwε bo soŋε ke mebɔ man ké. Dete, inja, ndana mi ta tomɔ wε kεnje ke Ejipt.»

³⁵ «Yo Mɔyisi te yi Bɔnɔ be Isarayel seŋma lepo nyε nyε nde: <Nda tembidye wε kum nde, dīyɔ pεso melepi musu kɔ?» Yo ndi kiya Mɔyisi te yi Njambiyε njɔ tomɔ ne dεti jaki wenε te yi Mɔyisi bεŋma ke mɔnɔjeti kɔ. Njambiyε tomma nyε nde, a kendi ne bo nda kum wan jongwε bo.

³⁶ Yo Mɔyisi te kelε nyangwε meyasi nε nyangwε meyekambiye, soŋε ne bo ke Ejipt. Yo nyε kelε sendi nyangwε mekele nε nyangwε meyekambiye ke Tena man, kelε sendi ke moy kongor ke mesew kamɔni.

³⁷ Yo ndi nyε lepo nyε kandɔ Isarayel nde: <Njambiyε ta tembidye wεte mumɔ ke njoka bemanj bun. A ta be mo punja melepi mεnε nda mi.»

³⁸ Yo nyε Mɔyisi te ε bą ke njoka ɔgil Bɔnɔ be Isarayel komε bo bą ke kongor ké. A bą bεnε besaŋmbambo busu nε jaki Njambiyε te ε lepinama nyε nyε ke keki Sinayi kɔ. Mɔyisi bοnma melepi mεte yi dīyε kpo ne kpo ké, na nje kwaŋdye nyε wuse.

³⁹ Ko bεkɔ dεte, besaŋmbambo busu t̄i kwadysε wokɔ mεn ne na. Bo kinma nyε, ε bo yɔkidye metemɔ man take Ejipt.

⁴⁰ Ε bo nje lepo nyε *Arɔn nde: <Kelɔ baŋa benjambiyε be ta dīyɔ ne wuse, keto ndana Mɔyisi te ε soŋma wuse ke Ejipt kɔ, wuse yeti ke duwε yasi te yi dyaŋma nyε ké na.»

⁴¹ Dete, ε bo tuyε yekambiye mɔnɔ nday, ε bo kelε sadaka nyε yasi yinɔri yi bo tike temɔ kete ké. Ε bo sosa ke yasi te yi bo kelma ne mebɔ man ké.

⁴² Ndana, ε Njambiyε soŋε misi ke yotu yan tikɔ bo kelɔ nde, bo pāŋ kelɔ mesay nyε budya meyasi hεnε te yi dīyε ke kwey ké. Yo kelnama dεte bεŋgwε yasi te yi yo ketinate ke mekana me botu be punja melepi me Njambiyε ké. Yo ketinate nde: <Wunε botu be kandɔ Isarayel, ke mesew kamɔni te yi wunε kwaŋdya ke moy kongor ké, 'wunε kilma ka yinɔ ɔgiŋ benyamɔ nyε mi ne sadaka?

⁴³ Ma wunε kpalma sobε t̄u te yi bo kelma ne lambɔ yi bakidye ne njambiyε te yi bo jeba nde Mɔlɔk kɔ kendɔ nɔ, sobε sendi yekambiye sisɔ nde njambiyε wun yi wunε jeba nde Refan kɔ. Wunε kelma yekambiye meyasi mεnɔri kanɔ yo. Dete, mi ta kwaŋdye wunε kεnje londunate ke mbey mebɔne ke kɔŋ Babilɔn.»

⁴⁴ «Ke ɔgimɔ te yi besaŋmbambo busu bą nɔ ke moy kongor ké, bo bą ne t̄u te yi bo kelma ne lambɔ ké. Mekana me mbon te yi Njambiyε kelma ké bą ke moyte. Bo kelma t̄u te bεŋgwε yekambiye te yi Njambiyε tedya Mɔyisi nde, a kɛl dεte ké.

⁴⁵ Ke kɔŋte, ε besaŋgwε busu bą t̄u te. Ε Yosuwa kende ne bo kumɔ ke mεnεti mεte yi Njambiyε dudya bεsa bεte ke mbɔmbu yan ké. T̄u te dīyma kumɔ ke ɔgimɔ Davit.

⁴⁶ Njambiyε jayma nyε. Ε Davit ɔgwεta ne Njambiyε nde, a ta sumɔ t̄u nyε Njambiyε te ε Yakɔr.

⁴⁷ Yasi wεte, yo Salomɔn nje sumɔ t̄u te nyε Njambiyε.

⁴⁸ Ko bεkɔ dεte, Njambiyε te ε kwaŋma meyasi hεnε ke kwey ti jόŋnaŋgwε ke metu mεte yi mumɔ sumε ne bo ké na. Mo punja melepi me Njambiyε ke lepo nde: <Baba Mbokɔ nde:

⁴⁹ Mi dīy ke dyoɓɔ, mekol mεmbe ke nate mεnεti. Yo kwalɔ t̄u te yεn yi wunε yakama sumɔ nyε mi kɔ? Yo kwalɔ mbey te yεn yi mi yakama dīyε kete ké?

⁵⁰ 'Yeti mi kuse meyasi mεnɔri hεnε na?»

51 Ε Iten nje kè mbombu lero nde: «Wunε ne mbando, wunε yeti ke jaye melerpi me Njambiyε na! Wunε ti wóku pε na! Metu hene wunε yeti ke kwadyε wokε yasi te yi Kimε Sisiŋ lero kε na, wunε ndi nda besaŋmbambu bun!

52 Yo mo punja melerpi me Njambiyε te nda yi besaŋmbambu bun t̄i tedye nyε mεbōne kō? Besaŋmbambu bun woma botu be punja melerpi me Njambiyε be kandima lero njombu yaŋa nde, wete mo te ε ne ḥgbεn kō ta nje. Ndana, yo wunε nje dyaŋgwε ḥgbεn mo kō wo nyε.

53 Njambiyε kwaŋdya mεmboŋga mεne nyε wunε ke numbu bejaki benε. Ko beko dete, wunε t̄i bakiſye yo na!»

Bo ke wo Iten

54 Ke botu bete be ba ke nyangwε j̄osi Beyuden baka ma wokε dete kε, ε boku nyiŋe to yan. Ε bo nyambε mesu ne ḥgambi sungwε ne Iten.

55 Yasi wete, Kimε Sisiŋ ba ton-dunate ke yotu ne. Ε nyε kaŋe misi bεŋε dyoňo, bεŋε nyangwε mεluksa me Njambiyε, bεŋε sendi Yesus temnate ke mbam ba Njambiyε.

56 Ndana, ε nyε lero nde: «Wunε pâŋ ladye, mi ke bεŋε dyoňo nyase ke misi mεmbe, bεŋε sendi *M̄onum̄ temnate ke mbam ba Njambiyε.»

57 Ke bo ma wokε dete kε, ε bo kembidya beyate dibo meto. Ε bo hene ḥgbε sedyε kε ke yotu Iten.

58 Ε bo nambe nyε jisε ne nyε ke moy dya kε l̄u nyε ne metari wo. Botu bete be ba ke mεkele menori baka sɔruma mεlambu man kε jokwe nyε wete gwanjɔ nde Sol.

59 Ke ḥgim̄ te yi bo ba ke l̄u Iten ne metari kε, ε nyε ḥgwεta ne Njambiyε lero nde: «Kumande Yesus, boŋgo sisiŋ mbe!»

60 Ke kɔŋte, ε nyε kuse mεbōne ke meneti lero ne men ke kwey nde: «Nyangwε Kumande, bεŋε

botu baka ne ḥgwεte ke bεya yasi te yike yi bo kele kε!» Ke nyε ma si lero dete kε, ε soŋ bu nyε.

8

1 Sol sendi jayma nde, bo wôku Iten. Ke kiya yeso te ε bo kande tedya bεya nyangwε mεbōne nyε njɔŋ botu bete be ma tikε temo ke yi Kumande Yesus ke Yerusalεm baka. Ε bo hene si wanja, kε ke poku meneti me Yuda nε Samari. Ndi botu be tomun be Yesus bεro tikama ke Yerusalεm.

2 Botu bete be díkima kanɔ Njambiyε baka boŋma muŋ Iten kε pumbu. Ε bo lele nyε budyate.

3 Sol k̄ ndi ne mbombu yí wanjo njɔŋ botu bete be ma tikε temo ke yi Kumande Yesus baka. A díkima nyiŋe ke moy metu dafale bembam nε bomari kε nyε ke joňo.

Filip ke kε lero Kimε Tom ke Samari

4 Botu bete yi bo wanjima baka k̄ mεmbe ne mεmbe yí lero Kimε Tom Njambiyε nyε bomo.

5 Ε Filip kε ke wete dya ke meneti me Samari pele kasi *Krist mate nyε bomo.

6 Ngil bomo hene díkima lεŋgwε meto wokε yasi te yi nyε díkima lero kε. Bo díkima bεŋε nyangwε mεkele mete yi nyε díkima kelɔ kε,

7 keto bεya mεsiŋ díkima pundo dñwe ne bεya kεmbi ke yotu budyate bomo. Filip sidya sendi mεkɔsu nε mendembił me budyate bomo.

8 Ε bomo be Samari sosa budyate.

9 Wete mo kelna mεyasi me kifi nde Simɔn ba njombu yaŋa ke Samari. Bomo díkima kambu nyε ke moy dya, ε nyε diki bu yotu ne nde, nyε kwā bεso.

10 Kande bonɔsike kumɔ betomba, bomo hene díkima lεŋgwε meto ke yasi te yi nyε díkima lero kε. Bo díkima lero nde: «Mbam kɔ ḥguŋgudye Njambiyε. Bo jébaŋgwε yo nde Nyangwε dεti.»

11 Bomo díkima lεŋgwε meto ke yasi te yi nyε díkima lero kε, keto bo

kikima diki ḥgbakima m̄ekele m̄e kifi m̄enē.

¹² Yasi wete, ke bomo ma jaye Kimo Tom te yi Filip d̄ikima lero ke kasi *Kando Njambiyē n̄e ke kasi d̄in̄ Yesus Krist k̄é, ε bo t̄ore bo ke m̄orōku. Yo b̄a b̄embam n̄e bomari.

¹³ Sim̄on te n̄e ḥguru wene jayma sendi Kimo Tom, ε bo t̄ore nȳe ke m̄orōku. A t̄i d̄suwe se ke keki Filip na. A d̄ikima b̄enē nyāngwē meyasi n̄e nyāngwē m̄ekele mete yi Filip d̄ikima kel̄o k̄é, ε nȳe diki ḥgbakima b̄ud̄yate.

¹⁴ Ke botu be tomun be Yesus be b̄a ke Yerusalēm baka ma wok̄o nde, botu be Samari jayma m̄el̄epi m̄e Njambiyē k̄é, ε bo tome Piyer b̄enē Jān̄ k̄en̄je mate.

¹⁵ Ke bo ma d̄ȳa ke Samari k̄é, ε bo ḥgweta n̄e Njambiyē keto botu b̄ete be jayma d̄in̄ Yesus Krist mate baka, n̄e Kimo Sisī nȳī ke yotu yan,

¹⁶ keto ke ḥgim̄ te yite, Kimo Sisī t̄i pa piye n̄je ke yotu mum̄o wete n̄e wete ke njoka yan na. Ke yi bo t̄opuma n̄e bo ke m̄orōku k̄é, bo t̄opuma bo ndi n̄e d̄in̄ Kumande Yesus.

¹⁷ Ndana, ε Piyer b̄enē Jān̄ n̄je kase m̄eb̄o ke yotu yan, ε Kimo Sisī nȳī yey ke yotu yan.

¹⁸ Ke Sim̄on ma b̄enē nde, Kimo Sisī nȳīma ke yotu botu b̄ete ke ḥgim̄ te yi botu be tomun be Yesus kasa m̄eb̄o ke yotu yan k̄é, ε nȳe b̄u m̄oni nȳe Piyer b̄enē Jān̄ lero nȳe bo nde:

¹⁹ «Wun̄ nȳēki sendi mi kiya deti te, d̄ete ḥge mi kase m̄eb̄o ke yotu mum̄o, n̄e Kimo Sisī nȳī ke yotu m̄o te sendi.»

²⁰ ε Piyer lepe nȳe nȳe nde: «M̄oni ȳo yāmbila n̄e we h̄enē, keto we ke take nde, yasi te yi Njambiyē nȳe ne ḡbelate k̄é, we ta b̄om̄o yo b̄om̄o ne m̄oni!»

²¹ We kin̄ m̄ono ḥgabiyē ho m̄ono yāja ke yasi te yike na, keto tem̄o ȳo yeti n̄e ḥgben̄ ke misi m̄e Njambiyē na!

²² Dete, yēnsaŋgwē tem̄o, tik̄o ḥbeya d̄yan̄o te yi we n̄o k̄é, n̄o ḥgwētaŋgwē n̄e Baba Mboko, simande a ta tik̄o we n̄e ḥgwet̄e ke ḥbeya m̄etake mete yi d̄yan̄ma ke tem̄o ȳo k̄é.

²³ Keto mi ke b̄enē nde, we ke ḥbeya n̄je ne pitik. Sendi, we ma t̄ota ke k̄otu m̄ekele kum̄o ke ḥgīn̄.»

²⁴ ε Sim̄on n̄je d̄iȳo lero nȳe bo nde: «Wun̄ ḥgwētaŋgwē n̄e Baba Mboko keto m̄be, mi m̄e n̄je saŋgwā n̄e yasi te yi wun̄ l̄epima k̄é.»

²⁵ Ke Piyer b̄enē Jān̄ ma si lero yasi te yi bo duw̄a gbate ke kasi Kumande Yesus, lero sendi m̄el̄epi m̄enē k̄é, ε bo n̄je ȳokwē k̄e Yerusalēm. Bo l̄epima Kimo Tom ke m̄edya mete yi wokuna n̄e Samari k̄e ȳokwē n̄o.

Filip b̄enē nyāngwē m̄o mesay

m̄e kumande Etiyopi

²⁶ Diȳo k̄é, ε wete jaki Baba Mboko n̄je lero nȳe Filip nde: «T̄ema kw̄a k̄e pul̄o njemb̄o ke n̄je te yi piye wul̄e Yerusalēm k̄e n̄o Gasa k̄é. N̄je te ke m̄oy gbala.»

²⁷ ε nȳe t̄em̄e kw̄a. ε nȳe k̄e saŋgwā n̄e wete mbam, m̄o Etiyopi. A b̄a nyak̄ote. A b̄a sendi nyāngwē m̄o mesay m̄e wete nyari nde Kandas ε b̄a kumande ke Etiyopi k̄o. Mbam k̄o ε d̄ikima d̄iȳo n̄e kpasa meyasi m̄e nya k̄o wúla Yerusalēm k̄e kan̄o Njambiyē.

²⁸ A b̄a metidye ke m̄oy matuwa n̄e ke t̄ol̄o m̄ekana mete yi Esayi te m̄o punja m̄el̄epi m̄e Njambiyē k̄etima k̄é.

²⁹ ε Kimo Sisī lepe nȳe Filip nde: «Ken̄ ke keki matuwa yin̄ori.»

³⁰ ε Filip s̄ed̄ȳe kum̄o ke keki matuwa. A wóku mbam k̄o ke t̄ol̄o m̄ekana mete yi Esayi te m̄o punja m̄el̄epi m̄e Njambiyē k̄etima k̄é. ε nȳe diȳe nȳe nde: «We ke wok̄o to yasi te yi we t̄ol̄e k̄é?»

³¹ ε nȳe yen̄sa nde: «Ij̄ge mum̄o ti lepe to te nȳe mi na, mi ta kel̄o nan ȳi

wokɔ nɔ?» Ε nyε lεre nyε Filip nde, a bendi matuwa kε dīyε ke keki nε.

³² Mbey te yi mbam kɔ bɔ ke tolɔ ke mēkana me Njambiyε kε lēpi nde: «Bo bojma nyε kwā nɔ nda sam te yi bo bū nyε kε kile ḥgiŋ ne. A bɔ sendi nda mɔnɔ sam te ε dīyε kine kembo ke mεbɔ me mɔ te ε pεsε mεmburu mεne kɔ. A t̄i bute numbu na.

³³ Bo wuŋgwε nyε pεsɔ lεri ne kɔtute. Yo mɔ te nda ta lεrɔ kasi ne wεtε yesɔ, jeba wεtε mumɔ nde nday wεnε kɔ? Keto bo pεsima joŋgwε dγenε ne dεti ke to mεnεti.»

³⁴ Ε nyangwε mɔ mεsay kɔ dīyε Filip nde: «Mɔ punja mεlepi me Njambiyε lēpi kasi nda? Mi ke ḥgwεta ne we nde, lεrɔ nyε mi. A lēpi ne yotu ne ho a lēpi ne wεtε mumɔ?»

³⁵ Ndana, ε Filip bū lεri lεrɔ Kimɔ Tom ke kasi Yesus nyε nyε. A lεrima yo kande ke mēkana mεte yi mbam tɔlma ke mēkana me Njambiyε kε.

³⁶ Bo kendima ndi dεte kε nɔ mbombu, ε bo kume ke wεtε mbey te yi bɔ ne mɔrɔku kete kε. Ε nyangwε mɔ mεsay kɔ lεre nyε Filip nde: «Ma mɔrɔku ke, ḥge yi njangwε ndana nde, we t̄i tɔpa mi ke mɔrɔku kε?» [

³⁷ Ε Filip lεre nyε nyε nde: «Ḥge we tike temɔ yɔ hεne ke yi Kumande Yesus Krist, bo yakama tɔpε we ke mɔrɔku.» Ε mbam yεnsa nde: «Mi ke jayε nde, Yesus Krist Mɔnɔ Njambiyε.»]

³⁸ Ndana, ε nyε lεre nde, bo tēmbidya matuwa. Ε Filip bεne nyangwε mɔ mεsay kɔ piye bo hεne yiba kε ke mɔrɔku. Ε Filip tɔpε nyε ke mɔrɔku.

³⁹ Ke bo ma dūwe ke dūku bεndɔ ḥgindi kε, ε Sisiŋ Baba Mboko soŋε Filip, ε nyε dīmbiyε ke misi me nyangwε mɔ mεsay kɔ. Ko bεko dεte, nyangwε mɔ mεsay kɔ kɔ ne kendi ne mbombu ne mεsosa.

⁴⁰ Ke bε Filip, bo njɔ semɔ nyε ke Asot. A njɔ temε mate lεrɔ Kimɔ Tom kwā nɔ ke medya hεne te yi nyε kwaŋma kete kε kumɔ Sesare.

9

Sol ke yεnsa temɔ jayε

*Kumande Yesus
(Bt 22 nε 26)*

¹ Sol kɔ ndi ne mbombu yí ly dyambi ne botu bεte be bεngwε mεlepi me Yesus Krist baka. A kwadya si wo bo. Dete, ε nyε temε kε ke yi nyangwε kum botu bε nyεna sadaka nyε Njambiyε

² kε dīyε mēkana ke bɔ ne, na nyε botu bεte be dīyε ne mεmbanjɔ mewesidya me Beyuden ke Damas baka. A kelma dεte, ta bε, a ta dolo baŋa bomo, ko mbam ko nyari bε ke bεngwε nje Kumande Yesus mate, na biy bo wotɔ yɔkwε nɔ kε nɔ Yerusalεm.

³ Ke nyε ma temε kwā kεndɔ wuta ne Damas kε, semɔ semɔ, yinjɑ nyangwε mεjasι wulma kwey panɔ ke mbey te yi nyε bɔ kete kε.

⁴ Ε nyε bale ke mεnεti. Ε nyε wokε wεtε men ke lεrɔ nyε nyε nde: «Sol, Sol, we tεdyα mi mεbɔnε keto ḥge?»

⁵ Ε nyε dīyε nde: «Nyangwε Kumande, yo we nda?» Ε men lεre nde: «Yo mi Yesus yi we tedye nyε mεbɔnε kɔ.

⁶ Yasi wεtε temε, yinjɑ ke moy dya. Bo ta lεrɔ yasi te yi we yākangwε kelɔ kε mate.»

⁷ Botu bεte be bɔ ke njɔŋ kεndi bεne be Sol baka temma numbu kεbɔ. Bo bɔ ke wokɔ men kine bεne mumɔ na.

⁸ Dīyε kε, ε nyε temε ke mεnεti. Ma ko bεko nde, misi mεne bɔ bεtunate, a t̄i bε se ke bεnε yaŋa na. Bo biyma nyε biya ke bɔ kε nɔ Damas.

⁹ A kelma mεtu yitati kine bεnεna, kine dγena, kine hɔbiye yaŋa na.

¹⁰ Wεtε mɔ te ε bεngwε mεlepi me Yesus Krist nde Ananiyas kɔ bɔ ke Damas. Ε Kumande Yesus lεrina nyε nyε ne nje te yi nyεnɔ jeba nyε nde: «Ananiyas!» Ε nyε yεnsa nde: «Mi kɔ, Nyangwε Kumande!»

¹¹ Ε nyε lεre nyε nyε nde: «Temε, kwangɔ kε ke nje te yi bo jeba nde Nje te yi ne ḥgbεŋ kɔ. Ken ke t̄u

Yude kè diye wete mbam nde Sol, mɔ Tars, a ndana ke njgweta.

12 A bənjma nda nyenɔ nde, wete mbam nde Ananiyas ke nyiŋe tū nje kase mebɔ ke yotu ne, na bənjna ne koko.»

13 ε Ananiyas yenja nde: «Nyanjwε Kumande, bomo budyate kelma mesimɔ me mbam enɔru nyε mi. Bo yekidya bəya mekele hene te yi nyε kelma ne bomo bɔ ke Yerusalem kē.

14 Yike yi nyε njà woŋga kē, bekum be botu be nyena sadaka nyε Njambiyε nya nyε dəti nde, a biiya bomo hene be sombile dīnɔ dyɔ baka wotɔ bo.»

15 Yasi wete, ε Kumande Yesus lepε nyε nyε nde: «Kendo, keto mi təkuma gba mbam te. Mi ta bū nyε nda jōlε mesay membe. A ta lepɔ kasi mbe nyε mekandɔ me botu bəte be yeti Beyuden baka, lepɔ nyε bekumande, lepɔ sendi nyε kando Isarayel.

16 Mi ta tedye sendi nyε meyasi hene te yi nyε yâkaŋwε saŋwa ne mebɔne kete keto dīnɔ dyembε kē.»

17 Ndana, ε Ananiyas kwā kumɔ nyiŋe tū dolɔ Sol kase mebɔ ke yotu ne lepɔ nde: «Sol maŋmbε, Kumande Yesus te ε punja yotu nyε we ke nje ke njimɔ te yi we bā ke nje woŋga kē tome mi njesε. A tomma mi njess ke yo, nō bənjna ne koko, nō bə sendi tondunate ne Kimɔ Sisiŋ.»

18 Ndana ndana, ε yin̄a yasi duwε ke misi me Sol bālo ke meñeti nda məray njanjɔ, ε nyε kande bənjna yasi ne koko. Sol temma, ε bo tɔrε nyε ke mɔrɔku.

19 Ke kɔjte, ε nyε dyena, ε dəti nje nyε ke yotu. ε nyε ya mɔnɔ meetu bəne botu bəte be bənjwε melepi me Yesus Krist ke Damas baka.

20 Kinε kikɔ kē, ε nyε kande kənate ke membanjɔ mewesidya me Beyuden ke Damas, pele kasi Yesus nde, nyε Mɔnɔ Njambiyε.

21 Bomo hene be dīkima wokɔ yasi te yi Sol bā ke lepɔ kē bā numbu ne hanj. ε bo dīki lepɔ nde: «'Yeti gba

mbam kɔ ε dīkima tedye mebɔne nyε botu bəte be sombile dīnɔ Yesus te ke Yerusalem kɔ na? A ti njaki woŋga, na nje biiy bo wotɔ kē nō ke yi bekum be botu be nyena sadaka nyε Njambiyε na?»

22 Yasi wete, Sol bā ke lepɔ Kimɔ Tom ndana ne dəti kwā yi mbɔmbu, tedye gbate nyε bomo nde, Yesus nyε *Krist, yɔkɔ ε Njambiyε təkuma. Beyuden bəte be dīkima dīyɔ ke Damas baka tī duwε se yasi te yi bo yakama lepɔ kē na.

23 Yo kwaŋnama dəte yaka budyat metu, ε Beyuden sə nje te yi bo ta wo ne nyε.

24 ε nyε wokε kasi te. Bo dīkima pəmɔ tənumey me dya tu ne yeso yí sə nje te yi wo nyε.

25 Dete, ε bəjekε bəne bū nyε wete yeso ne tu nyε ke moy nyanjwε ndoko kwaŋdye ke to nyanjwε ndoko te yi dīkima litɔ dya kē pidye ke kɔjte.

26 Ke nyε ma kwā dyā ke Yerusalem kē, ε nyε kwadysε nyiŋe ke njɔŋ botu bəte be bənjwε melepi me Yesus Krist baka. ε bo hene gwe wɔ, keto bo tī bə ke tikɔ temɔ nde, a me mo te ε ke bənjwε melepi me Yesus Krist gbate na.

27 ε Barnabas nje bū nyε kē nō ke yi botu be tomun bə Yesus. ε nyε yekidye nda yi Sol bənjma ne Kumande Yesus ke kena Damas, yekidye sendi nda yi Kumande Yesus lepinama nō nyε Sol kē. ε nyε lepε sendi nda yi Sol lepima Kimɔ Tom ke dīnɔ Yesus ke misi me bomo ke Damas kē.

28 Ndana, ε Sol kande kendi bəne bo ke membe hene te yi bo dīkima kē kete ke Yerusalem kē. ε nyε dīki lepɔ Kimɔ Tom ke misi me bomo ke dīnɔ Nyanjwε Kumande kinε wɔ na.

29 A dīkima lepina sendi nyε Beyuden bəte be dīkima lepɔ yan numbu Grɛk baka. Benε bo dīkima nyε meso, ε bo sə nje te yi wo nyε.

30 Ke bənjɔŋ bəne ma wokɔ kasi te kē, ε bo bū nyε kē tikidye ke Sesare.

ε bo kwaṇdye nyę kęnje Tars.

³¹ Njɔŋ botu bete be ma tikɔ temo ke yi Kumande Yesus ke Yuda, ke Galile nè ke Samari baka bą hene ne te. Bo bą ke bą dyanɔ ke melerepi me Njambiyę kę no mbombu, bakiyę sendi melerepi me Kumande Yesus. Kimo Sisiŋ dikima kelɔ nde, bo bûy binyo kę no mbombu.

Piyer ke sidye kɔsu wete

mbam nde Ene

³² Piyer dikima kę bęnje botu be Njambiyę ke membej hene. ε nyę kę sendi kę bęnje baka be bą ke Lida baka.

³³ ε nyę dole wete mbam nde Ene mate. Mbam te ma kelɔ mesew yitan jɔ yitati metineŋgwę ke taŋ, keto a ma kɔsɔ.

³⁴ ε Piyer lerep nyę nyę nde: «Ene, Yesus Krist ke sidye kɔsu yo. Tema, kombila taŋ yo.» Ndana ndana, ε nyę tema.

³⁵ Bomɔ hene be dikima diyɔ ke Lida nè ke Sarɔn baka bęnja mbam kɔ, ε bo yenja temo tikɔ ke yi Kumande Yesus.

Piyer ke womiye Dorkas

³⁶ Yo bą ne wete nyari ε dikima bęngwę melerepi me Yesus Krist ke Yope. Dino dyenę nde Tabita, ke numbu Grék nde Dorkas, yite nde mburu. Nya te bą ne ɳgikwa budystate. A dikima nyę buka bomɔ meyasi.

³⁷ Ke ɳgimɔ te yinɔri, ε nyę bale ne kɔn kwą gwe. Ke bo ma si weye nyę kę, ε bo ɳgebę nyę ke tikɔ ke wete tonjari ke tų kwey ke njenate.

³⁸ Lida bą ke keki Yope. Botu bete be bęngwę melerepi me Yesus Krist ke Yope baka wokuma nde, Piyer ke Lida, ε bo tome bomɔ yiba kęnje ke yenę ɳgwęta ne nyę nde: «Tiso, pa nje nedɔ ke yusu.»

³⁹ ε nyę tema kwą bęnje bo. Ke nyę ma dyą kę, ε bo bą nyę kę no ke tonjari te ke kwey. ε bekuso bomari hene nje litɔ nyę ne ɖukwe ke numbu, tedye sendi nyę budya sekę sekę melambɔ nè nyangwę

melambɔ mete yi Dorkas dikima kelɔ ke ɳgimɔ te yi nyę bą ne joŋ kę.

⁴⁰ Ke kɔnje, ε Piyer punje bomɔ hene. ε nyę kuse mɛbɔŋ ke meneti ɳgwęta ne Njambiyę yenja bęnje mun lerep nde: «Tabita, tema.» ε mun bute misi. Ke nyę ma bęnje Piyer kę, ε nyę kwą diyɔ.

⁴¹ ε Piyer kęnje bɔ biye ne nyę tembidye. ε Piyer jeba botu be Njambiyę nè bekuso bomari bete be bą ke njoka yan baka, kaŋe nyę ndana ne joŋ nyę bo.

⁴² Bomɔ be Yope hene wokuma kasi te, ε budya bomɔ tike temo ke yi Kumande Yesus.

⁴³ Piyer njɔ ya budya metu ke Yope ke yi wete mbam nde Simɔn, mo kombila mekotu.

10

Piyer bęnje Kɔrnęy

¹ Wete mbam nde Kɔrnęy bą ke Sesare. A bą kum bęsɔja gɔmay ke wete njɔŋ bęsɔja be botu be Rom yi bo dikima jeba nde Njɔŋ te yi Itali kę.

² Kɔrnęy bą ke kanɔ Njambiyę ke jongwę dyenę, bakiyę membonja menę bęnje botu be tų dyenę hene. A dikima kamę buka bomɔ be kandɔ Beyudęn nyę bo meyasi budystate. A dikima ɳgwęta sendi ne Njambiyę metu hene.

³ Wete bekoko ke hawa yitati, ε yanja dyą nyę nda nyęno. A bęnja wete jaki Njambiyę ne longo longo ke nyiŋe tų dyenę jeba nde: «Kɔrnęy!»

⁴ ε nyę bęnje jaki Njambiyę ne ɳgoŋ, ε wɔ ne biye nyę budystate. ε nyę nje lerep nyę jaki Njambiyę nde: «Nan ba Baba?» ε jaki yenja nyę nyę nde: «Njambiyę jayma meŋgwęta mo, jaye sendi wę ke mækamna mete yi wę kelę ne buka bomɔ kę. A yeti ke lenja yo na.

⁵ Ndana, tomɔ bomɔ kęnje kę Yope kę jeba ne wete mbam nde Simɔn, yinjɔ dīnɔ dyenę sendi nde Piyer.

6 A yáki ke yasi wete mbam nde Simón, mō kombila mēkotu, tū dyené ke keki maŋ.»

7 Ke jaki Njambiyé te ε lēpima yasi nyé nyé kō ma kwā kέ, ε Kōrnéy jeña baña botu be mesay bēne yiba nē wete sōja te ε díkima kanō Njambiyé kō. Sōja te bā ke njoka bēsōja bēte be díkima kelō mesay nyé nyé tu nē yeso baka.

8 Ke Kōrnéy ma si yekidye meyasi mēte yi kwaṇnama hēne nyé bo kέ, ε nyé nje tomō bo kēnje Yope.

9 Misi pupé te bo kēndima wuta nē Yope. Ke ḥgimō te yite Piyer bēndima tosiyó tū ke pōku bēmbe yeso yí kē ḥgwēta ne Njambiyé.

10 Nja bā ke kelō nyé, ε nyé kwadys dyena. Ke ḥgimō te yi bo bā ke kelō mēdye nyé nyé kέ, ε yaña dyá nyé nda nyēnō.

11 A bēnma dyobō mē nyasé, yiňa yasi ke piye nje mēneti nda nyāngwé gwey. Yo bā ke piye nda bo biyma mēboku mēte yini.

12 Kwalō bēnyamō hēne be dīyε ke to mēneti nē bēnyamō bēte be nē mēkol yini nē baka be kēndē dūlma nē mōy nē bēnōn be jé ke kwey, bo hēne bā ke mōyte.

13 ε Piyer woké wete mēn ke lēpō nyé nyé nde: «Piyer, tēma, wokō bēnyamō bēnōri dyé.»

14 Yasi wete, ε nyé yenja nde: «Kona, Nyāngwé Kumande, kēto ko mi tī dyé yiňa yasi te yi nē sēmbō kēte wete yeso ho dyé yiňa yasi te yi mūmō ti yaka dyé na.»

15 Ke mēnγa yibate, ε mēn lēpē nyé nyé nde: «Yasi te yi Njambiyé ma pupudye kέ, wē tī njaki sēnje nde, yo yasi te yi nē sēmbō na.»

16 Yo kēlnama dēte kumō mēnγa yitati. Ke kōnté, ε yasi yinōri yōkwe nēdō kē dyobō.

17 Ke ḥgimō te yi Piyer bā ndi nē yekere ke sā to yasi te yi nyé bēnma nda nyēnō kέ, yaka nō, botu bēte be Kōrnéy tomma baka ke dyá ke numey tū. Bo saňma tū Simón dē dolō.

18 ε bo diye nē mēn ke kwey nde: «Piyer te yi bo jeña sendi nde Simón kō yáki waka?»

19 Ke ḥgimō te yi Piyer bā ndi ke sā to yasi te yi nyé bēnma nda nyēnō kέ, ε Kimō Sisiŋ lēpē nyé nyé nde: «Bēnja, bēmbam yitati ke diye wē.»

20 Tēma, pikwē, nō kwān̄ wún̄e bo kiné pa simta yaña na, kēto mi tomē bo.»

21 Ndana, ε Piyer piye kē dolo bēmbam baka lēpō nyé bo nde: «Mō te yi wuné diye kō, yo mi. To kēndi yun ne ḥge?»

22 ε bo yenja nde: «Yo Kōrnéy te kum bēsōja tomē wusé. Mbam te ke kēndō ne ḥgbēn̄ ke joŋgwé dyené, bakiyé mēmboŋga mē Njambiyé. Sendi, Beyuden hēne ke jēsō nyé. Wētē jaki Njambiyé njā lēpō nyé nyé nde, a jēbaŋgwé wē ke tū dyené, na woku yasi te yi wē ta lēpō nyé nyé kέ.»

23 ε Piyer nyinje bo ke tū, nyé sendi bo mbey jakō. Misi pupé ε nyé nyiňe nje kwā bēne bo. Baña bōmō ke njoka bēnōrō bān̄ be Yope kā tikidye nyé.

24 Misi pupé te ε wētē ε bo kēndē dyá ke Sesare. Kōrnéy bēne bēmān̄ bēne nē kimō bēsō bēne te yi nyé jebamā baka bā ke ladysé bo.

25 Ke Piyer ma wuta nē tū, na nyiň kέ, ε Kōrnéy kē saňgwa nē nyé butuma kuse mēbōrō ke mēneti ke mbōmbu wene nyēnō nē nyé.

26 Yasi wete, ε Piyer bīye nyé tēmbidye lēpō nyé nyé nde: «Tēma, kēto mi ndi sendi mūmō nda wē.»

27 ε Piyer lēpina bēne Kōrnéy nyiňe nē tū dolo nde, būdya bōmō ma si wesidya.

28 ε Piyer lēpē nyé bo nde: «Wuné duwā nde, yo mboŋga ke yi Beyuden nde, mōmō Beyuden tī nyiňa tū mō te ε ti Yuden kō na. Bēne nyé tī kēndi na. Ko bēkō dēte, Njambiyé tedya mi nde, mi tī bēnja wētē mūmō nda mō te ε nē sēmbō na, ho sēnje mūmō nde, sine nyé tī yaka joŋna na.»

29 Dete, wunə jebama mi, mi njə kinə pa simta yaŋa na. Ndana mi kə kwadye duwə to te yi wunə jebama nə mi ké.»

30 Ε Korney lere nde: «Yo mə muka metu yitati ndi kə kiya njimo te yike, mi bə ke tə dyembə kə kelə məngweta kə hawa yitati te yi bekoko. Mi sém semə, wətə mbam temnate kə mbəmbu wombe nə melambə wumnatte nə mboŋ mboŋ. Ε nyə lere nyə mi nde:

31 *«Korney, Njambiyə jayma məngweta mo. Sendi, a yeti kə leŋsa məyasi məte yi wə nyə buka bomo ké na,*

32 dete, tomə bomo kənjə Yope kə jeba nə Simón te yi bo jeba sendi nde Piyer kə nje nō. A yáki kə tə Simón te mo kombila məkotu, tə dyenə kəkəi maŋ.»

33 Ε mi tome bomo nedə kə jeba nə wə, wə kelma kimôte yí nje. Ndana wuse həne waka kə mbəmbu Njambiyə yí wokə məyasi həne te yí nyə ləpima nyə wə nde, ləpə nyə wuse ké.»

Piyer ke ləpina ke tə Korney

34 Ε Piyer nje bū ləpi ləpə nde: «Mi kə kombile duwə gbatə ndana nde, bomo həne ndi wətə kə misi mə Njambiyə.

35 Yo nde, kə moy məkando həne, mo te ε kane Njambiyə, kəndə sendi nə njbeŋ kə joŋgwə dyenə, Njambiyə kə kwadye nyə.

36 Njambiyə ləpima yinə yasi kənjə kando Isarayel. A ləpima Kimə Tom kənjə bo nde: Wuse yakama bə ne te kəto Yesus Krist, kəto nyə Kumande bomo həne.

37 Wunə duwə yasi te yi kwaŋnama kə Galile nə yi njə nje kwaŋna kə Yuda həne ké. Yo njáki nje kelna, yite Jaŋ ma pele kasi təpuna bomo kə mərəku.

38 Wunə duwə nda yi Njambiyə nya nə Yesus te ε Nasaret Kimə Sisiŋ, nyə sendi nyə dəti ké. A díkima kə məmbey məmbey kame bomo, joŋgwə sendi bomo həne bə

*Kum bəya məkele name baka, kəto Njambiyə bə ke nyə.

39 Wuse gba botu bete be bə ke mbey te, bəŋə meyasi həne te yi nyə kelma kə Yerusaləm nə kə mədya məte yiri kə meneti mə Beyudən kə nə misi musu. Bo njgbama nyə kə kroa wo nyə.

40 Yo nyə yi Njambiyə womiya kə metu yitati kelə nde, bomo bəŋə nyə.

41 Yasi wətə, Njambiyə t̄i nyə bomo həne dəti nde, bo bəŋə nyə na. A nya ndi botu bete be nyə Njambiyə nə njguru wene kikima təkə baka. Yo wuse botu bete be sinə bə Yesus dyenama həbiye wətə kə kəŋ te yi nyə womiya nō ke njoka bəmuŋ ké.

42 Ε Yesus kombile ləpə nyə wuse nde, wuse pēla nyə bomo, ləpə gbatə gbatə nyə bo nde, yo nyə yi Njambiyə tembidya nde, a ta pəsə jəsi bomo həne, ko bə ma gwe ko bə ndi nə jon.

43 Botu bə punja məlepi mə Njambiyə həne kə ləpə kasi nə nde, mumo həne ε ta tikə temə nə nyə, Njambiyə ta tikə məbeyə mə mo te nə njgwətə kəto dīnə dyenə.»

Bekriten bete bə yeti Beyudən baka

ke bū sendi Kimə Sisiŋ

44 Kə njimə te yi Piyer bə ndi kə ləpina dəte ké, ε Kimə Sisiŋ piyə nje kə yotu bomo həne bə bə woko Kimə Tom te yi nyə bə ke ləpə ké.

45 Beyudən bete bə njə bənə bə Piyer həne bə ma tikə temə kə yi Kumande Yesus Krist baka njbakimama yí bəŋə nde, Njambiyə kə nyə Kimə Sisiŋ nyə yinə məkando sendi.

46 Yo nde, bo wokuma bo ke ləpina nə yinə mənumbu lukse Njambiyə.

47 Ε Piyer lere nde: «Botu baka ma bū sendi Kimə Sisiŋ nda wuse, 'bomo yakama seŋə nde, bo t̄i təpa bo ke mərəku?»

48 Ε Piyer nyə dəti nde, bo t̄opa bo ke mərəku nə dīnə Yesus Krist. Kə kəŋte, ε bo njgwətə nə Piyer nde, bənə bo pāŋ pa ya mənə metu.

11

Piyer ke yekidye meyasi mete yi kwaŋnama ké

¹ Botu be tomun be Yesus nè botu bete be ma tikɔ temɔ ke yens ke Yuda baka wokuma nde, yiŋa mēkandɔ jayma sendi mēlepi me Njambiyɛ.

² Ke Piyer ma yɔkwɛ dýa ke Yerusalɛm ké, ε Beyudən bete be ma tikɔ temɔ ke yi Kumande Yesus Krist baka ndeyɛ nyɛ

³ lerpɔ nde: «Wε ká ke yi botu bete be t̄i pɛsina baka kwá dýena wúne bo.»

⁴ ε Piyer nyɛ numbu yekidye meyasi mete yi kwaŋnama ké nè kwet kwet nyɛ bo.

⁵ A yekidya lerpɔ nyɛ bo nde: «Mi bá ke Yope. Ke ηgimɔ te yi mi bá ke ηgweta nè Njambiyɛ ké, ε dýano dýembe dýimbiye, ε yaŋa dýa mi nda nyenɔ. ε mi bɛŋɛ yiŋa yasi nda nyangwɛ gwey ke piyɛ wule dýoþo nda bo biyma mēboku mete yini. ε yo nje teme ke mbɔmbu wombɛ.

⁶ ε mi bɛŋɛ nyangwɛ gwey yinɔri nè ηgoŋ seŋgile yo. ε mi bɛŋɛ benyamɔ bete be nè mēkol yini be dýiye ke to meneti nè baka be dýiye ke mɔy likɔ nè baka be kende dýulma nè mɔy nè benɔn bete be je ke kwey, bo hene bá ke mɔyte.

⁷ Ke kɔŋte, ε mi wɔkɛ wete mén ke lerpɔ nyɛ mi nde: «Piyer, tema, woko benyamɔ benorɔ dýe.»

⁸ Yasi wete, ε mi yeŋsa nde: «Ko na, Nyangwɛ Kumande! Keto ko yiŋa yasi te yi nè sembɔ ho yi nè mēmɛ t̄i pa ké wete yesɔ ke numbu mbe na.»

⁹ Ke mēŋga yibate, ε mén wule dýoþo lerpɔ nde: «Yasi te yi Njambiyɛ ma pɛsɔ nde, yo mē pupunate, wé t̄i njaki bū yo nda yasi te yi nè sembɔ na!»

¹⁰ Yo kelnama dête kumɔ mēŋga yitati. Ke kɔŋte, ε yasi yinɔri hene yɔkwɛ ké dýoþo.

¹¹ Yaka nɔ, bɔmɔ yitati ke dýa ke numey t̄i komɛ mi bá ya ké.

Bo tomma bo wule Sesare njesɛ ke yembe.

¹² ε Kimɔ Sisiŋ lepe nyɛ mi nde, mi kwāŋ sine bo kinɛ pa simta na. Bemaŋ busu yitan jo wete baka ká tikidye mi, ε wuse dýa nyiŋɛ t̄u Kɔrnɛy.

¹³ ε Kɔrnɛy yekidye nda yi nyɛ bɛŋma nè wete jaki Njambiyɛ temnate ke mɔy t̄u dýenɛ ké nyɛ wuse, yekidye sendi nda yi jaki Njambiyɛ te lepima nyɛ nyɛ nde: «Tomɔ bɔmɔ kɛnɛ ke Yope ké jeba nè wete mbam nde Simɔn, yiŋa dýenɛ nde Piyer.»

¹⁴ A ta lerpɔ meyasi mete yi ta jongwɛ wé wúne botu be t̄u dýo hene ké nyɛ wɛ.»

¹⁵ ε Piyer ké mbɔmbu lerpɔ nde: «Ke mi ma nyɛ numbu ke lepi ké, ε Kimɔ Sisiŋ piyɛ nje ke yotu botu bete be bá ke t̄u baka, ndi nda yi Kimɔ Sisiŋ piya nɔ mbɔmbu nje ke yotu su bejeké be Yesus ké.»

¹⁶ ε mi take leri te yi Kumande Yesus lepima nde: «Jaŋ tɔpuma bɔmɔ ke mɔrɔku, ke bɛ wunɛ, Njambiyɛ ta tɔpɛ wunɛ ke Kimɔ Sisiŋ.»

¹⁷ Piyer ká sendi mbɔmbu lerpɔ nde: «Njambiyɛ nya botu bete ndi kiya Kimɔ Sisiŋ te yi nyɛ nya wuse ke ηgimɔ te yi wuse tikima nè temo ke yi Kumande Yesus Krist ké. Dete, mi mɔ te nda, nè mi l̄u dýambi nè Njambiyɛ?»

¹⁸ Ke botu be tomun be Yesus nè botu bete be ma tikɔ temɔ ke yens ke Yuda baka ma si woko dête ké, ε mētemɔ man si wɛyɛ. ε bo lukse Njambiyɛ lerpɔ nde: «Njambiyɛ jayma gbate nde, yiŋa mēkandɔ yēnsaŋwɛ sendi temɔ, nè bo bɛ nè jongwɛ.»

Kandina jeban dýinɔ Kriten

¹⁹ Botu bete be wanjama keto nyangwɛ mabɔnɛ mete yi bo tedya bo keto Iten ké ká kumɔ Fenisi, kumɔ Sipre nè Antiyos. Bo dýikima lerpɔ Kimɔ Tom nyɛ ndi Beyudən bɛpɔ.

20 Ko dete, baña bomo ke njoka yan be bā botu be Sipre nē botu be Sirén baka kā kumō ke Añtiyos. E bo lerep Kimō Tom ke kasi Kumande Yesus nyē Begrek.

21 Deti te yi Baba Mbokō dīyma ke yotu yan, e bomo budylate yenja temō tikō ke yi Kumande Yesus.

22 Njōn botu bete be ma tikō temō ke yi Kumande Yesus ke Yerusalēm baka wokuma kasi te. E bo tomē Barnabas kēnjé ke Añtiyos.

23 Ke Barnabas ma dīya mate bēnē nda yi Njambiyē tedyā nē ḥigikwa nē kē, e nyē sosa kitē bo hēne nde, bo kēn mbōmbu wokuna nē Nyāngwē Kumande nē temō yan hēne.

24 Barnabas bā mō ḥigikwa. Kimō Sisīn bā tondunate ke yotu nē. A bā sendi ke tikō temō ke yi Njambiyē. Dete, e bomo budylate nyiñē ke njōn botu bete be ma tikō temō ke yi Kumande Yesus baka.

25 Ke kōñte, e nyē nje kwā kē ke Tars kē gōsō Sol.

26 Ke nyē ma si dolō nyē kē, e nyē bū nyē kē nō Añtiyos. Bo kwanđya sew wete nē yim mate. Ke sew wete te, bo dīkima wesidya bēnē njōn botu bete be tikima temō ke yi Kumande Yesus ke Añtiyos baka. E bo dīki tedyā mēlepi me Njambiyē nyē budylate bomo. Yo ke Añtiyos yi bo kandima jeban botu bete be bēngwē mēlepi me Yesus Krist baka nde Kriten.

27 Ke ḥigimō te yite botu be punja mēlepi me Njambiyē temma Yerusalēm kē ke Añtiyos.

28 E wete ke njoka yan, dīno dyenē nde Agabus temē. Kimō Sisīn lepinama nyē nyē, e nyē pele nde, nyāngwē kolō ta dīya ke to mēneti hēne. E yo dīya gbate ke ḥigimō te yi Kolod bā nyāngwē kumande ke to mēneti kē.

29 E botu bete be bēngwē mēlepi me Yesus Krist baka pēse nde, bo ta tomse mēyasi yí kame nē bēnjōn ban be ke Yuda baka. Mumō hēne nya bēngwē deti te yenē.

30 E bo tomse yo nē Barnabas

bēnē Sol kē nyē betomba mbanjō Njambiyē ke Yerusalēm baka.

12

Bo woma Jak, nyē sendi Piyer ke jōbō

1 Ke rōku mētu te yite ε kumande Herod nyē bō ke tedyā mēbōne nyē baña bomo ke njoka njōn botu bete be ma tikō temō ke yi Kumande Yesus baka.

2 A nya deti nde, bo wōku Jak te mañ nē Jañ nē kafa.

3 Ke nyē ma bēnē nde, mēkele mēte kimōte ke misi me Beyuden kē, e nyē nyē sendi deti nde, bo bīya Piyer. Yo bā ke ḥigimō jesō dīyna mēmampa mēte yi kine ḥigā kēte kē.

4 Ke bo ma si biye nyē dete kē, e Herod kwanđya nyē kēnjé ke tū jōbō lēpō nde, njōn bēsōja yini dīki pēmo Piyer. Njōn bēsōja wete bā nē bēsōja yini. Herod kwanđya jōse Piyer ke misi me bomo hēne ke kōñ jesō *Paska Beyuden.

Njambiyē ke punja Piyer ke jōbō

5 Dete, bo bā ke pēmo Piyer ke tū jōbō. Yasi wete, njōn botu bete be ma tikō temō ke yi Kumande Yesus baka dīkima ḥigwēta nē Njambiyē budylate kēto nē.

6 Ke tu te yi bā nde, misi pupē te Herod ta jōse Piyer kēte kē, Piyer bā wotunate nē mēkōl sumba yiba. A yama ke njoka bēsōja yiba. Besanjele bā sendi ke pēm ke numey tū jōbō.

7 Semō semō, e wete jaki Baba Mbokō dīya, e mējasī panē ke mōy tū jōbō. E nyē kpoke Piyer ke mbanjō jēme nyē lēpō nde: «Tēma nēdō.» E mēkōl me sumba te yi bo wotuma nē mēbō mēne kē si sōriyē bālō ke mēneti.

8 Ke kōñte, e jaki te lerep nyē nyē nde: «Susula kanda yō, lēja mēnakala mō.» E Piyer si kelō dete. E jaki nje lēpō sendi nyē nyē nde: «Petō yotu yō nē lambo dīuku yō, nō bēngwē mi.»

9 Ndana, ε Piyer pundε, bεŋgwε nyε. A tī bε ke duwε nde, yasi te yi jaki bā ke kelo kέ bā gbakasi na, a takima nde, yo nyeno.

10 Bo kendima kwā bosa njōŋ botu bε pεmna yasi, kendɔ kwā sendi bε kōŋte. ε bo nje kendɔ kumɔ kε numey te yi bo kelma ne sumba kɔ. Wε kwān numey te mbete nje pundo sɛ. Ke bo ma kumɔ womete kέ, ε numey butuna ne ηguru wene ke mbɔmbu yan, ε bo pundε bū wete nyangwε nje. Ndana ndana, ε jaki dimbie ke misi mεnε.

11 Diyɔ kέ, ε dyanɔ dyenε yɔkwe, ε nyε lεre nde: «Mi ke bεŋε ndana nde, yo gbakasi nde, Baba Mbokɔ tomma jaki wene nde, a njaki joŋgwε mi soŋε ke mεbɔ mε Herod nè ke bεya meyasi hεnε te yi Beyuden kwadfa kelo ne mi kέ.»

12 Ke dyanɔ dyenε ma si yɔkwe kέ, ε nyε kwā tōke nje tū Mariya te nyangwε ne Jaŋ te yi bo jeba sendi nde Mark kɔ. Baŋa bεŋjɔŋ busu budyate bā womete ke mewesidya ke ηgwεta ne Njambiyε.

13 ε Piyer dyā dñungwε nyangwε numey, ε wete nyari nde Roda ε díkima kelo mesay womete kɔ kέ lεŋgwε tō.

14 ε nyε woke men wete mumɔ duwε nde, yo men Piyer, ε mesosa kwā nyε. ε nyε yɔkwe ne sokɔ kine bute numey na. ε nyε kwā kέ lεro nde, Piyer ke numey tū.

15 ε bo lεre nyε nyε nde: «'Wε ke kōnɔ ka ne to?» Ko bεkɔ dεte, ε nyε kombile lεrɔ nyε bo nde, yo gbakasi. ε bo lεre nde: «Yo yākaŋgwε bε sisin nε.»

16 Ko dεte, Piyer kā ndi mbɔmbu yī dñungwε numey. Bo njā bute numey, ε bo ηgbakima yī bεŋε nyε.

17 ε nyε pεpidye bō nyε bo nde, bo dīy ne sεm. ε nyε yekidye nda yi Baba Mbokɔ punja ne nyε ke tū jōbɔ kέ. ε nyε nje lεrɔ nde: «Wunε kēn kέ yekidye dεte nyε Jak, yekidye sendi dεte nyε bεmaŋ busu bari.» Ke kōŋte, ε nyε pundε kwā kέ ke

wete mbεy.

18 Ke misi ma pupɔ, ε lepi bane bεsɔja yī duwε ne mbεy te yi Piyer kā te kέ.

19 ε Herod lεre nde, bo sāŋ nyε. Yasi wete, bo sāŋ nyε kine dolɔ na. ε Herod bεŋgwε botu bε pεmna botu bε jōbɔ ne lepi te. Ke kōŋte, ε nyε pεsε nde, bo bōŋ bo kέ wo. ε nyε nje temε kwā kέ ke Yuda kέ kwaŋdye budya metu ke Sesare.

Sɔŋ Herod

20 Herod bā ne nyangwε ηgambi sungwε ne botu bε Tir nè Sidɔn. ε botu baka saŋgwε men temε kέ bεŋε nyε, yite bo sima kombile ηgiŋ bεnε bε wete mbam nde Blat te ajiya kumande Herod. Bo kā kέ bεŋε Herod, nε bεnε bo kel mbon, nε bo dīy ne te, keto meyasi man hεnε díkima wule ke meneti mε kumande Herod.

21 Ke yesɔ te yi bo kpoma nde, bo ta saŋgwε kete kέ ma dīq, ε Herod leŋε nyangwε lambɔ bekumande dīyɔ nō ke mbanjɔ lεpina nyε bōmɔ.

22 ε bo lεre ne men ke kwey nde: «Yike yeti men mumɔ na, yike men wete njambiyε!»

23 ε wete jaki Baba Mbokɔ dībε numbu ne ke kiya mbεy, keto a tikima Njambiyε lukse yotu nε. ε bεkon nyiŋε nyε ke yotu hεnε wo nyε.

24 Ndana mεlepi mε Njambiyε kā ndi kendɔ mbɔmbu.

25 Ke Barnabas bεnε Sol ma si sidyε mesay man ke Yerusalεm kέ, ε bo bū Jaŋ te yi bo jeba nde Mark kɔ yɔkwe nō kέ Aŋtiyos.

13

Kimɔ Sisiŋ ke tōke Pol bεnε Barnabas

kεnje ke lεpina Kimɔ Tom

1 Botu bε punja mεlepi mε Njambiyε nè nyangwε botu bε tedya mεlepi mε Njambiyε bā ke njōŋ botu bεtε bε tikima temɔ ke yi Kumande Yesus ke Aŋtiyos baka. Yo bā nè Barnabas nè Simeyɔŋ te yi

bo díkima jeba nde Nijer kó. Yo bá sendi nè Likiyus, mo Sirén nè Manahén te yi bo dákwa nyé béné Herod kó nje bù Sol.

² Wéte yeso te yi bo bá ke kano Baba Mboko kiyc mèdye ké, ε Kimo Sisiñ lèpè nde: «Ndana wuné tóka Barnabas béné Sol soñé ke njoka yun, né bo kel mèsay mète yi mi kpoma nde, bo ta keló ké.»

³ Ke kiyna mèdye nè mèngweta ma siyc ké, ε bo kase mèbó ke yotu Barnabas béné Sol. Ke kónje, ε bo tike bo nde, bo kwâñ.

⁴ Kimo Sisiñ tomma Barnabas béné Sol, ε bo kwá kumó ke Selesi. Bo njá temé womete nyijé kuka kumó ke wéte kiringira nde Sipré.

⁵ Ke bo ma kumó ke Salami ké, ε bo lèpè mèlepi me Njambiyé nyé bómó ke membanjó mewesidya me Beyuden. Jan te yi bo jeba nde Mark kó díkima kame bo.

⁶ Bo njá sabiyé kiringira héné kumó ke Pafos. Kumó mate, ε bo dole wéte mo kelna mèyasi me kifi, a bá mo Beyuden, díno dyené nde Baryesus. A bá mo punja mèlepi me ja.

⁷ A bá ke jónja béné Sergus Polos te kum kiringira. Sergus Polos bá ne dyano. A tomma bómó ké jeba ne Barnabas béné Sol, keto a kwadysa wokó mèlepi me Njambiyé.

⁸ Yasi wéte, Elimas te mo kelna mèyasi me kifi kó díkima petó Barnabas béné Sol, ma kum kiringira me nje tiko temó ke yasi te yi bo ta lèpó nyé nyé ké. Elimas, yo díno Baryesus ke numbu Grék.

⁹ Ndana, ε Kimo Sisiñ tondé ne ñgbén kë yotu Sol te yi bo jeba sendi nde Pol kó. ε nyé béné Elimas te mo kelna mèyasi me kifi kó ne ñgoñ

¹⁰ lèpó nde: «Wé mo mesebila nè býea mèkele héné! Wé móno *Kum býea mèkele, wé ke lú dyambi ne mèyasi héné te yi bé ne ñgbén! 'Wé ta nduló yangila yasi te yi Baba Mboko si kpo ké ndenen?»

¹¹ Béña ndana, Baba Mboko ta tedye wé mèbóné, misi mo ta díbina.

Wé tí béné se mèjasí me yeso na kumó ke yiña ñgimó.» Ndana ndana, ε misi mènè díbina ne kpikip, ε nyé kande bóbila yasi, sà mo te ε ta biye nyé ke bó tedye nyé nje.

¹² Ke kum kiringira ma béné mèyasi mète yi kwañnama ké, ε nyé tike temó ke yi Kumande Yesus, keto yasi te yi bo lèpima nyé nyé ke kasi Kumande Yesus ké loñma nyé ke temó.

¹³ Pol béné bénjój béné nyijé kuka ke Pafos kwá kumó ke Pérgé ke Pamfili. Kumó mate, ε Jan lí bo yókwé ne kókó ké Yerusalém.

¹⁴ Pol béné Barnabas njá temé ke Pérgé kumó ke Antiyos ke Pisidi. Ke yeso *Saba ma dyá ké, ε bo nyijé ke mbanjó mewesidya me Beyuden kwá díyó metidye.

¹⁵ Ke tólna mèkana me mèmboñga me Njambiyé nè tólna mèkana me botu be punja mèlepi me Njambiyé ma siyc ké, ε botu bête be diyé ne mbanjó mewesidya baka tomé bómó kénje ke yi Pol béné Barnabas ké lèpó nyé bo nde: «Wuné njón, ñge bë nde, wuné ne yiña yasi te yi wuné ke kwañye lèpó nyé bómó yí nyé ne bo mèngite, wuné lèpí.»

¹⁶ Ndana, ε Pol temé kajé bó nyé bómó lèpó nde: «Wuné botu be kandó Isarayel nè wuné botu bête be kambe sendi Njambiyé baka, wuné lèngwe metó!»

¹⁷ Njambiyé te ε kandó Isarayel tókuma bésañmbambó bùsu. ε nyé kelé nde, bo nyébi budyate ke ñgimó te yi bo bá no ke meneti me Ejipt ké. ε nyé soñé bo ke Ejipt ne nyangwe dëti ne.

¹⁸ A disimama bo ke mèsew nda kamóni ke móy konjor.

¹⁹ ε nyé girise mèkandó yitan jo yiña ke meneti me Kanan nje bù meneti man nyé kandó dyené Isarayel nde, bo nám. Mèyasi mènori héné kwañnama ke mèsew gòmay yini jo kamótan.

²⁰ Ke kónje, ε nyé tembidye botu be pesina jösi ke njoka yan nyé bo

kumō ke ḥgimō Samiyel te mō punja mēlepi me Njambiyē.

21 Diyō ke kōjte kē, ε besaṇmbambō busu kwadysē bē nē kumande te ε ta diyō nē bo. ε Njambiyē tēmbidye Sayul te mōnō Kis, mō kandō Benjamē nyē bo. ε nyē diyē nē bo yaka mēsew kamōni.

22 Ke Njambiyē ma sojē Sayul kē, ε nyē nje tēmbidye Davit nde, a bēki kumande wan. Njambiyē lēpima ke kasi Davit nde: <Mi Njambiyē tōkuma Davit te mōnō Isay, temō mbe biyma nyē. A ta kelō mēyasi hēne te yi mi kwadysē kē.›

23 Yo ke kandō Davit yi Njambiyē nya Isarayē Mō te ε ta jongwē bo nda yi nyē kpoma kē. Mō te, yo Yesus.

24 Piñō te yi Yesus tī pa nje na, Jan dīkima pele kasi tōpuna bōmo ke mōrōku nyē kandō Isarayē hēne nde, bo yēnsaṅgwē temō, nē bo tōpi bo ke mōrōku.

25 Ke ḥgimō te yi mēsay me Jan bā ke kē ke siynate kē, a dīkima lepo nyē bōmō nde: <Wune tāka nde, mi nda? Mi yeti mō te yi wune ladye ko na. Wune dūkwē nde, a ta nje ke kōj mbe. Mi tī yaka wunje kōl mēnakala ke kol nē na.›

26 Wune njōj, wune bēnday bē Abaraham nē wune bōtu bēte bē yeti Beyuden baka, Kimō Tom te yi Njambiyē njesa nde, a ta jongwē bōmō kē, a njésikwē tom te kēto su.

27 Kēto, bōtu bē Yerusalēm nē bekum bān tī duwē nde, Yesus bā mō te ε ta jongwē bo na. Bo tī bē sendi ke wokō to mēlepi mēte yi bōmō dīkima tōlō ke mēkana mē bōtu bē punja mēlepi me Njambiyē mētu hēne ke yeso *Saba kē na. Bo pēsimā nde, Yesus sāṅgwāngwē nē mēbōnē. Dete, bo kelma yasi te yi mēlepi mēte lēpima kē.

28 Ko bēkō nde, bo tī bē nē to lepi te yi wo nē nyē, bo lēpima nyē Pilat nde, a wōku nyē.

29 Ke bo ma si kelō yasi hēne te yi bā ketinate ke mēkana mē Njambiyē ke kasi nē kē, ε bo pidysē muñ nē ke

kroa bā kē pumbō.

30 Ko dete, Njambiyē womiya nyē sojē ke njoka bēmuñ.

31 Botu bēte bē wulma Galile bēne bē Yesus nje ke Yerusalēm baka bēnjma nyē mētu budyate ke kōj womiya nē. Botu bēte bē bā kēte bēnej mēyasi mēte yi kwaṇnama kē ke lepo yo ndana nē ḥgbak ḥgbak nyē bōtu bē kandō Isarayēl.

32 Wuse nē ḥguru wusu ke nje lepo Kimō Tom te nyē wunē nde, yasi te yi Njambiyē kpoma nyē besaṇmbambō busu kē,

33 a ma si tonjē yo nyē wuse bēnday bān ke ḥgimō te yi nyē womiya nē Yesus nda yi yo kētinate ke mēkana mē Njambiyē ke Besom yība nde: <We mōnmbē, kandē ndana mi me sōngwē.›

34 Njambiyē kandima si lepo nde, a ta womiyē Yesus sojē ke njoka bēmuñ, dete ko a tī bō na. Njambiyē lēpima kasi te nde: <Mi ta nyē wunē kpasa mēkombila mēte yi mi kpoma nyē Davit kē. Bōmō bēki nē bībina temō nde, mēkombila mēte ta bēnjna gbate.›

35 Njambiyē ke lepo sendi ke wētē mbej ke mōy mēkana mēnē nde: <We tī jayē nde, muñ kimō mō mēsay wō bōku ke mōy mēnēti na.›

36 Yasi wētē, ke Davit ma si kelō mēsay ke ḥgimō te yēnē bēngwē yasi te yi Njambiyē kombila kē, ε nyē nje gwe. ε bo pumbē nyē nda yi bo pumbuma sendi nē besaṇmbambō kē. ε muñ nē bō ke mōy mēnēti.

37 Ndi nde, yōkō yi Njambiyē womiya nyē ko tī bō nē na.

38 Dete, wune njōj, wune dūkwē nde, yo ke dīnō dyenē yi bo lepe nyē wunē nde, Njambiyē ta tikō mēbeyē mun nē ḥgwētē.

39 Yo sendi ke dīnō dyenē, muñ te ε tīkē temō nē nyē, Njambiyē ke pēsō nde, mō te mē nē ḥgbēnē ke mbōmbu wenē. Yo yasi te yi mēbōnē mēte yi Mōyisi kētima tī bē nē deti te yi kelō na.

40 Dete, wune dīy nē sōsō, ma

wunε mε nje saŋwa nε meyasi mεte yi botu be punja mεlepi mε Njambiyε lepima kε. Bo lepima nde:

41 «Wunε botu be yeliya, wunε bēŋa, wunε ḥgbâkimaŋgwε budyate kwā yambile, kεto mi ta kelɔ yinjε mεkele kε ḥgimɔ te yun, ko bo lēpi yo nyε wunε, wunε tī jayε na.»

42 Ke Pol bεne Barnabas ma pundi kε mɔy mbanjɔ mewesidya kε, ε bomɔ ḥgweta ne bo nde, bo kâlaŋgwε nje kε yesɔ *Saba te ε kɔŋte, nje lepina sendi kε kiya to lepi te.

43 Ke mewesidya ma siyɔ kε, ε budyia Beyuden nè baŋa gbela bomɔ budyate be njā nyiŋe misɔn Beyuden baka bengwε Pol bεne Barnabas. ε Pol bεne Barnabas nyε mesimɔ bεne bo kite bo nde, bo kēn mbombu tikɔ temɔ nde, Njambiyε ne ḥgikwa.

44 Ke yesɔ Saba te ε kɔŋte ma dya kε, ε sulɔ botu be Antiyos wesidya ne wokɔ mεlepi mε Njambiyε.

45 Ke Beyuden ma bεŋε nyangwε ḥgil dete kε, ε bo kelε bεya temɔ, bεye meso ne Pol ke yasi te yi nyε díkima lepɔ kε toyε sendi nyε.

46 ε Pol bεne Barnabas lepε misi ne misi nyε bo nde: «Yo bā nde, wuse kânda lepɔ mεlepi mε Njambiyε nyε wunε. Yasi wεtε, nda yi wunε seŋma yo, pesɔ sendi jɔsi yun ne ḥguru wun nde, wunε ti yaka bε ne joŋgwε te yi kpo ne kpo na, ndana wuse ke tumɔ kɔŋ ne wunε kε ke yi botu bεte be yeti Beyuden baka,

47 keto Baba Mboko lepima nyε wuse nde: «Mi tembidya we nda mεjasι kε mεkandɔ mε botu bεte bε yeti ke duwe Njambiyε baka, né we joŋgwε bomɔ kumɔ kε njena mεneti.»

48 Ke botu bεte bε yeti Beyuden baka ma wokɔ mεlepi mεnɔri kε, ε bo bε ne mesosa lepɔ nde, mεlepi mε Baba Mboko kimɔte budyate. Bomɔ hεne te yi Njambiyε kpoma nde, bo ta bε ne joŋgwε te yi kpo

ne kpo baka yeŋsama temɔ tikɔ kε yi Kumande Yesus.

49 Kimɔ Tom Kumande Yesus kε kεndɔ mbombu kε mεneti mεte hεne.

50 Yasi wεtε, ε Beyuden desε to boma bεte bε bā ne kusuku bε díkima bengwε mεlepi mε Njambiyε baka nè nyangwε botu be dya sungwε ne Pol bεne Barnabas. ε bo tedye bo mεbōne dudyε bo kε dya dyan.

51 ε Pol bεne Barnabas kute mεkol man soŋe ḥgbutu dya te yi tedye bo nde, bo yeti ne mesosa ne bo na. ε bo njε kwā kε ke Ikɔn.

52 Yasi wεtε, jɔŋja botu bεte bε njā bengwε mεlepi mε Yesus Krist kε Antiyos baka bā yan ne nyangwε mesosa. Sendi, Kimɔ Sisiŋ bā ton-dunate kε yotu yan.

14

Pol bεne Barnabas kε lepɔ

Kimɔ Tom kε Ikɔn

1 Pol bεne Barnabas dyaŋma kε Ikɔn, ε meyasi kwaŋna nda yi yo kwaŋnama kε mεdya mεte yiri kε. ε bo hεne yiba nyiŋe kε mbanjɔ mewesidya mε Beyuden lepina nyε bomɔ. ε lepi yan kelε nde, budyia Beyuden nè budyia Begrek tiki temɔ kε yi Kumande Yesus.

2 Yasi wεtε, ε Beyuden bεte bε seŋma kine tikɔ temɔ kε yi Kumande Yesus baka desε to botu bεte bε yeti Beyuden baka kelɔ nde, bo bēki ne bεya metakε sungwε ne njɔŋ botu bεte bε tiki temɔ kε yi Kumande Yesus baka.

3 Dete, ε Pol bεne Barnabas kwaŋdyε budyia metu kε Ikɔn. Bo díkima lepina kine gwe wɔ bomɔ na, tikɔ temɔ kε yi Kumande Yesus. Kumande Yesus díkima nyε bo deti te yi kelɔ meyekambiye nè nyangwε meyasi yi tedye nde, Kimɔ Tom te yi bo lepε kε kasi ḥgikwa ne kε, gbakasi.

4 ε botu bε dya baka kε mεŋgabiye yiba, baŋa kε kɔŋ

Beyuden, banja ke kɔŋ botu be tomun be Yesus.

⁵ Botu bete be yeti Beyuden baka nè Beyuden ne ɔguru wan bene bekum ban komsama, ne bo ke tedye Pol bene Barnabas mebɔne, lu bo sendi ne metari wo.

⁶ Ke Pol bene Barnabas ma woko kasi te ké, ε bo mbombila kwà kè diyo ke Lister ne Dérbe ne ke pɔku te yite ke Likawoni.

⁷ Kumɔ mate, ε bo lepre Kimɔ Tom nyε bomɔ.

Pol bene Barnabas ke Lister

⁸ Wete mɔ kɔsu bɑ ke Lister, mekol menε ma jeme. Bo jama ndi nyε dete, a ti kende ko wete yeso na.

⁹ Mbam kɔ bɑ ke woko yasi te yi Pol bɑ ke lepre ké. ε Pol bene nyε ne ɔgoŋ duwe nde, mbam te bɑ ke tiko temɔ nde, kɔsu ne yakama siyo.

¹⁰ ε Pol lepre ne men ke kwey nyε nyε nde: «Tɛma, diyo ke kwey ne ɔgben ne mekol mɔ.» ε mbam dɔ temε kendo.

¹¹ Ke ɔgil botu bete be bɑ womete baka ma bεnε yasi te yi Pol kelma ké, ε bo lepre ne men ke kwey ne numbu Likawoni nde: «Banja benjambiyε ma yejsa yotu nda bomɔ nyε nɔ ke yusu.»

¹² Bo loma Barnabas nde Seyus,*f1* nje lo Pol nde Hεrmes,*f1* keto yo ndi nyε dikima leprina ke njoka yan yiba.

¹³ Mbanjɔ mbaŋa njambiyε te yi bo jeba nde Seyus kɔ bɑ ke numbu dya. ε mɔ te ε bɑ ne mesay me nyεna sadaka nyε njambiyε te ko kwà ke bү bembam nday nje nɔ. Bo jakima njam mejeti lεnje bembam benday bete. ε nyε bү bo kε nɔ ke menumεy me ndoko te yi lite dya kέ. A kwadysa wo bo kelɔ ne sadaka nyε Pol bene Barnabas. Ngil bomɔ bɑ sendi ne yesidye kelnate dete.

¹⁴ Ke Barnabas bene Pol te botu be tomun be Yesus ma woko kasi te kέ, ε bo nyale melambɔ ke yotu sedye nedɔ kε ke moy ɔgil bomɔ kembidysa lepre nde:

¹⁵ «Wunε njoŋ, keto nge yi wunε kelε meyasi mete yinɔri kέ? Wuse ndi gbela bomɔ sendi nda wunε. Wuse njáki nje lepre Kimɔ Tom Yesus nyε wunε yí kite wunε nde, wunε yēnsaŋgwε temɔ tikɔ lem benjambiyε bete kanɔ Njambyε te ε ne joŋ kɔ. Yo nyε kuse dyobɔ nè meneti nè maj nè meyasi hene te yi diyo ke moyte kέ.

¹⁶ Njombu yaŋa ke metu me njime Njambyε te tikima mekando me bomɔ hene nde, bo kēl meyasi nda yi bo kwadysε.

¹⁷ Ko bεkɔ dete, meŋgimɔ hene, a ti sɔdysε yotu na. A kɔ mbombu tedye gbate nde, a ne ɔgikwa, keto a ke nɔdysε mbiyo njesε wunε wule dyobɔ, nyε wunε nyambi yaka ne meŋgimɔ. A ke nyε wunε nyεŋgwε, tonje mesosa ke temɔ yun.»

¹⁸ Ko bεkɔ nde, Pol bene Barnabas lepinama dete, bo wɔnduma biriki yí petɔ ne bomɔ nde, bo ti kel sadaka nyε bo na.

¹⁹ Ndana, ε Beyuden temε wule An̄tiyos ne Ikɔn leprina nyε ɔgil bomɔ. ε bomɔ yejsa diyo ke kɔŋ yan lu Pol ne metari, ne bo wo nyε. Ke kɔŋte, ε bo dale nyε soŋe ke moy dya take nde, a ma gwe.

²⁰ Yasi wete, ke botu bete be bεngwε melepi me Kumande Yesus Krist baka ma wesidya litɔ nyε kέ, ε nyε temε yɔkwε nyiŋe sendi ke moy dya. Misi pupε ε bene Barnabas temε kwà kέ ke Dérbe.

Pol bene Barnabas ke yɔkwε

ke An̄tiyos ke Siri

²¹ Bo leprima Kimɔ Tom mate kelo nde, budyā bomɔ bεki botu bete be bεngwε melepi me Yesus Krist. Ke kɔŋte, ε bo nje yɔkwε ne kɔkɔ kέ ke Lister ne Ikɔn ne An̄tiyos.

²² Bo kɔ mbombu nyε deti nyε botu bete be bεngwε melepi me Yesus Krist baka, kite bo nde, bo kēl tin te yi tikɔ temɔ ke yene. Bo leprima sendi nyε bo nde: «Yí nyiŋe

nō ke *Kandō Njambiyē, wuse ta pa saṅgwa nē budya mēbōne.»

²³ Bo díkima nyē baña bomō diyō betomba mbanjō Njambiyē ke njoka mēnjōj me bomō hēnē be tikima temō ke yi Kumande Yesus baka. Ke kōj tēmbidya yan, bo díkima kiyo mēdye ḥgwēta nē Njambiyē nje diyē Kumande mō te ε botu bete tikima temō ke yēnē kō nde, a bākidyā bo.

²⁴ Pol bēnē Barnabas njā kwā nē Pisidi kumō ke Pamfili.

²⁵ Bo kā mbōmbu lērō Kimō Tom ke Pergē nje kwā kumo Atali.

²⁶ Bo njā tēmē womētē nyiñē kuka kēndo kumo Antiyos, ke mbey komē bomō kandima si diyē Njambiyē kēto yan nde, a nyēki bo mēkombila ke mēsay mēte yi bo siyma si tonjē ndana kē.

²⁷ Ke bo ma dyā ke Antiyos kē, ε bo jeba njōj botu bete be ma tikō temō ke yi Kumande Yesus baka, yekidyē mēyasi hēnē te yi Njambiyē nya bo dēti nde, bo kēl kē. Bo yekidyā sendi nda yi Njambiyē būtuma nje nyē yīja mēkandō, nē bo sendi tiki temō ke yi Kumande Yesus.

²⁸ Bo yama mōnō mētu womētē ke Antiyos bēnē botu bete be bēngwē mēlepi mē Yesus Krist baka.

15

Yasi te yi njōj bekriten be

Yerusalēm pesima kē

¹ Baña bomō wulma Yuda kē ke Antiyos kē tedye yīja yasi dele nyē botu bete be ma tikō temō ke yi Kumande Yesus baka. Bo lēpima nyē bo nde: «Ijge wunē ti pesina bēngwē mboñga te yi Mōyisi nya kē, wunē ti yaka bē nē joñgwē na.»

² ε Pol bēnē Barnabas nyē meso bēyate bēnē bo lombidya kēto te. ε botu bete be ma tikō temō ke yi Kumande Yesus baka pēse nde, nē Pol nē Barnabas nē baña bēnjōj ban ta kē ke Yerusalēm kē bēnjē botu be tomun be Yesus nē betomba mbanjō Njambiyē, nē bo nēmbi lēpi te.

³ Ke kōjte, ε botu bete be matikō temō ke yi Kumande Yesus baka kē tikidyē bo ke njē, ε bo kē nē kēndi yan mbōmbu kwā nē Fenisi nē Samari yekidyē nda yi botu bete be yeti Beyuden yēnsama temō kē. ε botu bete be ma tikō temō ke yi Kumande Yesus ke mēdya mēte baka wokē nyāngwē mēsosa.

⁴ Ke bo ma dyā ke Yerusalēm kē, ε njōj botu bete be ma tikō temō ke yi Kumande Yesus baka nē botu be tomun be Yesus nē betomba mbanjō Njambiyē bū bo nē mēsosa. ε bo yekidyē mēyasi hēnē te yi Njambiyē nya bo dēti nde, bo kēl kē.

⁵ Ko bēkō dēte, ε baña bomō ke njoka botu bete be ma tikō temō ke yi Kumande Yesus be bā ke njōj *Befarisē baka tēmē lērō nde: «Bo pēsi botu bete be yeti Beyuden be ma tikō temō ke yi Kumande Yesus baka, lērō sendi nyē bo nde, bo bēngwē mēmboñga mēte yi Mōyisi kētima kē.»

⁶ ε botu be tomun be Yesus nē betomba mbanjō Njambiyē nēmbē lēpi te.

⁷ ε bo lēpina biye meso budyate. Ke kōjte, ε Piyer tēmē lērō nyē bo nde: «Wunē njōj, wunē duwā nde, Njambiyē kikima tōkē mi ke njoka yun, nē mi lēpi Kimō Tom nyē botu bete be yeti Beyuden baka, nē bo tiki temō ke yi Kumande Yesus.

⁸ Njambiyē te ε duwē mētemō me bomō kimōte kō tedya nde, a jayma bo, nyē bo Kimō Sisij nda yi nyē nya wuse sendi kē.

⁹ Njambiyē tī nēmbē njoka su sine bo na. A pupudya mētemō man, kēto bo tikima temō ke yi Kumande Yesus.

¹⁰ Kēto njē yi wunē kwadysē bobile Njambiyē ndana yī sobidyē nyāngwē mapi nyē botu bete be bēngwē mēlepi mē Yesus Krist baka? Mapi te, sine bēsañmbambō busu sudya yo.

¹¹ Yasi wētē, wuse ke tikō temō nde, wuse ta bē nē joñgwē, kēto Kumande Yesus nē ḥgikwa. Bo

sendi ta bē ne jongwē kēto te.»

12 Ndana, ε bōmō hēnē bē wesidyama baka dīyē ne sēm yí wokō nda yi Barnabas bēnē Pol bā ke yekidye kasi mēyekambiye nē nyāngwē mēyasi hēnē te yi Njambiyē nya bo dēti nde, bo kēl ke njoka botu bēte bē yeti Beyuden baka.

13 Ke bo ma si lēpina kē, ε Jak bū lēpi lēpō nde: «Wunē njōn̄, wunē lēngwē mētō ke yasi te yi mi ta lēpō kē.

14 Simōn yekidya nda yi Njambiyē kikima tedye ḥgikwa nyē yinā mēkandō yí tōke baṇa bōmō ke njoka yan bē ta bē botu bēnē.

15 Mēkele mētē ke yaka ne mēlēpi mētē yi botu bē punja mēlēpi mē Njambiyē lēpima kē. Kēto yo kētinate ke mēkana mē Njambiyē nde:

16 «Baba Mbokō ke lēpō nde: Ke kōn̄te, mi ta yōkwē ne kōkō nje. Mi ta tēmbidye mōy tū Davit yi ma bālo kē. Mi ta tēmbidye bōru yasi te.

17 Dete, bukwē bōmō te baka hēnē nē mēkandō hēnē te yi mi kwadysē nde, bo bēki botu bēmbe baka ta sā nje Baba Mbokō.

18 Baba Mbokō te ε kikima tedye mēyasi mētē kō lēpē dete.»

19 «Ke yembē, mi ke kombile bēnē nde, wusē tī njāngwē botu bēte bē yeti Beyuden bē yēnsa temō tikō ke yi Njambiyē baka na.

20 Yasi wētē, wusē kēti mēkana kēnē bo nde, bo tī bōba dīyē mēnjay mētē yi bo kelma ne sadaka nyē baṇa benjambiye na, kēto yo ke kelō nde, mūmō bēki ne sēmbō. Diyō mbam bēnē nyari tī bēnēnaŋgwē kīnē nde, bo bēki ke gwaki na. Bo tī dyaki nyamō te ε gwe gbōngi ho dīyē mēkiyō mē nyamō na.

21 Kēto kande nē betomba ke mēdyā hēnē bōmō ke pele yo wulē ke mēkana mē membonga mētē yi Mōyisi kētima kē. Bo ke tōlo sendi yo yeso *Saba hēnē ke membanjo mēwesidya mē Beyuden.»

22 Ndana, ε botu bē tomun bē Yesus nē betomba mbanjō Njambiyē nē njōn̄ botu te bē tikima temō ke yi Kumande Yesus baka bēnē kimōte yí tōke baṇa bōmō ke njoka yan, tomō bo bēnē bē Pol ne Barnabas kēnē Añtiyos. Bo tōkuma Yude te yi bo jeba nde Barsabas kō, tōke sendi Silas. Bo hēnē yība bā nda betokondo ke njoka te bāri.

23 ε bo bū mēkana nyē bo. Bo kētima ke mōy mēkana mētē nde: «Wunē bēmāj bāsu bē yinā mēkandō bē dīyē ke Añtiyos, ke Siri nē ke Silisi baka, wusē botu bē tomun bē Yesus nē betomba mbanjō Njambiyē nē bēmāj bāsu, wusē ke nyēnō wunē.

24 Wusē wokuma nde, baṇa bōmō ke njoka su tēmma wōn̄ga kē njāngwē wunē ne mēlēpi man, kelō nde, temō yun kūdysukwē. Wusē tī lēpē yinā yaṇa dēte nyē bo na.

25 Wusē hēnē bā ḥgīn̄ wētē, ε wusē bēnē kimōte yí tōke baṇa bōmō ke njoka su, tomō bo kēnē wunē bēnē bēnjōn̄ bāsu Pol nē Barnabas, sōn̄ temō su.

26 Bōmō baka yība bā nēdō te yi dīyāngwē jongwē dīyan kēto dīno Kumande wusu Yesus Krist.

27 Yo dēte yi wusē ke tomō Yude bēnē Silas, nē bo kē lēpi kiya mēlēpi mētē ne numbu yan nyē wunē.

28 Kēto Kimō Sisīn̄ nē wusē sendi bēnēma nde, yo yeti kimōte nde, wusē sōbīdya wunē yinā dītina mēmapi te yi tī kame wunē kē na. Yasi wētē, wunē bākīdya ndi nde,

29 wunē tī bōba dīyē mēnjay mētē yi bo kelma ne sadaka nyē baṇa benjambiye kē na. Wunē tī dīyaki mēkiyō mē nyamō ho dīyē nyamō te ε gwe gbōngi kō na. Diyō mbam bēnē nyari tī bēnēnaŋgwē kīnē nde, bo bēki ke gwaki na. Yo kimōte nde, wunē tī kel mēyasi mētē na. Hē saŋgwā!»

30 Ndana, ε botu bēte yi bo tōkuma baka jana ne njōn̄ botu bēte bē ma tīkō temō ke yi Kumande Yesus baka tōke kēndi kē Añtiyos. Kumō mate,

ε ხო wesidye ხომა nyę ხო მეკანა.

³¹ ხე ხო მა სი თილ მეკანა მეტე კე, ε ხომა ხე ნე მესოსა კეთი კიმი მელეპი მეტე ყი ხო ლერი ხე ხო კე მიუტე კე.

³² იუდე ხენე Silas ხა სენდი ხოტუ ხე პუნჯა მელეპი მე Njambiyę. ε ხო ლერი ბუდიატე კიტე ხო ხე ხო დეტი.

³³ ხო იამა მინი მეტუ მატე, ε ხენჯი ხან ხე მატე ჯანა ნე ხო ლერი ნდე, ხო კენ ნე თე. ε ხო ყეკვე სუჯვე ხოტუ ხე ხე თომმა ხო ბაკა. [

³⁴ Yasi wete, ε Silas პესე ნდე, ა თა თიკა ნე მატე.]

³⁵ ε Pol ხენე Barnabas თიკა კე ანტიის. ხო დიკიმა თედი ხომა მელეპი მე Njambiyę, ლერი სენდი კიმი Tom Kumande Yesus ხენე ხანა ბუდია ხომა.

Pol ხენე Barnabas კე ბაკა

³⁶ მინი მეტუ კვარმა კე კიჟე, ე პოლ ლერი ხე ხე Barnabas ნდე: «Wuse ყეკვე ნე კიკი კე ხენე ჯოჯვე ხენჯი ხასუ კე მედია ჩენე თე ყი უსე ლერი კიმი Tom Kumande Yesus კეთე კე.»

³⁷ Barnabas კვადია ნდე, ხო ხონი ჯან თე ყი ხო ჯება სენდი ნდე Mark კე ნი.

³⁸ Yasi wete, Pol ტი ჯაე ნდე, ხენე ხო კენ ნა, კეთი ჯან მა ლენ ხო კე მენეტი მე Pamfili კინე კე კამე ხო კე მესაი მან ნა.

³⁹ Yo ნჯა კვა ნე წყალგვე მელობი, ე ხო ბაკა. ε Barnabas ხუ Mark წყინე ნე კუკა კვა კე Sipre.

⁴⁰ ε Pol თეკე ნე Silas.

კე ხენჯი ხან მა სი დიე კუმანდე Yesus ნდე, ა წყეტი პოლ მეკომბილა კე, ε ხე კვა ხენე Silas.

⁴¹ ხო კვარმა ნე Siri, კვა სენდი ნე Silisi ყი ხე დეტი ხე წყინე ხოტუ ხე ხე თიკი თე ყი იუდე კე იუსტის Krist ბაკა.

16

Timote კე წყინე წყინე Pol ხენე Silas

¹ Pol ნჯა კვა სენდი კე ცერბე თოჯიდია კუმა Lister. Wete მო თე ე ხენჯვე მელეპი მე Yesus

Krist კო ხა მატე, ძინ დყენე ნდე Timote. Nyაngwе ვენე ხა იგონდუ Beyuden, ა ხა კე ხენჯვე Kimi Tom Yesus. Saŋgwе ვენე ხა მო Begrek.

² Njоn ხოტუ ხე ხე თიკი თე ყი იუსტის Krist კე Lister ნე კე Ikon ბაკა ხა კე ჯაე ჯოჯვე Timote.

³ Pol კვადია კვა ხენე ხე, დეტე ხე წყინე პესი, კეთი Beyuden ხე ხე ხა კე რიკუ თე იტე ბაკა დუვა ჩენე ნდე, saŋgwе ნე Timote ხა მო Begrek.

⁴ კე მედია მეტე ყი ხო კვარმა კეთე კე, ხო დიკიმა პეს ხე ხოტუ ხე ხე თიკი თე ყი იუსტის Krist ბაკა ნდე, ხო ბაკიდია მემბონგა მეტე ყი ხოტუ ხე თომუნ ხე Yesus ნე ბეთომბა მბანჯი Njambiyę ხე დიე კე Yerusalem ხა კე.

⁵ Ndana მენჯი მე ხოტუ ხე ხე თიკი თე ყი იუსტის Krist ბაკა ხა კე ტიკი თე ყი ნე იგბიკ კე ყენე. ხომა ხა კე ბუი მეტუ ჩენე კე წყინე ყან.

Kim ისი კე თომი Pol კენე

კე Maseduwan

⁶ Bo ნჯა კვა ნე Friji, კვა სენდი ნე Galasi, კეთი Kim ისი თედი ხო ნდე, ხო ტი ლეპი Kim ისი Tom კე Asi na.

⁷ კე ხო მა კუმა კე კეკი Misi კე, ე ხო დი კე ციტი. Yasi wete, ε ისი წყინე Yesus სენე ნდე, ხო ტი კენ ნა.

⁸ Dete, ε ხო წყე კვა ნე Misi კუმა კე Turuwasi.

⁹ Ne tu ε Pol ხენე ნდა წყინე ნდე, ვეტე მო Maseduwan პუნდუმა კე თო ნე იგვეტა ნე ხე ლერი ნდე: «Inja კე Maseduwan წყე კამე უსე.»

¹⁰ კე კი წყინე Pol ინირი, ε უსე*f1* სა წყე თე ყი კე ნედი კე Maseduwan, კეთი უსე დუვა ნდე, ხო Njambiyę ჯება უსე ნდე, უსე კენ ლერი Kim ისი Tom მატე.

Lidiya კე ტიკი თე ყი კე ყი

Kumande Yesus

¹¹ Dete, ε უსე წყინე კუკა კე Turuwasi ხუ წყე ნე იგბენ ყი კე ცამოტრას. Misi პუპე ე უსე კუმა კე Neyapolis.

12 Ке кɔ̄nte, ε wuse nje kwɑ̄ mate kumɔ̄ ke wete dya nde Filipi. Mɛdya hene ke meneti me Maseduwan wókunangwe ne Filipi. Botu be dya te wúla Rom nje nɔ̄. Wuse yama mɔ̄nɔ̄ metu womete.

13 Ке yesɔ̄ *Saba ma dyɑ̄, ε wuse dūwe ke moy dya kè ke goŋ wete duku, keto wuse bɑ̄ ke take nde, yin̄a mbey komε bomo diki ηgweta ne Njambiyε kέ yâkaŋgwε bε mate. Kumɔ̄ mate, ε wuse kwɑ̄ dīyɔ̄ metidye. ε wuse lepina nyε boma bete be wesidyama womete baka.

14 Wete nyari nde Lidiya, ηgɔ̄ndu Tiyatir bɑ̄ ke njokate. A bɑ̄ mo dyaŋgwā kpasa to tena melambɔ̄. A díkima kanɔ̄ sendi Njambiyε. A díkima lεŋgwε tɔ̄ ke lεpi te yi wuse bɑ̄ ke lεpɔ̄ kέ. Baba Mbokɔ̄ kelma mesay ke temo ne, na woku yasi te yi Pol díkima lεpɔ̄ kέ kimote.

15 Wuse tɔ̄puma nyε ke mɔ̄rɔku bεne botu be tү dyene. Ke kɔ̄nte, ε nyε ηgweta ne wuse lεpɔ̄ nde: «Ηge bε nde, wune bεnma gbate nde, mi ke tiko temo ke yi Kumande Yesus, wune nyin̄a tү dyembε dīyɔ̄ te.» ε nyε jeliye wuse nde, wuse jáya.

Pol bεne Silas ke jɔ̄bɔ̄ ke Filipi

16 Wete yesɔ̄ wuse bɑ̄ ke kɛ ke mbey komε bomo díkima wesidyam ηgweta ne Njambiyε kέ. ε wuse saŋgwā ne wete nyari ke nje. Nya te bɑ̄ bala. A bɑ̄ ne wete bεya sisin̄ ke yotu yi díkima tedye nyε meyasi mete yi ta kwaŋna kέ. Dete, botu bete be díkima dīyɔ̄ ne nyε baka díkima sɔ̄mbɔ̄ budyam mɔ̄ni.

17 Nya kɔ̄ kandima bεngwa su sinε be Pol díki lεpɔ̄ ne mɛn ke kwey nde: «Botu baka, yo botu be mesay be Njambiyε te ε kwaŋma meyasi hene ke kwey kɔ̄. Bo ke tedye wune nje te yi Njambiyε yakama jongwε ne wune kέ.»

18 A kelma dete budyam metu. ε Pol woke ηgambi budyate. ε nyε yεn̄sa bεnje njime lεpɔ̄ nyε bεya sisin̄ te nde: «Ne dīnɔ̄ Yesus Krist, mi ke lεpɔ̄ nyε we nde: Pundɔ̄ dūwe ke

yotu nya kɔ̄.» ε bεya sisin̄ punde ke yotu ne ndi ke kiya ηgimɔ̄ te.

19 Ке botu bεte be bɑ̄ ne nya kɔ̄ ma bεnje nde, bεbina temo te yi bo bɑ̄ nɔ̄ ke nje sɔ̄mbuna mɔ̄ni yan ma dībina kέ, ε bo biye Pol bεne Silas kpatile bo kumɔ̄ nɔ̄ ke bεmbe sε ke misi me bεkum.

20 ε bo bɑ̄ bo kɛ nɔ̄ ke yi botu bε pεsina mεlepi lεpɔ̄ nde: «Botu baka Beyudεn, bo ke potɔ̄ dya dyusu.

21 Bo ke tedye sendi mεkele mete yi mεmboŋga musu kidye kέ. Wuse yeti ne dεti te yi jaye yo ho bεngwε yo na, keto wuse su botu be Rom.»

22 ε ηgil botu bεte be wesidyama womete baka nje yεn̄sa lү dīyambi ne Pol bεne Silas. ε botu bε pεsina mεlepi lεpε nde, bo sīki sɔ̄re mεkandɔ̄ ke yotu yan, nyε sendi bomo dεti nde, bo njūru bo ne njambala.

23 Ке bo ma si njurɔ̄ bo budyate dεte kέ, ε bo nje bɑ̄ bo kεnje ke tү jɔ̄bɔ̄. ε bo lεpε nyε mo bakiya bεjεbɔ̄ nde, a pεm bo kimote.

24 Ке mo bakiya bεjεbɔ̄ ma woko dεte kέ, ε nyε bɑ̄ bo kɛ dībɔ̄ ke wete mɔ̄nɔ̄ tonγari ke njena tү jɔ̄bɔ̄ nyε mεpoka ke mεkol man.

Mɔ̄ bakiya bεjεbɔ̄ ke yεn̄sa temo

tiko ke yi Kumande Yesus

25 Yi kɛ nɔ̄ bεmbe tu Pol bεne Silas díkima ηgweta ne Njambiyε jembina yí lukse ne nyε. Botu bε jɔ̄bɔ̄ te bari díkima lεŋgwε meto woko.

26 Semɔ̄ semɔ̄, ε meneti ηgwangwa budyate. ε tү jɔ̄bɔ̄ ηgbɔ̄kisa ne dimbi kumɔ̄ nji. ε menumεy me tү jɔ̄bɔ̄ hene si butuna ndi ηga wete. ε meyasi mete yi bo wotuma ne bεjεbɔ̄ hene kέ si pamiyε.

27 Ке mo bakiya bεjεbɔ̄ ma jemiye bεnje menumεy nyase kέ, ε nyε sute kafa ne, na wo ne yotu ne, keto a takima nde, bεjεbɔ̄ ma bεmboŋ.

28 Yasi wete, ε Pol lere ne men ke kwey nde: «Wε tī woku yotu na, wuse hene waka.»

29 Ε mō bakidya bejəbō diye dite, ε nyę nyiňe beke beke ke moy tu balo ne menjwaŋwa ke mekol me Pol benē Silas.

30 Ε nyę bū bo kē nō sę diye bo nde: «Wunę bebaba, mi kēl nan, né mi bę ne jongwε te yi kpo ne kpo?»

31 Ε bo yeŋsa nde: «Tikə temo ke yi Kumande Yesus, dete we ta bę ne jongwε kande we ne ḥguru wo kumō botu be tu dyc.»

32 Ε bo lere kasi Kumande Yesus nyę nyę benē bomō hene be bą ke moy tu dyenē baka.

33 Ε nyę bū bo weye mireŋ man ndi ke kiya ḥgimō te ne tu. Ndana ndana, ε bo tōpe mō bakidya bejəbō kō benē botu be tu dyenē hene ke mōrōku.

34 Ke konyte, ε nyę bū Pol benē Silas kē nō ke tu dyenē kē nyę bo medye. A bą ne mesosa budyate benē botu be tu dyenē hene, keto a tikima temo ke yi Njambiyę.

Botu be pesina josi ke soŋe bō ne

Pol benē Silas

35 Ke misi ma pupō kē, ε botu be pesina melepi tome botu be mesay ban lepo kenyé mō bakidya bejəbō nde, a sōňa bō ne Pol benē Silas.

36 Ε nyę nje lepo tom te nyę Pol nde: «Botu be pesina melepi njesa men nde, mi sōňa bō ne wunę. Dete, ndana wunę pūndu kwā ne te.»

37 Yasi wete, ε Pol lere nyę botu be tomun bete nde: «Wuse me ne diyč botu be Rom, ko bękō dete, bo nya deti nde, bo njūru wuse ne njambala ke misi me bomō kinę pa duwe to lepi na, kwaŋdye wuse kenyé ke jōbō. Ndana bo ke kwadye punje wuse ke sō. Ko yaŋa tī kelna dete na. Bo ne ḥguru wan njaki soŋe bō ne wuse.»

38 Botu bete yi bo tomma baka yōkwā kē lepo dete nyę botu be pesina melepi. Ke bo ma wokō nde,

Pol benē Silas me ne diyč botu be Rom kē, ε bo gwe wę budyate,

39 Ε bo teme kē ḥgweta ne bo. ε bo punje bo soŋe bō ne bo, ḥgweta sendi ne bo nde, bo kwānjiſe ke moy dya.

40 Ke Pol benē Silas ma pundi ke tu jōbō kē, ε bo kwā kē ke yi Lidiya. Bo beŋma benjō ban mate. Ε Pol benē Silas kitē bo. Ke konyte, ε bo neje kwā.

17

Pol benē Silas ke Tesalonik nē Bere

1 Pol benē Silas kwaŋma ne Anfipolis, kwā sendi ne Apoloni nije kumō ke Tesalonik. Beyuden bą ne mbanjo mewesidya mate.

2 Ε Pol nyiňe ke mbanjo mewesidya ke meyesč me *Saba yitati nda yi nyę dīkima kelō kē. Benē bomō lepinama ke meyasi mete yi yo ketinate ke mekana me Njambiyę kē,

3 nembę tedye nyę bo nde, yo bą ndi nde, *Krist yâkaŋgwε saŋgwε ne mebōne gwe nje womiyε ke njoka bemuŋ. Ε nyę kē mbombu lepo nyę bo nde: «Yesus te yi mi lere kasi ne nyę wunę kō nyę Krist.»

4 Baňa bomō ke njoka te yeŋsama temo jaye yasi te yi Pol lepima kē, ε bo nyiňe ke njon ne benē Silas. Begrek budyate be dīkima kano Njambiyę baka nē budya kpasa boma kelma sendi dete.

5 Yasi wete, ε Beyuden kelę beya temo, ε bo jeba baňa botu be beya to be bą ke wowč kinę misi mesay baka, wesidye bo kande njaŋgwε yasi ke moy dya. Ε bo dya ne tululu ke tu Jason, sa Pol benē Silas, né bo bū bo kē nō ke mbombu bomō.

6 Nda bo tī dole bo kē, ε bo nje kpatile Jason benē baňa botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baka kē nō ke mbombu nyangwε bomō be dya lepo ne men ke kwey nde: «Botu baka ma si potō mboko ke hene.»

⁷ Bo dyanma sendi waka, ε Jason jayε nde, bo dīy kε tū dyanε. Bomō baka hēnε yeti kε bēngwε mēmboŋga mē *Sesar na, bo kpāl lēpō yan nde, wētε kumande kēte nde Yesus.»

⁸ Kε nyāngwε bomō be dya nē ḥgil hēnε ma wokō dēte kē, ε boku nyiŋε to yan.

⁹ Jason bēnε botu te bari be tikima temō kε yi Yesus Krist baka paŋma pa nyε mōni yí gbo ne lēpi, ε bo njε soŋε bō ne bo yεy.

¹⁰ Ke tu ma dīy kē, ε botu bēte be tikima temō kε yi Yesus Krist baka kwaŋdye Pol bēnε Silas bēkε bēkε kēnje Bere. Ke bo ma kumō mate kē, ε bo kwā nyiŋε kε mbanjō mēwesidya mē Beyuden.

¹¹ Beyuden te be Bere bā ne kimo temō kwā be Tesalonik. Bo wokuma jayε Kimō Tom nedō ne temō yan hēnε. Bo dīkima nēmbē yasi te yi bā ketinate kε mēkana mē Njambiyε kē mētu hēnε yí bēnε, simande mēlēpi mēte yi bo dīkima lēpō nyε bo kē bā ne ḥgbεy.

¹² Bomō budyate kε njoka yan tikima temō kε yi Kumande Yesus. Ke njoka Begrek sendi, baŋa budyā kpasa boma nē budyā bembam kelma sendi dēte.

¹³ Yasi wētε, kε Beyuden te be Tesalonik ma wokō nde, Pol kε lēpō sendi mēlēpi mē Njambiyε kε Bere kē, ε bo njε nyāngwε yasi dēsε to bomō.

¹⁴ Dēte, ε botu bēte be tikima temō kε yi Yesus Krist baka kwaŋdye Pol nedō kēnje pulō manj. Silas bēnε Timōte njā tika yan kε Bere mate.

¹⁵ Botu bēte be kā tikiſye Pol baka boŋma nyε kumō nō kε Atēn. ε bo njε yōkwe ne kōkō kē Bere ne tomun te yi Pol kēnja Silas bēnε Timōte nde, bo kēn dolō nyε nedō.

Pol kε Atēn

¹⁶ Kε ḥgimō te yi Pol bā kε Atēn kε ladya Silas bēnε Timōte kē, temō nē tī bē ne tē na, kēto dya te

bā tondunate nē ḥgbεy nē baŋa benjambiye bēte yi bo tuyma kē.

¹⁷ Dēte, ε Pol dīki lēpina kε mbanjō mēwesidya bēnε Beyuden nē botu bēte be bā kanō Njambiyε baka. A dīkima lēpina sendi mētu hēnε bēnε botu bēte be nyε dīkima saŋgwā bēnε bo kε babal baka.

¹⁸ Baŋa nyāngwε botu be duwā mēyasi be bā kε njōŋ baŋa bomō nde Bepikuri nē kε njōŋ baŋa nde Bestoyisiyε baka njā lēpina sendi bēnε be Pol. ε baŋa kε njoka yan lēpē nde: «Budya ndambu ndambu lēpi te yi mbam kō lēpē kē, to te ne ḥge?» Ke baŋa ma wokō nda Pol bā kε lēpō kasi Yesus, lēpō sendi nde, bēmuŋ ta womiyε kē, ε bo lēpē nde: «Dekē nda a kε lēpō kasi baŋa benjambiye dēle.»

¹⁹ Ndana, ε bo bū nyε kē nō kε wētε mbey nde Aropagi kε mbōmbu bētomba be dya. ε bo lēpē nyε nyε nde: «Wuse kε kwadysε duwē jōnja tedya yasi te yi we tedye bomō ndana kē.

²⁰ Kēto mēyasi mēte yi we lēpē kē, wuse kēte nda tu. Wuse kε kwadysε bīye to te.»

²¹ Ngbak ḥgbak bomō be Atēn nē bējēngwε bēte be dīkima dīyō kε Atēn baka dīkima kwaŋdye ndi ḥgimō yan kε lēpina jōnja mēyasi nē kε wokuna jōnja mētom.

²² Ndana, ε Pol temē kε mbōmbu bētomba be dya lēpō nde: «Wunε botu be Atēn, kε mēyasi hēnε mi kε bēnε nde, wunε nya temō yun hēnε kε kanna mēyasi.

²³ Kēto kε mi ma kēndō kε dya dyun seŋgile mēmbey nē mēyasi mēte yi wunε kane kē, ε mi bēnε wētε mbey nyēna sadaka, bo kētima kēte nde: «Mbey te yike, yo yi njambiyε te yi bomō tī pa duwē kō.» Njambiyε te yi wunε kane kine duwē nyε kō, yo Njambiyε te ete yi mi lēpē kasi nē ndana nyε wunε kō.

²⁴ Yo Njambiyε te kuse mbokō nē mēyasi hēnε te yi dīyē kēte kē. Nyε Kumande te ε name dīyōbō

nè meneti. A ti jónaŋgwé ke mèmbanjo mète yi bomo sume ne bo ké na.

²⁵ Sendi, kiné yiná yaña te yi bomo yakama keló nyé nyé na, keto kiné yiná yaña mbet ne mbet ke bañó nyé na. Yo nyé kelé nde, bomo héné békí ne joñ. Yo nyé nyé bo sosu, nyé bo mèyasi héné.

²⁶ A kusuma mèkando me bomo héné wule ndi ke mumó wete, nyé bo mbey ke to meneti maka héné. A nya mèngimó nyé bo, nyé sendi bo njena me meneti mète yi bo ta díyo kète.

²⁷ Njambiyé kelma dete, né bomo sá nyé, né bo bobile dete, ta bë yari, bo ta duwe nyé. Ko dete, a ke keki mumó héné,

²⁸ keto yo nyé kelé nde, wuse békí ne joñ, wuse këndi, bë bomo. Baña bomo be kète mèkana ke njoka yun baka díkima lèpó nde: «Wuse sendi bónó bëne.»

²⁹ Dete, ñge wuse duwe nde, wuse bónó be Njambiyé, wuse fí taká nde, a ke bojna ne lór ho ne sumba ho ne tari te yi bomo kwake bëngwé metake mète yan ké na.

³⁰ Ndana Njambiyé yeti ke bëngwé se ñgimo te yi bomo díyma kiné duwe mèyasi ké na. A ke pele ndana nyé bomo héné ke mèbey héné nde, bo yéñsaŋgwé temo tikó bëya mèkele man,

³¹ keto a pesima yesó te yi mo te yi nyé tembidya kó ta pesó mélambi me botu be meneti maka héné ne ñgben. A tedyá gbate nyé bo héné nde, yo mo te, keto a womiya nyé soñé ke njoka bëmuñ.»

³² Ke bomo ma wokó kasi womiya bëmuñ ké, e baña nyeté. E baña lèpé yan nde: «We ta nje kala lèpó sendi lèpí te nyé wuse ke yiná ñgimo.»

³³ Dete, e Pol kwá tikó bo.

³⁴ Ko békó dete, baña bomo ke njoka yan nyimá njón ne, tikó temo ke yi Kumande Yesus. Yo bá Denis te wete mo pesina mélambi ke Aropagi bá wete nyari nde Damaris nè baña sendi.

18

Pol ke lèpó Kimó Tom ke Körént

¹ Ke Pol ma si lèpina ke mbombu betomba ke Aropagi ké, e nyé nje teme womete ke Atén kwá kë ke Körént.

² Kumó mate, e nyé dole wete mbam nde Akilas, mo Beyuden. Bo jáki nyé ke Pöñ. Akilas bëne nyari wene Pirisil dyaŋma wule Itali kókó te tì pa kikó na, keto nyangwé kumande te yi bo jeba nde Kolod kó nya mboŋga nde, Beyuden héné dûkwé ke Rom. E Pol bá yotu nyé Akilas bëne nyari.

³ Nda Pol bá ne kiya misi mesay bëne bo ké, e nyé kë díyo ke yan keló ne mesay mète. Bo díkima keló metu ne to mélambo.

⁴ Ke yesó *Saba héné Pol díkima lèpina ne sañsañ nyé bomo ke mbanjo mewesidya, sá nje nde, Beyuden nè Begrek jâya lèpi te yi nyé díkima lèpó ké.

⁵ Ke Silas bëne Timote ma dyá wule Maseduwan ké, e Pol nyé sosu ne héné ke lèpina Kimó Tom, tedyá Beyuden nde, Yesus gbate *Krist, yókó yi Njambiyé tókuma.

⁶ Nda Beyuden bá ke lú dyambi ne nyé toyé nyé ké, e Pol kute mélambo mène lèpó nde: «Simbo són yun bál ke to yun, yo bënya wuné, yite ti bënya se mi na. Mi ke tumó kón ndana ne wuné kë ke yiná mèkando.»

⁷ E nyé punde womete kë ke tu wete mbam nde Titus Yustus. Titus bá ke kanó Njambiyé, tu dyene bá ke keki mbanjo mewesidya me Beyuden.

⁸ Wete mbam nde Kiripus e bá díyo ne mbanjo mewesidya kó tikima temo ke yi Kumande Yesus bëne botu be tu dyene héné. Sendi, baña bomo be Körént budýate be wokuma yasi te yi Pol lèpima ké, tikima sendi temo ke yi Kumande Yesus. E bo tópë bo ke mórkóku.

⁹ Ne tu e Kumande Yesus lèpé nyé Pol ne nje te yi nyenó nde: «We

tí kambi yaña na, kén mbombu yi lero. Wé tí díbi numbu na,

10 keto mi ke kón yó. Kiné mumo wete ne wete ta kpose wé na, keto mi ne bomo budfyate ke moy dya ke.»

11 Pol kwañdyá sew wete nè ñgwéndé yitan jó wete ke Kóreñt tedye bomo mélépi me Njambiyé.

12 Ndana, ε Beyuden sañgwe ñgiñ sunjwé ne nyé. ε bo bù nyé ké no ke mbombu botu be pesina josi. Yo bá ke ñgimó te yi botu be Rom tembidya Galiyóñ kum ke Akay ké.

13 ε bo lere nde: «Mbam kó ke keló nde, bomo kán Njambiyé kiné ñeñgwé memboñga na.»

14 Ke Pol ma diy bute numbu ké, ε Galiyóñ lere nyé Beyuden nde: «Wuné Beyuden, yo má bëki yiná mejoso déle ho yiná nyangwé bëya mëkele, ma mi ne deti te yi lëngwé metó ke mélépi mëte.

15 Ma nda yo mélombó ke gbela mélépi keto medinó nè kasi memboñga mun ké, yite bénja wuné. Mi yeti ke kwadyé pesó mbe mélépi mëte yite na.»

16 ε nyé dudyé bo ke mbey pesina josi.

17 Ndana, ε bo hene ñgbó bìye Sositen te kum mbanjo mewesidya me Beyuden, mende nyé womete ke mbombu botu be pesina josi, Galiyóñ kiné bute numbu na.

Pol ke yòkwe ne kókó ké

ke Añtiyos ke Siri

18 Ke kójte, ε Pol nje kwañdyé sendi budya metu ke Kóreñt. ε nyé nje jana ne benjóñ san be tikima temó ke yi Yesus Krist baka nyijé kuka bené Akilas nè Pirisil yí ké ke Siri, yite a ma si ké to ne ne kroñ ke Kenkere yí tedye nde, a kinjama yaña.

19 Ke bo ma dyá ke Efes ké, ε Pol tike benjóñ be kendi ne womete. ε nyé kwá nyijé mbanjo mewesidya me Beyuden lepina bené bo.

20 Bo ñgwetama ne nyé nde, a pán pa ya móno metu bené bo. Yasi wete, a tí jaye na.

21 Ke kójte, ε nyé jana ne bo lero nde: «Íjge Njambiyé jaye, mi ta basidye nje.» ε nyé temé nyijé kuka ke Efes womete kwá.

22 Ke nyé ma kumó ke Sesare ké, ε nyé piyé ke kuka ké nyenó njón botu bête be tikima temó ke yi Yesus Krist baka. Ke kójte, ε nyé seliyé ké Añtiyos.

23 Ke nyé ma si kwañdyé móno metu mate ké, ε nyé tóke nje kwá ne meneti me Galasi nè Friji nyé botu bête be ñeñgwé mélépi me Yesus Krist baka deti ke temó.

Apolos ke lero Kimó Tom

ke Efes nè Kóreñt

24 Yo bá ne wete mo Beyuden nde Apolos. Bo jáki nyé ke Aleksandiri. Apolos bá ne jey ndapi. A bá sendi ke duwe mëkana me Njambiyé budfyate. ε nyé temé wete yesó ké ke Efes.

25 Bo tedya nyé nje Baba Mboko ke jongwé dyené. A dikima nyé temó ne hene ke yasi te yi nyé kelé ké. A dikima lepo tedye kasi Yesus nyé bomo ne nje te. Yasi wete, a bá ke duwe ndi kwaló tóruna bomo ke móroku te yi Jan dikima keló ké.

26 ε nyé lepina ke mbanjo mewesidya me Beyuden kiné wó na. Ke Akilas bené Pirisil ma woko nyé ke lepina ké, ε bo bù nyé ké tedye nje Njambiyé kpasa tedfyate.

27 Ke kójte, ε Apolos kwadyé ké ke Akay. ε benjóñ bené jaye keto mëkana kenje botu bête be ñeñgwé mélépi me Yesus Krist ke Akay baka nde, bo bón nyé kimóte. Ke nyé ma kumó mate ké, ε nyé kamé botu bête be Njambiyé tedya bo ñgikwa nde, bo jáya Yesus Krist baka budfyate.

28 A kamma bo, keto a dikima lepo ne sañsañ nyé Beyuden ke misi me bomo nde, bo ke moy mejoso. A tedya bo nde, Yesus nyé *Krist ñeñgwé yasi te yi bá ketinate ke mëkana me Njambiyé ké.

19

Pol ke lero Kimo Tom ke Efes

¹ Ke njimio te yi Apolos ba ke Korent kē, ε Pol tōke nje kwā ne membej mēte yi ba ne nyangwe mēkeki kē kumō Efes, dolo baña bomō be bengwe mēlepi me Yesus Krist baka mate.

² Ε nyē diye bo nde: «Ke njimio te yi wune tikima ne temo ke yi Yesus Krist kē, Kimo Sisiñ njā ke yotu yun?» Ε bo yejsa nyē nyē nde: «Kona, wuse tī woke su kasi Kimo Sisiñ te na.»

³ Ε nyē nje diye bo nde: «Yo kwalō tōpuna bomō ke mōrōku te yen yi bo tōpuma ne wune kē?» Ε bo yejsa nde: «Yo ba kwalō te yi Jañ dikima kelō kē.»

⁴ Ε nyē lepe nde: «Yo tōpuna botu bete be dikima yejsa temo yi Jañ dikima kelō kē. Jañ dikima lero nyē bomō nde: <Wune tiki temo ke mo te ε ta nje ke kōn mbe kō, mo te yo Yesus.» »

⁵ Ke bo ma si wokō mēlepi menori kē, ε bo tōpe bo ke mōrōku ne dīnō Kumande Yesus.

⁶ Ke Pol ma kase mēbō ke yotu yan kē, ε Kimo Sisiñ nje ke yotu yan. Ε bo lepina ne yija menumbu punje mēlepi me Njambiyē.

⁷ Bo ba hene nda bomō kamō jo yiba.

⁸ Ke mēngwendē yitati Pol dikima nyiñε ke mbanjō mēwesidya me Beyuden lepina nyē bomō kinē wōna. A dikima lepina nyē bo ke kasi kando Njambiyē nde, bo bēngwe yasi te yi nyē dikima lero kē.

⁹ Ko bēkō dete, baña kelma dajna metō kinē kwadye jaye na. Bo dikima lepina beyate nyē ngil bomō ke kasi nje jongwe te yi Kumande Yesus tedya kē. Ε Pol tike bo soñe botu bete be bengwe mēlepi me Yesus Krist baka ke njoka yan. A dikima lepina nyē bo metu hene ke mbey komē Tiranus dikima tedye bomō yasi kē.

¹⁰ Yo kwañnama dete yaka mēsew yiba. Ε bomō hene be dikima dīyo

ke Asi baka woke Kimo Tom Kumande Yesus. Yo ba Beyuden nē Begrek.

¹¹ Njambiyē dikima kwā ne Pol yī kelō ne nyangwe mēkele mēte yi bomō tī pa bejne ne toru na.

¹² Ε yo kele nde, bomō bōnē melambō ne mōnō pēl mēkando mēte yi krokuma yotu Pol kē mōlō ne botu bekōn, ε mēkōn diki siyo, ε bēya mēsisin diki dūwe ke yotu bomō.

¹³ Baña Beyuden bete be dikima kēndō medya ne medya diki kelō nōgā soñe ne bēya mēsisin ke yotu bomō baka bobuma kelō mēsay ke yotu botu bete ne dīnō Kumande Yesus. Ε bo lepe nyē bēya mēsisin nde: «Mi ke lero nyē wune ne dīnō Yesus te yi Pol pele kasi ne kō nde: Wune pūndu dūwe ke yotu mo te yōkō.»

¹⁴ Bōnō be Seva, bōnō bembam yitan jo yiba kelma dete. Seva ba wete nyangwe kum botu be nyena sadaka nyē Njambiyē, a ba Beyuden.

¹⁵ Ke bo ma kelō dete kē, ε bēya sisiñ yejsa nde: «Mi duwā Yesus, duwe sendi Pol, ma wune yun be nda?»

¹⁶ Ε mbam te ε ba ne bēya sisiñ kō nje bīye bo natē bo tumbō hene. Ε bo sedye pundo ke tu sōkere ne mēreñ ke yotu.

¹⁷ Bomō hene be dikima dīyo ke Efes, ko Beyuden ko Begrek wokuma yasi te yi kwañnama kē. Ε bo hene gwe wō lukse dīnō Kumande Yesus budyate.

¹⁸ Bomō budyate be tikima temo ke yi Yesus Krist baka njā jaye mēbeyō man, lepo sendi bēya meyasi mēte yi bo kelma kē ke misi me bomō.

¹⁹ Baña bomō be dikima kelō mēkele me kifi baka njā ne mēkana mēte nje lodye ke misi me bomō hene. Bomō bejma nde, mōnī mēkana mēte kumma nda miliyōn kamōtan.

²⁰ Dete, Kimo Tom Kumande Yesus ba ke kē mbombu ne nyangwe

deti.

Nyanjwε menjangwε

ke kelna ke Efes

21 Ke kɔj meyasi menɔri, ε Pol pεsε ke temɔ nde, a ta kwɑ nε Maseduwan kwɑ nε Akay kumɔ ke Yerusaləm. Ε nyε lεre nde: «Iŋge mi si kɛ mate, mi yâkanjwε kumɔ sendi ke Rom.»

22 Ε nyε tomε bomo yiba be díkima kamε nyε ke mεsay baka kεnje ke Maseduwan, yo bɑ Timotε bεne Erast. Ε nyε nε ŋguru wεnε tika kwaŋdye sendi yinjɑ mɔnɔ metu ke Asi.

23 Ke metu mεte yite ε yinjɑ nyanjwε menjangwε kelna kεtø kasi nje jɔngwε te yi Kumande Yesus tedya kέ.

24 Wεtε mbam nde Demiturus, mɔtuyna meyasi nε sumba díkima tuyɔ yekambiye mbanjɔ wεtε njambiye nde Artemis. Dete, botu be mεsay bεne díkima be nε budyɑ mɔni.

25 Ε nyε jeba botu be mεsay bεne wesidye bo bεne baŋa botu bεte be díkima kelɔ kiya mεsay mεte baka lεrɔ nyε bo nde: «Wunε njɔŋ, wunε duwɑ nde, wuse jónjaŋwε kimɔtε kεtø mbelɔ te yike.

26 Ndana wunε ke bεŋε woko sendi nde, Pol te yɔkɔ ma si kelɔ nde, budyɑ bomo bεŋgwε yasi te yi nyε lεre kέ. Yeti ndi waka ke Efes na, ko ke pɔku mεneti mε Asi hεnε, a ma si nyε bo yinjɑ mεngitε lεrɔ nde, benjambiye bεte be bomo kwakε nε mεbɔ man baka yeti gba benjambiye na.

27 Lepi te yakama kelɔ nde, mεsay musu gwâki mεsεŋgε, kelɔ sendi nde, bomo bεsila mbanjɔ Artemis te nyanjwε njambiye wusu ε nyari kɔ. Yo yakama kelɔ sendi nde, meluksa mε nyanjwε njambiye wusu kɔ yi bomo be Asi nε botu be mεneti hεnε kanε kɔ sîy.»

28 Ngε bomo ma woko mεlepi menɔri kέ, ε bo woke ŋgambi budyate. Ε bo kembidya lεrɔ

nde: «Artemis te ε botu be Efes nyanjwεte!»

29 Ndana, ε bomo hεnε be nε kamtana ke dya, ε bo ŋgbɔ sεdye nambe Gayus bεne Aristark kɛ no ke mbey komε botu be dya díkima wesidya kέ. Gayus bεne Aristark bɑ botu be Maseduwan, bo bɑ ke njɔŋ kεndi Pol.

30 Pol kwadysa punje yotu ke ŋgil bomo, ε botu bεte be bεŋgwε mεlepi mε Yesus Krist baka suŋε nyε.

31 Baŋa nyanjwε botu bεte be díyε ne mεneti mε Asi be bɑ bεsɔ be Pol baka tomma mumɔ kɛ lεrɔ nyε nyε nde, a t̄i boba kɛ ke mbey komε bomo díkima wesidya kέ na.

32 Bomo díkima lεrɔ meyasi dεlε dεlε, kεtø menjangwε kwaŋma to te. Dete, sulɔ bomo t̄i be ke duwε to mewesidya man na.

33 Ndana, ε bo dale wεtε mbam nde Aleksandere soŋe ke mɔy ŋgil. Beyuden díkima pusɔ nyε kεnje mbɔmbu. Ε nyε pεpidye bɔ nyε ŋgil bomo nde, bo díy ne sεm. A kwadysa lepina yí nεmbe ne to yasi te yi kwaŋnama kέ.

34 Yasi wεtε, ke bomo ma duwε nde, nyε Beyuden kέ, ε bomo hεnε ŋgbɔ kembidya nde: «Artemis te ε botu be Efes nyanjwεte!» Bo díkima kembidya dete kumɔ nda hawa yiba.

35 Ke kɔntε, ε mɔ te ε díkima kεtø meyasi kɔ nje wεdye mεtemo man lεrɔ nde: «Wunε botu be Efes, yo nda ke ndekima nde, yo Efes bakiye mbanjɔ nyanjwε njambiye te Artemis kɔ? Yo nda ke ndekima sendi nde, yo Efes bakiye yasi te yi wulma dγyɔbɔ bałɔ kέ?»

36 Bomo hεnε ma duwε yo, dεte wunε wεdya mεtemo wo nyamɔ nε pi.

37 Kεtø wunε boŋma botu baka nje nɔ, yasi wεtε, bo t̄i kρokε yinjɑ yaŋa ke mɔy mεmbanjɔ mε benjambiye busu na, ho lεrɔ yinjɑ lepi gbutu sungwε ne njambiye wusu ε nyari kɔ na.

38 Ngε bε nde, Demiturus nε botu

be mesay ñene ne melepi sungwé ne wete mumo, mbeý pesina melepi nè botu be pesina melepi kete, bo kén putuna mate.

³⁹ Nge be nde, wuse ne yiňa melepi sendi, bo ta kombile yo ke mbombu botu bête be diye ne mesay mète baka.

⁴⁰ Wuse diy ne soso ke yasi te yi kelnama muka ké, ma bo me nje ndeyé wuse lepo nde, wuse desa to bomo sungwé ne bekum be dya. Keto kine to lepi wete ne wete yi wuse yakama pile keto mewesidya mète yike na.»

⁴¹ Ke nyé ma si lepo dete ké, e nyé lepe nyé bomo nde, bo siki duwe.

20

Pol ke lepo Kimo Tom ke Maseduwan

nè ke meneti me Begrek

¹ Ke nyangwe menjangwe menori ma si siyo ké, e Pol wesidye botu bête be bejgwé melepi me Yesus Krist baka kite bo nyé bo deti ke temo. Ke konyte, e nyé jana ne bo kwá ké Maseduwan.

² A kendima ke Maseduwan nyé budya menjite nyé botu bête be bejgwé melepi me Yesus Krist baka. Ke konyte, e bo nje kwá kumó ke meneti me Begrek.

³ Pol yama ñgwéndé yitati mate. Ke ñgimo te yi nyé kwadysa bu kuka yi ké no Siri ké, e nyé woké nde, Beyuden ma lëbiye nyé. Ndana, e nyé pesé nde, a ta yókwé ne koko nje kwá ne Maseduwan.

⁴ Sopater te móno Pirus te mó Bere ká kékidyne nyé, nje bu Aristark ñene Sekundus te botu be Tesalonik nè Gayus mó Derbe nè Timote nje bu sendi Tisik nè Torofim te botu be Asi.

⁵ Botu baka kwañma mbombu kék ladye wuse ke Turuwas.

⁶ Wuse njá teme su bu kuka ke Filipi ke kón jesó dyena mémampa te yi kine ñga kete ké. He yama metu yitan ke nje, e wuse nje kumó

ke Turuwas doló bo, e wuse nje ya metu yitan jo yiba womete.

Pol ke womiyé Etis

⁷ Ke yeso sóndi ma dyá ké, e wuse wesidya yí dye medye me Njambiyé. Misi pupé Pol bá ne kendi. Dete, e nyé lepina nyé botu bête be wesidyma baka. A lepinama ne ndejgeleñ kumó bembe tu.

⁸ Melambo bá budyate ke mbeý komé wuse wesidyma ke wete tongari ke tû kwey ke njenate.

⁹ Wete móno gwanjo nde Etis bá metidye ke wunda. E nyé kwá ne nyangwe jako ke ñgimo te yi Pol bá ndi ke lepina kék no mbombu ké. E nyé ketiyé mate ke tongari yitatite ke kwey baló ke meneti, keto jako kwañma nyé ke misi. Ke bo ma kék kañe nyé ké, bo dól, a ma gwe.

¹⁰ E Pol piye butuma ke to ne wuse nyé lepo nde: «Wune tî gwaki kañ yaña na, keto sosu ne ndi kete.»

¹¹ Ke konyte, e Pol nje bendo yókwé kék mate. E nyé leké mampa kwá dye, lepina sendi kikwe kumó njenamenó. Ke konyte, e nyé nje tóke kendi kwá.

¹² Bo boñma móno gwanjo kó ne joj nje no. E temo bomó hene weyé ne fém.

Pol ke teme Turuwas kék Mile

¹³ E wuse kwá su mbombu ne kuka kumó Asos. Yo mate yi wuse yákangwe bu Pol, keto nyé ne ñguru wene pesima nde, a ta kwá ne ne ñgindi ne kol.

¹⁴ Ke nyé ma nje doló wuse ke Asos kék, e wuse nje nyinje nyé ke kuka kumó no Mitilen.

¹⁵ E wuse nje teme womete kwá. Misi pupé, e wuse kumé ke kék wete kiriñgira nde Kiyos. Ya tu wete ke konyte, e wuse kumé ke wete kiriñgira nde Samos. Misi pupé te, e wuse kumé ke Mile.

¹⁶ Keto Pol pesima nde, a ta kwá ke Efes kine teme na. A pesima dete, kambo a me nje dímbidye ñgimo ke Asi, keto a bá ke kwadysé kwá

bekə bekə, simande yesə Panjekot yakama dolə nyə ke Yerusalem.

Pol ke lepina nyə betomba be mbanjo

mewesidya te yi Efes

17 Ke ḥgimə te yi Pol ḫa nō ke Mileké, ε nyə tome bōmō kēnje ke Efes kē jeħa ne betomba mbanjo Njambiyę.

18 Ke bo ma ḫyā dolə nyə kē, ε Pol lerep nyə bo nde: «Wunə ne ḥguru wun ke duwə nda yi mi joñnama no sine wunə kande ke yesə te yi mi ḫyañma nō ke Asi kē.

19 Mi kelma mesay me Nyāngwε Kumande kine bendifdye yotu yi lepo nde, mi yaña na. Mi kelma mesay ne misidye ke misi ke mōy mebōne mete yi Beyuden díkima kelə ne mi ke ḥgimə te yi bo díkima ḥgombile ne mi kē.

20 Wunə ke duwə sendi nde, mi lepima meyasi hēnə te yi yakama kame wunə ke joñgwε kine sōdye yaña na. Mi lepima meyasi hēnə, tedye sendi wunə meyasi ke misi me bōmō nē ke mōy metu mun.

21 Mi pelma nyə Beyuden, pelə sendi nyə Begrek nde, bo yēñsañgwε temo jaye Njambiyę, tiko sendi temo ke yi Kumande wusu Yesus.

22 Ne ḫēja, ndana Kimə Sisiñ ke jeliye mi nde, mi kēn ke Yerusalem. Mi yeti ke duwə yasi te yi ta ḫyā mi mate kē na.

23 Yasi wete, ke međya hēnə te yi mi kwā te, Kimə Sisiñ ke kande tedye mi nde, mepoka nē nyāngwε mebōne ke ladye mi.

24 Ko ḫekə dete, mi yeti ke kambidya ne joñgwε dyembə nda yo yiña sulna yasi na. Siya yasi te yembə ndi nde, mi kūm ke njena yasi te yi mi yākañgwε kelə kē, sidye mesay te yi Kumande Yesus nya mi kē. Mesay mete, yo lepina Kimə Tom nde, Njambiyę ne ḥgikwa.

25 Mi kwañma ḫēja wunə hēnə pelə meyasi nyə wunə ke kasi *Kandə Njambiyę. Ma ndana, mi

duwə nde, wunə tí ḫēja se mbōmbu mbe na.

26 Yori yi mi kombile lepo nyə wunə ndana nde, ke njoka yun hēnə, ḥge wete mumō nje yambile, yite ti ḫēja se mi na.

27 Keto mi ma si lepo meyasi hēnə te yi Njambiyę sima si kombile kē nyə wunə, mi tī sōdye yiña yaña kete na.

28 Wunə kōmbila bākidye meyotu mun, bākidye sendi ḥgil bōmō hēnə be Kimə Sisiñ nya wunə mesay me bākidya yan baka. Wunə bākidya nōjōn botu bete be tikima temo ke yi Njambiyę baka kimôte. Njambiyę kolma nōjōn botu bete ne mekiyo me mōnō wene.

29 Mi duwə nde, ḫēngwεy ta nyinje ke njoka yun ke kōn mbe. Bo tī tiko ḥgil ne te na.

30 Sendi, ke njoka yun ne ḥguru wun ḫāja bōmō ta teme lepo melepi me ja yi dule ne botu bete be ḫēngwε melepi me Yesus Krist baka nyinje ke nōjōn yan.

31 Dete, wunə pēm yasi. Wunə tāka nda yi mi díkima nyə wunə hēnə meñgitə tu nē yesə ne misidye ke misi ke mesew yitati kē.

32 Ndana, mi ke diye Njambiyę nde, a bākidya wunə nda yi Kimə Tom ne lepe nde, a ne ḥgikwa kē. Yo nyə yakama nyə wunə deti, nyə sendi wunə meyasi mete yi nyə kpoma nyə bōmō ḫēja hēnə be nyə tōkuma baka.

33 Mi tī bosa mōni ho lōr ho melambō me wete mumō na.

34 Wunə ne ḥguru wun ke duwə nde, mi kelma mesay ne mebō mebōne yī joñna nō, joñgwε sendi botu bete be mi ḫa sine bo baka.

35 Mi tedye wunə ke meyasi hēnə nde, wunə kēl mesay dete yi kame ne botu be kōsō take melepi mete yi Kumande Yesus ne ḥguru wene lepima nde: «Nē mō te ε nyə mumō yasi, nē yōkō ε ḫu bōngō kō, yōkō ε nyə kō ta ḫu mekombila.»

36 Ke Pol ma si lepina dete kē, ε nyə kuse mebōne kē meneti ḥgweta

ne Njambiyę bене bo henę.

³⁷ Э бомо hене lele будыate wuse nyę dulɔ numbu ne.

³⁸ Bo ба ne будыа metake ke lepi te yi nyę lepima nde, bo ti bене se mbombu ne kę. Ke konyte, ε bo kę tikitdye nyę ke mbey bendina kuka.

21

Pol ke yɔkwę kę Yerusalem

¹ Ke konyte, ε wuse nje tikɔ bo nyię kuka tóke nje ne ḥgben kumо ke Kos. Misi pupε, ε wuse kume ke Rod. Э wuse nje kwą womete kumо ke Patara.

² Wuse dolma węte kuka mate ke kę Fenisi, ε wuse nyię yo kwą.

³ Ke wuse ma kumо ke keki Sipre kę, ε wuse tike yo pulɔ gare tóke nje Siri kendɔ ḥgbosc kuka ke Tir, keto yo ба nde, bo sōna məmapi womete.

⁴ Wuse dolma botu bete be ḥengwe melerpi me Yesus Krist baka mate, ε sine bo ya metu yitan jo yiba. Э Kimo Sisiŋ kele nde, bo lēpi nyę Pol nde, a ti boňa bendo kę pe Yerusalem na.

⁵ Ke metu mete ma si kwą kę, ε wuse teme tóke nje kwą. Э bo hене kę tikitdye wuse ke njena dya bене boma ban nè bóno ban. Kumо ke goj maŋ, ε wuse kuse məbɔŋ ke meneti ḥgweta ne Njambiyę.

⁶ Ke konyte, ε wuse jana ne bo nyię kuka, ε bo yɔkwę kę dya.

⁷ Wuse temma Tir kwą duku ne duku kumо ke Tolemayis. Wuse piya womete nyeno benjɔŋ busu ya tu węte sine bo.

⁸ Misi pupε ε wuse kwą kumо Sesare nyię tү Filip dolɔ mbey womete. Filip ба mo lepina Kimo Tom. A ба sendi ke njoka bembam yitan jo yiba bete yi bo tókuma ke Yerusalem baka.

⁹ A ба ne bóno boma yini, bo ба bindite. Bo díkima punje melerpi me Njambiyę.

¹⁰ Wuse kwaŋdyя mɔnɔ metu womete. Э węte mo punja melerpi me Njambiyę nde Agabus dyę wule Yuda.

¹¹ Э nyę nyię tү dolɔ wuse bу kanda Pol wotɔ ne məkol nè məbɔ menę ne ḥguru wene lepo nde: «Kimo Sisiŋ ke lepo nde: Beyudən ta wotɔ sa kanda ke dækə ke Yerusalem kaŋe nyę nyę botu bete be yeti Beyudən baka.»

¹² Ke wuse ma wokɔ dete kę, ε sine botu bete be ба womete baka ḥgweta ne Pol nde, a ti ken Yerusalem na.

¹³ Yasi wete, ε nyę lepe nde: «Wunе lél ḥge? Wunе tékwę yotu mbę, keto yasi te nda? Ke yembę, bo ta be ke wotɔ mi, yeti ndi yite siyę na, mi ta be ke saŋwa ne sɔŋ ke Yerusalem keto dino Kumande Yesus.»

¹⁴ Nda yi nyę ti kwadys wokɔ kę, ε wuse wedya kwą lepo nde: «Nyanqwe Kumande kēl nda yi nyę kwadys.»

¹⁵ Ke konyte, ke wuse ma si kwaŋdyя mɔnɔ metu womete kę, ε wuse kombile meyasi musu tóke kendi yi kę Yerusalem.

¹⁶ Baňa botu bete be ḥengwe melerpi me Yesus Krist ke Sesare baka kę tikitdye wuse. Bo boňma wuse kę tedye mbey jakɔ ke yasi wete mbam nde Nasor, mo Sipre. Yo me njombu yaňa yi nyę ḥengwe ne melerpi me Yesus Krist kę.

¹⁷ Ke wuse ma dyę ke Yerusalem kę, ε ḥenjɔŋ busu bу wuse ne mesosa.

¹⁸ Misi pupε ε sine be Pol kę ke yi Jak. Э betomba mbanjo Njambiyę nyę sendi womete.

¹⁹ Ke Pol ma si nyeno bo kę, ε nyę yekidye tandę meyasi hене te yi Njambiyę kelma ke yiňa məkando ke mesay mete yi nyę nya nyę kę.

²⁰ Ke bo ma si wokɔ meyasi mete yi Pol yekidya kę, ε bo lukse Njambiyę. Э bo nje lepo nyę nyę nde: «Maŋ wusu, ḥenja nde, Beyudən betomay betomay ma tikɔ temɔ ke yi Yesus Krist. Bo hене ke nyę sosu ke ḥengwa məmbonja me Moyisi.

²¹ Bo wokuma nde, wę ke tedye Beyudən hене be dīyę ke tombɔ

ke njoka yiha mekando baka nde, bo lénj memboŋga me Møyisi, bo tî pesi bōnō ban be bembam na, bo tî bengwé sendi metumbu musu na.

22 Hé ta kelô nan? Bo ta wokô nde, we dyaŋma, yite kine meso na.

23 Dete, kelô yasi te yi wuse ta lepo nyé we ké. Wuse waka ne bembam yini be kinjama yotu yan baka.

24 Boŋgô bo, weya sembô wúne bo, nè we nyéki bo yasi te yi bo diye bo ké, nè bo kę meto man. Dete, bomô hene ta duwe nde, yasi te yi bo wokuma ke kasi yo ké, yo ja. Kelô dete, nè bo duwe nde, we sendi ke kendo ne ḥgbey bengwé memboŋga me Møyisi.

25 Yasi wete, ke kasi botu bête be yeti Beyuden be tikima temô ke yi Yesus Krist baka, wuse pesima, ε wuse kete mekana kenje bo nde, bo tî kpoka dye njay te yi bo kele ne sadaka nyé baŋa benjambiyé ké na. Bo tî dya ki mekiyô me nyamô na, ho dye nyamô te ε gwe gbøŋgi kó na. Sendi, dîyô mbam bene nyari tî bengnangwé kine gwaki ke njoka te na.»

26 Ndana, ε Pol bû bembam baka yini kwâ no. Misi pupé ε nyé weya sembô nda bo sendi. ε bene bo nyiŋe ke mbanjô Njambiyé. ε nyé lepe yeso te yi meweya mesembo ta siyô kete ké, yo sendi yeso te yi mumô hene ke njoka yan ta nyé sadaka te yene ké.

Bo ke biye Pol ke mbanjô Njambiyé

27 Ndana, metu yitan jô yiba te bukwâ ne mbet, nè yo siy, ε Beyuden bête be wulma Asi baka semê Pol ke moy mbanjô Njambiyé. ε bo sesidye ḥgil bomô hene, ε bo kembidya kę biye ne Pol lepo nde:

28 «Wuné botu be Isarayel, ne njâki dô. Mô te ε lepina beyate ne kando su nyé bomô hene kę no kó, eko. A ke lepina beyate sungwé ne memboŋga me Møyisi, lepina sendi beyate yi wungwé ne mbey te yike. A kâ mbombu nyinje Begrek?

ke mbanjô Njambiyé yi wungwé ne mbey te yike yi ne kiyô ké.»

29 Bo lépi dete, keto ne mbombu bo bennja Torofim te mo Efes bene Pol ke moy sç, ε bo take nde, Pol bennja nyé kę no ke mbanjô Njambiyé.

30 ε ndingele dyá hene be ne kamtana. ε bomô sedye kę wesidya ke mbey wete. ε bo biye Pol kpatile nyé punje ke moy mbanjô Njambiyé kwâ dîbô menumey nedô ke konyte.

31 Nda bo bâ ke sa nje te yi wo nyé ké, ε nyaŋgwé kum besöja ε díkima dîyô ne besöja tomay kó woke nde, menjangwé ke moy Yerusalem hene.

32 Ndana ndana, ε nyé bû besöja nè bekum besöja bête be bâ dîyô ne besöja gomay gomay baka kę no ne sokô. Ke bomô ma bennje nyaŋgwé kum besöja nè besöja ké, ε bo ndule mendina Pol.

33 Ndana, ε nyaŋgwé kum besöja kę ke keki Pol biye nyé lepo nde, bo wôtu nyé ne kôl sumba yiba. Ke konyte, ε nyé diye nde, Pol mo dya te yen, a kél say te nda, a kelma ḥge?

34 Botu bête be wesidyma baka díkima kembidya lepo meyasi dele dele. Nyaŋgwé kum besöja tî be ne deti te yi biye to lepi na keto budya medun. Dete, ε nyé lepe nde, bo bôn Pol kę no ke nyaŋgwé tû besöja.

35 Ke Pol ma kumô ke mbey komé bomô bende nyiŋe ne nyaŋgwé tû besöja ké, ε besöja sobe nyé keto temô bomô bâ ne jonjoŋ,

36 sendi, keto ḥgil díkima bengwé bo. Bomô díkima kembidya lepo nde: «Soŋa wuse dyan ke misi.»

Pol ke yeŋsa lepi te yene

nyé ḥgil bomô

37 Ke ḥgimô te yi bo bâ ke nyinje Pol ke moy nyaŋgwé tû besöja ké, ε Pol lepe nyé nyaŋgwé kum besöja nde: «'Mi yakama lepo yiha yasi nyé wé?» ε nyaŋgwé kum besöja lepe nyé nyé nde: «Ase, 'wé ne duwe lepina numbu Grék?»

38 'Wə yeti mə Ejipt kə ε desa to bəmə ke metu te yike, bətə botu be wona bəmə tomay yini nyiñe nə liko kə na?»

39 Ε Pol yeñsa nde: «Mi Beyuden, gwanjɔ Tars ke Silisi. Dya cyeñbe nyangwə dya. Mi ke ḥgweta nə wə nde: Tikə, nə mi lepina nyə bəmə.»

40 Ε nyangwə kum bəsəja jayε. Ε Pol temə ke gere gere mbey nyiñna tū pəpidye bə nyə bəmə nde, bo dīy nə səm. Ε bəmə dīy nə gbilik. Ε Pol bətə lepi nə numbu Hebere lepo nde:

22

1 «Wunə njɔj, wunə besaŋgwə bəmbe, wunə lēŋgwə metə ke yasi te yi mi ta lepo ndana nyə wunə kέ, nέ wunə duwə nde, mi tī kele yinə bəya yaña na.»

2 Ke bo ma woko nde, a ke lepina nyə bo nə numbu Hebere kέ, ε bo kέ mbəmbu dīy nə gbilik ko wati na.

3 Ε nyə lepe nde: «Mi Beyuden, bo jáki mi ke Tars ke Silisi, yasi wete, mi dōku waka ke Yerusaləm. Ε mi jekə yasi ke njı məkol me Gamaliyel. Ε nyə tedye mi meyasi bəngwə ndi məmboŋga me besaŋmbambo busu. Mi kwadysa kelə mesay nyə Njambiyə nə temə mbe həne ndi nda wunə həne muka.

4 Mi tedya botu bete be bəngwə nje Kumande Yesus baka nyangwə məbənə wo bo wotə bembam nə bəmari nyinje bo ke jəbə.

5 Nyangwə kum botu be nyena sadaka nyə Njambiyə nə njɔj bətomba həne yakama jayε ke numbu mbe. Bo sendi, bo nya mi məkana, nέ mi kenje bəmaŋ busu be Damas yí kέ biye bəmə, nέ mi wotu bo yɔkwə nje nə Yerusaləm nje tedye bo məbənə.»

*Pol ke yekidye nda yi nyə
yeñsama*

*ne temə kέ
(Bt 9 nè 26)*

6 «Dete, wete yesə ε mi təke nje kwə. Ke ḥgimə te yi mi bətə ke wuta nə Damas kέ, semə semə, ke pəku

bəmbe yesə ε yinə nyangwə məjası wule kwey panə ke mbey te yi mi bətə kέ.

7 Ε mi bətə ke məneti, ε mi wokə yinə mən ke lepo nyə mi nde: «Sol, Sol, we tédyə mi məbənə kəto ḥge?»

8 Ε mi diye nde: «Nyangwə Kumande, yo we nda?» Ε mən lepe nde: «Yo mi Yesus te ε Nasaret. Yo mi mə te yi we tedye nyə məbənə kə.»

9 Botu bete be sine bo bətə baka bənəma məjası kimətə, ko dəte, bo tī wokə mən mə te ε bətə ke lepina kə na. Ndana, ε mi lepe nde: «Mi kēl bətə nan, Nyangwə Kumande?»

10 Ε Kumande Yesus lepe nyə mi nde: «Təma, kən ke Damas, bo ta lepo yasi həne te yi Njambiyə ma pəso nde, kelə kέ mate nyə wə.»

11 Nda yi mi ti bətə ke bənəna se kəto ḥguŋgudye məjası məte kέ, ε botu bete be sine bo bətə baka nje bəye mi ke bo kumə nə Damas.

12 «Yo bətə ne wete mbam mate nde Ananiyas, a dīkima kanə Njambiyə nda yi məmboŋga musu tedye kέ. Beyuden həne be dīkima dīy kə Damas baka dīkima jayε nyə.

13 Ε nyə nje temə dolə mi lepo nyə mi nde: «Sol maŋmbə, bənənangwə nə kəkə.» Ndana ndana, ε misi məmbe bətuna, ε mi bənəye nyə.

14 Ε nyə lepe nde: «Njambiyə te ε besaŋmbambo busu təkuma wə, nέ wə duwə yasi te yi nyə kwadysa kέ, nέ wə bənə mə mesay wənə ε nə ḥgbərə kə, woko sendi yasi te yi nyə ta lepo kέ.

15 Kəto wə ta lepo gbakasi ke kasi nə ke mbəmbu bəmə həne yí lepo yasi te yi wə bənəma nə yi wə wokuma kέ.

16 We ládyə sendi ḥge ndana? Təma, jaya nde, bo tōpa wə ke mərəku, nέ Njambiyə soŋ məbeyə mə nə dīnə Nyangwə Kumande.»

17 Ε Pol kέ mbəmbu lepo nde: «Ε mi nje yɔkwə nje Yerusaləm. Mi bətə ke ḥgweta ke mbanjɔ Njambiyə, ε yaña dīy mi nda nyenə.

18 Yo nde, mi bənəma Kumande Yesus, ε nyə lepe nyə mi nde: «Jewo,

jisa ke Yerusaləm ndana ndana, keto bo tí jaye yasi te yi wə ta ləpo ke kasi mbe kē na.»

¹⁹ Ε mi yejsa nde: «Nyanjwə Kumande, bo ne ḥguru wan ke duwe nde, mi díkima kē ke təmbanjo mewesidya me Beyudən, kelə nde, bo nyinjə botu bête be tikima temo ke yo baka ke jəbo, njuro sendi bo ne ḥgbasi.

²⁰ Mi bə sendi kete komə bo woma ne Iten kē. A díkima ləpo təyasi məte yi nyə duwə ne ḥgbak ḥgbak ke kasi yo. Mi jayma yasi te yi bo kelma ne nyə kē. Yo mi bakidye melambə mə botu bête be woma nyə baka.»

²¹ Ε Kumande Yesus ləre nyə mi nde: «Təma kwə, keto mi ta tomo wə kənje ləndunate ke yi yinə məkandə.» »

²² Bomo lejgwa metə ke yasi te yi Pol ləpima kē kumə komete, ε bo kembidya ləpo nde: «Kwalə mumə te yoko tī diy ke to məneti na! Yo yeti kiməte nde, a diy ne joŋ na!»

²³ Bo kembidya səre melambo man bête, wukə ḥgbutu nyanje kənje kwey.

²⁴ Ε nyanjwə kum bəsəja ləre nde, bo nyinjə Pol ke moy nyanjwə tə bəsəja, njuro nyə ne njambala, na pil ne to ləpi, né nyə nje duwe to te yi bomo kembidya sunjwə ne Pol kē.

²⁵ Ke bo ma wotə nyə, né bo njuru kē, ε Pol ləre nyə kum bəsəja te ε díkima diyə ne bəsəja gəmay ε bə womete kə nde: «'Bo nya wunə deti te yi njuro mə te ε me mə Rom kə kine pa jəse nyə na?»

²⁶ Ke kum bəsəja te ma wokə dəte kē, ε nyə kwə kē ləpo nyə nyanjwə kum bəsəja nde: «Wə ta kelə nan? Mbam kə me mə Rom.»

²⁷ Ε nyanjwə kum bəsəja nje dolə Pol diye nyə nde: «Ləpo nyə mi, wə me mə Rom?» Ε Pol jaye nde: «I.»

²⁸ Ε nyanjwə kum bəsəja ləre nde: «Mi kwaŋdya bəufya məni yí bəmo ne diyə mə Rom.» Ε Pol ləre nde: «Mi jadya mbe ne diyə te.»

²⁹ Ndana ndana, ε botu bête be diyma njuro nyə nde, na pil to ləpi baka si jise. Ke nyanjwə kum bəsəja ma duwe nde, Pol mə Rom kē, ε nyə gwe wə, keto a ləpima nde, bo wōtu nyə.

Pol ke mbəmbu nyanjwə

jəsi Beyudən

³⁰ Nyanjwə kum bəsəja kwadya duwe to ləpi te yi Beyudən bū sunjwə ne Pol kē. Dete, misi pupə ε nyə ləre nde, bo wūnja məkol məte yi bo wotuma ne nyə kē soŋe. Ε nyə ləre nyə bəkum be botu be nyəna sadaka nyə Njambiyə nè bomo həne be bə ke nyanjwə jəsi Beyudən baka nde, bo wəsidyaŋwə. Ε nyə ləre nde, bo bōn Pol nje tembidye ke mbəmbu yan.

23

¹ Ε Pol kaŋə misi bənə ne botu be nyanjwə jəsi Beyudən ne ḥgoŋ ləpo nde: «Wunə njəŋ, kumə ndana, ke joŋwə dyembə temə mbe ne te kine yaŋa ke njanjwə mi ke njoka mbe sine Njambiyə na.»

² Ε Ananiyas te nyanjwə kum botu be nyəna sadaka nyə Njambiyə ləre nde, bo mənda Pol ke numbu.

³ Ε Pol ləre nyə nyə nde: «Njam-biyə ta məndə sendi wə. Wə nda gunju te yi bo nya konč kete kē. Wə womeri ke diyə nde, né wə jəse mi bən̄gwe membonja. Yasi wətə, wə ke yaŋile membonja. Wə ke ləpo nde, bo mənda mi.»

⁴ Ε botu bête be bə womete baka ləre nyə Pol nde: «Wə ke toyə nyanjwə kum botu be nyəna sadaka nyə Njambiyə, mə te ε Njambiyə tembidya kə.»

⁵ Ε nyə yejsa nde: «Wunə njəŋ, mi tī duwe nde, yo nyanjwə kum botu be nyəna sadaka nyə Njambiyə na. Keto yo kətinate ke məkana mə Njambiyə nde: <Wə tī ləpinanjwə bəyate ne kum dya dya na.» »

⁶ Nda Pol duwə nde, ke njoka botu bête be bə womete baka yo bə ne mən̄jəŋ yiba, *Besadusə nè

*Befarisë, ε nyε lεrε nε mεn kε kwey ke nyaŋgwε jøsi Beyuden nde: «Wunε njøj, mi kε njøj Befarisë. Botu bεte bε jama mi baka kε njøj Befarisë. Mi ndana kε jøsi kεto lεri te yi bomo bε ne bibina temo kεte nde, bomo ta womiyε kέ.»

7 Kε nyε ma lεrø dεte kέ, ε metandø dýa kε njoka Befarisë bεne Besadusë, ε bo baka.

8 Besadusë lεpi yan nde, bεmuŋ tί womiyε na, sendi, kine bεjaki na kine yiŋa nde sisin na. Befarisë kε jayε yan nde, bεmuŋ ta womiyε, bεjaki kεte, sendi sisin kεte.

9 Ε nyaŋgwε metandø bε kεte. Ε bαŋa botu bε kεtina meyasi bε bα kε njøj Befarisë baka teme seŋe kutudya nde: «Wuse yeti kε bεŋε yiŋa mejøsø kε yotu mbam kø na, simande yiŋa sisin ho wεte jaki Njambiyε lεpinama nyε nyε ba.»

10 Metandø njø døkø kwā to te. Ε nyaŋgwε kum bεsøja gwe wø nde, bo ta nyalø Pol ndana. Ε nyε lεrε nyε bεsøja nde, bo kēn kε bø Pol soŋe kε njoka bomo kε ne nyε kε nyaŋgwε tū bεsøja.

11 Ne tu ε Kumande Yesus punde kε to Pol lεrø nyε nyε nde: «We tī kambi yaŋa na, nda wε lεpima yasi te yi wε duwø gbate kε kasi mbe kε Yerusalèm kέ, wε yâkaŋgwε lεrø sendi dεte kε Rom.»

Beyuden ke kinja yotu yan nde,

bo ta wo Pol

12 Misi pupε bεmεŋmenε ε bαŋa Beyuden saŋgwε ηgiŋ pεsø kinja lεrø nde, bo dīsø dýena høbiye yaŋa komε bo wo Pol.

13 Buŋø botu bεte bε nya kuto te baka kwaŋma bomo kamøni.

14 Bo kwaŋma kε dolø bekum bε botu bε nya sadaka nyε Njambiyε nè betomba lεrø nyε bo nde: «Wuse pεsima kinja dsumna gbate gbate nde, wuse disø dýena komε wuse wo Pol.

15 Ndana, nè wunε nè botu bε nyaŋgwε jøsi Beyuden, wunε kēn kε lεrø nyε nyaŋgwε kum bεsøja nde, a

kwāŋdya Pol njesε wunε. Wunε kēl nda wunε kε kwadøye nembe lεri ne kimøte. Dete, wuse ta komøa yí wo nyε, yite a tī pa wuta ne wunε na.»

16 Ta ne Pol ε mbam wokuma kasi kuto te. Ε nyε kwā kε kε nyaŋgwε tū bεsøja kε lεrø nyε Pol.

17 Ε Pol jøba wεte kum bεsøja ε díkima díyø ne bεsøja gømay kø lεrø nyε nyε nde: «Boŋø mønø gwanjø kø kε no kε yi nyaŋgwε kum wun, kεto a ne yiŋa yasi te yi nyε kε kwadøye lεrø nyε nyε.»

18 Ε kum bεsøja kø bø mønø gwanjø kø kε no kε yi nyaŋgwε kum wan lεrø nyε nyε nde: «Pol te ε díyε kε jøbø kø jebama mi, ηgwεta ne mi nde, mi bønø mønø gwanjø kø nje no kε yo nde, a ne yiŋa yasi te yi nyε ta lεrø nyε wε.»

19 Ε nyaŋgwε kum bεsøja bøye mønø gwanjø kε bo kε no ne naŋ diye nyε nyε nde: «Yo yasi te nda yi wε kwadøye lεrø nyε mi kέ?»

20 Ε nyε yønsa nde: «Beyuden ma saŋgwε ηgiŋ nde, bo ta nje ηgwεta ne wε nde: <Boŋø Pol nemønø kε no kε nyaŋgwε jøsi.› Dete, bo kelma likisi nde, bo ta lεrø nyε wε nde: <Boŋø nyε kε no>, né bo kε nembi lεri ne kimøte.

21 We tī woku yasi te yi bo ta lεrø kέ na, kεto botu bεte bε ma lεbiye nyε baka kwaŋma bomo kamøni. Bo ma pεsø kinja dsumna nde, bo disø dýena ho høbiye yaŋa komε bo wo Pol. Ndana bo ma komøa, bo ládyø ndi nde, jaya..»

22 Ε nyaŋgwε kum bεsøja nje lεrø nyε mønø gwanjø kø nde, a døkø. Ε nyε lεrε nyε nyε nde, kρε, a tī yekidøya nyε wεte mumø nde, a njø lεrø yiŋa yaŋa dεte nyε nyε na.

Bo ke kwaŋdye Pol kεnje kε yi

nyaŋgwε kum Felis

23 Kε køntø, ε nyaŋgwε kum bεsøja jøba bekum bεsøja yiba lεrø nyε bo nde: «Wunε jøbaŋgwε bεsøja gømay yiba lεrø nyε bo nde, bo kōmsaŋgwε. Wunε jøbaŋgwε sendi

ñomō kamōtan jō kabā be kēndē ke
to ñeyan̄ga, bū sendi ñomō gōmay
yiba be biye mēkō baka. Ke ḥgimō
yitan jō yini te yi tu, wun̄e hēne ke
kwā kē Sesare.»

²⁴ ε nyę lępę sendi nde, bo bōj
ñenyamō bete be ta soħe Pol baka,
nē bo bōj nyę ne te kumō nō ke yi
Felis te nyangwē kum.

²⁵ ε nyangwē kum ñesōja kētē
mēkana kēnje nyangwē kum Felis
nde:

²⁶ «Mi ke lukse nyangwē kum Felis.
Yo mi Kolod Lisiyas nyen̄e we.

²⁷ Beyuden ñiyma mbam kō, nē bo
wo nyę, ε mi kē ne ñesōja kē joŋgwē
nyę soŋe ke mēbō man. Mi wokuma
nde, a ne dīyō mō Rom.

²⁸ Mi kwadysa duwē to lępi te yi bo
lępina ñeyate ne nyę kēte kē. Dete,
ε mi bū nyę kē nō ke nyangwē jōsi
yan.

²⁹ Mi ñeŋma nde, bo lępinan̄gwē
ne nyę ke kasi meyasi mēte yi ñeŋ
mēmboŋga man. Ko bēkō dete, a t̄i
kelē yin̄a nyangwē ñeyat̄a yasi te yi
yakama nde, a sōmbu sōŋ ho a nyin̄a
jōbō kēte na.

³⁰ Mi wokuma nde, Beyuden ke
kwadysa kelō ñeyat̄a yasi ne nyę. Dete,
mi ke kwaŋdysa nyę nedō kēnje we.
Mi lępima nyę botu bete be lępina
ne nyę baka nde, bo bōj lępi te kē
nō ke yo. He saŋgwaw!»

³¹ Ndana, ε ñesōja bū Pol ne tu
kwā nō kumō nō kē Antipatris nda
yi bo lępima nyę bo kē.

³² Misi pupē ε ñesōja bete be bā
kēndō ne mēkol baka yōkwe sun̄gwē
nyangwē tū ñesōja. ε bari be bā ke
to ñeyan̄ga baka ton̄gidya ne Pol.

³³ Ke bo ma dīyā ke Sesare kē, ε bo
bū mēkana nyę nyangwē kum, kaŋe
sendi Pol nyę nyę.

³⁴ Ke nyę ma si tōlō mēkana kē, ε
nyę diyę nde, Pol mō dīyā te yen? Ke
nyę ma si duwē nde, nyę mō Silisi
kē,

³⁵ ε nyę lępę nyę nyę nde: «Mi ta
wokō men̄ yō kumō njena komē botu
bete be lępina ne we baka ta dīyā

kē.» ε nyę lępę nde, bo bōj Pol kē
bakiḍye ke tū kumande Herod.

24

*Pol ke jōse lępi ne ke mbōmbu
Felis*

te nyangwē kum

¹ Ya mētu yitan ke kōŋte kē, ε
Ananiyas te nyangwē kum botu be
nyen̄a sadaka nyę Njambiyę dīyā
ben̄ betomba nē wete mō duwā lępi
nde Tertul. ε bo sōmse Pol ke yi
nyangwē kum.

² ε bo kē jeba nyę nje nō. ε
Tertul nyę numbu ke lępi lępō nde:
«Nyangwē tūmō Felis, wuse ke
joŋna ndana ne piyem jakime we.
Meyasi ma sen̄jō kimōte ndana ke
dīyā jakime kimō dīyā dīyā dīyā.

³ Wuse ke jayę mēkele mēte ke
meyasi hēne nē ke mēmbey hēne.
Wuse ke nyę we wosoko budyate.

⁴ Mi yeti ke kwadysa kē mbōmbu
ne ndēn ndēn yī dīmbidye ne ḥgimō
yo na. Mi ke ḥgweta ne we nde, ḥge
we jayę, lęngwē mētō ke mōnō lępi
te yi wuse ta lępō kē.

⁵ Wuse ñeŋma nde, mbam kō gba
ñgboro. A ke dīse to ñomo ke njoka
Beyuden hēne ke to mēneti. Nyę
kum njōŋ botu bete bo jeba nde
Benasar̄ baka.

⁶ A diyma bōbē wuŋgwē mban̄jō
Njambiyę, ε wuse ñiyma nyę. Wuse
kwadysa jōse lępi ne ñeŋgwē
mēmboŋga musu.

⁷ Yasi wete, nyangwē kum ñesōja
Lisiyas njā dīyā sukō nyę ke mēbō
musu ne ḥgaŋ.

⁸ lępō nde, botu bete be lępina ne
mbam kō baka njāki ke yasi yo. We
ne ḥguru wō ta wokō meyasi hēne
te yi wuse lępę ke kasi ne kē kimōte,
komē we ta diyę nyę mediyan kē.»

⁹ ε Beyuden dīyę ke kōŋ ne lępō
nde, yo gbate dīse.

¹⁰ Ke kōŋte, ε nyangwē kum
pēpidye bō nyę Pol nde, a
lępinan̄gwē. ε nyę bū lępi lępō nde:
«Mi duwā nde, yo me ke budya
mēsew ndana, yo we dīyę mō pēsina

jɔsi mε ɓotu be kando kέ. Dete, mi nε bιbina temo yí ɓu lepi pile yembε.

11 Nge we diye ɓomo, we ta woko nde, yo tи pa kwα metu kamо jо yiba yi mi temma nо kе ke Yerusalem ke kanna Njambiyε kέ na.

12 Bo tи dole mi ke mbanjo Njambiyε ke nyε meso sine wεtε mumо ho sesidye ɳgil ɓomo ke membanjo mewesidya mε Beyuden ho ke moy dya nde, bo njāngwε yasi na.

13 Bo yeti ne deti te yi tedye yinя yaŋa te yi bo lepina ne mi ndana keto te na.

14 Yasi wεtε, yasi te yi mi ke jayε ke mbombu yо, yo nde, mi ke kelо mesay nyε Njambiyε te ε besaŋmbambo ɓembε kanε nyε kо. Mi ke kelо mesay mete ɓenjwε tedya yasi te yi bo lepε nde, yite yeti ke nje kέ. Mi ke tikо temo ke meyasi hенε te yi yo ketinate ke mekana mε membonja mete yi Moyisi ketima kέ nе ke mekana mε ɓotu be punja mεlepι mε Njambiyε.

15 Mi ne bιbina temo ke yi Njambiyε nda bo ne ɳguru wan be sendi ne bιbina temo ke yenε kέ. Yo nde, ɓotu bete be ma gwe baka ta womiye, ko ɳgbεn ɓomo ko beya ɓomo.

16 Yori yi mi sendi sа metu hенε nde, yaŋa tи njāngwε mi ke temo ke njoka mbe sine Njambiyε nе ke njoka mbe sine ɓomo na.

17 Mi kwaŋdfa budya mesew ne naŋ. ε mi nje, nε mi nje nyε meyasi nyε kando dyembε yí kamε ne ɓomo, kelо sendi sadaka nyε Njambiyε.

18 Yo ke ɳgimо kelna meyasi menɔri yi bo dolma mi ke moy mbanjo Njambiyε, yite mi ma weya sembɔ. Yinя ɳgil ɓomo ho yinя njāngwa yasi tи be na.

19 Yo nde, baŋa Beyuden bete be wulma Asi baka má ɓeki kete waka, ma yo bo yakama teme ke mbombu yо, lepina sunjwε ne mi, má ɓeki nde, bo ne yinя yaŋa sunjwε ne mi.

20 Nda kinε yaŋa dete kέ, ɓotu

baka lēpi mejɔsо mete yi bo dolma ke yotu mbe komε mi jɔsuma lepi mbe ke mbombu ɓotu be nyāngwε jɔsi Beyuden kέ.

21 Simande yo ndi keto lepi te yi mi lepima ne men ke kwey nyε bo nde: <Yo ke kasi womiya ɓemuŋ yi wunε lepina ne mi muka kέ.› Simande ndi yite.»

22 Felis bα ke duwε yasi te yi bo díkima tedye ke kasi Kumande Yesus kέ kimote. Dete, ε nyε yɔkidye bo lepε nde: «Mi ta nje nembε lepi yun komε nyāngwε kum ɓesɔja Lisiyas ta dya kέ.»

23 ε nyāngwε kum Felis lepε nyε kum ɓesɔja te ε díkima díyɔ ne ɓesɔja ɠomay kо nde, a ɓôŋ Pol kέ bakidye. A tи njāngwε nyε na, a tiki sendi nde, ɓesɔ be Pol kâma nyε ne meyasi.

24 Mօnо metu kwaŋma ke kɔŋte, ε Felis nje bene nyari wene Durusil, ɳgɔndu Beyuden. ε Felis tomε mumо kέ jeba ne Pol. ε nyε leŋgwε meto ke yasi te yi Pol bα ke lepε ke kasi tikina temo ke yi Krist Yesus kέ.

25 Yasi wεtε, Pol njα kέ mbombu tedye nda yi ɓomo yakama joŋna nо ne ɳgbεn kέ, tedye nde, ɓomo tи nyεki sosu ke yinя meyasi na, tedye sendi nda yi Njambiyε ta pεsо ne jɔsi ɓomo wεtε yeso kέ. Ke Felis ma woko dete kέ, ε nyε gwe wɔ lepε nyε Pol nde: «We yakama pa kwα ndana. Wεtε yeso komε mi ta be ne ɳgimо kέ, mi ta basidye jeba wε.»

26 A bα take nde, Pol ta nyε nyε mօni. Dete, a díkima tomо ɓomo ne kpi kpi kέ jeba ne nyε lepina bene nyε.

27 Ya mesew yiba ke kɔŋte kέ, ε Pɔrsiyus Festus ɓu mbeey Felis. Felis kwadfa nde, Beyuden jâya nyε. Dete, ε nyε tike Pol kέ jɔbɔ.

25

Pol ke mbombu nyāngwε kum Festus

1 Nyaŋgwé kum Festus dyaŋma ke Sesare ya metu yitati ke kɔ̄nte, ε nyę kwą bendɔ̄ kè Yerusaləm.

2 Kumō mate, ε bekum be botu be nyęna sadaka nyę Njambiyę nè nyaŋgwé bɔ̄mɔ̄ ke njoka Beyudən sɔ̄mse Pol nyę nyę lerpɔ̄ to sɔ̄msi yan.

3 ε bō ŋgweta ne nyę lerpɔ̄ nde, tiso, a kwândya Pol kənję Yerusaləm. Bo kombila nde, bo ta sɔ̄ma ke nję ladye wo nyę.

4 ε Festus yenja nde: «Pol ke jɔ̄bō ke Sesare, mi ne ŋguru wombę mę nedɔ̄ te yi yɔ̄kwę kę mate.

5 Botu bete be yakama lerpina ke njoka yun baka yâkaŋgwé kwą sine bō kè Sesare. Ngę bę nde, yiŋa męjɔ̄so ke youtu mbam te, bo má lerpɔ̄.»

6 Festus kwaŋdya ndi metu yitan jɔ̄ yitati ho kamɔ̄ bęne bo, ε nyę yɔ̄kwę kè Sesare. Misi pupę ε nyę kwą diyɔ̄ ke mbey pèsina jɔ̄si, ε nyę lerpę nde, bo bɔ̄n̄ Pol kè no.

7 Ke Pol ma dyä kę, ε Beyudən bete be wulma Yerusaləm baka nje linje nyę pèsɔ̄ budyę nyaŋgwę beya męlepi nyę ke numbu ne. Bo ne ŋguru wan t̄i bę ne deti te yi tedye nde, yasi te yi bō lerpę kę, gbakasi na.

8 Ndana, ε Pol bų̄ lerpı̄ yí jɔ̄se yenę. ε nyę lerpę nde: «Mi t̄i kele yiŋa beya yasi sungwę ne męmboŋga mę Beyudən ho sungwę ne mbanjo Njambiyę ho sungwę ne *Sesar na.»

9 Festus kwadysa nde, Beyudən jâya nyę, dete ε nyę diyę Pol nde: «'Wę jayma nde, wę ta kę ke Yerusaləm kę jɔ̄se lerpı̄ yɔ̄ mate ke mbombu wombę?»

10 ε Pol yenja nde: «Mi waka ke mbey pèsina jɔ̄si te yi Sesar. Bo yâkaŋgwę pèsɔ̄ jɔ̄si mbe womęte. Mi t̄i kele yiŋa yasi kɔ̄tute sungwę ne Beyudən na, wę ne ŋguru wɔ̄ ke kombile duwę dete.

11 Ngę bę nde, mi ne męjɔ̄so, ho nde, mi kelma yiŋa nyaŋgwę beya yasi te yi mi yâkaŋgwę sɔ̄mbɔ̄ sɔ̄ŋ kęte, mi yeti ke seŋe sɔ̄ŋ na. Yasi węte, ngę bę nde, męyasi mete yi

bō lerpę sungwę ne mi kę, yo ja, yite mumɔ̄ t̄i yaka bų̄ mi nyę bo na. Mi ke bų̄ lerpı̄ ke kę no ke mbombu Sesar.»

12 Ndana, ke Festus ma si kelɔ̄ kutu bęne botu be pèsina jɔ̄si kę, ε nyę yenja nde: «'Wę lerpima nde, wę ta kę ne lerpı̄ yɔ̄ ke mbombu Sesar, dęte wę ta kę ke mbombu wenę.»

Pol ke mbombu kumande Agiripa

13 Mɔ̄no metu kwaŋma ke kɔ̄nte, ε kumande Agiripa t̄emę bęne Berenis dyę ke Sesare nje bęne Festus.

14 Bo yama budya metu womęte. ε Festus lerpę kasi Pol nyę kumande Agiripa nde: «Felis tikima węte mbam waka ke jɔ̄bō.

15 Ke ŋgimɔ̄ te yi mi ką no ke Yerusaləm kę, ε bekum be botu be nyęna sadaka nyę Njambiyę nè bętomba Beyudən sɔ̄mse nyę lerpę nyę mi nde, mi t̄edysa nyę nyaŋgwę mębɔ̄ne.

16 ε mi yenja nyę bo nde: Ke yi bō bęte be Rom, ngę mumɔ̄ sɔ̄mse jakɔ̄so, bō yeti ne deti te yi kande tedye mɔ̄ te yi bō sɔ̄msa kɔ̄ mębɔ̄ne kinę nyę ne pa jɔ̄se bęne mɔ̄ te ε sɔ̄msa nyę kɔ̄ na.

17 Bo t̄emma nje waka, mi t̄i dı̄mbidysa ŋgimɔ̄ na. Misi pupę ε mi kę ke mbanjo jɔ̄si, ε mi lerpę nde, bo bɔ̄n̄ mbam te nje no.

18 ε bętu bete be sɔ̄msa nyę baka t̄emę lerpina. Mi takima mbe nde, bo ta lerpę yiŋa beya nyaŋgwę lerpı̄ sungwę ne nyę. Yasi węte, mi t̄i wokę mbe yiŋa beya lerpı̄ na.

19 Bo dı̄kima nyę meso ke kasi misɔ̄n yan Beyudən, ke kasi węte mbam nde Yesus ε ma gwe kɔ̄. Ko dęte, Pol ke kombile lerpę nde, a ne jon.

20 ε yasi kwą mi. Mi t̄i duwę nda yi mi yakama kelɔ̄ yí biye ne to lerpı̄ te na. ε mi diyę Pol, simande a jayma kənate ke Yerusaləm kę jɔ̄se lerpı̄ ne mate.

21 Yasi węte, ε nyę lerpę nde, bo pa bąkidysa nyę ke t̄u jɔ̄bō yí ladye ne yasi te yi nyaŋgwę kumande ta pèsɔ̄ kę. Dęte, ε mi lerpę nde, bo bąkidysa

nye ke jōbō kumō ke ḥgimō te yi mi ta kwaṇdye ne nyē kēnje Sesar kē.»

22 Ε Agiripa lērē nyē Festus nde: «Mi ne ḥguru wombe ke kwadysē wokō sendi yasi te yi mbam te ta lērō kē.» Ε nyē lērē nde: «Nemēno we ta wokō mēn ne.»

23 Misi pupe ε Agiripa ḫenē Bere-nis nje ne yi nyāngwē bōmō nyīnē nō ke mbanjō jōsi. Bo njā ḫenē be nyāngwē bekum ḫesōja nē nyāngwē bōmō be dya. Ε Festus lērē nde, bo bōn Pol kē nō.

24 Ke kōnje, ε nyē lērē nde: «Kumande Agiripa nē wunē hēnē be dīyē ndana waka sinē wunē baka, mbam kō yi wunē ḫenē kō, nyāngwē ḥgil Beyuden hēnē sōmsa nyē ke yasi mbe. Ko ke Yerusalēm ko waka, bōmō lēpima ne mēn ke kwey nde, a tī joṇnaṇgwē se kē nō mbōmbu na.

25 Yasi wētē, ke yembē, mi ḫenēma nde, a tī kele yinā yaṇa yi yakama nde, a sōmbu sōn̄ kēte na. Nyē ne ḥguru wene lēpima sendi nde, a ta bū lēpi ne kē nō ke mbōmbu nyāngwē kumande. Dete, ε mi pēsē nde, mi ta kwaṇdye nyē.

26 Yasi wētē, mi yeti ke duwē yasi te yi mi yakama kētō kēnje nyāngwē kumande ke kasi ne kē na. Yori yi mi ḫoṇma nyē nje nō ke mbōmbu wun, jekē kwā kwaṇgō ke mbōmbu yō, kumande Agiripa, simande mi ta duwē yasi te yi mi yâkaṇgwē kētō, ke wunē si nēmbe lēpi ne.

27 Keto mi ke ḫenē nde, yo yasi mēndeya yi kwaṇdye mo jōbō kēnje womanja kinē punjē to lēpi te yi bo lēpina ne nyē kēte kē na.»

26

1 Ε Agiripa lērē nyē Pol nde: «Wē yakama lēpina jōse yō.» Ndana, ε Pol kaṇe bō jōse yēnē lērō nde:

2 «Kumande Agiripa, mi ke ḫenē nde, mi ne kimō mbōmbu yī nje ke mbōmbu yō ke yesō te yōkō muka nje jōse lēpi mbe ke mēyasi hēnē te yi Beyuden lēpina ne mi kēte kē.»

3 Mi ke ḫenē nde, mi ne kimō mbōmbu, keto we ke duwē mēkele nē mēyasi hēnē te yi Beyuden dīki nyē mēso kēte kē.

4 Beyuden hēnē duwā joṇgwē dyembē kande ne monosikē, keto mi dōku ke Yerusalēm ke mōy kando dyembē.

5 Bo duwā mi njombu yaṇa. Ke bo kwadysē, bo yakama lērō gbakasi nde, mi joṇnama ke njōn̄ *Befarisē, njōn̄ te yi jeke tīkō misi ke mēlepi me misōn su Beyuden.

6 Ndana bo ke bū mi tembidye ke jōsi, keto mi ne bībina temō ke yasi te yi Njambiyē kpoma nyē besaṇmbambō busu kē.

7 Ko mēkandō musu kamō jō yība yi kele mēsay nyē Njambiyē tu nē yesō ne tiṇ̄ kē ne bībina temō ke yasi te yi Njambiyē kpoma nyē besaṇmbambō busu kē. Kumande, yo bībina temō te yi mi nō kē kelē nde, Beyuden lēpinaṇgwē ne mi.

8 Nge ba, keto ḥge yi wunē takē nde, mumō ti yaka be ne bībina temō nde, Njambiyē yakama womiyē bēmuṇ̄ kē?

9 Ko mi sendi, mi takima nde, mi yâkaṇgwē sā mēnje hēnē te yi lū dyambi sungwē ne dīnō Yesus te ε Nasaret.

10 Mi kelma dēte ke Yerusalēm. Ε mi bīye bōmō būdyate be tikima temō ke yēnē baka, dībō bo ke tū jōbō. Bekum be botu be nyēna sadaka nyē Njambiyē nya mi dēti te yi kelō dēte. Ke ḥgimō te yi bo dīkima wo ne botu bēte kē, mi dīkima jayē sendi nda bēsō.

11 Mēṇgimō būdyate mi dīkima tedye bo mēbōne ke mēmbanjō mēwesidya me Beyuden hēnē jeliyē bo nde, bo lēpi lēpi gbutu sungwē ne Kumande Yesus. Joṇjon̄ temō te yi mi bā nō sungwē ne bo kē dīkima kelō nde, mi kēn ke yinā mēdya ke tombo kē tedye bo mēbōne mate.»

Pol ke yekidye nda yi nyē yēṣama

*ne temo ké
(Bt 9 nè 22)*

12 «Yo dete, wete yeso ε mi teme, né mi kē ke Damas yi kē kelō mesay mête. Bekum be botu be nyena sadaka nyε Njambiyε nya mi deti tomō mi kénje mate.

13 Kumande, wuse bā ke kendi ke pōku bembé yeso, ε mi bεnε yinā mejasí ke wule kwey panō ke mbey te yi sine benjōn be kendi bembé bā kete kē. Mejasí mête kwañma yi pan yeso.

14 Ε wuse hēnε bāle ke məneti. Ε mi wokε wete men ke lεpε nyε mi ne numbu Hebere nde: <Sol, Sol, wε tédyā mi mεbōnε kēto ηge? Yo ta bε beyate ke yo, ηge wε kelε dā mētō sumō kol nda yañga te ε yeti ke kwadysε sədysε kō!>

15 Ε mi yenja nde: <Nyāngwε Kumande, yo wε nda?> Ε Kumande Yesus yenja nde: <Yo mi Yesus, mō te yi wε tedye nyε mεbōnε kō!

16 Ndana tema, dīyō ke teri kwey, kēto mi punja yotu nyε wε, né wε bε mō mesay wombε, né wε lεpi nda yi wε bεnεma ne mi kē, lεpε sendi mεyasi mête yi mi ta punjε nyε wε kē.

17 Mi ta joñgwε wε soñe ke mεbō mε botu be kandō Beyuden nè ke mεbō mε mεkandō mε botu bete be yeti Beyuden baka. Mi ke tomō wε kénje ke mεkandō mête,

18 né wε būti misi man, né bo dūwε ke yitil kē ke mejasí, né bo dūwε ke namna te yi *Satan kē ke yi Njambiyε. Dete, ηge bo tīke temo ne mi, Njambiyε ta tīke bo ne ηgwεte ke mεbeyō man, né bo bε ne mbey ke njoka botu bete be Njambiyε ma tōke baka.»

19 Ε Pol kē sendi mbōmbu lεpε nde: «Kumande Agiripa, dete mi tī kelε dā mētō ke yasi te yi mi bεnεma wule dyobō kē na.

20 Ndana, ε mi kandē pelnate nyε botu be Damas, ke kōnte, nyε botu be Yerusalēm nè botu be Yuda hēnε nje kumō ke yi botu bete be yeti Beyuden baka. Mi pelma nde, bo

yēñsañgwε temo yōkwε nje kē yi Njambiyε kelō mēkele mête yi tedye nde, bo ma yenja temo.

21 To te yi Beyuden bīyma ne mi ke mōy mbanjō Njambiyε sā nje te yi wo mi kē, yori.

22 Yasi wete, yo Njambiyε kamε mi nde, mi bēki ne joñ kumō ke yeso te yōkō muka yi lεpε mεyasi nyε nyāngwε bomō, lεpε sendi nyε gbelā bomō. Mi yeti ke lεpε yinā yasi dēlε na. Mi bēngwε ndi mεyasi mête yi botu be punja mεlepi mε Njambiyε nè Mōyisi lεpima nde, yo ta kelna kē.

23 Yo nde, *Krist ta sañgwa ne mεbōnε. A ta bε bosa mō te ε ta womiyε ke njoka bēmūn. A ta lεpε Kimō Tom ke kasi mεjasí nyε Beyuden, nyε sendi botu bete be yeti Beyuden baka.»

Pol ke kite Agiripa nde, a tīki temo ke yi Kumande Yesus

24 Kē ηgimō te yi Pol bā ke jōse lεpi ne dete kē, ε Festus lεpε ne men ke kwey nde: «Pol, 'wε ke kōnō ne to? Nyāngwε duwā yasi yō ke ke nyε wε bōku!»

25 Ε Pol yenja nde: «Nyāngwε mūmō, mi yeti ke kōnō ne bōku na. Yasi te yi mi lεpε kē, yo gbakasi, yo sendi ke nje.

26 Kēto kumande ke duwε mεyasi mête hēnε, mi ke lεpε nyε nyε kīnε sōdysε yañga na, kēto mi duwā nde, a yeti ke ndekima yañga ke mōyε na. Mεyasi mête tī kwañna sendi sōdysate na.

27 Kumande Agiripa, 'wε ke tīkō temo ke yasi te yi botu be punja mεlepi mε Njambiyε lεpima kē? Mi duwā nde, wε ke tīkō temo kēte.»

28 Ε Agiripa lεpε nyε Pol nde: «Gba yikε tī kikō na, wε ta bε ke kelō nde, mi bēki Kriten!»

29 Ε Pol yenja nde: «Ko yo kēlnañgwε ko yo tī kelna ndana, Njambiyε jāya nde, tī bēki ndi wε nyεrō na, yasi wete, wúnε bomō hēnε te be wokε yasi te yi mi lεpε ke yeso te yōkō muka kē! Njambiyε jāya nde, wunε bēki nda mi kīnε

sañgwa ne mebōne nda yi mi dīyε
nō ndana ke jōbō kē na!»

³⁰ Ndana, ε kumande tēmε. ε
nyāngwε kum bēne Berenis bū
bōmō te bari hēne bē bēne bo bā
baka tēmε sendi.

³¹ ε bo dīki lēpō tandε yan kwā nō
nde: «Mbam kō tī kele yīja yaña yi
yakama nde, a sōmbu sōj ho a kēndi
jōbō keto te na.»

³² ε Agiripa lēpε nyε Festus nde:
«A má dīy kīnε bū lēpi ne kē nō ke
yi *Sesar na, ma wuse ta sojε bō nō
nyε.»

27

Bo ke kwañdye Pol kēnje ke Rom

¹ Ke bo ma pēsō nde, wuse nyīja
kuka kē nō Itali kē, ε bo bū Pol
bēne bāja bējōbō nyε wētε kum
bēsōja nde Yuliyus. Yuliyus bēne
bēsōja bēne bā ke wētε nyāngwε
njōj bēsōja te yi bo loma ne dīnō
kumande Ogust kē.

² Wuse bēndima wētε kuka te yi
wētε dīya nde Adramit. Yo bā nde,
kuka te yākañgwε kwā dīku ne
dīku gōngila mēneti me Asi. Sine
bē wētε mbam nde Aristark kwā, a
bā mō Tesalonik ke Maseduwān.

³ Misi pupε ε wuse kumε ke Sidōn.
Yuliyus bā ne kīmō temo sunjgwε
ne Pol. ε nyε tīkε Pol nde, a kēn
bēnē bēsō bēne, simande a ta dolō
mēkamna.

⁴ ε wuse nje nyīje sendi kuka
womēte kwā ne kēki Siprε, keto
pupō dīkima nje ke mbōmbu wusu
njañgwε wuse.

⁵ Ke wuse ma si sañiyε nyāngwε
dīku te ε kwā ke kēki Silisi ne
Pamfili kē, ε wuse dīyε ke Mira ke
Lisi.

⁶ Kumō womēte, ε kum bēsōja dolē
wētε kuka te yi Aleksandiri, yo bā ke
kē ke Itali. ε nyε nyinje wuse kete.

⁷ Wuse kēndima būdyā metu
teteki. Wuse wōnduma biriki yī
kumō nō ke kēki Nid. Wuse tī kē se
mbōmbu pulō mate na keto pupō. ε
wuse gōngila ne wētε kiriñgira nde
Kret yī kē nō Salmonē.

⁸ Wuse bēnēma bōne yī gōngila ne
kiriñgira, he kwañma kumō ke wētε
mbēy nde Kimō mebōj ke kēki wētε
dīya nde Lase.

⁹ Metu kwañma būdyate. Dukuna
kuka njā bē ne wō, keto yo bā
ke bēya ḥgimō, yite ḥgimō kiyna
mēdye Beyuden ma siyō.

¹⁰ Dete, ε Pol kande lēpō nyε
bōmō nde: «Wunε njōj, mi ke bēnē
nde, kēndi ke ta bē bēyate. Meyasi
ta bēyō sañna būdyate. Yo tī bē ndi
kuka nē Meyasi nyεpō na. Ko wuse
sendi, he yakama sañgwa ne sōj.»

¹¹ Ko dēte, kum bēsōja bā ne
bībīna temo ke yi mō dīkuna kuka
bēne sa kuka kīnε lēngwε metō ke
mēlepi me Pol na.

¹² Boj te tī bē kīmō mbēy tikina
kuka kete ke ḥgimō abekata na. Yori
yi sulō bōmō lēpima nde, ḥge yo
yaka, bo kwāj womēte yī sā nje te yi
kumō ke wētε boj nde Fenis ndi ke
Kret, nē bo kwañdye ḥgimō abekata
womēte. Boj te ne nje kwañge yība:
Pulō njēmbō pay gare, bū pulō ḥgari
pay gare sendi.

¹³ Wētε mōnō pupō njā kwā wule
pulō nje njēmbō, ε bo take nde, yasi
te yi bo lēpima kē yakama ndana
yεy. ε bo sojε yasi te yi kele nde,
kuka tēma ke bēmbe sombu kē. ε
bo kwā ne dīku goj ne goj ke kēki
Kret.

Nyāngwε pupō ke kwā ke may

¹⁴ Yasi wētε, kīnε kīkō kē, ε wētε
bēya nyāngwε pupō dīyā wule pulō
kiriñgira. Bo jēba pupō te nde
Erakilōj.

¹⁵ ε pupō mēnda ke kuka, dēti te
yi kēndo kē nō mbōmbu tī bē se
na. ε wuse tīkε dīkuna kuka kande
mēwoowō kē nō.

¹⁶ Ke wuse ma kumō ke kēki wētε
mōnō kiriñgira nde Koloda kē, ε
wuse wōndē biriki yī sute ne mōnō
landi.

¹⁷ Ke botu bēte bē kele mēsay ke
kuka baka ma si bēndidye mōnō
landi ke to kuka kē, ε bo nje bū
mēkōl mēte yi yakama sukō kuka kē
kanje nō. Bo gwā wō nde, kuka mē

nje kè nda ke wete mbey nde Sirit yi bą ne mesey kete ké. Dete, ε bo pidye meyasi mete yi kele nde, kuka kendi teteki ké. Yasi wete ndana, ε pupo bą wuse ne kuka wowo no.

¹⁸ Nyangwe pupo yinori ką mbombu njangwe wuse budyate. Misi pupe, ε bo nyę bą ke sojna memapi mete yi bą ke moy kuka ké bete ke duku.

¹⁹ Ya tu wete ke konye, ε bo ne ḥguru wan bete mesumba mesay me kuka ke duku.

²⁰ Budya metu kwaŋma, wuse t̄ bęne misi me yeso ho besisq na. Nyangwe pupo bą ke kwą budyate. Dete, wuse t̄ take se nde, wuse ta jü na.

²¹ Njombu yaŋa, bomo t̄ dyena se na. ε Pol kwą teme ke bembə bomo lero nde: «Wunę nję, má wunę wokuma men mbe, diyę ke Kret kine kwą na. Wunę má woku men mbe dete, ma wuse t̄ sangwa ne bęya yasi te yike na, ma meyasi t̄ bęye na.

²² Ndana, ko bękɔ dete, mi ke kombile lero nyę wunę nde, wunę wędya metemö mun, keto mumo wete ne wete ke njoka yun t̄ gwe na, ndi kuka ta yambile.

²³ Mi lépi dete, keto muka ne tu wete jaki Njambiyę punja yotu nyę mi nje lepina nyę mi. Njambiyę te ε diye ne mi kɔ, yɔkɔ yi mi kele mesay nyę nyę kɔ, jaki wene nję lero nyę mi nde:

²⁴ «Pol, we t̄ gwaki wɔ yaŋa na. Yo gbate nde, we ta teme ke mbombu *Sesar jɔse lepi yo. Dukwę nde, Njambiyę ta joŋgwę bomo hęne te yi we kende wúnę bo ke kuka baka keto yo.»

²⁵ Wunę nję, dete wunę wędya metemö mun, keto mi ke tiko temo ke yi Njambiyę nde, meyasi ta kwaŋna nda yi nyę lepima nyę mi kék.

²⁶ Yasi wete, yo gbate nde, pupo ta bą wuse kę bete ke goŋ wete kiringira.»

²⁷ Metu kamɔ jɔ yitati kwaŋma, ke tu kamɔ jɔ yinite, wuse bą ndi

ke wowo kę warı kę warı ke wete nyangwe duku nde Adiriya. Ne bembə tu botu bete be dikima kelo mesay ke kuka baka takima nde, wuse me ke wuta ne yinę meneti.

²⁸ ε bo bete yinę yasi ke duku yi bęne ne dımo te. ε bo bęne nde, dımo te kumma nda mete kamotati jɔ yitan jɔ yiba. Kumɔ ne mbet mbombu, ε bo bete sendi dolɔ nda mete kab̄a jɔ yitan jɔ yitati.

²⁹ Bo gwą kaŋ nde, kuka nje dımo yinę metari. ε bo pidye meyasi yini te yi bą ke ḥganja kuka yi kele nde, kuka t̄ema ke kiya mbey kék. Bo pidya yo ke duku, ε bo gɔrε nde, misi pūpu nedo.

³⁰ Botu bete be dikima kelo mesay ke kuka baka saŋma nje te yi kwą lị yo. ε bo bą mɔnɔ landi bete ke duku, kelo membələ nde, bo ke kę pidye meyasi mete yi kele nde, kuka t̄ema ke kiya mbey kék. Meyasi mete bą ke dyoy kuka.

³¹ ε Pol lere nyę kum bęsɔja, lero sendi nyę bęsɔja nde: «Iğe bomo baka t̄ diye ke moy kuka na, wunę t̄ jü na.»

³² Ndana, ε bęsɔja pęse məkol mete yi dikima biye mɔnɔ landi kę tiko yo nde, yo kwān.

³³ Yite misi t̄ pa pupo na, ε Pol kombile lero nyę bomo hęne nde, bo dyēnaŋgwę. ε nyę lere nde: «Yo me muka metu kamɔ jɔ yini yi wunę diye nja kine dyena, ladye ndi nde, pupo pāŋ węye kék.

³⁴ Ndana mi ke ḥgwęta ne wunę nde, wunę dyēnaŋgwę keto joŋgwę dyun. Keto ko gbela nyiŋo to mumo wete ne wete ke njoka yun t̄ saŋna na.»

³⁵ Ke nyę ma si lero dete kék, ε nyę bą mampa nyę Njambiyę wosoko ke misi me bomo hęne nje leke yo kande dyenate.

³⁶ ε bo hęne bą deti kwą dyena sendi.

³⁷ Wuse bą hęne bomo gomay yiba jɔ kamotan jɔ kab̄a jɔ yitan jɔ wete ke moy kuka.

38 Κε ֆօմօ ma si dyena yaka kέ, ε ֆօ soŋe mapi medye te yi ֆա ke mօy kuka kέ bete ke maŋ kaye ne ditօ te.

39 Κε misi ma pupօ kέ, botu ֆete ֆe dikima kelօ mesay ke kuka ֆaka tի duwe meneti mete na. Yasi wete, ֆօ ֆeŋma wete ֆakwε ne mesey kete. ε bo pesε nde, bo ta ֆeŋe, simande bo yakama kelօ nde, kuka kēn kέ nda mate.

40 ε bo pesε mekօl me meyasi mete yi kele nde, kuka tēma ke kiya mbey kέ tikօ meyasi mete ke mօy duku, wunje nyangwe meyasi mete yi yeŋsa dyoy kuka tedye nje kέ. ε bo kaŋe lambօ te yi kele nde, pupօ ֆօŋ kuka kwā nō kέ kene kwey. Ndana, ε bo ֆu nje ղgindi.

41 Yasi wete, ε bo kέ saŋwa ne yinjə kundu mesey ke sombu. ε yo kele nde, kuka ndâki womete. Dyoy kuka kôkila meneti kwā nda, ε mekumbօ menda ke ղganji te, ε yo kande posiyate, keto mekumbօ ֆa detinate.

42 Besօja kombila nde, bo ta si wo ֆejbօ, ma mumօ nje mօkօ kwā ֆombօ.

43 Yasi wete, kum besօja kwadya jongwe Pol. Dete, ε nyε pete besօja nde, bo tī kel yasi te yi bo kpoma kέ na. ε nyε lepe nde, botu ֆete ֆe duwe mօku ֆaka kânda ֆalօ ke duku mօkօ bendo ղgindi,

44 nè ֆukwε te bari ֆendi mebam ho mepel me kuka. Dete, ε ֆօmօ hene bende ղgindi ne te.

28

Pol ke sidye kօn ֆօmօ ke Malta

1 Κe wuse ma si bendo ղgindi ne te kέ, ε bo lepe nyε wuse nde, dino kiringira te nde Malta.

2 Botu ֆete ֆe dikima ֆiyօ ke kiringira te ֆaka tedya nde, bo ke kwadysε wuse, ε bo ֆu wuse kimote budystate. Bo jongwa dite kwā jeba wuse hene nde, wuse kēn wetina, keto mbiyօ ֆa ke nō. Sendi, duku ֆa ke kwā budystate.

3 Pol kene ja ֆo wuke ne mekaki nyε ke dite, ε yeri punde kete keto joŋ dite, kwete nyε ke ֆo nda te.

4 Κe ֆotu ֆe kiringira ֆaka ma ֆeŋe nyɔŋe ne kereleŋ ke ֆo ne kέ, ε ֆo lepe tandes yan nde: «Mbam kօ gbakasi mօ wona ֆօmօ, keto ko ֆekօ nde, a joŋma ke duku, Njambiyε te yi ֆo jeba nde Njambiyε me kundokօ kօ tī jaye nde, a kēn ne jongwe dyene mbombu na.»

5 ε Pol ղgbanje nyɔŋe bete ke dite kine wokօ mօnօ kwana yaŋa na.

6 Botu ֆaka takima nde, bo ta ֆeŋe nyε ke ղgalօ ho ֆalօ gwe ne kutukulu. Ko dete, bo ladya ke kɔŋte deŋgօ kine ֆeŋe yinjə ֆeya yasi ke dyq ke yotu ne na. ε bo senje men lepo nde, Pol wete njambiyε.

7 Dino nyangwe mumօ te ε ֆa ֆiyօ ne kiringira te kօ ֆa nde Publyus, meneti mene ֆa ke kekite womete. A tedya nde, a ke kwadysε wuse, kwā ֆu wuse kimote nyε wuse mbey jako ke metu yitati ֆakidysε wuse kimote budystate.

8 Saŋgwε wene ֆa metinengwe ke kօnօ. Yotu ne ֆa ke lolօ budystate. Sendi, a ֆa ke wende ne melօku. ε Pol kέ ke ֆeŋe nyε ղgweta ne Njambiyε kase mebօ ke yotu ne, ε kօn ne siye.

9 Ke kɔŋte yinori, ε ֆotu ֆe kօn hene ֆa ke kiringira ֆaka nje sendi ke yi Pol. ε nyε sidye mekօn man.

10 Bo ֆa ne jesε budystate sungwε ne wuse. ε bo nyε wuse meyasi mete yi yakama kamε wuse kέ ke ղgimօ kwanje su.

Pol ke dyq ke Rom

11 Wuse kwanjya ղgwende yitati womete, ε wuse nje kwā ne wete kuka te yi wokuna ne Aleksandiri kέ. Bo kwakima ֆiyօ kuka te ne yekambiyε wete njambiyε nde Diyoskur. Kuka te kwanjya ղgimօ abekata womete.

12 Wuse kwanjma kumօ ke Sir-akus, ε wuse ya metu yitati womete.

13 Wuse temma womete kwā ne duku goŋ ne goŋ kumօ ke Regiyoŋ.

Misi pupre ε puprə wule pulɔ nje njembɔ kwɔ. Ε wuse kele ndi metu yiba ke nje kumɔ ke Pusoles.

¹⁴ Ke wuse ma kumɔ womete kέ, ε wuse dole baña benjɔŋ busu. Ε bo njeweta ne wuse nde, wuse yâki metu yitan jɔ yiba sine bo. Yo dete yi wuse ką nɔ Rom.

¹⁵ Benjɔŋ busu be diye ke Rom baka wokuma nde, wuse ke nje. Ε bo teme nje saŋgwa ne wuse ke mbey lumɔ te yi bo jeba nde Apiyus kέ nè ke mbey te yi bo jeba nde Metu yitati yi ḡejengwe kέ. Ke Pol ma bεnje bo kέ, ε nyε nyε Njambiyε wosoko, ε nyε b̄u deti.

¹⁶ Ke wuse ma dyā ke Rom kέ, ε bo tike Pol nde, a yâki ke mbey te yene nyero, tiko wete soja nde, a kέ pemo nyε.

Pol ke lepo Kimɔ Tom ke Rom

¹⁷ Ya metu yitati, ε Pol jeba betomba Beyuden. Ke bo ma si wesidya kέ, ε nyε b̄u lepi lepo nde: «Wunε njɔŋ, gba mi t̄i kele yiŋa yaŋa sunjgwε ne kandɔ dyusu ho lepina ḡeyate ne mεkela mε besaŋmbambɔ busu na. Ko bεkɔ dete, bo bοŋma mi nyε ke jεbɔ kε Yerusalεm nje kaŋe mi nyε botu be Rom.

¹⁸ Ke botu be Rom ma si diye mi mediyen kέ, ε bo diy soŋe bo ne mi, keto bo t̄i dole yiŋa mεjɔsɔ ke pulɔ mbe yi yakama kelɔ nde, mi sɔmbu sɔŋ keto te na.

¹⁹ Ko bεkɔ dete, Beyuden seŋma, ε mi bεnje nde, mi yâkaŋgwε b̄u lepi te kέ nɔ ke mbɔmbu *Sesar. Mi yeti ne metake te yi lepina ḡeyate ne kandɔ dyembɛ na.

²⁰ Yo keto lepi ke yi mi kwadysa bεnje wunε, nε mi lepi nyε wunε. Mi wotunate ndana ne kɔl sumba te yikε jakime ndi kiya yasi te yi kandɔ Isarayel be ne bεbina temɔ kete kέ.»

²¹ Ε bo lepe nyε nyε nde: «Wuse t̄i b̄iye yiŋa mεkana wule Yuda ke kasi yɔ na. Sendi, ke njoka bεmaŋ busu, wete mumɔ t̄i pa nje yekidye ho lepo yiŋa beya yasi ne dīnɔ dyɔ na.

²² Yasi wete, wuse ke kwadysa wokɔ yasi te yi we take kέ ke numbu yɔ ne njuru wɔ, keto wuse ke duwe nde, bɔmɔ ke l̄u dyambi sunjgwε ne njɔŋ botu bete ke mεmbey hεne.»

²³ Ndana, ε bo pεssε yeso te yi bo ta saŋgwa kete kέ nyε Pol. Ke yeso te ma dyā kέ, ε bɔmɔ bεdyate nje dolɔ nyε ke t̄u te yi nyε dīkima ya kete kέ. Ε nyε lepina ke yasi te yi nyε duwā ke kasi *Kandɔ Njambiyε kέ nyε bo, nεmbe sendi to te. Ε nyε kέ mbɔmbu lepina nyε bo, s̄a nje nde, bo jāya meyasi mεte yi bo woke ke kasi Yesus kέ. A lepinama ḡejengwe meyasi mεte yi yo kεtinate ke mεkana mε mεmbonγa mεte yi Mɔyisi kεtima kέ nè ke mεkana mε botu be punja mεlepi mε Njambiyε kande bεmεŋmenε kumɔ bekoko.

²⁴ Baña jayma mεlepi mεte yi nyε b̄a ke lepo kέ, ma baña t̄i jayε na.

²⁵ Bo t̄i nje bε njɔŋ wete na, dete ε bo si wanja, yite Pol ma lepo ndi lepi wete nyε bo nde: «Kimɔ Sisiŋ b̄a ne kale yí lepina kwaŋdye ke numbu Esayi te mɔ punja mεlepi mε Njambiyε nyε besaŋmbambɔ bun nde:

²⁶ <Ken ke yi botu baka lepo nde: Wunε ta wokɔ wokɔ ne metɔ mun, ma ko wunε t̄i b̄iye to te na. Ne ta bεnje bεnja ne misi mun, ma ko wunε t̄i duwe yasi te yi wunε bεnje kέ na,

²⁷ keto metemɔ mε botu baka mε ne bεnji bili. Bo ne njuru wan ma dībɔ metɔ man nè misi man. Bo kelma dete, ma misi man nje bεnje yasi, ma metɔ man nje wokɔ pε, ma temɔ yan nje nεmbe meyasi, ma bo nje yεnja temɔ, ma mi nje sidye kɔn yan.›

²⁸ Dete, wunε dūkwε nde, kasi joŋgwε te yikε yi Njambiyε nyε ndana kέ, a njεsikwε yo keto botu bεte be yeti Beyuden baka, yo bo ta b̄iye to te.» [

²⁹ Ke Pol ma lepo dete kέ, ε Beyuden nyε bεya meso tandε yan kwɔ nɔ.]

³⁰ Pol kwaŋdya sew yiba ne yim ke wete t̄u te yi nyε dīkima gbo gbokɔ

dīyā te kē. A dīkima bū bomō hēnē
bē dīkima nje bēnē nyē baka nē
mēsōsa,

³¹ pele mēyasi nyē bo kē kasi
*Kandō Njambiyē, tedye sendi bo
mēyasi kē kasi Kumande Yesus
Krist kinē mōnō wō, kinē mōnō
mēnjaŋgwē na.

Mekana mete yi Pol ketima kene botu be Rom

Mekana mete yokko, yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete yo.

Pol ke lepo ke moy mekana mete nde, Kimo Tom Njambiyé bénja bomo hene ke to meneti. Njambiyé yeti ke baka njoka bomo na. Nyé Njambiyé Beyuden ko botu bête be yeti Beyuden baka. Pol ke tedye sendi nde, bomo hene botu be mesheyé. Njambiyé pési nde, momo me ne ngben ke mbombu wene wule ndi ke tikina temo te yi mo te tike ke yi Yesus ké. Pol ke kë mbombu yi tedye teri momo te e jadye ne koko kó.

Wuse yakama baka mekana maka ke mengabiyé yitan jo wete:

1. Bombo hene josisya ke mbombu Njambiyé (kumte 1-3).
2. Njambiyé pési nde, momo me ne ngben ke mbombu wene wule ke tikina temo te yi nyé no ke yi Yesus Krist ké (kumte 3-5).
3. Nge momo be sajgwate bené Krist ke soñ nè ke womiya ne, Njambiyé ke pupudye mo te (kumte 6-8).
4. Kasi keskere temo te yi kando Isarayel (kumte 9-11).
5. Jongwe bekriten: Kelo meyasi yi nyé Njambiyé luksa (kumte 12-15).
6. Mekwadya me bekriten bénjanjwe ne nje te yin? (kumte 15-16).

¹ Yo mi Pol, bala Yesus Krist, Njambiyé jebama mi, né mi be mo tomun, toké mi nde, mi békki wene, né mi lepi Kimo Tom ne.

² A kpoma Kimo Tom te ke metu te yi mbombu ne nje botu be punja mélépi mene nda yi bo ketima ke pupuna mekana mene ké.

³ Kimo Tom te lépi kasi Móno wene, Nyanjwe Kumande wusu

Yesus Krist. Ke teri te yi momo, nyé nday Davit,

⁴ ma ke yi Sisiñ, Njambiyé tedya nde, nyé Móno wene ke misi me bomo hene komé nyé womiya nyé ke njoka bémuy, tonje sendi nyé ne ngungudye ké.

⁵ A kwañma ne nyé yi kelo ngikwa ne wuse, kene wuse nda botu tomun ke mekando hene, né bo jay Kimo Tom, tikó temo ke yi Yesus Krist, né díno dyene bù luksa.

⁶ Wuné sendi ke njoka botu bête. Njambiyé jebama wuné, né wuné wokuna ne Yesus Krist.

⁷ Mi kéti mekana maka kene wuné botu be Njambiyé hene be díye ke Rom baka. Njambiyé ke kwadysé wuné ne temo ne hene. A jebama wuné, né wuné be botu bené. Njambiyé Sañgwe wusu nè Kumande Yesus Krist kél ngikwa ne wuné, nyé sendi wuné tete.

Temo Pol ke yotu bekriten be Rom

⁸ Mi ke kandé pa nyé Njambiyé wombe wosoko keto yun hene ne díno Yesus Krist, keto bo ke yekidye nda yi wuné tike ne temo ke yi Njambiyé ke to meneti hene.

⁹ Mi ke kelo Njambiyé mesay ne temo mbe hene, pele Kimo Tom te yi bénje Móno wene ké ké no. Njambiyé wombe ke duwe nde, yasi te yi mi lepe ké, gbakasi, yo nde, mi ke take wuné mengimo hene komé mi ngweta ne nyé ké.

¹⁰ Mengimo hene komé mi ngweta ne Njambiyé ké, mi díya nyé nde, nge nyé kwadysé, a má bute nje yey nyé mi, né mi ké bénj wuné.

¹¹ Temo mbe déke ne perepé nde, mi kén bénje wuné, né mi kwañdyé yinja yasi te yi Kimo Sisiñ nya mi ké nyé wuné, né wuné be ne deti ne ngbingim.

¹² Ma yo nde, mi jéki ké pë yun, né wuse sajgwá, baka ke nyé bessó deti, baka ke nyé sendi bessó deti. Yo ta wule ndi ke kiya tikina temo te yi wuse hene tike ke yi Njambiyé ké.

13 Wuné njɔŋ, mi díkima pɛso nde, mi ta kɛ bɛŋɛ wuné wɛtɛ yeso. Mi yeti ke kwadysé nde, wuné ndékimanjwé yo na. Ma yasi wɛtɛ, kumɔ ndana yiŋa mɛyasi ke diki peto mi. Mi kwadysa kɛ pɛ yun, nɛ mɛsay mɛmbɛ wum mɛmbumɔ ke njoka yun nda yi yo wumɛ nɔ sendi ke njoka yiŋa mɛkandɔ kɛ.

14 Yo nde, mi yâkaŋgwé kɛ lɛpo Kimɔ Tom nyɛ botu bete be yeti Beyuden baka, kɛ lɛpo sendi nyɛ botu bete be yeti ke duwɛ jongwé baka. Mi yâkaŋgwé kɛ lɛpo nyɛ botu be duwà yasi, kɛ lɛpo sendi nyɛ botu bete be yeti ke duwɛ yaŋa baka.

15 Yo dete, temɔ mbɛ dɛkɛ nɛ pɛrɛpɛ nde, mi kɛn kɛ lɛpo Kimɔ Tom te nyɛ wuné botu bete be dîyɛ sendi ke Rom baka.

16 Mi yeti ne njɔŋ lɛpina Kimɔ Tom na, kɛto yo ŋungudysé te yi Njambiyɛ jongwé ne botu bete be tike temɔ kete baka, Beyuden dîj nje b̄u botu bete be yeti Beyuden baka.

17 Kimɔ Tom te ke tedye nda yi Njambiyɛ kelɔ nde, mumɔ b̄eki ne ŋgbɛŋ ke mbɔmbu wene kɛ. Mumɔ b̄eki ne ŋgbɛŋ ke mbɔmbu Njambiyɛ ndi ne njɛ tikina temɔ ke yene. Yo nda yi yo kɛtinate ke mɛkana mɛ Njambiyɛ nde: <Mo te yi Njambiyɛ si pɛso nde, a mɛ ne ŋgbɛŋ ke mbɔmbu wene kɔ ta j̄u ndi ne njɛ tikina temɔ te yi nyɛ tike ke yene kɛ.›

Bomɔ hɛnɛ ne mɛjɔsɔ ke

mbɔmbu Njambiyɛ

18 Njambiyɛ ke tedye ŋgambi ne wule ke dîyobɔ sunjwé ne bɔmɔ hɛnɛ te be paye nyɛ, kelɔ kwalɔ kɔtu mɛkele hɛnɛ yí mbasɔ ne gbakasi baka.

19 Njambiyɛ kelma dete, kɛto bɔmɔ yakama duwɛ nde, a kete, kɛto mɛyasi mɛte yi tedye dete kɛ ke bɛŋna ne loŋgo loŋgo ke misi man, kɛto a sima tedye bo yo.

20 Gbate, mumɔ ti yaka bɛŋɛ Njambiyɛ ne misi na. Ma ko dete, bɔmɔ ke kaŋɛ misi bɛŋɛ ne mɛyasi

mɛte yi nyɛ kusuma ke ŋgimɔ te yi nyɛ kusuma ne mbokɔ kɛ. Bo ke bɛŋɛ ne nje te yite nde, a ne ŋguŋgudysé te yi dîyɛ kpo ne kpo, bɛŋɛ sendi nde, nyɛ kete gbate. Dete, kine mumɔ wɛtɛ ne wɛtɛ yakama lɛpo nde, a kine mɛjɔsɔ na,

21 kɛto bo ma duwɛ dukwɛ nde, Njambiyɛ kete, ε bo yɔkwɛ dîyɔ kine sombile nyɛ nda yi bo yâkaŋgwé kelɔ ne Njambiyɛ kɛ na. Bo t̄i nyɛ nyɛ wosoko na. Mɛtake man kpalmɔ nje kɛ ndi ke lem mɛyasi. Dyanɔ kpalmɔ nje duwɛ ke mɛtemɔ man, ε yitil nje namɔ yo ne pitik.

22 Bo díkima dñngwé beti take nde, bo botu be dyanɔ, ase nde, bo kpalmɔ nje bɛ belem.

23 Ne nde, bo sômbila mɛluksa mɛ Njambiyɛ te ε ti gwáki kɔ, bo kpalmɔ tiko yite ne nyɛk kpalo kelɔ yekambyiɛ mumɔ te ε gwe kɔ kanɔ yo. Bo kelma yekambyiɛ bɛnɔn nɛ yi gbela bonyamɔ nɛ yi bonyamɔ bete be dulma dulmaŋgwé baka kanɔ sendi yo.

24 Yo kɛto te yite yi Njambiyɛ kinma ne bo kelɔ nde, bo nyɛki bo ke kelna mɛkele mɛ mɛmi bɛŋgwé bɛya mewobɔ mɛ temɔ yan, nɛ bo ne ŋguru wan wuŋgwé yotu yan.

25 Bo kpalmɔ tiko gbakasi te yi Njambiyɛ punja nyɛ mumɔ kɛ, nyɛ bɔ ke ja. Bo kpalmɔ kanɔ kelɔ mɛsay nyɛ mɛyasi mɛte yi nyɛ kusuma kɛ, tiko nyɛ, mɔ te ε kusuma yo kɔ. Ma yo nyɛ yi bɔmɔ yâkaŋgwé lukse kpo ne kpo, *amen.

26 Yo kɛto te yite yi Njambiyɛ kinma bo kelɔ nde, bo b̄eki ne bɛya mewobɔ mɛte yi wuŋgwé ne yotu yan. Yori ne nde, bɔma dîyɛ bɛnɛ bɛmbam nda yi Njambiyɛ kombila kɛ, bɔma ne bɔma mɛ kpalo dîyɔ tandɛ yan.

27 Dete sendi, bɛmbam tikima dîyɔ mbam bɛnɛ nyari nda yi Njambiyɛ kombila kɛ, ε kongwɛ nyiŋɛ bo yotu, bɛmbam ne bɛmbam mɛ kpalo dîyɔ tandɛ yan kelɔ yasi te yi nyɛ njɔŋ tandɛ yan bɛmbam. Bo saŋgwama ne pɔnsi ke yotu yan yi

yakama ne bo beñgwé yasi te yi bo kelma yi jatidye kol ke beya nje.

²⁸ Ma nda yi bo ti kwadysé duwé Njambiyé kéké, e Njambiyé kiné bo keló nde, dýano dýan békí kotute yi keló ne yasi te yi mumó ti yaka keló na.

²⁹ Temó yan tondunate ne kwaló kótu mékéle héné nè kwaló beya yasi héné. Yo sendi tondunate ne kwaló nyéna temó héné ke meyasi me meneti nje bù kwaló likisi héné. Bo ne nyangwé temó budyate. Metaké mete yi wona bomó sima tondó sendi ke temó yan. Dýano te yi metandó nè yi mesebilá nè yi soso sima tondó sendi dete ke temó yan. Bo botu be sòkwa numbu,

³⁰ botu be kutu nè botu be payé Njambiyé. Bo botu be janji nè botu be mbénó. Bo botu be bendidye yotu ne gbélate. Bo sendi be mbendó be kusuna jónja beya medýano yi keló ne beya yasi. Bo bónó be mbandó sungwé ne besangwé ban nè benyangwé ban.

³¹ Bo kiné dýano na. Bo ti tónjukwé meyasi mete yi bo si kpo kéké na. Bo kiné mékwdya ke temó na, bo ti gwáki ngwéte bésó na.

³² Bo ke duwé dukwé nde, botu bête be kelé njel mékéle nda yite baka yâkañgwé sañgwa ne són. Ko dete, bo ke kéké mbombu yi keló njel mékéle nda yite. Ma yeti ndi nde, bo ke keló mékéle mete na, yasi wéte, bo ke tongidye jayé sendi botu bête be kelé beya mékéle mete baka.

2

Kasi pesina josi

¹ Ma dete, we mo te e jöse bésó kó, ko we békí nda, we ti yaka léró nde, we kiné mejósó na, keto we ke jöse bésó, kpaló nje keló ndi kiya meyasi mete yi bo kelé kéké. Dete, we ne nguru wó ke keló nde, léri bál ke to yó.

² Ma wuse ke duwé nde, Njambiyé jósá botu bête be kelé dete baka ne to te ne ngbenj.

³ We mo te e jöse botu bête be kelé dete, kpaló keló ndi nda bo kó, 'we táká ka nde, we ta diyo ke josi Njambiyé?

⁴ Yite nde, 'we yélkwé Njambiyé keto nyangwé ngikwa te yi nyé kelé ne we kéké? 'We yélkwé sendi nyé, keto a ke gbiwo we? 'We yélkwé ka nyé, keto a ti pónsa we nedó na? 'We yeti ke duwé nde, Njambiyé kéké ngikwa ne we dete, né we yenja temó na?

⁵ Ma temó yó ne keskere, yo ti yaka senjó na, dete we ke keló nde, Njambiyé wóku ngambi ne we kwáto te kumó ke yesó te yi njoj ne ta tusiye kéké. Yo ta bëe yesó te yi nyé ta tedye nde, a jósá yasi ne ngbenj.

⁶ Njambiyé ta nyé mumó héné sol beñgwé mékéle méné.

⁷ Banja bomó ke keló tiñ te yi keló kimó yasi, sá nje te yi bëe ne meluksa me Njambiyé. Bo sáñ sendi nde, Njambiyé tóndu bo, nyé bo jongwé te yi kiné njena na. A ta nyé bo jongwé te yi kpo ne kpo.

⁸ Ma yasi wéte, ke yi botu bête be lú dyambi ne nyé beno gbakasi kutudya kpaló beñgwé kótu mékéle baka, Njambiyé ta tedye kwana temó nè nyangwé ngambi ne sungwé ne bo.

⁹ A ta tedye nyangwé mebóné nyé mumó héné e kelé beya yasi kó, mo te ta gwe wó ngwanjwa. Yo ta bëe dínj Beyuden nje bù botu bête be yeti Beyuden baka.

¹⁰ Ma yasi wéte, a ta lukse tóndó nyé tete nyé mumó héné e kelé kimó yasi kó. Yo ta bëe dínj Beyuden nje bù botu bête be yeti Beyuden baka,

¹¹ keto Njambiyé yeti ke gwe mbéri misi mumó na.

¹² Bomó héné be kelé beya yasi kiné pa duwé membonga me Njambiyé te yi Moyisi ketima kéké ta gwe yambile, keto beya yasi te yi bo kelma kéké, yeti keto bo ti duwé membonga mete na. Yasi wéte, bomó héné te be si duwé membonga mete nje keló beya yasi baka, Njam-

biyε ta jōse bo bēngwε mεmboŋga mεte.

¹³ Yo nde, Njambiyε ti pεsi nde, mumɔ mε ne ηgbεŋ kε mbombu wene, ηge nyε si woko ndi mεmboŋga woko na. Yasi wεtε, yo mɔ te ε woke kelɔ yasi te yi mεmboŋga lεpε kέ, yo mbete yi Njambiyε ta pεsɔ nde, a mε ne ηgbεŋ kε mbombu wene.

¹⁴ Botu bete be yeti Beyuden baka yeti ke duwε mεmboŋga mεte yi Møyisi ketima kέ na. Ma ηge bo ne ηguru wan diki kelɔ mεyasi mεte yi mεmboŋga lεpε kέ, yo tεdya komεte nde, temɔ yan ke diki tεdye bo nde, bo kēl dεte, ko bεkɔ nde, bo yeti ke duwε mεmboŋga mεte na.

¹⁵ Ηge bo kele dεte, bo ke tεdye nde, Njambiyε nya dyanɔ mεyasi mεte yi mεmboŋga diyε nde, mumɔ kēl kέ ke moy mεtemɔ man. Temɔ yan ke tεdye dεte, sendi mεtakε man ke diki ndeyε bo ho tondɔ bo bēngwε yasi te yi bo kele kέ.

¹⁶ Meyasi mεte yi dīyε muka sɔdysate ke joŋgwε bɔmɔ kέ ta pundɔ puyε ke yesɔ te yi Njambiyε ta kwā ne Krist Yesus yí jōse ne bo kέ. Kimɔ Tom te yi mi pelε kέ ke lεpɔ dεte.

Kasi teri Beyuden

¹⁷ Ma wε ke lεpɔ nde, wε Beyuden, wε ne bībina temɔ nde, yanɔ tī kelɔ wε na, kεto wε ke duwε mεmboŋga me Njambiyε. Wε ke dūngwε beti nde, Njambiyε, nyε kpasa Njambiyε wɔ.

¹⁸ Ma nduku, 'wε ke duwε yasi te yi Njambiyε kwadfyε kέ? Wε ke kombile duwε sendi nembina faj kimɔ yasi te yi wε yākaŋgwε kelɔ kέ, kεto mεmboŋga tεdya wε yo.

¹⁹ Ke yɔ, wε lεpi nde, wε mɔ te ε ηgbɔsε botu bete be ne dībina misi baka, wε mɔ te ε paniyε puyε nyε baka be ke moy yitil baka.

²⁰ Wε lεpi sendi nde, wε mɔ tεdya yasi nyε botu bete be kinε dyanɔ baka, lεpɔ nde, wε mɔ tεdya yasi nyε botu bete be nda bēngbanda

baka. Wε lεpi dεte, kεto wε ke duwε mεmboŋga, duwε mεyasi hεnε nè gbakasi te yi diyε ke moy mεmboŋga mεte kέ.

²¹ Wε mɔ te ε tεdye bεsɔ yasi kɔ, ma ηge ba yi wε ti tεdya sendi yotu yɔ yasi te kέ? Wε mɔ te ε pele nde, mumɔ tī gubu kɔ, ma ηge ba yi wε nje gubɔ sendi kέ?

²² Wε mɔ te ε pele nde, mumɔ tī kel wanja kɔ, ma ηge ba yi wε nje kelɔ sendi wanja kέ? Wε mɔ te ε bεnε bāja benjambiyε kɔ, ma ηge ba yi wε nje nyiŋε mεmbanjɔ man bū mεyasi mεte yi wokuna ne bo kέ?

²³ Wε mɔ te ε dūngwε beti kεto duwε mεmboŋga me Njambiyε kɔ, ma wε ke kpalo wuŋgwε dīnɔ Njambiyε, kεto wε ke yaŋgile mεmboŋga mεne.

²⁴ Yo nda yi yo kεtinate ke mεkana me Njambiyε nde: <Botu bete be yeti Beyuden baka ke lεpɔ lεpi gbutu sungwε ne Njambiyε kεto yun.>

²⁵ Ma ηge wε kele mεyasi mεte yi mεmboŋga lεpε kέ, yite pεsina yotu yɔ yi bembam yi bo pεsima kέ ta kame wε. Yasi wεtε, ηge wε nje yaŋgile mεmboŋga, komεte, yo mε nda bo tī pεsε wε na.

²⁶ Ma ηge mɔ te yi bo tī pεsε nyε kɔ kele mεyasi mεte yi mεmboŋga lεpε kέ, 'wunε tάka ka nde, Njambiyε tī yaka jayε nyε nda mɔ te yi bo sima pεsɔ kɔ na?

²⁷ Wε, mɔnɔ Beyuden ke duwε mεmboŋga mεte yi Møyisi ketima kέ kumɔ njenα. Bo pεsima sendi wε, ma wε ke kpalo yaŋgile mεmboŋga mεte. Ma ηge mɔ kandɔ te yi bo ti pεsi bo baka kpalo kelɔ yasi te yi mεmboŋga mεte lεpε kέ, 'wε tάka nde, a tī pεsɔ jɔsi yɔ na?

²⁸ Yeti yasi te yi mumɔ bεnε bεnε kε misi kέ tεdye nde, mɔ te faj mɔnɔ Beyuden na. Sendi, yeti yasi te yi mumɔ bεnε bεnε kε yotu mumɔ kέ tεdye nde, yite faj pεsina mbam na.

²⁹ Ma bo dúkwε faj mɔnɔ Beyuden ke yasi te yi wule ke moy

temo ne ké. Fan pésina mbam, yo mésay mète yi Kimo Sisiñ kele ke temo mumo ké, yeti membonga mète yi mumo kete keto ke kele mésay mète na. Yo njel fan móno Beyuden te mbete be ne meluksa. Meluksa mète yite wúla ke yi Njambiyé, yeti ke yi bomo na.

3

1 Ma dete, mo Beyuden kwáj mo te ε yeti Beyuden kó ke ήge? 'Sendi, mepesina mète yi Beyuden kele kékáma bo ke ήge?

2 Ma meyasi menori hénε yiba kpasa meyasi ke menje hénε ke yan. Bosa yasi, yo nde, Njambiyé bojma mélépi mené kaŋε nyé bo.

3 He ta lepo ba ndana ne ήge? Ήge be nde, banja ke njoka yan t̄ tike temo ke mélépi mète yi Njambiyé lepima ké, 'Njambiyé má diyó kiné tonje meyasi mète yi nyé sima kpo kék?

4 Ko mbet na. Bomo hénε dûkwé nde, Njambiyé lépi ndi gbakasi, ma mumo hénε lépi ndi ja. Yo nda yi yo kétinate ke mèkana me Njambiyé nde: <Bomo dûkwé nde, we Njambiyé, we lépi ndi gbakasi ke meyasi mète yi we lepe ké. Sendi, ήge wúne bomo teme ke josi, we ta kabó lepi.>

5 Ma kótu mèkele mète yi wuse kele kék ke tedye nde, Njambiyé ne ήgben. Ma dete, he yakama lepo ne ήge? 'He kina lépi nde, Njambiyé kél meyasi kóture komé nyé punje ήgambi ne tedye wuse mèbónē kénan? Ma mi ke lepina dete nda yi bomo yakama lepina kék.

6 Yasi wete, ko yo yeti dete na. 'Ma ήge Njambiyé kele kótu mèkele, a má ne keló nan yí pessó ne josi botu be mèneti maka?

7 Sendi, ja te yi mi kele kék ke kpaló keló nde, Njambiyé tédya ne sañsañ kwá to te nde, nyé ne ήgben. Yo ke keló nde, meluksa mené púndu puyé. 'Ma dete, a ta joso mi nde, mi mo mèbeyó keto ήge?

8 Ήge be nde, meyasi kélñajgwé dete, 'yite he kina lepi nde: <He kél

beya meyasi, né kimó meyasi nejé pundu kete na? Banja bomo ke díki peso lepi nyé ke numbu su nde, wuse ke díki lepo njel mélépi mète yite. Lepi ta baló ke to yan, bo má sañgwa ne mèbónē mète yi yakama ne bo kék.

Bomo hénε kelma mèbeyó

9 'He ta nejé lepo ba ndana ne ήge? 'Wuse Beyuden kwá ka bessó bomo? Ko na, keto he sima si tedye nde, ko Beyuden ko botu bête be yeti Beyuden baka, mèbeyó ke namo bo hénε.

10 Yo nda yi yo kétinate ke mèkana me Njambiyé nde: <Kiné mumo wete ne wete ε kelé yasi ne ήgben na, ko wete.

11 Kiné mo te ε ne dýano na. Kiné mo te ε sá nejé te yi duwe Njambiyé na.

12 Bo hénε sima jató ke beya nejé. Ko bo yeti ne deti te yi keló yiná yaña na. Kiné wete ne wete ke njoka yan ke keló kimó yasi na, ko wete.

13 Ngóngelé yan ke bojna ne bojsoñ te yi diye nyasé kék. Mèdyem man, yo yí sebila bomo. Mada bonyoñe ke nji mèdyem man.

14 Numbu yan tonduma ne mèkita nè mélépi mète yi lú mumo ke temo nda soro kubu.

15 Bo nedó te yi kék punje mèkiyó.

16 Bo ke bekidye bomo tikó bo ke mèbónē ke mbey hénε te yi bo kwá kete.

17 Bo yeti ke duwe nejé te yi nyé mumo tete kék na.

18 Kambina Njambiyé yeti ne mbet ke dýano dýan na.>

19 He duwá nde, yasi hénε te yi membonga lepe kék, yo lépi ndi nyé botu bête yi membonga mète njá keto yan baka, né bomo hénε díbi numbu, né botu be mèneti maka hénε duwe nde, bo ne mèjso ke mbombu Njambiyé,

20 keto Njambiyé ti pési nde, mumo me ne ήgben ke mbombu wene, keto kelna meyasi mète yi membonga lepe kék na. Keto siya yasi te yi membonga kele, yo ndi tedya mumo mèbeyó mené.

Nje te yi Njambiyε joηgwε

ne mumɔ kέ

21 Ma ndana Njambiyε ke tedye wuse nda yi nyε pesε nde, mumɔ yakama bε ne ηgbεŋ ke mbɔmbu wene kine kwɑ ne nje membonja na. Membonja mete yi Moyisi ketima kέ nè botu be punja melepi me Njambiyε njá lepo sendi dete.

22 ε nde, Njambiyε pεsi nde, mumɔ me ne ηgbεŋ ke mbɔmbu wene ne nje tikina temo ke yi Yesus Krist. Njambiyε kέ dete ne bomo hene te be tike temo ke yi Yesus baka, keto a yeti ke nembe njoka bomo na.

23 Yo nde, bomo hene kelma mεbeyɔ, ε Njambiyε soŋe meluksa menε ke yotu yan.

24 Ma Njambiyε ne ηgikwa, dete a pesima nde, bo me ndana ne ηgbεŋ ke mbombu wene ne gbulate. A kelma dete ne nje mεkolna mete yi Krist Yesus njá nje kolɔ ne bo kέ.

25-26 Njambiyε tɔkuma Yesus yi nyε ne sadaka, na gwe punje mεkiyo menε yí soŋe ne ηgambi Njambiyε ke mεbeyɔ mete yi bomo kelma kέ. Njambiyε sóŋa ηgambi ne dete ke yi botu bate be tike temo ke yi Yesus Krist baka, nε bo bε ne te. A kwadysa tedye ne nje te yite nde, nyε ne ηgbεŋ, keto a gbisimama kine tedye bomo mεbōne ke beya meyasi mete yi bo kelma mbɔmbu kέ na. Ma ke ηgimo te yɔkɔ ndana, a ke tedye bomo nde, nyε ne ηgbεŋ. A ke kwadysa diyo ndi ne ηgbεŋ, pesø sendi nde, baka hene be tike temo ke yi Yesus baka me ne ηgbεŋ ke mbɔmbu wene.

27 Ma to yasi te yi mumɔ ta bendidye ne yotu kete kέ ba we? Kinε yanja wete ne wete na. Keto ηge? 'Keto kelna yin̄a kimɔ mεkele? Ko na. Yasi wete, yo ndi keto tikina temo ke yi Yesus, yeti keto kelna meyasi mete yi membonja lepe kέ na.'

28 Keto wuse ke take gbate nde, Njambiyε pεsi nde, mumɔ me ne ηgbεŋ ke mbɔmbu wene keto tikina temo te yite.

temo ke yi Yesus, yeti keto kelna yasi te yi membonja lepe kέ na.

29 'Yite nde, Njambiyε ndi Njambiyε Beyudεn siyε? 'Nyε yeti sendi Njambiyε te yi yin̄a mεkandɔ na? I gbate, nyε Njambiyε te yi yin̄a mεkandɔ sendi,

30 keto Njambiyε ndi wete ne wete. Yo ndi nyε nyερɔ sendi ta pesø nde nè botu bate be pesina nè baka be ti pésinangwε baka ta be ne ηgbεŋ ke mbɔmbu wene ne nje tikina temo ke yi Yesus Krist.

31 Yike yi wuse lepe kέ, 'wuse lépi ka nde, wuse lén̄ membonja me Njambiyε keto tikina temo ke yi Yesus? Já, yeti dete na! Wuse ke kpalɔ lepo nde, membonja ne kpasa misi mesay mete yi nyε kele kέ.

4

Kasi tikina temo te yi Abaraham

1 Ma he ta lepo nde ηge ke kasi sajmbambɔ wusu Abaraham? A kwedyama ba yasi te nda ke teri te yi mumɔ?

2 Njambiyε má pεsi nde, Abaraham me ne ηgbεŋ ke mbɔmbu wene wule ke yin̄a mεkele mete yi nyε kelma kέ, ma nyε yakama bendifidyε yotu. Ma ke mbɔmbu Njambiyε, yin̄a yasi te yi nyε yakama bendifidyε yotu keto te yeti na.

3 Mεkana me Njambiyε lépi nde ηge? Yo lépi nde: <Abaraham tikima temo ke yi Njambiyε, ε Njambiyε lepe ke yite nde, a me ne ηgbεŋ ke mbɔmbu wene.›

4 Yo nde, ηge mumɔ kele mesay, a yâkangwε be ne sol ke mesay mete. Ke yite, bo ti nyéki nyε yo nyéko ne gbulate na. Yo yasi te yi bo yâkangwε nyε nyε.

5 Ma ηge mumɔ ti kele yin̄a mesay dete na, ηge nyε kpalɔ tiko temo ke yi Njambiyε, nyε ε pesø nde, mo mεbeyɔ yakama bε ne ηgbεŋ ke mbɔmbu wene kó, komete, Njambiyε má lepo nde, mo te me ne ηgbεŋ ke mbɔmbu wene keto tikina temo te yite.

6 Yo dete sendi yi Davit ke lepo nde, mɔ te ε Njambiyε lepe nde, a me ne ḥgbεnε ke mbombu wene kinε pa diye nde, a pān̄ pa kelɔ yin̄a kimo mεkele kɔ ne mesosa.

7 Davit ke lepo nde: «Botu bete be Njambiyε tikima mejɔsɔ man ne ḥgwεtε soŋε mεbeyɔ man baka ne mesosa.

8 Mɔ te ε Baba Mbokɔ yeti ke lepo se kasi mεbeyɔ menε kɔ ne mesosa.»

9 'Mesosa mete bέnja ka ndi botu bete be pεsina baka? 'Ho yo bέnja sendi botu bete be ti pεsinan̄gwe baka? Kεto ke yi Abaraham, hε kasima nde, Njambiyε lepima nde, a me ne ḥgbεnε ke mbombu wene kεto tikina temo te yi nyε tikima ke yenε kε.

10 Ke yi Njambiyε lepima nde, Abaraham me ne ḥgbεnε ke mbombu wene kε, 'yite a ma pεsina ho a t̄i pa pεsina na? Kε ḥgimɔ te yite a bā ndi dete, ko a t̄i pa pεsina na.

11 Ke kɔnte yεy, ε Njambiyε lepe nyε nyε nde, a pεsinan̄gwe yí tedye nde, nyε Njambiyε pεsima nde, a me ne ḥgbεnε ke mbombu wene. A pεsima nde, Abaraham me ne ḥgbεnε ke mbombu wene kεto tikina temo te yi nyε tikima ke yenε kε, yite a t̄i pa pεsina na. Dete, Abaraham n̄jɔ nje bε saŋgwε ne bomo hεne be tike temo ke yi Njambiyε, ko botu bete be ti pεsinan̄gwe baka. Dete, Njambiyε ta lepo nde, bo me ne ḥgbεnε ke mbombu wene.

12 Abaraham sendi saŋgwε ne botu bete be pεsina baka, yeti kεto gbela mεpεsina mete yi bεnja ndi ke yotu kε na, nyε saŋgwε ne baka be tike sendi temo ke yi Njambiyε kε nɔ mbombu nda yi nyε kelma kε ḥgimɔ te yi nyε t̄i pa pεsina kε.

13 Ma Njambiyε kpoma nyε Abaraham nde, a ta kānε meneti maka nyε nyε bεnε bεnday bεnε. Yi Njambiyε kpoma dete kε, yeti kεto Abaraham kelma yin̄a yasi te yi mεmboŋga menε lepe kε na. Yo nde, a lepima nde, Abaraham me ne ḥgbεnε ke

mbombu wene kεto tikina temo te yi nyε tikima ke yenε kε.

14 Má bεki ndi nde, mεyasi mete yi Njambiyε bakiyε tike botu bεnε kε bέnja ndi botu bεtε be kelε yasi te yi mεmboŋga lepe kε, ma tikina temo te yi bomo tike ke yi Njambiyε kε gβelate. Sendi, ma yasi te yi Njambiyε kpoma kε t̄i kelna se na.

15 Ma mεmboŋga kεl nde, Njambiyε wōku ḥgambi sungwε ne bomo, kεto bo yeti ke bεngwε yo na. Ngε bε nde, mεmboŋga yeti na, yite kasi yaŋgila te yeti sendi na.

16 Dete, yasi te yi Njambiyε bakiyε tike botu bεnε kε, a kpóku yo nyε botu bεtε be tike temo ke yenε baka, na nyε bo yo ne gβelate, nε bεnday be Abaraham hεnε bε nɔ, yeti ndi kεto baka yi mεmboŋga n̄jɔ ndi kεto yan bεpɔ na, yo sendi kεto baka be tike ndi temo ke yenε nda yi Abaraham te saŋgwε wusu hεnε kelma kε.

17 Yo nda yi yo kεtinate ke mεkana me Njambiyε nde: «Mi tembidya wε, nε wε bε saŋgwε ne budyα mεkando.» Abaraham, nyε saŋgwε wusu ke mbombu Njambiyε te yi nyε tikima temo ke yenε kɔ. Njambiyε te, nyε Njambiyε te ε kele nde, bεmuŋ yɔkwε bε ne joŋ kɔ. Yo nyε kuse sendi mεyasi mete yi ti bε kwey kεte kε.

18 Abaraham tikima temo ke yi Njambiyε, bε ne bεbina temo ke yasi te yi mumɔ ti yaka bε se ne bεbina temo nde, yo yakama kelna kε. Dete, ε nyε nje bε saŋgwε ne budyα mεkando nda yi Njambiyε ma lεpi nyε nyε kε. Njambiyε lepima nyε nyε nde: «Benday bɔ ta bε budyate nda bεsisɔ bε dyobɔ.»

19 Ke ḥgimɔ te yite mεsew me Abaraham me kε nda gɔmay. A bεnja nde, yotu ne ma dugbɔ, bεnε sendi dete ke yi Sara nde, ḥgimɔ jariki sima kwɔ. Ma ko dete, Abaraham t̄i tekε ke tikina temo te yi nyε tikima ke yi Njambiyε kε na.

20 Yasi wεtε, a kā mbombu yí tiko temo ke yi Njambiyε kine nyε meso

ké yasi te yi Njambiyé kroma nyé nyé ké na. Njambiyé nya nyé dëti kë tikina temo te yi nyé tikima kë yene kék, ε nyé lukse Njambiyé.

²¹ A duwá gbaté nde, Njambiyé në dëti te yi tonjé yasi te yi nyé si kro kék.

²² Yo këto Abaraham tikima temo dëte, ε Njambiyé lëpë nde, a më në ngbeñ ke mbombu wene.

²³ Yo këtinaté kë mëkana më Njambiyé nde: < Njambiyé lëpima nde, a më në ngbeñ ke mbombu wene. > Yi bo këtima dëte kék, yo yeti ndi këto Abaraham nyero na,

²⁴ yo sendi këto su, wuse botu bëte be tike temo te yi Njambiyé te ε womiya Nyangwé Kumande wusu Yesus sonje ke njoka bëmuñ kó. Njambiyé ta lëpë sendi nde, wuse më në ngbeñ ke mbombu wene.

²⁵ A kañma nyé nyé bomo nde, bo wôku nyé këto beya mëkele musu. ε nyé nje womiyé nyé, né wuse nje bë në ngbeñ ke mbombu wene.

5

Wuse më në te sine bë Njambiyé

¹ Dete, Njambiyé pesima nde, wuse më në ngbeñ ke mbombu wene këto tikina temo te yi wuse tike kë yene kék. Ma dëte, wuse më ndana në te sine bë Njambiyé në nje Nyangwé Kumande wusu Yesus Krist.

² Yo nyé bûte nje nyé wuse bû wuse kë nò ke yi Njambiyé, na kel kimo yasi në wuse, këto wuse kë tiko temo te yi Yesus. Wuse më dïyo ndana në ngbingim ke møy ngikwa te yi Njambiyé kele në wuse kék. Wuse ke sosa, këto wuse në bibina temo nde, wuse ta bë sendi në mëluksa më Njambiyé.

³ Wuse ti sôsañgwé ndi këto te yite nyero na. Yasi wëte, ko ke møy mëbône wuse kë sosa sendi, këto hë duwá nde, mëbône kë kame wuse, né wuse bë në tiñ te yi gbiñ mëyasi.

⁴ Kelna tiñ ke kame wuse, né wuse sum kol ke mëbobilan. Ma sumna kol ke mëbobilan ke kame wuse,

në wuse bë në bibina temo kë yi Njambiyé.

⁵ Yo nde, nge wuse bë në bibina temo dëte kë yi Njambiyé, wuse tî biye sôsô mewuru na, këto a sima si tonjé mëkwadya mënë kë moy mëtemo musu në nje Kimô Sisiñ te yi nyé nya wuse kék.

⁶ Yo nde, mbombu kë ngeimô te yi wuse tî bë në dëti te yi kelô yinjá kimô yasi, *Krist njá nje gwe këto su botu bë mëbeyo kë ngeimô te yi Njambiyé pesima kék.

⁷ Ko nde, mumô jôñnañgwé në ngbeñ ke mënëti, yo sulnate nde, wëte mumô jâya sôñ këto ne. Ma nge mumô bë në kpeskeré, wëte mumô yakama jayé sôñ yari këto ne.

⁸ Ma Njambiyé kë tedye në nyé wuse nde, a kwadysa wuse, këto Krist njá gwe këto su piñj te yi wuse bë ndi botu bë mëbeyo kék.

⁹ Ma nge bë nde, në nje mëkiyô mënë Njambiyé pesima nde, wuse më në ngbeñ ke mbombu wene, 'sunjwa në joñgwa su? 'A ta dïyo kiné joñgwé ka wuse kambô në ngambi Njambiyé na?

¹⁰ Yo nde, mbombu wuse bë bëpendô bë Njambiyé. Ma ndana Njambiyé njá jañgwé njoka në sine bo në nje sôñ Môñô wene. Ma nge bë nde, Njambiyé njá jañgwé njoka su dëte, 'sunjwa në joñgwa su? 'A kina joñgwé gba wuse sendi këto Môñô wene në joñ na?

¹¹ Ma yeti ndi mëyasi mëte yite siyé na. Yasi wëte, wuse ndana në mësosa në Njambiyé, këto a kwañma në nje Kumande wusu Yesus Krist yí jañgwé në njoka në sine bo.

Njoka Adam nè Yesus Krist

¹² Dete, nda yí mëbeyo nyijma kë to mënëti në nje mumô wëte, nda mëbeyo kelma nde, mumô sômbu sôñ, dëte sôñ njá nje nyanja në bomo hëne, këto bo hëne kelma mëbeyo...

¹³ Yo nde, mëbeyo bë kë to mënëti piñj te yi Njambiyé tî pa nyé Moyisi

membonga na. Ma ke ηgimō te yi membonga mete ti be kete kē, Njambiyē tī ba mēbeyō me bomō na.

14 Ko dete, kande ke ηgimō Adam kumō ke Møyisi sōŋ namma bomō, ko nde, bomō hēne ti kelē beya yasi yançila mbonja nda yi Adam kelma kē na. Jongwe Adam ke kande tedye wuse kwalā mbaña mō te ε ta duwε nje kō.

15 Yasi wete, yançila mbonja te yi Adam kelma kē nē ηgikwa te yi Njambiyē kelma ne wuse kē yeti wete na. Yo gbate nde, ndi keto yançila mbonja wete yi mumō wete kelma kē, bomō budyate njā sōmbo sōŋ kete. Ma yasi wete, ηgikwa te yi Njambiyē njā nje kelō ne bomō kē njā kwā to te hēne. A nya sendi bomō mēkombila ne gbēlate kwā to te ne nje mumō wete, Yesus Krist.

16 Ma beya yasi te yi mumō kelma kē nē kimō yasi te yi Njambiyē njā nyε wuse ne gbēlate kē ke kelō mesay dēle dēle, keto Njambiyē jōsuma yançila mbonja wete te yi mumō wete kelma kē, ε nyε pēse nde, lepi balma keto bomō hēne. Ma kimō yasi te yi Njambiyē njā nyε wuse ne gbēlate ke kōŋ budya yançila membonga menē kē kpålma kelō nde, a pēsi nde, wuse me ne ηgbenj ke mbōmbu wene.

17 Nge be nde, yançila membonga mete yi mumō wete ne wete yançila kē kelma nde, sōŋ nām bomō hēne, 'sun̄gwā ne jongwe te yi botu bete be Njambiyē kelē nyangwe ηgikwa ne bo, pēsō nde, bo me ne ηgbenj ke mbōmbu wene ta be no kē? 'Bo kina jū, namō sendi yasi ndi keto mumō wete ne wete, Yesus Krist na?

18 Dete, nda ndi mumō wete yançila membonga, ε Njambiyē pēsō nde, yo bomō hēne bale lepi kē, dete sendi, keto ndi mumō wete kelma yasi te yi ne ηgbenj, Njambiyē ke pēsō nde, bomō hēne me ne ηgbenj ke mbōmbu wene. Pēsinatē dete ke nyε bo jongwe.

19 Ma ndi keto mumō wete ti wokuna ne Njambiyē, ε bomō

budyate nje be botu be mēbeyō ke mbōmbu wene, dete sendi, keto mumō wete wokunama ne nyε, a ta pēsō nde, bomō budyate me ne ηgbenj ke mbōmbu wene.

20 Ma membonga njā dīya, né mēbeyō nyεbi. Ma komē mēbeyō nyεbē kē, ηgikwa te yi Njambiyē kpålma nje kwā to te.

21 Dete, nda yi mēbeyō namma bomō ne nje te yi sōŋ kē, dete sendi, ηgikwa te yi Njambiyē ke namō wuse ne nje te yi nyε pēsō nde, wuse me ne ηgbenj ke mbōmbu wene kē, né wuse be ne jongwe te yi kpo ne kpo ne nje Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist.

6

Sine be Yesus Krist gwā

nje womiyē sendi

1 Ma he ta nje lērō ba ndana nde nge? 'He ta kē ka mbōmbu joŋna ke mōy mēbeyō, né Njambiyē kel ηgikwa ne wuse kwā to te?

2 Ko mbet na. Wuse sima gwe duwε ke deti te yi mēbeyō bā nō kwey kē. 'Ma he ta nje yōkwē joŋna ne kōkō ke mōy mēbeyō keto nge?

3 'Wune ke ndekima ka nde, wuse hēne te yi bo tōruma ke mōrōku yī saŋgwē wuse sine be Krist Yesus baka, bo ti tōpa ka wuse yī saŋgwē wuse sine be Yesus ke sōŋ ne na?

4 Dete, wuse gwā, ε bo pumbē wuse sine be Krist ne nje tōpuna su ke mōrōku, né wuse nje joŋna ndana ne jōŋja jongwe nda yi Da womiya sendi ne *Krist ke njoka bemuŋ ne ηguŋgudye mēluksa menē kē.

5 Ma sine be Krist me sendi saŋgwate wete ke sōŋ te yi nyε gwā kē. Dete sendi, sine be Krist ta be saŋgwate wete ke womiya te yi nyε womiya kē.

6 Wuse duwā nde, ke yi Krist gwā nō ke kroa kē, Njambiyē ηgbama sendi njombu jongwe dīyusu ke kroa bēne be Krist, na soŋ deti kelna mēbeyō te yi dīyε ke yotu su kē,

ma wuse me nje kē mbombu yí diyo bala mεbeyo.

⁷ Keto nge mumo si gwe, benε mεbeyo yeti se ne yanja na.

⁸ Ma nda yi sinε be Krist sima gwe kē, wuse ke tikc temo nde, sinε be Krist ta jū sendi.

⁹ He ke duwe sendi nde, Njambiyε womiya nyε soŋε ke njoka bεmuŋ, a tī kala gwe se na. Soŋ yeti ne yin̄a d̄eti se ke yotu ne na,

¹⁰ keto a gwā ndi tu wete ne sat. A gwā yí soŋε mεbeyo me bomo. Ma ke joŋgwε te yi nyε joŋna ndana kē, a joŋnaŋgwε yí lukse Njambiyε.

¹¹ Dete, wune sendi, wune bōŋ mεyotu mun nda wune sima gwe d̄uwε ke d̄eti te yi mεbeyo bā nō kwey kē. Ma ndana, wune bōŋ mεyotu mun nde, wune ne joŋ yí lukse Njambiyε, keto wúne be Krist Yesus me saŋgwate.

¹² Nda yo dete kē, wune tī jaya nde, mεbeyo kēn mbombu yí namo mεyotu mun yi ta si gwe kē, né wune kel beya mewobō mεte yi yotu diye kē na.

¹³ Wune tī boŋ se medoku mεyotu mun nda mεjōle nyε mεbeyo yí kelō ne kōtu mεkele na. Yasi wete, wune kpāl kaŋε mεyotu mun nyε Njambiyε nda boŋ bεte be gwā nje jū baka. Wune bōŋ medoku mεyotu mun nda mεjōle nyε Njambiyε yí kelō ne ngebej mεkele.

¹⁴ Ma mεbeyo yeti se ne yin̄a d̄eti ke yotu yun na, keto yeti membonja mεte yi Moysi ketima kē name wune na. Yasi wete, yo n̄gikwa te yi Njambiyε kele ne wune kē name wune.

¹⁵ Ma nge ba? 'He ta kelō ka beya mεkele, keto yeti membonja name wuse na? 'He ta kelō ka d̄ete, keto yo n̄gikwa te yi Njambiyε kele ne wuse kē name wuse? Ko mbet na.

¹⁶ 'Wune yeti ke duwe ka nde, nge we bā yotu nyε mumo nde, we ta wokuna ne nyε, we me bala mo te yi we wokuna ne nyε kō na? Yo nde, we yakama be bala mεbeyo yí kē ne mumo ke soŋ ho be bala Njambiyε

yí kelō mεyasi ne ngebej ke mbombu wenε.

¹⁷ Yasi wete, wosoko ne Njambiyε, keto kwεy wune bā bebala be mεbeyo, ma ndana wune kpalm̄a bεngwε njel tedya mεlepi me Njambiyε te yi bo tedya wune kē ne temo yun hene.

¹⁸ Njambiyε sima soŋε wune ke diyo bala mεbeyo kpalo nje kelō nde, wune njaki nje be bebala be kelna ngebej mεkele.

¹⁹ Mi ke lepina dete nda yi bomo yakama lepina kē, keto wune ne metekō yí wokō yasi nedō. Wune boŋma medoku mεyotu mun kwey nda bebala yí kelō ne mεkele me mεmi, yí kelō sendi ne yasi te yi membonja bεne kē. Wune kelma dete yí kelō ne kwalō mεyasi hene te yi membonja bεne gbate kē. Ma dete ndana, wune kpāl bā medoku mεyotu mun nda bebala yí kelna ngebej mεkele, né wune joŋna pupunate ke mbombu Njambiyε.

²⁰ Ma komε wune bā kwey bebala be mεbeyo kē, wune tī be bebala be kelna ngebej mεkele na.

²¹ Kim̄ yasi te nda yi wune njā be nō ke kelna beya mεkele mεte yite kē? Ndi njōn njā nje tika ne wune muka ke kelna mεkele mεte, keto yí sidye nō, mεkele mεte kēl nde, mumo sōmbu soŋ.

²² Ma ndana, Njambiyε sima soŋε wune ke diyo bala mεbeyo. Wune me ndana bebala bεne. Kim̄ yasi te yi wune nje be nō ke yite kē, yo nde, Njambiyε kelma nde, wune joŋnaŋgwε pupunate ke mbombu wenε. Dete, yí sidye nō, yo ta kelō nde, wune bēki ne joŋgwε te yi kpo ne kpo.

²³ Ma sol te yi mεbeyo nyε mumo kē, yo soŋ. Ma yasi wete, yasi te yi Njambiyε nyε mumo ne gbεlate kē, yo joŋgwε te yi kpo ne kpo, keto sinε be Nyan̄gwε Kumande wusu Krist Yesus me saŋgwate.

Kasi dīyə bala membonja

¹ Wunε njɔŋ, mi lépinançwε nyε botu bete be kε duwε yasi te yi bo jeba nde məmboŋga baka. 'Wunε kε ndekima ka nde, məmboŋga békí nε deti kε yotu mumo ndi kε ɳgimō te yi nyε ndi ne joŋ kέ?

² Yo dete yi məmboŋga kidyε nde, njε nyari bε ne mbam piŋɔ te yi njom ndi ne joŋ, nya te tī tiki nyε kε womanja na. Ma yasi wεtε, njε nyom gwe, məmboŋga mεte yeti se ne deti te yi kidyε nyε nde, a tī kεn kε bō wεtε mbam na.

³ Dete, njε nyε tike njom kε gwa mbaŋa mbam piŋɔ te yi njom ndi ne joŋ, yite bo ta lεpɔ nde, nyε nya mewanja. Ma yasi wεtε, njε nyom gwe, yite nyari dūwā ke moy məmboŋga mεte. Dete, njε nyε kε gwa mbaŋa mbam, bo tī lεpɔ nde, nyε nya mewanja na.

⁴ Wunε njɔŋ, dete wunε sendi, wunε bōŋ mεyotu mun nda wunε sima gwe dūwε ke deti te yi məmboŋga bā nō kέ ne njε sɔŋ *Krist, né wunε njε wokuna ne mbaŋa mumo. Wunε wókunaŋwε ndana ne mō te yi Njambiyε womiya soŋε ke njoka bεmuŋ kō, né wusε njε kel kimō mεkele yí lukse ne Njambiyε.

⁵ Ma kε ɳgimō te yi wusε dīkima bεŋgwε bεya mεyasi mεte yi mumo gōre kέ, bεya mewobø dīkima kelø mesay ke mεyotu musu yí kelø mεyasi mεte yi ta kelø nde, wusε sōmbu sɔŋ. Bεya mεyasi mεnɔri, yo məmboŋga dīki sesidye wusε nde, wusε kēl yo.

⁶ Ma ndana, wusε yeti se bala məmboŋga na, kεto wusε sima gwe dūwε ke deti te yi məmboŋga mεte dīkima ndadye wusε nda bebala kέ. Wusε me kelø mesay ndana nyε Njambiyε ne jɔnja bō mesay te yi Kimō Sisiŋ nyε wusε deti te yi kelø kέ, yeti se bεŋgwε njombu bō mesay te yi məmboŋga mεte yi bo kεtima tedye kέ na.

Məmboŋga nè kasi mεbeyɔ

⁷ Ma hε ta njε lεpɔ ba ndana nde njε? 'Məmboŋga mε Njambiyε ka bεya yasi? Ko mbet na. Yasi wεtε, məmboŋga kpalmα tedye mi yasi te yi bo jeba nde mεbeyɔ kέ. Yo nde, məmboŋga má dīy kinε lεpɔ nde: <Kρε, wε tī gōru yasi na,> ma mi tī duwε yasi te yi bo jeba nde bεya gōruna yasi kέ na.

⁸ Ma mεbeyɔ kwaŋma ne njε məmboŋga yí sōmbø ne kimō njε te yi nyε ne kwalø bεya gōruna mεyasi hεnε kε temø mbε. Yo nde, kinε məmboŋga na, ma mεbeyɔ mun yasi.

⁹ Ke yembε, ke ɳgimō te yi mi dīyma kinε pa duwε məmboŋga kέ, mi joŋnama lale kinε take yaŋa na. Yasi wεtε, komε mi ma njε duwε yasi te yi məmboŋga lεpε kέ, ε mεbeyɔ njε ju,

¹⁰ ε mi gwe mbε. Dete, yasi te yi məmboŋga lεpε yi bā nde, mumo békí ne joŋgwε kέ kpalmα kelø nde, mi sōmbu sɔŋ,

¹¹ kεto mεbeyɔ kwaŋma ne njε məmboŋga yí sebile ne mi, ε mεbeyɔ kwā ne njε te yite yí wo ne mi.

¹² Ma dete, məmboŋga wúla ke yi Njambiyε. Yasi hεnε te yi məmboŋga lεpε wεtε wεtε kέ wúla sendi kε yεnε. Yo ne ɳgbεŋ, yo sendi kimōtε.

¹³ Ma yite ka nde, kimō yasi ke njε kelø nde, mi kpál saŋgwα ne sɔŋ? Ko mbet na. Yasi wεtε, yo mεbeyɔ kwā ne njε kimō yasi ke yí kelø nde, mi gwâki, né mεbeyɔ gbasi yotu ne nde, nyε gbate mεbeyɔ. Kimō yasi ke yi məmboŋga lεpε kέ punja nde, mεbeyɔ kpakole.

¹⁴ Wusε ke kombile duwε nde, məmboŋga wúla ke Sisiŋ Njambiyε. Ma kε bε mi, mi mbε mō te ε bεŋgwε bεya mewobø mεte yi mumo bε nō kέ. Mi mbε bala mεbeyɔ,

¹⁵ kεto yasi te yi mi kelε kέ, mi yeti ke biye to te na. Ko mi ti kél yasi te yi mi kwadye kέ na, mi kpál kelø yasi te yi mi bεnε kέ.

16 Ma nda mi ke kpalɔ kelɔ bεya yasi te yi mi yeti ke kwadys kε, temo mbe ke ndeyε mi. Mi ke jayε komεte nde, mεmboŋga kimɔ yasi.

17 Ma dεte, bεya yasi te yi mi kelɔ kε, yeti mi ne ηguru wombe kelɔ na, yo mεbεyɔ mεte yi dīyε ke yotu mbe kε.

18 Mi duwɑ nde, kinε kimɔ yasi wεtε ne wεtε ke yotu mbe na, yite nde, kumɔ ke moy mεmbundo mεmbe. Mi ne hel te yi kelɔ kimɔ yasi, ko dεte, dεti te yi kelɔ nɔ yeti na.

19 Kimɔ yasi te yi mi kwadys, nε mi kel kε, mi yeti ke kelɔ yo na. Ma, bεya yasi te yi mi bεne kε, yo yite yi mi kpale kelɔ.

20 Ma ηge mi kelɔ yasi te yi mi yeti ke kwadys kε, komεte, yeti se mi ne ηguru wombe kelɔ na, yo mεbεyɔ mεte yi dīyε ke yotu mbe kε.

21 Mi ke bεnε ndana nde, yo ne wεtε mboŋga yi ke kpalɔ namɔ mi, yo nde, piŋɔ te yi mi kwadys kelɔ kimɔ yasi, yo ndi bεya yasi kpale kwɑ mbɔmbu.

22 Yo nde, ke temo mbe, mi ke jayε mεmboŋga me Njambiyε ne nyangwε mesosa,

23 yasi wεtε, ke medoku me yotu mbe, mi ke kpalɔ bεnε wεtε mboŋga dεlε yi kelɔ mεsay kεte. Mboŋga te mbεte ke lụ dyambi ne mboŋga te yɔru yi dyanɔ dyembe jayε kɔ. Yo kεl sendi nde, mi dīy ndi bala kelna mεbεyɔ te yi dīyε ke medoku me yotu mbe kε.

24 O ηgwεtε ne mi wa! Nda ta joŋgwε mi ke yotu te yikε yi bε mi kε nɔ ke sɔŋ kε?

25 Wosoko ne Njambiyε, keto Yesus Krist te Nyaŋgwε Kumande wusu!... Ma ke kimɔ metake mεte yi wule ke dyanɔ dyembe ndana kε, mi bala mεmboŋga me Njambiyε. Yasi wεtε, ke pay te yi mεmbundo, mi bala kelna mεbεyɔ.

te yi Njambiyε

1 Dete ndana, ko lepi tī balɔ ke to botu bεte be dīyε saŋgwate bεne be Krist Yesus na,

2 keto dεti te yi Sisiŋ yi nyε kpasa joŋgwε nyε botu bεte be bε saŋgwate bεne be Krist Yesus baka ma soŋ mi ke deti te yi kelna mεbεyɔ nε yi sɔŋ.

3 Yo nde, mεmboŋga me Njambiyε tī bε ne dεti te yi kelɔ dεte na, keto metekɔ mεte yi mumɔ nɔ kε kelma nde, mεmboŋga tī bεki ne dεti te yi kame nyε na. Dete, yasi te yi mεmboŋga tī bε ne dεti te yi kelɔ, Njambiyε kpalma nje kelɔ yo yí njesε ηgbak ηgbak Mɔnɔ wεnε keto mεbεyɔ me bɔmɔ. A njesa nyε ne tεri te yi mεmbundo nda wuse botu bε mεbεyɔ yí pεsɔ ne jɔsi mεbεyɔ mεte yi dīyε ke yotu mumɔ kε,

4 nε wuse kel gba ηgbεŋ mεkele mεte yi mεmboŋga mεnε lepe nde, he kεl kε. Wuse botu bεte be joŋna ndana bεnε wεtε yasi te yi Kimɔ Sisiŋ kwadys kε yakama kelɔ dεte, keto wuse ti jōŋnaŋgwε se bεnε wεtε yasi te yi wuse ne ηguru wusu kwadys kε na.

5 Yo nde, mɔ te ε joŋna bεnε wεtε yasi te yi nyε ne ηguru wεnε kwadys kε nyéki temo ke yasi te yi bɔmɔ kwadys kε. Yasi wεtε, mɔ te ε joŋna bεnε wεtε yasi te yi Kimɔ Sisiŋ kwadys kε nyéki temo ke yasi te yi Kimɔ Sisiŋ kwadys kε.

6 Nyεna temo ke yasi te yi mumɔ ne ηguru wεnε kwadys kε kεl nde, a sāŋgwāŋgwε ne sɔŋ. Ma yasi wεtε, nyεna temo ke yasi te yi Kimɔ Sisiŋ kwadys kε nyéki mumɔ kpasa joŋgwε, kelɔ nde, a jōŋnaŋgwε ne te.

7 Yo nde, mɔ te ε nyε temo ke mεyasi mεte yi mumɔ ne ηguru wεnε kwadys kε, mɔ te pendɔ Njambiyε, keto a ke sεŋε kinε kelɔ yasi te yi mεmboŋga me Njambiyε lepe kε na. Ko a ti yaka kelɔ yo na.

8 Njambiyε ti yaka bε ne mesosa ne mɔ te ε joŋna mεtu hεnε bεnε wεtε

yasi te yi nyę ne ḥguru wene kwadys kę na.

⁹ Ma ke yun, wune ti joŋnaŋgwę se ḫeŋgwę yasi te yi wune ne ḥguru wun kwadys kę na. Yasi wete, wune me jona ndana ḫeŋgwę yasi te yi Kimo Sisiŋ kwadys kę, kęto Sisiŋ Njambiyę ke diyę pe wune. Ma ḥge Sisiŋ *Krist ti diyę ke yotu mumi na, ko mo te yeti mo te wene na.

¹⁰ Ma ḥge Krist diyę pe yun, Sisiŋ ne ke kelɔ nde, wune ḫeki ne joŋgwę, kęto Njambiyę pęsima nde, wune me ne ḥgbęŋ ke mbombu wene. Wune ne joŋgwę te, ko ḫekɔ nde, yotu te yi wune no kę yākaŋgwę saŋgwę ne sɔŋ kęto mębeyc.

¹¹ Sendi, ḥge bę nde, Sisiŋ te ε womiya Yesus soŋę ke njoka bemuŋ kɔ ke diyę ke yotu yun gbate, yite nyę Njambiyę te ε womiya Krist soŋę ke njoka bemuŋ kɔ ta kelɔ sendi nde, meyotu mun yi saŋgwę ne sɔŋ kę, ḫeki ne joŋ. A ta kelɔ yo ne deti Sisiŋ ne yi diyę pe wune kę.

¹² Wune njɔŋ, nda yo dete kę, wuse me ne pilo ke to, yo nde, wuse ti joŋnaŋgwę se ḫeŋgwę yasi te yi wuse ne ḥguru wusu kwadys kę na.

¹³ ḥge wune jona ḫeŋgwę yasi te yi wune ne ḥguru wun kwadys kę, yite wune ta saŋgwę ne sɔŋ. Yasi wete, ḥge wune si gwesey beya meyasi mete yi wune diki kelɔ kę ne deti te yi Kimo Sisiŋ, yite wune ta jy.

¹⁴ Kęto bomo hene be Sisiŋ Njambiyę kęnde ne bo baka bōnō be Njambiyę.

¹⁵ Yo nde, Sisiŋ te yi Njambiyę nya wune kę yeti ke kelɔ nde, wune diy ḫebala, nę wune nje diy ne wɔ ke yotu na. Yasi wete, Sisiŋ te yi nyę nya wune kę ke kpalo kelɔ nde, wune ḫeki bōnō bene. Sisiŋ te ke nyę wuse deti te yi lępo kembidysa ke møy meŋgweta musu nde: <*Aba Da!>

¹⁶ Kimo Sisiŋ te ne ḥguru wene kę kombile jaye lępo ne saŋsaŋ nyę sisin su nde, wuse me gbate bōnō be

Njambiyę.

¹⁷ Ma nda wuse me bōnō be Njambiyę kę, wuse ta bę sendi ne kimę meyasi mete yi nyę sima kombile tike wuse kę. Sine be Krist ta bę ne ḥgabiyę ke meyasi mete, kęto sine bo hene ke saŋgwę ne mębōne, ne wuse bę sendi ne męluksa sine bo.

Kasi męluksa mete yi wuse

ta bę no kę

¹⁸ Mi ke take gba nde, mębōne mete yi wuse saŋgwę no muka kę dęke ne mbet ke misi, ko he ti yaka yekɔ yo ne nyangwę męluksa mete yi Njambiyę ta nyę wuse kę na.

¹⁹ Meyasi hene te yi Njambiyę kusuma kę ke ladys ne temo ne bąk bąk ḥgimę te yi nyę ta tedye ne męluksa me bōnō bęne ke puyę kę.

²⁰ Yo nde, Njambiyę kelma nde, meyasi hene te yi nyę kusuma kę kpǎl nje bę nda tumbul meyasi. Meyasi mete ne ḥguru wan tǐ kwadys nje bę dete na. Yo Njambiyę pęse nde, yo njaki nje bę dete.

²¹ Ma ko dete, Njambiyę bą ne bibile temo nde, wete yeso a ta soŋę meyasi mete yi nyę kusuma kę ke diyę bala te yi yo diki bō kę nje nyę yo męluksa bęne bōnō bęne.

²² Ma wuse ke duwe nde, kande yeso te yi Njambiyę ma kusu ne meyasi kumę muka meyasi hene te yi nyę kusuma kę ke njimę ḥgwenjila nda yi nyari wa ne mj kę.

²³ Yo sendi nde, yeti ndi meyasi mete nyępɔ njime dete na. Yasi wete, wuse botu bęte bę nyę kandima pa nyę wuse Sisiŋ ne nda tɔmna baka ke njimę sendi dete ke møy metemę musu yi ladys ne ḥgimę te yi nyę ta punję tedye gbate nde, wuse me bōnō bęne, kolo meyotu musu soŋę ke møy mębōne.

²⁴ Yo nde, Njambiyę sima joŋgwę wuse. Yasi wete, kumę ndana wuse ndi ke ladys ne bibile temo nde, he ta bęne yo gbate wete yeso. ḥge mumi si bęne yasi te yi nyę bą ne bibile temo kęte kę, ḥge sendi yi nyę ta ladys kę? A tǐ si bęne yo. 'Ma,

mumō ta kē ka sendi mbōmbu yi ladye bēnē yasi te yi nyē sima bēnē kē?

²⁵ Ma ḥe nde, wuse ne bibina temō ke yasi te yi wuse tī pa bēnē kē, yite wuse ke kelō tin te yi ladye bēnē yo.

²⁶ Dete sendi, Kimō Sisiŋ ke kamē wuse ke metekō musu, kēto wuse yeti ke duwē nda yi wuse yâkaŋgwē ḥgwēta kimôte ne Njambiyē kē na. Yasi wētē, Kimō Sisiŋ ke ḥgwēta ne Njambiyē ke numbu su ne njim yasi te yi wuse tī yaka pile na.

²⁷ Njambiyē, mo te ε nembē yasi te yi dīyē ke moy temō mumō kō ke duwē yasi te yi Kimō Sisiŋ kwadysē lero kē, kēto Kimō Sisiŋ ke ḥgwēta kēto bōtu bē Njambiyē bēngwē yasi te yi Njambiyē kwadysē kē.

²⁸ Wuse duwā nde, ke yi bōtu bēte bē kwadysē Njambiyē baka, meyasi hēnē te yi dīyā bo, Njambiyē jáya nde, yo dīyān bo, nē bo sōmbu mēnyēnō kēte. Bōtu bēnōri, yo baka bē nyē jebama bēngwē yasi te yi nyē sima pēsō kē.

²⁹ Yo nde, Njambiyē sima pēsō nde, bōtu bēte bē nyē kikima si tōke baka ta bē nda Mōnō wene, na bē tomba moy ke njoka budya nīcō nē.

³⁰ Ma bōtu baka bē nyē pēsimā nde, a ta kelō ne bo dete baka, a jebama sendi bo. Bo bōtu bēte bē nyē jebama baka, a pēsimā nde, bo mē ne ḥgbēnē ke mbōmbu wene. Bo bōtu bēte bē nyē pēsimā nde, bo mē ne ḥgbēnē ke mbōmbu wene baka. A nya sendi bo mēluksa.

³¹ Ma nda yo dete kē, he ta nje lero ba ne ḥge? Nda Njambiyē ke kōn su kē, nda yakama lū dyambi ne wuse kō?

³² Gba nyē ne ḥguru wene tī kama ne ḥgbak ḥgbak Mōnō wene na. Yasi wētē, a kaŋma nyē njesē nde, bo wōku nyē kēto su hēnē. Ma nda yo bā dete kē, 'ne tāka ka nde, a ta dīyā kine nyē ka sendi wuse meyasi hēnē ne gbelate nda yi nyē nya ne wuse Mōnō wene kē?

³³ Nda yakama sōmse bōtu bēte bē Njambiyē sima tōke baka? Ko na, kēto yo nyē, Njambiyē pēsē nde, bo mē ne ḥgbēnē ke mbōmbu wene.

³⁴ Nda ta pēsō lepi bādysē ke to yan kō? *Krist [Yesus], nyē ne ḥguru wene gwā, jekō kwā kwaŋgō a womiya. A ke mbam bō Njambiyē, yo nyē ḥgwēta sendi ne nyē kēto su.

³⁵ Ma dēte, nda yakama bākē njoka su sine be Krist nde, a tī kwadysikwē se wuse kō? 'Yo mēbōnē yakama bākē njoka su? 'Yo mēbōnē ho nyāngwē mēbōnē mēte yi bōmō yakama tedye wuse kē? 'Yo dīyā nja ho mēbukō? 'Yo yīja bēya yasi te yi yakama mōndō wuse kē ho pēsina ḥgiñ su ne kafa? Ko na.

³⁶ Yo nda yi yo kētinate ke mēkana mē Njambiyē nde: <Kande bēmēŋmēne kumō bekoko sine be sōn̄ kol wētē kēto yō. Bo bēnā wuse nda besam bēte yi bo bū kē pēsō ḥgiñ yan baka.>

³⁷ Ma yasi wētē, ke yinōri hēnē wuse ke laŋsa kwā to te jakime mo te ε kwadysē wuse kō.

³⁸⁻³⁹ Kēto mi ke duwē gbate nde, kinē yaŋa wētē ne wētē yakama bākē njoka su sine be Njambiyē nde, a tī kwadysikwē se wuse na. Ko sōn̄ ko jongwē, ko bejaki be Njambiyē ko bēya meyasi mēte yi bē ne nyāngwē dēti, ko meyasi mēte yi yakama dīyā ndana ho yi yakama dīyā nēmēnō, ko meyasi mēte yi ne ḥguŋgudysē, ko meyasi mēte yi dīyē ke kwey ho yi dīyē ke nīj, kinē yaŋa wētē ne wētē te yi Njambiyē kusuma yakama bākē njoka su sine be Njambiyē nde, a tī kwadysikwē se wuse na. A tedya wuse mēkwadysē mēte ne nje Nyanḡwē Kumande wusu Krist Yesus.

9

Njambiyē tōkuma kandō Isarayel

¹ Yasi te yi mi ta lero ndana kē, gbakasi, kēto mi saŋgwate sine *Krist, ko mi ti kél ja na. Temō mbe ke lero nyē mi nde, yasi te yi mi lero

ké, gbakasi, Kimɔ Sisiŋ ke tedye dete nyɛ temɔ mbɛ.

² Yo nde: Mi ne nyangwɛ ḥgambi ke temɔ, sendi, mi ke kola ke moy temɔ mbɛ kinɛ njena na.

³ Má bɛki nde, Njambiyɛ kītaŋgwɛ ne mi, baki mi ne Krist kpalo jōngwɛ beman bembɛ, botu bete be sine bo kando wete baka, ma mi yakama jaye.

⁴ Bo botu be kando Isarayɛl. Njambiyɛ tɔkuma bo nde, bo njâki nje bɛ bɔnɔ bɛne. A tedya bo mɛluksa mɛnɛ, kelɔ budyɑ mbon bɛne bo. A nya bo mɛmboŋga mɛnɛ, tedya bo nda yi bo yâkaŋgwɛ kelɔ mɛsay nyɛ nyɛ ké, kpo sendi kimɔ mɛyasi mɛte yi nyɛ ta kelɔ nyɛ bo kék.

⁵ Njambiyɛ kwadysa nde, Abaraham bɛne bɔnɔ bɛne bɛki bɛsanmbambɔ ban. Krist sendi nday wan, a njà jadysa ke kando dyan. Krist lajsa mɛyasi hɛne, nyɛ Njambiyɛ. Hɛ lûksa nyɛ kpo ne kpo, *amen.

⁶ Mi ti lépi nde, Njambiyɛ t̄ tonjɛ yasi te yi nyɛ kpoma ké na, yo nde, ke kando Isarayɛl yeti bo hɛne bɛ ḥgbak ḥgbak kando Isarayɛl te yi Njambiyɛ tɔkuma ké na.

⁷ Ma ko bɛnday be Abaraham, yeti bo hɛne nje bɛ ḥgbak ḥgbak bɔnɔ bɛne na, keto Njambiyɛ kpalma nje lepo nyɛ nyɛ nde: «Ngbak ḥgbak bɛnday bɔ, yo baka be ta wule ke mɛkiyɔ me Isak.»

⁸ Njambiyɛ ke kwadysa lepo komete nde, yeti bɛnday be Abaraham hɛne te be jadysa ke mɛneti maka bɛ bɔnɔ be Njambiyɛ na. Yasi wete, yo ndi baka be jadysa bɛngwɛ yasi te yi nyɛ kpo ké, yo bɛte be nyɛ lepe nde, bo bɔnɔ bɛne.

⁹ Ma Njambiyɛ lepima kpo nyɛ Abaraham nde: «Mi ta basidysa nje ndi ke kiya ḥgimɔ te yɔkɔ, ke ḥgimɔ te, Sara ta ja mɔnɔ mbam.»

¹⁰ Yo nde, yo t̄ bɛnja ndi ke yi Sara nyɛrɔ na, yo bɛnjanama sendi dete ke yi Rebeka. A tɔkuma moy

ja beadan. Bo hɛne yiba wúla ndi ke yi sajmbambɔ wusu Isak nyɛrɔ.

¹¹⁻¹² Yo nde, Njambiyɛ jébaŋgwɛ mɔ te yi nyɛ kwadysa jeba kɔ. A ti kél yasi bɛngwɛ yinɛ kimɔ mɛkele mɛ mumɔ na. Yasi wete, a kél mɛyasi bɛngwɛ yasi te yi nyɛ si kpo ké, tɔkɛ mɔ te yi nyɛ kwadysa tɔkɛ kɔ. Yo dete yi nyɛ lepima nyɛ Rebeka nde: «Tomba te ta wokuna ne ndɛmbi te.» Njambiyɛ lépi yasi yinɔri, yite bɔnɔ bete t̄ pa jadysa na. Yite tédyɛ nde, bo t̄ pa kelɔ yinɛ kimɔ yasi ho bɛya yasi na.

¹³ Yo sendi nda yi yo kɛtinate ke mɛkana mɛ Njambiyɛ nde, Njambiyɛ lepima nde: «Temɔ mbɛ biyima Yakɔp, tikɔ Eso.»

¹⁴ Ma hɛ yakama nje lepo ba ndana nde nge? 'Hɛ yakama lepo ka nde, Njambiyɛ kél mɛyasi kɔtute? Ko mbet na,

¹⁵ keto a lepima nyɛ Moyisi nde: «Mi gwáki ḥgwɛtɛ mɔ te yi mi kwadysa gwe ḥgwɛtɛ wene kɔ, kelɔ ḥgikwa ne mɔ te yi mi kwadysa kelɔ ḥgikwa ne nyɛ kɔ.»

¹⁶ Dete, Njambiyɛ ti tɔka mumɔ, keto mɔ te ke kwadysa yinɛ yanja, ho keto a ke wɔndɔ biri ki ke yinɛ yasi na. Yasi wete, a tɔka mumɔ ndi keto a ke kwadysa gwe ḥgwɛtɛ wene.

¹⁷ Ma, yo kɛtinate ke mɛkana mɛ Njambiyɛ nde, Njambiyɛ lepima nyɛ Farawɔŋ nde: «Mi tembidysa wɛ kum ne gba to te. To te nde, mi ta kwâ ne nje keskere temɔ yɔ yí tedysa ne ḥguŋgudysa mbɛ, kelɔ sendi nde, dînɔ dyembɛ wûm saŋgwɛ mɛneti maka hɛne.»

¹⁸ Dete, Njambiyɛ gwáki ḥgwɛtɛ mɔ te yi nyɛ kwadysa gwe ḥgwɛtɛ wene kɔ, dângwɛ metɔ mɛ mɔ te yi nyɛ kwadysa dângwɛ metɔ mɛnɛ kɔ.

¹⁹ Ndana, wɛ yakama lepo yari nde: «Nge bɛ dete, Njambiyɛ ta nje ndeyɛ sendi mumɔ keto nge? Keto nda yakama dîyɔ kinɛ kelɔ yasi te yi nyɛ si pɛsɔ kék?»

²⁰ Ma mumɔ, wɛ yɔ ba nda, nɛ wɛ bɔbi pitidysa yasi ke numbu Njambiyɛ? 'Mbe yakama lepo ka nyɛ mɔ

te ε wɔmma nyε kɔ nde: <Keto ηge yi wε wɔmma mi dfeke kέ?>

21 'Mɔ wɔmna mbe yeti ne deti te yi kelɔ yasi hene te yi temɔ ne kwadye ne yekɔ na? 'A ti yaka bɔ kiya mbɔrɔ yekɔ kelɔ ne kpasa ηgerε ηgerε dɔŋgo ho kelɔ ne gbele mbe na?

22 Ma yo bέja wε ke ηge, ηge bε nde, Njambiyε kwadya tedye ηgambi ne nε ηguŋgudye ne, kpalɔ gbisɔ botu bete bε bα nde, bo ta saŋwa ne ηgambi ne kwɑ yambile baka?

23 Ma ηge bε nde, Njambiyε kelma dete, a kwadya tedye sendi nde, a ne mεluksa kwɑ to te. A ke kwadye kabidya mεluksa mεte bεne botu bete bε nyε gwɑ ηgwεtε wan baka. A kikima si kombile bo, nε bo bε ne mεluksa mεne.

24 Yo wuse hene, botu bete bε nyε jebama baka, yeti ndi ke njoka Beyuden bεpɔ na, yasi wεtε, a jebama sendi kumɔ ke njoka botu bete bε yeti Beyuden baka.

25 Yo nda yi nyε lεpima ke mεkana me Ose nde: <Kandɔ te yi mi t̄i jeba kwey nde kandɔ dyembε kέ, mi ta nje jeba yo nde kandɔ dyembε. Sendi, kandɔ te yi temɔ mbe t̄i bεye kwey, mi ta nje jeba yo nde sɔŋ temɔ mbe.

26 Ko ke mbeε te yi bɔmɔ difikima lεpɔ nyε bo nde: Bo yeti kandɔ dyembε kέ, bo ta nje jeba bo nde: Bɔnɔ be Njambiyε te ε ne joŋ kɔ.›

27 Ke bε Esayi, a ke kembidya lεpɔ ke kasi kandɔ Isarayεl nde: <Ko nde, Bɔnɔ be Isarayεl má bεki budfyate nda mesey me maŋ, ma Njambiyε ta joŋgwε ndi baŋa ke njokate,

28 keto Baba Mboko ta tonjε meyasi hene te yi nyε lεpima kέ ke to mεnεti kine bukwε yaŋa na. A ta kelɔ yo kine kiko na.›

29 Esayi lεpima sendi ne mbɔmbu nde: <Baba Mboko te *Sabawot kɔ má dīy kine joŋgwε baŋa bεnday busu na, ma wuse me nda *Sɔdɔm, ma wuse ma giro muka nda *Gɔmɔr.›

30 Ma hε yakama nje lεpɔ ba ndana nde ηge? Yo nde, botu bεte bε t̄i bε ke duwε Njambiyε baka t̄i nyε sosu yan yí s̄a nde, Njambiyε pεsi nde, bo me ne ηgbεnε ke mbɔmbu wεnε na. Ko dete, a pesima nde, bo me ne ηgbεnε ke mbɔmbu wεnε, keto bo tikima temɔ ke yεnε.

31 Yasi wεtε, ke bε botu bε kandɔ Isarayεl, bo nya yan sosu yí s̄a nje bεngwa mεmboŋga me Njambiyε, na pεsi nde, bo me ne ηgbεnε ke mbɔmbu wεnε. Ko dete, bo t̄i kumε ke yasi te yi mεmboŋga diye kέ na.

32 Ma keto ηge yi bo t̄i kumε ke yasi te yi mεmboŋga diye kέ? Yo keto bo difikima take yan nde, Njambiyε ta pεsɔ nde, bo me ne ηgbεnε ke mbɔmbu wεnε ne nje kelna kimɔ mεkele. Bo t̄i take nde, bo yākaŋgwε kwɑ ne nje tikina temɔ ke yεnε na. Dete, bo bomiya baki ke Tari*f1* te yi bādyε mumɔ kέ.

33 Yo nda yi yo kεtinate ke mεkana me Njambiyε nde: <Bέja, mi ke kase Tari te yi bɔmɔ bomiye baki kεtε kέ ke *Siyɔŋ, Mbato te yi ta bādyε bɔmɔ. Mɔ te ε tike temɔ ke yi Mbato te, a t̄i saŋwa ne njɔn na.›

10

1 Wunε njɔŋ, yasi te yi mi gɔrε ne temɔ mbe hene kέ, yo nde, Bɔnɔ bε Isarayεl njάki ke yi Njambiyε, na joŋgwε bo. Mi ke ηgwεta budfyate ne Njambiyε ke to te,

2 keto mi duwā tεri yan. Mi ke lεpɔ ke kasi yan nde, bo ke nyε sosu yan hene ke kelna Njambiyε mεsay. Yasi wεtε, bo yeti ke duwε njɔmɔ kelna mesay mεte na.

3 Yo keto bo yeti ke duwε nje te yi Njambiyε kwɑ nɔ yí pεsɔ nɔ nde, mumɔ me ne ηgbεnε ke mbɔmbu wεnε kέ na. Bo kpalma nyε sosu yí s̄a nje te yi kusɔ nje te wan dεlε. Dete, bo t̄i kwadye kwɑ ne nje te yi Njambiyε kwɑ nɔ kɔ na.

4 Yo nde, nda yi *Krist sima nje kέ, mεmboŋga mεte yi Moyisi ketima kέ yeti se ne deti te yi kelɔ nde, mumɔ

njâki ñe ne ñgbeñ ke mbombu Njambiyé na. Dete ndana, mumó hene ε tike temo ke yi Krist, Njambiyé ke peso nde, a me ne ñgbeñ ke mbombu wene.

⁵ Ma mo te ε kwadye ñe ne ñgbeñ ke mbombu Njambiyé keto beñgwa membonga kó, Moyisi ketima nde: <Mo te ε kele meyasi mete yi membonga lepe ké ta ju ne nje te yite.›

⁶ Mo te ε kwadye ñe ne ñgbeñ ke mbombu Njambiyé keto tikina temo ke yene ké, yo ketinate kemekana me Njambiyé nde: <We ti lepi ke moy temo yo nde: Nda ta bendó ké pele dyobó kó?› Yite tédyá nde, yí ké ñu *Krist piye no.

⁷ We ti lepi sendi nde: <Nda ta piye kumó ke dyá bemuñ kó?› Yite tédyá nde, yí ké ñu Krist pundó no ke njoka bemuñ.

⁸ Ma yasi wete, mekana me Njambiyé lépi ba nde ñge ke kasi te? Yo lépi nde: <Melepi me Njambiyé me ke mbombu wo, yo ke toñ dyem dyó, yo sendi ke moy temo yo.› Lepi te, yo kasi tikina temo ke yi Njambiyé te yi wuse pele ké.

⁹ Yo nde, ñge we punje lepo ne gbas gbas ne numbu yo nde, Krist nyé Nyangwé Kumande, ñge we jayé ke temo yo nde, Njambiyé womiya nyé soñe ke njoka bemuñ, yite Njambiyé ta joñgwé we.

¹⁰ Keto, yo ne nje tikina temo te yi wule ndi ke moy temo mumó ké kele nde, Njambiyé pési nde, a me ne ñgbeñ ke mbombu wene. Sendi, yo ne nje jayna Njambiyé ne gbas gbas yi punde ke numbu mumó ké kele nde, Njambiyé joñgwé nyé.

¹¹ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <Mo te ε tike temo ke yene, a ti sañgwa ne njón na.›

¹² Yo nde, Njambiyé yeti ke nembe nde, yókó Beyuden ho yókó yeti Beyuden na. Bo hene ndi ne kiya Kumande wete ε nyé budya kimó meyasi nyé bomó hene be jeba nyé baka.

¹³ Keto, yo nda yi yo ketinate sendi ke mekana me Njambiyé nde: <Mumó hene ε ta jeba dino Baba Mboko, mo te ta ju.›

Kasi pelna Kimó Tom

ke mboko hene

¹⁴ Ma bo ta keló ba nan yí jeba ne nyé kine pa tikó temo ke yene? Bo ta keló nan yí tikó temo ke yene kine pa wokó kasi ne? Bo ta keló sendi nan yí wokó ne kasi ne kine mumó ne pa pele nyé bo?

¹⁵ Ma botu be pelnate ta wule ba we kine Njambiyé ne pa tomó bo kénje? Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <O mberi yaña yí ñeñe bomó ke ké lepo kimó metomun!›

¹⁶ Yasi wete, bo hene ti tike temo ke Kimó Tom te na. Ma Esayi ne ñguru wene kombila lepo nde: <Baba Mboko, nda tikima temo ke yasi te yi wuse lepima ké?›

¹⁷ Dete, mumó tiki temo ke tom, keto a pañma wokó. Ñge mumó woke kasi *Krist, yo keto bo pañma lepo nyé nyé.

¹⁸ Yasi wete, mi ke kpalo diye nde: Bo ti woke ka Kimó Tom te? Ja, bo kombila wokó, keto yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <Men botu be pelma tom te sañgwa meneti maka hene. Lepi te yi punduma ke numbu yan ké ká kumó ke njena meneti.›

¹⁹ Yasi wete, mi ke ké sendi mbombu yí diye nde: Botu be kando Isarayel ti biye ka to te kimote? Ma Moyisi ba bosa mumó yí lepo nde, Njambiyé lepima nde: <Mi ta keló nde, wune bêki ne nyangwé temo sungwé ne botu bete be yeti yinja kpasa kando baka. Mi ta keló nde, temo yun kwâki sungwé ne botu bete be kine dyano baka.›

²⁰ Esayi tiῆma gba temo yí lepo nde, Njambiyé lepima nde: <Botu bete be ti be ke sa mi ba baka dolma mi. Mi punja yotu nyé botu bete be ti be kwey ke diye mi yaña baka.›

²¹ Ma ke kasi botu be kando Isarayel, ε nde: <Mi jekidya bo mēngimo hene kēnjé botu be dajna meto, yasi wete, bo sejma yasi te yi mi díkima lepo ké.›

11

Njambiyε tī paye kando Isarayel na

¹ Ma mi ke diye nde: Yite ka nde, Njambiyε payma botu be kando te yi nyε tōkuma kέ? Ko mbet na. Keto mi ne ηguru wombε mōno kando Isarayel. Mi nday Abaraham, mi mbo Beñjamε.

² Ko Njambiyε tī paye botu beñne be nyε kikima si tōke baka na. 'Nduku, wunε ke duwε mbey te yi lere kasi Eli ke mēkana me Njambiyε komε nyε sōmsa botu be kando Isarayel nyε Njambiyε kέ?

³ A lepima nyε nyε nde: <Baba Mboko, bo sima wo botu be punja mēlepi mō, yançile mēmbey mēte yi bo diki nyε we sadaka kete kέ. Mi tikama ndana ndi mi nyεrō, ma bo ke kwadysε wo sendi mi.›

⁴ Ma yasi wete, Njambiyε yeñsama nde ηge nyε nyε? A yeñsama nde: <Mi bakidya bomō tomay yitan jo yiba nde, bete bembε. Bo tī kuse mēbōn̄ ke mbōmbu *Bal kano nyε na.›

⁵ Yo sendi ndana dete ke ηgimō te yōkō. Njambiyε tōkuma sendi baña bomō ke njoka Bōnō be Isarayel, keto a ne ηgikwa.

⁶ A tōkuma bo, keto a ne ηgikwa, yeti keto kimō mēkele man na. A má tōka bo keto kimō mēkele man, yite, ma ηgikwa te yi nyε kelε kέ yeti se ηgikwa na.

⁷ Ma he ta nje lepo ba ndana nde ηge? Yo nde, botu be kando Isarayel tī dolε yasi te yi bo nya sosu ke sañnate kέ na. Yasi wete, ndi botu bete be Njambiyε tōkuma ke njoka yan baka dolma ya te. Ke he bari, bo njā nje be ne dajna meto.

⁸ Yo nda yi yo ketinate ke mēkana me Njambiyε nde: <Njambiyε kelma nde, dyanç dyan bέki ne yençelen,

kelo sendi nde, bo tī beñnañgwε se na, bo tī woku se pε na kumō muka.›

⁹ Davit lepima sendi nde: <Mēdye mēte yi bo dye kέ kpál nje be nda pōndō, yo bέki nda liki pεle yan, né bo bål, né Njambiyε pōnse bo beñgwε yasi te yi bo yâkañgwε sañgwa nō kέ.›

¹⁰ Misi man dībinançgwε, ma bo me nje beñna. Bo sâñgwançgwε ne mēbōnε mēngimo hene, mbanjō ne hak kine mewεdya na.›

¹¹ Ma mi ke diye nde: Ke yi botu be kando Isarayel bomiya ne baki kέ, bo bomiya, né bo bal ndi pōkε ne tōmbōmbo? Ko mbet na. Yasi wete, beya yasi te yi bo kelma kέ kpalma kelo sendi nde, Njambiyε jōngwε yiña mēkando, né botu be kando Isarayel nje gōru be ke jōnja kimō tēri te yi botu bete be yeti botu be kando Isarayel njā be kete kέ.

¹² Ma ηge be nde, beya yasi te yi bo kelma kέ kpalma kelo sendi nde, Njambiyε nyέki budya mēkombila nyε bomō hene ke to mboko, ηge be sendi nde, mbékō te yi bo balma kέ kelma nde, a nyέki budya mēkombila nyε yiña mēkando, 'yite, mēkombila mēte kina nje be kpekum komε Njambiyε ta tēmbidysε botu be kando Isarayel hene, kwā joñgwε bo kέ na?

Kasi teri botu bete be yeti botu

be kando Isarayel baka

¹³ Ndana, mi ke kwadysε tapita nyε wunε, wunε botu bete be yeti botu be kando Isarayel baka. Gba mi mō tomun Njambiyε. A tomma mi kēnjé ke gba yun, botu bete be yeti botu be kando Isarayel baka. Dete, mi ne mesosa ke mesay mēte yi mi kelε kέ.

¹⁴ Mi ne mesosa yí kelo mesay mēte, simande yo ta kelo sendi nde, baña bomō ke njoka botu be kando dyembε ta gōrō be ke jōnja kimō tēri te yi bari, né Njambiyε joñgwε bo.

¹⁵ Ma ηge be nde, Njambiyε pañma paye botu be kando Isarayel tikō ne nañ yí jañgwε njoka ne bene

botu be meneti maka, 'yite yokidya te yi Njambiyε ta yokidye bo ne koko njesε ke mbey yan ke kina nje be kpekum na? 'Yo kina be nda yi mumɔ si gwe nje ju ke na?

16 Ma nge bo pesim mampa bɔ̄ bosa kum te kaŋe nyε Njambiyε, yite nde, bukwε te yiri hene me wokuna ne nyε sendi. Nge bo kaŋe njuku jeti nyε Njambiyε, yite nde, mεbɔ̄ mεte me wokuna ne nyε sendi.

17 Bo pesim yin̄a mεbɔ̄ me *oliviye te yi bo be bækɔ̄ kɔ̄ soŋε. E bo nje kɛ bɔ̄ we, we bo oliviye te ε lo tuku tuku kɔ̄ nje dákse ke mbey yan, nε we nje be ne kimɔ njɔ̄nju te yi wule ke njuku oliviye te yi bo be bækɔ̄ kɔ̄.

18 Nda yi yo dete ke, we t̄i bendifidyα yotu sun̄gwε beti ke mbɔ̄mbu mεbɔ̄ me oliviye te yiri yi bo pesim kɛ na. Ma nge be nde, we ke bendifidyα yotu, kanda duwε nde, yeti we sobε njuku jeti na. Yasi wete, yo njuku jeti sobε we.

19 We yakama diye nde: <Ngambiyε ti ma p̄esi mεbɔ̄ mεte yiri soŋε, na nje bɔ̄ mi dákse ke mbey te na>?

20 I, yo gbate dete. Ma a pesim bo soŋε, keto bo t̄i tike temo ke yene na. Ke be we, Njambiyε nya we mbey te, keto we ke tikɔ̄ temo ke yene. Dete, we t̄i bækɔ̄ ne metake mεte yi bendifidyα yotu na. Yasi wete, kpalo kambo Njambiyε.

21 Keto nda yi Njambiyε t̄i tike ngbak ngbak mεbɔ̄ me jeti te ke, 'yo we yi nyε ta nje tikɔ̄?

22 Ma dukwε nde, Njambiyε ne ngikwa, a sendi ne nyano ke yasi te yi nyε si pesɔ̄ ke. A tedya nde, a ne nyano ke yasi te yi nyε si pesɔ̄ ke sun̄gwε ne botu bete be kelma beya yasi baka. Yasi wete, a ne ngikwa sun̄gwε ne we, nge we ke ndi mbɔ̄mbu joŋna yaka no nde, a kɛl ngikwa ne we. Ma nge ti be dete na, a ta pesɔ̄ sendi we soŋε.

23 Ke yi botu be kandɔ Isarayel sendi, nge bo yɔ̄kwε ne koko tikɔ̄ temo ke yi Njambiyε, yite a ta

yɔ̄kidye bo, keto a ne deti te yi yɔ̄kidye bo ne koko njesε ke mbey yan.

24 Ke be we, bo pesim we soŋε ke ngbak ngbak mbey yɔ̄ ke njuku oliviye te ε lo tuku tuku kɔ̄. Bo njɔ̄ bɔ̄ we ke dákse ke njuku oliviye te yi bo be bækɔ̄ kɔ̄, yite yeti ngbak ngbak mbey yɔ̄ na. Nge be nde, teri yɔ̄ dete, sun̄gwa ne Beyuden bo be wulma ke njuku oliviye te yi bo be bækɔ̄ kɔ̄? 'Yan kina be jεwnate budiyate nde, Njambiyε yɔ̄kidya bo dákse ke ngbak ngbak mbey yan ke njuku oliviye yan na?

Njambiyε ta joŋgwε botu

be kandɔ Isarayel

25 Ma wunε njɔ̄j, mi yeti ke kwadysε nde, wunε ndékimaŋgwε nyāŋgwε yasi ke yi Njambiyε sɔ̄dya mbɔ̄mbu kɛ na. Wunε dûkwε yo, ma wunε me nje take nde, wunε ne dyano. Yo nde, baŋa bomɔ ke njoka botu be kandɔ Isarayel njɔ̄ kelɔ d̄a metɔ sun̄gwε ne Njambiyε. Bo ta kelɔ d̄a metɔ dete kɛ no mbɔ̄mbu kumɔ ndi ke ngimɔ te yi bomɔ hene be Njambiyε tɔ̄kuma be yeti ke kandɔ Isarayel ta tiko temo ke yene.

26 Dete, Njambiyε ta nje joŋgwε ndingelε kandɔ Isarayel nda yi yo ketinate ke mεkana me Njambiyε nde: <Mo te ε ta joŋgwε bomɔ kɔ̄ ta wule *Siyɔ̄j nje no. A ta soŋε mεbeyɔ me bendar be Yakɔ̄p.>

27 Yo ketinate sendi ke mεkana me Njambiyε nde: <Bεŋa, mbon te yi mi ta kelɔ sine bo kɛ, yo nde, mi ta si soŋε mεbeyɔ man.>

28 Nge wuse sambile misi beŋε nda yi botu be kandɔ Isarayel seŋma ne Kimɔ Tom ke, wuse má lεpo nde, bo bependɔ be Njambiyε. Ma yo kέlnaŋgwε dete yí joŋgwε ne wunε. Yasi wete, nge wuse nje kpalo sambile misi yí beŋε nda yi Njambiyε tɔ̄kuma ne bo kɛ, wuse má lεpo komete nde, Njambiyε ndi ke kwadysε bo ne temo ne hene, keto a kpoma dete nyε besaŋmbambɔ ban Abaraham nè bɔ̄no beŋε.

29 Keto ḥe Njambiyε si nyε mumo mεkombila ne gbelete ho ḥe nyε si jeba mumo, na be mumo wene, ko a ti yοkidye se numbu ke kɔntε na.

30 Wune botu bεte be yeti botu be kando Isarayεl baka, wune ne ḥguru wun ti wokuna kwey ne Njambiyε na. Ma ndana, Njambiyε kpalma nje gwe ḥgwεtε wun, keto botu be kando Isarayεl ti wokuna ne nyε na.

31 Yo ndi sendi dεte ndana, botu be kando Isarayεl yeti ke wokuna ne Njambiyε na. Ma Njambiyε ke kpalɔ gwe ḥgwεtε wun, na nje gwe ḥgwεtε wan yεy nda yi nyε gwα ne ḥgwεtε wun sendi kε.

32 Dete, Njambiyε kelma nde, bomo hene bεki bala dañna meto, na nje gwe bo hene ḥgwεtε.

33 O nyangwε ḥgikwa ne Njambiyε wa! O nyangwε dyanɔ ne nyε wa! O nyangwε duwα yasi sendi ne nyε wa! 'Mumo yakama duwε ka meyasi mete yi nyε pεse ke temo ne kε? 'Mumo yakama bεye ka to meyasi mete yi nyε kele kε?

34 Gbate, yo nda yi yo ketinate ke mεkana me Njambiyε nde: <Nda ke duwε dyanɔ Baba Mboko kɔ? Nda bα mɔ meŋgite wene wεte yeso kɔ?

35 Nda ε kandima nyε nyε yinα yasi, na nje yοkidye sendi nyε mɔ te kɔ?>

36 Yo nde, meyasi hene wúla pεle yεnε. Yo nyε kele nde, yasi hene dīy ndi ke mbεy te wene. Yo nyε namε meyasi hene. Bomo lūksa nyε kρo ne kρo, *amen.

12

Jongwε mo Njambiyε

1 Wune njɔŋ, nda yi Njambiyε gwα ḥgwεtε wusu dεte kε, mi ke kombile ḥgwεtε ne wune nde: Ndana, wune kāja yotu yun nε jongwε dyan hene nyε Njambiyε nda sadaka, nε yo wokuna ndi ne nyε, na be ne mesosa kεte. Kpasa kelna mesay nyε Njambiyε te yi wune yâkaŋwε kelɔ, yo yite.

2 Wune ti bekidyaŋwε ne jongwε botu be ḥgimɔ te yɔkɔ na. Yasi wεte, wune tiki nde, Njambiyε sénji dyanɔ dyan yí nyε wune jɔnja temo, nε wune duwε nεmbe yasi te yi Njambiyε kwadysε, yite nde, kimɔ yasi, yasi te yi nyε nyε mesosa, yasi te yi ndi pɔkε ne njololo ke mbɔmbu wene.

3 Ma keto ḥgikwa te yi Njambiyε kelma ne mi kε, mi ke lεpo nyε mumo hene ke njoka yun nde: Mumo ti bεki ne metake mete yi bεndidye yotu kwα yike yi nyε yâkaŋwε be no kε na. Yasi wεte, mumo hene bεki ne metake mete yi pidsε yotu ne, bεngwε ndi tεri ne, bεngwε tikina temo te yi Njambiyε nya nyε kε.

4 Yo sendi dεte nde, yotu mumo ndi wεte. Yasi wεte, yo ne budyα medoku, ma misi mesay man dεle dεle.

5 Dete sendi, wuse ne buiyα, yasi wεte, wuse hene ḥgbóku be ndi mumo wεte, keto wuse hene sangwate sine be *Krist. Yo nde, baka sangwate bene bεsɔ nda yi medoku me yotu be sendi sangwate kε.

6 Ma Njambiyε nyεki wuse meyasi dεle dεle nda yi nyε kwadysε bεngwε ḥgikwa te yi nyε kele ne mumo hene ke njoka su kε. Dete, ḥe ne nde, Njambiyε nya mumo dεti te yi punja mεlepi mεne, yo kimɔte nde, a kεl yo bεngwε tikina temo te yi Njambiyε nya nyε kε.

7 Ngε be nde, Njambiyε nya mumo dεti te yi kamna bεsɔ, yo kimɔte nde, a kεl yo nda yi nyε yâkaŋwε kelɔ kε. Ngε be nde, a nya mumo dεti te yi tedye bεsɔ yasi, yo kimɔte nde, a nyεki sosu ne kεte.

8 Ngε be nde, Njambiyε nya mumo dyanɔ te yi nyεna bεsɔ dεti ke temo, yo kimɔte nde, a kεl yo. Ngε be nde, a nya mumo temo te yi kelna ḥgay, yo kimɔte nde, a kεl yo ne kimɔ temo. Ma ngε be nde, a nya mumo dεti te yi dīyα ne bεsɔ, yo kimɔte nde, a nyεki sosu ne kεte. Ngε be

nde, a nya mumɔ temɔ te yi gwena ñesɔ ñgwetɛ, yo kimɔte nde, a kâma bo ne mesosa.

⁹ Mekwadya mun tî ñeki ne likisi ke moyte na. Wunɛ bñen mëþeyɔ nyɛ ñɔ ke dite. Wunɛ nyêki sosu yun hñeñe ke kelna kimɔ yasi.

¹⁰ Wunɛ kwâdyañgwɛ tandɛ yun nda bemañ. Wunɛ nyêki sosu te yi jesina tandɛ yun.

¹¹ Wunɛ nyêki sosu ke mesay tikɔ dyem. Wunɛ kël mesay nyɛ Nyañgwɛ Kumande ne temɔ yun hñeñe.

¹² Wunɛ ñeki ne mesosa, keto wunɛ ne bibina temɔ ke yasi te yi Njambiyɛ sima kpo nyɛ wunɛ ké. Wunɛ gbisi sendi mëbñone. Wunɛ kël tiñ, nyɛ sosu ke meñgweta kè no mbɔmbu.

¹³ Wunɛ kâma botu be Njambiyɛ ke meyasi mëte yi ñane bo ké. Wunɛ sâñ nje te yi bñ bejengwɛ ne mesosa ke membey mun.

¹⁴ Wunɛ dîya Njambiyɛ nde, a nyêki mëkombila nyɛ botu bete be tedye wunɛ nyañgwɛ mëbñone baka. A nyêki bo mëkombila. A tî kitangwɛ ne bo na.

¹⁵ Wunɛ sôsañgwɛ wúne botu bete be ke moy mesosa baka. Sendi, wunɛ lél wúne botu bete be ke lelo baka.

¹⁶ Metake mun ñeki ndi wëte tandɛ yun. Wunɛ tî nyeki temɔ ke nyañgwɛ meyasi na. Yasi wëte, wunɛ kpâl nyɛ temɔ ke mɔno meyasi. Mumɔ tî taká ne ñguru wene nde, a ne dyano na.

¹⁷ Ngɛ mumɔ kelɛ ñeya yasi ne we, we tî yɔkidya sendi nyɛ nyɛ na. Wunɛ sâñ nje te yi kelɔ kimɔ yasi te yi bomɔ hñeñe ta jaye.

¹⁸ Ngɛ yo yaka, má ñeki tandɛ te yun, ma wunɛ sâñ nje te yi joñna ne te wúne bomɔ hñeñe.

¹⁹ Wunɛ njɔñ, wunɛ sɔñ temɔ mbɛ, yo kimɔte nde, wunɛ ne ñguru wun tî kundu ñeya yasi te yi bomɔ kelɛ ne wunɛ ké na. Yasi wëte, wunɛ tiki, né Njambiyɛ woku ñgambi sungwɛ ne bo. Keto nyɛ Baba

Mboko ke lepo ke moy mëkana mënɛ nde: «Mekundokɔ, yo yembɛ. Yo mi yɔkidye ndi ñeya yasi te yi bomɔ kelɛ ké nyɛ ndi bo.

²⁰ Yasi wëte, ngɛ mɔ pendɔ wɔ gwe nja, nyekɔ gba nyɛ mëdye. Ngɛ nyɛ gwe yësidye, nò nyêki nyɛ mɔrɔku. Keto ngɛ we kelɛ dite, yo ta sana nyɛ budiyate ke temɔ.»

²¹ We tî jaya nde, mëþeyɔ nâm we na, yasi wëte, kpalɔ kelɔ kimɔ yasi yi namɔ ne mëþeyɔ.

13

Kasi jesina bekum

¹ Mumɔ hñeñe yâkañgwɛ tekwe to sungwɛ ne bekum. Keto mumɔ wëte ne wëte ti yaka be kum kinɛ nde, yo wúla ke yi Njambiyɛ na. Keto bekum hñeñe, yo Njambiyɛ tembidye bo.

² Dete, ngɛ mumɔ lû dyambi sungwɛ ne bekum, mɔ te ke sumɔ kol sungwɛ ne yasi te yi Njambiyɛ sima tembidye ké. Botu bete be kelɛ dite baka ta kelɔ nde, jɔsi bâl ke to yan ne ñguru wan.

³ Ngɛ mumɔ joñna ne ñgbeñ, a tî gwe wɔ botu bete be kendɛ ne dyä baka na. Ma ngɛ mumɔ joñna kɔtute, a má gwe wɔ yan. Ngɛ we kwadysɛ nde, wɔ bekum tî ñiya we na, kelɔ kimɔ yasi, né bo jay we.

⁴ Keto bo gba botu be mesay be Njambiyɛ yí kamɛ we, né we joñna ne ñgbeñ. Ma, ngɛ we joñna kɔtute, nò gwâki wɔ yan, keto yeti gbelate yi Njambiyɛ kañma ne kafa nyɛ bo ké na. Bo botu be mesay be Njambiyɛ, bo ke tedye nda yi Njambiyɛ kunde ne ñeya yasi ké, tedye sendi ñgambi ne sungwɛ ne botu bete be kelɛ kɔtu mëkele baka.

⁵ Dete, mumɔ hñeñe yâkañgwɛ tekwe to sungwɛ ne bekum, yeti ndi keto kambina ñgambi Njambiyɛ nyerɔ na, yo keto wunɛ duwɔ ke moy temɔ yun nde, tekwa to dite, yo kimɔte.

⁶ Yo sendi keto te yite yi wunɛ gbo ne garama, keto botu bete be

kelə say bojnate baka, yo Njambiyę tembidye bo, né bo tonje say te kimôte.

⁷ Wunę gbóku meyasi mète nyę mumɔ hene te yi wunę yákaŋgwę gbo nyę nyę kɔ, gbo garama nyę mɔ te yi wunę yákaŋgwę gbo nyę nyę kɔ, gbo mɔni gbona lumɔ nyę mɔ te yi wunę yákaŋgwę gbo nyę nyę kɔ. Wunę kâmbi mɔ te yi wunę yákaŋgwę kambo kɔ, sombile mɔ te yi wunę yákaŋgwę sombile kɔ.

Mekwadysa, yo njuku membonja

⁸ Wunę t̄i d̄iy ne pilo mumɔ na. Siya pilo te yi wunę yákaŋgwę be no, yo ndi nde, wunę kwâdysaŋgwę tandę yun k̄e n̄o mbɔmbu. K̄eto mɔ te ε kwadys jakɔsɔ, mɔ te sima tonje membonja me Njambiyę hene yi Moyisi ketima k̄e.

⁹ Ma membonja me Njambiyę lépi nde: «K̄re, we t̄i kel wanja na. We t̄i woku mumɔ na. We t̄i gubu na. We t̄i ḡoru yasi mumɔ na.» Ke membonja menɔri n̄e yiŋa membonja hene, njuku te yo ndi ke mbonga wete nde: «Kwadyikwę mɔŋ̄ nda yi we kwadys ne yotu yo k̄e.»

¹⁰ Ko mekwadysa ti k̄el beya yasi ne jakɔsɔ na. Mekwadysa k̄el nde, mumɔ t̄onjukwę membonja mète yiri hene.

¹¹ Wunę sâŋ nje te yi kelɔ dete, laŋsa laŋsaŋgwę, k̄eto wunę ke duwe ŋgimɔ te yi wuse d̄iyε kete ndana k̄e. Yo ndana ŋgimɔ te yi wunę yákaŋgwę jemiye ke jakɔ yey, k̄eto ŋgimɔ te yi Njambiyę ta joŋgwę ne wuse sidye n̄o k̄e sima wuta. Yo ti l̄ondɔ se nda kande ke ŋgimɔ te yi wuse kandima ne tikina temo ke yi Kumande Yesus k̄e na.

¹² Tu ma kikɔ, misi ta be ke pupɔ, dete wuse t̄iki mekele mète yi wuse d̄ikima kelɔ ke yitil k̄e kpalɔ nje b̄u mejɔlε me dyambi yi wuse ta l̄u ne dyambi ke puyε.

¹³ Wuse jōŋnaŋgwę ne ŋgbεn̄ nda yi mumɔ yákaŋgwę joŋna n̄o kelɔ yasi ke puyε ne yesɔ k̄e. Wuse

t̄i dyenəŋgwę kw̄ to te ho gwe menjam beya gwenate na. Wuse t̄i joŋnaŋgwę ne sap sap kelo mekele me memi na. Wuse t̄i kusu metando ke njoka bomɔ ho be ne nyaŋgwę temo na.

¹⁴ Wunę t̄i kel meyasi menɔri na. Yasi wete, wunę jâya nde, Kumande Yesus b̄eki nda mejɔlε me dyambi mète yi wunę leŋe k̄e. Wunę t̄i nyeki sosu ke metake mète yi mumɔ be no yí tonje ne beya mewobɔ menε k̄e na.

14

Kasi botu be deti n̄e botu be teke

¹ Ke yi mɔ te ε t̄i pa t̄ikɔ temo ne ŋgbik ke yi Njambiyę kɔ, wunę b̄on̄ nyę kimôte ke njoka yun kinε nyę meso wúne bo ke meyasi mète yi nyę ne ŋguru wenε take nde, yo ne ŋgbεn̄ k̄e na.

² Ȳokɔ ne b̄ibina temo nde, a yakama d̄ye ne meyasi hene lalε. Ma ȳoru ε t̄i pa t̄ikɔ ne temo ne ŋgbik ke yi Njambiyę kɔ nde, a ta d̄ye ndi ne gbela menyin̄.

³ K̄re, mɔ te ε d̄ye meyasi hene kɔ t̄i yelkwe mɔ te ε ti dyáki kɔ na. Ma ȳoru ε ti dyáki meyasi mète yite kɔ t̄i lepinəŋgwę beyate ne ȳoru na, k̄eto Njambiyę sima b̄u sendi nyę kimôte ke mbɔmbu wenε.

⁴ We yo ba nda, né we lepina beyate ne mɔ mesay me besa b̄ete? Ngε nyę kelε mesay kimôte ho beyste, yo b̄éŋa ndi masa wenε. Ma a ta kelɔ mesay kimôte, k̄eto Nyaŋgwę Kumande yakama nyę nyę deti te yi kelɔ d̄ete.

⁵ Ȳokɔ ták̄a ne nde, yiŋa meyesɔ kw̄ b̄esɔ kɔ ták̄a d̄ete yí lukse ne Nyaŋgwę Kumande. Ma mɔ te ε d̄ye meyasi hene kɔ dyáki lalε yí lukse sendi ne Nyaŋgwę Kumande, k̄eto a ke nyę Njambiyę wosoko ke yasi te yi nyę d̄ye k̄e. Ma ȳokɔ ε ti

⁶ Mɔ te ε take nde, yiŋa meyesɔ kw̄ b̄esɔ kɔ ták̄a d̄ete yí lukse ne Nyaŋgwę Kumande. Ma mɔ te ε d̄ye meyasi hene kɔ dyáki lalε yí lukse sendi ne Nyaŋgwę Kumande, k̄eto a ke nyę Njambiyę wosoko ke yasi te yi nyę d̄ye k̄e. Ma ȳokɔ ε ti

dyáki yiña meyasi kó kíy yí lukse nε Nyaŋgwε Kumande sendi, keto a kε nyε Njambiyε wosoko kε yasi te yi nyε kiye kέ.

⁷ Yo nde, kine mumɔ wεtε ne wεtε kε njoka su kε joŋna, keto nyε nε ŋguru wεnε díyε ne yotu ne na. Sendi, kine mumɔ wεtε ne wεtε kε njoka su kε gwe, keto nyε nε ŋguru wεnε díyε ne yotu ne na.

⁸ Keto ko nde, wuse bέki ne joŋ, wuse bέki ne joŋ yí lukse nε Nyaŋgwε Kumande. Sendi, ko nde, wuse gwάki, wuse gwάki yí lukse ne nyε. Ma dete, ko nde, wuse bέki ne joŋ ko nde, wuse gwάki, wuse wókunangwε ndi ne Nyaŋgwε Kumande.

⁹ Yo keto te yite yi *Krist gwá nje womiyε, na nje bε kumande botu bεte bε ma gwe nε baka bε ndi ne joŋ baka.

¹⁰ 'Ma wε njáki nje lεpina yo bεyate ne mɔŋ kεto yge? Ho nde, 'yɔru njáki nje yεliyε ba maŋ keto yge? Yo nde, wuse hεnε ta tεmε yí yεnsa lεpi kε mbɔmbu Njambiyε kome nyε ta jɔse wuse kέ.

¹¹ Yo nda yi yo kεtinate kε mεkana mε Njambiyε nde: <Mi Baba Mbokɔ, mi gbate ne joŋ. Mi kε kombile lεro nde: Bomo hεnε ta kuse mεbɔŋ kε mbɔmbu wombε. Mumɔ hεnε ta lεro ne numbu ne nde, mi Njambiyε.>

¹² Dete, mumɔ hεnε kε njoka su ta pile yasi te yi nyε kelma kε joŋgwε dyenε kέ ne ŋguru wεnε nyε Njambiyε.

¹³ Ma nda yo dete kέ, baka tί lεpinangwε se bεyate ne bεsɔ na. Yasi wεtε, wuse kpál pεsɔ nde, wuse tί kel se yiña yasi te yi yakama bādyε bεnjɔŋ busu ho jatidye bo kε bεya nje na.

¹⁴ Sine Kumande Yesus saŋgwate, dete mi kε kombile duwε gbate gbate nde, yo kine yaŋa wεtε ne wεtε yi ne sembɔ kete na. Yo nde, yiña yasi njáki nje bε ne sembɔ, nyε mumɔ ne ŋguru wεnε take nde, ya te ne sembɔ.

¹⁵ Ma yge yiña mεdye te yi wε dγe kέ njaŋgwε temɔ mɔŋ, komεtε, wε yeti se kε joŋna bεŋgwε yasi te yi mεkwadya tedye kέ na. Diyɔ nε sɔsɔ kε yasi te yi wε dγe yɔ lalε kέ. Wε tί kpal kelɔ nde, mɔ te yɔkɔ yi *Krist gwá keto ne kɔ yâmbila keto te na.

¹⁶ Ma yasi te yi wε bεnε yɔ nde kimɔtε kέ tί kpal kelɔ nde, bomo tâpitangwε bεyate keto te na.

¹⁷ Keto *Kandɔ Njambiyε ti bέnε kasi mεdye nε kasi hɔbiya yiña yasi na. Yasi wεtε, yo bέnε mεsay maka yi Kimɔ Sisiŋ kele kε joŋgwε mumɔ kέ. Yite nde, kelna ŋgbεnε mεkele, joŋna ne te wune bεsɔ nε díyɔ nε mεsosa.

¹⁸ Mɔ te ε kele mεsay nyε Krist dεte ne temɔ ne hεnε kɔ kε kelɔ nde, Njambiyε bέki ne mεsosa ne nyε, kelɔ sendi nde, bomo jāya nyε.

¹⁹ Dete, he nyέki sosu yí sά nje te yi joŋna ne te tandε su, sά sendi nje te nde, baka kάma bεsɔ, nε wuse dɔku dɔkɔ kε nje Njambiyε kε nɔ mbɔmbu.

²⁰ Ke kasi mεdye, wε tί bεkidya mεsay mεtε yi Njambiyε kele kε temɔ mumɔ kέ, keto yasi te yi wε dγe kέ na. Yo gbate nde, mεyasi hεnε pupunate kine sembɔ kete na. Yasi wεtε, yo bεyate nde, mumɔ dyáki yiña yasi te yi yakama jatidye jakɔsɔ kε bεya nje.

²¹ Gba kimɔ yasi, yo nde, wε tί kel ko yiña yasi wεtε ne wεtε yi yakama jatidye mɔŋ kε bεya nje na, ko dyena yiña mεnjay kε hɔbiya mεnjam ko kelna yiña yasi dεlε.

²² Ke yɔ, wε kε duwε yɔ nde, kε yite, wε kε kelɔ yasi ne ŋgbεnε kε mbɔmbu Njambiyε, ma bεkidya ndi yo yite dete kε nɔ mbɔmbu kε njoka yɔ wúne nyε. Yɔkɔ yi temɔ ne yeti kε ndeyε nyε kε ŋgimɔ te yi nyε kelɔ yasi te yi nyε sima pεsɔ kέ ne gba mεsosa.

²³ Yasi wεtε, mɔ te ε dγe yiña yasi nje bε ne mεsø kε temɔ kε yasi te yi nyε dγe kέ balma lεpi kε mbɔmbu Njambiyε, keto a kine bιbina temɔ

ké yasi te yi nyé kelé kék na. Ma ko mumó kél yasi te nda, nyé nyé ti bë ne bibina temo ke yasi te yi nyé kelé kék, yite a kelma mëbeyo.

15

¹ Ma wuse bë me su ne ñgbingim ke nje Njambiyé baka, wuse yâkanjgwé gbiç botu bëte bë tì pa bë dëte baka, kame bo ke mëtëko man. Wuse tì sañ ndi yasi te yi nyé wuse bëro mesosa na.

² Mumó hënë ke njoka su kél yasi te yi nyé jakosó mesosa yí kame ne nyé, na d'ku d'kó ke nje Njambiyé kék nò mbombu,

³ keto *Krist tì sà nje te yi keló yasi te yi nyé nyé ne ñguru wene mesosa na. Yasi wëte, a kelma nda yí yo ketinate ke mëkana me Njambiyé ke kasi ne nde: <Mëndoy mëte yi bomo toyma ne we Njambiyé kék kpálma baló ke to mbe.›

⁴ Yo nde, mëyasi hënë te yi bo kandima keto ke mëkana me Njambiyé kék, bo kéti yo yí tedye ne wuse mëyasi, né wuse bë ne bibina temo ke yi Njambiyé. Bibina temo te ta wule ke kelna tiñ nè ke nyena deti ke temo te yi mëkana me Njambiyé nyé wuse kék.

⁵ Njambiyé nyéki bomo deti te yi bë ne tiñ ke mëyasi. A ke nyé sendi bo deti ke temo. Njambiyé te ε kele dete kó kél nde, mëtake mun bëki ndi wëte yí joñna nò sendi wëte tandé yun nda yi Krist Yesus tedya wuse kék.

⁶ Yo kélñangwé dëte, né wune hënë bë ndi temo wëte, bë ndi ñgiñ wëte yí lukse ne Njambiyé te sañgwé ne Nyangwé Kumande wusu Yesus Krist.

⁷ Dete, baka bôñ bësó kimôte nda yi Krist boñma sendi ne wune kimôte kék. Wune kél dëte, né bomo bëñ bësé Njambiyé.

⁸ Mi ke kombile lëpó nde: *Krist njá bë mo mësay me Beyudén, kandó botu bëte bë pesina baka. A kelma dëte yí tedye nde, Njambiyé lëpi ndi gbakasi ke yasi te

yi nyé si kpo kék. A njá nje bë mo mësay wan dëte, na tonjé nè mëyasi mëte yi Njambiyé kpoma nyé bësanjmbambó bëan kék.

⁹ Ma a njá sendi, nè botu bëte bë yeti Beyudén baka lukse Njambiyé, keto a gwá ñgwëte yan. Yo nda yi yo ketinate ke mëkana me Njambiyé nde: <Dete, mi ta lukse wë sine mëkando me botu bë mënëti maka. Mi ta jembina yí sombile ne dînó dýo.›

¹⁰ Yo sendi ketinate ke yinja mbey nde: <Wuné sôsañgwé, wuné mëkando me botu bë mënëti maka hënë. Wuné sôsañgwé wûne botu bë kandó dýené.›

¹¹ Yo ketinate sendi womanja ke mëkana me Njambiyé nde: <Wuné mëkando me botu bë mënëti maka hënë, wuné lûksa Baba Mboko. Bomo ke njoka mëkando hënë lûksa nyé.›

¹² Esayi te mo punja mëlepi me Njambiyé ke lëpó sendi nde: <Wëte nday Isay ta dýa. Yo nyé ta teme díyó ne mëkando me mënëti maka. Bo ta bë ne bibina temo ne nyé.›

¹³ Njambiyé te ε kele nde, bomo bëki ne bibina temo ne nyé kó kél nde, temo yun tôndu ne mesosa ne sot. A kél sendi nde, temo yun díy ne te ke mëyasi hënë, keto wuné ke tikó temo ke yene. A kél dëte ne deti te yi Kimó Sisiñ, né wuné bë ne bibina temo ke yene kwá to te.

¹⁴ Wuné njøñ, ke pay te yun, mi ne ñguru wombe ke kombile duwe nde, temo yun tondunate ne mëtake mëte yí keló kimó yasi. Sendi, wuné ke duwe mëyasi me Njambiyé kumó njena, dëte baka yakama nyé bësó mëngítse.

¹⁵ Ma ke yinja mëmbey, mi ketima lëpina ne gbas gbas nyé wuné kiné sôdyé yaña na. Mi kelma dëte yí gba ne dýano dýun, né wuné taki mëyasi mëte yi wuné sima si duwe kék. Mi ketima dëte keto ñgikwa te yi Njambiyé kelma ne mi kék.

¹⁶ A kelma nde, mi bëki mo mësay me Krist Yesus ke njoka botu bëte

be yeti Beyuden baka. Mi ke kelo məsay nda mɔ nyεna sadaka nyε Njambiyε ke ləpina Kimɔ Tom nε yi mi lεre kε, nε botu bete be yeti Beyuden baka nje be nda sadaka te yi nyε Njambiyε mesosa yi yakama nε nyε ne deti Kimɔ Sisiŋ.

17 Ma dete, mi yakama be nε mesosa ke messay mete yi mi kele nyε Njambiyε kε, keto sine Krist Yesus saŋgwate.

18 Yo nde, nge mi boñe ləpo yin̄a yasi, yo ndi yikε yi *Krist kwaŋma nε mi yí kelɔ nde, botu bete be yeti Beyuden baka kēl ndi yasi te yi Njambiyε lεre kε. A kelma yo nε nje mεləpi mete yi mi díkima ləpo, nε nje meyasi mete yi mi díkima kelɔ kε.

19 A kelma sendi yo nε nje ngungudye nε yi nyε punja nε nje kelna meyekambiye, bu kelna nyangwε meyasi nε nje te yi Sisiŋ [Njambiyε]. Dete, mi pelma Kimɔ Tom budfyate ke kasi Krist nyε boñø hεnε, ke membeñ hεnε kandε Yerusaləm kε nɔ pay Iliri.

20 Ma siya yasi te yi mi jekε gɔrɔ, yo nde, mi ləpi Kimɔ Tom ke mbey komε mumɔ t̄i pa ləpo dīnɔ Krist wεtε yesɔ kε, ma mi nje bendidye t̄u ke gwā məkol mε t̄u te yi wεtε mumɔ sima tembidye kε.

21 Yasi wεtε, mi kpalma gɔrɔ nde, yo b̄eki nda yi yo ketinate ke məkana mε Njambiyε nde: «Botu bete yi bo t̄i lεre kasi nε wεtε yesɔ nyε bo baka ta duwε nyε. Botu bete be t̄i wokε kasi nε wεtε yesɔ baka ta wokɔ biye to meyasi.»

22 Yo yite pete mi nde, məŋga budfyate mi t̄i kum kε bεnε wunε na.

23 Ma ndana, mi ma sidye məsay ke meneti mete yi woŋga. Məsew sima buyo, temɔ mbε ndi nε pεrεpε nde, mi kēn bεnε wunε.

24 Mi nε bibina temɔ nde, mi ta bεnε wunε komε mi ta kε ke Espanye kε. Mi ta kwaŋdye mɔnɔ n̄gimɔ mesosa sine wunε, nε temɔ mbε pa wey biraŋ. Wunε ta kamε

mi yí kε tikidye mi ke kendi te.

25 Ma ndana, mi ta pa kε kamε botu be Njambiyε be dīyε ke Yerusaləm baka.

26 Keto bekriten bete be dīyε ke meneti mε Maseduwan nε Akay baka bεnma kimotε nde, bo ndém mɔni yí kamε ne buka boñø ke njoka botu be Njambiyε be dīyε ke Yerusaləm baka.

27 Bekriten bete ne ηguru wan kwadysε kelɔ dete sun̄gwe ne bari. Yo nde, bo yâkaŋgwε kamε gba bo dete, keto Beyuden bete be mε bekriten baka kamma botu bete be yeti Beyuden baka nε nje meyasi mete yi Kimɔ Sisiŋ nyε mumɔ kε. Dete, yakama sendi nde, botu bete be yeti Beyuden baka nyēki bo meyasi mete yi yakama kamε bo ke jongwε dyan.

28 Nge mi sidye məkele menori si kε tikidye meyasi hεnε te yi bo ndemma kε, ma nje pesa ne weri kε no Espanye.

29 Mi duwā nde, *Krist ta tonje məkombila ke kendi te yi mi ta kε weri kε.

30 Wunε njoŋ, wuse ke tikɔ temɔ ke yi Nyangwε Kumande wusu Yesus Krist. Sendi, Kimɔ Sisiŋ ke kelɔ nde, wuse kwâdyaŋgwε tandε su. Dete, mi ke kombile ηgweta nε wunε nde, sine wunε b̄eki saŋgwate yi ηgweta ne Njambiyε ne temɔ su hεnε keto mbε,

31 ma mi nje saŋwa nε məbɔnε ke məbɔ mε botu bete be t̄i pa tikɔ temɔ ke yi Kumande Yesus ke Yuda baka. Wunε ηgwētaŋgwε dete, nε botu be Njambiyε be dīyε ke Yerusaləm baka jay meyasi mete yi mi ta kε tikidye, yí kamε ne bo kε.

32 Dete, nge Njambiyε jaye, mi ta dīyε weri ne mesosa, komete, mi mā pa wədya ne te sine wunε.

33 Njambiyε te ε nyε tete kɔ dīy pele wunε hεnε, *amen.

1 Mi ke kaŋe dýombu dýusu Febe nyę wunę. A ke kelɔ məsay mə diyakere ke njøj botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus ke Kęjkere baka.

2 Mi lépi dete, nę wunę bų nyę kimote, keto wuse hene saŋgwate sine be Nyangwé Kumande wusu. Wunę bōj nyę dete nda yi botu be Njambiyę yâkangwé kelɔ tandę yan kę. Wunę kāma nyę məngimō hene ke meyasi hene te yi ta kwą nyę kę. Wunę kēl sendi dete, keto a kamma bōmō budyate, bų mi nę nyaŋmbę sendi.

3 Wunę nyen mi Pirisil benn njojo wene Akilas. Sine bo ḥgbō kelɔ məsay nyę Krist Yesus.

4 Bo diyma səj yí joŋgwę ne mi. Yeti ndi mi nyepo ke nyę bo wosokona, yasi wete, mənjoj mə botu hene be tike temo ke yi Kumande Yesus be yeti Beyuden baka ke nyę sendi bo wosoko dete.

5 Wunę nyen sendi njøj botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus be diki wesidya kano Njambiyę ke tų dyan baka. Mi ke nyen Epenet, səj temo mbę. Yo nyę be bosa mə te ε kandima tikə temo ke yi Krist ke Asi.

6 Wunę nyen Mariya, a wonduma biriki keto yun.

7 Wunę nyen mi Anderonikus benn Yuniyas, sine bo kandɔ wete. Sine bo diyma sendi ke jəbo. Bo ke jayę bo budyate ke njoka botu be tomun be Nyangwé Kumande wusu. Yo bo kandę tikə temo ke yi Krist ne mi.

8 Mi ke nyen Ampiliyatus, səj temo mbę, wuse saŋgwate sine be Nyangwé Kumande.

9 Wunę nyen mi Urubę, sine bo ḥgbō kelɔ məsay nyę Krist. Wunę nyen sendi mi Stakis, səj temo mbę.

10 Mi ke nyen Apeles, a tedya gbate nde, a tikima temo ne ḥgbik ke yi Krist. Mi ke nyen sendi botu be tų be Aristobul.

11 Wunę nyen mi Herodiyę, sine nyę kandɔ wete. Wunę nyen sendi

botu be tų Narisis. Bo saŋgwate benn be Nyangwé Kumande.

12 Mi ke nyen bedyombu busu Tirifę benn Tirifos. Bo ke wondō biriki yí kelɔ ne məsay mə Nyangwé Kumande. Mi ke nyen sendi dýombu dýusu Persis, səj temo su, a jekima wondō biriki yí kelɔ sendi ne məsay mə Nyangwé Kumande.

13 Mi ke nyen Rufus, nyę kpasa mə te ε benjgwé Nyangwé Kumande. Mi ke nyen nyangwé wene, a mə nda nyaŋmbę sendi.

14 Wunę nyen mi Asinkirit nè Filegon, nyen sendi Hermes nè Patrobas bų Hermas. Wunę nyen sendi benjöj bussu be joŋna benn bo baka.

15 Mi ke nyen Filologos nè Yuliya, nyen sendi Nere benn dýombu dýenę. Mi ke nyen Olimpas bų botu be Njambiyę hene be joŋna benn bo baka.

16 Wunę nyen naŋgwę tandę yun wusa nda botu be Njambiyę. Mənjoj mə botu hene be tike temo ke yi Krist baka ke nyen wunę.

17 Wunę njøj, mi ke kombile ḥgweta ne wunę nde: Wunę dīy ne səsəc ne botu bete be lų dyambi ne yasi te yi benjöj bussu tedya wunę ke kasi *Krist kę. Bo ke kelɔ nde, bōmō bâkangwę, jatidye sendi bo ke bęya nje. Wunę lōndu ke keki yan.

18 Wunę dīy ne səsəc ne bo, keto njel bōmō nda bęte ti kēl məsay nyę Krist te Nyangwé Kumande wusu na. Yasi wete, bo kpál sə ndi nje møy yan. Bo ke punje kimč ləpi ke kondɔ numbu, mbɔmbile bōmō yí sebile ne botu bete be yeti ke duwę njoka bęya yasi baka.

19 Ke bę wunę, bōmō hene sima duwę nde, wunę ke wokuna ke mən Nyangwé Kumande wusu, dete mi ne mesosa ne wunę. Ke nje te yi kelna kimč yasi, mi góru nde, wunę bęki ne dýanę te yi kelɔ yo. Ma ke nje te yi kelna bęya yasi, wunę tı nyeki bę kete na, wunę kōnju yo.

20 Njambiyę te ε nyę tete kə ta bę ke pəsəc *Satan ke nji məkol

mun. Nyaŋgwé Kumande wusu Yesus Krist kél ḥgikwa nè wuné.

²¹ Timôte, mō te yi sine nyé kele say kō ke nyenó wuné. Likiyus nè Yasón bù Sosipater ke nyenó sendi wuné. Sine bête ke kiya kandó wete.

²² Mi, Tertiyus ke nyenó wuné, wuse sangwate sine be Nyaŋgwé Kumande. Mi mō méketi me Pol, yo mi kete mékana maka. A díkima lero, mi ke kete.

²³ Gayus, mō te yi mi Pol ya ke tū dyene kō ke nyenó wuné. Botu bête be ma tiko temó ke yi Kumande Yesus baka kē díki wesidya sendi ke tū dyene kanó Njambiyé. Erast te nyangwé bañmasa te ε bakidye mōni ke dya waka kō ke nyenó wuné. Wusu manj Kwartus ke nyenó sendi wuné. [

²⁴ Nyaŋgwé Kumande wusu Yesus Krist kél ḥgikwa nè wuné.]

²⁵ Wuse sômbila Njambiyé. A yakama nyé wuné deti. A kél yo nè nje Kimó Tom te yi mi pele ke kasi Yesus Krist ké. Kimó Tom te ke punjé yasi te yi Njambiyé ma sódyukwé mbombu kandé ke kandina mboko mèsew mèsew ké.

²⁶ Ma ndana, yasi te yi botu be punja mélépi me Njambiyé kétima ké njá punjé yasi ke yi bá sódyate mbombu ké. Dete, bo njá bù Kimó Tom te kè lero nyé mékando me bomó héné, né bo duwe yo. Bo kelma dete bengwé yasi te yi Njambiyé te ε diye kpo nè kpo kó pèsima ké. Meyasi kwaŋnama dete, né bomó tiki temó ke yi Njambiyé, wokuna sendi nè nyé.

²⁷ Siya Mō te ε nè kpasa dýano, yo ndi Njambiyé nyeró. Luksa békí nè nyé kpo nè kpo nè nje Yesus Krist, *amen.

Bosa Mekana mête yi Pol këtima kënje botu be Korent

Yo Pol, mō tomun Yesus Krist këte mékana mête yoko kënje bekriten bête be diye ke Korent baka, yite a ke Efes.

Korent bá nyangwe dya ke meneti Begrek. Yo bá ne sumba budystate. Nyanqwé mesukul me nembina meyasi bá sendi kete. Bomó dikima kanó meyasi tuku tuku tikó Njambiyé. Bomó budystate dikima jojna ke nyem nyem jojgwé nè ke sap sap jojgwé. Yo nde, bekriten be Korent kandima kétó mékana kënje Pol ke kasi megwaki nè ke kasi menjay mête yi bo si keló ne sadaka nyé baña benjambiyé ké. Pol wokuma sendi kasi mebaka nè kasi mewanja mête yi dikima kwañna ke njoka yan ké. E nyé kola budystate kétó mékana maka yí kite ne bo, nembe sendi kasi womiya bemuñ nyé bo.

Wuse yakama báke mékana maka ke nyangwe menqabiyé yitan jó yitati:

1. Kasi mebaka ke njoka bekriten be Korent (kumte 1-4).
2. Gbasina beya sap sap jojgwé te yi kwañnama ke njoka bekriten be Korent (kumte 5-6).
3. Tembidya yotu pupunate ke mbombu Njambiyé nè kasi gwaki (kumte 6-7).
4. Kasi menjay mête yi bo si keló ne sadaka nyé yina meyasi ké. Kriten yeti se bala na, ko dete, a jöñnañgwé nan? (kumte 8-11).
5. Meyasi yâkañgwé kwañna ne nje te ke njóy bekriten. Kasi medye me Njambiyé (kumte 11).
6. Kimó meyasi mête yi Kimó Sisiñ nyé ké nè mesay mête yi wuss yâkañgwé keló no ké (kumte 12-14).
7. Kasi womiya bemuñ (kumte 15).

8. Kasi ndemna meyasi yí kamé ne bésó (kumte 16).

¹ Yo mi Pol, mi yi Njambiyé jebama nda yi nyé kwadya nde, mi békí mo tomun Krist Yesus, yo mi sine manj wusu Sositen

² kete mékana maka kënje wuné njóy botu bête be tike temo ke yi Njambiyé ke Korent baka. Wuse kéti kënje wuné botu bête be Njambiyé tokuma, be diye sangwate ne Yesus Krist, wuné be Njambiyé jebama, né wuné bē ndi béné baka. Wuse kéti sendi kënje bomó héné be diye ke membey héné, bomó bête be tubé díno Nyanqwé Kumande wusu Krist Yesus te Nyanqwé Kumande wan nè wusu sendi.

³ Njambiyé Sangwé wusu nè Kumande Yesus Krist kél ηgikwa ne wuné, nyé sendi wuné tete.

⁴ Mi ke nyé Njambiyé wombé wosoko menqimó héné ke kasi yun, kétó ηgikwa te yi nyé kelma ne wuné ke diye te yi wuné diye sangwate wúne be Krist Yesus ké.

⁵ Yo nde, Njambiyé tonja wuné ne mékombila ke meyasi héné ke mélépi te yi wuné lere nè ke nje duwá yasi héné, kétó wúne be Yesus Krist sangwate.

⁶ Yo nde, Njambiyé tonja wuné ne meyasi mête, kétó wuné jayma ne temo yun héné nde, lepi te yi bo wokuma nje lero nyé wuné ke kasi Krist ké, gbakasi.

⁷ Dete, ke diye te yi wuné diye kete ndana yí ladye ne ηgimó te yi Nyanqwé Kumande wusu Yesus Krist ta punje ne yotu ké, Njambiyé nya wuné meyasi héné te yi Kimó Sisiñ nyé mumó ké.

⁸ Yo ndi nyé ta keló sendi nde, wuné diye ne ηgbiningim kumó ke yeso siyna mboko, né wuné bē kiné móno beya yaña te yi bo yakama lepina ne wuné kete ke *Yeso Nyanqwé Kumande wusu Yesus Krist na.

⁹ Njambiyé te ε jebama wuné, né wuné diye sangwate wúne be Mónó

wené, Nyaŋgwé Kumande wusu Yesus Krist kó tónjukwé meyasi mète yi nyé si lero ké.

Kasi mebaka ke njoka

bekriten be Korejt

10 Wuné njøj, mi ke ḥgweta ne wuné ke díno Nyaŋgwé Kumande wusu Yesus Krist nde, lepi yun hene békì ndi wete. Mebaka ti bëŋnaŋgwé ke njoka yun na, yasi wete, wuné békì gba saŋgwate, díyo temo wete, be sendi ne metake wete.

11 Wuné njøj, mi lépi dete, keto mi wokuma kasi yun ke numbu botu be tu Kolowe nde, yo ne metandó ke njoka yun.

12 Ma yasi te yi mi kwadfyé lero ké, yo nde, ke njoka yun baña nde: «Mi wókunaŋgwé mbé ne Pol.» Baña nde: «Mi wókunaŋgwé mbé ne Apolos.» Baña yan nde: «Mi wókunaŋgwé mbé ne Sefas.» Baña sendi nde: «Mi wókunaŋgwé mbé ne *Krist.»

13 'Yite nde, Krist bakima ka yotu ne baka? 'Yo ka Pol yi bo ḥgbama ke kroa keto yun? Ho nde, ke yi bo tópuma ne wuné ke möröku ké, 'bo tópuma ka wuné ne díno Pol?

14 Mi ke nyé Njambiyé wosoko, keto ke njoka yun mi ti tópe wete mumó ke möröku na, soŋe ndi Kiripus nè Gayus.

15 Dete, mumó wete ne wete ti yaka lero nde, bo tópuma wuné ke möröku ne díno dyembé na.

16 Mi tópuma sendi botu be moy tu Stefanas ke möröku. Ke kɔ̄nte, mi yeti ke duwe, ho mi tópuma sendi wete mumó ke möröku na.

17 Yo nde, Krist ti tomé mi yi tópuna bomó ke möröku na. Yasi wete, a tomma mi, né mi nje lepi Kimó Tom. A ti tomé mi, né mi nje lepi ne nje jéŋ ndapi te yi bomó na, kambo lepina kasi soŋ te yi Krist gwá no ke kroa ké me nje gwe ne gbélate.

Kasi dyano te yi bomó nè dyano te yi Njambiyé

18 Yo nde, botu bête be ta yambile baka wóku yan lepina kasi soŋ *Krist ke kroa nda abalmba. Ma ke yusu, wuse be ma jú baka, kasi soŋ Krist ke kroa ne ḥguŋgudfyé Njambiyé.

19 Yo nde, yo ketinate ke mékana me Njambiyé nde: «Mi ta yaŋile dyano te yi botu be dyano be no ké, soŋe duwá yasi te yi botu be duwá yasi be no ké.»

20 Ma ndana, nda ba ne dyano kó? Ma nda ba mo ketina meyasi kó? Ma mo jéŋ duwá lepi te yi ḥgimó te yóko ba nda? 'Njambiyé ti kelé ka nde, dyano te yi botu be meneti maka kpál be yasi abalmba na?

21 Yo nde, ke meyasi mète yi Njambiyé kusuma yí tedye nde, a ne dyano ké, botu be meneti maka ne dyano te yan ti be ne deti te yi duwe Njambiyé ne nje meyasi mète na. Yo dete yi Njambiyé bëŋma kimóte yí joŋgwé botu bête be tike temo ke yene baka ne nje pelna Kimó Tom te yi wuse lepē ké. Kimó Tom te, bomó bëŋja yan nde abalmba.

22 Beyuden ke diye meyekambiye, né bo bëŋ, ma Begrek ke sà yan duwá yasi.

23 Yasi wete, ke be wuse, wuse péla su kasi Krist te yi bo ḥgbama ke kroa kó. Ke yi Beyuden, yo yasi te yi yakama jatidye bo ke beya nje, ma ke yi botu bête be yeti Beyuden baka, yo yasi abalmba ke yan.

24 Yasi wete, ke yi baka be Njambiyé jebama baka, ko Beyuden ko Begrek, ke yan, Krist ke punjé ḥguŋgudfyé Njambiyé ne dyano dyene,

25 keto yasi te yi Njambiyé kelé yi bomó bëŋe nde abalmba ké, yo yasi te yi laŋsa dyano bomó. Sendi, yasi te yi Njambiyé kelé yi bomó bëŋe nde, yo kiné deti ké, yo yasi te yi be ne deti laŋsa deti bomó.

26 Ma wuné njøj, wuné sâmbila misi bëŋe ne teri yun, wuné botu bête be Njambiyé jebama baka. Ke njoka yun kiné budya bomó kete

ne dyanɔ te yi wule ke yi botu be meneti maka na. Kinɛ budya ḥgabolo bomɔ ho budya bomɔ be wulma ke moy tu nyangwɛ bomɔ na.

²⁷ Yo nde, Njambiyɛ sawma meyasi me meneti maka yi bomɔ ḥeŋe nde abalmba kɛ yi wuŋgwɛ ne botu be dyanɔ. A sawma meyasi mete yi bomɔ ḥeŋe nde, yo kinɛ deti kɛ yi wuŋgwɛ ne detina meyasi.

²⁸ A sawma meyasi me meneti maka yi bomɔ ḥeŋe nde, yo yeti yaŋa nɛ yike yi bomɔ yeliye kɛ. Yo meyasi mete yi bomɔ paye kɛ. A kpålma b̄u yite yi kelɔ nde, meyasi mete yi bomɔ ḥeŋe nde, yo ne deti kɛ t̄i b̄eki se ne deti na.

²⁹ A kelma dete, ma mumɔ me nje b̄endidye yotu ne ke mbombu wene.

³⁰ Ma yo Njambiyɛ kele nde, wunɛ be Krist Yesus b̄eki saŋgwate. A kelma nde, Yesus Krist b̄eki dyanɔ cfusu. A kwaŋma ne nyɛ yi kelɔ nde, wuse b̄eki ne ḥgbey, be pupunate ke mbombu wene, kw̄ sendi ne nyɛ yi kolo ne wuse ke mebeyo musu.

³¹ Dete, m̄ekana me Njambiyɛ ke lepo nde: <Mo te ε kwadys lukse yotu, a lūksa yotu ndi ke yasi te yi Nyangwɛ Kumande kelma kɛ.›

2

Pol ke kɛ mbombu yi lerpina

ke kasi dyanɔ Njambiyɛ

¹ Ma wunɛ njɔŋ, ke yembɛ, ke yi mi k̄a nɔ pe yun kɛ, mi t̄i lerpina ne yiŋa nyangwɛ jen̄ duwɔ ndapi ho ne yiŋa nyangwɛ dyanɔ yi kwaŋdye ne yasi te yi Njambiyɛ ma sódyukwɛ ne mbombu kɛ nyɛ wunɛ na,

² keto mi pesima nde, mi yeti ke kwadys duwe yiŋa yaŋa dele ke njoka yun na, siya yasi te yi mi kwadys duwe, yo ndi Yesus Krist, laŋsa laŋsaŋwɛ kasi ḥgbana ne ke kroa.

³ Ma dete, ke yi mi joŋnama nɔ ne ḥguru wombɛ ke njoka yun kɛ, mi

ba nda tekina mumɔ. Mi gw̄a wɔ ḥgwaŋgwa.

⁴ Ke yi mi tedya nɛ ke yi mi pelma ne melerepi me Njambiyɛ kɛ, mi t̄i sa nje te yi dale bomɔ ne jen̄ ndapi te yi wule ke dyanɔ bomɔ kɛ na. Yasi wete, mi lepinama tedye nde, Kimɔ Sisiŋ ne ḥgungudye,

⁵ kambo tikina temɔ te yi wunɛ tike ke yi *Krist kɛ me nje wule ne nje dyanɔ bomɔ, ne yo wul ndi keto deti Njambiyɛ.

⁶ Yo nde, wuse ke tedye kasi dyanɔ nyɛ botu b̄ete be me betomba ke nje te yi Sisiŋ baka. Yasi wete, yeti dyanɔ te yi wule ke yi botu be meneti maka ho ke yi bekum be meneti maka be ta si kw̄ nemeno baka na.

⁷ Wuse tédydya dyanɔ Njambiyɛ yi mumɔ yeti ne deti te yi biye to te kɛ. Yo dyanɔ te yi nyɛ ma sódyukwɛ ne mbombu yi nyɛ ma kiki tembidye, yite mbokɔ t̄i pa kusuna na. A kelma dete, ne wuse be ne ḥgabiye ke meluksa menɛ.

⁸ Kinɛ kum wete ne wete ke njoka bekum be meneti maka duwɔ dyanɔ te na. Yo nde, bo má dukwe dyanɔ te, ma bo t̄i ḥgba Nyangwɛ Kumande te ε ne meluksa hene kɔ ke kroa na.

⁹ Yasi wete, yo kelnama nda yi yo ketinate ke m̄ekana menɛ nde: <Yasi te yi misi t̄i ḥeŋe ne toru nɛ yi metɔ t̄i woke ne toru, yasi te yi temɔ mumɔ t̄i take wete yesɔ, yo yasi te yi Njambiyɛ kombila pe yi botu b̄ete be kwadys nyɛ baka.›

¹⁰ Yo ndi wuse yi Njambiyɛ punja yo nyɛ wuse ne nje Sisiŋ ne. Yo nde, Kimɔ Sisiŋ Njambiyɛ ke nembe duwe meyasi hene, ko meyasi mete yi d̄iye sódyate ne gbɔl ke moy temɔ Njambiyɛ kɛ.

¹¹ Ma mo te nda ke duwe yasi te yi d̄iye ke temɔ jakɔsɔ mumɔ kɔ? 'Yeti ndi sisin̄ mumɔ ne ḥguru wene ke duwe yasi te yi d̄iye ke moy temɔ ne kɛ na? Dete sendi, kinɛ mumɔ wete ne wete ke duwe meyasi mete yi d̄iye ke moy temɔ Njambiyɛ na, soŋɛ ndi

Sisiŋ Njambiyē nyero.

¹² Ke bē wuse, wuse tī bū su sisiŋ te yi wule ke yi botu be mēneti maka na. Yasi wete, wuse bojma su Sisiŋ te yi wule ke yi Njambiyē, nē wuse duwe meyasi mēte yi Njambiyē nyē wuse ne gbēlate kē.

¹³ Ma wuse ti lépi yo ne dyanō te yi botu be mēneti maka tedye kē na. Yasi wete, wuse lépi su yo ne dyanō te yi Kimō Sisiŋ tedye kē. Dete, wuse ke tedye meyasi mēte yi Sisiŋ Njambiyē nyē botu bēte be ne Sisiŋ te baka.

¹⁴ Yo nde, mō mēneti maka ti yaka jaye meyasi mēte yi wule ke Sisiŋ Njambiyē na, kēto ke yene, yo abalmba. Sendi, a yeti ne dēti te yi nēmbe duwe meyasi mēte na, kēto mumō dūkwē yo ne nje dēti te yi Sisiŋ.

¹⁵ Ma mō te ε me ne Sisiŋ Njambiyē kō yakama duwe meyasi hene. Yasi wete, kine mumō wete ne wete yakama duwe teri joŋgwē mō te na.

¹⁶ Ma yo ketinate nde: <Nda ke duwe dyanō Baba Mboko kō? Nda yakama kite nyē kō?> Ma wuse su ne takina yasi te yi *Krist.

3

Kasi kelna mesay me Njambiyē

¹ Wune njōj, ke bē mi, ke yi mi lepinama nō nyē wune kē, mi ti yaka lepina nda mi lépinangwē nyē botu bēte be me ne Sisiŋ Njambiyē ke yotu na. Mi lepinama nda mi lépinangwē nyē botu bēte be bēngwē mewobō me membundo baka. Ke joŋgwē te yi wune joŋna nō wúne be *Krist kē, mi lepinama nyē wune nda mi lépinangwē nyē gbela bōnōsike.

² Mi nya wune mōrōku mēberi, nē wune dye. Mi tī nyē wune dētina mēdye na, kēto ke ḥgimō te yite, ma wune ti yaka dye yo na. Ma ko kumō ndana wune ti yaka dye yo na, kēto wune ndi botu bēte be ke bēngwē mewobō me membundo.

³ Ngē bē nde, nyāngwē temō nē metandō ke bējna ke njoka yun nda yi yo bējna kē, 'yite ti tédyā nde, wune ndi botu bēte be bēngwē mewobō me membundo na? 'Yo ti tédyā nde, wune ke joŋna bēngwē yasi te yi bōmo tedye kē na?

⁴ Ma ke ḥgimō te yi yōkō lere nde: <Mi wókunaŋgwē mbe ne Pol,> yōru nde: <Mi wókunaŋgwē mbe ne Apolos,> 'yite ti tédyā nde, wune ke joŋna nda gbēla bōmo na?

⁵ Ma Apolos ba nda? Pol ba ne nda? Wuse hēne yiba ndi gbēla botu bē mesay be Njambiyē. Njambiyē kwanjma ne wuse yī kelō nde, wune tiki temō ke yene. Mumō hēne ke njoka su ke tonjē say te yi Nyāngwē Kumande nya nyē nde, a kēl kē.

⁶ Mi bā mbe mō bēnate, Apolos mō nyānja mōrōku kete. Ma yo Njambiyē kelē nde, yo jōj.

⁷ Dete, mō te ε bē nē mō te ε nyānje mōrōku kete kō, bō hēne yiba gbēlate. Ma mō te ε bē nē njuku mesay mēte hēne kō, yo Njambiyē, nyē mō te ε kelē nde, yo jōj kō.

⁸ Mō te ε bē bēkō nē mō te ε nyānje mōrōku nyānja kete kō ndi wete. Mumō hēne ta bē nē nduku mesay mēne bēngwē misi mesay mēne.

⁹ Wuse ke kelō mesay sine be Njambiyē. Wune ḥgwaŋ Njambiyē, wune sendi tū te yi Njambiyē sumē kē.

¹⁰ Mi ma tēmbidye mēkol me tū nda kpasa mō sumna njumō bēngwē say te yi Njambiyē tomma mi nē ḥgikwa nē nde, mi njāki kelō kē. Ma ndana, mbanja ke kē mbōmbu nē say bēndidye. Yasi wete, mumō hēne dīy nē sōsō ke kwalō bō mesay mēte yi nyē bēndidye nē tū kete kē.

¹¹ Mēkol me tū te yi sima tēmbidya kē, yo Yesus Krist. Dete, kine wete mumō ε yakama nje tēmbidye sendi wete mēkol me tū dēle na.

¹² Ma baŋa ta bēndidye tū kete nē lōr, baŋa nē bī sumba, baŋa nē kpasa metari, yi baŋa nē mējeti, yi baŋa nē mēnjoy ho nē mbōru ḥgonj.

13 Yasi wete, bo mesay me mumo hene ta pundo puye ke nyaangwe yeso. Yeso te dite ta gbaso bo mesay me mumo hene yi tedye ne deti te.

14 Ke tu te yi mumo njä bendidye ke gweyämekol me tu te yi sima tembidya ke sume kol ke dite, mo te ta be ne nduku mesay men.

15 Yasi wete, ke tu te yi mumo njä bendidye kete ke si lolä, mo te ta körönduku mesay men. Ndi nde, nyé ne nguru wene ta ju, ma yo ta be nda yi mumo diye no ke dite ke.

16 'Yite nde, wune yeti ke duwe nde, wune mbanjo Njambiyé na? 'Wune yeti ke duwe ka nde, Sisi Njambiyé ke jojna ke yotu yun na?

17 Nge mumo bekidye mbanjo Njambiyé, Njambiyé ta bekidye sendi mo te, keto mbanjo Njambiyé tumbu, yo wókunaangwe ndi ne nyé, ma mbanjo te, yo wune.

18 Mumo ti sebila yotu ne ne nguru wene na. Nge wete mumo ke njoka yun take nde, a ne dyano nda yi botu be meneti maka take ke, a kpál be nda lem ke misi me botu be meneti maka, na nje be ne kpasa dyano.

19 Keto, yasi te yi botu be meneti maka take nde, yo yasi dyano ke, yo ne yasi abalmba ke misi me Njambiyé. Yo ketinate ke mëkana me Njambiyé nde: < Njambiyé ke kpaló kelä nde, botu be dyano bëbikwé ke mëkele me likisi man. >

20 Yo sendi ketinate ke yinä mbeý ke mëkana me Njambiyé nde: < Baba Mboko ke duwe meyasi mete yi botu be dyano take ke. A duwá nde, yo hene gbélate. >

21 Dete, mumo ti susula yotu ke mëkele mete yi bomo yakama kelä na. Mumo ti kel dete na, keto meyasi hene wókunaangwe ne wune.

22 Yo nde, ko Pol ko Apolos ko Sefas, ko meyasi hene te yi diye ke mboko, ko jongwe ko sogn ko meyasi mete yi kete ndana ko meyasi mete yi ta nje ke metu mete yi mbombu,

23 meyasi mete hene wókunaangwe

ne wune, ma wune wókunaangwe yun ne *Krist, Krist wókunaangwe ne Njambiyé.

4

Teri botu be tomun be Yesus

1 Dete, mumo hene yâkaangwe bu wuse nda botu be mesay be *Krist, nda baka be Njambiyé nya bo say bakidya meyasi men yi nyé ma sódyukwe ne mbombu ke.

2 Ma yasi te yi bo diye mumo hene e be ne say bakidya meyasi, yo nde, a nyéki temo ne ke mesay men.

3 Ma ke yembé, ko wune ko botu be meneti maka jôsa mi, yo yeti ke kelä mi mënö yaña ne mbet na. Ko mi ne nguru wombe yeti ke jöse yotu mbe na.

4 Yo nde, mi yeti ke duwe yinä bëya yasi te yi mi kelma ke na. Ko bëkó dete, yite yeti ke tedye nde, mi kiné mejoso na. Ma mo te e jöse mi kó, yo ndi Nyanjwe Kumande nyéro.

5 Dete, wune ti yañ jöse yinä yasi riñç te yi ngimó ti pa dyá na. Wune lâdya kumó ke ngimó te yi Nyanjwe Kumande ta nje ke. Yo nyé ta punje meyasi mete yi diye sódyate ke yitil ke ke puye. A ta gbaso metake mete yi mumo be no ke moy temo ne ke. Yo ke ngimó te yite yey yi Njambiyé ta besé mumo hene bëngwe bo mesay men.

6 Wune njöñ, yike hene yi mi lepima ke kasi mbe né ke kasi Apolos ke, mi lépi yi kamé ne wune, né wune bëngwe jongwe dyusu yi jeke ne kelna meyasi mete yi wuse lepè no ke. Ma mumo ti kel yinä yasi lajsa yike yi yo ketinate ke mëkana me Njambiyé ke na. Wune ti susula yotu keto wete mumo yi kpaló yeliye ne mbaña na.

7 Keto nda lepè nyé we nde, we kwá mbaña mumo? Yasi hene te yi we be no ke, 'yeti Njambiyé nyé we na? Ma nge be nde, Njambiyé nyé we meyasi mete, keto nge yi we nje

susule youtu nda bo t̄ nyε wε nyεko k̄?

⁸ Moy yun mε ne dit̄o. Wunε mε ne kusuku. Wunε mε b̄ekum t̄iko wuse. Mi kwádyikwε nde, wunε b̄éki birañ b̄ekum, n̄e wuse nam sine wunε.

⁹ Keto mi ke b̄εŋε nde, Njambiyε kelma nde, wuse botu b̄e tomun b̄enε kpâl b̄e njena bom̄o ke njoka b̄es̄o. A kelma nde, wuse kpâl b̄e nda botu b̄ete yi bo l̄u ke gbegbe wo ke mb̄ombu bom̄o h̄enε. Yo nde, ke to mbok̄o h̄enε, ke mb̄ombu bejaki n̄e ke mb̄ombu botu b̄e m̄eneti maka, wuse kpalma nje b̄e su nda yasi te yi bom̄o ηgb̄o kind̄o.

¹⁰ Wuse su belem keto Krist, ma wunε yun ne dyan̄o, keto wúne be Krist saŋgwate. Wuse su ne tek̄o, ma wunε yun ne det̄o. Bo ke lukse yan wunε, ma wuse ke kpal̄o saŋgwate su ne yeliya.

¹¹ Ko kum̄o ndana wuse ke gwe nja, gwe yesidye, gwe d̄iȳo s̄okere. Bo ke mende wuse, wuse ke joŋna kwey ne kwey.

¹² Wuse ke w̄ond̄o b̄iriki kel̄o mesay ne mεb̄o musu. Bo ke kita ne wuse, ma wuse ke kpal̄o nje ηgw̄eta su ne Njambiyε nde, a nȳéki bo mekombila. Bo ke tedye wuse nyāngwε mεb̄onε, ma wuse ke kpal̄o disima.

¹³ Ko kum̄o ndana bo ke lepina b̄eyate ne wuse, ma wuse ke kpal̄o lepina su ne kim̄o tem̄o nyε bo. Wuse mε su nda dyan te yi bo w̄ombile ke to m̄eneti k̄e l̄i ke kundu k̄. Wuse mε su sendi nda sara mbaya ke misi mε bom̄o h̄enε.

¹⁴ Mi ti k̄eti meyasi maka k̄enje wunε ȳi nyε ne wunε nj̄on na. Yo ȳi kite ne wunε nda b̄on̄o b̄emb̄e, s̄oŋ tem̄o m̄be.

¹⁵ Keto ko b̄eyekele nda betomay betomay má njaki nje tedye kasi Krist nyε wunε, wunε kine budya besaŋgwε ke njokate na. Keto yo mi b̄e saŋgwε wun ke joŋgwε te yi wúnε be Krist Yesus d̄iȳe saŋgwate k̄. Mi b̄éki sangwε wun ke ηgim̄o te yi mi boŋma ne Kim̄o Tom nje lepo

nyε wunε k̄.

¹⁶ Dete, mi ke ηgw̄eta ne wunε nde, wunε k̄el̄ meyasi nda mi.

¹⁷ Yo yite kele nde, mi t̄om̄ m̄onmb̄e Tim̄o t̄enje wunε. Nyε s̄oŋ tem̄o m̄be. Sendi, a nya sosu ne h̄enε ke yi Nyaŋgwε Kumande. A ta kel̄o nde, wunε t̄aka meyasi mete yi mi lepima nyε wunε ke joŋgwε te yi mi joŋna n̄o sine Krist k̄. Yo yite yi mi tedye ke m̄emb̄ey h̄enε nyε m̄enj̄on mε botu b̄ete b̄e ma t̄ik̄o tem̄o ke yi Kumande Yesus baka.

¹⁸ Baŋa bom̄o ke njoka yun sosama, susule youtu take nde, mi t̄i nje b̄εŋε se wunε na.

¹⁹ Yasi wεte, ηge Nyaŋgwε Kumande jaye, mi ta nje b̄εŋε wunε ned̄o. Yo komete yey yi mi ta b̄εŋε, simande bo gbate ne deti, yeti ndi lepinate ne numbu na.

²⁰ Keto *Kando Njambiyε, yo yeti ke gbela lepi te yi numbu na, yasi wεte, yo ke c̄eti kelna m̄ekele.

²¹ N̄e nde, mi nj̄aki ne ηgbasi n̄e nde, mi nj̄aki ne m̄ekwadya n̄e te lepi, wunε kwádyikwε nde, mi nj̄aki ne ηge?

5

Kasi m̄ekele mε memi ke njoka

bekriten be Korejit

¹ Bom̄o ke d̄iki lepo ke m̄emb̄ey h̄enε nde, kelna m̄ewanja ke kwaŋna budya ke njoka yun. Ko ke njoka botu b̄ete b̄e yeti ke duwε Njambiyε baka, yo yeti ke b̄εŋna c̄ete na. Yo mε nde, mum̄o ke joŋna b̄enε nya saŋgwε wenε.

² Ma wunε ke kpal̄o susule youtu ke yite. Ma yo b̄éki nde, wunε kpâl k̄ola kpando m̄o te ε kelma m̄ekele mete k̄o soŋe ke njoka yun.

³ Ke b̄e mi, ko b̄ek̄o nde, sine wunε yeti ke kiya m̄b̄ey na, wuse saŋgwate ke pay te yi Sisiŋ. Ke yembe, sima si p̄eso j̄osi m̄o te ε kelma b̄eya m̄ekele mete k̄o, d̄eke nda mi w̄eri sine wunε.

4 Komε wunε ta wesidya ke kiya mbey ne dīnō Nyāngwε Ku-mande wusu Yesus, sinε wunε ta bε saŋguate ke pay te yi sisinj, ḥungudye te yi Nyāngwε Ku-mande wusu Yesus ta bε ke mbey te.

5 Komete, ne wunε kīn mō te nyε ke mεbō mε *Satan, na bekidye membundo mεnε, dete Njambiyε ta joŋgwε sisinj ne ke *Yeso Nyāngwε Kumande.

6 Ma susula yotu te yi wunε susule kέ, kinε to te na. 'Wunε yeti ke duwε nde, ko mōnō ḥqā ne mbet ke kelō nde, mbōrō mampa hēnε wūdyukwε na?

7 Wunε me gbate jōnja mbōrō yasi, keto *Krist te *Mōnō Sam Paska te yusu sima nyεna ne sadaka. Dete, wunε sōnja njombu ḥqā, lī ne naŋ, nē wunε nje bε jōnja mbōrō yasi.

8 Dete, wuse tī kel jesø *Paska te ne njombu ḥqā ho ne ḥqā te yi tedye bεya dyano ho kōtu dyano na. Yasi wete, wuse kēl yo ne memampa mεte yi kinε ḥqā kete kέ, yite nde, ne pupuna temo nē gbakasi.

9 Ke mōy mεkana mεte yi mi kεtima kεnje wunε kέ, mi lεpima nde, wunε tī kel kumbō wúnε botu be kelna mεwanja na.

10 Ke kasi botu be kelna mεwanja bεte yi mi lεpε nō baka nē ke kasi botu bεte be nyε temo ke meyasi, bū kasi botu be ḥgaŋila yasi nē baka be kane yinjα meyasi tikō Njambiyε baka, mi ti lεpi ne gbela botu be mεneti maka na. Keto má bεki nde, mi lεpi ne bo, ma yite dīya nde, wunε tī dīy se ke mεneti maka na.

11 Ma yasi te yi mi kwadye lεpo nyε wunε kέ, yo nde, ngε mumō lεpε nde, nyε maŋ wun nje kpalō nyε bo ke kelna mεwanja ho kpalō bε ne njaŋ sumba ho jekō nyε temo ke kanna yinjα meyasi tikō Njambiyε, ngε nyε dīki lεpina bεyate ne bεsō ho bε mō gwena menjam ho mō ḥgaŋila yasi, wunε tī kel kumbō ko dyena ne mbet wúnε njel bomō nda bεte na.

12 Ma yo bεnja mi ke yi mi ta jōse ne gbela bomō? 'Yeti bεnjōŋ bun yi wunε yâkaŋgwε jōse na?

13 Yo nde, ke yi gbela bomō, yo Njambiyε jōse bo. Wunε kpāndi mō bεya mεkele sonε ke njoka yun.

6

Kasi jōsi ke njoka bekriten

1 Ngε wete mumō ke njoka yun bε ne lepi sungwε ne maŋ, ngε kele yi nyε minε misi bū lepi te kέ nō ke yi botu bεte be yeti ke duwε Njambiyε kinε bū yo kέ nō ke yi botu bε Njambiyε kέ?

2 'Wunε yeti ke duwε nde, yo botu bε Njambiyε ta jōse botu be mεneti maka na? Ngε bε nde, yo wunε ta jōse botu be mεneti maka, 'sungwε ne gbela mōnō mεlepi? 'Wunε ti yaka jōse yite na?

3 'Wunε yeti ke duwε nde, wuse ta jōse bejaki na? Ngε bε dete, 'sungwε ne mεlepi mεte yi bεnε gbela meyasi me mεneti maka?

4 Ma ngε kele nde, ke njel mεlepi dete dyā ke njoka yun, wunε ke lī njōŋ botu bεte be ma tikō temo ke yi Kumande Yesus kpalō kanε yo nyε gbela bomō nde, bo jōsa kέ.

5 Mi lεpi dete, nē njōŋ biy wunε. 'Yite nde, ke njoka yun kinε mumō wete ne wete ε ne dyano ε yakama kombile lepi ke njoka njōŋ ne na?

6 'Yo me nde, maŋ bōŋ maŋ kέ nō ke yi botu bεte be yeti ke tikō temo ke yi Njambiyε baka?

7 Gbate, yikε yi wunε me ke bū mεlepi mun kέ nō ke mbōmbu bomō kέ ke tedye nde, wunε ma kōrō nje. Ngε mumō kele yinjα kōtu mεkele sungwε ne wunε, keto ngε yi wunε ti kwāŋ lale dīyε ne sem kέ? Keto ngε yi wunε ti tiki lale nde, bo wōmbila meyasi hēnε ne mbul ke mεbō mun kέ?

8 Yasi wete, yo wunε ke kelō kōtu mεkele sungwε ne baŋa bomō, wōmbila meyasi hēnε ke mεbō mε bomō. Ma mεkele mεnɔri, wunε kēl hēnε sungwε ne bεnjōŋ bun.

9 'Yite nde, wunε yeti ke duwε nde, botu bete be kele yasi kɔtute sunjwe ne beso baka ti be ne mbey ke *Kando Njambiyε na? Mumɔ t̄i sebila yotu ne na. Ko bembam bete be kine bomari be kele mewanja baka, ko bomari bete be yeti ke megwaki be kele mewanja baka, ko botu bete be kane yin̄a meyasi tiko Njambiyε baka, ko botu bete be ke megwaki be kele mewanja baka, ko bembam bete be ne teri bomari baka, ko bembam bete be diye benε beso bembam nda yi mbam diye no benε nyari k̄.

10 ko botu be gubo, ko botu bete be nyε temo ke meyasi, ko botu be gwena menjam, ko botu bete be lepina beyate ne beso baka, ko botu be ηgangila yasi, botu bete hene ti be ne mbey ke Kando Njambiyε na.

11 Ma baŋa ke njoka yun ba kwey dete. Yasi wete, Njambiyε nj̄a weyε mebeyo mun tokε wunε pupudye wunε peso nde, wunε me ne ηgbεn̄ ke mbombu wene. Yo kelnama dete ne dino Kumande Yesus Krist ne deti te yi Sisiŋ Njambiyε wusu.

12 Mi yakama kelo yasi hene te yi mi kwadys, yasi wete, yasi hene ti yaka kame mi na. Mi yakama kelo yasi hene te yi mi kwadys, yasi wete, ke yembε, mi ti jaye nde, yaŋa b̄iya mi ne bala na.

13 Medye njaki, ne yo k̄ ke moy. Ma moy diy yi medye, yasi wete, Njambiyε ta kelo nde, bo hene yiba t̄i b̄eki se na. Ndi nde, yotu ti diy yi kelna mewanja na. Yotu diy yi Nyangwe Kumande, ma Nyangwe Kumande diye ne yotu mumɔ.

14 Njambiyε te ε womiya Nyangwe Kumande k̄ ta womiyε sendi wuse ne ηgunjgudye ne.

15 'Wunε yeti ke duwε ka nde, meyotu mun, yo medoku me yotu *Krist na? 'Mi ta nje bu medoku me yotu Krist, ne yo nje be medoku me nya mewanja? Ko na.

16 'Wunε yeti ke duwε ka sendi nde, ηge mumɔ niŋwe nya mewanja, benε nyε me ndi gba

ne kiya yotu wete na? Yo dete yi mekana me Njambiyε ke lepo nde: <Bo hene yiba ta kpalo nje be ndi mbundɔ wete.›

17 Ma mo te ε diye saŋgwate ne Nyangwe Kumande, mo te ne kiya takina yasi wete benε nyε.

18 Wunε kāmbi kelna wanja. Kwalɔ b̄eya yasi hene te yi mumɔ yakama kelo, yo yeti ke kpoke membundɔ menε na, yasi wete, mo te ε kele wanja, a k̄el bekidye ne gba membundɔ menε.

19 'Wunε yeti ke duwε ka nde, meyotu mun, yo mbanjɔ Kimɔ Sisiŋ te yi Njambiyε nyε wunε yi joŋna ke yotu yun k̄ na? Yeti wunε diye ne meyotu mun na.

20 Keto Njambiyε kolma wunε ne sulna yasi, dete wunε bâkidya meyotu mun yi lukse ne Njambiyε.

7

Kasi megwaki

1 Ndana, ke meyasi mete yi wunε ketima diye ne mi k̄, kimote nde, mumɔ t̄i kpoka nyari na.

2 Ma yi kambɔ ne kelna wanja ne pam pam, yo diya nde, mumɔ hene b̄eki ne nya te wene ne nyari hene b̄eki ne njoŋɔ te wene.

3 Mbam yâkaŋwe tonje meyasi hene te yi mbam yâkaŋwe kelo nyε nyari wene k̄. Nè nyari k̄el sendi dete sunjwe ne njom.

4 Yeti nyari name yotu ne ne ηguru wene na, yasi wete, yo njom. Sendi, yeti mbam name yotu ne ne ηguru wene na, yasi wete, yo nyari.

5 Ke njoka mbam benε nyari, mbaŋa t̄i kin jakɔsɔ ke taŋ na. Ndi nde, wunε yakama diyo kine saŋwa ke taŋ, ηge be nde, wunε sima nyε ηgiŋ te yi kelo dete kumɔ ke ηgimɔ te yi wunε pesima, ne wunε pa nyε sosu ke meŋgweta ne Njambiyε. Ke kɔŋte, nè wunε njaki nje saŋwa ne kɔkɔ, kambo *Satan me nje sebile wunε, keto wunε ti yaka disima diyo dete k̄ ne mbombu na.

6 Yike yi mi lere ké, mi lépi lero yí kite ne wunε, yeti ne nje te yi deti na.

7 Mi góru nde, bomo hene díy nda mi, yo nde, Njambiyε nya yasi dèle dèle yaka ne mumo hene, yókó ne yíkε, ma yóru ne yiri.

8 Ke yi botu bete be kinε bomari ho be kinε bembam baka nè bekusó, mi ke lero nyε bo nde, yo kimóte nde, bo díy nda mi.

9 Yasi wete, ñge bo bεnε nde, bo ti yaka gbisima díy dete na nè bo kél megwaki, keto gwaki kimóte lañsa nde, mumo díy nda mbiye meduyó.

10-11 Ma ke yi bembam bete be me ne bomari nè bomari bete be me ke megwaki baka, mi ke kombile lero nyε bo nde: Nyari tí díukwe ke bo njom na. Ñge nyε duwε ke bo njom, a tí ken se ke bo wete mbam na, yasi wete, a yókwe ne kókó nje dolo njom kombile gwaki yan. Sendi, mbam tí soña bo ne nyari na. Ma yeti mi lere na, yo gba Nyangwe Kumande lere dete.

12 Ndana, yo mi ke lero ne ñguru wombε, yeti Nyangwe Kumande na. Mi ke lero nde, ke yi benjón busu bari, ñge mbaña be ne nyari kumó ndana nde, nya te tí pa tikó temó ke yi Kumande Yesus na, ma ñge nya te pεsε nde, a ta ké mbombu joñna bεnε nyε, a tí soña bo ne nyε na.

13 Ñge bε sendi nde, yo nyari be ne mbam, kumó ndana nde, mbam te tí pa tikó temó ke yi Kumande Yesus na, ma ñge mbam te pεsε nde, a ta ké mbombu joñna bεnε nyε, nya te tí kin njom na.

14 Yo nde, ñge mbam tí pa tikó temó ke yi Kumande Yesus na, Njambiyε ke pupudye nyε keto nyari. Sendi, ñge bε nde, nyari tí pa tikó temó ke yi Kumande Yesus na, Njambiyε ke pupudye nyε keto njom, keto ñge yo ti kelna dete na, yite bεnε bete yi wunε ta ja baka ta bε nda yasi memi, ndi nde, ndana bo me pupunate.

15 Yasi wete, ke yókó ε tí pa tikó temó ke yi Kumande Yesus kó pεsε

nde, a ke kwá, na kwâñ. Komete, mo njóñ wun te ε tikama kó, ko mbam ko nyari tí díy mekomó ke yite na. Njambiyε jebama wuse, né wuse joñna ne tε.

16 Nyari, 'yo ka we ta jongwe njóñ? Ma mbam, 'yo ka we ta jongwe nyari wó? We duwá ne ñge?

17 Siya te ndi nde, mumo hene jónjanjgwε ke teri te yi Nyangwe Kumande pesima ké, ke teri te yi Njambiyε dolma nyε kete ke ñgimó te yi nyε jebama ne nyε ké. Yo yasi te yi mi kombile lero nyε menjón me bomo hene be sima tikó temó ke yi Kumande Yesus.

18 Ñge bε nde, Njambiyε jebama mbam, yite bo sima pεsε nyε, a díy ndi ke teri te yite. Ma ñge bε nde, a jebama nyε, yite bo tí pa pεsε nyε na, a tí njanjgwε yotu yí ké sá bomo nde, bo njáki nje pεsε nyε na.

19 Ko bo pεsi mumo ko bo ti pεsε nyε, yinrí hene gbelate. Ma yasi te yi bε njukute ke meyasi menri hene, yo bεngwa membonga me Njambiyε.

20 Mumo hene díy ndi ke teri te yi Njambiyε dolma nyε kete ke ñgimó te yi nyε jebama ne nyε ké.

21 Ñge bε nde, we bá ke díy bala ke ñgimó te yi Njambiyε jebama ne we ké, we tí njanjgwε yotu yó na. Yasi wete, ñge we kwedya nje te yi duwε ke díy bala te, we tí ndekidýa na.

22 Keto bala hene te yi Nyangwe Kumande jeba, a sojma mbete ke teri díy bala. Yo sendi nde, mumo hene te yi Nyangwe Kumande jeba piñó te yi nyε yeti bala, mo te ke kpalo nje bε bala *Krist.

23 Njambiyε kolma wunε ne sulna yasi. Wunε tí kpal nje díy bala bomo na.

24 Ma wunε njóñ, mumo hene díy ndana ke keki Njambiyε bεngwe ndi teri te yi Njambiyε dolma nyε kete ke ñgimó te yi nyε jebama ne nyε ké.

25 Ma ndana, ke yi bembam bete be ti pa duwe boma ne ke yi bindi bomari, Nyanjwé Kumande ti nyé mi yiná mbonga te yi lepo ke kasi yan na. Yasi wete, mi ta lepo yembe nda yi Nyanjwé Kumande tedya ngikwa ne pe yembe nde, boma nyéki temo ke yasi te yi mi lepe ké.

26 Pe yan, mi bénja kimote nde, mbam ti boj nyari na, a díy kó keto ménjanjwé mete yi dyá ndana ké.

27 Nge be nde, we me ne nyari, we ti saj nde, wuné wánjanjwé se na. Nge be nde, we ti pa be ne nyari na, we ti saj nje te yi be no na.

28 Yo nde, nge we bu nyari, we ti kele yiná beya yaña na. Sendi, nge nya te e ndi bindi te kó ké megwaki, a ti kele yiná beya yaña na. Yasi wete, mi lépi yike keto mebóné mete yi botu bete be kele megwaki ta sañgwa no ke joñgwé dyán ké. Ma mi yeti ke kwadysé nde, wuné sângwanjwé ne mebóné mete na.

29 Ma wuné njøj, yasi te yi mi kwadysé lepo ké, yo nde, ngimó me kumte. Kande ndana baka be ne boma baka díy nda bo kine boma na.

30 Botu bete be ke lelo baka díy nda bo yeti ke lelo na. Botu bete be ke sosa baka díy nda bo yeti ke sosa na. Baka be díki bómó meyasi baka sóna temo ne sap ke meyasi mete.

31 Ma botu bete be joñna ne meyasi me meneti maka baka díy nda bo ti joñjanjwé ne yo na, keto yasi hene te yi bénja ke meneti maka ké ke kwá kwanjo.

32 Mi lépi dete, keto mi góru nde, wuné ti gwaki kañ yaña na. Mó te e kine nyari kó ke nyé dyano dyené hene ke mesay me Nyanjwé Kumande, take yasi te yi nyé yákañgwé keló, né Nyanjwé Kumande be ne mesosa ne nyé.

33 Ma mó te e me ne nyari kó ke nyé dyano dyené hene ke meyasi me meneti maka, take yasi te yi nyé yákañgwé keló, né nyari be ne mesosa ne nyé,

34 yite, metake me mbam me yiba. Nya te e yeti ke gwaki kó ho nya te e ndi bindi te kó ke nyé dyano dyené hene ke mesay me Nyanjwé Kumande, né yotu ne ne metake mené hene be pupunate. Ma yókó e me ke gwaki kó ke nyé dyano dyené hene ke meyasi me meneti maka, take yasi te yi nyé yákañgwé keló, né njom be ne mesosa ne nyé.

35 Mi lépi lepi ke yí kame ne wuné, yeti bojna kó nyé ke ngij yun na. Yo nde, mi lépi yasi te yi ta be kimote pe yun yi ta keló nde, wuné díy gba sañgwate wúné be Nyanjwé Kumande kine yaña te yi yakama nje kobé sendi wuné sojé na.

36 Nge mumo beñe nde, yo bejate, keto ngóndu wene ma jekó díy bindi te, nge nyé kwadysé kenje nyé ke gwaki, na kél nda yi nyé kwadysé, a ti kele beya yaña ke yite na.

37 Ma ndi nde, mó te e pesé nde, a ta bakidye ngóndu wene bindi te kó ke keló kimote, nge be nde, a pesima dete ndi nge wete ne sat kine be yi malo na. Nge be nde, yo wúla ke kwadysé te yene, ke mó temo ne, yite kimote.

38 Dete, mó te e kenje móno ke gwaki kó ke keló kimote, ma yókó e bakidye nyé bindi te kine kenje nyé ke gwaki kó ke keló kimote kwá yóru.

39 Nyari ta díyo sañgwate beñe njom piñj te yi mbam ndi ne joñ ké. Yasi wete, nge soñ bu mbam, nyari yakama ké ke bo mbam te yi nyé góruma. Ndi nde, mbam te békí mó te e sima tiko temo ke yi Kumande Yesus.

40 Ma ke yembe, mi bénja nde, nge nyé bóné dete kine ké se ke bo wete mbam na, a ta joñna ne te. Mi táká nde, mi sendi, mi gba ne Sisín Njambiyé.

8

Kasi menjay mete yi bo si keló ne sadaka nyé baña benjambiye

1 Ndana, ke kasi menjay mete yi bo si bu kelo ne sadaka nye baña benjambiye ké, wuse duwá nde, wuse hene botu be duwá yasi. Duwá yasi ke kelo nde, mumo bêndidya yotu, ma mèkwadysa kél nde, wuse dôku dôkó ke tikina temo te yi wuse tike ke yi Njambiyé ké.

2 Ngé wete mumo take nde, a ke duwe yaña, a dûkwé nde, a ti pa duwe kpasa duwáte na.

3 Yasi wete, ngé mumo kwadyé Njambiyé, komete, Njambiyé duwá nyé.

4 Dete, ke kasi dyena menjay mete yi bo bu kelo ne sadaka nye baña benjambiye ké, wuse ke duwe nde, yasi hene te yi mumo kané ke to mboko tiko Njambiyé ké, gbelate. Yo nde, kpasa Njambiyé ndi wete ne wete kine mbaña se na.

5 Ngé be nde, yo ne yiná meyasi mete yi diye ke kwey nè ke meneti yi bo jeba nde benjambiye nda yi yo gbate ne budya benjambiye nè budya bekumande ké,

6 Pe yusu, he duwá nde, Njambiyé ndi wete ne wete. Yo Da te e kusuma meyasi hene kó. Wuse jónnangwé wokuna ne nyé. Sendi, wuse ndi ne Nyangwé Kumande wete ne wete, yo Jesus Krist te yi Njambiyé kwañma ne nyé yí kuso ne meyasi hene kó. Njambiyé kwañma sendi ne nyé yí kuso ne wuse.

7 Yasi wete, yeti bomo hene duwe meyasi menori na. Baña bomo sima yila ne kasi kanna yiná meyasi tiko Njambiyé. Yo me nde, ngé bo dyé menjay mete yi bo kele ne sadaka nyé yiná meyasi ké, ke temo yan deke nda bo kelma yiná yasi te yi nyé sembo, keto temo yan tekinate.

8 Ma yo kine wete kwaló medye yi kele nde, Njambiyé jáya wuse na. Ko he dyáki, yo yeti ke kamé wuse yaña ke mbombu wene na. Ko he ti dyé, yo yeti ke soñe sendi wuse yaña na.

9 Yasi wete, wuse dîy ne soso, kambo téri te yi wuse sima toké ké me nje jatidye tekina bomo ke beya

nje.

10 Yo nde, ngé mo te e ne tekina temo kó beñe gba wé, we mo te e ma duwe meyasi mete kó ke diyó dyena ke mbanjo komé bomo kané baña benjambiye ké, 'yo tí nyé mo te deti te yi dyé menjay mete yi bo kele ne sadaka nye baña benjambiye ké na?

11 Ngé be dete, mo te e ne tekina temo kó, móyi *Krist gwá keto ne kó ta yambilé, keto duwá yasi te yi we nò ke meyasi mete ké.

12 Ma beya yasi te yi wuné kelma dete yí kombe ne temo benjón bun yi ndi tekinate ké, wuné kél yo ne Krist.

13 Dete, ngé be nde, yiná medye mete yi mi dyé ké yakama jatidye manj mbe ke beya nje, ko mi tí dyé se yo wete yeso na, kambó yo me nje jatidye nye ke beya nje.

9

Mó tomun Krist nè nduku

mesay mené

1 Yeti ka mi diye ne yotu mbe na? 'Mi yeti ka mó tomun Yesus na? 'Mi ti beñe ka Nyangwé Kumande wusu Yesus ne misi membe na? Yasi te yi tedye mesay mete yi mi kelma nyé Nyangwé Kumande ké, 'yeti wuné na?

2 Ngé be nde, baña bomo ke lepo nde, mi yeti mó tomun wene na, ke yun biran, mi mó tomun wene. Keto yasi te yi tedye nde, mi ke keló mesay me mó tomun ké, yo wuné, keto wúne be Nyangwé Kumande sañgwate.

3 To te yi mi sume kol yeñsa lepi nyé botu bete be lepina beyate ne mi baka, yo nde:

4 'Wuse ti yaka dyé ho hobiye yaña ke mesay mete yi wuse kele ké na?

5 'Wuse ti yaka bu sendi wete nya te e ma yeñsa temo jaye Njambiyé ne megwaki ké nò ke membez hene nda yi baña botu be tomun be Nyangwé Kumande nè hemaj bene nè Sefas kelé ké na?

6 'Yite nde, ndi sine Barnabas bero yâkañgwé keló mesay ndi ne mèbò musú?

7 Yo sôja te nda ε kè dyambi, a má nje gbo yotu ne ne ñguru wene kó? Mo te nda ε bë nyambi, a má díyø kiné dye nduku mesay mènè kó? Nda dale bendar, a má díyø kiné dye moróku mèbéri me benday bete kó?

8 'Yasi te yi mi lepe ké yeti ke kelna ka dete ke jongwé bomo na? 'Ko membonja me Njambiyé ti lépi sendi dete na?

9 Yo ketinate ke membonja mète yi Moyisi ketima ké nde: <We tî kanja numbu nday piñç te yi nyé ke keló mesay me natina nyambi yí baka ne kopu te nè njosc te ke na.› Lépi ke yi Njambiyé lepe ké, 'a lépi ka keto bendar?

10 'Yeti keto su yi nyé lepe dete ké na? Gbakasi, bo kéti yasi ke keto su nde, yókó ε putike ñgwañ kó békí ne bóbina temo nde, a ta bë ne yaña kete. Sendi, yókó ε kute yaña nyambi kó békí ne bóbina temo nde, a ta bë ne ñgabiye kete sendi.

11 Ngé bë nde, wuse nyanja mèyasi mète yi Kimo Sisiñ nyé mumo ké ke metemó mun, 'yo má nje bë gba sulnate pë yun nde, wuse bôñ gbela mèyasi mète yi kame mumo ke jongwé te yi membundo ké ke mèbò mun?

12 Ngé bë muka nde, bâja bomo yakama bû mèyasi mète ke mèbò mun, 'sunjwa ne wuse? Ko yinori, wuse tî nyé misi kete na, wuse kpálma sañgwa ne mèbònè ke mèyasi hène, kambo he me nje keló yaña yaña te yi yakama peto Kimo Tom *Krist.

13 Wuné duwá nde, botu bête bë kele mèsay ke mbanjo Njambiyé baka kwédyangwé medye ke mèyasi mète yi wule ke mbanjo Njambiyé ké. Sendi, botu bête bë ne mèsay me wona benyamó yí keló ne sadaka nyé Njambiyé baka ne ñgabiye te yan ke moyte.

14 Dete sendi, Nyañgwé Kumande

pésima nde, botu bête bë ne mesay me lèpina Kimo Tom baka jônnañgwé ne nje lèpina Kimo Tom.

15 Ko dete, ke yembé, mi tî nyé misi ke mèyasi mènori na. Yiké yi mi kete ké, mi ti kéti yí diye ne yaña yaña na. Kimote nde, mi gwâki, lañsa nde, wete mumo sônya mesosa mète yi lèpina Kimo Tom te yi mi lepe ne gbélate ké nyé mi ke temo ké.

16 Yo nde, lèpina Kimo Tom te yi mi lepe ké yeti yasi te yi luksa yotu mbe na, yo say te yi Njambiyé pésima nde, mi kél. Keto ngé mi díyø kiné lepo Kimo Tom te na, mèbònè ta balo ké to mbe.

17 Má békí nde, yo mi tóke mèsay mète ne ñguru wombé, ma mi yakama dye nduku mesay mète. Ma nda yo Njambiyé pese nde, mi kél say te ké, yo mapi te yi nyé sobidya mi ké.

18 'Ma dete, nduku mesay mèmbe ta wule ba we? Yo ndi nde, lèpina Kimo Tom te yi mi lepe ké, mi lépi yo ne gbélate nyé bomo kiné diye yaña na kiné bëngwé yasi te yi bo yâkañgwé nyé mi ke lèpina Kimo Tom te na.

19 Mi yeti bala mumo na, ko dete, mi kpálma nje nyé díyø bala ke yotu mbe keto bomo hène yí dale ne budya bomo.

20 Mi joñnama sine Beyuden nda móno Beyuden yí dale ne bo. Ke yi bomo hène bë joñna ke moy membonja mète yi Moyisi ketima ké, sine bo joñnama sendi dete yí dale ne bo, ko békí nde, mi yeti bala membonja mète na.

21 Mi joñnama sine botu bête bë yeti ke bëngwé membonja mète baka nda membonja mète yeti na yí dale ne bo. Yeti nde, mi yeti ke bëngwé membonja me Njambiyé na, yo nde, mi ke bëngwé mbonga te yi *Krist ne jongwé dyembé hène.

22 Mi joñnama nda tekina mumo sine botu bête bë ne tekó baka yí dale ne bo. Mi leñma yotu mbe nyé

ɓomɔ hene yi sa nje te yi jongwε ne baña ke njokate.

²³ Mi kél meyasi menori hene kēto lēpina Kimɔ Tom, né mi bε ne ɳgasibye ke moyte.

²⁴ 'Ma wunε yeti ke duwε ka gbatε nde, ɳge ɓomɔ kande adiŋgbakere, yo bo hene sedyε, ko dete, ndi mumɔ wete ke laŋsa bε ne dasi na? Ma dete, wunε sedyikwε saman te yi laŋsa.

²⁵ Ɓomɔ hene bε komsa yiŋa adiŋgbakere baka kiy budya meyasi yi sungwa ne dasi yasi te yi ta beyo nemeno, ma pe yusu, yo yi sungwa ne dasi yasi te yi t̄ beyo wete yeso na.

²⁶ Yori mi ti sedyikwε mbε tukute na. Mi lón dyambi ne dimbi, yeti ne kpaf kpaf na.

²⁷ Mi ke sikite tedye yotu mbε mebōne tiko nda bala, kambo Njambiyε me nje li mi nemeno, mi m̄ te ε sima pele Kimɔ Tom te yi jongwε ne baña ɓomɔ kɔ.

10

Kasi jongwε botu be kando

Isarayel ke kongor

¹ Wunε njɔŋ, mi yeti ke kwadye nde, wunε ndékimangwε meyasi maka na. Yo nde: Besaŋgwε busu hene ɓengwa kulutu kendo no. Bo hene sabiya sendi Tena manj.

² Njambiyε t̄opuma bo hene ke kulutu n̄e ke Tena manj yi saŋgwε bo hene bε Moyisi.

³ Bo hene dya sendi kiya mete yi wulma ke yi Sisiŋ Njambiyε,

⁴ hɔbiye sendi kiya mɔrɔku mete yi wulma ke yene kē. Bo hɔbiya mɔrɔku mete yi punduma ke tari te yi Njambiyε yi dikima ɓengwε bo kē. Tari te ba *Krist.

⁵ Yasi wete, ke njoka yan, Njambiyε t̄ jaye sulɔ ɓomɔ na, yori yi bo girma no ke moy kongor kē.

⁶ Meyasi mete kwáŋnangwε dete yi kite ne wuse, ma wuse nje bε ne beya mewoðo nda bo.

⁷ Kpε, ne t̄i tiki Njambiyε, kpalɔ kanɔ yiŋa meyasi nda yi baña ke njoka yan kelma kē na. Meyasi kwaŋnama nda yi yo ketinate ke mɛkana me Njambiyε kē. Yo ketinate nde: <ε ndiŋgεlε kando kwà dìyo metidfyε, d'yena, hɔbiye menjam, kande jesɔ.>

⁸ Kpε, he t̄i nyeki bɔ ke kelna mewanja nda yi baña ke njoka yan kelma, ε ɓomɔ tomay kaba jɔ yitati sɔmbε sɔŋ ke kiya yeso kē na.

⁹ Kpε, he t̄i boba Baba Mboko nda yi baña ke njoka yan kelma, ε ɓenyɔŋε girise ne bo kē na.

¹⁰ Kpε, ne t̄i nyiŋgilangwε ne Njambiyε nda yi baña ke njoka yan kelma, ε jaki Njambiyε te ε girise ɓomɔ kɔ wo bo kē na.

¹¹ Meyasi mete dyaŋma pe bo yi kite ne bεso. Bo ketima yo yi nambε ne meto musu, wuse bε kumma ke ɳgimɔ te yi mbokɔ ke siyɔ kē.

¹² Dete, m̄ te ε take nde, a ke teri kɔ dìy ne sɔsɔ, a me nje balɔ.

¹³ Wunε t̄ pa saŋgwε wete yeso ne yiŋa mebobilan mete yi kwà to mumɔ na. Njambiyε te ε tonjε meyasi mete yi nyε si kpo kɔ t̄ jaye nde, wunε sâŋgwâŋgwε ne mebobilan laŋsa to yun na. Yo nde, ɳge mebobilan dyà pe wunε, a ta kombile menje mete yi wunε yakama laŋsa ne yo yi bε ne deti te yi disima.

¹⁴ Dete, wunε njɔŋ, sɔŋ temɔ mbε, wunε kâmbi kanna yiŋa meyasi tiko Njambiyε.

¹⁵ Mi lépinangwε nyε wunε nda yi mumɔ lēpina no nyε botu bete be ne dyano baka. Yasi te yi mi lere kē, wunε ne ɳguru wun jɔsa yo.

¹⁶ 'Pelɔ tena menjam mete yi wuse nyε Njambiyε wosoko kete kē yeti ke saŋgwε ka wuse ne mɛkiyɔ me *Krist na? 'Mampa te yi wuse leke kē yeti ke saŋgwε ka wuse ne yotu Krist na?

¹⁷ Nda mampa ndi wete kē, dete ko nde, wuse menyaŋgi, wuse hene ndi yotu mumɔ wete, kēto wuse ɳgbóku

dye ndi mampa wete.

¹⁸ Wuné pâñ ñeñé botu ñe kando Isarayel ke mekele man. 'Yeti ndi botu bête ñe dye menjay mete yi bo nyé Njambiyé ne sadaka baka ñe sañgwate ñené ñe Njambiyé te ε díyé ne mbey nyéna sadaka te ko na?

¹⁹ Yite yi mi lepe ké, 'mi kwádyikwé lepo nde ñge? 'Mi kwádyikwé lepo ka nde, menjay mete yi bo kele ne sadaka nyé ñanja benjambiye ké ka kpasa yasi? 'Ho nde, benjambiye bête yi bo kele sadaka nyé bo baka ka kpasa benjambiye?

²⁰ Ko na. Yasi te yi mi lepe ké, mi lépi nde: Menjay mete yi botu bête ñe yeti ke duwe Njambiyé ñu keló ne sadaka ké, bo ti nyéki sadaka te nyé Njambiyé na, bo nyéki nyé beya mesisín. Ma mi yeti ke jaye nde, wuné békí sañgwate ne beya mesisín na.

²¹ Wuné ti yaka hobiye pelo tena menjam te yi Nyanqwé Kumande, nje kwá hobiye sendi pelo tena menjam te yi beya mesisín na. Wuné ti yaka díyé dyena ke bém medye mete yi Nyanqwé Kumande, nje kwá sendi díyé dyena ke bém medye mete yi beya mesisín na.

²² 'He kél ka dete yí dake ne ngambi Baba Mboko? 'He táká ka nde, wuse kwá deto ne nyé?

²³ Mumó yakama keló yasi hene te yi nyé kwadysé, yasi wete, yeti yasi hene kame mumó na. Mumó yakama keló yasi hene te yi nyé kwadysé, yasi wete, yeti yasi hene nyé mumó deti na.

²⁴ Mumó tí saj ndi menyóijo mete yené na, yasi wete, a sâj menyóijo mete yi jakoso.

²⁵ Wuné dyáki njay hene te yi bo dyañgwé ke lumó kine ñe yinja beya metake ke temo yun na,

²⁶ keto meneti maka, yo yi Baba Mboko nè meyasi hene te yi díyé kete.

²⁷ Ñge mo te ε ti mo Njambiyé kó jeña wuné ne medye, ñge wuné

ké, wuné dyáki yasi hene te yi nyé ta punje nyé wuné kine ñe yinja beya metake ke temo yun na.

²⁸ Ndi nde, ñge mumó lepe nyé wuné nde: «Béja, bo bojma njay te yike keló ne sadaka nyé yinja meyasi,» komete kpe, ne tî dyaki yo na, kambó mekele mete me nje njanqwé temo mo te ε sima si lepo dete nyé wuné kó.

²⁹ Yike yi mi lepe ké, mi ti lépi ke nje metake mete yun na, mi lépi ne metake me mo te yoru. 'Ma mi ta díyé kine keló mbe yinja yasi keto metake me wete mumó keto ñge?

³⁰ Ñge mi nyé Njambiyé wosoko ke medye mete yi mi dye ké, 'bo ta nje tapita beyate ne mi ke yasi te yi mi nyé Njambiyé wosoko kete ké keto ñge?

³¹ Dete, ko wuné dyáki ñge ko wuné hobiya ñge ko wuné kél yasi te nda, wuné yákanqwé keló meyasi hene yí lukse ne Njambiyé.

³² Wuné tî kel yasi te yi yakama jatidye wete mumó ke beya nje na, ko Beyuden ko botu bête ñe yeti Beyuden ko njøj botu bête ñe tike temo ke yi Njambiyé baka.

³³ Yo dete nda yi mi sendi sa nje te yi keló yasi te yi mumó hene kwadysé ke meyasi hene te yi mi kelé ké. Mi ti sâj menyóijo mete yembé na, yasi wete, mi sâj yi buyc bomo, né bo ju.

11

¹ Wuné kél meyasi nda mi, nda yi mi ne ñguru wombé ñengwé sendi yi Krist ké.

Kasi teri nyari ke mbanjo Njambiyé

² Mi ke besé wuné, keto wuné ke take mi ke meyasi hene, bakidye sendi meyasi mete yi mi tedya wuné ñengwé ndi yasi te yi mi lepima nyé wuné ké.

³ Yasi wete, mi kwádyikwé nde, wuné dûkwé nde, ke yi mbam hene, yo *Krist díyé ne nyé. Ke yi nyari, yo mbam díyé ne nyé. Ma ke yi Krist, yo Njambiyé díyé ne nyé.

4 Mbam hene ε ηgweta ne Njambiyε ho punje melerpi me Njambiyε ne guka ke to ke yeliye yoko ε dīye ne nyε kō.

5 Ma ke yi bomari, nyari hene ε ηgweta ne Njambiyε ho punje melerpi me Njambiyε kinε peto to ne aŋgesa na ke yeliye yoko ε dīye ne nyε kō. Keto yo ndi kiya yasi wete nda yi nyari bε ne kroŋ kē.

6 Ngε nyari ti pete to ne aŋgesa na, na siki pεsε sendi nyiŋ to. Ma nda pεsina nyiŋ to nε dīynate ne kroŋ yasi njon ke yi nyari kē, a pēti to ne aŋgesa.

7 Ma ndi mbam tī peti to ne na, keto Njambiyε kusuma mbam boŋna ne nyε. Meluksa mete yi Njambiyε bε nō kē ke bεŋna ke yotu mbam. Ma meluksa mete yi mbam ke bεŋna ke yotu nyari.

8 Yo nde, Njambiyε tī bū nyari yi kusɔ ne mbam na, yasi wete, a bōn mbam nje kusɔ ne nyari.

9 Sendi, Njambiyε tī kuse mbam keto nyari na, yo nde, a kusu nyari keto mbam.

10 Dete, yí kambo ne bεjaki bε Njambiyε, nyari yâkaŋgwε bε ne yiŋa yasi yí peto ne to ne, yí tedye nde, mbaŋa mumɔ dīye ne nyε.

11 Ko bεkɔ dete, ke yi botu bεte bε dīye saŋgwate bεne bε Nyaŋgwε Kumande baka, yo nde, mbam ti yaka kelɔ yaŋa nyεrɔ kinε nyari wene, ho nyari ti yaka kelɔ yaŋa nyεrɔ kinε njom na.

12 Keto nda yi Njambiyε boŋma mbam kwey kusɔ ne nyari, yo muka sendi dete nde, yo nyari ja mbam, ma yasi hene wúla pe yi Njambiyε.

13 Wunε ne ηguru wun pεsi lepi ke: 'Yo ka kimote nde, nyari ηgwētaŋgwε ne Njambiyε kinε aŋgesa ke to?

14 Ngε wuse sambile misi bεŋne nda yi Njambiyε kusuma ne meyasi kē, 'wunε ne ηguru wun yeti ke bεŋne nde, yo yasi njon nde, mbam bεkɔ ne sewna nyiŋ to ne gbusak na?

15 Ma yo yasi meluksa pe yi nyari

nde, a bεkɔ ne sewna nyiŋ to dete, keto Njambiyε nya nyε yo yí peto ne to nda aŋgesa.

16 Pe yusu, ngε mumɔ kwadysε bεye meso, ko wuse ko yiŋa meyasi me botu bεte bε sima tiko sendi temɔ ke yi Njambiyε baka, wuse yeti su ke njel mεkele te wene mete yite na.

Kasi teri mumɔ ke dyena medye

me Njambiyε

(Mt 26; Mk 14; Lk 22)

17 Ma ke meyasi mete yi mi ta lεrɔ ndana kē, ko kinε yaŋa te yi mi ke bεse wunε kete na. Yo nde, mewesidya mete yi wunε wesidya kē yeti ke nyε wunε yaŋa na, yasi wete, yo ke kpalɔ bεkidye wunε bεkidya.

18 Bosa yasi te yi mi wokε kē, yo nde, komε wunε ηgbɔ wesidya kē, mebaka ke dīyε ke njoka yun. Mi ke jayε nde, yiŋa mebaka bεŋnaŋgwε dete ke njoka yun,

19 yí duwε ne kpasa botu bεte bε kε mbombu dīyε ne ηgbingim baka.

20 Yo ke bεŋna gbate nde, komε wunε wesidya kē, wunε ti wésidyaŋgwε yí dyena medye me Njambiyε na.

21 Keto komε wunε kande medye kē, mumɔ hene kanda suŋna ndi njε medye te yi nyε njɔ nō kē. We bεŋja, baŋa ke tika ne njɔ, baŋa ke gwe yan menjam.

22 'Yite nde, wunε yeti ne metu komε wunε yakama dyena ho hɔbiye yiŋa yaŋa na? 'Yo ka nde, wunε ke kwadysε yeliye njɔŋ botu bεte bε tike temɔ ke yi Njambiyε, wuŋgwε sendi botu bεte bε kinε yaŋa baka? 'Wunε kwádyikwε nde, mi lēpi ne ηge nyε wunε? 'Mi bεsikwε ka wunε ke yite? Ko na.

23 Ke yembε, yasi te yi Nyaŋgwε Kumande tedya mi kē, yo yite yi mi kwaŋdya nyε wunε. Yo nde: Ne tu ke ηgimɔ te yi bo dīyε ŋaŋgwε ne nyε kē, ε nyε bū mampa.

24 Ke nyε ma si nyε Njambiyε wosoko kē, ε nyε lekε yo lεrɔ nde:

«Yike membundō membe yi mi nyę keto yun ké. Wune kē kelō deke yi take ne mi.»

²⁵ Ke bo ma si dyena ké, ε nyę bę sendi pelo tena mənjam nyę bo nda yi nyę kelma ne mampa kę lero nde: «Pelo tena mənjam te yike, yo jənja mbon te yi ke kelna ne məkiyę membe. Wune kē kelō deke mənjimō hene həbiye yo yi take ne mi.»

²⁶ Yo nde, mənjimō hene te yi wune dye mampa kę, həbiye pelo tena mənjam maka, yo lepina kasi sən Nyaŋgwę Kumande yi wune lere ri kumō ke ęgimō te yi nyę ta nje.

²⁷ Dete, mumō hene ε ta dye mampa ke ho həbiye pelo tena mənjam maka kine jəse na, jəsi ta balō ke to ne, keto a yeliya yotu nę məkiyę me Nyaŋgwę Kumande.

²⁸ Dete, mumō hene pān pa nembę temo ne, a má nje dye mampa ke, həbiye sendi pelo tena mənjam maka.

²⁹ Keto ęge mumō dye mampa ke, həbiye pelo tena mənjam maka kine duwe njombote ne yotu Nyaŋgwę Kumande na, mə te dyaki həbiye yi dale ne jəsi bete ke to ne.

³⁰ Yo keto te yite yi botu be kəsu nę botu bekən tondę nō ke njoka yun. Yo ndi keto te sendi yi baña budfyate sima gwe ke njoka yun.

³¹ Má bəki nde, wuse ne ęguru wusu ke pa kande nembę teri su, ma wuse yeti ke saŋwa ne jəsi na.

³² Yo nde, Nyaŋgwę Kumande jəsa wuse tedye wuse məbənə, kambo he me nje balō jəsi saŋwa ne pɔnsi sine botu be məneti maka.

³³ Wune njəj, dete ęge wune wesidya yi dyena, baka lādya bəso.

³⁴ Ęge mumō gwe nja, a dyenangwę ke tų dyenę, kambo wune me nje diki wesidya yi dale ne jəsi bete ke to yun. Mi ta kombile bəkwe məlepi məte yiri kome mi ta nje kę.

12

Kimō meyasi mete yi

Kimō Sisiŋ nyę kę

¹ Wune njəj, mi yeti ke kwadę nde, wune ndékimangwę yaŋa ke kasi kimō meyasi məte yi Kimō Sisiŋ nyę mumō kę na.

² Wune ke duwe nde, ke ęgimō te yi wune bę kine duwe Njambiyę kę, wune díkima jayę nde, bo bōj wune tumbila nō ke nje meyasi məte yi bōmō tike temo kete kine nde, wune nembę yaŋa na.

³ Yori yi mi lere nyę wune nde: Ko mumō wete ne wete ti yaka lepina ne deti te yi Sisiŋ Njambiyę kpalō nje kita ne Yesus na. Sendi, mumō ti yaka lepč nde: «Yesus, nyę Nyaŋgwę Kumande,» ęge Kimō Sisiŋ ti nyę nyę deti te yi lepč dete na.

⁴ Kimō Sisiŋ nyéki bōmō meyasi dələ dələ, ko dete, yo hene wúla ndi ke kiya Sisiŋ wete.

⁵ Yo ne misi mesay dələ dələ, ko dete, yo hene wókunaŋgwę ndi ne Nyaŋgwę Kumande wete.

⁶ Bę mesay dələ dələ, ko dete, yo ndi kiya Njambiyę wete nyę jəŋ kelna yasi hene yaka ne mumō hene.

⁷ Kimō Sisiŋ kél mesay ke yotu mumō hene yi kame ne bōmō hene.

⁸ Kimō Sisiŋ nyéki baña dyano te yi tapita nō, ma kiya Sisiŋ te má nyę baña deti te yi duwe məlepi me Njambiyę.

⁹ Ke yi baña, kiya Kimō Sisiŋ te kél nde, bo tiki temo ne ęgbik ke yi Njambiyę. Ma kiya Sisiŋ te kél sendi nde, baña bəki ne deti te yi sidyę məkən me bōmō.

¹⁰ Kimō Sisiŋ te nyéki baña deti te yi kelō nyaŋgwę məkele, a má nyę sendi baña deti te yi punja məlepi me Njambiyę, nyę baña deti te yi nembę mesisin. Ke yi baña, a nyéki bo deti te yi duwe yiŋa mənumbu dələ, nyę baña deti te yi kwaŋdyę məlepi məte ke mənumbu məte yi bōmō wokę kę.

11 Yo ndi kiya Kimo Sisiŋ wete kele mesay menori hene yi nyę mumo hene ḥgabiye te yenę beŋgwę yasi te yi nyę Kimo Sisiŋ kwadye ké.

Kasi medoku me yotu

12 Mumo ndi ne yotu wete ne budya medoku, nda medoku me yotu hene saŋgwę kelɔ ndi yotu mumo wete. *Krist nyę sendi dete.

13 Yo nde, wuse hene, ko Beyuden ko baka be yeti Beyuden baka, ko bala ko baka be yeti bebala baka, bo tɔpuma wuse ne deti te yi kiya Kimo Sisiŋ, ne wuse nje be ndi kiya yotu mumo wete. Wuse boŋma sendi kiya Kimo Sisiŋ te.

14 Yotu mumo yeti ndi ne doku wete na, yo ne medoku budyate.

15 Ngę kol lepe nde: <Nda mi yeti ɓo ké, mi yeti ḥgabiye yotu na,> ngę kol lepe dete, 'yo ta kelɔ ka nde, a ti ɓéki gba ḥgabiye yotu?

16 Ma ḥgę tɔ lepe nde: <Nda mi yeti misi ké, mi yeti ḥgabiye yotu na,> ḥgę tɔ lepe dete, yo ta kelɔ ka nde, a ti ɓéki gba ḥgabiye yotu?

17 Yotu má ɓéki hene tandę misi ne misi, 'ma mumo wóku pę ne ḥgę? Yo má ɓéki tandę tɔ ne tɔ, 'ma mumo númsa yasi ne ḥgę?

18 Yo nde, Njambiyę tembidya doku yotu hene ke yotu mumo nda yi nyę Njambiyę kwadye.

19 Doku yotu hene má ɓéki ndi yasi wete, 'ma yotu mumo ba we?

20 Yo nde, yotu ndi wete ne medoku mete budyate.

21 Misi ti yaka lepo nyę ɓo nde: <Yeti kasi mbe ne we na.> Ko to ti yaka lepo sendi nyę kol nde: <Yeti kasi mbe ne we na.>

22 Ko na, yo nde, yinja doku me yotu te yi wuse ɓeŋe nde, yo ti yaka kelɔ nyaŋgwę yasi ké, ne gba mesay mete yenę yí kelɔ.

23 Ma yike yi wuse ɓesile, yo yite yi wuse jeke kombile. Wuse jéki nyę misi ke medoku me yotu te yi wuse gwe njon te ké.

24 Ma yike yi ne nyęŋo ké ti diya se nde, wuse nyęki misi kete na. Njambyię kombila ndingele yotu mumo, ne mumo jeki nyę misi ke medoku me yotu te yi ti kumo nyęŋo ké.

25 A kelma dete, ne ndingele yotu ɓe ndi yasi wete kine məbaka na, ne medoku me yotu hene ḥgbɔ kelo yasi yí kamna no.

26 Ngę doku yotu wete kone, yo medoku me yotu hene kone. Ngę bo lukse doku yotu wete, yo medoku me yotu hene ɓe ke moy mesosa.

27 Dete sendi, wune hene ḥgbɔ kelɔ ndingele yotu Krist, ma mumo hene ke njoka yun doku te.

28 Njambiyę tembidya ɓomɔ dèle dèle ke moy njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus baka. Bosa ɓomɔ, yo botu be tomun be Yesus. Ke kɔnte, botu be punja mélépi me Njambiyę. Yitatite, botu be tedya ɓomɔ mélépi me Njambiyę. Ke kɔnte ɓenori hene, yo sendi ne botu bete be ne deti te yi kelɔ nyaŋgwę mekele nè botu bete be ne deti te yi sidye mekɔn. Yo sendi ne botu be kamna ɓomɔ nè botu bete be ciye ne ɓeso, nje ɓu botu bete be ne jen te yi lepina ne yinja menumbu dèle.

29 Ne ɓéja nan? 'Bo ka hene botu be tomun be Yesus? 'Bo hene ka botu be punja mélépi me Njambiyę? 'Bo ka hene botu be tedya ɓomɔ mélépi me Njambiyę? 'Bo hene ɓe ka ne deti te yi kelɔ nyaŋgwę mekele?

30 'Yo bo hene be ne deti te yi sidye mekɔn? 'Bo hene ɓe ne jen te yi lepina ne yinja menumbu dèle? 'Yo ka bo hene be ne jen te yi kwaŋdyा mélépi mete ke menumbu mete yi ɓomɔ woke ké?

31 Dete, wune nyęki sosu yun ke gosuna meyasi mete yi kwaŋma meyasi hene ke njoka meyasi mete yi Kimo Sisiŋ nyę mumo ké.

Kasi mekwadya

Ma ndana, mi ta tedye wune kpasa kimɔ nje te ε kwaŋma menje hene.

13

¹ Ko nde, mi lêpi menumbu me bomô wete wete, lepo numbu bejaki, nge mi yeti ne mèkwadysa ke temo na, yite mi nda mbonja ho boñgwë te yi dñngwa ne ngeñwë ngeñwë kë.

² Ko mi bëki ne deti te yi punja mélèpi me Njambiyë, bë ne deti te yi duwe meyasi hëne te yi dìye sôdyate, bë sendi ne duwâ ndingelë meyasi hëne, ko mi fiki gba temo ke yi Njambiyë saman te yi muné mèkeki kë bete womanja, nge mi yeti ne mèkwadysa ke temo na, mi gbelate.

³ Ko mi kwândysa kusuku mbë hëne yí dalò ne buka bomô, ko mi kâna yotu mbë nyé bomô nde, bo lôdyukwë, nge mi yeti ne temo mèkwadysa na, yite tî kamë mi yaña na.

⁴ Mèkwadysa kél nde, mumô gbisi bësö kame bësö. Yo kél nde, mumô tî goru yasi jakösö na. Yo kél sendi nde, mumô tî susula yotu ho bësö yotu na.

⁵ Mèkwadysa ti kél yasi te yi wuñgwë mumô na. Yo ti kél nde, mumô gôsu ndi mençorjo mete yene na. Mèkwadysa kél nde, mumô tî woku nñgambi na, yo ti nyéki nñgol ke temo mumô na.

⁶ Mèkwadysa ti kél nde, mumô sôsañgwë komë mumô kele kôtu mèkele na, yasi wete, yo kél nde, mumô sôsañgwë komë nyé kele nñgbenj mèkele.

⁷ Mèkwadysa kél nde, mumô fiki yasi hëne te yi bo kele ne nyé kë ne nñgwëte. Yo kél nde, mumô fiki temo ke yasi hëne, bë ne bibina temo ke yasi hëne, disima sendi yasi hëne.

⁸ Mèkwadysa ti siy na, ma punja mélèpi me Njambiyë ta bë ne njena. Lepina yinja menumbu ta siyo wete yesö. Duwâ yasi ta siyo sendi.

⁹ Duwâ yasi te yi wuse nô kë, yo dëkë ne mbët. Sendi, punja mélèpi me Njambiyë te yi wuse punje kë, he ti púnjukwë yo hëne na.

¹⁰ Ndi nde, komë kpasa yasi ta dýa kë, yike yi ti yaka kë ta siyo.

¹¹ Ke nñgimô te yi mi bë mònôsikë kë, mi díkima lepina takina nembë meyasi nda mònôsikë. Ma ke mi ma si dëkô bë mumô kë, e mi lj mèkele me mònôsikë hëne.

¹² Wuse si bënya yasi muka ne nduyë nda yi mumô bëne ne misi ke mójoli te yi ne fandafuyë kë. Wete yesö he ta bëne yasi misi ne misi. Muka mi yeti ke duwe yasi hëne kimôte na, wete yesö mi ta duwe yasi hëne nda yi Njambiyë duwe ne mi kumô njena kë.

¹³ Ndana, meyasi maka yitati ta bëne: Tikina temo ke yi Njambiyë, bibina temo ke meyasi mete yi ta dýa kë nè mèkwadysa. Ma ke meyasi maka yitati, yo mèkwadysa kwâ mbombu.

14

Kasi punja mélèpi me Njambiyë

¹ Wunë kânda gôsö nje te yi bë ne temo mèkwadysa, nè wunë nyéki sendi temo ke meyasi mete yi Kimô Sisiñ nyé mumô kë, jekô kwâ kwañgô punja mélèpi me Njambiyë.

² Yo nde, mò te e lepina ne yinja menumbu dële kô ti lépinançgwë nyé bësö bomô na, yasi wete, a lépinançgwë nyé Njambiyë, këto mumô yeti ke woko yasi te yi nyé lepë kë na. Meyasi me Njambiyë yi bë sôdyate yi nyé lepë kë wûla ke deti te yi Kimô Sisiñ.

³ Ma ke bë mò te e punje mélèpi me Njambiyë kô, a lépinançgwë ne nyé bomô yí kelô nde, bo bëki ne deti ke nje Njambiyë kë nô mbombu yí kite ne bo yí wëdye sendi ne metemo man.

⁴ Mò te e lepina ne yinja menumbu kô kél nde, nyé sa te bëki ne deti ke nje Njambiyë kë nô mbombu. Ma yôkô e punje mélèpi me Njambiyë kô kél nde, njøn botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus baka bëki ne deti ke nje Njambiyë kë nô mbombu.

⁵ Mi kwâdyikwë nde, wunë hëne lépinançgwë ne yinja menumbu. Ma mi jéki kwadye nde, wunë

pûnjukwe mélépi me Njambiyé. Yo nde, ñge mō te ε lerpina ne yiña menumbu kō díye kiné kwañdye yasi te yi nyé lepē ké, né botu bête be tike temo ke yi Kumande Yesus woku bù dëti na, yite mō te ε punje mélépi me Njambiyé kō kwà nyé.

6 Wuné njøj, kande yi mi ma dýáñ nō ke yun, mi má lepinanjwé nyé wuné ne yiña menumbu kiné punje meyasi mete yi ma békí sôdyate ne mbombu nyé wuné na, ma yite ta kame wuné ñge? Mi má díy kiné tedye wuné yasi te yi mi duwá, ho díy kine punje mélépi me Njambiyé, ho kiné tedye wuné yiña yaña te yi wule ke mélépi me Njambiyé na, ma yite ta kame wuné ñge?

7 He pâj bënej gbelá meyasi nda mbule nè kunde te yi mumó tq ho mendé ké. Ñge memen mete yi punde kete ké bë ne kpatak kpatak, 'mumó má nje biye ba men jembinan?

8 Sendi, ñge dñuñ bongwé ti punde kimôte na, 'bomó yakama komsa dyambi nan?

9 Dete sendi, ñge wuné lerpina ne yiña menumbu te yi bomó yeti ke wokó, 'mumó má nje biye ba to te nan? Komete, yasi te yi wuné lepē ké ke kwà nda pupó.

10 Ko békó nde, menumbu ne buyo ke to mboko, numbu hene lépi yasi te yi mumó woke.

11 Ñge mi díye kiné wokó to yasi te yi mumó lepē ke yiña numbu na, mi nda jëngwé ke misi me mō te. Sendi, mō te nda jëngwé ke misi membe.

12 Dete, nda wuné ke goso meyasi mete yi Kimó Sisiñ nyé mumó ké, wuné nyékí sosu yun yí bë ton-dunate ne meyasi mete yi ta keló nde, njøj botu bête be sima tiko temo ke yi Kumande Yesus baka békí ne deti ke nje Njambiyé kë no mbombu.

13 Dete, mō te ε lerpina ne yiña menumbu kō ñgwétañgwé ne Njambiyé nde, a nyékí nyé dëti te yi kwañdye yo ke menumbu mete yi

bomó yakama wokó.

14 Keto ñge mi ñgwéta ne Njambiyé ke yiña menumbu, sisij mbe ke mōy meñgwéta, yasi wëte, dýano dyembé yeti ke biye to te na.

15 Mi ta keló ba nan? Mi ta ñgwéta ne Njambiyé ke yiña menumbu ñengwé dëti te yi sisij ne nyé mumó ké. Ndi nde, mi ta ñgwéta sendi ne dýano, né bomó hene woku to te. Mi ta jembó jembí ke yiña menumbu ñengwé dëti te yi Sisiñ Njambiyé nyé mumó ké. Ndi nde, mi ta jembó sendi ne dýano, né bomó hene woku to te.

16 Ma ñge we nyé Njambiyé wosoko nde ke yiña menumbu mete yi Sisiñ ne nyé we dëti te yi lepo, 'yite gbelá botu bête be díye womëte bë yeti ke duwe meyasi mete baka má nje lepo nde *amen ke nyena wosoko yó piñó te yi bo yeti ke wokó yasi te yi we lepē ké keto ñge?

17 Yo gbaté nde, nyena wosoko te yi we nyé ké gba kimó yasi budystate, ma yasi wëte, yo yeti ke keló nde, mō te ε díye womëte kō békí ne dëti ke nje Njambiyé kë no mbombu na.

18 Mi ke nyé Njambiyé wosoko, keto mi ke lerpina ne yiña menumbu kwà wuné hene.

19 Ndi nde, komé mi wesidya sine njøj botu bête be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus, mi bénja kimôte yi lepo yasi yitan te yi bomó ta wokó yí tedye ne bo yasi, lañsa nde, mi lêpi yasi tomay kamó ke yiña menumbu.

20 Wuné njøj, wuné békí ne metake mete yi goto bomó, yo tí békí nda yi bónosiké na. Ndi nde, ke nje kelna bëya mëkele, wuné békí nda gbelá seké seké bónosiké.

21 Yo ketinate ke mëkana me Njambiyé nde: «Mi Baba Mboko ta kwà ne betombó nè yiña menumbu dële yi tapita nō nyé kando ke, ma ko dete, bo tí wokó men mbe na.»

22 Yite nde, lerpina yiña menumbu yeti yasi te yi tedye yaña ke yi botu bête be tike temo ke yi Njambiyé na, yasi wëte, yo yasi te yi tedye yaña ke yi botu bête be yeti ke tiko temo ke

yi Njambiyε baka. Ma punja mεlepi me Njambiyε, yo gba yasi te yi tedye yaŋa ke yi botu bete be tike temo ke yi Njambiyε baka, yasi wete, yo yeti yasi te yi tedye yaŋa ke yi botu bete be yeti ke tiko temo ke yi Njambiyε na.

²³ He pâŋ lero nde, nge ndingele botu bete be tike temo ke yi Njambiyε baka ngbø wesidya kande lepina yiŋa menumbu, nge gbela bomo ho botu bete be yeti ke tiko temo ke yi Njambiyε baka nyiŋe dolo wunε, 'bo t̄i lero gba nde, wunε ke kɔnɔ ne to na?

²⁴ Ma nge wunε hene ngbø punje mεlepi me Njambiyε ke numbu te yi mumɔ yakama woko, nge mo te ε yeti ke tiko temo ke yi Njambiyε kɔ, ho gbela mumɔ nyiŋe dolo wunε, yasi te yi wunε hene ta lero ke ta kelɔ nde, a dûkwε mεbeyɔ menε, yo má lu sendi nyε ke temo.

²⁵ Komεte, mεyasi mete yi dīyε sɔdyate ke moy temo ne kε ta gbasina, a má kuse mεbɔŋ kɔtɔ mbɔmbu ke meneti kanɔ Njambiyε, a má lero ke mbey hene nde, Njambiyε ke njoka yun gbate.

Kasi kimɔ teri kannna Njambiyε

²⁶ Wunε njɔŋ, he yâkaŋgwε kelɔ ba nan? Komε wunε ngbø saŋgwε kε, nge baŋa ke njoka yun be ne mεjemb̄i te yi jembɔ yí besε ne Njambiyε, nge baŋa be ne yiŋa yasi te yi tedye besɔ, ho ne yiŋa sɔdyα yasi te yi punje nyε besɔ ho ne yiŋa yasi te yi lero ke yiŋa menumbu, nge botu be kwaŋdyate be kete yi kwaŋdyε yo nyε besɔ, yasi hene yâkaŋgwε kelna yi nyε bomo hene deti.

²⁷ Nge be nde, baŋa ke diki lepina ne yiŋa menumbu, ndi bomo yiŋa ho yitati lēpinangwε. Bo lēpinangwε wete wete, yɔkɔ ke kɔŋ jakɔsɔ, nè mbaŋa mumɔ kwâŋdyα yasi te yi bo lepe ke nyε besɔ.

²⁸ Nge ti be ne mo kwaŋdyate, na dībi numbu ke njoka besɔ tapita ndi ke moy temo ne nyε Njambiyε.

²⁹ Ke be botu be punja mεlepi me Njambiyε, ndi bomo yiŋa ho yitati lēpinangwε, nè bukwεte baka lēŋgwε meto yí nembe yasi te yi bo lepe kε.

³⁰ Ma nge Njambiyε nyε mbaŋa mo te ε ke metidye womete kɔ deti te yi punje yiŋa lepi te yi be sɔdyate, nè mo te yɔru pâŋ pa dībɔ numbu.

³¹ Yo nde, wunε hene yakama lepina yí punje mεlepi me Njambiyε, wunε ta lepina wete wete, nè bomo hene duwe yasi, be ne deti yí kε no mbɔmbu.

³² Sisiŋ te yi nyε mo punja mεlepi me Njambiyε deti kε ke wokuna ne nyε,

³³ keto Njambiyε yeti mo te ε kelε yasi ne ndul ndul na, nyε Njambiyε te ε tete. Dete, mεyasi kēlnangwε nda yi yo diki kelna ke mewesidya me botu be Njambiyε hene kε.

³⁴ Bomari yâkaŋgwε dībɔ menumbu ke mbey hene te yi botu be Njambiyε wesidya kete kε, keto bo t̄i nyε bo deti te yi tapita ke mεmbey mete yite na. Bo yâkaŋgwε pidye mεyotu nda yi mεmbongga me Njambiyε lepe kε.

³⁵ Nge bo kwadysε duwe yiŋa yaŋa, bo dīya benjoŋɔ ban ke moy t̄u. Yo yeti kimɔte nde, nyari tāpitangwε ke mbey komε botu be Njambiyε wesidya kε na.

³⁶ 'Yite nde, mεlepi me Njambiyε wúla ka pele yun nje nɔ? 'Yo kumma ka ndi pele yun bεrɔ?

³⁷ Nge mbaŋa lepe nde, nyε mo punja mεlepi me Njambiyε, ho nde, a ne deti te yi Kimɔ Sisiŋ, a dûkwε nde, yasi te yi mi kete kenje wunε kε, yo mbongga te yi wule ke yi Nyaŋgwε Kumande.

³⁸ Ma nge mumɔ ti jayε dete na, ko Njambiyε ti jáya sendi nyε na.

³⁹ Dete, wunε njɔŋ, wunε nyɛki temo yun hene ke punja mεlepi me Njambiyε, ma wunε t̄i peti wete mumɔ nde, a t̄i lēpinangwε ne yiŋa menumbu na.

⁴⁰ Ndi nde, mεyasi hene

kwâñnañgwé kimôte nε nje te.

15

Kasi womiya bemiŋ

1 Wunε njøŋ, mi ke kwadfyε nde, wunε tâka Kimø Tom te yi mi kwañdya nyε wunε kέ. Wunε jayma yo sumo kol nε njøŋgim.

2 Yo Kimø Tom te jongwε wunε, njøŋ wunε kombile bakidye yo kε no mbømbu nda yi mi tedya wunε kέ. Ma njøŋ wunε ti kelε dete na, yite tikina temo te yi wunε tikima ke yi Njambiyε kέ gba gbélate.

3-4 Meyasi mete yi bo tedya mi kέ, mi kwañdya ndi yo sendi nyε wunε. Ma ke njoka meyasi mete, nyangwε yasi te yi mi kwañdya nyε wunε ñengwε yasi te yi yo ketinate ke mèkana mε Njambiyε kέ, yo nde, *Krist gwá keto mèbeyø musu.

5 A njøŋ punjε yotu nyε Sefas, punjε sendi nyε ñejekε ñene kamø jo yiba.

6 Ke kønte, ε nyε punjε yotu nyε ñenjøŋ busu, ñuyø yan kwañma gømay yitan ke kiya mbeý. Ke njoka yan sulø te ndi ndana kete nε jon, ma banja ma gwe.

7 Ke kønte yinøri, ε nyε punjε yotu nyε Jak, punjε sendi nyε botu be tomun ñene høne.

8 Yí sidye nø, a njøŋ punjε yotu nyε mi, gba mumø nda mi roðø.

9 Yo nde, ke njoka botu be to mun be Yesus høne, mi nda gba díøø mèkøku. Yo ti yaka nde, bo jébañgwε mi nde mø tomun wene na, keto mi tedya nyangwε mèbøne nyε njøŋ botu bete be tike temo ke yenø baka.

10 Ma ndana, mi mε ke téri te yikε, keto Njambiyε nε njøŋ. Ngikwa te yi nyε kelma ne mi kέ tø gwe mesenø na. Mi kelma mesay kwá botu be tomun bete bari høne. Ma yeti gba mi kele mesay mete na, yo ndi Njambiyε kele mesay mete ne mi keto njøŋ wa ne.

11 Ma ko nde, yo mi tedye, ko nde, yo bari, siya Kimø Tom te yi wuse

høne pele kέ, yori. Yo yite yi wunε tikima temo kete.

Wuse ta womiyε

12 Ma njøŋ bo pele nde, *Krist womiya ke njoka ñemuŋ, keto njøŋ yi ñanja ke njoka yun ñiye meso nde, ñomo tø womiyε kέ?

13 Má ñeki gbatε nde, ñomo tø womiyε na, ma ta ñe sendi nde, Krist tø womiyε na.

14 Má ñeki gbatε nde, Krist tø womiyε na, ma pelna Kimø Tom te yi wuse pele kέ nø tikina temo te yi wunε tike ke yi Njambiyε kέ gba gbélate.

15 Má ñeki nde, ñemuŋ tø womiyε na, ma ta ñe nde, Njambiyε tø womiyε Krist na. Yite ma wuse botu bete be lere yasi te yi Njambiyε kelε ne njøŋ ñebøk ñebøk baka ke kelø ja kε no, keto wuse sima lereø nde, a womiya Krist.

16 Njøŋ ñe gbatε nde, botu bete be gwe baka tø womiyε na, yite nde, Krist tø womiyε sendi na.

17 Njøŋ ñe nde, Krist tø womiyε na, yite nde, tikina temo te yi wunε tike ke yi Njambiyε kέ gba gbélate, yite wunε ndi ke møy mèbeyø mun.

18 Ma yite tédyø nde, botu bete be gwá tiko temo ke yi Krist baka ta yambile.

19 Njøŋ ñe nde, ñibina temo te yi wuse nø pele yi Krist kέ, yo ndi keto jongwε te yi meneti maka, yite wuse jekø ñe ne njøŋ ñebøk ñebøk høne.

20 Ma yo gbatε nde, *Krist womiya ke njoka ñemuŋ, nyε bosa mø te ε womiya ke njoka botu bete be ma gwe baka.

21 Yo nde, nda yi mumø wete kelma nde, ñomo høne sâñgwañgwε ne sɔŋ, dete sendi, mumø wete ta kelø nde, ñomo høne wômkwε.

22 Ma nda yi ñomo høne ke gwe, keto bo mbo Adam, dete sendi, ñomo høne be ñe sañgwate ne Krist baka ta ju ne nje ne.

23 Ndi nde, ñomo ta womiyε ne nje te ñekø: Krist ña bosa mumø, ke

kōnte, yo ta bē botu bēnē komē nyē ta basidye nje kē.

24 Yí kē nō ndana ke siyna meyasi hēnē, Krist ta soñe dēti meyasi mēte yi bē nē nyāngwē dēti, soñe dēti mēsisin mēte yi jēngila ke to mbokō, soñe sendi dēti meyasi mēte yi bē nē ḥngudye. Ke kōnte, a má nje kañe yey dīyō Kumande nyē Njambiyē te Da sidye nō.

25 Yo nde, *Krist nâm gbate kumō ke ḥgimō te yi sañgwē ta si kawule bēpendō bēnē hēnē tiko ke njī mēkol mēnē.

26 Njena mō pendō te yi nyē ta soñe dēti nē kō, yo soñ.

27 Yo ketinate ke mēkana mē Njambiyē nde: < Njambiyē kañma meyasi hēnē tiko ke njī mēkol mē Krist. > Ma ḥge Njambiyē lēpe dēte, yite nde, soñe ndi nyē, nyē mō te ε kelma nde, Krist nâm meyasi mēte kō.

28 ḥge Njambiyē si kelō nde, Krist nâm meyasi hēnē, komēte, *Mōnō má nje wokuna nē nyē, mō te ε kelma nde, a nâm meyasi hēnē kō. Yo ta kwañna dēte, nē Njambiyē nyērō nje tika Kumande ke to meyasi hēnē.

29 He pān̄ pa lēpō kasi botu bēte yi bo tōpē bo ke mōrōku ke numbu botu bēte bē ma gwe baka. ḥge bē gbate nde, bēmuñ tí womiyē na, ma botu bēte lēpi nde, bo tōpa bo ke mōrōku ke numbu botu bēte bē ma gwe baka kēto ḥge?

30 Ma ḥge bē gbate nde, bēmuñ tí womiyē na, kēto ḥge yi wusé jēkidye meyotu musu mēngimō hēnē nyē sōñ kē?

31 Wuné njōñ, sine sōñ kol wēte mētu hēnē. Yo ndi gbakasi sendi dēte nda yi mi lukse nē yotu mbe kēto yun, kēto wusé sañgwate sine bē Nyāngwē Kumande wusū Krist Yesus.

32 Yo má bēki nde, mi lōñ dyambi sine benyamō nyan ke Efes yí goso nē yinā yasi nda yi bomō kelē kē, ma yite ta kame mi ḥge? Ma ḥge bē nde, bēmuñ tí womiyē na, yite wusé

dyēnāngwē, hōbiye mēnjam ḥgenjē, kēto he ta gwe nēmēnō.

33 Wuné tī sebila yotu yun na, bēya kumbō bēkidya tēte mumō.

34 Wuné jēmkwē kelō yasi nē ḥgbēj. Kpē, nē tī kel bēya yasi na, kēto bāña ke njoka yun yeti ke duwē Njambiyē na. Mi lēpi lēpi kē, nē njōñ biy wuné.

Njel yotu te yi mumō ta womiyē nō kē

35 Mumō yakama diye nde: < Ma bēmuñ ta womiyē nan? > 'Bo ta womiyē nē njel yotu te yēn? >

36 Lem mumō, ḥge we yikile kwalō ke mēneti, ḥge yo tī pa gwe na, yo má ju?

37 Kwalō te yi we yikile ke mēneti kē tī pundsō ndi nē kiya njel yotu te yite na, yo bā ho mbumō mbusa ho yinā kwalō dēle yi we yikila ke mēneti.

38 Yo nde, Njambiyē ta nje nyē yo kwalō yotu te yi nyē kwadŷe ḥngwē kwalō mbumō te etē.

39 Meyasi hēnē te yi nē jon̄ yi dīyē ke to mēneti kē nē membundō dēle dēle. Membundō mēte yi bomō dēle, yi benyamō dēle, yi benon dēle, yi benjanjō sendi dēle.

40 Yo nē meyasi mēte yi dīyē ke kwey nē meyasi mēte yi dīyē ke mēneti maka. Yasi wētē, nyōñja meyasi mēte yi dīyē ke kwey nē yi dīyē ke mēneti maka kē yeti wētē na.

41 Yol te yi yesō nē yi ḥgwēndē nē yi bēsisō yeti wētē na. Ko ke njoka bēsisō, yol yan dēle dēle.

42 Womiya te yi bomō ta womiyē nō kē ta bē sendi dēte. Yotu te yi bo pumbē kē bōku bōkō, ma yike yi womiyē kē tī bō se na.

43 Yotu te yi bo pumbē kē, yo yasi nyē, ma komē yo womiyē kē, yo mē kpasa nyōñja yasi. Yotu te yi bo pumbē kē nē kōsō, ma komē yo womiyē kē, yo mē tondunate nē nyāngwē dēti.

44 Yotu te yi bo pumbē kē, yo gbela membundō, ma komē yo womiyē kē,

yo me youtu te yi Sisiŋ nyę kę. Nda youtu te yi membundo kete kę, youtu te yi Sisiŋ nyę kę sendi kete.

⁴⁵ Yo nda yi yo ketinate ke mëkana me Njambiyę nde: < Njambiyę kelma nde, bosa mumo Adam sōsu. > Ma njena Adam nję be ne sisin te yi nyę bomo jōngwe.

⁴⁶ Youtu te yi Sisiŋ nyę kę yeti bosa youtu te yi mumo be no kę na. Bosa youtu te yi mumo be no kę, yo e membundo. Youtu te yi Sisiŋ nyę ko njaki nje njime.

⁴⁷ Bosa mumo, nyę mo meneti maka, keto a wúla ke ḥgbutu meneti. Ma yiba mumo te yoko wúla ke kwey nje no.

⁴⁸ Botu be meneti ke bojna ne mo te yi Njambiyę kusuma nyę ne ḥgbutu meneti ko. Botu bete be kwey ke bojna ne mo te ε wulma ke kwey nje no ko.

⁴⁹ Nda wuse ke bojna ne mo te ε wulma ke ḥgbutu meneti, wuse ta bojna sendi ne mo te ε wulma ke kwey nje no ko.

⁵⁰ Wune nję, mi ke lero nyę wune nde, mumo ti yaka nyiję ke *Kando Njambiyę ne youtu te yike yi ne membundo ne mëkiyo kę na. Sendi, yasi te yi bo kę ti yaka dīyo benę yasi te yi ti bōku kę na.

⁵¹ Ne lēngwe meto. Mi ke punje yinja yasi te yi ma békí sōdyate ne mbombu kę nyę wune, yo nde: Yeti wuse hene ta gwe na, ndi nde, meyotu musu hene ta si senjo.

⁵² Yo ta kwaŋna ndi tu wete ne verum nda yi misi dyabidya no kę. Yo ta kwaŋna ke njena təŋna dəmbiya. Yo nde, bo ta tə dəmbiya, bemuŋ má womiyę. Bo ta womiyę ne meyotu mete yi tí bo se na. Ma ke yusu, meyotu musu ta senjo,

⁵³ keto youtu te yike yi ta bo kę ta yenja be youtu te yi tí bo na. Sendi, youtu te yike yi saŋwa ne sōŋ kę ta yenja be youtu te yi tí gwe se na.

⁵⁴ Komę youtu te yike yi be nde, yo bōku kę ta yenja be yike yi tí bo kę, sendi, komę youtu te yike yi saŋwa

ne sōŋ kę ta yenja be yike yi tí gwe se na, komete, mélépi mete yi dīyę ketinate ke mëkana me Njambiyę nde: < Ngan ḥyambi sima si məno sōŋ kę> ta si tondö.

⁵⁵ Ma sōŋ, dəti yo ba we? Ma sōŋ, batal yo ba we?

⁵⁶ Batal te yi sōŋ, yo məbeyo, ma dəti məbeyo wúla ke membonga.

⁵⁷ Ndi nde, wosoko ne Njambiyę, keto a nya wuse dəti te yi laŋsa ne nje Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist!

⁵⁸ Dete, wune nję, sōŋ temo mbe, wune sūm kol dīyo ne ḥgbingim kelö mesay me Nyangwe Kumande kimôte kę no mbombu. Wune dūkwę nde, mesay mete yi wune kelę ne dəti Nyangwe Kumande kę tí gwe mesenje na.

16

Kasi wesidya moni yî kame

ne botu be Njambiyę

¹ Ke kasi wesidya moni te yi kame ne botu be Njambiyę, wune sendi, wune kēl nda yi mi pəsimä nyę menjəŋ me botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus ke meneti me Galasi kę.

² Mumo hene ke njoka yun sōŋa yaŋa tiko ne naŋ ke bosa yeso te ε kande jōŋa sōndi ḥeŋgwę buy়o yasi te yi nyę ta sōmbo kę, kambo wune me nje wesidye sendi yinja yasi kome mi ta dyę kę.

³ Wune tōka botu bete be wune kwadyę. Dete, kome mi ta dyę kę, mi ta tomö bo ne mëkana yí kę tikidye ne moni te yi wune ndemma kę ke Yerusalem.

⁴ Ngę be nde, mi kēn, sine bo má kę.

Mekendi mete yi Pol kwadyę kelö kę

⁵ Mi ta kwę ne Maseduwan yí kę no pe yun, keto mi ta kwę ne mate.

⁶ Mi taka nde, sine wune ta pa ya ko sidye ḥgimö abekata, yaka no, né wune kam mi, né mi kum ke mbej te yi mi ta kę kete kę.

7 Ké kendi te yike, mi yeti ke kwadysé kwá kwey né kwey na. Nge Nyañgwé Kumande jaye, sine wuné ta pa kwañdye mōnó metu.

8 Ndi nde, mi ta pa díyo ke Efes kumó ke jesó Pantekot,

9 keto Njambiyé ma bute nyangwé nje kelna kimó mesay nyé mi. Ma bependó né buyc sendi.

10 Nge Timote dyá wéri, wuné kél nde, a díy ke njoka yun kiné wó na, keto a ke keló sendi mesay më Nyañgwé Kumande nda mi.

11 Mumó wéte né wéte tí yelkwe nyé na. Wuné káma nyé, na tokí nje né te, na yókwe nje doló mi, keto mi ke ladye nyé sine benjóy busu.

12 Ma ke kasi mañ wusu Apolos, mi ñgwetama budyate né nyé nde, a kén kë bëjé wuné bené baña benjóy busu, yasi wéte, a tí bë né yesidye kenate ndana na, a ta disó kë komé nyé ta bë né ñgimó kék.

Njena lepi

13 Wuné díy mejemsideye tiko temo né ñgbik ke yi Njambiyé. Wuné bêki né nyan nda bembam, bë né ñeti.

14 Yasi héné te yi wuné kele, wuné kél yo né temo te yi mekwadysa.

15 Wuné njóy, mi ke kwadysé lepo sendi yiña yasi nyé wuné, yo nde: Wuné duwá moy tý Stefanás. Né duwá nde, yo bosa botu bête bë yeñsama temo jaye Njambiyé ke meneti më Akay, bo nya sosu yan héné ke kamna botu bë Njambiyé.

16 Wuné wôkunangwé né njel ñomó nda bête, wokuna sendi né ñomó héné bë keló kwaló mesay mëte yite baka.

17 Mi né mesosa yí bëjé Stefanás nè Fortunatus nè Akayikus, keto bo njá bëjé mi ke numbu yun.

18 Bo njá wedye temo mbë nda yi bo wedya né yun sendi kék. Dete, wuné jáya njel ñomó nda bête.

19 Menjóy më botu bête bë tike temo ke yi Kumande Yesus ke meneti më Asi baka ke nyenó wuné. Akilas bené Pirisil bù njóy botu bête bë tike temo ke yi Kumande Yesus bë

díki wesidya kanó Njambiyé ke tý dyan baka ke nyenó wuné budyate ke díno Nyañgwé Kumande.

20 Bemañ busu bë woŋga héné ke nyenó wuné. Wuné nyénnangwé tandé yun wusa nda botu bë Njambiyé.

21 Yí nyenó né wuné, yo gba mi Pol kete yite né gba bò mbe.

22 Nge mumó ti kwadysé Nyañgwé Kumande na, na bêki né mëkitá. *Maranata! Yite nde: Nyañgwé Kumande, injá!

23 Kumande Yesus kél ñgikwa né wuné.

24 Temo mbë ke yotu yun héné, keto sine bë Krist Yesus më sañgwate.

Mekana Yibate yi Pol këtima kënje botu be Korenjt

Yo ndi Pol, mō tomun Yesus Krist këte sendi mëkana mëte yoko.

Nyangwe to leri te yi nyé kwadye tedye waka ké, yo nde, nyé Pol gbaté kpasa mō tomun Yesus Krist. Yo nde, ñanya bomo dikima nyé meso nde, Pol yeti kpasa mō tomun Yesus na. Yasi te yi nyé lere ké yeti gbakasi na. Nyé yeti mō mesay mē Njambiyé na. Yori Pol kë lero tedye ne sañsañ nde, yo yeti dëte na. A kë yekidye nda yi nyé sangwama ne kwalō mëbōne wete wete ké.

Wuse yakama ñake mëkana maka ke nyangwe menjgabiyé yitati:

1. Pol kë lero kasi bo mesay mete, pile sendi to te (kumte 1-7).
2. Kasi ndemna meyasi yí kamna ñenjøn ñan be Yerusalém (kumte 8-9).
3. Pol kë tedye nde, yo Kumande Yesus nyé nyé mesay mete (kumte 10-13).

¹ Mi Pol, Njambiyé tókuma mi nde, mi ñéki mō tomun Krist Yesus nda yi nyé Njambiyé kwadya ké. Yo mi sine mañ wusu Timote këtë mëkana maka kënje wune njøn botu ñete be tike temo ke yi Njambiyé ke Korent baka. Wuse këti kënje sendi bomo hene be Njambiyé jeñama ke ndingelé meneti më Akay nde, né bo wokuna ndi ne nyé baka.

² Njambiyé Sañgwe wusu nè Kumande Yesus Krist kél ñgikwa ne wune, nyé sendi wune tete.

³ Wuse lûksa Njambiyé te Sañgwe ne Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. Nyé Da te ε gwe ñgwete wusu ke meyasi hene. Nyé Njambiyé te ε wedye metemó musu yí nyé sendi wuse deti ke meyasi hene.

⁴ A kë wedye metemó musu menjimó hene yí nyé wuse deti ke

kwalō mëbōne hene te yi ñyá wuse ké, né wuse nje ñu wedya temo te yi Njambiyé kele ne wuse ké kë wedye sendi ne metemó me botu ñete be sañgwa ne kwalō mëbōne hene ñaka.

⁵ Yo nde, nda wuse ke sañgwa ne mëbōne budjate, keto wuse ke ñengwe *Krist ké, dëte sendi, Njambiyé ke wedye metemó musu budjate yí nyé wuse deti, keto sine be Krist më sañgwate.

⁶ Ngé ñe nde, wuse ke sañgwa ne mëbōne ndana, yo né Njambiyé wedye metemó mun yí nyé wune deti, na joñgwé ne wune. Ngé nyé wedye metemó musu yí nyé wuse deti, yo na wedye sendi metemó mun yí nyé wune deti. Yite ta kelo nde, wune ñéki ne deti te yi gbissó kwalō kiya mëbōne mete yi wuse sañgwa no muka ké.

⁷ Ma wuse ne ñibina temo ne ñgbik ne wune nde, wune ta gbissó mëbōne mete. Keto he ke duwe gba nde, nda wune ke ñgbó sañgwa ne mëbōne sine wune ké, dëte sendi, Njambiyé ta wedye metemó mun sine wune yí nyé wune deti nda yi nyé kele ne wuse ké.

⁸ Ma wune njøn, wuse yeti ke kwadye nde, wune ndékimanjwe kasi mëbōne mete yi wuse sangwama no ke Asi ké na. Wuse sangwama ne mëbōne kwá to te, sosu siyo, ε wuse take nde, he ta kelo nan, yusu siyma.

⁹ Gbate, wuse ne ñguru wusu jayma nde, yaña yeti se na, he ña nda mo jøbó te yi bo pësimá nde, bo ta wo nyé kó. Njambiyé jayma nde, meyasi kwâñnañgwe dëte, ma wuse më nje ñe ne ñibina temo ke deti su ne ñguru wusu, né wuse nje kpal ñe ndi ne ñibina temo ke yene, nyé Njambiyé te ε womiyé ñemuñ kó.

¹⁰ Bo tedya wuse mëbōne kwey ke Asi diy wo woko. ε Njambiyé joñgwé wuse soñe ke mëbōne mete. A ta kë sendi mbombu yí joñgwé wuse muka dëte. Gbate, wuse ne

bibina temo nde, a ta kë mbombu jongwe wuse sendi dete ke metu mete yi nije ké.

11 Ke yinori wune ta kamé sendi wuse ne nije meñgweta mun, dete budya bomc ta ñgweta ne nyé, na jongwe wuse. Njambiyé ne ñgikwa. Komé nyé ta yeñsa ke meñgweta mete, jongwe wuse ke beya meyasi mete yi mändé wuse ké, budya bomc benori ta nije kanje misi kénje kwey nyé nyé wosoko, keto a jongwa wuse.

12 Ma yasi te yi kele nde, wuse lúksa yotu su ké, yo nde, temo su ke lepo nyé wuse nde, wuse joñnama pupunate, joñna sendi ne ñgbeñ ke njoka botu be meneti maka, jeko kwá kwango sine wune. Jongwe te yite wúla ke yi Njambiyé. Wuse ti joñna dete ne dyano te yi wule ke yi botu be meneti maka na. Yasi wete, wuse kpalma joñna ne nije ñgikwa te yi Njambiyé.

13 Ma yasi te yi wuse kete ké, yo ndi yasi te yi wune tolé nè yi wune woké ke moy mékana musu ké. Yeti yinja yaña dèle na. Mi ne bibina temo nde, wune ta wokó biye to meyasi maka ndana kumc njena,

14 keto wune sima wokó biye yinja ke njokate. Meyasi mete, yo nde: Ke *Yeso Nyangwe Kumande, yo wuse ta keló nde, wune lúksa yotu yun keto su, wune má keló sendi nde, wuse lúksa yotu su keto yun.

15-16 Mi ke kombile duwé nde, wune sima duwé dete, ε mi take nde, mi ta pa kande kë beñe wune, má nije kwá kë pele Maseduwan. Mi takima nde, ñge mi yokwe Maseduwan, má nije yokwe sendi ne kókó kumc pele yun. Ke kónte yey, wune má kamé mi, né mi kë ne kendi mbe kumc Yuda. Yite ta keló nde, mi kum ke yun meñga yiba, né mi kel sendi kimc yasi ne wune meñga yiba.

17 Wune bénja nan, metake membe tì be ka ne ñgbeñ ke kendi te yi mi kwadysa keló ké? 'Mi takinama ka ke yite nda botu be meneti maka? 'Mi ma nije tapita ka ne dyem yiba lepo

nde: <J,> ke numbu, kpaló señe nde: <Be,> ke moy temo?

18 Gbakasi, Njambiyé tónjukwe meyasi mete yi nyé si kpo ké. Dete sendi, meyasi mete yi wuse lepima nyé wune ké yeti dyem yiba, <j,> ke numbu, <be,> ke moy temo na.

19 Wuse lépi dete, keto Yesus Krist, Mono Njambiyé ti diki lepo nde: <J,> ke numbu, kpaló señe nde: <Be,> ke moy temo ke kiya yasi wete na. A díkima lepo ndi gbakasi ke meyasi hene. Ma yo Krist Yesus te mbete yi sine Silvę nè Timote díkima pelé kasi ne nyé wune.

20 Sendi, yo ne nije *Krist yi Njambiyé díkima tonje meyasi hene te yi nyé díkima kpo ké. Dete sendi, wuse kwáñ ndi ne nije wene yi lepo nyé Njambiyé nde: <J, *amen,> yí nyé ne Njambiyé luksa.

21 Sendi, yo Njambiyé ne ñguru wene kele nde, sine wune kén mbombu diyo ne ñgbingim ke jongwe te yi wuse diye sangwate sine be Krist ké. Yo ndi sendi nyé tolé wuse ke njoka botu be meneti maka, kwá nyé wuse Kimc Sisiñ ke yotu.

22 Njambiyé kwetima sendi wuse yinja yo ne. Yo te, yo Kimc Sisiñ. Ma yí tedye wuse nde, a ta nyé wuse kimc meyasi hene, ε nyé kande pa nyé wuse Kimc Sisiñ te ke metemo nda yi mumc kande nyé ndotukwe yí ladye ne ñgoléko ké.

23 Ma mi ke lepo ke mbombu Njambiyé, a ke duwé jongwe dyembé kimc duwáte. Ñge be nde, kumc muka mi ti pa kë se wéri ke Korent na, yo keto mi yeti ke kwadysa nde, wune bêki ne menjangwé ke temo na.

24 Yeti nde, wuse ke kwadysa tedye wune yinja yasi ne ñganj ke nije tikina temo te yi wune tike ke yi Yesus Krist ké na. Yasi wete, wuse ke kpaló keló say sine wune, né wune nije be ne mesosa, keto ke tikina temo te yi wune tike ke yene ké, wuse ke duwé nde, wune ke sumc kol diyo

ne ḥgbiṇgim kē nō mbombu.

2

1 Dete, mi ne ḥguru wombə pəsimə nde, yo yeti kiməte nde, mi yōkwə ne kōkō kē wəri ne ḥgambi kē temo na,

2 keto ḥge mi nyə wunə ḥgambi kē temo, nda má nje nyə sendi mi mesosa kō? Mo te yi mi nya nyə ḥgambi kē temo dete kō yakama nje nyə sendi mi mesosa?

3 ḅe nde, mi ketima məkana dəte kənje wunə, yo nde, mi nje ḅe ne ḥgambi wule ndi kē kiya botu ḅete ḅe diyma nyə mi mesosa kē temo kē ḥgimo te yi mi ta dyə wəri kē. Mi ketima dəte ne bībina temo ne wunə hēnə nde, kome mi ḅe ne mesosa kē, wunə sendi ne mesosa.

4 Mi ketima məkana məte kənje wunə kē moy nyāngwə məbōnə, temo mbe kē jaſa, mi ketima ne misidye kē misi. Mi tī kete dəte yi nyə ne wunə ḥgambi kē temo na. Yo nē wunə duwe nde, mi kē kwadysə wunə kwā to te.

5 ḅe nde, mbaŋa kē njoka yun kelma yasi te yi nya jakəsə ḥgambi dəte kē temo, a ti kēl nē mi na, yasi wətə, a kēl nē wunə hēnə. Ma hē pāŋ ləpo nde, yeti wunə hēnə na, mē nje ḅe nde, mi dəkidya ləpi.

6 Sulō bōmō kē njoka yun bāmama ne nyə, ma yakama dəte.

7 Ma ndana, wunə kpāl tikō nyə ne ḥgwətə kē bəya yasi te yi nyə kelma kē, nyə nyə dəti kē temo, kambo yiňa nyāngwə mənjaŋwə mē nje ḥgangile temo ne.

8 Dete, mi kē kitə wunə nde, wunə pēsi nde, wunə ta tedye nyə məkwadysə məte yi wunə ndi nō gbatə sun̄gwə ne nyə kē.

9 Mi ketima sendi məkana məte kənje wunə yi bōbə ne wunə, nē mi ḅeŋ, ho wunə kē wokuna ne mi kē meyasi hēnə.

10 Ma ḅe wunə tikə mumō ne ḥgwətə kē bəya yasi te yi nyə kelma kē, mi sendi tikima nyə ne ḥgwətə. Ke ḅe mi, ḅe nde, mo te kelma

yiňa bəya yasi sun̄gwə ne mi, mi má tikō nyə ne ḥgwətə keto yun kē mbombu *Krist,

11 keto ḅe wuse ti tike nyə ne ḥgwətə na, *Satan ta kwā ne nje te yite yi sebile ne wuse. Ma wuse yeti kē ndekima bəya metake mənə ne mbet na.

12 Mi təmma kumō Turuwās yī kē ləpo Kimō Tom kē kasi Krist mate. Mi kumma dolō nde, Nyāngwə Kumande sima bōtə nje nyə mi yī kelo nyə məsay.

13 Ko dəte, temo mbe tī ḅe ne te na, keto mi tī dole maŋ mbe Tit na. Yori yi mi janama ne botu ḅe Njambiyē kwā kē Maseduwān kē.

Kasi jənja mbon

14 Wosoko ne Njambiyē! A kē kēndō ne wuse meŋgimō hēnə, keto sine be *Krist saŋgwate. Krist sima namō wuse, wuse mē wokuna ne nyə. Njambiyē kē kēndō ne wuse kē məmbey hēnə yī tedye nde, Krist sima laŋsa meyasi hēnə. A kē tomō wuse kənje kē mbe hēnə, nē wuse kē pel Kimō Tom kē kasi Krist, nē bōmō duwe nyə. Pelna Kimō Tom te nda lōbinda te yi lapidya kē nō kē məmbey hēnə kē.

15 Wuse gbatə nda lōbinda te yi nyə Njambiyē mesosa, keto wuse kē ləpo məlepi mənə kē kasi Krist nyə bōmō. Wuse kē ləpo nyə botu bētē bē ma jū, ko nyə baka bē kē yambile baka.

16 Kē yi botu bētē, məlepi mē Njambiyē te yi wuse ləpe kē nda bəya metul yi kē kelō nde, bo gwāki bōnə. Ma kē yi bari, yo nda kimō metul yi kē kelō nde, bo bēki nē joŋgwə te yi kpo ne kpo. Ma kē yinōri, nda yakama kelō njel məsay te yite kō?

17 Ma wuse yeti nda baŋa bōdysa bōmō bē ləpe məlepi mē Njambiyē yī səmbō ne mōni ne mənje hēnə nda yi baŋa botu bē dyāŋgwə meyasi diki kelō kē na. Wuse ləpi su məlepi mē Njambiyē ne kimō temo, ləpo nē dəti te yene, duwe sendi nde, a ta

diyε wuse neməno, keto sine be Krist saŋgwate.

3

¹ Ma yite yi mi ləpima kέ, 'wunε ke take ka nde, wuse ne ŋguru wusu ke kwadysε lepo nde, wuse yaŋa? 'Wunε ke take ka nde, wuse ke diyε yiŋa məkana yi ləpe nde, wuse kpasa botu be tomun be Yesus, nέ wuse kέ tedye wunε? Ho nde, wuse ke diyε yiŋa məkana dete ke məbə mun, nέ wuse kέ tedye baŋa bomo nda yi baŋa ciki kelə kέ?

² Yo gba wunε bε məkana musu yi *Krist ketima gba ke mɔy mətemo musu kέ. Bomo hene yakama bεŋe duwe yo, təlo sendi yo.

³ Yo ke bεŋna ne sansan nde, wunε məkana mete yi Krist ketima ne nje mesay mete yi wuse kelma kέ. A tі kete yo ne meyasi mε ketina məkana na, yasi wεtε, a ketima yo ne nje Sisiŋ Njambiyε te ε ne joŋ kɔ. A tі kete yo ke mεrεl metari mete yi Njambiyε ketinama kete ne mbəmbu kέ na, yasi wεtε, a ketima yo ke mɔy mətemo mun.

⁴ Wuse ləpi dete, keto wuse ke tiko temo su hene ke yi Njambiyε, mɔ te ε tomma wuse kɔ. Wuse tiki temo dete ne nyε ne nje Krist.

⁵ Yeti nde, wuse ne yiŋa dyano te yi wuse yakama take yí kelə ne yiŋa yasi ne ŋguru wusu na. Yo nde, nge bε nde, he yakama kelə yiŋa yasi, yo Njambiyε nyε wuse deti te.

⁶ Yo nyε nyε wuse deti nde, wuse bēki botu be mesay bεnε, nέ wuse ləpi kasi jənja mbon ke nyε bomo. Mbon te ti wúla ke membonja nέ ke meyasi mete yi diyε ketinate ke mɔy membonja te kέ na. Yasi wεtε, yo wúla ke yi Kimɔ Sisiŋ, keto membonja mete yi bo ketima ne mbəmbu kέ wóku ndi mumɔ wokɔ. Ma Kimɔ Sisiŋ kpál kelə nde, a bēki ne joŋ.

⁷ Ma membonja mε Njambiyε bə kentine ne mbəmbu ke mεrεl metari. Yo kpalma nje nyε mumɔ ndi sɔŋ. Ko dete, kwaŋdya

membonja mete tedya məluksa mε Njambiyε. 'Məluksa mete tі bεŋna ka ke mbəmbu Moyisi ne pay pay na? 'Yo tі kelə ka nde, Bōnɔ be Isarayel tі seŋila mbəmbu wene na? Ma pay pay məluksa mənɔri tі kike na.

⁸ Nge bε nde, mesay mε kwaŋdya membonja maka tedya məluksa mε Njambiyε, 'sunjwa ne mesay mete yi Kimɔ Sisiŋ kelə kέ? 'Məluksa mε Njambiyε yi Kimɔ Sisiŋ ta tedye kέ kina bε nyangwete kwā yiri na?

⁹ Ma membonja kelma nde, Njambiyε jōsa bomo. Yo ke tedye wuse nde, Njambiyε ne məluksa. Nge bε nde, membonja tedya dete, 'sunjwa ne mesay mete yi jənja mbon kelə, nέ wuse bε ne ŋgben ke mbəmbu Njambiyε kέ? 'Yo kina tedye wuse nde, məluksa mete yite kwā yi mesay mε membonja na?

¹⁰ Ma nge bε nde, yasi te yi bə kwey ne məluksa kέ yeti se muka ne məluksa mete na, yo keto yiŋa yasi te yi ne məluksa kwā yite kέ mε kete.

¹¹ Nge bε nde, yasi te yi tі kike kέ bə ne məluksa, 'sunjwa ne yasi te yi ta bōne kέ? 'Yeti məluksa mete yite kwā yiri na?

¹² Dete, wuse ke ləpina ne gbas gbas nyε wunε kine sɔdyε yaŋa na, keto wuse ne bibina temo ke meyasi mənɔri duwe nde, yo gbakasi.

¹³ Ne mbəmbu, Moyisi petima mbəmbu ne ne yiŋa lambɔ kambo Bōnɔ be Isarayel mε nje seŋile bεŋe nda yi pay pay məluksa mete siyε no kέ. Ma wuse yeti ke kelə nda nyε na.

¹⁴ Yasi wεtε, kwey Bōnɔ bε Isarayel sima dīmbidye dyano dyan. Kumɔ muka bo ndi dete. Yo nde, komε bo təle məkana mε njombu mbon kέ, bo yeti ke biye to te na, dəke nda kiya lambɔ te ndi ke peto misi man, yo tі pa dūwe na. Yo dīsi dūwe ndi komε mumɔ tike temo ke yi *Krist.

¹⁵ Gbate, kumɔ muka məŋgimɔ hene te yi bo təle məkana mete yi Moyisi ketima kέ ke mbəmbu bomo

déké nda yiná yasi kē petó dýano dýan nda yi mumó peté mbómbu nē nē yiná lambó ké.

¹⁶ Yasi wete, yo ndi komé mumó yenja temó tiko kē yi Nyangwé Kumande, yo kométe yi lambó te yi peté misi méné kē duwe.

¹⁷ Yo nde, Nyangwé Kumande, nyé Sisiñ. Ma kē mbey komé Sisiñ Nyangwé Kumande díyé ké, díyo bala yeti na, mumó me nē te.

¹⁸ Wuse hene be tike temó kē yi Nyangwé Kumande baka, lambó te yeti kē petó se mbómbu su na. Wuse me kē hene su pay pay meluksa me Nyangwé Kumande nē ngelélé. Wuse kē punje sendi kiya meluksa mete yi wuse seŋgile kē nda yi mójoli punje nē mbómbu mō te ε hene yo kō. Komé wuse kele dete ké, Njambiyé ke kē mbómbu yí seŋjo wuse, nē wuse nje bojna nē yasi te yi wuse seŋgile kē kwá to te. Njambiyé ke seŋjo wuse dete, keló nde, wuse békí nē meluksa mete kwá to te kē nō mbómbu. Mesay mete yi Nyangwé Kumande kele kē metemó musu nē nje Kimó Sisiñ ké, yori.

4

Kasi mebóné nē kasi meluksa

¹ Dete, Njambiyé kaŋma mesay mete nyé wuse, keto a kē gwe ḥgwete wusu. Yori wuse yeti kē tekó na.

² Wuse yeti kē nyé bō kē kelna mekele sɔdýate yí yakama nyé mumó njón na. Wuse yeti kē keló yasi nē likisi, ho lepó méléri me Njambiyé nē ja kē móyte na. Yasi wete, wuse kē kpalo tedye su méléri mete yi lepé gbakasi kē nē gbas gbas. Kē yite wuse kē lepó kē mbómbu Njambiyé nde, wuse kē nje. Dete, mumó hene yakama nembe kē temó nē, simande wuse lépi gbakasi.

³ Kumó ndana baŋa bomo yeti kē bhiye to Kimó Tom te yi wuse pele nyé bomo kē na, déké nda yiná lambó

sima petó misi man. Ma yo bénja ndi botu bete be kē yambile baka,

⁴ botu bete be yeti kē tiko temó kē Njambiyé baka, keto *Njambiyé te ε name méneti maka kē ḥgimó te yókó kō sima dímbidye dýano dýan, ma bo nje hene mejasi mete yi Kimó Tom paniye ké. Mejasi mete, yo pay pay meluksa me *Krist. Teri Njambiyé kē hene na kē yotu Krist.

⁵ Yo nde, wuse yeti kē pele yiná yasi kē kasi su nē ḥguru wusu na. Yasi wete, yo kasi Yesus Krist te Nyangwé Kumande yi wuse pele. Wuse kē lepó nde, wuse su botu be mesay bun keto Yesus.

⁶ Yo sendi nde, Njambiyé lepima nē mbómbu nde: «Mejasi pán kē móy yitil.» Yo ndi Njambiyé te paniye mejasi kē móy metemó musu, nē wuse seŋgile duwe meluksa méné yi pané nē pay pay kē mbómbu Krist ké.

⁷ Ma kpasa yasi kē, wuse kē bakiye yo kē membe mete yi bo kele nē yekó ké. Membe mete, yo meyotu musu, nē bomo duwe nde, nyangwé deti wúla kē yi Njambiyé, yeti kē yi bomo na.

⁸ Bomo kē gbabite nate wuse menje ménje. Ma ko dete, bo tí kókó wuse kókó nē mból na. Yasi kwaŋma wuse, ma ko dete, wuse yeti kē lepó nde, yusu siyma na.

⁹ Bo kē bandó wuse, ma ko dete, Njambiyé yeti kē lj wuse na. Bo kē bubile wuse nē méneti kē nō, ma ko dete, bo yeti kē girise wuse na.

¹⁰ Kē mebóné mete yi wuse saŋwa nō ké, wuse kē hene sɔŋ Yesus ḥengimó hene kē yotu su, nē bomo hene sendi nde, Yesus nē joŋ kē joŋgwé te yi wuse joŋna nō ké.

¹¹ Yo nde, kē ndingéle joŋgwé dýusu hene sine be sɔŋ kol wete keto Yesus, nē bomo hene sendi joŋgwé Yesus kē meyotu musu ko nde, yo ta gwe nemeno.

¹² Ma kē hene sɔŋ, say te yi nyé kele ké, a kél kē gba yotu su. Ma kē hene joŋgwé, say te yi nyé kele ké, a kél

ke gba yotu yun.

¹³ Yo kétinate ke mékana më Njambiyé nde: «Mi tikima temo ke yené, dete, ε mi pele Kimo Tom.» Ma wuse sendi ne kiya temo te yi kelo dete, yori yi wuse tike temo ke yené, pele sendi Kimo Tom ke.

¹⁴ Wuse ke duwe nde, yéko ε womiya Nyanjwé Kumande Yesus kó ta womiyé sendi wuse, keto sine be Yesus sañgwate. A ta keló nde, sine wuné héné témá ke mbombu wene.

¹⁵ Dete, wuse sánjgwangwé ne meyasi ménori héné keto yun, né ñgikwa te yi Njambiyé kele ne bomó ké buy buyo. Dete, botu bête be nyé kele ñgikwa ne bo baka ta buyo buyo sendi, o bénja, nyéna wosoko nè luksa ne ta nje buyo sendi buyo.

¹⁶ Yo keto te yite yi wuse yeti ke tekó ké. Ko nde, meyotu musu më ke dugbó tetek teteki, metu héné Njambiyé ke kpaló nyé wuse jónja deti ke temo ké no mbombu.

¹⁷ Yo nde, mèbònè mète yi wuse sañgwa no ndana ké tí kikó na, yo déké ne mbet. Ma mèbònè mète ke kpaló keló nde, wuse ta nje be ne nyangwé méluksa kwá to te. Méluksa mète ta díyo kpo ne kpo.

¹⁸ Yo nde, yasi te yi wuse sá ké yeti yasi te yi mumó bénje ké na. Yasi wete, wuse sán yike yi mumó yeti ke bénje ndana ké, keto meyasi mète yi mumó bénje ndana ké ti díyo kikwé na, ma ndi yike yi nyé ti bénja ké díyo kpo ne kpo.

5

Meyotu musu nda bala

¹ Yo nde, wuse ke duwe nde, ñge bala te yi wuse díyo kete ke méneti maka ké si lekwe, wuse ne wete tû ke dýobó ε ta díyo kpo ne kpo. Yo Njambiyé sumé yo, yeti bomó na.

² Ma ndana wuse ke njimó ke mó bala te yike, keto temo su ne péreré nde, Njambiyé búsukwé bala te ne jónja tû dýusu yi ke dýobó ké nda yi mumó bu ne wete lambó lejé ke to te mbaña ké.

³ Wuse kwádyikwé nde, yo kélñançgwé dete piñó te yi wuse ndi ne joñ ne yotu su nda yi mumó be ne lambó ke yotu ké. Yeti nde, pa gwe tiko yotu te yike nda yi mumó díyo no sòkere ké na.

⁴ Keto piñó te yi wuse ndi ke bala te yike ké, wuse ndi ke njimó, yasi ke kwá wuse. Wuse ti lépi nde, Njambiyé sónja yotu te yike tiko wuse sòkere na. Yasi wete, a dòkidya mbaña jónja yotu ke to te yéko, né yotu te mbete ε díyo kpo ne kpo kó si men njombu te ε gwe kó.

⁵ Ma yo Njambiyé ne ñguru wene kombile nde, wuse ta be ne jónja teri te yite. Yo nyé kande nyé sendi wuse Kimo Sisiñ nda yi mumó kande nyé ne ndotukwé yí ladye ne nyéna ñgolókó ké.

⁶ Dete, wuse ke tiko su temo ne ñgbik kete metu héné, ko dete, wuse ke duwe nde, piñó te yi wuse ndi ne yotu te yike ké, wuse si lóndunate ne Nyanjwé Kumande.

⁷ Yite nde, yo tikina temo te yi wuse no ke yi Njambiyé ké kende ne wuse ndana, yeti meyasi mète yi wuse bénje ké na.

⁸ Wuse ke tiko su temo gbate dete. Wuse láj bénje kimote nde, wuse tiki yotu te yike kwá ké díyo sine be Nyanjwé Kumande.

⁹ Ma ko nde, wuse kén mbombu ndana joñna ne yotu te yike, ko nde, wuse kwâj tikó yo, siya yasi te yi wuse jeké góro, yo nde, wuse kél ndi yasi te yi ta nyé nyé mésosa.

¹⁰ Yo nde, wuse héné ta nje teme wete yesó, yeñsa lepi ke mbombu josi *Krist, na nyé mumó héné sol bengwé bo mésay mète yi nyé kelma ke jongwé dýene ké, ho a kelma mésay kimote ho beyate.

Njambiyé ke jañgwé

njoka su sine bo

¹¹ Ma wuse ke duwe kambina Nyanjwé Kumande, dete wuse ke sá nde, bomó jáya nde, yasi te yi wuse lepè ké, gbakasi. Njambiyé ke

kombile duwε wuse ne longo longo. Mi tāka gba nde, ke moy metemo mun, wune ke nembe kombile duwε sendi wuse.

¹² Wuse yeti ke kwadysε basidysε tedye nyε wune nde, wuse ne njuru wusu kpasa botu be tomun be Yesus na. Ma yasi wete, wuse kwádyikwε tedye wune kimε nje te yi wune yakama lukse ne yotu yun kεto su, né wune duwe nda yi wune yakama yenja ne lepi nyε botu bete be lukse yotu yan ke meyasi mete yi bεnja ndi ke misi kine bεnja yasi te yi dīye ke moy temε kε.

¹³ Ma njε bε nde, wuse ke kelο yasi kwā to te, yo bεnja wuse sine be Njambiyε. Yasi wete, njε bε nde, wuse ke kelο yasi tateki, yo yi kame ne wune.

¹⁴ Yo nde, wuse ke duwε gba nde, *Krist ke kwadysε wuse budysate. Mεkwadysa mete ke puso wuse nde, wuse kεl mesay musu dete, kεto wuse bεnja duwε su nde, yo ndi nyε nyεrɔ gwā ke numbu bomo hεne, yite nde, yo bomo hεne gwe.

¹⁵ A gwā ke numbu bomo hεne, né botu bete be nyε nya bo jōnja jōngwε baka me nje kε mbombu kelο meyasi nda yi bo ne njuru wan gōre kε, né bo nje jōnja kelο meyasi mete yi ta nyε nyε mesosa, kεto a sōmbu sōj kεto yan. Njambiyε njε womiye nyε yí jōngwε ne bo.

¹⁶ Ma dete, wuse yeti ke bū su se wete mumo ndana ne dyano te yi botu be meneti maka na. Njε bε nde, wuse bonja Krist kwey ne nje te yite, ma yo yeti se ndana dete na.

¹⁷ Yo nde, njε mumo dīye sañgwate bεnε Krist, a me jōnja yasi te yi Njambiyε kusuma. Njombu meyasi sima kwā, wune bεnja, meyasi hεne me jōnjate.

¹⁸ Yinɔri hεne mεkele me Njambiyε. A jañgwa njoka su sine bo ne nje Krist. A njε nyε sendi wuse say bonja bomo kεnje ke yεnε, na jañgwa njoka yan bεnε bo.

¹⁹ Yasi te yi wuse kwadysε lepo kε, yo nde: Njambiyε bεnε Krist bā

sañgwate yí jañgwa ne njoka botu be meneti maka bεnε nyε Njambiyε ne njuru wene. A tī ba se beya meyasi mete yi bomo dīkima kelο kε na. A kpalma nje kañe tom ne nyε wuse, né wuse kε lepi nyε bomo nda yi nyε jañgwa ne njoka ne bεnε bo kε.

²⁰ Dete, wuse su botu be tomun be Krist. Wuse kεl mesay mete yi lepina ke numbu ne ne deti te yi nyε nyε wuse kε. Deke nda Njambiyε ke kwā ne wuse yí kεnje ne tomun te nyε bomo yí nambe ne meto man. Dete, wuse ke njeweta ne wune ne deti te yi Krist nde: Tiso, wune fiki, né Njambiyε jañgwa njoka ne wúne bo.

²¹ Ma Krist, mo te ε tī bε ne mōno mbulma mεbeyo ke yotu ne kε, Njambiyε kpalma nje kelο nde, a bεki mεbeyo kεto su, na nje kwā ne nje te yite yí peso nde, wuse me ne njberj ke mbombu wene, kεto sine be Krist sañgwate.

6

¹ Ma wuse be kele mesay ndana sine be Njambiyε baka, wuse ke njeweta ne wune nde: Tiso, nda yi Njambiyε ma kelο njikwa ne wune kε, wune tī kel nde, njikwa te gwāki mesenje kine kelο yaña ke jōngwε dyun na.

² Ke yite Njambiyε lepima nde: <Kome njimō te yi yakama nde, mi kεl kimε yasi ne bomo kε ma dyā, ε mi kele nda yi we diyma kε. Ke yeso te yi yakama nde, mi jōngwε bomo kε ma dyā, ε mi kame we.> Ma gba kimε njimō te yi Njambiyε kwadysε kelο njikwa ne bomo kε, yoke ndana. Dyobɔ te yi Njambiyε kwadysε jōngwε bomo kε, yoke.

Mo mesay me Njambiyε

jōngwε nan?

³ Wuse yeti ke kwadysε kelο yinā yaña wete ne wete yi yakama njāngwε wete mumo jatidye nyε ke beya nje na, kambɔ bomo me

nje lēpina bēyate sun̄gwē nē mēsay musu.

⁴ Ma yasi wēte, wuse kē tedye nyē bomō ke mēyasi hēne nde, wuse botu bē mēsay bē Njambiyē nē nje nyāngwē tīj te yi wuse bē nō, ko kē mōy mēbōne, ko nde, mēyasi hēne ke bānō wuse, ko nde, temō su lekwe nē ges ges ke yinā bēya yasi te yi mōnde wuse kē.

⁵ Ko nde, bo kē njurō wuse, bo kē nyē wuse ke jōbō kē nō, ko nde, bomō ke ngōbō lū dyambi sun̄gwē nē wuse, ko bēkō nde, wuse kē gwe mēsay, ko nde, ke yinā mēngimo wuse yeti kē ya na, wuse yeti kē dyena na, ke yinōri hēne wuse ndi kē tedye nde, wuse botu bē mēsay bē Njambiyē.

⁶ Ke jōngwē dyusu, mētake musu nē ngbeñ. Wuse kē duwē mēyasi. Wuse nē temō te yi gbisina bēsō. Wuse nē temō te yi ngikwa. Wuse kēl yasi nē dēti te yi Kimō Sisiñ. Sendi, mēkwadysa mēte yi wuse nō kē kine likisi ke mōyte na. Hē kēl ndi sendi dēte yí tedye bomō nde, wuse botu bē mēsay bē Njambiyē.

⁷ Wuse kē pele Kimō Tom te yi lēpē gbakasi kē nyē bomō. Njambiyē ke nyē wuse dēti nē. Yo sendi dēte yi wuse tedye nde, wuse gbate botu bē mēsay bēnē. Wuse kē jōnna kelō yasi nē ngbeñ ke mbōmbu wenē. Yo nda mējōle mē dyambi mēte yi mumō bīye ke mbam bō, bīye yinā ke bō gare yí lū nē dyambi nē bēpendō bēnē, ko bo pūndu we nje nō.

⁸ Ko nde, bomō lūksa wuse, ko bo yēlkwē wuse, ko bo lēpināngwē bēyate nē wuse ko kimōte, ko bo bōñ wuse nda botu bē ja, ase nde, wuse lēpi ndi gbakasi, wuse kēl ndi su mēyasi hēne yí tedye nde, wuse botu bē mēsay bē Njambiyē.

⁹ Ko nde, bānā bomō yeti kē woko yasi te yi wuse kelē kē na, ase nde, bānā ke komobile duwē wuse kumō njena, ko nde, wuse nda botu bēte bē ke gwe gwakō, ma wuse ndi baka nē joñ. Ko nde, bo kē tedye wuse

mēbōne, ma bo yeti kē wo wuse na. Kē yite hēne wuse ndi kē tedye nde, wuse botu bē mēsay bē Njambiyē.

¹⁰ Ko nde, bo kē nyē wuse ngambi kē temō, wuse su nē mēsosa ngimō hēne. Ko nde, wuse bukate, wuse kē kelō nde, bomō budyate tōndu nē kimō mēyasi mēte yi Njambiyē nyē mumō kē. Ko nde, wuse kine yanā, wuse su nē mēyasi hēne. Yinōri hēne, yo yí tedye bomō nde, wuse botu bē mēsay bē Njambiyē.

¹¹ Wunē botu bē Kōrejt, wuse lēpima mēyasi nē gbas gbas nyē wunē, būte sendi mētemō musu nyē wunē.

¹² Wuse tī kwadysa wunē mbēt te na, ma yo wunē ke kpalō dīyō kine kwadysa wuse dēte na.

¹³ Mi ke lēpina ndana nyē wunē nda mi lēpināngwē nyē bōñō bēmbeñ. Yo nde, wunē kēl nē mi nda yi mi kelma sendi nē wunē kē, yite nde, wunē būta mētemō mun nyē wuse.

Wuse bākañgwē nē bēya yasi

¹⁴ Wunē tī gbam kol kelō yinā yasi wēte wūnē botu bēte bē yeti kē tikō temō ke yi Njambiyē na. 'Ma yasi te yi nē ngbeñ kē yakama dīyō ka bēnē kōtu yasi? 'Ho nde, mējasī bēnē yitil yakama dīyō ka kē mbey wēte?

¹⁵ '*Krist bēnē *Satan yakama bē ka ngīñ wēte? Yasi te nda ke njoka mō te ε tīke temō ke yi Njambiyē nē yēkō ε yeti kē tikō temō ke yenē kō?

¹⁶ Sendi, mbon te nda ke njoka mbanjō Njambiyē nē mēyasi mēte yi bomō kanē tikō Njambiyē kē? Yo nde, mēyotu musu, yo mbanjō Njambiyē te ε nē joñ kō. Yo dēte nda yi Njambiyē lēpima nde: <Mi ta dīyō jōnna ke njoka yan. Mi ta bē Njambiyē wan, bo má bē kandō dyembē.›

¹⁷ Yori Baba Mbokō te ε nē ngūñgudysa hēne kō lēpē nyē botu bēnē nde: <Wunē jīsa dūwē ke njoka yan. Wunē bākañgwē nē bo. Wunē tī kpoka yasi te yi mi kidysé nde,

wuné tî kpoka ké na. Dete, mi ta bû wuné ne mesosa.

18 Nge wuné kelé dete, mi má bë Sañgwé wun, wuné má nje bë bónó bembé, bónó bembam nè bónó boma. Yo Baba Mbokó te ε ne deti hene ko lerep dete.»

7

1 Wuné njøn, sɔn temo mbe, nda yi Njambiyé kpoma nde, a ta keló ne wuse dete ké, wuse púpudya meyotu musu tikó mekele me memi hene, pupudye sendi metemó musu tikó beya metake. He kén kendo mbombu ne nje te yite yí tembidye meyotu musu kiyo ke menje hene nè kambina Njambiyé.

Pol ke wedye temo bekriten

be Korejt

2 Wuné bûta metemó mun nyé wuse. Wuse tî kelé yiña beya yasi sunjwé ko ne mumo wete ne wete na. Wuse tî bekidyé ko mumo wete ne wete ke yiña menje na. Wuse tî kelé yiña yasi, né wuse dôku nô ke yotu mbaña mumo na.

3 Mi ti lépi dete yí pesó nde, wuné balma lépi na. Yo ndi nda yi mi lepima ndana nyé wuné nde: «Wuse ke kwadyé wuné budfyate. Ko sɔn ko jongwé, kiné yaña yakama bakes wuse na.

4 Mi ke lepina nyé wuné ne nyangwé bibina temo. Mi ke lukse yotu mbe ndana budfyate keto yun. Temo mbe me ne piyem. Ke mebône hene te yi wuse sañgwa nô ké, mi ne mesosa kwâ to te.

5 Ma kande yi wuse ma dyâj nô ke Maseduwan, ko yotu su tî bë ne te na. Wuse kpalma sañgwa ne kwaló mebône wete wete. Ke membundó, he sañgwama ne dyambi, ma ke moyte, temo ne habibù.

6 Yasi wete, Njambiyé te ε ne mumo jónja deti ke temo komé yotu ne si tekó ké njâ nyé wuse deti ne nje dyangwe Tit.

7 Ma yeti ndi keto dyangwe ne siye na. Yo sendi komé nyé yekidya

nda yi wuné nya nyé deti ke temo ké. A lepima nde, temo yun deke ne perepere, né wuné bëj mi. Sendi, wuné ne misidye ke misi ke beya yasi te yi kelnama ke njoka yun ké. A lepima sendi nde, wuné nedó te yi kama keto mbe. Meyasi menori hene kelma nde, mi bëki ne nyangwé messosa kwâ yi mbombu.

8 Mi duwâ nde, makaná mete yi mi kénja wuné ké nya wuné ngambi ke temo. Mi yeti ke wo yotu kete na, ko nde, ke yiña ngimó wari mi díkima wo yotu gbate komé mi bëjma nde, mi nya wuné ngambi ke temo ké. Ngambi te bëjnama ndi ke móno ngimó te yite.

9 Ma ndana mi ne mesosa, yeti keto mi nya wuné ngambi ke temo na, yo keto wuné wóku ngambi te, keto wuné njâ nje duwé beya mekele mun, ε wuné nje yenja temo tikó yo. Yo njel ngambi te yite yi Njambiyé kwadyé ké. Dete, wuse tî kelé yiña beya yasi ne wuné ke makaná mete yi wuse kénja wuné ké na.

10 Yo nde, ngambi te yi Njambiyé kwadyé ké kél nde, mumo yéñsañgwé temo, o bëjna, Njambiyé jongwa nyé. Mumo ti yaka wo yotu ke ngambi te yite na. Ma ngambi te yi mumo woke nda yi botu be meneti maka diki woko ké wo mumo.

11 Ma wuné bëjna nyangwé mesay mete yi ngambi te yi Njambiyé kwadyé kelma ne wuné ké. Wuné bëjna ndi kwaló kimó temo te yi wuné njâ keló ne meyasi ndana ké. Dete, wuné ke tedye ndana nde, wuné kiné yaña ke moy lépi te na. Wuné ke tedye sendi nde, wuné ne nguru wun ke ndeyé yotu yun ke beya yasi te yi kelnama ke njoka yun ké. Wuné ke kambo Njambiyé. Sendi, temo yun deke ne perepere, né wuné bëj mi. Wuné bëjna sendi nda yi wuné ke nyé sosu ndana budfyate yí keló yasi te yi Njambiyé kwadyé ké. Sendi, wuné josuma, bama ne mo te ε kelma beya yasi te kó. Wuné

tedya ke menje hene nde, matemo mun me pupunate ke lepi te.

¹² Ma nge be nde, mi ketima mukana dete kenje wun, yeti koto mo te e kelma beya yasi te, ho koto mo te yi nyet kelma beya yasi te sunjwe ne nyet ko na. Mi ketima yo kenje wun, ne wun ne nguru wun bej ke mbombu Njambiyet ne, wun ne kim temo gbate sunjwe ne wuse.

¹³ Dete, yo njet nje nyet wuse jona deti. Ma yeti ndi yite siye na. Wuse njet sosa sendi kwet to te komet wuse bejma nde, Tit ne mesosa, koto wun hene nya nyet deti ke temo.

¹⁴ Nge be nde, mi luksa yotu mbe ke mbombu wene koto yun ke kim yasi te yi mi lepima nyet nyet ke kasi yun k, yo ti nyet mi njon na, koto a bejma nde, yasi te yi mi lepima nyet nyet ke kasi yun k, ndi sendi gbakasi nda meyasi mete yi wuse dikima lepo nyet wun meengimo hene k.

¹⁵ Yo sendi nde, komet nyet take nda yi wun hene wokuna ne nyet, nda yi wun bojma ne nyet kimote, kambo nyet ne nyangwe jes, a ke nje kwadye wun kwet yi mbombu komet nyet take meyasi menori k.

¹⁶ Mi ke sosa budjate, koto ke meyasi hene mi ne bibina temo ne wun.

8

Meygite ke kasi kelna ngay

¹ Wun njet, wuse ke kwadye nde, wun duku nyangwe ngikwa te yi Njambiyet kelma ne menjet me botu bete be tike temo ke yi Jesus Krist ke Maseduwan k.

² Njambiyet jayma nde, bo sangwaingwe ne budya mebonet yi bo be ne bo. Ma ko dete, bo ba ne mesosa kwet to te ke moy nyangwe mebuket mete yi bo jojnama kete k. Yasi wete, yo kpalma keloy nde, bo biki ne kabi budjate.

³ Bo nya bejngwe deti yan. Mi bejma duwe nde, bo nya poket kwet

yite. Bo ne nguru wan nyet ne kim temo kinet malo bo malo na.

⁴ Bo ngwetama budjate ne wuse nde, tiso, wuse jaya nde, bo nyeki sendi bo bene beso ndemmo meyasi yi kame ne botu be Njambiyet be diye ke Yerusalem baka.

⁵ Bo kelma kwet yasi te yi wuse dikima take k. Yo nde, bo ne nguru wan kandima pa bu yotu nyet Nyangwe Kumande, bu sendi yotu nyet wuse nda Njambiyet kwadya k.

⁶ Dete, e wuse lepe nyet Tit nde, tiso, a yekwe ke weri ke sidye mesay me ndemna moni te yi nyet kandima ke njoka yun k.

⁷ Wun me tondunate ne mukombila ke menje hene, ke nje tikina temo ke yi Krist, ke nje lepinat meleri me Njambiyet, ke nje duwet meyasi, ke nje kelna meyasi ne kim temo, nje bu ke nje mukwadya mete yi wun kwadye ne wuse k. Ma nda wun me tondunate ne mukombila dete k, wun nyeki sendi meyasi dete budye ke mesay me ndemna moni te yike.

⁸ Yike yi mi lepe k, mi yeti ke nyet wun kol ke ngij na. Yo nde, mi bejma nda yi beso nya ne kim temo k, yori yi mi lepe nde, wun keli sendi dete, ne mi bej nda yi wun kwadye sendi ne beso gbate k.

⁹ Koto wun ke duwe nyangwe ngikwa te yi Nyangwe Kumande wusu Jesus Krist kelma ne wuse k. Yo nyet diye ne meyasi hene. Ma ko dete, a kpalma jaye be buka mumo koto yun. A jayma teri te yite, ne Njambiyet nje tonje wun ne mukombila ke menje hene ne nje te yite.

¹⁰ Yike yi mi lepe k, mi lepi yasi te yi mi take ke kasi te, koto nge wun keloy dete, yo ta kame wun ne nguru wun. Mi nde, bosa botu bete be kwadya keloy ke sew te yoru baka 'ti be wun na? 'Wun ti si kande yo ke sew te ete na?

¹¹ Ma nda yi wun kandima yo kwey ne kim temo k, wun

sídyikwé sendi yo ndana né kimó temó dete bengwé d'eti yun.

12 Keto ñge wuse nyé Njambiyé yasi né kimó temó, a ke jaye yo né mesosa bengwé ndi bonyo yasi te yi wuse nō ké. Ma ñge bë nde, wuse kiné yaña na, Njambiyé tí diye sendi yaña ke mebò musu na.

13 Mi ti sáñ nde, wune kpâl bukó keto nyena bëso meyasi yí wedye né metemo man na. Yasi wete, mi góru nde, baka békì ne meyasi nda bëso.

14 Ndana wune ke nyengwé, yo ta kamé botu bête be kiné yaña baka. Ma ñge d'ya nde, bo ke nyengwé, wune kiné yaña na, d'yo nyengwé te yan ta nje kamé wune, né baka bë ne meyasi nda bëso.

15 Yo nda yi yo ketinate ke mèkana mé Njambiyé nde: <Mo te ε tòkuma budyate kò tì bë ne yaña kwà to te na. Ma yòkò ε tòkuma né mbet kò, yaña tì bane nyé na.>

16 Wuse ke nyé Njambiyé wosoko, keto a nya Tit ndi kwaló nyena temó ke mesay te yi mi nō sungwé né wune ké.

17 Tit jayma yasi te yi wuse diyma nyé ké, ma yo tì bë ndi yite siyé na. Yasi wete, a tedya nde, a ke nyé temó ndana ke mesay kwà to te, dete ε nyé pësse né ñguru wene nde, a ta kè mate ke yun.

18 Wuse ke kénje wete marj wusu benné Tit. Bomò henné ke njoka ménjón mé botu bête be tike temó ke yi Yesus Krist baka ke lèpó kasi né kimóte kè nō, keto mesay mète yi nyé kelma ke kasi Kimó Tom ké.

19 Ma yeti ndi yite na. Jekò kwà kwañgo ménjón mé botu bête be tike temó ke yi Yesus Krist baka tòkuma sendi nyé nde, siné bo kén, na kè kam wuse ke mesay mé ndémna moni te. Wuse kél mesay mète yí lukse né Nyangwé Kumande né ñguru wene, tedye sendi nde, wuse ke kwadyé kame njón su.

20 Móni te né bonyo budyate, yori yi wuse kénje bo, ma bomò nje lèpina beyate né wuse ke kasi bakidya

moni te.

21 Wuse jéki kwadyé keló kimó yasi ke mbombu bomò, yeti ndi ke mbombu Nyangwé Kumande siyé na.

22 Wuse ke dokidye sendi mbaña marj wusu ke to te baka yiba kénje wune. Wuse dikima bòbè nyé ke budya ménje, ε wuse benné nde, a ke nyé temó ke mesay. A ke tedye ndana dete kwà yi mbombu, keto a ne bibina temó budyate né wune.

23 Ma ke bë Tit, nyé kumbó wombe, siné nyé ñgbò keló mesay yí kamé né wune. Ma, ke yi bemanj busu yiba baka, yo ménjón mé botu bête be tike temó ke yi Yesus Krist baka tome bo. Jongwé dyan ke nyé *Krist luksa.

24 Dete, wune tèdya bo nde, wune ke kwadyé bo, né ménjón mé botu bête be tike temó ke yi Yesus Krist baka duwe gbate nde, wuse bë né kale te yi lukse yotu su keto yun ke mbombu yan.

9

Kasi kamna botu be Njambiyé

1 Ma mi tì gwe né keto mèkana kénje wune ke kasi kamna botu be Njambiyé na.

2 Yo nde, mi ke duwe kimó temó te yi wune nō yí kamé né njón yun ké. Mi ke lukse yotu mbe keto te ke mbombu botu be Njambiyé te be d'ye ke Maseduwan baka. Mi lèpima nyé bo nde: Bemanj bun be Akay ma kande kombila meyasi mète yi bo ta nyé ké kande ke sew te yoru. Nyena temó te yi wune nō ke mesay ké kelma nde, sulò bomò ke njoka yan ñgbâbikwé nyé sendi bo ke mesay.

3 Mi ke tomó bemanj busu baka kénje wune, keto mi ke kwadyé nde, wune siki komsa keló dete, keto mi dikima lèpó nyé banya bomò nde, wune ta keló gba dete. Wune siki komsa binjiri, kambo kimó lèpi te yi wuse dikima lèpó né d'yo d'ye nyé bo ké mé nje bë gbélate.

4 Keto ḥe sinε botu be Maseduwan baka dya weri dolɔ nde, wunε t̄i pa komsa na, yite he ta he ne njɔn ke mbɔmbu yan, keto wuse sima lepo nyε bo nde, wuse ne bibina temɔ ne wunε. 'Ma ḥe wunε ti komsa na, wunε t̄aka nde, yeti wunε ta kpalo tika ne mapi njɔn te na?

5 Dete, ε mi bεŋe kimɔte yí lepo nyε bεmaŋ busu baka nde, tiso, bo kānda kwā mbɔmbu ne mi k̄e weri yí kombile kasi ndəmna mɔni te yi wunε kpoma nde, wunε ta nyε k̄e tikɔ gwate, yaka n̄o, komε mi ta dya k̄e, mi ta dolo nde, wunε sima kombile meyasi hene. Wunε k̄el sendi dete, ne yo bεŋna gbate nde, wunε nyéki yo ne kimɔ temɔ, yeti ne j-a na.

6 Wunε dūkwε nde, mɔ te ε bε nyambi ne mbet ta wesidye ndi sendi ne mbet. Ma yoko ε bε budfyate k̄o ta wesidye sendi budfyate.

7 Mumɔ hene nyéki yasi nda yi nyε sima pesɔ biŋgiri ke temɔ ne, kinε meŋgbɔŋgila kinε malɔ nyε malɔ na, keto Njambiyε jáya mɔ te ε nyε ne mesosa ke temɔ k̄o.

8 Njambiyε ne d̄eti te yi tonje wunε ne kwalɔ məkombila hene, ne wunε bε ne kwalɔ meyasi hene te yi ta kame wunε meŋgimɔ hene, ne meyasi bukwε sendi ke mεbɔ mun, wunε má b̄u yite yí kelɔ ne kwalɔ kimɔ mεkele hene.

9 Yo nda yi yo ketinate ke məkana me Njambiyε nde: <Mo Njambiyε b̄utuma b̄ɔ kabɔ sendi kimɔ meyasi nyε botu be ḥgweta. A ta k̄e ndi mbɔmbu yí kelɔ ḥgay d̄ete kpo ne kpo.>

10 Yo Njambiyε nyε kwalɔ nyε mo bεna mbeiki. Yo sendi Njambiyε nyε nyε mεdye mete yi nyε d̄ye k̄e. Yo ndi sendi nyε ta nyε wunε meyasi, nyε məkombila kete, o bεŋja, yo má b̄uyɔ k̄e n̄o mbɔmbu. A ta kelɔ sendi nde, mesay me kamna bεssɔ te yi wunε kelɔ k̄e d̄ɔku d̄ɔkɔ sendi.

11 Dete, a ta tonje wunε ne

məkombila ke menje hene, ne wunε nyε sendi meyasi budfyate ne kimɔ temɔ yí kame ne bεssɔ. Komete, budya bomɔ ta nyε Njambiyε wosoko ke meyasi mete yi wuse bonja ke mεbɔ mun nyε bo k̄e.

12 Yo nde, mesay me ndəmna mɔni te yi wunε kele ndana k̄e t̄i kame ndi botu be Njambiyε be d̄iyε ke Yerusalem siye na. Yo ta jekɔ kelɔ nde, bomɔ budfyate nyéki Njambiyε wosoko.

13 Mesay mete ta tedye bo nde, wunε ke bεŋgwε *Krist gbate. Bo ta lukse Njambiyε keto tikina temɔ te yi wunε t̄ike gbate ke Kimɔ Tom Krist, wokuna ne yo k̄e, o bεŋja, bo má lukse sendi Njambiyε komε bo bεŋe nda yi wunε kabidya ne mɔni yun ne kimɔ temɔ wúne bo, kelɔ sendi d̄ete sungwε ne menjɔŋ me botu be Njambiyε hene k̄e.

14 Bo ke ḥgweta ne Njambiyε keto yun, tedye ne nje te yite nyε wunε nde, bo ke kwaðyε wunε. Bo ta kelɔ d̄ete, keto bo ke bεŋe nyangwε ḥgikwa te yi Njambiyε kelma ne wunε k̄e. ḥgikwa te kwaŋma to te.

15 Wuse nyéki Njambiyε wosoko ke yasi te yi nyε nya wuse k̄e. He yakama yeko yo ne ḥge?

10

Pol ke kama ne mesay menε

1 Yo mi Pol ne ḥguru wombe, mi ke kitε wunε ne te temɔ n̄e kimɔ temɔ nda yi *Krist diyma n̄o k̄e. Komε mi d̄iyε sinε wunε k̄e, ε nde, mi d̄iy mbe ne ḥgulum. Ma ḥe mi tumε kɔŋ lɔndɔ ne wunε k̄e, ε nde, mi lépi ndi mbe yasi ne gbas gbas nyε wunε.

2 Ma mi ke ḥgweta ne wunε nde: Tiso, komε mi ta dya weri k̄e, wunε t̄i kel nde, mi l̄epinangwε d̄ete ne gbas gbas nyε wunε na. Keto mi pesima nde, mi ta tedye d̄eti te yi mi n̄o k̄e yí kelɔ ne yasi ne nyan sungwε ne botu bεte be lεpe nde, d̄yanɔ te yi wuse joŋna n̄o k̄e, yo d̄yanɔ te yi botu bε meneti maka.

3 Yo gbate nde, wuse ndi botu be meneti. Ma yasi wete, dyambi te yi wuse lu ké yeti yi botu be meneti maka na.

4 Keto mejole medyambi mete yi wuse no ké yeti yike yi botu be meneti maka diki lu ne dyambi ké na. Yasi wete, mejole mete wúla ke yi Njambiyé. Yo ne deti te yi yançile nyañgwé mékoto mete yi bomo sume diyo te, kambo ne dyambi ké. Wuse ke yançile bëya dyano te yi bomo diki take ne meyasi ké sojé.

5 Wuse ke yançile sendi yasi hëne te yi yeké to ne Njambiyé, sá nde, bomo ti dukwé nyé kimó duwate ké. Wuse ke keló nde, metake wete wete te yi bomo yakama be no ké njâki nje be nda bëbala busu, né wuse bu yo kë no ke yi Krist, né yo hëne wokuna ne nyé.

6 Komé wúne njøj botu be Njambiyé ta tedye nde, wune me sañgwate yi wokuna ne Krist ke menje hëne ké ta bëjna, komete, wuse ta be nedó te yi tedye mebóné nyé botu bëte be yeti ke wokuna ne nyé ke njoka yun baka.

7 Wune bëjna yasi ke misi ne gbas. Ngé mbaña mumó take ke yene nde, a me gbate mo Krist, a dûkwé ndi tu wete sendi nde, wuse sendi, wuse botu be Krist nda nyé.

8 Ngé dyá nde, mi lûksa sendi yotu mbe keto deti te yi Nyangwé Kumande nya wuse yi kendó ne wune ké, mi ti gwe njón ke yite na, keto a nyéki wuse deti te yi kame ne wune, yeti yi bekidya yun na.

9 Mi yeti ne metake mete yi nyé wune díku ke yotu ke mékana mete yi mi diki kenje wune ké na,

10 keto bo ke diki lero nde: <Mékana mete yi Pol diki njese wuse ké ne deto, yo ke sana wuse ke temo. Ma yasi wete, komé nyé ne nguru wene diye sine bo ké, nyé tekina mumó, a ti dûkwé ndapi na.>

11 Ma mo te ε lerep dete ko dûkwé ne sañsañ nde, yasi te yi wuse lerep

ke moy mékana kenje wuné piño te yi wuse ne nañ ké, wuse ta keló meyasi ndi nda yi wuse lepima ké. Wuse ta keló ndi dete, komé wuse ta dyá ke njoka yun ké.

12 Ma baña bomo wéri ke diki lero ne nguru wan nde, bo yaña. Wuse tí yaka lero nde, sine bo ndi wete ho yekó to sine bo na. Yasi wete, bo yeti yan ne dyano na, keto bo bëjna ndi jongwé dyan ne nguru wan yi lero nde, jongwé dyan kimote. Bo yéki jongwé dyan bëngwé ndi jongwé te yan ne nguru wan.

13 Ma ke be wuse, wuse yeti ke kwadyé lukse yotu su kwá to te ke mesay mete yi kelna ke yinja membey ké na. Yasi wete, wuse lúksa yotu su ndi ke mesay mete yi wuse kele ke moy pel meneti mete yi Njambiyé pesima nyé wuse nde, wuse kél mesay kete ké. A pesima nde, wuse kén keló mesay, lero Kimó Tom ko kumó pe yun.

14 Dete, komé wuse bojma Kimó Tom *Krist kumó no pe yun ké, wuse tí lajza pel meneti mete yi Njambiyé pesima nyé wuse ké ké keló mesay womaña na. Wuse má diy kine kumó pe yun, ma ta be nde, wuse kóruma kine kumó ke mbey te yi Njambiyé pesima nyé wuse ké na.

15 Wuse yeti ke lukse yotu su kwá to te ke mesay mete yi baña kelé ke yinja membey ké na. Yasi wete, ngé tikina temo te yi wune tike ke yi Njambiyé ké doko doko ké no mbombu, yite wuse yakama be ne bibina temo nde, mesay mete yi wuse kele ke njoka yun ké ta doko doko sendi kwá yi mbombu. Ma yo ta kelna ndi ke moy pel meneti mete yusu yi Njambiyé pesima nde, wuse kél mesay kete ké.

16 Dete, wuse yakama nje kwá tongidya ké mbombu ne lepina Kimó Tom ké no ke yinja medya londunate ne wune kine lukse yotu su ke mesay mete yi baña kelé ke pel meneti mete yan ké na.

17 Yo nde: <Mo te ε kwadyé lukse

yotu, a lûksa yotu ndi ke yasi te yi Nyanjwë Kumande kelma ké.»

¹⁸ Keto yeti mō te ε lere ne ηguru wene nde: «Mi yaña,» yi Nyanjwë Kumande jayē na. Yasi wete, yo yoko yi Nyanjwë Kumande ne ηguru wene lere nde, nyē yaña kō.

11

Pol kpasa mō tomun Yesus

¹ Ma wunē gbisi mi ndana ke meyerō membe. Ma wunē gbisi mi lalē.

² Temō mbe ne perepe ke yotu yun. Yo wúla ke yi Njambiyē ne ηguru wene. Yo nde, wunē nda pupuna bindi ηgondu te yi mi wande kañe nyē ndi mbam wete. Mbam te, yo *Krist.

³ Yasi wete, mi ke gwe kañ nde, mumō ne sebile wunē yí bekidyē metake mun. Wunē tâka nda yi nyōne njā ne membele ne sebile ne Eva ké. Mi ke gwe kañ nde, wunē me ne jato tikō kinē beñgwē ndi ne te yi Krist nyero, kañe meyotu mun nyē nyē, joñna pupunate ke mbombu wene na.

⁴ Mi ne kañ dete, keto ηge mbaña mumō ne pele yiña yasi dèle nyē wunē ke kasi Yesus, tikō yike yi wuse pelma ké, wunē ke kōn mō te. Sendi nde, wunē ke kombile jayē bū yiña sisin dèle, tikō Kimō Sisin te yi Njambiyē nya wunē ne mbombu ké. Ηge mumō ne lepo yiña kimō tom dèle, tikō yike yi wunē kandima wokō jayē ké, wunē lalē ke kōn ne.

⁵ 'Wunē tâka ka nde, botu bete gbate nyanjwë botu be tomun? Mi bénja nde, bo be lere lepo dete ne numbu baka tī kwā mi ne mbet ke yiña yaña na.

⁶ Ko békō nde, mi yeti ne jen duwā ndapi na, yasi wete, mi ke kombile duwē yasi te yi mi lere ké. Wuse tedya dete nyē wunē ke menje hēne.

⁷ Kome mi lepima Kimō Tom Njambiyē nyē wunē ké, mi tī diye wunē yaña na. Mi kpalma pidye yotu mbe yí kamē ne wunē, né wunē

dōku dōku ke ne tikina temō ke yi Njambiyē. 'Ma yi mi kelma dete ké, yiña beya yasi yi mi kelma ri?

⁸ Ke ηgimō te yi mi bā nō weri kē, mi jayma nde, yiña menjōn mē botu bete be tike temō ke yi Kumande Yesus ke yiña membe baka diki nyē mi mōni yí kamē ne wunē.

⁹ Ke ηgimō te yite yiña meyasi díkima bānō mi. Ko dete, mi tī kwadyē sobidye wunē mapi te na, keto bemañ busu be njā wule Maseduwan baka njā tonje meyasi mete yi díkima bānō mi ké. Ke meyasi hēne mi tī kwadyē sobidye wunē mapi te na. Mi ta kelō ndi dete kē nō mbombu.

¹⁰ Ke yasi te yi mi lere ké, mi ke lukse yotu mbe keto te. Mi ke kombile lepo gbakasi ke mbombu Krist te ε diye pele mi kō nde, ke membe hēne te yi mi ta kumō kete ke meneti mē Akay mi tī tiko nde, yasi ke yi kele nde, mi lûksa yotu mbe keto te kē pétinanjwē na.

¹¹ Mi lēpi dete keto ηge? 'Mi yeti ke kwadyē ka wunē? Njambiyē ke kombile duwē nda yi mi kwadyē ne wunē kē.

¹² Ma yasi te yi mi kele ndana kē, mi ta kelō ndi dete kē nō mbombu, ma botu bete ne kwedya ne te yi lukse yotu yan yí lepo nde, sine bo ndi wete ke kwalō kelna mesay mete yan.

¹³ Botu bete botu be ja. Bo yeti kpasa botu be tomun na. Bo ke sebile bōmō ke mōy mesay man. Bo ke bū téri te yi kpasa botu be tomun be *Krist kelō ne mesay.

¹⁴ 'Mumō yakama ηgbakima ka njel mēkele mete yite? Ko na. Keto ko ke yiña menjimō ko *Satan ne ηguru wene ke diki yenja yotu bū téri wete jaki te ε diye ke nyanjwē mejasí mē Njambiyē kō.

¹⁵ Dete, wunē tī ηgbakimanjwē yí bénja nde, bōnō be mesay bénja ke bū sendi téri kpasa botu be kele mesay mē Njambiyē ne ηgbenj baka na. Yasi wete, ke siyna jongwē dyan Njambiyē ta kelō ne bo beñgwē

məkele man.

Mebonē mete yi Pol saŋgwama nō kék

16 Mi ke kala ləpə nde: Mumō tī boj mi nda lem na. Ma ndi wunə, ḥge wunə kwadye, wunə kēn mbombu yí bū mi nda lem, né mi sendi lukse yotu mbe ne mbet.

17 Njel ndapi te yi mi ta tapita ndana yí lukse ne yotu mbe kinə wō kék ti wúla ke yi Nyaŋgwé Kumande na. Ke yite mi ta tapita nda lem kinə dyanō na.

18 Ma nda yi budya bomō ke lukse yotu ke meyasi me meneti maka kék, mi ta lukse sendi yotu te yembé.

19 Wunə ne dyanō, nduku? Ma wunə ke nje kombile dīyō lalə ke kōj botu bete be kinə dyanō baka.

20 Wunə ke dīyō lalə ke kōj yan, jaye nde, bo kēl ne wunə nda bebala, wənjile meyasi ke mebō mun. Wunə ke jaye nde, bo dōku ke yotu yun, yeliyə wunə, ko nyə wunə banji ke pokō.

21 Ma mi ta ləpə yike ne gba njōn ke misi nde, wuse su ne tekō gbate, keto wuse yeti ne deti te yi kelō ne wunə nda bo na. Mi ta tapita ndana nda lem gbate. ḥge mbaña mumō boþe kelō ko kwalō yasi te nda ndana yí lukse ne yotu ne, mi má kelō ndi sendi dete yí lukse ne yembé.

22 'Bo Behebere? Mi sendi mōnō Behebere nda bo. 'Bo botu be kando Isarayel? Mi sendi ḥgbak ḥgbak mōnō kando Isarayel. 'Bo benday be Abaraham? Mi sendi nday wene ne pitik.

23 Bo botu be mesay be *Krist? Mi kwaŋma bo metu gómay. Yike yi mi ləpima dete kék, mi ləpinama nda mo þoku. Ke nje te yi mesay, mi ke kelō mesay wəndō biriki kwā bo. Ke nje te yi nyinna jōbō, bo nyinja mi ke jōbō kwā bo. Ke nje te yi menjuruna, bo njuruma mi budyate kwā bo. Menjimō budyate mi dīkima woko tul sōŋ.

24 Ke joŋgwé dyembé Beyuden ḥgibila mi ne njambala menja yitati, njambala kamotati jo yitan jo yini.

25 Bo njuruma mi ne ḥgbasi menja yitati. Bo loŋma mi ne metari tu wēte nde, né bo wo mi. Kuka bimbinama, mi ke moye kumō menja yitati. Mi kwaŋdyā ndiŋgēlē yesō wēte nē ndiŋgēlē tu wēte ke bengila sine mēkumbō ke maŋ.

26 Mi dīkima kék mēkendi budyate ne kol, ε mi dīki saŋgwā ne mēbōne ke sabiya mēfuku, saŋgwā ne bēya yasi ke mebō me botu be guþo. Benjōj bembé Beyuden nē baka be yeti Beyuden baka dīkima tedye mi mēbōne. Mi dīkima saŋgwā ne mēbōne ke mēdya, ke moy mēkongor kék nō, bū sendi ke maŋ. Mi dīkima saŋgwā sendi ne mēbōne dēte ke mebō me botu bēte be dīkima kelō ja nde, bo bemaŋ busu baka.

27 Mi dīkima kelō mesay budyate wəndō biriki. Metu budyate jakō yeti. Ke yiŋa menjimō mi dīkima saŋgwā sendi ne nja nē yesidye mōrōku. Mi dīkima kiyo mēdye menjimō budyate. Sendi, dīku nē dīyō sōkere dīkima kwā mi.

28 Mi sangwama ne mēbōne dēte budyate, mi tī gwe ne ləpə hēne na. Mi ne yasi ndi wēte yi jekē bīye mi ke temō, yo nde, metu hēne mi ke gwe kaŋ menjōj me botu bēte be tīkē temō ke yi Njambiye baka hēne.

29 Ma mō te nda tekinate, ε mi dīyē kinē nje bē tekinate sine nyē kō? Nda jatima ke bēya nje, ε yo dīyē kinē kwadye temō mbe kō?

30 Ma ḥge bē ndana nde, mi lūksa yotu mbe, mi ta lukse gba yotu mbe ke metekō membe.

31 Njambiye te Saŋgwé ne Nyaŋgwé Kumande Yesus ke duwe nde, mi yeti ke kelō ja na. A ne luksa kpo ne kpo.

32 Ke ḥgimō te yi mi bā nō ke Damas kék, Aretas bā kumande mate. Kum te ε bā nda ajiya wene kō

tembidya bomo ke menumey me ndoko te yi litima dyo kē nde, bo pēm yasi, simande bo ta biye mi.

³³ Yasi wete, botu be Njambiyenya mi ke wete nyaŋgwé ndoko kwaŋdye ke wete wunda te yi ba ke ndoko te kē pidye ke kōj te. ε mi diye no ke mebō menē.

12

Dimna meyasi mete yi Njambiyenya punja tedye Pol kē

¹ Ma mi lūksa yotu mbe kē no mbombu, nduku? Ndi nde, yite yeti ke kame yaŋa na. Ko dete, mi ta lepina ndana ke kasi meyasi mete yi Nyaŋgwé Kumande kelma nde, mi bēŋa nda nyenō nē yike yi nyé punja nyé mi kē.

² Mi duwā mbaŋa Kriten, yo me kē muka mesew kamō jo yini, Njambiyenya kaŋma nyé kumō ke dyobō yitatite. Ho Njambiyenya kaŋma nyé ne yotu ne hēne ne jem, ho mbam kō kum mate ne mbaŋa nje nda nyenō, mi ti duwē na, ndi Njambiyenya nyepō duwē.

³⁻⁴ Mi ke duwē gbaté nde, Njambiyenya kaŋma nyé kenje ke *Paradis. Ho a kā mate ne yotu ne hēne ne jem, ho a kēn mate ne mbaŋa nje nda nyenō, mi ti duwē, ndi Njambiyenya nyepō duwē. Ma numbu te yi nyé wokuma mate kē, mumō tī pa lepo yo wete yeso na. Sendi, mumō tī lepi yo na.

⁵ Ke kasi njel mumō nda mbete, mi yakama lukse yotu mbe kē ne. Ma ndi nde, mi yeti ke kwadye lukse yotu mbe ne nguru wombē, soŋe ndi ke metekō membe.

⁶ Yo nde, má kwadyikwē lukse yotu mbe ke yiŋa yasi, ma mi tī be lem na, kēto yasi te yi mi ta lepo kē, gbakasi. Ma ndana mi pesima nde, kway kelō dete na, kambō wete mumō me nje lukse mi laŋsa meyasi mete yi mi kele nē yi mi lepe kē.

⁷ Yo nde, Njambiyenya tedya mi nyaŋgwé meyasi menori yi kwaŋma meyasi hēne te yi bomo duwē kē. Dete, ε nyé nyé yiŋa yasi ke yotu

mbe yi kē tōne mi ne hak, kambō me nje bendidye yotu mbe. Yo nde, Njambiyenya jayma nde, wete jaki *Satan gēbita mi yi tedye mi mebōne dete, kambō me nje bendidye yotu mbe.

⁸ Mi ḥgwetama ne Nyaŋgwé Kumande kumō menga yitati kēto yasi yinori nde, tiso, a sōŋa mebōne mete ke yotu mbe.

⁹ Ma ko dete, a kpalma yeŋsa nyé mi nde: <Ngikwa te yi mi kele ne we kē ma yaka, kēto komē mumō be tekinate kē, yo komēte yi nyaŋgwé deti mbe kele messay ke joŋgwé dyenē ke menje hēne.› Dete, mi ne mesosa yí lukse yotu mbe ndana ke metekō membe, né nyaŋgwé deti *Krist diy ke yotu mbe.

¹⁰ Yo kēto te yite yi mi ne mesosa ke moy metekō membe, ko ke moy wuŋgwā te yi bomo kele ne mi kē, ko nde, meyasi ke banč mi, ko ke nyaŋgwé mebōne mete yi bomo tedye mi kē, ko nde, temō mbe ke lekwē ne ges ges kēto beya meyasi mete yi mōnde mi kē kēto Krist kē. Yo nde, komē mi be tekinate, yo komēte yi mi nje be ne deti.

¹¹ Mi me lem, yo wunę kele nde, mi tāpitaŋgwē dete. Yo nde, ma wunę ne nguru wun lepe nyé bomo nde, mi yaŋa, yeti mi na. Ma ko nde, mi yeti yaŋa na, mi ke duwē nde, botu bēte be lepe lepo ne numbu nde, bo nyaŋgwē botu be tomun baka tī kwā mi ko ne mbet ke yiŋa mōnō yaŋa na.

¹² Mi tedya wunę nde, mi kpasa mo tomun *Krist ke mekele mete yi mi kelma ke njoka yun kē. Yo bēŋnama dete ke kelna mesay ne nyaŋgwé tiŋ ke menje hēne, bēŋna sendi ke meyekambiye nē ke nyaŋgwé meyasi nē ke nyaŋgwé mekele mete yi mi cikima kelō kē.

¹³ Ma kimō yasi te nda yi mi kelma ne baŋa menjō me botu bēte be tike temō ke yi Kumande Yesus, ε mi diye kiné kelō ne wunę kē? Mi duwā nde, siya yasi te yi mi tī kele ne wunę, yo nde, mi tī kwadye sobidye

wunε mapi mεyasi mεte yi dīkima bānō mi kē na. Ma kε yite, wunε bēnja mi nε njwεtε ke beya yasi te yi mi kelma dεte nε wunε kē.

14 Wunε bēnja, mi ta bε kε kē ndana weri ke mεnja yitatite. Mi tī sobidye wunε mapi mεyasi mεte yi bānε mi kē na, kēto yeti mεyasi yi mi sā ke mεbō mun kē na, yasi wεtε, yo wunε nε njguru wun yi mi sā. Kēto yeti bōnōsikε yākanjwε ndεmō mεyasi komō yī dalō nε botu bētε bē jama bo baka na, yo botu bētε bē jama bōnōsikε baka kpāl kelō dεte sunjwε nε bōnō bān.

15 Ke yembε, mi mbe nε mεsosa te yi nyε mεyasi hēnε te yi mi nō kē yī kame nε wunε ko ndiŋgele jongwε dīyembε ba! Ma njε mi jekε kwadysε wunε dεte, 'yo mā kpāl kelō ka nde, wunε kwādysikwε ndi mi nε mbεt?

16 Ma wunε ke duwe nde, mi tī bε nda mapi pεlε yun na. Yasi wεtε, bānja bōmō ke njoka yun ke lepo nde, mi mō mεsebilā, mi dya yīnja yasi ke mεbō mun nε nje likisi.

17 Ma mi dōku ba ke yotu yun nε nje te yεn? 'Yo mā nje bε ka nε nje mbanja mumō ke njoka botu bētε bē mi dīkima tomō kēnje weri baka?

18 Mi tomma Tit nε mbōmbu lepo nyε nyε nde, tiso, a kēn kē bēnε wunε. Mi kēnja nyε bēnε māj wusu kō. 'Tit mā nje kelō ka yīnja yasi mate yī dōkō nō ke yotu yun? 'Sine bo tī bε ndi nε kiya mεtake wεtε na? 'Sine bo tī kēndε ka ndi ke kiya nje wεtε na?

19 Wunε ke take njombu yaŋa nde, yīkε hēnε yi wuse lepε kē, wuse kēl dεte, ma wuse nje balō lepi ke mbōmbu yun. Yeti dεte na. Yasi te yi wuse lepε nyε wunε kē, wuse lepi ke mbōmbu Njambiyε, kēto sine bē *Krist saŋgwate. Wunε njōn, sōn temō su, wuse kēl mεyasi maka hēnε dεte yī kame nε wunε, nē wunε dōku dōkō ke nje Njambiyε.

20 Mi kε gwe kaŋ nde, mi kūm weri dolō wunε ke tēri te yi mi yeti ke kwadysε na, ho nde, wunε ta dolō mi

ke tēri te yi wunε yeti ke kwadysε na. Mi kε gwe kaŋ nde, mi dīyān dolo nde, metandō ke njoka yun, ho nde, bānja nε nyāngwε temō sunjwε nε bēsō, ho dolō bānja nε temō nε joŋ joŋ sunjwε nε njōn yan, ho nde, bānja nε temō te yi sunjwε mεyasi tandε yan. Mi kε gwe kaŋ nde, 'mi ta dolō ka bānja ke njoka yun be dīki kuto ka bēsō? Ho bānja be numbu yan ti yāki kōŋ tan? Ho botu be susula yotu? Mi kε gwe kaŋ dεte nde, mi ta dīyā yari dolō mεyasi nε kpalak kpalak.

21 Mi kε gwe kaŋ nde, komε mi ta dīyā weri kē, Njambiyε ta kelō ka nde, njōn bīya mi wolo kēto yun. Mi kε gwe kaŋ nde, mi njāki kwedysε nde, bānja budya botu bētε bē kelma beya yasi nε mbōmbu baka tī pa yēnja temō tikō beya mēkele mεte na. Mi kε gwe kaŋ nde, mi njāki dolō nde, bo ndi ke kē mbōmbu yī joŋna ke moy kelna mēkele me mεmī, ke kelna mεwanja nē ke moy sap sap jongwε. Mi kε gwe kaŋ nde, njε mi nje kwedysε dεte, misidysε ta pundo ke misi mεmībε.

13

Njena mεnja nē mεnysεn

1 Ma mεnja yitatite yi mi ta kē weri kē. Ke lepi te yi wuse ta bēnε kē, yo ta kwaŋna ndi nda yi yo kētinate ke mēkana me Njambiyε nde: <Ke mēlepi hēnε, lepi bīya mumō komε bōmō yība ho yitati bē dīyma ke mbey te lepε ndi kiya yasi wεtε.>

2 Ke mεnja yibate yi mi kā nō weri kē, ε mi si kombile lepina nyε wunε ke kasi lepi kē. Ma ndana, piŋj te yi mi tī pa kumō weri kē, mi kε kande basidye nambe mētō me botu bētε bē kelma beya yasi nε mbōmbu baka nē bukwε bōmō te bari hēnε. Mi kε lepε nde: Komε mi ta kala kumō weri kē, ko mumō wεtε nε wεtε tī diyō na.

3 'Nduku, wunε ke kwadysε duwe nε saŋsaŋ nde, *Krist ke kwā nε mi

yí lepina nō? A ti kél məsay nē yele yele ke njoka yun na. Yasi wete, a kél yo ne nyangwe deti.

4 Yo nde, komé bo ḥgbama nyé ke kroa ké, a ḥa ne tekó. Ma a ndana nē joj keto nyangwe deti Njambiyé. Ma wuse sendi ne tekó sine be Krist. Ndi nde, yasi te yi wuse ta keló sungwé nē wune ké ta tedye wune nde, sine be Krist ne joj nē nje nyangwe deti Njambiyé.

5 Wune nē ḥguru wun pān pa ḥobé yotu yun yí bējé, ho wune ke tikó temó gbate ke yi Yesus Krist. Wune nē ḥguru wun pān pa nembé sendi téri yun. 'Wune yeti ke duwé ka nde, Yesus Krist ke jojna ke yotu yun na? Ma ḥge be nde, wune tī pa kombile duwé dete na, yite wune balma ke bobuna tikina temó te yi wune kelma ké.

6 Yasi wete, mi ke take nde, wune sima nembé duwé ndana yey nē sajsan̄ nde, wuse tī jōsidye su womanja na, yite tédyá nde, wuse kpasa botu be tomun.

7 Ma wuse ke ḥgweta nē Njambiyé keto yun nde, wune tī kel se yiña bēya yasi wete ne wete na. Wuse ti kél dete yí tedye bom̄ nde, wuse sima laj̄sa ke məsay musu nde, wuse kpasa botu be tomun na. Wuse kpál ḥgweta nē nyé nde, wune kél ndi kim̄ yasi. Wuse ke ḥgweta gbate dete, ko nde, baña bom̄ ke bējé yan nde, wuse jōsidya ke məsay musu.

8 Wuse lépi dete, keto wuse ti yaka lü dyambi sungwé nē gbakasi na. Yasi wete, wuse yakama keló meyasi ndi keto gbakasi.

9 Yo nde, wuse nē məsosa komé wuse be ne metekó, wune ke kpaló bē yun ne deti. Yasi te yi wuse diye Njambiyé ke moy məngweta musu ké, yo nde, wune dōku dōku ke nje wene ke meyasi hene.

10 Yori yi mi kete meyasi maka kande kenzé wune piñó te yi mi yeti ke njoka wun ké, kambo mi nje njan̄gwé yotu yí ndeyé wune kim̄

ndeynate komé mi ta dyá wəri ké. Nyangwe Kumande nya mi deti te yi keló dete yí kamé nē wune, nē wune dōku dōku ke nje Njambiyé, yeti yí bekidya yun na.

11 Wune njōj, yí sidye nō, mi ke lepo nyé wune nde: Wune sôsan̄gwé, sa sendi nje te yi dōku dōku ke nje Njambiyé ke meyasi hene. Baka nyéki bēsó deti ke temo. Metake mun bēki ndi wete. Wune jōjnaŋgwé nē te tandé yun. Dete, Njambiyé te njuku məkwadysa nē njuku te jojgwé ta diyá wúne bo.

12 Wune nyénnnaŋgwé tandé yun, wusa nda botu be Njambiyé. Botu be Njambiyé be diye woŋga hene baka ke nyen̄o wune.

13 Ngikwa te yi wule ke yi Nyangwe Kumande Yesus Krist, məkwadysa mete yi wule ke yi Njambiyé nē saŋwa metemó te yi Kim̄ Sisiŋ diki keló kē kēlnaŋgwé dete nē wune hene.

Mékana mête yi Pol kétima kénje botu be Galasi

Yo Pol, mō tomun Yesus Krist kête mékana mête yókó kénje bekriten bête be diye kē Galasi baka. Bo jébañgwé meneti mête muka nde Turki.

Nyañgwé to léri te yi kete ké, yo nde, yo ndi ñgikwa Njambiyé kelé nde, mumó békí ne jongwé, yeti membonja na. Yo nyé, Pol kande kē lero Kimó Tom Yesus Krist nyé Begalat. Ma ke kón ne baña bómó njá njangwé bekriten lero nde, bekriten bête be yeti Beyuden baka yákañgwé bengwé membonja me misón Beyuden. Yite nde, kasi pésina yotu bembam nè kasi jésina yiña mèngimó. E Pol sénje tedye nde, yo ndi ne nje tikina temó yi Njambiyé pésé nde, mumó me ne ñgbeñ kē mbombu wene, yeti keto bengwa yiña membonja na.

Wuse yakama báke mékana maka ke nyañgwé mèngabiyé mête yitan:

1. To mékana maka, yo nde: Pol kéti kénje bekriten be Galasi yi kite ne bo, keto bo tumma kón ne fañ Kimó Tom Krist (kumte 1).
2. Pol ke kama ne mesay mené nde, nyé gbate mō tomun Yesus. Kasi bosa nyañgwé mewesidya mête yi bengnama ke Yerusalém (kumte 1-2).
3. Njambiyé pési nde, mumó me ne ñgbeñ kē mbombu wene ndi keto tikina temó ke yi Yesus, yeti keto kelna mèkele mête yi membonja lero ké na (kumte 3).
4. Njambiyé ke keló nde, mumó békí pupunate, jojna ne ñgbeñ kē mbombu wene, wokuna ndi ne nyé. A kél yo ne nje te yi ñgikwa, yeti keto bengwa membonja na (kumte 3-4).

5. Jongwé mō te yi Njambiyé si pésó nde, a me ne ñgbeñ kē mbombu wene keto tikina temó kó bénjanjwé ne nje te yin? (kumte 5).

6. Mō te e nje bē ne jónja jongwé kē yi Yesus Krist kó kél mèyasi tedye dete (kumte 6).

¹ Yo mi Pol kête mékana maka kénje wuné. Mi mō tomun. Yeti bómó be tome mi na, mi tí kwá ne nje mbaña mumó na. Yasi wéte, yo Yesus Krist tome mi benné Da Njambiyé, yókó e womiya nyé kē njoka bennun kó.

² Mi ke nyéno wuné sine bengjón busu be woñga héné. Wuse ke nyéno wuné, wuné menjón me botu bête be tike temó ke yi Kumande Yesus ke Galasi baka.

³ Njambiyé Sañgwé wusu nè Kumande Yesus Krist kél ñgikwa ne wuné, nyé sendi wuné téte.

⁴ Nyañgwé Kumande Yesus Krist nya yotu ne ne ñguru wene gwe keto mèbeyó musu, na jongwé wuse sojé ke baya ñgimó te yókó nda yi Da Njambiyé wusu kwadýa ké.

⁵ Bomó héné lúksa Njambiyé te sañgwé wusu kpo ne kpo, *amen.

Kpasa Kimó Tom ndi wéte ne wéte

⁶ Mi ke ñgbakima nde, dō dō te yiké wuné tumma kón ne Njambiyé, mō te e jeñama wuné ne nje ñgikwa te yi *Krist kelma ne wuné ké kpaló nje jayé wéte Kimó Tom déle,

⁷ deké nda wéte Kimó Tom sendi kete. Yo nde, baña bómó ke kwadýe njangwé wuné. Sendi, bo ke kwadýe kóngite Kimó Tom te yi lero kasi Krist ké.

⁸ Ma ko mbaña mumó ko wuse ko wéte jaki wúla kwey nje lero wéte Kimó Tom déle, tiko yiké yi wuse pelma nyé wuné ké, na sângwanjwé ne mèkita!

⁹ He sima lero, ma yo yi mi basidye lero ndana nde: Ñge mbaña mumó nje lero wéte Kimó Tom déle nyé wuné, tiko yiké

yi wunε kandima jayε kέ, na sângwaŋwε ne mēkita!

¹⁰ Ma yikε yi mi lεpε ndana kέ, 'mi sáj ka nde, bōmō jāya mi? 'Yeti nde, Njambiyε jāya mi na? 'Mi sáj ka nde, bōmō wōku mēsosa ne mi? Mi má gōru ndi nde, bōmō kēn mbōmbu yí wokō mēsosa ne mi, ma mi tī nje bε bala Krist na.

Pol nde, yo Yesus Krist ne ḷguru

wene tōke nyε

¹¹ Wunε njōj, mi ke kombile lεpo nyε wunε nde: Kimō Tom te yi mi lēpima kέ ti wúla ke dýanō bōmō na.

¹² Yo nde, mi ti ma wóku mbε yo ke numbu wētε mūmō na. Sendi, mi tī pa pa jekε jeka ke mēbō mē wētε mūmō na. Yasi wētε, yo Yesus Krist ne ḷguru wene punjε yo nyε mi.

¹³ Ma wunε wokuma nda yi mi jojnama nō ne mbōmbu ke mōy misōn Beyuden kέ. Wunε wokuma nda yi mi díkima tedye ne njōj botu be Njambiyε ganja, sa nje te yi girise sendi bo kέ.

¹⁴ Ke njoka bējakō bēmbε, botu be kandō dýembε Beyuden, mi nya jongwε dýembε ne pitik ke mōy misōn kwā budya bōmō. Mi nya sosu mbε kwā to te ke bēngwa mēkele mēte yi wulma ne besaŋmbambō busu kέ kwā bo.

¹⁵ Ma yasi wētε, Njambiyε kikima si tōke ne mi nde, mi ta wokuna ne nyε, yite mi tī pa jadysε ke mōy nyāŋmbε na. A jebama mi, kēto a ne ḷgikwa, né mi kel mesay nyε nyε.

¹⁶ Njambiyε bēnma kimōte yi tedye mi Mōnō wene, né mi duwε nyε, né mi pel kasi ne nyε botu bē yeti Beyuden baka. Ma ko mi tī nje kwā ndana ndana ke kōjte kē diyε yinā mēngite ke numbu wētε mūmō na.

¹⁷ Sendi, mi tī bēnde kē Yerusalēm kē lēpina sine botu be tomun be Yesus be kandima bū mesay mēte ne mi baka na. Mi kpalma nje kwā kē ke Arabi. Diyε kέ, ε mi nje yōkwε nje diyε ne kōkō ke Damas.

¹⁸ Sew yitati kwaŋma, ε mi nje tōke nje bēndo kē Yerusalēm bēnε Piyεr kelo mēsimō sine nyε. Mi yama mētu kamō jo yitan mate sine nyε.

¹⁹ Ma mi tī nje bēnε mbaŋa mūmō ke njoka botu be tomun be Yesus na, soŋε ndi Jak te maŋ ne Nyāŋwε Kumande.

²⁰ Yasi te yi mi kēte kēnje wunε kέ, mi lépi gbakasi ke mbōmbu Njambiyε, yeti ja na.

²¹ Ke kōjte, mi njā temε ke Yerusalēm, kwā kē ke mēneti me Siri nē Silisi.

²² Mēnjōj mē botu bētē be tīkε temō ke yi *Krist be ke Yuda baka tī pa bēnε mbōmbu wombε ne toru na.

²³ Bo díkima woko ndi kasi mbε woko nde: <Mo te ε díkima tedye wuse mēbōnē ne mbōmbu kō mē ke lēpε kasi tikina temō ndana ke yi Krist nyε bōmō, ma kwey a kwadya girise yo.>

²⁴ Ke bo ma woko dēte kέ, ε bo lukse Njambiyε kēto mbε.

2

Pol bēnε bētomba ke wesidya

ke Yerusalēm

¹ Yo kwaŋma mēsēw kamō jo yini ke kōjte, ε mi nje basidye tōke nje bēndo kē Yerusalēm sine Barnabas. ε mi bū sendi Tit kē nō.

² Mi kā kēto Njambiyε tedya mi nde, mi kēn. Kumō Yerusalēm, ε mi lεpε kasi Kimō Tom te yi mi pele nyε botu bētē be yeti Beyuden baka nyε bēnjōj busu be mate. ε sine nyāŋwε botu bētē be kēndē ne njōj botu be Njambiyε mate baka wesidya be ndi mi, be ndi bo, ε mi lεpε kasi te sendi dēte nyε bo. Mi kelma dēte, kambō say te yi mi kelma kwey nē yi mi kelə ndana kē nō mbōmbu kē mē nje gwe mēsēngε.

³ Ma mō njōj wombε Tit bā Begrek. Ko dēte, bo tī bande nyε nde, bo pēsi yotu ne yi bembam nda Beyuden na.

4 Baña botu be ja ke lepo nde, bo bemaŋ busu. Bo mbɔmbilama nyiŋe ke njoka su, né bo pem yi bənəs nda yi wuse sima d̄suwe ke d̄iȳa bala kelna məyasi məte yi məmboŋga me Beyuden lepe ké. Wuse sima d̄suwe ke d̄iȳa te yite, keto sine be Krist Yesus me saŋgwate. Botu bete kél d̄ete, né bo yəkidye wuse tik̄o ne koko ke d̄iȳa bala te yite.

5 Wuse summa gba kol, ko kin̄e jaȳe gbela mōn̄o lepi yan ne mbet na, né Kim̄o Tom te yi lepe gbakasi ké tika ne jem ke njoka yun.

6 Ma ke kasi nyaŋgwē botu bete, ko bo bēki be nyaŋgwē bete ko bo bēki nan, yeti kasi mbe na, keto bōm̄ hēne ndi wete ke misi me Njambiȳe. Ma ndi nde, ke yemb̄e, botu baka t̄i nije dokidye sendi yin̄a yasi ke Kim̄o Tom te yi mi pele ké na.

7 Bo kpalma bənəs nde, Njambiȳe kaŋma say pelna Kim̄o Tom nȳe mi, né mi k̄e pel nȳe botu bete be yeti Beyuden baka nda yi nȳe kaŋma no sendi nȳe Piyer, na k̄e pel nȳe Beyuden ké.

8 Yo nde, kiya mo te ε kelma mesay ke tem̄ Piyer, na nje be mo tomun wene ke njoka Beyuden ko kelma sendi d̄ete ne mi, né mi nje be mo tomun wene ke njoka botu bete be yeti Beyuden baka.

9 Botu bete be tikima tem̄ ke Yesus Krist baka d̄ikima b̄u Jak n̄e Piyer n̄e Jaŋ nda kpasa m̄ekondu m̄ete yi suke t̄u. Botu baka yitati bənəma gbate nde, Njambiȳe nȳe mi kpasa mesay m̄ete ne ηgikwa. ε bo nje sambile mbam b̄o nyen̄o ne mi sine Barnabas yi tedye nde, sine bo me saŋgwate. Dete, wuse hēne p̄esima nde, sine Barnabas ta k̄e pele su Kim̄o Tom nȳe botu bete be yeti Beyuden baka. Bo ta k̄e pele yan nȳe Beyuden.

10 Siya yasi te yi bo lepima nȳe wuse, yo nde, wuse t̄aka buka bōm̄. Yo gbate yasi te yi mi b̄a ke kwadys̄e kel̄o ne tem̄ mbe hēne.

Pol ke ndeȳe Piyer ke Aŋtiyos

11 Ma kom̄ Piyer nj̄a k̄e Aŋtiyos k̄e, ε mi lepina ndeȳe nȳe misi ne misi, keto a j̄osidya ke yasi te yi nȳe kelma k̄e.

12 Yo nde, a d̄ikima dyena bənəs bən̄j̄oŋ busu be yeti Beyuden baka. Ma ndana, ke botu bete be d̄ikima d̄iȳa bənəs be Jak baka ma dȳa k̄e, ε nȳe baka ne bən̄j̄oŋ busu b̄ete kine wuta se ke k̄eki yan na, keto a b̄a ke kamb̄o botu bete be lepe nde, bo p̄esi bembam baka.

13 Baña Beyuden bete be ma tik̄o tem̄ ke yi Yesus Krist baka kelma sendi nda Piyer, kol wete ke ηgindi, kol wete ke sombu. Ko mum̄o nda Barnabas, bo kelma nde, a nȳek̄i sendi kol ke m̄ekele me likisi te.

14 Ndana, ke mi ma bənəs nde, bo yeti ke kendo se bən̄gwe Kim̄o Tom te yi lepe gbakasi k̄e, ε mi lepe nȳe Piyer ke misi me bōm̄ hēne nde: <We Beyuden, ma we ke kpal̄o joŋna nda botu bete be yeti Beyuden baka. We yeti ke joŋna nda mōn̄o Beyuden na. 'Ma, we ta nje jeliȳe botu bete be yeti Beyuden baka nde, bo bən̄gwe mis̄on Beyuden nan?>

15 Wuse su bōn̄o be kando, ηgbak ηgbak bōn̄o Beyuden. Besaŋmbambō busu t̄i be ne pitik ke m̄oy m̄ebeȳo nda botu be m̄ekand̄o bete be ti dūkw̄e Njambiȳe na.

16 Ma ko d̄ete, wuse ke duwe ndana nde, Njambiȳe ti p̄esi nde, mum̄o me ne ηgben̄ k̄e mbɔmbu wene keto kelna m̄ekele m̄ete yi m̄emboŋga lepe k̄e na. Yo ndi ne nje tikina tem̄ te yi mum̄o tike ke yi Yesus Krist k̄e. Yori, wuse sendi, wuse tikima tem̄ ke yi Krist Yesus, né Njambiȳe p̄esi nde, wuse me ne ηgben̄ k̄e mbɔmbu wene keto tikina tem̄ te yi wuse tike ke yi Krist k̄e, yeti keto kelna m̄ekele m̄ete yi m̄emboŋga lepe k̄e na. Yo nde, Njambiȳe t̄i p̄eso nde, ko mum̄o wete ne wete me ne ηgben̄ k̄e mbɔmbu wene, keto mo te ke kel̄o m̄ekele m̄ete yi m̄emboŋga lepe k̄e na.

17 Ma ηge be nde, wuse Beyuden ke sā nde, wuse bēki ne ηgben̄ ke

mbombu Njambiyε ndi nε nje tikina temo ke yi Krist, yite tedyo nde, wuse sendi, wuse botu be mεbeyo ndi nda bari be yeti Beyuden baka. 'Ma, yite lépi ka nde, *Krist sán nde, mεbeyo dɔku dɔkɔ kε nɔ mbombu? Ko na.

¹⁸ Yo nde, ηge mi nje yɔkwε nε kɔkɔ ɓeŋgwε sendi mεmboŋga mεte yi mi sima lị kwey kε, yite mi nε ηguru wombε mε mo yangila yasi te yi Njambiyε lerep kε.

¹⁹ Ke pay te yi mεmboŋga, mi ma gwe wule ke dete te yi mεmboŋga nε ηguru wene, nε mi nje joŋna ndana kelo yasi te yi Njambiyε kwadye. Bo ηgbama mi sine Krist ke kroa.

²⁰ Mi nε joŋ, ma yeti se mi nε ηguru wombε ɓe ne joŋ na, yo Krist ɓe ne joŋ ke yotu mbe. Mi ke joŋna ndana ke mεnεti, yasi wete, mi jónjangwε dete ne nje tikina temo ke yi Mɔnɔ Njambiyε. A kwadya mi, nyε yotu ne nε ηguru wene gwe kεto mbe.

²¹ Ko mi ti yaka paye ηgikwa te yi Njambiyε kelma nε mi kε na. Yo nde, má ɓeki nde, Njambiyε pεsi nde, mumɔ mε nε ηgbεŋ kε mbombu wene, kεto kelna mεkele mεte yi mεmboŋga lerep kε, ma Krist gwɑ nε gbεlate.

3

Kasi mεmboŋga nε kasi tikina temo

ke yi Njambiyε

¹ Wuy wune botu be Galasi, wune ka ɓelem! Yo nda ba sebile wune dεke? 'Mi t̄i kombile lεpɔ nyε wune nε kwet kwet nda yi bo ɓiyima nε Yesus Krist ηgba ke kroa kε?

² Mi ndi nε yasi wete yi mi kwadye diye wune. Wune yēnsangwε nyε mi. 'Yo ka kεto wune ke kelna mεkele mεte yi mεmboŋga lerep kε, yori yi Njambiyε nya nε wune Kimɔ Sisiŋ kε? 'Yo yeti kεto wune lεngwa mεtɔ tikɔ temo ke Kimɔ Tom te yi wune wokuma kε na?

³ 'Wune jekima ɓe ɓelem dεte nan? Wune kandima joŋgwε dyun

kwey kelo mεyasi nε dεti Kimɔ Sisiŋ. 'Ma wune ke kwadye nje sidye kelna mεyasi ndana ke joŋgwε dyun nε dεti te yun nε ηguru wun?

⁴ 'Mεyasi hεne te yi wune saŋgwama nɔ kε ɓa gbεlate kine tedyo wune yiŋa yasi na?

⁵ Njambiyε ke nyε wune Kimɔ Sisiŋ, kelo sendi nde, nyāŋgwε mεkele kēlnaŋgwε ke njoka yun. 'A kél ka dεte, kεto wune ke kelo mεkele mεte yi mεmboŋga lerep kε? 'A ti kél dεte, kεto wune lεngwa mεtɔ tikɔ temo ke Kimɔ Tom te yi wune wokuma kε na?

⁶ Yo ɓa sendi dεte nε Abaraham. A tikima temo ke yi Njambiyε, ε Njambiyε lerep nde, a mε nε ηgbεŋ ke mbombu wene nε nje te yite.

⁷ Ma dεte, wune dūkwe nde, yo ndi botu ɓete be tike temo ke yi Njambiyε baka ɓe ηgbak ηgbak ɓeŋnɔ be Abaraham.

⁸ Sendi, mεkana mε Njambiyε kandima si lεpɔ nε mbombu nde, wete yesɔ Njambiyε ta pεsɔ nde, botu ɓete be yeti Beyuden baka ta ɓe nε ηgbεŋ ke mbombu wene, kεto bo ta yeŋsa temo tikɔ ke yεnε. Yori yi mεkana mε Njambiyε kandima si lεpɔ kimɔ tom nyε Abaraham nde: <Mεkando mε bomo hεne ke to mεnεti ta ɓe nε mεkombila kεto yɔ. >

⁹ Abaraham tikima temo ke yi Njambiyε, ε Njambiyε nyε nyε mεkombila. Dεte, botu ɓete be tike temo ke yi Njambiyε, Njambiyε ke nyε sendi bo mεkombila ɓenε be Abaraham.

¹⁰ Ma botu ɓete be nyε sosu ke kelna mεkele mεte yi mεmboŋga lerep, take nde, Njambiyε ta pεsɔ nde, bo mε nε ηgbεŋ ke mbombu wene kεto te yite baka, ta saŋgwε nε mεkita mε Njambiyε, kεto yo ketinate ke mεkana mε Njambiyε nde: <Mumɔ hεne ε diye kine bakidye mεyasi hεne te yi yo ketinate ke mεkana mε mεmboŋga mε Njambiyε, kelna yasi te yi yo lerep kε, sāŋgwāŋgwε nε mεkita. >

¹¹ Yo ke kombile ɓeŋna nε saŋsan

nde, Njambiyé ti pési nde, mumó ne ḥgbenj ke mbombu wene, kēto a kē kēlo meyasi mēte yi membonja lerep kē na. Yo gbate dete, kēto mēkana me Njambiyé ke lero nde: <Mo te yi Njambiyé si peso nde, a me ne ḥgbenj ke mbombu wene kō ta ju ndi ne nje tikina temo te yi nyé tike ke yene kē.>

12 Yo nde, kelna mēkele mēte yi membonja lerep kē ti wúla ke tikina temo ke yi Njambiyé na. Yasi wete, yo nda yi yo ketinate ke mēkana me Njambiyé nde: <Mo te ε kele meyasi mēte yi membonja lerep kē ta ju ne nje te yite.>

13 Yo ba nde, wuse sângwaŋgwé ne mēkita me Njambiyé, kēto wuse tī kele meyasi mēte yi membonja lerep kē na. Ma *Krist njá kolɔ wuse saŋgwa ne mēkita ke numbu su. Yo dete nda yi yo ketinate ke mēkana me Njambiyé nde: <Mo te yi bo kese nyé kejeti kō ne mēkita.>

14 Krist Yesus sangwama ne mēkita musu, né yin̄a mēkando bē sendi ne mēkombila mēte yi Njambiyé kpoma nyé Abaraham kē, né Njambiyé nyé sendi wuse Kimó Sisiŋ te yi nyé kpoma kē ne nje tikina temo te yi wuse tike ke yene kē.

Membonja nè yasi te yi Njambiyé si

kpo kē

15 Wune njōn, ne pâŋ pa bēne nda yi bōmō diki kelō ne meyasi kē. Njō mumō si nyé numbu, kēto nda yi bo yâkaŋgwé kabō ne melikō menē kē, njō bē nde, yasi te yi nyé ketima kē yakama ne ḥgbenj, kine mumō wete ne wete yakama nje yaŋile sendi yo, ho dokidye sendi yaŋa kētē na.

16 Ma Njambiyé kpoma meyasi nyé Abaraham bēne nday wene. A tī lerep nde: <Bene benday bene,> nda a lēpi ne budyā bōmō na. A lēpima ndi kasi mumō wete ne wete, ε nde: <Wúne nday wɔ,> yite lēpi ne *Krist.

17 Yasi te yi mi kwadysé lero kē, yo nde: Njambiyé kelma mbon kpo

meyasi mēte yi nyé ta kēlo kē. Yo yakama ne ḥgbenj nda yi mumō kētē ne mēkana me kabina melikō menē kē. Ya mēsew gōmay yini jo kamotati ke kōŋte, ε Njambiyé nje nyé yey kandɔ Isarayel membonja menē. Dete, membonja mēte yeti ne deti te yi yaŋile mbon te kēlo nde, yasi te yi Njambiyé kpoma kē tī kelnaŋgwé se na.

18 Má bēki nde, Njambiyé nyéki bōmō yasi te yi nyé bakidye tike bōtu bēne kē ne nje kelna mēkele mēte yi membonja lerep kē, ma bo ta lero komete nde, a tī nyéki bōmō yasi ne nje kpoma yasi na. Ma kē bē Abaraham, 'Njambiyé tī nyé nyé mēkombila ne nje kpoma yasi na?

Yasi te yi membonja tedye kē

19 Ma njō bē dete, Njambiyé njáki nje nyé ba membonja kēto njō? Yo nde, Njambiyé njá nje nyé sendi membonja ke kōŋte, né yo tedye ne saŋsaŋ nyé bōmō nde, bo dīy ndi yaŋila membonja mēte yi nyé tembidye kē. Membonja tedya dete kumō ke njimō te yi nday Abaraham yi Njambiyé kpoma yasi ke kasi ne kō njá nje kē. Njambiyé kwaŋma ne nje bejaki yí pele ne membonja mēte, ε bo nje kwaŋdye yo nyé bōmō ne nje mumō wete.

20 Ma mo te ε kele mesay me njūŋj ke njoka bōmō yiba kō ti kēl mesay ndi kēto mo wete na. Ma kē yi Njambiyé kpoma ne yasi nyé Abaraham kē, a kelma yo ne njoguru wene kin̄e kwā ne mumō na.

21 'Yite tédyā ka nde, membonja ke lū dyambi ne meyasi mēte yi Njambiyé si kpo kē? Ma Njambiyé má tembidya wete mbonja yi yakama nyé mumō joŋgwé, ma mbonja te yakama kēlō sendi nde, Njambiyé pēsi nde, mumō me ne ḥgbenj ke mbombu wene kēto mbonja te ete.

22 Ma mēkana me Njambiyé ke kpalō lero nde, mēbeyō sima biye bōtu bē mēneti maka hēnē nda bēbala bēne, né Njambiyé nje nyé

yasi te yi nyę kpoma kę nyę botu bęte be tike temo ke yi Yesus Krist baka. Njambiyę ta kelę dete ndi kęto tikina temo te yi bo tike ke yi Yesus Krist kę.

²³ Ne mbombu, piňo te yi Njambiyę ti pa tedye bomo nje tikina temo ke yi Yesus Krist na, membonja bıyma wuse nda bebala diki pemę wuse nda bejəbə. Meyasi kwaŋnama dete kumę ke ńgimę te yi Njambiyę nją tedye ne wuse nje tikina temo ke yi *Krist kę.

²⁴ Dete, membonja diyma nda mo pemna su kumę ke ńgimę te yi Krist nją nje kę, né Njambiyę nje pesi nde, wuse me ne ńgbeŋ kę mbombu wene keto tikina temo te yi wuse tike ke yi Krist kę.

²⁵ Ma ńgimę te yi Njambiyę sima si tedye wuse nje tikina temo ke yi Krist kę sima dyę. Dete ndana, membonja yeti se mo pemna su na,

²⁶ keto wune hene me ndana bənə be Njambiyę keto Krist Yesus, keto wune ke tiko temo ke yene.

²⁷ Yo nde, wune bomo hene te yi bo tɔpuma ke mɔrɔku baka wúne be Krist me saŋgwate. Ndana wune boŋma nyę, nyę ke yotu yun nda yi mumo bę ne lambo peto ne yotu ne ne piyelę kę.

²⁸ Dete, kinę se nde, baka Beyuden ho baka yeti Beyuden na. Kinę se nde, baka bebala ho baka yeti bebala na. Kinę nde, baka bembam, ho baka bomari na. Wune hene me ndi wete, keto wúne be Krist Yesus saŋgwate.

²⁹ Nge bę nde, wune me wókuna ne Krist, yite wune ńgbak ńgbak bənday be Abaraham, komete, wune ta bę ne meyasi hene te yi Njambiyę kpoma nyę Abaraham bəne bənday bəne kę.

4

¹ Ma mi kwádyikwę lero nde: Piňo te yi mo te ε ta tika ne melikę me saŋgwę kę ndi mɔnɔsikę, bəne bala ndi wete, a ti kwę nyę ke yaŋa na, ko

nde, meyasi hene ta wokuna ne nyę wete yeso.

² Yo nde, piňo te yi nyę ndi mɔnɔsikę, botu bęte be bakidye nyę nę botu bęte be pemę bakidye meyasi məne baka diye ne nyę kumę ke ńgimę te yi saŋgwę pesima kę.

³ Ko wuse, wuse ba sendi dete ke ńgimę te yi wuse joŋnama no kwey nda bənɔsikę kę. Wuse díkima bəngwę meyasi me məneti maka yi bo díkima tedye wuse ke moy membonja kę nda bebala.

Diyo bala siyama

⁴ Ma ke ńgimę te yi Njambiyę pesima kę ma dyę, ε nyę tome Mɔnɔ wene njesę. Yo wete nyari ja nyę. A jaſya ke njoka Beyuden bəngwę membonja man kumę njena,

⁵ na nje kol ne wuse botu bęte be joŋna bəngwę membonja məte nda bebala bęte baka sendi, né Njambiyę nje bę wuse nda bənɔ bəne.

⁶ Ma dete, Njambiyę tommma Sisiŋ Mɔnɔ wene njesę ke moy mətemo musu, keto wune me gbatę bənɔ bəne. Sisiŋ te ke kembidya nde: <*Aba Da!>

⁷ Yite tédyo komete nde, we yeti se bala na, we me mɔnɔ. Ma nda we me mɔnɔ kę, we ta bę sendi ne meyasi məte yi Njambiyę bakidye tike botu bəne kę. Yo hene məkele me Njambiyę.

⁸ Ke ńgimę te yi wune diyma kwey kinę kombile duwę Njambiyę kę, wune díkima nyę sosu yun ke kanna yiŋa gbela meyasi nda bebala bęte, take nde, yo Njambiyę, ase nde, meyasi məte yeti Njambiyę na.

⁹ Ma ndana wune sima duwę Njambiyę kimote. Mi kwadysa lero nde: Yo Njambiyę kpale duwę wune kimote. Dete, nge nje kelę ba ndana nde, wune yɔkwę ne kɔkɔ bəngwę sendi səke səke gbela mɔnɔ meyasi hene te yi bo díkima tedye wune kę? Nge kelę yi wune kwadysa yɔkwę ne kɔkɔ nje bəngwę sendi yo nda bebala bęte kę?

¹⁰ Wune ke nyę misi ke membonja məte yi lere kasi jésina yiŋa mətu nę

yin̄a mēngwēndē nē yin̄a mēngimō nē yin̄a mēsew.

11 Mi ne kaj kete budyate nde, mēsay mēte yi mi kelma wōndo biri, nē mi kam ne wun̄e kē mē nje gwe mēseñge.

12 Wun̄e njōj̄, mi ke ḥgwēta nē wun̄e nde: Tiso, wun̄e bēki nda mi, kēto mi sendi nda wun̄e. Wun̄e t̄i kele yin̄a yasi kōtute sun̄gwē nē mi na.

13 Wun̄e ke duwē nde, mi kānda lēro Kim̄o Tom nyē wun̄e ke ḥgimō te yi kōn dindima nē mi ke dya dyun̄ kē.

14 Kōn te yi mi bā nō kē njāngwa wun̄e, yo bā nē dēti te yi nyē wun̄e wō kelō nde, wun̄e yēlkwē mi ho sa mēseri mēmbe. Ma wun̄e t̄i kele dēte na, wun̄e kpalma nje bū mi nda wun̄e bōj̄ wēte jaki Njambiyē ho Krist Yesus nē ḥguru wene.

15 'Ma mēsosa mēte yi wun̄e bā nō kwey kē mē bā we? Mi ke kombile lēro ke mbōmbu yun̄ nde, yo má bēki nde, wun̄e dōka gba mēmisi mun nyē mi, ma wun̄e jayma.

16 'Mi mē ka muka mō pendo wun̄, kēto mi ke lēro gbakasi nyē wun̄e?

17 Botu bete be kwadysē kōngite Kim̄o Tom baka ke nyē sosu te yi gbamō kol wúne bo. Yasi te yi bo sā ke mōyte kē yeti kimōte na. Ma bo kēl dēte yí sā nē nje te yi bakes njoka mbe sine wun̄e, nē wun̄e nje nyē sosu gbamō kol wúne bo.

18 Yo kim̄o yaña nde, wun̄e nyēki sosu ke kelna kim̄o yasi mēngimō hēnē, yeti ndi ke ḥgimō te yi mi bē ke njoka yun̄ kē na.

19 Wun̄e bōnō, mi ndana nē kōkō nda nya te ε ke wa nē m̄j. Mi ke saṅgwa nē mēbōnē ke mōy temō mbe kēto yun̄ kum̄o ke ḥgimō te yi bōm̄ ta bējē nde, jongwē dyun̄ ma bōj̄na gbate nē yi *Krist.

20 Mi ne nyāngwē hel te yi dīyō ndana ke njoka yun̄ yí duwē nda yi mi yakama lēpina nō nyē wun̄e kē, kēto yasi kwañma mi, mi yeti ke duwē yasi te yi mi yakama kelō ke kasi yun̄ kē na.

Kasi mēmbon yiba

21 Ma wun̄e botu bete be kwadysē bēngwē mēmbonja nda bēbala baka, wun̄e lēpi yasi ke nyē mi. 'Yite nde, wun̄e yeti ke wok̄o yasi te yi mēmbonja lēpē kē na?

22 Yo nde, yo kētinate ke mēkana mē Njambiyē nde, Abaraham jama bōnō bembam yiba. Nyāngwē te ε mbaña bā bala, ma nyāngwē te ε wēte t̄i bē bala na.

23 Yasi wēte, mōnō te yi nyāngwē wēne bā bala kō jadya nda yi nyari hēnē tōkē nē mōy yí ja nē mōnōsikē kē. Ma yōru yi nyāngwē t̄i bē bala kō jadya bēngwē yasi te yi Njambiyē kandima si kpo kē.

24 Yasi te yi kwañnama dēte kē ke tedysē wuse yin̄a dīmna mēyasi. Boma baka yiba ke tedysē wuse kwalō mēmbon yiba yi Njambiyē kelma kē. Wēte mbon te, yo yōkō yi Njambiyē kelma bēnē Mōyisi ke kēti Sinayi kō. Mbon te mbēte kēl nde, mumō bēki bala. Agar, nya te ε bā bala kō tédyā mbon te mbēte.

25 Agar kō tédyā sendi kēti Sinayi te yi ke mēnēti mē Arabi kē. Nyē nda Yerusalēm te yi bōmō dīyē kēte ndana kē, kēto Yerusalēm sendi ke dīyō bala bēnē bōnō bēnē.

26 Ma Yerusalēm te ε pē dīyō kō yeti ke dīyō bala na. Yo Yerusalēm te mbēte bē nyāngwē wusu.

27 Yo dēte nda yi yo kētinate ke mēkana mē Njambiyē nde: <Wē kundu, wē nya te ε yeti ke ja kō, sōsaṅgwē! Wē nya te ε t̄i gwenjila nē m̄j wēte yesō kō, sōsaṅgwē kpēsa, kēto bōnō bē nya te yi njom pañma pa kin̄o nyē kō ta laj̄ būyō kwā bōnō bē nya te ε pañma pa tika nē mbam kō!>

28 Ma wun̄e njōj̄, ke bē wun̄e, wun̄e gba bōnō bē Njambiyē, kēto a kpōma dēte nda yi nyē kpōma sendi nō kwey ke kasi Isak kē.

29 Ma mōnō te yi bo jama nyē kwey nda yi nyari hēnē tōkē nē mōy yí ja nē mōnōsikē kō dīkima tedysē mēbōnē nyē mōnō te yi bo jama nē

deti te yi Sisiŋ Njambiyę kō. Yo ndi ke kwaŋna sendi muka dete.

30 'Njambiyę lerpima nde ḥuge ke mōy mēkana mēnē? A lerpima nde: <Dudya bala nya kō bēne mōno wene kwaŋdyę, kēto mōno te tī kpoke kabidya mēlikō mē saŋgwę wete yeso bēne mōno nya te ε yeti bala kō na.›

31 Wunę njoŋ, yo dete sendi nde, wuse yeti bōnō be nya te ε bā bala kō na. Yasi wete, wuse bōnō be nya te ε yeti bala kō.

5

1*Krist ma soŋe wuse ke dīyō bala bēngwa mēmboŋga, nē wuse dūwē ke dīyō bala te nje joŋna ne te. Ma dete, wunę dīy ne ḥgbīŋgim. Wunę tī jaya nde, yin̄a mēmboŋga yōkidya wunę ne kōkō kēnje ke dīyō bala na.

Botu be Krist nē kasi mēmboŋga

2 Wunę wōku, yo mi Pol, yo mi ke lepo nyę wunę nde: ḥge wunę nyę sosu nde, bo pēsi yotu yun yi bembam, yite mēsay mēte yi *Krist kelma kē tī kame wunę yaŋa na.

3 Mi ke kē mbōmbu yī kombile lepo nyę mumō hēne ε nyę sosu nde, bo pēsi yotu ne dete kō nde, a yākaŋgwę nje kelō sendi yasi hēne te yi mēmboŋga hēne lepe kē.

4 Wunę sima baka ne Krist, wunę botu bete be sā nde, Njambiyę pēsi nde, wunę me ne ḥgbēŋ ke mbōmbu wene, kēto wunę ke kelō mēyasi mēte yi mēmboŋga lepe kē. ḥge wunę kelō dete, wunę kōrumpa ḥgikwa te yi Njambiyę diyma kelō ne wunę kē.

5 Ma ke bē wuse, wuse ne bībina temō nde, Njambiyę ta pesō nde, wuse me ne ḥgbēŋ ke mbōmbu wene, kēto tikina temō te yi wuse tike ke yi Krist kē. Yo yite yi wuse ladye ne nje deti te yi Kīmō Sisiŋ nyę wuse kē.

6 Yo nde, ḥge mumō bē saŋgwate bēne Krist Yesus, ko bo pēsi nyę ko bo ti pesę nyę, yite yeti ke kame yin̄a yaŋa na. Ma yasi te yi kame

mumō, yo tikina temō te yi nyę tike ke yi Krist Yesus kē. Tikina temō te bēŋnaŋgwę ke mēkele mēte yi wuse kele wule ke mēkwadysa mēte yi wuse nō kē.

7 Wunę kandima joŋna kwey kimôte kē nō mbōmbu. Ma yo be nda nje petō wunę yī kelō nde, wunę tī bēnggwę se mēlepi mēte yi lepe gbakasi kē?

8 Beya mēdysanō mēte yite ti wúla pele yi Njambiyę, nyę mō te ε jebamā wunę kō na.

9 Wunę ke duwē nde, ko mōno ḥgā ne mbet ke kelō nde, mbōrō mampa hēne wūdysukwę.

10 Ke yembé, mi ne bībina temō ne wunę nde, mētake mun tī bē dēlē ne yembé na, kēto sine bē Nyanġgwę Kumande saŋgwate. Yasi wete, ko mō te nda njaŋgwę wunę dete, Njambiyę ta jōse nyę tedye nyę mēbōne.

11 Wunę njoŋ, ke bē mi, 'wunę tāka nde, má kēn ndi mbōmbu yī pele muka nde, bo pēsi bembam, ma bo ndi ke tedye mi mēbōne kēto ḥge? Má bēki nde, mi ke pele dete, ma mumō yeti ke lū se dyambi sun̄gwę ne lepina kasi sōŋ Yesus ke kroa kwā jatō ke bēya nje na.

12 Ma botu baka bē kē mbōmbu njaŋgwę wunę baka bēki nyakōte tu wete.

Wuse jōŋnaŋgwę ne Sisiŋ Njambiyę

13 Wunę njoŋ, Njambiyę jebamā wunę yī soŋe ke dīyō bala kwā joŋna ne te. Ndi nde, nda yi wunę sima dūwē ke dīyō bala dete kē, wunę tī njaki nje lepo nde, wunę yakama kelō bēya mēyasi ndana lale nda yi temō yun gōre kē na. Yasi wete, wunę dīy bēbala bē bēsō kamna tandē yun ne temō te yi mēkwadysa.

14 Kēto ke mēmboŋga hēne njukü te bēŋnaŋgwę ndi ke lepi te yi lepe nde: <Kwadyikwę mōŋ nda yi wē kwadyę ne yotu yō kē.›

15 Ma wunę dīy ne sōsō, kēto ḥge wunę kpale joŋna ne hay hay hay

tande yun diki lojna dyambi, yite wune ta si wona.

16 Ma dete, mi ke lepo nyé wune nde: Wune tiki, né Kimo Sisiŋ kendi né wune ké nō mbombu, yite ko wune tí bejgwé se beya mewobó mete yi diye ke yotu yun ké na.

17 Keto beya mewobó mete yi diye ke yotu mumó ké yeti wete né meyasi mete yi Kimo Sisiŋ kwadysé ké na. Sendi, meyasi mete yi Kimo Sisiŋ kwadysé ké yeti wete né beya mewobó mete yi diye ke yotu mumó ké na. Bo yiba ke lojna dyambi, ma wune me nje keló meyasi nda yi wune kwadysé ké.

18 Ma ñge wune tike Kimo Sisiŋ nde, a kendi né wune, yite wune yeti ke keló se meyasi bejgwé mewonja né kelna mëkele me memi nè sap sap joñgwé,

19 Yo nde, wuse sima duwe mëkele mete yi wule ke mewobó mete yi diye ke yotu mumó ké. Yo kelna mewanja né kelna mëkele me memi nè sap sap joñgwé,

20 nè kanna yiná meyasi tiko Njambiyé nè kelna mëkele me kifi, nè kelna beya to sungwé né bësö. Yo né kusuna metando ke njoka bomó, nè kelna nyañgwé temo sungwé né bësö nè wokuna ñgambi kwá to te. Yo sendi né mesuñjónó nè bakina njoka bomó nje bù kusuna yiná menjón déle déle.

21 Yo sendi né goruna meyasi nè beya gwena menjam nè dyena medye kwá to te, nje bù yiná meyasi héné te yi ke bojna né meyasi maka. Mi ke kék mbombu yí nambe meto mun nda yi mi sima lepo né mbombu nyé wune nde: Bomó héné be kelé kwaló mëkele nda yite baka tí nyiné ke *Kandó Njambiyé na.

22 Ma Kimo Sisiŋ kék né nde, mumó békí né temo mëkwadysa, a békí né mesosa, a jônjanjgwé né te disima sendi meyasi, a kék sendi nde, mumó békí né ñgikwa, gwe ñgwete bësö, keló yasi te yi bësö ta be né bibina temo ke yené.

23 Kimo Sisiŋ kék nde, mumó békí né weyna temo sungwé né bësö, keló nde, mumó békia temo né. Kine mbongá wete né wete e ke lepo yiná beya yasi sungwé né njel meyasi nda yite na.

24 Botu bête be wokuna né Krist Yesus baka sima ñgba meyotu man ke kroa ke nje nyéna temo ke meyasi nè ke nje beya mewobó.

25 Yo Kimo Sisiŋ kelé nde, wuse békí né joñ. Ma dete, wuse tiki nde, ndi Kimo Sisiŋ te kendi né wuse.

26 Wuse tí susula yotu su né gbélate yí keló nde, njøn su kék sendi dete, keló sendi nde, baka békí né nyañgwé temo sungwé né bësö na.

6

Wuse kámnañgwé tande su

1 Wune njøn, ñge dyá nde, mbaña mumó jøsida ke yiná yasi, wune botu bête be Kimo Sisiŋ kendé né wune baka, wune kítá nyé yøkidysé kénje ke kimó nje né weyna temo. Ma we, mo te e kité nyé dete kó, diyo né sësö né ñguru wó, ma mëbobilan me nje dyá sendi we jatidysé we ke beya nje.

2 Baka sófa mapi mëbònë mete yi bësö, keló dete tande yun. Ñge wune kelé dete, yite wune bejgwá mbongá te yi *Krist.

3 Ma ñge wete mumó take nde, nyé yaña, ase nde, nyé gbélate, yite a sébila yotu né né ñguru wene.

4 Mumó héné pâj pa nembé mëkele mete yene né ñguru wene. Ñge nyé beñé nde, yakama, na njákí be né mesosa ndi ke mëkele mete yene né ñguru wene kiné pa yekó to né yi mbaña mumó na.

5 Keto yo ndi mumó héné ta sobé mapi mëkele mete yene né ñguru wene.

6 Mó te e jeké mélépi me Njambiyé ke bò wete mumó kó yâkañgwé kabó kwaló kimó meyasi héné te yi nyé nò kék nyé mo te e tedye nyé mélépi mete kó.

7 Wunε tî sebila yotu yun na. Njambiyε yeti kε jaye nde, mbeno bîya nyε na. Kwalo mbeki te yi mumɔ bε, yo ndi yo yi nyε ta wesidye nεmεno.

8 Mɔ te ε bε ndi yasi te yi yotu nε nε ηguru wene gɔrε, a ta wesidye ndi yasi te yi wule ke yi mumɔ, yo nde, a ta saŋgwā ne sɔŋ. Ma yɔkɔ ε bε ndi yasi te yi Kimɔ Sisiŋ ne ηguru wene gɔrε, a ta wesidye ndi sendi yasi te yi wule ke yi Kimɔ Sisiŋ, yo nde, a ta bε ne joŋgwε te yi kpo ne kpo.

9 Wuse tî kati kelna kimɔ yasi na. Keto ηge wuse kele dete kine kato ke nje na, wuse ta wesidye kimɔ mεmbumɔ mε kwalɔ te yi wuse yikila kε komε ηgimɔ te yi Njambiyε sima pesɔ kε ta dyɑ.

10 Dete, mεngimɔ hεnε te yi yakama dyɑ wuse, wuse kēl kimɔ yasi ne bomɔ hεnε, jekɔ kwɑ kwɑŋɔ ne njɔŋ botu bete be sine bo bε saŋgwate ke tikina temɔ ke yi Yesus Krist.

Njena lepi

11 Wunε bêŋja ndi ηgbɔnɔŋjɔnɔ mεkεti mεte yike. Yo gba mi kete ne gba bɔ mbe.

12 Botu bete be bande wunε nde, bo pεsi yotu yun yi bembam baka, bo botu bete be ke kwadysε tedye yotu ke misi mε bomɔ ke gbεla mεyasi mεte yi bomɔ bεnε ndi kε misi kε. Bo bándi wunε dete, ma bomɔ nje tedye bo mεbɔnε, ηge bo lepe kasi sɔŋ *Krist ke kroa.

13 Ma ko bo botu bete be bεŋgwε kasi pesina yotu bembam baka, bo yeti kε bεŋgwε yan mεmboŋga kumɔ njena na. Bo kwádyikwε nde, bo pεsi yotu yun dete, nε bo nje susule yotu ke kɔŋte, keto wunε pesinama nda yi bo kwadysa kε.

14 Ma ke bε mi, ko na. Siya susula yotu te yembe, yo ndi keto kroa te yi Nyanɔgwε Kumande wusu Yesus Krist. Ne nje te yite ndana ke yembe, mεyasi mε mεneti maka mε nda muŋte nda bo sima ηgba yo ke kroa.

Sendi, kε mεyasi mε mεneti maka, mi mε nda muŋte nda bo sima ηgba sendi mi ke kroa.

15 Ma yo nde, ko bo pεsi bembam ko bo ti pesε, yite kine yaŋa na. Yasi wεtε, kpasa yasi, yo kome Njambiyε kelε nde, mumɔ njâki bε jɔŋja mumɔ ke misi mεne kε.

16 Bomɔ hεnε be bεŋgwε nje te mbεtε baka, Njambiyε nyɛki bo tεtε, gwe sendi bo ηgwεtε, kelɔ sendi dεtε ne botu bete be tike temɔ ke yεnε ke kando Isarayel baka.

17 Yí sidye nɔ, mumɔ tî potu to mbe na, keto mi muka ne mesal ke yotu keto Yesus.

18 Wunε njɔŋ, Nyanɔgwε Kumande wusu Yesus Krist kēl ηgikwa ne wunε, *amen.

Mekana mete yi Pol kètima kénje botu be Efes

Yo Pol, mō tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko, yite a ke jébo ke Rom.

Nyangwé to lepi, yo nde, njéjó botu bête be tike temo ke yi *Krist ke ndingelé meneti maka héné baka, bo yotu ne. Yo ne nyangwé meyasi yitati yi bénje njéjó bekriten ké: (1) Diyo kriten, yo nyangwé yasi budystate keto ngikwa Njambiyé. (2) Yotu Krist yo nge? (3) Kriten yákañgwé jojna bengwé teri ne nda kriten. Yi tedye ne teri Krist ke njoka bekriten, Pol ke nyé meyekambiye yitati: Kasi yotu mumo, kasi njumo nè kasi gwaki.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyangwé mengabiyé yitati:

1. Teri mō Njambiyé ke moy ngikwa te yi Njambiyé keló ne nyé ké (kumte 1-3).
2. Joñgwé nè mesay me mō Njambiyé (kumte 4-5).
3. Joñgwé nè dyambi te yi mō Njambiyé lú ké (kumte 5-6).

¹ Yo mi Pol, mi mō tomun Krist Yesus nda yi Njambiyé kwadyla ké. Yo mi kete mekana maka kénje wune botu bête be Njambiyé tokuma [ke Efes] nde, wune békí ndi bénje, wune botu bête be tike temo ke yi Krist Yesus ne temo yun héné baka.

² Njambiyé Sañgwé wusu nè Kumande Yesus Krist kél ngikwa ne wune, nyé sendi wune tete.

Kimó meyasi mete yi Njambiyé

nyé wuse ké

³ Wuse lúksa Njambiyé te Sañgwé ne Nyangwé Kumande wusu Yesus Krist, keto a kelma kimó yasi budystate ne wuse. A nya wuse kwaló kimó meyasi héné te yi diye ké kwey yi wule ke yi Kimó Sisiñ ké. A nya

wuse yo, wuse be diye sañgwate sine be *Krist baka.

⁴ Njambiyé kikima si toké wuse keto Krist, yite a ti pa kuso mboko na, né wuse be ndi bénje kine be ne yiná móno mejoso ke mbombu wene na.

⁵ Njambiyé kwadyla wuse, dete ε nyé kike si peso nde, a ta jaye bù wuse nda ngbak ngbak bónó bénje keto Yesus Krist. Yo nde, a bénja kimóte yi keló dete nda yi nyé ne nguru wene kwadyla keló ké,

⁶ né wuse sombile nyé keto nyangwé kpasa ngikwa ne. A kél ngikwa te ne wuse dete, keto wuse sañgwate sine be Mónó wene, soñ temo ne.

⁷ Siné be Mónó wene te sima be sañgwate. Njambiyé kolma wuse ne nje mekiyo me Mónó wene, tiko sendi wuse ne ngwete ke mejoso musu keto nyangwé ngikwa ne.

⁸ Njambiyé kubula keló ngikwa ne wuse yi tonje wuse ne dýano nè duwá yasi héné yi nembe ne meyasi.

⁹ Yo nde, a bá njombu yaña ne yiná yasi te yi nyé kwadyla keló ké. A pesima nde, a ta keló yo ne nje Yesus Krist. Yo bá sôdyate ne mbombu ne bomo, ma ndana, a sima punje yo nyé wuse, keto a bénja kimóte yi keló dete.

¹⁰ A kpoma nde, a ta keló yasi te komé ngimo te yi nyé pesima ké ta dýa. Yo nde, kande dýobó kumó meneti, a ta ngbó meyasi héné te yi diye kete ké, Krist nyepo ta be kum namo yo héné.

¹¹ Njambiyé tokuma wuse nde, né wuse be ndi bénje keto Krist. A kikima si toké wuse dete bengwé yasi te yi nyé kombila nde, a ta keló ké. A ke tonje meyasi héné nda yi nyé ne nguru wene kwadyla ké yaka ne yasi te yi nyé pesima ké.

¹² A kikima si toké wuse dete, né wuse sombile nyangwé méluksa mené, wuse botu bête be kandima be ne bibina temo njombu yaña ke yi Krist baka.

¹³ Wune sendi, wúné be Krist me sañgwate. Wune wokuma lepi te yi

lerep gbakasi. Lepi te, yo Kimo Tom te yi lerep nda yi Njambiyé jongwé nè wuné ké. Wuné sendi, wuné tikima temo ke yi Krist, dete e Njambiyé nje kweté wuné yiná yó ne. Yo te, yo Kimo Sisiñ te yi nyé kpoma ké.

¹⁴ A nya wuse Kimo Sisiñ te, nda yi mumo kande nyé ndotukwé yí ladfyé nè nyena ñgoloko ké. Dete, a ke tedye nde, a ta kë mbombu yí nyé wuse kimó bokwé meyasi hene te yi nyé bakidye tike botu benné ké. A ta nyé wuse yo komé nyé ta sidye jongwa botu benné ké. Botu bete, yo baka be nyé kolma, né bo bë benné. Njambiyé kelma dete, né wuse sombile nyangwé meluksa mené.

Pol ke ñgweta ne Njambiyé

keto bekriten be Efes

¹⁵ Yori mi sendi, mi ke nyé Njambiyé wosoko komé mi wokuma kasi tikina temo te yi wuné tike ke yi Nyangwé Kumande Yesus nè mekwadýa mete yi wuné nò sungwé nè botu be Njambiyé hene ké.

¹⁶ Mi yetí ke gbelo nyena Njambiyé wosoko dete keto yun komé mi take wuné ke moy meygweta membe kénana.

¹⁷ Mi ke ñgweta ne Njambiyé te e Nyangwé Kumande wusu Yesus Krist keto yun. Nyé Da te e nè meluksa hene. Mi ñgwétañgwé nè nyé nde, a nyéki wuné dyano nè nje Sisiñ ne. A kél sendi nde, Sisiñ te púnjukwé nyé nyé wuné, né wuné duwé nyé kimó duwáte.

¹⁸ Dete, a bûta metemo mun paniye puyé kete, né wuné duwé nè yasi te yi nyé jebama wuné nde, wuné bëki nè bibina temo kete ké, duwe sendi nde, kimó meyasi mete yi nyé bakidye tike botu benné ké gba kpasate budfate. A bákidya yo, na nje nyé wuné wúne botu benné hene.

¹⁹ A kél sendi nde, wuné dûkwe nde, a nè nyangwé ñgungudýe kwáto te, duwe sendi nda yi ñgungudýe te kele mesay ke temo su, wuse botu bete be tike temo ke yene baka.

²⁰ Yo ndi sendi nyangwé ñgungudýe te yi nyé tedya ke yi *Krist komé nyé womiya nè nyé ke njoka benné nje lepo nyé nyé nde, a diy metidyé ke mbam bo nè ke dyobó ke kwey ké.

²¹ Komé nyé diyé mate ké, yo nyé lajsa bejaki hene nè bekum ban hene nè meyasi hene te yi ne ñgungudýe nè nyangwé bekum bejaki hene. Yo nyé lajsa sendi mumo hene, yeti ndi ke ñgimó te yéko na, ko ke ñgimó te yi ta duwé nje ké, ko mo te bëki nè kwaló dino te nda.

²² Njambiyé kawula meyasi hene tikó ke njí mëkol me *Krist, tembidye sendi nyé siya kum ke ndingelé njoñ botu bete be tike temo ke yene baka.

²³ Njøñ botu bete, yo yotu Krist. Bo ke keló nde, Krist bëki tondunate ke menje hene nda yi nyé kele sendi nde, meyasi hene bëki tondunate ké.

2

Njambiyé jóngwé mumo,

keto a ne ñgikwa

¹ Ma wuné ba yun nè mbombu munje ke misi me Njambiyé, keto mejoso mun nè beya meyasi mete yi wuné dikima keló sendi ké.

² Ke ñgimó te yite wuné dikima jojna dete bengwé beya nje te yi botu be meneti maka, keló meyasi nda yi beya *Kum beya mesisín mete yi jongila ke kwey dikima tedye wuné ké. Yo sisiñ te ke keló mesay ndana ke temo botu bete be lu dyambi sungwé nè Njambiyé baka.

³ Wuse sendi, wuse hene dikima jojna kwey nda botu be meneti maka gbate. Wuse dikima keló meyasi bengwé beya mewobó musu nè ñguru wusu. He dikima keló meyasi mete yi wuse nè ñguru wusu nè yi metake musu dikima góre ké. Ma nda wuse ba ndi sendi bomo nda bëso ké, yo ba nde, ñgambi Njambiyé bâl sendi ke to su nda bo.

⁴ Ma ko dete, Njambiyé nē gwena ḥgweté budyate. A kwadya wuse budyate.

⁵ Yo nde, ke ḥgimō te yi wuse ba muṇte ke misi mēne kēto mejōso musu kē, a kpalma kelō nde, wuse bēki ne joṇ ne kōkō sine be *Krist. Yo kēto Njambiyé ne ḥgikwa, yori yi nyé jongwa ne wune kē.

⁶ A womiya wuse sine be Krist Yesus lēpō nde, sine be Krist diy metidye ke ḫyoobō ke kwey, kēto sine be Krist Yesus saṅguate.

⁷ Njambiyé kelma kimō yasi ne wuse dete ne nje Krist Yesus, na tedye nyé bōmo hēne ke metu mēte yi ta nje kē nde, a ne nyāngwē ḥgikwa kwā to te.

⁸ Ma yo kēto Njambiyé ne ḥgikwa, yori yi nyé jongwa ne wune kē. A kēl dete ne nje tikina temō te yi wune tike ke yenē kē. Yo ti wūla ke yun ne ḥguru wun na. Yo ndi kēto Njambiyé nyéki mumō yasi ne gbelate.

⁹ Njambiyé tī jongwē wune kēto yinā kimō mēkele mēte yi wune kelma kē na, kambō mumō me nje bēndidye yotu ne.

¹⁰ Yo dete, kēto wuse yasi te yi nyé ne ḥguru wene kelma. A kelma nde, wuse bēki jōnja yasi saṅguate sine be Krist Yesus, né wuse kel kimō mēkele mēte yi nyé ne ḥguru wene kikima si kombile nde, né wuse kel kē.

Sōṇ Yesus ke kroa ke jaṅgwe

njoka mēkandō

¹¹ Ma dete, wune pāṇ pa take teri yun kwey. Bo tī ja wune Beyuden na. Bo botu bete be nyé sosu ke kasi pēsina yotu yan yi bembam baka kpál jeba ndi wune nde Mbo botu bete be ti pēsinaṅgwē baka. Ma mēpēsina me bembam te yi bo lepē nō kē, yo ndi yikē yi bēṇna ke gbelā yotu ke puyē kē. Yo bōmo ḫiki kelō yite ne gba bō yan.

¹² Wune tāka kimōte. Ke ḥgimō te yite, wune ba lōndunate ne *Krist,

wune tī be bōno be kandō ke mōy kandō Isarayel na. Wune ba nda bejēngwē ke mōy mēmbon mēte yi Njambiyé kelma bēne kandō ḫyenē, kpo mēyasi nyé nyé kē. Wune tī be ne mōno yaṇa ne mbet ke mōyete na. Wune tī be ne yinā mēyasi mēte yi wune yakama bēne bībina temō nde, wune ta bē ne nō nēmēnō na. Wune ḫikima jōnja ke mēneti maka kinē duwe Njambiyé na.

¹³ Ma ko nde, wune ḫikima jōnja kwey lōndunate ne Njambiyé dete, ndana wūnē be Krist Yesus me saṅguate. Dete, wune ma si tutudya ne Njambiyé ne nje mēkiyō me *Krist,

¹⁴ kēto yo nyé kelē nde, wuse jōṇnaṅgwē ne te. Kwey Beyuden nē botu bete be yeti Beyuden baka ḫikima jōnja dēlē dēlē. Ma a njā kelō nde, bo bēki yasi wētē. Yo nde, a njā lekē nyēkwe te yi ḫikima baka wuse kē soṇe. Nyēkwe te, yo mēbhenna mēte yi wuse ḫikima benna kwey kē. A kelma dete ne nje soṇ ne ke kroa

¹⁵ nē nje soṇna jaki jaki mēyasi mēte yi diyē ke mēmbon ga me Beyuden kē, na nje saṅgwē mēkandō maka yiba, né yo nje bē ndi jōnja kandō bōmo wētē, kēto bēne bo hēne me saṅguate. Dete, a kelma nde, bo jōṇnaṅgwē ne te tandē yan.

¹⁶ Ne nje soṇ ne ke kroa Krist soṇma pendō te yi ba ke njoka mēkandō maka kē, kelō nde, bo bēki ndi yasi wētē. Dete, a njā jaṅgwe njoka yan bēne be Njambiyé.

¹⁷ A njā lēpō Kimō Tom nyé wune botu bete be yeti Beyuden be ba lōndunate kwey ne Njambiyé baka nde, wune me ne te. A njā pele sendi Kimō Tom te nyé botu bete be ma si tutudya ne Njambiyé baka nde, bo sendi me ne te.

¹⁸ Yo dete, kēto Krist Yesus wuse hēne, ko bo ko bari, mumō hēne yakama tutudya ne Da ne deti te yi kiya Kimō Sisiṇ.

¹⁹ Dete, wune yeti se bejēngwē

be wule wula nje biye dya ho ñeakwañkwango na. Yasi wete, wuné me sendi bónó be kando wúné botu bête be wokuna ne Njambiyé baka. Wuné me sañguate wúné botu be moy tu dyené.

²⁰ Wuné kete nda mëkondu me tu. Botu be tomun be Yesus nè botu be punja mëlepi me Njambiyé be mëkol me tu te. Krist Yesus ne ñguru wene sañgwé kóndu.

²¹ Nye ne ñguru wene ke keló nde, bendidya tu te hene békí ne njololo, mësay mëte kén kendo mbombu, né yo nje bë kpasa njumó te yi Njambiyé ne ñguru wene ta kë mbombu jojna kete.

²² Wúné be Krist Yesus sañguate, dëte wuné sendi, wuné ke njoka mëyasi mëte yi bo sume ne njumó te ké, né wúné bësó hene nje ñgbo bë mbanjó te yi Njambiyé diyé kete ne nje te yi Kimó Sisiñ ké.

3

Mësay me Pol ke njoka botu bête

be yeti Beyuden baka

¹ Këto mëyasi mënori hene, mi Pol, mò jébó Krist Yesus këto yun, botu bête be yeti Beyuden baka...

² Mi ke take nde, wuné wokuma kasi mësay mëte yi Njambiyé nya mi ne ñgikwa ké. A nya mi mësay mëte, né mi kam ne wuné.

³ Yo ne nje punja mëyasi yi Njambiyé tedya ne mi yasi te yi bá sôdyate ne mbombu ké. Yo yasi te yi mi këtima ndana ne mbet kënjé wuné ké.

⁴ Komé wuné ta tólo yo ké, wuné ta bënjé duwé nde, mi sima biye to yasi te yi bá sôdyate ne mbombu kë kasi *Krist ké.

⁵ Mbombu ne mbombu, Njambiyé tì tedya yo nye bómó nde, bo dûkwe na. Ma ndana, a kwañma ne nje Kimó Sisiñ yí punje ne yo ne gbas gbas nye botu be tomun be Yesus nè botu be punja mëlepi mëne. A tókuma bo hene, né bo kel mësay nye ndi nye nyero.

⁶ Ma yasi te yi bá sôdyate ké, yo nde, yasi te yi Njambiyé bakidye tike Beyuden ké, yo ndi kiya yasi te yi nye bakidye tike botu bête be yeti Beyuden baka. Sendi, nè Beyuden nè botu bête be yeti Beyuden baka, bo hene me ndi kiya yasi wete, nda mëdoku me kiya yotu momo. Yo sendi nde, yasi te yi Njambiyé kpoma nde, a ta nye Beyuden, a ta nye ndi kiya yasi te nye botu bête be yeti Beyuden baka, keto a ma sañgwé bo bëne be Krist Yesus. Yo hene wúla ke jayna Kimó Tom.

⁷ Njambiyé kelma ñgikwa ne mi yí keló nde, mi njáki nje bë mo pelna Kimó Tom te. A kañma yo nye mi ne nje ñgungudye ne yi kelé mësay ke yotu mbe ké.

⁸ Yo mi njena momó ke njoka botu be Njambiyé hene. Njambiyé kelma ñgikwa te dëte ne mi nde, yo mi békí mò lëpina Kimó Tom te nye botu bête be yeti Beyuden baka, né mi kë pel kpasa budya mëyasi hene te yi diyé ke yi Krist ké nye bo. Bomo ti yaka biye to mëyasi mëte kumó njena na.

⁹ Njambiyé kelma sendi ñgikwa ne mi dëte, né mi paniye puyé nye bómó hene lëpo nda yi nye ta keló yí tonje ne yasi te yi nye ma sôdyukwe mbombu ne bo ké. Njombu yaña mësew mësew Njambiyé te ε kusuma mëyasi hene kó sôdyá kimó yasi te kë moy temó ne.

¹⁰ A kelma dëte, né bejaki nè bekum ban be diyé ke kwey baka nje kwá ne nje njóñ botu bête be tike temó ke yi Kumande Yesus baka yí duwé nò nde, dyano Njambiyé ne menje budfyate.

¹¹ Njambiyé kelma dëte bëngwé yasi te yi nye kikima kombile njombu yaña mësew mësew. A kelma yo ne nje Krist Yesus te Nyanqwé Kumande wusu.

¹² Sine be Krist Yesus sañguate. Wuse ke tikó sendi temó ke yené. Yo dëte yi wuse yakama kë lale ndana ke këki Njambiyé ne bibina temó

kinε gwe wɔ yaŋa na.

¹³ Dete tiso, yotu yun t̄i teki kεto mεbōne mεte yi mi saŋgwā nō kεto yun kē na. Ma mεbōne mεte ta kpalō kamε wunε kelɔ nde, wunε b̄eki nε mεluksa.

¹⁴ Yo kεto te yite yi mi kε kusε mεbōne kε mbōmbu Da.

¹⁵ Botu bε kandɔ dγyεnε, yite nde, baka bε kε kwey n̄e baka bε kε mεnεti jōŋnaŋgwε kεto ne saŋgwε wan.

¹⁶ Mi ŋgwétaŋgwε dεte ne Da nde, a kēl nde, Sisiŋ ne kombila nyε wunε nyangwε deti kε temo bεngwε nyangwε mεluksa mεnε.

¹⁷ Mi ŋgwétaŋgwε sendi nde, *Krist dγy kε mɔy mεtemo mun kē nō mbōmbu, kεto wunε ke tiko temo kε yene. Mi ŋgwétaŋgwε sendi dεte, nε mεkwadysa mεte yi wunε kwadysa tandε yun kē lo mεgata, nε yo bε nε ŋgbik nda tū te yi mεkol mεte bε jelname.

¹⁸ Dete, wúnε bōmō hεnε bε wokuna ndi ne Njambiyε baka ta bε nε deti te yi duwε nde, mεkwadysa mεte yi Krist nō kē gba nyangwεtε budysate, njànjo mɔy te n̄e sεwɔ te n̄e dīmɔ te bū dɔ te kinε njena na.

¹⁹ Mi ŋgwétaŋgwε dεte, nε wunε duwε nε mεkwadysa mε Krist yi kwaŋma dγyano hεnε, nε mεtemo mun tondu nε budysa mεyasi mε Njambiyε hεnε kē nō mbōmbu nda yi nyε bε tondunate nε budysa mεyasi hεnε kumɔ njena kē.

²⁰ Ma Njambiyε yakama kelɔ mεyasi hεnε laŋsa yike yi wuse diyε nyε n̄e yi wuse take taka kē nε nje ŋgunjudyε nε yi kele mεsay kε temo su kē.

²¹ Sine njɔŋ botu hεnε bε tike temo kε yi Krist Yesus baka sōmbila nyε, kεto sine bε Krist Yesus saŋgwate. Wuse kēl dεte yaka nε mεŋgimɔ hεnε kumɔ kpo nε kpo, *amen.

4

Wuse dγy saŋgwate

¹ Dete, mi mɔ jɔbɔ kεto Nyaŋgwε Kumande kε kombile lεpɔ ndana

nyε wunε nde: Wunε jōŋnaŋgwε kelɔ mεyasi yaka ne yi Njambiyε jebama ne wunε kē.

² Wunε jōŋnaŋgwε dεte ne pidya yotu kε mεnε hεnε, joŋna ne te, gbiɔ sendi bεsɔ. Baka dīsimangwε bεsɔ ne temo te yi mεkwadysa.

³ Wunε sāŋ nje te yi dγyɔ saŋgwate kε nō mbōmbu nda yi Kimɔ Sisiŋ sima saŋgwε wunε kē. Kimɔ Sisiŋ te kε kelɔ nde, wunε jōŋnaŋgwε ne te tandε yun, nε wunε dγy saŋgwate kε nō mbōmbu.

⁴ Yotu *Krist ndi wεtε ne wεtε. Kimɔ Sisiŋ ndi sendi wεtε ne wεtε. Yo ndi sendi dεte komε Njambiyε jebama wunε njesε kε yene kē. A jebama wunε, nε wunε bε ndi ne biñina temo kε yasi wεtε ne wεtε.

⁵ Wuse ndi ne Nyaŋgwε Kumande wεtε ne wεtε. Tikina temo te yi wuse tike kε yi Njambiyε kē ndi wεtε ne wεtε. Sendi, tɔpuna bōmō te yi bo tɔpε kε mōrɔku kē ndi wεtε ne wεtε.

⁶ Njambiyε ndi wεtε ne wεtε. Nyε saŋgwε ne bōmō hεnε. A kε namɔ bōmō hεnε. A kēl mεsay mεnε kε yotu bōmō hεnε. A sendi kε yi bōmō hεnε.

⁷ Ma yasi wεtε, kε njoka su, Njambiyε nya mumɔ hεnε misi mεsay te yene bεngwε yasi te yi Krist kwadysa nyε mumɔ hεnε kē.

⁸ Yo dεte nda yi mεkana mε Njambiyε lεpε nde: <A bεndima kε ne mbj kε kwey. A biyma bebala kwā nō. A kabima sendi mεyasi nyε bōmō.>

⁹ Ma ŋge bε nde, a bεndima kε ne mbj kε kwey, 'yite ti tεdysa ka nde, a paŋma piyε kumɔ kε mεnεti kε gba njɔ na?

¹⁰ Mɔ te ε piya kɔ, yo ndi sendi nyε ε bεndima ne mbj laŋsa dγyobɔ, na tonje mεyasi mε mbokɔ hεnε ne mεkombila.

¹¹ Yo nyε nyε baŋa say nde, bo b̄eki botu bε tomun bεnε, nyε baŋa say botu bε punja mεlepi mε Njambiyε, nyε baŋa say pelna Kimɔ Tom. A nya sendi baŋa say bakidysa botu bε Njambiyε n̄e say tedysa yan

mεlεpi mεnε.

¹² A kél dete, né botu bete be wokuna ndi ne Njambiyé baka bε nε dεti te yi keló mesay, né njɔj botu bete be tike temo ke yi Krist baka dɔku dɔkɔ kε nɔ mbɔmbu.

¹³ Njɔj botu bete ta dɔkɔ dɔkɔ dete kumɔ nde, wuse hεnε njâki nje bε saŋgwate ke tikina temo te yi wuse tike ke yi Yesus te Mɔnɔ Njambiyé kε nè ke duwɑ ne kimɔte. Dete, wuse ta ɔngbi, bε nda goto bɔmɔ, bε sendi tondunate ke mεnje hεnε nda Krist.

¹⁴ Dete, wuse tì bε se nda gbeia bɔnosikε yí jaye tedya yasi hεnε te yi bɔmɔ yakama tedye wuse yí kε kaka, kε kaka nda njoy te yi pupo wumbidye kε na. Botu bete be diki pεsɔ moy yí sebile ne bεsɔ dete baka tì bε ne dεti te yi jatidye wuse ke beya nje keló ne wuse dete na.

¹⁵ Ndi nde, ɔnge wuse lεpε ndi gbakasi ne mekwadysa ke moyte, yite wuse ta dɔkɔ dɔkɔ ke dīyɔ te yi wuse dīyε saŋgwate sine be Krist kε ke mεnje hεnε. Yo nyε, Krist bε to ke njoka njɔj botu bete be tike temo ke yene baka.

¹⁶ Yo nyε to kεndε ne ndiŋgεlε yotu hεnε. Ke yotu te, mesisɔ ke jaŋgwε medoku me yotu hεnε jeliyε yo ne ɔngbaŋtì. Doku yotu hεnε ke keló say te yene yí kamε ne bεsɔ bεnɔgwε dεti te yi nyε nɔ kε. Dete, ndiŋgεlε yotu hεnε ta kε mbɔmbu dɔkɔ dɔkɔ ne nje mekwadysa.

Kasi njombu joŋgwε nè jɔnja joŋgwε

sine be Krist

¹⁷ Ma dete, wunε wôku yasi te yi mi kombile lεpɔ ne saŋsaŋ nyε wunε ke dīnɔ Nyan gwε Kumande wusu kε. Yo nde: Wunε tì joŋnaŋgwε se nda yi botu bete be yeti ke duwε Njambiyé joŋna nɔ kε na. Meyasi mεte yi bo diki take kε kine kpasa yanja ke moyte na.

¹⁸ Yo nde, dyanɔ dyan sima dīmbiyε, yitil kpalma ɔngagile yo. Bo kine mɔnɔ yanja ne mbet ke moy

kpasa joŋgwε te yi Njambiyé nyε botu bεnε kε na, keto bo yeti ke duwε nje Njambiyé na. Bo yeti ke duwε nje Njambiyé dete na, keto mεtemɔ man dεke ne keskere.

¹⁹ Yo mε dεke ne kpintin. Dete, ε bo nyε bɔ ke sap sap joŋgwε yí nyε ne to ne pitik ke kelna kwalɔ mεkele me mεmi wete wete kε nɔ.

²⁰ Ma duwɑ *Krist te yi wunε jekima yun yí duwε ne nyε kε tì bε dete na.

²¹ Wunε kombila wokɔ kasi Krist gbatε, wunε botu bete be dīyε saŋgwate ne nyε baka. Bo tédya wunε mεyasi bεnɔgwε gbakasi te yi dīyε ke yi Yesus kε.

²² Yo nde, wunε tìki beya njombu joŋgwε te yi wunε bɔ nɔ ne mbɔmbu kε nda yi mumɔ sɔrε ne jεgbε jεgbε lambɔ ke yotu lj kε. Beya mεwoθɔ mε njombu joŋgwε te yite yi wunε bɔ nɔ kε sébila mumɔ kε nɔ ke nje te yi nyε ta yambile kete.

²³ Ma dete, wunε tìki nde, Njambiyé sénji metake nè mεtemɔ mun hεnε.

²⁴ Wunε kpál nje joŋna ndana nda jɔnja mɔ te yi Njambiyé ne ɔnguru wεnε kusuma, na boŋna ne nyε. Jɔnja mɔ te ke joŋna ne ɔngbeŋ ke mbɔmbu wεnε, bakidye sendi yotu pupunate ke mbɔmbu wεnε. Yo gbakasi te yi dīyε ke yi Njambiyé kε kelε nde, a jōŋnaŋgwε dete.

²⁵ Nda yo dete kε, wunε tìki ja. Mumɔ hεnε lεpi ndi gbakasi nyε jakɔsɔ, keto wuse hεnε saŋgwate nda medoku me kiya yotu wεtε.

²⁶ ɔnge wunε woke ɔngambi ne mumɔ, kρε, wunε tì kel yiŋa beya yasi na. Kwana temo te tì kum bekoko ne te na.

²⁷ Wunε tì nyεki *Kum beya mεkele nje te yi bafye wunε na.

²⁸ Mɔ te ε dīkima guɓɔ kwey kɔ tì kεn se mbɔmbu guɓɔ na. Yasi wεtε, a kpál kelɔ mεsay kimɔte ne mεbɔ mεnε wɔndo biriki, na nje bε nε yiŋa yasi te yi nyε yakama kabɔ nyε botu bε ɔngwεtε.

²⁹ Yiŋa beya lεpi wεtε ne wεtε

tí pundu ke numbu yun na. Yasi wete, ne lèpi ndi yiña kimò mèlepi mète yi yakama kame bësö ke téri te yi bo ciye kete ké kelò nde, bo dòku dòkò ke nje Njambiyé kè no mbombu. Wuné lèpi ndi njel mèlepi mète yite, dete yo ta nyé mèkombila nyé botu bête be woké yo baka.

³⁰ Wuné tí kel yasi te yi ta nyé Kimò Sisiñ Njambiyé d'fuku na. Kimò Sisiñ te, yo yó te yi Njambiyé kwetima ke yotu yun yí ladye ne yeso te yi nyé ta sidye ne joñgwa botu bëne ké.

³¹ Beya pekeke metake nè joñjoñ temo nè ñgambi nè hoyahoya mèlombò nè mendoy, wuné fiki yo, tikò sendi kwalò beya mèkele hëne ke njoka yun.

³² Wuné bëki kimò bòmò yí kelò kimò yasi ne bësö, gwe sendi ñgwete bësö. Baka fiki bësö ne ñgwete nda yi Njambiyé tikima sendi wuné ne ñgwete, kete yasi te yi *Krist kelma kete yun ké.

5

Wuse jôñnañgwé ke moy mejasí

¹ 'Ma ndana, wuné yeti me ka bòncò be Njambiyé na? 'Wuné yeti sɔñ temo ne na? Ma dete, wuné kél meyasi nda yi Njambiyé kele ké.

² Wuné jôñnañgwé ne mèkwadysa ke temo nda yi *Krist kwadysa sendi ne wuse ké. A nya yotu ne ne ñguru wene yí joñgwé ne wuse. A kelma dete nda yi mumò kañe ne yiña yasi nyé Njambiyé ké, nda nyamò te yi bo kile ñgiñ ne kelò ne sadaka nyé nyé. Kañna yotu te yi Krist kañma dete nyé Njambiyé ké, yo nda kimò lòbinda te yi bo lodys nyé nyé.

³ Ma dete, nda yi wuné me wokuna ndi ne Njambiyé ké, kasi kelna mewanja nè kwalò mèkele me mèmi hëne, ho kasi nyena temo ke meyasi tí wokunañgwé ko ne mbet ke mèsimò mun na.

⁴ Yeti kimòte nde, yiña lepi janji nè lepi abalmba nè yiña beya lepi mèkòka pùndu ke numbu yun na,

keto yite ti yaka ne botu be Njambiyé na. Yasi wete, lepi te yi kpâl pundu ke numbu yun bëki ndi yiké yi nyé Njambiyé wosoko.

⁵ Wuné dûkwé gba nde, botu be kelna mewanja nè botu be kelna mèkele me mèmi, ko mumò wete ne wete ke njoka botu bënori tí be ne meyasi mète yi Njambiyé bakidye tike botu bëne ke *Kandò dyené bëne Krist na. Dete sendi, botu be nyena temo ke meyasi, yite nde, botu bête be kané yiña yasi tikò Njambiyé baka, ko mumò wete ne wete ke njoka yan tí be ne meyasi mète yi Njambiyé bakidye tike botu bëne mate na.

⁶ Mumò tí sebila wuné ne yiña lem mèlepi na. Yo kelna meyasi dete kelè nde, ñgambi Njambiyé bâl ke to botu bête be kelè da mètò sungwé ne nyé baka.

⁷ Dete, wuné tí gbam kol wúné botu bête na.

⁸ Kete ne mbombu wuné bâ yitil. Ma ndana wuné me mejasí, keto wúné be Nyangwé Kumande wusu me sangwate. Dete, wuné jôñnañgwé nda botu bête be me mejasí.

⁹ Wuné kél dete, keto mejasí kél nde, mumò kél kwalò kimò yasi hëne, kelò yasi hëne ne ñgben, kelò sendi nde, mumò lèpi gbakasi ke meyasi hëne.

¹⁰ Ma wuné jôñnañgwé ndana dete yí nembe meyasi, duwe yiké yi nyé Nyangwé Kumande mesosa.

¹¹ Wuné tí nyeki bò ke kelna mèkele me yitil wúné botu bête be kelè yo baka na. Mèkele mète ti nyéki yiña kimò yasi na. Yasi wete, wuné kpâl gbasò yo ke puyé ne ñgway.

¹² Keto meyasi mète yi bo kele kë so ké gba yasi njòn. Ko yeti yasi te yi mumò yakama bòbè lepo na.

¹³ Ma ñge yo si pundi hëne ke puyé dete ké, o bëña, mumò ke nje duwe mèngbonjolo mète yey,

¹⁴ keto yasi hëne te yi mejasí punjé ke puyé, yite me mejasí. Yo nda yi

mékana më Njambiyé lëre nde: <Wë mò te ε ke jako kò jemkwé, tema ke njoka bëmuñ, né mejasí më *Krist pan ke jongwé díyó.>

15 Dete, wuné kômbila díyó ne sçso bënjé nda yi wuné jongna no ké. Wuné tî jongnañgwé nda bëlema. Yasi wëte, wuné jongnañgwé nda botu bëte be ne dýano.

16 Dete, ñgimò hëne te yi dýa wuné nde, wuné kél yiña yasi, wuné nyéki bo kète kiné dímbidye ñgimóna, këto mëtu mëte yi wusé díyé kète ndana ké bëyate.

17 Dete, wuné tî ndembí na, yasi wëte, wuné kpâl sâ njé te yi duwé yasi te yi Nyañgwé Kumande kwadysé ké.

18 Wuné tî gwaki mënjam na, këto yo ke bekidyé wuné. Yasi wëte, wuné sâñ nde, Kimò Sisiñ tònou ke temò yun.

19 Yite baka ta nyé bësó deti ne njé jembina besom te yi luksa Njambiyé nè njé yiña mëjambi mëte yi sombile ne nyé ho ne njé mëjambi mëte yi Kimò Sisiñ ta nyé wuné deti te yi jembo ké. Yite wuné ta jembina yi bësé ne Nyañgwé Kumande wusu ne temò yun hëne.

20 Ñge Kimò Sisiñ tondé mëtemò mun dëte, yite wuné ta nyé Da Njambiyé wosoko mëngimò hëne, ke meyasi hëne, ke díni Nyañgwé Kumande wusu Krist.

21 Yite baka ta tekwe to sungwé ne bësó, këto wuné ke jësó Krist.

Jongwé botu be Njambiyé

ke moy tu dyan

22 Wuné bomari, nyari hëne têkwe to sungwé ne njom yí tedye nde, wuné ke wokuna ne Nyañgwé Kumande.

23 Wuné kél dëte, këto yo mbam díyé ne nyari nda yi *Krist díyé ne njøj botu bëte be tike temò ke yene ké. Njøj botu bëte gba yotu ne, yo nyé jongwé bo.

24 Ma nyari hëne têkwe to sungwé ne njom ke meyasi hëne nda yi njøj

botu bëte be tike temò ke yi Krist wokuna ne nyé ké.

25 Wuné bembam, mbam hëne kwâdyikwé nyari wene nda yi *Krist kwadysá ne njøj botu bëte be tike temò ke yene yí nyé jongwé dýené ne njuru wene këto yan ké.

26 A kelma dëte, né bo wokuna ndi ne nyé nyepo. Yite a pañma pa pupudye bo ne mòròku nè mëlepi mëne sendi.

27 A kelma dëte, né njøj botu bëte nje tem ke mbombu wene kimò yaña ne bëngénjéj kiné mòno mëmi ho mbulma sal ho yiña mòno bëya yaña dëte na. Yasi wëte, a kelma dëte, né bo wokunañgwé ndi ne nyé nyepo kiné yiña mòno mëjósó ke mbombu wene na.

28 Dete sendi, mbam hëne kwâdyikwé nyari wene nda ñgbak ñgbak yotu ne. Yo nde, mò te ε kwadysé nyari wene, mò te ke kwadysé yotu ne ne njuru wene.

29 Këto ko mumò wëte ne wëte tî pa bëno yotu ne mbaña yeso na. Yasi wëte, a dál yo bakidyé yo kimòte nda yi Krist kele sendi dëte sungwé ne njøj botu bëte be tike temò ke yene ké.

30 A kél dëte, këto wusé mëdoku më yotu ne.

31 Yo nda yi Njambiyé lëpima nde: <Dete, mbam ta tiko sañgwé bëne nyangwé jongna bëne nyari nda kol bëne jon. Bo hëne yiba ta kpalo njé ñe ndi mbundo wëte.›

32 Yasi ke yi Njambiyé lëpima ké, yo ba sôdyate ne mbombu. Yo gba nyangwé yasi. Mi lépi yo waka yí tedye ne njoka Krist bëne njøj botu bëte be tike temò ke yene baka.

33 Ma dëte sendi, wuné bembam, mbam hëne kwâdyikwé nyari wene nda yotu ne. Sendi, nyari jësi njøj wene.

6

1 Wuné bënosiké, wuné wôkunañgwé ne botu bëte be jama wuné baka, këto yo kimòte nde, botu bëte be më sañgwate bëne be Nyañgwé Kumande baka kél dëte.

² Wete mboŋga Njambiyé lápi nde: <Jesus soŋgwé béné nyɔŋgwé.> Ke njoka memboŋga mète yi Njambiyé tembidya, kpo sendi yin̄a yasi dokidye kete, yókó bosate.

³ A kpoma nde: <Ngé wé kelé dete, wé ta bé ne mesosa, wé má joŋna sendi kikwé ke meneti maka.>

⁴ Ma wuné bésaŋgwé ne bénó, wuné tí kel yasi te yi ta kwadye temo bénó bun na. Yasi wete, wuné dòkwé bo ne nje tedya yan mebóné yí kité ne bo ne nje nambina meto man. Wuné kél dete nda yi Nyāngwé Kumande kwadyé ké.

⁵ Wuné bebala, wuné wókunaŋgwé ne botu bete be diye ne wuné ke meneti maka baka. Wuné kám̄bi bo ñgwan̄gwá. Wuné kél dete ne temo yun héné yí tedye nde, wuné ke wokuna ne *Krist.

⁶ Wuné tí kel ndi dete keto bo ke koŋ yun ke pemo wuné na. Wuné tí kel ndi dete, né bomo bé ne mesosa ne wuné na. Yasi wete, wuné kél dete yí tedye nde, wuné bebala be Krist be kelé yasi te yi Njambiyé kwadyé ké ne temo yan héné.

⁷ Dete, wuné kél mesay nyé bo ne kimó temo nda wuné kél nyé Nyāngwé Kumande, yeti nyé bomo ná.

⁸ Ma wuné dòkwé nde, mumó héné, ko bala ko mó te ε ti bala kó, Nyāngwé Kumande ta nyé mumó yasi bengwé kimó mekele mené.

⁹ Ma wuné botu bete be diye ne bebala baka, wuné kél sendi dete ne bebala bun. Wuné tíki ñgaliya misi sun̄gwé ne bo, keto wuné ke duwé nde, mó te ε diye ne bo, diye sendi ne wuné kó, pélé dyobó. A yeti ke gwe mbéri misi me mumó na.

Mejole medyambi mète yi Njambiyé

nyé wuse ké

¹⁰ Yí sidye nō, wuné bón deti ke mebó me Nyāngwé Kumande nè ke nyāngwé ñguŋgudye ne.

¹¹ Wuné bía mejole me dyambi héné te yi Njambiyé nyé wuné ké

jeliyé, né wuné bé ne deti te yi diyo ne ñgbingim komé *Kum býa mekele ta nje ne membóle mené ké.

¹² Keto dyambi te yi wuse lú ké, wuse ti lón ne gbela botu be membundó na, yasi wete, wuse lón dyambi te sun̄gwé ne býa mesisín béné bekum ban nè nyāngwé bekum ban be name mbokó te yi yitil yi ke meneti maka ké. Wuse lón dyambi te sun̄gwé ne býa meyasi héné te yi ne nyāngwé deti yi diye ke kwey ké.

¹³ Ma nda yo dete ké, wuné bía mejole me dyambi héné te yi Njambiyé nyé wuné ké jeliyé, né wuné bé ne deti te yi sumó kol komé býa yeso ta dyá ké. Dete, wuné ta ké mbombu diyo ne ñgbingim komé wuné ta laŋsa kumó njena ké.

¹⁴ Wuné diy ne ñgbingim. Wuné lèpi ndi gbakasi. Yo békí nda kanda te yi mumó susule ke jon ne ké. Wuné kél meyasi héné ne ñgben̄ ké joŋgwé dyun. Yo békí nda lambo sumba te yi mumó leŋe ké no dyambi ké.

¹⁵ Wuné nyékí sosu ke pelna Kimó Tom te yi nyé mumó tete ké. Yo nda menakala mète yi mumó leŋe kendo no ké.

¹⁶ Ké meyasi héné, wuné tíki temo ke yi *Krist. Yo nda ñguñbó te yi wuné biye yí dímó ne bulam bulam mekó me ndolo héné te yi *Mó býa mekele lú ne dyambi ké.

¹⁷ Wuné bía joŋgwé te yi Njambiyé nya wuné ké. Yo nda guka sumba te yi mumó pete ne to ké no dyambi ké, bý sendi melepi mené nda kafa te yi Kimó Sisiŋ nyé wuné ké.

¹⁸ Wuné ñgwétaŋgwé ne Njambiyé meŋgimó héné, keló kwaló meŋgwéta nè kwaló mejaba héné ne deti te yi Kimó Sisiŋ. Wuné tí yaki na, wuné kén ndi mbombu yí ñgwéta ne Njambiyé dete meŋgimó héné kiné kató na. Wuné ñgwétaŋgwé sendi keto botu be Njambiyé héné,

19 jekɔ kwɑ kwaŋgɔ kɛto mbɛ, né Njambiyɛ nyɛ mi ləpi te yi mi yâkaŋgwɛ ləpɔ komɛ mi kwadyɛ tapita ké, né mi lepina nɛ saŋsaŋ kinɛ wɔ na yí tedye nɛ yasi te yi ma békì sɔdyate nɛ mbɔmbu kɛ kasi Kimɔ Tom ké.

20 Mi mɔ bɔŋna Kimɔ Tom te kɛ pele, ko békɔ nde, mi ndana wotunate nɛ kɔl sumba kɛ tū jɛbɔ. Wunɛ ŋgwêtaŋgwɛ nɛ Njambiyɛ, né mi ləpi yo nɛ saŋsaŋ kinɛ wɔ na nda yi mi yâkaŋgwɛ kelɔ ké.

Pol ke nyɛnɔ botu be Efes

21 Mi kɛ kwadyɛ nde, wunɛ sendi, wunɛ dûkwɛ yasi te yi kwaŋna kɛ kasi mbɛ nè yasi te yi mi kelɛ ndana ké. Wunɛ ta wokɔ yo hene kɛ numbu maŋ wusu Tisik, sɔŋ temɔ su. Nyɛ mɔ mɛsay me Nyaŋgwɛ Kumande. A nya sosu nɛ hene kɛ mɛsay mɛte.

22 Mi jéki tomɔ nyɛ kɛnje, na kɛ ləpi təri su nyɛ wunɛ, nyɛ sendi wunɛ c̄eti kɛ temɔ.

23 Da Njambiyɛ nɛ Kumande Yesus Krist nyéki bemaŋ busu tete nè mekwadya kɛ temɔ, kelɔ sendi nde, bo fiki temɔ kɛ yi Da kɛ nɔ mbɔmbu.

24 Njambiyɛ kɛl ŋgikwa nɛ bomo hene be kwadyɛ Nyaŋgwɛ Kumande wusu Yesus Krist kinɛ njena baka.

Μεκана мете yi Pol кетима кенже боту бе Filipi

Yo Pol, mō tomun Yesus Krist kete mēkana mēte yōkō, yite a kē jōbō kē Rom.

Nyaŋgwé to ləpi, yo nyēna wosoko nyē bekriten bête be Filipi kē mēkamna mēte yi bo kelma nē nyē kē. Pol kē kwadye tedye nyē bo nde, a kē kwadye bo. A jéki ləpō kasi mēsosa, ləpō sendi nde, kriten, yo mo te ε laŋsa kpo nē kpo kē joŋgwé dyenē bēnē Krist.

Wuse yakama baka mēkana maka kē nyaŋgwé mēŋgabiye yini:

1. Joŋgwé kriten, yo Krist, ko kē moy mēbōne nē mēsosa (kumte 1).
2. Kriten jōŋnaŋgwé kelō mēsay nē pidya yotu nda Krist (kumte 2).
3. Kriten tīki ndi temō kē yi Krist bē nē bibina temō hēnē ndi kē yene nyērō (kumte 3).
4. Deti kriten, yo Krist. Krist pēlē yene ko kē moy mēbōne (kumte 4).

¹ Yo mi Pol sinē Timōte, wuse bēbala bē Krist Yesus. Wuse kē kētō mēkana maka kēnje botu bē Njambiyē hēnē bē diyē saŋgwate bēnē bē Krist Yesus kē Filipi baka. Wuse kētī kēnje sendi betomba bête bē kēndē nē botu bête baka, kētō kēnje sendi bediyakere.

² Njambiyē Saŋgwé wusu nē Kūmande Yesus Krist kēl ngikwa nē wune, nyē sendi wune tēte.

Pol ke ḥyweta ne Njambiyē

kēto bekriten bē Filipi

³ Mi kē nyē Njambiyē wombē wosoko kēto yun kē mēŋgimō hēnē te yi mi take wune kē.

⁴ Mēŋgimō hēnē te yi mi ḥyweta nē Njambiyē kēto yun hēnē kē, mi kēl yo nē nyaŋgwé mēsosa kē temō,

⁵ kēto wune kamma mi kē say pelna Kimō Tom te yi mi kelē kē kande kē yesō te yi mi kandima nē pelnate nyē wune kumō ndi ndana.

⁶ Mi kē kombile duwē nde, Njambiyē mō te ε kandima kelna kimō mēsay kē mētemō mun kō ta kē mbōmbu sidye yo kumō kē *Yesō Krist Yesus.

⁷ Yo gba kimōte nde, mi bēki nē njel kimō metake nda yite suŋgwé nē wune hēnē, kēto mi kē take wune tu nē yesō kē temō mbe, kēto wune hēnē nē ḥgabiyē kē kimō yasi te yi Njambiyē kelma nē mi kē, ko kē diyō jōbō nda yi mi diyē ndana kētē kē, ko kē ḥgimō te yi mi temē kē mbōmbu botu bē pēsina jōsi yí jōse ləpi kēto Kimō Tom yí tedye nde, yo gbakasi kē.

⁸ Njambiyē kē duwē nde, mi lēpi gbakasi kome mi lēpe nde, mi kē kwadye wune hēnē kumō kē moy temō mbe nda yi Krist Yesus kwadya nē wuse kē.

⁹ Yasi te yi mi diyē Njambiyē kē mēŋgwēta mēmbē kē, yo nde, mēkwadya mēte yi wune bē nō kē dōku dōkō kwā to te kē duwā yasi nē kē nembina mēyasi kumō njena.

¹⁰ A kēl dēte, nē wune bē nē deti te yi nembē mēyasi yí tōke kpasa mēyasi. Dete, wune tī bē nē mējōsō ho nē mendeya kē mbōmbu wene kē *Yesō te yi Krist Yesus ta basidye nje kē na.

¹¹ Yesus Krist ta nyē wune dēti te yi kelō kwalō mēkele hēnē te yi nē ḥgbēj kē nō mbōmbu, nē bōmo lukse Njambiyē sombile nyē kēto te yite.

Joŋgwé Pol, yo Krist

¹² Wune njōj, ndana mi kē kwadye nde, wune dūkwē gbate nde, yasi te yi mi saŋgwama nō kē kpalma kelō nde, Kimō Tom nyānjaŋgwē kē nō mbōmbu.

¹³ Dete, kē mbey jōsi kē tū kūmande nē kē mēmbey hēnē, bōmo njā kombile duwē nde, bo nyēki mi kē jōbō kēto *Krist.

¹⁴ Bibina temo te yi sulɔ bemaŋ busu ɓaq nɔ ke yi Nyangwε Kumande wusu kέ njə dɔkɔ dɔkɔ kwə yi mbɔmbu, keto bo bɛnja nde, mi me ke jɔbɔ. Yo kelma ndana nde, bo bɛki ne deti te yi pele mɛlɛpi me Njambiyε kwə yi mbɔmbu kinε wɔ na.

¹⁵ Yo gbate nde, baŋa ke njoka yan péla kasi Krist, keto bo ne beya temo sungwε ne mi yí kusɔ sendi metando ke njoka su. Yasi wete, baŋa kél yan yo ne kimɔ temo.

¹⁶ Ma baka be kelε ne kimɔ temo baka kél dete, keto bo ne temo te yi mɛkwadysa, keto bo duwə nde, yo Njambiyε nyε mi mɛsay mɛte, né mi kambidysa ne Kimɔ Tom ke mbɔmbu ɓomɔ.

¹⁷ Ma bari péla sendi yan Kimɔ Tom Krist yí lụ dyambi ne mi, né bo kel ndi yasi te yi bɛnje bo kέ. Ke yite, metake man yeti ne ɿgbən na. Bo sáŋ nje te yi dokidye yiŋa mɛbɔnε ke to te yike yi mi saŋwa nɔ ndana ke jɔbɔ kέ.

¹⁸ Ma yo ke kelɔ mi ɿge? Siya te ndi nde, bo lɛpi kasi Krist. Ko bo kél ne yiŋa beya metake ke moyte, ko bo kél ne gbakasi, yo ndi pelna kasi Krist te yite yi nyε mi mɛsosa. Yo ta nyε ndi gba mi mɛsosa kɛ nɔ mbɔmbu.

¹⁹ Mi lépi dete, keto mi duwə nde, mɛyasi menɔri hɛnε ta kpalɔ kelɔ nde, mi jɔŋ, keto wunε ke ɿgwɛta ne Njambiyε keto mbe. Sendi, Sisiŋ Yesus Krist ke kame mi.

²⁰ Ma mi ke kwadysa ne temo mbe hɛnε, be sendi ne bibina temo nde, kinε yaŋa wete ne wete ke njoka te yakama kelɔ nde, mi bɛki ne njɔn na. Yasi wete, mi góru nde, ko ndana ko kpo ne kpo, mi tɛdya gbate ke ndingele ɿongwε dyembε nde, Krist gba nyangwε. Mi tɛdya dete ko ne nje ɿongwε ko ne nje sɔŋ.

²¹ Keto ke yembε, ɿongwε dyembε, yo Krist. Sendi, ɿge mi gwe, yite gba kimɔte ke yembε.

²² Ma ɿge mi kɛ ndi mbɔmbu yí joŋna ke meneti maka, mi yakama

kɛ sendi mbɔmbu yí kelɔ yiŋa yasi te yi yakama kame ɓesɔ. Dete, mi yeti ke duwε se nje te yi mi yâkaŋwε tɔke kέ na.

²³ Mi ndana ke njoka mɛyasi maka yiňa yi ke danda mi. Mi ke góro lekwε tiko ɿongwε te yike kɛ dify sine Krist. Mi bénja nde, yo yite jekε be kimɔte kwə yiri.

²⁴ Ko dete, keto yun, mi tákā nde, yasi te yi yakama laj be kimɔte ke njokate, yo nde, mi kén mbɔmbu yí pa joŋna ke meneti maka.

²⁵ Ma mi ke kombile duwε gbate gbate nde, mi ta dify kwə joŋna sendi sine wunε hɛnε, né mi kam wunε, né wunε dɔku dɔkɔ kɛ nɔ mbɔmbu ke tikina temo te yi wunε tike ke yi Kumande Yesus kέ, be sendi ne mɛsosa kete.

²⁶ Dete, komε mi ta kala nje ke yun kέ, yo ta kelɔ nde, wunε bɛki ne kale te yi be ne mɛsosa keto mbe laŋsa yi mbɔmbu, keto wúne be Krist Yesus saŋguate.

²⁷ Ndi nde, wunε jɔŋnaŋwε kimɔte ke misi me ɓomo nda yi Kimɔ Tom *Krist lere nde, botu be Njambiyε jɔŋnaŋwε dete kέ. Dete, ko nde, mi njaki nje bɛnje wunε, ko nde, mi t̄i nje na, mi wôku ndi nde, wunε ke dify saŋguate ne ɿgbik, be ndi ne kiya to yasi te yi kelɔ. Mi wôku sendi nde, wunε ke dify temo wete, kelɔ mɛsay wɔndɔ biriki, keto tikina temo te yi Kimɔ Tom lere kέ, né kasi te nyanja ke mɛmbey hɛnε.

²⁸ Ko wunε t̄i gwaki wɔ yaŋa ke yasi te yi botu bɛte be lụ dyambi sungwε ne wunε kelɔ ne wunε kέ na. Ke wunε sumε kol dete, yite ke tedya nde, bo ta yambil. Ma ke yun, yo tédyia nde, Njambiyε ta ɿongwε wunε.

²⁹ A kél dete ne wunε keto Krist. Njambiyε kelma ɿgikwa ne wunε dete, yeti ndi nde, wunε ke tiko temo ke yi Krist siye na, yo sendi nde, wunε ke saŋwa ne mɛbɔnε keto ne.

³⁰ Sine wunε ke ɿgbɔ lụ dyambi te ndana. Yo ndi kiya dyambi te yi wunε bɛnja mi ke lụ kwey kέ. Mi

ndi kε kε mbombu yí lü dyambi te ndana nda yi wunε duwā kέ.

2

Wuse pidyikwe moyotu musu

nda Krist

¹ Kome wunε dīyε saŋguate wúnε ɓe *Krist kέ, 'dīyε te yeti kε nyε ka wunε d̄eti kε tem̄ na? 'Mekwadysa m̄ete te yi nyε kwadysε ne wunε kέ yeti kε wedye ka metem̄ mun? 'Wunε ka saŋguate wúnε ɓe Kimo Sisiŋ? 'Wunε ke kwadysa ka tandε yun, gwe sendi ɳgwεtε b̄es̄?

² Nda yo d̄ete kέ, wunε kēl nde, mi b̄eki ne mesosa kum̄ njen̄a. Dete, wunε b̄eki ndi ɳgiŋ w̄etε, kwadysa sendi tandε yun. Wunε b̄eki ndi ne kiya tem̄ w̄etε, ɓe ndi sendi ne metake w̄etε.

³ Wunε t̄i kel yasi ne tem̄ te yi mesuŋjōn̄o na. Wunε t̄i saŋ nde, ɓom̄ lūksa wunε na, yite gb̄elate. Yasi w̄etε, wunε kpâl pidyε moyotu mun yí b̄u b̄es̄ nde, bo kwā wunε.

⁴ Mum̄ t̄i saŋ ndi menyōn̄o m̄ete yenε ne ɳguru wene na. A kpâl s̄a nde, b̄es̄ b̄eki sendi ne menyōn̄o m̄ete yan.

⁵ Wunε jōŋnaŋgwε tandε yun b̄engwε metake m̄ete yi Krist Yesus b̄a nō kέ. Yo nde:

⁶ T̄eri ne b̄a ndi w̄etε b̄ene Njambiyε, ma ko d̄ete, a t̄i kwadysε b̄u t̄eri te yite yí yek̄o ne to ne Njambiyε na.

⁷ Ma ndi nde, nyε ne ɳguru wene kpalma nje wenjile tiko t̄eri te yi nyε b̄a nō kέ kpal̄o nje b̄u t̄eri bala. A nj̄a ɓe nda ɓom̄ h̄ene, ε ɓom̄ h̄ene b̄ene nde, nyε gba mum̄.

⁸ A pidya yotu ne ne ɳguru wene wokuna ne Njambiyε kwā jayε s̄oŋ, ko gba s̄oŋ te yi kroa.

⁹ Yo keto te yite sendi yi Njambiyε b̄endidysa ne nyε kwā to te, nyε sendi nyε kpasa d̄in̄o te yi kwaŋma m̄ed̄in̄o h̄ene,

¹⁰ n̄é meyasi h̄ene te yi dīyε ne joŋ ke dyob̄o n̄é ke meneti n̄é ke nj̄i meneti kuse m̄eb̄oŋ yí jes̄o d̄in̄o Yesus,

¹¹ n̄é mum̄ h̄ene duwε jayε kε mbombu ɓomo nde, Yesus Krist Nyanjgwε Kumande. Dete, bo ta lukse Da Njambiyε.

Say bekritεn

¹² Wunε n̄j̄oŋ, wunε s̄oŋ tem̄ mbe, nda yo d̄ete kέ, wunε wôkunajgwε ndana ne Njambiyε kwā to te, jek̄o kwā kwaŋgo kε ɳgim̄o te yi mi yeti se sine wunε kέ. Wunε d̄ikima wokuna ne nyε kpo ne kpo. Wunε kelma d̄ete ke ɳgim̄o te yi mi d̄ikima dīyε sine wunε kέ. Wunε kēn mbombu nyε sosu yun yí kel̄o meyasi, n̄é wunε joŋgwε ne yotu yun ne ɳguru wun. Wunε kēl d̄ete ne kambina Njambiyε n̄é meŋgwāŋgwε ke mbombu wene.

¹³ Keto yo Njambiyε ne ɳguru wene kele nde, wunε b̄eki ne hel te yi kel̄o yasi te yi nyε ne ɳguru wene kwadysε kέ. Yo nyε sendi nyε wunε d̄eti te yi kel̄o yo.

¹⁴ Wunε kēl meyasi h̄ene kine meŋgb̄ongila kine metand̄o na.

¹⁵ Wunε kēl d̄ete, ma wunε nje ɓe ne mendeya, n̄é wunε ɓe pupunate kine mem̄i nda ɓōn̄o ɓe Njambiyε ɓe kine m̄on̄o yaŋa te yi bo yakama ndeyε na. Wunε ke joŋna ke njoka b̄eya botu b̄ete ɓe ɳgim̄o te yoko ɓe kele yasi kōtute b̄aka. Wunε ke paniye mejası ke njoka botu b̄ete nda yi b̄esis̄ pan̄ nō ke dyob̄o kέ.

¹⁶ Wunε kēl d̄ete yí b̄u Kimo Tom te yi nyε ɓom̄ joŋgwε kέ kέ lepo nyε bo, simande mi ta ɓe ne mesosa keto yun ke *Yes̄o Krist. Mi ta ɓe ne mesosa yes̄o te d̄ete yí duwε nde, sok̄o te yi mi s̄ed̄ya n̄é m̄eb̄one m̄ete yi mi saŋgwama nō kέ t̄i gwe mesenjε na.

¹⁷ Sadaka te yi wunε nyε Njambiyε kέ, yo tikina tem̄ te yi wunε tike kε yene kέ. Nḡe ɓe nde, m̄ekiȳo m̄emb̄e nyânjaŋgwε saŋgwε ne sadaka te, mi ne mesosa. Sine wunε h̄ene ke ɳgb̄o sosa keto te.

¹⁸ Dete, wunε sendi, wunε s̄osanggwε nda mi. Sine wunε ɳgb̄oku sosa.

Kasi Timôte nè Epafrodit

19 Ma mi ne bïbina temo ke yi Kumande Yesus nde, mi ta tomo Timôte ndana kënje wuné. Simande yasi te yi nyé ta yókwé njé yekidye nyé mi ke kasi yun kék ta nyé sendi mi dëti ke temo.

20 Keto kiné mbaña wëte mumo waka nda nyé e ne kiya metake wëte sine nyé, e nyé temo ke kasi yun na.

21 Yo nde, mumo héné sánj ndi njé mekele mete yi bënjé nyé kiné sá yi Yesus Krist na.

22 Wuné ne ñguru wun ke duwé nde, Timôte tedya nde, nyé kimó móno mësay. A kelma mësay më lepina Kimó Tom sine nyé nda yi mónoñké kelé ne mësay bënjé sañgwé kék.

23 Yo nyé yi mi take nde, mi ta tomo nyé nedó kënje wuné. Mi ta njé tomo nyé, ñge mi si kombile duwé yasi te yi bo ta pëso wonga ke kasi lepi mbé kék.

24 Mi ke kombile duwé sendi nde, Nyañgwé Kumande wusu ta nyé mi dëti, né mi ne ñguru wombé kék bënjé wuné nedó.

25 Ma mi bënjéma nde, yo gba kimôte nde, mi tóm mañ mbé Epafrodit yókidye kënje wuné. Sine nyé ke ñgbó keló mësay. Sine nyé ke ñgbó sendi lú dyambi te yi mi lú ke pelna Kimó Tom kék. Wuné tomma nyé njé mi yi njé kame mi ne meyasi mete yi bane mi kék.

26 Ma temo ne bá ne bak bak nde, na bënjé wuné héné ne kókó, keto wuné wokuma kasi kón ne, e yo njangwé nyé budystate.

27 A bá gbate ke kónó, bükwe ndi són. Yasi wëte, Njambiyé gwá ñgwëtë wené. Yeti ndi nyé nyero na, a gwá sendi ñgwëtë wombé, kambo yiña ñgambi më njé dokidye sendi ke to te yi mi nò ndana kék.

28 Dete, mi ke tomo nyé béké béké kënje wuné, né wuné bë ne mësosa te yi bënjé nyé ne kókó, né ñgambi te yi ke temo mbé kék wëy sendi.

29 Ma dëte, wuné bôj nyé ne nyañgwé mësosa nda mañ wun keto

Nyañgwé Kumande wusu. Wuné jési njel bómó nda bëte.

30 Wuné bôj nyé ne mësosa dete, keto a diyma sañgwá ne són keto mësay më *Krist. A dyañgwá yotu ne yí njé kame mi ke numbu yun, keto wuné tí bë ne njé te yi kame mi dëte na.

3

Mumó békí ne ñgbeñ nan?

1 Wuné njój, mi ke lepo sidye nò nde, ke meyasi héné, wuné sôsañgwé, keto wuné be Nyangwé Kumande sañgwate. Mi yeti ke kató yí kala keto kiya meyasi mete yi mi ma kéti ne mbómbu kënje wuné kék na, keto mi bënjéma nde, meyasi mete ta kame wuné, ma wuné më njé sañgwé ne beya yasi.

2 Wuné díy ne sósó ne botu bëte be kelé yasi nda bembije baka. Wuné díy ne sósó ne bo, bo beya botu be mësay. Bo pésinañgwé ndi ke gbéla yotu. Wuné díy ne sósó ne bo.

3 Yo nde, yo gba wuse bë fañ botu bëte be pésinama baka, yeti bo na, keto wuse kél su mësay nyé Njambyé ne njé Kimó Sisiñ ne. Wuse lúksa su yotu, sosa keto Krist Yesus. Sendi, wuse yeti ne bïbina temo ke meyasi mete yi wuse ne ñguru wusu yakama keló kék na.

4 Yasi wëte, mi má kwadyikwé, ma mi nya sendi temo mbé ke meyasi mete. Ñge baña bómó take nde, bo yakama nyé temo yan ke meyasi mete, 'sunçwa ne mi?

5 Mi lépi dëte, keto bo jama mi ya metu yitan jo yitati, e bo pëse mi. Mi móno kandó Isarayel. Mi mbo Beñjamé, móno Behebere ne ñgbak ñgbak. Mi beñgwa mëmboñga më Beyuden wëte wëte, keto mi bá ke njój *Befarisé.

6 Mi nya temo mbé héné ke mësay. Yo bënjama dëte komé mi tedya nyañgwé mëbóné nyé njój botu bëte be tikima temo ke yi Kumande Yesus baka. Mi díkima keló meyasi héné te yi mëmboñga lepe kék. Dete,

mi bā ne ḥgbən̄ kē yite. Kē nje te yi ḫeŋwa məmboŋga məte, mūmō wete ne wete tī bē ne yaŋa te yi ndeyə mi kete na.

⁷ Ma ndana, məyasi mənɔri hēn̄ yi mi dīkima take nde, yo kpasa məyasi məte yi ta kame mi kē, mi mē kpalō ḫeŋe nde, yo hēn̄ gbelate, keto sine *Krist mē saŋgwate.

⁸ Sendi, yeti ndi yite siyə na, mi mē ḫeŋe məyasi hēn̄ ndana dete gbelete kete yasi kē yi kwaŋma məyasi hēn̄ kē. Yo nde, ndana mi mē kē duwə Krist Yesus te Nyāŋwē Kumande wombə kumō njenā. Mi sima lī məyasi mənɔri hēn̄ ne mbul kete ne. Mi mē ḫeŋe məyasi məte hēn̄ nda yasi nyę, né Krist bē wombə.

⁹ Mi mē ḫeŋe məyasi dete, né mi bē saŋgwate ne nyę. Mi yeti ne ḥgbən̄ kē mbōmbu Njambiyə, kete mi kē kelō yasi te yi məmboŋga ləre kē na. Yasi wete, mi ne ḥgbən̄ kē mbōmbu wene, kete mi kē tiko temo kē yi Krist. Yo Njambiyə kele nde, mi njāki nje bē ne ḥgbən̄ kē mbōmbu wene. A kēl dete ne mūmō hēn̄ ε tike temo kē yi Krist kō.

¹⁰ Siya yasi te yi mi góre kē, yo nde, mi dūkwē Krist kē mōy nyāŋwē deti te yi kelma nde, a wōmkwē kē. Mi góru sendi nde, mi bē ŋwətə saŋgwate sine nyę kē məbōne mən̄e, bē sendi nda nyę kē sōj te yi nyę gwā kē.

¹¹ Mi góru sendi dete, simande ko nge ko nge, mi ta womiye komē botu bête be ma gwe ta womiye kē.

¹² Mi yeti kē kwadye ləro nde, mi sima bū məyasi məte yi mi ladye kē na, ho nde, mi sima kelō məyasi hēn̄ kumō njenā na. Mi ndi kē sedye kē no mbōmbu, né mi biy məyasi məte ne sōp yey, kete mi sendi, Krist Yesus biyama mi ne sōp jeliye.

¹³ Wunə njōŋ, mi ne ḥguru wombə yeti kē take nde, mi sima biye məyasi məte na. Siya metake məmbe, yo nde, mi kē leŋsa məyasi

məte yi sima si kwā kē yi sambile ndi misi ḫeŋe ne yasi te yi nje mbōmbu kē.

¹⁴ Mi kē sedye, né mi kum kē njenā sokō mbe, né mi bē ne sol te yi Njambiyə ta nyę wuse komē nyę ta jeba wuse kənje kē dyoňo kē. A ta nyę wuse sol te, kete sine be Krist Yesus saŋgwate.

¹⁵ Dete, wuse hēn̄ bē ma ḥgb̄i kē nje Njambiyə baka, wuse bē ŋwətə kē metake məte yite. Ma ḥge bē nde, kē yiŋa mōn̄ yasi wunə ne yiŋa metake dəle, Njambiyə ta bute dyano dyun, né wunə duwə yo kimôte.

¹⁶ Siya te ndi nde, wuse kē ŋwətə mbōmbu yi kēndō kē nje te yi wuse sima si tōkē kumō ndana kē.

¹⁷ Wunə njōŋ, wunə jōŋnaŋgwē kelō məyasi ndi nda mi. Wunə kāŋa misi ḫeŋe ndi ne botu bête bē joŋna sendi nda yi wunə ḫeŋe kē yotu su kē,

¹⁸ kete budyā bōmō kē joŋna bē ŋwətə wokuna kasi kroa *Krist nyę bō kē dīte. Mi dīkima ləro yo ne kpik kpik nyę wunə. Mi kē ləro yo sendi ndana nyę wunə ne misidye kē misi.

¹⁹ Siyna te yan, yo nde, bo ta yambile, kete Njambiyə te wan, yo nje mōy yan. Bo kē lukse yotu yan kē yasi te yi nyę mūmō njōn kē. Bo nyēki sosu yan ndi kē məyasi mē mən̄eti maka.

²⁰ Ma kē bē wuse, dyā te yusu, yo pēlē dyoňo. Wuse kē ladye nde, Nyāŋwē Kumande wusu Yesus Krist, mō te ε joŋgwē wuse kō ta kala wule mate nje.

²¹ A ta yeŋsa bōru məyotu musu nde, yo bōŋnaŋgwē ne yotu ne yi ne meluksa kē. A ta kelō dete ne nyāŋgwē deti te yi kelē nde, a nām məyasi hēn̄ kē.

4

¹ Wunə njōŋ, wunə sōj temo mbe, temo mbe dēkē ne pērērē nde, mi kālaŋgwē ḫeŋe wunə. Yo wunə kē nyę mi mesosa kē temo, kelō sendi nde, bo lūksa məsay məmbe. Dete,

wunə njɔŋ, wunə sɔŋ temɔ mbɛ, wunə d̥iy saŋgwate ne ŋgb̥ingim wúnə be Nyaŋgwé Kumande wusú.

Pol ke nyε botu be Filipi meŋgite

2 Mi ke kombile ŋgweta ne bedyɔmbu busu Evodi b̥enə Siŋtis nde, metake man b̥eki ndi wete k̥e n̥o mbɔmbu nda beman̥, k̥eto bo sangwate b̥enə be Nyaŋgwé Kumande.

3 Ma we kim̥ maŋmbɛ, we yi sine we ŋgb̥o kel̥ mesay k̥o, mi ke kombile l̥ep̥o sendi nyε we nde, kama bo, k̥eto yo sine bo lu dyambi ke pelna Kim̥ Tom. Kelemaŋ n̥e baŋa botu b̥ete be sine bo kele sendi mesay baka loŋma sendi dyambi te sine bo. Njambiyé sima k̥eto medin̥ man ke m̥ekana me joŋgwε.

4 Mi ke kombile l̥ep̥o nyε wunə nde: Wunə sôsaŋgwε meŋgim̥ h̥en̥, k̥eto wúnə be Nyaŋgwé Kumande saŋgwate. Mi ke basidye l̥ep̥o dete nde: Wunə sôsaŋgwε.

5 Wunə k̥el̥ nde, bom̥o h̥en̥ d̥ûkwe nde, wunə weyna bom̥o. Nyaŋgwé Kumande ta be ke nje.

6 Wunə t̥i gwaki kan̥ yaŋa na, yasi wete, ko ŋge dyáŋ wunə, wunə l̥ep̥i meyasi h̥en̥ te yi ban̥e wunə k̥e nyε Njambiyé. Wunə d̥iya nyε meyasi ne nje meŋgweta n̥e mejaɓa. Wunə k̥el̥ dete ne nyena wosoko.

7 Ŋge wunə kele dete, yite Njambiyé ta kel̥ nde, metake mun b̥eki ne te ke meyasi h̥en̥. Tete yite kwaŋma yasi h̥en̥ te yi mum̥o yakama take. Tete yi wunə ta be n̥o k̥e ta kel̥ nde, metake mun n̥e metem̥ mun b̥eki ke mebo me Krist Yesus.

8 Wunə njɔŋ, mi ke l̥ep̥o sidye no nde: Ke meyasi h̥en̥, metake mun k̥en̥ ke yasi te yi be gbakasi n̥e ke yasi te yi bom̥o yakama jeso. Yo k̥en̥ ke yasi te yi ne ŋgb̥en̥ n̥e ke yasi h̥en̥ te yi pupunate. Yo k̥en̥ ke yasi h̥en̥ te yi bom̥o yakama t̥ond̥ n̥e ke yasi h̥en̥ te yi bom̥o yakama jayε. Yo k̥en̥ sendi ke yasi h̥en̥ te yi be

kim̥te n̥e ke yasi h̥en̥ te yi bom̥o yakama lukse.

9 Yasi h̥en̥ te yi mi tedya wunə n̥e yike yi wunə jayma k̥e, wunə k̥en̥ mbɔmbu yi kel̥ ndi dete. Wunə k̥en̥ ndi sendi mbɔmbu yi kel̥ yasi h̥en̥ te yi wunə wokuma ke numbu mbɛ n̥e yike yi wunə b̥ejma mi ke kel̥ k̥e. K̥eto ŋge wunə kele ndi dete, Njambiyé te ε nyε mum̥o tete k̥o ta d̥iy̥o wúnə bo.

Pol ke nyε botu be Filipi wosoko,

nyεn̥o sendi bo

10 Dete, mi b̥a ne nyaŋgwε mesosa k̥eto Nyaŋgwé Kumande, k̥eto wunə ke tedye ndana ne k̥oko nde, wunə ndi ke take mi k̥e n̥o mbɔmbu. Mi ti lépi nde, wunə yeti ke take mi na, wunə ke take gba mi b̥udfyate. Yasi wete, wunə t̥i nje be se ne nje te yi tedye yo na.

11 Mi ti lépi dete, k̥eto meyasi ke ban̥o mi ndana na, k̥eto mi jekima ke joŋgwε dyembε nde, ko mi b̥eki ne yasi ho mi kin̥ yaŋa, ke yembε, yo yakama.

12 Mi duw̥a joŋgwε ke moy mebuk̥o, duwε sendi joŋgwε ke moy nyεŋgwε. Ke membey h̥en̥ n̥e ke meyasi h̥en̥ mi jekima diyo ne dit̥o, jek̥e sendi d̥iy̥o ne nja. Mi jekima diyo ke moy nyεŋgwε n̥e ke moy jarapa.

13 Mi yakama kel̥ meyasi men̥ori h̥en̥ k̥eto mo te ε nyε mi deti k̥o.

14 Ko dete, wunə kelma kim̥te yí kam̥e mi ke meb̥one mete yi mi saŋgwā n̥o k̥e.

15 Ma wunə botu be Filipi, wunə ne ŋguru wun ke kombile duwε sendi nda mi nde, ke njoka meŋjɔŋ me botu b̥ete be t̥ike tem̥o ke yi Kumande Yesus baka kin̥ wete ne wete ke njokate kamma mi ne yaŋa na. Yo ndi wunə b̥ero yi sine wunə d̥ikima nyena meyasi, baka ke nyε b̥eso, baka ke b̥u. Yo kelnama dete ke ŋgim̥ te yi mi d̥uw̥a n̥o ke Maseduwan kande ne pelna Kim̥ Tom k̥e.

16 Mi lépi dete, kēto piñɔ te yi mi
bā nō ke Tesalonik kē, wunε kēnja
mi mēyasi mēnja yiba yí kame nē
mi ke mēyasi mēte yi dikima bānɔ
mi kē.

17 Yeti nde, mi sáŋ nde, wunε
njēsikwε mi mēyasi na. Yasi te yi
mi sā kē, yo nde, Njambiyε kēl nde,
mēsay mēte yi wunε kele kē kpâl
wumɔ budya mēmbumɔ nyε wunε.

18 Yasi hēnε te yi wunε njesa mi
kē, mi bēnja ke mēbō mē Epafrodit.
A njā nyε mi mēyasi mēte yi wunε
tomsa nē nyε kē. Mi mē ke nyēngwε,
mi mē ndana nē mēyasi hēnε te yi
ta kame mi. Mēyasi mēte dēkē nda
lōbinda te yi nē kimo mētul, yo nda
sadaka te yi Njambiyε jayε yi nyε
sendi nyε mēsosa.

19 Njambiyε wombε ta nyε wunε
mēyasi hēnε te yi bānε wunε kē
bēnγwε kpasa budya mēyasi mēte
yi nyε nō kē. A ta nyε wunε mēyasi
mēte nē nje Krist Yesus.

20 Wuse lūksa Njambiyε te Saŋgwε
wusu kpo nē kpo, *amen.

21 Wunε nyēn mi bōmō hēnε bē
wokuna nē Njambiyε, kēto bēnε bē
Krist Yesus saŋgwate. Benjōn būsu
bē sinε bo woŋga baka ke nyēnō
wunε.

22 Botu bē Njambiyε bē dīyε
woŋga hēnε baka ke nyēnō sendi
wunε, jekɔ kwā kwaŋgɔ botu bē tū
*Sesar.

23 Kumande Yesus Krist kēl
ŋgikwa nē wunε hēnε.

Mekana mete yi Pol keta kene botu be Kolos

Yo Pol, mo tomun Jesus Krist kete mekana mete yoko, yite a ke joho ke Rom. Yo yaka ngwe be Epafras kuse njon bekriten be Kolos.

Nyanngwe to lepi, yo nde, Krist kwá meyasi hene. Baña bomo nja tedye yina koto meyasi nyé bekriten be Kolos. Meyasi mete yeti ke yaka ne Kimo Tom te yi Jesus Krist na. Meyasi mete wula ke membonja me mison te yi Beyuden ne yi Begrek ke kasi kanna bejaki, ke kasi pesina yotu fembam ne ke kasi bejngwa yina membonja mete yi wule ke dyano bomo. Pol ke keten kene bo nde, Jesus Krist lajsa meyasi hene. Ke njoka Njambiyé bené bomo kine mbanja mumo ho mbanja sisin na, ndi Jesus Krist nyero.

Wuse yakama baka mekana maka ke meengabiye yitati:

1. Jesus Krist kwá meyasi hene (kumte 1).
2. Bekriten be Kolos diyi ne soso ne koto tedya meyasi (kumte 2).
3. Jojngwe kriten komé nyé diyé sangwate bené Krist ké (kumte 3-4).

1 Yo mi Pol, mi yi Njambiyé tokuma nda yi nyé kwadysa nde, mi bêki mo tomun Krist Jesus ko, yo mi sine mañ wusu Timote

2 kete mekana maka kene wune botu bate be Njambiyé tokuma nde, wune bêki bené, wune be diyé ke Kolos baka. Wuse keti kene wune benjey busu be tike temo ke yi *Krist ne temo yun hene mate baka. Njambiyé Sangwe wusu kél ngikwa ne wune, nyé sendi wune tete.

3 Wuse ke nyé Njambiyé te Sangwe ne Nyanngwe Kumande wusu Jesus Krist wosoko, ngweta meengimo hene kete yun,

4 kete wuse wokuma kasi tikina temo te yi wune tike ke yi Krist Jesus ne mekwadysa mete yi wune no sunjgwé ne botu be Njambiyé hene ké.

5 Wune kél dete, kete wune ne biibina temo ke meyasi mete yi Njambiyé siyma kombile tike wune ke dyobo ké. Wune dûkwe meyasi mete kande ke ngimo te yi wune wokuma ne Kimo Tom te yi lepe gbakasi ké.

6 Kimo Tom te kumma pe yun. Yo ka kendo mbombu nyanja yaka ne meneti maka hene, punje kimó mekele ke jojngwe bomo. Yo ke kelna sendi dete ke yun kande ke yeso te yi wune wokuma duwe gbaté nde, Njambiyé ne ngikwa ké.

7 Wune wóku Kimo Tom te ke numbu mo njon wusu Epafras, soñ temo su. Yo sine bo kele mesay. Temo su ke yotu ne. A kelma mesay ke njoka yun ke numbu su, nyé temo ne hene ke mesay me *Krist.

8 E nyé nje yekidye nyé wuse nda yi Kimo Sisiñ nya wune temo mekwadysa ké.

Pol ke ngweta kete bekriten be Kolos.

Krist name meyasi hene

9 Dete, kande yeso te yi wuse ma wóku ne meyasi mete yi bo lepe ke kasi yun, wuse ke ngweta ne Njambiyé meengimo hene kete yun, diye nyé nde, wune bêki tondunate ne duwá yasi te yi nyé kwadysa ké ne nje nyena yun dyano hene, bu duwá yasi te yi Kimo Sisiñ nyé mumo ké.

10 A nyêki wune yo, né wune jojna nda yi botu bate be bejngwe Nyanngwe Kumande yaka ngwe jojna keló meyasi hene nda yi nyé góre. Dete, wune ta keló kimó mekele ke meyasi hene te yi wune kelé. Sendi, duwá Njambiyé te yi wune duwe ké ta dôko dôko ké no mbombu.

11 Wuse ke ngweta sendi ne Njambiyé nde, wune bêki jelnate ne ngbingim ne nje ngungudysa te yi

tedye məluksa məne ké, né wunə disima məyasi həne kē nō mbəmbu.

12 Wunə nyéki sañgwé Njambiyé wosoko né məsosa, keto a nya wunə dəti te yi bə ne nə ḥagabiye kə kimə məyasi məte yi nyə sima kombile tike botu bəne kə mbey te yi məyasi panə kē.

13 A jongwa wusə soŋe kə məbəo mə dətina məyasi məte yi kele məsay ne nje te yi yitil kpalɔ̄ kənje wusə kə *Kandə te yi Mənə wene, səcə temə ne.

14 Yo Mənə wene te kolo wusə tiko wusə ne ḥgwetə kə məbəye musu.

15 Njambiyé te yi mumɔ̄ yeti ne dəti te yi bənə kō, teri ne kə bənəna kə yotu Mənə wene. Nyə tomba mɔ̄y kə məyasi həne te yi Njambiyé kusuma,

16 keto Njambiyé kwaŋma ne nyə yí kuso ne məyasi həne, kande kə məyasi məte yi dīye kə kwey kumɔ̄ kə yike yi dīye kə məneti, yike yi mumɔ̄ bənə nè yike yi nyə ti bənə kē. Njambiyé kwaŋma ne nyə yí kuso ne məyasi məte yi ne nyāŋgwé dəti yi dīye kə kwey, ko bəjaki ko bekum bəjaki ko nyāŋgwé bekum bən. Kə məyasi mənɔri həne Njambiyé kwaŋma ne Mənə yí kuso ne yo, na dīy ne məyasi məte.

17 A bə gba kete piŋo te yi məyasi həne te yi dīye kə to mbokɔ̄ tī pa kusuna na. Yo gba nyə kele nde, yasi həne dīy ndi kə mbey te wene.

18 Kə njɔ̄ŋ botu bəte bə tike temə kə yene, yo nyə bə to te nda yi to dīye ne yotu kē. Yo nyə bətə nje jɔ̄nja jongwé te yi Njambiyé nyə mumɔ̄ kē. Yo nyə bosa mō te ε womiya kə njoka bəmən, na nam məyasi həne nda tomba mɔ̄y.

19 Yo nde, Njambiyé bənəma kiməte yí dīy kə nyə ne dəti nè məluksa məne həne.

20 A bənəma sendi kiməte yí kwá ne nyə yí kelə nde, məyasi həne yôkwe nje kə yene, Njambiyé. Yo nde, a nya tete kə mbokɔ̄ ne nje məkiyɔ̄ mə Mənə wene yi punduma kə kroa kē. Dete, a kelma nde, məyasi həne

yôkwe ne te nje kə yene, ko yike yi dīye kə məneti ko yike yi dīye kə kwey.

21 Kə bə wunə, wunə tī bə yun sañgwate ne mbəmbu wúne bə Njambiyé na. Wunə bə bəpendə bənə, keto bəya mətake məte yi wunə bə nō nè bəya məkele məte yi wunə dīkima kelə kē.

22 Ma ndana, Njambiyé ma jaŋgwé njoka ne wúne bo ne nje səcə te yi Mənə wene gwà kə pay te yi məmbundɔ̄ kē. A kelma dəte, né wunə tem lalə kə mbəmbu wene ne mətemə pupunate kine məndeya na kine mənə yaŋa te yi bo yakama lərə bəyate ne wunə kete na.

23 A ta kelə nde, wunə tēma dəte kə mbəmbu wene, nyə wunə kē ndi mbəmbu tiko temə kə yi Kumande Yesus, dīyə jelnate ne ḥgbıŋgim, bə ne bībina temə kē nō mbəmbu kə məyasi məte yi Kimɔ̄ Tom lərə nyə wunə kē. Kimɔ̄ Tom te, bo pelma yo nyə mumɔ̄ həne kə to məneti. Kə bə mi Pol, Njambiyé tōkuma mbe mi nde, mi bēki sendi mō ləpina Kimɔ̄ Tom te.

Dyambi te yi Pol lü kē

24 Mi ndana ne məsosa kə məbənə məte yi mi sañgwá nō keto yun kē. Keto ne nje te yite kə yotu mbe mi kə tonjə bukwé məbənə mə *Krist keto yotu ne. Yotu Krist te, yo njɔ̄ŋ botu bəte bə tike temə kə yene. Mi sāŋgwāŋgwé sendi ne məbənə dəte yí tonjə ne məsay məne.

25 Njambiyé tōkuma mi nde, mi bēki mō məsay wene kə njoka njɔ̄ŋ botu bəte. A nya mi məsay məte keto yun yí lərə ne mələpi məne həne nyə bəmə.

26 Yo nde, njombu yaŋa kande ne bətomba bə mbəmbu mələpi məne bə sədyeate ne gbəl ne bəmə. Ma ndana a punja yo nyə bəmə bənə.

27 Njambiyé kwadya tedye nyə bəmə bənə nde, yasi te yi nyə si kombile kē gba kiməte budyate kə yi məkandɔ̄ mə botu bəte bə yeti kə duwə nyə baka. Yasi te yi ma bēki sədyeate ne mbəmbu kē, yo nde,

Krist ke yotu yun. Yo tédyo nde, wuné ne bishina temo nde, wúné be Krist ta diyo ke mbey meluksa mené.

²⁸ Yo Krist te yi wuse lepi kasi ne kité mumo hene tedyo bo meyasi ne dyano. Wuse kél dete, né mumo hene be nda goto mumo ke diyo te yi nyé diye sajgwate bené Krist ké, né wuse nje kañe nyé nyé Njambiyé.

²⁹ Yo kétó te yite yi mi kele mesay lú dyambi ne sosu mbe hene, né mi ké kéndó mbombu ne deti te yi Krist yi kele mesay ne ngungudye ke yotu mbe ké.

2

¹ Yasi te yi mi kwadye ké, yo nde, wuné dükwe gbate nde, mi ke lú nyangwe dyambi kétó yun, kétó botu bête be tiké temo ke yi Kumande Yesus ke Lawodise né baka hene be tí pa bëjë mbombu mbe wete yeso baka.

² Mi lón dyambi dete yi sá nde, metemo mun bón deti, né wuné kwadya, bë sajgwate, bë sendi ton-dunate ne duwá yasi yi duwé ne yasi te yi Njambiyé ma sódyukwe ne mbombu ké. Yasi te, yo *Krist.

³ Kpasa dyano né kpasa duwá yasi hene te yi wule ke yi Njambiyé ké, yo ke mebó me Krist.

⁴ Yike yi mi lepi nyé wuné ké, mi lépi, ma wete mumo me nje sebile wuné ne yiña sonna melepi me ja.

⁵ Wuné dükwe nde: Ko nde, mi londunate ne wuné, ma ke dyano dyembé sine wuné sajgwate. Mi né mesosa, kétó mi duwá nde, wuné ke jónja ne ngbej tiké temo ne ngbik ke yi *Krist.

Kasi diyo sajgwate ne Krist

⁶ Dete, nda yi wuné ma jayé nde, Krist Yesus nyé Nyangwe Kumande wun, wuné kén mbombu bëngwe nyé.

⁷ Wuné lóku megata sumo jónjawé dyun ke yene, tiké sendi temo ne ngbik ke yene nda yi bo tedyo wuné ké. Wuné nyéki Njambiyé wosoko ne temo yun hene.

⁸ Wuné díy ne soso, ma mumo me nje lepi lepi ja te yi wule ke dyano dyené ké sebile ne wuné. Lépi né dyano te yite ti wúla ke yi *Krist na. Yo wúla ke mekele me bomo ne njuru wan, wule sendi ke meyasi mete yi botu be meneti maka tedyo ké.

⁹ Wuse lépi nde, wuné kél dete, kétó yo ndi ke yotu Krist yi meyasi hene te yi bëjna ke yi Njambiyé bëjna sendi ke yene ke meyasi hene.

¹⁰ Dete, Njambiyé ma tonje wuné ne meyasi hene, kétó wúné be Krist me sajgwate. Yo nyé Krist name bekum bejaki hene né nyangwe bekum ban.

¹¹ Wúné be Yesus me sajgwate. Dete, Njambiyé kwetima yiña yó ke yotu yun nda yi Beyuden pésé ne yotu bembam ké. Ma ke yun, yeti bomo kweté wuné yó te na, yasi wete, yo Krist. To yó te nde: Krist ma sojé beya jónjawé mewobó te yi wuse bá no mbombu ké.

¹² Yo nde, tópuna te yi bo tópuma ne wuné ke móroku ké ke tedyo nde, bo pumbuma wuné wúné be Krist, e wúné be Krist nje womiyé sendi. Wúné be Krist wómkwé yite ne nje tikina temo te yi wuné tiké ke yi Njambiyé nde, a womiya nyé sojé ke njoka bemuñ ne ngungudye ne kéké.

¹³ Wuné bá mbombu muñte ke misi me Njambiyé kétó mejoso mun. Sendi, wuné tí pésina nda yi bá nde, bembam yâkañgwé keló ké na. Ma ndana, Njambiyé ma nyé wuné jónja jónjawé wúné be Krist tiké wuse ne ngwete ke mejoso musu hene.

¹⁴ Njambiyé bojma mekana mete yi tedyo beya mekele musu yi diyma ke to su nda pilo ké si nyukute. A sojma yo ke to su bù ngba ke kroa.

¹⁵ Komete, a sojma deti te yi mesisiñ né yi bekum ban bá no ké, wungwe bo ke misi me bomo, kpatile bo, ngane kwá no ke njoka botu bête be ngane dyambi baka, kétó Móno wene lajsama bo ke kroa.

¹⁶ Dete, ko mumɔ wete ne wete t̄i l̄epinanjwe ne wunε kε kasi yasi te yi wunε dye n̄e yi wunε h̄obiye k̄ na. Sendi, mumɔ t̄i njangwe wunε, kεto wunε yeti kε b̄enjgwε yin̄a metu mε jesɔ nda jesɔ te yi bo kele kε j̄onja ηgwendε, ho wεdya kε meyeso nda yeso *Saba na.

¹⁷ Meyasi menɔri h̄enε b̄a kε tedye gbela yekambiye yin̄a yasi te yi ta nje k̄. Ma ηgbak ηgbak yasi te, yo *Krist ne ηguru wene.

¹⁸ Wunε t̄i jaya nde, wete mumɔ kwâŋ ne nje yin̄a yasi te yi nyε ne ηguru wene b̄enε kimote nda pidya yotu n̄e kanna bejaki yí k̄opidye ne wunε yasi te yi b̄a nde, wunε b̄eki n̄o kε siyna m̄esay mun k̄ na. Njel bomɔ nda b̄ete d̄iy ndi l̄epina meyasi mete yi bo b̄enε yi punde kε to yan nda nyenɔ k̄. Bo k̄ b̄endidye yotu ne gbela te meyasi mete yi wule kε d̄yanɔ dyan k̄.

¹⁹ Botu b̄ete yeti saŋgwate b̄enε be Krist te ε diye to k̄ na. Krist diye ne n̄jɔŋ botu b̄ete be t̄ike temo kε yenε baka nda yi to diye ne ndiŋgele yotu k̄. Yo nyε Krist kelε nde, ndiŋgele n̄jɔŋ botu b̄ete be t̄ike temo kε yenε baka b̄eki saŋgwate nda yi mesiso be saŋgwate ne medoku mε yotu h̄enε k̄. Yo nyε Krist kelε nde, ndiŋgele n̄jɔŋ botu b̄ete b̄oŋ deti d̄ok̄ d̄ok̄ k̄ n̄o mb̄ombu b̄enjgwε kwadysa te yi Njambiyε.

Kasi njombu joŋgwε

n̄e j̄onja joŋgwε

²⁰ Ma wúnε be Krist gw̄a gbate yí duwe kε seke seke meyasi mete yi botu be meneti maka tedye k̄. Dete, kεto ηge yi wunε nje joŋna sendi nda wunε wókunaŋgwε ne botu be meneti maka k̄? Kεto ηge yi wunε nje jaye nde, bo b̄endi to yun lepo nyε wunε nde:

²¹ <Wε t̄i b̄on yike!> <Wε t̄i b̄oba yiri!> <Wε t̄i kpoka yike!> k̄? Wunε jáya yite kεto ηge?

²² Metumbu n̄e tedya meyasi mete yite wúla ndi kε yi bomɔ. Meyasi

m̄ete yi bo lepe n̄o k̄, yo meyasi mete yi ta b̄eyo yambilε, ηge mumɔ si dye ho biyna n̄o.

²³ Gbate, mεmbon̄ga mete kε b̄enja kε misi nda kpasa yasi, kεto yo lépi nde, mumɔ kân Njambiyε nda yi nyε kwadysa, a p̄idyikwε yotu, a t̄edya yotu ne mεbōne. Ko b̄ek̄ d̄ete, kelna meyasi mete yinɔri t̄i kame m̄onɔ yaŋa ne mbet na, yo t̄onjukwε ndi gbela mewob̄o mete yi mεmbundɔ.

3

¹ Nda wúnε be *Krist womiya k̄, wunε sâŋ meyasi mete yi kwey kε mbey kome Krist diye metidye kε mbam b̄ɔ Njambiyε k̄.

² Wunε nyéki temo yun kε meyasi mε kwey, yeti kε meyasi mε meneti maka na.

³ Kεto wunε sima gwe, ma Njambiyε sôdya joŋgwε dyun wúnε be Krist kε mεb̄o menε.

⁴ Kome Krist te joŋgwε wun ta punje yotu k̄, wunε ta punje sendi yotu wúnε be Krist kε moy mεluksa.

⁵ Dete, wunε sôŋa yotu kε b̄eya mεkele mε meneti maka b̄enε yo nda muŋ meyasi. Meyasi mete, yo kelna mewanja, yo kelna mεkele mε memi n̄e ηgɔrɔ n̄e b̄eya mewob̄o n̄e nyenɑ temo kε meyasi. Wunε dûkwε nde, nyenɑ temo kε meyasi, yo nda kanna yin̄a meyasi tik̄ Njambiyε.

⁶ Yo kεto kelna kwal̄o mεkele mete yinɔri yi Njambiyε punje ηgambi ne sunjgwε ne botu b̄ete be kelε da meto ne nyε baka.

⁷ Wunε d̄ikima kel̄o mb̄ombu sendi d̄ete kε ηgim̄o te yi wunε d̄ikima joŋna ne pitik kε moy b̄eya mεkele mete k̄.

⁸ Ma ndana, wunε t̄iki meyasi mete h̄enε: Ngambi, joŋjoŋ temo, b̄eya yasi, tik̄ sendi mendoy. Lepi janji t̄i pundu kε numbu yun na.

⁹ Mumɔ t̄i kel ja nyε jakɔsɔ na, kεto wunε ma tik̄ njombu joŋgwε n̄e b̄eya mεkele mete yi wunε b̄a n̄o mb̄ombu k̄.

10 Ma ndana, wunε mε ne jønja joŋgwε yi ke sεnjø kε nɔ mbɔmbu, nε yo bojna ne yi mɔ te ε kusuma yo kɔ, nε wunε duwε nyε kimɔ duwate kumɔ njena.

11 Dete, kinε se nde, baka yeti Beyuden ho baka Beyuden na. Kinε yinø se nde, bembam te baka sima pεsina, ho nde, baka t̄i pa pεsina na. Kinε se nde, baka yeti ke duwε joŋgwε, ho nde, baka ke joŋna nda bεnyamɔ na. Kinε se nde, baka bεbala, ho nde, baka yeti bεbala na. Siya mumɔ te yi boma yâkaŋgwε duwε, yo ndi *Krist. Krist ke yi boma hεne.

12 Njambiyε tøkuma wunε, nε wunε bε boma bεne, sɔŋ temo nε. Dete, wunε b̄eki botu bε gwe ηgwεte bεsø, bε botu bε ηgikwa, bε sendi botu bε pidye yotu. Wunε b̄eki botu bεte bε joŋna ne te, bε ne gbisa.

13 Baka gbisi bεsø. Ngε wεtε mumɔ ke njoka yun bεnε nde, man kelma yinø bεya yasi sungwε ne nyε, na t̄iki nyε ne ηgwεte. Yøkø fiki jakɔsø ne ηgwεte nda yi *Krist tikima wunε ne ηgwεte kε. Wunε sendi, wunε kεl dεte.

14 Ke meyasi menɔri hεne, yasi te yi kwø mbɔmbu, yo nde, wunε kwâdyangwε ne temɔ yun hεne, keto yo mεkwadøya kele nde, boma b̄eki saŋgwate, bε temɔ wεtε ke meyasi hεne.

15 Tete yi wule ke yi Krist kε nám mεtemɔ mun, keto Njambiyε jebama wunε hεne nda mumɔ wεtε, nε wunε bε ne tete. Ma, wunε nȳeki Njambiyε wosoko.

16 Melépi me Krist b̄eki tondunate ke mεtemɔ mun. Baka t̄edya bεsø yasi nε wunε k̄tinangwε ne kpasa dyanø. Wunε j̄embiñangwε, nyε Njambiyε wosoko ne temɔ yun hεne. Wunε j̄embi mεjembø yí ηgwεta ne Njambiyε, jembø sendi mεjembø mεte yi Kimɔ Sisiñ ta nyε wunε deti te yi jembø kε.

17 Ke meyasi hεne te yi wunε kele,

ko ke ndapi ko ke mεkele, wunε kεl meyasi hεne ne dīnɔ Nyaŋgwε Kumande Yesus, kwø ne nyε yí nyε ne Njambiyε wosoko.

Joŋgwε botu bε Njambiyε

ke moy t̄i dyan

18 Wunε bomari, nyari hεne t̄ekwε to wokuna ne njoŋç te wene. Wunε kεl dεte nda boma bεte bε wokuna ne Nyaŋgwε Kumande yâkaŋgwε kelɔ kε.

19 Ma wunε bembam, mumɔ hεne kwâdyikwε nyari wene. Mbam t̄i dīy ne nyapipi sungwε ne nyari wene na.

20 Wunε b̄onɔsikε, wunε wôkunangwε ne botu bεte bε jama wunε baka ke meyasi hεne, keto yo kimøte dεte ke mbɔmbu Nyaŋgwε Kumande.

21 Ma wunε besangwε ne b̄onø, wunε t̄i kel yasi te yi ta kwadøye temø b̄onø bun na, kambo yotu yan mεnje tekø.

22 Wunε bεbala, wunε wôkunangwε ne botu bεte bε dīyε ne wunε ke mεneti maka ke meyasi hεne. Wunε t̄i kel yasi, keto bo ke kɔŋ yun ke pεmo wunε, nε bo bε ne mεsosa na. Yo nde, wunε kεl mesay ne temø yun hεne, keto wunε ke kambo Nyaŋgwε Kumande.

23 Ke meyasi hεne te yi wunε kele, wunε kεl yo ne kimɔ temø. Yo nde, wunε kεl nda wunε kεl nyε Nyaŋgwε Kumande, yeti nyε boma na.

24 Wunε dûkwε nde, yo gba Nyaŋgwε Kumande ta gbo nduku mesay mun. Wunε ta bε ne meyasi mεte yi nyε ma kombile, na nyε botu bεnε kε. Yo Krist te Nyaŋgwε Kumande yi wunε kele mesay nyε nyε.

25 Pe baka bε kele kɔtu mεkele, mumɔ hεne ta bε ne sol bεngwε kɔtu mεkele mεte yi nyε kelma kε, keto Njambiyε yeti ke gwe mberi misi mε mumɔ na.

4

¹ Ma wunε botu bete be dīyε nε bebala baka, wunε kēl yasi nε ḥgbεn, jojnα kimōte wúnε bebala bun. Wunε dūkwe nde, wunε sendi nε mo te ε dīyε nε wunε kō ke kwey.

Pol ke nyε botu be Kolos mēngite

² Wunε kēn ndi mbōmbu yí ḥgweta nε Njambiyε mēngimō hēnε. Nε tī yaki na. Wunε ḥgwētaŋgwε dēte yí nyε nε Njambiyε wosoko.

³ Wunε ḥgwētaŋgwε sendi nε Njambiyε kēto su, na b̄uti nje lēpina Kimō Tom nε nyε wusε, nē mi lēpi yasi te yi ma b̄eki sōdyate nε mbōmbu ke kasi *Krist kē nyε bōmō. Yo yite kelε nde, mi b̄eki ndana wotunate nε mēkol mε sumba ke jōbō.

⁴ Wunε ḥgwētaŋgwε nε Njambiyε, nē mi nemb̄i yasi te yi ma b̄eki mbōmbu sōdyate ke kasi Krist kē nε sañsañ nyε bōmō bēngwε yasi te yi mi yākaŋgwε lēpō kē.

⁵ Wunε jōnnaŋgwε nε dīyāo wúnε botu bete be tī pa tik̄ temō ke yi Krist baka. Ngimō hēnε te yi dīyā nde, wunε kēl mēsay, wunε kēl.

⁶ Mēlepi mēte yi wunε lēpε nyε bōmō kē b̄eki wēynate mēngimō hēnε. Yo b̄eki sendi kimōte nda som kwa, nē wunε duwε nda yi wunε yakama yēnsa nε yasi kimōte nyε mūmō hēnε.

Pol ke jana nε botu be Kolos

⁷ Ndana ke yemb̄ε, wunε ta wok̄ kasi mbe ke mēyasi hēnε ke numbu kimō maŋ wusu Tisik. Nyε mō njōn wombe ke mēsay mε Nyāngwε Kumande. A nya sosu nε hēnε ke mēsay mēte.

⁸ Mi jéki tom̄ nyε kēnje, na kē lēpi teri su nyε wunε, nyε sendi wunε dēti ke temō.

⁹ Mi ke tom̄ nyε bēne maŋ wusu Onesim, sōj temō su, mō dīyā dīyā. A ke bēngwε Kumande Yesus nε temō nε hēnε. Bo ta lēp̄ mēyasi hēnε te yi kwaŋna wōnja kē nyε wunε.

¹⁰ Aristark te yi sine nyε ke jōbō kō ke nyεnō wunε. Mark te mōnō maŋ nε sañgwε ne Barnabas ke nyεnō sendi wunε. Wunε ma wok̄ yasi te yi wunε yākaŋgwε kel̄ ke kasi nε kē. Ngε nyε dīyā weri ke yun, wunε bōn̄ nyε kimōte.

¹¹ Yesus te yi bo jeba nde Yustus kō ke nyεnō wunε sendi. Ke njoka Beyuden hēnε be yeŋsama temō jayε Nyāngwε Kumande baka ndi bembam baka bētati nya bō ke kelna mēsay sine bo yí dālē nε bōmō nyinje ke *Kando Njambiyε. Bo nya sendi mi dēti ke yotu budyate.

¹² Mō dīyā dīyā Epafras te mō mēsay mε Yesus Krist ke nyεnō sendi wunε. A ke lū dīyām̄i mēngimō hēnε kēto yun nε nje mēngweta nε Njambiyε, nē wunε tiki temō nε ḥgbik, be jelnate nda goto bōmō yí kel̄ mēsay hēnε te yi Njambiyε kwadye nde, wunε kēl kē.

¹³ Ke yasi te yi mi bēn̄ma duwε ke kasi Epafras, mi ke lēp̄ gbate nde, a ke kel̄ mēsay sañgwā nε mēbōnē kēto yun, kēto botu be Lawodise nε botu be Yerapolis.

¹⁴ Maŋ wusu Lukas te dōkita, sōj temō su ke nyεnō wunε bēne Demas.

¹⁵ Wunε nyēn bēn̄jōn b̄usu be dīyε ke Lawodise baka, nyεnō sendi Nimfa nè njōn botu bete be tike temō ke yi Yesus Krist be wesidya ke tū dīyēn baka.

¹⁶ Kome wunε ta si tōlō mēkana maka ke mbōmbu bōmō hēnε kē, nē wunε kwān̄dya yo kēnje sendi njōn botu bete be tike temō ke yi Kumande Yesus Krist ke Lawodise baka. Ke kōn̄te, nē wunε tōl sendi mēkana mēte yi ta wule Lawodise nje kē.

¹⁷ Nē wunε lēpi nyε Arisip nde, a kēl tīj te yi tonje mēsay mēte yi Nyāngwε Kumande nya nyε kē.

¹⁸ Yí nyεnō nε wunε, yo gba mi Pol kete yite nε gba bō mbe. Wunε tī leŋsaŋgwε nde, mi wotunate ke jōbō na. Njambiyε kēl ḥgikwa nε wunε.

Bosa Mekana mête yi Pol këtima kënje botu be Tesalonik

Yo Pol, mō tomun Yesus Krist këte mëkana mête yoko kënje bekriten be Tesalonik. A këti yo ke Korent tomse ne Timote.

Mekana mête jéki lepo kasi njena Kumande Yesus Krist. Pol ke lepo nyé bekriten be Tesalonik nde, bo kén mbombu bakiye meyasi mête yi nyé tedya bo ké ne konj konj, kite bo nde, bo bakiye meyotu man pupunate ke mbombu Njambiyé. A ke tedye sendi bo meyasi ke kasi botu bete be gwe baka, kite bo nde, bo kén mbombu be ne bibina temo nde, Kumande Yesus ta kala nje gbate.

Wuse yakama baka mëkana maka ke nyangwé menyabiye yitan:

1. Kimo jongwé te yi bekriten (kumte 1).
2. Kimo mō mesay nè sol te yi nyé ta be no ké (kumte 2).
3. Tikina temo te yi kpasa kriten yakanjwé be no ké (kumte 3).
4. Kriten bëki ne bibina temo ke yi Njambiyé. Njena Kumande Yesus yí nje bu botu benné kë no dyobé (kumte 4).
5. Kasi *Yeso te yi Kumande Yesus (kumte 5).

¹ Yo mi Pol nè Silvë nè Timote, yo wuse këte mëkana maka kënje wuné njøj botu bete be ma tiko temo ke yi Yesus Krist ke Tesalonik baka. Wuse këti kënje wuné njøj botu bete be wokuna ne Sañgwé Njambiyé, wokuna ne Kumande Yesus Krist baka. Bo kél ñgikwa ne wuné, nyé sendi wuné tete.

² Wuse ke nyé Njambiyé wosoko menyimó hene keto yun, take sendi wuné hene ke moy menyeweta musu.

³ Wuse ke diki lepo menyimó hene ke mbombu Sañgwé Njambiyé wusu nda yi wuné kelé ne mesay, keto

wuné ma tiko temo ke yi Yesus, lepo sendi nda yi wuné gwe ne mesay, keto wuné ne temo te yi mekwadya. Wuse ke diki lepo sendi nda yi wuné kë mbombu be ne bibina temo hene ke yi Nyangwé Kumande wusu Yesus Krist ké.

⁴ Wuné njøj, wuse duwá nde, Njambiyé ke kwadfyé wuné. A tòkuma wuné nde, né wuné be bomo benné.

⁵ Wuse duwá dete, keto lepina Kimo Tom te yi wuse lepima nyé wuné ké, wuse ti lepe ndi yo lepo ne numbu na, wuse lepima yo ne dëti te yi Njambiyé nè yi Kimo Sisiñ, tedye sendi gbate nde, mélépi mête gbakasi. Wuné bennéma nda yi wuse joñnama nò ke njoka yun ké. Wuse joñnama dete yí kamé ne wuné.

⁶ Wuné bengwa joñgwé dyusu, bengwé sendi joñgwé Nyangwé Kumande. Yo nde, wuné sañgwama ne mebóné budfyate, ma ko bëkó dete, wuné jayma Kimo Tom ke kasi Yesus ne mesosa te yi Kimo Sisiñ nyé ke temo ké.

⁷ Dete, wuné tedya nyé bomo hene be ma tiko temo ke yi Yesus ke Maseduwan nè ke Akay nde, bo kél nda wuné.

⁸ Yo nde, mélépi me Nyangwé Kumande yi wulma pe yun nyanja kë nò ké ti teme ndi ke Maseduwan nè ke Akay na. Yasi weté, ke membey hene bomo ke lepo nda yi wuné tike ne temo ke yi Njambiyé ké. Dete, yinja yaña te yi wuse yakama lepo sendi kète yeti na.

⁹ Keto botu bete ne ñguru wan ke yekidye nda yi wuné bennéma ne wuse kimote ké. Bo ke yekidye nda yi wuné tumma kón ne benjambiyé bete be wuné dikima kanó baka yí bengwé ndi kpasa Njambiyé, yoko ε ne joñ, yoko ε kete gbate, né wuné kel mesay nyé nyé.

¹⁰ Wuné tumma sendi kón ne benjambiyé te bete yí ladfyé nde, Mónó wené Yesus yi nyé womiya soñé ke njoka bennun kó njáki wule kwey. Yo Yesus te ke joñgwé wuse

ndana, jōngwé sendi wuse kē njimo te yi Njambiyé ta tedyé njambi ne ké.

2

Mesay mete yi Pol kelma

kē Tesalonik ké

1 Wuné njø̄j, wuné nē njuru wun kē kombile duwe nde, yo t̄i b̄ē ḡbelate yi wuse kā b̄enje wuné ké na.

2 Wuné duwā sendi nde, wuse kandima sāngwa nē m̄ebōne, sāngwa sendi nē wuŋgwā kē Filipi. Yasi w̄etē, Njambiyé nya wuse d̄eti kē temo yí l̄epo nē Kim̄ Tom nē nyé wuné, kō b̄ek̄o nde, wuse sāngwama nē dyambi kē d̄ya d̄yun.

3 Kē m̄engite mete yi wuse nyé b̄omo ké, m̄esebilā n̄ē k̄otu metake n̄ē likisi yeti kē moyte na.

4 Yasi w̄etē, Njambiyé kandima b̄ōb̄ē wuse, duwe metake musu, ε nyé jayé wuse n̄ē kāje Kim̄ Tom nē nyé wuse, né wuse k̄ē l̄epi. Dete, wuse ti l̄epinajgwé l̄epinajgwé, né b̄omo jay wuse na, yasi w̄etē, wuse l̄epi yasi te yi Njambiyé ta jayé wuse, keto yo nyé b̄ōb̄ē temo mumo, duwe metake menē.

5 Wuné kē kombile duwe nde, kō wuse t̄i l̄epina nē mb̄et nē m̄emb̄ombila kē moyte na. Njambiyé kē duwe sendi nde, kō wuse t̄i l̄epina nē mb̄et nē metake mete yi b̄u nē yinja yasi kē m̄eb̄o mun na.

6 Wuse t̄i s̄ā nde, mumo luksa wuse na, kō wuné kō bāja bomo na.

7 Wuse b̄ā nē d̄eti te yi diyē meyasi h̄ene kē m̄eb̄o mun, keto wuse botu be tomun be Krist. Yasi w̄etē, wuse jōnnama nē te kē njoka yun, nda yi nyangwé nē m̄ono gukule nē b̄ono b̄ene ké.

8 M̄ekwadya mete yi wuse b̄ā nō kē temo sūngwé nē wuné ké kelma nde, wuse kwâdyikwé wuné kw̄a to te. Dete, yeti ndi l̄epina Kim̄ Tom Njambiyé nyero yi b̄ā nde, wuse l̄epi nyé wuné na, wuse b̄ā sendi ned̄o te yi nyé jōngwé dyusu keto yun.

9 Wuné njø̄j, wuné kē duwe gbate nda yi wuse kelma nē mesay w̄ondo biriki sāngwa nē katina yotu ké. Wuse kelma mesay d̄ete tu nē yeso, kamb̄o w̄ete mumo kē njoka yun me n̄je gwe mesay keto su. Wuse kelma d̄ete pele nē Kim̄ Tom Njambiyé nyé wuné.

10 Wuné nē njuru wun kē duwe d̄ete. Njambiyé sendi kē duwe nde, wuse jōnnama pupunate kē misi menē, jōnna nē njgb̄ej kē njoka yun kiné kel̄o yinja yasi te yi wuse yakama b̄ē nē mendeya kete na.

11 Wuné duwā sendi nde, wuse jōnnama sine bomo h̄ene kē njoka yun nda yi sāngwé nē m̄ono jōnna nō b̄ene b̄ono ké.

12 Wuse kitima wuné nyé wuné d̄eti kē temo. ε wuse kombile l̄epo sendi nyé wuné nde, wuné jōnna sāngwé nda yi Njambiyé kwadys ké. Yo Njambiyé te nē njuru wene kē jeba wuné, né wuné nyij kē *Kando dyene, b̄ē sendi nē m̄eluksa menē.

13 Dete, wuse kē k̄ē mb̄ombu yí nyé sendi Njambiyé wosoko metu h̄ene, keto kē wuse ma l̄epo m̄elépi menē nyé wuné ké, ε wuné woke yo, jayé sendi nde, yo gbate m̄elépi me Njambiyé, yeti m̄elépi me mumo na. Wuné wokuma jayé nde, yo gba d̄ete, yo m̄elépi me Njambiyé yí kē kel̄o mesay kē metem̄o mun, wuné b̄ē tike temo kē yi Yesus baka.

14 Wuné njø̄j, wuné sāngwama nē kiya meyasi mete yi menjø̄j me botu be Njambiyé, botu b̄ete be ma tiko temo kē yi Krist Yesus sāngwama nō kē Yuda ké. Bemāj b̄un tedyá wuné m̄ebōne nda yi Beyudēn tedyá sendi nē b̄an ké.

15 Yo bo, Beyudēn wo Nyāngwé Kumande Yesus. Yo bo sendi wo botu be punja m̄elépi me Njambiyé tedyá sendi wuse nyangwé m̄ebōne d̄udye wuse. Njambiyé yeti kē jayé bo na. Bo yeti nē njgīj b̄ene bomo na.

16 Bo kē peto wuse nde, wuse t̄i l̄epi Kim̄ Tom te yi jōngwé nyé botu b̄ete be yeti Beyudēn na. Bo k̄el̄

dete, kambo botu bete me nje be ne jongwe te yi kpo ne kpo. Dete, metu hene bo ke k'e mbombu yi tonje mapi beya mekele man. Yasi wete, yi siyo no, ngambi Njambiyé njá balo ke to yan.

¹⁷ Wuné njój, ke be wuse, kande ke mōnō metu mete yi sine wuné ma bákañgwe no kine mebējna ké, temo su ndi ke yotu yun. Temo su deke ne perepe yí bējé wuné. Wuse ke kelō meyasi hene, né wuse k'e bējé wuné.

¹⁸ Yori yi wuse kwadja basidye k'e pe yun ké. Gba mi Pol, mi bobuma kumō menja yiba, ε *Satan kelē nde, wuse t'i ken na.

¹⁹ Kome Nyangwe Kumande wusu Yesus ta nje ké, yo be nda ta kelē nde, wuse têma ke mbombu wene kine njón ke misi? Yeti gba wuné ta kelē nde, wuse têma dete na? Keto yo wuné kelē nde, wuse bêki né bi'bina temo ke meyasi mete yi nje mbombu ké. Yo wuné kelē sendi nde, wuse bêki né mesosa, be né dñgwe te yi tedye nde, wuse lajsama ké.

²⁰ Keto yo wuné kelē gbate nde, wuse bêki né meluksa, be sendi né mesosa.

3

¹ Yi k'e no mbombu, wuse t'i be se né deti te yi diyo kine woko kasi yun na. Yori yi wuse pesima nde, he ta diyo su bero ke Aten,

² ε wuse tome maŋ wusu Timote, yoko ε kele mesay me Njambiyé sine bo ke lepina Kimo Tom *Krist ko nde, a kén bējé wuné. Wuse kenna nyé, na k'e nyé wuné deti kite wuné nde, wuné kén mbombu tikó temo ke yi Njambiyé.

³ Wuse kelma dete, kambo ma nyangwe mebōne mete yi wuse sañgwa no ndana k'e me nje kelē nde, baña ke njoka yun ndéñsañgwe. Wuné ma duwe né nguru wun nde, Njambiyé sima si kpo nde, wuse ta sañgwa né meyasi mete menori.

⁴ Sendi, ke ngimo te yi wuse ba no sine wuné ké, ε wuse kande lepo nyé wuné nde, wuse ta sañgwa né nyangwe mebōne. Ma yoké yi dyañma ké, wuné ma kombile duwe dete.

⁵ Yori yi mi kenna Timote nde, a kén bējé, simande wuné ndi ke k'e mbombu yi tikó temo ke yi Njambiyé, keto mi t'i be né deti te yi disima k'e no mbombu kine woko mōnō kasi yun na. Mi ba ke gwe kaŋ nde, *Mo bobuna bōmō me nje sebile wuné, kambo mesay mete yi wuse kelma k'e me nje gwe né gbélate.

⁶ Ndana yo me k'e mōnō metu yi Timote yókwá no wari ké. A njá lepo kimō meyasi nyé wuse ke kasi yun. A njá lepo nde, wuné ke k'e mbombu yi tikó temo ke yi Njambiyé, wuné ke kwadja take wuse metu hene. Sendi, wuné né yesidye bējna su nda yi wuse gwe né yesidye bējna yun ké.

⁷ Wuné njój, dete temo su ma weye ke kasi yun, keto wuné ke k'e mbombu yi tikó temo ke yi Yesus, ko békó nde, wuse ke mōy nyangwe mebōne.

⁸ Ndana yotu su ma deto, keto wuné ke k'e mbombu yi diyo né ngbingim ke yi Nyangwe Kumande.

⁹ Ko nyangwe wosoko te yi wuse nyé Njambiyé keto mesosa mete yi wuné nyé wuse ke temo ke mbombu wene k'e deke né mbet ke misi musu.

¹⁰ Wuse ke ngweta né Njambiyé né temo su hene, diye nyé tu né yeso nde, a nyéki wuse deti, né wuse basidye bējé wuné, né wuse k'e mbombu yi tedye wuné yasi te yi wuné t'i pa duwe ke kasi tikina temo te yi wuné tike ke yi Yesus ké.

¹¹ Wuse ke ngweta né Njambiyé Sañgwe wusu nde, nyé né nguru wene né Nyangwe Kumande wusu Yesus kōmbila nje nyé wuse, né wuse k'e pe yun.

¹² Nyangwe Kumande kél nde, mekwadja mun kén ndi kendo

mbombu. A kēl nde, wuné kwâdyangwé kwâ to te, kwadysé sendi bomo hene nda yi wusé kwadysé ne wuné ké.

¹³ A nyéki wuné dëti ke temo, né metemo mun bë ne te kiné mendeya na, né yo bë pupunate ke mbombu Njambiyé Sañgwe wusu komé Nyañgwé Kumande wusu Yesus ta nje bené botu bené hene ké.

4

Bekriten yâkañgwé jojna nan?

¹ Wuné njøj, yí sidye no, wusé ke kë mbombu lero nyé wuné nde, wusé ma tedye wuné nda yi wuné yâkañgwé jojna no, né Njambiyé woku mesosa ne wuné ké. Yo gbate nde, wuné me ke jojna nda yite. Ma ko bëko dëte, wusé ke lero ñgwëta ne wuné ndana ke dino Nyañgwé Kumande Yesus nde, wuné kél kwâ yite.

² Wuné ke kombile duwe mëyasi mëte yi wusé tedye wuné ne dino Nyañgwé Kumande Yesus ké.

³ Keto Njambiyé kwâdyikwé nde, wusé fíki kelna beya mëyasi me meneti maka, bakidysé mëyotu musu pupunate ke mbombu wene, tikó kelna mewanja.

⁴ A kwâdyikwé sendi nde, mumo hene ke njoka yun dûkwé bakidysé gba yotu te wene. A dûkwé bakidysé yo pupunate ke misi me Njambiyé disé yotu ne.

⁵ Mumo tî jaya nde, mewobo mëte yi membundó nam nyé nda yi mekandó me botu bete be ti dûkwé Njambiyé kele ké na.

⁶ Ke mëyasi menori, mumo tî sebila mañ, ho kelu yiná beya yasi sungwé ne nyé na. Keto Nyañgwé Kumande ta tedye mëbône nyé botu bete be kelu kwaló mëkele mëte yite baka. Wusé ma si lero nyé wuné, e wusé lere nde: Kpe!

⁷ Keto Njambiyé ti jébañgwé wusé, né wusé jojna ke moy kelna mëkele me memi na. Yasi wete, a jébañgwé wusé, né wusé tiki kelna beya

mëyasi me meneti maka bakidysé mëyotu musu pupunate ke mbombu wene.

⁸ Dete, mo te e yeliye mëlepi maka, a ti yélkwe mumo na, yasi wete, a yélkwe Njambiyé, nyé e nya sendi wuné Kimo Sisiñ ne kó.

⁹ Wuné njøj, wusé tí gwe ne ketó mëkana kënje wuné nde, wuné kwâdyangwé nda bemañ na. Keto wuné ne ñguru wun ma wokó nda yi Njambiyé ma tedye wuné nde, wuné kwâdyangwé ké.

¹⁰ Yo gbate nde, wuné ke jojna dëte wúné benjøj bun hene ke ndingele meneti me Maseduwan. Wuné njøj, ko bëko dëte, wusé ke kite wuné nde, wuné kél kwâ yite.

¹¹ Wuné nyéki sosu yí sà nje te yi jojna ne te, nyé temo ndi ke mëkele mëte yun ne ñguru wun, keló sendi mesay ne mëbô mun nda yi wusé lepima nyé wuné ké.

¹² Ngé wuné kele dëte, botu bete be tî pa yejsa temo tikó ke yi Yesus baka ta jesó wuné. Sendi, wuné tí jombo yaña ke bô mumo na.

Kasi njena Kumande wusu

Yesus Krist

¹³ Wuné njøj, wusé yeti ke kwadysé nde, wuné díy ne yekere ke kasi botu bete be ma gwe baka na, ma wuné me nje bë ne metake nda botu bete be yeti ne bïbina temo ke yi Yesus baka.

¹⁴ Keto nda wusé ke tikó temo gbate nde, Yesus gwâ nje womiyé ké, dëte wusé ke tikó sendi temo nde, Njambiyé ta womiyé botu bete be ma gwe be tikima temo ke yi Yesus nda yi nyé womiya ne Yesus ké.

¹⁵ Yasi te yi wusé ta lero ndana nyé wuné ké, yo yasi te yi Nyañgwé Kumande ne ñguru wene lepima ké. Yo nde, ke *Yesó Nyañgwé Kumande wusé botu bete be ta bë ndi ne jon baka, ko wusé tí kande kwâ tikó botu bete be ma gwe baka na.

¹⁶ Keto Njambiyé ta bete men nde, mëyasi kânda. He ta wokó men wete dëtina jaki wene, wokó sendi tójna

dombiya Njambiyé. Ke ñgimó te yite Nyangwé Kumande ne ñguru wene ta siliye wule dyobo. Komete, botu bête be gwá piñó te yi bo ma yejsa temó tikó ke yi *Krist baka ta kandé womiye.

¹⁷ Ke konye, wuse botu bête be ta bë ne joñ ke ñgimó te yite baka, Njambiyé ta kanje wuse sine botu bête be womiya baka ke kulutu kë sañgwa ne Nyangwé Kumande ke kwey. Dete, sine be Nyangwé Kumande ta diyó kpo ne kpo.

¹⁸ Ndana, mumó hene ke njoka yun wédyá temó jakosó ne mélépi maka.

5

¹ Wune njøj, wuse tí gwe ne kétó mékana kénje wune ke kasi ñgimó nè ke kasi métu mëte yi meyasi mëte ta dyá kete ké na.

² Kéto wune ne ñguru wun ke kombile duwé nde, *Yesó Nyangwé Kumande ta ñgbake wuse ñgbaka nda yi mo guño nje no ne tu ké.

³ Ke ñgimó te yi bomo ta lepó nde: <Yasi hene ne te, yaña yeti ké!> Yo ke ñgimó te yite yi nyangwé kemiye ta baló ke to yan ñgbake bo nda yi kwana moy mi ñgbake ne nyari ké. Ko mumó wete ne wete ke njoka yan tí diyó na.

⁴ Wune njøj, ke bë wune, wune yeti nda botu bête be diyé ke yitil, né yesó te nje ñgbaki wune nda mo guño na.

⁵ Kéto wune hene botu bë mejasi. Wune botu bë yesó. Wuse yeti botu bë tu ho botu bë yitil na.

⁶ Dete, wuse tí joñnañgwé nda botu bête be kwá ne jakó baka na. Yasi wete, wuse pém yasi. Sendi, wuse tí jeki nyé temó ke meyasi na.

⁷ Kéto botu bête be ya baka, bo yáki ne tu. Sendi, baka bë gwe ménjam baka, bo gwáki ne tu.

⁸ Ma wuse su botu bë yesó, wuse bëya mëtemó musu ke meyasi. Wuse kén mbombu tikó temó ke yi Yesus, bë sendi ne temó mëkwadysa nda yi

mumó leñe ne lambó sumba dyambi yí petó ne beti dyene ké. Wuse bëki ne bibina temó ke yi Yesus nde, a ta nyé wuse joñgwé. Wuse bëki ne bibina temó dete nda yi mumó bù ne guka sumba leñe ke to kë no dyambi ké.

⁹ Kéto Njambiyé tì tóke wuse nde, né wuse sañgwa ne ñgambi ne na, yasi wete, a kpoma nde, wuse ta bë ne joñgwé te yi kpo ne kpo, kétó Nyangwé Kumande wusu Yesus Krist.

¹⁰ Yesus Krist gwá gbate yí joñgwé ne wuse. Dete, ko bëkó nde, wuse bëki ndi ne joñ, ho nde, wuse ta si gwe, sine be Yesus ta joñna komé nyé ta nje ké.

¹¹ Ma yókó kítá jakosó, yókó kama mañ, na dóku ke mélépi me Njambiyé nda yi wune kele ké.

¹² Wune njøj, wuse ke ñgwéta ne wune nde: Wune jési botu bête be kele mesay ke njoka yun baka. Yo Nyangwé Kumande tembidye bo nde, bo kë kita wune.

¹³ Wune kómbila jésó bo, kwadysa sendi bo, kétó mesay mëte yi bo kele ké. Wune joñnañgwé ne te tandé yun.

¹⁴ Wune njøj, wuse ke kë mbombu ñgwéta ne wune nde: Wune bâmañgwé ne botu bête be joñna ne ndul ndul baka. Wuse ke ñgwéta sendi ne wune nde: Wune wédyá mëtemó me botu bête be gwe kañ baka, kame baka bë ne tekó baka. Wune disimañgwé bomo hene.

¹⁵ Wune diy ne soso, ñge mumó kele bëya yasi sungwé ne jakosó, a tì yókidyá keló sendi bëya yasi ne nyé na. Yasi wete, wune sâñ nje te yi keló kimó yasi métu hene tandé yun, keló sendi dete sungwé ne bomo hene.

¹⁶ Wune sôsañgwé mëngimó hene.

¹⁷ Ne ñgwétagwé ne Njambiyé métu hene.

¹⁸ Wune nyéki Njambiyé wosoko ke meyasi hene te yi yakama dyá ké. Kéto Njambiyé kwádyikwé nde,

wuse kēl dete kē jōngwē dyusu sine
be Krist Yesus.

¹⁹ Wunē tī peti mesay mē Kimō
Sisiŋ na.

²⁰ Wunē tī yelkwē mēlepi mēte yi
botu be punja mēlepi mē Njambiyē
lerep kē na.

²¹ Yasi wete, wunē nēmba mēyasi
hēne, bākidye mēyasi mēte yi be
kimōte kē.

²² Wunē tiki kelna beya mēkele
hēne.

²³ Njambiyē te ε nyē tete kō
kēl nde, jōngwē dyun hēne bēki
pupunate kē mbōmbu wene. A
bākidya mētemō mun nē jōngwē
dyun nē mēyotu mun hēne ne
njololo kumō kē ngimō te yi
Nyangwē Kumande wusu Yesus
Krist ta nje kē.

²⁴ Yōkō ε jeba wunē kō ta kelō yasi
te yi nyē ma kpo kē gbate, kēto nyē
yōkō ε tonje mēyasi hēne te yi nyē
kpo kē.

²⁵ Wunē njōn, wunē ngwētaŋgwē
ne Njambiyē kēto su.

²⁶ Wunē nyēn benjōn busu hēne
wuse bo ne kimō temō te yi Njam-
biyē.

²⁷ Mi kē kombile lēpō nyē wunē ne
dīnō Nyangwē Kumande nde: Wunē
tōl mēkana maka nyē benjōn busu
hēne.

²⁸ Ngikwa te yi wule kē yi
Nyangwē Kumande wusu Yesus
Krist bēnōnaŋgwē pē wunē.

Mekana Yibate yi Pol këtima kënje botu be Tesalonik

Mekana mëte yoko, yo ndi Pol, mo tomun Yesus Krist këte yo. Yo mekana yibate yi nyé këtima kënje bekriten be Tesalonik.

Ke mekana maka Pol ke kë mbombu yí lepo kasi *Yeso Nyanjwe Kumande. Yo nde, bekriten be Tesalonik njá be ne nyanjwe mënjangwe ke kasi Yeso Nyanjwe Kumande. Yo nde, baña bomo këtima yinja mekana yí lepo nde, yeso te ma si kwá, yori yi Pol ke këto mekana maka yí wedye ne temo yannde, yo ja, yí nembe sendi ne meyasi mëte yi ta kwañna kë ne kwet kwet nyé bo.

Bosa mekana mëte yi Pol këtima kënje bekriten be Tesalonik jéki lepo nde, Krist ta kala nje yí nje bu botu bené. Mekana yibate jéki lepo kasi Yeso Nyanjwe Kumande.

Wuse yakama bakes mekana maka ke nyanjwe mëngabiyé yitati:

1. Kasi wedya temo ke moy mebóné (kumte 1).
2. Kasi *Yeso Nyanjwe Kumande nè kasi *Mo beya mekele (kumte 2).
3. Njena mëngite (kumte 2-3).

¹ Yo mi Pol nè Silvë nè Timote, yo wuse ke ketó mekana maka kënje wuné njøn botu bete be ma tikó temo ke yi Kumande Yesus Krist ke Tesalonik baka. Wuse këti kënje wuné njøn botu bete be wokuna ne Njambiyé Sañgwé wusu, wokuna sendi ne Nyanjwe Kumande Yesus Krist.

² Da Njambiyé nè Nyanjwe Kumande Yesus Krist kél ñgikwa ne wuné, nyé sendi wuné tete.

³ Wuné njøn, wuse yâkañgwé nyé Njambiyé wosoko mëngimo hënë këto yun. Yo yakama nde, wuse kél dëte, këto tikina temo te yi wuné tike

ke yi Yesus kë ke dëko dëko budyate kë no mbombu. Sendi, mëkwadýa mëte yi mumo hënë ke njoka yun bu sunjgwé ne beso kë ke dëko dëko kë no mbombu.

⁴ Dete, wuse ne ñguru wusu ke lépina kine njøn ke misi këto yun ke njoka mënjoñ me botu bete bari be ma tikó temo ke yi Njambiyé baka. Wuse lépinangwé dëte, këto tiñ te yi wuné no nè tikina temo te yi wuné be no ke yi Yesus ke moy nyanjwe mebóné hënë te yi bo tedye wuné nè ke diyo mebóné mëte yi wuné disima diyo kete kë.

⁵ Yo ne nje meyasi mënori yi Njambiyé tedye nde, a pési mélépi ne ñgberé. Ndana, wuné ke sañgwa ne mebóné, këto wuné ke jaye nde, Njambiyé nám bomo bené. Yo ne nje te yite yi Njambiyé ta pëso nde, wuné kpasa botu bete be yakama ne kandó dyené yi wuné sañgwa ne mebóné këto te kë.

⁶ Yo gbate nde, Njambiyé kél meyasi ne ñgberé. Dete, a ta yókidye tedye mebóné nyé botu bete be tedye wuné mebóné baka,

⁷ nyé wuné be diyo ke diyo mebóné ndana baka mewedya siné wuné komé Nyanjwe Kumande Yesus ta punje yotu wule dyobó bené dëtina bejaki bené kë.

⁸ A ta nje ke moy wete bulam bulam lam dité nje tedye mebóné nyé botu bete be yeti ke tikó temo ke yi Njambiyé baka nè botu bete be yeti ke beñgwé mélépi mëte yi Kimó Tom Nyanjwe Kumande wusu Yesus lëre kë.

⁹ Yo nde, bo ta sañgwa ne nyanjwe mebóné yambilé kpo ne kpo londunate ne mbj ne mbombu Nyanjwe Kumande kiné diyo ke meluksa mëte yi nyanjwe dëti ne nyé kë na.

¹⁰ Bo ta diyo londunate ne mbj komé nyé ta nje, né bomo lukse nyé këto bomo bené, né bomo hënë tondú nyé këto botu bete be ta tikó temo ne nyé baka. [Wuné ta be yun

ke njokate], keto wune tikima temo ke meyasi mete yi wuse ne nguru wusu duwā nje lepo nyē wune kē. Meyasi hene ta kwañna dete ke nyangwe yeso te.

11 Yo keto te yite yi wuse ngweta sendi ne Njambiyē mengimō hene keto yun, diye Njambiyē wusu nde, a kēl nde, wune jōnnañgwe yaka ne diyo te yi nyē jebama ne wune kē. Wuse ke diye nde, a tōnjukwe kwadysa kelna kimō mēkele hene te yi wune kwadysa kelō kē, tonje sendi meyasi mete yi wune kele kē, keto wune ke tiko temo ke yi Yesus. Wuse dīya nde, a tōnjukwe meyasi mete hene ne nyangwe deti ne.

12 Dete, bomō ta lukse dīno Nyangwe Kumande wusu Yesus keto yun. Sendi, bomō ta lukse wune keto ne. Yo ta kelna dete bengwe ngikwa te yi Njambiyē wusu nē yi Kumande Yesus Krist.

2

Kasi Yeso te yi Nyangwe Kumande

1 Wune njōn, ke kasi njena Kumande Yesus Krist nē ke kasi mesangwa menē sine bo, wuse ke ngweta ne wune nde:

2 Metemo mun tī bəki ne hañubu ke lepi te yi bo lepe nde, *Yeso Nyangwe Kumande ma dyā kē na. Ko mumō lepi nde, yo Sisiñ Njambiyē lepe nyē nyē, ko bo lepi lepo ne numbu, ko bo kēti keto yí lepo nde, yo wuse, wune tī gwaki wō yanja na.

3 Ko mumō tī sebila wune ne yina menje na. Keto wune dūkwē nde, ngimō te yi bomō ta tumō kōñ lū dyambi ne Njambiyē kē ta pa kande dyā. Sendi, *Mō bəya mēkele kō ta pa kande punje yoto. Yo kponate nde, a ta yambile. Meyasi menori ta pa si kelna, ke kōñte, yeso te yi Kumande ta nje keto kē má nje dyā.

4 Mō bəya mēkele kō, nyē mo pendō, nyē yōkō ε teme lū dyambi sunjwe ne meyasi hene te yi bomō jeba nde Njambiyē, ho sunjwe ne meyasi hene te yi bomō kané. Nyē ne nguru wene ta kwā, nyiñe gba

mbanjō Njambiyē diyo kete lepo ne nguru wene nde, nyē Njambiyē.

5 'Wune ma lejsa meyasi mete? 'Mi tī bē ke lepo yo nyē wune ke ngimō te yi mi bā ndi sine wune kē na?

6 Ma ndana, wune duwā yasi te yi biye nde, meyasi mete ti yan kelna kē. Yo nde, *Mō bəya mēkele kō ta diso punje yoto ndi ke ngimō te yi Njambiyē kpoma kē.

7 Yasi wete ndana, deti kelna məbeyo yi bā sōdyate kē ma kande məsay menē ke puyē. Yo ndi nde, meyasi mete ta diso kelna komē mo te ε biye yo kō ta jissé kwā londō.

8 Ma yo ke ngimō te yite yi mo bəya mēkele kō ta punje yoto yey. Komete, Nyangwe Kumande Yesus ta wo nyē ne sosu te yi punde ke numbu ne kē girise nyē ne nyangwe deti mēluksa te yi nyē ta punje nje no kē.

9 Mō bəya mēkele kō ta punje yoto ne deti te yi *Satan. A ta kelō nyangwe mēkele wete wete tedye meyekambiyē, kelō sendi yina nyangwe meyasi me ja.

10 Dete, a ta kwā ne nje kelna kōtu mēkele hene yí sebile ne botu bête bē ta yambile baka. Yo ta bē dete ke yi botu bête, keto bo tī nyē temo ke mēlepi mete yi lepe gbakasi ke kasi Nyangwe Kumande, nē bo ju na.

11 Dete, Njambiyē ke tomō nyangwe deti kelna kōtu mēkele njesé ke yoto yan, nē bo tiki temo ke mēlepi me ja.

12 Yo ta kwañna dete, nē bomō hene bē ti tike temo ke mēlepi mete yi lepe gbakasi baka sāñgwa ne mēbōne, keto bo kpalma bē ne mēsosa ke kelna kōtu mēkele.

13 Wune njōn, ke bē wuse, wuse yākanjwe nyē Njambiyē wosoko mengimō hene keto yun, botu bête bē Nyangwe Kumande kwadysa baka. Wuse yākanjwe nyē Njambiyē wosoko, keto a tōkuma wune njombu yanja piñō te yi nyē tī pa kusō mbokō na, nē wune bē ne joñgwē te yi kpo ne kpo. Wune ta

þe ne jongwe te ne nje te yi Kimo Sisiñ, né wuné bakidye meyotu mun pupunate ke mbombu Njambiyé. Wuné ta þe sendi ne jongwe te ne nje tikina temo te yi wuné tike ke melepi mete yi leregbakasi ke kasi Nyanjwe Kumande ké.

¹⁴ Njambiyé jebama wuné nde, né wuné þe ne jongwe te yi kpo ne kpo ne nje Kimo Tom te yi wuse lepima nyé wuné ké. A jébañgwe wuné, né wuné þe sendi ne meluksa mete yi Nyanjwe Kumande wusu Yesus Krist no ké.

¹⁵ Dete, wuné njøj, wuné díy ne ñgbijim kombile bakidye meyasi mete yi wuse tedya wuné ké ké no mbombu. Ko yike yi wuse lepima lepo ne numbu, ko yike yi wuse ketima keto kenje wuné ké.

¹⁶ Nyanjwe Kumande wusu Yesus Krist ne ñguru wene nè Sañgwe Njambiyé wusu kwadysa wuse. Keto ñgikwa ne, Sañgwe Njambiyé wusu kelma nde, metemó musu bêki ne te kpo ne kpo, keló sendi nde, wuse bêki ne bîbina temo ne ñgbik ke meyasi mete yi ta dyá ké.

¹⁷ Ndana, Nyanjwe Kumande wusu Yesus Krist ne ñguru wene nè Sañgwe Njambiyé wusu wêdysa metemó mun, nyé sendi wuné deti te yi keló kimó yasi, ko ke mekele ko ke lepi te yi punde ke numbu yun.

3

Pol nde, bo ñgwétañgwe keto yan

¹ Wuné njøj, mi ke lepo sidye no nde: Wuné ñgwétañgwe ne Njambiyé keto su nde, melepi me Nyanjwe Kumande nyânjañgwe nedó, nè ñomo bôñ yo kimôte lukse Njambiyé nda yi yo kelna ke yun ké.

² Wuné ñgwétañgwe sendi ne Njambiyé, na jongwe wuse ke mebo me beya botu be nyaló, keto yeti ñomo hene tike temo ke Kimo Tom te yi wuse lepima ké na.

³ Ko bækó dete, yasi te yi Nyanjwe Kumande si kpo nde, a ta keló ké, a ti díy kiné tonje yo na. Dete, a ta

nyé wuné deti bakidye sendi wuné, kambo ne *Mó beya mekele kó.

⁴ Nyanjwe Kumande ke nyé sendi wuse deti nde, wuse bêki ne bîbina temo ke yun nde, wuné ke keló meyasi mete yi wuse lepima nyé wuné ké, þe sendi ne bîbina temo nde, wuné ta keló dete ké no mbombu.

⁵ Nyanjwe Kumande kél nde, wuné nyéki metemó mun ke duwá mekwadysa mete yi Njambiyé kwadysa ne wuné ké, disima meyasi nda nyé *Krist.

Bekriten yâkañgwe keló mesay

⁶ Wuné njøj, wuse ke kombile lepo nyé wuné ne díno Nyanjwe Kumande wusu Yesus Krist nde: Wuné bâkañgwe ne mò njøj wun hene ε jojna ne ndul ndul kiné bengwe meyasi mete yi wuse tedya nyé ké na.

⁷ Ndana, wuné ne ñguru wun ke duwe yasi te yi wuné yâkañgwe keló yi jojna no nda wuse, keto yi wuse jojnama no ke njoka wun ké, wuse ti jojna ne ndul ndul na.

⁸ Sendi, ko wuse ti diye wete mumó nde, a nyéki wuse medye ne gbelate na. Yasi wete, wuse díkima keló mesay wondó biriki sana tu nè yeso, kambo wete mumó ke njoka yun me nje gwe mesay keto su.

⁹ Yi wuse kelma dete ké, yeti nde, wuse ti þe ne deti te yi diye yinja yaña ke mebo mun na. Yasi wete, wuse kwadysa keló dete, né wuné þej nda yi wuse jojna no ké keló nda wuse.

¹⁰ Yo dete, ke yi wuse þá no ke yun ké, ε wuse kombile lepo nyé wuné nde, ñge mumó ti kwadysa keló mesay na, a ti dyenañgwe sendi na.

¹¹ Yo nde, wuse ke wokó nde, þanja ñomo ke njoka yun ke jojna ne ndul ndul kiné keló mesay na, yasi wete, þo díy ndi nyéna numbu ke melepi me þeso.

¹² Dete, wuse ke kombile lepo nyé botu bête be jojna dete baka,

kitə sendi bo ne dīnō Nyaŋgwé Kumande Yesus Krist nde, bo kēl məsay ne tə ne məbo man yí dyena nō.

13 Wunə njōŋ, ke bə wunə, wunə fí kati kelna kimə yasi na.

14 Ndana, ke wətə mūmō ke njoka yun dīyə kine bəŋgwé yasi te yi wusə lərə kənje wunə ke moy məkana maka na, nè wunə bēŋa nyə kimōte. Nè wunə pāŋ tumō kōŋ ne nyə, nè njōŋ te biye nyə.

15 Yasi wətə, wunə fí bēŋa nyə nda mō pendə wun na, yo nde, wunə kīta nyə nda yi wunə yakama kitə ne maŋ wun ké.

Njena lepi

16 Ndana, Nyaŋgwé Kumande te ε nyə tete kō nyēki wunə tete ne ŋguru wənə metu hēnə nè ke meyasi hēnə. Nyaŋgwé Kumande dīy pə wunə hēnə.

17 Mi ke nyenə wunə, gba mi Pol ne gba bō mbə. Yo ne njel bō məkəti te yikə ke siyna məkana məmbə hēnə yí tedye nde, yo mi ləpina. Yo nda yikə yi mi dīki kətə.

18 Nyaŋgwé Kumande wusu Yesus Krist kēl ŋgikwa ne wunə hēnə.

Bosa Mekana mête yi Pol këtima kënje Timôte

Yo Pol, mō tomun Yesus Krist këte mëkana mête yoko kënje Timôte. Yo bosa mëkana mête yi nyé këtima kënje nyé kék. A ke jeba nyé nde Mónó wene, keto yo nyé tedye nyé meyasi ke kasi tikina temo ke yi Kumande Yesus Krist. Enis, nyangwé ne Timôte bá ñgondú Yuden, a bá ke ñgongwé nije Njambiyé budyate. Sañgwé wene bá mō Begrak. Pol dól Timôte ke kendi yibate yi nyé kák no kék pelna Kimó Tom kék. Ë Timôte kandé mesay bene nyé ne tele tele kék no.

Mekana mête jáki tedye nda yi kriten yákañgwé jongna no ke moy misón kék. Yo ke njoka mëkana mête yi tedye nda yi botu bete be kënde ne njóñ bekriten yákañgwé keló mesay kék.

Wuse yakama báke mëkana maka ke meñgabiyé yitan jo yiba:

1. Wuse díy ne soso ne kótu tedya meyasi (kumte 1).
2. Pol ke lepo kasi ne ne ñguru wene, kité sendi Timôte (kumte 1).
3. Kasi meñgweta nè kasi téri bomari ke moy njóñ bekriten (kumte 2).
4. Téri botu bete be kënde ne njóñ bekriten baka (kumte 3).
5. Téri kpasa mō mesay me Yesus Krist (kumte 4).
6. Mesay mête yi kpasa mō mesay me Yesus Krist yákañgwé keló kék (kumte 5).
7. Meñgite mête yi benné kpasa mō mesay me Yesus Krist (kumte 6).

¹ Yo mi Pol këte mëkana maka. Mi mō tomun Krist Yesus nda yi Njambiyé bene Krist Yesus lepima nde, mi békki kék. Yo Njambiyé te jongwé wuse. Yo sendi Krist Yesus yi wuse bë ne bishina temo ke yené.

² Timôte, mi kéti mëkana maka kënje wé, wé gba mónmbe, keto wé sendi ke tikó temo ke yi Yesus Krist. Da Njambiyé nè Nyangwé Kumande wusu Krist Yesus kél ñgikwa ne wé. Bo gwáki ñgwéte yó, nyé sendi wé tete.

Kasi botu bete be tedye

kótu meyasi baka

³ Mi ke lepo nyé wé nde: Diyo ke Efes nda yi mi ma lépi nyé wé ke ñgimó te yi mi kwañma no kék pelé Maseduwán kék. Diyo ndi mate, nò lépi kimôte nyé banja bomó nde, bo tí kén mbombu yí tedye yiña meyasi dèle na.

⁴ Lepo nyé bo nde, bo tí kén mbombu yí nyé sosu yan ke yaw yaw mëkanó nè ke kasi mëkana mête yi ne ñgbenje ñgbenje mëdinó me bebaba kete kék na. Meyasi menori kpál keló ndi nde, metando dyâñ. Yo yeti ke kamé yaná ke mesay mête yi Njambiyé sima kpo yí jongwé ne bomó kék na. Wuse dûkwé mesay mête ne nje tikina temo te yi wuse tike ke yené kék.

⁵ Yasi te yi we yákañgwé lepo kék, yo kasi mëkwadysa mête yi wule ke pupuna temo, wule sendi ke temo te yi ne te nè ke tikina temo ke yi Njambiyé kine likisi na.

⁶ Banja bomó sima tumo kón ne meyasi menori kpál jató ke metando mête yi abalmba.

⁷ Bo ke kwadysa tedye yotu nde, bo nyangwé botu be tedya mëmboñga me Njambiyé. Yasi wete, bo yeti ke duwe yasi te yi bo lepe nè yasi te yi bo jaye ne sañsañ nde, yo ke nje kék na.

⁸ Ma wuse duwá nde, mëmboñga me Njambiyé kimôte, ñge mumó kelé nda yi bo lepe kék.

⁹ Wuse dûkwé nde, Njambiyé tí tembidye mëmboñga keto ñgbenj bomó na, yasi wete, a témbidysa mëmboñga keto beya botu bete be jongna kine ñgongwé mëmboñga baka. A témbidysa sendi yo keto botu be mbandó, keto botu bete be kelé

détina to sungwé nè nyé baka nè këto botu be mëbeyo. A témbidya yo këto botu bête be gbute nè nyé baka nè botu bête be yeliye meyasi më Njambiyé baka. A témbidya sendi yo këto botu bête be wo besangwé ban nè benyangwé ban nè këto botu bête be wo bësö bomo baka.

10 Njambiyé témbidya sendi membonga këto botu be kelna mewanja, këto bembam bête be kelwanja tandé yan bembam, ho boma bête be kelwanja tandé yan boma nda yi mbam díye nò bëne nyari kë. A témbidya yo këto botu bête be dyangwé bësö bomo nda bebala baka nè këto botu be ja. A témbidya sendi yo këto botu bête be kinja yotu yi sebile nè bësö. Njambiyé témbidya membonga këto bomo hëne be tedye yiná yasi déle tikó yene baka.

11 Tedya yasi te yi mi lëre nò waka kë, yo ke moy Kimó Tom te yi nyé kañma nyé mi kë. Kimó Tom te nè méluksa mëte yi wule pele yi Njambiyé. Menyóñjo hëne wúla pele yene.

Pol ke nyé Njambiyé wosoko

këto ñgikwa ne

12 Mi ke nyé Nyangwé Kumande wusu Krist Yesus wosoko, këto a nya mi déti ke mesay mëte yi mi kele kë. Sendi, a bënjma nde, a yakama bë nè bibina temo nè mi yi témbidye mi nde, mi kél mesay mené.

13 A tòkuma mi, ko bëkò nde, nè mbombu mi dikima lëpo lëpi gbutu sungwé nè nyé, bëngwé botu bëne yi tedye bo nyangwé mëbònë. A tòkuma mi, ko bëkò nde, mi bë mo bëya to sungwé nè bësö. Yasi wete, a gwà ñgwëtë wombe, këto mi dikima kelò yasi tukute kine duwe na, mi ti kik temo ke yene na.

14 Ma ñgikwa te yi Nyangwé Kumande wusu kpalma nje kwà to te, a kelma nde, mi fiki temo ke yene, nyé sendi mi temo te yi mëkwadysa, këto sine be Krist Yesus sañgwate.

15 Lëpi te yi mi ta lëpo ndana kë yakama nde, bomo fiki temo kete jaye sendi yo nè temo yan hëne. Yo nde: Krist Yesus njà ke meneti maka yi nje jongwé botu be mëbeyo. Kë njoka botu bënori, yo mi bë tokondo te.

16 Yasi wete, Krist Yesus gwà ñgwëtë wombe, mi mò te ε bë tokondo mëbeyo kò. A kelma détë yi tedye bomo nde, a nè gbisa budyate. A kelma sendi détë nè mi yi kamé nè botu bête be ta tikó temo ke yene yi bë nè jongwé te yi kpo nè kpo.

17 Bomo lûksa sombile Kumande te ε ti gwáki kò. A nè joj kpo nè kpo. Nyé mò te yi bomo yeti nè détì te yi bënjna na. Siya Njambiyé ndi nyé nyepo, *amen.

18 Timôte mónmbe, mi ke kañje méléri maka ndana nyé ke moy mëbò mò nda yi botu be punja méléri më Njambiyé kikima lëpo nè mbombu ke kasi yo kë. Biya yo nè koñ koñ, nè wë lù dyambi kimôte.

19 Kën mbombu yi tikó temo ke yi Njambiyé, bë nè temo nè te. Baña bomo tikima nje te yite, ε tikina temo te yi bo bë nò kë si yambile.

20 Kë njoka botu bënori Himene bëne Aleksandere bë sendi kete, ε mi kañje bo nyé ke mëbò më *Satan, simande yo ta nyé bo dyano, ma bo nje kë mbombu yi gbuto nè Njambiyé.

2

Kasi meñgweta këto bomo hëne

1 Ma wuné njøñ, ke yasi hëne, bosa yasi te yi mi lëre nde, wuné kânda kelò kë, yo nde: Wuné díya Njambiyé meyasi, ñgwëtë nè nyé, jaba këto bomo hëne, nyé sendi nyé wosoko këto yan hëne.

2 Wuné ñgwëtañgwé nè nyé këto bekumande nè këto bomo hëne te be díye nè bësö baka, simande wuse ta jojna nè te kine menjangwé na, jësö Njambiyé ke menje hëne, jojna kimôte dísé yotu.

3 Ngé wuné ñgwéta dete, yo kimóte, yo ke nyé Njambiyé te ε joñgwé wuse kó mesosa.

4 A kwádyikwé joñgwé bomo hene, kwadyé sendi nde, bomo hene dûkwé gbakasi.

5 A kwádyikwé dete, keto Njambiyé ndi wete ne wete. Sendi, ke njoka Njambiyé bene bomo, yo ndi ne mumó wete ne wete ε kelé mesay me njúñé ke njoka yan. Yo Krist Yesus ε njá nje bë mumó kó.

6 A nya yotu ne ne ñguru wené yí koló ne bomo hene. Yo yite tedye bomo nde, Njambiyé kwadyá joñgwé bo ke ñgimó te yi nyé pésima kék.

7 Dete, Njambiyé tembidya mi nde, mi bêki mō pelna Kimó Tom, mi bêki mō tomun wené. Mi lépi gbakasi, mi yeti ke keló já na. A nya mi say tedya kasi tikina temó nè kasi gbakasi nyé botu bête bë yeti Beyuden baka.

8 Dete, mi kwádyikwé nde, ke membey hene bembam ñgwétañgwé ne Njambiyé kañé mebó kénje kwey ne pupuna temó kiné ñgambi kiné dýano te yi metando na.

Kasi mesay me bomari

ke njoka bekriten

9 Mi kwádyikwé sendi nde, bomari lénja melambó mete yi ta dísé bo. Bo lénja melambó mete yi ta yaka ne bo, yeti yí tedya yotu na. Bo tî bôya meto yí dálé ne temó bomo na. Bo tî lénja meyasi mete yi bo kelé ne lór ho ne diyamañ ho lénje meyasi mete yi dye budya móni kék na.

10 Yasi wete, melengwe me kóndukwe te yan kpâl nje bë kelna kimó mekele nda yi boma bête bë tedye nde, bo ke kambó Njambiyé yâkañgwé keló kék.

11 Bomari yâkañgwé leñgwé meto díyo ne sem ke ñgimó te yi bo tedye bomo melépi me Njambiyé kék.

12 Mi yeti ke jayé nde, nyari têdfa yasi ho keló yasi kwá to mbam na. Yasi wete, a díy ne sem.

13 Keto Njambiyé kandima kusso Adam mbombu, ke konyte Eva.

14 *Satan ti ma sébila Adam na, a sébila Eva, ε nyé yañgile mboñga Njambiyé.

15 Ma yo nde, Njambiyé ta joñgwé nyari, keto a ta ja bónçike. Njambiyé ta joñgwé nyé dete, ngé nyé kë mbombu tikó temó ke yene, kwadyé boso bomo, bakidye yotu pupunate ke mbombu wené kiné tedya yotu na.

3

Kasi teri botu bête be kende

ne bekriten baka

1 Lépi te yi mi ta léró ndana kék, gbakasi. Yo nde, ngé mumó kwadyé bë mo te ε kende ne njóñ botu be Njambiyé, yite mō te góruma kpasa mesay.

2 Mō te ε kende ne njóñ botu be Njambiyé kó tî bêki ne yiña mejoso te yi bo yakama ndeyé nyé kete na. A bêki ndi ne nyari wete. A tî jeki nyé temó ke meyasi na. A bêki mō te ε biye temó ne, dísé sendi yotu ne. A bêki sendi mō te ε bû bomo kimóte ke mbey ne, bë sendi kpasa mō tedya yasi.

3 A tî bêki bala menjam ho mō metumbó na. A bêki te mumó. A tî bêki mō sañna wów ho mō kwadyá móni na.

4 A bêki mō te ε duwé bakidye ñgbak ñgbak botu be tû dyené keló nde, bónó bene wôkunangwe ne nyé ne jese hene.

5 Keto ngé mumó ti duwé bakidye ñgbak ñgbak botu be tû dyené, a má nje keló ba nan yí bakidye ne njóñ botu bête be tiké temó ke yi Njambiyé baka?

6 A tî bêki mō te ε yeñsama temó ndi kwey kwey na, yite a ta susule yotu, o bénja, lépi má biye nyé nda yi biyma ne *Kum beya mekele kék.

7 Yo diya sendi nde, botu bête bë yeti ke tikó temó ke yi Kumande

Yesus baka jâya mō te, kambō bo mō ne yeliye nyé, o bénja, a balma ke mérçondō me *Kum bœya mëkele.

⁸ Bediyakere dñisikwé sendi yotu yan. Bo tî bëki ne dyem yiba nda ngombu na. Bo tî jeki dye menjam na. Bo tî kwañ ne bœya menje yí sômbô ne mòn na.

⁹ Bo jâya, nyé sosu ke lepi te yi Njambiyé punja ké ne pupuna temo.

¹⁰ Bo pâñ pa kande bôbë sendi bo, ke konyte, bo má nje kande yeg mésay man nda bediyakere, nge bë nde, bo kine mòn bœya yaña te yi bo yakama lepina ne bo kete na.

¹¹ Boma bête bë kele say bediyakere baka yâkañgwé dñis sendi yotu yan. Bo tî bëki botu bë kutu na. Bo tî jeki nyé temo ke meyasi na. Bo tônjukwé meyasi hène kum njená.

¹² Ke yi bembam, mumo hène bëki ndi ne nyari wete. Bo yâkañgwé mbo bôñô ban nè ngbak ngbak botu bë tû dyan kimote.

¹³ Bediyakere bête bë kele mesay man kimote baka, bomo ta jesó bo. Bediyakere bête má lepo sendi kasi tikina temo te yi wuse tike ke yi Krist Yesus ké kine wô na.

Kasi nyangwé yasi te yi Njambiyé

punja ké

¹⁴ Mi ke ketó meyasi maka kénje wé. Mi ne bibina temo nde, mi ta kë bënjé wé nedó.

¹⁵ Ma nge wé ti bënjé mi nedó na, mëkana maka ta tedye nda yi wé yâkañgwé joñna nò ke moy *Kandó Njambiyé ké. Kandó te, yo njøñ botu bête bë tike temo ke yi Kumande Yesus baka. Botu bête wókunañgwé ne Njambiyé te ε ne joñ kó. Bo ke lepo kasi gbakasi sukó yo nda yi sañgwé kondu suke ne tû ké.

¹⁶ Wuse ke jaye gbate nde, kpasa lepi te yi Njambiyé sôdya ne mbombu ké gba nyangwé yasi budyate. Yo ke tedye wuse nda yi wuse yâkañgwé joñna nò sine bë Njambiyé. Kpasa lepi te, yo

nde: A njà yenja bë gba mumo ne membundó. Kimó Sisiñ tedya nde, a ne ngbeñ. Bejaki bë Njambiyé bëñma gba nyé. Boma pelma kasi ne nyé botu bête bë yeti ke duwe Njambiyé baka. Botu bë meneti maka tikima temo ke yene. Njambiyé njà yokiye nyé kénje dyobô ke mbey meluksa.

4

Kasi kpasa mō mesay me

Yesus Krist

¹ Kimó Sisiñ ke kombile lepo nde: Yí kë nò ke siyna mbokó, baña bomo tí tikó se temo ke yi Njambiyé kë nò mbombu na. Bo ta nyé metó ke mélépi mete yi mésisin me ja lepe ké nè ke meyasi mete yi bœya mésisin tedye ké.

² Botu bë lepina ne likisi nè ja baka ta jatidye bo ke bœya nje. Metemo man me deke ne biñbili nda bo dsumma yo ne yaki.

³ Botu bête ke kidye bo nde, bo tî boñ boma na, bo tî dyaki yiña meyasi na. Ma Njambiyé kusuma meyasi mete, né botu bête bë tike temo ke yene duwe sendi kasi gbakasi baka dye yo ne nyena ne wosoko.

⁴ Ma yasi hène te yi Njambiyé kusuma ké kimote. Yaña te yi mumo yakama paye ke njoka te yeti na, siya te ndi nde, mumo bôñ yo ne nyena Njambiyé wosoko.

⁵ Meyasi mete hène me kimote ke mbombu wene, keto mélépi mene nè meñgweta ke pupudye yo.

⁶ Nge wé tedye cfete nyé beman busu, wé ta bë kpasa mō mesay me Krist Yesus, wé má dñkó ke nje Njambiyé kë nò mbombu keto mélépi me Njambiyé yi kelé nde, mumo tiki temo ke yene ké. Sendi, keto wé ke bëngwé ngbeñ yasi te yi bo tedya wé ké kimote.

⁷ Pupa metó ke yaw yaw mëkanó mete yi bënjé ndi kasi jongwé te yi meneti yi njombu bomari dñki yekidye ké. Yasi wete, kpalo nyé

sosu yó hene yí jojna nda yi Njambyié kwadysé ké.

⁸ Keló dete, keto ñgbokisa yotu hene te yi mumo yakama keló yí bù ne dëti ké yeti ke kamé nyé pöké na. Yasi wëte, ñge mumo jojna nda yi Njambyié kwadysé, yite ke kamé nyé ke menje hene. Yo ke keló nde, Njambyié nyéki wuse jongwé ndana nè ke metu mëte yi nje mbombu ké.

⁹ Lepi te yi mi ta lepo ndana kék yakama nde, bomo fiki temo kete, jaye sendi yo ne temo yan hene.

¹⁰ Yo keto te yite yi wuse kele mesay wòndo biriki lu dyambi, keto wuse ne bibina temo ke yi Njambyié te ε ne joj kó. Yo nyé ke jongwé bomo hene, jekó kwá kwañgo botu bête be tike temo ke yene baka.

¹¹ Kombila pele meyasi maka kék no mbombu tedye sendi yo hene.

¹² We tì jaya nde, mumo yélkwe wé, keto we ndi mònçiké na. Keló nde, botu be Njambyié jôjnañgwé nda wé. Yo ta wule ke ndapi yó, ke jongwé dyó nè ke mëkwadysa mëte yi we kwadysé ne bo ké. Yo ta wule sendi ke tikina temo te yi we tike ke yi Njambyié nè ke pupuna temo te yi we no ké.

¹³ Nyekó temo yó ke tolna mëkana me Njambyié ke ñgil, ke kitina bomo nè ke tedya yan meyasi kumó ke ñgimó te yi mi ta dyá ké.

¹⁴ We tì yélkwe jey te yi Njambyié kelma ñgikwa nyé ne we kék na. A nya we yo ne nje yasi te yi botu be punja mëlepi mëne lepima kék, ne nje kasa mëbó te yi njój betomba kasa ke yotu yó kék.

¹⁵ Ndana yey, nyekó temo yó ne ndingelé jongwé dyó hene ke kelna meyasi maka, né bomo hene bëj nda yi mesay mo dòke dòko kék no mbombu kék.

¹⁶ We ne ñguru wó, pemó jongwé dyó kimôte nè yasi te yi we tedye sendi kék. Keló dete ne tinj, keto ñge we kele dete, we ta jongwé yotu yó ne ñguru wó, jongwé sendi botu bête be woke yasi te yi we lepe kék.

5

*Kasi kitina betomba nè bekuso**nè bebala*

¹ We tì bamañgwé ke to tomba na. Yasi wëte, lepinançgwé nyé nyé tëteki nda nyé sɔñgwé. Beja begwanjo nda bëmoy.

² Beja goto boma nda bennycøngwé, bëjës bëngondú ne pupuna temo nda bedyømbu bò.

³ Jeso bekuso boma bête be jojna nda fanj bekuso baka.

⁴ Ñge kusó nyari bë ne bëncisiké ho be ne benday, nè bëno bête pâj pa jeke kelna ñgay sunçgwé ne ñgbak ñgbak botu be tu dyán, yëkidye sendi mëdékwa mëte yi botu bête be jama bo kelma ne bo kék, keto Njambyié bëjja yite kimôte.

⁵ Kusó nya te ε jojna nda fanj kusó jojna ndi nyepo kó ke nyé bibina temo ne ke yi Njambyié. A ke keló tinj te yi diye Njambyié meyasi ñgweta ne nyé tu nè yeso.

⁶ Ma yëkó ε jojna ke nyem nyem jongwé kó me munje, ko bëkó nde, a ne joj.

⁷ Kombila pele dëte nyé bo, ma bo me nje keló yinja yasi te yi mumo yakama ndeyé bo kete.

⁸ Ñge mumo ti kombile bakiðye bëjadysé bëne, jekó kwá kwañgo ñgbak ñgbak botu be tu dyené kimôte na, yite tédyá nde, a payma tikina temo te yi nyé bá nò ke yi Njambyié kék. Mumo nda mbete ñgoro kwá mò te ε yeti ke tikó temo ke yi Njambyié kó.

⁹ Ke njoka bekuso boma bête yi bo yâkañgwé kamé baka, we ta keto dïno kusó te ε me ne mësew kamotan jò kamó wëte kó. We ta keto dïno dyené, ñge bë nde, a bá ndi ne mbam wëte ke jongwé dyené.

¹⁰ Sendi, ñge bë nde, bomo díkima jaye mëkele mëne, ñge bë nde, a duwá bakiðye bëno bëne kimôte, bù bomo kimôte ke mbey ne, weyé mëkol me botu be Njambyié, kamé botu be ñgwëte ho keló yinja kwaló

kimō mēkele hēne, wē má kētō dīno dīyenē.

¹¹ Ma wē tī kēti dīno bekuso boma bēte be ndi bēngōndu baka na, kēto komē mēwobō ta dīq bo kē, bo ta tumō kōj nē *Krist gōsō nje mēgwaki.

¹² O bēja, lēpi balma ke to yan, kēto bo tikima yasi te yi bo sima kpo kwey ke mbōmbu Njambiyē nde, bo ta kelō mēsay nyē nyē kē.

¹³ Sendi, dīyem ta si kanje bo, bo má nje bē nda njēkō yombila kē mētū nē mētū. Yeti ndi dīyem nyēro na, ndapi tī dūwe ke numbu yan na, bo ta nyē numbu ke mēlēpi mēte yi ti bēja bo kē, lēpō mēlēpi mējanji kē no.

¹⁴ Dete, mi góru nde, bekuso boma bēte be ndi bēngōndu baka kēn mēgwaki, bē ne bōnōsikē, kombile kēndō nē tū dīyan, ma botu bēte bē bēne wuse baka mē nje kwedya nje te yi lēpina beyate nē wuse.

¹⁵ Mi lēpi dēte, kēto bāja ke njokate ma duwē ke ḥgbej nje kpalo bēngwē *Satan.

¹⁶ Ngē mbaña nya te ε tīkē temō ke yi Krist kō bē ne bāja bekuso boma nde, bo bejadys bēne, na kama bo yi soñe nē mapi te yite ke to njōj botu bēte bē tīkē temō ke yi Kumande Yesus baka, nē njōj botu bēte bē ne dēti te yi kame bekuso boma bēte bē joñna nda fāj bekuso baka.

¹⁷ Betomba mbanjō Njambiyē bē kēndē kimōte nē njōj botu bē Njambiyē baka yakama nde, bo lūksa bo mēnja yiba, jekō kwā kwango baka bē nyē sosu ke lēpina mēlēpi mē Njambiyē nē ke tedyate kē no baka.

¹⁸ Yo dēte yi mēkana mē Njambiyē lēpē nde: <Wē tī kanja numbu nday piñō te yi nyē ke kēlō mēsay mē natina nyambi yī bāke nē kōpu te nē njōsō te kē na.› Ke yiña mbēy, yo lēpī sendi nde: <Mo mēsay yākañgwē dīye nduku mēsay mēne.›

¹⁹ Ngē wēte mumō nje sōmse wēte tomba mbanjō Njambiyē nde, a kelma yiña bēya yasi, wē tī yaki jayē kinē nde, bōmō yiba ho yitati

bē dīyma ke mbēy te lēpi sendi dēte na.

²⁰ Ndeya botu bēte bē kēlē bēya yasi baka ke misi mē bōmō hēne, nē būkwē botu te bari nje kambi kelna bēya yasi sendi.

²¹ Mi ke kombile lēpō nyē wē ke mbōmbu Njambiyē, ke mbōmbu Krist Yesus nē ke mbōmbu bējaki bēte bē Njambiyē tōkuma baka nde: Kelō nda yi mi lēpē nyē wē kē. Wē tī dīy ke kōj mūmō ho gwe mberi misi mē mūmō na.

²² Wē tī pepidyañgwē yī kāsē bo ke yotu mūmō yī nyē nē nyē yiña say ke njoka njōj botu bē Njambiyē na. Wē tī nyēki bō ke bēya mēkele mē mūmō na. Wē ne ḥguru wō bākidya temō yō pupunate.

²³ Wē tī kēn se mbōmbu yī hōbiye ndi gbeala mōrōku na. Kē hōbiya mōnō tena mēnjam lale nē mbet, kēto kōn te yi ke būndō yō kē nē būdya jaki jaki mōnō mēkōn mēte yi tekwē yotu yō kē.

²⁴ Bēya mēkele mēte yi bāja bōmō kēlē kē bējna ke misi, ko piñō te yi bo tī pa pēsō jōsi yan na. Ma ke yi bāja, yo njáki nje pūndō puyē ndi njime, ngē bo si pēsō jōsi yan.

²⁵ Sendi, kimō mēkele bējnañgwē ke misi. Ko nde, yiña ke njokate tī bējna ndana ndana na, yo tī tika sōdyate kinē pūndō ke puyē na.

6

¹ Botu bē Njambiyē hēne bē ke dīyō bala baka yākañgwē jēsō bēmasa bān ke mēnje hēne, ma bōmō nje lēpō lēpi gbutu sun̄gwē nē dīnō Njambiyē, sun̄gwē sendi nē mēlēpi mēne yi wuse tedye kē.

² Ma ngē bē nde, bēmasa bān ke tīkē temō ke yi Njambiyē, bēbala bēte tī yēlkwē bo lēpō nde, bo bēmaj bān kēto te yite na. Bo kpāl kelō mēsay nyē bo kwā to te yi kame nē bo, kēto botu bēte yi bo kēlē kimō mēsay nyē bo dēte baka ke tīkē sendi temō ke yi Njambiyē. Sendi, kēto bēbala bēte ke kwadysē

bo budya. Meyasi mete yi we yâkañgwé tedye kité bomó nde, bo kél kék, yori.

Kasi bœya tedya yasi nè kasi

kwadysa mɔni

³ Nge mumó nje tedye yi ja yasi dèle tikó kpasa mélépi mete yi Nyangwé Kumande wusu Yesus Krist, nge nyé ti kwadysé jaye yasi te yi wuse tedye nda yi nyé yâkañgwé jojna nò bœne Njambiyé kék,

⁴ yite bendidya yotu ma namo nyé, a yeti kë duwe ko móno yaña nè mbet na. A ke kwadysé melombó, nyé mó metando ke gbela lem mélépi. Yo ke keló nde, gôruna yasi dyâñ kë temó mumó. Yo kél sendi nde, bomó lômbidysañgwé, bo tôynañgwé, bo bêki nè bœya metaké nde, baña kelma yi ja bœya yasi sôdyate.

⁵ Bendidya yotu te dáká sendi ñgbenje ñgbenje metando ke njoka botu bête be nè bœya dyano, be ti dûkwe se gbakasi baka. Bo tâka nde, nge mumó jojna bœne Njambiyé, yo nje dolna meyasi mé meneti.

⁶ Gbate, nge mumó jojna bœne Njambiyé, yo nje dolna nyangwé kpasa meyasi mete yi Njambiyé nyé mumó kék, nge mumó kë mbombu bœnje nde, meyasi mete yi nyé nò kék yakama nyé.

⁷ Keto ko wuse tî nje nè yi ja yaña ke meneti maka na. Sendi, yaña te yi wuse ta bû duwe nò ke meneti yeti na.

⁸ Dete, nge wuse bœ nè yasi te yi wuse yakama dye nè yi wuse yakama lèñe, yite yakama.

⁹ Ma botu bête be kwadysé bœ nè budya meyasi baka ke sañgwa nè mëbobilan baló ke mërondó me *Satan nè ke budya jaki jaki lem bœya mewobó mete yi bekidye bomó keló nde, bo yâmbila kék.

¹⁰ Yo nde, njuku kwaló mëbôné hene wúla ke kwadysa mònì. Baña bomó nyinja to kête, ε bo jate ke bœya nje londó tikó tikina temó te yi

bo bâ nò ke yi Njambiyé kék nje bû nè mapi mëbôné nyé ke temó yan nè ñguru wan.

Njena mëngite

¹¹ Ke bœ we, we mó Njambiyé, kén mbombu tumó kón londó nè bœya meyasi menori. Nyekó sosu yí sà nje te yi jojna nè ñgbey kë mbombu Njambiyé. Sañgó nje te yi jojna nda yi Njambiyé kwadysé tikó temó kë yene kè nò mbombu, kwadysé bœsó bomó, bœ ne temó gbisa, jojna sendi nè te wúne bœsó.

¹² Loñgó dyambi nyé sosu kë tikina temó kë yi Njambiyé kimôte kék nò mbombu. Biya jojgwé te yi kpo nè kpo yi Njambiyé jeñama we nde, nò bœ nò kék nè gbem. We kombila lepo jaye tikina temó yó kë kasi jojgwé te nè sañsañ kë mbombu bœnya bomó.

¹³ Mi kë kombile lepo nyé we kë mbombu Njambiyé te ε kelé nde, meyasi hene bêki nè joj kó nè kë mbombu Krist Yesus. Kome nyé temma kë mbombu Pônsi Pilat kék, a lepima ndi gbakasi nè sañsañ.

¹⁴ Yo nde, mi kë kombile lepo nyé we kë mbombu yan nde: Bakidya yasi te yi mi lepima nyé we kék nè pupuna temó, jojna kine yaña te yi mumó yakama ndeyé we kete na. Keló dête kumó kë ñgimó te yi Nyangwé Kumande wusu Yesus Krist ta nje kék.

¹⁵ Njambiyé ta keló nde, a pûnjukwé yotu ke ñgimó te yi nyé Njambiyé sima pësó kék. Nyé Njambiyé te yi mënyonjó hene wule pële yene. Siya mó te ε name meyasi hene ndi nyé nyero. Nyé Kumande bekumande. Nyé sendi Baba Mboko ε lañsama bebaba mbokó.

¹⁶ Ko a ti yaka gwe wëtë yesó na. A díy kë yol mëjasí mete yi mumó ti yaka wuta nè yo na. Ko mumó wëtë nè wëtë yeti nè dëti te yi bœnje nyé na. Bomó sômbila nyé, a nè ñguñgudysé kpo nè kpo, *amen.

¹⁷ Kε yi ñotu bête ñe mëkusuku muka baka, kombila lerpɔ nyε bo nde, bo tî bendidya yotu na. Bo tî ñeki ne ñibina temɔ ke mëkusuku mëte yi yakama yambile nëmëno ké na. Yasi wete, bo kpâl ñe ne ñibina temɔ ke yi Njambiyε te ε nyε wuse budya kimɔ mëyasi kɔ, né wuse ñu mëyasi mëte ne mesosa.

¹⁸ Bo kël kimɔ yasi. Yasi hëne te yi ño kelε ñêki kimɔ mëkele. Bo ñêki ñotu ñe ñgay kabidya mëyasi benε ñëso ñomo.

¹⁹ Ngε ño kelε ñete, bo ke ndëmo kpasa mëyasi mëte yi tí yambile na yi ladye ne metu mëte yi një ké, né ño ñe ne kpasa jongwε te yi kpo ne kpo.

²⁰ Ma Timóte, bakidya yasi ke yi Njambiyε sima kañe nyε we ké kimôte. We tî nyeki numbu yɔ ke yaw yaw mëlepi na. We tî nyeki sendi numbu ke mëlombɔ mëte yi wule ke tedya yasi te yi ño lere lero nde fan duwà yasi ké na.

²¹ Baña ñomo ke lero nde, ño ne fan duwà yasi te. Ñete, ε ño si londɔ ne tikina temɔ te yi ño ña ño ne mbombu ke yi Njambiyε ké. Njambiyε kël ñgikwa ne wunε.

Mékana Yibate yi Pol kétima kénje Timóte

Yo ndi sendi Pol, mō tomun Yesus Krist kète mékana mete yoko, yite a ke jōbo ke Rom. Yo mékana yibate yi nyé kétima kénje Timóte ké. Yo sendi njena mékana méné.

Ke moy mékana mete Pol jéki lero kasi diyé ne ḥgbik ke moy gbakasi. A ke lero sendi nde, ḥgimō kwaŋje ne sima wuta, yite nde, ḥgimō sōŋ ne. A ke bɛŋjé ne bɛŋjé ne sima lj nyé. A ke lero sendi téri te yi bomo ta bɛ nō ke ḥgimō te yi mboko ta bɛ ke kɛ ke siynate ké.

Wuse yakama baki mékana maka ke nyangwe mēngabiye yini:

1. Pol ke kite Timóte (kumte 1).
2. Kpasa mō te ε bɛŋgwé Yesus Krist kō bêki nan komé bomo tumé kōj ne meyasi mē Njambiyé ké? (kumte 2).
3. Mékana mē Njambiyé ke kamé kriten ke ḥgimō te yi bomo tumé kōj ne meyasi mē Njambiyé ké (kumte 3).
4. Kpasa kriten tónjukwé meyasi mē Kumande Yesus Krist. Sendi, Nyanjwe Kumande tí lenja nyé na (kumte 4).

¹ Yo mi Pol kète mékana maka. Njambiyé tókuma mi nda yi nyé kwadysa ké nde, mi bêki mō tomun Krist Yesus, né mi lepi kasi jongwé te yi nyé kpoma nde, a ta nyé botu bete be diyé saŋgwate béné be Krist Yesus baka.

² Mi kéti kénje we mōnmbé Timóte, sōŋ temo mbé. Da Njambiyé nè Krist Yesus, Nyanjwe Kumande wusu kél ḥgikwa ne wé. Bo gwâki ḥgweté yó, nyé sendi we tete.

Pol ke nyé Timóte deti ke temo

³ Mi ke nyé Njambiyé te yi mi kele nyé mesay kō wosoko ne pupuna temo nda yi besaŋmbambô bembé dikima keló ké. Tu nè yeso mi ke

take we mēngimō héné komé mi ḥgweta ne nyé ké.

⁴ Mi ke take nda yi we punja ne misidye ke misi ké. Mi ne nyangwe hél te yi bɛŋjé we ne kókó, né temo mbé tondu ne mesosa.

⁵ Mi ke take tikina temo te yi we nō ke yi Njambiyé kine likisi ké. Nyɔŋmbambô Lowis nè nyɔŋgwé Enis kandima bɛ ne njel tikina temo te yite. Mi ke duwé gbaté nde, we ke tikó sendi temo dete.

⁶ Dete, mi ke basidye lero nyé we nde: Keló nde, jen te yi Njambiyé nya we ke ḥgimō te yi mi kasa ne mēbô ke yotu yó ké ḥgbâbikwé.

⁷ Keto Sisin te yi Njambiyé nya ke yotu su ké yeti sisin te yi kele nde, wuse bêki ne wó na. Yo Sisin te yi nyé wuse ḥguŋgudye yi kele nde, wuse kwâdyikwé bëso, bë sendi ne dýanc te yi bîye temo su ke meyasi.

⁸ Dete, we tî gwaki njon te yi lero kasi Nyanjwe Kumande wusu nyé bomo na. We tî gwaki sendi njon te yi lero kasi mbé, ko bëkó nde, mi ndana ke jōbo keto ne na. Ma ndi nde, sine we sâŋgwâŋgwé ne mëbône keto Kimó Tom. Keló dëte ne dëti te yi Njambiyé nyé we ké.

⁹ Yo Njambiyé te jongwé wuse kwey jeba wuse, né wuse bë botu béné. A tî kele dëte, keto yinja kimó mëkele musu na, yasi wëte, yo keto nyé ne ḥguru wene sima si kombile dëte. Sendi, keto a ne ḥgikwa. A kpoma nde, a ta kwâ ne nje Krist Yesus yí tedye ne wuse ḥgikwa ne. A kpoma dëte njombu yaşa mësew mësew.

¹⁰ Ma a punja ḥgikwa te ndana, keto Krist Yesus, mō te ε jongwé wuse kō njá nje. A soŋma dëti te yi sōŋ bâ nō ké. A kwaŋma ne nje lepina Kimó Tom yí punje ne kasi kpasa jongwé nè kasi jongwé te yi tî bëyo wëte yeso ké.

¹¹ Njambiyé tembidya mi nde, mi bêki mō pelna Kimó Tom, mi bêki mō tomun wene nè mō tedya bomo Kimó Tom te kë nō.

¹² Yo keto te yite yi mi saŋgwá

ne məbənə mete yike ndana ké. Ko dete, mi yeti ke gwe njon yaña na, keto mi ke duwe mo te yi mi tikima temo ke yene kó. Mi ke duwe gbate nde, a ne deti te yi bakidye yasi te yi nyę kañma nyę mi ké kumó ke nyañgwę yeso te.

13 We wokuma kpasa mélépi mete yi punduma ke numbu mbé ké. Kelo ndi nda yi yo lere ké. Beñgwę yo ne kwet kwet yi tedye nde, we ke tiko temo ke yi Njambiyę, sendi, we ne mekwadya, keto wúne Krist Yesus sañguate.

14 Bakidya kimó yasi ke yi Njambiyę nya we ké ne deti Kimó Sisiñ te yi diye ke yotu su ké.

15 We ke duwe nde, botu be Njambiyę hene be diye ke Asi baka tumma kóñ ne mi. Figel bené Hermogen ke njoka botu bete.

16 Nyangwę Kumande kél ęgikwa ne Onesifor bené botu be tu dyenę, keto meñgimó budya te a díkima nyę mi deti ke temo. Sendi, ko bækó nde, mi bá ke jóbó, a tí gwe njon te ke mbombu bomó na.

17 Yasi wete, ke yi nyę njá no ke Rom ké, a kpalma sá mi beke beke de dolo.

18 Nyangwę Kumande kél ęgikwa ne nyę ke keki ne, Nyangwę Kumande ke nyañgwę yeso te. Ke njoka bomó hene, yo ndi we nyero ke kombile duwe budya mekanma mete yi nyę kelma ne mi ke Efes ké.

2

Kasi kpasa mo mesay

me Yesus Krist

1 Mónmbé, ke be we, boñgo deti ne nje ęgikwa te yi Njambiyę kele ne wuse ké, keto sine be Krist Yesus sañguate.

2 Komé mi díkima tedye we meyasi ké, budya bomó bá ke mbey te bënję. We wokuma meyasi mete, ma tedya sendi yo nyę botu bete be we ne bëbina temo ke yan nde, bo yakama kwandye sendi yo ne jem nyę bëso baka.

3 Jaya sañgwa ne ęgabiyę məbənə mete yó keto Krist Yesus nda kpasa soja wene.

4 Ngę soja ké ke lu ęfyambi, ngę nyę gore nde, kum bësja te ε kënja nyę kó bëki ne mësosa ne nyę, yite a tí keló se meyasi mete yi gbela bomó diki keló yi joñna no metu hene ké na.

5 Sendi, ngę mumó kele yinę adingbakere nda sokó, a tí be ne sol, ngę nyę ti sedye beñgwę mëmboñga me sokó te na.

6 Yo mo bëna mbëki te ε kelé mesay wóndo bëriki kó yâkañgwę be bosa mo te ε dye kwaló nyambi te.

7 Taka yasi te yi mi lere ké kimôte. Yo nde, yo Nyañgwę Kumande ta nyę we ęyanc te yi woko ne njombo meyasi hene te yi mi lere nyę we ké.

8 Pâj pa take Yesus Krist, nday kumande Davit, a womiya ke njoka bëmun nda yi Kimó Tom te yi mi pelé ké lere ké.

9 Yo keto Kimó Tom te yite yi mi sañgwa ne məbənə yi mi diye wotunate ke jóbó nda wete mo nyangwę kelna bëya mëkele. Ma ke be mélépi me Njambiyę, bo ti yaka wotó yo na.

10 Dete, mi ke disima meyasi hene keto botu bete be Njambiyę ma si tóke baka, né Krist Yesus joñgwę sendi bo, né bo nyin diye ke mbey méluksa mete yi kpo ne kpo.

11 Lepi te yi mi ta lepó ndana ké yakama nde, bomó tiki temo kete. Yo nde, ngę be nde, wuse gwą sine be Krist Yesus, sine be Krist Yesus ta ju sendi.

12 Ngę wuse disima məbənə sine be Krist Yesus, yite sine be Krist Yesus ta namó sendi. Ngę wuse toné lepó nde, wuse yeti ke duwe nyę na, yite a má lepó sendi nde, a yeti ke duwe wuse na.

13 Ngę wuse diye kinę tonje meyasi mete yi wuse si kpo ké, ma a ke tonje ne meyasi mete yi nyę si kpo ké, keto a ti yaka diye kinę keló yasi te yi nyę ne ęguru wene si lepó ké na.

14 Lepó meyasi maka nyę bëso. Ma

kombila lerpó nyé bo ke mbombu Njambiyé nde, bo tí lombidyañgwé kétó yiná gbela lem mélépi na, kétó yo yeti ke kamé mumó yaña na, yo kpál bekidyé botu bête be lèngwé metó kète baka.

¹⁵ We ne ñguru wó, nyekó sosu sá nje te yi keló yasi ke mbombu Njambiyé nda mó te yi Njambiyé sima si bóbé kó. Keló dete nda kpasa mó mesay te ε yeti ke gwe njón ke mesay mete yi nyé kelé ké. Keló yasi ne nje te yí tedye bomó kpasa lepi Njambiyé yi tedye kasi gbakasi ké.

¹⁶ We tí nyekí numbu ke yaw yaw mélépi na, kétó botu bête be lepina dete baka ke tókula londó londó ne Njambiyé.

¹⁷ Lépi te yi bo lepē ké ta kokile bo nda gba dale. Himene nè Filetas ke njoka botu bête.

¹⁸ Bo ma tumó kóñ ne lepina gbakasi yí lerpó nde, bemuñ ma si womiyé. Dete, bo ke yangile tikina temó te yi báñá bomó tike ke yi Krist Yesus ké.

¹⁹ Ko dete, kpasa mékol me tu te yi Njambiyé sima tembidye ké jelnate ne ñgbij. Yo ketinate ke mékol me tu te nde: <Baba Mboko ke duwe botu béné.> Yo sendi ketinate nde: <Mó te ε lepē nde, a wókunangwé ne Baba Mboko kó túm kóñ londó ne mëbeyc>.

²⁰ Ke mëjolé mete yi nyari býyna nò ké yeti ndi mëjolé mete yi bo kelé ne lór ho ne sumba yi mumó dole ke nyangwé tu ké na. Yo sendi ne mëjolé mete yi bo kwaké kwakó ne jeti nè yi bo wóme wóme ne yeko. Bo býynañgwé ne kpasa mëjolé mete yiri ke ñgimó mëjesó, býyna ne bukwé te yiké ke gbela mëyesó.

²¹ Dete, ñge mumó dale yotu soñé ke beya mëyasi héné te yi mi lepē nò ké, yite a ta nje bë nda kpasa mëjolé mete yi sa te bakiidyé ne ñgom ñgom, yo ta kamé nyé, mëngimó héné a yakama bù yo yí keló ne kwaló kimó mëkele héné.

²² Tumó kóñ londó ne beya

mëwoñó mete yi begwanjo nè bëngóndu bë nò ké. Sañgo nje te yi joñna ne ñgbeñ, sá nje te yi tiko temó ke yi Krist Yesus. Sañgo sendi nje te yi kwadysé bësó bomó, sá nje te yi joñna ne te wúné botu bête be ñgweta ne Baba Mboko ne pupuna temó baka.

²³ Pupa metó ke lem metandó mete yi abalmba. We duwá nde, yo kén siyó ndi ne mélombo.

²⁴ Ma mó te ε kelé mesay nyé Nyanangwé Kumande nda bala wene kó tí békí mó mélombo na. A jónjanangwé kimóte béné bomó héné. A békí kpasa mó tedya yasi, bë sendi mó gbisa, ñge mumó kelé beya yasi sungwé ne nyé.

²⁵ A kítá botu bête be lú dyambi ne nyé baka ne wéyna temó. A békí ne bífina temó nde, Njambiyé yakama keló nde, bo yéñsañgwé temó yí duwe lépi te yi bë gbakasi.

²⁶ A kél dete, simande dyanc dyanc ta yókwé, bo má diyo ke mérondo me *Kum beya mëkele yí ndadysé bo nde, bo kél ndi yasi te yi nyé kwadysé ké.

3

Beya ñgimó ta dyá

¹ Dúkwé nde, ke metu mete yi ké nò ke siyna mboko, mëyasi ta nje bë sulnate budysate.

² Kéto bomó ta bë ne ká. Bo ta bë botu bë kwadysa móni. Bo ta susule yotu ne gbelate. Bo ta bë botu bë mbénó. Bo ta gbutó ne Njambiyé. Bo ta bë ne mbandó sungwé ne botu bête bë jama bo baka. Bo ta bë botu bë kpa nè botu bë dyànjma sungwé ne mëyasi mete yi wokuna ne Njambiyé ké.

³ Bo tí bë ne temó mëkwadysa na, kiné gwena ñgwete bësó na. Bo ta bë botu bë kutu. Bo tí býye temó ke mëyasi na. Bo ta bë sendi nda gonjo njomó. Bo ta bénó kimó yasi, nyé bë ke díté.

⁴ Bo ta bë botu bë dyangwa díno bësó. Metemó man ta bë déké ne haw haw. Bo ta bëndidysé yotu kwá

to te. Bo ta laj kwadye yasi te yi bo ne nguru wan gore ké kwá Njambiyé.

⁵ Bo ta tedye ke mbombu bomo nde, bo botu be Njambiyé, ma jayna ngungudye Njambiyé yeti na. We tî gbam kol wúne njel bomo nda bête na.

⁶ Baña ke njoka yan ke diki mbombila, nyiñe ke yiña metu yí sebile baña boma bête be ne metemó ne lep lep baka nde, bo jâya mélépi man. Mèbeuyó ma si ñgañgile boma bête. Bo ke bengwé kwaló bëya meyasi hene te yi temó yan gore ké ké no.

⁷ Boma bête ke kwadye jekina meyasi kpo ne kpo ké no, ma ko dete, deti te yi duwe ne yasi te yi bëgbakasi wete yeso yeti na.

⁸ Botu baka ke lü dyambi sunjgwé ne lepi te yi bëgbakasi, ndi nda yi Yanés bene Yambérès biyma ne meso mbombu ne Moyisi ké. Dyanó dyán nja dimbiye. Sendi, tikina temó te yi botu baka tike ke yi Njambiyé ké ti yaka nde, bo jâya bo na.

⁹ Ma ndi nde, bo tí kumó womanána, keto bomo hene ta si duwe bëya yaw yaw mëkele man nda yi bembam baka yiba Yanés bene Yambérès.

¹⁰ Ma ke bë we, we bengwa yasi te yi mi dikima tedye ké ne kwet kwet. We kombila bëñe sendi nda yi mi dikima jojna no ké. We duwá sendi meyasi mete yi mi kwadya keló ké, duwe nda yi mi tike ne temó ke yi Njambiyé ké. We duwá sendi temó gbisa nè temó mëkwadya mete yi mi no ké. We duwá sendi nde, mi ne tinj.

¹¹ We ke kombile duwe nda yi bomo sôgbita ne mi, tedye mi mëbònè ke Antiyos, ke Ikón nè ke Lister ké. Yo kwaló tedya nyangwé mëbònè te yin yi mi tî gbise ké? Ko dete, Nyangwé Kumande jojwa mi ke yinori hene.

¹² Botu bête be ke kwadye jojna nda yi Njambiyé kwadye, keto bene

be Krist Yesus sañgwate baka, bo ta tedye bo nyangwé mëbònè.

¹³ Ma yasi wete, bëya bomo, yite nde, botu bête be sebile bësó baka ta tokula londó londó ke kelna bëya yasi kpo ne kpo. Bo ta sebile bomo kë no, sebile sendi yotu yan ne nguru wan.

¹⁴ Ma ke bë we, ken ndi yó mbombu yí nyé temó ke yasi te yi we jekima ké. Yo yasi te yi we tike temó ne ñgbik kete ké, keto we duwá mo te ε tedye we yo kó.

¹⁵ Kande ne móñosiké we duwá pupuna mëkana me Njambiyé hene te yi bo ketima ké. Yo yakama nyé we dyano, nó duwe nda yi Njambiyé jojgwé ne mumó komé nyé tike temó ke yi Krist Yesus ké.

¹⁶ Yasi hene te yi díye ketinate ke mëkana me Njambiyé ké wúla ke numbu Njambiyé ne nguru wene. Yo ke kame yí tedye bomo meyasi, yí ndeyé bo komé bo kelé bëya yasi, yí kite bo, yí tedye sendi bo nda yi bo yakama jojna ne ñgben.

¹⁷ Yo dete, né mo Njambiyé si komsa ke mënje hene, na bë ne meyasi mete yi ta kame nyé yí kë keló kwaló kimó mëkele hene.

4

¹ Mi ke kombile lepo nyé we ke mbombu Njambiyé nè ke mbombu Krist Yesus. Yo nyé ta pëssó josi botu bête be ne joj nè botu bête be ma gwe baka. Mi ke kombile lepo nyé we, keto a ta kala nje, sendi, a ta namó.

² Yasi te yi mi lepe nyé we ké, yo nde, pela mélépi me Njambiyé, lepo yo jelíye nyé bomo. Pela mëngimó hene, ko bo jaya, ko bo ti jaye. Ndeya bomo, gayó bo kite sendi bo. Keló dete, disima meyasi hene yí tedye ne bo yasi,

³ keto ñgimó ta dyá yi bomo tí kuló woko se kimó tedya yasi te yi wule pële yi Njambiyé ké na. Bo ta nje keló meyasi nda yi temó yan gore. Dete, bo ta toké bengwé budya jaki jaki beyekèle ké no. Yasi

te yi beyekele ñete ta lero nyé bo ké ta ñe ne min ke metó te man.

⁴ Bo ta pupé metó ke lepi te yi gbakasi, kpaló nje nyé metó ke yaw yaw mékano.

⁵ Ke ñe we, ke meyasi hene we tì jeki nyé temó kete na. Gbisimanjwé mëbóné, keló mésay mé pelna Kimó Tom. Tonjukwé mésay meté yi Njambiyé nya we ké kimote.

⁶ Ke ñe mi, mi mé mbé nda mënjam meté yi bo kumbé keló né sadaka nyé Njambiyé ké. Ngimó kwañge mbé sima wuta.

⁷ Mi lojma dyambi kimote. Mi sidya sokó mbé. Mi kombila ñengwé meyasi meté yi wuse tike temó kete ké kumó ke siynate.

⁸ Ma ndana, Njambiyé sima ñakidye sol mésay meté tike mi. Sol te ñéja kelna ñgbeñ mëkele. Nyangwé Kumande wusu, nyé mó te ε pëse josi ne ñgbeñ kó ta kañé yo nyé mi ke nyangwé yeso te. Yeti ndi mi nyepo ta ñe ne sol te na. A ta nyé sendi bómó hene ñe sosa yókwe ne baka.

⁹ Sañgó nje hene te yi nje ñeñé mi nedó,

¹⁰ keto Demas lejma mi, a nya temó peñgó ne meyasi meté yi ñgimó te yókó. A kwañma ké pél Tesalonik. Keresans ká pél Galasi. Ma Tit kwañma ké pél Dalmasi.

¹¹ Ndi Lukas waka sine nyé. Boñgó Mark nje nò, keto a ke kamé mi budýate ke say te yi mi kele nyé Njambiyé ké.

¹² Mi tomma Tisik kénje ke Efes.

¹³ Komé we ta nje ké, nò bón gambo mbé yi díku yi mi tikima ke Turuwás ke yi Karpus ké nje nò, nje ñu sendi mékana, jeko kwa kwañgo mékana meté yi bo kele ne kotu ké.

¹⁴ Aleksandér te mó mbelo kelma beya yasi ne mi budýate. Nyangwé Kumande ta yókidye yo nyé nyé, yaka ne yasi te yi nyé kelma ké.

¹⁵ Ma we, díyo ne soso ne nyé sendi, keto a lojma dyambi ne yasi hene te yi wuse tedya ké nyé ño ke díté.

¹⁶ Ke bosate yi mi temma nò pílë ne lepi mbé ke josi ké, ko mumó wëtë ne wëtë tì nje díyo ke kón mbé na, bo hene lejma mi. Yasi wëtë, Njambiyé ñéja bo ne ñgwëtë ke yasi te yi bo kelma díté ké.

¹⁷ Ma ndi Nyangwé Kumande wusu nyepo díyma pél yembé kwá nyé mi dëti, né mi pel méléri mënë kumó njena, né bómó hene ñe yeti Beyuden baka woku. A joñgwa sendi mi ke numbu ñedila.

¹⁸ Nyangwé Kumande ta joñgwe mi ke beya meyasi hene. A ta ñakidye mi yí nyinje mi ke kandó ñyene ke ñyobó. He lúksa nyé kpo ne kpo, *amén.

Njena ménugen

¹⁹ Nyenó mi Pirisil nè Akilas, nyenó sendi botu be tû Onesifor.

²⁰ Erast tikama ke Körerjt. Mi tikima Torofim ke kónó ke Mile.

²¹ Sañgó nje hene te yi kumó woñga piñó te yi ñgimó abekata tì pa kande ké. Ubul nè Pudens nè Lin nè Kolodiya nè ñenjóñ busu be woñga hene ke nyenó we.

²² Nyangwé Kumande wusu díy pë we. A kél ñgikwa ne wuné.

Mékana mête yi Pol kétima kénje Tit

Yo Pol kete mékana mête yoko kénje Tit. Tit kamma Pol budyate ke mesay, ε Pol be ne bibina temo ne nyé.

Mékana mête lépi nde, bekriten ti joñnañgwé ne kpalak kpalak na. Yo ke tedye sendi teri mumo hene te yi bo tóke nda tomba ke njoka njøn bekriten. Pol ke lepo sendi kasi kimó tedya meyasi mête yi ne ñgbenj, kité betomba nè begwanjo nè beñgondu nè botu be mesay nde, bo díy ne soso, ma bo me nje nyinje to ke kelna koto mëkele.

Wuse yakama bakes mékana maka ke nyangwé mençabiye yitati:

1. Diyo tomba nè yasi te yi mo te ε bù díy te yâkañgwé keló kék (kumte 1).
2. Mesay mête yi kpasa mo te ε kende ne njøn botu be Njambiyé yakama keló kék (kumte 2).
3. Mençite nda yi kriten yâkañgwé joñna no ke njoka bomo (kumte 3).

¹ Yo mi Pol kete mékana maka. Mi ke keló mesay nyé Njambiyé nda bala wene. Mi sendi mo tomun Yesus Krist. Njambiyé nya mi mesay mête yi ñgbosó botu bête be nyé sima tóke baka, né bo tiki temo ke yené, duwe sendi gbakasi. Gbakasi te ke keló nde, mumo jôñnañgwé nda yi Njambiyé kwaduyé kék.

² Meyasi menori hene wúla ke bibina temo te yi wuse no kék. Wuse ne bibina temo nde, he ta be ne joñgwé te yi kpo ne kpo. Njambiyé ti kél ja na, a kpoma dete njombu yaña mësew mësew.

³ Ke ñgimó te yi nyé pesima kék ma yaka, ε nyé punje yo ne nje lepi ne yi nyé kañma nyé mi nde, mi pêla kék. Nyé Njambiyé, joñgwé wusu nyé mi deti te yi pelé yo.

⁴ Mi kéti mékana maka kénje we Tit. We gba mónmbe, keto sine we hene tiki temo ndi ke yi Yesus Krist. Da Njambiyé nè Krist Yesus, mo te ε joñgwé wuse kó kél ñgikwa ne wune, nyé sendi wune téte.

Mesay me Tit ke Kret

⁵ Mi tikima we ke Kret, né we sidye kombila meyasi hene te yi bukwá kék. Sendi, né we tembidye baña betomba mbanjo Njambiyé ke medya hene. We ta keló nda yi mi tedya we kék.

⁶ Mo te ε bù díy tomba dete kó tì bëki ne yiña móno bëya yasi te yi bo yakama lepina ne nyé kete na. A bëki ndi ne nyari wete. Bóno bëne tiki temo ke yi Kumande Yesus. Bo tì kel yasi te yi bomo ta lepo nde, bo ke joñna ne sap sap, ho bo bóno be mbando na.

⁷ Ma yo nde, mo te ε këndé ne njøn botu be Njambiyé kó bëki mo bakiya meyasi me Njambiyé. Dete, a tì bëki ne yiña mejoso te yi bomo yakama ndeyé nyé kete na. A tì bëki mo yeliya ho mo ñgambi na. A tì bëki bala menjam ho mo sajna wòw na. Temo ne tì bëki ne bak bak yi kwá ne yiña bëya menje yí sombó ne móni na.

⁸ Yasi wete, a bóno bomo kimôte ke mbey ne, kwaduyé sendi kelna kimó yasi. A bëki mo te ε biye temo ne, be ne ñgbenj, wokuna ndi ne Njambiyé, ñgbiso yotu ke meyasi.

⁹ Yo kimôte nde, a nyéki yotu ne hene ke lepi te yi mumo yakama tiko temo kete. Lépi te ndi wete ne yasi te yi wuse tedya kék. Dete, a yakama kité sendi bëso ne nje kpasa tedya yasi. Komete, a má tedye nyé botu bête be lú dyambi ne lepi te baka nde, bo ne mejoso.

¹⁰ Yo nde, botu be bëya to ne buyo. Bo lépi lem meyasi mête yi tí kamé mumo kék yí sebile ne bo. Botu bête láj bëjna ke njoka bekriten bête be wulma ke misón Beyudén baka. Bo lépi nde, bembam pësinançgwé.

¹¹ Wuse kēl nde, botu baka dībi mēnumbu man, keto bo ke yaŋgile ndinggels mōy mētū mē bomō. Bo ke tedye yasi te yi mumō tī tedya kē kwā nē beya nje te yite yí sōmbō nē mōni.

¹² Mbaŋa mumō wan, gba mō Kret nda bo, a bā wete mō punja mēlepi ke njoka yan. A lēpima nde: «Botu be Kret gba botu be jā kpo nē kpo. Bo nda bēnyamō nyan. Bo botu be dyem. Bo tāka ndi nje mōy yan.»

¹³ Yasi te yi mumō wan te lēpima kē, gbakasi. Ndeya bo kimō ndeynate keto te yite, né bo nje tiki temō nē ngbeŋ kē yi Njambiyē.

¹⁴ Kelō dete, ma bo nje nyē sosu yan ke yaw yaw mēkanō mē Beyuden nē ke mēmboŋga mēte yi wule ke dyano botu bête be seŋe gbakasi baka.

¹⁵ Ngē mumō mē pupunate ke mbōmbu Njambiyē, yite mēyasi hēne pupunate ke yene. Ma ngē mumō bē nē sembō ke mbōmbu Njambiyē, ngē bē sendi nde, a yeti ke tīko temō ke yi Yesus Krist na, yite mēyasi hēne yeti sendi pupunate ke yene na. Yo nde, dyano dyene nē temō nē sembō sendi.

¹⁶ Bo ke kombile lēpō ke numbu nde, bo ke duwe Njambiyē, yasi wete, mēkele man ke kpalo tedye nde, bo ke seŋe nyē. Bo ke kelō mēkele mē nyē ke mbōmbu Njambiyē. Bo nē beya to sungwē nē nyē. Bo ti yaka kelō yiŋa kimō mēkele wete nē wete na.

2

Kasi kpasa tedya mēlepi

me Njambiyē

¹ Ma ke bē we, lēpō mēyasi nyē bomō ndi nda yi mēlepi mē Njambiyē tedye kē.

² Lēpō nyē bembam bête be ma jombe baka nde, bo tī jeki nyē temō ke mēyasi na. Bo kēl yasi nē nje te, né bomō jesi bo. Bo kēl yasi nē dyano, tīko temō kimōte ke yi Njambiyē. Bo kwâdyikwē bēsō

bomō kimōte nē temō yan hēne, gbiſō sendi mēyasi kimōte.

³ Lēpō sendi nyē boma bête be ma jombe baka nde, bo jōŋnaŋgwē sendi kimōte nda kpasa botu be Njambiyē. Bo tī bēki botu be kutu na. Bo tī jeki bē bēbala mēnjam na. Bo yâkaŋgwē nyē bēsō kimō mēngite.

⁴ Bo jōŋnaŋgwē dete, né bo tedye bēŋgōndu nda yi bo yâkaŋgwē kwadye nē bēnjoŋo ban nē bōnō ban kē.

⁵ Bo tēdya bo nde, bo bēki nē dyano, joŋna pupunate ke mbōmbu Njambiyē. Bo bândimāŋgwē kelō mesay ke tū gwaki yan. Bo kēl kimō yasi, tekwe to sungwē nē bēnjoŋo ban, kambo bomō mē nje gbutō sungwē nē mēlepi mē Njambiyē.

⁶ Lēpō kite sendi begwanjō nde, bo kēl yasi nē dyano.

⁷ Ke mēyasi hēne, we nē nguru wō, kelō kimō mēkele kē nō mbōmbu, né bomō bēŋ, kelō sendi nda we. Dete, komē we tedye bomō yasi kē, tedya nde, we kēl mēyasi nē ngbeŋ, tedye sendi nde, we ke dīse yotu yō.

⁸ Lēpō yasi te yi bē gbakasi yi bomō tī ndeyē we kēte na, né njōn biy botu bête be lū dyambi nē wuse baka, ma bo mē nje kwedya yiŋa yasi te yi bo ta lēpina bēyate nē wuse keto te.

⁹ Lēpō kite bēbala nde, bo tēkwē to sungwē nē bēmasa ban ke mēyasi hēne, kelō yasi te yi ta nyē bo mēsosa. Bo tī pitidya lēpi ke numbu yan na.

¹⁰ Bo tī gubu yiŋa yasi yan na. Yasi wete, bo kpâl nje kelō mēyasi kimōte budyate tonje mēyasi hēne, né bomō tōndu jayē mēyasi hēne te yi wuse tedye ke kasi Njambiyē te ε joŋgwē wuse kō.

¹¹ Yo nde, Njambiyē kombila tedye nde, a nē ngikwa sungwē nē bomō hēne yí jongwē nē bo.

¹² Ngikwa te yi Njambiyē kelma nē wuse dete kē ke tedye nde, wuse tī kēn mbōmbu yí kelō mēyasi mēte yi botu bête be yeti ke duwe Njambiyē

kelə ké na. Sendi, wuse tî kən se mbombu yí woñcə beya məyasi mə meneti maka na. Ngikwa te kə tedye sendi wuse nde, wuse jōñnañgwə nə dyanç kə ngimō te yōkō, kelō yasi nə ḥgbenj, jōñna nda yi Njambiyə kwadye kék.

¹³ Yo dete yi wuse yâkañgwə jōñna yí ladye nə yeso məsosa te yi wuse bē nə bibina temō kete kék. Yo *Yeso te yi Nyañgwə Njambiyə, Yesus Krist te ε joñgwə wuse kō ta punje məluksa mənə.

¹⁴ A nya yotu nə nə ḥguru wene kəto su yí kolō nə wuse kə beya məkele hēnə. A kelma sendi dete yí pupudye nə wuse, nē wuse bē ndiñgələ kandō te yi wokuna ndi nə nyə nyərō, nē wuse nyə sosu yí kelō kimō məkele.

¹⁵ Ma məyasi maka, tedya yo nyə bōmō, ləpō kite bō, gayō sendi bō. Kelō dete nə deti yō hēnə. Kpə, mumō tî yəlkwə wə na!

3

Joñgwə bekriten

¹ Kalançgwə ləpō nyə bō hēnə nde, bō tēkwə to sunçgwə nə bekum, kelō sendi dete sunçgwə nə baka bē kəndə nə dya baka wokuna nə bō. Bo bēki nēdō te yi kelō kwalō kimō məkele hēnə.

² Ləpō nyə bō nde, bō tî toya mumō ho sā wōw na. Bo bēki nē kimō temō sunçgwə nə bēsō, jōñna nə te bēnē bōmō hēnə.

³ Yo nde, kwey wuse jōñnamə sendi dete kinç dyanç na. Wuse bā botu bē mbando. Hé kəruma tōke beya nje. Kwalō beya məwobō hēnē dīkima namō wuse nda bebalā, pusō wuse nde, wuse kēl kwalō beya məyasi hēnē te yi dīkima nyə wuse məsosa kék. Sendi, wuse dīkima jōñna, nyə sosu kə kelna beya məyasi, bē nə nyāñgwə temō sunçgwə nə bēsō. Yo bā nde, bōmō bēn wuse wule kə beya məkele musu. Hé dīkima benna sendi tandə su.

⁴ Ma ko dete, Njambiyə te ε joñgwə wuse kō tedya bōmō nde, a nə ngikwa, a kə kwadye sendi bo.

⁵ Kə ngimō te yite, ε nyə joñgwə wuse, yeti kəto yinjā kimō ḥgbenj məkele məte yi wuse nə ḥguru wusu kelma kē na, yo ndi kəto a gwā ḥgwetē wusu, joñgwə wuse kə məbeyō musu nə nje weyna su, pupudye wuse kelō nde, wuse jādzyikwə nə kōkō, bē nə jōñja joñgwə nə nje te yi Kimō Sisiñ.

⁶ Njambiyə tuñgbusa nyə Kimō Sisiñ te kə yotu su nə nje Yesus Krist, mō te ε joñgwə wuse kō.

⁷ Njambiyə kelma dete, na pəsi nde, wuse mē nə ḥgbenj kə mbombu wene, kəto a kelma ngikwa nə wuse, nē wuse nje bē nə joñgwə te yi kpo nə kpo. Bibina temō te yi wuse nō kék, yo nde, a ta nyə wuse joñgwə te.

⁸ Ləpi te yi mi lepima ndana kē yakama nde, bōmō tiki temō kete. Mi kwādzyikwə nde, kombila ləpō yō kimōte, simande botu bête bē mətikō temō kə yi Njambiyə baka ta nyə sosu kə kelna kimō məkele kē nō mbombu. Kimō yasi te yi yakama kamē bōmō kék, yori.

⁹ Wə tî nyəki numbu kə metando məte yi abalmba nē ḥgbenjε ḥgbenjε kasi mēdīnō mē bebabana. Wə tî nyəki sendi numbu yō kə melombō nē nyəna məso kə kasi məmboñga məte yi Møyisi kətima kék na. Meyasi mənōri yeti kə kame yaña na, yo gbelate.

¹⁰ Ngé mumō kelə yasi dete yí bākə nə bōmō, nō kānda ləpō nyə nyə. Ngé nyə basidye, nō kālançgwə ləpō nyə nyə. Ma kə kōnte, ngé nyə ti wokə na, nō dūdya nyə kə kəki yō,

¹¹ kəto wə duwā nde, njel mumō nda mbete sima jatō kə beya nje, nyə mō məbeyō, nyə nə ḥguru wene kə tedye nde, a ma balō ləpi.

Njena ləpi

¹² Kome mi ta tomō Artemas ho Tisik kənje pəle yō kék, nō jēw nje dolō mi kə Nikopolis, kəto mi pəsimā

nde, mi ta kwaŋdye ŋgimɔ abekata womɛte.

¹³ Saŋgɔ nje te yi kamɛ Senas te nyangwɛ mɔ duwɑ mɛmboŋga nè Apolos ke kendi yan, ma yaŋa nje ðanɔ ɓo.

¹⁴ Benjɔŋ busu jêka sendi kelna kimɔ mɛkele kɛ nɔ mbɔmbu, né ɓo kam ɓotu bete be kinɛ mɛyasi mete yi mumɔ yakama joŋna nɔ kék. Bo kél cfete, ma mɛyasi mete yi ɓo kelɛ ke joŋgwɛ dyan kék me nje gwe mɛseŋgɛ.

¹⁵ Bomɔ hɛnɛ be díyɛ sinɛ ɓo woŋga baka ke nyenɔ wɛ. Nyenɔ wuse ɓotu bete be kwadŷe wuse baka, ɓotu bete be tikɛ temɔ ke yi Yesus Krist baka. Njambiyɛ kél ŋgikwa ne wunɛ hɛnɛ.

Mekana mete yi Pol ketaima kenejje Filemɔŋ

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko, yite a ke jabo ke Rom. A keti yo kenejje wete kim o so wene nde Filemɔŋ ke Kolos. Filemɔŋ ba nyangwe mumo. A yensama temo nje be kriten. A ba ne wete bala wene nde Onesim. Ta be Onesim ko kelma yinja beya yasi sungwé ne masa wene, e nyue bombe kwá kë Rom. A sangwama ne Pol mate. E Pol lepe Kimo Tom Yesus nyue nyue, e nyue yensa temo nje be kriten sendi. Ndana, Pol ke keta mokana maka tiko ke bo Tisik bu ne Onesim kwá no. Pol ke ngweta ne Filemɔŋ ke moy mokana maka nde, a bénja Onesim ne ngwete, gbi o bu nyue nda manj wene, keto Onesim me ndana kriten nda nyue sendi.

Wuse yakama baké mokana maka ke menjabiye yini:

1. Kandina lepi (seké sekete 1-3).
2. Jongwé Filemɔŋ (seké sekete 4-7).
3. Pol ke ngweta ne Filemɔŋ keto Onesim (seké sekete 8-21).
4. Njena lepi (seké sekete 22-25).

¹ Yo mi Pol, mo jabo keto Krist Yesus. Yo mi sine manj wusu Timote kete mokana maka kenejje we Filemɔŋ te son temo su. Sine wune ke ngbo kelo kiya mesay.

² Wuse keti kenejje sendi dyombu dyusu Apiya nè manj wusu Arisip, mo te yi sine bo lu dyambi keto Kumande Yesus Krist ko, keta yo sendi kenejje njøn botu bate be tike temo ke yi Kumande Yesus be diki wesidya ke moy tu dyo baka.

³ Da Njambiyé nè Krist Yesus Nyangwe Kumande wusu kél ñgikwa ne wune, nyue sendi wune tete.

⁴ Mi ke nyue Njambiyé wombé wosoko menjimo hene, take we komé mi ngweta ne nyue ké,

⁵ keto mi ke woko nde, we ke kwadysé botu be Njambiyé hene budystate. Sendi, we ke tiko temo ne ñgbik ke yi Kumande Yesus.

⁶ Mi diya Njambiyé nde, ken mbombu diy় sangwate wúne botu bate be tike sendi temo ke yi *Krist baka kwá to te, né we duwe kimó meyasi hene te yi wuse yakama kelo keto Krist ké.

⁷ Mañmbé, mokwadysa mete yi we kwadysé ne bemoj ké nya mi mesosa budystate, nyue sendi mi deti ke temo, keto we kelma nde, temo botu be Njambiyé békí ne te.

Pol ke ngweta ne Filemɔŋ

keto Onesim

⁸ Ma yo keto te yite yi mi ne deti te yi lepó yasi te yi we yâkañgwé kelo ké nyue we, keto mi mo tomun *Krist.

⁹ Ko dete, mi ke kpaló ngweta ngwetangwe ne we keto mokwadysa mete yi wuse no ké. Yo mi Pol, tomba mumo, mo jabo nda yi mi diye no ndana keto Krist Yesus ké lepe dete.

¹⁰ Mi ke ngweta gba ne we keto Onesim. Mi njá nje be sangwé wene, keto mi tedye nyue nje Krist, yite mi ke jabo.

¹¹ A ti kelé yaña mbombu yí kamé ne we na. Ma ndana, a me ke kelo mesay yí kamé ne wuse hene, nè we nè mi.

¹² Mi ke yókidye nyue ndana kenejje we, gba nyue Onesim, sine nyue me muka nda kól bene jon.

¹³ Mi kwadysa tika mbé ne nyue, né sine nyue diy, na pa kam mi ke numbu yó piño te yi mi ndi ke jabo keto Kimo Tom ké.

¹⁴ Yasi wete, mi ti kwadysé kelo dete kine pa diye we na, me nje be nda mi ke malo we malo. Ma mi kwádyikwé nde, yo wûla ke kwadysa te yó ne ñguru wó.

¹⁵ Ta be Onesim pañma jissé ke keki yó yi yaka móno ñgimó, na nje yókwe nje diy wúne nyue kpo ne kpo.

¹⁶ Ma ndana, yeti ndi ne téri te yi bala siye na, yasi wete, a me sendi ke kimɔ téri kwɑ yite, a me maŋ wusu, soŋ temɔ su. Ke yembɛ, mi ke kwadye nyɛ ne temɔ mbe hene, ma we kwadyikwe nyɛ kwɑ yite, keto nyɛ mo te yi wúne nyɛ joŋna, nyɛ sendi maŋ wo, keto a ke tiko sendi temɔ ke yi Nyaŋgwé Kumande.

¹⁷ Ngɛ bɛ nde, we ke b̄u mi nda mo njɔŋ wo, boŋgɔ nyɛ kimote nda we bóny gba mi.

¹⁸ Ngɛ bɛ nde, a kelma yin̄a kɔtu mɛkele sun̄gwé ne we, ho nde, a ne yin̄a pilo yo, nò nyɛki yo ke to mbe.

¹⁹ Yo gba mi Pol kete dete ne gba b̄o mbe. Mi ta gbo yasi te nyɛ we. Mi tí gwe ne lepo nyɛ we nde, we ne pilo mbe na. Pilo te, yo jɔnja joŋgwé te yi we nɔ keto Kimɔ Tom te yi mi pelma nyɛ we ké.

²⁰ Gbate maŋmbɛ, kama mi kelɔ yasi ke yi mi diyɛ we ké keto Nyaŋgwé Kumande wusu. Kelɔ nde, temɔ mbe b̄eki ne te, keto wuse saŋgwate sine be *Krist.

²¹ Mi keti mɛkana maka kɛnje we dete, keto mi ne b̄ibina temɔ nde, we ta wokɔ men mbe nda yi we diki kelɔ mɛŋgimɔ hene ké. Mi duwá nde, we ta kelɔ laŋsa yike yi mi diyɛ we ké.

Njena lepi

²² Sendi, nò kômbila mbaŋa ton̄gari tike mi. Mi ne b̄ibina temɔ nde, Njambye ta wokɔ mɛŋgweta mun, bo má soŋe b̄o ne mi yɔkidye nyɛ wunɛ.

²³ Epafras ke nyenɔ we. Sine nyɛ ke jɔbɔ keto Krist Yesus.

²⁴ Mark nè Aristark nè Demas b̄u Lukas ke nyenɔ sendi wunɛ. Sine bo hene ke ŋgbɔ kelɔ kiya mesay wete.

²⁵ Nyaŋgwé Kumande wusu Yesus Krist kēl ŋgikwa ne wunɛ, nyɛ sendi wunɛ tete.

Mekana mete yi bo ketima kenje Behebere

Mo te ε ketima mekana mete yoko kenje Behebere ko, bo yeti ke duwe dino dyene na.

Mekana maka jeki bejna Behebere bete be yeysama temo tikο mison yan nje be bekriten baka. Ma yasi wete, baña ke njoka yan dikima simta, ho nde, bo yōkwε ne koko bejngwe mison yan, ho nde, bo tiki temo ke yi Krist gbate. ε bo kete ne mekana maka yí nyε ne Beyuden bete be me bekriten baka deti ke temo, yí tedye sendi bo nde, Krist sima tonje meyasi hene te yi membonga dikima lepo kέ, dete bo tī yōkwε se bejngwe mison yan ne membonga mete yite na. Mekana maka ke tedye sendi wuse bekriten hene nde, Krist lajsama meyasi menori hene.

Wuse yakama bakes mekana maka ke nyangwe mengabiyε yitati:

1. Krist kwā bejaki nè Moyisi (kumte 1-4).
2. Say nyena sadaka te yi Krist kwā mesay me nyena mesadaka hene. Sendi, nyena yotu ne ne nguru wene nda sadaka yi Krist nya kέ, kwā mesadaka hene (kumte 5-10).
3. Jongwe mo te ε tike temo ke yi Krist ko (kumte 10-13).

Njambiyε lepinama ne nje

mōnō wene

¹ Ke metu te yi mbombu Njambiyε kwaŋma ne botu be punja melerpi menε yí lepina nō meŋga budysate nyε besaŋmbambɔ*f1* busu. A kwaŋma sendi ne bo yí lepina nō nyε besaŋmbambɔ busu ne budya menje.

² Ma ndana, ke ηgimο te yoko yi mbokɔ ke kέ ke siynate kέ, Njambiyε lepinama nyε wuse ne nje Mōnō wene. A kwaŋma ne nyε yí kusɔ ne

mbokɔ, tembidye sendi nyε nde, a nám meyasi hene.

³ Meluksa me Njambiyε ke bejna ke yi Mōnō. A ndi nda gba Njambiyε. Lepi te yi punde ke numbu ne kέ ne ηguŋgudye. Yo ke kelɔ nde, meyasi me mbokɔ hene kēn mbombu dīyɔ kete. Ke nyε ma si kombile nje te yi Njambiyε ta weye ne mesembo me bomɔ kέ, ε nyε nje kwā kέ dīyɔ metidye ke kwey ke mbam bɔ Njambiyε te ε ne ηguŋgudye hene ko.

Yesus Krist kwā bejaki hene

⁴ Yo nde, Yesus njā be nyangwete kwā bejaki, ε Njambiyε nyε nyε kpasa dīnɔ lajsa yan hene.

⁵ Ma yo jaki te nda yi Njambiyε lepima nyε nyε wete yeso nde: <We mōnmbε, kande ndana mi me saŋgwε> ko? Ho nde, yo jaki te nda yi Njambiyε lepima ke kasi ne nde: <Mi ta be saŋgwε wenε, a má be mōnmbε ko?>

⁶ Sendi, ke ηgimο te yi Njambiyε tomma ne Mōnō wenε njesε ke mbokɔ kέ, ε nyε basidye lepo ke kasi ne nde: <Bejaki beŋε hene kūsukwε meθbɔŋ kɔtɔ mbombu ke meneti kanɔ nyε.> Mōnō wenε te dīyε tomba moy ke njoka meyasi hene.

⁷ Ke pay te yi bejaki beŋε, Njambiyε ke lepo nde: <A ke kelɔ nde, bo bék̄i nda pupɔ, bo botu be mesay beŋε bék̄i nda lam dītε.>

⁸ Ma ke pay te yi mōnō wenε, a ke lepo nde: <We gba Njambiyε, we kumande kpo ne kpo. We nám botu bɔ ne nje te yi ne ηgbεŋ̄.>

⁹ We kwádyikwε ηgbεŋ̄ mēkele, beŋɔ kɔtu mēkele nyε bɔ ke dītε. O Njambiyε, yori yi Njambiyε wɔ kumbuma mutɔ ke to yɔ yí nyε ne we nyangwe mesosa! A kelma dete yí tōke ne we tīkɔ beŋjɔŋ bɔ. >

¹⁰ Njambiyε lepima sendi ke kasi Mōnō nde: <Baba Mbokɔ, piŋɔ te yi meyasi tī pa kusuna, we kandima kusɔ meneti. Yo we kuse sendi dīyobɔ ne gba bɔ yɔ. >

11 Meyasi mənɔri həne ta si yambile, ma ndi we ta bəne kpo nə kpo. Yo həne ta si beyə nda yi melambo si bətu nə kék.

12 We ta bə yə yo həne kék tiko womanja nda yi bo nikə nə melambo kék. We ta si senjə yo. Ma ndi we ta bəne kpo nə kpo kinə senjə na.»

13 Ma yo jaki te nda yi Njambiyə ləpima nyə nyə wətə yesə nde: «Diyo metidye ke mbam bə mbe kumə nde, mi siki kawule bəpendə bə tiko ke nji məkol mə kō?»

14 Ma dete, bejaki be nda? 'Bo həne yeti botu be məsay be Njambiyə na? 'Bo yeti məsisin məte yi Njambiyə tomə yí kék kame botu bəte be ta be ne jongwe te yi kpo nə kpo kék na?

2

Kasi jongwe te yi Njambiyə

nyə wuse kék

1 Ma dete, wuse bâkida məlepi məte yi wuse wokuma kék nə gbem, kambə he me nje yambile cūwə ke kimə nje.

2 Ləpi te yi bejaki be Njambiyə njə ləpə kék bə kpasa ləpi. Bomə həne be payma ləpi te dīyə kinə bəngwə yo baka dikima saŋgwə nə pənsi te yi yakama ne bo.

3 Ma ŋə wuse yeliyə kpasa jongwe te yi Njambiyə nyə wuse kék, he má nje kelə nan yí diyə nə ke pənsi te? Nyaŋgwə Kumande nə ŋguru wene kande nje pele kasi jongwe te. Botu bəte be wokuma yo baka njə jayə gbate nyə wuse nde, yasi te yi bo ləpe ke kasi jongwe te kék, yo kpasa ləpi.

4 Njambiyə sendi dīkima kelə məyekambiye nə nyaŋgwə məyasi nə kwalə nyaŋgwə məkele wətə wətə, nyə sendi bo məyasi məte yi Kimə Sisiŋ nyə mumə kék nda yi nyə kwadye. A kelma dete yí tedye nde, yasi te yi bo dīkima ləpə kék bə gbakasi.

Njambiyə ke tedye mə te ε ta

jongwe bomə kə

5 Yo nde, Njambiyə tī tembidye bejaki nde, yo bo ta namə jōnja mbokə te yi ta nje yi wuse ləpe nə kék na.

6 Yasi wətə, ke yike yi wuse ləpe kék, wətə mumə ləpima womanja ke moy məkana mə Njambiyə nde: «Njambiyə, mumə ba nda, nə wə taki nyə? Mənə mumə ba nda, nə wə nyə misi ke youtu nə?»

7 We paŋma kelə nde, a dīy njimə, bejaki mbəmbu yi yaka mənə kum ŋgimə. We njə tonjə nyə nə meluksa həne, ŋganə sendi nyə. [We tembidya nyə nde, a nām məyasi məte yi wə kusuma kék.]

8 We kaŋma məyasi həne tiko ke nji məkol mənə. Yi wuse ləpe nde: «Njambiyə kaŋma məyasi həne tiko ke nji məkol mənə» kék, yite nde, a tī bəukwə ko yaŋa wətə nə wətə na. Yasi wətə, kumə ndana wuse yeti ke bənə nde, a kaŋma məyasi həne tiko ke nji məkol mənə na.

9 Ma kwey Njambiyə paŋma kelə nde, Yesus dīy njimə, bejaki mbəmbu yi yaka mənə kum ŋgimə. Yasi wətə ndana, wuse ke bənə nda yi Njambiyə tonja nyə nə meluksa, ŋganə sendi nyə keto məbənə məte yi nyə saŋgwama nə ke səŋ kék. Dete, keto Njambiyə nə ŋgikwa, Yesus səmbuma səŋ keto bomə həne.

10 Yo Njambiyə kuse məyasi həne, yo nyə dīyə sendi nə yo həne. A bəŋma kimətə nde, Yesus kwâj nə nje məbənə yi bə nə nə njololo ke məyasi həne, nə bənə bənə bədʒate bə nə ŋgabiye ke meluksa mə Yesus. Yo Yesus bətə nje yí jongwe nə bo.

11 Yo nyə ke pupudye bomə kaŋs nyə Njambiyə. Nə nyə nə botu bəte, bo həne ndi nə kiya saŋgwə wətə. Yori yi nyə yeti ke gwe njən te yi jeba bo nde Bemaj bənə kék.

12 A ke ləpə nyə Njambiyə nde: «Mi ta ləpə kasi yo nyə bəməj bəmbe. Mi ta temə ke mbəmbu njən botu bo həne, jembina yí lukse nə wə.»

13 Ε nyε lεre sendi nde: <Mi ta bε ne bibina temo hεne pεle yi Njambiyε>, lεro sendi nde: <Mi waka sinε bōnō be Njambiyε be nyε kaŋma nyε mi baka.›

14 Ma bōnō bete be nyε lεre no baka, yo wuse botu be mεneti maka be ne mεmbundō nε mεkiyε baka. Yori yi Yesus ne ŋguru wene boŋma sendi teri su, na gwe yí yaŋgile ne dεti *Kum beya mεkele. Keto yo nyε, Kum beya mεkele kō kelε nde, bomo gwāki.

15 Yesus kelma dεte yí joŋgwε ne botu bete be gwā wā sɔŋ kwey, dīyε nda bebala ke ndiŋgεlε joŋgwε dyan hεne baka.

16 Yo gbate nde, a njáki nje kamε bεnday be Abaraham, a ti njáki kamε bejaki na.

17 Dete, yo bā kimote nde, a bōŋ teri bεmaŋ ke mεnje hεne, na bε nyangwε kum botu be nyεna sadaka te ε gwe bomo ŋgwεtε, nyε temo ke mεsay me Njambiyε yí soŋε ne ŋgambi ne ke to bomo, saŋgwε bo bεne be Njambiyε.

18 A bεŋma mεbōne ke ŋgimε te yi nyε saŋgwama ne mεbōbilan kέ. Dete ndana, a yakama kamε botu bete be saŋgwε sendi ne mεbōbilan baka.

3

Yesus Krist kwā Moyisi

1 Wunε njōŋ, Njambiyε jebama sendi wunε nde, wunε bēki botu bεne. Dete, wunε kāŋa misi yí bεŋε ndi ne Yesus. Nyε mō te yi Njambiyε tomma kō. Nyε sendi nyangwε kum botu be nyεna sadaka te yi wuse tike temo ke yεnε ke mbōmbu bomo kō.

2 A tonja mεsay hεne kimote ndi nda yi mō te ε tembidya nyε nya nyε nde, a kēl kέ. A tonja yo ndi nda yi Moyisi kelma kwey ke njoka kando bōnō be Njambiyε kέ.

3 Yo nde, ke njoka tū nè mō te ε sumε yo kō, bo lūksa mō te ε sumε kō, yeti tū na. Ke njoka Yesus nè

Moyisi, yo dεte sendi, yo yakama nde, bo lūksa Yesus kwā Moyisi.

4 Tū hεne, yo mūmō sumε yo, ma ko bεkō dεte, yo Njambiyε kelε mεyasi hεne.

5 Ngε bε Moyisi, a tonja mεsay mεnε hεne kimote ke njoka kando bōnō be Njambiyε nda mō mεsay. Mεsay mεnε bā nde, a kānda lεro yasi te yi Njambiyε ta nje lεro ke mεtu te yi nje kέ.

6 Ma ke bε *Krist, a tónjukwε ne mεsay mεnε hεne kimote nda Mōnō te ε dīyε ne tū saŋgwε kō. Ma ngε wuse kē mbōmbu dīyε ne ŋgbīngim, bε ne bibina temo te yi nyε wuse mεsosa kέ kumō ke siynate, yite wuse tū te.

Njambiyε ta nyε botu bεne mεwedεya

7 Yori yi Kimō Sisiŋ lεre nde: <Muka ngε wunε woke mεn ne,

8 wunε tī dεskwε mεtemō mun nda yi besaŋmbambō būn kelma dεtina to sungwε ne Njambiyε ke kongor bōbε ne nyε kέ na.

9 Njambiyε nde: Ko bεkō nde, bo bεŋma mεkele mεte yi mi dīkima kelō ke mεsew kamōni kέ, bo bōbuma mi yí bεŋε ne yasi te yi mi ta kelō kέ.

10 Yo kelma nde, mi wōku ŋgambi sungwε ne bo, ε mi lεre nde: Mεŋgimō hεne, mεtake man lōndunate ne mi. Ko, bo tī kwadεyε duwε mεnje mεmbε na.

11 Dete, mi wokuma ŋgambi, ε mi kinja nde, ko bo tī nyiŋε gba ke mbeŋyε mεwedεya mεmbε na.›

12 Wunε njōŋ, wunε dīy ne sɔsɔ, ma bāŋa ke njoka yun me nje dīyε kinε tīkō temo se ke yi Njambiyε na. Yo yakama kelō nde, bo tūm kōŋ ne Njambiyε te ε ne joŋ kō.

13 Ma baka kīta bεsō mεtu hεne piŋo te yi muka te yi wuse lεre no kέ ndi kete, kambō mεbeyε mε nje sebile wunε yí dεsε ne mεtemō mun.

14 Yo nde, ngε wuse kē mbōmbu dīyε ne ŋgbīngim, bε sendi ne bibina temo te yi wuse bā no

ne mbombu ké kumó ke siynate, komete, sine be *Krist ta be ne njabiyé ke meyasi hene.

15 Yo dete yimekana me Njambiyé ke lepo nde: <Muka nge wune woke men ne, wune ti deskwé metemó mun nda yi besanjambambó bus kelma detina to sungwé ne Njambiyé ké na.›

16 Ma be nda si wokó men Njambiyé nje kpaló keló yasi te yi kwadysa temó ne ké? Yeti ndi kiya botu baka be Moyisi punja soñé bo hene ke Ejipt baka kele dete na?

17 'Ma Njambiyé ma wóku ngambi sungwé ne be nda ke mesew kamóni? 'A ti ma wóku ngambi sungwé ndi ne kiya botu baka be kelma beya yasi, e bo sañgwa ne sōñ ke moy kongor baka na?

18 'Ma Njambiyé ma kínjangwé nde, be nda ti nyiñé ke mbey mewedya mené? 'Yo ti ma bénja ndi kiya botu baka be kelma da metó sungwé ne nyé baka na?

19 Dete, he ke bénja nde, Njambiyé ti jaye nde, bo nyiñja ke mbey te na, keto bo ti tike temó ke yene na.

4

1 Njambiyé kpoma nde, wuse yakama nyiñé ke mbey mewedya mené. Ma dete, piñó te yi ngingimó nyiñnate ndi kete, he díy ne sōñ, ma mbaña mumó ke njoka yun me nje kóro nyiñnate take nde, a tikama ne njime.

2 Ma he wokuma sendi Kimó Tom te ndi nda yi besanjambambó busu wokuma no sendi kwey ke kongor ké. Bo wokuma Kimó Tom te, yasi wete, yo ti kamé bo yaña na, keto bo wokuma ndi wokó kine tiko temó kete na.

3 Ke be wuse be tike temó kete baka, wuse ke nyiñé su ke mbey mewedya mete yi Njambiyé lepima nde: <Mi wokuma ngambi, e mi kinja nde: Ko bo ti nyiñé gba ke mbey mewedya membe na.› Njambiyé lepima melépi maka, ko békó

nde, a ma kíki sidye mesay mené komé nyé kusuma ne mboko ké.

4 Womaña ke mekana me Njambiyé, ke kasi metu yitan jo yibate yi yo lepe ké, e nde: <Njambiyé kelma mesay mené hene ke metu yitan jo wete, ma ke yitan jo yibate, e nyé wedya.›

5 Nda yi wuse kandima si lepo ndana ké, mekana me Njambiyé ke basidye lepo sendi waka nde: <Ko bo ti nyiñé gba ke mbey mewedya membe na.›

6 Ma botu bête be kandima woko Kimó Tom te baka ti nyiñé ke mbey mewedya mete na, keto metemó man bá ne keskere. Yasi wete, muka baña yakama nyiñé ke mbey mewedya mete.

7 Yori yi Njambiyé ke tembidye sendi wete jónja ngingimó te yi nyé jeba nde muka ké. Mesew kwañma ke kónte budysate, e nyé lepe lepi te yi wuse lepima ndana ké ne numbu Davit nde: <Muka nge wune woke men ne, ne ti deskwé metemó mun na!›

8 Ma Yosuwa má kendí ne besanjambambó busu kumó no ke mbey mewedya mete, ma Njambiyé ti lepe se kasi wete ngingimó mewedya ke kónte na.

9 Dete, Njambiyé kombila wete ngingimó mewedya yi ke bojna ne yi yeso *Saba nyé botu bén.

10 Mó te e nyiñma ke mbey mewedya me Njambiyé kó ke wedya ke mesay mené hene nda yi Njambiyé wedyama no ke kóñ mesay mete yene ké.

11 Dete, he nyéki sosu su hene yi sa nje te yi nyiñé ke mbey mewedya mete, kambó baña me nje keló dà metó nda besanjambambó busu kóro ne nyiñnate ke mbey mewedya mete.

12 Wune kél dete, keto melépi me Njambiyé nyéki mumó kpasa jongwé, yo sendi ne ngingudys. Yo lónj mumó ke temó kwá yi kafa te e ne menumbu mete yiba yakama keló ké. Yo nyiñja ndi poké kumó

ke moy mbum̄o tem̄o, nyiŋe kumo ke moy ḥyōŋḡo ke to. Yo kén kumo ke mejaŋgw̄e me yotu, kum̄o sendi ke ḥyōŋḡo te yi moy meyes̄o. Yo ke nem̄be punj̄e medyaŋc̄ n̄e metake m̄ete yi diȳe ke tem̄o mum̄o k̄é.

¹³ Ke meyasi m̄ete yi Njambiȳe kusuma k̄é, kin̄e yaŋa w̄et̄e ne w̄et̄e s̄od̄yate ke mb̄ombu w̄en̄e na. A ke b̄eŋ̄e meyasi h̄en̄e te yi nȳe kusuma k̄é ne loŋgo loŋgo. Meyasi h̄en̄e te yi w̄use kelma k̄é, he ta tem̄e ke mb̄ombu w̄en̄e pile yo nȳe nȳe.

Yesus Krist kw̄a nyāŋgw̄e botu be nȳena sadaka h̄en̄e

¹⁴ W̄use me ndana ne nyāŋgw̄e kum̄ botu be nȳena sadaka te ε kwaŋma bari h̄en̄e k̄o. Yo Yesus te M̄on̄o Njambiȳe ε b̄endima k̄é kwey ke dyob̄o k̄o. Dete, he t̄iki tem̄o ne ḥygbik ke yene ke mb̄ombu b̄omo.

¹⁵ Keto Yesus te nyāŋgw̄e kum̄ botu be nȳena sadaka w̄usu te yi w̄use l̄ere no k̄o t̄i diȳo kin̄e gwe ḥyw̄ete w̄usu ke metek̄o m̄ete yi w̄use no k̄é na. A saŋgwama ne m̄eb̄obilan ndi nda w̄use ke menje h̄en̄e. Yasi w̄et̄e, ko a t̄i kele ne yin̄a m̄eb̄eyo na.

¹⁶ Dete, he k̄en̄ ndana ne b̄ibina tem̄o ke k̄eki siya bekum̄ te yi Njambiȳe te ε ne ḥyikwa k̄o, na t̄iki w̄use ne ḥyw̄ete ke b̄eya m̄ekele musu, kel̄o ḥyikwa ne w̄use yí kame w̄use kom̄e yin̄a yasi dȳa w̄use k̄é.

5

¹ Yo nde, ke yi nyāŋgw̄e kum̄ botu be nȳena sadaka h̄en̄e, bo t̄óka nȳe ndi ke njoka b̄om̄o tem̄bidye nȳe, na kel̄ mesay me Njambiȳe yí kame ne botu bete. Mesay m̄en̄e, yo nde, a b̄oŋ̄ meyasi nȳe Njambiȳe, kel̄o sendi sadaka nȳe nȳe keto m̄eb̄eyo me b̄om̄o.

² A yakama wok̄o yasi te yi dȳa ke yi botu bete be ndekima meyasi, n̄e baka be jate ke yin̄a menje baka, keto yo dȳaŋ̄ sendi nȳe nda bo.

³ Yo keto te yite yi nȳe yâkaŋgw̄e nȳe sadaka, keto m̄eb̄eyo m̄ete yene

ne ḥguru w̄en̄e n̄e yi botu be kando sendi.

⁴ Mum̄o ti b̄oŋ̄ nyāŋgw̄e diȳo te ne ḥguru w̄en̄e na. Yasi w̄et̄e, yo Njambiȳe ne ḥguru w̄en̄e jeba mum̄o tem̄bidye nȳe nda yi nȳe kelma kwey ne *Ar̄on k̄é.

⁵ Ke yi *Krist, yo ba sendi d̄ete. Nȳe ne ḥguru w̄en̄e t̄i b̄u nyāŋgw̄e diȳo kum̄ botu be nȳena sadaka nȳe ke yotu ne na. Yasi w̄et̄e, yo Njambiȳe l̄ere nȳe nȳe nde: <We m̄on̄m̄be, kande ndana mi me s̄oŋgw̄e.›

⁶ Yo nda yi yo ketinate sendi womaŋa ke m̄ekana me Njambiȳe nde: <We mo nȳena sadaka kpo ne kpo nda Melkisedek.›

⁷ Ke joŋgw̄e dyen̄e ke m̄eneti maka, Yesus d̄ikima ḥgw̄eta jaſa kembidya detinate punj̄e misidye ke misi ke mb̄ombu Njambiȳe te ε ba n̄e deti te yi soŋe soŋ ke yotu ne k̄o. ε Njambiȳe wok̄e menj̄w̄eta m̄en̄e, keto Yesus pidya yotu ke mb̄ombu w̄en̄e.

⁸ Ko b̄ek̄o nde, a ba gbate M̄on̄o w̄en̄e, a kwaŋma ne n̄je m̄eb̄one yí jeke ne kelna yasi te yi Njambiȳe kwadye k̄é.

⁹ Ke Njambiȳe ma si nȳe nȳe d̄eti te yi tonj̄e meyasi h̄en̄e k̄é, ε nȳe n̄je ba me ε b̄ute n̄je yí joŋgw̄e ne b̄om̄o h̄en̄e be kele yasi te yi nȳe l̄ere yí nȳe bo joŋgw̄e te yi kpo ne kpo.

¹⁰ Dete, ε Njambiȳe tem̄bidye nȳe nde, a b̄eki nyāŋgw̄e kum̄ botu be nȳena sadaka nda Melkisedek.

He k̄el̄ meyasi m̄ete yi goto b̄omo

¹¹ W̄use ne b̄udya meyasi m̄ete yi w̄use yakama l̄ero nȳe wun̄e ke kasi nyāŋgw̄e kum̄ botu be nȳena sadaka k̄o. Yasi w̄et̄e, yí nem̄be no, yo ne d̄eto, keto wun̄e yeti se ke biye to meyasi ned̄o nda yi mb̄ombu na.

¹² Ma, ke b̄udya ḥgim̄o te yi sima kw̄a k̄é, ma wun̄e me ndana botu b̄ete be yakama tedye meyasi nȳe b̄es̄o, yasi w̄et̄e, yo ke diȳe ndana nde, bo b̄âsidya tedye sendi wun̄e bosa m̄on̄o meyasi m̄ete yi

bo kandima tedye wunε mbɔmbu ke melerpi me Njambiyε kε. Wunε me ndana nda bɔnɔ bete be ndi ke dye bεri baka. Nε nde, wunε dyāki medye mete yi ne dεtɔ, wunε ke kpalɔ kelɔ nde, bo nyεki wunε mɔrɔku mεbεri ne koko.

¹³ Yo nde, mɔ te ε ndi ke dye bεri kɔ ndi ne gbele mɔnɔsike. Njεl mɔ te mbete t̄ pa duwε nembina yasi te yi ne ηgbεŋ nè yasi te yi bε kɔtute kε na.

¹⁴ Ma detina medye bεnja goto bɔmɔ. Njεl botu te bεte yakama nεmbe kimɔ yasi nè bεya yasi, kεto bo nya sosu yan ke jekina meyasi mete, ε bo si yila nɔ.

6

¹ Ma dεte, he kεn kεndɔ mbɔmbu jeke meyasi mete yi bεnja goto bɔmɔ. He t̄ diy ndi ke kiya mbey ke bosa meyasi mete yi bo tedya wuse ke kasi *Krist kε na. He ma si tembidye mεkol me tu, he t̄ basidya tembidye se na. He sima lεpɔ yo nyε wunε, yo nde, bɔmɔ t̄m kɔn ne mεkele mete yi kε ne mumɔ ke nje sɔn kε, yεnsa temo tiko ke yi Njambiyε.

² He sima nεmbe njoka tɔpuna bɔmɔ ke mɔrɔku te yi kwaŋna kε nyε wunε, lεpɔ kasi kasa mεbɔ ke yotu bɔmɔ te yi kelna kε nε kasi womiya bεmuŋ nε kasi pεsina jɔsi te yi Njambiyε ta pεsɔ ke siyna mboko kε.

³ Ma ndana, ηge Njambiyε jayε, he t̄ bɔnε ndi wari na, he ta kε mbɔmbu.

⁴ Njambiyε paniya puyε nyε bεnja bɔmɔ. Bo ne ηguru wan bεnma nde, yasi te yi Njambiyε nya bo kε gba kimɔtε. Bo bεnma sendi mεkamna me Kimɔ Sisiŋ.

⁵ Bo bεnma gbate nde, melerpi me Njambiyε kimɔ yasi, kande bεnna nyangwε ηguŋgudye ηgimɔ te yi ta duwε nje kε.

⁶ Botu bεte bεnma duwε meyasi mεnɔri hεnε. Yasi wεtε, bo kpalma tumɔ kɔn ne Njambiyε. Ma dete, nje te yi bo yakama kelɔ nde, botu

bεte yεnɔsaŋgwε sendi temo ne koko kε yeti se na. Yo nda bo ne ηguru wan ke kala ηgba Mɔnɔ Njambiyε ke kroa, kelɔ nde, bɔmɔ wūŋgwε nyε.

⁷ He pān ɓu yekambiyε ne meneti. Ηge mbiycɔ diki nɔ ne kpir kpir ke yinɔ mbey, ηge mɔrɔku diki nyinε meneti bɔse yo, ηge meneti mete joŋgwε nyambi yi kamε ne botu bεte be kelma ηgwanj womεte baka, yite Njambiyε ke nyε meneti mete mεkombila.

⁸ Ma ηge meneti mete kpale kelɔ nde, mεmbunjɔ mete yi ne mεsɔru nda mεngombiya kε jɔn kεtε, yite bɔmɔ bεnja meneti mete soŋε misi, Njambiyε má kita ne yo si lodye yo ne ηgito.

⁹ Wunε njɔn, sɔn temo su, ko bεkɔ nde, wuse lεpinangwε dεte, wuse ne bεbina temo nde, wunε ke gba kimɔ nje te yi ta kelɔ nde, Njambiyε jɔŋgwε wunε.

¹⁰ He lεpi dεte, kεto Njambiyε yeti mɔ te ε kelε yasi kɔtute na. A t̄ leŋsa mεsay mete yi wunε kelε nε mεkwadysa mete yi wunε tedya sungwε ne nyε kε na. Mεkwadysa mete ke bεnna ke kimɔ meyasi mete yi wunε kelma sungwε ne botu bεnε nε yi wunε kε mbɔmbu kelɔ kε.

¹¹ Ma yasi te yi wuse gɔrε kε, yo nde, mumɔ hεnε ke njoka yun nyεki sosu ne hεnε ke kelna mesay dεte kumɔ ke siynate. Dete, wunε ta bε ne meyasi hεnε te yi wunε bε ne bεbina temo nde, wunε ta bε nɔ kε.

¹² Ma wuse yeti ke kwadysa nde, dyεm bīya wunε na. Yasi wεtε, he kwādysikwε nde, wunε kēl nda yi botu bε Njambiyε bεte be tiko temo ke yεnε, bε sendi ne tīŋ kelε kε. Bo ke nje bε ne kimɔ meyasi mete yi nyε kpoma tiko bo kε.

Njambiyε tónjukwε meyasi mete yi nyε si kpo kε

¹³ Ke ηgimɔ te yi Njambiyε krompa yinɔ yasi nyε Abaraham kε, a lεpima kinja yotu ne ne ηguru wεnε, kεto

mbanja mō te ε kwaŋma nyε, na kinja yotu mō te yeti na.

¹⁴ A lēpima kinja yotu nε nde: <Gbakasi, mi ta tonje wε nε mēkombila, kelō nde, benday bō nyēbi nyεbō kē nō mbombu.›

¹⁵ Abaraham wokuma dēte, ε nyε kelε tiŋ ladye. Dete, ε nyε njε bε nε yasi te yi Njambiyε kpoma nde, a ta nyε nyε kē.

¹⁶ Ke yi bōmō dīki kinja nō kē, bō kinjāŋgwε nε dīnō mō te ε bε nyāŋgwεte kwā bo kō. Ngε mumō kinja dēte, yo ke tedye nde, lēpi te yi nyε lēpε kē, gbakasi. Ĉ bēnja, mēso te yi bā ke njoka yan kē tī kē se mbōmbu na.

¹⁷ Dete, Njambiyε kwadya tedye nε njε te yite nyε botu bēte bε nyε si kpo yinjā yasi nyε bo baka nde, ko a tī dīyō kinε tonje yasi te yi nyε si kpo kē na. Yí tedye nε yo, a lēpinama njε kinja sendi yotu.

¹⁸ Ke mēyasi maka yiba, yite nde, ngε Njambiyε si kpo yinjā yasi, kinja sendi yotu nε, yaŋa tī sēnjo se kēte na. Ko a ti kēl jā na. Dete, pε wusε botu bēte bε sōma ke yasi nε baka, yo ke nyε wusε nyāŋgwε dēti te yi bε nε bībīna temō nε ḥgbik ke mēyasi mēte yi nyε sima kpo nyε wusε kē.

¹⁹ Bībīna temō te yi wusε nō dēte ke yi Njambiyε kē ke kelō nde, wusε dīy nε ḥgbīngim kinε ndenjsa na nda yi dindē tēmbidye nε landi nε njik ke sombu kē. Bībīna temō te ke kelō sendi nde, wusε lāŋsaŋgwε lambō te yi bō kesa petō nε mbey te yi nε kiyō kē nyījε kumō ke mōyte mate.

²⁰ Yesus ma kakε njε nyε wusε, kande kumō mate, ε nyε njε bε nyāŋgwε kum botu bε nyεna sadaka kpo nε kpo nda Melkisedek.

7

Kasi Melkisedek te mō nyεna

sadaka nyε Njambiyε

¹ Melkisedek kō bā kumande Salem.*f1* A bā sendi mō nyεna

sadaka nyε Njambiyε te ε kwaŋma mēyasi hēnε ke kwey kō. Ke ḥgimō te yi Abaraham bā ke yōkwε ke loŋna dyambi komε nyε laŋsama budyā bekumande kē, ε Melkisedek temē kē saŋgwa nε nyε kwā nyε nyε mēkombila.

² Ke mēyasi hēnε te yi Abaraham yōkwā nō ke dyambi kē, a bākima kwalō yasi hēnε ke mēyabiye kamō kamō. ε nyε bū ḥgabiyε kwalō mēyasi mēte wētē wētē nyε Melkisedek. Faŋ to dīnō Melkisedek, yo nde: Kumande te ε nε ḥgbēn. Sendi, nyε kumande te ε Salem, yite nde: Kumande te ε kele nde, bōmō dīy nε te.

³ A kinε saŋgwε na, a kinε nyāŋgwε na, a kinε besanjmbambō na. Ko bo yeti ke lēpō kasi jariki nε, ho lēpō nde, a gwā na. Dete, nyε nda Mōnō Njambiyε, nyε mō nyεna sadaka nyε Njambiyε kpo nε kpo.

⁴ Nε bēnja ndi, a bā gba nyāŋgwεtε budyate. Ko nyāŋgwε saŋmbambō wusu Abaraham nε ḥguru wenε, ke mēyasi hēnε te yi nyε yōkwā nō ke dyambi kē, a bākima kwalō yasi hēnε ke mēyabiye kamō kamō, bū ḥgabiyε kwalō mēyasi mēte wētē wētē nyε nyε.

⁵ Ke njoka benday be Levi baŋa kēte botu bε nyεna sadaka nyε Njambiyε. Membonja mē Njambiyε te yi Mōyisi ketima kē ke nyε bo dēti te yi diyε ḥgabiyε kamō ke mēbō mē mumō hēnε ke kandō Isarayel. Yite nde, bo dīya ndi ke mēbō mē bemanjan, ko bēkō nde, bēnε bo hēnε wúla ndi ke mēkiyō mē Abaraham.

⁶ Ma ke bε Melkisedek, a yeti nε nday Levi nda bo na. Ko dēte, a boŋma ḥgabiyε kamō ke mēbō mē Abaraham. A kā sendi mbōmbu yí nyε Abaraham mēkombila, nyε mō te yi Njambiyε kpoma mēyasi nyε nyε kō.

⁷ He duwā gbate nde, mō te ε nyε jakōsō mēkombila kō kwā mō te ε bū mēkombila boŋgō ke mēbō mēne kō. Yite kinε meso na.

⁸ Ke yi bēnday be Levi te yi wusε

lerep nō be bū ḥgabiyē kwalō meyasi wete wete ke njoka meyabiye kamō ke meyasi hene te yi mumo bē nō kē, bo gbela botu bēte be ta si gwe gwakō. Ma yasi wete, ke yi Melkisedek, mēkana me Njambiyē lēpi nde, nyē mo te ε bojma ḥgabiyē te ke mebō me Abaraham kō, nyē mo te ε ne joj.

9 He yakama lepo nde ḥge? Ko Levi, nyē mo te ε diki bū ḥgabiyē kamō ke mebō me njōn ne kō nya sendi ḥgabiyē kamō te yene nyē Melkisedek komē Abaraham nya nyē ḥgabiyē te yene kē,

10 ko bēkō nde, ke ḥgimō te yi Melkisedek temma kē saŋwa ne Abaraham kē, Levi tī pa jaſyē na. Wuse lēpi nde, a nya Melkisedek yasi ne nje Abaraham, kēto Levi nday Abaraham, nyē mēkiyo mēne.

11 Mesay me nyēna sadaka nyē Njambiyē te yi bēnday be Levi dīkima kelō kē bā njuku membonja mēte yi Njambiyē nya kandō Isarayel kē. Ma mesay mēte yi bo kelma kē má tonjukwe meyasi hene te yi Njambiyē kwadysa kē, ma wete mo nyēna sadaka dēle ε bojnama ne Melkisedek tī nje se tikō moy tu *Arōn na.

12 Yo nde, ke wete jōnja bō mesay me nyēna sadaka dyā, yo dīya nde, membonja sēnjinaŋgwē sendi.

13 Ma Nyaŋgwē Kumande wusu te yi wuse lepo nō waka kō wúla ke yiŋa kandō dēle. Wete mo kandō te tī pa bē mo nyēna sadaka nyē Njambiyē wete yesō na.

14 Bomo hene ke kombile duwē nde, Nyaŋgwē Kumande wusu kō wúla ke kandō Yuda. Komē Mōyisi lēpima kasi botu be nyēna sadaka nyē Njambiyē kē, a tī lepo kasi wete mo kandō te na.

Kasi Mō te ε nda Melkisedek kō

15 Mesay me nyēna sadaka te yi botu be kandō Levi dīkima kelō kē tī bē ne deti te yi tonjē yasi te yi Njambiyē kwadysa kē na. Yasi te yi tedye ne saŋsan nde, yo dete kē, yo

kēto Njambiyē njā tembidye mbaŋa mo nyēna sadaka dēle, mbete nda Melkisedek.

16 A ti bōj dīyō mo nyēna sadaka, kēto a wúla ke wete kandō botu be nyēna sadaka nda yi membonja me bōmō pēse kē na. Yasi wete, a bōj dīyō te, kēto nyē ne ḥguŋgudye te yi dīyō ne joj kpo ne kpo.

17 Yo kwaŋnama dēte nda yi mēkana me Njambiyē lerep ke kasi ne nde: <We mo nyēna sadaka kpo ne kpo nda Melkisedek.›

18 Dete, Njambiyē sima lj membonja mēte yi mbōmbu, kēto yo tī bē ne deti te yi kelō yaŋa na. Sendi, yo tī bē ne deti te yi joŋgwē mumo na,

19 kēto membonja mēte tī kelē nde, mumo bēki ne ḥgbēŋ ke mbōmbu Njambiyē na. Ma ndana, yo me ne yiŋa yasi te yi kwaŋma membonja. Yo yasi te yi wuse bē ne bībina temō kēte, yo ke bute wuse nje yí kē nō ke keki Njambiyē.

20 Ke meyasi menori, Njambiyē kinjama yotu ne ne ḥguru wenē. Ma ke tembidya botu be nyēna sadaka te bari, a tī kinja yotu ne na.

21 Yasi wete, ke yi Yesus, ke yi Njambiyē tembidya ne nyē kē, Njambiyē ne ḥguru wenē kinjama yotu lepo nyē nyē nde: <Mi Baba Mboko kinjama nde, we Mō nyēna sadaka kpo ne kpo. Ko mi tī yōkidye se numbu na.›

22 Dete, Yesus njā bē mo te ε bakiye kpasa mbon te ε kwaŋma ε mbōmbu ke njoka su sine be Njambiyē.

23 Ma yiŋa yaŋa kēte sendi, yo nde, ke yi botu be nyēna sadaka te bari, bo bā budyate, kēto bo dīkima gwe, sōŋ tī tike nde, bo kēn ne mesay man mbōmbu na.

24 Ma ke bē yi Yesus, yo yeti dēte na, kēto nyē mo te ε dīyē kpo ne kpo. Dete, ko yesō wete ne wete mumo tī bū say mo nyēna sadaka ke mebō menē na.

25 Yo kēto te yite sendi yi nyē yakama joŋgwē bōmō hene bē kwā

ne nyε kε no kε yi Njambiyε ndi tu wεtε ne sat, kεto a ne joη kpo ne kpo. A kε ηgwεta ne Njambiyε metu hεnε kεto yan.

²⁶ Yo gba njεl nyangwε kum botu be nyεna sadaka nda yεkε ε yakama ne wuse. A pupunate kε mbombu Njambiyε. A kinε mejɔsɔ na. A kinε mɔnɔ tεbεyε nε mbεt kε yotu ne na. A yeti ne kumbø bεnε botu be tεbεyε na. Njambiyε bεndidya nyε kεnεje ke dγyobø ke kwey.

²⁷ A yeti ne nda be nyangwε bεkum be botu be nyεna sadaka te bari na. Ke yan, metu hεnε bo dikima pa nyε sadaka nyε Njambiyε kεto tεbεyε mεte yan ne ηguru wan, nje nyε sendi kεto yi botu be kando. Ma kε yi Yesus, a nya sadaka nyε Njambiyε ndi tu wεtε ne sat. Yo nde, a nya yotu ne ne ηguru wεnε ne sadaka.

²⁸ Nyangwε bεkum be botu be nyεna sadaka te yi bo dikima tεmbidye bεngwε mεmboŋga mε Mɔyisi baka bø ndi gβela bɔmɔ ne mejɔsɔ sendi. Ma kε bε *Mɔnɔ, lεri te yi Njambiyε njε lεrɔ kinja yotu ne kε njε bø mbeγ mεmboŋga. Lεri te njε tεmbidye Mɔnɔ wεnε nyangwε kum botu be nyεna sadaka, kεlo nde, a bεki kpo ne kpo ne njololo ke meyasi hεnε.

8

Yesus nyangwε kum botu be nyεna sadaka te wuse

¹ Ma nyangwε yasi te yi wuse jekε kwadysε lεrɔ kε, yo nde: Wuse mε ndana gbate ne nyangwε kum botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε. A kε dγyø metidye ke kwey ke mbam bø Njambiyε te ε dγyε ne meyasi hεnε kε.

² A kεl mεsay mε nyangwε kum botu be nyεna sadaka ke mbeγ te yi ne kiyo, kpasa mbeγ te yi Baba Mbokø ne ηguru wεnε kombila, yeti mumɔ na.

³ Bo tεmbidya nyangwε kum botu be nyεna sadaka hεnε, na bø

mεyasi kaŋε nyε Njambiyε, wo sendi bεnyamɔ kεlo ne sadaka nyε nyε. Dete, yo kimɔtε nde, nyangwε kum botu be nyεna sadaka te wusu bεki sendi ne yasi te yεnε yi nyε ta nyε Njambiyε kε.

⁴ Ndi nde, a má bεki kε mεnεti maka, ko ma nyε tø bε mø nyεna sadaka na, kεto yo ne gwεyε botu be nyεna sadaka kεte be kaŋε meyasi nyε Njambiyε bεngwε mεmboŋga mε Mɔyisi.

⁵ Meyasi hεnε te yi bo kεl kε, yo gβela yekambiye, yo kε bøjna bøjnaŋwε ne meyasi mεte yi kelna kε dγyobø kε. Yo dεte kome Mɔyisi kwadysa sumɔ njεl tø te yi bo kεl ne to mεlambø yi wuse lεrε nø kε, ε Njambiyε lεrε nyε nyε nde: <Beŋja, kεlo tø te bεngwε yekambiye te yi mi tedya wε kε keki kε.›

⁶ Ma ndana, he bεnε nde, mεsay mεte yi *Krist kwaŋma gbate yi botu be nyεna sadaka te bari budyate. He lεpi dεte, kεto mεsay mε njυjø te yi nyε kelma kε, a kelma yo ne nje kpasa mbon te ε kwaŋma ε mbombu, kεto kimɔ kpasa meyasi mεte yi Njambiyε kpoma nyε wuse kε møy mbon te kε kwɑ meyasi mεte yi nyε kpoma kε yi mbombu kε.

⁷ Ma bosa mbon te yi Njambiyε kelma kε má dγy kinε mejɔsɔ na, ma nyε tø tike se mbεte, nje kεlo sendi mbaŋa na.

⁸ Yo gbate dεte, kεto Njambiyε lεpinama nyε kando dγyεnε yí ndεyε bø nde: <Ne bεnε, mi Baba Mbokø kε lεrɔ nde: Ke metu mεte yi nje kε, mi ta kεlo jɔnja mbon sinε botu be kando Isarayel nε botu be kando Yuda.

⁹ Yo tø bε nda mbon te yi mi kelma sinε besaŋmbambø bøn kε ηgimo te yi mi biyima bo ne gba bø mbe punjε soŋε ke mεnεti mε Ejipt kε na. Nda bø tø kε mbombu bεngwε mbon te kε, ε mi soŋε temɔ kε yotu yan. Yo mi Baba Mbokø lεrε dεte.

¹⁰ Ma mbon te yi mi ta nje kεlo sinε botu be kando Isarayel kε, yo nde,

ke mèngimo mète yite si kwà, mi ta ñgba membonja membe ke dyanò dyan kete yo ke metem man. Mi ta ñe Njambiyé wan, bo má ñe kando dyembe.

¹¹ Ko mbaña mumo tí lero se nyé jakoso ho nyé mañ tedye nyé nde, a dûkwé Baba Mboko na. Keto mumo hene ta duwe mi kande ñonciké kumó betomba hene.

¹² Yo ta kelna dete, keto mi ta tiko bo ne ñgwete ke koto mekele man. Mi tí take se mèbeyo mète yi bo kelma ké na.»

¹³ Ma ñge Njambiyé lere kasi jónja mbon, yite tédfa nde, a pesima nde, bosate sima jombe. Ma ñge yiná njombu yasi si jombe, yite yo ta ñe ke yambile.

9

Njombó kanna Njambiyé ke njombu mbon

nè ke jónjate

¹ Bosa mbon bá ne membonja mète yene yí tedye nda yi bomo yâkañgwé keló ne mesay nyé Njambiyé ké. Yo bá sendi ne mbeuy kiyo te wene yi bomo summa ne mèbo man ké.

² Yo nde, bo kelma tu ne to melambó. Bosa tonjari te yi díyé kete ké, bo jébañgwé nde Mbey te yi ne kiyo. Bo dikima tikó yasi te yi bo kassé lambo kete ké womete, bù tebel nè memampa mète yi bo kañé nyé Njambiyé ké kete.

³ Ke kóñ lambó yibate yi bo kesa ke kóñ tonjari te ete ké, we kúm ke wete tonjari sendi. Bo jébañgwé mbete nde Mbey te yi ne kiyo lañsa yóru kó tì pa ñutuna pundo puya na.

⁴ Ke moy tonjari te, yo bá ne wete mbeuy te yi bo díki lodye meyasi mète yi ne kimó metul ké. Mbey te bá hene tandé lór ne lór. Bo dikima lodye yiná kwaló mutó te yi ne kimó metul ké kete. Kpongi te yi tedye mbon ke njoka Njambiyé ñené botu ñené ké bá sendi ke tonjari te. Kóñ kpongi te bá hene tandé lór ne

lór. Wete pan bá ke moyte tandé lór ne lór, yiná medye nde man bá ke moyte. Wakatiki te yi *Arón bá no yi menjam mejeti loma kete ké bá sendi ke moy kpongi yinori. Mepel metari yiba te yi Njambiyé ketima membonja mète yi tedye mbon ne ñené kando Isarayel ké bá sendi ke moyte.

⁵ Bo sama yekambyiye nyañgwé baña bejaki be Njambiyé yi bo jeba nde Beserubé baka kase ke to kpongi yinori. Bejaki benori tédfa nyañgwé meluksa me Njambiyé. Wukume mepapo man petima to kpongi komé bo díki keló sadaka te yi soñna mèbeyo me bomo ké. Ma ñgimó te yi nembé ne yo ndana ne kwet kwet yeti na.

⁶ Yo nde, ke bo ma si kombile meyasi hene dete ké, ε botu be nyena sadaka nyé Njambiyé nje díki nyijé ke bosa tonjari meyimo hene yí keló mesay man.

⁷ Ma ke ñe tonjari yibate, ndi nyañgwé kum botu be nyena sadaka nyepo nyijé mate. Ke sew wete, a nyijá ndi tu wete. A ti yaka nyijé kiné ké ne mèkiyo me nyamó yí keló ne sadaka keto mèbeyo mète yene ne ñguru wene nè keto mèbeyo mète yi botu be kando keló ne jekwé ké na.

⁸ Kimó Sisiñ kwadya tedye komete nde, piñó te yi bosa tonjari bá ndi kete, nje te yi kumó no ke tonjari te ε ne kiyo lañsa yóru kó tì pa ñutuna pundo puya na.

⁹ Meyasi menori tédfa yekambyiye meyasi mète yi kwañna ndana ké. Yo tédfa nde, meyasi mète yi bo nyé Njambiyé nè mesadaka me ñenyamó te yi bo kelé nyé nyé ké tì keló nde, temo mo te ε nyé yo kó bêki ne te ke menje hene.

¹⁰ Membonja mète bénja ndi kasi meyasi mète yi membundó, kasi medye nè meyasi mète yi mumo hobiye nè budya jaki jaki kasi weyna yotu nè weyna meyasi. Membonja menori díyma kumó ke

ηγιμो te yi Njambiyε njä sənjo ne
meyasi hene kē.

¹¹ Ma *Krist sima nje, nyε
nyaŋgwε kum botu be nyεna sadaka
nyε Njambiyε, né wuse bε ne kimō
meyasi mète yi nyε sima kombile, na
nyε wuse kē. A kél mesay mènε ke
mbεy te yi ne cəkə kwä tū lambō te ε
mbombu. Yo sendi kpasate budyate,
yo ne nyɔŋjø kwä εte. Yeti bōmō
sumε yo na. Yo yeti sendi waka ke
to mèneti na.

¹² Ke yi *Krist nyijma nō ndi tu
wete ne sat ke mbεy te yi ne kiyo
kē, a tī bū mèkiyø me bembam tabō
ho mèkiyø me bembam benday kē
nō na. Yasi wete, yo ηgbak ηgbak
mèkiyø mènε yi nyε kā nō. Yo
mèkiyø mènε soŋε mèbeyø musu,
jɔŋgwε wuse kpo ne kpo.

¹³ Bo díkima bū mèkiyø me
bembam tabō nè yi bembam
benday, nyanje ke yotu botu bete bε
ne sembø ke yotu yí weye ne bo soŋε
ne sembø ke yotu yan. Bo díkima
biye sendi nyari nday wo ba nyε
lodye, bū su te kelō sendi nō dete.

¹⁴ Ma ηge bε nde, mèkiyø me
bonyamø nè su te yite bā ne deti
te yi kelō dete 'sunjwa ne mèkiyø
me Krist? 'Yenε kina kél kwä yite
na? Ne deti te yi Kimō Sisiŋ te
ε diye kpo ne kpo kō, Krist mo
te ε kine mbulma mèbeyø kō nya
yotu ne ne sadaka nyε Njambiyε.
Mèkiyø mènε ta pupudye mètemø
musu gbate soŋε ke mèkele mète yi
kè ne mumø ke nje soŋ, né wuse kel
mesay nyε Njambiyε te ε ne joŋ kō.

¹⁵ Yo dete nde, *Krist kelma say
njunjø te yí kelō jɔnja mbon, né botu
bete bε Njambiyε jebama baka bε
ne kimō mèyasi mète yi nyε sima
kpo kē. Kéto Krist gwä yí soŋε
ne mèbeyø mète yi bōmō kelma ke
ηgimø njombu mbon kē. Mèyasi
mète yi nyε kpoma dete kē ta diyø
kpo ne kpo.

¹⁶ Yo nde, ηge mumø si nyε numbu
keto nda yi bo yâkangwε kabø ne
mèlikø mènε kē, bo disi kabø mèyasi

mète, ηge bo lere nde, mo te gwä.

¹⁷ Ma piŋo te yi mo te ndi kete ne
jon, mèkana mète yi nyε kétima kē
yeti ke nyε bōmō deti te yi kelō yaŋa
na, keto yo nyéki bōmō deti, ηge mo
te gwe.

¹⁸ Dete sendi, mesay me bosa
mbon tī kande kine nde, mèkiyø pāŋ
pa nyanja na.

¹⁹ Ne mbombu, ke Møyisi ma si
nembø to membonja wete wete nyε
ndiŋgεlε kandø hene nda yi yo diye
ketinate ke mèkana me membonja
me Njambiyε kē, ε nyε bū mèkiyø
me bōnō bendar nè yi bembam tabō
saŋgwε ne mōrōku. ε nyε nje bū
yiŋa tena lambō ne haŋgbe haŋgbe
nè toŋa wete mōnō jeti nde *yisɔp
tōpε kete kwä nyanje ke gba mèkana
me membonja nè ke yotu bōmō
hene lero nde:

²⁰ <Yike mèkiyø mète yi Njambiyε
kelε ne mbon yí pesø nde, wunε
wókunaŋgwε ne nyε.>

²¹ A nyanja sendi mèkiyø mète
ndi dete ke tū te yi bo kelma ne
to melambø nè ke ndiŋgεlε mèjølε
mète yi bo díkima kelō ne mesay yí
kanø ne Njambiyε kē.

²² Beŋgwε yasi te yi membonja
lerε kē, yo mèkiyø pupudye sulø
mèyasi hene. Yite nde, ηge mèkiyø
ti nyanja na, Njambiyε yeti ke tiko
mèbeyø me mumø ne ηgwetε na.

Mèkiyø me Krist ke soŋε mèbeyø

me bōmō

²³ Dete, nda bo ke pupudye
mèyasi mète yi tedye ηgbak ηgbak
mèyasi mète yi diye ke dyobø kē ne
nje te yite, yo diya nde, bo pūpudye
sendi ηgbak ηgbak mèyasi mète
yi diye ke dyobø kē ne nje kpasa
sadaka te yi kwaŋma mèasadaka
mète yiri hene.

²⁴ Kéto mbεy te yi ne kiyo yi *Krist
nyijma kete kē, yeti yike yi bōmō
sumε ne mèbø man kē na. Yike
yi bo sumε kē tédyø gbela yekam-
biyε ηgbak ηgbak mbεy te yi Krist
nyijma kete kē. Yasi wete, Krist

nyína ne ke gba dyoþo yí kë ñgwëta ne Njambiyé keto su.

²⁵ A ti nyína mate, na kë mbombu yí nyé yotu ne ne sadaka na. A tì kele nda yi nyañgwé bekum be botu be nyëna sadaka nyé Njambiyé diki keló ké na. Keto ke yi nyañgwé kum botu be nyëna sadaka nyé Njambiyé, yo sew hëne yi nyé diki bù mëkiyó me ñenyamó nyíne no ke tongari te s ne kiyc lañsa yoru kó.

²⁶ Má bëki nde, Krist nyína sew hëne mate dëte, ma yo bá nde, a sângwângwe ne mëbòne mëngä budyaate kande ke yi Njambiyé ma kúsu ne mboko ké. Ma ndana, ke ñgimó te yi mboko te yókó ke siyo ké, a njá punje yotu ndi tu wëte ne sat yí nyé yotu ne ne sadaka yí soñe ne mëbeyó me bómó.

²⁷ Ma nda yo kpronate nde, mumó gwâki ndi tu wëte, ke kónte, Njambiyé ke pësó jësi ne ké,

²⁸ dëte sendi, Krist nya yotu ne ndi tu wëte yí sobe ne mëbeyó me budya bómó. A ta basidye nje ke mëngä yibate, yeti se yí sobuna mëbeyó na, yasi wëte, yo yí jongwé botu bëte be ladye nyé baka.

10

¹ Yo nde, mëmboñga me Njambiyé yi Møyisi ketima ké tédyá yekambiye kimó meyasi mëte yi ke nje ké. Yo yeti ke tedye ñgbak ñgbak meyasi mëte ne yotu na. Dete, ko mëmboñga mëte yeti ne deti te yi keló nde, botu bëte be nje ke yi Njambiyé ne nje kelna kiya mësadaka mesew hëne baka bëki ne njololo ke meyasi hëne na.

² Yo má bëki nde, botu bëte be nyé mësadaka dëte baka njáki nje bë pupunate ndi tu wëte ne sat, ma bo yeti ke kë se mbombu yí kala nyé mësadaka na, keto yiña mëbeyó mëte yi bo ta take sendi ke temó yan yeti se na.

³ Ma yasi wëte, nyëna mësadaka mëte yinori kél nde, mumó kë taká mëbeyó mëte yi nyé kelé ké yaka ne mesew wëte wëte.

⁴ Yite nde, mëkiyó me bembam bënday nè yi bembam taþó yeti ne deti te yi soñe mëbeyó me mumó na.

⁵ Yori, ke ñgimó te yi *Krist bá nedó te yi nje ke mbokó ké, ε nyé lepe nyé Njambiyé nde: <Ko wona ñenyamó yí nyé ne we sadaka ko nyëna yo yiña meyasi, we tì gòre na, yasi wëte, we nya mi yotu te yi mumó.

⁶ Ko menjay mëte yi bo lodye lodyuukwé yi keló ne sadaka nyé we ké ko mësadaka mëte yi bo kelé yi soñna mëbeyó, we tì nyé temó ke yite hëne na.

⁷ Dete, ε mi lepe nde: Njambiyé bënya, mi yima, né mi kë kel yasi te yi we kwadye bëngwé yasi te yi yo ketinate ke kasi mbe ke móy mëkana mó ké.›

⁸ Bosa yasi te yi Krist lepima ké, ε nde: <Ko nyëna yo mësadaka ko nyëna yo yiña meyasi ko lodya menjay ko nyëna sadaka te yi soñna mëbeyó, meyasi mënori hëne, we tì gòre, ko nyé temó yo këte na.› Ko bëki dëte, mëmboñga ke lepo nde, yo këlnañgwé dëte.

⁹ Ke kónte, Krist ke lepo sendi nde: <Njambiyé bënya, mi yima, né mi kë kel yasi te yi we kwadye!› Dete, Krist ke tikó bosa mësadaka mëte yiri yí nje tembidye yibate.

¹⁰ Né nje te yite Yesus Krist kelma yasi te yi Njambiyé kwadya ké. Dete, ε Njambiyé pupudye wuse keto sadaka te yi Krist nya ne yotu ne ndi tu wëte ne sat ké.

¹¹ Mó nyëna sadaka nyé Njambiyé hëne ke díyó ke teri metu hëne yi keló mesay mënë. A díki keló sadaka ndi ne kiya meyasi mëte yi kiné deti te yi soñe mëbeyó wëte yesó na.

¹² Ma ke bë *Krist, a nya yotu ne ne sadaka nyé Njambiyé ndi tu wëte yí soñe ne mëbeyó. Ke kónte, ε nyé kwà kë díyó metidyé ke mbam bø Njambiyé kpo ne kpo.

¹³ A díy ndana yí ladye ñgimó te yi Njambiyé ta kawule bëpendó bëne tikó ke njí mëkol mënë.

14 Dete, ne nje nyena sadaka wete ne wete nyé Njambiyé, a kelma nde, botu bete be Njambiyé sima pupudye baka béké nne njololo ke meyasi héné kpo ne kpo.

15 Ma Kimo Sisin sendi ke jaye lero nyé wuse nde, yo gbate dete. A kandima si lero leri ke ne mbombu nde:

16 <Mbon te yi sine bo ta keló ké, yo ta bë dëkë: Mi, Baba Mbokó ke lero nde: Ke kón mëtu mëte, mi ta nyé membonja mëmbé ke mëtemó man, mi má këto yo sendi ke mëdyano man.

17 Mi tí take se mëbeyo man ko koto mëkele man wete yeso na.›

18 Yite nde, komé Njambiyé si tiko mëbeyo me mumó ne ñgwëte ké, yo yeti ke diye se nde, bo nyékí sendi yina sadaka yi soñe ne mëbeyo na.

He kén kë yi Njambiyé

ne bibina temo

19 Wuné njój, dëte wuse me ne gba bibina temo te yi nyijé lale ke mbey te yi ne kiyo këto mëkiyo me Yesus.

20 Yi nyijé nò mate, Yesus butuma wuse nje te, kande kwá kete. Yo jónja nje, yo sendi nje te yi nyé wuse jongwé. A búta nje te nyé wuse komé lambó te yi bá késate ke mbanjó Njambiyé nyaliya nò ké. Lambó te yi nyaliya ké tédfa yotu ne yi bo ñgbama ke kroa ké.

21 Ndana wuse ne nyañgwé kum botu be nyena sadaka nyé Njambiyé ε kënde ne ndingelé *Kando Njambiyé kó.

22 Ma dete, he kén ndana ke keki Njambiyé ne temo te yi ne ñgbeñ kiné mëseñila na, tiko temo héné ke yené yi kë nò kiné meso na. He kél dëte, këto mëkiyo me Yesus sima pupudye mëtemó musu soñe bëya metaké. A weyma sendi wuse ne pupuna mórukú.

23 Ma ndana, he kén mbombu yi lero yasi te yi wuse tike temo kete ke misi bomó kiné yókwé ne kón na, këto mó te ε kpoma meyasi mëte kó

tónjukwé ndi meyasi mëte yi nyé si kpo ké.

24 Yo kimôte nde, baka tâka bëssó, nyena mëngite yi keló nde, wuse kwâdyangwé keló kimó mëkele.

25 Ma he tî tiki kiné díki wesidya se na nda yi baña díki keló ké na. Yasi wete, baka nyékí bëssó dëti ke temo, jekó kwá kwangó nda yi wuné duwé nde, *Yeso te yi Nyangwé Kumande ta nje kete ké ke wuta.

26 Yo nde, wuse sima wokó duwé fanj nje Njambiyé. Ma kë wuse nje kë mbombu ke konyte keló bëya yasi ne nyalo, komete, kiné se sadaka wete ne wete ta nyena sendi yi soñe ne mëbeyo na.

27 Yite wuse ta díyo ne nyañgwé wó yi ladye ne pësina jësi nè ñgwé ñgwé joj díte te yi ta girise bëpendó be Njambiyé ké.

28 Wuné duwá nde, ñge mumó bëkidye membonja mëte yi Moyisi ketima ké, ma ñge bomó yiba ho yitati ke njoka botu bete be diyma ke mbey te baka nje jaye nde, mó te kelma gbate dëte, o bénja, bo ke wo nyé kiné mógo gwena ñgwëte na.

29 Ñge bë dëte, 'ma wuné tâka nde, yo ta nje bë nan pe yi mó te ε bëñës Móno Njambiyé nda sara mbaya ke misi mënë, bësile mëkiyo mënë yi Njambiyé kelma ne mbon yi pupudye ne mó te ké? Yo ta nje bë ba nan pe yi yókó ε wuñgwé Sisin te ε kelé ñgikwa ne wuse kó? 'Wuné tâka nde, njel pënsi te yi mó te ta sañgwa nò ké ta bë nan?

30 He léri dëte, këto he duwá mó te ε lëpima nde: <Mëkundó, yo yembé, yo mi yókidyé ndi bëya yasi te yi bomó kelé ké nyé ndi bo.› A lëpima sendi nde: <Yo mi, Baba Mbokó ta pëso jësi botu bëmbe.›

31 Ma yo gba bëyate bëdyate nde, mumó bâl ke mëbó me Njambiyé te ε ne joj kó.

32 Wuné tâka nda yi wuné jojnama nò mbombu ke konyte yi Njambiyé paniya ne mëjasí nyé wuné ké. Wuné sañgwama ne bëya

nyangwe məbənə ke ŋgimə te yite, ε wunə sumə kol jeliye.

³³ Ke yinə məngimə bo díkima təmbidye wunə ke misi me bomo yí wuŋgwə wunə tedye sendi wunə məbənə. Ke yinə məngimə sendi, wunə nya sendi yotu yí saŋgwə ne məbənə wúne botu bete be saŋgwama ne məyasi menori baka.

³⁴ Yo nde, wunə jayma yí saŋgwə ne məbənə wúne ɓenjən bun be bá ke jébá baka. ε wunə jayə sendi lale ne mesosa nde, bomo ŋgāŋgilə məyasi mun, keto wunə duwə nde, wunə ne məyasi mete yi ne nyənjo laŋsa yite. Yo məyasi mete yi diyə njombu diyə.

³⁵ Dete, wunə tí tiki bībīna temo te yi wunə bē no ke yi Njambiyə kē na. Nge wunə kē mbəmbu yí bē ne bībīna temo dete, wunə ta bē ne nyangwe sol.

³⁶ Yasi te yi wunə yākaŋgwə kelə, yo nde, wunə bēki ne tiŋ yí kelə yasi te yi Njambiyə kwadysə kē, né wunə nje bē ne yasi te yi nyə kromə nyə wunə kē.

³⁷ Yori yi Njambiyə lere nde: «Ma ŋgimə bukwə ndi ne mbet, yo bukwə ndi gba ne mbet, né mo te ε yākaŋgwə nje kō dyə. A tí kikə ne dyaŋnate na.»

³⁸ Njambiyə lepima sendi nde: «Mo te yi mi si pesə nde, a me ne ŋgbən kē mbəmbu wombə kō ta ju ndi ne nje tikina temo te yi nyə tike ke yembə kē. Ma nge nyə yəkwə kē njime, temo mbe tí biye nyə na.»

³⁹ Ma ke bē wuse, wuse yeti su ke njoka botu bete be yəkwə kē njime yí yambile nō na. Wuse su ke njoka botu bete be tike temo ke yi Njambiyə yí joŋgwə ne sisin yan baka.

11

Kwalɔ tikina temo te yi botu be

mbəmbu bá nō kē

¹ Tikina temo ke yi Njambiyə, yo komə mumə bē ne bībīna temo nde, məyasi mete yi nyə tike temo kete kē

ta kelna gbate. Yo sendi komə mumə jayə gbate nde, məyasi mete yi nyə yeti ke bəŋə ne misi kē kete gbate.

² Yo tikina temo te yi baŋa botu bete be joŋnama mbəmbu bá nō kē kelə nde, Njambiyə jāya bo.

³ Yo ne nje tikina temo yi wuse kombile duwə nde, Njambiyə kusuma mbokə ne lepi te yi punduma ke numbu ne kē. Yite nde, məyasi mete yi wuse bəŋə muka kē ti wúla ke məyasi mete yi wuse bəŋə kē na.

⁴ Yo tikina temo te yi Abel bá nō kē kelə nde, a nyékí Njambiyə kpasa sadaka laŋsa yi *Kayin. Yo yite kelə nde, Njambiyə ne ŋguru wene pēsi nde, Abel me ne ŋgbən kē mbəmbu wene, jayə ne sadaka ne. Abel ma kíki gwe, ko dete, tikina temo te yi nyə tikima ke yi Njambiyə kē ke kelə nde, a lēpinanġwə nyə wuse kumə ndi muka.

⁵ Yo tikina temo te yi Enək bá nō kē kelə nde, Njambiyə bōn nyə ne joŋ kənje dyobə, ma nyə nje saŋgwə ne səŋ. Bomo saŋma nyə kine dolə na, keto Njambiyə boŋma nyə. Mekana me Njambiyə ke lero nde, piŋč te yi Njambiyə tí pa bū nyə ne joŋ kənje dyobə, Njambiyə bá ne mesosa ne nyə.

⁶ Ma nge mumə ti tike temo ke yi Njambiyə na, ko Njambiyə tí bē ne mesosa ne nyə na. Yo nde, mo te ε kē ke yi Njambiyə kō jāya nde, Njambiyə kete gbate, a jāya sendi nde, Njambiyə nyékí kimə məyasi nyə botu bete be gōse nyə baka.

⁷ Yo tikina temo te yi Nøy bá nō ke yi Njambiyə kē kelə nde, a sâki nyangwe kuka yí joŋgwə ne botu bē tu dyenə. Njambiyə kombila lero məyasi mete yi ta kwaŋna kē nyə piŋč te yi nyə tí pa bəŋə yo bəŋə ne misi mēnə na. A jesima Njambiyə woko mēn ne, sa nyangwe kuka. Yasi te yi nyə kelma kē tédyə nde, məkele me botu bete bari bá beyate. Tikina temo te yi Nøy tikima dete ke

yi Njambiyε kέ kelma nde, Njambiyε bέnja nyε nde ḥgbεrε mumo.

8 Yo keto Abaraham tikima temo ke yi Njambiyε, yori yi nyε wokuma jeban ne, teme kwα kέ ke mεnεti mεte yi Njambiyε kpoma nde, a ta nyε nyε kέ. A temma kwα kine duwε mbεy te yi nyε kέ kete kέ na.

9 Yo tikina temo te yi nyε bα nō kέ kelε nde, a kēn kέ dīyε ke mεnεti mεte yi Njambiyε kpoma nyε nyε kέ, ko nde, a bα jεngwε. A dīkima jojnna ke metu mεte yi bo kelε ne to melambō kέ. Isak bεne Yakōp jojnana ke kiya kwalō metu mεte sendi. Njambiyε kpoma mεnεti mεte nyε bo sendi.

10 Abaraham jojnana ke metu melambō mεte yite yí ladye nde, a nyinjā ke dīya te yi mεkol metu bε jelnate kέ. Yo Njambiyε gba dīyano te yi sumo yo. Yo sendi nyε ne ḥguru wene sume sendi yo.

11 Yo keto Sara tikima temo ke yi Njambiyε, ε Njambiyε nyε nyε dεti te yi ja yí kusō ne kandō, ko bεko nde, a sima jombε. Yo kelnama dεte, keto a bα ne bībīna temo nde, Njambiyε te ε kpoma mεyasi mεte kō ta tonje yo.

12 Dete, nyangwε kandō njā jadys wule ndi ke njombu mbam wεtε ε mε dīyε ladye ndi ne sōj kō. Buyc botu bε kandō te nda bεsisō bεte bε dīyε ke dyobō baka, buyc yan nda mεsey mε manj, bo ti yaka tōlō buyc yan na.

13 Botu baka hεnε tikima temo ke yi Njambiyε gwe nō. Ke mεyasi hεnε te yi Njambiyε kpoma nyε bo kέ, bo sambila misi bεnε ndi yo bεnε ne naŋ, pεpidye bō kεnε, yasi wεtε, bo tī nje bε ne mεyasi mεte na. Bo jayma lεpō nde, bo bεjεngwε, bo bεakwaŋkwāŋō ke mεnεti maka.

14 Botu bεte bε lεpō baka ke kombile tedye nde, bo ke nyε sosu yí kumō ke dīya te yan.

15 Ma bo má gwaki wombolo dīya te yi bo wulma kete kέ, ma bo yōkwā ne kōkō kέ mate.

16 Yo nde, dīya te yi bo nya sosu yí kumō ndana kete kō láŋ bε kimōte ne bosa te yōru. Yōkō yi bo lεpō nō kō pεlε dīyobō. Dete, Njambiyε yeti ke gwe njōn nde, bo jébaŋgwε nyε nde Njambiyε wan na, keto a sima kombile dīya tike bo.

17 Yo tikina temo te yi Abaraham bα nō kέ kelε nde, a bōlī mōnō wene Isak nyε ne sadaka nyε Njambiyε ke ḥgimō te yi Njambiyε lεpīma nde, a kēl dεte kέ. Njambiyε lεpī dεte yí bōbε ne nyε. Yo kikō mōnō wene yi nyε nya Njambiyε ne sadaka ru. A kelma dεte, ko bεkō nde, Njambiyε kpoma yinjā yasi nyε nyε

18 lεpō nde: <Ngbak ḥgbak bεnday bō, yo baka bε ta wule ke mεkiyō me Isak.>

19 Abaraham dīkima lεpō ke mōy temo ne nde, Njambiyε ne dεti ko yí womiyε mumō soŋε ke njoka bεmuŋ. Yori yi Njambiyε yōkidya ne mōnō wene nyε nyε kέ. Yo ke tedye wuse yinjā yasi te yi ta kwaŋna kέ.

20 Yo tikina temo te yi Isak bα nō kέ kelε nde, a nyēki Yakōp bεne Eso mεkombila ke mεyasi mεte yi ta kwaŋna ke joŋgwε dīyan ke metu mεte yi nje mbōmbu kέ.

21 Yo tikina temo te yi Yakōp bα nō kέ kelε nde, ke ḥgimō te yi nyε ta bε ke gwe kέ, a nyēki bōnō bε Yosep hεnε mεkombila, kwα jεkima tonjolo ne kanō Njambiyε.

22 Yo tikina temo te yi Yosep bα nō kέ kelε nde, ke joŋgwε dīyenε ma si wuta ne siynate, a lεpī nyε Bōnō bε kandō Isarayel nde, bo ta dīwε ke Ejipt, lεpō sendi yasi te yi bo yākaŋgwε kelō ne mεyesō mεnε komε bo ta kwα kέ.

23 Yo tikina temo te yi saŋgwε ne Mōyisi bεne nyangwε bα nō kέ kelε nde, ke bo ma ja nyε, bo sōdīyukwε nyε ke tū ke mεngwεndε yitati kine kambō mbongā te yi kumande nya kέ na. Bo kelma dεte, keto mōnōsikē bα nō nyōŋjō.

24 Yo tikina temo te yi Mɔyisi bɑ no ké kelə nde, komɛ nyɛ ma si dɔkɔ bɛ mumɔ ké, a sɛnja nde, bɔmɔ t̄i jɛbaŋgwɛ nyɛ nde mɔnɔ te ε ηgɔndu Farawɔŋ na.

25 A laŋma bɛnɛ kimotε nde, a sâŋgwâŋgwɛ ne mɛbɔnɛ bɛnɛ botu be Njambiyɛ, laŋsa nde, a kén mbɔmbu joŋna ke nyɛm nyɛm joŋgwɛ, kelɔ beya yasi ke mɔnɔ metu mete yi mumɔ kwaŋdye ke mɛnɛti maka ké.

26 A bɛnɛma nde, ŋge nyɛ saŋgwɛ ne wuŋgwɛ kɛto *Krist, yite gba mbɛri yasi bud�ate laŋsa kpasa mɛkusuku mete yi diye ke Ejipt ké, kɛto a sambila misi kɛnje londunate yí bɛnɛ ne sol te yi Njambiyɛ ta nyɛ nyɛ ké.

27 Yo tikina temo te yi nyɛ bɑ no ké kelə nde, a tɛma duwɛ ke Ejipt, yeti kɛto a gwɑ wɔ nyangwɛ ŋgambi kumande na. A pɛsima dɛte, bɔye ne bɔ dɛke nda a bɑ ke bɛnɛ Njambiyɛ te yi bɔmɔ ti bɛnɛ kɔ.

28 Yo sendi tikina temo te yi nyɛ bɑ no dɛte ké kelə nde, a lɛpi nyɛ botu be Isarayel nde, bo wôku bɔnɔ besam yí kelɔ ne wɛtɛ jesɔ nde *Paska. Yo tikina temo te yi nyɛ bɑ no ké kelə nde, a lɛpi nyɛ bo nde, bo bɔŋ mɛkiyɔ me bɔnɔ besam bɛte nyanje ke mɛnumey man, kambo jaki Njambiyɛ te ε ta nje wo betomba moy ke mɛnɛti me Ejipt baka me nje wo sendi botu be Isarayel.

29 Yo tikina temo te yi botu be Isarayel bɑ no kɛ yi Njambiyɛ ké kelə nde, bo sâbikwɛ Tena maŋ ne mɛkol nda yi mumɔ kɛnde no kɛ kutu kutu mɛnɛti ké. Ma ke botu be Ejipt ma bɔbɛ kwɑ sendi dɛte ké, ε d̄uku si mɛmisiye bo.

30 Yo tikina temo te yi botu be Isarayel bɑ no ké kelə nde, nyangwɛ ndoko te yi linja Yeriko ké gbûŋgulaŋgwɛ. Bo d̄ikima kɛndo linje yo ke mɛyesɔ yitan jɔ yiba.

31 Yo tikina temo te yi Rahab te nya mewanja bɑ no ké kelə nde, bo t̄i woku nyɛ ke yi bo woma ne botu

bete be t̄i tike temo ke yi Njambiyɛ baka na. A t̄i sɔmbɛ sɔŋ na, kɛto a bɔnɛma botu bɛtɛ be pɔtama nje bɛnɛ tɛri dya baka ne te.

32 Mi ta kɛ mbɔmbu lɛpɔ ne ŋge? ŋge mi lɛpɛ ndana nde, mi ta pa sambile misi kɛnje njime yí lɛpɔ kasi Jedeyɔŋ nè Barak nè Samsɔn nè Jɛfte nè Davit nè Samiyel nje bû botu bɛ punja mɛlepi me Njambiyɛ, yite ŋgimɔ ta siyo.

33 Tikina temo te yi botu bɛtɛ bɑ no ke yi Njambiyɛ ké kelma nde, bo lɔŋ dyambi ne yinɛ mɛkandɔ laŋsa bo. Yo kelma nde, bo nâm bɔmɔ, kelɔ mɛyasi ne ŋgbɛŋ, kelɔ sendi nde, bo bɛki ne mɛyasi mete yi Njambiyɛ kpoma nyɛ bo ké. Tikina temo te yi bo bɑ no ké kelma sendi nde, bo d̄ibɛ numbū bedila.

34 Yo kelma nde, bo gwɛsikwɛ joŋjon nyan dite, diyɔ ke numbu mɛkafa. Yo yo kele nde, ke mbey te yi bo bɑ tɛkinatɛ bo kpâl nje bɛ ne deti, bo bɛki bɛnɛgaŋ dyambi ke misi me dyambi potɔ njoŋ mɛdɛyambi mete yi betombɔ bɛ d̄ikima nje lü dyambi ne bo baka.

35 Tikina temo te yi baŋa bɔmari bɑ no ké kelma nde, Njambiyɛ wômkwɛ bɔmɔ baŋa be si gwe baka nyɛ bo. Ma ŋge bɛ baŋa botu bɛtɛ bɛ d̄ikima tiki temo ke yi Njambiyɛ baka, bo tédyɛ bo bɛya dɛtina mɛbɔnɛ. Ma ne nde, bo sɛnja tikina temo te yi bo tikima ke yi Njambiyɛ ké, né bo soŋ bɔ ne bo, bo kpalma jayɛ sɔŋ, né Njambiyɛ womiyɛ bo wɛtɛ yesɔ, né bo bɛ ne kpasa joŋgwɛ laŋsa yike.

36 Ke yi baŋa, bo saŋgwama ne nyɛti, njuro bo ne njambala. Bo kà mbɔmbu wotɔ bo ne mɛkɔl me sumba nyɛ bo ke jɔbɔ.

37 Bo loŋma baŋa ne metari wo, kile baŋa ne njiki. Bo woma baŋa ne kafa. Bo bɑ nda be yambala ŋgɔtɔ kine mbey diyɔ na. Bo d̄ikima leŋɛ kotu bɛsam nè kotu begbatabɔ, ko bo t̄i bɛ ne gbele mɔnɔ mbulma yaŋa na. Bo tédyɛ bo mɛbɔnɛ bud�ate

kelo beya yasi ne bo.

³⁸ Bo dikima jojna yan ke mekongor, ke to mèkeki, ke menjuku metari nè ke menjembi ke moy meneti. Jojgwé dyan ba ne njbenj, dete botu be meneti maka ti yaka jojna bené bo na.

³⁹ Ma botu baka hene be Njambiyé jayma bo keto tikina temo te yi bo tikima ke yene ké ti biye ho bejne yasi te yi Njambiyé kpoma nyé bo ké ke njimó te yite na.

⁴⁰ Yo nde, Njambiyé sima kombile yinja kimó yasi te yi nyé ta nyé wuse ké, lanja yiri yi bo dikima take ké. Ma Njambiyé ti kwadysé nde, bo kanda be ne kimó yasi te li wuse na.

12

Njambiyé tédyá mumó mèbóné

yí kite ne nyé

¹ Ke be wuse, nyangwé njil botu baka sima memiyé wuse linje nda kulutu. Bo ke kañe misi yí bejne ne wuse. Dete, he lénj jaki jaki meyasi mete yi ndadyé wuse ké nè mèbeyo mete yi ti kiki ne busé wuse ne piyelé ké. He lénj meyasi menori hene nyé kol ke sokó te yi Njambiyé lepe nde, he kél ké.

² He lénj meyasi mete kañe misi bejne ndi ne Yesus. Yo nyé kele nde, wuse kanda tikina temo ke yene. Ke tikina temo te yi wuse tike ke yene ké nò mbombu ké, yo sendi nyé ta tonje meyasi hene kumó njena. A sambila misi bejne ne mesosa mete yi Njambiyé ta tonje ke temo ne ké. Dete, ε nyé jayé gbisó nde, bo njbaki nyé ke kroa, yeliyé wungwa te yi bo kelma ne nyé ké. Ma ndana, a metidysé ke siya bekum te yi Njambiyé puló mbam bo.

³ Wuse tâka nyé. Wuse tâka nda yi botu be mèbeyo benma ne nyé, nyé bo ke dite ké. Wuse tâka yo, kambo wuse me nje tekó, kambo temo yun me nje yókwé ké njime.

⁴ Ke tumbó te yi wuse dñye sungwé ne mèbeyo ké, wuse ti pa dñjo kumó nde, sónj bîya wuse na.

⁵ 'Wuse ma lejsa ka mèlepi mete yi Njambiyé lèpima nyé wuse yí nyé ne wuse dëti nda yi sajgwé ne bónó kelé ne bónó bené ké? A lèpima nde: <Mónmbe, ñge Baba Mboko tédyé we mèbóné yí kite ne wé, wé ti yelkwe na. Ma, ñge nyé gaye wé, yo ti kpal nje tekwe yotu yó tekwe na.

⁶ Yo nde, Baba Mboko tédyá mèbóné nyé mo te yi nyé kwadysé kó yí kite ne nyé. A ñgibila mumó hene te yi nyé jayé nde, a me móno wene kó.›

⁷ Wuse gbisi mèbóné mete yi Njambiyé tédyé wuse yí kite ne wuse, nda yi sajgwé ne bónó kelé ne bónó bené ké. Ma yo ba móno te nda yi sajgwé díyé kiné tédyé nyé mèbóné yí kite ne nyé kó?

⁸ Njambiyé tédyá mèbóné dëte nyé bónó bené hene yí kite ne bo. Ma ñge wuse díyé kiné sajgwá ne mèbóné dëte sendi na, yite wuse bónó be wanja, wuse yeti njbak njbak bónó bené na.

⁹ Wuse tâka sendi yasi te yi besajgwé busu be jama wuse ke meneti maka dikima kelo ne wuse ké. Bo dikima tédyé wuse mèbóné yí kite ne wuse, ε wuse diki jésó bo, wokuna ke men yan. Ñge be nde, wuse dikima kelo dëte ne besajgwé busu bête, 'ma sungwá ne Da te ε díyé ke dyobó kó? 'He kína jesi nyé, wokuna ne nyé kwá to te, né wuse jú na?

¹⁰ Besajgwé busu be meneti maka dikima tédyé yan wuse mèbóné yí kite ne wuse yi yaka móno kum njimó. Bo dikima kelo dëte nda yi bo kwadysé. Ma ke be Njambiyé, a tédyá wuse mèbóné yí kite ne wuse yí kpaló kame ne wuse besa bête, né wuse be pupunate nda nyé.

¹¹ Menjimó hene te yi bo tédyé mumó mèbóné yí kite ne nyé, ke njimó te yite a bénja nde, yo yasi

ŋgambi, yeti yasi mesosa na. Ma ke kɔŋ mɛbɔ̄ne mɛnɔri mɔ te ε jekima yiŋa yasi ke mɔyte ko ke nje joŋna ne ŋgbeŋ ke mbɔ̄mbu Njambiyε, bε ne temo ne te.

¹² Dete, wunε nâmba mɛbɔ̄ mun yi sima katɔ kέ nɛ mɛbɔ̄n mun yi mε ne tukulek kέ.

¹³ Wunε bɔ̄n mɛkol mun kɛndo nɔ ke mɛnje mɛte yi ne ŋgbeŋ, kambo bɔtu bete be ndi ke ndumbε baka me nje jatɔ ke bεya nje. Wunε kɛl dete, nɛ bo kpal bε ne deti te yi kɛndo ke kimɔ nje.

¹⁴ Wunε sâŋ nje te yi joŋna ne te wúne bɔmɔ hεnε, bakiſye sendi mɛtemo mun pupunate ke mbɔ̄mbu Njambiyε. Keto ŋge mumɔ ti kaŋe joŋgwε dyenε dete nyε Baba Mboko na, a tí bεnε nyε na.

¹⁵ Wunε dîy ne sɔɔcɔ, ma mumɔ mε nje tumɔ kɔŋ ne Njambiyε, ma nyε mε nje dîyɔ kine kelɔ ŋgikwa ne nyε na. Wunε dîy sendi ne sɔɔcɔ, ma mumɔ mε nje bε nda yiŋa pekeke kaŋgil yí lapidye jona yasi nyε bɔmɔ, yí bɛkidye ne budya bɔmɔ.

¹⁶ Wunε dîy ne sɔɔcɔ, ma mbaŋa ke njoka yun mε nje bε mo kelna mewanja ho mɔ yeliya mεyasi mɛte yi Njambiyε si tɛmbidye kέ nda Eso. A dyangwa dîyɔ tomba mɔy te yi nyε bâ nɔ kέ kpalɔ yo ne mɔnɔ katɔ mɛdye.

¹⁷ Wunε ke duwe yasi te yi njɔ kwaŋna ke ŋgimɔ te yi nyε kwadysa nde, saŋgwε wene nyɛki nyε mɛkombila nda yi bo diki nyε ne bɛtomba mɔy kέ. Yasi wete, saŋgwε seŋma, ko bɛkɔ nde, a saŋma yo ne misidye ke misi, a t̄i bε se ne nje te yi seŋjɔ yaŋa ke mεyasi mɛte yi sima kwaŋna kέ na.

¹⁸ Ke yi wunε njɔ nɔ ke yi Njambiyε kέ, wunε t̄i wuta yun ne wete keki te yi mumɔ yakama kɛnje bo kpoke nɔ kέ na. Keki te bâ hεnε tandɛ dite ne nyεŋ nyεŋ, yitil bâ kete ne gir, nyangwε mbuku bâ ke yifila.

¹⁹ Botu bete be bâ kete baka wokuma mɛdɔmbiya ke lumsa, wokɔ wete dɛtina mɛn ke lepina.

Yo kelma nde, bɔtu bete be wokuma mɛn te baka, lêpi nde, mɛn f̄i kɛn se mbɔ̄mbu yí lepɔ ko gbela lepi wete ne wete nyε bo na.

²⁰ Bo lepi dete, keto mbɔ̄ŋga te yi mɛn te nya kέ kwaŋma bo. Mɛn te nya mbɔ̄ŋga nde: <Ko nde, yo nyamɔ kpoka keki, bo lɔŋ nyε ne metari wo.>

²¹ Yasi te yi kwaŋnama kέ bâ yasi wɔ budya, ε Moyisi ne ŋguru wene lepε nde: <Yike kwaŋma mi, yotu mbe ne tututu ne wɔ.>

²² Ma yasi wete, ke yun, ke yi wunε njɔ nɔ ke yi Njambiyε kέ, wunε wutama ne keki te yi bo jeba nde *Siyɔŋ kɔ, wuta ne dya Njambiyε te ε ne joŋ kɔ. Dya te, yo Yerusalɛm te ε dîyε ke dyoɔbɔ kɔ. Wunε wutama ne bɛjaki be Njambiyε be dîyε ke dya te baka. Buyɔ yan bâ besaŋmay besaŋmay. Bo wesidya yí kelɔ nyangwε jeso.

²³ Wunε wutama ne mɛwesidya mε njɔŋ bɛtomba mɔy ke njoka bɔnɔ be Njambiyε be nyε sima si keto mɛdīnɔ man ke dyoɔbɔ baka. Wunε wutama ne Njambiyε te mɔ pɛsina jɔsi bɔmɔ hεnε, wuta ne mɛsisin mɛ bɔtu bete be bâ ne ŋgbeŋ, be tonja mεyasi kumɔ njena baka.

²⁴ Wunε wutama ne Yesus te ε kelma say njɔŋ yí kelɔ jɔnja mbon kɔ, wuta sendi ne mɛkiyɔ mɛnε yi nyangjama yí pupudye ne bɔmɔ kέ. Mɛkiyɔ mɛte yite ke lepɔ yiŋa kpasa yasi nyε wuse, ko mɛkiyɔ mε Abel yeti ke lepɔ yiŋa kpasa yasi kwâ yite na.

²⁵ Yi bâ dete kέ, wunε dîy ne sɔɔcɔ, ma wunε mε nje seŋma kine leŋgwε mɛtɔ ke numbu mɔ te ε lepina nyε wunε kɔ na. Ne mbɔ̄mbu, bɔtu bete be seŋma kine leŋgwε mɛtɔ ke mbɛl mɔ te ε lepinama nyε bo ke mɛnɛti maka kɔ saŋgwama ne mɛbɔ̄ne. Ma ŋge bε dete, yo ta nje bε nan pε yusu, ŋge wuse paye mɔ te ε dîyε ke dyoɔbɔ lepina njεsε wuse kɔ?

²⁶ Ke ŋgimɔ te yite, mɛn ne kelma nde, mɛnɛti wâti. Ma ndana, a

kpoma yiña yasi te yi nyę ta kelɔ ké. ᘮ nde: <Mi ta kala kelɔ nde, məneti wāti. Ma yo tí bę ndi məneti nyero na, ko dyobɔ sendi ta watɔ.›

27 Lepi te yi nyę lepima nde: <Mi ta kala kelɔ> ké tédyä nde, yí sidyę nō, meyasi hēne te yi nyę kusuma ké ta watɔ yambile, né meyasi mète yi tí watɔ ké tika.

28 Nda yo dete ké, he nyékì Njambiye wosoko, keto dya te yi nyę nyę wuse ké tí watɔ na. He kél dete yi kelɔ ne mesay nyę nyę, njel kelna mesay te yite ta nyę nyę mesosa. Wuse kél dete ne pidya yotu, nè kambina ne sendi,

29 keto Njambiye wusu nda dite te yi girise yasi.

13

Yasi te yi nyę Njambiye mesosa

1 Wunę njęj, ne kén mbombu yí kwadya tandę yun nda bemaŋ.

2 Ne tì lenjaŋgwę bojna ńejęŋgwę kimôte ke mbey yun na. Baňa bomo kelma dete, bų ne ńejaki he Njambiye, yadys ke metü man kinę duwe na.

3 Wunę tâka botu bete be ke jøbo baka, ńeŋje bo nda wúnę bo dıyę ke jøbo te. Wunę tâka sendi botu bete yi bo tedye bo mebōne baka, ne kél nda wúnę bo saŋwa ne kiya mebōne mète.

4 Bomo hēne jësi megwaki. Mekelé me memi tì ńeŋnaŋgwę ke moy gwaki na. Yo nde, Njambiye ta pëssö jësi botu bete be kele mewanja baka, yite nde, botu bete be ke megwaki ko baka be yeti ke megwaki baka.

5 Ne tì joŋnaŋgwę yí nyę sosu yun hēne ke kasi moni na. Ne békì ne mesosa ke meyasi hēne te yi wunę nō ké, yite yakama wunę. Yo nde, Njambiye ne ńguru wene ke lepo nde: <Ko mi tí tikɔ ho lị wę na.›

6 Yori yi wuse yakama lepo ne bishina temo nde: <Baba Mbokɔ, nyę mo te ε kame mi, mi tì gwe wɔ yaŋa na. Mumo yakama kelɔ mi ńge?›

7 Wunę tâka bosa botu bete be kendima ne wunę yí lepo mélépi me Njambiye nyę wunę baka. Wunę bénja nda yi bo joŋnama nō kumó ke sɔŋ ké. Wunę kél dete, né wunę tiki temo ke yi Njambiye nda yan.

8 Yesus Krist yeti ke senjo na. A muka ndi nda yi nyę bą nō kwey ké, a ta bę ndi dete kpo ne kpo.

9 Ne tì jaya nde, bomo játidya wunę ke beya nje wule ke budya jaki jaki meyasi mète yi bo tedye ndana ké na. Ma yo kimôte nde, ńgikwa te yi Njambiye kele ne mumo ké nyékì mumo deti ke temo, yeti kasi dyena yiña medye ho kinate na. Botu bete be ńeŋwa yite baka tì kwedya yiña mækamna ke kelna te dete na.

10 Wuse ne mbey nyęna sadaka te yusu nyę Njambiye. Botu be nyęna sadaka bete be kele mesay me Njambiye ke tū te yi bo kele ne lambo ké ti yaka dye mënjay mète yi wule ke mbey nyęna sadaka te mbete na.

11 Yo nde, nyęŋgwę kum botu be nyęna sadaka nyę Njambiye wóku ńenyamɔ, bų mekiyo mète ké kelɔ ne sadaka nyę Njambiye ke mbey te yi ne kiyo yí soŋe ne mebeyę ke to bomo. Ke konyte, bo ma nje bų məmbundɔ mète jiss nō ke moy dya ké lodys ne naŋ.

12 Dete sendi, bo bojma Yesus jiss nō ke moy dya. A saŋgwama ne mebōne mate, punje gba mekiyo mène yí pupudye ne bomo ke misi me Njambiye.

13 Nda yo bą dete ké, he pündu jiss ke moy dya yí ké pe yenę, jaye nde, bo wūŋgwę wuse nda yi bo wuŋgwę ne nyę ké.

14 He kél dete, keto wuse yeti ne dya te yi ta bōne waka na. Ma he sán, né wuse bę ne dya te ε ke nje ko.

15 He sômbila Njambiye mëngimɔ hēne ne nje Yesus. Sadaka te yi wuse nyę nyę ké, yori. Yite nde, he bûta menumbu musu yí sombile ne dino dyenę ke misi me bomo.

16 Ma ne tî leñsañgwë kelna ñgikwa nè kelna ñgay na, këto yo njel mesadaka mëte yite yi Njambiyë ñe ne mesosa këte.

17 Wune wôkunañgwë ne botu bëte be kënde ne wune baka, tekwë to sungwë ne bo, këto yo bo dìyé ne say mbona yun, né wune joñna ne ñgbeñ, këto bo ta duwe temë wëte yeso ke mbombu Njambiyë yí pile nda yi bo kelma ne mesay man kék. Wune sâñj nje te nde, bo kël mesay man ne mesosa ke temo kine mengebongila na, këto ñge bo kele ne mengebongila, wune tî kwedya kimó yaña këte na.

18 Ne kën mbombu yí ñgwëta ne Njambiyë këto su. He ke kombile duwe nde, metemó musu ne te kine yaña ke njan gwë wuse na, këto he góru keló kimó yasi ke menje hëne.

19 Mi jéki diye wune nde: Ne ñgwëtan gwë ne Njambiyë, na yòkidye mi nedó kënje wune.

Njena lepi

20 Njambiyë te ε ne tete kɔ womiya Nyan gwë Kumande wusu Yesus te ε njá bë nyan gwë kum botu be baki dyà besam bëne kɔ. Njambiyë kwañma ne nje mekiyɔ me Yesus yí keló ne mbon te yi ta dìyɔ kpo ne kpo.

21 Ma Njambiyë te mbëte nyéki wune deti te yi keló kimó yasi ke menje hëne, né wune kel yasi te yi nyé kwadye. A kwâñ ne Yesus Krist yí keló nde, wuse kël yasi te yi nyé nyé mesosa. He lûksa nyé kpo ne kpo, *amen.

22 Wune njøñ, ndana mi ke ñgwëta ne wune nde: Ne jáya mengitë mëte yi mi nyé wune ke mekana maka kék. Ma mi ketima móñca mekana maka yí lepina nɔ ne mbet kënje wune.

23 Ne dûkwë nde, mañ wusu Timote yeti se ke jøbɔ na, bo ma punje nyé. Ñge nyé dìyà nedó, sine nyé má kë bëne wune.

24 Wune nyén botu bëte be kënde ne wune baka hëne, nyenç sendi

botu be Njambiyë hëne. Benjɔñ busu be Itali ke nyenç wune.

25 Njambiyë kël ñgikwa ne wune hëne.

Mekana mete yi Jak kətima

Mekana mete yōkō, yo Jak te maŋ nē Kumande Yesus kete yo. Mekana maka jéki bēnē Beyuden bete be njā bē bekriten, ε bo tedye bo mēbōne, ε bo si wanja kē dīyo ke njoka botu bete be yeti Beyuden baka.

Mekana mete jéki lērō nde, bekriten yākaŋgwē joŋna kelō yasi te yi melepi me Njambiyē tedye bo kē.

Wuse yakama bāke mēkana maka ke nyāngwē mēngabiyē yini:

1. Tikina temo ke Yesus Krist nē mēbōbilan mete yi mumō saŋwa nō kete kē (kumte 1-2).
2. Mō te ε tike temo ke yi Yesus Krist kō bīya dyem nē ke beya ndapi (kumte 3).
3. Yo yasi mēndeya nde, bekriten nyēki temo ke mēyasi me mēneti maka (kumte 4).
4. Botu bē kusuku dīy nē sōsō, ma bo me nje nyē temo ke kusuku yan leŋsa Njambiyē. Mēngite ke kasi njena Krist (kumte 5).

¹ Yo mi Jak, mi bala Njambiyē bēnē Nyāngwē Kumande Yesus Krist. Mi ke nyēnō wunē, wunē mēkandō me botu bē Njambiyē kamō jō yiba bē sima wanja nē to mēneti maka baka.

Kasi dīy nē kasi tikina temo

ke yi Njambiyē

² Wunē njōŋ, wunē bēki nē nyāngwē mēsosa komē kwalō mēbōne hēnē dīy pēlē wunē yī bōbē nē wunē.

³ Keto wunē duwā nde, mēbōne mete yi dīy wunē yī bōbē nē tikina temo te yi wunē tike ke yi Njambiyē kē ta kelō nde, wunē sūm kol nē ngbiŋgim kē nō mbōmbu.

⁴ Yo nde, wunē sūm kol dēte kumō ke njena mēkele mun hēnē, nē wunē nje bē nda goto bōmō ke mēyasi

hēnē kine tikō mōnō yaŋa wētē nē wētē na.

⁵ Ma ḥōgē dīyānō bānē mbaŋa mūmō ke njoka yun, na dīya Njambiyē, a ta nyē nyē yo. Keto Njambiyē nyēki bōmō hēnē mēyasi nē kimō temo kine mēbām na.

⁶ Ndi nde, mō te ε diye yo kō fiki temo ke yi Njambiyē kine simta na. Keto mō te ε simta kō nda mēkumbō me duku te yi pupō wumbidye, yo mā bēndo piye nē kubulu kubulu kē.

⁷ Kwalō mō te mbēte fī taka nde, Nyāngwē Kumande ta nyē nyē yinā yasi na,

⁸ keto mō te nē mētake yibā, a ti pési mēyasi ndi ḥōgē wētē ke mēkele mēnē na.

Kasi mēbukō nē kasi kusuku

⁹ Maŋ wusu ε kine yaŋa yi bōmō yeti ke nyē misi ke yotu nē kō lūksa yotu nē, keto Njambiyē ke bēndidye nyē.

¹⁰ Ma yōkō ε nē būdya mēyasi kō lūksa yotu nē, keto Njambiyē ke pīdye nyē. Sendi, siyna jongwē te ε nē būdya mēyasi kō dēkē nēdō nda njam jeti.

¹¹ Yo nde, yesō ke bēndo rānō nē bāŋ bāŋ. Mbunjō ke nyōlō, njam te ke sōsō kusiye, o bēnā, nyōlō te yeti se na. Mō te ε nē būdya mēyasi kō ta yambile sendi dēte ke mōy kelna būdya mēnē.

Njambiyē yakama bōbē wuse

¹² Mō te ε sumē kol nē ḥōgbīŋgim ke mēbōne mete yi dīy nyē yī bōbē nē nyē kē, Njambiyē ke nyē nyē mesosa, keto ḥōgē nyē si laŋsa mēbōne mete, Njambiyē ta nyē nyē jongwē te yi kpo nē kpo, yite dūŋgwē te yi nyē kpoma yī lukse nē botu bete bē kwadye nyē baka.

¹³ ḥōgē mēbōbilan dīyānō, a fī lēpi nde: <Yo Njambiyē> na, keto yinā beya yasi yeti nē dēti te yi kelō nde, mēbōbilan dīyānō Njambiyē na. Sendi, Njambiyē nē ḥōguru wēnē ti kēl nde, mēbōbilan dīyānō mūmō na.

¹⁴ Yasi wētē, mēbōbilan dīyānō ke yi mūmō komē beya mēwōbō mēnē nē ḥōguru wēnē dālē nyē nje sebile nyē.

15 Ma ηγε бeяа мeѡoбo si ηgaংgile mumo, o бeяа, бeяа yasi dyaংjma. Nge бeяа yasi si kelna, soংj dyaংjma.

16 Wunе njoংj, wunе soংj temo mbe, mumо tі sebila yotu ne ke meyasi menori na.

17 Kimo meyasi hene ne kpasa meyasi hene te yi mumо yakama be no kе wula ke kwey, ke yi Da. Nyе kuse meyasi hene te yi panе ke dyoংbo kе. A yeti ke senjo ne nda yi yeso bene ηgwende diki kelо nde, ne su mejasи ne su yitil kе na.

18 Njambiyе ne ηguru wene kwadysа nyе wuse jongwe ne nje lepi ne yi lepe ndi gbakasi kе. A kelma dete, ne wuse be nda nyambi tomna ke njoka meyasi mete yi nyе kusuma kе.

Kasi lengwa meto ne kasi kelnate

19 Wunе njoংj, wunе soংj temo mbe, wunе dukwe nde, mumо hene бeki nedо te yi lengwe meto ke yasi te yi beso lepe kе. Mumо tі jaki lepi nda mbake na. Mumо tі woku ηgambi nedо na.

20 Keto, ηge mumо woke ηgambi dete, a ti yaka kelо se meyasi mete yi ne ηgbey ke mbombu Njambiyе na.

21 Dete, wunе тum kоj ne kwalо mекele me memi hene ne kwalо бeяа meyasi hene. Wunе jaya lepi te yi Njambiyе ηgbalma ke temo yun kе ne pifya yotu, keto lepi te yakama jongwe wunе.

22 Ma wunе kел yasi te yi mелеpi me Njambiyе lepe nyе wunе kе, yeti ndi gbela wokunate na. Mo te ε woke ndi woko kо ke sebile yotu ne ne ηguru wene.

23 Keto mo te ε woke mелеpi me Njambiyе kinе nje kelо yasi te yi yo lepe kе, nyе nda mo te ε sejgile mbombu ne ke mojoli.

24 Ma ηge nyе nje тoкe kendi ke kojte kwä kе, ndana ndana a ma lejsa mbombu ne.

25 Ma mo te ε nyе temo ne hene, nembe kpasa mbonga te ε sojে

mumо ke diyo bala, Njambiyе ta nyе nyе mesosa ke yasi te yi nyе kelо kе. Yo diya ndi nde, a kел tij kelo dete, a tі woku ndi woko kwä lejsa na, yasi wete, a kел nda yi mbonga te lepe kе.

26 Nge mumо take nde, a ke kanо Njambiyе kimote kinе biye numbu ne ke ndapi na, yite mo te ne ηguru wene ke sebile temo ne, yite kanna Njambiyе te yi nyе kane kе gba gbelate.

27 Kpasa kanna Da Njambiyе, kanna te yi kinе mоnо бeяа yasi ne mbet kete, yo nde: Mumо kâma benyuru ne bekusо boma ke mebонe man, bakidye yotu ne pupunate kinе kelо бeяа meyasi me meneti maka na.

2

Mumо tі nemba njoka bomо na

1 Wunе njoংj, wunе tі kel yasi ხeংgwe teri mumо na, keto kelnate dete yeti ke kendo wete ne tikina temo te yi wunе tike ke yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist kе na. A ne nyangwe meluksa.

2 He pâj pa lepo nde: Bomо yiba nyijma komе wunе wesidya kе. Yoko ne bolo ke bo tandе lоr ne kpasa melambo ke yotu. Ma yoru buka mumо ne melambo ne jegbe jegbe ke yotu.

3 Ma wunе má yejsa ndi misi ხeংgwe ndi ne mo te ε ne kpasa melambo ke yotu kо lepo nyе nyе nde: <Nyangwe mbam, inja diyo wonga ke mbeу te yi nyangwe bomо.> Ke kojte, wunе má nje lepo nyе buka mumо nde: <Ma we, tema yо tema kaka,> ho nde: <Inja diyo waka ke nji mekol membе.>

4 Nge wunе kelо dete, 'yite wunе yeti ke kelо yasi ke njoka yun ხeংgwe teri mumо na? 'Yite wunе yeti ke jose bomо wule ke бeяа metake na?

5 Wunе njoংj, wunе soংj temo mbe, wunе лengwe meto. 'Njambiyе tі тoкe ka botu бeяа yi botu бe meneti maka ხeংgwe nde bukate baka, ne bo бe ne budya kpasa meyasi mete yi

nye nye ké, keto bo ke tikó temo ke yené na? 'A ti kél ka sendi dete, né bo nyij ke *Kando dyené namo mèyasi mète yi nye kpoma nye botu bête be kwadyé nye baka na?

6 Yasi wete, wune ke yeliyé yun buka mumo. 'Ma, yeti botu be kusuku ke nate wune na? Yeti bo ke dale wune ké nō ke membey me pésina josi na?

7 'Yeti bo ke toyé kimó díno te yi Njambiyé nya wune ké na?

8 Ma nyaŋgwé mboŋga te yi Kumande Njambiyé pésima ké lépi nde: <Kwadyikwé móŋ nda yi we kwadyé ne yotu yo kék. Nge wune kelé dete nda yi yo ketinate ke mèkana me Njambiyé kék, yite wune kelma kimó yasi.

9 Yasi wete, nge wune kelé yasi beŋgwé teri mumo, yite wune kelma beya yasi. Yite mboŋga Njambiyé ke lero nde, wune balma lepi, wune botu be yaŋgila mboŋga.

10 Keto, nge mumo bakidye membongá héné, kpaló nje jósidye ko ndi móno yaŋa ne mbet ke móy mboŋga wete, yite a ma bálo ke membongá héné.

11 Ma mó te ε léríma nde: <Kré, wé tí kel wanja> kó, yo nye lere sendi nde: <Wé tí woku mumo na. Dete, nge wé díyé kiné keló wanja, kpaló nje wo mumo, yite wé ma yaŋgile membongá héné.

12 Dete, wune lérínaŋgwé, keló sendi yasi nda botu bête be Njambiyé ta jóse beŋgwé yasi te yi membongá méné lere kék. Yo ndi membongá mète soŋe wuse ke díyé bala.

13 Keto Njambiyé tí gwe ngewete komé nye ta jóse mó te ε tí gwe ngewete bésó kó na. Yasi wete, nge mumo gwe ngewete bésó, yite gwena ngewete bésó te yite laŋsama josi.

Tikina temo nè kelna kimó mekele

14 Wune njéŋ, nge mumo lere ndi lero ne numbu nde, a ke tikó temo ke yi Njambiyé kiné mekele na, yite

káma nge? 'Njel tikina temo te yite ma jongwé ka nye?

15 He pâŋ pa lero nde: Wete manj wusu ho wete dyombu dyusu kine melambó na, ho nde, mèdye mète yi bo ta dye ke ndingelé yesé yeti.

16 Ma nge mbanja ke njoka yun lere nye bo nde: <He saŋgwá, wune kwâŋ ne te. Ne kén wétina díté, nè wune dyénaŋgwé dító. Ma nge mo te díyé kiné nye bo yasi te yi bo yakama joŋna nō, 'yite lérinate ndi ne numbu dete má kamé nge?

17 Tikina temo te yi mumo tike ke yi Njambiyé kék sendi dete. Nge mumo lere nde, a ke tikó temo ke yi Njambiyé kiné tedye yo ke mekele na, yite tikina temo te munje, keto yo kiné mekele na.

18 Ma mumo yakama lero nde: <We ke tikó yo temo ke yi Njambiyé, ma mi mbé ke keló mekele. Ma tedye mi tikina temo te yi we tike ke yi Njambiyé kiné mekele kék. Mi ta tedye mbé we tikina temo te yembé ne nje mekele. >

19 We ke tikó yo temo jayé nde, yo ndi ne Njambiyé wete ne wete, yite we ke keló kimóte. Ma beya mésisíŋ ke tikó sendi temo jayé dete, yasi wete, yo ke kpaló keló nde, bo ngewâŋgwâŋgwé.

20 Lem mumo! We ke kwadyé duwe ndana nde, 'nge mumo tike temo ke yi Njambiyé kiné mekele na, yite gbélate?

21 'Njambiyé tí pésé ka nde, saŋmbambó wusu Abaraham me ne ngebeŋ ke mbombu wené keto mekele na? 'Njambiyé ti njáki pésé dete, keto Abaraham boŋma móno wené Isak kék nō ke mbey nyea sadaka, na bù nye keló ne sadaka nye nye na?

22 We beŋma ke yite nde, tikina temo te yi Abaraham tikima ke yi Njambiyé nè mekele méné kendima ndi wete. Mekele mète yi nye kelma ke mbombu Njambiyé kék njá tonjé tikina temo te yi nye tikima ke yene kék.

23 Meyasi kwaŋnama dete, né lepi te yi yo ketinate ke məkana me Njambiyé ké si tondu. Yo ketinate nde: <Abaraham tikima temo ke yi Njambiyé, ε Njambiyé pese nde, a me ne ḥgben ke mbombu wene.› ε Njambiyé nje jeba nyé nde So wene.

24 Wune ke hene komete nde, Njambiyé pési nde, mumo me ne ḥgben ke mbombu wene, keto məkele, yeti ndi keto tikina temo na.

25 Sendi, Rahab te nya mewanja, 'Njambiyé t̄ pese ka nde, a me ne ḥgben ke mbombu wene, keto kimó məkele mete yi nyé kelma ké na? 'Yeti keto a boŋma botu bete yi botomma baka kimote nje kwaŋdye bo yɔkidye ne mbaŋa nje dèle na?

26 Ma ḥge sosu dswé ke yotu mumo, mo te gwá, a me munje. Dete sendi, ḥge mumo tike temo ke yi Njambiyé kiné məkele na, tikina temo te yite munje.

3

Mumo b̄iya dyem dyene

1 Wune njɔŋ, yo yeti kimote nde, budyā bomo ke njoka yun b̄eki ne hel tedya heso yasi na, keto wune duwá nde, wuse botu bete be tedye heso yasi baka, jɔsi te yusu ta be dətinate ke mbombu Njambiyé kwá yan.

2 Yo nde, wuse bomo hene ke jɔsidye ke menje budyate. ḥge mumo ti jɔsidye ke yasi te yi nyé diki lero ké, yite nyé mo te ε ne njololo. A yakama biye temo ke meyasi hene te yi nyé kelé ké.

3 ḥge wuse nyé suŋ ke numbu b̄eyanga nde, né bo wokuna ne wuse, yite wuse ke kendó ne ndingelé yotu yan hene.

4 Wune pâŋ hene sendi nyangwe məkuka. Ko b̄ekó nde, yo nyangwete, ko b̄ekó sendi nde, yo nyangwe dətina mərupo kele nde, yo k̄e kendó, yasi wete, yo mōno wulo ne mbet tedye yo nje yí k̄e no komé mo d̄ukunate kwadye ké.

5 Dete sendi, dyem, yo mōno doku yotu, ma ko b̄ekó dete, a yakama d̄ungwe beti ke nyangwe meyasi mete yi nyé kelé ké. Wune pâŋ hene nde, yo ndi mōno mbulma dite ne mbet lodye ndingelé nyangwe l̄ ne sekəp.

6 Dyem ndi sendi nda dite. K̄otu məkele mete yi botu be məneti maka kelé ké d̄iy hene ke dyem. Ke njoka mədoku me yotu su dyem kete. Dyem ke bekidye ndingelé yotu mumo, a ke ndambidye dite ke ndingelé joŋgwé mumo. Dite te yi nyé ndambidye ké wúla ke nyangwe dite te yi ti d̄im ké.

7 Mumo ne d̄eti te yi b̄iye kwaló benyamó be likó hene kuse, ko b̄enɔn ko benyamó hene be d̄ulma d̄ulmaŋwe ne moy, ko benyamó bete be joŋna ke duku, mumo sima si b̄iye bo kuse hene.

8 Yasi wete, ko mumo ti yaka b̄iye dyem kuse wete yeso na. Dyem yiňa b̄eya yasi te yi mumo ti yaka ndafye na. A ne mada te yi yakama wo mumo.

9 Ne kiya dyem ke, wuse ke lukse Baba Mboko te Da, ma ndi ne kiya dyem te, wuse ke kita ne botu bete be Njambiyé kusuma boŋna ne nyé baka.

10 Nyena məkombila ne lepina yawo púndu ndi ke kiya numbu. Wune njɔŋ, yo t̄ kelnaŋgwé d̄ete na.

11 'Kiya njembi ḥḡe wete yakama punje ka kimó mōrōku, punje sendi jona mōrōku?

12 Wune njɔŋ, 'njuku mangolo yakama wumó ka mbumó fiya? Ho nde, njuku baŋa yakama wumó ka mbumó mangolo? Dete sendi, ḥḡe te yi punje saŋga soŋgo mōrōku k̄e ti yaka punje sendi kimó mōrōku na.

Dyano te yi wule pele yi

Njambiyé ké

13 Nda ke njoka yun ne dyano, duwe sendi meyasi kimó duwate k̄o? ḥge be nde, mbaŋa ne dyano, duwe sendi meyasi d̄ete, a pâŋ pa tedye yo ke kimó weyna joŋgwé, yite nde, ke

kelna kimɔ mɛkele. A pâŋ pa tedye sendi yo dete nɛ nje pidya yotu, nɛ bɔmɔ bɛŋ gbate nde, a nɛ dyanɔ.

¹⁴ Yasi wete, nge wunɛ kelə bɛya temɔ nɛ hakaka sunjwɛ nɛ bɛsɔ, sunjna mɛyasi wúnɛ bo, yite wunɛ t̄i gwaki lukse yotu yun nde, wunɛ nɛ dyanɔ na. Ma dete, wunɛ t̄i kel ja sunjwɛ nɛ gbakasi na.

¹⁵ Dyanɔ te yite ti wúla peler kwey, peler yi Njambiyɛ na. Yo wúla kɛ mɛnɛti maka, kɛ bɛya metake mɛ bɔmɔ nɛ ke yi bɛya mɛsisinj.

¹⁶ Keto ke mbey komɛ bɔmɔ kelə bɛya temɔ sunjwɛ nɛ bɛsɔ sunjna mɛyasi bɛne bo, komɛte, bɔmɔ kél mɛyasi nɛ kpalak kpalak, kelə sendi kwalɔ bɛya mɛkele hɛne.

¹⁷ Yasi wete, dyanɔ te yi wule peler kwey ke yi Njambiyɛ ké dɛle. Yo dɛn̄ pupunate. Sendi, yo sáŋ nde, bɔmɔ jôŋnaŋgwɛ nɛ te tandɛ yan, kelə nde, mumɔ jôŋnaŋgwɛ kine sã wɔw na. Yo kél nde, mumɔ tékwɛ to sunjwɛ nɛ bɛsɔ, kelə nde, mumɔ gwâki n̄gwetɛ jakɔsɔ. Dyanɔ te kél nde, mumɔ kél kimɔ mɛkele, kelə sendi nde, mumɔ t̄i kel yasi bɛngwɛ teri mumɔ na. Yo kél nde, mumɔ kél yasi kine likisi na.

¹⁸ Botu bete be kelə nde, bɔmɔ jôŋnaŋgwɛ nɛ te baka kél dete, keto mɛtemɔ man nɛ te. Ma yasi te yi bo ta nje kwedya ke mɛsay mɛte yi bo kelə ké ta be nɛ n̄gbɛŋ ke mbɔmbu Njambiyɛ.

4

Wuse d̄iy ne ssɔɔ ne

bɛya mewobɔ

¹ To mewona nɛ mɛtandɔ wúla we ke njoka yun? 'Yo ti wúla ke bɛya mewobɔ mɛte yi l̄ dyambi tandɛ yan ke mɛdoku mɛ yotu yun ké na?

² Wunɛ ke gɔrɔ yasi, ma wunɛ yeti ke kwedya ya te na. Wunɛ botu be wona bɔmɔ, wunɛ sendi nɛ bɛya temɔ sunjwɛ nɛ bɛsɔ, ko wunɛ ti yaka bɛ nɛ yanja na. Yo nɛ mɛtando ke njoka yun, wunɛ sendi ke wona.

Ma wunɛ yeti ke kwedya yanja na, keto wunɛ yeti ke diye Njambiyɛ na.

³ Ko bɛkɔ nde, wunɛ ke diye yasi, Njambiyɛ yeti ke nyɛ wunɛ yanja na, keto wunɛ ke diye bɛyate, nɛ wunɛ sambi yo yí tonjɛ nɛ bɛya mewobɔ mun.

⁴ Wunɛ nda bɔma bete be tike bɛnjonɔ ban kelə mewanja baka. 'Wunɛ yeti ke duwɛ ka nde, kwadýa mɛyasi mɛ mɛnɛti maka, yo benna Njambiyɛ na? Yo nde, mɔ te ε kwadýe nyɛ temɔ nɛ hɛne kɛ mɛyasi mɛ mɛnɛti maka kɔ ke kpalɔ nje bɛ pendɔ Njambiyɛ.

⁵ 'Wunɛ ták̄a ka nde, yasi te yi mɛkana mɛ Njambiyɛ lere ké kine to te na? ε nde: < Njambiyɛ ke kwadýe sisinj te yi nyɛ nya wuse ke n̄gimɔ te yi nyɛ kusuma nɛ wuse ké budyate. A góru nde, yo wôkunaŋgwɛ ndi gba nɛ nyɛ nyɛrɔ. >

⁶ Yasi wete, a ke kelə n̄gikwa nɛ wuse kwà to te, keto mɛkana mɛ Njambiyɛ ke lere nde: < Njambiyɛ ke tumɔ kɔŋ nɛ botu be bendidye yotu baka, yasi wete, a kél kimɔ yasi nɛ botu bete be pidye yotu baka. >

⁷ Dete, wunɛ p̄idyikwɛ yotu wokuna nɛ Njambiyɛ. Wunɛ pâya *Kum bɛya mɛkele, yite a ta kambo lɔndɔ ke keki yun.

⁸ Wunɛ kén ke keki Njambiyɛ, yite a má kɛ sendi ke keki yun. Wunɛ botu be mɛbeyɔ, wunɛ sôŋa kol ke kelna bɛya yasi. Wunɛ botu bete be nɛ metake yiba baka, wunɛ pûpudya mɛtemɔ mun.

⁹ Wunɛ wôku yotu, keto wunɛ nɛ n̄gwetɛ. Wunɛ jâbaŋgwɛ lelo. Nɛ nde, wunɛ nyɛti, wunɛ kpâl jaſa. Nɛ nde, wunɛ sôsaŋgwɛ, wunɛ kpâl bɛ nɛ n̄gambi.

¹⁰ Wunɛ p̄idyikwɛ yotu ke mbɔmbu Baba Mbokɔ, yite a ta bendidye wunɛ.

¹¹ Wunɛ n̄jɔŋ, wunɛ t̄i kutu-naŋgwɛ tandɛ yun na. Mɔ te ε l̄epina bɛyate nɛ man̄ ho jɔse nyɛ kɔ l̄epinaŋgwɛ bɛyate nɛ mɛmboŋga mɛ Njambiyɛ, jɔse sendi yo. Ma nge wɛ jɔse mɛmboŋga, yite wɛ mɛ

mō te ε yeti ke kelō se yasi te yi membongā lēpē kē na. Komete, wē mē ndi mō te ε jōse yo.

¹² Mō nyēna membongā mēte, yo ndi nyē bē sendi mō pēsina jōsi, a nē dēti te yi jongwē mumō ho girise nyē. Wē mō te ε jōse jakōsō kō, wē yō ba nda?

¹³ Ma ndana, wunē lēngwē mētō, wunē botu bēte be lēpē nde: <Muka ho nēmēnō he ta kē ke dya te yōkō ho ke yōru. He ta kwaṇdye sew wēte mate dyaṇgwe meyasi sōmbō nē mōni.>

¹⁴ Wunē yeti ke duwē yasi te yi ta dya wunē nēmēnō kē na, kēto jongwē dyun ba yasi te nda? Yo nda wudye mbe te yi timbila ne vum kine kikō kē. Sēkēp, yo má yambile.

¹⁵ Yasi wēte, má wunē lépi nde: <Ngē Baba Mbokō jaye, wusē má jōjna kē nō mbōmbu, wusē má kelō yike ho yiri.>

¹⁶ Ma ndana, wunē ke lukse yotu yun ne gbēlate ke nyāngwē mētake mēte yite. Kwalō luksa yotu te yite hēne beyate.

¹⁷ Mō te ε duwē kimō yasi te yi nyē yākaṇgwe kelō nje dīyō kine kelō yo kō kelma bēya yasi.

5

Botu bē kusuku dīy ne cōcs

¹ Ma ndana, wunē lēngwē mētō, wunē botu bē kusuku. Wunē lēl jaſa, kēto mēbōne mēte yi ta bālo kēto yun kē.

² Mēkusuku mun sima bō, bēnya sima dye mēlambō mun.

³ Ngalma ma bīye mēlōr mun nē mōni yun. Ngalma te ta tedye wunē ne sañsan nde, mēkele mun bēyate. Yo ta kokile wunē nda yi dīte lōdyē ne yasi kē. Wunē ndēmma kusuku ndana ke mētu mēte yi kē ke siyna mbokō kē.

⁴ Nē bēja, wunē ma dye mōni botu bēte be wesidya nyambi ke mēngwaṇ mun baka. Botu bēte ke lēlō dūkwe ne wunē. Mēkembi mē

botu bē mēsay bēte kumma ke mētō mē Baba Mbokō te *Sabawot.

⁵ Wunē jōjnama ke mēneti maka ke nyēm nyēm jōngwē, kelō yasi nda yi temō yun kwadysē. Wunē dyenama dōkō ne ḥgbōskōrō, ko bēkō nde, yesō te yi Njambiyē ta pēsō ne jōsi yun kē ma wuta.

⁶ Wunē pēsima jōsi bēte ke to ḥgbēj mūmō kwā wo nyē. Ma a tī wa ke mēbō mun na.

Wusē gbīsi mēbōne

⁷ Dete, wunē njōj, wunē gbīsi kumō ke ḥgimō te yi Nyāngwē Kumande ta nje kē. Wunē bēja nda mō bēna mbēki gbīse ladye kimō mēmbumō mēte yi ta wule ke mēneti kē. A ke gbīsō ladye kumō nde, bosa mēmbiyō nē njena mēmbiyō mēte yi bēna mēmbekī sīki nō.

⁸ Wunē sendi, wunē bēki ne gbīsa dēte, bē ne nyan ke temō, kēto Nyāngwē Kumande ta bē ke nje.

⁹ Wunē njōj, mūmō tī bōj lēpi nyē ke to jakōsō na, ma Njambiyē mē nje jōse wunē. Nē bēja, mō pēsina jōsi ke nje, a mē ke numey.

¹⁰ Wunē njōj, ke kasi mēbōne nē gbīsina yasi, wunē tāka botu bē punja mēlēpi mē Njambiyē bē dīkima lēpīna ke dīnō Baba Mbokō baka. Bo sañgwama ne mēbōne, ε bo gbīsima. Wunē bēki sendi nda bo ke yite.

¹¹ Wusē ke kombile lēpō nde, botu bēte be summa kol ne ḥgbik baka, Njambiyē nya bo mēsōsa. Wunē wokuma kasi gbīsa te yi Jop bō nō kē. Wunē duwā sendi yasi te yi Baba Mbokō kelma ne nyē ke siynatē kē, kēto a ne ḥgikwa budysate, a ke gwe sendi ḥgwētē mūmō.

¹² Wunē njōj, ke meyasi hēne, bosate yo nde: Wunē tī kinjaṇgwe yāja kaŋe bō kēnē kwey tēndē mēneti, ho kinja yīja kwalō mēkinja na. Ngē wunē lēpē nde: <J. > yo bōna ndi nde: <J. > Ngē wunē lēpē nde: <Bē. > yo bōna ndi nde: <Bē..> Yo bēki dēte, ma jōsi Njambiyē mē nje bīye wunē.

13 Ngé mbaña mumo ke njoka yun sañgwa ne mebónε, na ḥgwētañgwε ne Njambiyε. Ngé mbaña bε ne mesosa, a jémbi mejembi yi sombile ne Njambiyε.

14 Ngé mbaña mumo ke njoka yun kónε, a jébañgwε betomba mbanjo Njambiyε, nε bo ḥgwetançgwε ne Njambiyε kεto nε, lombé nyε muto ke dñinɔ Nyangwε Kumande.

15 Mεngwεta mete yi bo ta kelɔ ne tikina temo ke yi Njambiyε kε ta joñgwε mo kɔn. O bέna, Nyangwε Kumande má tεmbidye nyε. Ma ngé bε nde, a kelma yiña bεya meyasi, Njambiyε má soñε yo ke to ne ne ḥgwεte.

16 Dete, baka jāya bεya meyasi mete yi bo kelε kε mbombu bεso. Baka ḥgwētañgwε ne Njambiyε kεto bεso, nε mεkɔn man siy. Mεngwεta mete yi mo te ε mε ne ḥgbεñ ke mbombu Njambiyε kelε ne temo ne hεne kε ke kelɔ nyangwε mεsay.

17 Wunε tāka Eli. A bā ndi sendi mumo nda wuse. A ḥgwetama ne Njambiyε ne sosu ne hεne nde, mbiyo tī nɔku na. ε mbiyo pεsiyε ke mesew yitati nε ḥgwεnde yitan jō wεte kinε nɔ se ke to meneti na.

18 Ke kɔnte, ε nyε ḥgwεta ne kɔkɔ ne Njambiyε, ε dñyobø bute bo ne mbiyo, ε meneti kandε sendi punja nyambi ne kɔkɔ.

19 Wunε njɔñ, ngé mbaña ke njoka yun dñwe ke ḥgbεñ nje lɔndo tikɔ gbakasi, wεte mumo yakama yɔkidye nyε ne kɔkɔ.

20 Ma wunε dñkwε nde, mo te ε soñε mo mebeyø dete ke bεya nje te yi nyε tɔkuma yɔkidye nyε njesε ke kimɔ nje, mo te joñgwa sisin mo mebeyø te soñε ke nje sɔñ, kelɔ sendi nde, Njambiyε sñki soñε bñdya bεya meyasi mete yi nyε kelma kε ne ḥgwεte.

Wuse bêki ne kpasa bibina temo

Bosa Mekana mête yi Piyer këtima

Yo Piyer, mō tomun Yesus Krist këte mëkana mête yök.

Mëkana mête lépi kasi mëbône nè kasi méluksa mête yi bekriten ta ñe nō ké. Yo bëja bekriten hëne, jekò kwâ kwañgo Beyuden bête be yeñsama temo tikò ke yi *Krist baka. Piyer këti yo yí nyé ne bekriten bête be sañgwa ne mëbône baka deti ke temo. Kriten yâkañgwé dïyó ne ñgbik ke tikina temo te yi nyé be no ke yi Krist ké, ko bëko nde, a ta sañgwa ne mëbône këto te. Kriten yâkañgwé be ne bibina temo ke yi Krist te ñgolo wene ε womiya kó.

Wuse yakama bâke mëkana maka ke nyangwé menyabiye yitati:

1. Jongwé kriten ke møy mëbône yí tedye nde, a me ne kpasa jongwé, këto a me sañgwate bëne Krist (kumte 1-2).
2. Jongwé kriten nè mëbône mête yi Krist, ñgolo wusu sañgwama nō ke numbu su ké (kumte 2-4).
3. Kriten hëne kël mësay kimôte, duwe nde, Krist ta kala njé (kumte 5).

¹ Yo mi Piyer këte mëkana maka. Mi mō tomun Yesus Krist. Mi kéti kënje wune botu bête be Njambiyé tòkuma, wune be jojna wëte wëte kë nō ke meneti me Röj, ke Galasi, ke Kapadòs, ke Asi nè ke Bitini nda bëjengwé baka.

² Da Njambiyé kikima si tòke wune dëte njombu yaña bëngwé yasi te yi nyé sima kombile ké. A tòkuma wune dëte ne nje te yi Kimó Sisiñ, né wune jojna pupunate ke mbombu wene, kë mbombu wokuna ne Yesus Krist, né mëkiyó mënë yi nyanjama kë pupudye wune. Ngikwa nè tete nyénañgwé pele wune budye.

ke yi Njambiyé

³ Wuse lûksa Da Njambiyé te Sañgwé ne Nyañgwé Kumande wusu Yesus Krist. Yo nde, bëngwé nyañgwé gwena ñgwëte ne, a kelma nde, wuse jâdyikwé ne kókó, bë ne jónja jojgwé, këto a womiya Yesus Krist soñe ke njoka bëmuñ, né wuse bë ne kpasa bibina temo te yi tí siyó na.

⁴ A kelma dëte, né wuse bë ne kimó meyasi mête yi Njambiyé komé tike botu bëne ké. Kimó meyasi mête tí buto ho biye memi ho bëyo wete yesó na. A ke komó yo tike wune ke dyobó.

⁵ Njambiyé bákidya kimó meyasi menori tike wune, wune botu bëte be nyé kë mbombu bákidye wune ne ñguñgudye ne baka, këto wune ke tikò temo ke yene. A ke kë mbombu yí bákidye wune kumó komé nyé ta tedye ke puyé nde, a sima jojgwé botu bëne. Yo ta kwañna dëte ke mëtu mête yi kë nō ke siyna mboko ké.

⁶ Meyasi menori ke keló nde, wune sôsançgwé kpesa kë nō mbombu, ko nde, ndana wune yakama wo yotu ke mëbône wëte wëte te yi wune yakama sañgwa nō yí bëbe ne wune, ñge bë kimôte nde, yo këlnañgwé dëte. Ma, yite yo ndi yi gbela mònó ñgimó ne mbet.

⁷ Wune yakama sañgwa ne mëbône menori dëte yí bëje, simande tikina temo te yi wune tike ke yi Njambiyé ké jelname. Yí duwe nde, yike kpasa lör, 'bo ti páñ pa bëbe boba ke dîte na? Ko dëte, yo ta bëyo wëte yesó. Yasi wëte, tikina temo te yi sumé kol ke mëbône ké gba sulna yasi budystate lañsa lör te yite. Ma ñge tikina temo te yi mumó tike ke yi Njambiyé ké sumé kol dëte ne ñgbik, komète, Njambiyé ta ñgané mō te lukse nyé sombile sendi nyé komé Yesus Krist ta nje ké.

8 Yesus Krist te, wunε t̄i bεnε nyε wεtε yeso na, ko dete, wunε ndi kε kwadye nyε kε nō mbombu. Ko nde, wunε yeti kε bεnε nyε ndana na, wunε kε tik̄ tem̄ kε yεnε. Ma yo kε kel̄ nde, wunε bēki nε nyangwε mεsosa kpesa, yeti yasi te yi mum̄ yakama pile na.

9 Yo dete, kεto yo tikina tem̄ te yi wunε tike ke yi Yesus Krist kε ta kel̄ nde, a jōngwε wunε.

10 Kasi jōngwa mum̄ te yi Njambiyε jōngwε dete kε, botu bε punja mεlepi mεnε sajma nje te yi nεmbe, duwε njomb̄ te. Bo kandima si lεr̄o kasi kim̄ yasi kε yi Njambiyε kombila nde, a ta kel̄ nε wunε kε.

11 Sisiy *Krist yi dīyma kε yotu yan kε kandima si lεr̄o nyε bo nde, Krist ta sajwa nε mεbōne, kε kōn̄te, a má nje bε nε mεluksa. Botu bε punja mεlepi me Njambiyε baka sajma nje te yi duwε ηgim̄ te yi meyasi mεte ta dīȳ kεte nε nda yi yo ta kwanja kε.

12 Njambiyε nj̄a tedye nyε bo nde, meyasi mεte yi bā nde, bo lēpi kε ti bēn̄a bo nε ηguru wan na. Yasi wεtε, yo kεto yun yi bo lεpima meyasi mεte. Ndana, botu bεte bε pele Kim̄ Tom baka pelma yo nyε wunε nε dεti te yi Kim̄ Sisiy te yi Njambiyε njesa wule dīyob̄ kε. Ko bejaki bε Njambiyε nε ηguru wan ndi kε ndanje misi kεte yí s̄a nje te yi duwε njomb̄ te.

Wuse kēl meyasi ne nje te

13 Ma nda yo dete kε, wunε kōmbila mεdyan̄o mun yí kel̄ nε mesay. Wunε t̄i jeki nyε sendi tem̄ kε meyasi na. Dete, wunε bēki ndana nε bibina tem̄ hεnε kε kim̄ yasi te yi Njambiyε ta kel̄ nε wunε kom̄ Yesus Krist ta nje kε.

14 Wunε mε kε wokuna ndana nε Njambiyε nda bōn̄o bεte bε wok̄ p̄. Piñ̄o te yi wunε t̄i pa duwε Yesus Krist kwey kε, wunε dīkima jōn̄na nda yi bεya mεwoob̄ mεte yi wunε bā nō dīkima tedye wunε kε.

Ma ndana, wunε t̄i jōn̄naŋgwε se bεnεwε bεya mεwoob̄ mεte na.

15 Yasi wεtε, jōngwε dyun nε mεkele mun hεnε bēki ndana pupunate ndi nda mo te ε jebam̄a wunε bε pupunate kε,

16 kεto yo kεtinate kε mεkana mε Njambiyε nde: <Wunε bēki pupunate, kεto mi nε ηguru wombε pupunate.›

17 Sendi, kom̄e wunε jεba nyε nde, a njāki nje kame wunε kε, wunε jēbaŋgwε nyε nde Da. Yasi wεtε, a jōsa mum̄ hεnε bεnεwε mεkele mεnε. Bōm̄ hεnε ndi wεtε kε misi mεnε. Ma dεte, wunε jōn̄naŋgwε nε kambina nε kε būkwε mεtu mεte yi wunε ndi kε kε mbombu jōn̄na kε mεnεti maka kε,

18 kεto wunε kε duwε nde, Yesus Krist kolma wunε soŋε kε bεya lem jōngwε te yi bεsaŋmbamb̄o būn dīkima tedye wunε kε. A t̄i kolε wunε nε yin̄a meyasi mεte yi ta si bεyo nεmεn̄o nda yin̄a kpasa mεsumba ho l̄or na.

19 Yasi wεtε, a kolma wunε nε kim̄ kpasa mεkiȳo mεnε nda mεkiȳo mε mōn̄o sam te ε kin̄e mōn̄o kōsu ho yin̄a mōn̄o kōn̄ kε kond̄ nε kō.

20 Njambiyε kikima si tōkε nyε, yite mbok̄o t̄i pa kusuna na. Ma ndana, kε ηgim̄ te yi mbok̄o mε kε kε kε siynate kε, Njambiyε nj̄a punj̄ nyε kε puyε, na jōngwε wunε.

21 Yo nyε kεle nde, wunε t̄i kī tem̄ kε yi Njambiyε te ε womiya nyε kε njōka bεmuñ kō. Njambiyε nya nyε mεluksa, nε wunε nje tiki tem̄ kε yi Njambiyε nε ηguru wεnε, bε sendi nε bibina tem̄ nε nyε.

22 Wunε sima pupudye mεtem̄o mun kεto wunε wokunama nε gbakasi te yi lεpi Njambiyε lεpε kε, nε wunε kwadye bεmañ būn kin̄e likisi na. Dete, wunε kēn mbombu yí kwadya bεdyate nda bεmañ nε tem̄ yun hεnε.

23 Yo nde, Njambiyε kelma nde, wuse jādyikwε nε kōkō, bε nε jōn̄ja jōngwε. Yeti bεsaŋgwε busu bε ta si

gwe nemeno baka ja wunε yite na. Yasi wεtε, yo nε nje yiŋa kwalɔ te yi tί gwe wεtε yeso na. Kwalɔ te, yo mεlepi me Njambiyε yi nyε bomo jongwε kέ. Mεlepi mεte ta dīyɔ kpo nε kpo,

²⁴ keto yo ketinate ke mεkana me Njambiyε nde: <Bomo hεnε nda gbela mbunjo. Meluksa hεnε te yi bomo bε no kέ dεke nda njam jeti, mbunjo ke nyɔlo si sɔso, o bεnja, njam te ma si kusiye.

²⁵ Yasi wεtε, ndi mεlepi me Baba Mbokɔ dīy kpo nε kpo. Mεlepi mεte, yo Kimɔ Tom te yi bo lεpima nyε wunε kέ.›

2

¹ Ma dete, wunε tiki kwalɔ beya yasi hεnε, kwalɔ sebila bomo nε kwalɔ mεkele me likisi hεnε. Wunε tiki sendi nyangwε temo nε kwalɔ kutuna bεso hεnε.

² Wunε wōku yesidye kimɔ pupuna mɔrɔku me bεri nda mbənγɔ bənɔsikε. Mɔrɔku me bεri mεte, yo mεlepi me Njambiyε. Wunε wōku yesidye te dete, nε wunε dəku dəkɔ ke nje Njambiyε kumɔ ke ηgimɔ te yi nyε ta sidye nε jongwa yun kέ,

³ keto wunε sima duwe nde, Nyanqwε Kumande ne ηgikwa.

⁴ Wunε njaki ke keki nε, nyε tari te yi nyε bomo jongwε. Ma bomo sejma tari te. Yasi wεtε, Njambiyε kpalma nje tōke nyε nde, nyε kpasa tari ke misi mεne.

⁵ Wunε sendi, wunε ke nje ke yi Njambiyε nda kpasa jonjonqwε metari. Wunε tiki nde, Njambiyε bōn wunε yí sumɔ nε tū dyenε komε Sisiŋ ne ta dīyɔ kέ. Dete, a ta tembidye wunε, njɔŋ botu be nyεna sadaka te bεnε, nε wunε nyε nyε mesadaka mεte yi Kimɔ Sisiŋ ta tedye wunε kέ. Njambiyε ke jaye mesadaka mεte yite nε mesosa nε nje Yesus Krist.

⁶ Yo nde, yo ketinate ke mεkana me Njambiyε nde: <Ne bεnja, mi sawma kpasa Tari*f1* yi saŋgwε

kondu tembidye ke *Siyɔŋ. Mo te ε tike temo ke yi tari te, a tί saŋgwε nε njɔn na.›

⁷ Ma ke bε wunε, wunε botu bεte be tike temo ke yi tari te baka, yo kpasa yasi ke yun. Yasi wεtε, ke yi botu bεte be yeti ke tikɔ temo ke yi tari te baka, yo yeti dεte na. Yo nde, yo sendi ketinate womanja ke mεkana me Njambiyε nde: <Tari te yi botu be sumna njumɔ sejma kɔ kpalma nje bε saŋgwε kondu.›

⁸ Sendi nde: <Yo tari te yi bomo bomiye baki kεte, mbatɔ te yi badiye bomo.› Bo ke bomiye baki kεte, keto bo yeti ke kwadiye kelɔ yasi te yi mεlepi me Njambiyε lεpe kέ na. Yo ma bε ndi ke yan nde, bo ta bomiye baki dεte.

⁹ Ma ke bε wunε, wunε mbo botu bεte be Njambiyε tōkuma, njɔŋ botu be nyεna sadaka te be kele mesay nyε Kumande. Wunε njɔŋ botu bεte be Njambiyε tōkuma nde, bo ndi bεnε yí kelɔ mesay nyε nyε. Wunε sendi kandɔ botu bεte be wokuna ndi ne nyε nyεro. A tōkuma wunε dεte, nε wunε lεpi nyangwε kimɔ mεkele mεne nyε bomo. Yo nyε jeba wunε soŋe ke mɔy yitil njesε ke kpasa mejasi mεne.

¹⁰ Wunε tί bε yun yiŋa kandɔ kwεy na, ma ndana, wunε me kandɔ Njambiyε. Njambiyε tί gwe ηgwtε wun kwεy na, ma muka, a ma gwe wunε ηgwtε.

¹¹ Wunε njɔŋ, wunε soŋ temo mbe, wunε bεjεŋgwε, bεakwaŋkwāŋgo ke meneti maka. Dete, mi ke kombile lεpɔ nyε wunε nde, wunε tiki beyate mewobɔ mεte yi diye ke yotu yun yí lụ dyambi nε metake me temo yun kέ.

¹² Komε wunε joŋna ndana ke njoka mεkandɔ me botu bεte be yeti ke duwe Njambiyε baka, wunε jōŋnaŋgwε kimɔtε. Dete, komε bo lεpina beyate nε wunε ke yiŋa yasi nde, wunε ke kelɔ beyate kέ, bo ta kpalɔ bεnε kimɔ mεkele mun, lukse Njambiyε ke yeso te yi nyε ta nje saŋgwε nε bomo kέ.

13 Wunε têkwε to wokuna ne bomo hene be diye ne beso ke to meneti maka baka, keto wûne be Nyangwε Kumande sañgwate. Wunε kôl dete ko sungwε ne kumande dya, nyε mo te ε name bomo hene kô,

14 ko sungwε ne nyangwε bekum bete be nyε tembidya baka. A tembidya bo, né bo tedye mebône nyε botu bete be kelε beya yasi, lukse be kelε kimô yasi baka. Wunε têkwε to dete,

15 keto Njambiyε kwâdyikwε nde, wunε kôl kimô yasi dete yi dîbô ne numbu botu bete be kinε dyanô, be yeti ke duwe yaña baka.

16 Wunε jônnañgwε nda yite nda botu bete be yeti se bebala baka. Ma wunε tî takâ nde, wunε yakama joñna kelε beya yasi ndana lalε, keto wunε sima duwe ke diyo bala te na. Yasi wete, wunε kpâl nje joñna kelε kimô meyasi nda bebala be Njambiyε.

17 Wunε jêsi bomo hene. Wunε kwâdyikwε bemañ bun, ndingele njoñ botu bete be tike temo ke yi Yesus baka. Wunε kâmbi Njambiyε. Wunε jêsi sendi kumande te ε diye ne beso bomo kô.

18 Wunε botu be mesay, wunε têkwε to wokuna ne bemasa bun ne kambina yan ke menje hene. Wunε tî kel ndi dete, nge be nde, bo kimô weyna bomo sungwε ne wunε na. Wunε kôl dete, ko bo bêki botu be nyalo.

19 Keto, nge mumo gbise mebône dete, keto a ke kwadye kelε yasi te yi Njambiyε kwadye, komete, Njambiyε ke jaye yite kelε kimô yasi ne mo te, keto a sângwañgwε ne mebône mete, ko bêko nde, a tî kelε yasi kôtute na.

20 Ma nge bo ngibile wunε tedye wunε mebône keto yiña beya yasi te yi wunε kelma kô, ko nde, wunε gbisi, 'bo má nje tondô wunε ke yite keto nge? Yasi wete, nge wunε gbise mebône keto kimô yasi te yi wunε kelε kô, komete, Njambiyε ke jaye

yite kelε kimô yasi ne wunε,

21 keto Njambiyε jebama wunε, né wunε kel gba dete, keto *Krist ne ñguru wene sañgwama sendi ne mebône dete keto yun. A kelma dete, yi tedye wunε, né wunε kel sendi nda nyε yi bengwe nje te yi nyε kwañma kete kô.

22 Yo nde, a tî kelε ne yiña beya yasi wete yeso na. Bo tî woke yiña lepi ja wete yeso ke numbu ne na.

23 Bo toyma nyε, yasi wete, a tî yeñsa toyε momo na. Bo tedya nyε mebône, yasi wete, a tî ñgaliyε misi nde, a ke yôkidye yene na. A kpalma kañe yotu ne nyε ke mebô me mo te ε pese jôsi ne ñgbeñ kô.

24 A sobuma mebeyo musu ke yotu ne komé bo ñgbama nyε ke jeti kô, dete wuse gwâ ñsuwe ke deti te yi mebeyo bâ no sungwε ne wuse kô. Krist sobuma mebeyo musu, né wuse nje joñna kelô nde, meyasi kôlnañgwε ne ñgbeñ. A sañgwama ne mebône nè mepen ke yotu, né joñgwε dyun njaki be ne te ke mbombu Njambiyε.

25 Wunε díkima wowo mbombu kô no nda besam. Ma ndana, wunε ma yôkwε nje kô yi mo te ε kende ne wunε, bakidye sendi wunε kô.

3

Joñgwε mbam benε nyari

ke moy tu dyan

1 Wunε bomari, wunε kôl sendi nda wuse lepima sungwε ne botu be mesay kô. Nyari hene têkwε to wokuna ne njoñ te wene. Simande ko nde, baña bembam ke njoka te yeti ke bengwe meleri me Njambiyε na, bo ta tiko temo kete, ko nde, bo tî lepe nyε bo na komé bo bengwe boma ban ke joñna weynate.

2 Bo ta kelε dete, nge bo sambile misi bengwe nde, wunε ke joñna ne kambina Njambiyε yi kelε meyasi ne pupuna temo.

3 Wunε tî nyeki temo ke komila yotu, né bomo bengwe wunε na. Meyasi nda kasi bengwe meto yi

kelna kôndukwé, kasi lèjna jôle jôle meyasi mète yi bo kele ne lòr, nje bù kasi lèjna yinà kpasa melambò.

⁴ Yasi wete, wuné kpâl kelô nde, kombila yotu yun bêki yiké yi dîyé sôdyate ke moy temò. Yo nde, wuné jôjnañgwé wéynate, bë ne kimô temò, koto njel kombila yotu te yite tî beyo wete yeso na. Yo yite bë kpasa nyangwé yasi ke mbombu Njambiyé.

⁵ Banja boma díkima bëngwé ndi nje Njambiyé ke metu me njime, bë ne bïbina temò ke yene. Bo díkima tekwe to wokuna ne bënjojo bâ. Kombila yotu te yan bâ gba yite.

⁶ Wuse bêja Sara. A díkima wokuna ne njijo wené Abaraham, jeba nyé nde Masa wené. Ma ñge wuné kelé kimô yasi kiné gwe wâ yaña na, yite wuné ta kë mbombu bë bënday be Sara.

⁷ Wuné bembam, wuné kél sendi dëte. Mbam hène jôjnañgwé ne dyanç bëne nyari wené, duwé nde, boma ne tekô kwâ wuné bembam. Wuné lûksa bo, koto kimô joñgwé te yi Njambiyé sima bakidye tike wuné ne gbélate ké, wûné bo hène ke moyte. Wuné kél dëte sungwé ne bo, ma yinà yasi me nje njançgwé meñgwëta mun.

Wuse jôjnañgwé nda bëmañ

⁸ Yî sidye no, wuné hène bêki ne metake wete ke meyasi, bë sendi temò wete. Wuné kwâdyañgwé nda bëmañ. Baka gwâki ñgwëte bëso. Wuné bêki sendi botu be pidya yotu.

⁹ Ñge mumô kelé beya yasi sungwé ne wuné, wuné tî yôkidya kelô beya yasi ne nyé na. Ñge mumô toyé wuné, wuné tî yôkidya toyé sendi nyé na. Yasi wete, wuné kpâl ñgwëta ne Njambiyé nde, a nyéki mbete mëkombila. Koto Njambiyé jebama wuné, né wuné kel dëte, né wuné bë ne mëkombila mète yi nyé sima bakidye tike wuné ké.

¹⁰ Yo ketinate ke mëkana me Njambiyé nde: <Ñge mumô kwadys joñna ne te, bë ne mesosa ke joñgwé

dyené, mò te bâkidya dyem ne ke lèpina bëya lepi, bakidye sendi kondò numbu ne ke sebila bëso.

¹¹ A tûm kôj lôndô ne bëya yasi, a kpâl kelô kimô yasi. A sâj nje hène te yi joñna ne te bëne bëso, nyé sosu kete kë no mbombu.

¹² Koto Baba Mboko nyéki misi ke yotu botu bête be kele yasi ne ñgben baka bakidye bo. A ke lèjgwé metò ke meñgwëta man. Yasi wete, a ke tiijo meñgëmbi ne sibibi sungwé ne botu bête be kele bëya yasi baka.›

Wuse sûm kol ke mëbône

¹³ Ma ñge wuné nyé sosu hène ke kelna kimô yasi, mò te nda yakama kelô beya yasi sungwé ne wuné kô?

¹⁴ Ko nde, bomo têdyá wuné mëbône, koto wuné ke kelô yasi te yi ne ñgben ke mbombu Njambiyé, wuné ne mesosa. Wuné tî gwaki wâ yan na. Sendi, temò yun tî kudsyukwé na.

¹⁵ Yasi wete, wuné bësikwé ndi *Krist nyépô ke moy metemô mun nde, nyé Baba Mboko. Wuné kômsañgwé meñgimô hène yî lepo ne to te yi wuné bë ne bïbina temò ke yi Krist ké nyé botu bête be ta diye wuné baka.

¹⁶ Ndi nde, wuné yênsañgwé nyé bo ne kimô temò ne kambina Njambiyé sendi. Metemô mun bêki ne te kiné yaña te yi yakama njançgwé wuné na. Wuné kél dëte, né njon biy botu bête be diki dyangwé dînô dyun ke yasi te yi bo lèpina beyate sungwé ne wuné, koto wuné ke joñna ne te bëngwé nje Krist.

¹⁷ Yo kimôte budyate nde, wuné sângwañgwé ne mëbône koto kelna kimô yasi, ñge Njambiyé kwadys dëte, lajsa nde, wuné sângwañgwé ne mëbône koto kelna beya yasi.

¹⁸ Yo nde, *Krist ne ñguru wené gwâ ndi ñga wete, koto mëbeyo me bomo. Nyé ñgben mumô gwâ koto botu bête be kele yasi kôtute baka, na ñgbësu wuse kë no ke yi Njambiyé. Bo woma nyé ndi ke pay te yi mëmbundô. Yasi wete,

Njambiyε kelma nde, a b̄eki ne joŋ kε pay te yi Sisiŋ.

¹⁹ Dete, a k̄a k̄e pele Kimo Tom te ne mb̄ombu nyε botu b̄ete be mε ndana bej̄ob̄o ke dya b̄emun̄ baka ne nje Sisiŋ te.

²⁰ Botu b̄ete summa kol ne mb̄ombu suŋgwε ne Njambiyε kinε kwadysε tiko temo ke yene na, ko nde, Njambiyε k̄a mb̄ombu gbiſo bo piŋo te yi Noy b̄a ke kel̄o nyangwε landi k̄e. Ndi b̄omo ne mb̄et joŋma ke d̄uku, b̄omo yitan j̄o yitati.

²¹ Njambiyε joŋgwε botu b̄enɔri ne nje m̄or̄oku. Yo t̄edya t̄opuna b̄omo ke m̄or̄oku te yi bo t̄ore wunε k̄e. Yo yite ke joŋgwε wunε ndana. Ma yo yeti yi gb̄ela weyna m̄emi soŋε ke yotu na. Yasi wete, yo yi diyna Njambiyε nde, a p̄upudya m̄etemo musu, né yo be ne te kinε yaŋa te yi yakama njangwε wuse na. A j̄ongwε wuse d̄ete, keto Yesus Krist womiya ke njoka b̄emun̄.

²² A b̄endima k̄e d̄yob̄o, a m̄e ke mbam bo Njambiyε. Njambiyε nya nyε d̄eti te yi nam̄o bejaki n̄e nyangwε bekum b̄an n̄e meyasi m̄ete yi be ne nyangwε d̄eti k̄e.

4

Wuse joŋnaŋgwε beŋgwε mekwadysa

me Njambiyε

¹ Ma d̄ete, nda yi *Krist saŋgwama ne m̄eb̄one ke yotu ne k̄e, wunε sendi, wunε b̄eki ne kiya metake m̄ete yite. Keto n̄ge mum̄o si saŋgwε ne m̄eb̄one d̄ete, yene siyama b̄ene kelna m̄ebeyo.

² Dete, kande ke n̄gim̄o te yite kum̄o ke ndingel̄e metu m̄ete yi nyε ta joŋna no ke meneti maka k̄e, a tí joŋna kel̄o se meyasi beŋgwε beya m̄ewob̄o m̄ete yi temo ne kwadysε k̄e na. Yasi wete, a ta kpalo joŋna kel̄o meyasi beŋgwε yasi te yi Njambiyε kwadysε k̄e.

³ Yo nde, ne mb̄ombu, wunε dikima kel̄o meyasi m̄ete yi m̄ekand̄o me botu b̄ete be yeti ke

duwe Njambiyε kwadysε k̄e. Ma siyama d̄ete. Wunε dikima joŋna ne sap sap, kel̄o beya meyasi m̄ete yi wunε dikima wob̄o k̄e. Wunε b̄a botu be gwena m̄enjam. Wunε dikima kel̄o mejes̄o h̄okuma m̄edye n̄gbo h̄okuma m̄enjam. Wunε dikima nyε temo ke yiŋa nyakbala kanna beya meyasi tiko Njambiyε.

⁴ Ma ndana, bedangal b̄un ke n̄gbakima yí b̄en̄e nde, wunε yeti se ke n̄gbo nyε b̄o ke sap sap joŋgwε te wúne bo na. Dete, bo ke kpalo lepina b̄eyate ne wunε.

⁵ Yasi wete, bo ta pile to te yi bo kel̄e d̄ete k̄e wete yeso nyε mo te ε ta be ke pess̄o j̄esi botu b̄ete be ne joŋ, ko be ma gwe baka.

⁶ Yo keto te yite yi bo lepima Kimo Tom nyε botu b̄ete be ma gwe baka, né bo nje be ne joŋ nda Njambiyε ke pay te yi sisin̄, ko b̄ek̄o nde, Njambiyε j̄osuma bo kwey. Yite nde, bo saŋgwama ne sɔŋ ke pay te yi m̄embund̄o nda b̄omo h̄ene.

⁷ Ngim̄o te yi meyasi h̄ene ta siȳo n̄o k̄e ma wuta. Dete, wunε j̄on̄naŋgwε ndana ne d̄yan̄o. Wunε t̄i jek̄i nyε temo ke meyasi na, né wunε be ne d̄eti te yi n̄gweta ne Njambiyε kinε m̄enjaŋgwε na.

⁸ Yasi te yi kwaŋma meyasi m̄enɔri h̄ene, yo nde, wunε kwâdyaŋgwε tand̄e yun ne temo yun h̄ene. Keto m̄ekwadysa k̄el̄ nde, mum̄o t̄iki b̄udya beya meyasi m̄ete yi mbaŋa mum̄o yakama kel̄o ne nyε k̄e ne n̄gwete.

⁹ Baka b̄oŋ b̄eso kim̄ote ke mb̄ey yan kinε m̄enjb̄oŋgila na.

¹⁰ Njambiyε ne n̄gikwa, a nyéki b̄omo meyasi d̄ele d̄ele. A nya mum̄o h̄ene j̄ej̄ te yene yí kel̄o ne meyasi. Dete, mum̄o h̄ene b̄oŋ j̄ej̄ te yite yí kel̄o ne mesay, yí kame ne nj̄oŋ ne nda kim̄o mo b̄akidya meyasi.

¹¹ N̄ge be nde, Njambiyε nya mum̄o j̄ej̄ te yi lepina yí kame ne b̄eso, a kwâŋcfya ndi m̄el̄epi m̄ete yi wule ke yi Njambiyε. N̄ge be nde, Njambiyε nya mum̄o j̄ej̄ te yi kelna

yin̄a yasi yí kame ne b̄esō, a kēl yo ne d̄eti te yi Njambiyē nyē nyē kē, né Njambiyē b̄u luksa ke meyasi hēne ne nje Yesus Krist. A b̄ēki ne luksa nè ḥ̄ungudys kpo ne kpo, *amen.

12 Wun̄e nj̄oŋ, wun̄e s̄oŋ temo mb̄e, wun̄e t̄i ḥ̄gbakimāŋgwē nyē nyē d̄ite te yi bumbula ndana ke njoka yun yí boſe ne wun̄e kē na. Yin̄ori yeti yin̄a j̄onja yasi na.

13 Yasi w̄ete, wun̄e ke nyē b̄o saŋgwā ne m̄eb̄one w̄ine be *Krist. Dete, wun̄e kpâl sosa, né wun̄e nje sosa sendi kpesa komē nyē ta punje nyāŋgwē meluksa mēnē w̄ete yeso kē.

14 Nḡe b̄om̄ lepina wuŋgwē wun̄e, keto w̄ine be Krist saŋgwate, yite wun̄e ne mesosa, keto Sisiŋ Njambiyē yi ne nyāŋgwē meluksa kw̄a meyasi hēne kē p̄ele wun̄e.

15 Ma mum̄ w̄ete ne w̄ete ke njoka yun t̄i saŋgwāŋgwē ne m̄eb̄one keto wona mum̄, keto gub̄o, keto yin̄a b̄eya m̄ekale, ho keto a nya numbu ne ke m̄elépi me baŋa b̄om̄ na.

16 Yasi w̄ete, nḡe mum̄ saŋgwā ne m̄eb̄one, keto nyē kriten, yite a t̄i gwaki nj̄on yaŋa na, ma a kpâl lukse Njambiyē keto d̄in̄o te.

17 Ma ḥ̄gimo te yi Njambiyē ta j̄ose ne b̄om̄ kē sima d̄yā. A ta kande ne wuse ḥ̄gbak ḥ̄gbak botu b̄ene. Ma nḡe Njambiyē kande d̄ete ne wuse, yo má nje b̄e ba nan ke yi botu b̄ete b̄e seŋe kine tik̄ temo ke Kim̄ Tom ne baka?

18 Yo ketinate ke m̄ekana m̄e Njambiyē nde: <Yo ne d̄etō, ko ke yi m̄o te yi Njambiyē sima pesō nde, a m̄e ne ḥ̄geŋ kē mb̄ombu wene ko nde, a b̄ēki ne joŋgwē. Ma nḡe b̄e d̄ete, yo ta nje b̄e nan ke yi m̄o te ε kele b̄eya yasi k̄o, ke yi m̄o m̄eb̄eyo?>

19 Ma d̄ete, botu b̄ete be saŋgwā ne m̄eb̄one, keto yo Njambiyē kwadys nde, bo s̄āŋgwāŋgwē no baka, bo kâŋa meyotu man hēne nyē ke m̄eb̄o m̄e Njambiyē te ε kusuma bo k̄o. Keto a t̄ónjukwē meyasi mete yi nyē si lep̄o kē kpo ne kpo yí kel̄

kim̄ yasi k̄e no mb̄ombu.

5

Mεηgite mete yi bεηe botu bεte bε

kendē ne botu bε Njambiyē

1 Dete, mi ke kwadys tapita ndana nyē botu b̄ete yi bo nya bo d̄iyō betomba ke njoka yun baka, mi sendi ne d̄iyō te nda bo. Mi b̄εηma duwe sendi nda yi *Krist saŋgwama ne m̄eb̄one kē. Sendi, mi ta b̄e ne ḥ̄gabiyē ke meluksa mēnē komē meluksa mete ta pundo puyē kē.

2 Mi ke kombile lep̄o nyē wun̄e nde: Wun̄e dâl kuru besam be Njambiyē be ke m̄eb̄o mun baka. Wun̄e t̄i kel d̄ete nda bo ke malo wun̄e malo na. Yasi w̄ete, wun̄e kēl yo, keto yo wun̄e ne ḥ̄guru wun̄e kwadys kel̄ m̄esay mete nda yi Njambiyē kwadysa kē. Wun̄e t̄i kel sendi m̄esay mete keto yesidys m̄oni na. Yasi w̄ete, wun̄e kēl yo ne kim̄ temo.

3 Wun̄e t̄i kel m̄esay mete ne nje te yi ḥ̄gaŋ yi suŋgwē ne botu b̄ete be Njambiyē kaŋma nyē wun̄e baka na. Yasi w̄ete, wun̄e kēl yo w̄eynate, né bo b̄εŋ kel̄ sendi nda wun̄e.

4 Wun̄e kēl d̄ete, yaka no, komē kum botu be bakiya besam ta nje kē, wun̄e botu b̄ete be laŋsama baka ta b̄e ne kpasa d̄uŋgwē te yi meluksa. D̄uŋgwē te t̄i b̄eyo w̄ete yeso na.

5 Wun̄e ḥ̄egwanj̄o nè b̄engɔndu, wun̄e sendi, wun̄e t̄ekwē to wokuna ne botu b̄ete yi bo nya bo d̄iyō betomba baka. Ma wun̄e hēne, ke d̄iyō yun, wun̄e p̄idyikwē gba meyotu kamna tandē yun, keto yo ketinate ke m̄ekana m̄e Njambiyē nde: < Njambiyē sūm kol suŋgwē ne botu b̄ete be b̄endidys yotu baka. Yasi w̄ete, a kēl kim̄ yasi ne botu b̄ete be p̄idys yotu baka.>

6 Dete, wun̄e p̄idyikwē meyotu kaŋe nyē ke m̄eb̄o m̄e Njambiyē te ε ne ḥ̄ungudys hēne k̄o, yaka no, na nje b̄endidys wun̄e ke ḥ̄gimo te yi nyē sima pesō kē.

⁷ Wunε kēl dete yí bū ne mapi məyasi hənε te yi njaŋgwε wunε kē nyε ke məbō tənε, keto a ke kelo məyasi hənε nyε wunε.

⁸ Wunε tī nyəki temə ke məyasi na. Wunε dīy məjemsidγε, keto *Mō pendō wun, *Kum bəya məkele ke bumbula nda dila te ε bəte mən yí sə mə te yi nyε ta nyambō kō.

⁹ Wunε sūm kol suŋgwε ne nyε. Wunε tiki temə ne ŋgbik ke yi Njambiye kē nō mbəmbu, keto wunε ke duwε nde, bəmaŋ būn ke saŋgwə sendi ne kiya məbōne məte ke to mboko hənε.

¹⁰ Ma yo Njambiye nyε kimə məyasi hənε. A jəbama wunε, nē wunε joŋna ke moy məluksa tənε kpo ne kpo, keto wúnε be *Krist moy saŋgwate. Wunε ta kwaŋdye ndi mōnō ŋgimō ne mbət ke moy məbōne. Ke kɔŋte, Njambiye ne ŋguru wənε ta nje tonjε məyasi hənε ne kōkō ke joŋgwε dγun, jeliyε wunε, nyε wunε dəti, kələ nde, wunε bēki ne ŋgbīŋgim.

¹¹ Yo ndi nyε bēki ne ŋguŋgudγε kpo ne kpo, *amen.

Piyer ke nyənɔ̄ bənjoŋ bənε

¹² Maŋ wusu Silvç kamma mi yí keto mōnō məkana maka yí ləpina nō ne mbət kənje wunε. Ke yembə, mi bēŋja nde, a ke bənqwe nje *Krist kiməte. Mi kēti yo yí nyε ne wunε dəti ke temə yí kombile ləpə ne saŋsaŋ nyε wunε nde, kpasa ŋgikwa te yi Njambiye kele ne mumə kē, yoke yi mi ləpima nyε wunε kē. Wunε ke dīy ne ŋgbīŋgim ke moy ŋgikwa te.

¹³ Njəŋ botu bəte be tike temə ke yi Krist be dīy ke Babilən baka ke nyənɔ̄ wunε. Njambiye təkuma sendi bo nda wunε. Mənmbə Mark ke nyənɔ̄ sendi wunε.

¹⁴ Wunε nyēnnnaŋgwε tandε yun, wusa ne temə te yi məkwadγa. Tete dīy pəle wunε hənε, wunε be dīyε saŋgwate wúnε be Krist baka!

Mékana Yibate yi Piyer kétima

Yo ndi sendi Piyer, mō tomun Yesus *Krist kète mékana mete yókó. Yo mékana yibate yi nyé kétima kénje Beyuden bête be yeñsama temo tikó ke yi Krist baka.

Mékana maka jéki lero meyasi mete yi ta kwañna ke ñgimó te yi mboko ta be ke ké ke siynate ké. Yo ke boñna budfyate ne mékana yibate yi Pol kétima kénje Timóte ké. Mékana maka ke lero nde, bekriten lón dyambi ne beya tedya yasi te yi ti wúla ke Kimo Tom te yi Yesus Krist ké. Bekriten yâkañgwé joñna nda yi Yesus Krist kwadýe ké.

Wuse yakama báke mékana maka ke meñgañiyé yitan:

1. Kimó téri te yi kriten yâkañgwé be nō ke joñgwé dyené ké (kumte 1).
2. Kasi yeñsa yotu te yi Krist yeñsama nō ke to keki ké (Mt 17) (kumte 1).
3. Yasi te yi botu be punja melepi me Njambiyé léríma ne mbombu ké bá gbakasi (kumte 1).
4. Bekriten díy ne soso ne nyañgwé botu be tedya kótu melepi (kumte 2-3).
5. Kasi njena Krist metu yibate nè kasi *Yeso te yene (kumte 3).

¹ Yo mi Simeyøn Piyer kete mékana maka. Mi bala Yesus Krist, mi sendi mō tomun wené. Mi kéti mékana mete kénje wune botu bête be tike temo ke yi Yesus Krist baka. A kelma nde, wune bêki ne kiya kpasa tikina temo ke yene nda yusu botu be tomun bené, keto a kél yasi ne ñgbení sungwé ne bomo hene. Yesus Krist te, nyé Njambiyé, nyé sendi Mō te ε joñgwé wuse.

² Ngikwa nè tete bûy bûyó pélé wune wule ke nje duwá Njambiyé nè Yesus te Nyangwé Kumande wusu.

Kasi kimó joñgwé te yi kriten

yâkañgwé be nō ké

³ Yo nde, nyañgwé ñguñgudýe Njambiyé nya wuse meyasi hene te yi yakama kamé wuse ke joñgwé dyusu yi kelo mesay nyé Njambiyé. Yo kelnama dete ne nje duwá mō te ε jeñama wuse, ne nje méluksa mené, ne nje kelna kimó yasi ne kó.

⁴ Ne nje te yite Njambiyé nya wuse kpasa nyañgwé meyasi mete yi kwañma meyasi hene. Yo meyasi mete yi nyé kpoma ne mbombu nde, a ta nyé wuse ké. A kelma dete, né wune nje be fañ boñó bené yi boñna ne nyé yi be ne joñgwé te yi kpo ne kpo. A kwadýa kelo dete keto yun, boñu bête be ma soñe temo ne kpandañ ke beya bôru meyasi me meneti maka yi wule ke beya mewoñó ké.

⁵ Ma keto te yite, nda wune ke tikó temo ndana ke yi Yesus ké, wune sâñ sendi nje hene te yi joñna ne te, kelo kimó yasi. Ma ñge be nde, wune me ke joñna ne te, kelo kimó yasi, né wune sâñ sendi nje te yi be ne kpasa dyano te yi duwe meyasi.

⁶ Ñge wune si be ne dyano te yi duwe meyasi dete, né wune sâñ sendi nje te yi biye temo yun ke meyasi hene. Ke kónte, né wune sâñ sendi nje te yi kelo yasi ne tiñ. Ndana, né wune sâñ sendi nje te yi kelo meyasi ne ñgbení nda yi Njambiyé kwadýe.

⁷ Ke kónte yite, né wune sâñ nje te yi kwadýe bemañ bun, sâ sendi nje te yi be ne temo mëkwadýa sungwé ne bomo hene.

⁸ Ma ñge meyasi menori hene ñeñna ke joñgwé dyun, ñge yo bûyé ké nō mbombu, ko yo tí kelo nde, wune kpôku mëbó, ho kelo nde, mesay mun gwâki mëseñge na. Yasi wete, yo ta kelo nde, wune kpâl nje duwe Nyangwé Kumande

wusu Yesus Krist kimə duwate kē no mbombu.

9 Ma yasi wete, nge meyasi menori ti bējna ke jongwe mumo na, mo te nda mo dībina misi, a yeti ke bējna ne ngelele na. A ke lensa nde, Njambiyē ma pupudye nyē ke mebeyō mete yi nyē dīkima jongna kete ne mbombu kē.

10 Wune njōj, dete nda yi Njambiyē jebama wune tōke wune kē, wune nyēki sosu sā nje te yi tedye gbate nde, Njambiyē kelma ne wune dete. Wune sān nje te yi tedye dete kwā yi mbombu. Nge wune kelē dete kē no mbombu, ko wune tī falō wete yeso na.

11 Nge wune kelē gba dete, Njambiyē ta bute numey tikō ne loj nyē wune, né wune nyiñ ke *Kando Nyanjwe Kumande wusu Yesus Krist, nyē mo te ε jongwe wuse kō. Kando te ta diyō kpo ne kpo.

12 Nda yo dete kē, mi ta kē mbombu yí gba dyano dyun kpo ne kpo, né wune taki meyasi mete, ko bēkō nde, wune sima duwe yo. Mi ta kelē sendi dete, ko nde, wune me jelname ne ḥgbīngim ke meyasi me Njambiyē te yi bo tedya wune kē.

13 Ko dete, ḥgimō hēne te yi mi ndi ke kē mbombu yí jongna ke meneti maka, mi bējna kimôte nde, mi kēn mbombu yí gba dyano dyun ke meyasi mete, né wune diy mejemisidye.

14 Keto mi duwā nde, ḥgimō dūwē mbe ke meneti maka sima wuta. Yo yasi te yi Nyanjwe Kumande wusu Yesus Krist tedya mi.

15 Ma mi ta sā menje hēne nde, ko nde, mi gwâki, wune bēki ne deti te yi take meyasi mete menjimō hēne ke kōj mbe.

16 Ma ne mbombu, wuse lēpima kasi ḥguṇḍudye Nyanjwe Kumande wusu Yesus Krist nyē wune, lēpō sendi nde, a ta kala nje. Ke yite wuse ti bējwe gbelā mēkanō mete yi bōmō dīki kusō ndi ne dyano dyun kē na. Wuse lēpima dete nyē wune,

keto wuse bējma nyāngwē mēluksa menē ne gba misi musu.

17 Yo nde, Da Njambiyē te ε ne mēluksa kwā meyasi hēne kō sombila nyē, bēsε nyē komē nyē bētima mēn wule dyobō lēpō nyē nyē nde: <Yōkō mōnmbe, sōj temō mbe. Temō mbe hēne ke yotu ne.›

18 Mēn yinori, wuse ne ḥguru wusu wokuma yo wule dyobō ke ḥgimō te yi sine be Kumande Yesus bā ke to keki te yi Njambiyē tēkuma tapita kete kō.

19 Dete, yo ke kelē nde, wuse jēki tikō temō ndana ne ḥgbik ke mēlepi mete yi botu be punja mēlepi me Njambiyē lēpima kē kwā yi mbombu. Wune ke kelē kimôte yi bējwe metō woko ne mēlepi mete. Yo nda lambo te yi paniye mejası ke mbey komē yitil diye kē. Wune kēl dete kumō komē misi nje ne bēy bēy kē, kumō komē sisō te ε panē ne kpalele ke njenamēnō kō ta kande pannate ke moy metemō mun.

20 Wune ke kelē kimôte dete yí duwe nde: Ke meyasi hēne te yi botu be punja mēlepi me Njambiyē lēpima ketō ke mēkana mēne kē, kinē mumō wete ne wete yakama nembe bīye to te wule ke dyano dyenē ne ḥguru wene na.

21 Keto komē botu be punja mēlepi me Njambiyē dīkima lēpina kē, ko yo tī wule mbanja yeso ke yasi te yi bo ne ḥguru wan kwadye kē na. Yasi wete, yo Kimō Sisiŋ kpale kelō nde, bo lēpi ndi yasi te yi wule ke numbu Njambiyē kē.

2

Kasi botu be punja kōtu mēlepi

1 Ma baña botu be punja mēlepi me ja bā sendi mbombu ke moy kando Isarayel. Dete sendi, yo ta bē ne baña botu be tedya kōtu meyasi ke njoka yun. Bo ta kwā ne membōlē yí tedye wune yinā beya meyasi mete yi ta kelē nde, bōmō yāmbila. Bo ta kelē dete, ko sejē Yesus Krist te Sa Mbokō wusu, mo

te ε kolma bo kwey kɔ. Dete, bo ne ηguru wan ta kelɔ nde, semɔ semɔ, Njambiyε ḡirisa bo.

² Budya bomɔ ta nyε to ke sap sap joŋgwε nda bo, o bέnja, bomɔ má nje lεpo lepi gbutu sungwε ne nje te yi gbakasi kεto yan.

³ Botu be tedya kɔtu meyasi baka ciy ndi ḡoruna meyasi me bεsɔ. Dete, bo ta sebile wunε ne yin̄a mεlεpi mεte yi wule ke dyanɔ dyan ne ηguru wan yí b̄u ne meyasi ke mεb̄ɔ mun. Ma yasi wεtε, Njambiyε ma kikɔ pεsɔ nde, a ta jɔse bo, a me ne lεnde yí girise bo.

⁴ Ko bejaki bεte be kelma mεbeyo kwey baka, Njambiyε t̄i gwe ηgwεtε wan na. A kwabima bo jombile bεte kεnje ke hebebe gbon̄go ndoŋ. A ndadya bo ke moy yitil mate yí ladye ne ηgimɔ te yi nyε ta pεsɔ jɔsi yan kε.

⁵ Ko botu be mεnεti maka be joŋnama ke metu me njime, kelɔ d̄a mεtɔ sungwε ne nyε baka, a t̄i tike sendi bo ne ηgwεtε na. A kelma nde, mbej mēmikwε beya botu bεte. Yasi wεtε, a jongwa ndi bomɔ yitan jɔ yiba, yitan jɔ yitatite ne Nɔy. Yo nyε d̄ikima pele nyε bomɔ nde, bo jōŋnaŋgwε ne ηgbεŋ nda yi Njambiyε kwadys kε.

⁶ Ko *S̄dɔm n̄e *Ḡomɔr, Njambiyε jɔsuma medya mεte girise yo lodys yo ne d̄ite ne ηgito, bukwε ndi mesu ne mesu. A kelma d̄ete yí kite ne botu bεte be ta nje jadys ke kɔntε kelɔ beya yasi baka.

⁷ Yo b̄a ne mbaŋa mbam nde Lɔt. A b̄a ηgbεŋ mumɔ. A d̄ikima wo yotu jaba kεto beya sap sap joŋgwε te yi beya kɔtu botu be medya mεte d̄ikima joŋna kεte kε. Ε Njambiyε joŋgwε ndi nyε nyεrɔ ke kemiye yinɔri.

⁸ Yo nde, nyε ε d̄ikima kelɔ meyasi ne ηgbεŋ kɔ d̄ikima joŋna ke njoka yan. Dete, metu hεne a d̄ikima bεnε wokɔ beya meyasi mεte yi bo d̄ikima kelɔ kine bεnεwε mεmboŋga kε. Ε nyε d̄iki wo yotu

kεto te, kεto a b̄a ηgbεŋ mumɔ.

⁹ Ma ηge bε nde, meyasi kwaŋnama d̄ete, yo ke tedya nde, Baba Mbokɔ ke duwε gbatε nje te yi nyε yakama joŋgwε ne botu bεte bε kambe nyε baka soŋε ke moy mεb̄ɔnε. A ke duwε sendi nda yi nyε ndadye ne botu bεte be kele yasi kɔtute yí ladye tedya bo mεb̄ɔnε komε nyε ta pεsɔ jɔsi yan kε.

¹⁰ A ta jekɔ tedya mεb̄ɔnε kw̄ to te nyε botu bεte be nyε joŋgwε dyan ke kelna mεkele me mεmi te yi yotu mumɔ ḡore kε. Bo ke sεŋε sendi nde, Baba Mbokɔ nām bo. Botu baka be tedya kɔtu meyasi baka yeti ke gwe wɔ yaŋa na, bo sendi ne beya to. Bo ke lεpo lepi gbutu sungwε ne joŋjoŋgwε meyasi mεte yi d̄iyε ne mεluksa ke c̄yobɔ kε.

¹¹ Yinɔri ko bejaki be Njambiyε be ne deti n̄e ηguŋgudys kw̄ bo baka yeti ke lεpo lepi gbutu sungwε ne joŋjoŋgwε meyasi mεte ke mεb̄ɔmbu Baba Mbokɔ na.

¹² Ma botu be tedya meyasi maka baka kinε dyanɔ na, bo nda bεnyamɔ. Benyamɔ jádyikwε ladye ndi nde, bo b̄iya bo kε wo. Botu baka ke lεpo lepi gbutu sungwε ne meyasi mεte yi bo yeti ke duwε na. Ma bo ta saŋwa ne sɔŋ nda yi bεnyamɔ bεte gwe n̄o kε.

¹³ Bεya yasi te yi bo kelɔ d̄ete kε, Njambiyε ta yɔkidys kelɔ sendi beya yasi ne bo. Yasi te yi nyε bo mεsosa, yo komε bo joŋna ke beya nyεm nyεm joŋgwε, ko ne yesɔ ke puyε. Komε bo ηgbɔ dyena wūnε bo kε, yo yasi njɔn, yasi wuŋgwa. Komε bo d̄iyε d̄ete wūnε bo kε, bo ke sebile wunε, o bέnja, yo ke nyε bo mεsosa bεdyate.

¹⁴ Bεndi yan bέnja ndi bomari yí gεsɔ ne nje kelna wanja. Bo yeti ke deŋgɔ kelna beya yasi na. Bo ke sebile botu bεte bε t̄i pa t̄ikɔ temɔ ne ηgbik ke yi Njambiyε baka, kelɔ nde, bo b̄ebikwε ke mεrɔndɔ man. Bo ma si ηgb̄i ke nyεna temɔ bεdyate ke meyasi. Mεkita me

Njambiyé mε kε yotu yan.

¹⁵ Bo sima jatō, kēto bo d̄uwā kε ḥgbenj nje. Bo sima d̄imbiyé kε ḥeŋgwā nje te yi *Balam te mōnō Beyōr. Balam te d̄ikima kwadŷe s̄ombō mōni ne nje kelna kōtu yasi.

¹⁶ Yasi wete, ε Njambiyé bama ne nyε, kēto a t̄i kwadŷe wokuna ne nyε na. Yo nde, nyamō nde tofu ε ti l̄epi numbu bōmō kō l̄epinama nyε nyε ne numbu te yi bōmō yí petō ne mō punja m̄elepi me Njambiyé kō kε beya lem yasi te yi nyε b̄a kε kwadŷe kelō kē.

¹⁷ Botu baka be tedye kōtu m̄eyasi baka nda m̄enj̄e m̄ete yi ne kutu kutu kinε m̄orōku kē. Bo nda m̄ekululu m̄ete yi pupo wumbidye kēnje womanja kinε nde, m̄biyō nōku kē. Njambiyé kombila mbey te yi bo ta d̄iyō kēte kē kε mōy yitil ne gir.

¹⁸ Yo nde, bo l̄epinangwε yí d̄okwε ne yotu yan. Yasi te yi bo l̄ere kē yeti kε kamε m̄umō yaña na. Dete, bo kε leb̄iyē botu b̄ete be d̄uwā ndana ndana kε njoka botu b̄ete be joŋna kōtute kinε duwe Njambiyé baka ne nje kelna beya sap sap joŋgwε te yi yotu m̄umō ḡore kē.

¹⁹ Bo l̄epi nyε bari nde: <Wunε t̄i b̄e se bebala na. Ase nde, bo ne ḥguru wan bebala m̄eyasi m̄ete yi bekidyē m̄umō kē. Kēto ḥge yinjā yasi name joŋgwε m̄umō, mō te m̄e bala yasi te.

²⁰ Baňa bōmō sima tumō kōŋ tiko beya m̄eyasi me m̄eneti maka, kēto bo nj̄a duwe Nyaŋgwε Kumande wusu Yesus Krist, Mō te ε joŋgwε wuse kō. Yasi wete, ḥge bo nje yōkwe sendi ne kōkō nyε bo kēte tiko nde, m̄eyasi m̄ete nām bo wolo, yite yo ta siyō ne bo beyate. Komēte, teri yan ta nje b̄e beyate kwā yiri yi bo d̄iyma kēte ke ḥgimō te yi bo t̄i pa duwe Yesus Krist ne mbōmbu kē.

²¹ Kēto bo mā d̄iy kinε duwe nje kelna yasi ne ḥgbenj na, ma yite laŋma b̄e kimōte kε yan, laŋsa nde, bo s̄iki duwe yo nje tiko kelna yasi te yi Njambiyé kombila l̄epo nyε bo

kē.

²² Ma yasi te yi bo saŋgwama nō kē yakama ne j̄oy ne m̄ekanō maka yiba yi l̄ere nde: <Mbiye kε yōkwe ne kōkō kē d̄ye yasi te yi nyε sima jo kē. Sendi: <Bo wēya ḥgo, a kε kpalo yōkwe ne kōkō kē biŋgila kε m̄esōcō.›

3

Nyaŋgwε Kumande ta kala nje

¹ Wunε nj̄oŋ, wunε sōŋ temō m̄be, m̄ekana yibate yi mi kēte kēnje wunε kē. Kε m̄ekana m̄ete hēnε yiba, mi kε gba d̄yanō d̄yun, nē wunε kē mbōmbu take m̄eyasi m̄ete yi wunε sima duwe kē. Mi kēl d̄ete yí jeme ne wunε, nē wunε taki m̄eyasi m̄ete kimōte ne ḥgbenj d̄yanō.

² Mi kε kwadŷe nde, wunε tāka m̄eyasi m̄ete yi pupuna botu be punja m̄elepi me Njambiyé kandima l̄epo ne mbōmbu kē. Sendi, mi kε kwadŷe nde, wunε tāka yasi te yi Nyaŋgwε Kumande, nyε Mō te ε joŋgwε wuse kō d̄ikima l̄epo kē. A kwaŋdya m̄eyasi m̄ete hēnε nyε wunε ne nje botu be tomun bēnε be nyε tomma kēnje wunε baka.

³ Nyaŋgwε yasi te yi wunε kānda duwe kē, yo nde, kε m̄etu m̄ete yi kē nō kε siyna mboko, baňa botu be serka ta nje, nē bo nje serke wunε. Bo ta joŋna kelō m̄eyasi nda yi temō yan kwadŷe.

⁴ Bo ta l̄epo nde: <'A ti ma l̄epi nde, a ta kala nje, ma yo ba we? Ma kande ne yi besaŋmbambō busu ma gwáki nō kumō muka m̄eyasi hēnε ndi dete nda yi Njambiyé ma kúsū ne yo kē.›

⁵ Ma botu baka be l̄ere d̄ete baka kε kelō nda bo kε leŋsa yinjā yasi. Yo nde, ne mbōmbu ne mbōmbu, yo l̄epi te yi punduma kε numbu Njambiyé kē kuse d̄yobō nē m̄eneti. A l̄epinama d̄ete yí kusō ne m̄eneti wule kε m̄orōku yí bākε ne m̄eneti bēnε m̄orōku.

6 Yo ndi sendi ne nje te yite yi Njambiyε girisa ne mboko te ε mbombu komε nyangwε mbej dyaŋma mεyasi ndiŋgele mboko hεne kε.

7 Kwey, yo ndi lepi te yi punduma ke numbu ne kε kuse dyoɓo ne meneti. Ma yo ndi kiya lepi te lepe nde, a ke komo dyoɓo ne meneti te yi wuse ɓεnε ndana kε yi ladye girise yo ne ɳgito ke dite. A ta girise yo komε nyε ta peso jɔsi, girise sendi ɓotu ɓete be kelε dà meto sungwε ne nyε baka.

8 Ma wunε njɔŋ, wunε sɔŋ temo mbε, yo ne yasi wεtε, wunε tī leŋsaŋgwε yo na. Yo nde, ke yi Baba Mboko, yeso wεtε ndi nda mεsew tomay wεtε. Ko mεsew tomay wεtε ndi sendi nda yeso wεtε ke misi mεne.

9 Baŋa bomo tákə nde, Baba Mboko kél yasi ne kite kite kinε kelə yasi te yi nyε si kpo kε nedə na. Yeti dete na, yasi wεtε, yo nde, a ne gbisa, a ke kε mbombu yí gbiṣo wunε, keto a yeti ke kwadye nde, mumo wεtε ne wεtε yâmbila na. A kpál kwadye nde, bomo hεne dôl nje te yi yeŋsa temo tiko mεbeyo man.

10 Ndi nde, *Yeso te yi Baba Mboko ta nje kete kε ta ɳgbaka wuse ɳgbaka nda mɔ guɓo. Yeso te, dyoɓo ta kwɑ yambile ne beya nyangwε mεduŋ. Mεyasi mete yi dīye ke kwey kε ta lolə kusiyε yambile. Meneti nε mεyasi mete yi dīye kete kε ta lolə ne ɳgito kwɑ yambile.

11 Ma nda mεyasi mete hεne ta si yambile dete kε, wunε yâkaŋgwε joŋna ba nan? 'Yo yeti ka nde, wunε jōŋnaŋgwε pupunate nda ɓotu be Njambiyε, kelə sendi mεyasi nda yi Njambiyε kwadye kε na?

12 Wunε jōŋnaŋgwε dete yí ladye ne dyoɓo te yi Njambiyε ta jɔse ne ɓotu be meneti maka kε, kelə sendi dete yi nyε ne sosu, yí sà nje te yi kelə nde, dyoɓo te dyān nedə. Yeso te dyoɓo ta lolə kusiyε yambile. Mεyasi mete yi dīye ke kwey kε ta lolə ne ɳgito kusiyε.

13 Ko dete, Njambiyε kpoma nyε wuse nde, a ta kuso jɔnja dyoɓo ne jɔnja meneti. Ke jɔnja mboko te ete, mεyasi ta kelna ndi ne ɳgbεnε nda yi Njambiyε kwadye kε. Wuse dīy su ndana ladye mεyasi menori.

14 Wunε njɔŋ, wunε sɔŋ temo mbε, nda yo dete kε, komε wunε dīyε ndana yí ladye mεyasi mete kε, wunε nyɛki sosu sà nje nde, Yesus Krist njâki kwedya wunε kinε mɔnɔ beya yaŋa na. A kwêdyaŋgwε wunε kinε mɔnɔ beya yasi te yi Njambiyε yakama ndeyε wunε kete na, kwedya sendi wunε ne temo ne te.

15 Wunε dûkwε kimôte nde, yo gbisa te yi Nyangwε Kumande wusu ɓe nɔ sungwε ne bomo kε joŋgwε bo. Maŋ wusu Pol, sɔŋ temo su ketima sendi dete kεnje wunε. A ketima yo ne dyanɔ te yi Njambiyε nya nyε kε.

16 A tapitama kete nda yi nyε dīki keto ke mεkana mεne hεne komε nyε lepina ke kasi mεyasi menori kε. Yo ne yiŋa mεmbey detinate gbate ke moy te yi mumo ti yaka biye to te nedə na. Baŋa bomo yeti ke kumo duwε yasi na, bo tī pa tiko temo ne ɳgbik ke yi Njambiyε na. Bo ke woko nεmbe mεmbey mete kötute. Bo ke kelə sendi dete ne bukwε mεkana me Njambiyε te yiri hεne. Yasi te yi bo kelə dete kε ta kelə nde, bo yâmbila.

17 Wunε njɔŋ, wunε sɔŋ temo mbε, nda he kandima si lepo mεyasi mete nyε wunε kε, wunε dīy ne sɔsɔ kε nɔ mbombu, kambo ɓotu baka be jate ke beya nje, keto bo yeti ke ɓengwε yasi te yi Njambiyε kwadye kε, me nje jatidye wunε ke beya nje yan kelə nde, wunε bâl kinε tiko se temo ne ɳgbik ke yi Njambiyε na.

18 Ma ndi nde, wunε d̄ku d̄ko kε nɔ mbombu ke moy ɳgikwa te yi Nyangwε Kumande wusu Yesus Krist kelə ne wuse kε nε ke moy duwā ne. Nyε mɔ te ε joŋgwε wuse kɔ. A b̄eki ne luksa kumɔ ke yeso te ε ta dīyɔ kpo ne kpo, *amen.

Bosa Mekana mête yi Jan kétima

Yo Jan, mō tomun Yesus Krist kete mēkana mête yōkō.

Mēkana mête jéki lērō kasi dīyō sañgwate sine be Njambiyé. Jan kéti yo kénje njōy bekriten bête be njimō te yite, kēto menjangwé mête yi bo sañgwama nō kē. Yo nde, baña bōmō njā tedyé yinā kōtu mēyasi kē kasi Yesus, lērō nde, a tī jadyé gbaté nda mumō na, nyé yeti *Krist na. Bo kā sendi mbōmbu lērō nde, mēbeyō yeti pōké yinā nyangwé bēya yasi te yi mumō ta sañgwa ne mēbōnē kete kē mbōmbu Njambiyé na. Dete, Jan kē kēto mēkana maka yí nyé ne bekriten dēti kē tikina temo te yi bo tike kē yi Krist kē, yí lērō sendi nyé bo nde, bo bâkidya mēlēpi mête yi botu be tomun be Yesus kandima tedyé bo kē ne koṇ koṇ. A kē jeba bo nde Bōnō bēnē.

Wuse yakama bakes mēkana maka kē mēngabiyé yitan jō wētē:

1. Bekriten bēki sañgwate bēnē Njambiyé, joṇna sendi dēte tande yan (kumte 1-2).
2. Kasi bēpendō be bekriten (kumte 2).
3. Bekriten nē kasi njena Yesus Krist (kumte 2-3).
4. Bekriten yeti wētē bēnē bōnō be *Satan na (kumte 3).
5. Bekriten nē kasi botu be tedyá kōtu mēyasi (kumte 4).
6. Kasi mēkwadysa nē kasi tikina temo ne ḥgbik ke yi Njambiyé (kumte 4-5).

Kasi Lépi te yi nyé bōmō joṇgwé

¹ Wuse lépi mēyasi maka kénje wunē kē kasi mō te yi bo jeba nde Lépi*f1* kō. Yo Lépi te nyé bōmō kpasa joṇgwé. Wuse lépi kasi mō te yi kandima bē, yite Njambiyé tī pa kuso mboko na. Wuse wokuma

nyé kē lēpina, bēnē nyé ne gba misi musu. Wuse seṇgila nyé, ε wuse kpoke sendi gba nyé ne mēbō musu.

² Mō te ε nyé kpasa joṇgwé te kō njā punjé yotu. Wuse bēnēma nyé, dēte wuse kē lērō yasi te yi wuse bēnēma nē yi wuse duwā kē kasi nē. Wuse kē pelē kasi joṇgwé te yi kpo ne kpo nyé wunē. Joṇgwé te bā mbōmbu kē kēki Da. Ma ndana, Da punja yo tedye nyé wuse.

³ Yasi te yi wuse bēnēma ne misi musu nē yi wuse wokuma, wuse kē pelē sendi yo nyé wunē, nē wunē bē sendi sañgwate ne wuse. Ma dīyō te yi wuse dīyē su sañgwate kē, yo sine bē Da nē Mōnō wene Yesus Krist.

⁴ Wuse kéti mēyasi maka kénje wunē, nē mētemō musu tondu ne mēsosā.

Njambiyé, nyé mējasi

⁵ Ma tom te yi Mōnō wene njā lērō nyé wuse kē, yo nde, Njambiyé ne ḥguru wene mējasi kīne mōnō yitil ne mbet kē yene na. Yo yite yi wuse pelē nyé wunē.

⁶ Ngē wuse lēpē nde, sine be Njambiyé sañgwate, kpalō nje joṇna kē mōy yitil, yite wuse kē kelō jā. Sendi, wuse kē tedyé nde, wuse ti kēl mēyasi ne ḥgbēj kē joṇgwé dīyusu nda yi Njambiyé tedyé wuse kē na.

⁷ Ma yasi wētē, ngē wuse nje joṇna kē mōy mējasi nda yi Njambiyé ne ḥguru wene kē mōy mējasi kē, yite wuse sañgwate tande su, o bēnā, mēkiyō mē Mōnō wene Yesus ma pupudye wuse soṇe mēbeyō hēnē te yi wuse kelma kē.

⁸ Ngē wuse lēpē nde, wuse kīne mēbeyō na, yite wuse kē sebile yotu su ne ḥguru wusu, komēte, gbakasi yeti kē temo su na.

⁹ Ma ngē wuse jayé kōtu mēkele mête yi wuse kele kē kē mbōmbu Njambiyé, yite a ta tikō wuse ne ḥgwētē, soṇe yo kē to su, pupudye wuse kē bēya mēkele musu hēnē, kēto a tōnjukwē mēyasi mête yi nyé si kpo kē, sendi nyé ne ḥgbēj.

10 Ma ḥe wuse nje lero nde, wuse t̄ kele yi ja beya yasi wete yeso na, yite wuse ke peso nde, Njambiyē mo ja. Komete, melerpi menē t̄ pa sekila ke temo su na.

2

Krist ke kama keto su

1 Wune bōnō, mi kēti meyasi maka kēnje wune, ma wune me nje kelō yi ja beya yasi. Ma ḥe dyā nde, mbaṇa kelma yi ja beya yasi, wune dūkwē nde, wuse ne Mō te ε kama keto su ke keki Da kō. Yo Yesus Krist, mo te ε ne ḥgben kō.

2 Nyē ne ḥguru wene nya yotu ne ne sadaka, gwe punje mēkiyo menē yí soŋe ne ḥgambi Njambiyē keto mēbeuyō musu. Ma yeti ndi keto mēbeuyō musu bero na, yo sendi keto te yi botu be meneti maka hēne.

Kasi mēkwadysa ke njoka bēmaj

3 Yasi te yi tedye wuse gbate nde, wuse ma duwe Njambiyē kimō duwāte kē, yo komē wuse bākidyē mēmbonja menē, kelō meyasi mēte yi yo lero kē.

4 ḥe mumō lero nde, a ma duwe Njambiyē kimō duwāte, kinē bākidyē kelō meyasi mēte yi mēmbonja menē lero kē, yite nyē mo ja. Sendi, gbakasi yeti ke joŋgwē dyenē na.

5 Ma mo te ε bākidyē kelō yasi te yi Njambiyē lero kē ke tedye nde, a ke kwadysa Njambiyē gbate ne temo ne hēne. Yasi te yi tedye wuse nde, sine be Njambiyē me saŋgwate kē,

6 yo nde, mo te ε lero nde, a ke diyo wete bēnē Njambiyē ko yākaŋgwē joŋna nda yi Yesus Krist joŋnama nō kē.

7 Wune njōn, wune sōn temo mbē, yasi te yi mi kete kēnje wune kē yeti yi ja jōnja yasi te yi mēmbonja me Njambiyē lero kē na. Yasi wete, yo ndi kiya njombu yasi te yi wune wokuma ke ḥgimo te yi wune kandima ne jayna melerpi me Njambiyē kē. Njombu yasi te, yo lepi te yi wune sima woko kē.

8 Ma ko dete, yasi te yi mi kete kēnje wune kē deke nda yi ja jōnja yasi te yi mēmbonja lero kē, keto yo ke beŋna gbate dete ke Jongwē *Krist nē ke joŋgwē dyun. Yo nde: Yitil ke si kwā, ma kpasa mejasī me ke pano.

9 ḥe mumō lero nde, a ke mejasī, nje kpalō kē mbōmbu bēnō man, yite mo te ndi ke moy yitil kumō ndana.

10 Mo te ε kwadysa man kō ke joŋna ke mejasī, yaŋa te yi yakama jatidye nyē ke beya nje yeti na.

11 Ma mo te ε bēne man kō ndi ke moy yitil. A ke kēndō ke moy yitil kinē duwe komē nyē kē kē na, keto yitil ma dībō misi menē.

12 Wune bōnō, mi kēti meyasi maka kēnje wune, keto Njambiyē sima tikō beya meyasi mēte yi wune kelō kē ne ḥgwētē, keto yasi te yi Yesus Krist kelma kē.

13 Wune besaŋgwē ne bōnō, mi kēti meyasi maka kēnje wune, keto wune ke kombile duwe mo te ε kandima be kete, yite Njambiyē t̄ pa kusō mboko na. Wune begwanjo nē beŋgōndu, mi kēti meyasi maka kēnje wune, keto wune sima laŋsa *Mō beya mēkele.

14 Wune bōnō, mi kētima meyasi maka kēnje wune, keto wune ke kombile duwe Da. Wune besaŋgwē ne bōnō, mi kētima meyasi maka kēnje wune, keto wune ke kombile duwe mo te ε kandima be kete, yite Njambiyē t̄ pa kusō mboko na. Wune begwanjo nē beŋgōndu, mi kētima kēnje wune, keto wune ne dēti ke nje Njambiyē. Sendi, melerpi me Njambiyē ke diyo ke moy mētemō mun. Wune sima laŋsa sendi Mō beya mēkele.

15 Wune t̄ nyeki temo ke meneti maka nē ke meyasi mēte yi diyo kete kē na. ḥe mumō nyē temo ke meneti maka, yite a yeti ne mēkwadysa sungwē ne Da na.

16 Keto mēkele mēte yi botu be meneti maka dīki kelō kē, yo deke: Gōruna kelna beya mēkele mēte yi

bo diki kwadye ké, bëjna meyasi nje góro namo yo, nje bù susula yotu ke yasi te yi mumo ne ñguru wene jongna no ké. Mekélé mete yinori hene ti wúla ke yi Da na, yasi wete, yo wúla ke yi botu be meneti maka.

¹⁷ Ma meneti maka ke kwá, meyasi hene te yi bomo góre kete ke kwá sendi. Yasi wete, mo te ε kelé yasi te yi Njambiyé kwadye ké ta jú kpo ne kpo.

Kasi botu be yeke to ne Krist baka

¹⁸ Wuné bónó, metu mete yi siyna ñgimó sima dyá. Wuné wokuma nde, *Má te ε ta yeko to ne Krist kó ta nje. Ma ndana, budya botu bête be yeke to ne nyé baka sima dyá. Dete, wuse ke duwe nde, metu mete yi siyna ñgimó sima dyá gbate.

¹⁹ Botu bête duwá ke njoka su, yasi wete, sine bo tì be ne yinja nam na. Keto bo má békí ne yinja nam sine bo, ma bo bónma ke njoka su. Bo duwá dete ke njoka su, né yo tedye ne sañsañ nde, bo hene yeti ne nam sine bo na.

²⁰ Ma ke be wuné, pupuna mo te ε Njambiyé tókuma njesé kó nya Kimó Sisiñ te yotu yun. Dete, wuné hene ma duwe lepi te yi gbakasi.

²¹ Mi ketima meyasi maka kénje wuné, yeti nde, wuné ke ndekima gbakasi te na. Yasi wete, mi kéti kénje wuné, keto wuné sima duwe yo. Wuné ke duwe nde, ko kelna jà wete ne wete ti yaka wule ke lepina gbakasi na.

²² Ma mo jà, yo nda? 'Má jà yeti mo te ε señe nde, Yesus yeti *Krist kó na? Mo te ε ta yeko to ne Krist kó, eru. A ke señe Da béné *Mónó.

²³ Mumo hene ε señe Mónó, mo te yeti sañgwate béné Da na. Mo te ε lepe jaye ke mbombu bomo nde, Mónó, nyé Krist, mo te sendi sañgwate béné Da.

²⁴ Ke be wuné, wuné kén mbombu yí bakidye yasi te yi wuné wokuma ke ñgimó te yi wuné kandima ne jayna méléri me Njambiyé ké. Ke wuné ké mbombu bakidye yo ke

moy metemó mun, yite wúné be Mónó nè Da ta be sendi sañgwate ké no mbombu.

²⁵ Yasi te yi nyé ne ñguru wene kpoma nde, a ta nyé wuse ké, yo jongwe te yi kpo ne kpo.

²⁶ Meyasi maka, mi kéti kénje wuné ke kasi botu bête be kwadye sebile wuné baka.

²⁷ Ma ke yun, Kimó Sisiñ te yi Yesus Krist nya ke yotu yun ké ke díyó ke temó yun. Dete, yeti se nde, mbaña mumo tédyá wuné yinja yaña na, keto yo Kimó Sisiñ te ke kpaló tedye wuné meyasi hene. Sendi, yasi te yi nyé tedye ké, gbakasi, yeti jà na. Ndana, wuné díyó sañgwate wúné be Yesus Krist nda yi Kimó Sisiñ te tedye wuné ké.

Wuse bónó be Njambiyé

²⁸ Ma ndana, wuné bónó, wuné díyó wúné be Yesus Krist, né wuse tem ne bibina temó kine wó na komé nyé ta nje punje yotu ké, ma njón me nje biiye wuse ke mbombu wene ke yeso te.

²⁹ Wuné duwá nde, nyé ne ñgbeñ. Dete, mumo hene ε kelé yasi ne ñgbeñ, mbete me móno Njambiyé.

3

¹ Wuné bénja ndi, o nyangwé mekwadya mete yi Da kwadya ne wuse ke wa! Dete, a kelma nde, wuse békí ne díño nde Bónó be Njambiyé. Wuse gbate bónó béné. To te yi botu be meneti maka yeti ke duwe wuse gbate ké, yo keto bo tì duwe Njambiyé na.

² Wuné njón, són temó mbé, wuse me ndana bónó be Njambiyé. Yasi wete, teri te yi wuse ta be no néménó ké tì pa bénja ne gbas na. Ma wuse duwá nde, komé *Krist ta nje punje yotu ké, wuse ta bónja ne nyé, keto wuse ta bénja nyé ne jey.

³ Mumo hene ε be ne bibina temó ke yene dete kó ke bakidye yotu ne pupunate kine sembo na nda yi nyé Krist pupunate ké.

⁴ Mumo hene ε jojna ke meþeyó ke jojna yançile meþbonja me

Njambiyé. Kéto ñge mumó joñna ké mëþeyo, yo yañgila mëmboñga me Njambiyé.

⁵ Ma wuné duwá nde, Yesus Krist njá nje punje yotu yí soñe beya mëyasi mëte yi wuse kelé ké. A kiné mëþeyo.

⁶ Mumó héné ε díyé ké yi Yesus Krist, mō te kē tiko kelna beya yasi ké nō mbombu. Ma ñge mumó ké mbombu kelé beya yasi, yite tédyá nde, a tí pa bëne nyé na. Sendi, a tí pa duwé nyé na.

⁷ Wuné bónó, mumó tí sebila wuné na. Mō te ε kele yasi ne ñgbéñ kó sendi ne ñgbéñ nda yi Yesus Krist ne ñguru wene díyé ne ñgbéñ ké.

⁸ Mō te ε joñna ké mëþeyo kó mōnó *Kum beya mëkele, kétó kande yi Njambiyé ma kúsu ne mboko, Kum beya mëkele kó ndi Mō kelna beya yasi kumó muka. Mōnó Njambiyé njá punje yotu, na nje yañgile mësay me *Satan soñe.

⁹ Mumó héné ε me mōnó Njambiyé kó yeti ké joñna ké mëþeyo na, kétó joñgwé te yi Njambiyé nya nyé ké ké díyó ké mōy yotu ne. Dete, ko a ti yaka kelé se beya yasi kpo ne kpo na, kétó Njambiyé me Sañgwé wene.

¹⁰ Yasi te yi tédyá nde, baka bónó bë Njambiyé, baka bónó bë *Kum beya mëkele ké, yo nde, mumó héné ε díyé kiné kelé yasi ne ñgbéñ kpo ne kpo kó yeti mōnó Njambiyé na. Sendi, mumó héné ε díyé kiné kwadýe mañ kó yeti mōnó wene na.

Njambiyé nde, wuse kwâdýañgwé

¹¹ Ma tom te yi bo léríma nyé wuné kë ñgimó te yi wuné kandima ne wokuna mëlepi me Njambiyé ké, yo nde, wuse kwâdýañgwé tandem su.

¹² Wuse tí kel yasi nda *Kayin na. A bá mōnó *Mō beya mëkele, ε nyé wo mañ wene. Kéto ñge yi nyé woma nyé ké? Yo kétó mëkele mëte yensé bá beyate, yi mañ nje bë ne ñgbéñ.

¹³ Dete, wuné njóñ, ñge botu bë mënëti maka bëne wuné, wuné tí ñgbakimançgwé na.

¹⁴ Wuse duwá su nde, wuse sima ñuwé kë sónj ké kë joñgwé. Wuse kë duwé dete, kétó wuse kë kwadýe bëmañ busu. Mō te ε díyé kiné kwadýe njóñ ne kó ndi munjté.

¹⁵ Mumó héné ε bëne mañ wene, nyé nda mō te ε wo mumó. Ma, wuné duwá nde, mō te ε wo mumó kó, kpasa joñgwé te yi kpo ne kpo yeti kë díyó kë yene na.

¹⁶ Yesus Krist ne ñguru wene nya joñgwé dýené kétó su. Yo gba yite kë tédyá nda yi wuse yâkañgwé kwadýe sendi ne bëmañ busu ké. Dete, wuse sendi, wuse yâkañgwé nyé joñgwé dýusu kétó bëmañ busu.

¹⁷ Ñge mumó bë ne mëyasi kë to mënëti, bëne mañ kë bukó, soñe misi ne sap, 'bo má léró ka nde, mëkwadýa me Njambiyé kë mōy temó ne?

¹⁸ Wuné bónó, wuse tí kwadýikwé bëmañ busu ndi kë numbu nè kë bóna ndapi na. Yasi wëtë, wuse tédyá mëkwadýa mëte kë mëkele, nje bù sendi kë gbakasi.

¹⁹ Ñge wuse kelé dete, yite wuse ta duwé nde, gbakasi kë díyó kë joñgwé dýusu. Dete, hë ta kelé nde, mëtemó musu bëki ne te kë mbombu Njambiyé.

²⁰ Yo nde, ñge temó su ndeyé wuse kë yiña yasi, wuse kë duwé nde, Njambiyé lañsa temó su, a kë duwé sendi mëyasi héné.

²¹ Wuné njóñ, wuné sónj temó mbë, ñge temó su ti ndeyé wuse na, yite wuse ne bëbina temó nde, wuse yakama tutudýa ne Njambiyé kiné wò na.

²² Yite ko wuse díya nyé yasi te nda, a kë nyé wuse yo, kétó wuse kë bakiðye mëyasi mëte yi mëmboñga mënë léré ké, kelé sendi yasi te yi nyé nyé mësosa.

²³ Mbonja te mbëte yi nyé nyé wuse ké, yo nde, wuse tiki temó kë díñó Mōnó wene Yesus Krist, kwadýa sendi tandem su nda mbonja te yi nyé nya wuse léré ké.

²⁴ Mō te ε bakiðye kelé mëyasi mëte yi mëmboñga mënë léré ké kë

díy় কে যেনে, ন্যে, Njambiy় সেন্দি কে দিয় কে যি মো তে। Yasi তে যি তেড়ে বুসে ন্দে, সিনে ফে Njambiy় কে দিয় ষেতে কে, যো Sisiŋ তে যি ন্যে ন্যা বুসে কে।

4

Kasi botu ফে Njambiy় নে kasi botu

bete ফে tedy় কোতু মেয়াসি

¹ Wunে nজ়ে়, wunে s়ে় তেমো mবে, wunে tী তিকি তেমো কে যি bোমো hেনে তে ফে লেপে ন্দে, bo নে Sisiŋ Njambiy় কে যোতু যান কে না। Yasi ষেতে, wunে pান পা bোবে bo যি duwে, ho sisiŋ তে যি bo নো কে wুলা gbate কে যি Njambiy়, kেtো bুdfya botu ফে punja mেlেpি mে় jা মা si nyanja কে তো mেnেti।

² Yasi তে যি ta tedy় wunে ন্দে, mুmো mে নে Sisiŋ Njambiy় কে যোতু নে কে, yo komে ন্যে লেপে jayে কে mbোmbu bোmো ন্দে, Yesus Krist nজ় jadyে gba mুmো নে jেm। Yite sisiŋ তে যি mো তে নো কে wুলা কে যি Njambiy়।

³ Ma nজে় mুmো dিয় কিনে lেpো jayে ফেtে কে mbোmbu bোmো না, yite sisiŋ তে যি n্যে নো কে ti wুলা কে যি Njambiy় না। Sisiŋ তে kpাল wule কে যি *Mো te এ ta yekো তো নে Yesus কো। Wunে sima wokো ন্দে, Mো te এ ta yekো তো নে Yesus কো yima। Ma ndana, a sima dy় কে mেnেti।

⁴ Wunে bোnো, কে বে wunে, wunে yun bোnো ফে Njambiy়。Sendi, wunে sima la়jsa botu ফে punja mেlেpি mে় jা baka, kেtো Mো te এ dিয় কে yun কো নে deti kwামো তে এ dিয় কে যি botu ফে mেnেti maka kো।

⁵ Ma ke বে botu ফে punja mেlেpি mে় jা baka, bo wókuna়gwe yan নে mেnেti maka, yori yi bo tapita nda yi botu ফে mেnেti maka diki tapita no কে। Dete, botu ফে mেnেti maka ke lেngwe mেtো কে mেyasi mেte যি bo lেpে কে।

⁶ Ma ke বে wuse, wuse wókuna়gwe su নে Njambiy়。Mো te এ duwে Njambiy় কো কে lেngwe mেtো কে mেyasi mেte যি wuse lেpে কে। Ma nজে় mুmো ti wokuna নে Njambiy় না, a tী lেngwe mেtো কে

mেyasi mেte যি wuse lেpে কে না। Yo ne menje mেte yite যি wuse duwে, ho mুmো নে Sisiŋ তে যি gbakasi, ho a নে sisiŋ তে যি jা।

Njambiy় নে mেkwadya

⁷ Wunে nজ়ে়, wunে s়ে় তেমো mবে, wuse kেn mbোmbu kwadysa tandে su, kেtো mেkwadya wুla pেle যি Njambiy়。Mumো hেnে এ বে নে mেkwadya কে তেমো কে tedy় ন্দে, a mে mোn Njambiy়。Sendi, a কে duwে Njambiy়。

⁸ Mো te এ kinে mেkwadya কে তেমো kো yeti কে duwে Njambiy় না, kেtো Njambiy় নে nজুrু wene mেkwadya。

⁹ Yasi তে যি tedy় ন্দে, Njambiy় নে mেkwadya কে, yo ন্দে, a tomma Kiko Mোn wene njesে কে mেnেti maka, na nje n্যে wuse kpasa jongwে。

¹⁰ Ma yasi তে যি tedy় nজ়ombো mেkwadya mেte কে, yo ন্দে, wuse tী kwadysে su Njambiy় না, yo n্যে kpale kwadysে wuse, এ n্যে tome নে Mোn wene njesে yি n্যে youtu নে nে sadaka, gwe punje mেkiy় মেnে yি soনে নে nজাংbi Njambiy় kেtো beya mেyasi mেte যি wuse kele কে।

¹¹ Wunে nজ়ে়, wunে s়ে় তেমো mবে, nজে় বে ন্দে, Njambiy় jekima kwadysে wuse fete, wuse sendi, wuse kwাদysa়gwe tandে su。

¹² Kinে mba়ja mুmো এ bেnেma Njambiy় নে toru না। nজে wuse kwadysa tandে su, yite Njambiy় কে dিয় কে yusu。Sendi, mেkwadya mেnে tondunate কে তেমো su。

¹³ Yasi তে যি tedy় wuse ন্দে, wuse কে dিয় কে যি Njambiy়, n্যে sendi কে dিয় কে yusu কে, yo ন্দে, a nya wuse yি nজাংbi Sisiŋ নে।

¹⁴ Ma ke বে wuse, wuse ma se়gile n্যে, wuse ke lেpো yasi তে যি wuse duwাকে নে gbololo ন্দে: Da njesa Mোn wene, na nje বে mো তে এ jongwে botu ফে mেnেti maka。

¹⁵ Mো te এ lেpে jayে ন্দে, Yesus Mোn Njambiy়, Njambiy় কে dিয় কে yenে, n্যে sendi কে dিয় কে যি Njambiy়。

16 Wuse njä nje duwe mèkwadysa mete yi Njambiyé bojma sunjgwé ne wuse ké, ε wuse tike sendi temo kete. Njambiyé ne ḥguru wene mèkwadysa. Mo te ε kē mbombu be ne mèkwadysa ke temo, mo te ke dīy়o ke yi Njambiyé. Njambiyé sendi ke dīy়o ke yené.

17 Yasi te yi tedye nde, mèkwadysa tondunate ke metemo musu ké, yo nde, wuse yakama be ne bibina temo nde, ke yeso pessina josi wuse tí gwe wɔ yaña na, keto teri su ndana ke meneti maka ke bojna ne yi Yesus Krist.

18 Ke mbey komé mèkwadysa dīy়o kete ké, wɔ ti yaka diy়o womete na. Yasi wete, ḥge mèkwadysa tondé ke temo mumo, yo ke sojé wɔ lōnjé. Keto ḥge mumo gwe wɔ, a ke take nde, bo ta rōnse nyé keto yinjá bœya yasi te yi nyé kelma ké. ḥge mumo gwe wɔ kē no mbombu, yo tédyá nde, mèkwadysa tí pa tondo ke temo ne na.

19 Ma ke be wuse, wuse su ne mèkwadysa ke temo, keto Njambiyé kande kwadye wuse.

20 ḥge mumo lepe nde: <Mi ke kwadye Njambiyé>, nje bœnø maŋ wene, yite nyé mo ja, keto ḥge mumo ti kwadye maŋ wene yi nyé bœnø kó, a ta nje kelø nan yí kwadye ne Njambiyé te yi nyé ti bœnø kó?

21 Mboŋga te yi nyé nya wuse ké, yo nde, mo te ε kwadye Njambiyé kó yâkaŋgwé kwadye sendi maŋ wene.

5

Tikina temo ke yi Njambiyé kél nde,

wuse lāŋsaŋgwé

1 Mumo hene ε tike temo nde, Yesus nyé *Krist, yite nde, yoko yi Njambiyé tókuma, mo te me móno Njambiyé. Mo te ε kwadye saŋgwé ne móno, a ke kwadye sendi móno wene.

2 Yasi te yi tedye wuse nde, wuse ke kwadye bœnø be Njambiyé ké, yo komé wuse kwadye Njambiyé, kelø

sendi mèyasi mete yi membonja mené lepe ké.

3 Keto kwadya Njambiyé, yo komé mumo bakiye kelø mèyasi mete yi membonja mené lepe ké. Ma mèyasi mete yi membonja me Njambiyé lepe ké yeti sulnate ke yusu na.

4 Keto mumo hene ε me móno Njambiyé kó ke laŋsa deti meneti maka. Ma yasi te yi laŋsa deti meneti maka ké, yo tikina temo te yi wuse no ke yi Njambiyé ké.

5 Yo nda yakama laŋsa deti te yi meneti maka dete kó? 'Yeti ndi mo te ε tike temo nde, Yesus Móno Njambiyé kó na?

6 Yo nyé Yesus Krist njä. A njä, ε bo tópe nyé ke móroku. Sendi, a njä, ε mèkiyo mené punde. Bo t̄i tópe ndi nyé ke móroku siye na. Yasi wete, bo tópuma nyé ke móroku. Sendi, a njä, ε mèkiyo mené punde. Yo Kimo Sisiŋ ke tedye dete ne saŋsan, keto Sisiŋ te ne ḥguru wene gbakasi.

7 Yo ne mèyasi yitati yi tedye yo dete ké:

8 Yo ne Kimo Sisiŋ, yo ne móroku, ne bœ mèkiyo. Bo hene yitati lépi ndi kiya yasi wete.

9 Yasi te yi bœmø bœnø nje lepo nyé wuse ké, wuse ke jaye yo. Ma yasi te yi Njambiyé ne ḥguru wene lepe nyé wuse ké, kwā yi bœmø, yo yiké yi nyé lepe ke kasi Móno wene ké.

10 Mo te ε tike temo ke yi Móno Njambiyé, mo te ke duwe gbate ke temo ne nde, yasi te yi Njambiyé lepe ke kasi Móno ké, gbakasi. Ma mo te ε dīy়o kine tikø temo ke yasi te yi Njambiyé lepima ké na, mo te ke lepo nde, Njambiyé mo ja, keto a t̄i tike temo ke yasi te yi Njambiyé lepe ke kasi Móno wene ké na.

11 Yasi te yi Njambiyé lepima nyé wuse ké, yo nde, a nya wuse joŋgwé te yi kpo ne kpo. A kwaŋma ne Móno wene yí nyé ne wuse yo.

12 Mo te ε dīy়o saŋgwate ne Móno, mo te ne kpasa joŋgwé. Ma mo te ε yeti saŋgwate ne Móno Njambiyé na, a kine kpasa joŋgwé na.

13 Wunε botu bεte bε tike temo kε dīnō Mōnō Njambiyε baka, mi kētima mεyasi maka kεnjε wunε, nε wunε duwε nde, wunε mε nε joŋgwε te yi kpo nε kpo.

14 Yasi te yi tedye nde, wuse nε bībīna temo kε yi Njambiyε kīnε gwe wō yaŋa kέ, yo kēto wuse kε duwε gba nde, n̄gε wuse diyε nyε yin̄a yasi nda yi nyε kwadεyε, a kε lεŋgwε meto kε men su.

15 Dete, nda yi wuse sima duwε nde, a kε lεŋgwε meto kε yasi hεnε te yi wuse diyε nyε kέ, wuse kε duwε sendi nde, wuse mε nε mεyasi mete yi wuse diyma nyε kέ.

16 Mbaŋa mūmō yakama bεnε maŋ kε kelō yin̄a bεya yasi. N̄gε bε nde, bεya yasi te yeti kwalō bεya yasi te yi yakama kelō nde, a sāŋgwāŋgwε nε sɔŋ na, na n̄gwētāŋgwε nε Njambiyε kēto nε. Njambiyε ta joŋgwε maŋ wenε te. Ma yo bεn̄a ndi botu bεte bε kelε yin̄a bεya yasi te yi ti yaka kelō nde, mūmō sāŋgwāŋgwε nε sɔŋ kēto te kέ. Yo nε yin̄a kwalō bεya yasi yi yakama kelō nde, mūmō sāŋgwāŋgwε nε sɔŋ kēto te, yeti kwalō bεya yasi te yite yi mi lεrε nde, bo n̄gwētāŋgwε nε Njambiyε kēto te kέ na.

17 Kelna kōtu mεkele hεnε, yo bεya yasi, ma yasi wεtε, yeti bεya yasi hεnε yakama kelō nde, mūmō sāŋgwāŋgwε nε sɔŋ kēto te na.

18 Wuse duwā nde, mūmō hεnε ε mε mōnō Njambiyε kō yeti kε kέ se mbombu yí kelō bεya mεyasi na, kēto Mōnō Njambiyε kε bakidye nyε. Dete, *Mō bεya mεkele kō yeti nε deti te yi kpose nyε na.

19 Wuse duwā nde, wuse botu bε Njambiyε. Ma bukwε botu te baka hεnε kε to mεnati, yo Mō bεya mεkele kō name bo.

20 Ma wuse duwā sendi nde, Mōnō Njambiyε nj̄. A nya wuse dyan̄o, nε wuse duwε nε Kpasa Njambiyε. Sine bε Kpasa Njambiyε te saŋgwate nε nje Mōnō wenε Yesus Krist. Yo nyε

bε Kpasa Njambiyε, bε sendi joŋgwε te yi kpo nε kpo.

21 Wunε bōnō, wunε dīy nε sōsō, lōndō nε mεyasi mεte yi bōmō kane tikō Njambiyε kέ.

Mekana Yibate yi Jan kətima

Yo ndi sendi Jan, mō tomun Yesus Krist kete mēkana mēte yōkō. Ke kasi mō te yi nyē kētima mēkana mēte kēnje nyē kō, sulō bōmō lēpi nde, Nyāngwē nyari te yi nyē nyēnē nyē bēnē bōnō bēnē baka, yo wētē njōn̄ bekritēn. Baña lēpi yan nde, yo wētē nyāngwē nyari te yi nyē duwā bēnē bōnō bēnē.

Mēkana mēte jéki lēpō kasi mēkwadysa nē kasi gbakasi. Jan ke lēpō kēnje bekritēn nde, bo jōn̄nañgwē ke mōy gbakasi nē ke mōy mēkwadysa, dīyō ne sōsō ne bōtu bēte bē lū dīyambi ne *Krist lēpō nde, a tī jadys gbatē mūmō na.

Wuse yakama bākē mēkana maka ke mēngabiyē yini:

1. Kandina lēpi (sēkē sēkētē 1-3).
2. Kasi gbakasi nē kasi mēkwadysa (sēkē sēkētē 4-6).
3. Kasi bōtu bē tedya kōtu mēyasi (sēkē sēkētē 7-11).
4. Njena lēpi (sēkē sēkētē 12-13).

¹ Yo mi tomba mūmō, mi ke kētō mēkana maka kēnje wē Nyāngwē nyari*^{f1}* wūnē bōnō bō. Njambiyē tōkuma wē. Gbakasi, mi ke kwadysa wune budysate. Yeti ndi mi nyērō kwadysa wune dēte na. Bōmō hēnē bē njā duwē gbakasi baka ke kwadysa sendi wune dēte,

² kētō gbakasi ke dīyō ke jōngwē dīyusu. Yo ta dīyō dēte ke njoka su kpo ne kpo.

³ Ngikwa, gwena ngwetē nē tētē ta bēnēna pēlē wuse wule pēlē Da Njambiyē nē Yesus Krist, Mōnō wene ke mōy gbakasi nē mēkwadysa tandē su.

Kasi gbakasi nē kasi mēkwadysa

⁴ Mi bā ne nyāngwē mesosa yi bēnēndē, ke njoka bōnō bō baña ke jōn̄na bēngwē gbakasi kē no

mbōmbu nda yasi te yi mēmboñga mēte yi Da nya wuse lēpē kē.

⁵ Ma Nyāngwē nyari, ndana mi ke ngwēta ne wē nde: Wuse kwādyañgwē tandē su. Ma yo yeti yin̄a jōn̄a yasi te yi mēmboñga lēpē kē yi mi kētē kēnje wē kē na. Yasi wētē, yo ndi yikē yi wuse wokuma ke ngimō te yi wuse kandima ne jayna mēlepi me Njambiyē kē.

⁶ Ma mēkwadysa, yo komē mūmō jōn̄na bēngwē mēyasi mēte yi mēmboñga me Njambiyē lēpē kē. Wune jōn̄nañgwē bēngwē mēmboñga me Njambiyē. Wune jōn̄nañgwē bēngwē yasi te yi mēmboñga te lēpē nda yi wune wokuma ke ngimō te yi wune kandima ne jayna mēlepi me Njambiyē kē.

⁷ Mi lēpi dēte, kētō budya bōtu bē mēsebila ma si nyānja ke to mēneti. Bo yeti ke lēpō jayē nde, Yesus Krist njā jadys gba mūmō ne jēm na. Ngē mūmō ti jayē dēte na, nyē mō sebila bōmō. Nyē sendi *mō te ε yekē to ne Krist.

⁸ Wune dīyō ne sōsō, ma wune mē nje dīmibidye yasi te yi mēsay musu punja kē. Wune dīyō ne sōsō dēte, nē wune kpal bē ne ndiñgēlē sol te yi Njambiyē ta nyē wune kē.

⁹ Mūmō hēnē ε lañsa tīkō tedya yasi te yi *Krist kīnē bēngwē yo ne kwēt kwēt na, mō te yeti sañgwate bēnē Njambiyē na. Ma, yōkō ε kē ndi mbōmbu bēngwē yo ne kwēt kwēt kō sañgwate bēnē Da nē *Mōnō.

¹⁰ Ngē mūmō nje pē yun kīnē tedye yasi dēte na, wune tī jaya nde, a nyīn̄a tū dīyun na. Wune lēpidysa ndi nyē lēpidysa kīnē bū nyē nda mañ wun nā.

¹¹ Kētō mō te ε lēpidysa nyē nda mañ wene, mō te ke gbamō sendi kol bēnē nyē ke mōy bēya mēkele mēne.

¹² Ko nde, mi ne budya mēyasi mēte yi mi yākañgwē kētō kēnje wune, mi tī kwadysa kētō yo kētō ke mēkana nē yasi kētina mēkana na. Yasi wētē, mi tāka nde, mi

ta kè kəndə wəri, né wuse tapita
wuse hənə ke dīyə, né mətemə musu
tondu nə mesosa.

¹³ Nyaŋgwe yari, bənə be məŋ
ε nyari ke nyənə wε. Njambiyε
təkuma sendi nyε nda wε.

Mekana Yitatite yi Jan ketima

Mekana mete yokó, yo ndi Jan, mō tomun Yesus Krist kete yo. A kéti kenje wete mbam nde Gayus yi tondó ne nyé, kete a ke jojna bengwe gbakasi, jekó kwá kwañgo a ke bù botu be lepina mélépi me Njambiyé kimôte ke mbey ne. Jan ke lukse sendi wete mbam nde Demiturus ke kimo yasi te yi nyé kele ké. Ke moy mukana maka Jan ke kola kete wete mbam nde Diyoteref, kete bendidya yotu te yi nyé bendidya ke njoka bëso.

Wuse yakama baka mukana mete yokó ke mengeabiyé yitan:

1. Kandina lepi (seké sekete 1-4).
2. Kasi bojna botu be lepina mélépi me Njambiyé kimôte (seké sekete 5-8).
3. Kasi Diyoteref, mō bendidya yotu ke njoka botu be Njambiyé (seké sekete 9-11).
4. Kasi Demiturus, mō kelna kimo yasi ke njoka botu be Njambiyé (seké sekete 12).
5. Njena lepi (seké sekete 13-15).

¹ Yo mi tomba mumó, mi ke kete mukana maka kenje we Gayus, són temó mbé. Gbakasi, mi ke kwadysé we budyate.

² Mañmbe, són temó mbé, mi góru nde, meyasi héné kendi kimôte ne we. Sendi, mëmbundo mō békí ne te nda yi temó yo kë mbombu díyo sendi ne te ké.

³ Mi bá ne nyañgwé mesosa, kete komé baña bemañ busu nje ké, bo ke lepó kasi yo nyé mi nde, we ke bengwe gbakasi ne temó yo héné, we ke jojna sendi nda yi gbakasi te lepó ké.

⁴ Mi ne mesosa kwá to te, ñge mi woké nde, bónó bembé ke jojna nda yi gbakasi te lepó ké. Yanja te yi yakama nyé mi mesosa dete yeti na.

Kasi Gayus

⁵ Mañmbe, són temó mbé, we ke tonje meyasi héné sungwé ne benjóñ busu, ko baka be dyá ne jengwe te baka.

⁶ Bo ne ñguru wan njá lepó woñga nde, we ke kwadysé njóñ yó budyate. Bo lépi dete ke mbombu njóñ botu bête be ma tikó temó ke yi Kumande Yesus baka. Mi ke ñgweta ne we nde: Ken mbombu yi kame bo, keló kimo yasi sungwé ne bo, né bo kë ne kendi yan mbombu. Keló kimo yasi dete yi ta yaka ne Njambiyé.

⁷ Kama bo, kete kendi te yi bo kë ké, bo kén keló messay me Nyangwe Kumande. Bo kwañma kiné bù yanja ke mëbó me botu bête be yeti ke duwé Njambiyé baka na.

⁸ Dete, wuse kâma njel bómó nda bête yi tedye nde, wuse ke nyé bo sine bo ke messay me tedya kasi gbakasi te yi bo kele ké.

Kasi Diyoteref nè kasi Demiturus

⁹ Mi ketima yiña móno mukana kenje njóñ botu bête be tiké temó ke yi Kumande Yesus wúne bo baka. Yasi wete, Diyoteref ke kë mbombu yi payé wuse. A ke kwadysé bë nda kum ke njoka yan.

¹⁰ Dete, komé mi ta nje ké, mi ta gbasó bëya meyasi mete yi nyé kele ké. A ke jongile díño dyusu ke mëmbey héné. Ko dete, yite tì pa yaka nyé na. Nyé ne ñguru wene yeti ke bù benjóñ busu be dyá ne jengwe te baka kimôte ke mbey ne na. A ke kpaló petó botu bête be kwadysé bù bo kimôte baka dudyé bo soñé ke njóñ botu bête be tiké temó ke yi Kumande Yesus baka.

¹¹ Mañmbe, són temó mbé, ñge we bëñé mumó ke keló yiña bëya yasi, we tì kel nda nyé na. Yasi wete, ñge we bëñé mumó ke keló kimo yasi, no kél nda mbete. Mō te ε kele kimo yasi, mō te me móno Njambiyé. Ma yokó ε kë mbombu keló bëya yasi kò tì pa duwé Njambiyé na.

¹² Ke bë Demiturus, bómó héné ke lepó kasi ne kimôte ke mbombu

ɓomɔ. Sendi, gbakasi te yi ɓeŋna ke
jɔŋgwɛ ḋyenɛ ne ŋguru wene ké ke
tedye dete ke mbɔmbu ɓomɔ hɛnɛ.
Ma wuse sendi, wuse ke lepo kasi ne
dete. Ma we duwà nde, yasi te yi
wuse lepe ke kasi ne ké, yo gbakasi.

Njena lepi

¹³ Mi ne budyɑ məyasi məte yi mi
yakama ketɔ kənje wɛ. Yasi wətɛ,
mi yeti ke kwadycetɔ yo ketɔ ne
məyasi mə ketina məkana na.

¹⁴ Mi tákə nde, ndana kɔkɔ te tí
kikɔ na, mi ta ɓeŋɛ wɛ. Wuse ta
tapita, wuse hənɛ ke díyɔ.

¹⁵ Diyɔ ne te. Besɔ ɓɔ ke nyenɔ
wɛ. Nyenɔ sendi besɔ ɓusu wətɛ
wətɛ.

Mekana mête yi Yude këtima

Yo Yude te wëte maŋ ne Kumande Yesus këte mëkana mête yoko (Mt 13:55). A bâ sendi mo tomun Yesus Krist.

A këti kënje bekriten be ñgimô te yite nde, bo dîy ne sosc sumo kol yí lû dyambi ne kôtu tedya yasi te yi ñanja bomô njâ tedye ke njoka yan ké. Bekriten kôl dete yí bakidye ne tikina temo te yi bo tike ke yi *Krist ké ne ñgbik kë no mbombu. Beya botu be tedya kôtu meyasi mête ke señe Yesus Krist ne Kimô Tom te yi lepe kasi ñgikwa Njambiyé kë jojna yan ke sap sap jongwë. Yude ke lepina dëtinaté sungwë ne botu bête.

Wuse yakama baka mëkana maka ke meñgabiye yitan jo wëte:

1. Kandina lepi (seké sekete 1-2).
2. Bekriten dîy ne sosc ne botu be tedya kôtu meyasi tumo kôj ne meyasi me Njambiyé baka (seké sekete 3-4).
3. Meyasi mête yi botu bête be bâ ne temo ne keskere, sumo sendi kol sungwë ne Njambiyé sañgwama no ké (seké sekete 5-7).
4. Teri botu be tedya kôtu meyasi (seké sekete 8-19).
5. Yude ke kite bekriten (seké sekete 20-23).
6. Njena lepi (seké sekete 24-25).

¹ Yo mi Yude këte mëkana maka. Mi bala Yesus Krist. Mi maŋ ne Jak. Mi këti mëkana maka kënje wuné botu bête be Da Njambiyé kwadys baka. A jebama wuné bakidye yi ladye ne Yesus Krist.

² Gwena ñgwëte nè weyna jongwë nè mëkwadys bûy bûy pele yun.

Kasi botu be tedya kôtu meyasi

³ Wuné njâ, wuné sôj temo mbë, temo mbë bâ dëke ne bak bak nde, mi këti mëkana kënje wuné yí lepo

nda yi Njambiyé jojgwë ne wuse hene ké. Mi njâ bënej kimôte nde, mi këti gba mëkana kënje wuné yí ñgwëta ne wuné nde, wuné kén mbombu lû dyambi, né botu be Njambiyé hene tiki temo ne ñgbik ke yene. Bo botu bête be wokuna ndi ne nyê baka. A nya bo dëti te yi tiko temo ke yene dëte ndi ñga wëte ne sat.

⁴ Yo nde, ñanja beya bomô mbombilama nyijë ke njoka yun. Bo yeti ke duwe Njambiyé na. Yo ketinate njombu yanja ke mëkana me Njambiyé nde, jësi Njambiyé ta ñalo ke to yan, keto bo ke kongite lepi te yi lepe kasi ñgikwa Njambiyé wusu ké yí jojna no ke sap sap jongwë. Bo ke paye sendi Nyangwë Masa wusu ε ndi wëte ne wëte kô, Nyangwë Kumande wusu Yesus Krist.

⁵ Ko bækô nde, wuné sima duwe meyasi mête yi kwañnama hene ké kumô njena, mi ke kwadys gba ndi dyanç dyun nde, Baba Mbokô jongwa kando Isarayel soñe ke Ejipt. Ma yasi wëte, ke konyte, a njâ girise botu bête be ti tike temo ke yene baka.

⁶ Wuné tâka sendi ñejaki bête be ti bakidye diyo yan yi Njambiyé nya bo ké. Bo kpalma tiko ñgbak ñgbak mbey te yan yi Njambiyé nya bo ké, ε nyê kanje bo ne kôl sumba te yi diyé kpo ne kpo, tiko bo ke moy yitil te yi ne gir yí ladye ne nyangwë yeso pësina jësi.

⁷ Wuné tâka sendi *Sôdôm nè *Gomor nè nyangwë medya mête yi poku te yite. Bo nya sendi bo ke kelna mëkele me mëmi nda ñejaki bête, diyo sendi diyo mbam bëne nyari bëne botu bête be yeti nda botu be mënëti maka baka. Dete, bo ndana ke moy mëbône ke dite te yi jû kpo ne kpo. Yo ke kite bomô hene nde, bo dîy ne sosc.

⁸ Ma botu baka be mbombilama nyijë ke njoka yun baka ke kelô sendi dëte. Yaw yaw mëtake man ke kelô nde, bo kôl mëkele mête yi nyê sembô ke yotu yan, señe nde,

Nyaŋgwé Kumande tí nam bo na. Bo ke lepo sendi lepi gbutu sunjgwé ne joŋjoŋgwé meyasi mète yi díye ne meluksa ke dyoþo ké.

9 Ma ko Mikayel te nyaŋgwé jaki Njambiyé, komé nyé bengilama bené *Kum bëya mëkele yi sunna ne muŋ Moyisi bené nyé ké, Mikayel tí boþe lepo yiŋa lepi gbutu sunjgwé ne Kum bëya mëkele kó yí jöse ne nyé na. Yasi wete, a lëpima ndi nde: «Baba Mbokó bâmaŋgwé ne we.»

10 Ma ke bë botu baka, bo ke lepo yan lepi gbutu ke meyasi hëne te yi bo ndekima ké. Ma ke meyasi mète yi bo duwe nda bonyamó bëte bë kiné dyano duwe ne meyasi ké, yo yite ke kpalá nje bekidyé bo bekidyá.

11 Bo sângwaŋgwé ne mëbône, këto bo tòkuma bëya nje te yi *Kayin. Bo tumbulama jato ke bëya nje nda yi *Balam kelma ké yí sombó ne mɔni yambile, këto bo bendidya to sunjgwé ne Njambiyé nda *Kore.

12 Yo nde, botu benorí, komé wuné diki wesidya yí dyena nda bëmaŋ ké, bo ke nje díyo ke njoka yun nda mëtari mète yi díye sôdyate ke njí duku. Bo ke hòkuma medye, moy ne ñgala ñgolo kiné gwena njón na, take ndi nje moy yan. Bo nda mbiyo te yi si yindó ke dyoþo, ke kɔŋte, dyoþo me ne waŋgo, mbiyo kwaŋma. Bo nda mëjeti mète yi ti wúm membumó ke ñgimo te yi yo yâkaŋgwé wumó ké. Bo ke gwe mëŋga yiba, këto bo ma si mune bo.

13 Bëya mëkele man ke pundo puyé nda yi gbela mewuru mëmiyé ne to duku komé nyaŋgwé mëkumbó bënde piye ne kubulu kubulu ké. Bo nda bësisø bëte bë dñuwé megwaki. Njambiyé sima kombile mbey te yi bo ta díyo këte kpo ne kpo ké ke moy yitil ne gir.

14 Enòk kandima punje meyasi mète yi bá sôdyate ne mbombu ké ke kasi botu baka. Bomó jadýa ne ndendi te kumó yitan jó yiba kande ke Adam kumó Enòk. Enòk lëpima

nde: «Ne bënya, Baba Mbokó yima ne njøj pupuna bëjaki bëne, bñuþ yàn besaŋmay besaŋmay.

15 A njáki nje pësö jësi botu bë mënëti maka hëne. A ta tedye mëbône nyé bëya bomó, këto bëya mëkele hëne te yi bo kelma ké nè këto nyalo mëlepi mète yi bo punja sunjgwé ne nyé ké.»

16 Botu baka botu bë mbùnó kpo ne kpo. Bo ke wo yotu ke téri te yi Njambiyé tikima bo këte ké. Bo kél yasi bënggwé bëya mewobó man. Bo lëpi nyaŋgwé mëlepi yí dökwe ne yotu, lëpina sendi ne mëmbombila yí bñ ne yasi ke bo bomó.

17 Ma wuné njøj, wuné sɔŋ temo mbé, ke bë wuné, wuné tâka mëlepi mète yi botu bë tomun bë Nyanggwé Kumande wusu Yesus Krist díkima pele ké.

18 Bo díkima lepo nyé wuné nde: «Ke mëtu mète yi kë nò ke siyna mboko, botu bëte bë nyeté bësö baka ta dyá. Bo yeti ke duwe Njambiyé na, bo jónnaŋgwé bënggwé bëya mewobó man yí keló bëya meyasi.»

19 Yo bo diki keló nde, bomó bâkaŋgwé. Metake man hëne kén ndi ke mëkele mète yi mënëti maka. Bo kiné Kimo Sisiŋ ke yotu na.

20 Ma wuné njøj, wuné sɔŋ temo mbé, ke bë wuné, wuné sâŋ nde, baka nyékí bësö dëti, né wuné bë jelname kë nò mbombu ke tikina temo te yi wuné tike ke yi Njambiyé ké. Tikina temo te yite wúla pële yí Njambiyé ne ñguru wene. Wuné ñgwêtaŋgwé ne dëti te yi Kimo Sisiŋ.

21 Wuné kén mbombu yí díyo ne ñgbingim ke mëbó me Njambiyé te è kwadyé wuné kó yí ladýe ne ñgimo te yi Nyanggwé Kumande wusu Yesus Krist ta gwe ñgwëte wusu yí nyé wuse joŋgwé te yi kpo ne kpo ké.

22 Ke yi botu bëte bë ndi ke simta ke kasi tikina temo ke yi Njambiyé baka, wuné gwâki ñgwëte yan.

23 Wuné jóngwé baþa soŋe ke dîte. Wuné gwâki sendi ñgwëte baþa, ma

yasi wete, wunε dīy ne soso, kambo
beya mεkele man mε nje lapidya
ne wunε. Kpe, wunε tī kpoka ko
gbela numbu mεlambō man yi mε
ne sembō beya mεkele man kē na.

Njena lepi

²⁴ Yo Njambiyε nyεrō yakama
bakidye wunε nde, wunε tī bal na,
kelō nde, wunε tēma kε mbombu
wene seŋgile mεluksa mεnε kinε
mεndeya na sosa kpesa.

²⁵ Wuse lūksa, nè wuse sōmbila
ndi Njambiyε nyεrō. Yo nyε Mō te
ε joŋgwε wuse ne nje Yesus Krist te
Nyangwε Kumande wusu. Yo nyε
bε ne nyaŋgwε dεti. Yo nyε namε
kande kε ηgimō te yi nyε tī pa kuso
mεyasi na. Yo nyε namε ndana. Yo
nyε ta namε sendi mεngimō hεnε,
*amen.

Punja Męyasi mète yi Yesus Krist tedya

Yo Jaŋ, mɔ̄ tomun Yesus Krist kete sendi mékana mète yɔ̄kɔ̄, yite a me tomba budystate. A kéti, yite a ke wete kiringira nde Patmos. Bo bɔ̄yma nyé kè tikɔ̄ mate nda mɔ̄ jɔ̄bo kete lepina Kimɔ̄ Tom Yesus Krist. Yo ke Patmos mate yi Kumande Yesus kwaŋma ne wete jaki wene yi tedye ne Jan męyasi mète yi ta kwaŋna ke siyna mbokɔ̄ ké. Jan kétima mékana maka kénje njɔ̄j bekriten yitan jɔ̄ yiba yi ba ke Asi ke njimɔ̄ te yite ké. Bo jébaŋgwé meneti mète muka nde Turki.

Mékana mète lépi nda yi męyasi ta kwaŋna nɔ̄ ke siyna mbokɔ̄ komé Yesus Krist ta tonje męyasi hene ké. Yo ne budya sulna męyasi ke moy mékana maka. Yo ke lero sendi kasi méluksa me Yesus Krist. Yeti se kasi pidya yotu te yi nyé ba nɔ̄ yi bo lere ke mékana me Kimɔ̄ Tom Matiyo, Mark, Lukas nè Jan ké na.

Wuse yakama baka mékana maka ke menjabiye yitati:

1. Męyasi mète yi kwaŋnama ké (kumte 1).
2. Męyasi mète yi kwaŋna ndana nè metom mète yi Nyaŋgwé Kumande kénje menjɔ̄j me bekriten yitan jɔ̄ yiba ké (kumte 2-3).
3. Męyasi mète yi ta nje kwaŋna ké (kumte 4-22).

¹ Mékana mète yɔ̄kɔ̄ ke tedye męyasi mète yi ba sɔ̄dyate mbɔ̄mbu yi Yesus Krist punja ké. Njambiyę nya nyé say te yi punje męyasi menɔ̄ri yi yâkaŋgwé dýa nedó ké, na tedye botu be mesay benné. Dete, Yesus Krist tomma jaki wene yi punje ne yo nyé mɔ̄ mesay wene Jan.

² Jan yekidya męyasi hene te yi nyé benné ké. A lérpima nde, yo

gbate mélépi me Njambiyę yi Yesus Krist te mɔ̄ te ε duwá yo ne ḥgbak ḥgbak kɔ̄ punja nyé nyé ké.

³ Mékana maka ke punje męyasi mète yi ta kwaŋna ké. Mɔ̄ te ε tóle mélépi mète yi nyé ḥomɔ̄ kɔ̄ ne mesosa. Botu bête be lèngwé metɔ̄ ḥakidye mélépi mète yi díyé ketinate ke moy mékana baka ne mesosa sendi, keto njimɔ̄ sima wuta.

Jan ke nyéno bekriten be Asi

⁴ Yo mi Jan kete mékana maka kénje menjɔ̄j yitan jɔ̄ yiba me botu bête be tike temo ke yi Yesus yi díyé ke Asi ké. Njambiyę kēl ḥgikwa ne wuné, nyé sendi wuné tete. A ndana kete, a ba kwey kete, a ke nje sendi. Mésisij Njambiyę yitan jɔ̄ yiba be díyé ke mbɔ̄mbu siya bekumande ne baka kēl sendi ḥgikwa ne wuné, nyé sendi wuné tete.

⁵ Yesus Krist te ε lere męyasi mète yi nyé benné ne ḥgbak ḥgbak kɔ̄ kēl sendi ḥgikwa ne wuné, nyé sendi wuné tete. Nyé bosa mɔ̄ te ε womiya ke njoka benné. Nyé kum bekumande be meneti maka. A kwadýa wuse, soŋe wuse ke díyé bala mëbeyo musu ne mekiyo mené.

⁶ A kelma nde, wuse bêki ndiŋgèle kando bekumande, be sendi botu be nyéna sadaka nyé Njambiyę te Saŋgwé wene. A bêki ne luksa nè ḥguŋgudye kpo ne kpo, *amen.

⁷ Ne bêja, a yima ke njoka mëkulutu! ḥomɔ̄ hene ta benné nyé, ko botu bête be loŋma nyé ne kɔ̄ punje baka. Mékando me ḥomɔ̄ kete to meneti hene ta jaba kɔ̄la keto ne. J, męyasi ta kwaŋna gbate dete, amen.

⁸ Njambiyę te Baba Mbokɔ̄ ke lero nde: «Yo mi alfa*f1* nè omega.*f1*» A kete ndana, a ba kwey kete, a yima, a ne ḥguŋgudye hene!

Yesus ke punje yotu nyé Jan

⁹ Yo mi Jan te manj wun, wuse saŋgwate sine be Yesus. Yo dete, sine wuné ke saŋwa ne nyangwé mëbéné. Sine wuné hene ke námɔ̄. He ke kelɔ̄ tiŋ, wuse hene kè nɔ̄

mbombu. Bo bojma mi bete ke wete kiringira nde Patmos, keto mi lepima melepi me Njambiye, lepo sendi meyasi mete yi Yesus punja nyse mi ké nyse bomo.

10 Kimo Sisiñ dyanma mi ke yeso Nyangwe Kumande. E mi woke yinja nyangwe ñetina men ke koy mbe nda yi mumo tq ne ñombiya ké.

11 Men te lepima nde: «Yasi te yi we beñe ké siki keto ke mëkana, kenje menjor yitan jo yiba me botu bete be tike temo ke yembe baka. Keto kenje njor botu bete be Efes, be Simirn, be Pergam, be Tiyatir, be Sardes, be Filadelfi nè be Lawodise.»

12 Ndana, e mi yeñsa, nè mi beñ mo te e lepina nyse mi kó. Ke mi ma yeñsa ké, beñja, meyasi me kasa lambo kete ké yitan jo yiba, yo bañ hene tande lór.

13 Beñja ké, yinja yasi nda gba mumo ke njoka meyasi menori. A ba ne sewna gambo ke youtu nè kanda ke beti tande lór.

14 To ne bañ hene wumnate ne mboñ mboñ nda ñombó, yo bañ nda su yombo. Misi mena bañ ke panó nda lam dite.

15 Mekol mena bañ ke panó ne ñegøy ñegøy nda tunji te yi bo bete ke nyenj nyenj dite ké. Men ne bañ nda mesoko me nyangwe cuku te e ke sokula.

16 A bañ ne besisq yitan jo yiba ke mbam bo ne. Wete ñgwele ñgwele kafa ne numbu te yiba bañ ke pundo ke numbu ne. Mbombu ne bañ ke panó nda yol yeso sew.

17 Ke mi ma beñe nyse ké, e mi bañ ke njí mëkol mena nda muñ mumo. E nyse kase mbam bo ne ke youtu mbeñ lepo nde: «We ti kambi yaña na.

18 Mi diy় bosate, diyo sendi njenate. Mi yoko e ne joñ. Mi gwá ne mbombu, ma beñja, ndana mi ta diyo ne joñ kpo ne kpo. Mi ne njango te yi soñ nè yi dya bemuñ.

19 Dete, keto yasi te yi we beñma nè yike yi we beñe ndana nè yike yi ta nje kwañna ké.

20 Woko to yasi te yi be sodyate ke kasi besisq yitan jo yibate yi we

beñma ke mbam bo mbe nè ke kasi meyasi me kasa lambo kete yitan jo yiba yi bañ tande lór ké. To te ñeke: Besisq baka yitan jo yiba tédyia bejaki be Njambiye yitan jo yiba be kende ne menjor yitan jo yiba me botu bete be tike temo ke yembe baka. Meyasi me kasa lambo kete yitan jo yiba ke tédyia sendi menjor yitan jo yiba me botu bete be tike temo ke yembe baka.»

2

Mëkana mete yi beñe bekriten

be Efes

1 Ndana, e men lepe sendi nyse mi nde: «Keto mëkana kenje jaki te e kende ne njor botu bete be tike temo ke yi Yesus ke Efes nde: Woko yasi te yi mo te e ne besisq yitan jo yiba ke mbam bo ne lepe ké. Nyse mo te e kende ke njoka meyasi me kasa lambo kete yitan jo yiba yi tande lór ké ke lepo nde:

2 Mi duwá mëkele mo, duwe nde, we ke gwe mesay. Mi duwá nde, we ne tiñ, duwe sendi nde, we ti yaka gbisq beya bomo na. Mi duwá nde, we boñuma botu bete be lepe lepo nde, bo botu be tomun be Yesus baka, e we beñe nde, bo botu be ja, bo yeti botu be tomun na.

3 We ne tiñ, we sañgwama ne mebóne keto díñ dyanme, ma we ti yókwé kë njime na.

4 Ko beñkó dete, mi ne yinja yasi te yi mi ndeyo we kete ké. Yo nde, we yeti ke kwadye se mi nda yi mbombu na.

5 Dete, yókidya misi beñe mbeý te yi we kóruma kete ké. Yeñsañgwé temo yókwé ne kóko joñna nda yi we díkima joñna ne mbombu ké. Ke ti beñ dete na, mi ta nje ke yo, mi má soñe yasi kasa lambo te wo ke mbeý te, ñge we ti yeñsa temo yókwé ne kóko na.

6 Ma ko dete, we ne yinja kimó mëkele. Yo nde, we ke beñó mëkele me botu bete be beñgwé tédyia yasi te yi Nikola. Mi ke beñó yo sendi.

7 «Mə te ε ne meto kə wôku ləpi te yi Kimč Sisinj ləpe nyę menjɔŋ mę botu bete be tike temo ke yi Yesus baka! Mə te ε ta lajsa, mi ta nyę nyę mbumɔ jeti te yi jongwε yi dīye ke *Paradis Njambiyε kę nde, a dyaki.»

Mekana mete yi bęηę bekriten

be Simirn

8 Ε men nje ləpo nde: «Keto məkana kənję jaki te ε kənde ne njɔŋ botu bete be tike temo ke yi Yesus ke Simirn nde: Woko yasi te yi mɔ te ε dīye bosate, dīyɔ njenate kə ləpe kę. Nyę ε gwą ne mbombu nje bę ne njɔŋ kə ke ləpo nde:

9 Mi duwą nyangwε məbōne məte yi we saŋgwā nō kę. Mi duwą məbukɔ mɔ, ko bękɔ nde, we ne kusuku. Mi duwą sendi nde, botu bete be ləpe ndi ne numbu nde, bo Beyuden, ase nde, bo yeti Beyuden baka ke diki ləpo ləpi gbutu sunywε ne we. Yo nde, bo njɔŋ botu bete be wokuna ne *Satan.

10 We t̄i kambi yaŋa ke məbōne məte yi we ta saŋgwā nō kę na. Beŋja, *Kum bęya məkele kə ta bęte baŋa bomo ke jɔbɔ ke njoka yun yi bębę ne wunε. Wunε ta saŋgwā ne nyangwε məbōne yaka mətu kamɔ. Ken ndi yɔ məbombu tiki temo ne ḥgbik, ko bękɔ nde sɔŋ. Dete, mi ta nyę we dūŋgwε te yi tedye nde, we sima ju.

11 «Mə te ε ne meto kə wôku ləpi te yi Kimč Sisinj ləpe nyę menjɔŋ mę botu bete be tike temo ke yembę baka! Ε nde: Mə te ε ta lajsa kə t̄i saŋgwā se ne məbōne mę sɔŋ yibate ε ta nje kə na.»

Mekana mete yi bęηę bekriten

be Pergam

12 Ke kɔŋtę, ε men nje ləpo sendi nde: «Keto məkana kənję jaki te ε kənde ne njɔŋ botu bete be tike temo ke yi Yesus ke Pergam nde: Woko yasi te yi mɔ te ε ne ḥgwele ḥgwele kafa yi ne numbu te yiba ləpe kę. Ε nde:

13 Mi duwą mbey te yi we dīye kete kę. Yo mbey te yi *Satan name kę. Ma we ndi ke kę mbombu yí ḥakidye dīnɔ dyembę jeliye. Sendi, we t̄i tone tikina temo te yi we tike ke yembę kę na, ko ke ḥgimɔ te yi bo woma ne Antipas te ε lepima męyasi məte yi nyę duwą ne ḥgbak ḥgbak ke kasi mbe nyę bomo kę. Bo wóku nyę ndi ke mbey kome wunε dīye kę, ke mbey te yi Satan bę ne mbey dīye ne kę.

14 Ko dete, mi ne yinę yasi te yi mi ndeyε we kete kę. Yo nde, we ne baŋa bomo ke yɔ be nyę sosu ke yasi te yi *Balam dīkima tedye Balak kę. A dīkima tedye yasi te yi ta jatidye botu be kando Isarayel ke bęya nje. A dīkima tedye dete, nę bo dīye menjay məte yi bo kelę ne sadaka nyę baŋa benjambiyε, nyę bɔ sendi ke kelna məwanja.

15 Sendi, baŋa bomo bɔ ke kelę ndi njel kiya məkele məte. Bo nyéki yan sosu ke tedya yasi te yi Nikola tedye kę.

16 Ma, yęnsaŋgwε temo. Ngε ti bę dete na, mi ta nje ke yɔ nedɔ, má lü dīyambi ne bo ne kafa te yi ke numbu mbe kę.

17 «Mə te ε ne meto kə wôku ləpi te yi Kimč Sisinj ləpe nyę njɔŋ botu bete be tike temo ke yi Yesus baka! Ε nde: Mə te ε ta lajsa, mi ta nyę nyę yinę mədye te yi bo jeba nde *man yi dīye sɔdyate ke dīyobɔ kę. Mi ta nyę sendi nyę wete wumna tari te yi ne wete jɔnja dīnɔ ketinate kete. Mumɔ wete ne wete yeti ke duwε jɔnja dīnɔ te na, soŋε ndi mɔ te yi bo nyę nyę dīnɔ te kɔ.»

Mekana mete yi bęηę bekriten

be Tiyatir

18 Ε men nje ləpo nde: «Keto məkana kənję jaki te ε kənde ne njɔŋ botu bete be tike temo ke yembę kę Tiyatir nde: Woko yasi te yi Mɔnɔ Njambiyε, nyę ε ne misi nda lam dītε nę məkol nda tungi te yi panε ne ḥgęy ḥgęy kę ləpe kę. Ε nde:

19 Mi duwą mękele mō nè temo mękwadya mō, duwe nde, wę kę tiko temo ke yembe. Mi duwą sendi nda yi wę kę mbombu yí tonje nę mesay kę. Mi duwą tiŋ yō, duwe nde, mesay męte yi wę kele ndana kę buye kwą yi mbombu.

20 Ko dete, mi nę yinjä yasi te yi mi ndeyę wę kete. Yo nde, wę kę tiko nya te yi bo jeba nde Jesabel kę nde, a kēl mesay męne lale. Nyę nę ḥguru wene kę lepo nde, nyę mō punja męlepi me Njambiyę. A kę tedye męyasi yí jatidye nę botu be mesay bembę kę beya nje. A kēl dete, nę bo nyę bo kę kelna mewanja, dę sendi męnjay męte yi bo kele nę sadaka nyę baña benjambiye kę.

21 Mi nya nyę ḥgimo yí ladye nde, a yēnsaŋgwę temo. Ko dete, a yeti kę kwadyę yensa temo tiko kelna mewanja męne na.

22 Benja, mi ta bete nyę ke taŋ kōn. Mi ta tedye sendi nyanggwę mębōne nyę botu bete be saŋgwę kelɔ wanja nę nyę baka, ḥge bo diyę kinę yensa temo tiko mękele męne na.

23 Mi ta girise wo bōnɔ ḫenę. Dete, męnjoŋ me bōmō hēnę be tike temo ke yembe baka ta duwe nde, mi yoko ε sōngile metake me mōy mūmō, duwe yasi temo nę. Mi ta nyę mūmō hēnę yasi ke njoka yun ḫenę mękele męne.

24 «Ma wunę bükwe botu bete be tike temo ke yembe ke Tiyatir baka, wunę t̄i ḫenę yun tedya yasi te yite, ho duwe yasi te yi bo jeba nde: <Dimna yasi te yi diyę sōdyate ke temo *Satan kę> na. Ke yun, mi yeti ke sobidyę se wunę yinjä mapi na.

25 Siya te ndi nde, wunę kōmbila bakidyę yasi te yi bo tedya wunę kę nę gbem kumō ke ḥgimo te yi mi ta nje kę.

26 Mō te ε ta laŋsa kelɔ mesay męmbę kumō ke siynate, mi ta nyę nyę deti te yi namō mękandō me bōmō hēnę ke to męneti.

27 A ta b̄iye njambala te yi sumba namō nę bo, wanjɔ bo węte węte nda yi bo pote nę męmbę męte yi bo sa

nę yekɔ kę. A ta bę nę deti ndi nda yi Saŋmbę nya mi kę.

28 Mi ta nyę sendi mō te sisq te ε panę nę kpalele ke njenamęnō kō.

29 «Mō te ε nę meto kō wōku lępi te yi Kimō Sisiŋ lępe nyę męnjoŋ me botu bete be tike temo ke yembe baka!»

3

Mękana męte yi bęję bekriten

be Sardęs

1 ε men kę mbombu lepo nde: «Ketɔ mękana kęnje jaki te ε kęndę nę njoŋ botu bete be tike temo ke yembe ke Sardęs nde: Woko yasi te yi mō te ε nę məsisin Njambiyę yitan jō yiba be ciyę kę mbombu wene lępe kę. A sendi nę bəsisq yitan jō yiba. ε nde: Mi duwą mękele mō. Bo ke lepo nde, wę nę joŋ, ase nde, wę me muŋtę.

2 Jemkwę, jelkwę bükwe yasi te yi kę si gwe kę, ketɔ mi bęjma nde, mękele mō yeti nę njololo kę mbombu Njambiyę wombę na.

3 Paŋ pa take nda yi wę wokuma nę męlepi me Njambiyę bų nę yo kę. Bakidya męlepi męte, yensa temo. Ma ḥge wę ti ciyę nę sōsō na, yite mi ta nje pe yo nda mō gubō. Wę t̄i duwe ḥgimo te yi mi ta nje ḥgbakę wę kete kę na.

4 Ko dete, wę nę baña bōmō kę Sardęs be t̄i nyę memi kę męlambo man na. Bo ta leŋę wumna męlambo, sine bo má kęndō nō, ketɔ joŋgwę dyan yakama nde, bo kēl nę bo dete.

5 Dete, mō te ε ta laŋsa, bo ta leŋje nyę wumna męlambo. Ko mi t̄i soŋę dīnɔ dyenę ke mękana męte yi joŋgwę na. Mi ta jayę ke mbombu Saŋmbę nę ke mbombu bęjaki ḫenę nde, nyę mūmō wombę.

6 «Mō te ε nę meto kō wōku yasi te yi Kimō Sisiŋ lępe nyę męnjoŋ me botu bete be tike temo ke yembe baka!»

Mękana męte yi bęję bekriten

be Filadelfi

⁷ Ε men lerep nde: «Ketɔ məkana kənje jaki Njambiyε te ε kəndə ne njɔŋ botu bete be tike temo ke yi Yesus ke Filadelfi nde: Wokɔ yasi te yi mɔ te ε kinε səmbo lerep kέ. Nyε sendi mɔ te ε gbakasi. A ne njaŋgo Kumande Davit. Ngε nyε bute numey, kinε mumɔ wete ne wete yakama dībɔ na. Ngε nyε dībε, kinε mumɔ wete ne wete yakama bute na. Ε nde:

⁸ Mi duwā məkele mɔ. Beŋa, mi butuma numey tikɔ nyase ke mbɔmbu wɔ, kinε mumɔ wete ne wete yakama dībɔ yo na. Mi duwā nde, we yeti ne dəti pɔke na. Ko dete, we kə ndi mbɔmbu bakidye mələpi məmbe, we t̄i tone mi na.

⁹ Dete, beŋa, mi ke kaŋe baŋa ɓomɔ ke njoka njɔŋ botu bete be wokuna ne *Satan baka nyε ke moy məbɔ mɔ. Bo ke kelɔ j̄a lero nde, bo Beyudən, ase nde, bo yeti Beyudən na. Beŋa, mi ta kelɔ nde, bo njâki nje kuse məbɔŋ ke njɔ məkol mɔ. Dete, bo ta duwe nde, mi ke kwadysε we.

¹⁰ We bakidya lepi te yi mi lepima nyε we nde: Kelɔ tiŋ kɛ nɔ mbɔmbu kέ. Dete, mi sendi, mi ta bakidye we ke ɳgimɔ te yi məbɔbilan ta nje ke ndiŋgele meneti maka yí ɓobε ne ɓomɔ hene be diye ke to meneti baka.

¹¹ Mi yima nedɔ! Kombila bakidye yasi te yi bo tedya we kέ ne gbem, kambo mumɔ me nje b̄u ɗunjwε yɔ.

¹² Mɔ te ε ta laŋsa, mi ta tembidye nyε nda kondu ke moy mbanjɔ Njambiyε wombe, ko a tí pundɔ se kɛ womanja na. Mi ta ketɔ dīnɔ Njambiyε wombe nè dīnɔ dya Njambiyε wombe ke yotu ne. Dya te, yo jɔnja Yerusalem te yi piyε wule dyofo ke kəki Njambiyε wombe kέ. Mi ta ketɔ sendi jɔnja dīnɔ d'yembe ke yotu ne.

¹³ «Mɔ te ε ne metɔ kɔ wôku yasi te yi Kimɔ Sisiŋ lerep nyε manjɔŋ me botu bete be tike temo ke yembε baka!»

Mekana mete yi beŋε bekriten

be Lawodise

¹⁴ Ε men lerep nde: «Ketɔ məkana kənje jaki te ε kəndə ne njɔŋ botu bete be tike temo ke yembε ke Lawodise nde: Wokɔ yasi te yi Mɔ te yi dīnɔ dyenε nde *Amen lerep kέ. Nyε yɔkɔ ε lerep məyasi mete yi nyε beŋε ne ɳgbak ɳgbak, nyε sendi gbakasi. Nyε mɔ te yi Njambiyε kwaŋma ne nyε yí kusɔ ne mbokɔ. Ε nde:

¹⁵ Mi duwā məkele mɔ. Mi duwā nde, we yeti weynate ne jiriri ho dīkinatε ne kpařen na. Biraŋ nde, bəkɔ ne jiriri ho ne kpařen.

¹⁶ Dete, nda we ne bisbis, we yeti ne jiriri ho ne kpařen kέ, mi ta jo we li.

¹⁷ Ma we ne ɳguru ke lero nde, we mɔ kusuku, we ma ndəmɔ kusuku yaka. 'We ke lero sendi nde, we ta s̄ sendi ɳge? Ndi nde, we yeti ke duwe nde, we ne ɳgwεtε, we ke moy jarapa, we ke bukɔ, misi mɔ dībinatε, sendi, we sɔkere na.

¹⁸ Dete, mi ke kite we nde: Bɔmɔ lɔr te yi bo sima beňe ɓobε ke dītε kέ ke bɔ mbe. Kelɔ d̄ete, n̄e we be ne kpasa kusuku. Bɔmɔ wumna məlambɔ ke bɔ mbe, n̄e we leŋ petɔ ne yotu yɔ, kambo ɓomɔ me nje beŋε sɔkere yɔ nyε ne we njɔn. Nè we bɔm sendi nyeti misi dɔdyε ke misi mɔ, n̄e we beŋa.

¹⁹ Mi ndeya mbe tedye məbɔne nyε ɓomɔ hene be mi kwadysε yí kite ne bo. Ma d̄ete, nyekɔ temo yɔ hene ke mesay, yenja sendi temo.

²⁰ Beŋa, mi ke teri ke numey ke ɗunjwε. Ngε mumɔ wokε men mbe bute numey, mi ta nyiŋ t̄u dyenε, n̄e mi n̄e nyε, he ta dyena wete.

²¹ Mɔ te ε ta laŋsa, mi ta jayε nde, sine nyε dīy ke siya bekumande mbe nda yi mi ne ɳguru wombe laŋsama nɔ sendi, nje kwɔ dīy metidye sine Saŋmbε ke siya bekumande ne kέ.

²² «Mɔ te ε ne metɔ kɔ wôku yasi te yi Kimɔ Sisiŋ lerep nyε manjɔŋ me botu bete be tike temo ke yembε baka!»

4*Kanna te yi bo kane ne Njambiyε**ke dyobɔ́ kέ*

¹ Κε κοη̄ meyasi menɔri, ke mi ma kaŋe misi, bεŋja, wεtε numεy nyasε ke dyobɔ́. ε mi wokε men te yi ma lépinangwε ne mbɔmbu nyε mi kέ. Men te lumsama nda yi mumɔ́ tɔ́ ne dɔmbiya kέ. ε men te lepe nyε mi nde: «Bendo nje woŋga, nε mi tedye we meyasi mete yi yâkaŋgwε dyà ke koŋte yiri kέ.»

² Κε kiya ɳgimɔ́ te ε Kimɔ́ Sisiŋ dyà mi, ε mi bεŋje wεtε siya bekumande ke dyobɔ́ nε wεtε mumɔ́ metidyε kete.

³ Mbɔmbu mɔ́ te ε bα metidyε kete kɔ́ bα ke panɔ́ ne ɳgεy ɳgεy nda kpasa yin̄a tari nde japi nε sordiyɔ́n. Yin̄a yasi nda yi lumbu te nɔ́ kέ linja siya te. Yo bα ke panɔ́ nda kpasa wεtε tari nde emerod.

⁴ Yin̄a mesiya bekumande kab̄a jɔ́ yini linja siya bekumande te yɔru. Betomba kab̄a jɔ́ yini bα metidyε ke mesiya menɔri. Bo bα ne wumna melambɔ́ ke yotu nε medunywε ke to tandε lɔ́r.

⁵ Yesi mbiyɔ́ díkima pundi ke siya bekumande te. Memen nε lum mbiyɔ́ díkima wule sendi mate. Melambo yitan jɔ́ yiba díkima panɔ́ ne kpalele ke pulɔ́ mbɔmbu siya te. Melambo mete, yo mesisιŋ Njambiyε yitan jɔ́ yiba.

⁶ Yin̄a yasi bα ke mbɔmbu siya bekumande te nda man̄. Yo bα ne ɳgelεlε, panɔ́ ne ɳgεy ɳgεy nda wεtε wumna tari nde kirisital. Yin̄a jonjɔngwε meyasi yini linja siya bekum yinɔri tikɔ́ ke bembe. Be jonjɔngwε meyasi menɔri bα ne memisi ne kamtana ke yotu hεnε pulɔ́ mbɔmbu nε pulɔ́ kɔ́.

⁷ Bosa jonjɔngwε yasi boŋnama ne dila. Yibate boŋnama ne mɔ́no nday. Mbɔmbu te yi yitatite boŋnama ne yi mumɔ́. Jonjɔngwε yasi yin̄ite boŋnama ne mbele te ε ke je kɔ́.

⁸ Jonjɔngwε yasi hεnε ke njoka bε jonjɔngwε meyasi maka yini bα ne mεrapɔ́ yitan jɔ́ wεtε. Bo bα ne memisi ne kamtana ke yotu hεnε pulɔ́ puyε nε ke njɔ́ mεrapɔ́. Tu ne yeso bo t̄i bε ne ɳgimɔ́ mεweduya na, say yan ndi lepinate nde: «Kiyo, kiyo, kiyo! Njambiyε te Baba Mbokɔ́ ε ne ɳguŋgudyuε hεnε kɔ́ kiyo! A bα kwey kete, a ndana kete, a yima!»

⁹ Be jonjɔngwε meyasi maka yini díkima jembina lukse mɔ́ te ε ke metidyε ke siya bekumande kɔ́. Bo díkima ɳganε, nyε wosoko nyε nyε, mɔ́ te ε dīyε kpo ne kpo kɔ́.

¹⁰ Mεŋgimɔ́ hεnε te yi bo kelε dεte kέ, betomba baka kab̄a jɔ́ yini ke kuse mεbɔ́ŋ kɔ́tɔ́ mbɔmbu ke meneti ke mbɔmbu mɔ́ te ε ke metidyε ke siya bekumande kɔ́. Bo ke kanɔ́ yɔ́kɔ́ ε dīyε kpo ne kpo kɔ́, soŋe medunywε man ningwε ke mbɔmbu siya bekumande te lepɔ́ nde:

¹¹ «Baba Mbokɔ́ te Njambiyε wusu, yo yakama nde, bo lūksa wε, bo ɳgāna wε, bo dūkwε nde, wε ne ɳguŋgudyuε, kεto yo wε kuse meyasi hεnε! Wε kwadyε nde, meyasi mete b̄eki kete, ε wε kuse ne yo.»

5*Mɔ́no Sam ke bute mεkana mete**yi bα ndadyate kέ*

¹ Ke koŋte, ε mi bεŋje wεtε mεkana ke mbam bɔ́ mɔ́ te ε bα metidyε ke siya bekumande kɔ́. Yo bα ne mεketi ke mɔ́y te nε ke kɔ́ te. Bo ndadya yo ne meyasi mε ndadya yasi yitan jɔ́ yiba nda dāŋgi.

² ε mi bεŋje wεtε dεtina jaki Njambiyε ke pelε ne men ke kwey nde: «Nda yakama pake meyasi mε ndadya yasi bute mεkana maka kɔ?»

³ Ma ko mumɔ́ wεtε ne wεtε ke dyobɔ́ ko ke meneti ko ke njɔ́ meneti t̄i bε ne dεti te yi bute mεkana bεŋje yasi te yi ke mɔ́y te kέ na.

⁴ ε mi gboŋgile dūkwε, kεto kine mumɔ́ wεtε ne wεtε yakama bute

mekana bεηε yasi te yi ke moy te kε na.

5 Ε wete tomba ke njoka betomba baka lepe nyε mi nde: «Wε tī lel na. Bεηε, dila te ε kando Yuda, njuku jeti te yi moy tu Davit lajsama yasi hεne. A ta pake meyasi me ndadysa yasi yitan jō yiba, bute mekana.»

6 Ε mi bεηε wete *Mōnō Sam dεke nda bo kilma ηgiη ne yi kelna sadaka. A bā ke bembə siya bekumande. Be joŋjɔŋgwε meyasi maka yini nε betomba baka linja nyε tiko ke bembə. A bā ne mεlakō yitan jō yiba nε memisi yitan jō yiba. Memisi mete, yo mesisiŋ Njambiyε yitan jō yiba be nyε tome kεnje ke to meneti maka hεne kε.

7 Ε Mōnō Sam kō kwā kε bū mekana mete yi bā ke mbam bō moy te ε bā metidye ke siya bekumande kō.

8 Ke nyε ma bū mekana menori kε, ε be joŋjɔŋgwε meyasi maka yini nε betomba baka kabā jō yini kuse mεbōŋ ke mbōmbu wenε. Bo hεne bā ne yinjε meyasi nda mεkunde ke bō. Bo bā sendi ne mεpelō tandε lōr tondunate ne yinjε mεlōbinda. Mεlōbinda menori tēdya mεngwεta me botu be Njambiyε.

9 Ε bo jembe wete jōnja jembi lepo nde: «Yo wε yakama bū mekana pake meyasi mete yi ndadysε yo kε, keto bo woma wε, ε wε kolə bomō ne mεkiyε mō. Wε kolma bomō ke njoka mboya bomō hεne, kolō bomō ke njoka mεnumbu hεne. Wε kolma bomō ke njoka mεkandō hεne, kolō bomō ke njoka bomō hεne ke to meneti. Wε kolma bo yí yōkidye bo nyε Njambiyε.

10 Wε kelma nde, bo bēki kando bekumande nyε Njambiyε wusu, bε sendi botu be nyεna sadaka nyε nyε. Bo ta namō ke to meneti maka.»

11 Ke kōjte, ε mi seŋgile yasi, ε mi woke men budya bejaki be Njambiyε. Bo linja siya bekumande ke, linje be joŋjɔŋgwε meyasi maka nε betomba baka tiko ke bembə. Buyo yan bā besajmay besajmay,

betomay betomay.

12 Bo dīkima kembidya lepo nde: «Ke bε *Mōnō Sam te yi bo woma kō, yakama nde, bomō dūkwε nde, a ne ηguŋguđyε. Meyasi hεne yo yene. Bo dūkwε sendi nde, a ne dyano nε deti. Bo ηgāna nyε, lukse nyε, sombile sendi nyε.»

13 Ε mi woke meyasi hεne te yi Njambiyε kusuma, yike yi dīyε ke dīobō nε ke meneti nε ke njjε meneti nε yi dīyε ke maŋ. Mi wokuma meyasi mete hεne ke lepo nde: «Wuse hεne sōmbila yōkō ε ke metidye ke siya bekumande kō bεne *Mōnō Sam. Wuse ηgāna bo, lukse bo, duwε nde, bo ne deti kpo ne kpo.»

14 Ε be joŋjɔŋgwε meyasi maka yini lepe nde: «*Amen!» Ε betomba baka kuse mεbōŋ kōtō mbōmbu ke meneti kano yōkō ε ke metidye ke siya bekumande bεne Mōnō Sam kō.

6

Mōnō Sam ke pake meyasi me ndadysa

meyasi yitan jō wete

1 Ndana, ε mi seŋgile yasi, bεηε, *Mōnō Sam ke pake bosa yasi ndadysa meyasi maka yitan jō yiba. Ε mi woke wete joŋjɔŋgwε meyasi menori ke lepo ne men nda lum mbiyε nde: «Inja!»

2 Ke mi ma kaŋε misi, bεηε, wete wumna yaŋga. Mō te ε bā metidye ke to yaŋga te kō bā ne ndolo ke bo. Ε bo nyε nyε dīungwε ke to, ε nyε kwā ne yi ηgaŋ dīyambi, na lajsa lajsangwε kε nō mbōmbu.

3 Ke Mōnō Sam ma pake yiba yasi kε, ε mi woke joŋjɔŋgwε yasi yibate ke lepo nde: «Inja!»

4 Ε wete yaŋga punde ne hōkō hōkō nda dīte. Bo nya mō te ε bā ke to yaŋga te kō deti te yi soŋε tētē ke meneti maka, nē bomō wona tandε yan. Ε bo bū wete nyangwε kafa nyε nyε.

5 Ke Mōnō Sam ma pake yitati yasi ndadysa yasi kε, ε mi woke

jonjoŋgwę yasi yitatite ke lępő nde: «Inja!» Ke mi ma kaŋę misi, bęja, węte yindina yaŋga. Mɔ te ε bą metidye ke to ne kɔ bą ne kilo yekina meyasi ke bɔ.

⁶ ε mi wokę yiŋa mən ke wule ke njoka be jonjoŋgwę meyasi maka yini lępő nde: «Męjeŋ me kilo mbusa węte yakama ne buyɔ mɔni te yi bo gbo ne mɔ məsay ke yeso węte kę. Męjeŋ me kilo lesi yitati nda yi kilo mbusa węte. Ma nè mutɔ nè menjam, tikɔ yite, wε t̄i kpoka na.»

⁷ Ke Mɔnɔ Sam ma pake yini yasi kę, ε mi wokę mən te yi jonjoŋgwę yasi yinete. ε nyę lępę nde: «Inja!»

⁸ Ke mi ma kaŋę misi, bęja, węte yaŋga ne fandafuyę. Dino mɔ te ε bą metidye ke to ne kɔ nde sɔŋ, dya bəmuŋ bą ke kɔŋ ne. ε bo nyę bo dəti te yi wo bomɔ. Ke njoka mərepel me məneti maka yini, bo nya bo dəti te yi wo bomɔ ke ndiŋgęle pεl te węte ne kafa, ne nje kolo, ne nje yiŋa bęya giŋga məkɔn, ne nje bęnyamɔ nyan bęte be dsiyę ke to məneti maka baka.

⁹ Ke nyę ma pake yitan yasi ndadyla yasi kę, ε mi bęje məsisin me botu bęte yi bo woma baka. Bo wóku bo keto məlepi me Njambiyę, keto bo bęngwa sendi yasi te yi Yesus tedya kę. Məsisin man bą ke mbęy kelna sadaka nyę Njambiyę pulɔ məkol məte.

¹⁰ ε bo kembidya dətinate lępō nde: «Sa Mbokɔ, wε kiyo, wε yo gbakasi, wε ta ladye kumɔ ndenən yí nje pəsɔ ne jəsi botu be məneti maka yí kundo ne məkiyo musu?»

¹¹ ε bo nyę wumna gambo nyę mumɔ hęne ke njoka yan. ε bo lępę nyę bo nde, bo pāŋ pa ladye ne mbet, né buyɔ bęnjɔŋ ban be bęne bo kele məsay baka, buyɔ bęmaŋ ban yi bo ta wo nda bo baka si tondu.

¹² Ke ęgimɔ te yi *Mɔnɔ Sam pakima ne yitan jɔ węte yasi ndadyla yasi kę, ε mi bęje, ε məneti ęgwanġwa budystate. ε yeso yeŋsa bęte yindinate ne fiŋfiŋ nda yindina

lambo bekusɔ. ε ndiŋgęle ęgwęnde hęne yeŋsa bę tenate nda məkiyo.

¹³ ε bəsisɔ kətiyę ke dyobɔ bało ke məneti nda yi məriŋɔ bałe nɔ ne kpiŋ kpiŋ kpiŋ komę ęnyaŋgwę pupɔ kwą kę.

¹⁴ ε dyobɔ kwą yambilę nda yi bo bęye ne mbɔru məkana kę tikɔ kę. Keki nè kiringira hęne ęsuwą ke məmbęy man.

¹⁵ Ko bekumande bę məneti maka ko bę ęnyaŋgwę bomɔ nę bekum bęsɔja ko botu bę kusuku ko ęgabolo bomɔ ko bębala ko botu bęte bę yeti bębala baka, bomɔ hęne kwaŋma kę sɔma ke mɔy məŋguku nè ke gule gule metari ke məkeki.

¹⁶ ε bo lępę nyę məkeki nè gule gule metari nde: «Wune bāl ke to su sɔdję wuse soŋę ke mbɔmbu yɔkɔ ε dsiyę metidye ke siya bekumande kę. Wune sôdjęukwę wuse, kambɔ ęgambi *Mɔnɔ Sam me nje biye wuse.»

¹⁷ Kęto ęnyaŋgwę yeso ęgambi yan dęyanma, ma nda yakama sumɔ kol kę?»

7

Bomɔ 144.000 bę Njambiyę pesima

nde, bo ta bę bęne baka

¹ Ke kɔŋte, ε mi bęje bęja bęjaki bę Njambiyę yini ke teri yaka ne məboku me məneti maka yini. Bo təmbidya mərupɔ yini te yi kwą ke to mbokɔ kę, kambɔ pupɔ węte ne węte me nje kwą ke to məneti ko ke maŋ, ho wumbidye węte jeti.

² ε mi bęje sendi węte jaki Njambiyę ke wule komę yeso punde kę. A bą ne yiŋa yasi nda ęgembiyę te yi Njambiyę te ε ne joŋ kɔ ke bɔ. ε nyę kembidya dətinate kənje bęjaki yini bęte bę Njambiyę nya bo dəti te yi bękidye məneti nè maŋ baka. ε nyę lępę nyę bo nde:

³ «Kre, ne t̄i bękidya ko məneti ko maŋ ko məjeti na, kumɔ ke ęgimɔ te yi wuse ta pa si nyę ęgembiyę ke

mbombu botu be mesay be Njambiye wusu.»

⁴ Σ mi woke buyo botu bete yi bo nya ηgembiyε ke mbombu yan baka. Bo bą hene bomo tomay gomay wete nę bomo tomay kamoni jō yini (144.000) ke njoka mekando me botu be kandɔ Isarayel hene.

⁵ Ke kandɔ Yuda, bomo tomay kamɔ jō yiba. Ke kandɔ Ruben, bomo tomay kamɔ jō yiba. Ke kandɔ Gad, ndi dete sendi.

⁶ Ke kandɔ Aser, bomo tomay kamɔ jō yiba. Ke kandɔ Neftali, ndi dete sendi. Ke kandɔ Manase, bomo tomay kamɔ jō yiba.

⁷ Ke kandɔ Simeyɔŋ, ndi dete sendi. Ke kandɔ Levi, bomo tomay kamɔ jō yiba. Ke kandɔ Isakar, ndi dete sendi.

⁸ Ke kandɔ Sabulɔŋ, bomo tomay kamɔ jō yiba. Ke kandɔ Yosep ndi sendi dete. Ke kandɔ Beñjamex, bomo tomay kamɔ jō yiba. Bo nya ηgembiyε ke mbombu botu benori hene.

Nyanjwε ηgil bomo

⁹ Ke kɔŋ te yinɔri, ε mi bεnε nyanjwε ηgil bomo. Yeti yasi te yi mumɔ yakama tɔlɔ na. Botu bete wúla ke njoka bomo hene be diyε ke to mεnεti baka. Bo wúla ke njoka mboya bomo hene, wule ke njoka mekando hene, wule ke njoka mboya mεnumbu hene. Bo bą ke teri ke mbombu siya bekumande nę ke mbombu *Mɔnɔ Sam. Bo bą ne wumna megambo ke yotu nę mbɔru mεbaŋa ke mεbɔ.

¹⁰ Bo diki kembidya detinate lero nde: «Yo Njambiyε wusu ε ke metidyε ke siya bekumande kɔ jongwε wuse benε Mɔnɔ Sam.»

¹¹ Bejaki hene bą ke teri linje siya bekumande, linje sendi betomba nę be joŋjoŋwε meyasi maka yini. Bo kusa mεbɔŋ kɔtɔ mbombu ke mεnεti ke mbombu siya bekumande kanɔ Njambiyε

¹² lero nde: «*Amεn! Wuse sɔmbila lukse ηganε Njambiyε wusu, nyε nyε wosoko kpo ne kpo.

He dūkwε nde, a ne dyanc nę ηguŋgudye nę dεti kpo ne kpo, amεn.»

¹³ Σ wete ke njoka betomba benori bą lepi lepo nyε mi nde: «Botu bete be ne wumna megambo baka be nda? Bo wúla we nje nɔ?»

¹⁴ Σ mi yenja nyε nyε nde: «Baba, yo we duwe.» Σ nyε lepe nyε mi nde: «Yo baka be saŋgwama ne mεbɔne ke ηgimɔ nyangwε mεbɔne te yi kwaŋnama kε. Bo weyma megambo man nje pupudye yo ne bą ne mekiyɔ me *Mɔnɔ Sam.

¹⁵ Yo yite kelε nde, bo tεma ke mbombu siya bekumande te yi Njambiyε kelɔ mesay nyε nyε tu nę yesɔ ke moy mbanjɔ ne. Yɔkɔ ε ke metidyε ke siya bekumande kɔ ta gukule bo ke moy dækwe dyene.

¹⁶ Ko bo tί gwe se nja ho yesidye wete yesɔ na. Ko yesɔ ko kwalɔ jon hene tί lodye se borɔmɔ yan na,

¹⁷ keto Mɔnɔ Sam te ε ke metidyε ke bembε siya bekumande kɔ ta dalɔ bo ηgbɔsɔ bo kε nɔ ke mεngε mεte yi ne mɔrɔku mεte yi nyε jongwε kε. Njambiyε ta titɔ misidyε hene soŋε ke misi man.»

8

Mɔnɔ Sam ke pake yitan jō yiba yasi

ndadya meyasi

¹ Ke *Mɔnɔ Sam ma pake yitan jō yiba yasi ndadya yasi kε, ε yasi hene be ne gbilik ke dyobɔ kelɔ nda kum hawa wete.

² Σ mi bεnε bejaki be Njambiyε yitan jō yiba be diyε tεmnate ke mbombu wene baka. Σ bo kaŋε medombiya yitan jō yiba nyε bo.

³ Σ wete jaki Njambiyε ke pundɔ sendi. A bą ne wete pan ke bɔ tandε lɔr. Bo diki lodye lɔbinda kete yi kelɔ ne sadaka nyε Njambiyε. Σ nyε kwɔ kε tεme ke to mbey te yi bo diki kelɔ sadaka kete nyε Njambiyε kε. Σ bo nyε nyε budya melɔbinda, na lodye, saŋgwε ne mεngwεta me botu be Njambiyε hene. A ta lodye

yo ke mbey kelna sadaka nyę Njambiyę yi tandę lör yi difye ke mbombu siya bekumande ne kék.

4 Ε yidye melobinda menori saŋgwę ne męngweta me botu be Njambiyę yi difya ke mębo me jaki Njambiyę kék bende kumę ke yi Njambiyę.

5 Ε jaki Njambiyę bę pan lobinda yinori, bę dite ke mbey nyena sadaka nyę Njambiyę tonje kete, bęte kęnje ke to meneti. Ke nyę ma bęte yo dete kék, ε mbiyo lumę budyate, ε məmen punde, ε yesi mbiyo yessę budyate, ε meneti ḡwaŋwa sendi.

6 Ε bejaki be Njambiyę yitan jo yiba be bę ne medombiya yitan jo yiba baka komsa, né bo tq dombiya.

Bejaki be Njambiyę ke tq medombiya

7 Ε bosa jaki tq dombiya. Ε mətari nę dite saŋgwate ne məkiyo nukudya ke to meneti. Meneti baka ke mepel yitati, ε ndingele pel te wete si lolę gbesę ne məjeti bę besi məmbunjo hene te yi bę kete kék.

8 Ε jaki yibate tq dombiya. Ε bo bę yinja jonjoŋ yasi nda nyangwę keki te yi dite biye kete kék bęte ke manj. Ε manj baka ke mepel yitati, ε pel te wete yenja be tandę məkiyo.

9 Ε męyasi hene te yi difye ne joŋ ke manj kék baka ke mənjęŋ yitati, ε ndingele njęŋ te wete si gwe. Ε bęyo məkuka hene te yi kęnde ke manj kék baka ke męngabię yitati, ε bo si bekidyę ndingele ḡabię te wete.

10 Ε jaki yitatite tq dombiya, ε wete jonjoŋ nyangwę sisę nda nyangwę dito bęte məduku nę mendoj buse ḡabię te wete ke njoka męngabię mete yitati.

11 Dino sisę te nde Pekeke yasi. Ε ḡabię mərəku wete ke njoka męngabię mete yitati si jo ne pekeke. Ε bəmę budyate gwe keto pekeke mərəku yinori.

12 Ε jaki yinité tq dombiya te wenę. Ε pel yeso wete si dımo bękwe mepel mete yiba. Ε pel ḡwənde wete

si yindę bękwe mepel mete yiba. Ε bęsisę hene baka ke męngabię yitati, ε ndingele ḡabię bęsisę wete si yindę. Męyasi menori hene yitati baka ke męngabię yitati tati. Yo kwaŋnama dete, né ḡabię wete ke njoka męngabię yitatite yi męyasi menori hene si dıim. Ε ndingele ḡimę hene te yi yeso diki panę kete ke dyobę wete kék baka ke męngabię yitati. Ε ndingele ḡabię te wete kwaŋna ke moy yitil. Sendi, ε ndingele ḡimę hene te yi ḡwənde diki panę kete ke tu wete kék baka ke męngabię yitati. Ε ndingele ḡabię te wete kwaŋna ke moy yitil.

13 Ke mi ma seŋgile yasi, bęja, wete mbelę ke je ke kwey ne mbiyoŋ. Mi wokuma nda yi nyę dıkima kembidya lepo nde: «O məbəne wa! O məbəne wa! O məbəne ne botu bęte be difye ke meneti maka baka komę men medombiya ta lumsa ke ḡimę te yi bękwe bejaki bęte bari betati ta tq medombiya kék wa!»

9

Jaki yitante ke tq dombiya

1 Ε jaki yitante tq dombiya. Ε mi bęję wete sisę te ε wulma dyobę bęlo ke meneti ko. Ε bo nyę sisę te njęgo te yi bęte ne numęy te yi hebebe gborę ndoŋ.

2 Ε nyę bęte numęy te, ε yidye timbila pundi kete nda yidye te yi wule ke nyangwę dite te yi bo lombę kék. Ε misi me yeso dıbina ne likap, ε yasi hene be tandę yitil ne gir ne yidye ndoŋ yinori.

3 Ε będəlo pundi kete yidye yinori məmiyę meneti. Ε bo nyę bo dęti nda yi bęlel kolę bęte be meneti maka.

4 Ε bo lepe nyę bo nde, bo ti kpoka ko mbunjo wete ne wete ke to meneti, ko yanę te yi lo, ko jeti wete ne wete na. Yasi wete, bo kęl bęya yasi ndi ne botu bęte be kine ḡembię Njambiyę ke mbombu yan baka.

5 Bo t̄ nyę bo deti te yi wo bomo wokɔ na. Yasi wete, bo nya bo deti te yi tedye bo mebone yaka meñgwende yitan, mebone mete ta bę nda yi mumɔ sañgwa nɔ ke njimɔ te yi lel kolɔ to ne nyę ké.

6 Ke buyc metu mete yite bomo ta s̄ nde, sɔŋ b̄iya bo. Ko dete, sɔŋ t̄ wuta ke keki yan na. Bo ta gorɔ gwe, ma yasi wete, sɔŋ ta lɔndɔ lɔndɔ ne bo.

7 Bedəlɔ b̄ete b̄a nda beyaŋga b̄ete yi bo kombile bo yí k̄e nɔ dyambi. Bo b̄a ne meyasi ke to nda medfugwε mete yi bo kelε ne lɔr k̄e. Membɔmbu man boñnama ne yi bomo.

8 Nyiŋɔ to yan b̄a nda yi bomari. Mesu man b̄a nda yi bedila.

9 Bo b̄a ne yiŋa meyasi ke beti nda lambɔ sumba te yi mumɔ leŋe k̄e nɔ dyambi k̄e. Duŋ meparo man b̄a nda duŋ mematuwa mete yi tandɛ sumba yi buçya beyaŋga dale ne sokɔ k̄e nɔ dyambi k̄e.

10 Mekondu man b̄a nda yi belel kolɔ, bo tóku bomo nda bo sendi. Deti mebone mete yi bo ta tedye bomo yaka meñgwende yitan k̄e wúla ke mekondu man.

11 Kumande wan, yo beya jaki te ε diye ne hebebe gboŋgo ndoŋ kɔ. Bo jébaŋgwε nyę ke numbu Hebere nde Abadoŋ, ke numbu Grek nde Apoliyɔŋ.

12 Bosa mebone yori yi sima kw̄a k̄e. Ma bukw̄a mebone yiba yi ta dȳa ke kɔn̄te k̄e.

Jaki yitan jo wetete ke tq dɔmbiya

13 ε jaki yitan jo wetete tq dɔmbiya. ε mi woke men ke wule ke mbey nyenä sadaka nyę Njambiyε yi diye ke mbɔmbu Njambiyε yi b̄a tandɛ lɔr k̄e. Yo wulma ke meboku mete yini.

14 Men te lepima nyę jaki yitan jo wetete ε b̄a ne dɔmbiya k̄o nde: «Wunja bejaki yini te be diye wotunate ke keki nyangwε duku te yi bo jeba nde Efrat k̄o.»

15 ε bo wunjε bejaki yini b̄ete be Njambiyε tembidya bo yí ladye ne yasi te yi bo yâkaŋgwε kelɔ ke njbak njbak hawa te yi yesɔ te, yi ngwende te n̄e yi sew te yi b̄a kponate k̄e. Bo bakima bomo ke menjɔŋ yitati. Bo wunjuma bejaki baka, n̄e bo k̄e wo bomo ke ndingelε njɔŋ bomo wete ke njoka menjɔŋ maka yitati.

16 Mi wokuma buyc botu be loŋna dyambi be b̄a ke to beyaŋga baka. Buyc yan b̄a b̄emiliyɔŋ gɔmay yiba.

17 Ke moy yasi te yi mi b̄a ke b̄enę nda nyenɔ k̄e, mi b̄enęma beyaŋga n̄e botu b̄ete be b̄a ke to yan baka. Botu b̄ete b̄a ne lambɔ sumba ke yotu. Melambɔ mete b̄a ne hunge hunge nda d̄ite. Yo b̄a ne biyɔ biyɔ, be sendi belnate nda poyɔ. To beyaŋga b̄ete b̄a nda yi bedila. Dite n̄e yidye n̄e yiŋa yasi nda pit̄ dikima pundo ke numbu yan.

18 ε buyc njɔŋ bomo wete ke njoka menjɔŋ mete yitati sɔmbε sɔŋ ke mekemiyε menɔri yitati. Bo sɔmbuma sɔŋ ne nje d̄ite, ne nje yidye, ne nje pit̄ te yi dikima pundo ke numbu beyaŋga k̄e.

19 Yo nde, deti beyaŋga b̄ete wúla ke numbu yan n̄e ke kondu yan. Mekondu man ke boñna ne b̄enycɔŋ. Yo sendi ne meto k̄ete. Bo diki kelɔ mebeyɔ ne bomo ne meto man menɔri.

20 Botu b̄ete be t̄ sɔmbε sɔŋ ke mekemiyε menɔri baka t̄ yensa temɔ tikɔ beya mekele man na. Ko bo t̄ tikε kanna beya məsisin̄ n̄e kanna meyasi mete yi bo dikima tuyɔ ne lɔr ho ne sumba ho ne yiŋa sumba sendi k̄e na. Ko bo t̄ tikε kanna meyasi mete yi bo dikima kwakɔ kwakɔ ne tari ho ne jeti k̄e na. Bo kelma dete k̄e n̄o mbɔmbu, ko b̄ekɔ nde, meyasi menɔri t̄ b̄e ne deti te yi b̄enę yasi, yi wokɔ p̄e ho kendo na.

21 Ko bo t̄ yensa sendi temɔ tikɔ kasi wona bomo ho kasi melembɔ ho kasi kelna mewanja n̄e kasi meguibɔ man na.

10

Wete jaki Njambiyε ne mɔno mekana ke bɔ

¹ Ke kɔŋte, ε mi bɛŋe wete dɛtina jaki Njambiyε ke piyε wule dyobø. A bɑ ke mɔy kulutu ne piyεlε. Lumbu bɑ yaka ne to ne. Mbɔmbu ne bɑ ke panɔ nda misi me yeso. Mekol menε bɑ nda nyangwε melam me dite.

² A bɑ ne wete mɔno mekana ɓutunate ke bɔ. A kaŋma kol te ε mbam bɔ tembidye ke to maŋ, nje kaŋε ε gare tembidye ke ɔgindi.

³ ε nyε kembidya dɛtinate nda yi dila bɛtε ne men ké. Ke nyε ma kembidya dete ké, ε lum mbiyɔ yitan jo yiba lumsa punje men yan.

⁴ Ke mɛlum me mbiyɔ menɔri ma lumsa ké, ε mi diy keto. Ma yasi wete, mi njɔ wokɔ wete men ke wule dyobø lepo nde: «Yasi te yi mɛlum me mbiyɔ maka yitan jo yiba lepima ké, sɔdyukwε yo ne gbɔl, kpe, we t̄i keti na.»

⁵ ε jaki te yi mi bɛŋma ke teri, kol wete ke maŋ, kol wete ke ɔgindi ko kaŋε mbam bɔ ne kɛnje kwey.

⁶ A kinjama ne dino mɔ te ε dīyε kpo ne kpo. Nyε ε kusuma dyobø nɛ meyasi mete yi dīyε kete, kuso meneti nɛ meyasi mete yi dīyε kete, kuso sendi maŋ nɛ meyasi mete yi dīyε kete ké. A kinjama lepo nde: «Dimbidya ɔgimɔ yeti se na.

⁷ Komε jaki yitan jo yibate ta bɛtε men tɔ dɔmbiya ké, Njambiyε ta tonje yasi te yi nyε kpoma yi bɑ sɔdyate ne mbɔmbu ké. A ta tonje yo bɛŋgwε Kimɔ Tom te yi nyε lepima nyε botu be mesay bɛne, botu be punja mɛlepi menε ké.»

⁸ ε men te yi mi wokuma wule dyobø ké nje lepina ne kɔko sendi nyε nde: «Kɛn bū mɔno mekana mete yi dīyε ɓutunate ke mɛbø me jaki te ε ke teri, kol wete ke to maŋ, kol wete ke ɔgindi kɔ.»

⁹ ε mi kɛ ke yi jaki lepo nyε nyε nde, a nyɛki mi mɔno mekana mete. ε nyε lepre nyε mi nde: «Bongɔ yo menɔ, yo ta bɛ jonate ke mɔy, ma

ke numbu, yo ta bɛ ne min min nda mutɔ me jo.»

¹⁰ ε mi bū mɔno mekana mete ke bɔ jaki menɔ. Yo bɑ ne min min ke numbu nda mutɔ me jo. Ma ke mi ma si menɔ ké, ε yo kpale bɛ jonate ke mɔy.

¹¹ Ke kɔŋte, ε bo lepre nyε mi nde: «Kɛn sendi kɛ punje yasi te yi Njambiyε lepre ke kasi yiŋa mekandɔ me bɔmɔ ɓudystate, ke kasi mboya bɔmɔ ɓudystate ke to meneti, ke kasi bɔmɔ yaka ne ɓudya menumbu mete yi bo lepre nɛ ke kasi bekumande ɓudystate.»

11

Botu be lepina mɛlepi me Njambiyε yiba

¹ ε bo bū yiŋa kum soŋ yi yekina yasi nyε mi. ε bo lepre nyε mi nde: «Tɛma, yekɔ mbanjɔ Njambiyε. Yekɔ sendi mbey nyεna sadaka nyε Njambiyε. Tɔlɔ būyɔ botu bɛtε be kanε Njambiyε womεtε baka.

² Ma we t̄i yeki sɛ mbanjɔ Njambiyε na, tiko yo ne nyɛk. We t̄i yeki yo na, keto Njambiyε kaŋma yo nyε mekandɔ me botu bɛtε be yeti ke duwε nyε baka. Bo ta sɔpите natɛ dyari ke yi Njambiyε tɔkuma kɛ yaka menɛgwɛnde kamɔni jo yiba.

³ Mi ta nyε dɛti te yi punje mɛlepi membe nyε bɔmɔ bɛmbɛ yiba be bɛŋma duwε meyasi mete yi mi kelma ké. Bo ta leŋɛ lambɔ te yi bɛkusɔ yí punje ne mɛlepi mete yaka metu tomay wete jo gɔmay yiba jo kamɔtan jo kamɔ wete.»

⁴ Botu baka yiba dīy ke mbɔmbu Baba Mbokɔ te ε name meneti maka kɔ. Botu bɛtε, yo njuku *meoliviye yiba nɛ melambo yiba.

⁵ Ke mbaŋa mɔ pendɔ kwadysε kelɔ yiŋa yasi kɔtute sunɛgwε ne bo, o bɛŋa, dītε ke pundɔ ke numbu yan girise mɔ te. Dete, ɔgɛ mumɔ kwadysε kelɔ yiŋa yasi kɔtute sunɛgwε ne bo, mɔ te ta sɔmbɔ soŋ ne nje te yite.

6 Ke ndingelé ḥgimō te yi bo ta punje mélépi mē Njambiyē kē, bo yakama biye mbiyō ke dyobō nde, mbiyō tī nōku na. Bo yakama kelō nde, mōrōku līngwē mēkiyō, kelō sendi nde, kwalō kemiye hēne bâl ke to mēneti ke ḥgimō hēne te yi bo kwadye.

7 Ke bo si lepo yasi te yi Njambiyē lēpima nde, bo pêla kē, komete, nyamō te ε ta pundō ke hebebe gbongo ndonj kō ta lū dýambi nē bo. A ta lajsa bo wo bo.

8 Mēmuñ man ta dīyō ke nyāngwē mbango nyāngwē dya. Bo ḥgbáki Nyāngwē Kumande wan ndi ke dya te. Bo kpál jeba dya te nde *Sōdōm, yīna nde Ejipt.

9 Bomō ta ḥgbō nje bēnjē muñ yan yaka mētu yitati nē kumte. Bo ta wule ke njoka kwalō bomō hēne, ke njoka mboya bomō, ke njoka bomō hēne ko bo lēpi numbu te yēn nē ke njoka mēkandō hēne. Bomō tī jaye nde, bo pūmbu bo na.

10 Botu be mēneti maka ta bē nē mēsosa, bo ta sosa křesa kēto sōñ yan. Bo ta nyēna mēyasi tandē yan, kēto botu be punja mélépi mē Njambiyē baka yība jekima tedye bo mēbōne budystate.

11 Ke mētu yitati nē kumte ma si kwā kē, ε Njambiyē wumbidye sosu nē yi kelē nde, mumō bēki nē joñ kē ke yotu yan. ε bo tēmē. ε botu bēte bē bēnjēma bo baka gwe wō budystate.

12 ε botu bē punja mélépi mē Njambiyē baka yība wokē wētē dētina mēn ke wule dyobō lepo nyē bo nde: «Wunē bēndi nje wongā!» ε bo bēndē kē ke dyobō ke mōy kulutu ke misi mē bēpendō ban.

13 Ke gba ḥgimō te yite ε mēneti ḥgwāngwa budystate. ε dya bafina ke mēpel kamō, ε ndingelé pel te wētē si gbūngula. Bomō tomay yitan jō yība sōmbuma sōñ ke yi mēneti ḥgwāngwama nō kē. ε botu bēte bē tī gwe baka gwe wō budystate kwā lukse Njambiyē te ε dīyē ke dyobō kō.

14 Yība kemiye te yi kwaŋma ri. Ma yitatite ta bē ke dīyā.

Jaki yitan jō yibate ke tō dōmbiya

15 Ke kōñte, ε jaki yitan jō yibate tō dōmbiya. ε yīna mēmen punde dētinate ke dyobō lepo nde: «Deti te yi namna mēneti maka mē ke mēbō mē Baba Mboko wusu bēne *Krist wēnē te yi nyē tōkuma kō. A ta namō kpo ne kpo.»

16 ε bētomba baka kabā jō yini bē dīyē ke mēsiya bēkumande yan ke mbōmbu Njambiyē baka kusē mēbōñ kōtō mbōmbu ke mēneti kanō Njambiyē

17 lepo nde: «Njambiyē Baba Mboko, we ε nē ḥguŋgudye hēne, we ndana kēte, we bā sendi kwey kēte. Wuse ke nyē we wosoko, kēto we bōjma nyāngwē ḥguŋgudye yō yi bū ne dīyō kumande yō.

18 Mēkandō mē bōtu bēte bē yeti ke duwe we baka wokuma kwana temō sun̄gwe nē we, ε ḥgimō wokuna ḥgambi yō dīyā. ḥgimō te yi we ta pēsō nē jōsi bōtu bēte bē ma gwe baka dīyāma. Yo ḥgimō te yi we ta nyē bōtu bē mesay bō, bōtu bē punja mélépi mō nduku mēsay man. We ta nyē sendi nyē bomō bō hēne, nyē sendi bōtu bēte bē kambē we, ko bōnōsikē ko bētomba. Ma pē yi bōtu bēte bē bēkidyē mēneti maka baka, ḥgimō te yi we ta girise nē bo kē dīyāma.»

19 Ke kōñte, ε mbanjō Njambiyē te yi dīyē ke dyobō kē bētuna. ε nyāngwē kpongī te yi tedye mbon Njambiyē bēne kandō dyenē kē bēnjēna ke mōy mbanjō nē. ε yesi mbiyō yēsē budystate. ε mēmen punde, ε lum mbiyō lumsa budystate, ε mēneti ḥgwāngwa, ε mētari nukudya bālō.

12

Kasi wētē nyari bēne wētē ndondo

1 ε wētē nyāngwē mēyekambiyē punde ke dyobō. Yo bā wētē nyari. A bā ke mōy misi mē yesō nē piyelē.

Ngwendé bá ke pulo mëkol mënë pay njí. Besiq kamó jó yiba bá ke to nè ne dñgwe te.

2 A bá ne moy. A bá ke wa nè miy sañgwa ne mëbónë kembó ke ñgimó te yi mònòsiké bá ke nje ké.

3 Wëte mëyekambiye njá pundo sendi ke dyobó. Yo bá wëte nyangwé nyamó nda ngando tenate nè hókó hókó nda díté. A bá ne meto yitan jó yiba nè mélakó kamó. Ke meto menori yitan jó yiba to héné bá ne yinja yasi kete nda dñgwe bekumande.

4 Bo bákima besiq héné be ciye ke dyobó baka ke mëngabiyé yitati, ε kondu nè wukule ndiñgele ñgabiyé besiq wëte bete ke to meneti. ε nyé nje kwá kë temé ke mbombu nya te ε bá ke wa nè mj kó, na mën mònòsiké komé nyé ta ja ké.

5 ε nyari ja móno mbam. Mónó te ta biye njambala te yi sumba yí namó ne mëkandó me bómó héné ke to meneti. Ke nyari ma si ja ké, ε Njambiyé kele nde, mònòsiké kén pele yene ke siya bekumande nè.

6 ε nyari nje bómbo kwá kë ke kongor ke mbey te yi Njambiyé sima kombile tike nyé ké, na kë dal nyé mate yaka metu tomay wëte jó gomay yiba jó kamotan jó kamó wëte (1260).

7 ε dyambi kpo ke dyobó. ε Mikayel te nyangwé jaki Njambiyé temé bené bejaki bené yí lú dyambi ne ngando kó. ε ngando temé bené bejaki te bené jañgwé dyambi.

8 Ma ngando tì sumé kol bené bejaki bené na. Dete, bo tì be se ne mbey ciyo ke dyobó na.

9 ε bo biye nyangwé ngando kó, njombu nyéjé kó bete kenje ke meneti. Bo jébañgwé nyé nde *Kum beya mëkele, yinja nde *Satan. Nyé Mó sebila bómó héné ke to meneti. Bo biyma nyé bete kenje ke meneti bené bejaki bené.

10 ε mi woke wëte detina mën ke lepo ke dyobó nde: «Ndana, ñgimó te yi Njambiyé joñgwé ne bómó

ké dyañma. A tedya ñguñguduyé nè, tedye sendi nde, yo nyé name. Ndana, *Krist te yi nyé tókuma kó tedya sendi nde, yo nyé be nè dëti héné, keto bo biyma *Mó sòmsa bemanj busu tu nè yeso ke mbombu Njambiyé wusu kó bete kenje ke meneti.

11 Benjój busu lajsama nyé keto mëkiyó me *Mónó Sam nè keto mélépi me Njambiyé te yi bo kwañdya nyé bómó ké. Bo tì kambe són, kambidya ne joñgwé dyan ne ñgom ñgom na.

12 Dete, dyobó sôsañgwé nè wuné be ciye kete baka. Mëbónë ne meneti nè mañ, keto *Kum beya mëkele piya kë pele yun ne beya nyangwé ñgambi, keto a duwá nde, ñgimó ne bukwá ndi ne mbet.»

13 Ke nyangwé ngando kó ma bënejé nde, bo betima nyé kenje ke meneti ké, ε nyé kande dñufya nya te ε jama móno mbam kó.

14 Yasi wëte, ε bo nyé nyari mërapó me nyangwé mbelé yiba, na je nò kë nò ke mbey ne pele kongor. Bo ta daló nyé mate yaka mësew yitati nè kumte londunate ne nyéjé kó.

15 ε nyéjé kó jo móroku nda sombu nyangwé dñku kenje ke kón nyari, né yo memiyé nyé.

16 Yasi wëte, ε meneti nje kama ne nyari. Meneti nyaliya bute numbu ne si mënó ne nyangwé dñku te yi nyangwé ngando kó joma ké.

17 Ke nyangwé ngando ma bënejé dëte ké, ε nyé woke kwana temó sungwé ne nyari. ε nyé kwá yí kë lú dyambi ne bukwé mboya bómó bete be wulma ke moy nya kó baka. Yo baka be bakidye mëmboñga me Njambiyé, bëngwé sendi mëyasi mete yi Yesus tedya ké.

18 ε ngando kó kwá kë temé ke kundu mësey ke gonj mañ.

13

Kasi banya bonyamó yiba

1 Ké kɔ̄jte, ε mi ɓeŋɛ wɛtɛ nyamɔ́ ke pundɔ́ ke maŋ ne mɛlakɔ́ kamɔ́ nɛ meto yitan jɔ́ yiba. Lako hɛnɛ bɑ́ ne yin̄a yasi nda s̄un̄gwe kete. Yin̄a d̄in̄o bɑ́ k̄etinate ke to hɛnɛ. Mɛdin̄o mete hɛnɛ bɑ́ ke tedye yin̄a l̄epi gbutu sun̄gwe ne Njambiyɛ.

2 Nyamɔ́ te yi mi ɓeŋma kɔ́ bɔ̄jnama ne ɳgwɛy. Mekol mɛnɛ bɑ́ nda mɛkol me wɛtɛ nyamɔ́ nda gbɔ̄ngoy. Numbu ne bɑ́ nda yi dila. ε ɳgando kɔ́ nyɛ nyɛ ɳguŋudsyɛ ne, nyɛ sendi nyɛ siya bekumande ne nɛ nyāŋgwɛ d̄eti te yi namɔ́ mɛyasi.

3 Mi ɓeŋma yin̄a peŋ ke wɛtɛ to nyamɔ́ kɔ́ nda a ta gwe gwakɔ́. Ko d̄ete, peŋ te nj̄a nje kwɛ. Botu be mɛnɛti maka hɛnɛ t̄onduma nyamɔ́ kɔ́ kw̄a ɓeŋgwɛ nyɛ.

4 ε bo kanɛ ɳgando kɔ́, k̄eto a nya nyamɔ́ kɔ́ d̄eti te yi namɔ́ mɛyasi. Bo kanma nyamɔ́ kɔ́ l̄ero nde: «Nda yakama yekɔ́ to ne nyamɔ́ kɔ́ kɔ́? Nda yakama l̄u dyambi ne nyɛ kɔ́?»

5 ε bo nyɛ nyɛ d̄eti te yi l̄ero mɛlɛpi me mbɛnɔ́ nɛ mɛlɛpi me gbutu sun̄gwe ne Njambiyɛ. Bo nya nyɛ d̄eti te yi kelɔ́ mɛyasi d̄ete ke mɛn̄gwɛnde kamɔ́ni jɔ́ yiba.

6 ε nyɛ bute numbū ne yí l̄ero ne l̄epi gbutu sun̄gwe ne Njambiyɛ, sun̄gwe ne d̄in̄o Njambiyɛ nɛ mbey komɛ Njambiyɛ d̄iyɛ kɛ. ε nyɛ l̄epina sendi d̄ete sun̄gwe ne botu bete be d̄iyɛ ke dyobɔ́ baka.

7 ε bo nyɛ nyɛ d̄eti te yi l̄u dyambi ne botu be Njambiyɛ laŋsa bo. Bo nya nyɛ d̄eti te yi namɔ́ bɔmɔ́ ke njoka mboya bɔmɔ́ hɛnɛ, ke njoka mɛkandɔ́ hɛnɛ, ke njoka mɛnumbu hɛnɛ nɛ ke njoka bɔmɔ́ hɛnɛ ke to mɛnɛti.

8 Botu be mɛnɛti maka hɛnɛ ta kuse mɛbɔ̄j ke mbɔ̄mbu nyamɔ́ kɔ́ kanɔ́ nyɛ. Yo botu bete yi d̄in̄o d̄yan̄ t̄i ɓe k̄etinate ke mɛkana me jonggwɛ baka. Yo mɛkana me jonggwɛ te yi *Mɔ̄nɔ́ Sam te yi bo woma kɔ́. Mɛdin̄o man t̄i ɓe k̄etinate ke moyte na kande ke kusuna mbokɔ́.

9 Mɔ́ te ε ne metɔ́ te yi woko ne pɛ, a wôku.

10 ε nde: Ké yi mɔ́ te yi yo sima kpona ke yene nde, bo ta b̄iye nyɛ ne bala, a ta ɓe bala gbate. Ké yi yɔ́kɔ́ yi yo sima kpona nde, bo ta wo nyɛ ne kafa, bo ta wo nyɛ gbate ne kafa. Nda yo d̄ete kɛ, botu be Njambiyɛ kɛl̄ tiŋ̄ tikɔ́ temɔ́ ke yi Njambiyɛ kɛ nɔ́ mbɔ̄mbu.

11 Ké kɔ̄jte yin̄ɔ́ri, ε mi ɓeŋɛ sendi wɛtɛ nyamɔ́ ke pundɔ́ ke moy mɛnɛti. A bɑ́ ne mɛlakɔ́ yiba nda yi mɔ̄nɔ́ sam. A bɑ́ ke l̄epina nda ɳgando.

12 A bɑ́ ke kelɔ́ nyāŋgwɛ mɛkele ke mbɔ̄mbu nyamɔ́ te yɔ́ru ne kiya d̄eti nda nyɛ. A kelma nde, ndingelɛ mɛnɛti nɛ botu be mɛnɛti hɛnɛ kân nyamɔ́ te yɔ́ru. Yo nyamɔ́ te ε ma b̄eki mbɔ̄mbu ne peŋ te yi bɑ́ nde, a ta gwe gwakɔ́, ε yo si nje kwɛ kɔ́.

13 A d̄ikima kelɔ́ nyāŋgwɛ mɛyekambiye, kelɔ́ gba nde, d̄ite wûla kwey piyɛ ke mɛnɛti ke misi me bɔmɔ́.

14 A jatidya botu be mɛnɛti maka ke bɔya nje. A kelma d̄ete ne nje mɛyekambiye mete yi bo nya nyɛ d̄eti te yi kelɔ́ ke mbɔ̄mbu nyamɔ́ te yɔ́ru kɛ. A d̄ikima l̄ero nyɛ bɔmɔ́ nde, bo kɛl̄ yekambiye nyamɔ́ te yɔ́ru kanɔ́ yo. Yo nyamɔ́ te yi bo ma kótu nyɛ ne kafa, ε nyɛ nje j̄u nɛ kɔ́kɔ́ kɔ́.

15 Bo nya nyɛ d̄eti te yi kelɔ́ nde, yekambiye nyamɔ́ kɔ́ s̄osu kelɔ́ nde, a t̄âpitangwɛ yí l̄ero nde, bo wôku bɔmɔ́ hɛnɛ be ta d̄iyɛ kinɛ kanɔ́ yekambiye nyamɔ́ te baka.

16 A kelma sendi nde, bɔmɔ́ hɛnɛ, ko bɔ̄mbesike ko betomba ko botu be kusuku ko buka bɔmɔ́ ko baka be yeti bebalà ko bebalà, mumɔ́ hɛnɛ b̄eki ne yɔ́ nyamɔ́ te ke mbam b̄ɔ́ ho ke mbɔ̄mbu ne.

17 Yo nde, ɳge mumɔ́ ti ɓe ne yɔ́ nyamɔ́ te ke yotu na, ko mɔ́ te t̄i bɔmɔ́ ho dyangwɛ yaŋa na. Yo te tédyà d̄in̄o nyamɔ́ te, tedye sendi yin̄a buyɔ́ yasi te yi tedye d̄in̄o nyamɔ́ te kɛ.

18 Yo waka yi mumɔ́ ta tedye dyano dyenɛ yεy. Mɔ́ te ε ne dyano

kō kwêdyañgwé bñuç yasi te yi tedye nyamç te ké. Yo nde, bñuç yasi te bénja mumç. Bñuç te, yo gomay yitan jō wete jō kamotan jō kamó wete jō yitan jō wete (666).

14

Botu be Njambiyę ke jembo wete

jénja jembi ke dyobč

¹ Ke konyte, ke mi ma kanę misi, bñea, *Mónç Sam ke teri ke keki *Siyon bñeñ bñomç tomay gomay wete jō tomay kamoni jō yini (144.000). Yo bñ botu bñete yi dñin dyenę nè dñin sañgwé wenę bñ ketinate ke mëmbombu man baka.

² E mi woké wete men ke wule dyobč nda mesoko me nyangwé dñuku. Yo bñ ne ḥgi ḥgi ḥgi nda medunę me nyangwé lum mbiyu. Men te yi mi wokuma ké bojnama nè memen me botu bñete be mëndë mëkunde ke ḥgimó te yi bo jembina mëndë nè mëkunde man ké.

³ Botu tomay gomay wete jō tomay kamoni jō yini (144.000) baka dikima jembo wete jénja jembi ke mbombu siya bekumande nè ke mbombu be jonjongwé męyasi yini nè ke mbombu betomba bari. Mumç wete ne wete tñ bñ ne deti te yi jeké jembi yinori na, soñę ndi botu baka tomay gomay wete jō tomay kamoni jō yini be Njambiyę sima si koló ke męyasi me mënati baka.

⁴ Yo botu bñete be tñ dñiyę bñeñ bomari kē nō yí nyę nè mëmi ke yotu yan baka. Yo nde, bo hñeñ bakidya męyotu man nda bindi bñegondu. Mbey hñeñ te yi Mónç Sam kē kete, bo ke bñegwé nyę. Njambiyę kolma bo ke njoka botu be mënati maka, nē bo be nda nyambi tñmna te yi bo kanę nyę Njambiyę bñeñ Mónç Sam.

⁵ Ko yinę leri ja tñ punde wete yeso ke numbu yan na. Sendi, kinę yaña te yi bo yakama ndeye bo kete na.

*Bejaki be Njambiyę yitati ke lepo
kasi jɔsi te yi ta nje ké*

⁶ Ke konyte, ε mi nje bñeñ wete jaki Njambiyę sendi ke je ke kwey ne mbiyon. A bñ ne Kimo Tom te yi ta dñiyę kro ne kro, na lepi nyę bñtu bñ mënati maka, lepo nyę mëkando hñeñ, nyę mboya bñomç hñeñ, lepo nyę bñomç hñeñ, ko bo lepi numbu te yen, lepo sendi nyę kwalç bñomç hñeñ.

⁷ A dikima lepo ne men ke kwey nde: «Wunę kâmbi Njambiyę lukse nyę, keto ḥgimó te yi nyę ta pesc nè josi kē sima dñyä. Wunę kân yökə ε kusuma dyobč nè mënati nè mañ nè mendon mëfuku kō.»

⁸ Ke kony jaki te ete, ε jaki yibate dñyä lepo nde: «Yene siyma! Yene siyma, Babilon te nyangwé dñya! A kelma nde, bñomç hñeñ ke to mënati hñbiya mënjam mënne. Mënjam mëte, yo nyakñala mëkele me mëmi mënne.»

⁹ Ke kony bñjaki bñori yiba, ε jaki yitatite dñyä lepo ne men ke kwey nde: «Ḥge mumç kane nyamç kō, kanc yekambiye nè, ḥge mumç bñ nè yo ne ke mbombu ho ke bñ nè,

¹⁰ mō te ta hñbiye sendi mënjam mëte yi tedye ḥgambi Njambiyę kē. Njambiyę ta kumbę yo ne señgelen ke pelo te yi tedye ḥgambi ne kē. Mō te ta dñiyę ke møy mëbñne ke lam dñte nè ke møy piti. A ta sañgwá nè mëbñne dñte ke mbombu pupuna bñjaki be Njambiyę nè ke mbombu *Mónç Sam.

¹¹ Ma botu bñete be ta kanc nyamç kō, kanc sendi yekambiye nè baka tñ bñ ne mōnō ḥgimó mewedya na, ko tu ko yeso. Sendi, mumç hñeñ te ε ta bñ ne yō te yi tedye dñin nyamç kō ke yotu nè, mō te ta sañgwá sendi nè mëbñne dñte. Yidye dñte te yi tedye bo mëbñne kē ta tuló kro ne kro.»

¹² Dete, botu be Njambiyę, yite nde, baka be bakidya mëmboñga me Njambiyę, tikō sendi temō ke yi Yesus baka kél tñj kē nō mbombu.

¹³ E mi woké men ke wule dyobč lepo nde: «Keto mëlepi maka yi lepo nde: Botu bñete be nje gwe yite, bo me sañgwate bñeñ be Nyangwé

Kumande baka ne mesosa kande ndana. Bo ke wedya ke mesay mete yi bo kelma ke, keto kimō mēkele man ke kōj yan. Kimō Sisiŋ ke jaye nde, yo gbate dete.»

Ngimō baka kimō nyambi

nè bęya nyambi

14 Ke mi ma kaŋe misi, bęja, yiňa wumna kulutu. Yiňa yaňa bę metidye ke to kulutu yinori nda gba mumō. A bę ne duňgwę ke to. Yo bę tandem lör. A bę sendi ne węte nyangwę wotuna keň ke bę.

15 E węte jaki Njambiyę punde ke mbanjo Njambiyę kembidya dətinate lępo kęnje mo te e bę metidye ke to kulutu kō nde: «Sambilा bę ne keň yo yí pęso ne nyambi, keto ḥgimō soňna nyambi ke ḥgwań sima dęę. Nyambi te yi dęę ke to meneti kę sima dęę.»

16 E mo te e bę metidye ke to kulutu kō sambile keň kęnje meneti. E nyę si soňe nyambi hęne.

17 E węte jaki punde sendi ke mbanjo Njambiyę te yi dęę ke dęobę kę. A bę sendi ne nyangwę wotuna keň.

18 Ke kęnje, e mbaňa jaki Njambiyę nje pundo wule ke mbey nyęna sadaka nyę Njambiyę. A bę ne dęti te yi kelę yasi hęne te yi nyę kwadyę kę ne dęte. E nyę lęre ne men ke kwey kęnje jaki te e bę ne nyangwę wotuna keň kō nde: «Sambilा wotuna keň yo yí noko ne mesan me *vinyę mete yi ke to meneti kę, keto məmbumō mete sima dęę.»

19 E jaki te sambile keň kęnje meneti. E nyę noko məmbumō me *vinyę kę kumbę ke nyangwę mbey səpita məmbumō te yi tedye ḥgambi Njambiyę kę.

20 Bo duwą ke dęę kę səpita yo ne nanj. Ke ḥgimō səpitate, e məkiyo punde. Yo punduma dəndila kumō kilometra gomay yitati. Dimō te kumma saman te yi yanga yakama təta kumō ke ḥginj.

Bejaki yitan jō yiba ke lępo məkemiyę

mete yi ta dęę kę

1 Ke kęnje, e mi bęje węte nyangwę məyekambiyę sendi ke dęobę. Yo bę yasi te yi ḥgbakima budyate. Yo bę bejaki be Njambiyę yitan jō yiba. Bo bę ne njena məkemiyę yitan jō yiba. Yo nde, Njambiyę ta kwę ne məkemiyę menori yí sidye ne tedya ḥgambi ne.

2 E mi bęje yiňa yasi nda maň. Yo bę ke panč ne ḥgęę ḥgęę. Dite bę sendi kęte. E mi bęje sendi bomo ke teri ke to maň yinori. Bo bę ne məkunde me Njambiyę ke məbę. Yo bę bōtu bęte be laňsama nyamō kę baka. Bo tı kanę yekambiyę ne ho bę ne yiňa bęyę yasi kətinate ke yotu yan yí tedye dīnō nyamō kę na.

3 Bo ke jembō jembı te yi Møyisi te mo mesay me Njambiyę dıkima jembō kę, jembō sendi jembı *Mōnō Sam. Bo ke jembō lępo nde: «Njambiyę te Baba Mbokō e ne ḥgungudę hęne, məkele mo gba nyangwęte, yo yasi te yi ḥgbakima budyate: We Kumande bomo hęne ke to meneti, we kél yasi ne ḥgbę, məkele mo hęne tédyę ndi gbakasi.

4 Baba Mbokō, nda ta dęę kine kambo we kę? Nda ta dęę kine lukse dīnō dęę kę? Keto yo ndi we nyępč bę kine sembō na. Məkando hęne ke to meneti maka ta ḥgbō nje kanč we, keto we tedya nyę bomo hęne nde, məkele mo ne ḥgbę.»

5 Ke kęnje, ke mi ma kaŋe misi, bęja, mbanjo Njambiyę te yi dęę ke dęobę kę butunama. E mi bęje mənō tu te yi bo kelę ne to məlambō yi tedye nde, Njambiyę ke njoka bomo bęne kę ke møyte.

6 E bejaki be Njambiyę yitan jō yiba be bę ne məkemiyę yitan jō yiba baka punde ke moy mbanjo Njambiyę kę sę. Bo bę ne yiňa wumna məlambō ne fanya fanya ke yotu nę məkanda ke beti tandem lör.

7 Κε njoka be jonjɔngwε męyasi mari yini, ε wete kaŋe mepelɔ yitan jɔ yiba nyε bejaki be Njambiyε baka yitan jɔ yiba. Mepelɔ mete ba tandε lɔr. Yo ba tondunate ne ḥgambi Njambiyε te ε dīye kpo ne kpo kɔ.

8 Ε meluksa nε ḥgungudye te yi Njambiyε bε no kε kele nde, yidye tōndu ke mbanjɔ Njambiyε ne kip. Ko mumɔ wete ne wete t̄i bε ne deti te yi nyiŋe ke moy mbanjɔ na kumɔ nde, mækemiyε yitan jɔ yiba te yi bejaki be Njambiyε baka yitan jɔ yiba bε no kε siki kelna.

16

Kasi mepelɔ mete yi ne ḥgambi

Njambiyε kete kε

1 Ε mi woke yiŋa detina men ke wule ke mbanjɔ Njambiyε te yi dīye ke dyobɔ kε. Ε men te lepe nyε bejaki baka yitan jɔ yiba nde: «Ne kwāŋ, ne kūmba yasi te yi ke moy mepelɔ maka yitan jɔ yiba yi tedye ḥgambi Njambiyε kε kēnje meneti.»

2 Ε bosa jaki kwā, ε nyε kumbε pelɔ te wene kēnje meneti. Ε yiŋa beya kwana mēreŋ nukudya biye botu bete be ba ne yo nyamɔ kɔ ke yotu yan, kanc sendi yekambiyε ne kɔ.

3 Ε jaki yibate kumbε pelɔ te wene kēnje ke maŋ. Ε mɔrɔku me maŋ liŋgwε mekiyo nda mekiyo me muŋ mumɔ. Ε yasi hene te yi ba ne joŋ ke moy maŋ kε si gwe.

4 Ε jaki yitatite kumbε pelɔ te wene ke medfuku nε ke mēŋgɛ. Ε yo hene si liŋgwε mekiyo.

5 Ε mi woke jaki te ε dīye ne medfuku hene kɔ ke lepo nde: «We ne ḥgbəŋ, yori yi we pεsimi nde, męyasi kwāŋnaŋgwε deke kε. Siya Njambiyε ndi gba wε, we nyεrɔ. We yɔkɔ ε ndana kete, yɔkɔ ε ba kwey kete kɔ.

6 Bo punja mekiyo me botu bɔ nε mekiyo me botu be punja mēləpi mɔ. Ma ndana, we nya bo mekiyo nde, bo hɔbiya. Yakama nde, bo sāŋgwāŋgwε no dete.»

7 Κε kɔŋte, ε mi wokε wete men ke wule ke mbey nyεna sadaka nyε Njambiyε. Men te lepima nde: «J, Njambiyε te Baba Mbokɔ ε ne ḥgungudye hene, we pεsi męyasi mɔ ne ḥgbəŋ, lepo gbakasi!»

8 Ε jaki yinete kumbε pelɔ te wene ke misi me yesɔ, ε yesɔ bε ne deti te yi lodye bomɔ nda dite.

9 Ε wete baŋbaŋ joŋ lodye bomɔ. Ke bo ma bεŋe dete kε, ε bo lepe lepi gbutu sungwε ne dīnɔ Njambiyε te yɔkɔ ε dīye ne mækemiyε mete kɔ. Ko bo t̄i yenja temɔ yi lukse nyε na.

10 Ε jaki yitante kumbε pelɔ te wene ke siya bekumande be nyamɔ kɔ. Ε yitil ḥgaŋgile ndiŋgεlε mbey te yi nyamɔ kɔ name kε. Ε bomɔ kande nyambina mēdyem man kεtɔ mēbɔnε mete yi bo saŋgwama no kε.

11 Ε bo lepe lepi gbutu sungwε ne Njambiyε te ε dīye ke dyobɔ kɔ kεtɔ mēbɔnε mete yi bo saŋgwama no nε beya kwana mēreŋ mete yi biyma bo kε. Ko bo t̄i yenja temɔ ke mēkele man na.

12 Ε jaki yitan jɔ wete kumbε pelɔ te wene ke nyāŋgwε díku te yi bo jeba nde Efrat kɔ. Ε sombu díku si gweye ne ḥgbay, nε bekumande bete be ta wule pulɔ komε yesɔ punde baka dōl nje kwaŋge.

13 Ke kɔŋte, ε mi bεŋe beya mēsiŋ yitati. Bo boŋnamα ne bεjεbɔ. Wete punduma ke numbu ḥgando kɔ, wete ke numbu nyamɔ kɔ, wete ke numbu mɔ punja mēləpi me ja.

14 Męyasi menɔri, yo beya mēsiŋ me *Satan yi kele mēyekambiyε kε. Mēsiŋ mete kén ke yi bekumande be meneti maka hene yi wesidye bo yi dyambi te yi ta kelna ke nyāŋgwε *Yeso Njambiyε te ε ne ḥgungudye hene kɔ.

15 Ε men te yi mi wokuma kε lepe nde: «Bεŋa, mi yima nda mɔ gubɔ! Mɔ te ε dīye mējemsidye bakiye mēlambɔ menε pupunate kɔ ne mēsosa, kεtɔ a t̄i kēndɔ sɔkεrε, bε ne njɔn ke misi me bomɔ na.»

16 Mësisinj maka wesidya ñekumande be mënëti maka ke wëte mbey te yi bo jeba ke numbu Hebere nde Harmagedon.

17 *Σ* jaki yitan jo yibate kumbé pelo te wenë ke gbela pupolo te yike. *Σ* yinja men lëpina dëtinate wule ke siya ñekumande te yi diye ke mbanjo Njambiyé kë. Men te lëpima nde: «Yinja yaña te yí keló yeti se na.»

18 *Σ* yesi mbiyo yese budystate. *Σ* memen punde. *Σ* lum mbiyo lumsa budystate, *ε* mënëti ñgwañgwa budystate. Kande ne yi Njambiyé makusu ne mumo tikò ke to mënëti, mënëti ti pa ñgwañgwa dëte wëte yeso na.

19 *Σ* Babilon te nyangwé dya nyaliye ke mëngabiyé yitati. *Σ* nyangwé mëdya hëne te yi diye ke to mënëti kë si gbungula. Njambiyé takima nyangwé dya ke dëte yi nyę nyę pelo mënjam mëte yi tedye nyangwé ñgambi ne kë.

20 *Σ* mëkiriñgira hëne si yambilé, ko mëkeki ti bëjna se na.

21 *Σ* wëte nyangwé mbiyo mëtari wule dyobé nukudya ke to bomo. Dito kil mëtari wëte kumma kilo kamoni. Ko dëte, bomo lëpima lepi gbutu sungwé ne Njambiyé, keto kemiye mëtari mënori, keto yo ba ñeyate budystate.

17

Njambiyé ke peso josi Babilon

te nya mewanja kɔ

1 Ke kointe, *ε* wëte jaki ke njoka ñejaki baka yitan jo yiba be ba ne mepelo yitan jo yiba baka nije lepo nyę mi nde: «Inja, né mi tedye we nda yi nyangwé nya mewanja kɔ *ε* diye ke to budya meduku kɔ ta sangwa ne pesina josi kë.

2 Bekumande be mënëti maka ñgboma keló mëkele me mëmi bëne be nya kɔ. *Σ* botu be mënëti maka tukuse gwe mënjam mënë. Mënjam mëte, yo mëkele me mëmi mëte yi nyę kelma bëne bo kë.»

3 *Σ* jaki kɔ ba mi ne nye te yi sisinj kumɔ no ke wëte kongor. *Σ* mi bëjë wëte nyari metidyé ke to wëte tena nyamɔ ne hañgbe hañgbe. Mëdinɔ mëte yi tedye lepi gbutu sungwé ne Njambiyé kë ba ketinate ke yotu nyamɔ enoru ne ñgbey. A ba ne mëto yitan jo yiba ne melakɔ kamɔ.

4 Nya te lejma yinja kpasa kimɔ tena lambɔ ne hañgbe hañgbe. Ke melengwe mënë, yinja ba ne lor, yinja ne kpasa yinja metari, yinja ne kpasa yinja mëyasi nda mëmbambɔ. A ba ne wëte pelo ke bɔ, bo sama yo ne lor. Mëkele me nyę ne mëkele me mëmi mëte yi kelna mewanja mënë ba ne ñgbey ke moy te.

5 Yinja dinɔ te yi tedye yasi te yi bë sɔdyate kë ba ketinate ke mbombu wenë. Yo ba ketinate nde: «Babilon te nyangwé dya, nyę Nyanjwé ne botu be kelna mewanja ne botu be kelna mëkele me mëmi ke to mënëti maka.»

6 Teri nya kɔ yi mi bëjma kë ba nda yi mo te ε si gwe mënjam. Yo mëkiyo me botu be Njambiyé ne mëkiyo me botu bëte be lëpë kasi Yesus yi nyę hobiya kë kele nde, a bëki dëte. Ke mi ma bëjë nyę kë, *ε* mi ñgbakima budystate.

7 *Σ* jaki diye mi nde: «We ñgbákimangwé keto ñge? Mi ta punje yasi te yi bë sɔdyate ke kasi nya kɔ ne ke kasi nyamɔ te ε soħe nyę kɔ ndana nyę we. Yo nyamɔ te ε ne mëto yitan jo yiba ne melakɔ kamɔ kɔ.

8 Nyamɔ te yi we bëjma kɔ ba ne joŋ ne mbombu, ma ndana a yeti se ne joŋ na. A ta bë ke pundo ke hebebe gboongo ndoŋ gwe bëne ne ñgbat. Botu be mënëti maka yi dinɔ dyan ti bë ketinate ke mëkana me joŋwé wule ke ñgimɔ te yi Njambiyé kusuma ne mbokɔ kë ta ñgbakima yí bëjë nyamɔ kɔ. Bo ta ñgbakima, keto nyamɔ kɔ ba ne joŋ ne mbombu, ma ndana a yeti se ne joŋ na. Sendi, a ta nye punje yotu ne koko.

9 «Ma yo waka yi mumɔ

yâkaŋgwé tedye nde, a n̄e d̄yano gbate yey. Yo nde, meto maka yitan j̄o yiba tédyā m̄ekiki yitan j̄o yiba te yi nya k̄o d̄iyē metidye kete k̄e.

10 Meto maka tédyā sendi bekumande yitan j̄o yiba. Ma k̄e njoka yan, yitan yeti se na, w̄etē ndi kete, ma mbaña t̄i pa dȳa na. Ndi nde, komē mbete ta dȳa k̄e, ḥ̄gimō namnate yene ta b̄e kumte.

11 Nyamō k̄o ε b̄a n̄e joj n̄e mb̄ombu, ma ndana a yeti se k̄o, nȳe kumande yitan j̄o yitatite. A k̄e njoka te bari yitan j̄o yiba. Ma a ta gwe b̄one n̄e ḥ̄gb̄t̄.

12 Melakō kamō te yi w̄e b̄eŋma k̄e tédyā bekumande kamō be t̄i pa b̄u d̄iyō bekumande baka. Yasi w̄etē, bo ta b̄u d̄iyō bekumande yí namō saman m̄onō ḥ̄gimō n̄e mbet b̄enē b̄e nyamō k̄o.

13 Bekumande baka h̄enē ndi n̄e kiya to yasi w̄etē yi tonje, yo nde, bo nȳeki ḥ̄guŋgudye yan nȳe nyamō k̄o, sana n̄e deti yan h̄enē nȳe nȳe.

14 Bo ta l̄u d̄yambi n̄e *M̄onō Sam. Yasi w̄etē, M̄onō Sam ta laŋsa bo, k̄eto nȳe Baba Mbokō te ε laŋsama bebaba mbokō. Nȳe Kumande bekumande. N̄e nȳe n̄e botu bete be nȳe sima t̄oke, botu bete be nȳe jebama, bo botu bete be wokuna n̄e nȳe baka, b̄enē bo h̄enē ta laŋsa.»

15 ε jaki lepe sendi nȳe mi nde: «M̄eduku mete yi w̄e b̄eŋma yi nya m̄ewanja k̄o d̄iyē metidye kete k̄e, yo tédyā m̄ekando me b̄omō n̄e m̄engil me b̄omō. Yo tédyā botu be m̄eneti maka h̄enē n̄e b̄omō be lepe ko kwalō numbu te yen.

16 Melakō maka kamō yi w̄e b̄eŋma k̄e n̄e nyamō k̄o ta b̄enō nya m̄ewanja k̄o nȳe b̄o ke d̄ite. Bo ta w̄ombile m̄eyasi h̄enē k̄e m̄eb̄o m̄enē tikō nȳe s̄okere. Bo ta dye mbundo yotu n̄e lodye yike yi ta b̄ukwē k̄e.

17 Yo Njambiyē kelē nde, bekumande baka h̄enē b̄eki ndi n̄e kiya to yasi w̄etē yi tonje. A kelma d̄ete, n̄e bo tonje yasi te yi nȳe sima

si kpo k̄e. Yo nde, bekumande baka k̄el m̄esay yí nȳe n̄e d̄iyō namnate yan nȳe nyamō k̄o kumō nde, m̄elepi mete yi Njambiyē l̄epima k̄e s̄iki tondō.

18 «Ma, nya te yi w̄e b̄eŋma k̄o tédyā nȳanggwé d̄ya k̄o ε d̄iyē n̄e bekumande k̄e to m̄eneti k̄o.»

18

Njambiyē k̄e yaŋgile Babilōn te nȳanggwé d̄ya

1 K̄e k̄oŋte yinōri, ε mi b̄eŋje sendi w̄etē jaki Njambiyē k̄e piyē wulē d̄yob̄o. A b̄a n̄e deti b̄udya. ε meluksa mete yi nȳe b̄a n̄o k̄e paniyē ndiŋgele m̄eneti.

2 ε nȳe kembidya detinate lepo nde: «Yenē siyama, yenē siyama, Babilōn te nȳanggwé d̄ya! A liŋgwā gbaŋ b̄eya m̄esisiŋ me *Satan, gbaŋ kwalō b̄eya m̄esisiŋ h̄enē, gbaŋ hikiri hikiri b̄eya b̄enōn h̄enē.

3 Yo d̄yaŋma d̄ete k̄e yi Babilōn, k̄eto m̄ekāndo me botu be m̄eneti h̄enē h̄ob̄iya m̄enjam m̄enē. Yo nyakbala m̄ekeli me m̄emī mete yi bo n̄e bekumande be m̄eneti maka kelma b̄enē be Babilōn k̄e. Yo sendi nde, botu be d̄yaŋgwé m̄eyasi k̄e to mbokō baka tonduma n̄e kusuku k̄eto m̄beri m̄eyasi m̄enē.»

4 K̄e k̄oŋte, ε mi wokē w̄etē men k̄e lepo wulē d̄yob̄o nde: «Wunē botu b̄embe, ne j̄isa pundō k̄e d̄ya k̄e, ma wunē me n̄je nyiŋe k̄e m̄oy m̄eb̄eyō m̄enē. Wunē j̄isa, kambō ne n̄je saŋgwā n̄e m̄ekemiye mete yi ta balō k̄e to n̄e k̄e.

5 Wunē j̄isa, k̄eto m̄eb̄eyō m̄enē ma wesidya n̄e kembembe kumō d̄yob̄o. Sendi, Njambiyē t̄i leŋsa k̄etu m̄ekeli m̄enē na.

6 Wunē ȳôkidya ndi kiya yasi te yi nȳe kelma ne b̄eso k̄e nȳe nȳe. K̄e yasi h̄enē te yi nȳe kelma, wunē ȳôkidya yo m̄enga yiba b̄engwē m̄ekeli m̄enē. Nḡe b̄e nde, a yekima ndonjē pelō hakambe m̄enjam w̄etē, wunē kpâl yekō yiba nȳe nȳe.

7 Ndi nda yi nȳe d̄ungwa n̄e beti kwey, joŋna k̄e nȳem nȳem joŋgwē,

wuné kpâl tedye nyé mëbône ndana tiko nyé ne misidye ke misi ndi dëte sendi. Wuné kél ne nyé dëte, këto a ke lepo ke moy temo ne nde: «Mi ke namô meyasi nda kumande. Mi yeti kusô na. Ko mi tí ñe ne misidye ke misi wëte yeso na.»

⁸ Këto metake mëte yite mëkemiyé maka ta balô ke to ne ke kiya yeso. A ta sañgwa ne sôñ, misidye ta pundo ke misi mënê. Kolô ta dyâ nyé, dîte ta lodye nyé ne ñjito. Yo ta kwañna dëte, këto Baba Mboko, Njambiyé te ε pësima jësi ne kô ne ñguñgudye.»

⁹ Bekumande ñe mënëti maka hëne be nya bo ke kelna mëkele më mëmi bëne be nya kô, joñna bëne bo ke nyém nyém joñgwë baka ta lelo jaña këto ne. Bo ta kelô dëte komë bo ta bëñë tululu yidye dîte te yi ta girise nyé kë.

¹⁰ Bo ta gwe wô nyangwë mëbône mëte yi nyé ta sañgwa nô kë, dîyo ne nañ ne mbj ne nyé lepo nde: «O mëbône wa! O mëbône ne nyangwë dya nde Babilon te ñgabolo dya wa! Pësina josi Njambiyé balma ke to yo ndi ke hawa wëte!»

¹¹ Ma botu bête ñe dyançwë meyasi ke to mbokô baka ke lelo punje misidye ke misi këto Babilon, këto mô te ε bëmë mëjët man yeti se na.

¹² Meyasi mëte yi bo dïkima dyançwë kë bâ lôr nè yiña sumba sendi nè kpasa yiña mëtari nè kpasa yiña yasi nda mëmbambô. Yo bâ ne yiña kpasa wumna to mëlambo nè yiña kpasa tena mëlambo nè yiña jëndina mëlambo nè yiña tena mëlambo ne hañgbe hañgbe. Yo bâ sendi ne kpasa kwalô mëjeti hëne nè kwalô meyasi hëne te yi bo sa ne sù njoku nè kwalô meyasi hëne te yi bo sa ne kpasa mëjeti mëte yi dîye budya moni nè meyasi mëte yi bo tuyé ne yiña yasi nda tuñgi nè sumba nè wëte wumna tari.

¹³ Bo dïkima dyançwë sendi kwalô wëte kpasa lôbinda nde sinamom nè yiña mëmbunjô te yi ne kimô mëtul nde amom. Bo dïkima

dyançwë sendi yiña budya kwalô mëlobinda nè yiña yi bo kelô ne wëte mònô jeti mbunjô nde *mir nè yiña sendi nda paka. Bo dïkima dyançwë sendi mënjam nè gbela mëmuto nè su farin nè yiña nyambi nda mbusa. Bo dïkima dyançwë bënday nè besam nè beyanga nè yiña mëmatuwa mëte yi tandë sumba yi beyanga dïkima ñale kë. Bo dïkima dyançwë sendi bëbala nè gbela bomô.

¹⁴ Botu ñe dyançwë meyasi maka dïkima lepo nyé nyangwë dya kô nde: «Meyasi mëte yi we nya temo yô hëne kete kë sima lôndô ne we. Kimô ñgerê ñgerê ñuyô kusuku hëne te yi we bâ nô kë sima si yambilé ke mëbô mô. Ko we tí bedya se yo wëte yeso na!»

¹⁵ Botu ñe dyançwë meyasi bëñori be sòmbuma kusuku këto ne baka ta gwe wô nyangwë mëbône mëte yi nyé ta sañgwa nô kë, dîyo ne nañ ne mbj ne nyé. Bo ta lelo punje misidye ke misi.

¹⁶ Bo ta lepo nde: «O mëbône wa! O mëbône ne nyangwë dya ke ε dïkima leñë kimô fanya fanya wumna lambô kô wa! O nyé ε dïkima leñë kpasa hañgbe hañgbe tena lambô, kombile mëleñgwë mënê ne lôr nè kpasa metari nè kpasa yiña yasi nda mëmbambô kô wa!

¹⁷ Ma ndi ke hawa wëte ne wëte budya kusuku te yinôri sima si yañgilà!»

Botu ñe dïkuna kuka hëne nè nyangwë bëmasa ban nè bomô hëne te be kelô mësay ke mañ nè gbela botu bête ñe kë yan kendi baka, bo hëne dïkima tëmë ne nañ ne mbj.

¹⁸ Bo dïkima kañë misi yí bëñë ne tululu yidye dîte te yi girise dya ke kë. ε bo diki kembidya lepo nde: «Dya te nda ε nda nyangwë dya kô kô?»

¹⁹ Bo dïkima taye ñgbudu kutudyé ke mëto man lelo jaña kembidya lepo nde: «O mëbône wa! O mëbône ne nyangwë dya ke yi bomô hëne

te be ne məkuka ke maŋ səmbuma kusuku keto ne ké wa! Ma ndi ke hawa wete ne wete, bo sima yançile nyé!»

20 Dyobø, sosançgwé ke yasi te yi dyançma nyé ké. Ma wunø botu be Njambiyé nè wunø botu be tomun be Yesus njé bù wunø botu be punja məlepi me Njambiyé, wunø sôsançgwé sendi, keto Njambiyé pəsimá jɔsi dya ke yí kundø ne wunø.

21 Ndana, ε wete dətina jaki Njambiyé bù yiña tari nda nyangwé tari məkoko bete ke maŋ lepo nde: «Yo deke nda yi bo ta yombile ne Babiløn te nyangwé dya bete ne vənø. Ko bo tí bəñø se mbəmbu wene na.

22 Ko mumø tí woko se bomo ke menðe məkunde ho woko men bomo ke jembina ke dya dýø na. Ko mumø tí woko se bomo ke tø membule nè medəmbiya na. Ko sana kwalo yasi te nda, ko wokuna meduñ me kókuna yiña yasi tí bəñøna se ke dya dýø na.

23 Ko puyø lambo wete ne wete tí panø se ke yasi yø na. Ko mumø tí woko se men mbam bəñø nyari ke kelø jesø gwaki ke yasi yø na. Meyasi ta kwañna dəte, keto botu bəte be dikima dyançgwé meyasi ke dya dýø baka bø nyangwé bomo ke to meneti maka həñø. Sendi, we jatidya məkando me botu be meneti həñø ke bəya njé keto kelna məkele me kifi yø.

24 Yo nde, Njambiyé semma məkiyø me botu be punja məlepi menø nè məkiyø me botu bəñø nè məkiyø me bomo həñø te yi bo woma ke to meneti maka baka ke məbø menø.»

19

1 Ke kəñ meyasi menøri, ε mi wokø yiña dətina men ke wule dýøbo nda men nyangwé ñgil bomo. ε men lepe nde: «*Aleluya, yo Njambiyé wusu nyé wuse joñgwé! He lúksa nyé. He dükwe nde, a ne ñguñgudye.

2 A pési meyasi ne ñgbəñ lepo gbakasi, keto a pəsimá jɔsi nyangwé nya məwanja kó ε bekidya meneti ne kelna məwanja menø kó. Njambiyé kunduma məkiyø me botu be mesay bəñø ndi ke yotu nya məwanja kó ne ñguru wene.»

3 ε bo basidye lepo nde: «Aleluya! Yidye dite te yi lodye nyé ké ta tulø bəndø kpo ne kpo.»

4 ε betomba baka kaba jø yini nè be jonjongwé meyasi maka yini kuse məbøñ kano Njambiyé te ε ke metidye ke siya bekumande kó. ε bo lepe nde: «*Amén, aleluya!»

Kasi ñgimo jesø gwaki

te yi Mɔñɔ Sam

5 ε wete men wule ke siya bekumande lepo nde: «Wunø sômbila Njambiyé wusu, wunø botu be mesay bəñø həñø, wunø be kambe nyé baka, ko bəñøsike ko betomba.»

6 Ke kəñte, ε mi wokø wete men nda men nyangwé ñgil bomo. Yo boñnama ne mesoko me nyangwé díku. Yo boñnama sendi ne meduñ me nyangwé lum mbiyø. Men te lepima nde: «*Aleluya! Keto Baba Mboko te Njambiyé wusu boñma diyø kumande ne. A ne ñguñgudye həñø.»

7 Wuse sôsançgwé. He sôsançgwé kpresa. He lúksa nyé, keto ñgimo jesø gwaki *Mɔñɔ Sam dyançma. Nya gwaki wene sima si komsa.

8 Ngimo yakama yi nya gwaki yakama leñø kimo fanya fanya wumna lambø. Wumna lambø te tédyø ñgbəñ məkele mete yi botu be Njambiyé kelma ké.

9 ε jaki lepe nyé mi nde: «Keto nde: Botu bəte yi bo jeñama ke jesø gwaki Mɔñɔ Sam baka ne mesosa.» ε nyé lepe sendi nyé mi nde: «Məlepi maka, yo gbakasi, yo ñgbak ñgbak məlepi me Njambiyé.»

10 ε mi bale ke njí məkol menø, né mi kan nyé. Yasi wete, ε nyé lepe nyé mi nde: «Ay, we tí boba! Sine we nè ñenjøñ bø be bakidye meyasi mete

yi Yesus tedya ké, wuse hene ndi kiya kumbó botu be mesay. Dete, kanç ndi Njambiyé.» Keto lepi hene te yi Yesus lepima ké, yo yite nyé botu be punja mélépi me Njambiyé dëti te yi punje mélépi mené.

Kasi Mɔ te ε ke to wumna yaŋga kɔ

11 Ke konyte, ke mi ma kaŋe misi, bəŋja, dyobó nyasé, ε mi bəŋe wete wumna yaŋga. Dino mɔ te ε bá ke to yaŋga te kó bá nde Mɔ te ε tonjé męyasi mète yi nyé si kpo. Yína dínɔ dyené nde Mɔ te ε lepere ndi gbakasi. A pési jési lú sendi dyambi ne ḥgbéŋ.

12 Misi mené bá ne hókó hókó nda lam dite. A bá ne budya medunjgwé ke to. Wete dínɔ bá ketinate ke yotu nè. Ma ko mumó wete ne wete tì duwe dínɔ te na, soŋe ndi nyé sa te.

13 Lambo te yi nyé leŋma ké bá tandé mekiyo ne batikala. Dino dyené nde Lepi Njambiyé.

14 Ngil mënjoŋ me dyambi te yi dyobó bəŋgwa nyé kɔŋ ne kɔŋ. Botu bête bendima wumna bəyæŋga. Bo leŋma kimɔ wumna melambó ne mboŋ mboŋ.

15 Wete ḥgwele ḥgwele kafa punduma ke numbu nè, na laŋsa ne mékando me botu be méneti maka. A ta biye njambala te yi sumba namó ne bo. A ta sɔ̄píté sendi mënjam mète yi tedye nyangwé ḥgambi Njambiyé te ε ne ḥguŋgudye hene kɔ.

16 Wete dínɔ bá ketinate ke lambó ne nè ke bəy ne nde Kumande bekumande, Baba Mboko te ε laŋsama bebaba mboko.

Kasi nyangwé dyambi te

yi ta kwajna ké

17 Ke konyte, ε mi bəŋe wete jaki Njambiyé ke téri ke misi me yeso. ε nyé kembidya dëtinate lepo nyé bənɔn hene be je ne mbiyon ke kwey baka nde: «Ne njáki, wuné ḥgbóku wesidya nje dye nyangwé dina Njambiyé.

18 Ne ḥgbóku nje dye mém'bundo me bekumande nè mém'bundo me bekum bəsɔja. Ne ḥgbóku nje dye mém'bundo me be ḥgabolo bomo nè mém'bundo me bəyæŋga nè yi botu bête be bende bo baka. Ne njáki nje dye mém'bundo me bomo hene, ko bomo bête be yeti bebala ko bebala ko bɔ̄nɔsike ko betomba, ne njáki nje dye mém'bundo me botu bête hene.»

19 ε mi bəŋe nyamó kɔ nè bekumande be méneti maka nè mënjoŋ me dyambi man. Bo wesidya yí nje lú dyambi ne mɔ te ε bá ke to yaŋga kɔ bənε njɔŋ dyambi ne.

20 Ke konyte, ε bo kwaňe nyamó kɔ bənε mɔ punja mélépi me ja ε díkima kelɔ męyekambiye ke mbombu nyamó kɔ kɔ. A díkima kelɔ męyekambiye, jatidye ne botu bête be bá ne yɔ nyamó kɔ ke yotu, kanç sendi yekambiye ne baka ke bəyæ nje. ε bo bù bo hene yiba bête ne joŋ ke matɔ dite komé piti lolé ké.

21 ε bəukwe bomo te bari sɔmbé sɔŋ ne nje kafa te yi punduma ke numbu mɔ te ε bá metidye ke to yaŋga kɔ. ε bənɔn hene hókuma mém'bundo man ditɔ.

20

Bo ta kanje Satan

yaka sew tomay wete

1 Ke konyte, ε mi bəŋe wete jaki Njambiyé ke piye wule dyobó. A bá ne njango hebèbe gbonjgo ndoŋ nè wete nyangwé kɔl sumba ke bo.

2 ε nyé biye ḥgando kɔ. Bo jébaŋgwé nyé nde Njombu nyɔŋe, yína nde *Kum bəyæ mékale, yína nde *Satan. A biyma nyé woto yi yaka ndiŋgélɛ mèsew tomay wete.

3 ε jaki bù nyé bête ke moy hebèbe gbonjgo ndoŋ, díbó numbu te ndadye nyé kete ne gbem, kambo a me nje kè mbombu jatidye mékando me botu be méneti maka ke yína nje kumó nde, mèsew tomay wete siki

kwą. Yo kponate nde, bo ta nje sońę bō nę nyę yi yaka mōńo ḥgimō.

4 Ε mi ńeńe mésiya bekumande, ńeńe sendi bōmō ke nje díyō metidye kete. Ε Njambiyę nyę bo deti te yi pęsō jęsi bōmō. Ε mi ńeńe mésisın me bōtu bete yi bo kilma to yan baka. Bo wóku bo, kete bo lerpima nde, Yesus gbaté kumande, lerpó sendi mélépi me Njambiyę. Ε mi ńeńe sendi mésisın me bōtu bete be t̄i kanę ko nyamō kō ko yekambiye ne baka. Bo t̄i be nę yō nę ke membombu man ho ke mēbō man na. Bo hēne njā jū nę kōkō, ε bēnē be *Krist name ke mēsew tomay wete.

5 Bosa womiya bōmō, yori. Ma bari t̄i womiyę na, bo díyma kumō nde, mēsew tomay wete siki kwą.

6 Botu bete be ta womiyę ke bosate yite baka ne mēsosə. Njambiyę tōkuma bo nde, bo bēki botu bēnē. Sōń te ε njime t̄i krokę se bo na. Bo ta be bōtu be nyenā sadaka be Njambiyę nę Krist. Benē be Krist ta namō ke mēsew tomay wete.

Njambiyę ke pęsō jęsi Satan

7 Ke mēsew tomay wete si kwą, bo ma sońę bō nę *Satan punję nyę ke jębō nę.

8 A ta pundi womete yí kē jatidye mēkandō me bōmō hēne ke bęya nje. A ta kē ke mēboku me mēnētī maka yini, bo jébańgwę yo nde Gök nę Magök. A ta ḥgbō bo, nē bo kē lü dýambi. Bo ta be budyate nda mēsey me man.

9 Ε bōtu baka nyanja ke to mēnētī maka hēne, litō mbeń díyō te yi bōtu be Njambiyę nę dýa te yi temo Njambiyę bıyma kē. Yasi wete, ε dítē wule pęle kwey bālō ke to yan girise bo.

10 Ε bo nje biye *Kum bęya mēkele, nyę mō te ε díkima jatidye bōmō ke yinā mēnje kō, bete ke matō dítē te yi nę piti kete kē. A kā dolō nyamō kō bēnē mō punja mélépi me ja kō mate. Bo hēne ta

sāngwa ne nyangwę mēbōne mate kpo ne kpo tu nę yesō.

Njambiyę ke pęsō njenę jęsi

11 Ke kōńte, ε mi ńeńe sendi wete nyangwę wumna siya bekumande nę mō te ε bā metidye kete kō. Ε mēnētī bēnē dýobō jisę lōndō ke mbōmbu ne, yambile bōne ne ḥgbōt.

12 Ε mi ńeńe bōtu bete be ma gwe baka, bētomba nę bōnōsikę ke tēri ke mbōmbu siya bekumande. Ε wete mumō bute yinā mēkana. Ε nyę nje bute wete mēkana sendi. Mēkana mēte mbete, yo mēkana mēte yi jongwę. Njambiyę pēsimā mélépi me bōtu bete be gwā baka bęngwę mēkele man, bęngwę yasi te yi bā ketinate ke mōy mēkana mēnōri kē.

13 Botu bete be gwā ke manj baka, manj punja bo. Sōń nę dýa bēmuń punja sendi bōtu bete ban. Njambiyę pēsimā jęsi mumō hēne bęngwę mēkele mēnē.

14 Ke kōńte, ε bo bīye sōń nę dýa bēmuń bete ke matō dítē. Sōń te ε ta nje sendi njime kō, yori, matō dítē.

15 Mumō hēne te yi bo t̄i dole dínō dýenē ketinate ke mēkana me jongwę, bo bētima nyę ke matō dítē.

21

Njambiyę ta kusō jōnja dýobō

nę jōnja mēnētī

1 Ke kōńte, ε mi ńeńe jōnja dýobō nę jōnja mēnētī, kete bosa dýobō nę bosa mēnētī yambila bōne, manj t̄i be se na.

2 Ε mi ńeńe dýa te yi Njambiyę, jōnja Yerusalém ke piye wule pę yi Njambiyę ke dýobō. Njambiyę kombila yo mbēri yańa nda ḥgōndu nya te ε kombile yotu yí nyińe ne tū gwaki kō.

3 Ε mi wokē wete dētina mēn ke lerpó wule ke siya bekumande nde: «Nę bēńa, mbeń te yi Njambiyę díyę kete bēnē bōmō kē, yokę. A ta díyę bēnē bo. Bo ta bē kando dýenē. Njambiyę ne ḥguru wene ta bē bēnē bo, a ta bē Njambiyę wan.

4 A ta titō misidye hēne ke misi man. Ko soŋ tí bē se na, ko mejaba ko wona yotu ko mēbōne tí bējna se na, kēto bosa męyasi ma si yambile bōne.»

5 E mo te ε bā metidyε ke siya bekumande kō lere nde: «Bənja, mi ke kelō męyasi hēne jōnjate.» E nyε lere sendi nde: «Ketō mēlepi maka, kēto mēlepi mēte gbakasi, yo ta kwaŋna gbate dete.»

6 E nyε lere nyε mi nde: «Męyasi hēne sima kelna. Mi alfa,*f1* mi sendi omega,*f1* kandina męyasi nē sidya męyasi. Mo te ε gwe yesidye, mi ta nyε nyε mōrōku mēte yi wule ke ḥęgę te yi nyε mumo jōngwε kē ne gbelate.

7 Mo te ε ta laŋsa kō ta bē ne męyasi mēte. Mi ta bē Njambiyε wene, a má bē mōnō wombe.

8 Yasi wete, nduku męsay me botu bē wə nē yi botu bete be yeti ke tikō temo ke yi Njambiyε baka ta bē nyεn nyεn matō dīte komē piti lolé kete kē. Yo ta bē sendi nduku męsay me botu bete be kelē mękele me nyε nē botu be wona bomō nē botu be kelna męwanja nē botu be kelna mękele me kifi. Botu be kanę yinę męyasi tikō Njambiyε baka nē botu be ja hēne ta bē ne kiya sol te. Soŋ te ε ta nje njime kō, yori.»

Kasi jōnja Yerusalem

9 Ke kōjte, ε wete jaki Njambiyε nje ke yembε. A bā ke njoka bejaki yitan jō yiba te be bā ne mepelo yitan jō yiba baka. Mepelo mēte bā ne njena mękemiyε yitan jō yiba kete ne ḥęben. E nyε lere nyε mi nde: «Inja, nē mi tedye wε nya te yi *Mōnō Sam ta bū ne męgwaki kō.»

10 E nyε bū mi ne nje te yi sisin kē nō ke wete nyangwε dōŋna keki. E nyε tedye mi Yerusalem te dya Njambiyε. Yo bā ke piye wule ke yi Njambiyε ke dyobō ne mēluksa mēnε.

11 Mēluksa me Njambiyε bā ke kelō nde, Yerusalem pān panō ke misi. Yo bā ke panō ne ḥęgę ḥęgę

nda wete kpasa tari te yi ne ḥęgęlę yi bo jeba nde japi kō.

12 Wete nyangwε dōŋna ndoko linja dya saŋgwε. Ndoko te bā ne mēnumey kamō jō yiba. Bejaki bē Njambiyε kamō jō yiba bā ke teri yaka ne mēnumey mēte. Mēdino me mēkando me botu be Isarayel kamō jō yiba bā ketinate yaka ne mēnumey mēnɔri.

13 Mēnumey yitati bā pulō komē yeso punde kē. Yitati bā pulō ḥarı, yitati pulō njembō, nje bū sendi yitati pulō komē yeso bale kē.

14 Bo summa ndoko te ne nyangwε metari kamō jō yiba yí suke yo nda saŋgwε kondu. Mēdino me botu be tomun be *Mōnō Sam kamō jō yiba bā ketinate yaka ne metari mēnɔri.

15 Jaki te ε bā ke lepina nyε mi kō biyma yinę kum soŋ ke bō yí yekina yasi. Kum soŋ te bā tandę lōr. A biyma yo ke bō, na yeki ne dōkō dya, yekō mēnumey nē ndoko te yi linje dya kē.

16 Səwō dya nē dōkō mōy te bā ndi wete. A boŋma kum soŋ yinɔri yekō ne dōkō dya. E nyε kwedya səwō te kilometra tomay yiba jō gōmay yiba. Dōkō mōy te nē dō te bā ndi sendi dete.

17 E jaki yekε sendi dō ndoko, kwedya nde, yo mēta kamōtan jō kaba jō yiba. A yekima yo nda yi bomō diki yekō ne męyasi kē.

18 Ndoko te bā sumnate ne yinę kpasa tari nde japi. Ndiŋgęle dya bā hēne tandę lōr ne səŋgęleŋ. Yo bā ke panō nda kimō mōjɔli.

19 Bo kombila wōmō nyangwε metari me ndoko yi bā nda saŋgwε kondu kē nē kwalō kpasa metari hēne. Bosate bā ne wete kpasa tari nde japi, yibate bā ne wete tari nde safir, yitatite ne wete nde kalsedōn, yinite bā ne wete tari nde emerod.

20 Yitante bā ne wete tari nde sardonik, yitan jō wete ne wete kpasa tari nde sarduwān, yitan jō yibate ne wete nde kirisolit, yitan jō yitatite bā ne wete tari nde beril, yitan jō yinite

ne wete tari nde topase, kamote ba ne wete tari nde kirisoparase, kamō jō wete ba ne wete kpasa tari nde hiyasintē, kamō jō yibate ba ne wete nde ametiste.

21 Menumey maka kamō jō yiba ba kpasa yinā meyasi nda membambo kamō jō yiba. Bo kelma numey hene ne kpasa yinā yasi wete nda mbambo. Ndingele membango me dya hene ba tandé lōr ne sengelenj. Yo ba ne ḥgelerel nda mōjoli.

22 Ko mi tī bējna se na, kēto yo Baba Mbokō te Njambiyē ε ne ḥgungudye hene kō, yo nyę ne ḥguru wene bene *Mōnō Sam bē mbanjō Njambiyē te yi dya te.

23 Dya te yeti ke pa diye nde, yeso bene ḥgwende nyēki mejasi kete na, kēto yo nyanjwē mēluksa me Njambiyē nyę mejasi ke dya te. Lambo dya te, yo Mōnō Sam.

24 Mekando me botu be meneti maka hene ta kēndo ke mejasi mēne. Bekumande be meneti maka ta njē ne mēkusuku man yí nyę bo luksa te hene.

25 Kande bēmējmenē kumō bekoko ko mēnumey me dya te tī dībina se na, kēto ko tu tī bējna se na.

26 Bo ta bū meyasi hene te yi nyę botu be meneti maka luksa nē yí kelē nde, bo sōmbila bo kē njē no ke dya te.

27 Ma ko yinā mēkele me memi, ko botu bēte be kele mēkele me nyę nē ja baka tī nyiē ke dya te na. Siya botu bēte be ta nyiē, yo ndi baka be dīnō dyan ketinate ke mēkana me jongwē te yi Mōnō Sam.

22

1 Ke kōnte, ε jaki Njambiyē ko tedye mi wete nyanjwē duku te yi ne mōrōku mēte yi nyę jongwē kē. Mōrōku mēte ba ne ḥgenje ḥgenje, pupo nda wete wumna tari nde kirisital. Duku te sókulangwē wule ke siya bekumande te yi Njambiyē diye kete bene *Mōnō Sam

kē. Yo sókulangwē bēngwē bēmbe mbaingo dya.

2 Jeti te ε nyę bōmō jongwē kō ke megōj me dīku kō hene yiba. Sew wete, yo wūm mēngā kamō jō yiba. Yo wūm mēngwendē hene. Mēmbōru mēte sídyikwē mēkōn me mēkando me bōmō hene ke to meneti.

3 Ko mēkita tī bējna se na. Siya bēkumande te yi Njambiyē bēne *Mōnō Sam ta dīyō ke moy dya. Botu be mēsay bēne ta kēlo mēsay nyę nyę.

4 Bo ta bējna mēombu wene, dīnō dyenē ta bē kētinate ke mēmbōmbu man.

5 Ko tu tī bējna se na. Ko bo tī diye ko lambo ko yol yeso na, kēto Baba Mbokō te Njambiyē ta bē mejasi man. Bo ta namō kpo ne kpo.

Yesus nde, a yima

6 ε jaki lēpē nyę mi nde: «Mēlēpi maka gbakasi, yo ta kwaṇna gbate dēte. Baba Mbokō Njambiyē te ε nyę botu be punja mēlēpi mēne sisij ne kō tome jaki wene nde, a njāki njē tedye meyasi mēte yi yākaṇgwe dya nedō kē nyę botu be mēsay bēne.»

7 Kumande Yesus nde: «Bējna, mi yima nedō! Mō te ε bakidye mēlēpi mēte yi Njambiyē punja ke mēkana maka kē ne mēsosa.»

8 Yo gba mi Jaŋ woke, bējna sendi meyasi mēte. Ke mi ma si woko bējna meyasi mēnōri kē, ε mi bale ke njē mēkol me jaki te ε tedya mi yo ko, né mi kan nyę.

9 Ma yasi wete, ε nyę lēpē nyę mi nde: «Ay, wē tī bōba! Mi ndi kumbō wō ke kiya mēsay, kumbō bēmōj bō, botu be punja mēlēpi me Njambiyē nē baka hene be bakidye mēlēpi mēte yi yo ketinate ke mēkana maka baka. Kanō ndi Njambiyē.»

10 ε nyę lēpē nyę mi nde: «Kpē, wē tī sōdyukwē mēlēpi mēte yi Njambiyē punja ke mēkana maka kē na, kēto ḥgimō sima wuta.

11 Ma mō te ε kele kōtu mēkele, a kēn mēombu yí kēlo dēte. Mō te ε kele mēkele me memi, a kēn

mbombu yí kelɔ̄ dete. Ma mɔ̄ te ε kelε ŋgbεŋ mεkele, a kēl dete kē nō mbombu. Sendi, yɔ̄kɔ̄ ε bakiḍye yotu nε pupunate kε misi mε Njambiyε, bεŋgwε nyε kɔ̄, a kēn mbombu kelɔ̄ dete.»

¹² Kumande Yesus nde: «Bεŋja, mi yima nεdɔ̄! Sol te yi mi nō kē kε bɔ̄ mbe yí solɔ̄ mumɔ̄ hεnε bεŋgwε mεkele mεnε.

¹³ Mi alfa,*f1* mi sendi omega.*f1* Yo mi dīyε bosate, dīyɔ̄ njenate, kandina mεyasi nε sidya mεyasi.

¹⁴ Botu bεte be weyε mεlambo man baka nε mesosa, yo bo ta bε nε ŋgabiye kε mbumɔ̄jeti te yi nyε mumɔ̄ joŋgwε kέ. Bo ta kwā nε numεy yí nyiŋe nō ke moy dya.

¹⁵ Botu bεte be kelε yasi nda bεmbiye baka ta bɔ̄nε nε naŋ kinε nyiŋe moy dya na. Botu be kelna mεkele mε kifi nε botu be kelna mεwanja nε botu be wona bomɔ̄ ta tika nε naŋ. Botu bεte be kane yin̄a mεyasi tikɔ̄ Njambiyε nε botu bεte be nyε sosu kε kelna ja baka, bo hεnε ta bɔ̄nε nε naŋ sendi.

¹⁶ «Mi Yesus, yo gba mi tomε jaki wombe nde, a kēn kē lεpɔ̄ mεyasi mete gbate gbate nyε wunε ke njoka mεnɔ̄jɔ̄ mε bomɔ̄ hεnε be tike temo kε yembε baka. Mi njuku jeti, nday Davit, sisɔ̄ te ε panε nε kpalele kε

njenamεnɔ̄ kɔ̄.»

¹⁷ Kimɔ̄ Sisiŋ nε nya gwaki kε lεpɔ̄ nde: «Inja!» Mɔ̄ te ε woke mεlepi maka kɔ̄ lεpi nde: «Inja!» Mɔ̄ te ε gwe yεsidiyε, a njâki. Mɔ̄ te ε kwadiyε hɔ̄biye mɔ̄rɔ̄ku mete yi nyε mumɔ̄ joŋgwε, a hɔ̄biya yo lale nε gβelate.

Njena lepi

¹⁸ Mi Jaŋ kε pelε nyε mumɔ̄ hεnε ε woke mεlepi mete yi Njambiyε punja kε mεkana mete yɔ̄kɔ̄ kɔ̄ nde: Ngε mumɔ̄ dokidye yin̄a yaŋa kε to mεlepi maka, Njambiyε ta kelɔ̄ nde, a sāŋgwāŋgwε nε mεkemiye mete yi dīyε ketinate kε mεkana maka kέ.

¹⁹ Ma ŋge mumɔ̄ soŋε yin̄a yasi kε mεlepi mete yi Njambiyε punja yi dīyε ketinate kε mεkana maka kέ, Njambiyε ta soŋε sendi ŋgabiye te yi mɔ̄ te diyma bε nō ke jeti te yi nyε mumɔ̄ joŋgwε kέ. Njambiyε ta kelɔ̄ sendi nde, mɔ̄ te fī nyiŋa kε dya Njambiyε na. Kasi jeti te yi nyε mumɔ̄ joŋgwε nε kasi dya Njambiyε ketinate kε moy mεkana maka.

²⁰ «Mi Kumande Yesus, mi mɔ̄ te ε jaye gbate nde, mεyasi mete hεnε gbakasi kɔ̄ kε lεpɔ̄ nde: Mi yima nεdɔ̄!» *Amen, Kumande Yesus, inja!

²¹ Kumande Yesus kēl ŋgikwa nε wunε hεnε.